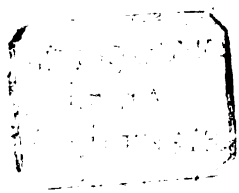

هو المعين

ترجمهٔ صاحب پند الشیخ فرید الدین محمد بن ابراهیم العطار قدس سره بقلم اسعد الفقیر

اول تعطیر ساز کام اتقان وانوار انداز بزم عرفان حضرتلرینک جوهر
وجودی اعمال نیشابوردن کد کن نام کندده بشیوز اون اوچ سنهٔ
هجریه سی شعبانده زیور صدفچهٔ عالم شهود اولمشدر وعلی قول
همدانیدر * فاتحهٔ حالنده پدرینک روشی اوزره عطار وخواجهٔ
بازار یسار ایکن توفیق باری یاری اولوب ناکاه صورتده دیوانه
بلکه طریق تجردده فرزانه برمرد آگاه پیشگاه دکانه کلوب
اشک ریزان وتلهف کنان صفحه صفحه نظر وآه جانکاه ایله ذات
عطاری دیدهٔ تصرفه مظهر ایدر حضرت عطار اول دیوانهٔ
هشیار کردارک حالنی کوردکده ای درویش بو نظر تحسرک سببی ندر
صاوش کیت وبزی کار وکسبمزه ترک ایت دیدکده اول آگاه
ارشاد پناه ای خواجه بن انجق مالک یک خرقه وپازار برمرد
سبکبارم شمدی بو بازاردن کیدرم لکن سن بو قدر احمال واثقال
ومال وملال ایله هنکام ارتحالده نه کونه تدبیر ایدرسک دوشنک طاشنک
همان قالدرمیه باق دوشکده‌کی طاشنک دیدکده حضرت شیخ اول
مجذوب الهینک بو سخن جانکدازندن پردرد ومتأثر والتهاب عشق
وسوز تنور دلنده پیدا وظاهر اوله رق اشبو قصهٔ پرحصه بادیٔ
کسب عرفانی وبوی فنا رسیدهٔ دماغ جانی اولدقده * بوی ازهار
فنا قیلدی دماغم یغما * کتدی سرمایهٔ عطار امان نولسون بو *
دیه‌رک رأس المال دکانی برباد دادهٔ یغما وترک کار وکسب ماسوی
ایدوب اول عصرده محقق عارفان ومنور چشم روشندلان اولان
رکن الدین اکاف حضرتلرینک صومعهٔ ارشادلرینه رومال ودست
کرامت پیوستلرندن اخذ انابت ایله صافی البال اولوب چند سال دردانهٔ
وجودین تسلیک سبحهٔ لا ابالی درویشان پیر وفانوس دل خلوص
مأنوسلرین اشعال فتیلهٔ توجهله تنویر ایدوب بعده زیارت بیت
الله الحرامه شد رحال وسفر وحضرده خیلی کاملین صحبتیله
اکتساب کمال ایتدکدنصکره یکرمی طقوز سنه نیشابورده
وسکسان

وسکسان التی ییل شهرشاد باخده درکاه آرای جمع خاطر عاطر و موقد شمع عرفان لمع نوادر وآخر عمرنده صدر عزلتکده نشسته ودر صحبتی روی غیردن بسته اولوب هزاران نکار اسرار حجله کاه حافظه سنده خلوتساز وشبستان عرفانده عروسان حقایق ودقایق محرم راز اولدیغی حالده تألیف وعبادته مشغول ونفحات قدسیه ایله مشمول ایکن آخرفتنهٔ جنکیزیه ظهوری خلالی طوطیٔ روح مبارکی قفس تنده ملول وشکرستان وصال آرزوسی بال صفا اشتمالنه لذتبخش حلول اولوب دست غدر مغول ایله التیوز اون طقوز ویا یکرمی یدی یاخود اوتوز ایکی وعلی قول یکرمی طقوز جمادی الاخره سنک اونده شوکیفیتله شهید یعنی حضرت شیخ بر تاتار غداره اسیر ورقبهٔ رضاسی بند زنجیر قضای رب قدیر اولمغله هرچند اول بدرفتار ولایت هالهٔ قیدامسردن بیک التون ایله تخلیصه مشتری بولنمش ایسه ده بن بوندن زیاده بها دکر بر پیر معتبرم صاتقك صاتمه دیوب اولحالده برشخص آخر بو پیری بر طوبره صمانه بکا صات دیسك دیو خریدار اولدقده اشته بهامی بوادم همان ال صات دیجك اول مغول غضبناك وفی الحال شمشیر جور سمیر یله خون ناحق اغشتهٔ خاك وبعض محبانی یدیله نعش رحمت نقشی خارج شهرشاد باخده بازارکان نام محلده واقع مرقد انوارمرصده رسید اولمشدر * بعد زمان صدر شعرا وعرفا ووزیر حسین بیقرار میر علیشیر نوایی تربهٔ حضرت شیخی تعمیر ومجددا عمارت احیاسیله فقراسنی دلسیر ایتدیکی بعض تواریخده مسطوردر * مترجم مشارالیه صبت سجال التقدیسات علیه بحر زخار شریعت وعمان بیکران طریقت مرتبهٔ عرفانی والا ومنهل العذب مشربی صفاآرا نطق وکفتاری و اردات غیبی اوله رق تازیانهٔ اهل سلوك وتجرید ومؤلفات عالی طبقاتی نمایندهٔ ره توحیددر مثنویات شریفه سندن بشقه قرق بیك بیتی مشتمل دیوان شعری اولوب ازانجمله اون ایکی بیك رباعی بولنمش وکتب طریقتدن تذکرهٔ اولیا تألیف ایلمشدر اخوان الصفا وغیریلری کبی بعض رسائل قلم تصنیفلرینه منسوب ومثنویاتندن * اسرارنامه * الهینامه * مصیبتنامه * جواهرنامه * وصلتنامه * مختارنامه

منطق الطیر * بلبل نامه * کل وهرمز * شتر نامه * واشبو پند
منظومه لری مشهور ما آخذ اهل قلو بدر * نظما فرق عدد کتاب
کشیده کلك مستطابلری اولمش ایسه ده ذکر اولنان انلردن
ماعداسی ضیا عکردهٔ دست روزکار اولدیغی منقولدر
* خاتمهٔ حالنده ترك اشعار واشبو ایکی رباعی ایله طی طومار
کفتار ایتمشدر * رباعی * هر چیز که آن برای ماخواهد بود *
ان چیز همه بلای ماخواهد بود * چون تفرقه دربقای ماخواهد
بود * جمعیت مافنای ماخواهد بود * دیکر * مرغی
بودم پریده از عالم راز * تا بو که برم زشبب صیدی
بفراز * چون هیچ کسی نیافتم محرم راز *
زان درکه درامدم برون
رفتم باز

ترجمهٔ شیخ اسمعیل حقی قدس سره
نیزبکلك شکسته زبان اسعد الفقیر

اول ذوالجناحین علوم ظاهره وباطنه ومجمع البحرین معارف بارزه
وکامنه حضرتلرینك پدرخیر مظهرلری استانبولده کائن اقسرای
محله سی سکانندن مصطفی نام برمرد صلاح ارتسام اولوب حریق
کبیر وقوعندن ناشی اثاثیله خانه سی سوزان وکاخ انتظامی اساسندن
ویران اولمغله فیض حق طلب وجست وجوی قسمت رب داعیه سیله
متوجه جهت هجرت واجلهٔ رجال جلوتیه دن آت بازاری دیمکله
معروف السید الشیخ فضلی الهی عثمان افندی قدس سره
حضرتلرینك اول هنکامده جای ارشادلری اولان روم ایلی
قصباتندن ایدوسده منزل ارای اقامت اولمشیدی * حضرت حقینك
وجود بدری الشهودی سنین هجریه علی صاحبها افضل الصلاة
والتحیه دن بیك التمش اوج سنه سنك ذی القعده سی اوائلنده
برروز فیروز یکشنبه قصبهٔ مرقومه ده طالع وپرتو مهدی ایله
افق میلادی انوار لامع اولوب کودك سه ساله ایکن با دلالت پدر
اول شمس سماء عرفانك نظر اکسیر اثرلرینه مظهر واقتباس نور
توجهلریله

تو جهلریله قرص مه استعدادی ضیا کستر وسنلری رسیدهٔ
اس عشرات وعشرایات حسنات اولدقده مرشد مشار الیهك
اقدم خلفا واکرم اقرباسندن عبدالباقی افندینك محمیهٔ ادرنه ده
کائن زاویهٔ تربیه لرنده ارسال محاسنه قدر تعلم قرآن کریم وکتابت
وبعض مقدمات علوم عربیه یی قرائت ایتدکدنصکره اول عصرده
مدینهٔ قلبه دن استانبوله هجرت وآت بازاری سمتنده واقع جامعی
تدریس ومشیختلریله مرنك جنت ایدن مرشد مشارالیه حضرتلرینك
درگاه ارشاد پناهلرینه مالیده روی استرشاد واخذ انابتله داخل
سلسلهٔ مریدان پاك نهاد اولوب درس ودور ینه حاضر واکتساب
مقامات ونوادر ایدرك چوق کچمدن * یکرمی یاشندن تجاوز ایکن
استعداد خدا داد ایله مأذون بالارشاد وامر شیخ ایله محروسهٔ
بروسه ده سجاده نشین نشر طریقت وعلوم شتاده تألیفات رایقه
وتصنیفات فائقه یه بالفیض الالهی وضع قلم کتابت ایدوب بعده
اون سنه قدر مدینهٔ اسکوبده تربیهٔ قلوب وپیر شیخ اکبرلنلیری
منفاسی اولان ماغوسه ده زیارت واخذ انواع فیوضات وبرکتدنصکره
ینه محروسهٔ مزبوره یه عود ایله افادهٔ معنویه ولفظیه یه مداومت
بعده ایکی دفعه اجرای فریضهٔ غزا وایکی کره زیارت بیت خدا
ایتدکدنصکره باشارت معنویه بیکبوز اوتوزسنه سی اهل و
اولادیله دمشق الشامی عزیمت واوچ سنه قدر مکث واقامت ایدوب
بعده مدینهٔ اسکداره کلوب برازمدت کوشه نشین انزوا وخلوت
اولدقدنصکره باسوق معنوی ینه محروسهٔ بروسه جانبنه سائق
مطیهٔ نقل وحرکت ودائرهٔ قدیمه لرنده مرکز نشین ارشاد وعبادت
اولوب بیکبوز اوتوز بشده باتنبیه معنوی خیر الوری جامع
محمدی ایله مسمی وحالا مطاف قدسیان وجای اجابت
دعای زائران ومسافران اولان معبد لطیف وخانقاه منیفی بنا
ودرون نور نمونلده خاك اکثیر سا ینه جبهه سا اولان مرده دلانی
همت مرشدانه لریله احیا ایدوب تألیف الیف وتصنیف لطیفه له
کذارندهٔ ایام ایکن بیك یوز اوتوزیدی سالی عزم عالم وصال
ایدوب جامع مذکورك محرابی طرفنده واقع خطیره سنده دفین

خاك پاك تربت اولمشلردر * موالىٔ دوريه دن بروسه لى هادى
مرحومك ارتحاللرينه يازدقلرى * حق حق ديوب عزم ايلدى
حقى افندى جنته * تاريخ متبنى سنك مزار باهر الانوارينه نقش
اولنمشدر عزيز سالف التحرير على روحه تقديسات الملك القدير
كلام صفتنه مظهر وحق بوكيم نظما ونثرا تحريراتى همرنك درر
جامىٔ روم وجامع شتات علومدر سلسلهٔ جلوتيه سنده رشته بند
تحرير اولدقلرى اوزره يوزدن متجاوز مؤلفاته موفق وكتابة دخى
نيجه نسخ ومجامع تحريريله مظهر لطف حق اولوب (ازجمله اوج
مجلد كبير) روح البيان نام تفسير) , وبيضاويتك جزء نباء تفسيرينه
حاشيه سى) (وشرح حديث اربعين) (واصول حديثدن نخبة الفكر
(وكتاب الخطاب) (وكتاب النجاة) (وكتاب كبير (ونقد الحال) (وكتاب
الحق الصريح والكسف الصحيح) (وكتاب النتيجه) (وشرح المحمديه
(وشرح المثنوى) (وواردات كبرى) (وشرح الكبائر (وپند عطار اوزره
اشبو شرح لطيف) (وتحفهٔ خاصكيه (وتحفهٔ رجبيه) (وتحفهٔ خليليه
وتحفهٔ اسمعيليه) (وشرح تفسير الفاتحه) (وتمام الفيض) (وكتاب الذكر
والشرف) (ووسيلة المرام) (وطاشكبرى زاده مرحومك فن آداب
مناظره دن رساله سى اوزره شرح) وسائرلرى كبى كه معلوم انام
اولديغى اوزره كيمنى لسان عربى ايله تحرير وكيمنى زبان تركى ايله
تقرير بيورمشلردر معانىٔ دقيقهٔ اهل حال ورموزات رقيقهٔ ارباب
بالى حاوى نعوت والهيات وسائر اشعار تجليات آياتى اون بيكدن
ازيد اولديغى مشهود ومشهور وجابجا تحرير بيورمش اولدقلرى
مكتوبات عربيه وتركيه سى حقا كه استادانه اولديغى مسلم جمهوردر
كندندن صكره نجل نجيبلرى شيخ بهاء الدين افندى بالاستحقاق
جانشين ارشادلرى اولوب لكن چوق كچمه دن وفات يعنى بيكيوز
اوتوز سكز سنه سى عزم جنات عاليات ايدوب والدخاندانى امدلرى
جنبنه دفن اولنمشدر انلردخى قنبت وفيوضات استيناس
سخنساز وسخنشناس ايدى قدس الله تعالى
سرهم وافاض
علينا برهم

* فهرست پند *

بسم الله الرحمن الرحیم

* حمد بی حد آن خدای پاك را * بی لفظی ادات نفیدر که جامده داخل اولور بی هنر کبی نتکم نالفظی مشتقه داخل اولور نابینا کبی که کور معنی بمعنی اعمادر (و بی حد محذوف اولان که رابطه سیله حمده صفتدر حمد که بی حداست دیمکدر لسان عربده آندن الحمد الغیر المتناهی ایله تعبیر اولنور یوخسه حمدك اضافت بیانیه سی دکلدر که اندن لسان مذکورده الحمد الذی هو غیر متناه ایله تعبیر اولنور نتکم اصطلاح فرسدن بی خبر اولنلر وهم ایدرلر (زیرا بولسانده مرد جو مرد دیرلر مرد که جومرد ست دیمکدر ولکن رابطه اولان که لفظی تخفیفا حذف اولنور (نتکم زید قائم اصلنده زید هو قائم ایدی که هو نسبت حکمیه نك رابطه سیدر صکره لفظدن حذف اولنوب قائم تحتنده مستتر قلندی و که رابطه سنك حذفی فارسیده بسیار در (حتی کتاب بوستان اولنده (بنام خداوند جان افرین) نظمنده جان آفرینده خی خداونده وجه مذکور اوزره صفتدر یوخسه اضافت بیانیه دکلدر (ان او دیمکدر که هو کبی ضمیر غائب مفرد در آنان جمع اولوب آنلر دیمك اولدیغی کبی (واین اسم اشارتدر که بو وشو دیمکدر اینان جمعدر که بونلر وشونلر معناسنه در

ولکن

ولكن لغـات فرسده مسامحه ايدوب آن اول معناسنـه اسم اشارتدر
ديدكلري وجيه دكلدر زيرا لغت عربيه ده هوايله ذاتك فرق اولديغي
كبي فارسيده دخي آن ايله اين ميانـنده فرق ظاهردر (خداي يا ئله
ويا سز هماي وهما وامثالي كبي واجب الوجودك علم خاصي در اصلي
خود آينده در وجودي كندي ذاتندن معناسنه كه غيريدن مستفاد
دكلدر (وجود ممكن كبي زيرا وجود ممكنك مرجعي وجود واجبدر
انكچون ممكنه هالك وباطل وحقه حي وباقي دنلدي (پس حقدن غيريه
خدا دنلمز مكر كه معنـاي لغويسي جهتيله اولا كه كندي كلبچي ديمكدر
ولكن مرجوحدر زيرا اعتبار عرفده در ولي يه نبي اطلاق ايتمك كبي كه
حقدن خبر ويريجي معناسنه در (فاما عرفده نبي وساطت ملك ايله صاحب
الوحيه ديرلر ولي ده ايسه بو معني مفقوددر (وترك تنكري ديدوكنه
عرب الله واهل فرس خدا وروم آثنيا وارمني اصفاح وافرنج كريطور
وحبش واق ديركه بو الفاظ مختلفه ده مقصود معناي واحد درعنب
وانكور واوزم كبي (چونكه خدا علم خاصدر بو جهتدن آن لفظنك مرجع
ومشار اليهي متعين اولور هو الله ده (هو كبي ومابعدنده اولان اوصاف دخي
نفي كل تمييز ايله تمييز ايلر (ازجمله پاك لفظيدر كه عرب اندن طاهر وترك
آري ومصمل ايله تعبير ايدر (وحقك طهارتي عيب ونقصاندن مبرا ووهم
وخيال وعقله كنجايشدن معرا اولديغيدر نتكم سبوح وقدوس لفظلري
مذكوره دالدر ولكن حق تعالى يي اوصاف امكانيه دن تبرئه ايتمك وهم
خلقدن ناشيـدر والا حق تعالى قدس ذاتي ايله مقدسدر نتكم كلمهٔ
توحيدده اولان نفي واثبات دخي بويله در والا في نفس الامر شريك
حق ممتنعدر (پس نفي واثبات اعتباري دركه متوهمك توهمنه دائردر
(وخداي لفظي پاكه مضاف دكلدر بلكه بودخي ماقبلي كبيدر (يعني
پاك خدايه كه رابطه سيله صفتدر وآخرنده اولان را ادات تخصيص در
نتكيم ديرلر اين شعر فلان راست يعني بو شعر فلان كسيه مخصوصدر
وكاهيجه ادات مفعول دخي اولور وفا كن مارا كبي (معناي مصراع)
ديمك اولور كه بي حد وغايه حمد وثنا اول عيب وآفت ونقصان ووهم و
خيال وعقل انساندن بري اولان خدايه مخصوصدر يعني محمود انجق اودر
وغيريسي بالكليـه حامددر نتكيم قرآنده كلور (وان من شيء الا يسبح

حمده (و بو مقامده ایکی سؤال واردر (اولکیسی بودر که حمد بی حد ایتمك مقدور بشر دکلدر زیرا متناهیدن غیر متناهی اولان حمد متصور اولماز (جواب بودر که مقصود حق تعالی بی حد حمده مستحقدر دیمکدر کرك قدرت بشرا کا وفا ایتسون و کرك ایتسون (و بردخی وجود تجدد ایتدکجه حمد دخی مستمردر و وجودك اطوار مختلفه ده ظهورنه نهایت یوقدر زیرا دنیاده و برزخده مخلد دکل ایسه ده جنتده ابدی در و هر حالتك آخری حمددر نتکم قرآنده کلور (وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین) (و بردخی جمیع السنه حسبیله حمد بی حسابدر (و بردخی ا کامل ناسه کوره در یعنی هر کسك حمدی اخلاصنه کوره قوت بولوب بعضیلرینك بر کره حمدی نیچه یوز بیکه بدل اولور نتکم تنزیل ده کلور (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) ومرویدر که حضرت داوددن علیه السلام بهر یوم عمل اهل ارض قدر عمل مرفوع اولوردی (وایکنجی سؤال بودر که حمدك حقه اختصاصی نو جهله در که خلق دخی محمود و مشکوردر نتکم حدیثده کلور (من لم یشکر الناس لم یشکر الله) (جواب بودر که خلقك محمود اولدیغی واسطهٔ نعمت اولمق جهتیله در (پس منعم حق اولیجق فی الحقیقه حمد اکا راجع اولور کرك بالواسطه و کرك بلا واسطه و لکن حکمتده واسطه یی محافظه لازم اولمغله ترتیب اسبابه نظر اولندی چونکه نعمت بلا واسطه اوله بو صورتده اسباب مفقود اولور و حمدك بالذات الله ه رجوعی ظهور بولور فاعرفه * آن که ایمان داد مشتی خاکرا * آن خدا که تقدیرنده در (ایمان تصدیقدر یعنی مخبرك حکمنی اذعان وقبول ایدوب کرچکدر دیمکدر (پس ایمان دعوت آنبیایه ناظر وتوحید اعمدر وایمان اجمالی شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله الی آخره مضمونی در یعنی کلیاتدن آلتی عدد مؤمن بهی تصدیقدر که سائر مبدأ و معاده متعلق اولان جزئیات آنده داخلدر واعطاء ایمان وصفنی تقدیم ایلدی زیرا ایمان اسباب سعاداتك اعظمی در نتکم معرفة الله باعث درجات عالیه در وایمان فیض ازلی اولمغله آندن داد ایله تعبیر ایتدیکی دادن و یرمکدر مقصود استعداد ایمان مجعول اولمیوب افاضهٔ الهیه صورت پذیر اولدیغن بیاندر اکرچه فی الحقیقه امر عامضدر (مشتی ده یا وحدت ایچوندر مشت

بو مرق وآوج معنالرنه كلور مشت سنك ال قياسي ديمكدر نتكم لغت
حليمي ده مصرحدر (خاك طپراقدر كه عنـاصر اربعه نك بحسب
الصوره اعظميدر انكچون (خلقكم من تراب) وارد اولدى ٦ كرچه آب
بحسب المعنى عنصر اعظمدر كه سبب حياتدر (وكلمهٔ را بورادە علامت
مفعولدر (معناى مصراع) بودر كه اول خدايه حمد بيشمار اولسونكه
عزرائيلك وجه ارضدن قبض ايتديكى برآوج طـپراغه بعد التخمير
ونفخ الروح ايمان واسلام احسان ايلدى مع هذا ترابله انسان وايمان
ميانندە مناسبت بو قدر انكچون ديمشلردر كه (ما للتراب ورب الارباب
(بعد ذا بورادە برآوج طپراق ديديكى بزە نسبتله تمثيل وشانينى تقليل
وتحقير طريقيله در ولا فى نفس الامر قبضهٔ عزرائيل قياسدن خارجدر
انكچون زمينك جملهٔ اجزا سندن اخذ ايدوب الوان ترابدە تفـاوت
واختلاف اولمغله الوان بنى آدم دخى بو اسلوب اوزرنه ظهور ايلدى كه
كيمى سفيد وكيمى سياه وكيمى زرد وكيمى سرخدر وكذلك چمزاردن
اخذ اولنانلر مليحى وشوره زاردن مأخوذ اولنلر كوسج اولديلر ونيجه لر
دخى طبيعت ارضه كوره ميانه بولنديلر سبحان الله ✻ آن كه در آدم

دميد اوروح را ✻ بونك دخى تقديرى سابق كبى درز بر اخدانك وصف
آخرى در و نفخ روح وصف اولدن مقدم ايكن سرتا خير بالادە بلندى ١ در
ظرفيت افادە ايدر عربيدە فى كبى وظروفدە توسع اولمغله عاملى اولان
دميد اوزرنه تقديم اولندى مع هذا ضرورت وزن دخى معتبردر (آدم
اسم اعجميدر فالغ تالخ آزر هاجر وامثالى كبى آدمدن التمش بيك سنه مقدم
مخلوق اولان قومه جان دنلديكى كبى كه انلر بلا دخان اولان لهب ناردن
صورت بولمشلردر ترابدن مخلوق اولان صورت بديعه يه دخى ابتدادن آدم
و بشر وانسان ديو اسما وضع اولندى و بعض علماء اندە اشتقاق اعتبار
ايدوب اديم ارضدن و يا ادمه دن و ياغيريدن اخذ ايلدى اديم وجه ارضدر
زيرا تراب آدم وجه ارضدن مأخوذدر ادمه كندم كون دركه عرب سمرت
دخى ديرلر وحليهٔ نبويه دە اسمر اللون دنلديكى اوصاف ممدوحه دندر كه
بياضى نوعا سياهه مائل ديمكدر تا كه آيينهٔ الهى اوله فافهم (ولكن كاه اولور
كه اشتقاق اعتبار اولنمسه دخى ايكى لغتده توافق بولنور (ادريس دە كثرت
درس بولنديغى كبى وابرهيم اصلنده ابراهام دركه اب رحيم ديمكدر وعلى

هذا (دمید فعل ماضیدر که دمیدن اوفورمکدر عرب اندن نفخله تعبیر
ایدرنتکم قرآنده کلور (ونفخت فیه من روحی) ونفخ حق تمثیل طریقیله در
مقصود ماهیته وجودك مفارقتی ونفس معنویۀ رحمانی نك موجود ده
اثرینك ظهوریدر که قدرتنك مقدوره تعلق ایله در اگرچه که کیفیت
تعلق هیچ برفرد بلممشدر و بو نفخ بالذاتدر ومریمه رضی الله عنها نفخ
وساطت جبریل ایله و بطن امده اولان جنینه نفخ غیری ملك وساطتیله در
که جمله سندن مقصود صورتده اولان روحی اظهـار در بوخسه
خارجدن القاء روح دکلدر (و بوراسی غوامض اوردندر که بطریق
الکشف آسان بلنور (او اصلنده اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عربیده
هو کبی خدای دن واشالدن یاء حذف اولندیغی اوی دن ونظائرندن
دخی تخفیفا حذف اولنمق قاعدۀ فرسدر (بوراده اودمیدك تحتنده
مستتر اولان فاعلنی تأکید ایچوندر که فاعلی خدادر (وروح راده
اولانرا علامت مفعولدرزیرا روح دمیدك مفعولیدر (پس بوندن اخذ
اولندی که نافخ الله تعالی ومنفوخ روح ومنفوخ فیه آدمدر وبوراده روحدن
مراد روح انسانی در که محل تعینی دماغ درا گرچه فی الحقیقه تحیزدکلدر
بلکه بدنه تدبیر وتصرف طریقیله تعلق ایتمشدر انکیچون وصفنده لا
داخل ولاخارج دیرلرو بوروح منفوخك براثری ولادرکه اکا روح حیوانی
دیرلر که مبدأ حس وحرکتدر واناك مقرومحل تعینی قلب وکبدر یعنی یورك
وجکردر (زیرادم در که عروق وساطتیله جمیع اجزاء بدنه ساریدر اگر
بودمك بخاری اولمسه بدنده اثرحیات ظاهر اولمازدی ومفلوج اولنلر
بو بخارك انقطاعیله مفلوج اولورلر وسست قالورلر انکیچون بو روح
ولکی روحله جسد اراسنده واسطه درنظیری غضروف دیدکلریدر
که بعض عظام اوزرنده لحم ملایم کبی نسنه در وافاقده وسائط حق دخی
بویله درانبیا واولیا کبی اشته روح حیوانی روح انسانی یه تابعدرو بوایکیدن
ماعدا نفس ناطقۀ جزئیه دخی وار در که نفس کلدن مستفاد در که
علم وعقل واد راك بونده در و بونکله ارواح انسانیـه اوچ اولور
(معنـای مصراع) بودر که حددن افزون حمد وثنـا اول خدایه
ولسونکه ابو البشر آدمه واولاد آدمه الی قیام الساعة نفخ روح الهی ایدوب
انکله زنده ومتحرك قیلدی و بومعنای شریف مقابله سنده حمد کثیره

سزاوار اولدی زیرا سرخلافت بو روحك افاضه سنه منوط وظهور
حقائق اسما بونفس نفیسه مربوطدر تنکیر روح عظم شانه دلالت
ایدر اکرچه فی الحقیقه مراد روح معهوددر که روح یاٴتی در یعنی من روحی
کلمه سنده ذات الهیه یه مضاف اولان روحدر وا کاروح دیمك بدنك
انکله حیاتنه نسبتله در والا حق تعالی ده روح اولماز (پس بونك مأتی
حیات حق اولدی * داد ازطوفان نجات اونوح را * او کلمه سی کالاول
فاعل فعلی تأکید در (از من جاره معناسنه در متعلق نجاتدر زیرا تقدیر
کلام داد نوح را نجات ازطوفان دیمکدر که نوح مفعول اول ونجات
مفعول ثانی در وثانی یی اول اوزرینه تقدیم ضرورت وزن ایچوندر و بردخی
طوفاندن نجات بولمق کلامده عمده کبی اولمغله بیانی مسارعته دائردر
وبوندن معلوم اولدیکه دادلسان عربیده اعطا کلمه سی کبیدر که ایکی
مفعوله تعدیه ایدر (طوفان اصلنده طوفدندر که برنسنه نك چوره سنده
دوراتمکدر طواف کعبه کبی وطائف دیدکلری شهر که مکهٔ مکرمه نك
ماوراسنده اوچ مرحله موضعده وضع اولنمشدر اصلنده قرای شامدن
ایدی صکره دعاء ابرهیم ایله علیه السلام اوردان ارض حجازه نقل
اولندقده مکه یه مرورنده کعبه یی طواف ایتمکله طائف دنلدی (ومطر
غالبه طوفان دیرلر زیرا کثرتده متناهی اولمغله محیط جمیع اشیا اولور
وقوم نوحه واقع اولان حادثه ماء اولمغله آنده متعارف اولدی (وطوفان
نوح هبوط آدمدن ایکی بیك ایکی یوز سنه دن زیاده مرورنده واقع
اولمشدر (ونوح آدم ثانی ونجاتی امر عظیم اولمغله افراد بالذکر ایدوب
آنمه مقارن اوصافده ادخال ایلدی (نجات خلاص معناسنه در
(نوح اسم اعجمیدر که انصرافی خفتندن اوتوریدر و (نوحك
اصلنده اسمی عبد الغفاردر که کثرت نوح یعنی رفع صوتله زیاده بکاسندن
نوح دنلدی (ونوحك ولادتی هبوط آدمدن بیك التیوز قرق ایکی
سنه سنده در وعمری بیك سنه دن زیاده در طقوز یوز اللی سنه دیدکلری
نبوتی اعتباریله در نتکم قرآنده کلور (فلبث فیهم الف سنة الا خمسین
عاما) یعنی بعد النبوه قومی ارا سنده بوقدر مکث ایدوب بعده طوفان
واقع اولدی ونبوتی قرق سالندن صکره اولوب بعد الطوفان دخی
نیجه مدت حیاتده اولدیلر (معنای مصراع) بودر که اول خدای

حضرت شارحك ابراهیم
اسمن رسم عثمانی اوزره رادن
صکره الفسز یازمق ملتزمیدرکه
خط دستیله اولان نشر آثارنده
دخی کورلمشدر تبرکا رسمه
تغییر اولنمدی
للطابع الفقیر
اسعد

قادر كه نوح پيغمبره عليه السلام اوچ اولاديله وسائر مؤمن اولان قوميله
كه سكسان نفره اېرشق بالغ اولورلر حادثهٔ طوفاندن نجات ويردى
وسفينه سوار اولمغله تخليص ايلدى وكنعان اوغلنى وسائر بى حساب
وجه ارضده اولان كفره يى اغراق ايلدى زيرا طوفان باران جبال
شاهقه نك فرق ذراع فوقنه چقمش ايدى بو سببدن هيچ بر فرد وسيلهٔ
خلاص اولاجق برنسنه بولمديلر واوغلى كنعان زجاجدن بر ظرف
ايچنه كيروب آخر كندى بولنه غرق اولدى ديمشلر (وكنعان مذكور
نوحك صلبى اوغلى اولمديغنه ابن كثيرك (ونادى نوح ابنه) قرأتى دلالت
ايدوب يعنى ابنه يى هانك فتحيله قرأت ايتمشدر كه اصلنده
ابنهادر كه ضمير تأنيث نوحك خاتوننه راجعدر صكره اكتفاء بالفتحه
الف حذف اولنمشدر * آن كه فرمان كرد قهرش بادرا * تا سزايى
دادقوم عاد را * فرمان امر وبويرق معناسنه فرمودندن اخذ
اولنمشدر كه بيورمقدر فرمودهٔ خدا فرائض اعماله ديرلر كه آنى حق
بيورمش وامر ايلمشدر (كرد كاف عربينك فتحيله فعل ماضيدر كردندن
كردن ايلك واشلمكدر حق تعاليه كاف عربينك كسره سيله كرد كار
ديدكلرى فعال معناسنه در (قهرش ده اولان ضمير متصل كه شين در
خدايه راجعدر قهر غلبه وتذليلدر انكچون مقابلهٔ لطفده مستعملدر
زيرا لطفده اعزاز واردر (بوراده قهر كردك فاعليدر وفرمان ايلين
فى الحقيقة خداى قاهردر ولكن قهر سبب فرمان اولمغله قهره امر ايتمكى اكا
نسبت قيلدى (وباد رافرمان كردك مفعوليدر زيرا فرمان كردك مجموعى
ماضى اولان امر معناسنه دركه لسان عربيده اندن امر قهره الريح ديمكله
تعبير اولنور (پس بادر يحدر يعنى اصلنده مطلقا يلدر بوراده مراد ريح
عقيم ديدكلريدر كه عاد قومى اوزرنه يدى كيجه وسكز كون اسوب انلرى
اهلاك ايلمشدر تا بوراده ادات تعليل درلام جاره معناسنه آمدم تا تر ابينم سنى
كورمكدن اوتورى كلدم ديمكدر سزا لايق وجزا معناسنه وآخرنده ياء
اولى اصلى كلمه ندر كه سزاى در خداى وهماى كبى وياء ثانيه تنكير
افاده ايدر تنوين كبى قوم رجاله مخصوص اسمدر زيرا (الرجال قوامون
على النساء) موجبنجه امور نسائله قائملردر وقوم عاد وقوم فرعون
وامثالنده ذكور واناثه شمولى اناثك انده دخولى طريقيله دكلدر

بلكه

بلكه رجاله تابع اولدقلری جهتیله در احكام الهیه ده تابع اولدقلری كبی (عاد هود علیه السلام قومی در كه عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح علیه السلام اولادیدر كه بابالرینك اسمیله تسمیه اولنمشلردر (نتكم بنو هاشمه هاشم وبنو تمیمه تمیم دیدیلر (پس عاد شول قبیله نك اسمیدر كه عاده منسوبه اوله وانلرك اواٸلنه عاد الاولی واواخرنه عاد اخیره دیرلر وقومنك منازلی احقاف دیدكلری یرده ایدی كه یمن سمتنده در وانلر عظم جثه اوزرنه مخلوق اولوب قامتلری التمشر ویوزر ذراع كلوردی وهر برینك باشلری برقبه كبی ایدی كه كوزلرنده وبورنلرینك دلكلرنده سباع حیوانات یوا یاپوب یاوریلردی حضرت هودی تكذیب اوزرنه مصر اولدقلرنده حق تعالی ریح صرصر ارسال ایدوب انلری اهلاك ایلدی (وهبوط آدمدن اوچ بیك قرق سنه دن صكره عاد اولی طوفان ریحله احقافده هلاك اولدیلر وحضرت هود انلرك استیصالندن صكره یتمش سنه دن زیاده دخی معمر اولوب سال عمری دورتیوز التمش درت سنه یه بلوغده دار دنیادن دار اخرته انتقال وارتحال ایلدی (معنای بیت) بودر كه اول خدای قهار كه قهری باده امر ایتدی عاد قومنك لایق وعمللرنه موافق اولان جزالرنی ویرمك ایچون یعنی باد دخی مأمور اولدیغی اوزره حددن زیاده وجهله برهفته قدر هبوب ایدوب زیر زمینده تستر ایدنلری بله زورایله اخراج وهوایه صاوردی وجمله سی قهار ذی الجلالك ید قهر وقدرتنده مقهور ومدمر اولدیلر وعظم جثه وقوت بدنیه لری مفید اولمدی وبوندن ریحك فی نفس الامرنه مرتبه ده شدید اولدیغی فهم اولندی وحدیثده كلور كه (نصرت بالصبا واهلكت عاد بالدبور) صبا مشرقدن ودبور انك مقابلندن اسن یله دیرلر كه مغرب طرفندن وزان اولان باددر وحدیث مذكوردن فهم اولندی كه غزوهٔ احزابده كفار قریش وغیریلر اوزرنه هبوب ایدن ریح صبا ایدی نتكم قرآنده كلور (فارسلنا علیهم ریحا) * آن كه لطف

خویش را اظهار كرد * باخلیلش ناررا كلزار كرد * لطف تحفه وهدیه در كه انكله مودته توصل اولنور وشول نفعی ایصال ایتمكه دیرلر كه انده دقت واردر انكیچون حق تعالی یه لطیف دنلدی زیرا

دقائق اموری بیلور وحاسه ایله ادراك اولنماز وعبادی هدایتده رفقله معامله ایدر (خویش خاء معجمه نك کسری وواو رسمیله کندی معناسنه خود کبی (واظهار اخفانك مقابلیدر یعنی بصر وبصیرته بارز اولان نسنه یه ظاهر وانی ابرازه اظهار دیدیلر اصلنده ظهور ظهر ارضده اولوب خفی اولمقدر نتکیم بطون بطن ارضده اولوب بارز اولمیان نسنه نك حالیدر (باالف ایله بوراده ب معناسنه بلا الف که مجرد تعلق ایچوندر یعنی خلیلی کرد فعلنه متعلق قلمق ایچوندر (کر رسندستم بوصلت) کلامنده وصل ایله رسد کبی واکا باء تعدیه دخی دیرلر فعلی معمولنه ایصال معناسنه یوخسه فعل لازمی متعدی قلمق معناسنه دکل الحاصل کرد باعثیدر که فعل معناسنه در فعل ایسه بائله تعدیه ایدر فعل به کذا کبی (خلیلدن مراد حضرت ابرهیمدر علیه السلام زیرا خلت ضمله انك وصفیدر که محبتك جمیع اجزاء وجوده سرایتیدر زلیخا ویوسف ومجنون ولیلی حاللری کبی انکچون زلیخا ومجنون فصاد ابتدکلرنده دملرندن وجه ارضده یوسف ولیلی منتقش اولدی (آخرنده ش ضمیر متصل غائبدر که خدایه راجعدر وبوشین اسمده مضاف الیه معناسنه اولور وفعلده واوات آخرنده مفعولیت افاده ایدر وشین مذکورك ماقبلنی بعضیلر فتحله وبعضیلر کسرله تلفظ ایدرلر وکاه اولور که ضرورت وزن ایچون اسکان دخی اولنور (نار آتشدر که عناصر اربعه نك بریسیدر کرك محسوس وکرك غیر محسوس اولسون اکرچه محسوس جزئی وغیر محسوس کلیدر آخرنده را علامت مفعولدر (کلزار کللك در بنفشه زار بنفشه لك دیمك اولدیغی کبی زیرا زار اسم جامد اولیجق لك معناسن افاده ایدر ووضع ترکیبیدن صکره کللکه علم خاص اولمغله کل زاره متصل یازلمق قاعده املادر وبعض مواضعده که زار مشتق اولور مرغ زار کبی که زار بلق ایدیجی قوش معناسنه در بوراده زار مرغه صفتدر که وضع ترکیبیسی اوزرنه قالمش وعلم خاص اولمامشدر بوجهتدن بری برندن منفصل یازیلور (وکل معروف قرمزی چیچکدر وهر چیچکه دخی اطلاق اولنور ولکن اضافتله متعین اولور مثلا زنبق وبادام وشفتالو چیچکلرنه کل زنبق وکل بادام وکل شفتالو دیرلر نتکیم لسان عربیده

ورد لفظی فی‌نحله هرچیچکه اطلاق اولنور ولکن غلبهٔ استعمالله حوجم یعنی قرزل کلده شایعدر وتخصیص مراد اولسه ورد ابیض وورد اصفر ووردفلان دیرلر (وکلزار لفظندن مفهومدرکه کل دیدکلری چیچك قبل النبوه دخی بو عالمده وار ایدی اکرچه لیلهٔ معراجده جناب نبوت صلی الله علیه وسلم تجلیٔ الهیدن عرق‌ریز اولدقده درلرندن دیخی کل بتدیکی معروفدر وکل حقنده وارد اولان حدیثه موضوعدر دیدکلری لفظی حسبیله‌در والا کمالات نبویه اندن اوفردر (معنای بیت) بودرکه اول خدای لطیفه حمد بسیار اولسونکه کندی لطفنی اظهار ایلیوب ابرهیم خلیله علیه السلام نار نمرودی کلزار ایلدی وآتش سوزانی برد وسلام ایدوب برنه کل بتوردی وبلبل دخی اول حالده ابرهیمه موافقت ایتمکله بیك بر اسمله داستان سرالق احسان اولنوب خلیلك سائر انبیادن تمیزی کبی بلبل دخی ممتاز اولدی زیرا ابرهیمك جناب مصطفادن ماعداسی اوزرنه مفضل اولدیغی متفق علیه‌در ومذهب سنی بودرکه آتش بالذات محرق دکلدر حکیم زعم ایتدیکی کبی (پس نار قدرت الهیه ایله برودت وحرارتدن هر برنه قابلدر یعنی جرم ایله قائم اولان نارك ناریتی زائل اولیجق برد اولوب وشب اسراده جناب رسالتك کرهٔ هوا وکرهٔ اثیردن مروری دخی وجه مذکور اوزره در اکرچه جسم نبویده منافیٔ آخر عارض اولمق دخی محتملدر فاما ابرهیمه محتمل دکلدر نتکم (یا نار کونی بردا وسلاما علی ابرهیم) خطابندن مفهومدر که منافیٔ احتراق طرف نارده در طرف ابرهیمده دکل (ودیمشلردر که هبوط آدمدن اوچ بیك اوچیوز یکرمی سنه دن زیاده مرور ایتدکده حضرت ابرهیم شهر بابلده دنیایه قدوم ایدوب اوچ بیك اوچیوز التمش اوچ سنه سنده قرای بابلدن کوثی دیدکلری قریه‌ده که طوبی وزنی اوزره در قصهٔ نار واقع اولدی پس عرفه که غرفه وزننده‌در نار نمرود اوراده واقع اولدی وحالا آثار منجنیق باقیدر دیدکلری قول جمهوره مخالفدر وبو وقعه دن صکره حضرت ابرهیم ارض عراقده اوتوز سنه دن زیاده مکث ایدوب بعده قدس شریف طرفنده ارض فلسطینه هجرت ایدوب خلیل الرحمن نام موضع که الی الان

شارح حضرتلری ابراهیم اسمنی رسم عثمانی اوزره رادن صکره ابرهیم صورتنده یازوب ملتزمی اولدیغی خط دستیله کوردیکمز سائر ارنده دخی مقیدر در
للطابع

آنلره منسوبدر وآسوده اولدقلری قبه دخی اوراده درکه بابی
مطبق اولوب بالادن قناديل ايقاد و آويخته اولنور * آن خداوندی
که هنکام سحر * کرد قوم لوط را زير و زبر * خداوندی ده ياء
وحدت ايچوندر خداوند مالك و بزرکوار در اصلی خود آينده در
خدای کبی واو يادن بدلدر (پس اصلی ايکی کلمه در که بعض
حروفی حذف اولنوب کلمهٔ مفرده حکمنده قلنديی وبحسب
الترکيب معناسی کندی کلیجیدر که واجب الوجود در تکلم
خداده مرور ايتدی وملوکه خداوند اطلاق اولنديغی معنای
وضعی حسبيله در که مالك وبزرکوار در وبردخی واجب الوجود کبی
وحدت وجودی واردر اکرچه بحسب الاصل ممکندر و وحدتی
شولقدر در که منازعهٔ مملکت ايدن نصله مقتولدر (هنکام وقت معين
ومحدود در وقت بهار وامثالی کبی انکچون وقت معينده اولان جمعيته
هنکامه ديرلر که آخرنده هاء اختصاص افاده ايدر (سحر فجرين
ايله سدس آخردر يعنی فجر صادق وفجر کاذب ميانده اولان وقتدر
سحر کسر ايله اندن مأخوذدر زيرا مابين الفجرين ظلمت ليل ونور نهار
مختلط اولديغی کبی مسحور اولان کسه دخی برنسنه نك وجود وعدمی
مخيل ومشتبه در بوراده سحردن مراد وقت صباحدر زيرا سحرك
صباحه اتصالی واردر وقرآنده کلور (ان موعدهم الصبح) وينه
کلور (فاخذتهم الصيحة مشرقين) يعنی ابتداء حلول عذاب وقت
صباحده وتمامی وقت اشراقده اولدی (لوط حضرت ابرهيمك
برادرزاده سيدر که هاران اوغليدر وابرهيم سکسان ياشنده ايکن
لوط اللی اوچنده ايدی وواقعهٔ نمرود دن صکره ابرهيم ارض عراقده
فلسطينه نزول وهجرت ايتديکی وقتده لوط دخی شام ناحيه لرندن اردن
ديدکلری طرفه نازل اولوب الله تعالی انی اهل سذومه ارسال ايتدی
ذال معجمه ايله وآنلر خبائث اهلی ايدی رسالت لوطی قبول ايتميوب مصر
اولمحق هبوط آدمدن اوچ بيك در يوز يکرمی ايکی تاريخنده جبرئيل
عليه السلام انلرك شهرلرينی ارضلريله بله قلع ايدوب سمايه رفع
وبعده سرنکون قيلوب صيحهٔ عظيمه ايله صيحه ايتدی واوزرلرينه طاش
ياغوب برلرندن قاره صولر چقدی که الی الآن آثار باقيه سی واردر (زيروزبر

معدوم دال ايله انت ايسه ده صوابی ذال ايله در للطابع

زير

زیر کسرله آلتدر تحت کبی آشغه دود آغه لب زیرین دیرلر آغزك آلتنده اولدیغندن اوتوری زبر فتحه له اوستدر کوجلوکشی به زبردست دیرلر ایللردن الی اوستون اولدیغندن اوتوری یوقارو دوداغه اغزك اوستنده اولدیغیچون لب زبرین دیدیلر ایکسنده یله یعنی زیرین وزبرین ده اولان یالرنسبت ونونلر تأکید ایچوندر (ولغت قره حصاری ده کاور که زبر اصلنده زبردر یعنی زای مکسوره درزبر ایله حرف جردرز براوززندن دیمکدر بعد الترکیب علم اولمغله حرکتی تغیر اولندی نتکم لغت فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه اول خداوند یعنی الله عظیم ومتعالی که سحر وصباح وقتنده قوم لوطی آلت واوست یعنی باشی اشاغه ایلدی واهلاك قیلدی و بوفعل کرچه جبریلك مباشرتیله درلکن فرمان حقك اولمغله حقه نسبت اولندی وقرآنده نظائری چوقدر (الله یتوفی الانفس) (قل یتوفاکم ملك الموت) وامثالی کبی * سوی او خصمی که تیرانداخته * پشهٔ کارش کفایت ساخته * سوی یا ایله ویاسز جهت معناسنه در که زلك آندن یکا یله تعبیر ایدر (پس این سو بو یکا وآن سوا و یکا وسوی اوانك جانبنه دیمکدر (که ضمیر منفصل خداونده راجعدر وجائزدر که سوی او وکیسوی دلبر وامثالنده یالر اضافت ایچون اوله زیرا بومقوله مده لرده کلمه مابعدنه ایصال واضافت متعذر اولمغله یا ایله توسل ایدرلر زیرا حرف علتدر که کاه حذف وکاه اثباتیله تصرف اولنور (خصمی ده اولان یاء وحدت ویا تنکیر ایچوندرکه تحقیره محمولدر (خصم فتحه له مخاصم معناسنه در وخصومت منازعه دیمکدر خصم اصلنده ضمله در که جانب معناسنه در ایکی خصم ومنازع بری برینك خصم وجانبنه تعلق ایدوب دست وکریبان اولمغله احدهما اخری جذب ایتمکله حاللرنه مخاصمه دیدیلر (تیراوقدرندن اوا ورسه کرك قامشدن وکرك اغاجدن انداخته ماضی دن قسمدر که آتمش دیمکدر واکا ماضی معقید برقرلر یعنی بله مقیدرکه ماضی بی حاله تقریب ایچون آخری مفتوح اولوب فتحه یی بیان ایچون هاء رسمی الحاق اولنور الحاصل انداخته اصلنده انداخت درکه تاء ساکنه ایله ماضیدر ومصدری انداختن درکه اخرندن نون حذف اولنمغله ماضی اولمشدر صکره قرب مذکوره اشارت ایچون تا مفتوح اولوب حرکتنی بیان وخفظ ایچون هاء الحاق اولندی زیرا هانك وجودیله تا ساکن اولمق متعذردر والا ها لغو اولور و بومقوله ماضی نك

آخرنه ضمائر دخی لاحق اولور ولکن همزه سی ساقط اولماز انداخته اندوکرده اندوکرده اش کبی که آتمشلر وایتمشلر وانی ایتمش معنالرنه زیرا هاء غیر ملفوظه نك توسطی واتصالی واسقاط همزه یی منافی ومانعدر (پشه ء باء عجمیه نك فتحیله سوری سکك در پشه خانه سوری سکك چوق اولان یرلرده چادر کبی قوردقلری نسنه پشهٔ اصلنده پشه ای درکه یاء وحدت ایچوندر حذف اولنوب عین بتراء اکا علامت وضع اولندی زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره یاء مفرده یازلمز (کارش ضمیر متصل خصمه راجعدر (کاز کاف عربیله ایش در کافرمای ایش بیوریجی وکاردان ایش بیلیجی در (کفایت عربی در سد ضرورت وقیام بالامر معناسنه که اندن حسب و بسنده ایله دخی تعبیر اولنور (ساخته دخی ماضی مقید در که دوزمش دیمکدر مضارعنده خاز ایه قلب اولنور مثلا سازد وسازنده وسازند دیرلر انداخته نکده مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده دیرلر زیرا قواعد فرسدن در که تانك ماقبلی خاء معجمه اولسه اول خایی زایه قلب ایدرلر تایی داله قلب ایتدکلری کبی مثلا آموختن کلمه سنك مضاعنده آموزد دیرلر که زاخادن بدلدر (پس اصل اولان اموزدی آموختن دن اخذ ایتمکدر اگرچه بعضیلری فرعه نظر ایدوب آموز یدن دن مشتق طوترلر فاما صحیح اولان اولکی در و بو معنی عربیده اشتقاق کبیر واکبر کبی در مثلا کبیرده ترتیبنه نظر اولنمیوب جبذ جذبدندر دیرلر واکبرده مجرد مخرجده تناسب ایله نعق نهق دندر دیرلر (معنای بیت) بودر که برعدو که اول خداوند عظیم طرفندن اوق اندی برسوری سککی انك ایشنه کفایت دوزدی و بر مخلوق ضعیف یوزندن انك کارن بتوردی ومقهور ومدمر قلدی بعدہ عدودن مراد نمرود بن کنعاندر فرعون کبی دعوای ربوبیت ایتمش وبتون دنیا ایه مالك اولمش ایدی تتکم مجاهددن منقولدر که دیمشلر درت کمسنه مشارق ومغارب ارضه مالك اولمشدر که ایکسی مؤمنلردر که (بری سلیمان بن داود علیهما السلام (وبری دخی اسکندر یونانی در که ذوالقرنین تعبیر اولنور (وایکسی دخی کافرلردر که بری نمرود وبری بخت نصردر وبعضیلر شداد بن عاد دیمشلر ومذکور نمرود عدو ابرهیم اولوب ابرهیمی منجنیق ایله طرح آتش ایتدکدن صکره بابل ولایتنده برقصر

قطلـــــ

عالی بنا ایتدی که طولی بش بیك ذراع وعرضی ایکی فرسخ برایدی تا که
انك اوزرنه چیقوب اهل سما ایله مقاتله ایده واله ابرهیمه مطلع اوله
وبعض روایتده برصندوقهٔ غریبه دوزوب وانی کرکس قوشلرینك
قنادلرنه بند ایدوب وایچنه کیروب یاننده برمصاحبی ایله هوایه بران
اولدیلر وسحابه دك صعود ایدوب طرف سمایه اوق آتدیلر حق تعالی
حکمتیله اول اوق بحر مسجورده که بین السماء والارض مکفوفدر
بربالغه اصابت ایتدی که یونس بالغیدر وقزل قانله ملطخ
اولوب انلره عودت ایتدکده سماده اولنلری قتل زعمیله ینه زمینه نزول
ایلدیلر وبرریح شدید هبوب ایدوب قصرمذکورك کله سی دریایه
وماعداسی وجه ارضه خرور ایدوب تحتنده اولان قومی هلاك اولدیلر
(وبعض روایات اوزره نمرود بدکار ابرهیمه چوق سنکله جنك ایده لم دیو
صحرایه جذب ایدیجك اشته بنم عسکرم قنی سنك اشکرك دیدکده ابرهیم
شمدی کلور دیو جواب ویروب اول اثناده خداوندقهار عسکر بعوض
یعنی بی حساب سوری سکك کوندروب هر برینك بورنلرنه دخول ایدوب
هلاك اولدیلر وپشهٔ نمرود دماغنده قالوب درتیوز سنه قدر دنیاده
انکله معذب اولدقدن صکره بالاخره تسلیم جان خبیث ایتدی
وطوغری دوزخه کتدی (تکم ناظم منطق الطیر نام کتابنده دیمشدر که
(نیم پشه بر سر دشمن کماشت (دیر سراو چار صد سالش بداشت) اشته
ظهور برهاندن صکره عناد ومخالفتك نتیجه سی بویله اولور (وبوندن
مفهوم اولدی که خصمدن مراد فی الحقیقه خصم ابرهیمدر ولکن ابرهیمه
مخالفت ودعوای ربوبیت ایتدیکی جهتدن حق تعالی یه دخی خصم
اولدی که جانب آسمانه اوق آتدی (زیرا سوی اودیدوکندن کرچه
بحسب الظاهر حقه اثبات جهت لازم کلور (فاما مقصود طرف
علویدر که اوراده آثار قدرت عظیم وجسیم و بسیاردر وبردخی ابرهیم
آله السماء دیو وصف ایتدوکندن نمرود بحسب الزعم سماده قرارنه ذاهب
اولدی وناظم دخی انك اعتقادنه کوره تعبیر ایتدی وبویله مکان
ایهام ایدر آیات واثار چوقدر (وعجلت الیك رب لترضی) (ولقد رآه نزلة
اخری عند سدرة المنتهی) (الرحمن علی العرش استوی) ورفع اعماله

خرور خاك ورانك ضمیله
سقوطکی دوشمك معناسنه در
للطابع

حتى الى السماء التي فيها الله) وامثالى كبي ولكن جمله سي مؤلدر و بر دخي فوقيتدن جهت لازم كلمز (وهو القاهر فوق عباده) كبي فافهم جدا (و بو مقامده دخي تفصيل عريض واردر ولكن اطناب و تطويلدن حذراً ترك اولندي و بيت مذكورك تقديري بودر كه (خصمي كه انداخته تير بسوى او ساخته پشه كفايت كارش يعني خصمي مبتدا و تير انداخته نك مفعول صريحي و بسوى او غير صريحي اولوب بعد الجمله مبتدايه صفتدر كه لفظي بين الموصوف والصفة رابطه در و پشه ساخته نك مفعول اولى و كفايت كار مفعول ثاني سي اولوب بعد الجمله خبر مبتدا اولور وجمله اولاده فاعل انداخته ضمير خصم وجمله ثانيه ده فاعل ساخته خداوند در (و كارش ده اولان ضمير متصل جملتين مياتي رابط درفاعرف * آن كه اعدار ابد ر يا در كشيد * اعدا عدونك جميدر دشمن معناسنه عدو اصلنده تجاوز ومنافات التيام ديمكدر كه بو معنى اكر قلبله اولور سه عداوت ومعادات و اكر مشيله اولور سه (عدو وعدو وزني اوزرنه و اكر بغير علم اخلال عدالت ايله اولورسه عدوان ديرلر وعدو مقام جمعده دخي مستعملدر نتكم رجل عدو وقوم عدو ديرلر و جمعي اعداء كلدكى كبي عدى دخي كلور الى وزني اوزره وقاموسده عدى اسم جمعدر ديمشدر بورا ده اعدادن مراد فرعون وانك قومي اولان قبطدر نتكم مابعدي قرينه در و آنلر حضرت موسى بن عليه السلام ومعجزاتني تكذيب ايتملريله مصره اوچ مرحله اولان قلزمدر ياسنده غرق اولمشلردر (پس در يا نله مراد بحر قلزمدر يوخسه نهر نيل دكلدر زيرا نهر نيل نهر جنتدر وقلزم و سائر بحار واذا البحار سجرت) وفقنجه آب صورتنده آتشدر بو جهتدن اعدايه مناسب اولان آتش غضبدر يوخسه آب رحمت دكلدر و قرآنده (النار يعرضون عليها غدوا وعشيا) آيتي دخي اكا دالدر (بدر ياده اولان بالى معناسنه در كه اعدادر كه كشيد لك مفعول صريحي و بدر يا غير صريحي دركه ايكيسي دخي ضرورت نظم ايچون عامل اوزرنه تقديم اولنمشلردر اكرچه ظروف حديث بحردندر كه آنلره وانلره ملحق اولنلرده توسع واردر ودريا قاره مقابليدر كه عرب بحر و بر وترك دكز وقاره وعجم دريا وخشك وخاك دير ودريا بدي دركه بحر روم و بحر

صقالبه و بحر جرجان و بحر قلزم و بحر فارس و بحر صين و بحر هنددر و بو
مجموعك مادهسی بحر محيط ديدكلری در كه بتون ارضی احاطه ايلمشدر واسانی
يونانی ده انك اسمی اوقيانوسدر فتحله (دركشيد درلفظی مصادر وافعال
اوزرنه داخل تحسين ومفاجاة وظرفيت وابجر ومعنالرن افاده ايدر بوراده
معنای اخير مراددر تنكم هدا ايله درآمد ديرلر ابجر وكلدی معناسنه ودراوردن
ديرلر ابجر وكتورمك ادخال معناسنه ودررسدن ابجر وكيرمك دخول معناسنه
وكشيد فعل ماضی دركشيدندن كه چكمك معناسنه درآب كش صو چكيجی
وباركش يوك چكيجی در (معنای مصراع) بودركه اول خداوندكه اعداسی
اولان فرعونی وجنودنی قلزم درياسی ابجر وسنه چكدی واغراق ايلدی يعنی
حضرت موسی عليه السلام انلری مدت طويله توحيد وتصديقه دعوت
ايدوب قبول ايتمدكلرنده موسی دخی اذن حقله انلرك اللرنده ايكيوزسنه دن
زياده اسرا اولان بنی اسرائيلی بر كيجه مصردن چقارب بحر قلزم طرفنه
متوجه اوليجق فرعون بومعنادن اكاه اولوب جنود كثيره ايله ر وبراه
ساحل قلزمه ايردكده موسی ضرب عصا ايله قلزمی شق ايدوب بنی اسرائيل
ايله مرور ايتمش بوليجق انلر دخی من الاول الی الاخر داخل دريا اولدقده
(فغشيهم من اليم ماغشيهم) موجنجه موج هائل سردن آشوب بالكليه
غريق اولديلر وبو واقعه هبوط آدمدن اوچ بيك سكز يوز يكرمی

سكز تاريخنده واقع اولدی * ناقه را ازسنك خارا بركشيد * ناقه
عربيدركه ديشی دوه درمقصود ثمود قومنه مبعوث اولان حضرت صالحك
عليه السلام معجزه سی اولان ناقة الله دركه زياده تشريفدن جلاليه
مضاف اولمشدر بيت الله وامثالی كبی (ازمن جاره معناسنه دركه ابتدای
غايت ايچون وغيرمعانی ايچون دخی كلور بوراده ابتداء غايت مراددر كاه
اولوركه همزه سی حذف ايدوب زايی كسرله تحريك ايدرلر وكاه اولوركه
مجموعی محذوف اولور تنكم دست بدست ديرلر ازدست بدست معناسنه كه
الدن اله ديمكدر (سنك طاش وخارا قتی طاشدر پس تجريد طريقيله
سنكه صفت اولوركه سنك سخت ديمكدر (وبوندن معلوم اولوركه
طاشك طبعنده تفاوت واردر (بوجهتدن غايتده برك اولان طاشه خارا
وخاره ديرلر وانكله وصف اولنور وبونده ناقه بركشيدك مفعول صريحی
وجار ومجرور غيرصريحيدر كه برای قافيه عامل اوزرنه تقديم

اولنمشلردر (بر برقاچ معنایه کلور بو راده استعلا ایچوندر عربده علی
کبی که بوقاریلق معناسنه افاده ایدر (معنای مصراع) بودر که قوم
فرعونی صونك ایچروسنده چکدیکی کبی قوم صالح که ثمود دیرلر
مطلو بلری اولان ناقه‌یی قانی طاش ایچندن بوقاری وطشره چکدی
وخلق ایدوب اورادن چقاردی واظهار قدرت ایلدی تا که صالحه معجزه
وقومنه وسیلهٔ ایمان اوله وتفاسیرده کلور که قوم ثمود که عاد اولادندن
برقبیله‌در حجرده کسرله ساکن اولورلر دی که حجازله شام اراسنده محل
معروفدر که حجاج شام ذهابا وایابا اورایه مرور ایدرلر برکون عیدلرنده
مجتمع اولمشلر کن حضرت صالح بونلری ایمانه دعوت ایدیجك صالحدن
صدقنه معجزه طلب ایتدیلر صالح دخی نه مقوله آیت استرسکز دیدکده
سیدلری اولان جندع بن عمرو اوراده برصخرهٔ منفرده‌یه که کاثبه دیرلردی
اشارت ایلیوب شوطاشدن بزه بر واسعة الجوف کثیر الوبر اون آیلق
بوکلو بردوه چقاردیویجك حضرت صالح دخی نماز ودعادن صکره
اول طاش بوکلو خاتون کبی اکلیوب ومنشق اولوب اورادن مطلو بلری
اولان ناقه وصف مذکور اوزره بیرون اولدی وبو آیت هائله‌یی
مشاهده ایتدکده جندع مزبور قومندن برقاچ نفرکسه ایله کربند ایمان
اولوب باقیلر امتناع ایتدیلر و برقاچ زماندن صکره بزم حیوانا تمز بوناقه‌دن
متضرردر دیو قدار نامنه برکسه برکون اول ناقه‌یی عقر واهلاك ایلدی وآخر
جمله سنك صورتلری متغیر اولدقدن صکره صیحهٔ جبریل ایله استیصال
اولندیلر نتکم قرآنده وتفاسیرده مشروحدر وبو واقعه هبوط آدمدن
اوچ بیك یوز یکرمی دن زیاده سنه مرورنده واقع اولدی (پس بونلرك
هلاکلری قوم عاددن صکره درکه هر بری قدرت قاهرهٔ الهیه‌یه دلالت
ایدر ولکن ناظم قدس سره مطلقا آثار قدرت وحکمتی بیان ونتایج
غضب ورحتی عیان صددنده اولمغله بعض مواضعده مراعات
ترتیب ایتمدی * چون عنایت قادر وقیوم کرد * در کف داود آهن موم
کرد * (چون بلااشباع الواو حرف تعلیلدر چونکه معناسنه وشرط
ایچون دخی کلور چون نمی دانی مکو کبی یعنی اکر بلمز سك سو یله
بوراده مراد اولکیدر (عنایت قصددر وحق تعالی دن ارادت
مخصوصه‌در که عبدی مطلو بی اولان نسنه‌نك اسبابنه توفیق ایتمکدر

انکچون

انکچون اهل عنایت قلیلدر زیرا هرکس هر بوزدن موفق دکلدر بلکه توفیقك کلیاتی خواصده وجزئیاتی عوامده در وعنایت کردك مفعولیدر چون قادر وقیوم کرد عنایت تقدیرنده در (وقدرت صفت الهیه در که عجزك مقابلیدر (قیوم قائمك مبالغه سیدر قیام کبی تشدیدله هرنسنه اوزرنه قائم وقوامی انکله اولان نسنه دیمکدر معناسنه بوایسه صفت الهیه در زیرا هر شیئه اولا وجود ویرمش وثانیا اسباب بقاسنه موفق قلمشدر بوجهتدن دیرلر که هرشی حقله قائمدر وانك نوری هرنسنه ده دائمدر که انك سببیله فنابولماز وبولسه دخی وجوددن طور آخره انتقال ایدر فافهم (کف عربیدر اصلنده تشدیدله دربو راده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر قاموسده یدایله تفسیر اولنمشدر فاما مشهور اولان آل ایه سیدر (داود بن ایشی انبیاء بنی اسرائیلدندر که قاتل جالوت درهبوط آدمدن درت بیك اوچیوز اوتوزسنه دن زیاده مرور ایتدکده تشریف عرصهٔ وجود ایتمشدر عمرلری یتمش سنه در وکتاب زبور که حکم ومواعظی مشتملدر داوده منزلدر وانك صوت حزینی مشهور واحوال عجیبه سی معروفدر (آهن دموردر واهنکر دمورجیدر وآهنکار دمور الوب صتاندر (وموم ضمله عربیدر شمع معناسنه کما فی القاموس (وشمعده ملایمت اولمغله بوراده موم ملایم معناسنه اخذ اولندی ویاخود بطریق التشبیه در واهن کردك مفعول اولی وموم ثانیسی وظرف دخی اکا متعلق در (معنای بیت) بودر که چونکه قادر وقیوم اولان خداوند بزرك عنایت ایلدی والوآدت خاصه سی ایله صنع عجیبنی کوسترمك مراد ایتدی (حضرت داود علیه السلام النده وایه سنده دموری موم قلدی ویاخود شمع کبی نرم قلدی تا که داود اندن زره دیدکلری درعی عمل ایلدی واتشده دموری تلیین ایتمدن طریق قدرتدن آنی حلقه حلقه ایلدی تا که مؤمنلر اول قمیص آهنین ایله جنك وحربده آفتدن توقی وتحصن ایده لر وانك خصوص اوزرنه تلبس ایتدوکی درع (جناب رسالتمآب صلی الله علیه وسلم) انتقال ایتمش ایدی صکره نابدید اولدی

 * باسلیمان دادملك وسروری شد مطیع خاتمش دیو وپری *

بوراده دخی (با) یوقرده باخلیلش ده اولان با کبی تعلق وتعدیه ایچوندر

اصلی بدر که مفرددر ولکن سلاست وزن ایچون اشباع اولندی
وانك متعلقی داد کلمه سیدر عربیده اعطی لسلیمان دیمك کبیدر
اکرچه اعطی بلاحرف دخی تعدیه ایدر (سلیمان حضرت داودك
اوغلیدرکه اون اوچ یاشنده سریر ملکه جلوس ایتمشدر
ولادتی هبوط آدمدن درت بیك او چیوز طقساندن صکره در
والد ماجدی داود کبی علیهما السلام ملك ونبوتی جمع ایتمشدر (ملك
ضمله سلطنت یعنی پادشاهلقدر که برنسنه تحت ید وتصرفنده اولمقدر
کرك استیلا وتسلط ایله وکرك غیری وجهله بو مقوله ملکك
صاحبنه مالك وملك وملیك دیرلر (ملك ایسه کسرله بویله دکلدر
بلکه اخصدر که شرعی ویاهبه ویاارث طریقیله تحت الیه والتصرف
اولمقدر استیلا وغلبه ایله دکل وانك صاحبنه مالك دیرلر فقط (ملك
دادك مفعول صریحی در (سروری یا مصدریه در سرور مرکبدر
سر ایله وردن که سر اصلنده باشدر ولکن بویله یرلرده غلبهٔ استعمالله
ریاست ومتبوعیت معناسنه در (ور لسان عربیده ذو کبی صاحب
معناسنه در پس سرور صاحب ریاست معناسنه اولور (شد ماضی در
اولدی معناسنه مصدری شدن کلور مضمونی انتقاله دائردر عربیده
صار کبی (مطیع اطاعتدندر که امر وفرمان اوزرینه مترتب اولان
انقیاددر عبادتده ایسه بو معنی معتبر دکلدر ولکن عبادت حقدن
غیریه جائز اولماز اطاعت ایسه اعمدر یعنی مخلوقه اطاعت اولور
نتکم قرآنده کلور (لاتعبدوا الا ایاه) وینه کلور (اطیعوا الله واطیعوا
الرسول واولی الامر منکم) مطیع شدك مفعولی واشغه ده دیو وپری
فاعلیدر تقدیری شد دیو وپری مطیع خاتمش دیمکدر (مطیع مفعولنه
مضافدر (شین ضمیری سلیمانه راجعدر واطاعت کرچه فی نفس
الامر سلیمانه در ولکن تسخیره سبب خاتم اولمغله سببنه اسناد اولندی
(خاتم تانك فتح وکسریله پرمغه طاقدقلری زینتدر که انکله نسنه
مهرلنور خاتم النبیین انبیاءنك مجیئی ایله ختم وتتمیم اولندی معناسنه در
(کشف الاسرارده کلور که ملك سلیمان خاتمنده ایدی یعنی اکا
منوط ایدی وانك نکینی یعنی قاشی کبریت احمر ایدی که نایاب
نسنه در انك سطر اولی (بسم الرحمن الرحیم) وسطر ثانیسی (لا اله الا الله)

وسطر

وسطی ثانی (محمد رسول الله) ایدی واول خاتم آدم علیه السلام
جننده ایکن اصبعنده ایدی صکره زله واقع اولدقده ارکان
عرشدن بر رکننده وضع اولنوب زمان سلیمان اولدقده (جبریل
علیه السلام فرمان الهی ایله اورادن انی آلوب سلیمانه کتوردی
وپرمغنه کچوردی وانك نورانیت وهیبتندن سلیمان اعین ناسدن
غائب اولدی اوراده یانبی الله مطالعهٔ جمالکله مشرف اولمق استرز
دیدکلرنده سلیمان علیه السلام بیوردی که (اذکروا الله) یعنی
الله تعالی بی ذکر ایدیکوز انلر دخی ذکر ایدیجك سلیمانی مشاهده
ایتدیلر (دیو شیطان علیه مایستحق (پری جنی وبو عطفدن دیو وپری
پری برلرنه مغایر اولمق فهم اولنور تنکم محبوبی پری یه تشبیه ایدرلر
زیرا پرینك ملك کبی حسن رائقی وجمال فائقی واردر انکچون چشم
آدمی به ظاهر اولمزلر زیرا مشاهده سنه تحمل اولنماز دیو ایسه غایت زشت
هیکل وقبیح صورتدر یعنی شیطان آدمه سجده ایله مأمور اولمزدن
مقدم تعظیما اسمنه عزازیل دیرلر ایدی وحسن تعبدنه بناء زیاده صورت
حسنه ده ایدیکی ملائکه دن متمیز اولمزدی صکره ابا واستکبار اتمکله
اسم وجسمی تغییر ومسخ اولندی حتی جاحظ دیدکلری متکلم
اولقدر قبیح المنظر ایدیکه اکر شیطان بر کره دخی مسخ اولسه
جاحظ قدر اوله مزدی دیو لطیفه ایدرلردی (اشته بورادن فهم اولندیکه
پری دخی کرچه اصلنده جان قومندندر ولکن انلرك متمردلرنه
شیاطین دیرلر که شکل اصلیلری اوزرنه قبیح قالمشلردر وانلرك مؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور که ایمانلری سببیله نورانیت صوریه دخی
بولمشلردر وبونلرله ازدواج قابل اولمغله بلقیس سلیمانك والده سی
انسیه وپدری جنی ایدی دیمشلر (دن تشکیم محلنده مبیندر (معنای
بیت) بودر که خداوند قادر وقیوم حضرت سلیمان بن داود علیهما
السلام سلطنت وریاست عامه ویردی شویله که یدنده اولان خاتم
رحمانی سببیله انسان وشیاطین وجنیان اکا مطیع اولدی واکا منطق
الطیری تعلیم ایلدی وریحی وسائر مخلوقاتی اکا مسخر قیلدی ومن
المشرق الی المغرب حکم ایتدی وتسخیر مذکور سببیله قدسده مسجد
اقصا بی طرز بدیع اوزره بنا ایتدی که هجرتدن بیك سکز یوز سنه

مقدم ایدی وآخر عمری اللی ایکی ساله بلوغده وداع عالم فانی
قبلوب باد رفع اتدیکی سر بری بر باد اولدی * ازتن صابر بکرمان
قوت داد * تن کوده در باش وال اياق انك مسماسندن خار جدر
عربی ده کی بدن کبی زیرا بدن من المنکب الی الالیه در بوسبدن
(امام ابو حنیفه رحمه الله (فالیوم ننجیك بابدانك) قراءت ایلدی
وکشاف صیغهٔ جمعی توجیه ایدوب بدنك کله وافیا باجزائه
دیدی تا که اطراف دخی بدنده داخل اوله وبرنسنه تمام طونانق
اولسه تنه والا نیم تنه دیرلر که بله دك اوله آخرنده کی ها اختصاص
ایچوندر (صبربانك سکونیله نفسی کراهت اتدوکی نسنه اوزرنه
حبس اتمکه دیرلر که جزعك نقیضی در انکیچون صبر دیدیلر کسر
بائله شول آجی اغاجك عصارهسنه که عطارلر صتارلر (صابردن مراد
ایوب پیغمبردر علیه السلام که نسبی حضرت اسحاقه علیه السلام
منتهی اولور صبری بودر که قوردلر بدنی اکل ایدوب همان لسان
وقلبی قللش ایکن جزع ایتدی انکیچون حق تعالی انی مدح ایلیوب (نعم
العبد) بیوردی ولسانی محفوظ اولدیغی بودر که لسان مصدر ذکر ومورد
توحیددر وقلبی مصون اولدیغی بودر که موضع معرفت ومعدن نبوت
وولایتدر وانك (رب انی مسنی الضر) دیدوکی حقه شکایت طریقیله در
خلقه دکل بوایسه عند العارفین محمودحدر واکر بومعنی حضرت
ابرهیمك علیه السلام (حسبی من سؤالی علمه بحالی) مقاله سیله مقابله
اولنورسه (جواب بودر که دعاء ایوب علیه السلام انتهاء بلاده
داعیهٔ قویه ایله در که اذن الهی در بناء علی هذا بومقام کلام مقامیدر
سکوت وقتی دکل (بکرمان کرمك جمعیدر کاف عربینك کسریله
قورد معناسنه دوده کبی آخرنده الف ونون ادات جمعدر که انسانده
وحیوانده ونباتده استعمال اولنور مرد مان وکاوان ودرختان درلر
زیرا درخت کسلمزدن اول جسم نامی اولمقده انسان وحیوانله مشترکدر
کسلدکدن صکره درختها دیرلر زیرا الف ایله ها دخی ادات جمعدر
وانسانك قاشلرنه ابروان دیرلر زیرا نامی اولدیغندن ماعدا ذی روحك
اجزاسندندر وکرمانك سر جمعیتی بودر که حضرت ایوبك بدننه
مسلط اولان اون ایکی بیك قورد ایدی که عدد تامدر و بودردایله

اشهر

اشهر روایات اوزره اون سکز سنه مبتلی اولدی صکره دود
بدنندن تناثر ایلیوب صحبت بدن ایوب سببیله (الله تعالی اول
ذلیلی عزیز ایدوب اندن شجره صعود ایدن دود القز یعنی ایپك
قوردی وصویه دوشن سولك دید کلری اولدی که خلق بونلرله
انتفاع ایدرلر (و بعضیلر بال آروسی دخی بونلردندر دیمشلر (اشنه
اکا مل ناسه مضاف اولان نسنه لرده بویله خاصه لر واردر زیرا
برکت روح مطهر بدنه و برکت بدن نظیف دخی لباسه وسائر
مضافاته ساریدر زیرا حکم جوار واردر (قوت عربیدر مایقوم به
بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر
غدا انکیچون مشهوردر که قوت لایموت دیرلر بوراده مطلق غدا
معناسنه در و بو مصراعك تقدیری داد قوت ازتن صابر بکرمان
دیمکدر که دادك فاعلی خداوند تعالی در وقوت مفعول صریحی ومابعدی
غیر صریحی در (واز ابتدای غایت (وب تعلق وتعدیه ایچون اولغله
ایکسنك برفعله تعلقی تصحیح اولدی (معنای مصرع) بو در که خداوند
تعالی ایوبك بدنندن قوردلره غدا ونفقه ویردی یعنی لساننده و برمدی
زیرا لسان سردندر وسر تنده داخل دکلدر نتکم مرور ایتدی وقلبندن
دخی ویرمدی زیرا قلب موردلساندر که لسان انك ترجمانیدر پس فرع
محفوظ اولیجق اصل بطریق الاولی مصون اولور * هم ز یونس
لقمهٔ باحوت دادا * هم داد لقمهٔ ز یونس باحوت تقدیرنده در که لقمه
دادك مفعول صریحی ومابعدی غیر صریحی در (وزاز دن مخفف اولوب
انك وبانك فعله تعلقی مصراع اولده اولنلر کبیدر ولکن بوراده زه ن
تجرید یه معناسنه اولور کویا لقمه اولان یونسك کندی دکلدر بلکه اندن
تجرید اولنمش برنسنه در که ینه بو نسدر که لقمهٔ واحده کبیدر (هم
موافقت ایچون کلور بله معناسنه نتکم همراه دیرلر بولده مشترك اولانه که
اخرله کندی اراسنده طریقده جهت اتحاد واردر و برمعنایه دخی
کلور که ترکیده اندن ده ایله تعبیر اولنور مثلا عجم اوهم نیامد دیر ترك
اوده کلمدی دیر نتکم ابن کمالك دقائقنده مسطوردر ولکن بوفقیره ظاهر
اولان بودر که ده لفظی دخی دن مرخمدر (پس هم دخی معناسنه
محمولدر کلام ناظمده ده هم بو معنایه در (یونس بن متی فتح میم

وتشديد نائله كه يونسك بعض روايانده والده سى اسميدر بوصورتده عيسى عليه السلام كبى والده سنه اضافتله مشهوردر و يونس عجمه وتعريفندن اوتورى غير منصرف در (و يونس عليه السلام اولاد هرون دندر كه موصلده نينوى ديدكلرى قريه اهلنه مبعوث ايدى كه هبوط آدمدن درت بيك بشيوز طقساندن زياده سال مرور ايتمشدى قومى انى تكذيبه مصر اولجق نزول عذابله تخويف ايلدى (فاما انلر امارات عذابى حس ايتدكده توبه تضرع ونياز ايديجك اوزرلرندن عذاب منكشف اولوب يونس بوحالى مشاهده ايتدكده سوزمده يلانجى قدم ظنيله اندفاع عذابدن غضب ايدوب اذن الهى اولمدن بحر رومه طوغرى چقوب كندى واورادهبر سفينه يه سوار اولوب وسط دريايه ايريجك سفينه حركتدن قالدى اوراده ملاحلر بونده برعاصى و يا برعبد آبق واردر ديو عادتلرى اوزره اوچ قرعه ايلديلر اوجنده دخى حضرت يونس اوزرينه كليجك يونس دخى كندنى دريايه طرح ايتدى واوراده برعظيم بالق كلوب يونسى ابتلاع ايدوب قعر دريايه طالدى (و يونس انك بطننده تسبيح ايدوب (لااله الاانت سبحانك انى كنت من الظالمين) ديردى كه بعض احاديثده بودعانك اسم اعظمى اولمسى مرويدر ودرت ساعت و يااوچ كون و يايدى كون و ياقرق كون بحارقاصيه بى دور ومنتهاى ارض سابعه يه وصولدن صكره اذن حق اولوب يونسى ساحله قذف ايتدى و يونسك وفاتى هبوط ادمدن درت بيك التيوزسكسان اوجده در (لقمهٔ همزه كه عينى بتراء شكلنده يازيلور سابقا مذكور اولديغى اوزره ياء ملفوظه بدلدر كه فى الحقيقه هاء مرسومدن صكره ياء مفرده يازلمق قاعدهٔ فرس اولمغله ياء حذف اولنوب همزه ابقا اولندى كه همزه بايه توسل ايچوندر و بوراده ياء وحدت ايچوندر وهمزه يه دخى بدايت وعلامتيچون همزهٔ وحدت دينلور والا وحدت ايچون اولان يادر همزه دكل (لقمه ضمله ابتلاعه مهيا اولان نسنه در يعنى بريودم صويه جرعه ديدكلرى كبى برچينم طعامه دخى لقمه ديرلر ولقمه بلادر ومده معروفدر كوياهر برى بريودم اواق ملاحظه سيله وضع اولنمشدر (حوت بالقدر نون كبى ولكن محل تعريضده حوت ايله تعبير اولندى نتكم قرآنده كلور (ولاتكن كصاحب الحوت) وموضع تشريفده نون دنلدى نتكم تنزيلده كلور

ر وذاالنون اذذهب مغاضبا) (معنای مصرا ع) بودر که دخی یونس
پیغمبرك علیه السلام جسدندن بحر ر ومده برسمك عظیمه برلقمه
ویردی یعنی لقمه کبی اغزنه اتدی وسمك دخی انی یوتدی (پس سمکك
ابتلاع ایندوکی جسد یونس در که برلقمه مثالد ر ولکن بطریق المبالغه
یونسدن برلقمه ویردی دیو تجرید اعتبار ایلدی وجائز در که حرف
جر تبیین جنس ایچون اولوب یونس لقمهٔ بیان اوله (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) نظمنده اولان رجسی بیان اولدیغی کبی * بندهٔ راازه
برسرمی نهد * (بونك تقدیری (می نهد خد اوند تعالی ازه برسر بندهٔ
رادر که (ازه می نهدك مفعول صریحی و برسر غیر صریحیدر (بنده
قوللدر مرد وزن وکودك وخانه زاد (اولانه یعنی مولاسنك اونده طوغمش
اولانه شاملدر آخرنده همزه یادن بدل وحدت ایچوندر تنکیر مرور ایتدی (ازه
همزه نك فتحی وزانك تشدیدله و تخفیفیله لغتدر بچقی معناسنه که عرب
منشار وترك دستره دیر که اصلنده دست ازه درال بچقیسی معناسنه بر حرفدر
علی معناسنه یعنی استعلاء ایچوندر که مثلا برکاغد نوشتم دیمك کاغداوزرنه
یازدم دیمکدر (سر باش درسار کله اولدیغی کبی یعنی سارسردن بعضدر می
نهد معلوم اولا که مضارع فارسی مضارع عربی کبی بین الحال والاستقبال
مشترکدر بو جهتدن اولنه باء موحده داخل اولسه ومی داخل اولسه
حاله ویاتقریب حاله تخصیص ایدر بورادندر که دیمشلردر اکر برشاهد
(کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله درزیرا حال حاضرده بالفعل شهادت
ایتمش اولور واکر کواهی دهم دیرسه مقبول اولماز زیرا شهادت ایتمکه
وعد در بورادہ می نهد مضارع حالیدکلدر بلکه تقریبیدر (نهادن
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر
قورو قویجی معناسنه که اسم فاعلدر بعده بورادہ بنده دن مراد حضرت
زکریادر علیه السلام که پیغمبر عالیشان ومهتر احبار بیت المقدس وصاحب
قربان ایدی که روایت امام فخر الدین رازی اوزره اولاد هرودندر که
لاوی بن یعقوب بن اسحاقه منتهی اولور وکاشفی روایتی اوزره حضرت
(سلیمان اوغلی رحبعم اولادندر که سبط یهوذا بن یعقوبدن دروانددن بنده
ایله تعبیر قرآنه موافقت ایچون تنکیر کاور (کهیعص ذکر رحمة ربك عبده
ذکریا (وخواص ناسك عبودیتی ماسوی اللهدن حر و آزاد اولمق

معناسنه در كه حق تعالى يه اجلالا تعبد ايدرلر يوخسه غرض ايچون دكل
وحضرت زكريا اوغلى حضرت يحيى عليهما السلام ازميل نام بر فاحشه نك
تحريكى ايله والى قدس اولان هردوس نام يهودى النده استشهاد
اولدقدن صكره حضرت زكريا دخى فرار ايدوب بر اغاجه تحصن
ايتدكده طائفهٔ يهود واقف اولوب كلوب انى اغاج ايچنده اغاج ايله بله
بچديلر (و بو واقعهٔ هائله هبوط آدمدن بش بيك بشيوز سكسانسندن
زياده سال مرور ايتدكده واقع اولدى كه اول وقتده زكريانك عمرلرى
يوزساله قريب ايدى (معناى مصراع) بودر كه خداوند تعالى حكمتيله
بربنده سنك باشى اوزره بچقى قور وانى ايكى بچر ولكن بوندن دوست
ذليل ودشمن عزيز اولمق لازم كلمز بلكه خواص ناسه واقع اولان ابتلالر
رفع درجات ايچوندر نتكم حضرت يحيادن اصلا كناه وهم كناه صادر
وواقع اولمامشيكن الله تعالى اكا زياده محبتندن شهادت نصيب ايلدى
و پدرى زكريانك دو نيم اولمسى دخى بو بابدندر (و زكريانك شجره
تحصنى حضرت لوطك (او آوى الى ركن شديد) ديمسى كبيدر كه اسباب
ظاهره يه استناددر اذن آلهى ومظاهرده ظاهرى مشاهده دن ناشى
اولمجق مفيددر * وان دكررا تاج درسر مى نهد * واو عاطفه در (آن دكررا
يرنه بعض نسخه ده ديكرى را دوشمشدر كه آخرنده يا وحدت ايچوندر
وديكر يا ايله ود كر ياسز بر دخى ديمكدر كه اصلده بر ديمك تركيبدن
خارجدر فاما مقامدن تراش اولنور تكرار اولان نسنه نك ايكنجى سندن
ديكر ايله تعبير ايدرلر مثلا كندى نمازنه نماز ديكر ديرلر بر دخى نماز معناسنه
زيرا معراجدن نزولدن صكره ابتدا جماعتله حرم كعبه ده صلاة ظهر
يعنى اويله نمازى قلنوب اكندى اكا بر دخى يعنى انك غيرى نماز اولدى كه
ايكنجى نماز در يوم احد و يوم اثنين كبى (آن دكررا اول بر غيرينك
ديمكدر كه حضرت يوسفه وسليمانه عليهما السلام وسائرتاجدار
اولنلره شاملدر و بو مصراعك) تقديرى (ومى نهد تاج درسر آن
دكررا ديمكدر كه تاج نهدك مفعول صريحى ومابعدى غير صريحى در
(تاج عربيدر اكليل ديدكلرى نسنه در كه جواهرله تزيين ايدوب
پادشاهلر باشلرنه كيرلر (وتاج فلك آفتابدر كه فلكك باشنده تاج كبيدر
وتشبيها هدهده تاج پوش و سلطان و پيك بوركى ديدكلرى چيچكه

تاج خروس دیرلر وحدیثده کلور که (العمائم تیجان العرب) یعنی عربك
دستاری عجمك تاجی یرنه در وصدرا سلامده قلنسوه کیرلردی صکره
مهجور اولدی بعد زمان علماء عرب حالا زومده ملبوس اولان کبی قاوق
تلبس ایتدیلر والی الآن مستعمل اولوب قالدی (در ظرفیت افاده ایدر
عربی ده فی کبی (ونهادن که وضع معنا سنه در وضع فی ایله استعمـال
اولندیغی کبی نهادن دخی بو یله در یعنی موضوع فیهه کوره والا موضوعه
بلا حرف تعدیه ایدرنتکم دیرلر وضعه فی محله تاجك دخی محلی سر اولمغله
تاج در سر دیدی و بونکله قافیه ده تکرار لازم کلمز (معنای مصراع)
بودر که واول برغبرك باشنه تاج قور هرکیم اولورسه یعنی کیمنك باشی
اوزرنه اره قویوب قهرله معامله ایتدوکی کبی کیمنك دخی باشنه تاج شاهی
قویوب لطفله معامله ایدر که هر برنده حکمت بد یعه سی واردر واهل
ایمان اراسنده بو مقوله معـامله لرده تفاوت اولدیغی کبی سائرلر ارالرنده
دخی واردر ملوك کافره ورعیت فاجره کبی ولکن ناظمك ر وی کلامی

اهل ایمانه درخواص ناس ذکری قرینـه سیله فاعلم ذلك * اوست
سلطان هرچه خواهد آن کند * اوست ایکی کلمه در تقدیری او است
در که او ضمیر منفصلدر عربی ده هو کبی مرجعی خداوند در است
ادات خبردر که اکا رابطه دخی دیرلر قاعده سی بودر که ماقبلنده اولان
کلمه نك آخری ساکن ایسه استك الفی لفظا وکتابة وجوبا حذف اولنور
(بو مقامده اولدیغی کبی ولکن مده اولیـان یرلرده متصل یازیلور
من است ده منست کبی واکرما قبلنده اولان کلمه نك آخرنده هاء رسمی
وار یسـه الف وجوبا اثبات اولنور آمده است کبی زیرا هـاء دالك
فتحه سنی محافظه ایچوندر که حذفی ممکن دکلدر (پس فاصله وار یکن
استی ماقبلنـه ایصال ایتمـك قابل اولمدیغـندن الف ثابت اولور
وبو مقوله نك غیریده یعنی هاء اصلیه اولدیغی کلمه ده هـاء حذف
اولنوب استك الفی یایه قلب اولنور چیست نیست کبی که اصللری چه است
نه است درفا حفظ (سلطان غلبه واستیلا معناسنه در بو معنی پادشاهلرده
غالب اولمغله بطریق المبالغه مصدرله تعبیر اولندی (خلیفـه ایله
سلطانك فرقی بودر که خلیفـه اولدر که انك طریقت وحکومتی
طریقت وحکومت نبویه اوزرنه اوله که آنده اصلا شائبـهٔ ظلم وقدر

ائمهٔ اثنی عشر کبی سلطـان ایسه اعمر وسلاطیندن خلافته قریب اولنلر اقل قلیلدر ملوك شامیه دن نورالدین الشهید زنکی وملك صالح کبی که بونلر زمانلرنده اولیـادن عـد اولنورلر دی بوراده سلطان اطلاقه محمولدر زیرا مراد الله تعـالیدر که سلطان السلاطین در , واوست مقدم خبر وسلطان مؤخر مبتـدادر که سلطان مطلق اودر دیمکدر وما بعدی انی بیاندر تشکم قرأ ننده کلور (له ملك السموات والارض یخلق مایشاء یهب لمن یشـاء اناثا) الی آخر الآیهٔ (هرچه هر تعمیم ایچوندر که کل افرادی معناسنه در هر بار هر کره وهرچند هر نه مقـدار اولورسه وهرگز زمانلردن هیچ برزمانده وهر کس هر برفرد وامثالی کبی (وچه جیم عجمینك کسریله نه معناسنه در نه دیه یم دیه جك یرده بجم چه کویم در وهرچه مبتدادر که مابعدنده خواهد که رابطه سیله ا کا صفـتدر خبری آن کند جمله سیدر (خواهد فعل مضارعدر خواستن دن دیلمك معناسـنه ارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دنیلور واو رسمی والف ثابته ایله وواوك اصلی بودر که خاستن بلاواو ایاغ وزرنه طورمق معناسنه در پس خواستن واوله رسم اولندیغی معنای ارادته تخصیص ایچوندر وبعضیلر خواهدی خواهیدندن اخذ ایدرلر ظاهر قلب اعتبـاریله ولکن قاعدهٔ فرسه مخالفدر (وخواستن لغت قره حصاریده وخواهیدن لغت نعمة الله ده ضمه ده یازلمشدر وبوندن فهم اولنور که مضارعده دخی خانك حرکتنی ضمیه اماله ایدرلر (آن کند آن بالاده ذکر اولندی مابعدنده فعله مفعول اولور کـند کاف عربینك ضمیـله مضارعـدر کردندن که اشلك وایلك معناسـنه مضا رعنده را یرنه نون کتوروب کند وکننده دیرلر (معنـای مصراع)بودر که سلطان مطلق اول خداوندر انکچون هرنه دلرسه آنی اشلر ومرادی ارادتندن تخلف ایتمز والا عجز لازم کلور تعالی الله عن ذلك وبوندن ملکنده شریکی اولمدیغنه رمز واردرز یرا بالفرض شریکی اولسه (ولعلا بعضهم علی بعض) وفقنجه غالب اولانك مرادی حاصل اولوب مغلوب عاجز اولمق لازم کلور پس صانع عالم فرد واحددر که کسه نك اکا ملکنده مزاحمه سی یوقدر که (فعال لما یرید) اودر انکچون عالم نظام واحد

اوزرنه‌در و بر منازعك نزاعیله تغیر واختلال قبول ایتمامشدر ومنازعه
ایدنلر بالاخر مقهور اولمشلر شداد ونمرود وفرعون وسائر طغاة جبابره
کبی * عالمی را دردمی ویران کند * عامی‌ده اولان یا تنکیر ویا وحدت
ایچوندر ولکن سوق کلامه مناسب اولان اولکیدر که مراد فی الحقیقة
بو عالمدر که عالم کون وفساد در وانك اولی سماء سابعه‌نك مقعری
وآخری ثرادر (وعالم مایعلم به الصانع معناسنه‌در اصلنده علم‌در که
ما وضع لشیٔ بعینه‌در جمیع اشیا دخی حق تعالی‌نك اسم علمیدر که
اسم مسمایه دلالت ایتدوکی کبی مصنوعات دخی صانعه دالدر انکیچون
عند العارفین اسماء لفظیه اسماء مجازیه واشیاء موجوده اسماء
حقیقیه‌در وبو مصراعك تقدیری (کند عالمی را ویران دردمی) در که
عالم کندك مفعول اولی وویران مفعول ثانیسی وظرف اکا متعلق‌در
(دمی‌ده اولان یاء وحدت ایچوندر (دم فتحله نفس معناسنه‌در فتح فائله
ودمور جیلرك آتش ایقاداید کلری کور که دم دیدکلری نفسندن
یعنی آندن خارج اولان یلدن اوتور یدر وبران خرابدر (معنای
مصراع) بودر که عالمی برنفسده ویران وخراب ایدر زیرا انك
امری لمحی‌در که لمحة البصرده وجود بولور مقصود بودر که کرچه
بو عالمی طریق تأنی وتدریجی تعلیم ونیجه حقائقه رمز ایچون آلتی
کونده خلق ایتمشدر (فاما مراد ایتسه برآنده ایجاد وبرنفسده اعدام
ایدر تنکم نفخهٔ اولاده جمیع اشیا صورت اصلیه سندن چقوب هلاك
اولسه‌لر کرکدر * هست سلطانی مسلم مر ورا * هست وار نیست یوق
وهستی وارلق ونیستی یوقلق‌در که یالری مصدریه‌در وهستك اصلی
هاست‌در که هانك واستك الفلری حذف اولنمشدر ودیمشلردر که
هانك اصلی دخی هاء دروار معناسنه که است ادات خبردر که در
دیمکدر بوصورتده محذوف اوچ اولور (بوراده هست است مقامنده
مستعملدر تقدیر کلام سلطانی مسلم است مر ورا دیمکدر که سلطانی
مبتداء مسلم است خبر ومر ورا مسلمك مفعولیدر(سلطانی‌ده اولان یاء
مصدریه‌در که سلطانلق دیمکدر یعنی صاحب الملك والسلطنه
اولمق (مسلم تسلیمدن اسم مفعولدر تسلیم بوراده تفویض معناسنه‌در
سلام وبرمك وسالم قلمق معنالرنه دخی کلور ومعافی ومسلم ۰ کی تسلیم

کبی که سلامتندر معافی عافیتدن اولدیغی کبی اکرچه عوام یاسنی
طی ایدوب معاف ومسلم دیرلر فاحفظ فانه غلط فیه بعض المشاهیر
(مر ورا میمك وواوك فتحه لریله اصلنده مراورادر که مر علامت
مفعول اولان رانی تأکید ایچوندر یعنی راکه فعلی مفعوله ایصال ایچوندر
مر دخی بویله در ورا تخصیص ایچون اولدیغی کبی مر دخی لام جاره
معناسنده کلور که مرفلان دیمك فلانه وفلانك دیمکدر (واو اصلنده
اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عربیده هو کبی کاه اولور که الفنی حذف
ایدوب واو اوزرینه ضمه ثقیل اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر
وکاه اولور که اویك اولندن الفی وآخرندن یایی حذف ایدوب واو
ساکن قالوب ساکنله ابتدا متعذر اولمغله اخف حرکاتدن اولان
فتحه یی ویروب ورا دیرلر مکر که ماقبلنده کلمهٔ اخری اوله بوصورتده
سکونله استعمال اولنور کو کبی که اصلنده که او درها والف حذف
وکافی واوه ایصالله کو دینلور (معنای مصراع) بودر که سلطانلق
و پادشاهلق اول خداونده مسلم ومفوضدر وهر کس انك سلطنتنه
مطیع ومنقاد اولمشلردر کرك شاه وکرك کدا نتکم قرأنده کلور
(ان کل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) زیرا خواص
بشر اولان انبیا واولیا وخواص ملائکه اولان ملائکهٔ اربعه وسائر
ملائکه عبید اولدقاری صورتده غیریلر بطریق الاولی در کرك
جن وکرك ماعداسی * نیست کس را زهرهٔ چون وچرا * نیست
اصلنده نی استدر که کسرله نفی وسلب ایچوندر که معناسی یوقدر
واست ادات خبردر الف حذف اولنوب متصل قلنمشدر ونی ده نون
مکسور اولدیغی صورتده یائله یازیلور واکر مفتوح اولورسه هائله
یازیلور که نه دینلور واکر نون مذکوره کلمهٔ اخری یه متصل اولسه
یاوهادن هیچ بریسی یازلمز نیاموخت کبی زیرا نیاموختده اولان
یاآموختنك همزه سندن منقلبدر یوخسه نی ده اولان یا دکلدر (کس
کشی وکمسه دیمکدر کسان ادمیاندر آخرنده را لام جاره معناسنه در
(زهره فتحله اود دیدکلری نسنه در که زیاده اجیدر انسانده وحیوانده
اولور دوه قوشندن ودوه دن ماعدا عرب اندن مراره ایله تعبیر ایدر
جکره متصل برنسنه در زهر که آغو دیدکلرنده اعلام غالبه دن اولمشدر

اوده زهره دیدکلری اکانسبتله در (آخرنده ها تخصیص ایچوندر
یعنی خصوص اوزرنه اود مراد اولدیغنه علامتدر زهره سی چاك
اولدی دیرلر منشق اولدی دیمکدر که انك انشقاقی یعنی چاتلیوب
اوزلمه سی سبب هلاکدر پس قوت انسان زهره سنده اولمغله زهره‌ نی
ایتمك قوت وقدرتی نیدر (زهره اخرنده اولان همزه وسیله اضافت
ایچوندر نغمهٔ زید وزخمهٔ طنبور کبی(چون بوراده جیم عجمینك ضمی
وواوك اشباعیله‌در که لسان فارسیده استفسار ایچون در لسان عربی‌ده
کیف کبی ترك نیجه‌سن وعجم چونی وعرب کیف حالك دیر کنهنه
اطلاع اولیوب حقیقتندن استفسار جائز اولدیغندن اوتوری (حق تعالی
حضرتنی بیچون ایله توصیف ایدوب ایزد بیچون دیرلر (چرا جیم
عجمینك فتح وکسریله لکن کسره افصحدر زیرا اصلنده مرکبدر که
برجزئی چه درنه معناسنه وبر جزئی را درکه ترکیده ایچون معناسن
افاده ایدر (مثلا الله ایچون دیه جك یرده خدارا دیرلر (پس چرا
نه ایچون دیمك اولور عربیده لم کبی لامك کسری ومیمك فتحیله که حرف
استفهامدر لم ذهبت نه ایچون کتدك سبب وعلتی ندر دیمکدر (بعدذا
بو مصراعك لسان عربی اوزره ترجمه سی لیس لاحد قدرة السؤال عن
کنهه تعالی ولا الاعتراض له فی افعاله دیمکدر پس زهره بحسب المعنی
نفیك فاعلی وکس را مفعولی اولور وچون مضاف الیه وچرا انك
اوزرنه معطوفدر ومصراع اولك مضمونه مناسب اولان چرایی تقدیم
ایدی ولکن وزن ایچون تأخیر اولندی فافهم (معنای مصراع) بودرکه
کسه ایچون خداوند متعال حقنده چون وچرا قدرتی یوقدر یعنی
نه انك کنهندن سؤال ایده بلور (زیرا کنهنه اطلاع محالدر انکچون
اعرف الخلق دن (ماعرفناك حق معرفتك) صادر اولمشدر ونه خود
نیچون دیو اعتراض ایتمك ممکندر (زیرا (بیوررکه لایسأل عما یفعل)
حتی بغداد ده تاتار استیلا سنده درت بشیوز قدر اولیا استشهاد
اولندقلرنده بقیة السیف اولنلردن بری مناجاتنده یارب بونی نیچون
بو یله ایندك دیدکده خطاب غیبی وارد اولوب سکوت ایله والالسانکی
قطع ایدرم دیو عتاب اولندی * آن یکی را گنج ونعمت می دهد * یك بر
ویکی بری دیمکدر (یعنی یك مبدأ عدد اولان واحدر که بردر (یکی

شول معدوددر که معنای یك ایله موصوفدر آن یکی را میدهدك
مفعول اولی و گنج ونعمت ثانیسی در (گنج کاف عجمینك فتحیله کنز
وخزینه کبی (یعنی اموال نفیسه که مجموع ومحرز ومدفون اوله
بو راده مراد مال کثیر در مطلقا (نعمت طبعه ملایم اولان امور
لذیذه در تنعم نعومت ولین ایله موصوف اولان مأکولات وملبوساتی
استعمالدر و نازله تعیش در (می دهد مضارع حالیدر زیرا ب
مضارع اولنه داخل اولوب استقباله تخصیص اندوکی
کبی می داخل اولدقده حاله تخصیص ایدر دهد مضارعدر
دادن دن که ویرمك معناسنه در اعطا کبی مضارعنده الف ها یه
قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (معنای مصراع) بودرکه خداوند
غنی اول برینه هر کیم اولورسه خزینه ونعمت لذیذه وحالت طیبه
ویروب مالدار ومتنعم ایلر نتکم حضرت یوسفه وداود وسلیمانه
وامثالنه علیهم السلام انعام ایتدی ونمرود وشداد وفرعون وقارون
وننظائرنه دخی بطریق الاستدراج نلرویردی وامت ورعیت اولنلری
دخی تفاوت اوزره قیلوب نیجه لرن ابناء جنسندن سر افراز ونعم الهیه ایله
ممتاز ایلدی (پس بو معنی فاعل مختارك کاریدرکه حکمتنه دائر وسلطان
اعظمك حکمی درکه قدرتنه ناظردر * دیگری را رنج ومحنت می دهد *

دیگری راده یا وحدت ایچوندر ورا ادات مفعولدر برغیریه دیمکدرکه
مصراع اولده اولانك غیری ومقابلیدر تقدیری میدهد دیگری را رنج
و محنت دیمکدرکه دیگری فعلك مفعول اولی ورنج ومحنت ثانیسی
(دررنج امك وزحمتدر که کدیمین وعرق جبین ایله تحصیل مالدر
بونکله ایسه خزینه اله کیرمز بلکه قوت لایموت وفی الجمله مال حاصل
اولور (محنت امتحاندن اسمدرکه امتحان ومحن اختبار وتجربه در
ومحنت انسان اوزرنه شاق اولان امور درکه (الله تعالی انکله عبادی
مبتلی قیلور تاکه بری برلرنه حقیقت حال ظاهر اوله (پس محنت امور
شاقه درکه انسان انکله متألم ومتنغص اولور یوخسه متلذذ ومتنعم
ولماز (پس بو معنی ایله مصراع اوله مقابله درست اولور (معنای مصراع
بودرکه خداوند حکیم برغیریه دخی گنج مقابله سنده رنج ونعمت
مقابله سنده محنت ویروب قهر ایله مبتلی ایلر اولکی بی لطفیله منعم علیه

قلدیغی کبی (پس بو ایکی نك حاللری بری برینه مغایر اولور و غالب
ومغلوب وخادم ومخدوم سری بو مقوله معامله ایله ظهور بولور
نتکم بنی اسرائیله تیه ده ایکن عالم قدرتدن من و سلوی نزول ایدردی
صکره عالم حکمتك اسبابیله مبتلی اولوب اول حال الی الآن اکثر ناسه
میراث کبی قالدی* آن یکی بر تخت باصد عز وناز * تخت خاء معجمه ایله
غلبهٔ استعماله سریر سلطانه اعلام غالبه دن اولمشدر شویله که
اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه مراد سریر مذکور در اصلده مطلق
سریر درحتی تعریب ایدوب سریر میته یعنی تنشیره تخت دیمشلردر
نتکم فصل جنائزده محدر عریضا یونلمش اغاجه تخته دیدکلری
اغاجدن دوز یلان تخته انتسابی اعتبار یله درکه آخرنده ها نسبت ایچوندر
(با بورادہ معیت ومصاحبت ایچوندر (صد یوزدر مائه معناسنه اصلده
صادسیندر وسینله دخی استعمال اولنور بوراده صد کثرتدن کنایه در
نتکم قرق ایاق دیدکلرینه صدپا و برنوع کله کل صدبرك دیرلر که صد ایله
تعبیر اولندیغی کثرتنه دائردر (عز عزیدر که ذلك مقابلیدر یعنی عزت غالب
وقاهر اولمق وذلت مغلوب ومقهور اولمقدر که خوار اولمغی مستلزمدر
(ناز معروفدر که نیازك مقابلیدر نازیدن نازلنمقدر (بو مصراعده آن یکی
مبتدا و بر تخت خبریدر تقدیری بر تخت است دیمکدر (ولکن مقامدن معلوم
اولمغله حذف اولنمشدر لسان فارسیده نظائری چوقدر و باصد عز وناز
مبتدادن حالدر (معنای مصراع) بودرکه اول بری تخت اوزرنده در نهایت
عزت وناز وفخره صاحب اولدیغی حالدن ملوك حالی کبی بوراده تخت
اوزرنده اولمق جالسك اهل عز وناز اولدیغی مستلزمدر ولکن واقعی بیان
ایچون تصریح ایتدی نتکم بالاده خصوص اوزرنه سلطنت سلیمانی
وعموم اوزرنه تاجدار اولنلری بیاندن صکره اوراده تاجی ذکر ایتدوکی
کبی بوراده دخی تختی ذکر ایدوب اهل تاج و تخت اولنلرك عزت ونازنه
اشارت ایلدی (پس اوصافده تغایر اولیحق کلامده تکرار لازم کلمز
* دیکری کرده دهان از فاقه باز * دیکری بیانی مرور ایتدی (کرده
ماضیدن برنوعدر که اکا ماضیٔ مقید بالقرب دیرلر که نظیری بوقاروده
شرح اولندی کرده ایلمش دیمکدر (دهان آغزدر الفی حذف ایدوب
دهن دخی دیرلر دهن بند عورتلر باشمغنه دیرلر که انکله اغزلرن بغلرلر

دهانه اغزلق دیدکلریدر که جاهللر اصطلاحنده راحرنده هادهانی اول معنایی تخصیص ایچوندر (ازفاقه بورادہ از من اجلیه معناسنه درکه تعلیل ایچوندر فاقه عربیدر فقر واحتیاج معناسنه نتکم فقر وفاقه دیرلر مشهوردر (باز آچق دیمکدر کشاده کبی بونده دیکری مبتداء ودهان فعلك مفعول اولی وباز ثانیسی وازفاقه فعلی تعلیلدر وفعل بعد الجمله مبتدایه خبردر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی آغزنی آچق ایلمش فقر وفاقه اوجندن یعنی آچلقدن آغزنی اچش قالمشدر (پس بومقوله نعمتدن دور وعزت ونازدن مهجور اولان کمسه سریر سلطنتده اوتورب اهل ذوق وصفا اوللر ایله نیجه برابر اولور هیهات (وبو معنی حکمت الهیه یه وتصرف سلطان ازله دائردر که اندن سؤال اولنمز * آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * آن یکی مبتدأ ومابعدی خبردر زیرا پوشیده ماضیدن قسمدرکه تحتنده فاعل ضمیری مبتدایه راجعدر سنجاب پوشیدهنك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پوشیده اورتمش وکیمش دیمکدر مصدری پوشیدن درکه اورتمك وکیمکدر (سنجاب فنجان وزننده وسمور تشدیدله تنور وزننده که بورادہ ضرورت ایچون تخفیف اولنمشدر ارض ظلماتده ایکی نوع حیواندر که پوستلرندن کورك اتخاذ اولنور سمور سنجابدن قیمتلودر وبوندن فهم اولنور که کلام ناظمده سنجاب وسمور یا کلی جزء اوزرینه اطلاق طریقیله در ویا حذف مضافله درکه تقدیری پست سنجاب وسمور در (معنای مصراع) بودرکه اول بری آغرها لی سنجاب وسمور کورکنی کیمش وتلبس ایتمشدر که انلر ملوك وسائر اغنیادر یعنی لباسلرك ادنی واوسطی دکل بلکه کال اقتدارلرندن اعلی مرتبه سیله تزین وبین الناس زیاده غبطه اولنان نسنه ایله تجمل ایلمشدر * دیکری خفته برهنه درتنور * خفته پوشیده کبی ماضیء مقیددرکه شرحی بالاده کذر ایتمشدر معناسی یاتمش واویومشدرکه مصدری خفتن در یاتمق واویومق معناسنه (برهنه باء موحدهنك کسریله عربان درکه ترك اکا چپلاق ویالنجق دیر (تنور بودخی سمور کبی اصلنده مشدددرکه وزن ایچون تخفیف اولنمشدر وامام قرطبی دیمشدرکه تنور اسم اعجمی در صکره تعریب زیرا اصل بنامی تنزدر کلام عربده ایسه رادن اول نون اولور

مطلب

کلمه

کلمه بوقدر تنور حطب قلت اوزرنه اولان دیارده بر ایچنده ایندکلری
اوجاقدر که انده نان پشوررلر بو جهتندر که تنوره بل ایده جك یلپیزه یه
تنور تاب دیرلر واتش قارشدردقلری کوسکی یه تنور آشوب دیرلر زیرا
تنور معهود بو ایکیسنه دخی محتاجدر و بعض اهل تفسیر (وفار التنور)
آیتنده دیمشدر که بوراده تنوردن مراد طاشدن منقور شول اوجاقدر که
حضرت حوا رضی الله عنها انده نان پشوردی صکره توارث ایله
حضرت نوح علیه السلامه انتقال ایلدی که اول طاشك ایچنـدن
فوران آب علامت طوفان اولمغله سفینه سوار اولدیلر (وتنوره که
آخرنده هاء رسمی واردر ستر پوش در عریانلر ودرویشلر بیللرنه
طوترلر ظاهر بودر که تنور خدمتنه مباشر اولنلر بیللرنه پیشتمال کبی
نسنه قوشانمق حسبیله آخرنه هاء اختصاص کتوروب تنوره دیدیلر
صکره تشبیها درویشلر وعریانلر کیدکلری معهود نسنه یه دخی
اطلاق اولندی اول تستر ایچون کیرلردی صکره تجمل طریقیله تلبس
ایتدیلر پالهنك وامثالی کبی والله الحفیظ الحسیب در (بعدذا دیگری
مبتدا وخفته جمله سی خبر و برهنه خفته تحتنده اولان فاعلدن حال
ودر تنور فعلك ظرفیدر (معنای مصراع) بودر که برغیریسی دخی
عریان اولدیغی حالده تنور ایچنده یاتمش وار یوش وتنوره له تستر
اتمشدر که فقرا وضعفا حالیدر زیرا کیجه‌لك واورتنجه‌جك نسنه بولمدقلرندن
تنوره دخول ایدرلر وبقدر الامکان انکله دفع ضرورت ایلرلر نتکم
فقراء مهاجرین دن رضی الله عنهم بعضیلری رمل یعنی قومی اشوب
بلنه دك انکله تستر ایدرلردی واویس القرنی نك رحمه الله ازاری
همشیره سی غسل ایتدوکی وقتده کندی تستر ایچون برصندوقه ایچنه
کیرردی زیرا دیگر لباسی یوغیدی و بوتقریردن مفهوم اولدی که

تنور کلخنالك غیریدر زیرا کلخنان حمام اودنی یاندیغی یردر * آن یکی
بر پستری کمخا ونخ * پستر باء عجمینك کسریله دوشك در آخرنده یا
وحدت و یا نوعیت ایچوندر کمخا رابطه تقدیریله اکا صفتدر تقدیری
آن یکی خفته ونشسته است بر پستری که کمخا است دیمکدر و بونده
برلفظی استعلا ایچوندر متعلق معلوم اولدی و بعض نسخه‌ده یا بوقدر
بلکه پستر کمخایه اضافتله در واکا اضافة العام الی الخاص درلر

بلد بغداد کبی زیرا بلدك بغداده وغیریه شمولی کبی پسترك دخی کمخادن
ونخدن وغیریدن عمومی واردر (کمخا کسرله معروف قاشدرکه غلیظ
اولور سائر قاشلردن سندسدن استبرق کبی در ترکیده کافك فتحه سیله
استعمال اولنور کما فی نعمة الله (نخ فتحیله قالیچه که ایکی یوزلو اوله زیلو فی
رومی دخی دیرلر وحریر وابجه ابریشم معنالرینه ده کلور بوراده کمخا
ونخدن مراد عموم اوزرنه قیمتلو دوشکلر و بساطلردر (معنای مصراع)
بودرکه اول یری دخی کمخا ونخ اوزرنه یاتمش وقیمتلو بساطلر اوزرنه
اوتورمشدرکه اکابر ناسدر زیرا دوشك یالکز ترك دلنده معهود اولان
نسنه دکلدر بلکه اوتوراجق بساطه دخی شاملدرکه مبسوط
ومفروشدر پس عمومه محمول اولمق اولادر * دیکری برخاك خواری
بسته یخ * خواری خا مفتوح وواو رسمی والف ثابتدر دار وجار
وزننده (ویا مصدریه در خوار ذلیلدرکه عزیزك ضدیدر (خواری
ذلتدرکه ضد عزتدر وخاك خواری خاکه مذلت ایدکلری کبیدر مقابلی
سر یر عزتدر (پس خاك خواری ده اضافت تحقیر وسریر عزتده
تشریف ایچوندر زیرا خاك اوزره اولمق نشان ذلت وسریر اوزره اولمق
علامت عزتدر پس بو اضافت حقیقته محمولدر تا که ماقبلنه موافق اوله
فافهم (بسته بای عربی نك فتحیله ماضی مفیددر بغلمش معناسنه مصدری
بستن درکه بغلمقدر مضارع عنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده
دیرلر (یخ یای مثناة تحتانیه نك فتحیله وخای معجمه ایله بوزدرکه عرب
جمد دیر نتکم یخچه طلودرکه عرب برد دیر فتحتین ایله پس یخچه آخرنده
اولان های رسمی اختصاص ایچوندر که طولو بوزك برنوعیدر زیرا
سمادن قوت زمهریرله منجمد نزول ایدر بوز ایسه زمینده اولور
وطولونك بر وقته اختصاصی یوقدر بلکه ایام صیفده دخی اولور (یخ
بسته نك مفعولیدر وبسته مجموعی یا دیکریدن حالدرکه تقدیری خفته
ونشسته است برخاك خواری درحالی که بسته یخ (وبو معنانك مصراع
اوله مناسبت تامه سی واردر ولکن بحسب الحقیقه انسب اولان
بسته یخ که رابطه سی تقدیریله خاکه صفت اولمقدر (اولکی یه کوره
معنی دیمك اولورکه یری دخی یاتمش واو یومش درحقارته دلالت ایدن
طپراق اوزرنده بوز باغلمش اولدیغی حالده یعنی دوشنه جکی اولمامغله

مطلب

قورو طپراق اوزرنده قالوب برودت هوادن بوز بغلمش وطوکشدر
(ایکنجی یه کوره دیمك اولورکه برغیری دخی بوز طوتمش خاك
بارداوزرنده قالمش و بی بساط وفراش حالی خراب اولمش در (پس
بوندن عدم بساطه وفقدان فراشه دلالت اولدیغندن ماعدا ابلغیته
دخی اشارت واردر زیرا یالکز خاك اوزره اولمقدن بوز باغلمش
خاك اوزرنده اولمق ابلغدر وعلی کل تقدیر مقصود کمخا و ابرشیم
قالیچه دکل بلکه ادنی مرتبه برکهنه کلیم و یا بر پوست پاره بولمدیغن

افاده در* آن یکی را زر دوصد همیان دهد * تقدیری دهد خداوند
تعالی آن یکی رادوصد همیان زر دیمکدرکه معناده زرهمیانك مضاف
الیهی در بلد بغداد اضافتی کبی نتکم مرورایلدی بوصورتده دهدك
مفعول ثانیسی دوصد اولور ویاخود آن یکی دهدك مفعول اولی وزر
مفعول ثانیسی اولوب دوصد همیان زردن حال اولور (زر التوندرکه
رانك تشدیدی وتخفیفی جائزدر یالدز التونه زر طلادیرلر زر سیمه
شاملدر دین خطا ایتدی (دو ایکیدر اثنین کبی اصح بودرکه واو تلفظ
اولنمیه کاه اولورکه ضرورت وزن ایچون تلفظ اولنور اما آخرنه یاء
مصدری لاحق اولسه دوی کبی که اثنینیت معناسنه واو البته سلب
وتلیین اولنور دوصد ایکیوز دیمکدر فاما استعمال عجم اوزرنه کثرتدن
عبارتدر عرب سبعه وار بعین وسبعین ایله کثرت مراد ایتدیکی کبی (همیان
هانك فتحیله طغرجق معناسنه بوراده زر قرینه سیله کیسه مراد اولور
زیرا اقچه والتونی طغرجغه قومزلر بلکه انك ایچون مهیا ومخصوص
اولان کیسه یه وضع ایدرلر شوقدر واردرکه مال کثیر طغرجق اسلوبنده
سختیان ومیشین کیسه لره قونیلور (معنای مصراع) بودرکه اول
برنه دخی ایکیوز کیسه وطغرجق التون ویرر ویاخود التون ویرر
ایکیوز همیان اولدیغی حالده یعنی اسم غنی ایله تجلی ومعامله ایلیوب
مال کثیر احسان ایدرکه انکله مرادی اوزره هر یوزدن تنعم
ایدر نتکم اغنیاده مشاهده اولنور اکرچه ناظم کبی عاشق ومجذوب حق
اولان کسه مال ومالنی یغما ایدررر وعیش وعشرتی آخرنه آلیقور

* دیکری در حسرت نان جان دهد * حسرت عربیدرکه حسر
اصلنده کشف معناسنه در یوم قیامته یوم الحسره دنلدی زیرا دنیاده

غافل اولان کمسه اوراده نولایدی حقیقة الامر بکا دنیاده منکشف
اولمش اولایدی دیو تمنی ایتسه کرکدر و یاخود ایتدوکنه نادم اولوب
غم وغصه یه دوشسه کرکدر زیرا دنیاده جاهل اولدیغی منحسر
ومنکشف اولورالحاصل حسرت اودرکه قلب انسان غم وهم وحزنده
نهایته بالغ اوله (بو مقامده حسرت ایله مراد آرزودر نتکم نعمة الله حسرتی
آرزو وفرقت ایله تفسیر ایتمشدر زیرا آرزو اهلی حسرتدن خالی دکلدر
(نان اتمکدرکه عرب خبز دیر (نان چین تنور ایچنده اتمك چقار اجق
آلتدرکه عرب اکا ملقط دیر (نان خورش واورسمیله اتمك قاتغنه دیرلر
نان خداه وناخداه اتمکجی باشیدر اصلی خداى ناندر ثانیده ناندن نون ثانی
حذف اولنمشدر (جان بوراده روح روان معناسنه‌در زیرا موت روح
روانك بدندن مفارقتیله حاصل اولورکه روح حیوانی اکا تابعدر (دهد
تقدیری دیکری دهد جان در حسرت نان دیمکدرکه دهدك فاعلی تحتنده
اولان ضمیردرکه مبتدا اولان دیکری یه راجعدر جان دهدك مفعولیدر
وفعل بعدالجمله خبر مبتدادر (معناى مصراع) بودرکه برغیریسی دخی
نان حسرت وآرزوسنده جان ویرب هلاك اولور یعنی ایکیوز کیسه
التونه مالك اولمق دکل بلکه نان پاره‌یه محتاج اولور وآخر جوع مفرطدن
فنا بولور نتکم مرویدرکه مکهٔ مکرمه‌ده بین الصفا والمروه اوچیوز قدر
انبیا علیهم السلام آچلقدن هلاك اولدیلر * طرفة العینی جهان
برهم زند * کس نمی یاردکه انجا دم زند * بعض نسخده طرفة العین
این جهان دوشمشدر طرفة العینی نسخه سنده کوره یاء وحدت
ایچون اولوب طرفه نك تاسنی تأکیده محمول اولور زیرا طرفه ده
تا مره ایچوندر (طرف ضرب بابندندر (طرفة العین برکره کوز قپاغن
آچوب قپامقدرکه آنی در یعنی آن غیر منقسمده اولور برنسنه نك زیاده
سرعتندن طرفة العین ولمح البصر له تعبیر ایدرلر وترك دخی کوز آچوب
یومنجه کلدی کچدی دیر عمر ودولت وامثالی کبی الحاصل طرفه برکره
کوز قپاغن تحریکدر ایکی دکل (وعین جارحه‌در یعنی کوز دیدکلری
عضودر وصو کوزنه دخی تشبیها عین دیرلر زیرا هیئتده وسیلان آبده
کوزه بکزر وجاسوسه عین دیرلر زیرا تجسس عینله اولور نتکم مرکوبه
ظهر دیرلر فتحله زیرا مقصود اولان ارقه سیدر والتونه عین دیدکلری

مطلب

بطریق التشبیه در زیرا عین افضل الجوارح اولدیغی کبی التون دخی
افضل الجواهردر و بورادندرکه افاضل قومه اعیان دیرلر (این قریب
ایچون اولان اسم اشارتدر عربیده هذا کبی کاه اولورکه آخرنه تصغیر
ایچون کاف عربی کتورب اینك دیرلر بونجغز معناسنه (جهان دنیادرکه
ابتداء حدی سماء سابعه نك مقعرندن تحت الثرایه دکدرکه بوجمله سی
عالم کون وفسادندر فاما عرف ناسده دنیا مشرق ومغرب لراسیدر
انکیچون پادشاهلره جهاندار دیرلر جهانی ضبط وحفظ ایدیجی معناسنه زیرا
ملوك انجق زمینه مالك اولورلر سمایه مداخله ایده مزلر (برهم براسنه لا (هم
شرکت ومعیت وجمع معناسن افاده ایدر انکیچون یولداشه همراه معناسنه
ایچوندر وقوکشی یه همسایه دیرلر نظائری بسیاردر (زند مضارعدر اورر
یضرب کبی مصدری زدن در اورمق معناسنه ضرب کبی مستقبلا تنده
نون زیاده ایدوب زندوزننده دیرلر زیرا قواعد فرسده کلورکه مصدر
دالی نك ماقبلی حرف صحیح متحرك اولمق درت کلمه ده کلمشدر انجق که
انلرك مضارعلری سماعی درآمدن آید وزدن زند وتمزدن تمزند وشدن
شود کبی (نمی یارد فعل مضارع منفی در زیرا نون نافیه ومی لفظی
مستقبلی علامه تقریب ایچون درنمی یارد قادر اولماز دیمکدر مصدری
یاریدن در یاء مثناة تحتانیه یاردم ایتمك معناسنه ولکن معاونتك قدرت
وازمندن اولمغله اکر کندی واکر فعلی توسعا مطلق قدرتده دخی
استعمال اولندی (که بوراده کلامك مابعدنی ماقبلنه ربط ایچوندر
(آنجا آن لسان فارسیده اسم اشارتدر بعید ایچون عربیده ذلك کبی
کما فی الدقائق (جا اصلنده جای در خدای همای کبیلرده یا حذف
اولندیغی کبی اندن دخی حذف اولنمشدر جای یردر مکان معناسنه
جایکاه اوتوراجق یردر آنجا اصلده مکان حقیقی حسی ده مستعملدر
عربیده حیث وثمه کبی فتح تاء مثلثه ایله ولکن بوراده مجازا مکان
اعتباریده استعمال اولنمشدر بعض مواضعده حیث وثمه استعمال
اولندیغی کبی پس آنجا مصراع اولك مضمونه اشارتدر نتکم تصویر
معناده کلور (دم نفسدر (معنای بیت) بودرکه خداوند تعالی کوراچوب
یومنجه اولان زمان قلیل وسریعده جهانی بری برینه اورر یعنی دنیایی
شیشه کبی منکسر و پریشان و برباد ایلر بویله ایتدیکی یرده کسه

مطلب

قادر اولمازكه دم اوره ونیچون بونی بویله ایدرسن دیمکه اقتدار بوله
زیرا فعال لما یرید در وفعلی قدرت ذاتیه سنه مستنددر پس بویله قاهر
وقادره معارضه اولنماز وبو بیتك اعراب جهتندن تقدیری برهم زند
جهانرا درطرفة العین وهیچ کس نمی یارد که دم زند انجا دیمکدرکه
جهانرا زندك مفعولی وظرف دخی اکا متعلقدر انجا ایکنجی زندیه
متعلق اولدیغی کبی زیرا اودخی درانجا تقدیرنده در (وکس
مبتدا وما بعدی بعد الجمله خبردر زندکه رابطه سیله نمی یارده
مفعولدر وکس بوراده نکرهٔ عامه در تمرة خیر من جرادة کبی
بو سببدن ابتدائیته صالح اولمشدر انکیچون هیچ کس ایله تقدیر وتصویر
اولندی فاعلم ذلك * آنکه بامرغ هواء ماهی دهد * بندکانرا دولت
شاهی دهد * آن که آن خداکه تقدیرنده درکه خداوند ماقبلنه کوره
مشار الیه ومابعدنه نسبتله موصوفدر زیرا مابعدی که رابطه سیله
اکا صفتدر تقدیر کلام آن خداوندی که دهد ماهی بامرغ هوادر
وماهی دهدك مفعول صریحی وبامرغ غیر صریحی اولوب بعد الجمله
خداونده صفت وآن خداونده مبتدا اولوب خبری مصراع ثانی جمله سی
اولور (بامرغده اولان اصلنده ب اولوب تعلق مجرد ایچوندرکه اکا
حرف تعدیه دخی دیرلر مرغ قوشدر مطلقا (هواء مدله جسم لطیف
سیالدر که جهات سته سریع الحرکه درهواء معنای خلوه دلالت ایتمکله
مابین السماء والارضه هواء دیدیلر نتکم قرآنده کلور (وافئدتهم هواء)
یعنی کافرلرك قلبلری کمال حیرت ودهشتدن عقل وفهمدن خالی در
وهوی قصرله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافنه
دیرلر بوراده مراد اولکیدرکه ممدود در (ماهی بالقدر مطلقا ماهی
خور بالعجیل قوشیدر (بندکان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا
بوراده حرالاصله دخی شاملدر زیرا عبد حقدر آخرنده اولان کانده
ایکی اعتبار واردر اولکیسی بودرکه کان کاف فارسی ایله ادات جمعدر
بو صورتده بنده وکننده وخواجه وفرشته وامثالی جمع قلندقده آخرنده
اولان ها ثابت اولوب بنده کان وکننده کان وخواجه کان دینلور
ایکنجی اعتبار بودرکه کان ده ادات جمع الف ونوندر انجق که آن در
وکاف عجمی مثلا بنده آخرندن هاء غیر ملفوظه حذف اولنوب اکا

بدل

بدل وضع بولنمشدر بوصورتده حال جمعده هاء رسمى طى اولنوب
بند كان دينلور زيرا بدل ومبدل منه مجتمع اولماز وبواعتبار اولكيدن
اقوادر زيرا كرچه ادات جمع مركبدر فاما ادات اولديغى جهتندن
حرف مفرد حكمنده در هاء رسميدن صكره ايسه حرف مفرد وانك
حكمنده نسنه يازلمق قاعدهٔ فرسه مخالف وفى نفس الامر دخى قبيحدر
وقرأنده اكا نظير واردر (واذا كالوهم اووزنوهم) كبى زيرا اكر
هم ضميرى مفعوليت ايله منتصب اولورسه واو جمعدن صكره الف
يازلمز نصروائده اولديغى كبى زيرا ضمير مفعول ماقبلندن جزء كبيدر
اجزاء كلمه اراسنه ايسه اجنبى حرف دخول ايتمز واكر ضمير منفصل
فاعلك تحتنده اولان فاعلى تأكيده محمول اولورسه بوصورتده مؤكد ما
قبلندن جزء كبى اولمغله واوجمعدن صكره الف يازيلور بوخود
معلومدر كه ادات جمع كلمه يه منفصلدر بوصورتده كانك مجموعى ادات
جمع اولديغى تقديرى اوزره دخى هاء رسمى فاصل يازلمق لازم كلور
مع هذا يازديلر فاعرف (دولت برالدن براله انتقال وبرقومدن برقومه
تحول ايلين ملك ومالدر زيرا تداول مناوبه ايله برى برندن اخذ ايتمكدر
وملك ومال دنيانك بربرنده قرارى اولمايوب الدن اله دور ايتمكله
بومقوله نسنه يه دولت ديديلر (شاهى ده اولان يا مصدريه در ويا
وحدت ويا تنكير ايچوندر (هرنسنه نك اريسنه والوسنه شاه ديرلر
مثلا اولو يوله شاهراه وايرى دانه يه شاه دانه ديرلر اما بحسب العرف
اطلاق اوزرنه استعمال اولنسه شاهدن مراد سلطان اولور (بعدذا
مصراع ثانى نك تقديرى دهد بند كانرا دولت شاهى ديمكدر كه
بندكانرا دهدك مفعول اولى ودولت مفعول ثانيسى در وفعل بعدالجمله
مصراع اولده مبتدايه خبردر (معناى بيت) بودركه اول خداوند تعالى كه
هواده اوچان قوشه بالقچيل وماردين وغراب وامثالى كبى بطريق
الرزق درياده بالق ويرر بنده لرنه شاهلق ويا برشاه وباشاه دولتن
احسان ايدر يعنى برعبد مملوكك الن آلوب سر يرسلطنته اجلاس ايدر
چراكسهٔ مصر وامثالى كبى ويا برحر الاصل قوللى بنده وار ايكن
شاه ايلر اصحمهٔ نجاشى كبى وياخود ملك ودولت وغناده پادشاه كبى
ايلر بعض اعيان كبى پس بومعنى انك قدرت تامه ومزيد فضل وكرمنه

دلالت ایدر (ومصراع اول ایله ثانی بی جمده مناسبت بودر که صورت ظاهرەده ایکیسی دخی مستبعد در زیرا ماهی ایله مرغك مناسبتی اولمدیغی کبی شاه ایله کدانك دخی مناسبتی یوقدر * بی پدر فرزند پیدا اوکند * بو مصراعك تقدیری اوکند فرزند پیدا بی پدر دیمکدر که (او مبتدادر بوراده خبری اولان فعل اوزرنه تقدیمی قصر ایچوندر هو بفعل کبی فرزند کنندك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و بی پدر فرزنددن حالدر وجائزدر که فرزند بی پدر تقدیرنده اولوب فرزنده صفت اوله زیرا اکرچه صورتده صفت موصوف اوزرینه تقدم ایتمز ولکن معنی حسبیله تقدم ایدر که تأخری تقدیرله ظاهر اولور ترکیم تصویرا ولندی (بی ادات سلبدر که جامده داخل اولور مثلا بی وفادیرلر وفاسز ووفاسی یوق معناسنه (پدر باء عجمیله اتا معناسنه که عجم بابا دخی دیر ترکیم ترکیده دخی مشهوردر (فرزند اصلنده اوغله وقزه شاملدر عربیده ولد کبی (وحلیمی ده کلور که اکثر بودر که اوغل مراد اوله انتهی اوغل معناسنه مخصوص اولان پوردر باء عجمینك ضمیله (پیدا لغتلرده آشکاره معناسنه درکه ظاهردر ولکن ابن کمال دیمشدر که پیدا غیرك فعلیله اولان ظهوردر یعنی اظهارله اولان ظهوردر پیدا مظهر دیمك اولور مکرم وزنی اوزرنه ظاهر دیمك اولماز که بواندن اعمدر ولکن بعض مواضعده آشکاره ظاهر معناسندده استعمال اولنور که مقابلی نهان وخفی در بوراده پیدا اظهار معناسنه در (معنای مصراع) بودر که باباسز اوغلی انجق خداوند تعالی پیدا ایلر یعنی خلق ایدوب وجوده وظهوره کتورر غیریسی بو معنایه قادر دکلدر بوندن مراد حضرت عیسی علیه السلام که جبریلك نفخیله حاصل اولمشدر واول نفخه ماء متوهم دیرلر که مریمك رضی الله عنها ماء محققی ایله مجتمع اولوب رحمنده عیسی متکون اولدی زیرا نفخ بولنمدقجه جان بولنماز نطفهٔ مرد اولمدقجه یالکز منی زندن ولد اولمدیغی کبی ترکم عالم حکمتك حکمی بودر * طفل را درمهد کویا اوکند * بونك تقدیری اوکند طفل را کویا درمهد دیمکدر که طفل کنندك مفعول اولی وکویا ثانیسی (ودر مهد انك ظرفیدر و یاخود طفله صفتدر که بو معنی اظهردر بو صورتده در مهد کویا دن مقدمدر (طفل کسرله عربیدر که بطن مادردن

مطلب

سقوط

مطلب

سقوط وقتندن بلوغ زمانه دك صبي يه اطلاق اولنور وديمشلر دركه
حد طفل ابتدای ولادتدن التی سنه انقضاسنه دکدر اصلی طفل دندر
حرکت ایله طفل صباح وقتنده واخشامده سمادن نزول ایدن ضعیف
قطره لردر که رش و وبل دیدکلرندن اضعفدر پس ضعف بنیه
وبشریتندن اوتوری صبی ناعمه طفل دیدیلر (مهد دخی فتحله عربیدر
اوشاقلر ایچون تمهید وتهیئه اولنسان بشك دیدکلری نسنه در که عجم
کهواره دیر (کویا صفت مشبهه درسویلکن معناسنه اصلی کوی درکه
یونك دخی اصلی کوینده در ترخیم اولنوب کوی قالمشدر صکره آخرینه
مبالغة اتصاف ایچون الف ساکنه زیاده قلنوب کویا دنلدی رخشان
وکریان وامثالنده معنای مذکور ایچون الف ونون زیاده قلندیغی کبی که
معنالری یلدراغن واغلاغن دیمکدر که بو دخی صفت مشبهه نك برنوعیدر
اوضمیر منفصلدر هو کبی (معنای مصراع) بودرکه انجق خداوند تعالی
طفلی سویلکن ایلر بشکده ویا بشکده اولان طفلی زیاده سویلدر
غیرینك حدی دکلدر که بو انطاقه قادر اوله تنکم قرآنده کلور (انطقنا الله
الذی انطق کل شئ) بعد ذا مصراع اولدن مراد حضرت عیسی اولمغه
مخصوصدر زیرا کرچه آدم علیه السلام دخی بی پدر درولکن کسه نك
فرزندی دکلدر عیسی ایسه مریمك فرزندیدر تنکم عیسی بن مریم
دینلورولکن مصراع ثانیده اولان طفلك عیسی یه اختصاصی یوقدر
بلکه اندن اعمدر زیرا حد طفلیتده کویا اولنلر برقاچ واردر رسول الله
صلی الله علیه وسلم ونوح وابرهیم وموسی وعیسی ویحیی وشاهد یوسف
وطفل ذی الاخدود ومبارك الیمامه حج وداعده نبوت مصطفایه شهادت
ایدن طفلدر وصاحب جریح الراهب وامثالی کبی تنکم تفسیر مزروح
البیانده مفصلدر ومهد دیدوکی مهده سزا معناسنه در پس بالفعل
مهدده اولمق لازم کلمز تنکم وصف عیسی ده کلور (کیف نکلم من کان
فی المهد صبیا) یعنی عیسی علیه السلام تکلم ایتدوکی وقتده والده سی
مریمك حضانه سنده ایدی یوخسه بشکده دکل ایدی * مردهٔ صد

ساله راحی میکند * مرده ضمله میتدر که مردن اولمکدر آخرنده همزه
یاء محذوفه دن بدل اولوب یا وحدته ویا تنکیره مجمولدر تقدیر مصراع
میکند مرده را که صد ساله ایست حی دیمکدرکه مرده میکندك مفعول

اولی وحی مفعول ثانیسی وراعلامت مفعول (وصد ساله محذوف اولان که رابطه سبله مرده یه صفتدر وصد ساله تکثیره محمولدر (وساله آخرنده اولان هاء رسمی مقدار زمانی ایچوندرکه ترکیده آندن لق ولك ایله تعبیر اولنور مثلا یکساله بریلاق و یك روزه برکونلك در وشاهدی لغتده کداده ساله اولدقده دیدوکی بوفقیر اون یللق یعنی اون یاشنده اولدیغی وقتده دیمکدر (پس صد ساله یوز یللق دیمك اولور (حی عربیدرکه میتك ضدیدر انسانك حیاتی نفخ روح اثریدر نتکم روح حیوانی دخی ذکراولنان روح منفوخ الهی نك اثریدر (میکند فعل مضارعدرکه اولنده اولان می ادات حال و یا مستقبلی حاله تقریب ایچوندر بویله یرلرده استمرار ایچون اولمق اولادر عربی ده مضارع کبی یعنی بوحالده وجمیع احوالده علی الاستمرار ایلرو ایتمکه قادردر معناسنه (معنای مصراع) بودرکه خداوند قادر یوز یللق اولی یی زنده ایلر یعنی مدت طویله دن بری هلاك اولان ذی روحه افاضهٔ حیات ایتمکله کالاول زنده قلمغه قادردر نتکم نبجه لرنی واسطه یوزندن احیا ایلدی مثلا حضرت عیسی علیه السلام باذن الله تعالی نفخ نفس ایتمکله درت بیك سنه دن زیاده دن وفات ایدن سام بن نوحی احیا ایلدی ونیجه لرنی دخی بلاواسطه احیا ایتدی حضرت عزیر علیه السلام کبی که حق تعالی انی اماته ایدوب یوز سنه دن صکره احیا قیلدی نتکم قرآنده مصرحدر وجملهٔ ذی روحی دخی نفخهٔ ثانیه ده احیا اینسه کرکدر پس صد ساله عمومنده عزیر وامثالی داخل اولدی * این بجز حق دیکری کی میکند * تقدیری این را که میکند دیکری بجز حق دیمکدر (دیکری فعلك فاعلی واین را مفعول مقدمی و یاخود کی میکند این را دیمك اولورکه مفعول فاعل اوزرنه تقدیم اولنور شاننه اعتنادن اوتوری (و بجز حق دیکریدن حال اولور استثنادر بوصورتده کی ده نفی تقدیر اولنور (من ذالذی یشفع عنده الا باذنه) آیتنده اولدیغی کبی و یاخود حال اولور اول دیکر حق تعالی یی محاوز اولدیغی حالده دیمکدر قرآنده (و یعبدون من دون الله) کبیدرکه تقدیری و یعبدون الاله حال کونهم مجاوز ین الله ای عبادة الله دیمکدر (این مصراع اولك مضمونه اشارتدر وماقبلنده اولان افعال الهیه نك مجموعنه اشارت اولمق دخی

صحیحدر

صحیحدر بو مذکور اولان افعال معناسنه بجزده بازایده در تحسین ایچون (جز غیره مناسنه در قواعدفرسده جز کلمه سنی حروف استثنادن عد ایتمشلر در مثلا مردمان آمدند جز زید دیمك عربیده جاء القوم الا زیدا کیبدر وکاه اولور که مستثنی منه دن متأخر اولور اکرچه صورتا متقدمدر (حق اسماء ذاتیهٔ الهیه در ثابت وقائم معناسنه (کی زمان سنوالدن ځچن ونه وقت معناسنه بوراده استفهام انکاریدر ای لایفعله فی وقت من الاوقات (معنای مصراع) بودرکه صد ساله مرده یی حقدن غیریسی ځچن احیا ایلمز یعنی احیا ایلمز الا واحیا ایدر فقط و یاخود اول دیکر حق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده ځچن ونه وقتده احیا ایده بیلور یعنی ابدی احیا ایده میوب عاجز قالور الحاصل احیاسی واقع دکل ومنکر در * صانعی کز طین سلاطین میکنند * صانع صنعدندر اجادة الفعل دیمکدر یعنی برایشی جودت صفتی اوزرنه اشلمك وکما ینبغی اکا صورت ویرمکدر انکیچون هر فعل صنع اولماز زیرا بلکه انده قصور اوله فاما هر صنع فعل اولور پس فعل اعمدر وقرأنده کاور (صنع الله الذی اتقن کل شیٔ) یعنی الله تعالی کندی فعلندن صنعله تعبیر ایلدی زیرا اتقان واحکام اوزرنه درکه صفت کمالدر پس صانعی ده یا وحدت ایچون وصانع حق تعالی درکه عالمی وصف کمال ایله ایجاد ایلمشدر نتکم بیوزر (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) کز فتحله اصلنده که از در همزه نك حرکتی کافه نقل اولنوب هاء رسمی وهمزه نك مجموعی لفظا وکتابة تخفیف ایچون حذف اولنوب کز دنلمشدر نظیری کت درکه اصلنده کهات در بو مصراعك تقدیری خداوند تعالی صانعیست که میکند سلاطین از طین دیمکدرکه صانعی ادات خبر تقدیریله مبتداء محذوفه خبردر وسلاطین میکندك مفعول صریحی واز طین غیر صریحی و بعد الجمله که رابطه سیله صانعه صفتدر (طین آبله مختلط اولان توپراقدرکه ترکیده بالچق دینلور (سلاطین سلطانك جمعیدرکه پادشاه دیمکدر نتکم مرورایتدی (میکنند بوراده ایجاد وخلق ایلر دیمکدرکه فعل مفیددر (معنای مصراع) بودرکه خداوند تعالی برصانع اکبر وعظیم وقادردرکه بالچقدن پادشاهلر خلق ایلر زیرا ابو البشر اولان آدم علیه السلام طیندن تصویر اولندی یعنی وقتده انبیا ومرسلین

وملوك وسلاطين وسائر اغنيا ومساكين انك ضمننده ايدی پس فی الحقیقه
اعلی وادنی طيندن مخلوق اولمش اولديلر تنكم كلور (خلقكم من طين)
اكرچه صورتا توالد وتناسل ازدواج طريقيله نطفه دن حاصل اولدی
تنكم كلور (الم يك نطفة من منی يمنی) الحاصل ناظم ديمك استر كه
سلاطين كه جواهرله مرصع تاجلر ولباسلر كيوب كنديلرينك ولباسلرينك
بروجهله طينله مناسبتلری ظاهر دكل ايكن حق تعالی دمدن مسك
خلق ايدوب مسكی دم اوزرنه ترجيح ايتدوكی كبی طينه دخی بوصورت
بديعه يی ويردی (فتبارك الله احسن الخالقين) بونلر خود سلاطين
صوريه در پس ملوك معنويه اولان انبياء واوليانك شانلری دخی عاليدر
زيرا صورتده احسن تقويم اوزرنه اولدقلرندن ماعدا معناده دخی
صفات كاليه ايله هيئت الهيه اوزرنه كلمشلر در تنكم حديثده كلور
(ان الله خلق آدم علی صورته) ای علی صورة الحقيقة اذ ليس لله تعالی
صورة وهيئة فاعلم ذلك واسلك خير المسالك * نجم را رجم شياطين
ميكند * نجم ميكنـدك مفعول اولی ورجم ثانيسی در (نجم كوكب
طالعدر يعنی طلوع ايدن يلدز در زيرا نجمده ظهور معناسی وار در
تنكم يردن اوت چقوب ظاهر اولسه نجم النبات ديرلر (رجم طاشلمقدر
زيرا رجام طاشدر پس طاش ايله اورمغه رجم ديرلر تنكم زناسی ثابت
اولوب متأهل اولنلری رجم ايدرلر وحديثده كلور (لا ترجموا قبری)
قبرم اوزرنه رجام وطاش وضع ايتمكوز تا كه نصارايه تشبه لازم كليه
(ولكن سووه بالارض) ولكن حالا قبر شريف نبوی صلی الله عليـه
وعلی روضته وسلم تسليما كثيرا مسنمدر زيرا ملوك مصريه دن اشرف
قايتبای زماننده حريق واقع اولدقده حرم نبوی عمارتنه موكل اولان
كمسه حنفی المذهب اولمغله حصباء مغسول ومطهر ايله تسنيم ايلمشدر
تا كه متعين ومتميز اوله (ورجم طرد معناسنه ده كلور تنكيم ابليسه شيطان
رجيم دينلدی زيرا خيراتدن ومنازل ملا ئكه دن مطرود در وكلام
ناظمده رجم مايرجم به ای مايرمی به معناسنه در كركسه طاشله اولمسون
(شياطين شيطانك جمعيدر كه جان قومنك متمردلرنه شياطين ومؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور اكرچه ملا ئكه يه وشياطينه دخی اعين ناسدن مستتر
اولدقلريچون جن دينلور شيطان الله تعالی نك رحمتندن بعيد ديمكدر

ولكن

ولكن رحمت ابدنده اولديغندن رحمن اسمنك الفنى سرقه ايدوب كندى اسمنه ضم ايتمشدر كما وقع فى بعض الاحاديث (معناى مصراع) بودر كه اول صانع اكبر يلدزى رجم شياطين ايلر يعنى يلدزدن وكرهٔ اثيردن حاصل اولان شعلهٔ نارى رمى ايدوب انلرى سمواته عروج واستراق سمع ايتمكدن طرد ومنع ايدر شويله كه اول آتش پاره ايله كيمى محترق وكيمك اعضاسى فاسد ومختل ومشوش اولوب وجه ارضه ساقط اولورلر وقرآنده كلور (وجعلناها رجوما للشياطين) بعدذا مصراعين ده تقريب وتبعيد مناسبتى اولمغله سلاطين و شياطينى بيت واحدده جمع ايلدى مع هذا سلاطين وشياطين ميانمده التزام مالايلزم صنعتى دخى واردر نتكم علم بيانده مبيندر *ازرمين خشك رو ياند كياه *
زمين يردر ارض معناسنه مقابلى آسماندر كوك معناسنه كه عرب سماء دير يروكوك ديجك يرده عجم زمين وآسمان دير (زم صوقلغه ديرلر طپراغه طبيعتى بارد اولديغندن اوتورى زمين ديمشلردر زمى زمه منسوبدركه يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر زيرا نسبتى تأكيد مراد ايتسهلر حرف يانى صكره برنون زياده ايدرلر مشكين وعنبرين وامثالى كبى (خشك قورى در مقابلى تردر كه ياشدر خشك زمينك صفتى واز زمين رو ياندك مفعول غير صريحى وكياه مفعول صريحى در وزمينى خشك ايله وصف ايتديكى احتراز ايچون دكلدر بلكه واقعى بيان وايضاح ايچوندر اكرچه زمين بعض عوارض ايله تر اولور ولكن صفت ذاتيه سى يبوستدر (رو ياند فعل متعدى در بتورر معناسنه رويد بتر ديمكدر كه لازمدر قاعدهٔ فرس اوزره اصل مصدرى رستن درضمله بتمك لك معناسنه مضارعنده سين واوه قلب اولنوب وبريادخى زياده قلنوب رويد وزوينده ديرلر بتر وبتيجى معناسنه وبومقولهدن امر اخذ اولنمق لازم كاسه روى دينلور وقاعدهٔ تعديه بودركه امرك آخرنه الف ونيد لفظى ضم اولنوب ماضىده رو يانيد دينلور بتوردى ومضارعنده روياند دينلور بتورر معناسنه الحاصل رست ضمله بتدى ورويد بترورو ياند بتورر ديمك اولور وتعديه دخى يا مطلق مفعوله و يا مفعول ثانى يه تعديه درمثلا زاد طوغدى و زايانيد طوغردى وطوغرندى ديمكدر (كياه كاف عجمينك كسريله اوتدركه يرده بتر وكاه اولور كه ترخيم اولنوب آخرندن ها حذف اولنور وكياه دينلور

مطلب

پادشاهده پادشادینلدوکی کبی بورادندرکه اوتی چوق اولان یره کیارا دیرلر بعدذا بومصراع ماقبلی ومابعدی که صنع الهی یی بیسان طریقیله استینافدر (معنای مصراع) بودرکه صانع حکیم وقادر حکمت وقدرتیله قوری یردن تازه اوت بتورر یعنی طبع ارضله طبع نباتك مناسبتی یوغیکن که بری یبوست وبری رطوبتله متصفدر ینه نباتی ارضدن اخراج ایلرزیرا ارضده قوت منبته ایداع ایلمشدرکه ادنی رطوبتله نباته حامل قیلور نتکم قرآنده مواضع متعدده ده مذکوردر وخارج اولان نباتك نفعی حیوانه وثمراتك فائده سی انسانه در نتکم قرآنده کلور (کلوا وارعوا انعامکم)

مطلع

* آسمانهارا هم اودارد نگاه * آسمانهاده اولان ها ادات جمعدرکه جماده داخل اولور آسمانها زمینها کوکلر ویرلر دیمکدر آسمانن مرکبدر آس ایله ماندن مان اسم فاعلدر ماندن دن بکزیجی معناسنه آس دکرمندر صود کرمننه آسیاب دیرلر اصلی آس آب در دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر آسمانك معنای ترکیبی سی دکرمنه بکزر در یعنی حرکت ودورده دکرمن کبیدر (هم بالاده مرور ایتدی (اوصانعه راجعدر همو دخی یازیلور حذف الف وایصاله بومصراعك تقدیری هم اودارد آسمانهارا نگاه دیمکدر هم او مبتدا وآسمانها داردك مفعول اولی ونگاه ثانیسی وبعد الجمله خبردر دارد مضارعدر داشتن طوتمق معناسنه زیرا قاعده لری اوزرنه مضارعنده شین معجمه رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور وداشتن صقلمق وحفظ ایلمك معناسنه ده کلور حاطرده محفوظ) ولان نسنه یه یاد داشت دیرلر (نگاه کسرله وکاف عجمیله باقمق وحفظ معنالرینه کلور بوراده دارد قرینه سیله محفوظ دیمك اولور نتکم قرآنده کلور (وحفظناها من کل شیطان رجیم) وینه کلور (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) (معنای مصراع) بودرکه هم اول صانع اکبر کوکلری محفوظ طوتر یعنی تغیر وتبدلدن وسائر آفاتدن انکیچون مرور دهورله کهنه لك کلمز وارضده اولنلراندن امن اوزره ساکن اولوب بی پروا نعیش ایدرلر زیرا فی الحقیقه انشقاق واختلال واقع اولایدی تحتنده اولنلر بحضور اولورلردی کهنه خانه لرده بحضور اولدقلری کبی ولکن قیامته دك محفوظ طوترتا که خلقك بناسیله خالقك بناسی متمیز اولوب اهل بصیرت اولنلر وجه نظر واستدلال اوله وهرکس سلامت بوله

فاما

فاما اهل اعتبار قليل اولمغله قرائنده نو بحثات كثيره وارد او لمشدر

* هيچ كس درملك اوانبازنى * هيچ نسنه د كل معناسنه تنكير نعمة الله ده
مصرحدر ولكن هركز عموم زمان ايچون كلديكى كبى هيچ كس دخى
بويله مواضعده عموم افراد معناسنه اولمق كوسترر كس كشى وكشنه
ديمكدر ملك ضمله سلطنتدر كه ذوى العقولده وغيريده تصرفدر
انباز فتحله وآخرنده زاء هوز ايله اورتاق معناسنه در عربيده شريك كبى
نى كسرله يوق معناسنه دركه عربيده لا كبى حرف نفيدر مثلا برنسنه دن
وارمى ديو سؤال اولنسه عجم نى دير عرب لا دير ونى اصلنده نادر كه
دكل معناسين افاده ايدر انى حذف ايدوب يرينه هاء غير ملفوظه
كتورب نه دخى ديرلر وهادن بدل يا كتوروب نى دخى ديرلر كسرله
زيرا ياماقبلنك كسرن اقتضا ايدر وهم كسره ده دفع التباس واردر
الحاصل نه وناونى وبى باء موحده ايله جمله سى ادوات سلب وحروف
نفيدر (معناى مصراع) بودر كه افراددن هيچ برفرد آنك ملك
وسلطنتنده اورتاق دكلدر والوهيتور بوبيتنده شريك ونظيرى
يوقدر والا ارض وسما واوسنده وايچنده اولنلره اختلال وفساد
عارض اولوردى تنكم كلور (له ملك السموات والارض) وينه كلور
(لوكان فيهما آلهة الا الله لفسدتا) پس ملكنده شريكى اولمايجق
عبادى اوخلق ايتدوكى كبى افعالنى دخى اوخلق ايدر والا خلق
ايتمكده خلق خالقه شريك اولمق لازم كلور تعالى الله عن ذلك قال
تعالى (افمن يخلق كمن لايخلق) وبونده دعواى ربوبيت وملك ادعا
ايدنلرى فرعون ونمرود وامثالى كبى رد وابطال واردر وريا وسمعه دن

تحذيرى دخى مشتملدر فافهم * قول اورا لحن نى وسازنى * قول
اصلنده نطقدن بارز اولان حروف مركبدر حق تعالينك قولى كلام
ديدكلريدر كه عالم غيبدن برنسنه يى شهادته ابراز دركه كن كلمه سى
اعتبار يله اول نسنه يه كلمه واول تجلىء غيبى يه كلام ديرلر قول وكلام
اعمدر نطق انسانه مخصوصدر انكچون قال الله وكلم الله دينلور
نطق الله دنلمز زيرا نطق معالجهٔ لسانله اولور كه الله تعالى اندن منزهدر
بوراده قول مبتدادر كه اورايه مضافدر (را ادات تخصيصدر انك
قولى ديمكدر مابعدى لحن نيست تقديرنده دركه مبتدايه خبردر (لحن

مطلب

عربیدر سوزی سر بسته سویلمك وكلامی صوب صوابدن اماله ایلمك
وخطا ایتمك معنالرنه كلور بوراده مراد معنای اخیردر مخطئ اولان
كمسیه لاحن دیرلر (ونی دن صكره اولان واو مضموم اوقنور زیرا
معطوف علیه آخری حركته محتمل دكلدر پاوسر وآینده ورونده كبی
زیرا واو اصلده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه یه دلالت ایچوندر
بناء علی هذا حرف متحرك اولان یرده مرسوم اولور ولكن تلفظ
اولنماز جان ودل كبی والا ضمه ایله تلفظ اولنور زیرا ضمه یه نشاندر
اوائل تركیده واودن ضمه ویادن كسره ایله اكتفا ایدرلردی نتكم محمدیه
كتابنده نظائری چوقدر غلط ایتمك كركدر صكره كلنلر واو ویاء املا
ایلدیلر خطا وایهامدن مصون اولمق ایچون مثلا ملك ومال دیرلر
واوله تا كه مالك معطوف اولدیغی اظهر اوله وكلدی وكتدی دیرلر
بالله واعتبار متقدمین اوزرنه دركه بروسه ده آسوده اولان شیخ افتاده
قدس سره تربه سنده (كوچد افتاده بورسه نك قطبی) دیو تاریخ
یازلمشدر یعنی كوچد لفظی بلایادر (بعض نسخه ده لحن نی آوازنی واقع
اولمشدركه تعداد صورتنده كلمشدر پس واو تكلفنه حاجت قالمز (آواز
اون درت صوت معناسنه ساز دوزن در كارساز ونغمه سازایش ونغمه
دوزیجی در وغیری معناره دخی كلور (معنای مصراع) بودركه
حق تعالی نك كلامنك خطاسی یوقدر زیرا خطا ونسیان بشرده
ومخلوقده اولور پس هرنه بیوردی ایسه حقدر وصوابدر وانك قول
وكلامنك صوتی وكلام مخلوق كبی تركیب وتألیف ودوزنی یوقدر
بلكه كلامی آنیدر كه صوت ولفظدن بری وترتیب حروف وكلمات ایله
اولمقدن عریدر اگرچه لسان عربی مرتبه سنه نزولده كسوهٔ عربیه ایله
مكتسی اولمشدر فاما بو كسوه بحسب الموطندر یوخسه كلام نفسی
اولدیغی جهتدن بحسب الحقیقه دكلدر انكچون قرآنه مخلوقدر دین
كافر اولور زیرا ذات واجب وقدیمه مضاف اولان صفت ممكن
وحادث اولماز وبوندن تكثیر قدماء لازم كلمز نتكم محلنده مبیندر وناظم
قدس سره نعت باری یی كلامله ختم ایتدوكنده اصابت ایلدی زیرا
كلام صفات كمالیه نك آخریدر كه ایجاد عوالم اكا منوطدر فاعلم ذلك

١ ٭٭٭ درنعت سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم ٭٭٭

سیلم

* سید الکونین ختم المرسلین * آخر آمد بود فخر الاولین * سید
سیادتندر که مهتر یعنی اولورق دیمکدر واولغی ایله غیره غالب اولمقدر
انکیچون حدیثده کلور (انا سید الناس یوم القیمة) زیرا مقصود جمله نك
انك شفاعتنه احتیاجن بیاندرتا که غیری بابه کتمیوب طوغری اورایه کله لر
سید اصلنده سواده یعنی جماعت کثیره یه متولی وضابط اولانه دیرلر
وسید القوم دیرلر سید الثوب دیمزلر چونکه متولئ جماعت اوله نك
شرطندندر که مهذب النفس اوله لاجرم فی نفسه فاضل اولانه سید
دیدیلر والا وصف مجرد اولوب جبانه اسد وحبشی یه کافور دیمک
اولور و بین الخلق سید مطلق رسول الله در صلی الله علیه وسلم ولکن
رؤساء قبائل انت سیدنا ومولانا دیو خطاب ایتدکلرندن حدیثده کلدیکه
(السید هو الله) یعنی سیادت مطلقه یه سزا وار اولان الله تعالی درکه
خالق العبید ومتصرف الامور در انکیچون جناب نبوت کندینی سیادتله
وصفدن صکره (ولا فخر) بیوردی تا که وصف مذکور تعریف مقام
قبیلندن اولوب بطریق الافتخار اولمدیغی معلوم اوله و بو اخباردن
نهی لازم کلمز بناء علی هذا تصلیه ده اللهم صل علی سیدنا محمد دیمك
اولادر ومولانا لفظی دخی بویله در زیرا عظم شانی مشعر در و بونده
سید الکونین مبتدا ومصراع ثانی مضمونی خبر در ولکن کونین معرف
باللام اولیحق قاعدهٔ عربیه اوزرینه مرفوع والا مکسور اوقنور جان بدر
وشاه جهان کبی (کونین کونك تثنیه سی در کون امر وجودی درکه
باطلك خلافیدر زیرا باطل مطلق عدم اصلیسی اوزرینه قلاندر بوراده
کون مکون معناسنه در اسم مفعول صیغه سی اوزره پس کونین دنیا
وآخرتدر که ایکیسی دخی حالا موجودلردر (و بونده حذف مضاف
واردر که سید اهل کونین دیمکدر و بو اضافتدن انس وجن وملك
اوزرینه فضل ورجحانی لازم کلور ونسخه لرده کونین اولنده حرف
تعریف یوقدر ولکن اولدیغی اولادر زیرا محمد عربی نك وصفیدر
وکثرت حروفده دخی مزید ثواب واردر سلام علیکم السلام علیکم کبی
ختم المرسلین بوراده واو عاطفه تقدیر اولنور واعرابی ماقبلی کبی اولور
ختم آخر دیمکدر خاتمه کبی زیرا برنسنه یی ختم ایتمك آخرنه وصولدر
ختم قرآن کبی و بوراده تقدیر ختم الانبیاء والمرسلین در زیرا ختم رسل

احصدر انکچون قرآنده اعمه اضافت اولنوب وخاتم النبیین دنلدی
تا که خاتم الانبیاء والمرسلین اولدیغی ظاهر اوله الحاصل نبوت ولایتدن
ورسالت دخی نبوتدن خصوص مرتبه‌در ومشهوردر که سلب اخصدن
سلب اعم لازم کلمز انسان وحیوان کبی پس بوندن فهم اولندیکه جناب
نبوتدن صکره نه نبی متابع ونه رسول مشرع یوقدر و بعض اولیانك
نبوتی ادعا ایتمك خرق اجماع قبیلندندر زیرا لغته موافق ایسه‌ده
عرفه مخالف القدر ورسول تبلیغ احکام ایچون مبعوث اولان بشردر
وملکه دخی مستعملدر نتکیم قرآنده کلور (الله یصطفی من الملائکة
رسلا ومن الناس) وکتب الهیه یوز درت وعدد رسل اوچیوز اون
اوچدر پس رسل صاحب الکتاب اولاندر دین زولده تکرره ذاهب
اولمش اولور آخر اولك مقابلیدر (آمد ماضیدر کلدی معناسنه
مصدری آمدندر که کلمك دیمکدر (بود وجود معناسنه اسم مصدر
و بودن لفظندن صیغهٔ ماضیدرکه حکایت حال ماضی یه محمولدر
واکثر بودرکه ایدی معناسنه رابطه اولور آینده بود کبی و بود نا بود
اولدی اولمدی ایدی ودکل ایدی معنالرنه در بورادہ ظاهر اولان بود
ماضیدر اکرچه ایدی معناسن ویرر لرزیرا ایدی معناسنه رابطه
اولسه قاعدهٔ فرسه مخالف کلور شول جهتدنکه رابطه فصل ضمیر
بارزدن مجرد اولدیغی یرده اولور مثال مذکور کبی بورادہ ایسه فعل
مجرد یوقدر بلکه کان معناسنه بود واردر فافهم فخر بعض خصائل
وفضائل ایله تمدح ایتمکدر (اولین اولك جمعیدر که آخرك مقابلیدر
(معنای بیت) بودر که اهل دنیا وآخرتك اولوسی وجمیع انبیا ومرسلینك
ختمی صلی الله علیه وسلم حضرتلریکه کرچه جملهٔ انبیادن صکره
وآخر زمانده کلدی ولکن اول کلنلرك مابه الافتخاری ایدی زیرا
اول ما خلق الله روحی موجبنجه ابو الارواح ایدی (وکنت نبیا وآدم
بین الماء والطین) فحواسی اوزره عالم ارواحده بالفعل نبی اولوب جملهٔ
ارواح انبیایه مبعوث ایدی وعامهٔ انبیا انك وجودی وختمیتی ایله
مبشرلردی وعهد الهی شوله وجهله مأخوذ ایدیکه بالفرض قنغی
نبینك وقتنده کلورسه اول نبی اکا اتباعله مأمور ایدی حتی حدیثده
کلور که (لوکان اخی موسی حیا لما وسعه الا اتباعی) پس انك آخریتی

افضلیتی

افضليتنی منافی اولمدی وجمع اولین وآخرین انکله فخر ایلدی ولکن
ناظم قدس سره ضرورت ایچون اولین اوزرینه اقتصار ایلدی و بردخی
فخر الاخرین اولدیغی ظاهردر زیرا آخرینـدن مراد بو امت
مرحومه‌در واثرده کلور که (آدم ومن دونه تحت لوائی یوم القیمة)
مقصود اولین وآخرینـك تحت اللواده اولدیغن بیاندر و بو مقامك
تفاصیلی چوقدر ولکن بو شرحك اکا تحملی یوقدر * آن که آمد
نه فلك معراج او * آن سید الکونین که دیمکدر مقصود وصف آخره
انتقالدر نه فلك آمدك فاعلی ومعراج او مفعولیدر (نه نونك ضمی وهاء
ملفوظه ایله طقوزدر (فلك فتحتین ایله اصلنده هر مستدیر اولان
نسنه‌در فلکة المغزل اندن مأخوذدر که آغرشق دیدکلریدر بوراده
فلك مجری الکواکبدر یعنی یلدزلر انك اوزرنده جریان ودوران
ایلدیکی جسم کریدر که فلك ضمله یعنی سفینه‌یه تشبیها فلك دیمشلردر
وفلك سمواتك غیریدر زیرا سموات یرنده ثابته‌در فلك ایسه قارّدکلدر
بلکه دائم حرکتده‌در نه فلکدن مراد سبع طباق وکرسی وعرشدر
زیرا لسان شرعده عرشه سما دیمزلر بلکه عرش وفلك اطلس دیرلر
پس سموات یدی طبقه‌در که مجموعی عالم کون وفساددندر عرش
وکرسی ایسه عالم ارواحه ملحقدر انکیچون فوق العرش عالم ارواحدر
بو خسه حکما دیدکلری کبی لاخلا ولاملاء عالمی دکلدر (معراج کسرله
آلت عروج وارتقادر که نردبان وانك امثالی مصاعددر بوراده نه فلکی
نردبانه تشبیه واردر وجائزدر که معراج عروج یعنی محل عروج معناسنه
نتکم تصویر معناده کلور بوراده ناظم قدس سره اول امردن معراج
وصفنه انتقال ایلدی زیرا بدایع اوصافندندر نتکم قرآنده وتفاسیرده
خصوصا تفسیر مزروح البیانده مفصل ومشروحدر (معنای مصراع)
بودر که اول سید الکونین که نه فلك اکا نردبان کبی یعنی طقوز پایه‌لو
آلت کبی کلدیکه اورادن علی اعلایه حرکت ایتـدی اکرچه جناب
حق تعالی تحیز وجهنده اولمقدن منزهدر ولکن مخلوق ایچون تعین
اولمقدن اکا تعین لازم کلمز نتکم فلان اغاج التنـده آیی کوردم دیرلر
مع هذا آی اوراده دکلدر بلکه کورن اوراده‌در ویاخود معنی بودر که
وجه ارضدن نه فلکه عروج ایلدی تاکه حقك آیات کبراسنی مشاهده

ایلنیه و بلکه جمالنی سیر ایده زیرا مستوای عرشه دك جسمیله عز و ج
ایدوب اورادن سیر بسیط ایله عالم غیبه سیر وسفر ایلدی یعنی سرله
حرکت قیلدی زیرا جان وجسد مخلوق اولمغله انکله خالقه وصول
میسر اولماز و بو مقامك اسراری حددن بیرون ودرون اهل دلده

مخزوندر * انبیا واولیا محتاج او * انبیا نبینك جمعیدر حقدن خبر
ویریجی معناسنه (بو راده انبیا مبتدا ومحتاج خبریدر (اولیا ولی نك
جمعیدر نبی وزنی اوزرنه اصلی ولی در واوك ولامك سکونیله که قرب
دیمکدر ولی عرفی ایسه خرق حجابله مشاهدهٔ حقه قریبدر زیرا ذات
وصفات وافعال سالکه حجابدر چونکه بو اوچ نسنه دن فنا بوله
هر یوزدن باب حق مفتوح اولور نتکم اهلنه معلومدر (احتیاج نیازمند
یعنی فقیر وضرورتلو اولمق (معنای مصراع) بودرکه انبیا واولیا
اکر روحانیتده واکر جسمانیتده واکر کمالاتده سید الکونینه محتاجلردر
زیرا (انا من الله والمؤمنون من فیض نوری) موجبنجه ارواح انبیا
واولیا روح نبوی یه تابع وانك اوزرنه متفرعدر بو جهتدن اولاد
وجودده وجود والده محتاج اولدیغی کبی ارواح دخی روح نبوی یه
محتاج اولدی وجسمانیتلرنده احتیاج بودرکه جناب نبوت علت غائیهٔ
عالمدر پس علمده متقدم ووجودده متأخردر ومتأخرك وجودی
متقدمك وجودنه موقوفدر بناء علی هذا متأخردن اونوری متقدمك
وجودی لازم کلدی فافهم جدا وکمالاتده احتیاج بودرکه جناب
رسالت صلی الله علیه وسلم مظهر اسم رحمن در بو سببدن نقدر
رحمت الهیه وار ایسه انواع اوزرنه عوالمه اول رحمت مطلقه دن
بخش اولنمشدر کرك کتب سماویه وکرك بلاواسطه اولان فیوض
رحمانیه ومعنویه یعنی کرك ملك وساطتیله وکرك اولمسون زیرا جمله سی
باب رحمتدن صله وشفاعت نبویه ایله هبه در پس جناب نبوت مقدم

الکل در مطلقا * شد وجودش رحمة للعالمین * ماقبلنی بیاندر
وجودشدك فاعلی ورحمة للعالمین مفعولیدر که نظم قرآن اوزرنه وارد
اولمشدر پس لسان عربی ایله تقدیری کان وجوده رحمة للعالمین دیمك
اولور (شد فعل ماضیدر شدندن اولمق معناسنه اصلنده صیرورت
وانتقال ایچوندر کان فقیرا صار غنیا کبی بوراده کان مقامنده مستعملدر که

تحقق وجود افاده ايدر (وجود برنسنه نك ذاتنده وعيننده ظهوريدر
يعني ذات اطلاقي ظهوردن قطع نظر و وجود اطلاقي ظهور
اعتباريله در (ش ضمير غائب متصلدر مثلا رويش ديدم انك يوزني
كوردم ديمكدر (رحمت غضبك ضديدر يعني ايصال خير ودفع شري
اراده در بوصورتده صفت ذاتيه در وياخود خيري ايصال وشري
دفعدر بوصورتده صفت فعليه اولور (عالمين عالمك جمعيدر مايعلم به
الصانع معناسنه يعني انكله صانعك وجودنه و وحدتنه وكمالاتنه
استدلال وانتقال اولنور اشيانك جمله سنه عالم ديرلر كه عوالم بعضيلر
قولي اوزره اون سكز بيكدر كه بودنيا انك بريدر اصلنده علم در ماوضع
لشئ بعينه معناسنه صكره الف اشباعله عالم دنلدي زيرا جميع اشيا
حقك علمي واكا دالدر واكا اسماء حقيقيه ديرلر ملفوظ اولدلره اسماء
لفظيه ديدكلري كبي (معناي مصراع) بودركه سيد الكونينك وجودي
اكر روحا واكر جسما عالملره رحمت اولدي زيرا الله تعالى انك سببيله
عالملره رحمت ايدوب خلعت وجود الباس ايلدي ومضائق عدمدن
صحراء شهوده اخراج قيلدي ايچون حديث قدسيده كلور (لولاك
لماخلقت الافلاك) يعني يا محمد اكر سنك وجودك علت غائيه اوليايدي
افلاكي يعني معظم اجرام اولان سمواتي وسائرانلره مضاف وغير مضاف
اولنلري خلق ايتمزدم بوجهتدن سني اسم رحمانه مظهر قيلدم ديمك
اولور و بوندن انبيا واوليانك شانني تحقير لازم كلمز زيرا خواص
اولدقلري جهتدن لولاك خطابنك اشارتنده داخللردر فافهم جدا
سؤال اولنورسه كه شيطان وسائر اسم مضل تحتنده داخل اولنلره
رحمت مذكوره دن نصيب وارميدر جواب بودركه وجود خارجي
جهتندن واردر سائر سعادات يوزندن يوقدر زيرا رحمتي قبول ايتمينه
رحمت اولماز پس هركاله قابليت لازمدر نظرايله كه صفراوي المزاج
اولان كسه عسلي قبول ايتمز بوسببدن سوز عسلده دكل بلكه انك
مزاجنده در و بو امتك متمردلري عذاب استيصالدن مصون اولدقلري
رحمت نبويه دندر يعني بالفعل وجودلري بوامت ايچنده اولديغندندر
نتكم قرآنده (وما كان الله ليعذبهم وانت فيهم) امم سالفه ده اولان
مسخ واستيصال ايسه وجود روحاني ايله وجود جسماني بي فرق

ایچوندر * مسجد اوشد همه روی زمین * مسجد اوشدك مفعولی
وهمه روی زمین فاعلیدر (مسجد سجده ایده جك ونماز قلاجق یردر
(همه دوكلی معناسنه جمله بی و یردی دیجك یرده عجم همه را داد دیر
هرنه اولورسه بلنه همه دان دیرلر آخرنده ها معنای عامدن معنای
خاص علمی یه نقل علامتیدر (روی یوزدر كه قفا وارقه مقابلیدر گاه
اولور كه یاسن حذف ایدوب رو دیرلر رو بار ودید كلری بوندندر كه
یوز یوزه دیمكدر چهره خصوص اوزرنه بكزدر جانب ظاهره ده
مجازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه عجم روی زمین وعرب
وجه ارض وترك یریوزی دیر زمین بالاده شرح اولنمشدر
(معنای مصراع) بودر كه جمله یریوزی سید الكونینه (وجعلت
لی الارض مسجدا وطهورا) موجبنجه سجده گاه قلندیكه امت اجابت
هرنه پاك موضعده نماز قلسه لر قبوله قرین اولور یوخسه امم سالفه كبی
قبولی معبد مخصوصه مخصوص اولماز زیرا انده حرج وار در
حرج ایسه بو امتدن مرفوعدر بونده استغراق مشاهده یه ترغیب
واردر زیرا صلوة مناجات ومشاهده ایچوندر واهل مسجد جلیس
حقدر پس هر موضعده بو حضوره ایرمك كركدر قال الله تعالى (فاینما
تولوا فثم وجه الله * آن رسول حق كه خیر الناس بود * عم پاكش حمزه

وعباس بود * رسول مرسل معناسنه دركه مبالغه افاده ایدر زیرا فعول
مفعلك مبالغه سیدر آن رسول مبتدا وخیر الناس كه رابطه سیله ا كا صفات
وعم پاكش مبتداء ثانی وحمزه وعباس خبردر (حق اسم ذاتدر ثابت
وقائم معناسنه (خیر مرغوب فیه اولان نسنه دركه شرك ضدیدر (ناس
انسانك اسم جمعیدر كه خلاف جن در یا ظهورنه و یا انسنه و یا نسیانه
بناء تسمیه اولنمشدر قاموسده الناس یكون من الانس ومن الجن
دیدوكی مشهوره مخالفدر بوراده ناسله مراد فضلاء ناسدر كه انلرده
معنای انسانیت بالفعل موجوددر والا من لا خیر فیه مقوله سنه اضافتده
فائده نه بلكه تحقیر لازم كلور (عم بابا قرنداشیدر كثیر اولمق
ملاحظه سیله عم دنلدی زیرا عموم شمول دیمكدر نتكم عامهٔ ناس دیرلر
زیرا شهرده كثرتلری وعمومیلری واردر وشمول اعتباریله دستاره عمامه
دیدیلر وحدیثده كلور (عم الرجل صنو ابیه) كویا جد بر كوك اغاچ

کبیدر که ایکی شاخی وار در بری پدر و بری دخی انك برادر پدر
بو معنادن عم دیدکلری پدر برینه درعمه باباهمشیره سی انا برینه اولدیغی
کبی وخاله انا همشیره سی دخی بویله در ولکن خالی یعنی دایسی پدر
برینه وضع اولنمامشدر بلکه انك پایه سی عمدن ادنادر (حمزه وعباس
عبد المطلب اوغللریدر واعمام نبی اون ایکیدر که بری صغرنده وفات
ایتمش وزمان بعثته ایریشنلردن حمزه وعباسدن ماعداسی جاهلیت
اوزره کتمشدر انکیچون تخصیص بالذکر اولنـدی، وعماتی التیدر که
صفیه که ام الزبیردر اسلامی متفق علیه و عاتکه نك مختلف فیه در
ماعداسی جاهلیت اوزرنه کذر ایتمشلردر حمزه احد غزاسنده شهید
اولوب یتمش تکبیرله نمازی قلنمشدر قبرلری دامن جبلده‌در که زیارتکاه
عالیدر ومقبرهٔ بقیعده قبهٔ عباس دخی مشهوردر که امام حسن دخی
تحت القبـه در واصح روایات اوزرنه حضرت فاطمهٔ زهرانك دخی
قبرلری اول قبه نك جدارنه متصلدر رضی الله تعالی عنها وعنهم حمزه
وعباس عربی اسملردر که ایکیسی دخی اسد دیمکدر زیرا اسدده شدت
وعبوس صفتلری واردر وحمزه نك اسد الله اولدیغی حدیثده
مصرحدر (معنای بیت) بودر که اول رسول حق که انبیا واولیا وسائر
افاضل ناسك خیرلوسی وافضلی ایدی انك عم پاکی حمزه وعباس ایدی
یعنی بوایکی خصوص اوزره عمی ایدیکه جاهلیتدن پاك اولدقلری کبی
عرضه شین ویرن نسنه لردن دخی طاهر ایدیلر انکیچون آل رسول
واهل بیت رسولدن معدود اولدیلر وقدر وشرفده درجهٔ علیا بولدیلر
قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا)
* آن که شد یارش ابو بکر وعمر * آن رسول حق که تقدیرنده درکه
موصوف محذوفدر ابو بکر وعمر شدك فاعلی ویارش مفعولیدر وعکس
دخی جائزدر (یار دوست ومصاحب انکیچون اصحاب صفایه یاران دیرلر یارك
معین معناسنه کلدیکی مجازدر زیرا دوستلغه وصحبته اعانت لازمدر ابو بکرك
اسمی عبدالله در ابو بکرله تکنیه اولندیغی عادت عرب اوزره تفؤل
طریقیله والا بکرله مسمی ولدی یوقدر بعضیلر دیمشلردر که ابو بکرله
مکنی اولدیغی خصال حمیده یه ابتکار ومسارعتندن اوتوریدر
انکیچون پیرلردن ابتدا کرنده اسلام اولان ابو بکردر عمر قرقنجی در

عمرله تسمیه دخی بطریق التفؤل درکه طول عمر و بقا مراد در حاصلی
عمر عمار تدندرکه بدنك حیاتله معمور اولماسیدر وعربك حجر وجندل
وصخر وجبل وامثالی اسما وضع ایتدکلری دخی ثبات ومتانت
ملاحظه سیدر (معنای مصراع) بودرکه اول رسول حق که ابو بکر
وعمر انك یار ومصاحبی ایدی زیرا وجه ارضده ایکی وزیر ایدی
وزیردن ایسه صاحب ایله تعبیر اولنور تکم میکائیل وجبرائیل کوکده
ایکی وزیر ایدی که ابو بکر میکائیل وعمر جبرائیل مقابله سندندر شول
معنادن که میکائیل امین رزق اولدیغی کبی ابو بکردخی مالنی رسول حقه
صرف ایتدی وجبریل سیفله نزول ایلدیکی کبی حضرت عمرده
صاحب السیف ایدی انکچون فاروق دینلدی که حق وباطل میانی
فصل وفرق ایتدی بعده بوراده ناظم قدس سره حمزه وعباسی تقدیمده
اصابت ایلدی اگرچه بعض نسخده انلرك ذکرلری تأخیر اولنمشدر
ولکن مرجوحدر زیرا حمزه وعباس نسب جهتندن اقرب وسن یوزندن
دخی اکبردر تکم ابو بکر وعمر مقدم خلفادر ولسان نبوی ده اکثریا
ذکر اولنان دخی بو ایکیسی در فاعرفه * از سر انکشت او شق شد قمر *
عمر لفظی مناسبتیله برای قافیه بطریق التزام مالایلزم قمره انتقال
ایلدی که انشقاق قمر اشهر معجزاتدندرکه نقل مستفیض ایله منقولدر
حتی (اقتربت الساعة وانشق القمر) آیتنده مفسرین انشقاق قمردن مراد
بطریق المعجزه اولاندر یوخسه قرب قیامتده (اذا السماء انشقت) افاده
ایتدیکی انشقاق دکلدر دیو ذاهب اولمشلردر (سر باش در بوراده اوج
مراددر طرف معناسنه انکشت فتح همزه وضم کاف عجمیله پارمق در
سر انکشت پارمق اوجیدر بونك تقدیری شد قمر شق از سر انکشت
او دیمکدر که قمر شدك فاعلی وشق مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
مقصود سر انکشت ایله اشارتدرکه مراد شهادت پارمغی اوجیدر
(شق فتحله عربیدر منشق معناسنه که برنسنه یاریلوب ایکی حصه
اولمقدر زیرا بعض مواضعده مصدر مفعول معناسنه اولور ضرب
ومضروب وحل ومحل کبی (قمر ماهدر که فلك اولك نیری در معلوم
اولا که نیر اصغر شمسدن اون ایکی درجه مفارقت ایتدکده هلال
واوچنجی کیجه قمر وعند الامتلاء بدر دیرلر قمردندر ضمله که کدورتله

مختلط

مختلعذا ولان لونه دیرلر (معنای مصراع) بودرکه اول رسول حقك
پرمغی اوجنك اشارتیله آی یاریلوب ایکی نصف اولدی معلوم اولاکه
نبوتك طقوزنجی سنه سی اولدقده اهل مکه متمردلری رسول الله دن
صلی الله علیه وسلم انشقاق قمرآیتن طلب ایتدکلرنده اولدخی لیلهٔ
بدرده جبل ابی قبیسه چقوب اصبع شهادت ایله قمره اشارت اید. ایجك
قمر باذن الله تعالی ایکی پاره اولدی نتکم تفصیلی تفاسیرده در (و بوحال
هائلی مشاهده دن صکره ایماندن امتناع ایدوب واقع اولان معجزه یی
سحره نسبت ایتدیلر و بوندن بعض مواضعده شهادت پرمغنی رفع ایتمك
جائز و بلکه مشروع اولدیغی فهم اولندی (نتکم اصحابدن بری ایکی
پرمغن رفع ایدوب شهادت کتوررردی جناب نبوت آنی اول هیئتده
کوردکده احد یوردیلر وحد معناسنه یعنی اشارت توحید ایتدکده
انجق سبابه یی رفع ایله که اکا حالا شهادت پرمغی دیرلر وعرب مسبحه دیر
زیرا بو پرمق سائر پرمقلردن اعتدالده زیاده در انك ایچون تلقین ایمانده
توحیده اشارته انی تخصیص ایتمشلردر واعتدال مزید حیاتی مشعردر
پس شهادت پرمغی مظهر صفت حیات اولمش اولدی کافر ایسه میت
ومؤمن ایسه حی در بومعنادن اوتوری حیات معنویه اشارتنه مناسب
اولان صفت حیاته مظهر اولان اصبعدر وعند الشافعی صلوتده
اشهد ان لا اله الا الله دیدوکی وقتده دخی رفع ابهام ایدرلر یعنی نفیده
لااله رفع واثباتده الا الله وضع ایدرلر تاکه نفی واثبات کبی اوله * آن یکی اورا

رفیق غار بود * را بوراده تخصیص ایچوندر آنك معناسنه رفیق بولداش
دیمکدر زیرا مرافق یعنی همراه اولنلر بری برلرنه رفق ونرمله معامله ایدرلر
وایشی سهولتله طوترلر (غار طاغده مغاره دیدکاریدرکه طاش ایچنده
منقور اولمش کوچرك موضعدر اکر بیت کبی واسع اولورسه اکا کهف
دیرلر غور چقور یردر بوراده غاردن مراد مکهٔ مکرمه قربنده جبل ثور
مشتمل اولدیغی مغاره درکه رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتده
ابوبکر صدیقله رضی الله عنه اوج کیجه اوراده پنهان اولمشدر نتکم
قرآنده وتفاسیرده مسطور ومشروحدر واکا جبل ثور دیدکلری
یا کندی ویاخود ذروه سنده اولان مغارهٔ مذکوره ثور هیئتنده
اولمغله در واول مغاره نك یره برابر برمنفذ صغیری واردر ابتدا اوردن

دخول ایدوب وقت خروجده جبرائیل علیه السلام اوته طرفنی ضرب
جناحله قپیو آچلوب چقمشلردر حالا اثر جناح باقیدر که بو فقیره ایکی کره
زیارتی میسر اولمشدر والحمد لله تعالی (معنای مصراع) بودر که
اول بری یعنی ابو بکر حضرتلری انك یعنی رسول حقك (اذ هما فی الغار)
موجبنجه مغارهٔ جبل ثورده یولداشی ایدی که اوچنجیلری الله تعالی
ایدی نتکم (لا تحزن ان الله معنا) ومغارهٔ مذکوره ده رفیق نبوی اولمق
ابو بکرك خاصهٔ فضائلندن اولمغله تخصیص باذکر ایلدی زیرا هرکس
اویله حرکت حالتنده انسانه یار اولماز واویله محل ضیقده یاننده بله بولنماز
بلکه اکله یار وفادار کرکدر که اول زهری نوش ایلیه نتکم ابو بکر
اوراده زهرماره مبتلی اولمش ایکن بنه حلاوت محبت دماغندن کتمیوب
بزم انفته تفرقه ویرمدی و بو مصراعك تقدیری آن یکی بود اورا رفیق
غار دیمکدر که آن یکی مبتدا واورا بود متعلقدر لام تخصیص معناسنه
ورفیق بودك مفعولیدر که بعد الجمله خبر اولور و بو مصراعك عربی ایله
ترجمه سی الواحد منهما کان له رفیق الغار دیمکدر یعنی رفیق غار اولمق
ابو بکره مخصوص ایدی که فضیلت عظمادر * وآن دکر لشکر کش
ابرار بود * بونك تقدیری وآن دکر لشکرکش ابرار درکه واو عاطفه وآن
دکر مبتدادر ولکن واو آنه وزن ایچون وصل اولنوب همزه مقصورا اولور
دکر و یا ایله دیکر دخی و آیرو معناسنه یار دکر بر دخی ودکر کون بردورلو
دخی دیمکدر وآن دکرله اشارت حضرت عمره در زیرا ابو بکرك غیریدر
ولشکرکش بودك مفعولی اولوب بود بعد الجمله خبر اولور لشکر عسکر
معناسنه درکه ترکجه چری دیر (لشکرکش وصف ترکیبی درکه اصلنده
کشندهٔ لشکر در لشکر چکیجی وسر عسکر معناسنه نتکم آب کش
وبارکش دیرلر کاف عربی ایله صو چکیجی و یوك چکیجی معناسنه زیرا
کشیدن چکمکدر و وصف ترکیبیده قاعده بودر که ایکی جزئك بری
مشتق اولور کشنده کبی که اسم فاعلدر صکره نده لفظی حذف اولنوب
اسم جامد مثلا بوراده لشکر مشتق اوزرنه تقدیم اولنوب لشکر کش
دینلور جمیع نظائری بو اسلوب اوزرنه در (ابرار برك جمعیدر فتحله رب
وارباب کبی و یا بارك جمعیدر شاهد واشهاد کبی برخالقه مطیع وخیر
واحسانده توسع اوزرنه اولان کمسه در وتوسع اودرکه انواع برك

مطلب

جمله سنی

جمله سنی وجوده کتوره پس خصوص اوزرنه آباوامهات واولاده ایلوك
ایتمك دخی بونده داخل اولور بورداه ابراردن مراد صحابهٔ کزین در
رضی الله عنهم زیرا انلر عموم اوزرنه ابراردر اگرچه ارالرنده خصوص
اوزرنه مقربین دخی واردر پس برکسراله مرتبهٔ جامعه درصلاح کبی فافهم
معنای مصراع بودرکه) واولی بری دخی یعنی حضرت عمر رضی الله عنه
ابرار واصحابك سرعسکری ایدی که غزالرده انلره مقدم اولور وچکر
کوتوررلردی خصوصا که ایام خلافتنده واوقات استقلالنده زیرا
صاحب السیف وزیاده جسور ایدی شویله که شیاطین الانس والجن
آندن خوف وفرار ایدرلردی وانك اسلامیله دین قوت بولدی واهل
ایمان شر اعدادن سالم اولدی *صاحبش بودند عثمان و علی* بهر آن
کشتند درعالم ولی* صاحبش بودندك مفعولی وعثمان وعلی فاعلیدرکه
ادات جمله فاعل مظهرك اجتماعی استعمال عجمه کوره ضرردویرمز
ویاخود عثمان وعلی مبتدا اولوب بودند ضمیری انلره راجع اولور زیرا
لغت فارسیه ده صیغهٔ تثنیه وجمع بردر تکلم کنند دیرلر ایلرلر معناسنه
ایکی اولسون اوچ اولسون بهرآن کشتندی تعلیلدر کشتندك فاعلی
عثمان وعلی ومفعولی ولی در ودر عالم انك ظرفیدر (صاحب مصاحب
دیمکدر اصلنده کثرت ملازمتی اولانه اطلاق اولنور ولکن شرف صحبت
نبویه دن اوتوری جملهٔ صحابیه اطلاق اولندی کرك ملازمتی چوق
اولسون وکرك از اولسون بودند بودك تثنیه سی وجمعیدر ایدیلر معناسنه
وعلامت تثنیه وجمع نددلفظی درکه ایکسی دخی ساکندر انکچون
نونك ماقبلنی مفتوح قیلورلر تاکه اوچ ساکن مجتمع اولیه عثمان عثم دندرکه
برعظم یعنی استخوان مکسور اولوب صکره منجبر اولدقده استواء
اوزرنه اولمایوب اورانده فی الجمله ارتفاع قالمغه دیرلر وعثمان اندن
مشتق دردیو امام بیهقی ازاهیر نام کتابده تصریح ایتمشدر وامام
مطرزی دیمشدر که عثمانیه دیدکاری مسائل جد امیرالمؤمنین حضرت
عثمانه رضی الله عنه منسوبدر وعثمان ولد الحیه درکه حضرت عمر
کوفه یه تولیه ایتدیکی عثمان بن حنیف آنکله مسمادر انتهی بالمعنی ولکن
حضرت عثمانك تسمیه سنه مناسب اولان وجه اولدر زیرا عادت عربدر که
ادنی مناسبتله تسمیه ایدرلر اسماء اناثدن خدیجه کبی بورادهٔ عثمانك نونی

مضموم اوقنور مابعدنده اولان واواول ضمه نك علامتيدر تنكم نظيري مرور ايتدي علي علو وارتفاعدندر حين ولادتده پدري ابو طالب حاضر اولمديغندن والده سي فاطمة اسديه انك نامني اسد وضع ايتمشيدي صكره پدري كلدكده علي يه تبديل ايلدي . و بو نظمي سويلدي سميته بعلي كي يدوم له) (عز العلوم وخير العز ادومه) بهر تعليل ايچوندر براي كبي اندن اوتوري وانك ايچون ديه جك يرده بهر آن و براي آن ديرلر اولندار زيادة قيلوب از بهر آن دخي ديرلر عرب لاجل ذلك ومن اجل ذلك ديديكي كبي بهره بوندن مأخوذدر كه كسما ايچون قونيلان يا ىدر آخرنده كي ها اختصاص ايچوندر بهران صاحب اولدقلر يچون ديمكدر آن صاحبش بوندنك مضموني اولان صحبته اشارتدر (كشتند كاف عجمينك فتحيله كشت لفظنك تثنيه سي و جمعيدر كشتن اولمقدر كه صيرورت معناسن افاده ايدر ولي بوراده ولايت عرفيه مراد در تنكم مرور ايتدي و بوندن اخذ اولندي كه ختم الانبيادن صكره نبوت يوق بلكه ولايت وار در پس ولي يه نبي ديمك خرق اجماع قبيلندندر معناي بيت) بودر كه عثمان و علي رضي الله عنهما اول رسولك صاحبلري و مجلسنه ملازملري ايديلر بو سببدن عالمده ولي و بلكه برنه خليفه اولديلر زيرا خلافت مطلق ولايتدن اخصدر يعني بوراده خلافت ظاهر و باطنه شاملدر كه خلفاء اربعه هم قطب ظاهر وهم قطب باطن اولمشلردر هر ولي وقطب باطن ايسه قطب ظاهر اولماز الحاصل خواصله صحبتك نتيجۀ جيده سي واردر هرنه يوزدن اولورسه وقتي كلدكده اثري ظهور ايدر و بونده ولي لفظنك علي يه مزيد تعلق واردر زيرا ولايتله مشتهر اولان اودر * آن يكي كان حيا وحلم بود * آن يكي عثمانه اشارتدر و مبتدادر خبري بود جمله سيدر كان بوده مفعولدر تقديري آن يكي بود كان حيا وحلم ديمكدر (كان كاف عربيله معدن ومنبت الجواهردر يعني لعل و ياقوت وامثالي قيمتلو نسنه لر حاصل اولديغي يره عجم كان وعرب معدن بركسر دال ايله (حيا مدله نفسك برنسنه يي اشلمكدن منقبض اولماسيدر عار و يا عقابندن حذر ايچون وكرما ني ده كلور كه حيانك اشتقاقي حياتدندر زيرا احيا اهلنك حياتي خوف مذمت سيله نقصان اوزرنه در و بو فقيره لائح اولان بودر كه حيا

مقصورا وممدودا مطردر که آنکله ارض حیات بولور حیاء انسانی
دخی بویله درکه آنکله نیجه امور دنیویه واخرویه حیات بولور زیرا
اهل حیا فاعل معروف وتارك منکر اوله کلمشدر انکیچون حق تعالی
حیالّه موصوف اولدی زیرا اهل دعایی صفر الید رد ایتمز وحق اولان
نسنه یی اشلرکه بر مانع انی منع ایلمز (حلم خلقند کوره شدت وغضب
وغلیان وقتنده سکون وطمانینت اوزرنه اولمقدر اکرچه انتقامه
قادر در بو صورتده حلم کیفیت نفسانیه اولور وحق تعالی یه کوره عبدی
جریمه ایله مؤاخذه ایتمیوب برزمان حالی اوزرنه ترك ایتمکدرکه مآلنده
عفو غالبدر صبر ایسه بویله دکلدر یعنی صبرده مؤاخذه غالبدر
بعد ذا بونده حیا وحلمی قیمت واعتبارده جواهره تشبیه واردر که
حیانك محلی عین وحلمك قلبدر و بومقوله صفات الهیه یه جواهر
معنویه دیرلرکه عبد کامل انلرك کانی ومظهریدر (معنای مصراع)
بودرکه اول بری یعنی حضرت عثمان رضی الله عنه جواهر نفیسه کبی
اولان حیا وحلم صفتلرینك کانی ومحلی ایدی حتی برکون جناب نبوت
صلی الله علیه وسلم حضرت ابو بکر وعمر رضی الله عنهما یانلرنده قدم
مبارکه لرندن بطریق الانبساط مد ایتمشلر ایدی ناکاه حضرت عثمان
اوحجره کلیجك حضرت رسالت قدملرن چکدیلر سری سؤال اولندقده
ملائکه استحیا ایتدیکی کسه دن نیجه حیا ایتمیه یم دیو بیوردیلر وحیلسی
غالب اولان غالبا حلیم اولور زیرا کمال حیاسندن مجرمی حالی اوزرنه
ترك ایدر و بلکه عفو ایلر و بلکه مسیئه اولانه محسن اولور تتکم عادات
حسنه انبیا واولیادندر * وآن دگر باب مدینهٔ علم بود * بونك دخی

اعرابی اولکی کبیدر (باب مدخل الشیء معناسنه در صکره انکله مقصوده
توصل اولنور نسنه معناسنه اطلاق اولندیکه باب معنویدر (مدینه
شهردرکه انده اقامت اولنور یعنی مدن بالمکان اقام معناسنه اولمغله
مدینه اندن اخذ اولنمشدر بو معنایه میم اصلیه اولور (علم جهلك
مقابلیدرکه اعلاسی علم الهیدر یعنی ذات وصفات وافعال حقه متعلق
اولان علمدرکه خواص ناسك معظم علومی بودر بوراده مدینه علمه
مضافدر همزه توسل ایله ولکن سلاست وزنیچون کسره سی اختلاس
اولنور و بونده حضرت علی یی بابه وجناب نبوتی مدینه تشبیه واردر

نتکم حدیثده کلور (انا مدینة العلم وعلی بابها) ومدینه‌نك علمه اضافتی
تخصیص ایچوندر (معنای مصراع) بودرکه واول بری دخی یعنی
حضرت علی کرم الله وجهه شهر علمك قپوسی ایدیکه شهر علمه
دخوله انکله توسل اولنور و باب بیتدن ومدینه‌دن معدود اولدیغی کبی
اوادخی مدینهٔ علمدن عد اولندی نتکم تکبیر افتتاح صلوتدن قلندی
معلوم اوله که جناب نبوتك صلی الله علیه وسلم وجود شریفلری جمیع
اوصافی حاوی و جملهٔ کمالاتی محتوی ایدی بوجهتدن اول آفتاب
کمالك صدقی پرتوی حضرت صدیقه وعدلی پرتوی حضرت فاروقه
وحیاسی پرتوی حضرت ذی النورینه وعلمی پرتوی حضرت مرتضایه
رضی الله عنهم عکس ایدوب هر بری صفت غالبه ایله ظهور ایلدیلر
بومعنادندرکه امام علی شرایع وحقایقی تبیین وحتی علم کیمیا وجفری
تعیین ایلیوب علوم غریبه‌دن اشارت ایتمدك نسنه قومادی انکچون
جمیع نوادرا کا مضافدر اکرچه جملهٔ خلفاء اکمل الاکملین واعرف
العارفیندر فاعلم ذلك جدا * هر دم ازما صد درود وصد سلام *
بر رسول وآل واصحابش تمام * بو بیتك تقدیری صد درود وصد سلام
هر دم ازما بر رسول الخ دیمکدرکه صد درود مبتدا وصد سلام انك
اوزرینه معطوفدر هر دم مبتدانك ظرفی وازما مبتدادن حالدر بر رسول
وآل واصحاب خبردر تمام رسول وآل واصحابی تأکیددر عربیده
اجمعین کبی (هر دم عموم زمان افاده ایدرکه هر برنفسده دیمکدر (ما
بز دیمکدرکه ضمیر متکلم مع الغیردر نحن کبی من بن دیمکدر ضمیر متکلم
وحده‌در انا کبی پس نحن انا لفظنك جمعی اولدیغی کبی ما دخی من
کلمه‌سنك جمعیدر مارا بزه دیمکدر بوراده ما عربیده نون نعبد کبیدرکه
عامهٔ مؤمنینی صلوة وسلامده تشریکدر تاکه قبوله بهانه اوله عبادتده
تشریك واقع اولدیغی کبی وجائزدرکه لسان وجنانك مجموعنه مصروف
اوله عبادت لطیفهٔ انسانیه‌نك جملهٔ اجزاسنه شامل اولدیغی کبی فافهم
(صد بویله مواضعده تکثیره محمولدر نتکم مرور ایتدی (درود ضمله
اسمدر سلام معناسنه دیو تفسیر اولنمشدر بوراده ظاهر اولان صلوة
معناسنه محمول اولمقدر تاکه تکرار لازم کلمیه زیرا سلام تحیتدر وتحیت
تصلیه‌یه دخی شاملدر تصلیه حق تعالیدن رحمت مخصوصه طلب

ایتمکدر

ایتمکدرکه شان حبیبه صلی الله علیه وسلم لایق او(سلام تلسیمدر کهله مؤمنلردن اکا راجعدر الحاصل صلاة وسلام دیمك الصلوة والسلام علیك یارسول الله دیمکدر یعنی سکا صلوة ایلسون و یزدخی سکا سلام ایدرز پس بوسلام کرچه تحیت معناسنه محمولدر فاما فی الحقیقه جناب نبوتی تسکذ ییدن سالم قلمغه دائر(بررسول باد بررسول دیمکدرکه حرف استعلا نك متعلقی باددرکه اولسون معنـاسنه د عادر (رسول مرسل معناسنه اولدیغی کذر ایتـدی (آل رسول اللهك دین وملتی اوزرنه اولانه دیرلرکرك نسبب اولسون هاشمی کبی وکرك اولمسون غیر یلر کبی زیرا حدیثده کلورکه(آلی کل تقی) یعنی هرمتقی اولانك بکا اختصاصی واردرهر کسك اهلنك کندنه اختصاصی اولدیغی کبی نتکم آل ده اولان اضافت تخصیصیه نك مؤداسی بودر پس ابولهب وابوجهل کبیلر انك آل واهلندن دکللردر الحاصل آل اولدندر فتحله رجوع معناسنه وآل الرجل رجلك خاصه سیدرکه انلرك امری اول رجله آئل وراجع اوله یاقرابت ویاصحبت ویادینده موافقتدن اوتوری وعرف تحقیقده آل اودرکه میراث علوم ومقام حال اکا انتقـال ایلیه که فی الحقیقه قریب بودر کرکسه هاشمی اولمسون پس نقدر اولیا وار یسـه انلر اقارب رسول وآل رسولدر (اصحاب صاحبك جمعیدر صحب کبی نتکم قاموسده مصرحدر صحبتـه ملازمت کثیره لازم اولدیغی کبی بالاده ذکر اولندی وتقریر سابقدن مفهوم اولدیکه اصحاب آلده داخلدر ولکن برآی تعظیم خاص عام اوزرنه معطوف اوله کلشدر (تنزل الملائکة والروح) کبی زیرا برنسنه خاصهٔ زائده ایله جنسندن خارج کبی اولور دم ومسك کبی صحبت رسولده اولان فضلیت عظمی ایسـه ظاهردر زیرا عالم حسده واقع اولدی انبیایه ایسه عالم مثالده در مکرکه ادریس وعیسی وخضر اوله علیهم السلام فافهم جدا(اصحابش ده اولان شین ضمیر متصل غائبدرکه رسوله راجعدر (تمام نقصـانك ضدیدر یعنی برنسنه برحده منتهی اولمقدرکه بردخی شیء آخره محتـاج اولمیه نتکم عشره یه عدد تمام دیرلر زیرا عشره اولمقده غیرك انضمامنه محتـاج دکلدر وتمام که برنسنه تام اولمقدر تام معناسنده ده کلور بوراده اجمعین معنـاسنه درتا که صلوة وسلام جملهٔ افراده شامل اوله وتعمیم صلوة

وسلام کرك انبيايه وکرك آل رسوله حديثله معلوم اولمشدر نتكم دیرلر اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آل محمد وسلم وعلى جميع الانبياء والمرسلين وجهى بودركه انبيانك عليهم السلام جمله سى مبعوث اولمقده مشترك اولمغله اصالة تصليه يه مستحق اولورلر اولياده دخی بالتبعيه ذكر اولنورلر زيرا ورثة انبيادر فاعرفه (معناى بيت) بودركه هردمده وهرنفسده چوق صلوة وچوق سلام اولسون رسول الله صلى الله عليه وسلم وانك آل واصحابى اوزرينه جميعا سؤال اولنورسه كه هرنفسده لاينقطع صلوة وسلام متعذردر پس نوجهله تعميم ازمان صحيح اولور جواب برقاچ وجهله در اولكسى استحقاقه دائردر يعنى هر زمانده على الاستمرار صلوة وسلامه مستحقلردر ديمكدركه بواعتراف دخی بالفعل صلوة وسلامدن معدوددر ايكنجيسى بودركه زبان قال ساكت اولسه ينه زبان حال ناطقدر ومؤمن بطريق لاعتقاد دائما مصليدر نتكم جنتده خلو دى اعتقاده راجعدر اوچنجيسى بودركه اهل ايماندن هر نفسده صلوة متواصلدر زيرا مشارق ومغارب ارض هردمده مصليدن خالى دكلدر وجمله اهل ايمان نفس واحده حكمنده اولمغله جمله سندن استمرار همان برندن استمرار كبيدر نتكم ازما دبو تعميمندن مفهومدردردنجى بودركه مؤمن بنفسه تصليه دن عاجز اولمغله حق تو كيل ايتمشدر حق ايسه على الدوام حبيبى اوزرينه تصليه ايدر بشنجى بودركه انسان نسخه عالمدر وخصوص اوزرينه ملائكه وخواص كائنات اندن جزء در اجزاء عالمك ايسه جناب نبوته اتصال وتوجهى دائمدر فاعلم ذلك واحد الله تعالى وتحرير بومقامه بالغ اولدقده بروجه دخى لائح اولديكه مقصود بالذات اولان انسان كاملك صلوة وسلاميدر زيرا خليفة الله در انسان كامل ايسه خوابده اولسه دخى يقظة دائمه اوزرينه در انكچون مدت معلومه يه دك جهات ستى حفظ ايچون تعيين اولنمشدر بناء على هذا امر صلوة مستمردر وناظم قدس سره دخى اكامل ناسدندر حتى امثل المؤلفين وافضل المصنفين سيد شريف جرجانى رحمه الله تعالى ديمشدركه شيخ علاء الدين عطاره ملاقى اولمدقجه حتى اكلامدم فاعتبر من ذلك وبوندن فهم اولنديكه ناظم قدس سره شروط ظاهره وباطنه سيله اهل

ناظم بند شيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم عطار همدانى اولوب استيلاى چنكيزده دست جور مغول ايله نيشابورده التيوز اون طقوز وعلى رواية دخى سكز جمله لرى شهيد اولديغى وسيد شريف سلم الله قائله تشرف ايتديكى خواجه محمد علاء الدين عطار بخارى ايسه شاه نقشبند حضرتلرينك دامادى ومستخلفى اولوب انتقالى سكز يوز ايكيده وقوع بولديغى كتب تواريخ ونفحات ورشحات وسائر طبقاتده مصرح ايكن بومقامده تحرك دست بشريله قلم ناسخدن ظاهر اولان سكته نك اول الناس اول الناسى معذره سنجه عظماى مؤلفيندن ظهورى بعيد اولديغى محمد به صاحبى كى ذات عالى كعبك حسين رضى الله تعالى عنهما افنديلريمز مرتبه سى بخشنده بويله بر سهوى شارح حضرتلرينك تصحيح ايلديكلرندن مستبانددر للطابع الفقير اسعد

سنتدندر زیرا جمیع خلفا وجمله آل واصحابی مدح وثنا وصلوة وسلامده درج ایلدی وفرق ضاله کبی بعضبنك ذکرنی طی ایتـدی وسید مذکور انك علمندن مستفیـد وجلال الدین مولانا قدس سره الاعلی انك اسرار نامه سندن مستفیض اولوب شریعت وطریقتـده عدم قصوری متبین وبلکه درت مرتبه ده کمالی متعین اولدی زیرا ارباب ارادت آراسنده انحراف والحاد اهلی بسیـار ومدعی واهل شطح بیشماردر حفظنا الله وایاکم من کل ذلك واسلکنا وایاکم خیر المسالك

✻ مناقب ائمهٔ دین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ✻

معلوم اوله که ناظمك قدس سره کمال معرفتی وتمام انصافی اولدیغی دخی ائمهٔ دینك جمله سنی سلك بیان وثنایه نظمندن ظاهر اولور زیرا مذاهب اربعه اهلنك اکثری بری برینه تعصب اوزرنه اولوب حتی نیجه لر صاحب المذهبلرینك مدیحی حقنده احادیث وضع ایتمشلر وآخر اوزرنه ترجیح وتفضیلده طریق افراطه کتمشلردر والعیاذ بالله تعـالی حتی بومعناده بغداد ده حنفی وشافعی میـانده محاربه دخی واقع اولوب مخاصمه لری شهر رمضانه مصادفه ایتمکله حربه تقوی ایچون افطار ایدوب نهار رمضانك حرمتنی موجب شرعی یوغیکن هتك ایلمشلردر

✻آن امامانی که کردند اجتهاد ✻ رحمت حق بر روان جمله باد✻ بونك تقـدیری آن اماماني که کردند اجتهاد رحمت حق باد بر روان جمله دیمکدر که آن امامان مبتدا وکردند اجتهاد بعد الجمله که رابطه سیله ا کاصفتدر ورحمت حق مبتداء ثانی و باد جمله سی خبر ثانی واولدر وجمله لفظی خبر جمله سندن مبتداء اوله عائد ضمیر برینه در عربیده رحمة الله علیهم دیمکدر (آن امامان بعدنه اشارتدر امامان قاعدهٔ فرس اوزره امامك جمعیدر یوخسه قاعدهٔ عرب اوزره امامك تثنیه سی دکلدر امام مقتدا دیمکدر انسان اولسون کتاب اولسون ولکن انسانك قول وفعلنه وکتابك مضمونی اولان احکامه اقتدا اولنور نمازده قرأنه اقتدا ایتمك کبی وامام محق ومبطله شاملدرکه تعیینی مقامدن مستفـاددر مثلا (یوم ندعوا کل اناس بامامهم) نظمنده امام محق ومبطله عامدر (انی جاعلك للناس اماما) نظمنده امام محقدر (فقـاتلوا ائمة الکفر ده) مراد امام مبطلدر واصحاب مذاهبه امام دیمك اجتهاد ایتدکلری مسائل شرعا

ؤ مولانا حضرتلری حضرت فرید الدین عطارك قدس سرهما نیبا بورده صحبتنه ایرشدکلری وشیخ اسرار نامه سن اکا ویردکلری وحضرت مولانانك ارتحالی هجرتك التیوزیتمش ایکیسنده وقوعبولدیغی نفحاتده مسطوردر

للطابع

معمول به اولمغـله در و بومقوله‌لره امام ظاهر دیرلرکه سلطان وامام
محراب دخی بونده داخلدر زیرا ظاهر دینه خدمت ایدرلر که احکامدر
وامام باطن قطب وانك تحت اللواسـنده اولان ارباب ارشاددرکه
باطن دینه خدمت ایدرلر حکم وحقائقدر بورواده امامانیده اولان یا
تنکیر ایچوندر که تعظیمه محمولدر (کردند ایلدیلر دیمکدر که تحتنده اولان
ضمیر جمیع امامانه راجعدر مصدری کردندر اجتهاد مفعولیدر (اجتهاد
جهدندر فتحله وضمله طاقت ومشقت معناسنه لغتده بر امرده بذل
مقـدور ایتمکدر واصطلاحده فقیه استفراغ طاقت ایلیوب ادلهٔ
شرعیه دن استخراج احکام ایتمکدر یعنی هر مسئله‌ده حکم معین
واردرکه حکم الهیدر ولکن تصریح بولنمدیغندن قبل الاجتهاد معلوم
دکلدر پس فقیـه اولان چالشورکه اول حکمه اصابت ایده یعنی ظن
تحصیل ایلیه زیرا حقیقتی الله تعالی یه معلومدر انکچون اجتهادیاتی
انکارله کفر لازم کلمز زیرا کفر قطعیاتی انکارله اولور (رحمت حق مرور
ایتدی (روان روح انسانیدر جان روح حیوانی اولدیغی کبی الحاصل
روح حیوانی هر ذی روحده اولور فاما روان که نفس ناطقه دیدکلر یدر
انسانه مخصوصدرکه مستحق رحمت اولان بودر زیرا هیاکل طبیعیه یه
مجـاورتله آلایش قبول ایدوب مستحق غضب اولور بوجهتدن رحمتله
دعا اولنور (باد معلوم اوله که امر غائب برقاچ صورتده کلور فاما دعاده
قبل الدال الف زیاده ایدرلر یعنی مضارعی الفله تکسیر اولنوب مثلا
کندده کناد دیرلر ایلسون معنـاسنه رحمت کناد کبی اما باد اصلنده
بوددرکه واو الفه قلب اولنوب بوسـببدن دخی ضمه فتحه یه مبدل
اولوب باد دینلور اولسون معناسنه وبعض مواضعده تفخیم ایچون
آخرنه الف اطلاق کتوروب بادا دیرلر فاحفظه (معنـای بیت)
بودرکه اول معظم ومحترم امامرکه دینده اجتهـاد ایلدیلر وعلت
متحده ایله فرعی اصله قیاس ایتـدیلر ومشکلات انامی منحل قلدیلر
جـمله سنك روح وروانلرنه حق تعـالینك رحمتی اولسون یعنی دعا
ایدرزکه الله تعـالی انلره اجتهاد واستنباطلری مقـابله سنده خیرله
مجازات ایلیه ودرجاتن رفع ایده زیرا اجتهـادلری بوزندن ممنونلری
بوزکه تشـکرا اوزریمزه دعاء امور واجبـه دندر انکچون جنـاب

مطلب

نبویه

نبوته تصلیه اولنور زیرا واسطهٔ حقدر * بوحنیفه بود امام باصفا *
آن سراج امتان مصطفی * بوابودن مخففدر که عجم اکا ترخیم دیرز یرا
قاعدهٔ فرس اوزره ترخیم اول کلمه‌ده وو سطده وآخرنده اولور لسان
عربی‌ده‌کی کبی آخره مخصوص اولمازحتی افتاده فتادواز من‌ده زمن
وامثالی ترخیم باښدندر وابوحنیفه نعمان بن ثابت الکوفی‌نك کنیه‌سیدر
زیرا اب ویاام ایله مصدر اولانه کنیه دیرلر مدح وذمه متعلق اولانه لقب
دیدکلری کبی وکنیه‌ده اصل اولان اول اولادنه اضافتدر نتکم رسول الله
صلی الله علیه وسلم ابوالقاسم دینلدی وامامك دخی ابتـدا حنیفه نام
قزی اولمغله اکا اضافت اولندی وحنیف جمیع ادیاندن دین اسلامه
مائل دیمکدر که صفت حضرت ابرهیمدر علیه السـلام وناظمك قدس
سره ابوحنیفه ایله بدء ایتـدیکی دلالت ایدر که حنفی المذهبدر نتکم
شافعی المذهب اولنلر شافعی ایله ابتـدا ایدرلر انکیچون احیاء العلوم
وتهذیب نووی وامثالنده شافعی تقدیم اولنمشدر ابوحنیفه مبتدا وبود
بعد الجمله خبر در آن سراج با آن که تقدیری ایله ابوحنیفه‌یه صفتدر
ویاخود بلا تقدیر آندن بدلدر بود ایدی معناسنه فعل ماضیدر و بعض
نسخه‌ده بدو شمشـدر بانك ضمیله بلا واو بودخی بود معناسنه‌در زیرا
اصلی بوددر که واو ترخیم اولنوب بدقالمشـدر امام کسرله باصفانك
موصوفیدر تقدیری امام که مقارن ومصاحب است باصفا دیمکدر
وبامعیت ایچوندر وصفا غش وکدورتدن خالی وآری دیمکدر که بورادہ
قلبك صفتیـدر کویا امامك ارباب حقا تقدن اولدیغنه رمزدر زیرا
حقائقه تصفیهٔ قلب اهلی نائل اولور واتفاق عرفانك اوزرنه درکه ائمهٔ
اربعه خلفاء اربعه کبیدر که مراتب اربعه‌ده یعنی شریعت وطریقت
ومعرفت وحقیقتده کاملردر و بعض مغلو بلرك انلری جرح ایتدکلری
ظاهر حاله بناءدر زیرا اجتهادہ اشتغالله عشقدن بحث ایتمامشلر
وحقا تقدن دم اورمشلردر مکر که قلب اوزرنه اوله وامام ابوحنیفه‌نك
فارسی الاصل اولدیغی کمانی منافی دکلدر زیرا رجال اللهك نیجه‌لری
مجوس ونیجه لری نصاری وبلکه نیجه انبیا عبدهٔ اصنام صلبندن
کلدوکی معلوم علما وعالمیاندر (سراج عربیدر چراغ معناسنه که فتیل
ودهن ایله شـعله دار اولان نسنه‌در مصباح کبی دهن حبوباتدن وسمن

حیواناتدن اولانی اغدر وعجم مطلق یاغه نذن اولورسه روغن دیر
فاحفظنه (امتان امتك جمعیدر امت شول جماعتدر که انلره رسول
ارسال اولنه ام فتح وتشدیدله قصد معناسنه در صکره جماعته امت
دیدیلر زیرا متفرق اولنلر جماعتی قصد وانلره اقتدا ایدرلر نتکم علیکم
بالسواد الاعظم اکا دالدر پس امت مقصود معناسنه اولور ویاخود
رسول ودین وطریقت مأموم ومقصود در بوصورتده قصد ایدن
جماعتدر وامتانی جمع ایراد ایلدیکی اصناف اعتباریله درکه عرب وعجم
وهند وروم وامثالی کبی ویاخود هرفردی کالده جماعت مقامنده قائم
اولمغله در نتکم قرآنده کلور (ان ابرهیم کان امة) ای قائما مقام جماعة
فی عبادة الله تعالی وحده یده کلور (یحشر زید بن عمرو بن نفیل امة
وحده) ای یقوم مقام الجماعة بوراده امتدن مراد امت اجابتدر زیرا
امت اجابت حی وبصیردر وسراجله منتفع اولمق حیات وبصره
موقوفدر امت دعوت ایسه بویله دکلدر انکچون قرآنده (وذکر
فان الذکری تنفع المؤمنین) بوراده سراج کسرله امتانه وامتان دخی
کسرله مصطفایه مضافدر مصطفی اصلنده رسول اللهك صلی الله
علیه وسلم اوصاف شریفه سندندر که الله تعالی انی بنی هاشمدن وبنی
هاشمی دخی قریشدن وقریشی دخی کنانه دن وکنانه بنی ولد اسمعیلدن
علیه السلام اصطفا ایتمشدر یعنی صفوت وزبده سنی اخذ ایتمشدر
وکذلك ناسدن رسلی ورسلدن دخی مختار ومصطفاسی اودر صکره احمد
ومحمد کبی علم مجراسنه اجرا اولنوب جناب مصطفی جناب احمد ومحمد دیمك
کبی اولدی (معنای بیت) بودر که ائمه مجتهدیندن ازجمله امام ابوحنیفه
اول سراج امتان مصطفی امام باصفا ایدی ویاخود اویله ابوحنیفه که
مصطفی امتلرینك سراجی وچراغی ایدی که امت مرحومه انك علم
واجتهادی نورندن مستضیء اولدیلر شویله که آفاقده شمس وهاج
اولدیغی کبی اول دخی وجه ارضده سراج الامه اولدی وسراجك فتیلی
دهندن استمداد ایتدکجه ضیاسی منقطع اولمدیغی کبی انك دخی فیضی
منقطع اولمیوب الی قیام الساعه اثری باقی قالدی حتی امام شافعی
بیوردی که الناس عیال ابی حنیفة فی الفقه یعنی ناس ابوحنیفه نك فقهده
عیالی کبیدر که انك علمیله منتفع اولورلر (بعد ذا بوتقریردن مفهوم

اولدی که ابو حنیفه یه سراج دیمك علمی حسبیله در زیرا هدایتده علم
نور کبیدر بو جهتدندر که سراج الدین دیو تسمیه ایدرلر ور وضة
الاخبارده کلور که قال ابن عباس رضی الله عنه یکون بعد النبی صلی الله
علیه وسلم نور یکنی بابی حنیفة انتهی یعنی جناب نبوتدن صکره بر نور
کلور که انك کنیه‌سی ابو حنیفه در و بو معنی امور مستقبله دن اخبار
متعلق اولمغله و مقوله مواضعده کلام صحابی حدیث مرفوع حکمنده
اولوب اجتهاده مجال اولدیغی اصول حدیثده مصرحدر و بعض
روایاتده نور یکنی بابی حنیفة دیدکدن صکره هو سراج هذا الامه لفظی
واقع اولمشدر و بورادن اخذ اولنوب عین العلم نام کتابده وردابو حنیفة
سراج امتی یعنی حدیثده بو وجهله وارد اولدی دیمکدر نتکم اضافت
امتدن مأخوذدر ولکن بعض اهل حدیث انی موضوعاتده درج ایتمشدر
فاما بزم مبلغ علممز بودر که نظمی جهتندن صحتی بوغیسه دخی معناسی
جهتندن صحی اولمغله نتکم کلام ابن عباس انی تأیید ایدر صورت حدیثده
افراغ اولندی هدایه دال اولان کلامی ایسه اطلاقدن منع اولنمدیغی
امام راغبك کتاب الذی بعه سنده مسطوردر مع هذا شیخ الشافعی وکیع
بن الجراح دیمشدر که احادیث شریفه خلقك ضبط وحفظ ایتدیکی
مرتبه‌دن اکثردر انکچون ظاهر شرعی مصادمه ایتمین حدیثه

بو موضوعدر و یا باطلدر دیمك کرکدر * باد فضل حق قرین جان او *
شاذ باد ارواح شاکردان او * بادبیت سابقده شرح اولندی فضل حق
بادك فاعلی و قرین جان او مفعولیدر ایکنجی بادك فاعلی ارواح و مفعولی
شاذدر و بو مقوله‌لرك جمله‌سی دعائیه اولور عربیده غفر الله له ورحمه الله
وامثالی کبی فضل زیاده‌در بو یله یرلرده سائرلر اوزرنه زائد اولان لطف
وعطادر الحاصل زیاده عطاء الهی دیمك اولور قرین مقارن معناسنه‌در
جلیس و مجالس وامثالی کبی (جان بوراده روح انسانی در یوخسه مطلق
جان حیوانی دکلدر نتکم بالاده مرور ایتدی (شاذ فرحناك و شن درکه
اصلی شاذان درکه صفت مشبهه‌نك بر نوعیدر قاعدهٔ فرس بودرکه
ماقبلی حرف صحیح ساکن اولان دال مهمله والا یعنی اکر وای حرفلرندن
بری اولورسه ذالدر بو جهتدن شاذی معجمه‌ده درج ایتمشلردر وشوا که
شاذ روان دیرلر بو شاذ عربیدرکه خلاف قیاس اوزرنه اولانه دیرلر صوده

ایسه قیاس استفله جریاندر پس اعلایه روان اولدیغی خلاف وضع اوزرنه در (ارواح روحك جمعیدر که بونده دخی روح انسانی مراد در اگرچه حیوانی وانسانی اوزرنه اطلاق اولنور وتخصیص مراد اولسه روح انسان وروح روان دیرلر جان ایسه انجق روح حیوانی یه اطلاق اولنور غیریه اطلاقی مجازدر زیراروح انسانی روح حیوانی بی مستلزمدر شول معنادن که هیکل ایله روح انسانی میاننده واسطه در (شاکردان کاف عجمیله شاکردك جمعیدر که استاذدن ایش اوکرنیجی در بوراده صناعت علمیه ده شاکرد معناسنه در (معنای بیت) بودر که فضل حق ومزید لطف الهی اول امام ابوحنیفه نك روح روانه قرین اوله یعنی اجتهادی مقابله سنده اجور زایده وترقیات عالیه بوله وانك شاکردلرینك ارواحی دخی شاد اوله زیرا انلر دخی استاذلری کبی نیجه مسائل فرعیه استنباط ایتمشلر واوقاتی علوم نافعیه صرف قلمشلردر اگر بو مقوله اجتهاد کاین اولمسه ایدی عبادات ومعاملاتده اهل ایمانك حالی مضطرب اولوردی و بعض علماء دیمشلردر که فی الجمله اجتهاد باقیدر ولکن مسائل مجهوله ده (فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون) موجبنجه ممالك اسلامیه ده اهل ذکر وقرآنه سؤال ایدوب جواب بولنمدیغی صورتده اجتهاد کرکدر یوخسه هر مفتی اجتهاد وقیاس ایله عمل ایده مز * صاحبش بو یوسف قاضی شده * شاکردلری اطلاق اوزرنه ذکر ودعادن صکره مشهور اولنلری بیانه شروع ایدر (صاحبش ده شین متصل ضمیر در که ابوحنیفه یه راجعدر بو یوسف ابو یوسفدن تخفیف وترخیم اولنمشدر ابو یوسف ابوحنیفه کبی کنیه در اسمی یعقوب ابن ابرهیم بن حبیب الامام الکوفی در و یوسفك سینی تثلیث اولنور دیو قاموسده مصرحدر اسفدن اخذ اولنمشدر که اشد حزن معناسنه در واسیف عبد در ولطائف اتفاقیه دندر که ایکسی دخی حضرت یوسف علیه السلامده مجتمع اولمشدر (قاضی قضادندر حکم وفصل الامر معناسنه واکا الزام الامر علی الغیر لازم کلور که اندن اول لازم دکل ایدی انکچون ایکی خصم قاضی حضورندن رضالهٔ چقمزلر زیرا حکم برینك علیهنه در (معلوم اولاکه امام ابو یوسف بغدادده ساکن اولوردی خلفاء عباسیه دن موسی الهادی اکا قضاء بغدادی تقلید ایدوب بعده هارون الرشید خلافتنده دخی

مطلب

مقرر

مقرر قلندی واسلامده ابتدا قاضی القضاة اکا اطلاق ایتمشلردر وابتدا
لباس علمایی تغییر ایدن ومذهب ابی حنیفه اوزرنه اصول فقه وضع ایدن
ابو یوسفدر ودیمشلردرکه اکر ابو یوسف اولمیایدی ابو حنیفه یاد
اولنمزدی زیرا هرکسك صورتی آیینه دن ظاهر اولور انکیچون صورت
ومعنی سلسله یه محتاجدر (شده ماضیدن برقسمدر که اکا ماضی مقید
دیرلر تنکم مرور ایتدی شدن اولمقدر انتقال وصیرورت معناسنه تنکم
بودن کینونت معناسنه اولور وکاه اولورکه بزی برینك مقامنه قائم اولورلر
شده اولمش دیمکدر بوراده شده نك فاعلی ابو یوسف ومفعولی
صاحبشدر وقاضی ابو یوسفه صفتدر وجائزدرکه صاحبش مبتدا
اولوب جمله اکا خبر اوله (معنای مصراع) بودرکه انت یعنی ابو حنیفه نك
صاحبی ومجلسنك ملازمی قاضی بغدادا ولان ابو یوسف اولمش یعنی
ابو یوسف انك صاحبی وتحصیل فقه ایچون دائره سنك متردد ایدی
تا که کثرت ملازمتله علم امامی نقد ایلدی واولدخی مستقل مجتهد اولدی
وامام کندی قضا قبول ایتمیوب انك اوزرنه محبوسا دنیادن انتقال ایلدی
ولکن قضا بالحق افضل اعمالدن اولوب خصومات ناسی فصل ایدر
برفقیهه احتیاج ضروری اولمغله اصلاح ناس ملاحظه سیله ابو یوسف
قبول ایلدی وقضا وفتوی وامثالی خلع الهیه مقوله سندندر که تدنبس
ایتمیجك اهل ظاهره تقلدی لابأسدر لان اهل الباطن لایقبلون ماهو

من قبیل المناصب فافهم جدا * وز محمد ذ والمنن راضی شده * وز لفظی
وازدن ترخیم اولنمشدر که واو عاطفه واز من جاره معناسنه در که راضی یه
متعلقدر راضی دخی شده نك مفعولی وذو المنن فاعلیدرکه بولسانده
فاعلك فعل اوزرنه تقدمی عربیده کی کبی ممنوع دکلدر ویاخود تقدیر
وذو المنن شده راضی از محمد دیمك اوله بو صورتده ذو المنن مبتدا ومابعدی
خبر اولوب محذور قالماز (محمددن مراد امام محمد بن الحسن الشیبانی درکه
واسط نام شهرده ولادت ایدوب کوفه ده نشو ونما بولمغله امام ابو حنیفه یه
شاکرد اولدی وقرآنی برهفته ده حفظ ایدوب صحبت امامه لیاقت بولدی
وتحصیل کمالات ایدوب آخر اولدخی رتبهٔ اجتهاده ایردی وانك فضائل
جمه سی واردرکه تحریرله تمام اولماز ورشحات نام کتابده کلورکه امام
ابو حنیفه ایله امام محمدك قرابت قریبه سی واردرکه ایکسی دخی ملك

بغداد لولان هرمزين نام پادشاهه منتهي اولورلركه امير المؤمنين
حضرت عمر رضي الله عنه ايام خلافتنده ايدي كه عمرك دائرهٔ اطاعتنه
داخل اولمشيدي وملاجامي نك نسبي دخي امام محمده بالغدر محمدك
معناسي اقوال وافعالنده مرة بعد اخرى محمود ديمكدر ذو المنن ده
ذو صاحب معناسندر اهل فرس آندن ور لفظي ايله تعبير ايدرلر
سرورده كي كبي سر صاحبي يعني متبوع ديمكدر منن كسر ميمله منتك
جمعيدر منت اصلده شول نعمت ثقيله يه ديرلر كه معطي اولان كسنه
معطي له دن اجر وعوض طلب ايتميه نتكم اوصاف الهيه ده منان
كلديكي الله تعالى من غير طلب العوض ابتداء معطي در صكره
امتنان يعني عد نعمت معناسنه استعمال اولندي وبوندن فهم اولندي كه
فعل ايله اولان منت مستحسن در نتكم وصف الهي ده كلور (لقد
من الله على المؤمنين) وينه كلور (بل الله يمن عليكم ان هداكم
للايمان) زيرا بعث رسول وهدايت ايمان منت فعليه در واكر قول ايله
اولور سه فيما بين الناس مستقبحدر انكيچون وارد اولدي كه المنة
تهدم الصنيعة مكركه كفران نعمتده مستحسن اوله نتكم ديمشلردر كه
اذا كفرت النعمة حسنت المنة پس جاهل اولانه على وجه التعليم
تقرير نعمت ايتمكه منت تنبيهيه ديرلركه مذموم دكلدر سائر من واذادن
حذر كركدر كه اكا منت توبيخيه ديرلر منت تنبيهيه نك مثالي بودر كه
بركسه آخره جميع مؤناتنه كفايت ايده جك قدر مال ويرمش ايكن
بروقتده اول آخري مثلا ثوبه محتاج كورسه بزسزه محتاج اولديغكز
نسنه لرك جمله سنه وفا ايده جك مال اعطا ايتمش ايدك ديو تقرير نعمت
ايتمك جائزدر ولسان عامه ده شايعدر كه سكا منتم واردر ديرلر معناسي
بودر كه سندن مطلوبم واردر اكر حصوله كتورر سك اولقدر احسان
وانعام ايتمش اولورسونكه مقابله سنده بكا امتنان ايدسك وجهي واردر
ديمكدر بوراده ذو المنن دن مراد الله تعالى در كه عباده نعم ظاهره وباطنه
احسان ايتمشدر نتكم (انعمت عليهم) تفسيرنده مشروحدر (راضي
رضادندر كه غضبك ضديدر يعني خلقك عبددن رضاسي اودر كه
طاعتني قبول ايليه واكا انعام واحسان ايدوب هيچ بروجهله معاملهٔ
غضب ايتميه نتكم عبدك حقدن رضاسي بودر كه ويرديكي نعم دنيه

ودنيويه يه حسن تلقی ایده وشکر ایلیه وجریان ایدن قضاده قلبنـده کراهت کلیه (معنـای مصراع) بودرکه وانواع منن ونعم صاحبی اولان الله تعالی امام ابوحنیفه شاکردی اولان امام محمددن خشنود اوله وهیچ برؤجهله غضب یوزنی کوسترمیه که انلک اهل جنت وقربت اولمیی نشـا نیدر زیرا رضا نهایة الصفـا تدرکه اهل جنت جمیع نعمدن صکره انکله مبشر اولسه لرکرکدر ولکن مقربینه اولان رضا ابراره اولان رضانک فوقنده اولمغله لاجرم درجاتده دخی تفاوت واقع اولدی فافهم جدا وجنت محل رضا اولمغله خزنهٔ جنتک کبیرنه رضوان دنلدی و بومقـامده ذوالمنن وصفنی ایراددن وجه رضایه اشارت واردر پس دیمک اولورکه ای واهب العطایا چونکه امام محمدی دنیـاده کندی صفت جلیله‌ک اولان علمله موصوف و بین النـاس اجتهادله معروف قیلدک لاجرم بوخاصهٔ زائده سببیله اندن راضی اول ودرجات عالیه یه واصل قیل تاکه دنیـاده درجات معنویه نک ذروه سنده اولدیغی کبی آخرتده دخی درجات حسیه و معنویه نک اعلاسـنده اولا که رضاء مطلق علامتیدر * شافعی ادریس ومالک بازفر * شافعی دن مراد محمد بن ادریس الشافعی الامام درکه نسبی جد نبوی اولان عبدالمطلب بن هاشمک عمی اولان مطلب بن عبـد منافه منتهی در انکیچون اکا امام مطلبی دیرلر (وشافع امام مذکورک اجدادندن برینـک اسمیدرکه اکا نسبت اولنمشـدرکندنه شافعی دنلدوکی کبی مذهبی اوزرنه اولانه دخی شافعی دیرلر تخفیف ایچون فافهم بوراده شافعی محمد یرنه وضع اولنمشدر تقدیری شافعی ابن ادریس ویا محمد بن ادریس دیمکدرکه استعمال عجم اوزرنه ابن کلمه‌سی حذف اولنمشدر ابرهیم آزر وابرهیم ادهم وابوعلی سینا وحسین بیقرا وسیف ذی یزن وامثـالی کبی زیرا بونلرک تقـدیرلری ابرهیم بن آزر وابرهیم بن ادهم وابوعلی بن سینـا وحسین بن بیقرا وسیف بن ذی یزن دیمکدر شافع شفعدندرکه کندندن اعلی اولان کسه‌یی حصول مرادی ایچون رجاده جفت قلمقدرکه اکا شفاعت دیرلر (ادریس غیر منصرفدر عجمه وعلمیتندن اوتوری پس ادریسدن مشتق اولمق ممنوعدر شوقدر واردرکه لغت سریانیه‌ده معنای ادریس معنای درسه قریب ایمه ادریسه علیه السـلام کثرت دراسـتندن

اوتوری ادریس دنلدی دیمك جائز اولور زیرا حضرت ادریسه
اوتوز صحیفه تنزیل اولندیغی تفاسیرده مصرحدر و بونك نظیری
ابرهیم درکه لسان سریانیده معناسی اب رحیم دیمکدر سریانی ایله عربی
ارا سنده ایسه اتفاق و یا الفاظده تقارب واقع اولمق کثیردر (مالك امام
دار الهجره اولان مالك بن انس درکه فضائلی حصردن خارجدر
اصحابدن اولان انس بن مالك ایله قرابتلری یوقدر اگرچه بعضیلر
توهم ایتدیلر مالك شری و یاهبه و یا ارثله برنسنه یه متصرف اولانه
دیرلر بوصورتده ملکدن اولور کسرله و مالك قوی و شدید معناسنه دخی
کلور بوصورتده ملکدن اولور فتح میم و سکون لامله که قوت و شدت
دیمکدر انکچون خازن ناره مالك دنلدی زیرا برالیله نیجه بیك کافری
دفعهٔ ناره طرح ایدر و امام مالك ده دخی اولقدر شدت دین وار ایدیکه
ضابط مدینه نك هواسنه موافق فتوی ویرمدیکیچون مضروب اولدی
وصبر ایلیوب کتدکجه عزتی زیاده اولدی و حدیثده کتاب موطائی
امام مالك تألیف ایلمشلردر که حدیثده ابتدا تألیف بودر (بازفر با
مصاحبت ایچوندر (زفر صرد وزنی اوزرنه اسد و شجاع و بحر معنالرنه
کلور مقصود زفر بن هذیل الکوفی الامام درکه پدری هذیل والیٔ
بصره ایدی و کندی دخی قاضیٔ بصره اولدی اصحاب ابی حنیفه نك
اشهرلرندن ایدی بودخی امام ابو یوسف و محمد کبی فقهده فائق اولوب
آخر درجهٔ اجتهاده ایردی نتکم مذهب امام اعظم اوزرنه اقوالیله
فتوی ویررلر و بوراده شافعی مبتدا وادریس محذوف اولان ابنك
مضاف الیهی و ابن شافعی یه صفتدر و مالك شافعی اوزرنه معطوف
وزفر ماقبلندن حالدر و بو مصراعك معناسی مابعدنه مرهوندر زیرا
خبر مصراع ثانیده در نتکم کلور * یافت زیشان دین احمد زیب وفر *

یافت بولدی دیمکدر که ماضیدر مصدری یافتن درکه بولمقدر
مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دینلور زیشان
از ایشاندن مخففدر ایشان ضمیر منفصل اولان اونك جمعیدر شان ایسه
متصل اولان شینك جمعیدر که کلمه آخرنه لاحق اولور جانش کبی (دین
کسرله وضع الهیدر که جمیع متعبدبه اولنلرك اسمیدر اطاعت اولندیغی
جهتدن دین و کتابت اولندیغی جهتدن ملت دیرلر و بوم قیامته

یوم دین دیرلر بوراده دین جزا معناسنه‌در خیرا وشرا مجازات ایسه یوم قیامتده اولور قال الله تعالی (مالک یوم الدین) احمد رسول اللهک صلی الله علیه وسلم اسم روحانیسیدر که بمعنی الفاعل اولمق اره محمدر و بو معنادندر که کثرت حمد نه بناء یدنه لواء الحمد و یرلدی نتکم محمد اسم جسمانیلریدر که مبالغه ایله محمود عالمیان وممدوح اهل ملک وملکوتدر (زیب کسرله فارسیدر بزک وزینت معناسنه زیبا زینتلو و یراشقلو دیمکدر (فر تشدید له بودخی فارسیدر بوراده تخفیف اولنه‌دیغی وزن ایچوندر معناسی قوت ورونق وطراوت وفروغ دیمکدر (معنای بیت بودرکه امام شافعی وامام مالک وامام زفر بونلرله بله اولدیغی حالده بو اماملردن دین احمد وملت محمد وشرع مصطفی علیه الصلوة والسلام زینت وجمال وقوت ورونق وضیا بولدی زیرا سمانک زینتی کواکب ایله اولدیغی کبی ارضک دخی زینتی علمائله در وخلق نجوم‌له مطلقا مهتدی اولدیغی قرآنده منصوصدر که کلور (و بالنجم هم یهتدون وحدیثده کلور (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) یعنی نجوم حسیه ایله مقصده ونجوم معنویه ایله مقصوده وصول حاصل اولور وهر زمانک رکن قویسی علما در خصوصا اهل اجتهاد اقوی الارکاندر وحق تعالینک هر رأس مائه‌ده تجدید دین ایتدیکی حدیثده واقعدر وبو تقریردن فهم اولندیکه دین احمد یافتک فاعلی وزیب وفر مفعولی وجمله‌سی مبتدایه خبردر وجمله‌ده ضمیر ایشاندر و بونک لسان عربی ایله تقدیری الامام الشافعی والامام مالک والامام زفر وجد الدین الاحمدی منهم ومن اجتهادهم زینة وقوة دیمکدر ودخی حقیقتی وجد الدین الاحمدی من الائمة الثلثة زینة وقوة دیمکدر بعدذا بوراده ائمه‌ار بعه‌دن اوچنی ذکر ایتدیکه ابوحنیفه وشافعی ومالکدر امام احمدی ذکر ایتمدی کو یا احمد ذکر یله بطریق الرمز اکتفا ایلدی وشافعی ایله احمدک میاننده فرق انجق اوچ درت مسئله اولمغله ایکیسن برعد ایلدی ولکن اولی اولان ذکر ایدی زیرا امام احمد بن محمد بن حنبل فقه وحدیثده امام اولوب اجتهاد رتبه سنه واصل ایدی وانک زهد وتقوی وورعی شو یله ایدیکه موتی کونی نیجه بیک نصاری ویهود ومجوس ایمانه کلدیلر وامام احمد خضر علیه السلام شهادتیله

صدیقلردن وحضرت عمر رضی الله عنه مشربی اوزرینه کان اقطابدن ایدی امام شافعی اوتاد ار بعه‌دن اولدیغی کبی وحنبلی دیدکلری جدنه نسبتیله درتنکم حسین بن المنصور الحلاج پدری اسمیله مشتهر اولمشدر بعد ذا ائمه نك اکثری معاصرلردر و جمله نك مقدمی ابو حنیفه درکه هجرتك سکساننده دنیایه کلوب یوز اللیده انتقال ایلمشلردر که قبری بغدادده زیارتکاه‌در وامام شافعی ابوحنیفه نك ارتحالی سنه سنده غزه‌ده طوغوب ایکیوز تاریخنده مصرده مدفون اولمشدر قبری مزدحم الزواردر وامام مالك خلفاء بنی امیه‌دن سلیمان بن عبدالملك خلافتنده رحم مادرده اوچ سنه قراردن صکره وجوده کلوب یوز یتمش طقوز تاریخنده خلافت رشیدده وداع عالم فانی ایدوب مدینهٔ منوره‌ده بقیعده آسوده در وامام احمد بغداده قدوم دنیا ایدوب یتمش ایکی یاشنده ایکن ایکیوز قرق بر تاریخنده عزم عالم بقا ایدوب ینه بغدادده متواری خاك اولدی وامام ابو یوسف یوز اون اوچ تاریخنده تشریف عالم وجود ایدوب یوز سکسان ایکیده بغدادده دفین خاك اولمشدر وامام محمد اللی سکز یاشنده ایکن یوز سکسان طقوز تاریخنده هرون رشید ایله خراسان طرفنه چقمش ایدی ری دیدکلری شهره وصولده شراب موت نوش ایدوب اوراده مقبور اولدی وامام زفر یوز اون تاریخنده جلوه کر ساحهٔ ظهور اولوب قرق سکز یاشنده ایکن یوز اللی سکز تاریخنده بصره ده جرعه نوش اجل اولوب ترابه دوشمشدر سقی الله ثراهم واعطی فی مقام العندیة قراهم * روحشان درصدر جنت شاد باد * بالاده ذکر اولندیکه شان ضمیر متصل اولان شینك جمیدر مثلا روحش انك روحی وروحشان انلرك روحلری دیمکدر زیرا جمعه اضافتله مفرد عام اولور بو جهتدن رسمی متصل کرکدر روح وشاذ باد شرح اولنمشدر (صدر هرنسنه نك مقدمنك اعلاسیدر (جنت شول بستانه دیرلرکه انده اشجار مثمره اوله دار الثوابه جنت دیدکلری اشجارله اجتنان واستتارندن اوتوریدر ومادهٔ جیم ونون قنغی کلمه‌ده بولنورسه ستر معناسنی متضمن اولور جنین ومجنون وجن وجنه کبی بعدذا بو مصراعك تقدیری باد روحشان شاد در صدر جنت دیمکدرکه روحشان بادك فاعلی وشاذ مفعولی

ودرصدرا كاظرفدر (معناى مصراع) ديمك اولوركه ائمۀ مذكوره نك
روحارى شاذ وخندان اولسون جنتك اعلى طبقه سنده كه جنت عدن
وفردوسدر و بوطبقه ده انبيا وكمل اوليا ساكن اولورلر كه انلر مقربيندر
مكر كه بعض ابرار بطريق الالحاق مناسبت قرابت ايله انلره منضم
اولالر * قصردين ازعلمشان آباد باد * بونك تقديرى قصردين آباد باد
ازعلمشان ديمكدر كه قصردين بادك فاعلى آباد مفعوليدر وقصردين
مبتدا اولوب فعل بعدالجمله خبراولمق دخى وجهدر (قصردين مدينة
العلم كبى مشبه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندر لجين الماء كبى قصر بناء
عاليدر كه لسان فارسيده كوشك ديرلر قصر برنسنه نك بعضنى بعضنه
ضم ايتمكه ديرلر قصر معهود دخى بوندندر ديو امام راغبك مفرداتنده
مصرحدر زيرا سراى عالينك بعض اجزاسى بعضنه ضم ورفع
اولنمشدر كه سائر بنالره قياس اولنمز وياخود قصر مقصور ومحصن
يردر كه سائر بقاعدن افرازاولنمش واصحابى ايچون تخصيص قلنمشدر
جوامعده ملوك ايچون ايتدكلرى مقصوره لر كبى (آباذ وآباذان مدله
وذال معجمه ايله معمور وشن يردر (معناى مصراع) بودر كه سراى عالى
وقصر منيف كبى اولان دين رفيع القدر وشرع على الشان اول ائمه نك
علمندن معمور وآباذان اولسون يعنى قيامته دك معمول به اولوب معمور
بنالر كبى خراب اولمسون قالسون واصول وفروعى استعمال اولنوب
كهنه لنمسون ودائم تروتازه اولسون وخانه سى شنلكله طولسون پس
بوندن مفهوم اولديكه دين بربناء عالى كبيدر كه انك عمارتى علم علمائله در
نتكم واعنده ناصح ديديلر زيرا خلقك دينده منخرق اولان يرلرنى نصح
يعنى ديكوب ملتئم قيلور وعلمى ايله اول يرتلان يرلرى بمار واصلاح ايدر

* ❊ درمناجات قاضى الحاجات ❊ *

* پادشاها جرم مارا دركذار * ما كنهكاريم وتو آمرزكار * معلوم
اوله كه ناظم قدس سره مقصوده شروعدن مقدم ترتيبه رعايت ايليوب
اولا نعت بارى ايله بدء ايلدى و بعده اوصاف نبويه وفضائل آل واصحاب
سويلدى ودعاء ائمۀ دين ايله تثليث قلوب اندن مناجاته شروع ايتدى تاكه
مقصوده آغاز ايلمك آسان اوله وقلم طريق تحريرده حسن وسمت اصابته
توفيق بوله والله المستعان وعليه التكلان پادشاها آخرنده الف ندا ايچوندر

ای، پادشاه دیمکدر مراد حق تعالی در مابعدی قرینه سیله واکا پادشاه دیمك بحسب العرفدر زیرا عرفده سلطان معناسنه در حق تعالی ایسه سلطان السلاطین در یعنی غالب وقاهر مطلقدر و پاد باء عجمیله ابن کمال تحریر ایتدیکی اوزره دفع ضرر واصلاح فساد ایدن نسنه یه دیرلر بورادندر که زهرك مضرتن دفع ایدن طاشه پاد زهر دیرلر وشاه اولودر که سلطان مراددر وزراء مدبر ومشیر ومصلح سلطان اولمغله فصحاء فرس انشالرنده وزرایه پادشاه اطلاق ایدرلردی صکره سلطان معناسنه عرف اولدی وشاه اولو معناسنه کلدیکی کبی ویل ونفرین معناسنه دخی کلور و یل یعنی حلول شر وهلاك ونفرین یعنی ایلنج و بیزاری و یکر نمك اثار ظلمدن اولمغله رافع ظلم ومصلح فساد عالم معناسنه بحسب الترکیب سلطانه دخی پادشاه دیمك وجهدر (جرم ضمله ذنب معناسنه درجریمه کبی یعنی شول کسب مکروهدر که کاسبنك حق تعالی دن قطیعه سنه دلالت ایدر زیرا جرم فتحله اصلنده قطع وکسب معناسنه در (مارا مامن لفظنك جمعیدر که من انا ومانحن یعنی بن و بز دیمکدر (ورا تخصیص ایچوندر مارا بزم دیمکدر (در کذار در بوراده تحسین لفظ ایچوندر(کذار کاف عجمینك ضمی وذال معجمه ایله امردر کذاشتن دن واز کلمك و بربردن بریره چکمك معناسنه بوراده مراد اولکیدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب (کذاردو کذارنده دیرلر و بومده مراعك تقدیری پادشاها در کذار جرم مارا دیمکدر که اکر کذاره معنای عفو تضمین اولنورسه جرم مفعول صریحی واکر تجاوز معناسنه اخذ اولنورسه غیر صریح اولور زیرا حرف جر محذوف اولوب تقدیری از جرم مارا دیمك اولور (ما کنهکاریم ماسبق ایتدی (کنه کاهدن تخفیف اولنمشدر زیرا قاعدهٔ فرس اوزره وسط کلمه ده واقع اولان الف حذف اولنور شاه وشه وماومه وکیاه وکیه وامثالی کبی (کنا معرب وقدر که تعریب ایدوب جناح دیرلر اثم معناسنه (عجم کناه دیدیکی کبی بزه دخی دیرلر باء موحده نك فتحیله بزه کار کنهکار در کار کاف عربیله ایش معناسنه کار فرما ایش بیوریجی در پس کنهکار دیمك ایشی کناه دیمك اولور و بومقوله یه صفت مشبهه دیرلر لسان فرسده صفت مشبهه ده ایکی جزءك ایکسی بله جامد اولور کمان ابرو کبی که جزء ثانی جزء اولك فاعلیدر عربیده حسن الوجه کبی که

اصلی

مطلب

اصلی حسن وجهد تنکیرله پس عربیده جناح فعله وقوس حاجبه
نیجه ایسه فارسیلری دخی اویله در تنکم معنالرندن واضحدر (وکار کاف
فارسی ایله براداندرکه معنای مبالغه افاده ایدر مثلا ماضی آخرنه لاحق
اولوب پروردکار دیرلر رب معناسنه وآفریده کار دیرلر خلاق معناسنه
وامر آخرنه کلور آمرزکار کبی غفور وغفار معناسنه وآموزکار کبی
کثیر التعلم والتعلیم معناسنه وبعض اسما آخرنه کلور یادکار کبی آکدر یجی
معناسنه وخداوندکار کبی صاحب ومالك اولمقده مبالغه معناسنه پس
بو اسلوب اوزرنه کنهکار کناهجی وایشی دائم کناه معناسنه اولور
وکناهکار لفظنی تصحیحده نیجه لر خطا ایدوب کنهکار اولمشلردر حق
وصواب بودرکه ذکر اولندی وکنهکاریم آخرنده اولان ایم کسریله ضمیر
فاعل منصلدرکه نفس متکلم مع الغیر ایچوندر الف لفظا وکتابة تخفیف
ایچون محذوفدر مفردی ام لفظیدرکه نفس متکلم وحده ایچون وضع
اولنمشدر (توضم تا انمسن دیمکدر انت معناسنه فصیح بودرکه ضرورت
قویه اولمدیجه واو تلفظ اولنماز بو راده خطاب الله تعالی یه در زیرا
الله تعالی نك وحدتنه اعتقادی تصحیح ایچون افراد له خطاب اولنوب
سن دینلور سز دنلمز ولکن الله تعالی کندی نفسندن افراد وجمعك
هر بریله اخبار ایدر جعلت وجعلنا وامثالی کبی ایکسنك دخی مألی بردر
زیرا نون جمع سن کبریا اوزرنه جریان ایچوندر وجائزدرکه افراد مجرد
ذات وجمع ذات وصفاتك مجموعی اعتبار یله اوله (آمرزکار غفور معناسنه
اولدیغی کذار ایتدی زیرا آمرزیدن یارلغمق وآمرزکار یارلغیجی در
ولکن یارلغمق کناهدن کچمك معناسنه اولورسه تنکم ماقبلی قرینه در
عفو ومغفرتك هر برینه احتمالی اولور زیرا عفو عن اصل ذنبی محودر
مغفرت ایسه ستردر وستر سیئاتی حسناته تبدیل ایله اولور پس هر عفو
مغفرت اولماز و بلکه مبانلرنده مباینت اولور بعد ذا بو مصراعده ما مبتدا
وکنهکاریم خبردرکه جمله سی تطلیله در وتو ایله آمرزکار دخی بو یله در
وبعد الجمله ماقبلنه معطوف اولور (معنای بیت) دیمك اولورکه
ای سلطان عظیم ومولای کریم بزم جرم وکناهمزی عفو ایله ویا اندن
وانك مؤاخذه سندن کچ زیرا بزم ایشمز دائم کناه وسن یارلغیجی سن
تنکم قرآنده کلور (ان الله لا یغفر ان یشرك به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء)

واعتراف ذنب ايتمك رجوع و نداميتدندر پس بی توبه اولان کرچه
نجت مشیتده در ولکن تائبه موعوددر (ان الله لایخلف المیعاد) قال
شریح القاضی (یارب لبس فی صحیفتی شرك وقد وعدت ان تغفر
مادونه) وکناهده ذنب وجود دخی داخلدر وانك دخی ذنب
شریعت کبی حالنه مناسب اولان مغفرت واردر نتکم اهلنه معلومدر
* تونکوکاری ومابد کرده ایم * جرم بی اندازه بی حد کرده ایم * نکو
نونك کسریله اصلنده نیکوی در ضرورت حالنده یا حذف اولنوب
نیکو ونکودیرلر اضافت حالنده یاء ثانیه اظهار اولنوب روی نیکویش
دینلور موی هند ویش کبی نیکو کوکجکدر مقابلی زشتدر که چرکندر
ونیکوی ده واو و یا نسبت لازمه بی افاده ایچوندر که خلق در مثلا برکسه
هندی الاصل اولسه اکا هندو دیرلر کوکجکلکده کسبی اولمسه اکا نیکو
دیرلر کذا فی دقائق ابن الکمال و بعضیلر نیکویش وهندویشده اولان
یالری ابروی توده وامثالنده اولان یالر کبی یاء توسل اعتبار ایدوب
زائد عدایلرلر یعنی براسمك آخری حرف مددن الف ویا واو اولسه
حال اضافتده آخرنه یاء مکسوره کتورلر پروای او ابروی تو کبی
مفتوح الاخر اولدیغی محلده همزه کتوردکلری کبی پروانهٔ شمع
کبی اگرچه بو همزه دخی یادن قصر اولنمشدر که اصلی پروانه ی
شمعدر ولکن بو مقوله مواضعده یاء مفرده یازلمق قاعده لرنه مخالف
اولمغله عین بترابی اکا بدل وضع ایتمشلردر نتکم بالاده مرور ایتدی
وظاهر اولان بودر که توجیه مذکور ابن کمالك توجیهندن اصوبدر
یعنی معنای نسبتی افاده ایدن یالکز واودر که آخر کلمه یه لاحق اولمشدر
ترکیده لی واو دیرلر عزتلو ومروتلو کبی (نکوکاری آخرنده اولان یا
خطاب ایچوندر که تو یی تأکید ایدر نیکوکار ایکی کاف عربیله ایو
ایشلو واطف اسی معناسنه پس نکوکار دخی کنهکار کبی صفت مشبهه در
بد نیك مقابلیدر که یرامز دیمکدر نیك ایودیمك اولدیغی کبی بوراده
نیکو مقابلیدر (کرده ماضیدن قسم اولدیغی بالاده مذکوردر کرده
ونکوکار دلالت ایدر که کنهکارده اولان کار کاف عربیله درفاحفظه
(بی اندازه بعض نسخده جرم بی پایان و بی حد دوشمشدر مآل بردر
اندازه مشهور اغاجدر که درزیلر و بازرکانلر قماشی انکله اولچرلر

پس

پس بی اندازه دیمك اولچی سز وقیاس سز دیمکدر تعریب ایدوب
هنداز دیرلر کسرله ومهندس دخی بوندندر که زای سبنه مقلوبدر
(پایان آخر وحد وسینوردر که ایکی نسنه اراسنده حاجزدرکه انتها
معناسن مستلزمدر بو بیتده تو مبتدا ونکوکار خبر وما دخی مبتدا
و بد کرده یم ده بد کرده ایم مفعولی اولوب بعدالجمله خبر وعطف الاسمیه
علی الاسمیه اولور جرم بی اندازه ایکنجی کرده ایم مفعولیدر بی حد
بی اندازه‌دن بدلدر (معنای بیت) بودرکه ابو وکوچك ایشلو ولطف
اسی پادشاهسن و بز بدکار یعنی یرامز ایشلو بوزکه دائم یرامز ایش
طوترز جرممز دخی بری بکزر دکل بلکه بی قیاس و بی حد اشلمس ایز
بو ندن مراد مبالغه درز یرا بجرمك جرمنه نهایت واردر ولکن
حق تعالی نك دریای عفو وغفرانـنه غایت یوقدر ودوام اوزرنه
مرتکب اولمق طاعتده اولان تقصیره کوره‌در والااوقات معصیت
اولدیغی کبی اوقات طاعت دخی واردر ومعنای لفظدن ومقامدن

مفهومدر فافهم وما بعد نده اولان ابیات دخی قرینه در * سالها
درفسق وعصیان کشته ایم * آخرازکرده پشیمان کشته ایم * سال ییل
سنه معناسنه آخرنده ها ادات جمعدر الف ونونله جمع اولسه بربا
زیاده سیله سالیان دیرلر سالان دیمزلر سالیانه دیدکلری اندن
مأخوذدرکه آخرنده هاء غیر ملفوظه اختصاص ایچوندر (فسق
طاعتدن خروجدر فسقیه دیدکلری بوندندرکه خلاف عادت خروجی
واردر وفاره یه فویسقه دیرلر زیرا دلوکندن خروج ایدوب افساددن
خالی اولماز (عصیان خلاف طاعتدرکه امره مخالفتدر (کشته کاف
عجمیله کشتن دن ماضی مقیددر اولمش واولمق معناسنه شده وشدن کبی
(آخراولك مقابلیدرکه بوراده آخرکار دیمکدر (کرده کاف عربیـله
اسم مفعولدر ایلنمش معناسنه اسم مفعولك معنای مضی یه‌ده دلالتده
ماضی یه مناسبتی اولمغله ماضیدن مشتق اولمشدر یعنی کردکه ماضیدر
ایلدی معناسنه آخری مفتوح اولوب فتحه یه علامت ایچون آخرنه هاء
غیر ملفوظه الحاق اولنمشدر بسته کبی که بغلنمش دیمکدر (پشیمان نادم
معناسنه (معنای بیت) بودرکه چوق ییللر ونیجه سنه‌لر تکم کثرت
مقامدن مأخوذدر فسق وعصیان ایچنده اولمشوز وفسق وعصیان

بزم هر جا نجزی احاطه ایتمش و بز انده مستقر اولمشوز ظرف مظروفی احاطه ایدرب مظروف انده قرار ایتدیکی کبی آخر کار ایشلدیکمز ایشلردن پشیمان ونادم اولمشوز ناظم قدس سره بونده کندی جوانلغی زماننده اولان حالندن حکایت ایلرز یرا مشهور اولدیغی اوزره عطار دکاننده اوتورب چوق ماله ونیجه بندملره مالك ایدی آخر درویش اسلوبنده رجال اللهدن برکسنه نك ارشاد واشارتیله قلبنده وجد وجذبه واقع اولوب قوللرن آزاد ومالن یغما ایتدروب طریق تجرده سالك اولدی ویالکز معاصیدن توبه دکل بلکه جمیع ماسوایه تعلقدن منقطع اولوب نه دولت بولدیسه اندن صکره بولدی * روز وشب

اندر معاصی بوده ایم * غافل از یؤخذ نواصی بوده ایم * روز کوندزکه شمسك طلوعندن وشب کیجه درکه انك غروبندن حاصل اولور ومجموعی یکرمی درت ساعتدرکه شمس وقمرك خلقندن اول اکا یوم دیرلردی صکره شمس وقمر مخلوق اولوب یکرمی درت ساعتی تقسیم ایدیجك روز وشب دنلدیکه عرب لیل ونهار دیر (اندر ظرفیت ایچوندر آخرنه واو نسبت ونون تأکید کتوروب اندرون دیرلر سلطانك ایچ اغالرنه اندرون اغالری دیدکلری کبی وکاه اواورکه اولندن الف ونونی حذف ایدوب درون دیرلر وواو ونونی دخی حذف ایدوب در دیرلر وبو جمله ده ظرفیت معناسی ملحوظدر (معاصی معصیتك جمعیدرکه خلاف طاعتدر عصیان کبی (بوده ایم بودندن مشتقدر اولمق معناسنه پس اصلی بود ومضارعی بوددر فتحله واوله ماضیدن قسم اولمق اوزره دال ساکنه یه فتحه ویریلوب وفتحه یه علامت اولمق اوزره آخرنه هاء رسمی وضع اولنوب بوده دنلدی اولمش معناسنه شده کبی وجائزدرکه بوراده بود سود وزنی اوزره وجود وبوده موجود معناسنه اسم مفعول اولوب تقریره محمول اوله بعض مواضعده کان کلمه سی کبی تتکم تصویر معناده کلور بوراده روز وشب بوده نك ظرف زمان حقیقیسی واندر معاصی ظرف مکان مجازیسیدر وایکی جار معنیین مختلفین فعل واحده تعلق ایتمك لابأسدر (غافل غفلتدندرکه مهم اولان نسنه نك خاطردن غائب اولمسی وحقیقة الامری عدم تذکردر وبو معنی غیره شغلك اثریدر یعنی مطلوبه شغل ایتمك یقظه وغیره شغل ایتمك

مطلوبدن

مطلوبدن غفلتدر زیرا ایکی شغل بر برده اولماز (یؤخذ نواصی (یعرف
المجرمون بسیماهم فیؤخذ بالنواصی والاقدام) آیتندن اقتباس اولنمشدر
ولکن ضرورت وزن ایچون یؤخذ اولندن فا و بالنواصیدن با و الف
ونون محذوفدر (نواصی ناصیه نك جمعیدر که مقدم الرأسدر بوراده
مراد اول محلده نابت اولان ساچدر شعر کبی بوراده جار ومجرور یعنی
بالنواصی یؤخذ فعلنك قائم مقام فاعلیدر و یؤخذ بالنواصی جمله سنك
مضمونی مراد اولمغله اوزرنه از لفظی ادخال اولنمشدر و بونك تقدیری
بوده ایم غافل از مضمون فیؤخذ بالنواصی دیمکدر که غافل بوده نك
مفعولی وایم فاعلی وجار ومجرور غافله متعلقدر (معنای بیت) دیمکدر که
کوندز و کیجه یعنی جمیع اوقاتده دورلو معصیتلر ایچنده اولمشوز نتکم
صیغهٔ جمعدن مستفاددر و یاخود معاصی ایچنده یوز شویله که اهل
معصیت اولدیغمز متقرر ومتحققدر زیرا (فیؤخذ بالنواصی والاقدام)
مضمونندن غافل وغائب ونا آکاه ایز اکر غافل اولمسق وحضور دائمده
بولنسق بو معصیتلردن امتناع ایدر وطریق طاعته کیدردك پس
مصراع ثانی جملهٔ تعلیلیه اولور ومعنای آیت کریمه بودر که
روز قیامتده مجرملر سیمالریله بلنورلر یعنی سواد وجوه وآثار حزن
وزرقت عیونله سوء حاللری معلوم اولور وصالحلر بونلرك خلافنه
کوزل سیمالیله معلوم اولدقلری کبی زیرا (کل اناء یترشح بما فیه) موجبنجه
هر کسك حال باطنی ظاهره عکس ایدوب صفت غالبه سیله تمثل ایدر
پس ملائکهٔ عذاب انلرك آنلری ساچلرندن وایاقلرندن طوتوب جهنمه
قذف ایدرلر ویاخود برکره ساچلرندن طوتوب یوزلری اوزرنه

وبردفعه دخی ایاقلرندن اخذ ایدوب سوررلر اعاذنا الله وایاکم * دائما
در بند عصیان بوده ایم * هم قرین نفس وشیطان بوده ایم * دائم
دوامدندر که برنسنه نك اوزرنه ممتد اولمقدر انکیچون دمشلردر که دوام
اصلنده سکون معناسنه در زیرا سکون ذاتی وباقی وحرکت عارض
وزائلدر نتکم دمشلردر غایهٔ کل متحرك سکون ونهایهٔ کل متکون
ان لایکون (بند باء عربیله باغ و بوقغو ودوکم وقید معناسنه (هم
اصلنده موافقت معناسن افاده ایدر نتکم یالاده ذکر اولندی بویله
برلرده دخی معناسنه اخذ اولنور واو عاطفه کبی نتکم معنادن ظاهردر

(نفس مراد نفس اماره درکه مأوى الشرور ومنبع الاخلاق الذميمه درکه طبيعت بدنيه يه ميل ايلر ولذات وشهوات حسيه ايله امر ايلر وقلبى جهت سفليه يه چكر و بو نفس فى الحقيقه نفس حيوانيه ديدكلر يدركه بر بوزى طبيعته و بر بوزى دخى روح الهى يه در زيرا روح الهينك أثر يدر انكيچون فنا بولماز وانك تنفسى سببيله اولمغله نفس دنلدى سائر نفوس حيوانات ايسه عناصردن اولمغله فنا بولور و بو مقامك تفاصيل بديعه سى واردركه بوراسى موضعى دكلدر (شيطان ابليس در عليه ما يستحق وهر كسك قرينى اولان وسواسه دخى شاملدركه بو قرين انك اعواننددر ابليس دائم انسانه مقارن دكلدر قرين ايسه مقارندر بو سببدن اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ده شيطان جنس اولوب جمله سندن حقه استعاذه اولنور بلكه انسك متمردلرى دخى داخلدر نتكيم قرآنده كلور (شياطين الانس والجن) وشيطان شطوندن مأخوذدركه بعد معناسنه در و بو بيتده دائما فى كل زمان معناسنه ومابعدى بوده يه ظرفدر قرين ايكنجى بوده يه مفعولدر (معناى بيت) بودركه بزجميع زمانده عصيان بندنده وقيدنده اولمشوزكه اول قيددن خلاص اولد يغمز يوقدر ودخى نفس اماره وشيطان رجيمه قرين يعنى مقارن اولمشوز و ياخود بو بله اولد يغمز متقرر ومتحققدر كويا اسنة صارعمل ايتديكمندن طاعتى حسابه قومايوب جميع اوقاتى معاصى يه صرف ايتمش كبى قيلدى و بو معنايى تحقيق ايلدى و بوراده كندنى نفس وشيطانه قرين قيلدى مع هذا قرين اولان انلردر زيرا انسان انلره موافقت ايتمد يكجه انلر انساندن دور كيدركركسه قرين اولسون ونفس اضلال وازلالده اصلدر زيرا شيطان دخى نفسه اويماغله ملعون ومطرود اولدى ونفس وشيطان شهوت بطن وشهوت فرج كبيدركه ايكيسى دخى اصعب اموردندر وشهوت بطن شيطان وشهوت فرج نفس مقابله سنده در يعنى صعو بت بونلردن فاعرف * بى كنه نكذ شته برما ساعتى * باحضور دل نكرده طاعتى * نكذشته فعل ماضى منفى در اصلى نه كذشته دركه نون مفتوحه نفى ايچوندر فى وتا و بى كبى آخرنده هاء رسمى فتحه يى بيان ايچوندر اشته منفصل اولديغى زمان رسمى بودر اكر كلمهٔ اخرايه متصل اولورسه بو محلده اولديغى كبى

هاء رسمی حذف ونون مفرده فعله وصل اولنور وکذشته ماضیدن قصدر که مصدری کذشتن در کچمك معناسنه مرور کبی و بوراده نکذشته سلاست وزنیچون کاف عجمینك ضمه سی اختلاسله اوقنور (ساعتی) ده یا وحدت ساعتدن مراد ساعت نجومیه وغیری ساعت عرفیه دکلدر یوم جمعه ده ساعت اولی وساعت ثانیه کبی بلکه اقصر وقتدر زیرا قلت مدتده مثل اولمشدر و بلکه بطریق المبالغه ساعت آنیهٔ غیر منقسمه مراد در نتکم مقام اعتراف واعتذار انی مستلزمدر ساعتی نکذشته نك فاعلی و برمامفعول غیر صریحی و بی کنه ساعتدن حالدر (حضور غیبتك ضد یدر که حقدن غایب اولمامق وحقله حاضر اولمقدر (دل یورك وکوکل ایله تفسیر اولنمشدر یورك دیدیکی مضغهٔ صنوبریه وکوکل اول مضغه نك یعنی لحم پاره نك حاوی اولدیغی قوتدر که روح الهی اندمدر نفس قالب اندده اولدیغی کبی انکیچون روحك مرآتی ومحل کمالاتی درکه قطب باطندر زیرا اعلی واسفلده تصرفی جاریدر وانسان اهل دل اولمدقجه کامل اولماز (نکرده نکذشته کبی در نفیده وفعلیت مخصوصه ده تقدیری نکرده ایم در ولکن ضرورت وزنیچون ضمیر جمع متصل حذف اولنمشدر (طاعت امره مقارن اولان انقیاددر نتکم مرور ایتدی و بونك دخی آخرنده اولان یا وحدت ایچوندر ولکن بحسب المقام عموم مستفاددر هیچ بر طاعت وهیچ بر ساعت دیمکدر طاعتی نکرده نك مفعولی و با حضور دل دخی اکا متعلقدر (معنای بیت) بودر که بزم اوزریمزه هیچ بر ساعت مرور ایتمامشدر که اول ساعت کناهدن خالی اولدیغی حالده یعنی هر آنده کناهدن خالی دکلوز نه طریقله اولور سه زیرا کناهك مواردی چوقدر وحضور دل ایله هیچ بر طاعت اشلمامش ایزدز بلکه جملهٔ طاعاتمز غفلت وحجابه مقارندر وحضور دلدن مراد وقت ذکر وعبادت وطاعتده حقله ومشاهده ومراقبه سیله اولمقدر که سبب قبول وباعث جرجز بلدر وصیغهٔ جمعده اشارت واردر که لطیفهٔ انسانیه نك هر بر جزئندن بر عبادت مخصوصه مقصود در انکیچون نون جمله ایلك نعبد دنلدی اکرچه غیری تشریك دخی وجهدر نتکم قرآنده کلور (کلا لما یقض ما امره) یعنی جنس انسان مأمور اولدیغی

خدمتك كما ينبغي عهده سندن كلمدي مكركه انبيا وكمل اوليا اوله زيرا
بونلر مستثنالردر نتكم اهلنه معلومدر * بردر آمد بندهٔ بكريخته *

آب روي خود بعصيان ريخته * برزايد دركه تحسين لفظ وتأكيد
ايچون كلمشدر دردوا وفرا كبي (در آمد قپويه كلدي ديمكدر بدر آمد
كبيدر باء موحده ايله (بكريخته بمفرده مصادر اولنه داخل اولان
باكبيدركه اكا باء فصاحت دخي ديرلر وبو با مكسوردر مكركه ماضينك
اولي مضموم وبا با ويا ميم اوله بوصورتلرده ضمه يه وحرف شفوي يه
تبعيت ايله مضموم اولنور بخورد وبپرورد وبمپيد كبي بوراده بامكسوردر
زيرا كريختن كاف عجمينك كسريله قاچمقدر فرار كبي وكريخته ماضئ
مفيد ديدكلري بدر بوراده بنده همزهٔ وحدت ايله آمدك فاعلي وبكريخته
محذوف اولان كه رابطه سيله بنده يه صفتدر تقديري بندهٔ كه بكريخته
است ديمكدر (آب روي يوزصويي كه حرمتدن كنايه در زيرا محترم اولان
آدم يوزي صولي وتروتازه وورونقلو اولور بي حرمت اولان شخصك
يوزي قوريوب قالوب بي نور وفر اولديغي كبي (خود كندي ديمكدر كه
واو رسم اولنور ولكن تلفظ اولنماز خنك كونلرنده كيدكلري دمرتقيه
معناسنه اولديغي يرلرده ضمه اشباع وواو تلفظ اولنور (بعصيانده اولان
باسببيه در عصيان مرورايتدي (ريخته دخي ماضيدن قسمدر دوكمش
معناسنه صب كبي مصدري ريختن دركه دوككدر مستقبلنده خابي زايه
قلب ايدوب ريزد وريزنده ديرلر كريختن ده كريزد وكريزنده ديدكلري
كبي زيرا مصدر ثاني ده تانك ماقبلي حروف اربعه نك بري اولسه
خ س ش ف كبي اول تا داله قلب اولنوب ماقبلي دخي زايه تبديل اولنور
آموختن كبيكه مضارعنده آموزد ديرلر فاحفظه (بعدذا روي ريخته نك
مفعول صريحي وبعصيان غير صريحيدر (معناي بيت) بودر كه
حق تعالى نك عفو ومغفرت وعطاسي قپوسنه كلدي برعبد آبق يعني
نفس وشيطانه اويوب افنديسي خدمتندن فرار ايدن قول كه كندي
آب رويني عصيان ومخالفتي سببيله دوكمش وسوء حالندن كندنه
حرمت قومامشدر زيرا اباق ايدن بنده هرنقدر رجوع ايدوب معفو
اولسه دخي فضاحت وخجالتدن خالي اولماز نتكم شيخ شبلي قدس سره

عرفاتدن طوندنده واسوأتاه وان عفوت ديوب كريان اولدي * مغفرت

مطلب

داردامید ازلطف تو* زانکه خود فرمودهٔ لاتقنطوا* بونك تقدیری
داردامید مغفرت ازلطف تودیمکدر که داردك فاعلی ذکر اولنسان
بنده ومفعولی امید ومغفرت وجار ومجرورا کا متعلقدر (مغفرت
ستر ذنوبدر زیرا غفر ستر معناسنه در وبا آلاده مذکور درکه مغفرت
مقام تبدیلدندر که عفودن اعلادر انکیچون قرآنده (واعف عنا
واغفرلنا) دیو مغفرتی تأخیر ایلدی زیرا عفو عام ومغفرت خاص در
(دارد مضارعدر داشتن دنکه طوتمق معناسنه در مضارعنده شین
رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور زیرا لغتده داریدن بوقدر
بلکه بواعتبار بعد القلب اولان حاله نظر ایله در (امید رجا (لطف
رفقله معامله وهدیه وانعام (تو سن دیمکدر انت معناسنه ولکن
با آلاده مرور ایتدیکه واو بلاضرورة تلفظ اولنماز بوراده قافیه
ضرورتیچون ضمه اشباع اولنوب واو اوقنور (زانکه اصلنده زانك
کسریله زانکه در ولکن همزهٔ مفتوحه یه وصل حسبیله مفتوح قلنمشدر
و بویله دیمك دخی اولور که اصلنده ازانکه در همزه ایله صکره همزه
حذف اولنوب زای ساکنه یه فتحه ویریلوب وصل اولندی ازانکه زان
سبب که دیمکدر که ماقبلنه تعلیلدر (خود مرور ایتدی خود مبتدا
وفرموده جمله سی خبر ولاتقنطوا فرموده نك مفعولیدر زیرا تقدیرانت
قلت هذا اللفظ دیمکدر (فرمودهٔ ده همزه خطاب ایچوندرکه یادن
بدلدر فرموده ماضیدن قسمدر مصدری فرمودندر بیورمق معناسنه
فرمان بیورق فرمان ده بیوریجی فرمان بردار بیورق طوتیجی یعنی مطیع
مضارعنده واو یرینه الف ویاخود یاکلوب فرماید وفرماینده دیرلر
(لاتقنطوا قنوطدن نهیدر که قنوط خیردن مأیوس اولمقدر قرآندن
اقتباسدر که کلور (لاتقنطوا من رحمة الله (معنای بیت) بودرکه اول
بندهٔ بکریختنه سنك لطف واحسانکدن رجاء مغفرت طوترا اول سببدنکه
قرآنده (لاتقنطوا من رحمة الله) بیورمش سن اول دخی لطف واحسان
ووعدکه اعتماد ایدوب معاصیدن تائب ومستغفر اوادیغی حسبیله
مغفرت امیدنده در زیرا قنوط ورحمتدن نا امید اولمق اکبر کبائردندرکه
کفردر امن کبی یعنی الله تعالی نك غضبندن امن اوزره اولمق حقی
عجزه نسبت ایتمکدرکه حاشا او بکا برنسنه ایتمکه قادر دکلدر دیمك

اولور قنوط دخی لئیم اولنلردن اولور یعنی برکسه لئیم اولسه لؤمی
جهتیله انك خیرندن نا امید اولورلر حق تعالی ایسه کریمدر لئیم دکلدر
پس بو اعتقادده اولمق کفردر * بحر الطاف تو بی پایان بود * نا امید

از رحمت شیطان بود * بو بیتك تقدیری بود بحر الطاف تو بی پایان
بود نا امید از رحمت شیطان دیمکدر که بحر کسرله بودك فاعلیدر زیرا
استعمال فرسده مضافك آخری مکسور اولور بی پایان مفعولیدر
نا امید ایکنجی بودك فاعلی وجار ومجرور امیده متعلق وشیطان مفعولدر
(بحر دریادر یعنی شول مکان واسعدر که ماء کثیری جمع ایتمشدر وسعتنه
بناء عالمه توسعی اولنلره متبحر فی العلم دیرلر وبحر اصلنده عذب ایدی
صکره عفونت هوایی دفع ایچون ملح اولوب یدی قسمه تقسیم اولندیکه
هفت دریادیرلر تتکم شرح اولندی (الطاف لطفك جمعیدر بحرده
توسع اولمق حسبیله جمعه اضافتی مناسب دوشمشدر پس بونده الطافی
بحره تشبیه واردر که مشبه بهك مشبهه اضافتی دیرلر ذهب الاصیل کبی
(نا حرف نفیدر که اسمه داخل اولور مشتق اولسون وغیری اولسون
نادان کبی که بلیجی دکل جاهل معناسنه ونامرد کبی که کشی وآدم دکل
معناسنه (نا امید دیمك امید سز معناسنه در که اصلنده حروف نفیدن
اولان بی معناسیدر ونا کلمه سنك الفی حذف اولنسه آخرنه هاء غیر ملفوظه
کتوروب نه دیرلر یوق معناسنه وکاه اولور که ها یرینه یا کتوروب
کسر نونله نی دیرلر ویاخود بعد حذف الالف نون مفرده قالیجق کسره
ویروب اندن یا تولد ایدر (رحمتنده ایکنجی تا خطاب ایچوندر اصلی
اتدر که بورادہ الفی اتصال ایچون حذف اولنمشدر مفردات باقیسه
محلنده مشروحه در (معنای بیت) دیمکدر که یارب سنك دریا کبی اولان
الطافلرك بی پایان اولور یعنی انك آخری یوقدر بلکه دریا ایله تمثیل ایتمك
فی الجمله تفهیم ایچوندر والا دریا کثرت الطاف یاننده برقطره کبیدر
وممکناتدن اولمق حسبیله منتهیدر الطاف ایسه غیر منتهیدر زیرا
واجب الوجوده مضافدر ویارب سنك رحمتکدن نا امید ومأیوس
اولان شیطان صفتنده اولور زیرا شیطان مقطوع الکفر ومذموم
العاقبه اولمق سببیله ظاهرده نا امیددر اکرچه بحسب الزعم رحمت
واسعه یه نظر ایدوب بندخی رحمتده داخلم دیمشدر ورحمت امیدیله اسم

رحمانك

رحمانك الغنی شیطان سرقه ایتمشدر دیو بعض آثارده وارد اولمشدر
فاما الف مبدأ اوله دلالت ایدر و مبدأ اوله اتصالدن رحمت مطلقه
لازم كلور كلام ایسه رحمت مقیده ده در فافهم جدا * نفس وشیطان
زدكر یما راه من * رحمت باشد شفاعت خواه من * بو بیتك تقدیری
كر بمازد نفس وشیطان راه من باشد رحمت شفاعتخواه من دیمكدر كه
نفس وشیطان زنك فاعلی وراه من مفعولیدر نتكم رحمت باشدك فاعلی
وشفاعتخواه مفعولیدر (زد ماضیدر اوردی معناسنه مصدری
زدن درکه اورمقدر ضرب كبی مستقبلا تنده نون زیاده ایدوب زند
وزننده دیرلر بوراده زد مفرد ایراد اولنـدیغی ضرورتله در والا زدند
كركدر وجائزدركه نفس وشیطانك هر بری اعتبار یله اوله را هزن
عربك قاطع الطریق دیدوكیدر زیرا طریقدن مرور ایدنلرك كندیلرن
ضرب ومالالرن نهب وغصب ایتمك ناسك اورادن انقطاعنه باعثدر
(كریما الف ندا ایچوندر استعمال عجم اوزرنه كریم لئیمك ضدیدر وكرم
بعد السؤال اولان عطادركه انده عوض ونفع ملاحظه سی اولمیه
ومحلنه دفع اولنه مثلا قاطع الطریقه سیف و یرمك كرم بابندن دكلدر
(راه یول راهر و یولجی راهبر مرشد همراه یولداشدر (من انا معناسنه در
جمعی مادر نحن كبی (باشد مضارعدر مصدری باشیدندر باء عربیـه
اولمق معناسنه (شفاعت خواه وصف تركیبیدر شفاعت دلیجی معناسنه
اصلی خواهنده شفاعتدر صكره تخفیفـا اسم فاعلك نده سی حذف
ومفعول تقـدیم وتركیب اولنمشدر شفاعت كنندن اعلابی حصول
مقصودی ایچون كنندنه شفع وضم ایتمكدر (معنای بیت) بودركه ای
كریم الله نفس وشیطاندن هر بری بنم یولمی اوردی وطریق آخرتده
متاع خیر اعمالمی یغما وافساد ایلدی و بنی مفلس قیلدی الحـاصل
بو یولده انك سببیله بو یله ضال و بد حال اولدم سنك رحمت واسعهك
بنم شفـاعتخواه ومعذرت جو یم اوله كو یا ناظم قدس سره حصول
مرادی ایچون اسم رحمانه التجا ایلدیكه انك مظهر تامی رسول الله در
صلی الله علیه وسلم ومرویدركه جمیع شفعادن صكره اسم رحمن دخی
خصوص اوزرنه شفاعت ایدسه كركدركه بو شفاعت صفتدن ذاته در
یوخسه مخلوقدن خالقه دكلدر * چشم دارم كز كنه پاكم كنی * پیش

ازان كه اندر جهان خاكم كنى * چشم اصلنده كوزدر عين معناسنه بوراده اميد معناسنده مستعملدر زيرا كسه دن اميدى اولان كوشهٔ چشمله انك طرفنه التفات ايدر (دارم مضارع متكلمدر داشتن دن كه طوتمقدر اصلى دارامدر كه ام فتح همزه ايله متكلم وحده ضميريدر اتصالله تخفيفا همزه حذف اولنمشدر (كز فتحله اصلنده كه ازدر كسراله وهمزه ايله صكره هاء رسمى وهمزه حذف اولنوب كافك كسره سى فتحه يه تبديل قلنمشدر ياكم بونك دخى اصلى پاكم در كه بوراده اسمه متصل اولمغله مضاف اليه دوشمشدر ياكم كنى كلهء سنه مفعول مقدمدر تقديرى دارم چشم كه كنى پاكم از كناه ديمكدر كه چشم دارمك مفعولى ومابعدى بعدالجمله كه رابطه سيله صفتدر از كناه پاكم لفظنه متعلقدر زيرا پاك طاهر معناسنه در (كنى امر حاضر در مصدرى كردندر مضارعنده را يرينه نون كتورب كند وكننده ديرلر يالكز كن لفظى ايله سن وكنى ايلرسن ديمك اولور كه امر آخرنه حرف خطاب لاحق اولسه معناى مذكورى افاده ايلر (پيش باء عجميله اوكدر مقابلى پس در كه آردد رپس ايكسى دخى جهات ستدندر آخرنه هاء اختصاص كتورب صنعته پيشه ديرلر زيرا صنعتى اولان كسه ايشى اوكنه الوب ايشلر پيشه در و پيشه كر استاذ وماهر اولان صنعت اهلى پيش ازان اندن اوك واول ديمكدر (كه اندر اصلنده اندر فتح همزه ايله دركه ظرفيت افاده ايدر بورده وزن ايچون همزه درج وكاف رابطه مفتوح قلنمشدر وكافك فتحه وهمزه نك درجى تلفظه كوره در پس رسم ها وهمزه باقيدر (جهان وخاك مرور ايتدى وخا كه متصل اولان ميم متكلم پاكم ميمى كبيدر وبونك تقديرى كنى پاكم ازكناه پيش ازانكه كنى خاكم اندر جهان ديمكدر كه پيش ازان اولكى كنى يه ظرفدر عربيده قبل كبى وخاكم ايكنجى كنى يه مفعول و بعد الجمله ما قبلنه صفت اولور (معناى بيت) ديمكدر كه اميد طوترم يعنى اميد ورجاء وتمنم واردر كه بنى كناهدن پاك وطاهر ايليه سن ووجودمى آب مغفرتله يويه سن اندن مقدم كه بنى جهانده وقبرده خاك ايلرسن يعنى موتدن و بودم كلمزدن مقدم حالمى تدارك ايله والا اكر بوجهاندن آلايش معاصى ايله كيدرسم حال موتده و برزخده و بعثده وحشرده كارم مشكل اولور سؤال

اولنورسه كه مغفرت يوم قيامتله مقيددر نتكم قرآنده كلور (والذى اطمع ان يغفرلى خطيئتى يوم الدين) وينه كلور (ربنا اغفرلى ولوالدى وللمؤمنين يوم يقوم الحساب) پس دنياده نوجهله مغفرت طلب اولنور جواب ايكى وجهله در اولكسى بودركه مغفرت دنياده مطلوبدر تاكه يوم دينده آثار معاصى ظهور ايتميه پس يوم دينله قيد اولنديغى جزاء اعماله كوره در يعنى دنياده مغفور ايله وآخرتده آثار اعمال سيئه بى كوسترمه ديمكدر ايكنجيسى بودركه حقيقتده خلاص اولمق آخر الايام اولان قيامتده در زيرا دنياده اولديغى اعمال بد مقابله سنده تكفير ايچون بعض مجازات واقع اولور حتى اياغى سورچك ودكن باتمق وامثالى مكافات قبيلندندركه انكله تخفيف بار حاصل اولور فاعرفه * اندرآن دم كز بدن جانم برى * از جهان بانور ايمانم برى * بونك تقديرى اندران دم كه برى جانم از بدن بانور ايمان ازجهان ديمكدر كه اندران فى الحقيقه ايكنجى برى نك ظرفيدر جانم اولكى برى نك مفعول صريحى وازبدن غير صريحى در (با حرف مصاحبتدر كه برى يه متعلقدر (ازجهان دخى بويله در (دم نفسدر بوراده مراد آخر نفسدركه (انما العبرة بالخواتيم موجبنجه اعتبار اكادر (بدن باكلاده ذكر اولنديغى اوزره منكبدن اليه يه دكدركه اطراف يعنى ال واياق وباش وبيون آنده داخل دكلدر جانم بوراده نفس ناطقه دركه حال موتده بدندن مفارقت ايدر جانم فتح نونله دركه اصلنده جان ام در همزه نك فتحه له صكره اتصالله ساقط اولوب جان ميمه مضاف اولمشدر جان من معناسنه نتكم نانم نان من ديمكدر (برى امر حاضردر ايلدرسن معناسنه مصدرى بردن در ضم باءله كه ايلتمكدر مضارعنده بانك ضمه سى فتحه يه تبديل اولنوب برد وبرنده ديرلر وبرى ده اولان ياكى ده اولان كبى خطاب ايچوندر اصلى بردرايلت معناسنه طريق اشتقاق اوزره مضارعك دالى حذف وماقبلى اسكان اولنور مكركه آخرنه بالاحق اوله بوصورتده مكسور اولور بومقامده اولديغى كبى وامرك اولنه تأكيد طلب ايچون باء موحده مكسوره كتورمك دخى قاعده در مثلا ببر ديرلر ولكن بانك مابعدى حرف شفوى اوليجق مضموم اوقنور مابعدى مضموم اولديغى كبى ايمان بكن كبى (بانور ايمان بامصاحبت ايچوندر ايمان مرور ابتدى

ایمانه نور اضافت ایلدی زیرا کفر ومعاصی نڭ ظلمتی اولدیغی کبی ایمان
وطاعاتڭ دخی نوری اولور نتکم قرآننده کلور (نورهم یسعی بین ایدیهم
وبایمانهم) حتی دیمشلردر که مؤمن مطیعڭ دفتر عملی بله آق ونور انیدر
غیرینڭ سیاه وظلمانی اولدیغی کبی نور ظلمتڭ مقابلیدر نور شمس ونور برق
ونور قمر ونور سراج وامثالی کبی که بونلره انوار حسیه دیرلر ونور ایمان
ونور ایقان و نور احسان ونور اعمال که بومقوله لره انوار معنویه دیرلر
ولکن روز قیامتده آثار حسیه سی ظاهر اولمسه کرکدر ونور فی الحقیقه
ما یدرك به ولا یدرك دیمکدر (معنای بیت) بودر که اول نفس اخیرده که
جانمی بدندن ایلدرسن یعنی اخذ ایدرسن وعلاقه سنی قطع ایلرسن
جهاندن بنی نور ایمان ایله کوچور وشیطان شرندن که فتنة المحیادر محفوظ
ایله بوراده دنیادن نقلی حقه نسبت ایتدی مع هذا ملك الموت قبضیله
اولور زیرا فرمان وتأثیر حقکدر شویله که اکر تأثیر الهی اولمسه جان
بدندن هیچ بر وجهله مفارقت ایتمزدی آنکچون قرآنده کلور (بیده ملکوت
کل شیء) یعنی هر نسنه نڭ روحی حق تعالی الندهدر که فی الحقیقه
قابض الارواح ومتوفی النفوس اودر نتکم قرآنده کلور (الله یتوفی الانفس
پس بو معنی (قل یتوفاکم ملك الموت) مضمونه مخالف اولماززیرا ملك الموت
مظهر قدرتدر ومعالجهٔ قبضی دخی اذن حقله در فاعلم ذلك ناظم قدس
سره بو مقامده حسن اختتام ایله ختم ایلدی زیرا نعت باری دن بو محله
کلنجه کشیدهٔ سطور اولان معانی مقصده شروعڭ مقدمه سی ایدی
پس باء موحده ایله بدء ایلدی که باء بسمله در وآخر حروف اولان یاء
مثناة ایله ختم ایلیوب صورتی محافظه قیلدیغی کبی معنی طرفنی دخی
مراعات ایلدی که حسن خاتمه ایله درکاه وآلای کبریایه دعا ونیاز در
بعده پند ونصیحه آغاز ایلدی زیرا بو محله دك اولان کلام بر وادی دن
وشمدن صکره ترتیب اولنه جق وادیء آخردندر که مفهوملری بری برینه
مغایر اولمغله کویا ایکی کتاب حکمنده اولدی که هر بری بر کونه خاتمه
سزا اولدی والله الاول والاخر ومنه العون فی الباطن والظاهر

*** در نکوهش نفس اماره می کوید ***

عاقل آن باشد که او شاکر بود) عقل لغتده حبس درشول قوت روحانیه که
انسان آنکله کسب علوم ایلر اکا عقل دیدکلری انسانی قبائحدن حبس

ومنع

ومنع ایتـدیکی ایچوندر واتك مقری دماغدر روحك محل تعینی قلب اولدیغی کبی ناظم قدس سره عقل ایله بدء ایتدیکنده اصابت ایلدی زیرا اول مخلوق عقلدر که اکا قلم وروح محمدی دخی دیرلر وابو البشر آدم علیه السلام عقل وایمان وحیا میانـنـده مخیر اولیجق آدم دخی بالهام الله تعـالی عقلی قبول ایدوب ایمان وحیا اکا تابع اولدیلر مقصود اولان عقل قدسیدر که اکا عقل معاد دیرلر وبو عقلله درجات عالیه حاصل اولور بوخسه عقل معاشله دکل وحدیثده کلور که اکثر اهل الجنة البله والعقلاء فی علیین) وبو مقامك تفاصیلی مالا نهایه در که قید وضبطدن خارجدر شکر قلب ایله نعمتی تصور ولسا نله منعمه ثنـا وجوارحله مکافاتدر مقابلی کفراندر که نسیان نعمتدر ناظم قدس سره شکرله بدء ایتدوکنده دخی اصابت ایلدی زیرا ابتدای موجود که عقلدر مقابله سنده شکر لازمدر انکیچون مقـام روحانیتده جناب نبوته صلی الله علیه وسلم احمد تسمیه اولنوب انك کثرت حمدندن لواء الحمد خلق اولندی پس فیض وجود وسائر نعم تابعیه شکر ایتمك واجبدر تا که حق منعمی مراعات حاصل اوله بو راده تقدیر عاقل آن باشـد که او بود شاکر دیمکدر که عاقل مبتدا وآن باشد آنست دیمکدر که خبردر واو مبتدا وبود شاکر بعدا الجمله ماقبلنه صفت اولور (معنای مصراع) بودر که عاقل اول اولور یعنی اولدر که او وجود وعلم وسائر نعم الهیه یه شکر ایدیجی اولور والا اکا عاقل دیمزلر بلکه احمق دیرلر وحضرت عیسی علیه السلام بیورمشدر که هر دورلو مرضه معالجه ایتدم فاما احمق بنی بی تاب ایتدی پس علم اولمدیغی یرده باری عقل کرکـدر وعقلك مادونی شهوت وحمقدر که برایشه یرامز بومعناندن علما وعقلا ایله مشاوره ایدرلر ارباب شهوت وهوی وحمق وسفاهت ایله دکل * وانکهی بر نفس خود قادر بود

انکهی وانکاهی وانکاه وانکه کاف عجمیله اصلنده اول وقت دیمکدر که انکهی وانکاهینك باری زائده دراندن صکره معناسنده دخی استعمال اولندی پس بعده معناسنه بود فعلنه ظرف اولور قادر بودك مفعولی وبرنفس خود قادره متعلقدر وانکهی واو عاطفه یی وصله در قدرت عجزك ضدیدر یعنی برصفتدر که حی اولان انك سببیله بر نسنه نك فعل وترکنه متمکن اولور پس قدرت حیات صفتنی مستلزمدر یعنی منت

قدرتله متصف دكلدر وقدرت ارادته تابعدر يعني اول حيات صكره
ارادت صكره قدرتدر (معناى مصراع) بودركه واندن صكره يعني
عاقل شاكر اولدقدن صكره كندى نفس اماره سى اوزرنه دخى قادر اوله
يعني هواسنه غالب اوله وانك الندة عاجز اولوب قالميه زيرا نفس خانهٔ
وجود ده زن كبيدر پس مرد اولان عاقل زنه زبون اولمياز وهوى
وشهوت يولن قويوب هدى وعفت جانبنه ميل ايدر زيرا افلاح تزكيهٔ
نفسده در * هركه خشم خود فروخورد اى جوان * باشد او از رستكاران

جهان * هر تعميم ايچوندر كل افرادى معناسنه هركه هركسى كه
تقديرنده در وكه رابطه سيله مابعدى كسى يه صفتدر خشم فتحله
اصحدر اكرچه كسرله مشهوردر قاقيق معناسنه اسم مصدر در (خشم
آلود غضبله قارشمش وپراولمش معناسنه (فروآشفه (وخورد ماضيدر
اكل ايتدى معناسنه (فروخورد يودقندى فرو برد يوتدى ديمكدر فرو
رفت باتدى معناسنه اولديغى كبى (اى كسرله حرف ندادر عربيده فتحله
اولديغى كبى (جوان يكت كه مقابلى پير در قوجه معناسنه (رستكاران
رستكارك جمعيدر قورتلمش خلاص اولمش معناسنه آخرنده الف ونون
ادات جمعدر اصلى رستن در قورتلق معناسنه مضارعنده سين هايه قلب
اولنوب رهد ورهنده ديرلر خلاص اولور وخلاص اوليجى معناسنه
(رسته ماضيدن قسمدر آخرنه افادهٔ مبالغه ايچون كار لفظى الحاق
اولنمشدر كاف عجميله تنكم نظيرى مرور ايتدى (بعد ذا بيتك تقديرى
اى جوان هركسى كه فروخورد خشم خود باشد او ديمكدر كه هركسى
مبتدا وخشم خود فرو خوردك مفعولى و بعد الجمله كسى يه صفتدر
او باشدك فاعلى ويا خود تحتنده اولان ضمير فاعلى تأكيد و بعد الجمله
خبر مبتدا اولور (معناى بيت) ديمكدر كه اى جوان هركسه كه كندى
غضبنى يودقندى واظهار ايتمدى اول كسه جهانك اهل نجاتندن اولور
وايكى عالمك بلا وعذابندن قورتلور وحديثده كلور كه كشتى كير يعني
كورشيجى اودكلدر كه آخرى يره اوره بلكه پهلوان اودر كه غضب حالنده
نفسنه مالك اوله وغضبك حكمنى ويرميه والا ارسلان اولسه دخى
دلكوقدر حالى يوقدر و بونده جوانى نداوخطابه تخصيص ايتدى زيرا
صفات ذميمه ده جوانك حالى پيردن اشددر آنكيچون حق تعالى عند

الملائکه جوان عفیف ایله مباهات ایلر و بردخی انسان پیر اولسه ده
ینه تعلم مرتبه سنده جوان کبی اولمق کرکدر (تنکم مشهوردرکه سو یانور

تعلم یافتی فالجهل عار * آن بود ابله ترین مردمان * کز پی نفس وهوی
باشد دوان * آن مبتدا ومحذوف کسه اشارتدرکه مصراع ثانی مضمونی
انی تبیین ایدر بعض نسخه ده هست آن ابله ترین دوشمشدر هسنك
معناسی واردر بوراده است کبی در ابله ترین مردمان بودك مفعولیدرکه
بعد الجمله خبردر از پی دوانه متعلق ودوان باشدك مفعولی و بعد الجمله
مصراع اوله مبتدایه صفتدر تقدیری آن کس بود ابله ترین مردمان که
دوان باشد از پی نفس وهوی دیمکدر ابله بی تمییز اولان احمقده شایعدر
اکرچه اوغوز معناسنده ده مستعملدر (تنکم حدیثده کلور اکثر اهل الجنة
البله یعنی اکثر اهل جنت اوغوز وسلیم الصـــدر وشر وشوردن غافل
اولنلردر (تنکم تاج المصادرده کلور الابله الذی غلب علیه سلامة الصدر
بوراده مراد معنای اولدر وابله بین البلاهه دیمکدرکه علم بابندن نعتدر
ترین ترادات تفضیلدرکه مدخولنك مدلولنده مزیت وترقی افاده ایدر
یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر بهترین وامثالی کبی مردمان مردمك
جمعیدر میمك فتحی ودالك ضمیله آدم اوغلانی وکوز ببکی (تنکم انسان
لفظی لسان عربده بو ایکی معناده مستعملدر (کز اصلنده که از در کسره
وقطعله تنکم مرور ایتدی (پی باء عجمینك فتحه سیله ایز معناسنه که عرب
اثر دیر (نفس نفس اماره در هوی قصر له انك صفتیدر قال الله تعالی (واتبع
هواه یعنی میل نفس اوزرنه مبنی اولان مرادنه اتباع ایتدی که اوراده برهان
سماوی ودلیل عقلی یوقدر پس شرعا مذموم اولان نسنه یه میل ایتمك
هوادر دوان فتحله صفت مشبهه در یله کن معناسه مصدری دو یدندرکه
یلکدر مضارعی دود واسم فاعلی دونده کلور (معنای بیت) بودرکه
اول کمسه اولور آدم اوغلا نلـــك زیاده ابله واحمق که نفس وهوی
آردندن وایزندن یله کن اوله یعنی نفسك مرادنه تابع اوله وتحصیلنه سعی
ایلیه شول برکشی کبی که آخرك ایزنه دوشوب آردنجه کیدر وا کا ایرشم
دیو یلر و بو مقوله بی ابله تر عد ایتـدیکنك وجهی بودرکه نفس
اعدی الاعدادر وهواسی وجود بولدقجه اولدخی قوت بولور وانسان که
کندی دشمنك بسلیه و مراد نجه اوله اندن احمق اولماز زیرا کندی

قاتلنه سلاحله امداد ایتمش کبی اولور * وانکهی پندارد ان تاریك رای * خواهد امرزیدنش آخر خدای * وانکهی بیت اولده شرح اولنمشدر پندارد باء عجمینك کسریله مضارعدر صانور معناسنه ظن ایلر کبی مصدری پنداشتن درکه صانمقدر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب پندارد و پندارنده دیرلر آن تاریك پنداردك فاعلیدر تاریك رای صفت مشبهه در وصف ترکیبی دکل (نتکم قاعده سی بالاده شرح اولنمشدی تارقارارمش معناسنه تاریك قره کودرشب تاریك قره کوکیجه دراصلی تاردر آخرنده یاوکاف معنای تاره برنوع انتسابی اولدیغندن اوتوریدر رای عربیدرکه اصلنده همزه ایله دربوراده قافیه ایچون الفه قلب اولنمشدر رأی لغتده اعتقاددر صکره نظر واجتهاددن مکتسب اولان اعتقادده استعمال اولندی کرك متفق علیه وکرك مختلف فیه اولسون اشته رأی فکرك مؤداسیدر دیدکلری بودر بویله یرلرده مطلق اعتقاد وفکر معناسنه اطلاق اولنور خواهد مرور ایتدی آمرزیدن مصدردر یارلغمق واسرکمك معناسنه شین متصلدر ضمیر غائبدرکه تاریك رایه ویاتابع نفس وهوایه ویا ابلهه که مآل بردر (آخر اکر آخر کار دیمك اولورسه اولك ضدی اولور ونعمة الله دیمشدرکه آخر فارسی صحیحدرکه تعریض مقامنده مستعملدر (نتکم شیخ سعدی بیورور (عشق بازی نه من آخر بجهان آوردم) یعنی عشق بازی جهانه بن کتورمدم بونی دخی بیلورسن شوبلیه دیر (بومصراعك) تقدیری خواهد آمرزیدن خدایش اخر دیمکدرکه آمرزیدن خواهدك مفعولی آمرزیدن دخی فاعلنه مضاف وشین مفعولیدر ضرب زید عمرا کبی و خواهد جمله سی پندارد جمله سندن بدلدر (معنای بیت) بودرکه وبوندن صکره اول ظلمانی اعتقادلی وفکرلی ظن ایلر یعنی قوری صانور یه دوشمشدرکه آخر حق انی مغفرت ایلیه یعنی مغفور اولدیغن استرمع هذا اخلاق ذمیمه اهلی ونفس وهوی اسیری وکناه اوزرنه مصر وتزکیه طرفندن معرضدر پس کرچه حق تعالی شرکدن ماعداسن یارلغار فامابومقوله امنیهٔ مجردهیه دوشندنه دیملودر وبونده اعتقادی ظلمتله وصف ایتدیکی ذکر ولنان امنیهٔ مجردهدن اوتوریدر پس اکر ایمان وعمل صالح باینندن دخول ایتمش ولایدی خانهٔ قلبی منور اولوردی وظلمتدن قورتلوردی

* کرچه درویشی بود سخت ای پسر * هم زدر ویشی نباشد خوبتر *
کرکان عجمینک فتحیله حرف شرطدر اصلی اکر در چه اصلنده
حرف استفهامدر بوراده حرف شرطه انضمامله معناسندن منسلخدر
کرچه مآل اعتباریله رائحهٔ استفهام واردر (درویشی مبتدا سخت بودک
مفعولی وضمیر مستتر فاعلیدر وبعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط
مصراع ثانیدر درویشی ده اولان یا مصدریه در درویش فقیردرکه
ترک یوخسول دیردرویشی فقیرلقدر (سخت قاتی پسر یاء عجمینک
کسریله اوغلان ابن معناسنه صقللو اولسون امرد اولسون ولکن
شعرا امرد معناسنه استعمال ایدرلر (هم موافقت ایچوندرکه بونکله بله
دیمکدر (خو بتره تراداتت تفضیلدرکه خوبرک دیمکدر خوب کوزلدر
حسن معناسنه خوبتر نباشدک مفعولی ز درویشی خو بتره متعلقدر
معنای بیت) بودرکه ای اوغل اکرچه درویشلک ویخسوللق قاتی
ومحنتلو نسنه اولور یعنی اندن شد تلو نسنه وارمیدر یوقدر ولکن
بو یله ایکن ینه اهل آخرت یاننده فقیرلقدن زیاده سوکلو وکوزل نسنه
یوقدر زیرا فقیرک حسابی یسیر وغنی نک حسابی عسیردر و بردخی فقر
اکرچه دنیاده خوار ومؤخردر ولکن آخرتده معزز ومقدم درکه
اغنیادن بشیوز سنه مقدمدق باب جنت ایدرلر ودنیاده دخی حاللری
هر یوزدن خفت اوزرنه اولوب کید اعداء ومکر حساددن امن اوزره
اولورلر ومصراع ثانی ده درویش حقیقی یه دخی رمز واردرکه مفتقر
الی الله معناسنه درکه کندی وجودندن فنا بولمش ونقد تعلقاتنی یغما
ایتدروب حقیقت اوزرنه مفلس اولمشدر * هرکه اورانفس شوم شدرام شد
ازخردمندان نیکونام شد * هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه موصوف
محذوفدر (راادات مفعولدر تقدیری هرکسی که شد اورانفس شوم شدرام
دیمکدرکه هرکسی مبتدا نفس شوم شدک فاعلی اورا مفعول اول ورام
ثانیدر وبعد الجمله کسی یه صفتدر ومصراع ثانی خبردر تقدیری شداز
خردمندان نیکونام درشوم نفسک صفتیدر اصلی شؤم در همزه ایله
ولکن ماقبلی مضموم اولمغله تخفیفا واوه قلب اولنور موصدهٔ کبی شوم
یمینک ضدیدرکه نا مبارک وبی میمنت دیمکدر (رام مطیع معناسنه
خردمندان خرد مندک جمعیدر خرد کسرله خاله عقلدر (مند ادات

نسبتدر که لی معناسن افاده ایدر خرد مند عقللی در (نیکو نام نیکو
کوچك در تنکم مرور ایتدی نام آددر نامه هاء اختصاصله مکتوبدر
ایچنده نام یازلدیغیچون نامه دیدیلر نیکونام صفت مشبهه در وصف
ترکیبی دکل نیکونام خردمندانك صفتیدر (معنای بیت) بودر که
هرکسه که اکا نفس شکوی مطیع اولدی اول کسه کوچك ادلو اولان
عاقللردن اولدی یعنی دنیا وآخرتده ایلوکله نامی یاد اولدی زیرا تزکیهٔ
نفس ایدن کسنه نك خلق عالم شرندن امن اوزره اولوب خیرله یاد ایدرلر
وروز قیامتده دخی خیرله اکلور وعقلادن اولمغله درجات عالیه بولور
وهر کیمك که نفسی سرکش اولوب مشؤم قالدی انك حالی بونك خلافنه
اولدی که دنیا وآخرتده احمقلردن و بدنامردن اولدی پس هرنه مدحت
ومذمت کلورسه انسانه نفسندن کلور ونفس اکا مطیع اولمق تزکیه
حسبیله در زیرا رعونت نفس زائل اولدقده نفس قلبه و قلب روحه
وروح سره تابع اولوب یکجهت اولور واوراده خلاف ونزاع قالماز
وبعض نسخه ده نفس توسن دوشمشدر تانك ضمی وسینك فتحیله سرکش
وکوره معناسنه که حرون دخی دیرلر ولسان عامه ده توسن دیدکلری اندن
غلطدر * در ریاضت نفس بدرا کوش مال * تانیند ازدترا اندر وبال *

ریاضت صعب الانقیاد اولان نسنه یی تذلیل ایتمکه دیرلر ریاضت نفس
اودر که انی امور شرعیه ده استعمال ایده ومجاهدات شاقه ایله اخلاقنی
تهذیب ایلیه (نتکم الله تعالی نفسی ابتدا خلق ایتدکده ربوبیت حقه
اعتراف ایتمیجك انی درت بیك ییل جوعله مبتلی ایلدی تاکه انت ربی
دیو اقراره کلدی بورادندر که مجاهد فی سبیل الله اولنلر تقلیل غدا
ونیجه لری قدر صوم وصال ایدرلر (بدیر امردر مقابلی نیك در که ایودر
(کوش قولاق مال امردر مالیدن دن که اصلنده اوقدر که عرب دلك
وفرك دیر کوش مال تأدیب قولاق بور مقدر بوراده کوش مال وصف ترکیبی
قبیلندن دکلدر زیرا وصف ترکیبی اسم فاعل ایله اولور امرله اولماز
(پس کوش مفعول مقدم اولور مال لفظنه انکیچون منفصل یازیلور
بونك تقدیری بمال کوش نفس بدرا در ریاضت دیمکدر که کوش نفسه
مضافدر و بونده نفسك ریاضتنی مؤدبلرك تأدیبنه تشبیه واردر تا بوراده
تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه (مثلا آمدم تاترا بینم دیرلر کلدم سنی

کورمك

كورمك ايچون معناسـنه يعنی غايت غرض سنی كور مكدر (نبندازد اصلنده نه اندازدركه تخفيف ايچون همزه يايه قلب اولنوب نون نافيه متصل قلنمشدر اندازد مضارعدر مصدری انداختن در اتمق معناسنه عربيده طرح ورمی كبی مستقبلنده خاىی زايه قلب ايدوب اندازد واندازنده ديرلر (ترا رادات مفعولدراصلی توراد ركه توسن ديمكدر انت معناسنه واو رسمی ايله صكره حذف وايصال اولندی (وبال شدت وثقلت معناسنه در ومراعات ثقل ايچون ضررندن خوف اولنورنسنه يه وبال دينلدی قال الله تعالی (فذاقوا وبال امرهم) (معنای بيت) بودركه رياضت ايچنده يرامزنفسك قولاغنی بور وانی تأديب ايله تاكه سنی وباله آتميه ودوشورميه يعنی اكر نفسی كندی حالنه قومايوب هواسنی قمع وسركشلكنی مجاهدات ومعاملات صعبه ايله دفع ايدرسك ضرر وزياندن وعذابدن نجات بولورسن والابالاخره شدت وثقلتی چكرسن وناره داخل اولورسن واسب سركش وحرون راكبنی دوشورب هلاك صورتنه سبب اولديغی كبی نفس بد دخی صاحبنی حد شرعدن اخراج ايدوب هلاك معنويه باعث اولور بعض نسخده اندر ضلال دوشمشدركه اهتدانك ضديدر * هركه خواهد تاسلامت ماند او * از جميع خلق روكرداند او * بونك تقديری هركسی كه (خواهد تاما ندا وسلامت كرداند او ر واز جميع خلق ديمكدر كه هركسی مبتدا ومابعدی صفت ومصراع ثانی جمله سی خبردر واو ماندك فاعلی وسلامت مفعوليدر وايكنجی (او كرداندك فاعلی ور و مفعوليدر تابوراده حتی معناسنه در سلامت مصدر بمعنی الفاعل دركه سالم ديمكدر كه آفتدن معافات بولمشدر معناسنه مقابلی مبتلادر (ماند مضارعدر مصدری ماندندر قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حركت ويريلوب ماندوماننده ديرلر جميع جمله ديمكدر كه مجموع معناسنه در مقابلی متفرقدر (خلق مصدر بمعنی المفعور يعنی مخلوق معناسـنه دركه انس وجن وسائره شاملدر (روی يوز دركه قفا مقابليدر آخرندن ياضرورة حذف اولنمشدر (كرداند كاف عجمينك فتحيله مضارعدر مصدری كردانيدندر برحالدن برحاله دوندرمك صيرورت معناسنه لازمی كرديدن در دونمك معناسنه جميع ماصدقلرنده استعمال اولنورمثلا برياننددن برياننده دونمك و برحالدن

برحاله دونمك و بولده كيدركن دونمك عودت معناسنه وكردان دونكن ديمكدركه فلك كردان ديرلر دوندكيچون و بومعنادن اوتوري فلكه وقبكلي عربه سنه كردون ديرلر فتحله (معناى بيت) بودركه هركسه كه دليه تاكه جمله آفاتدن سالم قاله و بربلاايله مبتلي او لميه اول كسه جميع خلقدن يوزني دوندرر وچويرر يعني اكرجمله دن اعراض ايدرسه داربن ده آفاتدن سلامت بولور والاچوق دورلو بلاايله مبتلي اولور ناظمك قدس سره مرادي كرچه السلامة في الوحده ناسدن عزلته ترغيبدركه ناسله اختلاطده آفات كثيره واردر بوصورتده خلق انسانه تخصيص اولنور وعموم دخي في الجمله اولور ولكن كندي سالك اولديغي جهتدن جميع مخلوقاتدن قطع علاقه يه تحريض ايلرزيرا علاقه ماسوي كرك انسان وكرك غيري باعث آفتدركه حقدن بعد و قطيعتدر بناء علي هذا عاقله كركدركه مطلقا علاقاتدن منقطع اوله تاكه ظاهرا و باطنا سلامت بوله * مردمانراسربسردرخواب دان * كشت بيدارانكه او رفت ازجهان * بونك تقديري (دان مردمانراسربسردرخواب ديمكدر كه مردمانرا وانك مفعولي وسر بسرمردماني تأكيددرانكه كشتك فاعلي وبيدار مفعولي (واورفت ازجهان بعد الجمله موصوف محذوفه صفتدر تقديري آن كسي كه ديمكدر نتكم ننذارى مرورايتدى سر بسرازسر تابسر ديمكدركه سراوجدرطرف معناسنه تا انتهاي غايت ايچوندر براوجدن براوجه ديرلر مقصود احاطه در بوجهتدن سربسر مردمانك جمعيتني وشمولني تأكيد ايدرتاكه بعض افرادك عدم دخولي وهم اولنميه خواب واوربسمي ايله اويخو نوم معناسنه و واقعه يعني دوش زيراواقعه منامده كورنمكله واقعه دن دخي خوابله تعبير اولندي (دان امردركه مستقبلدن مأخوذدر مصدري دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانند ديرلر وامرده قاعده بودركه اولنه تأكيد طلب ايچون باكثوررلر مثلا دان ده بدان ديرلر ولكن ضرورت وزنيچون ناظم قدس سره اكثر مواقعنده ترك وطي ايدركشت كاف عجمينك فتحيله ماضيدر اولدي معناسنه شدكبي (بيدار بانك كسريله اويانق (رفت ماضيدر مصدري رفتن در يوريمك وكيتمك معناسنه مضارعنده فايي واوه وتايي داله قلب ايدوب رود وروند ديرلر بوراده

جهاندن کیتمك موتدن کنایه‌در (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلانلرنك
جمله‌سنی خوابده میل اویانق اول کسه اولدیکه بوجهاندن کیتدی یعنی
موت طبیعی ایله ارتحال ایلدی الحاصل اولمدیجه اویانمدی نتکم اثرده کلور
الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا او تیقظوا یعنی خلق خواب غفلتده‌در و انلرك
اویانمسی موته موقوفدر زیرا موت هرپرده‌یی کشف ایدر نتکم کلور فکشفنا
عنك غطائك فبصرك الیوم حدید) بوندن مقصود انسانك غفلتی خواب
حالنه تشبیه‌در که خوابده اولان کسه بیدار اولمدقجه امور حسیه‌یه مطلع
اولمدیغی کبی غفلتده اولان کسه دخی بوعالمدن انتقال ایتمدکجه حقیقت
حاله واقف اولمازمکر که موتوا قبل ان تموتوا وفقنجه موت اضطراری ایله
موتدن مقدم موت اختیاری ارادی ایله مرده اوله پس بوصورتده اطلاع
تامه موت طبیعی لازم کلمز و قرآنده کلور (ومن آیاته منامکم باللیل والنهار)
و بوندن بطریق الاشاره مراد بودرکه سز کوندز بیدار اولسکوزده کیجه
خوابده اولدیغکز کبی ینه غفلتده سکوز الحاصل کیجه کوز و کوندز یکوز
غفلتده کچر مکرکه بصیرتکز آچله بوصورتده خوابده اولسکوز دخی ینه

بیدارسکز* انکه رنجاندترا عذرش پذیر* تا بیابی مغفرت بروی مکیر (بعض
نسخه‌ده وانکه رنجد ترا عذرش تا بیابی مغفرت مکیر بروی دوشمشدر
بونك تقدیری آنکس که رنجاندترا بپذیر عذرش تا بیابی مغفرت مکیر بروی
دیمکدرکه (انکس مبتدا و ترا رنجانده مفعول و بعد الجمله مبتدایه صفتدر
و عذر پذیرك مفعولی اولوب بعد الجمله مبتدایه خبردر مغفرت بیابی‌نك
مفعولی اولوب بعد الجمله خبر جمله‌سنه تعلیلدر و یاخود مابعدنه تعلیل
اولوب مکیر بروی جمله‌سی پذیر عذرش دن بدل و یاخود جملهٔ استینافیه
اولور رنجاند مضارعدر مصدری رنجانیدندر انجتمك معناسنه لازمی
رنجیدندرکه انجتمك دیمکدر ایکی نونله و متعدینك قاعده‌سی بودرکه
امرك آخرنه الف و بعده ماضی سنده نید لفظی الحاق اولنور
و مضارعنده یا حذف اولنور رنج و رنجانید و رنجاند کبی ترا مرور ایندی
عذرعربیدر انسان ایتدیکی کناهی محو ایده جك نسنه تحری ایتمکه
عذر دیرلرکه اوچ وجهله‌در بری ایشلمدم دیو انکاردر و بری ایشلدم اما
فلان معنادن اوتوری ایشلدم دیو ذنبی ذنب اولمقدن اخراج ایدرنسنه
ذکر ایتمکدر و بری ایشلدم اما بردخی ایشلمیه‌یم دیمکدر و بو اوچنجی‌یه

توبه دیرلر پس هر توبه عذر اولور فاماهر عذر توبه اولماز پذیر باء عجمی ایله وذال معجمه ایله امر حاضردر قبول ایله معناسنه مصدری پذیرفتن در که قبول ایتمکدر مضارعنده پذیرد و پذیرنده دیرلر که فاداله قلب اولنور تا تعلیل ایچوندر بیایی اولنده باء مکسوره و آخرنده یاء خطاب ایله تاسن بولاسن یعنی بولمقدن اوتوری دیمکدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فاباء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر زیرا باءله فانک ایکسی دخی حرف شفوی اولمغله ارالرنده مباد له واقع اولور زبان وزفان کبی ومضارع اولنه استقباله تخصیص ایچون باداخل اولور حاله تخصیص ایچون می داخل اولدیغی کبی مغفرت تحت قدرتنده اولان کسه دن صادر اولان قبیحی ستر ایتمکدر پس قول افندیسنک عقابندن خوفا عیبنی ستر ایلسه اکا مغفرت دیمزلر بروی بر استعلا ایچوندر علی معناسنه (وی اصلنده او یدر ضمیر غائب منفصلدر عربیده هو کبی کاه اولور که الفن حذف ایدوب واو اوزرنه ضمه ثقیل اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر وکاه اولور که اولندن الفی وآخرندن یایی حذف ایدوب یالکز واوقالیجق ساکنله ابتدا متعذر اولمغین اخف حرکات اولان فتحه ایله ورا دیرلر اکا معناسنه مگر که اولنده کلمهٔ اخری اوله بوصورتده تحریکه حاجت قالمیوب سکونله استعمال اولنور مثلا کودیرلر که اصلی که اودر کذا فی دقایق ابن الکمال) مکیر میم نافیه و کیر کاف عجمی ایله امردر طوت معناسنه مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه فصیح بودر که مضارعنده یا زیاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر بروی مکیرانک اوزرنه صوچ طوتمه ومؤاخذه قلمه دیمکدر (معنای بیت) بودر که اول کسه که سنی انجیدر وسکا اذیت ایدوب الم ویرر سن انک عذرنی قبول ایله اکر اعتذار ایدرسه تا که سن انی عفو ایتمکله سندخی حقدن مغفرت بولاسن زیرا قرآنده کاور (الا تحبون ان یغفر الله لکم) ویاخود مغفرت بولمغیچون انی مؤاخذه ایتمز براسن غیرک جرمن عفو ایدیجک حق تعالی دخی سکا سنک غیره ایتدکک معامله کبی معامله ایدر واکر استقصای حق ایدرسک اکا کوره حق دخی سندن حقنی استقصا ایلر وتشدید اوزره اولان دخی اکا کوره بولور ومد بونسه مهلت ویرمک ویاحقنک برمقدارنی ویاکلنی هبه دخی بویله در * حق ندارد

دوست خلق آزاررا * نیست این خصلت یکی دیندار را * تقدیری
ندارد حق خلق آزاررا دوست این خصلت نیست یکی دیندار را
دیمکدرکه حق مبتدا وخلق آزاراندارندك مفعول اولی ودوست مفعول
ثانیسی وبعد الجمله خبر مبتدادر این خصلت مبتدا و نیست خبری
ویکی دیندار نیستك بحسب المعنی مفعولیدرزیرا لسان عربی ایله تقدیری
لاتناصب احدامن اهل الدین ولاتصحله دیمکدر وجائزدرکه نهی غائب
معناسنه اوله که اولمسون دیمکدر (حق اسم ذاتدر ثابت وقائم معناسنه
(ندارد اصلنده نه داردندرکه نه نفی ایچوندر فعله وصلله هاء غیرملوظه
ساقط اولمشدر (دوست دشمن مقابلیدر (خلق آزار وصف ترکیبیدر
اصلنده آزارندهٔ خلق درکه (ازارنده اسم فاعل وخلق انك مفعولیدر
صکره نده حذف ومفعول تقدیم اولنوب خلق ازار اولدی خلق انجدیجی
معناسنه مصدری آزردن وآزار دندر انجتمك معناسنه مستقبلا تنده
زائله را ارا سنده برالف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر (نیست
اصلنده نه است درکه نون مکسور اولیجق یاتولد ایدوب هاوهمزه نك
حذفندن صکره ماقبلی مابعدنه وصل اولندی معناسنه یوقدر دیمکدر
(این اسم اشارتدر هذا کبی مابعدنه اشارتدر (خصلت عربیدرکه
فضیلتده ورذیلتده مستعملدر اکرچه فضیلتده غالبدر بورادهمراد
رذیلتدر یعنی صفت قبیحه درکه خلق آزار اولمقدر (یکی آخرنده یا
زائده درزیرا یك بردر یکی بری در بوراده ایسه مناسب اولان اولکیدر
ومقامدن عموم مستفاد اولمغله هیچ یك دیندار دیمك اولور دیندار
وصف ترکیبیدرکه اصلی دارندهٔ دیندر تنکم نظائری مرور ایتدی
مصدری داشتن درکه طوتمق وصقلمق ومراعات ایتمکدر مضارعنده
شینی رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر پادشاهلره اهل جهانی
حمایت ورعایت ایتدکلری ایچون جهاندار دیرلر دینی محافظه ایدوب
متدین اولان کسه یه دخی دیندار دیرلر (معنای بیت) بودرکه حق تعالی
خلق آزار یعنی خلقی رنجیده قلیجی کسه یی دوست طوتمز بلکه بوصفتده
اولان آدم حقك دشمنی ومبغوض ومغضوبیدرزیرا خلقی انجتمك
خاطر یقمقدر کوکل ایسه کعبه دن اشرفدرزیرا بناء حقدر کعبه ایسه
بناء خلقدرکه بناء حضرت ابرهیمدر علیه السلام بو خصلت هیچ

بربنداره بوقدر یعنی دل آزارلق مؤمن متدین اولانه مناسب ولایق
بلکه بروجهله صحیح دکلدر زیرا صفات ذمیمه نك اقبحی در و یاخود
بوخصلت ذمیمه هیچ برمؤمن متدین ایچون اولسون یعنی حق تعالی
مؤمن متدینی بومقوله بد صفتدن صقلسون والا متدین اولماز زیرا
دینك کمالی فضائل ایله در بوخسه رذائل ایله دکل بلکه رذائل سبب
نقصان دیندر ودینك شرحی بالاده در* ازستم هرکودلی رار یش کرد
آن جراحت بروجود خویش کرد تقدیری هرکه اوکردلی رار یش
ازستم کردان جراحت بروجود خویش دیمکدر که (هرکه مبتدا واو
مبتداء ثانی دلی‌را کردك مفعولی وریش ثانیسی و بعد الجمله خبر اودر
اودخی ماقبلنه صفتدر آن جراحت ایکنجی کردك مفعولیدر و بعد
الجمله هرکه یه خبردر (ستم کوچ جور معناسنه ستمکار ظالم یعنی کوچ
ایدیجی (هرکو اصلنده هرکسی که اودر هاء غیرملفوظه والف حذف
وکافك کسره سی ضمه یه تبدیل وواوه وصل اولنوب کو دنلدی نتکم
بالاده شرح اولنمشدر (دلی‌ده یا وحدت ایچوندر دل کوکلدر نتکم
مروراینتدی (ریش رانك کسره سنی فتحه جانبنه اماله ایله که ا کا
کسرهٔ مجهوله دیرلر یعنی کسره یه بکزر ولکن کسره دکلدر جراحت
معناسنه و اماله سز یعنی کسرهٔ صریحه ایله صقلدر لحیه کبی نتکم شیر که
قلب ریش دکسرهٔ مجهوله ایله اسد وصریحه ایله لین‌در (جراحت
کسرجیم‌ایله یاره درقرح کبی (وجود ذات انساندر ظهور اعتبار یله
(خویش خاء معجمه نك کسری وواو رسمیله وکذلك خویشتن کندی
دیمکدر (معنای بیت) بودرکه هراول کسنه که ستم وجوری اوجندن
برکوکلی مجروح ایلدی اول جراحتی کندی وجودی اوزرنه ایلدی
زیرا بنی آدم بری برینك عضاسی کبیدر وجمیع نفوس نفس واحده
حکمنده در وکذلك ول ستمك وبالی کندی نفسی اوزرنه در نتکم
قرآنده کلور (ومن اساء فعلیها) پس اول قباحتك بالاخره ثقلتی کندی
چکیجك فی الحقیقه کندی کندنه ایتمش اولور نتکم مشهوردر که دیرلر
(هرچه کند بخود کند *اسکه در بند دل ازاری بود *درعقوبت
کار اوزاری بود *بعض نسخه‌ده هرکه دوشمشدر ایکیسنده دخی
موصوف محذوفدر انکسی که وهرکسی که دیمکدر نتکم مثالی مرور

ایتدی

اینـدی و بوندن معلوم اولدیکه انکسی مبتدا (وکه لفظی صفت وموصوف میانده رابطه درکه مابعدی بعد الجمله اکا صفت ومصراع ثانی جمله سی خبردر (وتقدیر کلام دیمکدرکه انکسی که بود در بند دل آزاری بودکار او زاری در عقوبت بند قید دیمکدر (دل آزار وصف ترکیبیدر که مرور ایتـدی آخرنده یا مصدریه در (عقوبت عمل قبیحك جزا وعذابیدرکه عذاب عملك عقبنده وآخرنده اولغله عقوبت وعقـاب دنلدی زیرا عقب کتف وزنی اوزره مؤخر الرجل درکه ترکیده اکا اوکچه دیرلر وحدیثده کاور (ویل للاعقاب من النار (کار کاف عربیله ایش معناسنه (زاریده یا مصدریه در زار ایکیلیجی نالات معنا سنه زاری ایکلدی ناله معناسنه زاریدن ایکیلك نالیدن معناسنه (معنای بیت) بودرکه اول کسه که دل آزارلق وخاطر ییقمق وکوکل یقمق قیدنده اوله وقول وفعلیله کندیی اکا بغلیوب ایش ایدینـه انك کاری عقوبت وعذاب ایچنده زاریلق اولور یعنی عاقبت جزاسنی بولوب نالان وکریان اولور وایتدیکی یانـه قالماز تنکم دیرلر (عمل بد کشی نك قفادار یدر و بونده اشارت واردرکه دل آزارلغك عقوبتی سائر معاصی نك عقوباتنـدن بتردر * ای پسر قصد دل آزاری مکن * ازخدای خویش بیزاری مکن * تقدیری مکن ای پسر قصد دل آزاری مکن بیزاری ازخدای خویش دیمکدرکه (قصد مکن لفظنك مفعولی بیزاری ایکنجیه مفعول اولدیغی کبی (ای نعمة الله ده فتحه ده وکسره ده یازلمشدرکه حرف ندادر ولکن قواعد فرسه مناسب اولان کسره ایله اولمقدر عربیده فتحه ایله کی وزنی اوزره نداء قریب ایچون اولدیغی قاموسده مصرحدر پس عربیده کسره ایله اولمق مجوزدکلدر (پسر باء عجمینك کسریله اوغلان یعنی ابن معناسنه اولدیغی مرور ایتدی کرك ملتحی وکرك امرد اوله ایکیسنه ده شاملدر اهل هوی تخصیص ایدوب صبیح الوجه و بالك یوزلوده استعمال ایدرلر (قصد معروفدرکه فارسیده آهنك کردن ایله تفسیر اولنور (مکن نهی حاضردر زیرا میم نافیه در مصدری کردن ذر ایشلمك و ایلمك معناسنه مضارعنـده کند دینلور رابی نونه قلبله وامر مضارعدن مشتقدر دالنی حذف ایله تنکم مرور ایتدی (بیزاری بری اولمق وقورتلمق معناسنه (معنـای بیت)

بودركه اى اوغل دل آزارلق قصد نى ايله وا كا آهنك ايته كندى
خدا كدن بيزارلق ايله يعنى اكر دل آزارلق قصدن ايدرسك سن
حقدن وحق سندن برى اولوب بردخى آراده ارتباط قالماز نتكم قرآنده
كلور (براءة من الله ورسوله) مقصود انقطاع عصمت وعدم بقاء
علاقه در (براءت و بيزارى اصلنده مجاورتى مكروه اولان نسنه دن
خلاص اولمقدر مثلا ديرلركه برص زحمتندن بره حاصل اولدى وفلان
كسنه دن برى اولدم يعنى اول كسنه وانك محبتى مبغوض اولمغله براءت
كوستردى وخلقدن برى اولمق حقه اتصالدر نتكم كلور (قل الله
ثم ذرهم) فاما حقدن براءت كفردر وحقك عبددن براءتى دخى عبدك
كفر وامثالى معاصيدن عدم امتناعنك نشانيدر پس بونده رمز
واردركه دل آزارلق صفتى شركه برابردركه سبب براءت حقدر والعياذ
بالله تعالى من ذلك * خاطر كس را مرنجان اى پسر * ورنه خوردى
زخم برجان اى پسر * بونده مصراع اولك تقديرى مرنجان اى پسر
خاطر كس را ديمكدركه خاطر كس مرنجانك مفعوليدر زخم خوردينك
مفعولى اولديغى كبى برجان زخمه متعلقدر (خاطر عربيدركه خطوردندر
كوكله فكر وانديشه كلمك وقلبده برنسنه حركت ايتمك معناسنه پس
خاطر قلبه وارد اولمجى وقلبده تحرك ايديجى نسنه معناسنه دركر بانى
وكرك غيرى ولكن اكر قلبده اقامت ايتميوب تيز كلوب كچرسه خاطر
وهاجس اكر اقامت ايدرسه حديث نفس ديرلر وكاه اولوركه ذكر حال
واراده محل طريقيله نفس قلب مراد اولور بومقامده كى كبى (مرنجان
نهى حاضردركه متعديدر انجتمه معناسنه تفصيلى بالاده در (ورنه
بوخسه معناسنده مستعملدر اصلى واكرنه دركه واو عاطفه واكر
حرف شرطدر تخفيف اولنوب ورقا لمشدر آخرنده نه لفظى نفى ايچوندر
يوق معناسنه و بونفى فى الحقيقه ميم نافيه يه راجعدر نفى نفى ايسه
اثباتدر پس مآلى واكر رنجانيدى ديمكدر (خوردى ماضى مخاطبدر
زيرا ياخطاب ضميريدر كنى ده كبى (خوردن يمكدر اكل كبى بوراده مجازدر
(زخم خاءمعجمه ايله ياره و برنق و بره معناسنه (معناى بيت) بودركه
اى پسر هيچ بركسه نك خاطرنى وقلبنى انجتمه و بى حضور اولاجق
وضع ايتمه واكر انجتمامك ايتميوب بلكه انجيدرسك كندى جانك اوزرنه

زخم يرسن يعني والا كنسدي قلبكي وجانكي زخجنلك ايتمش اولورسن
نتكم سري مرور ايتدي ناظم قدس سره جاني خاطر يرينه قودي زيرا
روحك محل تعيني قلبدر پس اذيتدن جان وكوكل انجنور ومتكدر
وبي حضور اولور وبوندن فهم اولنور كه جان كرچه عالم لطافتدن
اولمغله كدورات خارجيه دن اكا يرنسنه مس ايتميه ولكن جسمه مجاورتله
مس ايدر ومشهوردر كه عالم جسمانيده عذاب جسماني وعالم روحانيده
عذاب روحاني ديرلر كه عذاب حسرت وندامت ديدكلريدر پس
جان متأذي اولمق جائز اولمجق بعض روائح كريهه دن ملائكه دخي
متأذي اولمق جائزدر نتكم صوغان وصرمساق رايحه سندن ملائكه
متأذي اولور ديو حديثده وارد اولمشدر يعني برمصلي ثوم وبصل
اكل ايدوب مسجده داخل اولسه اوراده مجتمع اولان ملائكه يه وبني
آدمه اذيت ايتمش اولور پس اذيت ملائكه يي تأويله حاجت قالمز
نتكم بعضيلر تكلف ايتمشلردر زيرا جاده دن خروجدر * كرهمي خواهي
كه كردي معتبر * نام مردم جز بنيكويي مبر * بو بيت نصيحت آميزده
معتبر كرديدنك مفعولي اولوب بعد الجمله كه رابطه سيله خواهي يه
مفعول اولور ومصراع ثانينك تقديري مبر نام مردم جز بنيكويي ديمكدر
كه نام مبرك مفعولي وجز بنيكويي استثنا وجمله سي شرطك جزاسي
اولور كه كرهمي خواهيدر (كر حرف شرطدر كه اكر لفظندن مخففدر
(همي خواهي بونده خواهي مضارع مخاطبدر مي مضارعي حاله
تخصيص ايچون وهاء مفتوحه معناي حالي تأكيد ايچوندر همي
خواهد او طلب ايدوب طورر وهمي خواهي سن استيوب طورر سن
ديمكدر وهمي تقرير ايچون كلور بو يله مي معناسنه يعني مقرر ميدر
ديه جك يرده همي ديرلر ولكن عرب بعض كلماتك اولي ايله اكتفا
ايتديكي كبي بودخي اوقبيلدندر مثلا همي بود بو يله مي ايدي ديمكدر
يعني بو يله اولديغي مقرر ميدر صكره فعل حذف اولنوب بحسب
المقام مراد معلوم اولمغله همي دنلدي (كردي كاف عجميله فعل
مخاطبدر كرديدن صيرورت معناسنه در كه برحالدن برحاله تحولدر
كشتن كبي مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كردي دينلور وياخود
كردندن تخفيف اولنور (معتبر اسم مفعولدر اعتباردن كه اصلنده پرامره

نظردرتا که انك جنسندن شیء آخر معلوم اوله ضکره بو مقوله مواضعده نظر والتفاتده استعمال اولندی پس معتبر نظر قبول وتحسین ایله منظور وملتفت دیمکدر (جز حرف استثنادر غیر ومکر ولکن کبی وبو استثنایه مفرغ دیرلر که علی حسب العامل معربدر زیرا غیرموجب ومستثنی منه محذوفدر تقدیری نام مردم مبر بچیزی ارچیزها الا بنیکویی (بنیکویی ده اولان ب معیت ومقارنت ایچوندر که اکا باء مصاحبت دیرلر نیکوی کوچکدر ایکنجی یا مصدریه در کوچکلك دیمکدر (مبر نهی حاضردر زیرا میم نافیه در اصلی بردن در بانك ضمیله ایلتمك معناسنه مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر ایلدر ایلدیجی معناسنه تا که قطع معناسنه کلن برید نك مضارعی برده التباس لازم کلمیه زیرا بو برد بانك ضمیله در (معنای بیت) بودر که اکردلرسك که عند الله وعند الناس معتبر ونظر قبولله منظور والتفات تحسینله ملتفت اولاسن آدم اوغلاننك نامنی بریردن بر یره ایلتمکدن غیری وجهله ایلتمه یعنی لسانه کتورمه الا ایلکله کتور کملکله دکل زیرا ایلی ایلکله یاد ایده نی ایلکله وکملکله یاد ایده نی دخی کملکله یاد ایدرلر که عملنه کوره جزاء وفاقدر مع هذا (انتم شهداء الله فی الارض) موجبنجه آخر شهادت شر تأثیر ایدوب عندالله اهل شر اولمق لازم کلور بورادندر که میت اوزرنه حاضر اولان جماعته حسن شهادت ایتدررلر تا که شهادتلری شفاعت اوله پس خلقك عیبنی ستر ایتملودر فکیف که عیب اولمیان نسنه یی عیب صورتنه قویوب افترا ایده کی وزر عظیم اهلی اولمش اولورلر نتکم اهالیٔ زمان مبتلادر خصوصا که ارباب انکاردن اهل غلو اولنلر اولیایی بلا بیوجه علنا سب وشتم ایدرلر * قوت نیکی نداری بد مکن * بروجود خود ستم بی حد مکن * تقدیری نداری قوت نیکی مکن بد مکن ستم بی حد بروجود خود دیمکدر قوت نداری یه مفعولدر بد اولکی مکن وستم ایکنجینك مفعولی اولدیغی کبی (قوت ضعفك مقابلیدر (نیك ایودر آخرنده یا مصدریه در نیکی ایلکدر نیك مقابلی بددر که یرامزدر بودخی یاء مصدریه ایله بدی کرك ایدی تا که مقابله تام اوله فاما ضرورت وزن ایچون ترك ایتدی مع هذا یاسزدخی معناسی درستدر (نداری فعل مضارع مخاطب منفیدر مصدری داشتن در

طوتمق دیمکدر مضارعنده شین وایه قلب اولنور نتکم مرور ایتدی
باقی مفردات دخی بالاده شرح اولنمشدر (معنای بیت) چونکه ایلك
قوتن طوتمزسن یعنی کسبه یه ایلك ایتمکه طاقتك یوقدر باری بدایش
اشمه و بدلك ایتمه تا که (یضر ولا ینفع) قبیلندن اولمیه سن و کندی
نفسك اوزرنه بی حد ستم وجور وظلم ایله یعنی اکر بدلك طرفنده
اولورسك کندی وجودکه ظلم ایدرسن زیرا آندیغك اوق بنه سکا دونر
پس ینفع ولایضر کرو هندن اوله کور تا که حسن جزائله مجازات
اولنه سن و بونده ستمی بی حد اولمغله وصف ایلدیکی بدلك خوی
طبیعی اولمغه ناظردر یعنی برکسنه نك خویی علی الاستمرار بدلك اولسه
جزاسی دخی اکا کوره بی حد ولاینقطع اولور زیرا هر بر بدلك ایچون
برجزاء مخصوص ترتیب اولنور* رو زبان ازغیبت مرد مبیند* تانبینی
دست و پای خود به بند* بونك تقدیری رو ببندز بان ازغیبت مردمدر
مصراع ثانی حالی اوزرنه در (رو ببند ایکی جمله درکه ثانی اولی بیاندر
مصراع ثانی مضمونی ماقبلنه تعلیلدر دست نبینی یه مفعول و به بند
اکا ظرفدر روامر حاضردر مصدری رفتن در یورمك و کیتمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب وتایی دال قیلوب رود ورونده دیرلر
مصدری رو بدندر دیمك اصلدن عدول وقواعد فرسه مخالفدر
(زبان زانك فتحه وضمه سیله لساندر (غیبت کسریله غایب بر وجهله
ذکر ایتمکدرکه اکر مسموعی اولسه محزون اولور پس اکر ذکر ایتدیکی
نسنه اول کسنه ده وارایسه اکا غیبت والا بهتان دیرلر وغیبت نصله
حرامدر ودیمشلردرکه غیبت کسریله اغتیابدن اسمدر وفتح غین غلطدر
زیرا فتحله غیبوبت معناسنه مصدردر (ببند بند امر حاضر در بغله
معناسنه مصدری بند بدن درکه بغلمقدر اولنده باء مضمومه معنای
طلبی تأکید ایچوندرکه طلب استقبال اوزرنه مبنیدر زیرا امر استقبال
ایچوندر انکچون با تأکید مذکور ایچوندر یوخسه حال ایچون دکل
وسبب ضمه بنده اولان بانك شفوی اولدیغیدر زیرا قاعدهٔ فرس
اوزره بانك مدخولی حرف شفوی و یا مضموم اولسه اتباع ایدرلر (تا
بوراده تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه (نبینی فعل مضارع مخاطب
متضمن غایبی بیند واسمی بیننده کلور و بوراده درکه خود بین دیرلر

کندینی کوریجی معجب بنفسه معناسنه و بونلرك مصدری خلاف قیاس
اوزره دیدندر که کورمکدر (دست و پای ال وایاقدر واو عاطفه ضم
تانك نشانیدر زیرا بولسانده ضمه واو عاطفه یرینه‌در انکچون بو یله
مواضعده کلام قدماده واو یوقدر صکره متأخرین رسم ایتدیلر واصابت
ایلدیلر زیرا واوك رسمنده بعض مواقعه کوره التباسی رفع واردر
(نه بند بورادہ با ظرفیت ایچوندر بند اسمدرقید معناسنه انکچون
اولنده بامضموم اولمازومطوع یازیلور زیراضمه واتصالی افعاله کوره‌در
(معنای بیت) بودرکه بوری وار دلکی بنی آدم غیبت ومساو یسندن
بند ایله واول مقوله کلماتله آغزاچه‌دنا که کندی الکی واباغنکی بند وقید
ایچنده کورمیه سن یعنی اکرسن اول صدددہ اولورسك عاقبت
کندیکی بو یله قید ده کوررسن زیرا جزاء عملك در شول جهتدنکه
اغزکی مهر لمك وسکوتله مقید قلمق ال واباغك اطلاقنه وعکس
ایتمك قیدنه باعثدر الحاصل اطلاق کلی حق تعالی‌نکدرکه نه دلرسه
سویلر وایشلر عبد ایسه شرعله مقیددرکه حدنی تجاوز ایتمك
جرامدر و بورادہ لسانك تجاوزی کلام حرامه رخصت واطلاقدر
و بومعنادندرکه دنیادہ حقدن خائف اولنلره عقباده لاتخافوا دیرلر
والا خوفه دوشمکدن خوف واردر پس بورادہ بی قید اولانه دخی
قید واردر وقید الده وایاقده و پیونده معروفدر ومهر اغزده‌در قال
الله تعالی (الیوم نختم علی افواهم) اشته بومعنی مراد قید حسی اولدیغی
صورتنده‌در وجائزدرکه قید دست و پامطلق قیددن عبارت اوله یعنی
بورادہ لسانی اطلاق اوزره اولان کشی آخر برقیده دوشر هرنه اولورسه
* هرکه از غیبت زبانش بسته نیست * آنچنان کس از عقوبت رسته
نیست * تقدیری هرکسی که زبانش بسته نیست از غیبت آنچنان کس
رسته نیست از عقوبت دیمکدرکه هرکسی مبتدا وانك خبری مصراع
ثانی جمله سیدر وزبانش مبتدا و بسته نیست خبراولوب جمله سی
هرکسی یه صفت اولور آنچنان کس مبتدا اورسته نیست خبریدر (بسته
اسم مفعولدر بغلنمش معناسنه ماضیدن مشتقدرکه بست درطریقی
بودرکه ماضینك آخری مفتوح وآخرنه بیان فتحه ایچون هاء یاده قلنور
واسم مفعول هر بله مقیداولان ماضی ایله لفظده مشترکدر ولکن قرائن

حالیه ویامقالیه معناده فرق اوانورلر وماضیٔ مفید که ماضیدن قسم
دیدکلریدر بالاده امثلهٔ کثیره‌سی مرور ایتمشدر و بورادن رسته دخی اول
قبیلدندرکه قورتلمش دیمکدر رستن فتحله خلاص ونجات بولمقدر
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر (آنچنان انجلین
وشویله دیمکدرکه آن بعیده اشارتدر عربیده ذلك کبی وچنان ادات
تشبیهدرکه اصلی چون آن در زیرا چون تشبیه ایچون وتعلیل ایچون
کلور وچون آن دن بعد الترکیب واو حذف اولنوب اسم اشارت
معناسندن منسلخ اولوب مجرد تشبیهه محمول اولمغله اولنه اسم اشارت
ادخال ایتدیلر آنچنین دخی بویله در یعنی تشبیه ایچوندرکه بونجلین
دیمکدر اصلی چون این در بوراده ادات تشبیه تحقیرده مبالغه ایچوندر
یوخسه حقیقهٔ تشبیه ایچون دکلدر وتحقیر اسم اشارتدن مأخوذدر
وانجلا این کس دیمك اول خوارکشی که صفت مذکوره ایله متصفدر
دیمکدر و جائزدرکه تشبیهدن مراد بطریق الکنایه کندی اوله
معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك دلی غیبت ومساویدن بغلودکلدر
اومقوله کسه حقك عفو بندن قورتلمش دکلدر زیرا ارتکاب منهی
ایتمکله غضب الهی یه مستحق اولور اثر غضب ایسه عقوبت وعذابدر
انکیچون دیدیلرکه رضای حق اودرکه حق بنده‌سن امرایتدیکی برده کوره
وغضب اودرکه نهی ایتدیکی محلده کوره الحاصل برکسه بومقوله ذنبی
ارتکاب ایدوب قبل التوبه وفات اینسه استحقاقی جهتیله بحسب الغالب
معذب ومعاقب اولور نتکم وعید قرآنی اکاد الدر اکرچه ایمانی جهتیله
مشیت الهیه‌ده زیرا الله تعالی اوزرنه برنسنه واجب دکلدر و وعیده
خلف ایتمك کرمندر نتکم بعض اکابر علماء مذاهب اولمشلردر مکرکه حق
عبد اوله غیبت وامثالی کبی بوصورتده هم استغفار وهم استحلال
لازمدر و برکسه ابن عباس رضی الله عنهما غیبت ایدوب صکره کلوب
استحلال ایتدکده ابن عباس دخی بن حقك حرام ایتدیکی نسنه‌یی
حلال ایدمم ولکن سنك ایچون استغفار ایده یم دیدی فافهم جدا

* * در فوائد خاموشی میکوید * *

* ای برادر کرتوهستیٔ حق طلب * جز بفرمان خدا مکشای لب *

بونك تقدیری ای برادر اکر میطلبی توهستیٔ حق مکشای لب جز بفرمان

خدادر که هستیٔ حق مطلبی نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ولب
مکشاانك مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط درجز بفرمان خدا استثنادر
نتکم نظیری مر و رایتـدی (برادر کسر بائله ارقرنداش در (هستی ده
یامصدریه در که هست وارهستی وارلقدرآخرنده همزهٔ اضافت توسل
ایچوندر که اصلی یادر وکسره سی اختلاس اولنور یعنی سلاست وزن
ایچون بعض حرکت ایله اکتفا اولنور وهستی وار لقدن غیری معنالره
دخی کلور وجه وذات کبی نتکم حلبی ده مصرحدر بوراده مرادبودر که
رضا معناسنه محمولدر وارلق دکلدر نتکم قرأنده کلور (الاابتغاء وجه
ربه الاعلی) ای الاطلب رضاء ربه الاعلی وینه کلور (ویبقی وجه ربك)
ای ذاته المقدسة ووجهك رضامعناسنه کلدیکی بودر که اثر رضابوزده
ظاهراولور وذات دخی من حیث هی مطلوب او لماز بلکه بر وصف
اعتبارایله مطلوب اولور اشرف صفات ایسه رضادر (طلب عربیدر
استمك معناسنه مصدرنده طلبیدن ومضارعنده میطلبدوامرنده بطلب
ونهینده مطلب ومخاطبنده میطلبی دیرلر که بوراده مراد بودر ولکن
ضرورت وزنیچون آخرندن یاء خطاب واولندن می حذف اولنمش
ویادن عوض تو کلمه سیله اکتفا قلنمشدر وجائزدر که هستی ده همزهٔ
اضافت اولمیوب حق طلب وصف ترکیبی اوله طلبندهٔ حق معناسنه
(جزغیر معناسنه حرف استثنا (فرمان بیورق (مکشای نهی حاضردر
آچه دیمکدر مصدری کشادن در که آچمقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر ونهی حاضراودر که امر حاضر اوزرنه
میم مفتوحه زیاده قلنور وامر حاضر دخی مستقبلدن اخذ اولنور
آخرندن دالی حذفله مثلا کشایدك دالی حذف اولنجق کشای قالوب
امراولور واوزرنه میم نافیه ایله مکشای اولور (لب طوداقدر و طرف
معناسنه لب جوی کبی کنار جوی دیمکدر وبردنم اتمکه لبی دیرلر ظاهر
بودر که بتون اتمك اولمیوب برطرفی اولمق حسبیله در (معنای بیت
بودر که اکر برادر اکر حقك رضاسن طلب ایلرسك ویاخود طالب
حق اولدکسه فرمان خدادن غیری وجهله دودق دیرتمه واغز آچمه
یعنی اغزکی آچمه الا حقك اذن ویردیکی وشرعك رخصت کوستردیکی
وجهله کشاده قیل یوخسه نهی ایتدیکی ویبورمدیغی نسنه یه لسانه

مطلب

کتورمه

كتورمه زيرا سن عبد ضعيف وحق ‌ولای قوی در چون سندن نامشروع سوز ايشيده مؤاخذه‌دن خوف ايله وغضبنى اوزريكه حواله ييل بعدذا ناظم قدس سره بو بنده ابتدا اغزى اغز آفتندن آچدى زيرا روز قيامتده اولان عقوباتك اكثرى حصائد السنه‌در بو جهتدن صدر اولده بعض خلفاء تحت اللسان برجر پاره قورلر وضرورت قويه اولمدقجه سوز سو يلمزلردى پس آفت لسان آفت عظيمه‌در كرخبر دارى زحى لايموت * بر دهان خود بنه مهر سكوت * بونك تقديرى اكردارى خبر ازحى لايموت بنه مهر سكوت بردهان خود ديمكدركه خبردارى نك مفعولى وجار ومجرور خبره متعلقدر ولايموت حقه صفتدر وجمله سى فعل شرطدر ومهرسكوت بنه مفعولى وبردهان مهره متعلقدرخبر وقوف وعلم كه بطريق الاخبار حاصل اوله (دارى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى داشتن در مضارعنده شينى رايه وتايى داله قلب ايدوب دارد ودارنده ديرلر (حى ذواحياتدر حقك حياتى ذاتى در بوخسه امرعارض ايله دكلدر آدمك حياتى نفخله اولديغى كبى پس حيات روحله اولمغله ذاتندن اولمامك فرقى وار در وحيات ذاتيه سى اولانه موت يوقدر زيرا موت روحك بدندن مفارقتى در پس لايموت حيك صفت كاشفه سى اولور (دهان ودهن اغزدر (بنه بانك كسره سيله امرحاضردر اولنده بامعناى طلبى تأكيد ايچوندر مصدرى نهادن در قومق معناسنه وضع كبى مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده ديرلر وامر بالاده ذكر اولنديغى اوزره مستقبلدن مشتقدركه آخر مستقبلدن دال حذف وماقبلى اسكان اولنور ومستقبله باومى داخل اولديغى كبى امره دخى داخل اولور (مهر ضم ميله مشهوردر سكوت كلامه قدرتى وار ايكن ترك ايتمكدر (معناى بيت) بودركه اكرحى لايموت يعنى حى وباقى اولان الله تعالى دن وامرندن خبرك وار ايسه و ياخود فى نفس الامر ذات وصفات وافعالنى فى الجمله بلدك ايسه كندى اغزك اوزرنه مهرسكوت اور وسو يلمه زيرا حقدن آكاه اولنلر (من عرف الله كل لسانه) موجبنجه سو يلمزلر خصوصا كه سو يلديكى اسرار اوله و بونده دهانى مهرلمكه صالح نسنه‌يه وسكوتى مهره وخاتمه تشبيه واردر كو يا مهرلنن نسنه اچلديغى كبى اغزدخى

اچلمیه مکرز کرونسبجله و یاضرورت قویه وقتنده آچله وشولکه
(من عرف الله طال لسانه) دنکلمشدر مأمور اولنلره کوره درکه انلرحقله
تکلم ایدرلر زیرا معرفت تامه اغراض فاسده ایله کلامه مانعدر

*ای پسر پند ونصیحت کوش کن * کر نجاتی بایدت خاموش کن *

بونك تقدیری بودرکه ای پسرکن پند ونصیحت کوش کر بایدت
نجاتی کن خاموش (پس پند ونصیحت کن کلمه سنه مفعول اول وکوش
ثانی وبایدت ده تا مفعول ونجاتی فاعل وبعدالجمله فعل شرط وخاموش
مفعول کن اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور ومجموع شرط وجزا
پند ونصیحتی بیاندر (ای پسرمرور ایتدی ندانوع کلام اولمغله تقدیم
ایتدی وپسرله تعبیرایتدیکی شفقت ومرحمت طریقیله در تنکم بعض
مواضعده برادرله تعبیری توقیردن خالی دکلدرکه سبب تنفیذ نصیحتدر
(پند باء عجمینك فتحیله ترکی اوکوت وعرب نصیحت دیر (نصیحت اسمدر
نصحدن ضمله نصح صلاحی متضمن اولان قول وفعلی تحری یدر ونصح
فتحله جامه دککدرکه ناصح خیاط در وبونده ناصحك فعلنی خیاطك
عملنه تشبیه واردر یعنی خیاط نیجه خلل ثوبی سد ایدرسه ناصح دخی
منصوح له اولان کسه نك دین ودنیاده خرقنی دیکر وبعضیلر
دیدیلرکه نصح عسلی شمعدن تصفیه در پس بونده کلامك غل وغشدن
تخلیصنی عسلی خلطدن تخلیصه تشبیه واردر بوصورتده نصحك نقیضی
غش اولور (کوش کاف عجمینك ضمیله قولاق معناسنه ولکن کوش کن
استماع ایله دیمکدرکه استماع قولاغك لوازمندندر (کن امردر مصدری
کردندر اشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند
وکنده دیرلر ایکنجی کن اول معناسنه امردر زیرا برنسنه یی اشلمکه
وایلمکه اولمق لازم کلدکله تنکم عربیده مطاوعت ایچون بابلرده اعتبار
اولنور ایله معناسنه اولان کلمه یی اول معناسنده استعمال ایتدیلر مع هذا
بری لازم وبری متعدیدر (نجاتی ده یا تنکیر ایچوندر نجات خلاصدرکه
هلاکك مقابلیدر (بایدت ده تا خطاب ایچوندرکه تقدیری باید ترا
دیمکدر باید باء عربیله مضارعدر مصدری بایستن درکرك اولمق
معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب باید دیرلر عجم کرك دیه جك
یرده باید وکرکمز دیه جك محلده نباید دیر (خاموش اسم دیمکدر واونی

حذف ایدوب خامش دخی دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای اوغل
اوکوت دکله سکا نصیحتم اولدرکه اکر سکا دوجهان آفاتندن خلاص
کرکسه ایسم اول و بلاضرورة سکوت اختیار ایله مکر که کلامه
ضرورت اوله بوصورتده مواقع سکوتدن مستثنادر وخاموش اولمق
زیاده مهماتدن وکلام بلاضرورة آفاتدن اولمغله ارشادده تلطف
وامحاض نصیحده مبالغه طریقیله مخاطبه پسر اطلاق ایلدی تتکم مقام
مناصحهده سن بنم اوغلم کبی بلکه دخی ایلریسن دیرلر و بونده صحبت
ناسدن تحذیر وعزلته ترغیب واردر زیرا صحبتده خاموشلق اولماز
پس سد ذرائع ایتمك کرکدر زیرا خیره مؤدی اولان خیر وشره منجر
اولان شردر فاعمل بذلك * هرکرا کفتار بسیارش بود * دل درون
سینه بیمارش بود * بونك تقدیری هرکرا که بود کفتار بسیارش بود
دل درون سینه بیمارش دیمکدر هرکرا مبتدا وکفتار بودك مفعولی و بعد
الجمله محذوف اولان که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ودل ایکنجی
بودك فاعلی ودرون ظرفی و بیمار مفعولیدر و بعد الجمله خبر مبتدادر
(هرکرا هر کیمك دیمکدر که را تعلیل ایچوندر وکه اسمدر (کفتار
کاف عجمینك ضمیله هنوز دله کلان سوزدر سخن اعمدر کفتار اصلنده
آرنده کفت درکه وصف ترکیبیدر ابن کمال دیمشدر که کفتار سوز
دیزمکدر انجو دیزر کبی عرب اکا نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه
باعث اولدیغندن اوتوری کفتار دیدیلر باعث فعله فاعلك اسمنی
اطلاق ایتمك هر دلده شایعدر (بسیارش ده شین ضمیری که یه راجعدر
بسیار کفتاره صفتدر بسیار چوق دیمکدر ظاهر اولان بودرکه اصلی
آرنده بسیدرکه وصف ترکیبیدر چوق سوز کتور یجی ودیزیجی معناسنه
(بود مضارعدر مصدری بودندر اولمق معناسنه مضارعنده واو
مفتوح قلنوب بود دینلور امر غائبده باد دیرلر که اصلی بواد درکه بکثرت
استعمالله واو حذف اولنمشدر فاحفظه (درون اصلنده دردرکه
ظرفیت ایچوندر واو نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر درون سینه نك
معناسی سینه ایچروسنده دیمکدر (سینه کوکس در صدر
معناسنه دل که کوکلدر سینه ایچروسنده درکه سینه انك ظرفی
وظاهریدر نتکم قرآنده کلور (ولکن تعمی القلوب التی فی الصدور)

(بیمار خسته‌درکه ترك صبرو دیر اصلی آرنده بیم درکه وصف ترکیبیدر قورقوکتور بجیدر زیرا بیم قورخودر انسانك مرضی موت قورخوسن کتوردیکی ایچون مریضه بیمار دیدیلر و بعضیلر دیمشلردرکه بی حرف نفی ومار یلاندرحیه کبی و یلان بیك سنه ودخی زیاده‌صحت وحیاتده اولور پس بیمار دیمك بی صحت دیمك اولور بیمار آخرنده اولان ضمیر غائب اولکی کبیدر واولکی ضمیر معناده بوده متصلدرکه هرکرا بودش کفتار بسیار دیمکدر وایکنجی سینه یه متصلدر که دل درون سینه اش بیمار بود دیمکدر ودله متصل اولمق دخی وجهدر دلش کبی (معنای بیت) بودرکه هر کیمك که کلام کثیری اوله یعنی چوق سویلیه انك سینه سی ایچنده اولان کوکلی خسته اولور یعنی چوق سویلمك کوکله مضردرکه حقله حضورنه مانعدر مکرکه کلامی ذکر وتلاوت قرآن وامثالی اوله و بردخی چوق سویلمك معصیتدر ومعصیتدن کوکل قرارر وفطرت اصلیه سندن انحراف بولور مریضك طبعی منحرف اولدیغی کبی پس بونده دلك اصل خلقتندن انحرافده حالنی مزاجك اعتدالدن انحرافنه تشبیه واردر و بونده اشارت واردرکه قلبك بیمار اولدیغی جمیع اجزاء بدنه مضردر زیرا قلب مدار وجوددر نتکم حدیثده کلور (ان فی الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد کله)الحاصل ظاهرك خیر و شرله باطنه و باطنك دخی ظاهره تأثیری واردر و باطنك خیری حسن اعتقاد ونیت وشری خلافیدر* عاقلا نرا پیشه خاموشی بود* پیشهٔ جاهل فراموشی بود* بونك تقدیری بود خاموشی عاقلانرا پیشه بود پیشهٔ جاهل فراموشی دیمکدرکه خاموشی بودك فاعلی و پیشه مفعول اولی وعاقلانرا ثانیسی در پیشهٔ جاهل فاعل وفعل وفراموشی مفعولدر (عاقلان عاقلك جمیدر آخرنده راعلامت مفعولیدر (پیشه صنعتدر نتکم تفصیلی مرور ایتدی (خاموشی‌ده اولان یا مصدریه در (پیشهٔ جاهلده همزه اضافه توسل ایچوندر زیرا آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه اتصاله مانعدر (جاهل عالمك ضدیدر احق عاقلك مقابلی اولدیغی کبی وجهل ایکی نوعدر بری جهل بسیطدرکه انك صاحبی قابل علمدر و بری دخی جهل مرکبدرکه صاحبی قابل علم دکلدر زیرا

جهل

جهـل مركب اودركه صاحبي بلديكن بلمز وبلكه بلك ادعا ايلر تنكم
جهل بسيطك صاحبي بلديكن بيلور وبلكه سعى ايدر بلديكن بلمين
ايسه تعلم صددنده اولماز بوراده ناظم قدس سره پيشـهٔ احمق ديسه
مقابله درست اولوردى ولكن احمقه جهل لازم كامله لازم ايله مقـابله
ايلدى زيرا جهـلده تشنيع زياده در (فرا موشى ده اولان يا دخى
مصدريه در فراموش اونتمق فراموشى اونتقلقدر وحلميده مصرحدركه
فراموش اونتمق معناسنه اسم مصدردر فراموشى اونتقلقدر مصدر يت
اسم اعتبـاريله حاصلده همان اسم مصدر قبيلندندر (معناى بيت)
بودركه عاقللره پيشـه خاموشلق اولور يعنى عقل كامل اهلى اولان
ايسم اولور وچوق سويلمز زيرا مقتضاى حكمت سكوندر تنكم لقمان
حكيمدن واقع اولمشدر فاما پيشـهٔ جاهل ونادان وبى شعور بوپند
ونصيحتى اونيدوب اكثار كلام ايلمك لكدر پس انك كه بو اوكوت
قولاغنه كيرمش وبصيرتله حسنى كورمشدر خلافنه قولاق طوتوب
اغزن اچاز وياخود پيشهٔ جاهل خاموشلغى اونتمق اولور زيرا اكر
حضورى دائم اولايدى خاموشـلغى اوزرنه مستمر اولوردى ولكن
غافلك حالى نولاجغدر بللو در * خامشى از كذب وغيبت واجبست
* ابلهست آن كو بكفتن راغبست * خامشى مبتـدا وجار ومجرور
اكا متعلقدر ابلهست مقدم خبر آن كه مؤخر مبتدا واو مبتدا وراغبست
خبرى وجار ومجرور راغبه متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه يعنى آن كه يه
صفتدر زيرا اصلنده آن كسى كه او ديمكدر پس فى الحقيقه مبتـدا
اولان آن كسى در (وكه بين الموصوف والصفـة رابطه در (كذب
صدقك مقـابليدر يعنى خلاف واقع اوزرنه اخبار در (غيبت كسرله
شرح اولنـدى (واجب وجوبدندركه لزوم وثبوتدر بوراده مراد
واجب شرعيدركه تاركى ذم وعقابه مستحق اولور (ابله بالاده شرح
اولنـديغى اوزره اوغوز ديدكلر يدركه سليم الصدر در بوراده مراد
احمق دركه حمق صفت مذمومه در (بكفتن ده باء مفتوحه باء تعـديه
ديدكلريدركه مجرد تعلق ايچوندر يعنى بو بافعلى معموله ايصال ايچوندر
يوخسه بلا صله ديدكلرى دكلدركه زائده در وكنى بالله ده كى كبى (كفتن
سو يلمكدر (راغب رغبتدندركه بر نسنه يى ارادت واوزرنه حريص

اولمق (معنای بیت) بودرکه کذب وغیبت وامثالی منکرات قولیه دن سکوت وپرهیز ایتمك شرعا واجبدر شویله که تارکی ذم وعقابه مستحق اولور زیرا برنسنه نك که حقنده وعیـد قرآن اوله فعلنك قبحی ونتیجه سی ظاهر درایله واحقدر اول کیسه که سویلمکه حریصدر زیرا سو یلدیکی حرام ایسـه حال بللودر وحرام اولمیوب شهوت کلامدن ناشی ایسـه صورتده حسن ومعنـاده قبیح اولمش اولور الله تعالی ایسه انسانك باطننه وغرض صحیحنه نظر ایدر صورتنـه وعملنه باقمز زیرا صورت قشر ومعنی لب در و بی لب اولان نسنه نك حالی جوز و بادام پوسیده وامثالی کبی یاقذف ویاآتشده احراق اولنور بعدذا ناظم قدس سره عموم اوزرنه سکوته ترغیبدن صکره خصوص اوزرنه کذب وغیبتدن سکونه دخی تحریض ایلدی زیرا کذب وغیبت افحش منکرات قولیه دندر * ای برادر جزثنای حق مکو * قول حق را از برای دق مکو * بونك تقدیری ای برادر مکو جزثنـای حق مکو قول حق را از برای دق دیمکدرکه جزثنا اولکی مکونك مفعولیدر استثنـاء مفرغ طریقیله که علی حسب العوامل معربدر ای لاتقلب ثناء من الاثنینة لاثناء الحق پس مستثنی منه حذف اولنوب جز لفظنك مدخولی عامله کوره اعراب اولندی وقول حق ایکنجینك مفعولیـدر واز برای دق انی تعلیلدر (ثنـا تعظیمی مشعر اولان قول وفعلدر حالا بعد حال اعاده اولنمغله ثناء دنلدی زیرا ثنی برنسنه یی ایکی قات ایتمکه ومکرر قلمغه دیرلر (ثنای حق آخرنده اولان یاهمزه دن بدلدر زیرا ثنـا ناقصدر مهموز دکل ولکن بومقوله ناقصـلر ممدود ومقصور اولمق جائز عطنا وغطا ورداء وامثالی کبی وثنای ده یایه بدل همزه رسم وتلفظ اولنمق وجهدر ولکن قواعد فرسه منـاسب اولان یادر زیرا آخری الف وواو اولان کلمه لره اضافت حالنده یای توسل کتورورلر (مکو نهی حاضردر کاف عجمیله مصدری کفتن درسو یلمك معناسنه مضارعنده فاءی واوه قلب ومابعدنده بریاز یاده ایدوب کوید وکو ینده دیرلر پس مکونك اصلی مکوی درکه مضارعك دالنی حذف ایله امر ومیم مفتوحه ادخالی ایله نهی اولور (از برای و بهر وزیرا حروف تعلیلدر اصلنـده برای در اولنه تأکیـد تعلیل ایچون از لفظی ادخال اولنوب از برای

مطلب

واز بهر

واز بهر دیرلر زیرا از دخی من جاره مضاسنه تعلیل ایچون کلور تتکم
ازانکه دیرلر ازان سبب وعلت که معناسنه (دق عربیسدر برقسنه بی
دوکك وکسر ایتمك درکه فارسیده کوفتن ایله تعبیر اولنور و بوندندر طحینه
یعنی مطحون ومدقوق دانه یه دقیق و بابنه دقاق دیرلر یعنی د قله
اون اولان نسنه یی صاتیجی معناسنه که اوائلده دق ایدن بیع ایدردی
بواعصارده ده خاص اونلرده عربده وروم‌ده جاریدر ودق دیمکه
سبب آلت ایله اولدیغنه بناءدر واول آلته که مدق کسرله ومدق دیرلر
ضمتین ایله بواعصارده صو و باد وآت دکرمنلریله دق اولنور و بوراده
دقله مراد طعن وتشنیعدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر حقك
مدح وثنا وذکر وتسبیحندن غیری سو یله (زیرا لسان کذارکاه قرآن
وواسطهٔ وردثنا رجاندر بوخسه آلت کذب وغیبت ومساوی دکلدر
وسن قول حقی خلقه طعن وتشنعدن اوتوری سو یله باطلی سو یلیوب
حق سویلدیکك صورتده غرض نفسانی ایله سو یله والابودخی باطل
اولور زیرادق وطعن حرامدر پس حرامی متضمن اولان دخی حرامدر
نتکم برخارجی ناحیهٔ مسجد نبوی‌ده لاحکم الا الله دیو امام علی‌یه
کرم الله وجهه طعن وتعریض ایتدکده امام علی دخی بوسوزی کوش
ایدیجك جوابنده کلمهٔ حق ارید بهـا باطل دیدی اشته بو بر اصلی
صحیحدر که فروع کثیره‌یی مشتملدر یعنی نقدر صورت حقده ریا وسمعه
واغراض نفسانیه‌یی متضمن اولور وار یسه آنده داخلدر زیرا صورت
معنا ایله دائردر چونکه معنادن عاری اوله بی فائده در * هر که در بند عبارت
میشود * هر چه دارد جمله غارت میشود * بونك تقدیری هر کسی که
میشود در بند عبارت میشود هرچه دارد جمله غارت دیمکدر وکه هر کسی
مبتداء مابعدنده جمله اکا صفتدر و هرچه ایکنجی میشودك فاعلی
وغارت مفعولی ودارد جمله‌سی محذوف که رابطـه سیله هرچه یه
صفتدر وجمله لفظی هرچه یی تأکیددر و میشود بعدالجمله مبتدایه خبردر
(عبـارت معانی اوزرینه دلالت ایدن الفـاظدر زیرا اورادن معنـای
مقصوده عبور وتجـاوز واقع اولور نتکم موعظه یه عبرت دیدیلر زیرا
آنکله جهلدن علمه عبور اولنور و بردخی تفسیر رؤیایه تعبیر دیدکاری
کبی الفاظه دخی عبـارت دیدیلر زیرا ضمیرده مستور اولان معنـایی

تفسیر ایدر کذا قیل فاماظاهر اولان بودرکه تعبیر رؤیاده دخی معنای عبور واردر زیرا عالم مثالده تمثل ایدن خیالك بوعالمده حقیقتی واردر مثلا کندنی سود ایچر کورسه علمه دلالت ایدر (پس معبر بو مقوله معنایه واقف اولیجق خیالدن حقیقته عبور ایدوب اول وجهله تفسیر ایدر(هرچه بوراده چه چیز معناسنه‌درکه نسنه‌در (دارد داشتن‌دن اولدیغی کذر ایتدی که طوتمق معناسنه‌در بوراده مالك اولمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (غارت اغارندن اسمدر طاقت اطاقتدن وطاعت اطاعتدن اسم اولدیغی کبی زیرا افعالی اغار واطاق واطاع اولمق مصادر مذکوره‌یه دلالت ایدر غارت واغارت مشیده یعنی یوریمکده عجله وسرعت ایتمکدر ونهب ویغما ایچون عسکر وخیل برقوم اوزرنه سرعتله هجوم ایتمك (معنای بیت) بودرکه هرکسه‌که عبارات والفاظ قیدنده اولوب اظهار فصاحت ایچون لبلرن بوکوب سوبلیه وآوردن طوادوره کلام ایلیه اول کسه هرنیه مالك ایسه عمل وطاعتدن جمله‌سی غارت ویغما اولور (یعنی نفس وشیطان انك اعمالنی افساد وابطاله سبب اولور زیرا (وما انا من المتکلفین) موجبنجه دینده تکلف اولماز انکیچون دعاده سجعدن نهی اولنمشدر (پس الفاظی دوزب آنده تکلف ایتمك آرایش ظاهر وشعرایه تشبهدر قرآن ایسه شعر دکلدر بو جهتدن اهل قرآن دخی شعر کبی مخیل نسنه‌دن حذر ایتملودر

* دل ز پر کفتن بمیرد در بدن * کرچه کفتارش بوددرعدن *

بونك تقدیری بمیرددل در بدن ز پر کفتن اکرچه بود کفتارش درعدن دیمکدرکه دل بمیردك فاعلی وظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر وکرچه اکرچه حرف شرطدر ولکن بوراده عربیده ان وصلیه کبیدرکه تقدیری اکرچه بود کفتارش درعدن واکرچه نبود دیمکدرکه ایکی صورتك میاننی تسویه‌در (پس جزایه حاجت قالماز کفتار بودك فاعلی ودرعدن مفعولیدر (پر بای عجمینك ضمیله طولو معناسنه‌در پرلفتن طولو سویلمکدرکه اکثار کلامدن عبارتدر بمیرد مضارعدر مصدری مردندرکه اولمکدر مضارعنده فصیح بودرکه میمی مکسور ایدوب مابعدنده بریا زیاده سیله میرد ومیرنده دیرلر (وکاه اولورکه

ضرورت وزن ایچون یاسزدخی استعمال ایدرلر ومیرد اولنده بامضارعی
استقباله تخصیص ایچوندر ومضموم اوقندیغی میم حرف شفوی اولمغله
تناسب ایچوندر زیرا ضمه شفویه در وسائر حروف شفویه دخی میم
کبیدر ومضارعك اولی مضموم اولدیغی محلده دخی کسره دن ضمه یه
خروج لازم کلمسون ایچون مضموم اوقنور (کرچه مرورایتدی (دل
وکفتن وکفتار وبدن وبوکبی (در ضمله ورانك تشدیدی ایله عربیدر
انجو معناسنه (عدن فتحتین ایله یمنده برشهردر عدن ایله تسمیه یه وجه
بودرکه تبع دیدکلری پادشاه اهل جرائمی اوراده حبس ایدردی
عدن ایسه اصلنده اقامت معناسنه در انکیچون جنات عدنی جنات
اقامتیله تفسیر ایدرلر ومعدن دخی کسر داله بوندندرکه منبت جواهردر
ودری عدنه اضافت قیلدی زیرا اوبنی یمنه مضاف اولان دریادن
چیقر هرمز انجوسی دیدکلری کبی هرمزدخی برشهردر ودیمشلردرکه
بحر هند وبحر یمن اهل توحیدك سفینه ایله اوزرلرنده حملنی قبول
ایتدکلری ایچون حق تعالی تشریفا انجویی انلره تخصیص ایتدی
شویله که اعتبار انلردن اخراج اولنان انجویه در وانجو خلق آدمدن
مقدمدر اکرچه حوانك کوزی یاشندن دخی انجو حاصل اولدی
لیلهٔ معراجده عرق نبویدن کل حاصل اولدیغی کبی اکرچه اندن
مقدم عالمده کل موجود ایدی (معنای بیت) بودرکه بدن ایچنده سینه
منتمل اولدیغی دل چوق سویلمکدن مرده اولور وقوتی کیدر ونوری
سونور اکرچه دنذم ایتدیکی کلام یمنده شهر عدنه مضاف اولان
دریادن چقان انجو کبی معتبر ولطیف اولورسه ده پس بونده فصاحت
وبلاغتی مشتمل اولان کلامی لطافت واعتبارده انجویه تشبیه واردر
وتشبیهدن غرض ترغیبدر وبوندن ناظمك قدس سره مقصودی
اکثار کلامدن تنفیردر یوخسه مجلسه کوره سویلنن کلام مرغوبی
قدح دکلدر زیرا سامعه فائدهٔ زائده سی واردر کلام حسان وسحبان

وامثالی کبی فافهم * ای که سعی اندر فصاحت میکنی * چهرهٔ دلرا
جراحت میکنی * بعض نسخه ده انکه سعی اندر فصاحت میکند
دوشمشدر ولکن خطاب مابعدنه مناسبدر بونك تقدیری دیمکدرکه
ای کشی که میکنی سعی اندر فصاحت میکنی چهرهٔ دلرا جراحت

پس سعی میکنی یه مفعول واندر اکا ظرف اولوب بعد الجمله
کسی یه صفت اولور وجهره ایکنجی میکنی یه مفعول اول وجراحت
ثانی اولوب مصراع اولدن مأخوذ اولان شرط محذوف جواب
وجزا اولور تقدیری اگر تو میکنی سعی اندر فصاحت میکنی
چهره دلرا بر جراحت دیمکدر (سعی مشی سریعه دیرلر که بلمك
دیکاری مرتبه دن آشغه در صکره مجازا برامرده جد ایچون دخی
استعمال اولندی کرك خیر وکرشر ولکن افعال محموده ده اکثردر
(فصاحت لغتده بیاندر وروشن زبان اولمقدرکه سوزنده لکنت
وقار یشق دل اولیه اصطلاحده مفردده وکلامده ومتکلمده
اولور که علم بیانده مبیندر (چهره فتحله وکسرله یکزدر باقی مفردات
مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه ای کسه که کلامنده فصاحته
ومزین عبارته سعی ایدرسن وجد ایلرسك که ارایشلی الفاظله
خلقه صنعت صتارسن اکر سن بویله ایدرسك کوکل یوزنی یاره
ومجروح ایلرسن زیرا سن خارجده تصنع ایتدکجه کویا چهره دلی
خراشیده قیلورسن زیرا سوز تراش ایدوب سویلمك معصیت اولمغله
اثری کوکل چهره سنده ظاهر اولورکه هر عملك کندنه مناسب اثری
واردر پس کلامده تکلف ایتمك مجروح اولمق اثری دخی جراحت
اولور وخلقك یوزنه سویلدیکك سوزك اثری کوکل یوزنه
عکس ایدر* روزبانرا دردهان محبوس دار* ازخلائق خویش را
مأیوس دار* بونك تقدیری رودار زبانرا محبوس دردهان
دار خویش را مأیوس ازخلائق دیمکدرکه زبان دارك مفعول اولی
ومحبوس ثانیسی ودردهان محبوسه ظرفدر وبعد الجمله روجمله سنی
بیان اولور وکذلك خویش دار ثانینك مفعول اولی ومأیوس ثانیسی
وبعد الجمله استئنافیه اولورکه فی الجمله ماقبلنی تعلیلدن خالی اولماز
زیرا خلقدن مأیوس اولمق حبس لسان ایتمکه سببدر وشولکه طمع
وخلقدن جلب اوزرنه در سویلمکدن لابددر (رو رانك فتحیله
امر حاضردر مصدری رفتن در فتحله یوریمك وکتمك معناسنه
مضارعنده فاپی واوه وتاپی داله قلب ایدوب رود وروند دیرلر (زبان
فتحله وضمله دلدر زبان بند دل باغی ودل بغلیجی در (دهان آغزدر

محبوس

محبوس اسم مفعولدر مصدری حبسدر که حرکتدن منعدر ایکیچون علی التأبید ناس اوزرنه موقوف اولان نسنه یه حبس فی سبیل الله دیرلر زیرا موقوف اولان نسنه شرط واقف اوزرنه وقوف ایدر وتصرفدن منع اولنور (خلائق خلیقه نك جمیدر ناس معناسنه خلق کبی وبهائم وسائر مخلوقاته دخی اطلاق اولنور (مأیوس اسم مفعولدر ایاس دن ناامید اولمق وقطع امل ایتمك معناسنه یأس کبی ولکن اولکی سمع وایکنجی منع بابندندر دار بالاده ذکر اولندیغی اوزره داشتن دن مأخوذ امردر یعنی داشتن که طوتمقدر مضارعنده شین را به قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر ودارد که مضارعدر دالی حذف اولنیجق دار قالور که امردر (معنای بیت) بودر که بو بنی آغزکده دلکی محبوس طوت وسویله وکندیکی خلقدن ناامید طوت وانلرك جانبندن طمعه دوشوب آغزك آچه زیرا طمع بلاسیدر که آغزیکی آچدرر ومشهوردر که سویلرلر دل بردر ایکی قولق برسویله ایکی دکله سؤال اولنورسه که دل آغزده اولور پس دهانی ذکر ایتمکه حاجت ندر جواب بودر که دهانی ذکر ایتمك تقبیح ایچوندر (یقولون بافواههم) کبی فم ولسانله اولور لکن فم تصریح اولندی کویا دیمکدر که دهان لسانی حبس ایچوندر زندان خلق اولنمشدر پس آنی اورادن اطلاق ایله وآغز قلبده اولمیان نسنه یی سویلمك ایچون دکلدر بلکه صدق ایچوندر پس اومقوله نسنه یی لسانه کتورمك قبیحدر که دهان ولسانی ماخلق لهك غیریده استعمال ایتمکدر * هر که او برعیب خود

بیناشود * روح اورا قوتی پیدا شود * بونك تقدیری هرکسی که اوشود بینا برعیب خود شود قوتی روح اورا پیدا دیمکدر که هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی وشودك فاعلی تحتنده اولان ضمیر او ومفعولی بینا وبرعیب بینایه متعلقدر اطلاع معناسنی تضمین ایله زیرا بینا یا بنفسه ویا بالله تعدیه ایدر برایله دکل ودر نسخه سنه کوره هر زایده اولورسه وشودو بعدالجمله مبتداء ثانی یه خبر اولوب جمله سی مبتداء اولیه صفت اولور وقوتی ایکنجی شودك فاعلی وپیدا مفعولی وروح اورا قوته متعلقدر زیرا را تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در وفعل مذکور بعدالجمله مبتداء اولك خبریدر (عیب هر بیدر که

شول امر در برنسنه آنکله نقصانه مقر اولور زیرا عیب فتحله ظرف مقوله سیدر (بیناصفت مشبهه نك برنوعیدرکه آخرکلمه دن بدل الفله اولور معناسی کورکن در وبوبابك مصدری دید ندر علی غیر القیاس پس ماضیسی دید ومضارعی بیند واسم فاعلی بیننده در خود بین کندنی کوریجی در و بینادم بین مضارعده اولان بین در که مضارعك آخر حرفنه بدل الف کتور مشلردر کو یده کویا دیدکلری کبی امر اولان بین دخی مضارعك دالنی حذفله در (روح نفس ناطقه درکه هرکس اندن انا ایله تعبیر ایتدیکی ذاتدر (قوی ده یانوعیت افاده ایدر قوت ضعفك مقابلیدر یعنی بنیه نك شدت وصلابتیدر که حیوان افعال شاقه یه انکله متمکن اولور (معنای بیت) بودرکه هر اول کس که کندی عیبنی کورکن وانك او زرنه مطلع و غیرك عیبنی بسو یلمکدن فارغ وکندی نفسنه مشغول اوله انك روح ونفس ناطقه سی ایچون باشقه برقوت ظاهر اولورکه اول قوت شببیله اهل ملکوتله مکالمه یه قدرت بولور وهرکسنده باطنی اولان هنره اطلاع ایله کمالی صورتنه کلور نتکم عیسی روح الله علیه السلام حواریبن ایله کیدرکن برخنزیره راست کلوب حواریون آنی تقبیح ایتدکده حضرت عیسی دخی مااحسن بیاض اسنانه دیو اول خنزیرك دندانلرینك بیاضلغندن تعجب صورتن کوستردی واشارت ایلدی که هرنسنه نك عیبندن اغماض عین ایدوب محاسنی طرفنه نظر ایتمك لازمدر

*** * درعمل خالص مکوید * ***

هرکه باشد اهل ایمان ای عزیز * پاك دارد چارچیز ازچارچیز * بونك تقدیری ای عزیز هرکسی که باشد اهل ایمان دارد چارچیز پاك ازچارچیز دیمکدرکه هرکسی مبتدا واهل ایمان باشدك مفعولی و بعدالجمله مبتدایه صفت اولور وچارچیز دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور پاکه متعلقدر زیرا پاك عربیده طاهر دیمکدر ولغت عربده تأویل ایله بعض جوامده جار تعلق ایتدیکی کبی اسد علی کبی شجاع علی دیمکدر فارسیده دخی جائز بدر ودار در بعد الجمله مبتدایه خبر اولور (باشد باء عربیله مصدری باشیدن کلور اولمق معناسنه (اهل برنسنه نك خاصه سیدرکه اکا نسبت اولنور اهل الله کبی که خواص حقدر

واهل.

واهل البلد واهل الدار واهل القبيله واهل الحی دیرلر اول بلنده یعنی
وامثالنه منسوبلردر واهل الرجل دخی بویله درکه ازواج واولاد
واقارب واصحاب وعبید وامایه شاملدر زیرا جمله سی رجله مضافدر
واهل قرآن واهل حدیث واهل ایمان علم قرآن وعلم حدیث وتصدیق
واقرار انلری جمع ایلین جماعتدرکه قرآن وحدیث وایمانه
منسوبلردر (عزیز عزتند رکه ذلتك مقابلیدر وعزیزنادر بولنان
نسنه درکونش کبی واهل کماله عزیز دیدکلری دخی موقر ونادر
بولندیغندندر (چاردرتدر چهار لفظندن مخففدرکه چهار جیم
عجمینك فتحیله درچهاریار دیرلر خلفاء اربعه یه وچارپا دیرلر
درت آیاق اوزرنه یورین حیوانلره (چیز جیم عجمیله نسنه معناسنه
نسنه سی یوق دیه جك یرده عجم بی چیزست دیر ونسنه دکل
دیه جك یرده ناچیز دیر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز الوجود
ومحترم بهبود هرکسه که اهل ایمان کامل اولاکه قلبنده تصدیق
ولسانده اقرار وارکاننده اعمال صالحه بولنه درت نسنه یی درت
نسنه دن پاك وطاهرطوتر ونجاست حسیه دن پرهیز ایتدیکی کبی
قذر معنوی دن دخی حذر ایدوب تکمیل طهارت ایدر وبوطهارتی
بابنده عزیز ایله خطاب ایتدی زیرا عزت نفس وشرف انسان
پاك دامن اولمغله درمطلقا وملوث ذلیلدرکه اکا حرمت یوقدر
* ازحسد اول تودلرا پاك دار * خویشتن را بعد از ان مؤمن شمار *
بونك تقدیری دارتو اول دلرا پاك از حسد شمار خویشتن را
مؤمن بعد از ان دیمکدرکه تو دارتحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر
اول داره ظرفدر زیرا اولا وقبل الکل دیمکدر دل مفعول اول
وپاك ثانی واز حسد پاکه متعلقدر خویشتن شمارك مفعول اولی
ومؤمن ثانیسی وبعد کلمه سی ظرفدر ومصراع اول جمله سی ماقبلنی
بیان اولور اکرماقبلی دخی بونجه این امر اولایدی اندن بدل اولوردی
ومصراع ثانی اوله معنادة تعلیلدر (حسد کشی عدوسنك نعمتنه باقوب
غیظ واضطرابه دوشمکدر وبوغیظ واضطراب نعمتك محسوددن
زائل وحاسده انتقالنك تمنی سنه سبب اولمغله حسد بومعناده یعنی
تمنی مذکورده استعمال اولندی وحدیثده (لاحسد الافی اثنین)

وارد اولدیغی غبطه نك حسده مؤدی و سبب اولدیغیچوندر پس
حذ یشده حسد دن مراد غبطه در یعنی ایکی نسنه یه غبطه ایدیکوز
بری تصدق مال وبری تعلیم علمدر که بونلر افاضل اعمالدن اولمغله
مغبوط فیه اولمغه سزادر و بعضیلر حقیقت حسده حمل ایتدیلر
زیرا قدر مال و حرمت علمی بلمینلر مال وعلمی قدر وحرمت بلنلره
انتقالی ایتمك مناسب وبمتادر (اولی قبل منعاسنه در وزنی افعلدر
نتکم مؤنثی اولی کلدیکی کا دالدر و بافوعلی در نتکم اتیتـه اولاده
انصرافی آتی مؤیددر (خویشتن کندی دیمکدر خویش کبی واوزی
رسمیدر تلفظ اولنمز استخوان و خوان وامثـالنده کی کبی (بعد
صکره در که قبل مقابلیدر بعدازان اندن صکره دیمکدر (مؤمن کافرك
مقابلیـدر کویا تکذ یبدن امن اوزرنه قلبی دیمکدر وحقك مؤمن
اولدیغی مؤمن خائنی عذابدن امن اوزره قلدیغیـدر ودیمشلردرکه
مؤمن اهل اعتقـاد وشهادت وعملدر وکافر مطلقا ایمانی اولمیـاندر
اکر اظهار ایمان ایدرسه منافقـدر واکر بعـد الایمان کافر اولورسه
مرتددر واکر ایکی الهه قائل اولورسه مشرکدر واکر بردین ایله تدین
ایدرسه کتابی در واکر قدم دهره ذاهب اولوب حوادثی دهره اسناد
ایدرسه دهری در واکر دهری اولدیغی اعتراف نبوت واظهار شرعه
مقارنتله ایسه زندیقدر (شمار شین معجمه نك ضمیله بورادہ امردر
وعدد معناسنه دخی کلور یوم حسابه روز شمار دیدکلری کبی شمردن
وشماریدن صایمقدر وحلبی ده کلور که شمار شمردن لفظندن صیغهٔ
امردر مضارعنده الف زیاده ایدوب شمار وشمارنده دیرلر وجائزدرکه
الف سز شمرد و شمرنده دیه لر اکرد یرسنکه شمار وشمارنده شماریدن
لفظندن مشتقدر جواب بودرکه شماریدن لغتا مغیر اوزرنه بنا اولنان
مصدر قبیلندندر انتهی و بعضیـلر دیدیلرکه شمرد ماضیدر امری
شمر کلور میك ضمیـله نتکم شماریددخی ماضیدر امری شمار کلور
ومضارعنده شمرد وشمارد دیرلر (معنای بیت) بودرکه اولا سن حسد
دیدکاری صفت مذمومه دن قلبکی ونفسکی پاك وطاهر طوت وانك
آلایشی ایله ملوث ایلمه اندن صکره کنـدیکی مؤمن کامل عد ایله
یعنی صفت مذکوره نجسه دن نفسکی تزکیه وتطهـیر ایتدکجه سکا

مؤمن

مؤمن كامل ديمزلر بلكه عند الحقيقه مطلق مؤمن بله ديمزلر شول
جهتدنكه قسمت حقه قائل اولمدق وكنديكى حقه شريك قيلوب
بحسب العقل بشقه تصرف كوستردك والعياذ بالله تعالى وناظم قدس
سره چار چيزده حسددن بدء ايدوب انى اول قيلديغى زياده قبحنه
دلالت ايدر زيرا صفت شيطانيه دركه نفس انسانيه يه اول لعيندن
ميراثدر * پاك دار از كذب واز غيبت زبان * تاكه ايمانت نيفتد در
زيان * بونك تقديرى دارزبان پاك از كذب واز غيبت تانيفتد ايمانت
درزيان ديمكدركه زبان دارك مفعول اولى و پاك ثانيسى وجار ومجرور
پاكه متعلقدر نتكم نظيرى مرور ايتدى وجمله سى استينافيه در وايمانت
نيفتدك فاعلى ودرا كاظرف وجمله سى تعليليه در بو بيتك اكثر
مفرداتنك شرحى كذر ايتدى (تا تعليل ايچوندر ايمانت ده اولان تاء
خطاب مضاف اليه درجانت ده كبى سنك ايمانك وسنك جانك
معناسنه زيرا مضاف اسمدر اكر فعل آخرنه كلسه مفعول اولور
مثلا ديدت وديدمت وبيندت كوردى سنى وكوردم سنى وكورر سنى
معنالرنه واوزرنه الف ونون زياده قلنسه جمع اولور مثلا رويتان
ديدم سزلرك يوزن كوردم ديمكدر (نيفتد اصلنده نه افتددركه نون
مفتوحه نافيه در (وافتد فعل مضارعدر مصدرى افتادن وافتيدندر
دوشمك معناسنه مضارعنده الف ويا ساقط اولوب افتد وافتده
ديرلر وكاه اولوركه تخفيفا وضرورة فتد دخى ديرلر نتكم دفع ثقالت
ايچون نه افتدك همزه سى يايه قلب اولنوب نونى وصله نيفتد دنلمشدر
بواساده نظائرى چوقدر بيا دخى بو بابدندر (زبان زاى عربينك
كسريله سودك مقابليدر نتكم اصى وزيان ديرلر معروفدر (معناى بيت)
بودركه دلكى كذب وغيبتدن پاك وطاهر طوت تاكه ايمانك زيان
وخساره دوشميه يعنى انسانك ايمانى رأس مال كبيدر وكذب وغيبت
انك آفاتندندر پس هرقنده كه بو سوء معامله اوله لاجرم صاحبى زيان
چكر وخايب وخاسر اولور واثرده كلوركه ايمان وكذب بر يرده مجتمع
اولماز وكذب ناره وصدق جنته جر ايدر وكف لسان شعب ايماندندر
* پاك اكردارى عمل را از رياء * شمع ايمان ترا باشد ضياء * بونك تقديرى
اكردارى عمل را پاك از ريا باشد ضيا شمع ايمان ترا ديمكدركه (اكر

خرف شرط وداری مضارع مخاطب وعمل مفعول اول و یاك ثانی
و جار ومجرور یا که متعلق و بعد الجمله فعل شرط وضیا باشدك
فاعلیدر بحصل الضیا معناسنه وشمع مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط
اولور (عمل فعلدر که قصده مقارن اوله پس مطلق فعلدن اخصدر
زیرا فعل بغیر قصد حیواناتدن دخی صادر اولور وجاداته دخی نسبت
اولنور عمل ایسه نسبت اولنماز وصنع عملدن اخصدر زیرا اجادة
الفعل معناسنه در هر عملده ایسه جودت صفتی اولماز (ریا مفاعله
بابنك مصدر ثانیسی در مرآت معناسنه که برکاری ایل کورمك ایچون
اشلمکدر که باطننده اولان حالك خلافیدر شرعده ریا اودر که اظهار
عبادت ایلیه خلق انی کوروب واکا مدح وثنا ایدوب حسن اعتقاد
ایتمکدن اوتوری حاصلی ماسوی ملاحظه سیله عبادتده اخلاصی
ترك وعبادت واعمال خیر یوزندن قلوب ناسده مرتبه طلب ایتمکدر
پس عبادات واعمال دیندن اولمیان افعالله قلوب ناسده منزلت دلسه
ریا اولماز کثرت مال وغلمان وحسن ثیاب وحفظ اشعار وعلم طب
وحساب ونجوم ونحو وفقه و بونلرك غیری اعمال واحوال کبی (شمع
میمك سکونیله وحرکتی ایله بال مومنده شایع لفظ مولددر وسائر
مومله دخی اطلاق اولنور سراج بنقسه در که حبوبدن استخراج
اولنان دهندن فتیل ایله ایقاد اولنان چراغدر (ضیاء وضوء اجسام
نیره دن منتشر اولان اجزاء نوریه در انکچون لغتده ضیا ونور بردر
و بعضیلر دیدیلر که ضیا بحکم الوضع والاستعمال نوردن اقوادر
انکچون ضیا شمسه ونور قمره نسبت اولنور وعند الحکما ضیا بالذات
اولانه دیرلر شمسده کی کبی نور بالعرض اولانه دیرلر قمرده کی کبی انکچون
دیرلر نور القمر مستفاد من الشمس وسعد الدین حاشیهٔ کشافده
دیمشدر که بوفرق لغتده یوقدر بلکه نور الشمس ونور القمر دیمك
شایعدر (معنای بیت) بودر که اکر عملکی ریادن پاك طوترسك سنك
شمع ایمانکه نور وضیا اولور یعنی شمع کبی اولان ایمانك نورلنور
وخلوصك سببیله روشنالق بولور والاقرارب قالور زیرا ایمانه نور
وفر ویرن اعمالدر چونکه اعمال صالحه وخالصه اولمیه لاجرم صرصر
ریا انی سوندررر و یاخود ضعفنه سبب اولور حتی بعض اعمال بله

بری برنه قوت ویرد وبرشمع که دامنه ایرسه یرینــه بری دخی منصب
اولنوب خانهٔ وجود بی نور قالماز فاما ایمانك انطفا وزوالی کفره مؤدی
اولور* چون شکم را پاك داری ازحرام* مرد ایمان دار باشی والسلام*
بونك تقدیری چون داری شکم را پاك از حرام باشی مرد ایمـان دار
والسلام دیمکدر که (چون حرف شرطدر اکر معناسنه وشکم
داری یه مفعول اول و پاك مفعول ثانی وجار ومجرور پاکه متعـلق
اولوب فعل بعد الجمله فعل شرط اولور (و باشی مضارع مخـاطبدر
داری کبی مرد انك مفعولیدر و بعد الجمله جزاء شرط اولور (وایمـان
دار مرده صفتدر (والسلام آخر کلامده استعمال اولنـان تحیتدر که
ختامه نشـاندر تقدیری والسلام علیك درکه جملهٔ مستأنفه‌دردر (شکم
شین معجمه نك کسریله قارندر بطن معناسنه قارن اغریسنه شکم درد
دیرلر (حرام ومحرم لغتده ممنوع ومهجور معناسنه‌در وشرعده حرمتی
دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه‌درکه انکاری ویا استحلالی ویاحلتی
تمنی ایتمك کفردر اکر جمیع ادیانده حرام ایسه قتل نفس وزنی ولواطه
وامثـالی کبی خمر بویله دکلدر یعنی کرچه حرمتی منصوص ومتفق
علیه‌در فاما جمیع ادیانده حرام دکلدر و بو مقوله نك مباحثی کبی علم
کلامده وکبی فقهده‌در ومسجد حرام کعبه‌در وجملهٔ حرمه دخی
اطلاق اولنور زیرا محترمدر (مرد ارآدمدر مقابلی زندر واکن حکمده
زن دخی داخلدر زیرا حکامده زن مرده تابعدر (ایمان دار دیندارکبی
وصف ترکیبیـدر اصلنده دارندهٔ دین وایماندر دین وایمان طوتیجی
وحفظ ایدوب حقوقن مراعات ایدیجی پس بو ترکیب کمال دین وکمال
ایمـانی اولان اوزرنه اطلاق اولنور مطلقا دکل (معنـای بیت)
بودرکه اکر قارنکی حرام اولان مأکولات ومشروباتدن پاك وطاهر
طوترسك ایمانی قوی ار اولورسن کرکسـه عورت اول زیرا غداء
حلالدن ایمـانه قوت وحرامدن ضعف کلور حاصلی حرامدن عفت
و پرهیز و بطنی اندن کف ایتمـك شعب ایمانك اقواسندن اولمغـله
بومعنی حاصل اولان ایمـانه ایمان دیمك سزادرکه دللو و بداقلو
میوه دار اغاج کبی اولور* هرکه دارد این صفت باشد شریف*
ورنه دارد دارد ایمان ضعیف* بونده هرکه هرکسی دیمکدرکه مبتدادر

این صفت داردك مفعولیدر كه بعد الجمله مبتدایه صفتدر باشدك فاعلی تحتنده مبتدایه راجع وشریف مفعول و بعد الجمله خبر اولور (ور واكر دیمكدركه حرف شرطدر (ندارد فعل شرط وایمان داردك مفعولی اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور صفت موصوفله قائم معنادركه محمود ومذمومه شاملدر بورادهاین صفت بیت سابقدهبطنی حرامدن پاك طوتمغه اشارتدر (شریف صفت مشبههدر شرفدنكه علو معناسنه در واكر آباء واجداد له اوله ویا حسب ومكارم ایله اولورسه مجد دیمك اولور (ضعیف قوینك ضدیدركه بدنده وحالده اولور (معنای بیت) بودركه هركسه كه بوصفتی طوتهواندهبولنه یعنی بطننی حرامدن حفظ ایده دینده ویا اهل دین اراسنده شریف وعالی اولور وبوحسب شریفله مجد وسنا بولور واكر بوصفتی طوتمزسه یعنی ذاتنده بوصفتله دكل ایسه بلكه حرام خور ایسه اول كسه ایمان ضعیف طوتر قوی دكل ایمان ضعیف ایسه زائل ونوری بالكلیه منطفی اولمق احتمالی غالبدر وبونده وسائر مواضعده هركسیده مرد وزن داخلدر ومردتخصیص اولنان محلدهدخی بویلهدر تنكم بالاده اشارت اولندی وزنكه اهل هنر وكمال اوله حكما اول زن مرددر* هركه باطن ازحرامش پاك نیست * روح اورا ره سوی افلاك نیست * بونك تقدیری هركسی كه باطنش پاك نیست ازحرام راه نیست روح اورا سوی افلاك دیمكدركه هركسی مبتدا و باطنش مبتداء ثانی وپاك نیست خبرثانی وبعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وراه نیست معنای نفیده اولمغله روح وسویك هربری اكا متعلق اولوب جمله سی مبتداء اوله خبراولور واسان عربیله دیمك اولوركه (كل من باطنه لیس بطاهر عن الحرام لیس لروحه طریق الى جانب الافلاك وبوندن فهم اولنوركه راه نیستنك فاعلی واوراده را لام جاره معناسنهدركه تخصیص افاده ایدر (وسویده حرف جر محذوفدركه بسوی دیمكدر ومتعلق راه درزیرا متعلق مشتقله مولددرمع هذا بواعتبار عربیهدر فارسیده تأویل لازم كلدیكی معلوم دكلدر بلكه جامده دخی تعلق صحیحدرزیرا مقصوداولان جانب معنایی مراعاتدر (باطن ظاهرك مقابلیدر یعنی ظاهر اودركه حاسه ایله ادراك اولنه

و باطن اودر كه حاسه‌دن خفی اوله بوراده باطندن مراد بطندركه
خلاف ظهردر زیرا باطن بطنی مشتملدر پس باطن بطندن اعمدر
(حرامش حرام شرح اولنمشدر شین ضمیری معناده باطنه متصلدركه
باطنش دیمكدر زیرا نظم فارسیده شین نره یه اولورسه متصل اولور
كركسه حرفه اولسون مثلا اكرش دیرلر ولكن معناده مناسب اولان
محله متصلدر اكرت دخی بویله‌در تاء خطابله زیرا حرفه ضمیر متصل
اولماز (ره راهدن مخففدر یول معناسنه و بوراد ندركه یوله وامثالنه
كوندرب استخدام ایتدكلری بنده یه رهی دیرلر (سوی ضم سینله یائله
و یاسز سو طرف وجهت معناسنه كه ترك یكا ایله تعبیر ایدر بوراده
وزن ایچون واو قصر اولنور وسوك افلاك كه اضافتی یاء توسل ایله
دكلدر زیرا بوراده یا اصلیه‌در همزه توسل كبی دكلدر جانانهٔ ماكبی
(افلاك جمع فلكدركه مجری الكواكبدر تنكیر بالاده شرح اولنمشدی
(معناى بیت) بودركه هركسه كه انك باطنی وقارنی حرامدن اولان
مأكول ومشروبدن پاك وطاهر دكلدر انك روحی ایچون افلاك جانبنه
یعنی عالم علوی یه یول یوقدر زیرا روحك عالم بالایه عروجی كمال
لطافت ومزید خفتله‌در وحرام اولان مأكول ومشروب بدنی تكثیف
وتثقیل ایدر كثیف وثقیل بدنه تعلق ایدن روح دخی انك كبی اولوب
حركتدن قالور حتی حلال ومباحی اكثار ایدن بله مناجاتدن قالور
الحاصل حرامك قلیل وكثیری مضردر حلال ومباح الاصلك ایسه
كثیری مضردر ومباح الاصل اولدیغی مشوش اولان دخی حرامه
ملحقدر وخواص ناس عندنده مشتبه نسنه یوقدر بلكه هرماده نك
حقیقتنی شرعله ونور كشفله فرق ایدرلر وخبیث وطیبی بری برندن
تمییز ایلرلر وغورنه ایررلر * چون نباشد پاك اعمال از ریا * هست
بی حاصل چونقش بوریا * بونك تقدیری چون نباشد اعمال پاك از ریا
بی حاصل هست چونقش بوریا دیمكدركه چون حرف شرط واعمال
نباشدك فاعلی و پاك مفعولی و بعدالجمله فعل شرط اولور بی حاصل
هست اینها بی حاصلست تقدیرنده مبتدا وخبر وبعد الجمله جزاء
شرطدر پس بوراده هست است معناسنه رابطه‌دركه معناده حاصله
متصلدر حاصل محصول معناسنه بی حاصل بی فائده دز بی لب قشر

وبي دانه‌صمان وامثالي كبي (چو واورسميله‌چوندن تخفيف اولنمشدركه
ادات تشبيه‌در (نقش اصلنــده مصدر در بمعنسه بي ايكي و يازياده
لونله تلوين ايتمكدر بوراده منقوش معناسنه‌در (بوريا مدله عربيدر
كما في القاموس وائمهٔ لغتدن اصمعي ديمشدركه بوريا فارسيدر عربيسي
بوريدر ولغات معتبره‌دن مفهوم اولان بودركه بوريا قمشدن طوقنان
وحصير سازدن اولاندر حتي بركسـه بوريا اوزرنه جلوس ايتميه‌م ديو
قسم ايلسه و بوريا اوزرنه حصير قويوب انك اوزرنه جلوس ايتسـه
حانث اولماز (معناي بيت) بودركه اكر عملر ريادن پاك يعني خلوصه
مقارن اولمازسه اوعملرنقش بوريا كبي بي‌حاصلدر بونده ريائله اولان
عملك صورت حسنه سني حصير بي قيمتك نقشنه تشبيـه واردركه
برنسنه نك مادهسي خامش و ياساز اولدقدن صكره انك نقشنه اعتبار
اولنمديغي كبي ريايي مشتمل وغرض وسمعه‌يه مبني اولان عمل دخي بويله‌در
ومن الله الحفظ بوراده‌ندركه الله تعالى صورته واعمال ظاهره‌يه نظر ايلمز
بلكه قلوبه ونيات صادقه‌يه نظر ايدر پس اكر خلوص واريسه قبوله
قرين اولور والا رد اولنور و بومقوله عمل شول خانه‌يه بكزركه پردهٔ
دري زربفت وايچروده بساطي حصير اوله * هركه را اندر عمـل
اخلاص نيست* درجهان از بندكان خاص نيست* بونك تقديري
هر كسي را كه اخلاص نيست اندر عمل نيست از بنـدكان خاص
درجهان ديمكدركه هركسي مبتدا ورا لام جاره معناسنه‌در واخلاص
نيست مبتدا وخبر اولوب بعد الجمله هركسي‌يه صفت اولور اندر عمل
اخلاصه ظرفدر نيست اونيست تقديرنده دركه مبتـدا وخبر اولوب
بعـد الجمله هركسي‌يه خبردر وجار ومجرور وظرف نفيه متعلقدر
خاص بندكانه صفتـدر اخلاص برنسنه‌يي شوبدن خالص قلمقدر
تصفيه كبي كه صافي قلمقدر وكاه اولوركه اصلندن شوبي اولميانه دخي
خالص ديرلر بوصورتده خالص قلمغـه حاجت قالمز بوراده مراد عملي
شوب ريا وسمعه واغراض نفسانيه‌دن خالص قلمقدر اولندن آخرنه دك
واكر نمازه خالصا لله تعالى افتتاح ايدوب صكره قلبنه ريا دخول ايتسه
افتتـاح ايتديكي اوزره دركه رياسي اصل صلوته مضر دكلدر وريا
اودركه ناسدن خالي اولنسه قلميه وناسله اولسه قيله واكرناسله اولدقده

ایو قیلوب بالکز قالدقده او مرتبه ده کوزل قلمز سه اصل صلوتك ثوابنه
نائل اولور انجق ایولمکنه دکل ودیمشلر درکه صومده ریا اولماز
(بندکان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا مذکر اولسون مؤنث
اولسون وسبی اولنمش اولسون وخانه زاد یعنی مولاسی اونده طوغمش
اولسون (کان ده کاف عجمی بنده آخرنده اولان هاء غیرملفوظه دن
بدل (والف ونون ادات جمعدر و بعضیلر کانك مجموعی ادات جمعدر
دیدیلر نتکم بالاده شرحی کذر ایتدی (خاص عامك خلافیدر یعنی
بعض الشیء جمله انده مشارك اولمیان نسنه ایله تفرددر بوراده بندکان
خاصدن مراد کمالات انسانیه ایله عوام ناسدن ممتاز اولان خواصدر
و بو مقوله لره بنده دیمك ماسوی اللهدن حر وحقده عبد محض
اولدقلری ایچوندر که عبادتی اجلالا لله ومراعاة لحقوق الربوبیه اشلرلر
بوخسه کندی جانبلرینه عائد اولور ملاحظه ایله دکل حتی اخلاصلری
شوقدردر که اخلاصی بله رؤیتدن خالصلردر (معنای بیت) بودر که
هر کیمك که عملنده اخلاص بوقدر الله تعالی نك خاص ومقرب بنده لرندن
دکلدر بلکه عام ومبعد قوللرندندر زیرا اخلاصی اولمادیغی صورتده
عبادتی مردود وکندی رضادن ساقطدر قال الله تعالی (فمن کان
یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا) وجناب
رسالت صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر که (اکر قرآنده بو آیتدن غیری
اولمسه بو آیت کفایت ایدردی الحاصل ریا اهلی باب حقدن خارجدر
وخلوص اهلی اکرچه داخلدر اما خلوصك مراتبی واردر که اهل
خلوصك درجه ده تفاوتی اکا کوره در وکمالی کندی نفسندن بالکلیه
منسلخ اولمغله درکه بو مقوله نك عملی اکسیر اعظم طرح اولنمش ماده
کبیدر نتکم بعض آثار مزده تفصیل اولنمشدر * هر که کارش از برای
حق بود * کار او پیوسته با رونق بود * بونك تقدیری هر کسی که بود
کارش از برای حق بود کار او پیوسته با رونق دیمکدر که هر کسی مبتدا
وکارش بودك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدر که بعد الجمله مبتدایه
صفت اولور واینکجی بودك فاعلی و پیوسته اکا ظرفدر دائما معناسنه
و با رونق اکا متعلقدر که مع معناسنه در برای تعلیل ایچوندر که
از کلمه سیله مرکبدر (از برای از بهر دیرلر نتکم مرور ایتدی (پیوسته

اولاشمش واولاشق دیمکدر که اسم مفعولدر موصول کبی پیوستن
اولاشمق واولاشدرمق مضارعنده سین حذف اولنوب برینه نون
ودال کتورورلر پیوند وپیونده دیرلر (رونق براشق واطافت
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك کاری حقدن اوتوری اوله یعنی
اشلدیکی ایشده غرضی حق ورضاء مولی اوله انك کاری دائما ومتصل
رونق ایله اولور یعنی هرنه ایش طوترسه لطافتدن خالی اولمز زیرا باطنی
صافدر وشول عمل که غرض حق ایچون اولمیه بی نور وفرقالور زیرا (کل
اناء یترشح بما فیه) موجبنجه منکدر نسنه نك اثری دخی اکا کوره اولور
فافهم جدا

* در بیان آنکه پادشاهانرا زیان دارد *

* چار خصلت ای برادر در جهان * پادشاهانرا همی دارد زیان *

بونك تقدیری ای برادر چار خصلت درجهان همی دارد پادشاهانرا
زیان دیمکدر ندایی تقدیم ایتسه اولی اولوردی زیراهم وزنه خلل کلمز
وهم نوع کلام برن بولوردی چار خصلت مبتدا ودرجهان اکا
ظرفدر پادشاهان دارد مفعول اولی وزیان ثانیسی وبعد الجمله
خبر اولور خصلت بالاده ذکر اولندیغی اوزره فضیلتده ورذیلتده
مستعملدر بوراده مراد ثانیدر (پادشاهان پادشاهك جمعیدر تفسیری
کذر ایتمشدر (همی معلوم اولا که (می لفظی ماضی ومضارع وامره
داخل اولور ولکن ماضیده بعده وهاء مفتوحه تأکید معنای بعده محمول
اولور ومضارعده حاله دلالت ایدوب ها معنای حالی تأکیده محمول
اولور وامرده می معنای طلبی تأکیده محمولدر پس بوراده هایه حاجت
قالمز باقی مفردات بالاده تحریر اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر
درت خصلت دنیاده پادشاهلره البت زیان وخسارت طوتر واول
خصلتلرك فائده سن کورمزلر پس اول خصالدن حذر لازمدر که
آنلره مضردر اکرچه عامهٔ ناسه ضرر ویرمز وشاننده تنزیل ایتمز

* پادشه چون درملا خندان بود * بی کماندر هیبتش نقصان بود *

بونك تقدیری چون بود پادشه درملاء خندان بود نقصان بی کمان در
هیبتش دیمکدرکه چون حرف شرطدر پادشه بودك فاعلی در وخندان
مفعولی ودرملاء ظرفدر ولکن ظرفده توسع اولمغله مفعول صریح اوزرنه
تقدیم اولنور نقصان ایکنجی بودك فاعلیدر بحصل النقصان معناسنه

بی

بی کمان بلاشك معناسنه فعله متعلقدر درهیبتش نقصانه ظرفدر
پادشه پادشاهدن مخففدر مه ماهدن وسپه سپاهدن وکیه کیاهدن
تخفیف اولندیغی کبی ملا اصلنده ملاءدر جبل وزنی اوزرنه که مهموز
اللام در بوراده وزن ایچون همزه الفه قلب اولنمشدر ملاء شول
جماعتدر که بر رأی اوزرنه مجتمع اولوب عیون ونفوسی حسن و بها
وجلالت ایله پر ایدرلر لاخلا ولاملا عندالحکما فوق العرش در که
اوراسی نه خلو ایله ونه بر مخلوق ایله پر اولمغله موصوف دکلدر وعند
الصوفیه عالم ملادر که ارواحله طولودر بوراده درملا ناس ارا سنده
وخلق ایچنده دیمك نتکیم شو ایشی علی ملاء الناس اشلدی دیرلر که
خلقك کوزنه قرشو دیمکدر (خندان صفت مشبههدر کولکن
معناسنه مصدری خندیدندر که کلمکدر ضحك کبی و بر سبیل
استعاره انساندن غیریده دخی استعمال اولنور مثلا کل خندان
دیرلر آچلمش کلمه و انار چاتلامش اولسه خندان ایله وصف
ایدرلر وخنده اسم مصدر در که کلمهنك اسمیدر (قبله ضمله او یمهنك
اسمی اولدیغی کبی (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن که ترکیده
صانو وسرنمك دیرلر (هیبت اصلنده مخافتدر که قورقنق در
بوراده مشاهدهٔ جلالدن قلبده حاصل اولان اثردر پس هیبت خالت
قلب اولمغله نعت کونیدر که تعظیم ایدن کسهنك حالنه راجعدر
عظمت ایسه نعت الهیدر زیرا مقتضاسی حیادر که حق تعالی انکله
منعوتدر و بوندن هیبت وعظمت اراسنده فرق ظاهر اولدی (نقصان
کمالك ضدیدر که نصیبده خسراندر که فارسیده اندن کم شدن ایله
تعبیر ایدرلر برنسنه آخره کوره از واکسك اولمق معناسنه (معنای بیت
بودر که اکر پادشاه خلق اراسنده وناسك یوزنه وکوزنه قرشو کولکن
اولورسه شبهه سز انك هیبتنه نقصان عارض وحاصل اولور یعنی
خلق انك جلالندن قلبلرنده اثر بولوب تعظیم ایدرلرکن ضحکی سببیله
قلبلرندن ساقط اولوب عامی کبی مبتذل اولور پس کمال هیبت خنده
ایتمیوب لب بسته اولمقدر و بو معنی رسول اللهه صلی الله علیه وسلم ذاتی
وخلق ایدی انکیچون اکثر حالده تبسم ایدرلردی وضحکاری قلت
اوزرنه واقع اولوب قهقهه ایسه اصلا صادر اولمامش ایدی وهیبت

كامله لر چون انلره ملوكدن زياده تعظيم ايدرلردى تتكم وصغارنده كلور كان مفخما مفخما يعنى كندى ذاتلرنده عظيم وصدورناسده دخى معظم ايدى * باز صحبت داشتن باهر فقير * پادشاهان راهمى دارد حقير *

بعض نسخده پادشه راعيب باشدكوش كير و بعضنده همى دارد يرينه همى سازد دوشمشدر باز كرو معناسنه در و بردخى ديمك اولور عربيده وايضا ديرلر ظاهر اولان باز اسم اولمقدر زيرا كر و دن غيرى دخى معانيسى واردر (صحبت داشتن مبتدادر يعنى داشتن مبتدا وصحبت انك مفعوليدر (باهر معناسنه صحبته متعلقدر پادشاهان راهمى داردك مفعول اولى وحقير ثانيسى و بعد الجمله خبر اولور (صحبت معاشرتدر كه ملازمتله حاصل اولور صاحب ملازمدر تفصيلى بالاده در هركل افرادى معناسنه در (فقير صيغهٔ مبالغه در نصير كبى مفتقر معناسنه كه ذو الاحتياج الكثير ديمكدر اثيم كبى كه كثير الاثم ديمكدر فقر غنانك مقابليدر كه احتياجدر حقير عظيمك مقابليدر صغير كبيرك مقابلى اولديغى كبى حقارت ذلتدر تحقير استخفافدر كه ذلتدن ناشيدر (معناى بيت) بودر كه كرو يعنى اول درت خصلتدن برى دخى بودر كه هر فقير وادنى ايله صحبت طوتمق پادشاهلرى خوار وحقير طوتر يعنى سرير عزتدن دوشورر وذليل ايدر زيرا هر كسك مقدارى رتبه سى قرينندن بللو در چونكه قرينى ادنى اوله كندى دخى ادنى اولور كه ادنايه مقارنت ايتمك دناءت طبع وسفولت همتدندر ومثلدر كه ديرلر اوزم اوزمه كوره قرارر چونكه سلطان جاهله غير يدن اعلى اوله كركدر كه مصاحبى واخلاقى وهر حالى دخى اكا كوره اوله تا كه علو صورت علو معنايه عنوان وعلو همت شرف طبعه نشان اوله مكر كه صحبت ايتديكى فقراء باب الله دن اولا كه اومقوله عباد صالحين ايله صحبت عين عزتدر بعده نسخهٔ ثانيه ده واقع اولان سازد وعيب وساير مفردات بالاده شرح اولنمشدر فلا نعيده

* بازنان بسيار اكر خلوت كند * خويشتن را شاه بى حرمت كند * بعض نسخده شاه بى قيمت دوشمشدر بونك تقديرى اكر خلوت بسيار كند بازنان كند خويشتن را شاه بى حرمت ديمكدر كه اكر حرف شرط وخلوت كندك مفعول مقدمى و بسيار خلوتك صفتى و بازنان خلوته متعلقدر وفعل بعد الجمله فعل شرط اولور وخويشتن ايكنجى كندك

مفعول

مفعول اولی وشاه بی حرمت ثانیسی و بعد الجمله جزاء شرط اولور
زنان زنك جمعیدر که مرد مقابلیدر (بسیار چوق معناسنه در ظاهر اولان
بودر که اصلنده آرنده بسی دو چوق کثور یجی معناسنه صکره وصف
ترکیبی قلنمشدر تکم نظائری مرور ایتدی یلنك حرکتی تغییر اولندیغی
بعد الترکیبدر تکم عربیده تغییر نسب دیرلر خلوت جلوتك مقابلیدر
یعنی تنها وخالی اولمقدر که یالنـده کسه اولمیه حرمت مهابتـدر کما
فی القاموس واحکامدر سنن وفرائض وامثالی کبی که هتکی حلال دکلدر
یعنی پرده سن یرتمق وعرضنی بوزمق روا اولماز ونسخهٔ آخرایه کوره قیمت
یر نسنه نك مقدارنه موافق ومعادل اولانه دیرلر پس بی قیمت بیمقدار
وبی وزندر (معنای بیت) بودر که شاه اکر زنان ونسوان ایله چوق
خلوت ایلیه وانلرله ملعبه واجراء شهوت ایچون چوق کره تنها قاله
کندینی شاه بی مهابت و بی عرض ایلر و بی مقدار ایلر زیرا انلرك یالنده
وقعی قالمدیغندن غیری اشیدنلر دخی حالنی تقبیح ایدوب بوزه کلجك
صورتی قالماز پس سلطان عالی هرکس ایله علو نه کوره معامله ایلیوب
حرمت مقامی محافظه ایتمك کرکدر وخلوتی کثرت ایله تقییددن فهم
اولنور که خلوت قلیله مضر وعرضی مخل دکلدر زیرا ان لنفسك علیك
حقا ولزوجك علیك حقا موجبنجه حق شرعی رعایت ایتمش اولور
وبردخی بودر که ازدواج شرعی باعث تناسل وسبب ظهور ذریتدر که
تناکحوا تکثروا موجبنجه سواد اهل دینی تکثیر واهل ذکر وتوحیدی
توفیر ایتمش اولور وسلسله سندن الی یوم القیام دعاجیلری قالور وموتله
عملی منقطع اولماز تکم بعض احادیثده وارد اولمشدر * هرکرا فر
جهانداری بود * میل او سوی کم آزاری بود * بونك تقدیری هرکسی که
اورا بود فر جهانداری بود میل او سوی کم آزاری دیمکدر که هرکسی مبتدا
واورا بودك مفعول اولی وفر ثانیسی و بعد الجمله مبتدایه صفت اولور
میل او ایکنجی بودك فاعلی وسوی مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدادر
(فر تشدید له قوت ور ونق ودولت وسیاست (جهانداری ده
یا مصدریه دو جهان دار وصف ترکیبی در جهان صقلیجی. واهل
جهانی حمایت ورعایت ایدیجی معناسنه اصلی دارنده جهاندر
مصدری داشتن در که طوتمق وصقلمق در میل لسان فرسده جسبیدن

ایله تعبیر اولنان معنادر جیمك فتحیله تنكم اوقدر جسبان دكل دیرلر یعنی ملایم وخاطر میل ایده جك مرتبه دكل معناسنه (كم آزاری ده یا مصدریه در كسم آزار بولسانده صفت مشبهه درکه آزار کم لفظنك فی الحقیقه فاعلیدر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك که ابتدادن کسك خلق اولنه اکر اکسلك ایله ناقص اولورسه اکا کاست دیرلر وکم عزیز معناسنه ده کلورکه از بولنور دیمکدر بوراده قلت معناسی انسبدر وقلت دخی عدمدن کنایه در (آزردن رنجیده اتمکدر آزاردن کبی مستقبلا تنده زائده را اراسنده یر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر آزاردن اشتقاقه کوره زیاده یه حاجت قالماز (معنای بیت) بودرکه هرکیمك که سلطنت قوتی اوله ویاخود هرکیمه که رونق وسلطنت مطلوب اوله انك میلی کم آزارلق جانبنه اولور یعنی رعیتی از رنجیده ایدر یعنی هیچ رنجیده اتمز زیرا سلطنته قوت بونکله حاصل اولور والاضعف قبول ایدوب اساسندن منهدم اولور نتكم نیجه لرندن منقولدر وبو اعصارده اولنلردن دخی نه عبرتلر مشاهده اولندی پس جور وظلم باعث هلاك وعلت بلاء وسبب عبرت عالمدر وبعض سلاطین دن منقولدرکه دیمشدر لا سلطان الا برجال ولا رجال الا بمال ولا مال الا بعمارة ولا عمارة الا بعدل وحسن سیاسة فافهم جدا * عدل باید پادشاها نراو داد * تازعدلش عالمی کردند شاذ * بونك تقدیری باید پادشاهانرا عدل وداد تا کردند عالمی زعدلش شاذ دیمکدرکه عدل بایدك فاعلی وپادشاهان مفعولیدر عالمی کردندك مفعول اولی وشاذ ثانیسی وجمله سی تعلیلیه در عدل میل معناسنه درکه حقه اولورسه عدل وباطله اولورسه جوردیرلر وتعدیل وتقویم عالم حقه میل وافراط وتفریط میاننده توسط واقتصاد له اولمغله عدل دینلدی وکاه اولورکه عدل فضل مقابله سنده دخی اطلاق اولنور نتكم حدیثده کلور الظالم عدل الله فی ارضه ینتقم به ثم ینتقم منه یعنی ظالمك خلقله معامله سی قهر معامله سیدرکه بومعنی کندنه نسبتله ظلم ومقهور اولنلره کوره جزاء عملدرکه عدل الهی یه دائردر باید باء عربیله مضارعدر کرك اولور معناسنه مصدری بایستن در کرك اولمق معناسنه مضارعنده سینی حذف ایدوب باید دیرلر (وداذ عدل اوزرنه معطوفدر ولکن واو مضموم اوقنور پاوسر کبی زیرا

اكرچه معطوف عليه آخرنك حركتنه تحملى واردر جان ودل كبى
ولكن آراده فصل واقع اولمغله واو وزن ايچون تلفظ اولنور ومضموم
قلنور زيرا اصلنده معطوف عليه آخرنده اولان ضمه‌نك صورتيدر
(داذ وشاذ ذال معجمه ايله‌در زيرا مده‌دن صكره كلمشدر اكرچه عامه
لساننده مهمله ايله شايعدر داذ عدل‌در پس عدل اوزرنه عطفى عطف
تفسيرى قبيلندندر تا بوراده تعليل ايچوندر عدلش اصلى عدل اش در
اتصال ايچون همزه حذف اولنمشدر (كفتش وامثالى كبى وبو شبنه
ضمير غائب مفرد ديرلر كه جمعى شان كلور بوراده عدلشان كرك ايدى
زيرا جمعه راجعدر كه پادشاهان در ولكن وزن ايچون ويا هر برى
اعتباريله افراد ايلدى وبو مقوله اعتبار عربيده دخى جاريدر عالمى ده
يا زائده در كردند عالم را ديمكدر كردند فعل ماضى جمعدر ايلديلر
معناسنه اصلى كرده اند در كه اند ادات جمعدر همزه‌سى حذف وبرى
برينه وصل اولنمشدر بوراده ماضى صيغه‌سى بطريق التفؤل در كويا
عدل ايلديلر واناءن اخبار ايدر رحمه الله كبى (معناى بيت) بودر كه
پادشاهلره عدل وداد وانصاف كركدر تا كه عدللرندن اهل عالمى
شادو خندان ايليه‌لر پس اهلى طى ايتديكى مبالغه طريقيله در واهل
عالمده مورچه‌لره وارنجه داخلدر زيرا داد كرلرك يعنى عادللرك
عدللرندن انلر دخى منتفع وظلملرندن متضرر اولور زيرا عدل باعث خصب
رخادر كه عالم نباتك بله يوزى اندن كلر وشن وشاذ اولور فكيف ذى
روح ايمدى خلق عالمى شاذ وخندان ايتمدن اوتورى عدل وداد لازمدر
ديو توصيه ايلر وبونده مصالح ناسده سعيك فضيلتى اولديغنه رمز
واردر زيرا كندى نفسى اوزرنه سائرى ترجيح ايتمكده نفسدن خلاص
واردر وخضرك عليه السلام آب حياته وصولى عسكر اسكندره
صو طلبيچون اولدى فاعلم ذلك * كر كند آهنك ظلمى پادشاه
سود نكند مر ورا خيل وسپاه * بعض نسخده كر كند آهنك ظلم آن
پادشاه سودكى دارد باو خيل وسپاه دوشمشدر تقدير بيت بودر كه (كر كند
پادشاه آهنك ظلمى نكند خيل وسپاه مر وراسود (كر اكر معناسنه حرف
شرط (پادشاه كندك فاعلى وآهنك مفعولى وبعد الجمله فعل شرطدر
خيل وسپاه نكندك فاعلى مر ورا مفعول اولى وسود ثانيسى وبعد الجمله

جزاء شرطدر آهنك مدله قصد وعزم ايلمك معناسنه اسم مصدر در وخبر آهنك وشر آهنك ديرلر صفت مشبهه در آهنكيدن مصدر در قصد ايلمك معناسنه وكاه اولوركه آهنك حمله معناسنه ده كلور زيرا حمله عزمك لازميدر ظلمى ده يا زائده ويا تقليل ايچوندر ظلم برنسنه يى موضعنك غيريه وضع ايتمكدر پس حقدن باطله تعدى ايتمك ظلمدر كه غيرك ملكنده تصرف وحدى تجاوز ايتمك دخى انده داخلدر الحاصل حقدن عدول ايتمك كندى نفسنه ويا غيره ظلمدر سود فائده كه زيانك مقابليدر ترك اصى ديرسود مند اصلودر (نكند كاف عربيتك ضميله فعل مضارع منفى در بورادە سلاست وزن ايچون ضمه اختلاس اولنور يعنى بعض حركته اوقنور مرورا اصلنده مرا وراد ركه مر تحسين لفظ ايچوندر مرترا كبى ولام جاره معناسنه دخى كلور او ضمير منفصلدر عربيده هو كبى اصلى اوى در الفى حذف اولنوب فتح واوله وى دخى ديرلر ويالكز واوى دخى استعمال ايدوب وراديرلر كه را ادات مفعولدر بو مقامده اولديغى كبى وهمزه سنى حذف ايدوب ضم را وسكون واوله مرورا دخى ديرلر هيولى وزنى اوزرنه (خيل عربيدر كه افراسدر وفرسانه يعنى راكب اولنلره دخى اطلاق اولنور نتكم حديثده كلور ياخيل الله اركبى بوراده ارکبوا ديلمديكى جماعتله تأويل حسبيله در وخيل خيلادن اخذ اولنمشدر تكبر معناسنه زيرا هر راكب فرس اولان كسه نفسنده بر نخوت وكبر بولور سپاه لشكر دركه عرب عسكر وترك چرى دير (سپاهى لشكره منسوب يعنى پادشاه عسكرندن معدود زيرا عسكر سلطانك اصنافى واردركه معلومدر (معناى بيت) بودركه اكر پادشاه قصد ظلم ايله يا برادنى مرتبه ده جوره عزم ايتسه فكيف كه كثيرا كا عسكر وسپاهى فائده ايلز زيرا امر سلطنت ظلم اوزرنه مبنى اولمجق سپاه كرك آز وكرك چوق اوله چه سود كه اساسى خراب اولان اركان وبنا كبيدر وظلم ندر عسكر اعدا كبى پس ظلمات ظلم تله مندفع اولماز بلكه نورله زائل اولور چونكه نور ايمان وتقوى وعدل بولنميه وجود عسكر عدم وكثرتى قلت يرينه اولور وچونكه نور منه كور پر تواندز اوله (كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله) موجبنجه وقليل اذا عدوا كثير اذا شدوا مقتضاسنجه اديبى بهانيله دخى ايش بتر وامداد

روحانى

روحانی وسماوی ایله انجام کارظفر ونصرت اولور اشته بیت مذکورك
مضمونندن آکاه اولان پادشاه اکا کوره عمل ایدر وسیرخلفاء راشدین
اوزرنه کیدر فاعلم ذلك * چونکه عادل باشد وفرخ لقا * باشد اندر

مملکت شه را بقا * بعض نسخده شه چو عادل باشد ومیمون لقا باشد
اندرمملکت اورا بقادوشمشدر بونك تقدیری چونکه باشد عادل وفرخ
لقا دیمکدرکه باشدك فاعلی تحتنده ضمیردرکه شاهه راجعـدر عادل
مفعولیدر وجملهسی خبرف شرط وفعـل شرطدر شه ایکنجی باشدك
مفعول اولی وبقا ثانیسی وبعد الجمله جزاء شرط اولور پس (چون
بوراده شرط ایچوندر وکه لفظی حرف شرط وفعل شرطی بری برینه
ربط ایچون کلمشدر (فرخ فاء مفتوحه وراء مضمومه نك تشـدیدی
وخاء معجمه ایله قوتلو وبختلو ومبارك معناسنه میمون کبی زیرا یمن وبرکت
وسعادتدر واصحـاب یمین که اصحاب سعادتدر یمندندر (لقـا قارشمق
وکورمکدر بوراده فرخ لقـا حسن المنظر دیدکلریدرکه ایکسی دخی
صفت مشبهـسه در (مملکت سلطانك تملك ایتدیکی یقعه‌لردر کرك
کنـدی فتح ایلسون وکرك آباء واجدادندن بطریق الارث انتقـال
ایلسون پس سلطانك وقفندن وآخره تملیك ایتدیکی یرلردن ماعدا
اراضی کندی ملکیـدر (بقا استمرار الوجود در یعنی برنسنه حالت
اولاسی اوزرنه ثابت وقائم اولمقدر (معنای بیت) بودرکه اکر سلطان
عادل وحسن اللقـا ونورانی الوجه اولا که اکا ملاقی اولان کمسـه
لقاسندن نشاط وانبساط بوله مملکتنده اکا دوام وبقا وثبات اولور
یعنی هیچ کمسه انك ملکنی یدندن تغلب ایدوب الماز بلکه حسن حال
وجمالی سببیله سریر دولت وسلطنتده استقرار بولور وبعـد الموت
دخی خیرله یاد اولوب عمر ثانی ایله معمر اولور بونده حسن لقایی دخی
درج ایتدی زیرا حدیثده کلمشـدرکه (خوبچکری حسان الوجوه
اولنلردن طلب ایدیکوز یعنی حسن الوجه اولمق آفتـدن سلامت
ایله‌درکه اعتدال مزاجه تابعدر پس صاحبلرن بحسب الظاهر خیر
مأمولدر وجناب نبوی صلی الله علیه وسلم بیور مشلردرکه بکا برایش
ایچون آدم کوندردکده حسن الوجـه وحسن الاسم اولانی بعث
ایدیکوز یعنی بو وصفلرك اربابنده یمن وبرکت اولمق ملاحظه سله

تفوّلدر صدق الرسول الجليل * چون كند سلطان كرم بالشكري *
بهراو بازند صد جان وسري * چون حرف شرطدر سلطان كندك
فاعلي وكرم مفعولي و بالشكري كرمه متعلقدر وجملهسي فعل شرطدر
بهر بازندي تعليلدر كه معلول اوزرينه تقـدمي ضرورت وزن ايچوندر
بازند فعل مضارع جمعدر او ينارلر ديمكدر مصدري بازيدندر كه
اوينامقدر فاعلي لشكر ضميريدر صد جان مفعول و بعد الجمله جزاء
شرطدر (سلطان اصلنده تسلط واستيلا معنـاسنه مصدردر صكره
اسم قلندي (كرم بعد السؤال اولان عطادر بوراده مطلق احسان
مراددر (بالشكري يه يازانه‌در سريده كي (بهر ادات تعليلدر (صدجان
وسر كثرتدن كنايه در (معنـاي بيت) ديمكدر كه اكر سلطان لشكر
وچري يه كرم ولطف واحسان ايليه لشكر دخي سلطاندن اوتوري
وانك يولنه چوق جان و باش اوينارلر واكا فدا ايدرلر واعداسـنه
زبون ومغلـوب اولمغه قومزلر زيرا ديمشلردر كه الانسان عبيـد
الاحسـان بونده سلطانك كندي ذاتنده عدلني بيـاندن صكره
اوصافندن خصوص اوزرينه كرم واحسانه انتقال ايلدي زيرا كرچه
ايكسي دخي بينـه و بين الناس معامله‌در ولكن عدلده سياست دخي
داخلدر كه عدل لطف محض دكلدر كـرم ايسـه خالصدر

* در بيان اخلاق حميده كويد *

* چار چيز آمد بزركي را دليل * هر كه او دارد بود مرد اصيل * چار چيز
مبتدا دليل آمدك مفعولي و بزركي را دليله متعلقدر و بعد الجمله خبر
مبتدادر را ادات مفعول ولام جاره معناسنه تعليل اولمغه قابلدر هر كه
هر كسي كه تقـديرنده مبتدادر او مبتداء ثاني ودارد ك تحتنـده اولان
فاعلي او ومفعولي محذوفدر كه هر كسي كه او دارد آن چار چيز ديمكدر
و بعد الجمله هر كسي يه صفت اولور مرد بودك مفعولي اولوب بعـد
الجمله مبتداي اوله خبر اولور (بزركي ده ياء مصدريه‌در (بزرك بانك وزانك
ضمه سيله ورانك سكونيله اولو ديمكدر عظيم معناسنه مقابلي كوچكدر
كيچي معنـاسنه بزرك منش متكبر در بزرجمهر بزرك مهردن معربدر
(دليل مرشد وما به الارشاد در مصدري دلالتدر كه يول كوسترمكدر
الحاصل برنسنه نك معرفتنه وصوله وسيله اولانه دليل ديرلر الفاظك

معنايه

معنا يه دلالتي ورموز واشارات وعقود وامثالى كبى (اصيل حسب
وفضيلت وشرف صاحبي انكچون كشي زاده لره اصيل واصلدن
خطا كلمز ديرلر زيرا مكارم اخلاقى ميراث كبي اولمشدر ومختار صحاحده
كلور كه فلان لا اصل له ولا فصل الاصل الحسب والفصل اللسان
انتهى يعنى فلان كسه نك اصل وفصلى يوقدر ديمك حسب ولسانى
يوقدر معناسنه در زيرا فصل وفرق غالبا لسانله اولور وحسب مفاخر
آباء و ماثر اجداد دركه انلك سببيله اولاد دخى عامهٔ ناس اراسنده
اهل مناقب وفضائلدن محسوبدر و يا خود حسب كندينك وآباء
واجدادنك افعال حسنه سيدر زيرا ديمشلردركه من فاته حسب
نفسه لم ينفع حسب ابيه وينه ديمشلردركه وما ينفع الاصل من هاشم
اذا كانت النفس من باهلة (معناى بيت) بودركه درت نسنه اولولغه
وعظم قدره دليل ونشان كلدى هركيم اول درت نسنه يى طوتوب
وآنده بولنورسه حسب وشرف وقدر صاحبي ار اولور وفضائل اهلى
رجال ميانسنده كرچك ار ديمكه لياقت واستحقاق بولور بورادندركه
نيجه زنلر كالله مرد ونيجه مردلر نقصانله زن اولديلر * علم رااعزاز
كردن بى حساب * خلق رادادن جواب باصواب * بونك تقديرى
كردن علم را اعزاز بى حساب دادن خلق را جواب باصواب
ديمكدر كه كردن چار چيزدن بدلدر مابعدنده اولان اوچ خصلتك
انضمامى اعتباريله (زيرا بيك چيز چار چيزدن بدل اولماز ومبتداء
محذوفه خبر اولمق دخى جائزدر نخستين او كردن تقديريله نتكم عرب
الاول كذا دير كردنك مفعول اولى علم واعزاز ثانيسى بى حساب
اعزازه متعلقدركه مقصود اعزازده مبالغه در خلق دادنك مفعول
اولى وجواب ثانيسى و با صواب جوابك صفتيدر زيرا بامع معاسنه دركه
صوابه مقارن اولان جواب ديمكدر زيرا هرجواب صوابه مقارن اولماز
پس صفت تخصيص ايچون اولور (علم نظر عقلى و يا كشف الهيدن
حاصل اولان ادراك جازمدر اگر شبهه بولنمسه اكا علم يقين بورادده
علمدن مراد علم نافعدر يعنى علم قران وحديثدركه احكامه وحكمه
متعلقدركه اولكى سنه عالم اولانه عالم باحكام الله وايكنجى سنه واقف
اولانه عالم بالله ديرلر و بو ايكى علمدن ماعداسنه وسائل ديرلر وشول

علم که وسیلهٔ معرفت اولمیه مردود ومحقردر (اعزاز اذلالك مقابلیدر یعنی عزیز ایلمك ذلیل وخوار طوتما مقدر بوراده ایلمك معناسی کردندن مستفاددر پس اعزاز تجریده محمول اولور حساب عد ایتمکدر (ویوم قیامته روز حساب دنلدی زیرا اول کونده اعمال عباد عد اولنور تا که خیرا وشرا مجازات واقع اوله (خلق مخلوق معناسنه‌درکه مقام قرینه سیله انسان مراد اولور (جواب جو بدندرکه قطع معناسنه‌در زیرا جوابله کلام خصم منقطع اولور صواب خطانك ضدیدر یعنی حقه اصابتدر (معنای بیت) بودرکه علم نافعی که قرآن وحدیثدن مستنبطدر بی حساب یعنی زیاده سیله ومبالغه ایله حسابدن خارج اعزاز ایلمکدر یعنی علم شریفه تعظیم ایدوب انی عزیز طوتمق اولولغه نشاندر زیرا علم صفت الهیه در وصفت الهیه‌یه تعظیم ذاته تعظیم در ومقتضای تعظیم موجبجه عمل واهل علمی دخی اعزاز ودخی خلقك جوابه محتاج اولنلرنه طوغری جواب ویرمکدر وخطا ویکلش سویلمامکدر والا جناب نبوته عرض اولنوب خطا سیله مفتضح اولور اشته بودردك اوجندن نیجه‌لر قضا وفتوای ترك ایتدیلر ونیجه‌لر دخی عن اصل قبول ایتمدیلر امام اعظم کبی رحمه الله (وهرندن که انسانه سؤل ایدرلر علمی مرتبه‌سی راست سویلمکدر والا آفات لسانله مبتلی اولمش اولور (مثلا یولدن سؤل ایدن اعمی وبصیره یولی طوغری سویلیه وضال اولانی ارشاد ایلیه والا صفت شیطانیه ایله متصف اولمش اولور که اضلالدر

* هرکه دارد دانش وعقل وتمیز * اهل علم وعقل رادارد عزیز *

اولکی مصراعك اعرابی معلومدرکه نیجه کره نظائری شرح اولندی اهل علم ایکنجی داردك مفعول اولی وعزیز ثانیسیدر وبو بیتك مضمونی چارچیزك اوچنجی سیدر وبیت آتی مضمونی دردنجی سیدر وسائر ابیات تماتندر نتکم اهل تأمله ظاهردر دانش اسم مصدردر بلو معناسنه دانش کر ودانشمند ودانشور بلولی دیمکدر زیرا بوشین علامت اسم مصدردرکه امر مجرد آخرنه لاحق اولور مثلا دانش وبینش وروش ورنجش وامثالی کبی وبوشینك ماقبلی مکسور اوقنور (تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یاله تخفیفا بری حذف اولنمشدر تمیز عربیدر که عجم

اندن

آندن هوش وترك اولك ايله تعبير ايدراوكى كتمش ومغشى ومغمى عليه اولمش يعنى بايلمش كسنه يه بيهوش ديرلركه هوشك مقابلى اغمادر پس هوش عقل اوزرنه متفرع برحالتدر نفس عقل دكلدر آنكچون عقل اوزرنه عطف ايتدى عطف العام على الخاص زيرا بويله برلرده تميز مطلقا ادراكدركه انسان خير وشرى آنكله فرق ايدر عقل ايله تعقل ايتديكى كبى وتميز حيوانده دخى بولنوركه حلو ومر وضار ونافعى آنكله ادراك ايدر اص اوكدن غيريدر زيرا اص عقلدركه مقابلى جنوندر اصلونك مقابلى دلو در هوشيارك مقابلى مستدر الحاصل ناظم قدس سره بوراده دانش يعنى علم وعقل وتميزى جمع ايلدى زيرا برى برلرندن فرقلرى واردر علم معلوماته وعقل معقولاته تعلق ايدر ومعقولات عقل اولدن آشغا سيدر معلومات اسما وصفاته دخى اطلاق اولنور پس علم عقلدن اعمدر وتميز دخى عقلدن اعمدر زيرا كاه اولوركه تميزى عقل معناسنه دخى استعمال ايدرلر (عزيز ذليل مقابليدركه بالاده اشارت اولندى (معناى بيت) بودركه هركيمككه علم وعقل وتميزى اوله اهل علم وعقلى عزيز طوتر خوار وذليل طوتمز زيرا علم وعقل وتميزك شرفى نه ايدوكن بيلور واكا كوره اربابنك قدرن فهم ايدوب (انزلوا الناس منازلهم (ولايعرف ذاالفضل الاذووه) مقتضاسى اوزرنه رعايت وعزت قيلور وديمشلردركه علماايله مشاوره ايله والاعقلايه مراجعت قيل وعقلدن آشغه سى سهودركه انك اهلنه اعتبار يوقدر * اى برادر كر خردداری تمام * * نرم وشيرين كوى بامردم كلام * بونك تقديرى اى برادر كردارى خرد تمام كوى كلام بامردم نرم وشيرين ديمكدركه خردداريك مفعولى وتمام تام معناسنه خردك صفتيدر و بعدالجمله فعل شرطدر كوى امر حاضردر كلام مفعول اولى نرم وشيرين ثانيسى بامردم كويه متعلقدركه بايه باتعلق ايدر (خرد خاء معجمه نك كسريله جميع لغاتده عقل ايله تفسير اولنمشدر وابن كمال ديمشدركه خرد عربيده كى كبى بصيرت معناسنه در واول وصفله موصوف اولانه خردمند ديرلر وشول حالت كه عارضى اوله آنده ادات توصيف منددرسعيله چشم بصيرت آچلمق واردر اول اعتبار ايله خردك ادات توصيفى مند

مطلب

اولمسدر وبنه برمحلده دیمشدرکه عقل خلقی در وهوش او کدرکه
کسبله متزاید اولور وبنه دیمشدرکه خردك مقابلی بی خرد درکه
ترکیده ابله دیدکلریدر انتهی وبونده نظروار در زیرا عقل خلقی
اولیجق بصیرت معناسنه خرد دخی خلقی اولور زیرا بصیرت قلبك
قوت مدرکه سیدر که عقلدر یوخسه بشقه نسنه دکلدر وبصیرته
چشم اضافتی بصرك مقابلی اولمق اعتباریله درکه چشم بصر چشم
حس وچشم بصیرت چشم عقلدرکه بری حسیاتی وبری عقلیاتی
ادراك ایدر وخردك مقابلی بی خرد درکه احمقدر ابله دکلدر زیرا
ابله اوغوزدرکه سلیم الصدردر وابله ترکی دکلدر بلکه عربیدر تمام
مصدردر خردك صفتیدر مبالغه طریقیله واصلی خردتام در برنسنه
برحده منتهی اولمقدرکه شیء خارجه محتاج اولمیه عدد تام وعدد
ناقص دیرلر ومعدود دن غیریده دخی جاریدر مساحت کبی (نرم
یومشقدرکه مقابلی درشت درکه قاتیدر نرم کوش قولاغك یومشق
برینه دیرلر اصلنده اضافتله در (شیرین طاتلو لذیذ معناسنه عجم آجی
وطاتلو دیه جك یرده تلخ وشیرین دیر شیر سوددر یا نسبت ونون
تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طندیغی لذیذ نسنه
سود اولدیغندن اوتوری طاتلو بی اکا نسبت ایتمشلردر وشیرین
خسروك زوجه سیدرکه عشقبازلقلرندن خسرو وشیرین دیو
شهرت بولمشدر مجنون ولیلی ووامق وعذرا وامثالی کبی (کوی کاف
عجمیله امر حاضردر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فاواوه قلب ومابعدنده بریازیاده ایدوب کوید وکوینده دیرلر کفتکو
سوز ساودر (کلام مفید اولان سوزه دیرلر تکلم اوقوله سوزی
سویلمکدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر اکر عقل تام طوتسك
یعنی عقلك کامل ایسه مردمه یعنی آدم اوغلاننه کلامی نرم وشیرین
سویله یعنی کلامکی رفقله ایله وسوزکی طاتلو قیلوب یاغله بال قارشدر
تا که خلقه تأثیر ایلیه وحسن استماعله استماع ایدهلر زیرا ملایم سوزی
هرکس قبول ایدر وطاتلو کلامه قولاق طوتر تکلم لقمان حکیم اوغلنه
وصیت ایدوب آجی اولمه سنی آغزدن آتارلر ویلك طاتلو دخی اولمه که
سنی یودرلر دیمشدر پس اکر کلام واکر غیری اعتدال وتوسط اوزرینه

کرکدر

كركدركه اكا استقامت اعتداليه ديرلر اكال ناسه ميسر درغيره دكل * هركه باشد ترش روى وتلخ كوى * دوستان ازوى بكردانند روى * تقديرى هركسى كه باشد ترش روى وتلخ كوى بكردانند دوستان ازوى روى ديمكدركه هركسى مبتدا وترش روى باشدك مفعولى و بعدالجمله مبتدايه صفت اولور دوستان بكر دانندك فاعلى وروى مفعولى و بعدالجمله خبر مبتدا اولور (ترش اكشى اصلى ضمنين ايله استعمالدركاه اولوركه تخفيفا رايى ساكن اوقورلر ترشيدن اكشيمك بوراده را طول كلمه دن اوتورى وجوبا ساكندر (ترش روى صفت مشبهه در اكشى يوزلو معناسنه وصف تركيبى دكل (تلخ كوى دخى بويله دركه آجى سوزلو ديمكدر بوراده كوى كويدندن مأخوذ اسمدر يعنى سويله نك وايجه نك اسميدر (دوستان دوستك جمعيدركه مقابلى دشمندر (ازوى اصلنده ازاويدركه ضمير غائب منفصلدر صكره همزه حذف اولنوب واوه اخف حركات اولان فتحه ويرلمشدر (بكردانند كاف عجميله فعل مضارع غائبك جمعيدركه اولنده باء مكسوره استقباله تخصيص ايچوندر وتأكيد وفصاحت ايچون دخى داخل اولور آخرنده ند ادات جمعدركه اصلى انددر كردانيدن متعديدر دوندرمك معناسنه كرديدن لازمدركه دونمك ديمكدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه اكشى يوزلو وآجى سوزلو اوله دوستلرندن يوز دوندررلر يعنى اعراض ايدرلر ويوزنه بقمزلر وسوزن دكلمزلر زيرا اقبال والتفات واستماع قلبك قبولنه منوطدر او مقوله وصفله موصوف اولان آدمى ايسه كمسه سومز وقلبى قبول ايتمز حسن معامله خارجيه ايسه داخل وباطنده اولان حسن قبولك ثمره سيدر مكركه حسن معامله سى ضرورى اولا كه اكا مدارا ديرلر نتكم ديمشلردركه كمسه مديكك الى اوپ پس سوء اخلاق سببيله دوستلر واشنالر آدمدن فرار ايديجك اجانب واعدا اولنلره سوز قالدى وقرآنده كلور (ولوكنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك) چونكه حق تعالى اكا رله يعنى اكا ربوزندن اصاغرى تأديب ايلدى پس عاقله عبرت المق لازم كلدى * هركه ازدشمن نباشد برحذر * عاقبت بيند از ورنج وضرر * بونك تقديرى هركسى كه نباشد از دشمن برحذر بيند

از وعاقبت رنج وضرر دیمکدرکه اعرابی ظاهر ونظائری ماضیـدر
(حذر احتراز در یعنی اخافه ایدیجی نسنه‌دن پرهیز در دیمشـلردرکه
محذورامنك ومحظور مباحك ضدیدر پس الضرورات تبیح المحظورات
ظاء معجمه ایله در زیرا اباحته مقـارندر ذال معجمه ایله اغلاط عامه دندر
(عاقبت آخر معنـاسنه زیرا عقب مؤخر الرجل یعنی آیق اوکچه سیدر
فلانك عقبنده دیرلر ارذنجه معناسنه عقب دید کلری بائله بطریق
الاشباعدر والا اصلده یا یوقدر وعربیده اشباع طریقهٔ مسلوکه در
دوانق‌ده دوانیق ومخادمده مخادیم وجوالقده جوالیق وامثـالی کبی
(رنج زحمت معنـاسنه اسمدر مصدری رنجیـدن کاورکه انجیمکدر
متعدیسی رنجانیدندر (ضرر نفعك مقـابلیدرکه عجم اندن کزند ایله
تعبیـر ایدرکه ضرر وزیان ورنج دیمکدر (معنـای بیت) بودرکه
هرکسه که دشمندن احتراز اوزرنه اولمیه ومکر وکیدنی دفعله مقیـد
اولمیوب اندن بی پروا وبلکه خصمنی استحقار اوزرنه اوله عاقبت اندن
رنج وضرر وزیان وزحمت کورر وآخر انك دامنه طوتلوب خاك مذلته
یوز اورر ودیمشـلردرکه دشمن انسانك قفاسنده در فرصت کوزدب
کاور پس غافل اولمامق کرکدر ودفعنه برچاره بولملودر ودشمن سکا
ظفر بولمزدن اول سن اکا غالب اوللودر زیرا صوك پشیمانلق فائده
ویرمز دیرلر مشهوردر * درمیان دوستـان مسرور باش * کرخرد
داری زدشمن دور باش * بونك تقدیری باش مسرور درمیان دوستان
اکرخرد داری باش دور زدشمن دیمکدرکه باش امر حاضردر مسرور
انك مفعولیدر وجمله‌سی مستأنفه‌در (اکر حرف شرطدر خرد داریناک
مفعول مقدمی وجمله سی فعـل شرطدر دور ایکنجی باشك مفعولی
وجمله‌سی جزاء شرطدر (میان بیل واورته وسط معنـاسنه فتح سبنله
وارالق بوراده مراد بودر (مسرور اسم مفعولدر سروردن صدرده منکتم
ومستبطن اولان لذت وانشراحدر خارجده وظاهر بشره‌ده اثری
محسوس دکلدر اصلی سردر زیرا لذت مستبطنه قلبده سردر باش امردر
مصدری باشیدندر اولمق معناسنه دور ایراق بعید معناسنه (معنای بیت)
بودرکه دوستلر ارا سنده مسرور اولوب اوتور زیرا دوستلره قریب اولمق
وارالرنده بولنمق باعث انس وحضور وسرور در واکر عقل تاملك

وار ایسه وادراك كامل طوترسك دشمندن ودائره سندن وصحبتندن دور
و بعيد اول زيرا انلردن دوراولمق سبب راحت دل ونزديك اولمق موجب
كدر متصل در الحاصل دوستان دائره سنده بولنمق باغ و بوستان ایچنده
اولمق كبيدر كه آدمك دماغى پربوى انس وقلبى داخل بزم عالم قدس
اولور دشمنان میاننده اولمق ایسه خار زار ایچنده قالمق كبيدر كه
دامن دل وحاشيهٔ جامهٔ خاطر دريده اولمقدن خالى اولماز وچشم جان
روى الم كورمكدن چاره بولماز وديمشلردركه دشمنلرله زندكانى ايتمك
خطا وافساد عمر واسراف سرمايهٔ وجود در فاعلم ذلك * اى پسر
تدبير راهى توشه كن * پس حديث اين وآن يك كوشه كن * بونك
تقديرى اى پسر كن توشه تدبير راهى پس كن يك كوشه حديث اين
وآن ديمكدر كه توشه كن كلمه سنك مفعولى وتدبير راهى تعليلدر ويك
كوشه ایكنجى كن كلمه سنك ظرفيدر وحديث اين وآن مفعولدر و پس
باء عجمى ايله عربيده فاء جزائيه معناسنه در تقديرى فاذا تداركت الزاد
فاجعل حديث فلان وفلان فى طرف وامض حيث اردت من طريق
الاخرة تدبير بر نسنه نك آخر وعاقبتنه نظر ايتمكدر راهى ده يا زائده
ويا تعظيم ايچوندر تدبير راهى تعليلى متضمندر براى تدبير وتدارك
راهى ديمكدر توشه آزق وزاد معناسنه حديث لغتده جديد وعرف
عامه ده كلام وعرف محدثين ده خبر رسولدر وكلامك قليل وكثيرنه
شاملدر زيرا اشيئا فشيئا حادث اولور پس حديث قديم مقابله سنده اولور
بورادندر كه خبر رسوله حديث ديديلر زيرا قرآن مقابله سنده در
قرآن ايسه قديمدر زيرا غير مخلوقدر اين وآن فلان وفلانه يعنى زيد
وعمروه اشارتدر كوشه بوجقدر يك كوشه برطرف ديمكدر كوشه ايكى
جزءدن مركبدر برى كوش كاف عجميله كه قولقدر وبرى دخى هاء
تخصيصدر كه كوشهٔ قولاغه تشبيهدر وبونده مشابهت جهتندن اولان
مناسبتى اظهار واردر نتكم ينبوع آبه عين ديديلر زيرا هيئتده وسيلانده
كوزه بكزر (معناى بيت) بودر كه اى پسر بول ایچون وياخود راه
عظيم اولان راه آخرت تدبيرى وتداركى ايچون توشه ايله يعنى زاد وآزق
تهيئه وتحصيل ايله پس بونك وانك يعنى زيد وعمروك سوزنى بر كوشه يه قو
وبر طرف ايله وايل سوزنى دكله وايشوكه مشغول اولوب بولكه

طوغری کت زیرا مضل ومفسدچوق وشیاطین الانس والجن حددن
آرتوقدرکه رهزنلك ایدرلر وملامت سمتنه کیدرلر وسکا لازم اولان
لائمك لومنه وغافلك غفلتنه مقید اولمیوب تدارکده وسلوك طریق حقده
اولاسن والا نادم اولورسن معلوم اولا که سالکه لازم اولان ابتدا
تعیین مطلب وثانیا اسباب معینه یه تشبث وثالثا بالفعل حرکت
وسلوکدر وبو مقامده مطلب متعین اولمغله ناظم قدس سره اولا
تدارك زادله توصیه ایدوب بعده استصحاب زادله سلوك طریقه
ترغیب ایلدی فاما زاهدك مطلبی درجات جنت وزادی اعمال صالحه
وعاشقلرك مطلوبی قربات حضرت وزادی فنا فی الله درکه
هربری بشقه تدارك ایله بومحلرینه کیدرلر فاعلم ذلك

** در بیان چار چیز که در خطرست میکوید **

چارچیزست ای برادر باخطر * تتوانی باش ازینها برحذر * بونك
تقدیری ای برادر چار چیزرا خطرست دیمکدرکه ادات خبر خطره
متصلدر زیرا چارچیز مبتدا وباخطر خبردر تا مادام معناسنه درکه
استمرار مراد اولنور توانی فعل مضارع مخاطبدر جمله سی تأویل
مصدرده اولوب باش کلمه سنه ظرفدر باش امر حاضردر ومابعدی
اکا متعلقدر وبعد الجمله مستأنفه در خطر فتحتین ایله هلاك اوزرنه
اشرافدر توانی نك مصدری توانستن وتوانیدندرکه کوج یتمکدر
توان کوجدر قدرت معناسنه توانا کوجلودرکه صفت مشبهه در شکیب
صبر وشکیبا صبرلو اولدیغی کبی اما توان شول کوجدرکه خلقی اوله
کسبله یعنی ادمانله حاصل اولان کوجه زور دیرلر قضا توان وصف
ترکیبیدرکه اصلی توانندهٔ قضادر قضا وامضایه قادر اولیجی معناسنه
قدرتوان دخی بویله در ازینها اصلنده ازاین درها ادات جمعدر
اینها چارچیزه اشارتدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر درت نسنه
خطره مقارندرکه هرکیمده اول درت نسنه بولنورسه یاظاهرا ویاباطنا
هلاکه مشرف اولور مادامکه قادر اولاسن یعنی علی الاستمرار بونلردن
احتراز اوزرنه اول والاهلاك اولورسن زیرا قول ناصح ایله عمل ایتمین
آخرنادم اولور وبرمعنایی بلن ایله بلمین برابردکلدر وتجربه ایدن ایله
ایتمین مساوی اولماز پس عاقل اولان بویله پندی قیمتدار کوشوار کبی

قولاغنده

قولاغنده طوتمق كركدر * رغبت دنيا وصحبت بازنان * قربت سلطان
والفت بابدان * رغبت كسر تا ئله ومابعدنده اولان معطوفات ثلثه ايله
چار چيزدن بدلدر قربت اولنده واو ضرورت وزن ايچون حذف
اولنمشدر رغبت برنسنه يى حرصله ارادتدر دنيا عقبى مقابله سنده دركه
دنو وقربى اولديغيچون دنيادنلدى وآخرته يوم آخر دنلديكى دنيادن
طقوز بيك ييل مؤخر خلق اولنمغله در ودنيايه رغبتدن منع متاعندن
واكا تعلقدن منعدر ودنيانك حدى بالاده ذكر اولنديغى اوزره سماء
سابعه نك مقعرندن ثرايه دكدر كه عالم كون وفساد در قربت قرب
معناسنه دركه بعدك ضديدر وقرب و بعد اعتبارى دركه انلر ايچون
حد محدود يوقدر (الفت التيامله اولان اجتماعدر اجزاء مخيطك برى
برينه اتصالى كبى وتاج المصادرده كلور كه الالفة دوستى كرفتن يعنى
دوستلق طوتمغه الفت ديرلر دوستلق ايسه اجتماع والتيامى مستلزمدر
(بدان بدك جمعيدر بد يرامز در مقابلى نيك دركه ايودر (معناى بيت
بودركه اول درت نسنه كه امور مهلكه دندر اولا دنيايه رغبت وانك
متاعنه حريص اولمقدر حب دنيا ايسه جميع خطايانك رأسيدر ودنيا
ملعونه در مكر كه ذكر وتوحيد وسائر امور كه حق تعالى شرعله انلرى
استثنا ايلمشدر بونلر محبوبدر الحاصل علاقۀ دنيا انسانك قلبنى مرده
ونفسنى زنده قيلور مكر كه سليمان عم اولا كه ظاهرى دنياده و باطنى شهود
مولاده اوله زيرا دريا اولان متغير اولماز وثانيا زنلرله صحبتدر زيرا زنك
دنيايه تعلقى مرددن زياده در پس صحبت زن انسانى آرايش دنيايه
جذب ايله اهلاك ايلر وثالثا قربت سلطاندر زيرا ملوكك و فاسى
يوقدر وادنى بهانيله آدمه قيارلر پس سلامت انلردن كناره اولمقدر
ورابعا بدلر و يرامزلر ايله الفت واختلاط ايتمكدر كه اوصاف رديه نك
سريانينه سببدر زيرا حكم جوار اشتراكدر * قرب سلطان آتش

سوزان بود * بونك تقديرى بود قرب سلطان آتش سوزان ديمكدر كه
قرب سلطان بودلك فاعلى وآتش سوزان مفعوليدر سوزان صفت
مشبهه در يناغن ويقاغن معناسنه بوراده آتشه صفت اولمغله معناى
متعدى مراددر كه ياقيجى در مصدرى سوزيدن وسوختن دركه ياقمق
وياندرمق معنالرينه كلور كه كونمك وكويندرمك ايله دخى تعبير اولنور

(معناى مصراع) بودر كه قرب سلطان ياقيجى آتش اولور يعنى آتش نيجه احراق ايدرسه اولدخى احراق ايدر سؤال اولنورسه كه آتش اصلندن محرقدر پس نوجهله سوزانله وصف اولنور جواب بودر كه مبالغه يه محمولدر كه زياده محرق آتشدر ديمكدر و بومقوله آتشه قريب اولمق اتلاف نفس واهلاك وجود در بوراده ناظم قدس سره لف ونشر مرتب طريقنه سالك اولمدى بلكه اعظم اسباب هلاك اولان قرب سلطانى تقديم ايلدى حتى ديمشلردر كه بركسه طالب علم ايكن تقوى اوزرنه اولمسه الله تعالى انى بالاخره اوچ نسنه نك بريله مبتلى ايدر ياعمرنه طو يموب جوان ايكن دنيادن كيدر ويا اهل قرى صحبتيله معذب ايلر وياخود صحبت سلطانله مبتلى ايدر كه بو اوبرلرندن اشددر بابدان الفت هلاك جان بود * بونك تقديرى بود الفت بابدان هلاك جان ديمكدر كه الفت بودك فاعلى بابدان الفته متعلقدر هلاك فعلك مفعوليدر هلاك موتدر كه وجود اوزرنه فنا وعدم طارى اولمقدر وياخود برنسنه استحاله وفساد قبول ايتمكدر بوراده مضاف محذوفدر تقديرى سبب هلاك جان ديمكدر (معناى مصراع) بودر كه يرامزلرله الفت واختلاط ايتمك جانك سبب هلاكى اولور زيرا فسادلرى سارى اولوب مرده حكمنده اولور پس قلبك حياتى صلاحله وايلك ايله در ومماتى فسادله وكذلك ايله در وانسان جارسوء صحبتيله فى نفس الامر يرامز اولمسه دخى بحكم الصحبة يرامزه نازل اولان بلا نازل اولور نتكم قرآنده كلور (واتقوا فتنة لاتصيبن الذين ظلموا منكم خاصة) * زهر دارد دردرون دنيا چومار * كرچه بينى ظاهرش نقش ونكار * بونك تقديرى دارد دنيا در درون زهر چومار ديمكدر كه دنيا داردك فاعلى ودر درون ظرف وزهر مفعوليدر كرچه شرطيه در عربيده ان وصليه كبيدر كه جزادن مستغنيدر ظاهرش بينى نك مفعول اولى ونقش ونكار ثانيسى در بينى فعل مضارع مخاطبدر كورر سن ديمكدر مصدرى على غير القياس ديدن در مضارعى بيند واسم فاعلى بيننده كلور نكار نونك كسرى وكاف عجميله نقش معناسنه اسم مصدر در نكاريدن ونكاشتن نقش ايلمك وصورت يازمق نتكم نكارخانه چين ديرلر مشهور در ومحبوبلره نكار ديدكلرى حسن نقشندن اوتوريدر مضارعنده واسم فاعلنده نكارد ونكارنده

دیرلر بوراده نقش منقش معناسنه در زیرا نقش اصلنده الوانله تلوین در
بوراده ایسه معنای مصدری مناسب دکلدر مفردات باقیه بالاده
یازلمشدر (معنای بیت) بودرکه دنیادر ونده یلان کبی زهر وآغوطورر
اکرچه ظاهرینی منقش ونکاریده کورر سن یعنی ظاهرده اولان نقشنه
الدانمه زیرا باطنی ظاهری کبی دکلدر بلکه باطننده مهلك نسنه طورر که
زهردر و یلانك آغزندن درون ایله تعبیر ایلدی زیرا باطن فی الجمله
دروندندر یعنی یلانك زهری اغزنده دیشلرنده در که اصردقده اثری
ظهور ایدر یوخسه قارننده دکلدر که قیٔ طریقیله کلور و یلانك
زهرندن غیری بعض احجار ونباتات دخی زهرناکدر الماس کبی که
برقیراطی آدمی اهلاك ایلر وسم هلاهل کبی که اول بر اوتدر که سند
اقلیمنده هلاهل شهرنده بترلزه ایکن یرلر ضرر و یومز اما غیری اقلیمده
اولدر ر نقل اولنوب صاتلان انك کوکیدر * می نماید خوب وز بیاد و نظر
لیکن از زهرش بود جانرا خطر * نمایدك فاعلی دنیا مفعولی خوب در
خطر بودك فاعلی وجانك مفعولی واز زهرش خطره متعلقدر می نماید
فعل مضارع غائبدر که اولنده می ارادت حال و یا مستقبلی حاله تقریب
ایچون داخل اولور نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك و کورنمك
معنالرنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتوروب نماید ونمایدده دیرلر
کوسترر وکوستریجی وکورینور وکورینجی معنالرنه و بعض اغاتده نمودن
ونمایدن دخی دیمشلردر ولکن ظاهر اولان بودرکه مصدر ثانی نماید
نمودندن اخذ اولندقدن صکره اعتبار اولنمشدر اکر مصدر اصلی اولسه
مضارعنده الف و یا کتورمکه حاجت قالمازدی زیبا صفت مشبهه درکه
زیب بزکدر زینت معناسنه زیبا بزکلو و یراشقلودر مصدری زیبیدن
کلور یراشمق معناسنه نظر بر نسنه یی ادراك ایچون تقلیب بصر
و بصیرت ایدوب ای کورمکدر بوراده رؤیت بصر مراددر
لکن لامك کسریله و یا ثله حرف استدراکدر اصلی لکن درکه
عربیدر ولکن استعمال عجم اوزرنه یا ادخال اولنیجق لام مکسور
قلنمدی ترخیم ایدوب لیك دخی دیرلر ولکن لفظندن ولی دخی
دیرلر استدراك لغتده سامعك تدارکنی طلبدر واصطلاحده کلام
سابقدن تولد ایدن توهمی دفعدر خطر مرور ایتمدی که هلاکه

مشرف اولمقدر (معناى بيت) بودركه اول ماركبى اولان دنيا انسانك نظرنده محبوب ويرا شعلو كورينور ولكن انك زهرندن جانه خطر وهلاك واردر پس آرايشنه يالغيوب زهرندن حذركركدر وقرأنده كلور (انا جعلنا ما على الارض زينة لها لنبلوهم ايهم احسن عملا) يعنى زينت دنيا انسانى امتحان ايچوندر وزينت اولديغى هركسك امنيه سنه كوره چشمنه مستحسن كورندكيدر وزهر اولديغى اكا تعلق وانك يوزندن ياصورة و يامعنى هلاكدر نتكم دنيايه حريص اولنلرك نتيجه لرى ظاهردر كرك ملوكدن وكرك رعيتدن ✱ زهر اين مار منقش قاتلست ✱ باشد ازوى دور هركو عاقلست ✱ زهر كسر زاءله مبتدا ومابعدنه مضافدر منقش مارك صفتيدر قاتلست خبردر اصلى قاتل استدركه است در معناسنه درهمزه سى حذف اولنوب قاتله متصل قلنمشدر زيرا قاتل آخرنده وصله مانع يوقدر هاء رسمى واشالى كبى دور مفعوليدر فاعلى مابعدنده اولان كسيدر زيرا هركو كاف عربيله اصلنده هركسى كه اودر نتكم مرور ايتدى او مبتدا عاقلست خبر وجملهسى فاعله صفتدر (منقش اسم مفعولدر تنقيش دنكه يرنسنه يى الوان مختلفه ايله نلو ين ورنكامبز ايتمكدر (قاتل قتلدندركه جسددن روحى ازالهدر موت كبى ولكن مباشرك فعلى اعتباريله قتل وفوت حيات اعتباريله موت ديرلر (عاقل عقلدندركه وسيلهٔ علم اولان قوت مدركهدر وانك محل تعيينى د ماغدر بوراده مراد كمال عقلدركه عقل قدسى وعقل معاددر وعقل اوچ قسم اوزرنه در برى عقل اولدركه عقل كلدر وبرى عقل اوسطدركه عقول افلاكدر و برى عقل آخردركه عقول جزئيهدر وعقل ايله روحك فرقى بودركه كرچه ايكسى دخى جسمدن جزء دكلدر ولكن روحك جسمه تدبير وتصرف ايله تعلق واردر عقلده بومعنى يوقدر بلكه نفسى قبائحدن عقل وقيده واسطهدر (معناى بيت) بودركه بو منقش يلانك زهرى آدمى قاتلدر هر اول كسه كه كمال عقل ايله موصوفدر اول مار منقشدن دور و بعيد اولور تاكه اكا قريب اولمغله زهرلنوب هلاك اولميه الحاصل انسان مارك زهرندن هلاك اولديغى كبى دنيانك متاعنه تعلق وآرايشنه فريفته اولمقدن دخى هلاك اولور كه اولكى يه هلاك صورى وايكنجى يه

هلاك معنوی دیرلر وقالبك موتندن قلبك موتی اشددر زیرا موت
قلبدن کفر لازم کلورکه مقتضاسی خلود فی النار در موت قالب ایسه
بویله دکلدر بلکه مؤمن کامله تحفه در ونتیجه سی درجات قربتدر

* همچو طفلان منکر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك
وبو مکرد * بونك تقدیری منکر اندر سرخ وزرد همچو طفلان مکرد
مغرور رنك وبو چون زنان دیمکدر که اعرابی ظاهردر (همچو چو
ادات تشبیهدر که چوندن تخفیف اولنمشدر هم لفظنی ادخالده فائده
بودرکه هم لفظی موافقت ایچون موضوعدر مثلا هم جنك دیرلر
جنکده برابر معناسنه بونده دخی طفل اولقده واکا تشبیهده برابرلك
دیمك اولور نتکم افواه ناسده دخی بو مقوله لر جاریدر مثلا یا اوشاق
اولمش یا اولمش دیرلر ایکیسیده برابر معناسنه (طفلان طفلك جمعیدر
مولوده التی ویدی یاشنه دك طفل دیرلر وبعضیلر دیمشلردر که
بلوغه دك اطلاق اولنور نتکم مفصلا مرور ایتدی (منکر نهی حاضردر
اصلنده نکردر نونك کسری وکاف عجمینك فتحیله ولکن بوراده
سلاست وزن ایچون نونك کسره سی اختلاس اولنور یعنی بعض
حرکت ایله اوقنور نتکم نظائری مرور ایتدی اولنده میم مفتوحه نهی
ایچوندر یعنی امر طلب فعل ایچون ونهیله ترك طلب فعل ایچوندر
مصدری نکرستندر باقمق ونظر والتفات معناسنه مضارعنده سین
حذف اولنوب نکرد ونکرنده دینلور (سرخ قزل عارضه ومعروضه
اطلاق اولنور مثلا رنك سرخ وسرخ رنك دیرلر مرد جومرد کبی
موصوف وصفت وایکنجیسی صفت مشبههدر (زرد صارودر بودخی
عارض ومعروضه اطلاق اولنور معروف آشه زرده دیدکلری
صارو لغندن اوتوریدر آخرنده ها تخصیص افاده ایدر (مغرور
غروردندر که الدانمق دیمکدر (رنك بو یا بوی باء عربینك ضمیله
قوقی رایحه معناسنه (مکرد نهی حاضردر کردندن ایلك وایشلمك
معناسنه مستقبلا تنده را برینه نون کتوروب کند وکننده دیرلر بوراده
ناظم قدس سره مکردی مکن یرینه وضع ایتدی زیرا مصدردن امر
اخذ اولنماز بلکه مستقبلدن اخذ اولنور پس مکرد خلاف قیاس
اوزرنه مسامحاتندر نتکم بو منظومه ده بعض نسخده برمحلده دخی

کلور کرد(کبر وعجب ورسوایی مکرد قدر خود بشناس وخود رایی مکرد زیرا اولکی مکرد کاف عجمیله اصلی اوزرنه درکه مصدری کردیدندر دونمك معناسنه و مضارعی کردد کلور ودال ثانیه نك حذفیله امر اولور ایکنجی مکرد ایسه اصلدن خارجدر زیرا کاف عربیله درکه مصدری کردندر فاعل ذالك (معنای بیت) بودرکه اوشاقلر کبی قزل وصاروبه یعنی الوانه مطلقا تنفر والتفات ایله وزنلر کبی رنك وبویه مغرور اولمه ویاخود غرور ایله که مفعول بمعنی المصدر اولور بایکم المفتون وامثالی کبی الحاصل کندیکی اطفالی ونسایه تشبیه ایله وانلر کبی الوان والاجه وبویا وبویه باقه والا الداننور ورنکلنورسن زیرا هرنسنه اصلنده لوندن خالیدر ولون اکا امور عارضه سببیله حاصل اولمشدر بوسببدن عارف اصلنه نظر ایدوب الدانمز ورنکی خیال بیلور جاهل اولان ایسه فرعه بقوب خیالی حقیقت قیاس ایدر والدانوب قالور وآخر پشیمان اولور اول عارض اولان رنك معروضنده باقی قالماز بلکه صولار وفنا بولور پس عاقل اولان عاقبت اندیش کرکدر فافهم * زال دنیا چون عروس آراسنست * هردوروزی شوی دیکرخواسنست * زال دنیا مبتدا وآراسنست خبریدر وچون عروس اراسته قیددر وشوی دیکر مبتدا وخواسنست خبری وهردو روزی خواسته ظرفدر (زال پیرفرتوت یعنی بونامش وبکمش قوجه اراولسون زن اولسون بورادن مراد زندر زیرا دنیا عجوزه تشبیه اولنمشدر پس بورده زالك دنیایه اضافتی لجین الماء کبیدر که مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر ودنیایی پیرلك ایله وصف ایلدی زیرا ابتداحدوثی الله تعالیدن غیری هیچ کسنه بلمز وابو البشر آدم علیه السلام خلق اولندقده دنیا اکاخطاب ایدوب یاآدم بك قوجه لغم زمانده کلدك دیمشدر آدمدن برو خود بوقدر بیك سنه دخی مرور ایتمشدر که دور سنبله تمام اولمغه اقل قلیل قالمشدر (عروس صحاحده لغت مشترکدر یعنی اسان عربده وعجمده مستعمل کلن وکویکو اوزرنه اطلاق اولنور کلمه در رجل عروس وامرأة عروس دیرلر ولکن مؤنثك جمعی عرائس ومذکرك عرس کلور ضمتین ایله وعروس دوکون حالنده دینلور (دخوله دك صکره مجاز اطلاق اولنور

بلوغدن

بلوغدن صکره بتیم دنلدیکی کبی (آراسنست اصلنده آراسته است
در که است ادات خبردر همزه سی وماقبلنده اولان هاء غیر ملفوظه
حذف اولنوب بری برینه وصل اولنمشدر ولغاتده کلور که استك ماقبلنه
بر کلمه لاحق اولسه الفی لفظا وکتابة ساقط اولور منست و اوست کبی
مکر که منصل اولان کلمه نك آخرنده هاء علامت اوله اول وقتده
افصح اولان الفی ثابت اولمقدر شیوه است کرده است کبی فاما ظاهر اولان
بودر که ثبوت وتلفظی ضرورت وزن ایچون در پس اکر ضرورت
سقوط وعدم تلفظنی اقتضا ایدرسه بو مقامده اولدیغی کبی لفظا
وکتابة طی اولنور آراسته فعل ماضیدن قسمدر بزه مش وزنلمش معناسنه
مصدری آراستن وآرستن در بزه مك وز ینلمك معناسنه مستقبلاتنده
سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر (هردوروزی هر ایکی
کونده دیمکدر که یازیده در سوی وسوهر ضمله عورت اری وجامه
شوی ار جامه سیدر عامه غلط ایدوب چاشیر در (دیکر بردخی
دیمکدر تکرار اولان نسنه نك ایکنجی سندن دیکر ایله تعبیر ایدرلر مثلا
ایکندی نمازنه نماز دیکر دیرلر بردخی نماز معناسنه تنکیم تفصیلی
مرور ایندی خواسنست دخی اصلنده خواسته است در که خواسته
واو رسمیله دلمش یعنی طلب ایلمش معناسنه مصدری خواستن در که
طلب وارادتدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده
دیرلر واو رسمی والف ثابته ایله بو مصدری که دیلك معناسنه در خاء
مضمومه ده یازرلر وخاستن که بلا واو اوری طورمق معناسنه در قیام
کبی خاء مفتوحه ده یازرلر (معنای بیت) بودر که دنیا بر قوجه قاری کبی
ایکن کندینی کلین کبی زینتلمش ودوزوب قوشمشدر تا که اهل دنیا
وارباب شهوتی افساد ایلیه و بلا نکاح تعلق ایله وفعل فاحش ایله
مبتلی ایده هر ایکی کونده غیری ار طلب ایلمش و اوینماش ایدنمشدر
یعنی عجوز دنیا کرچه بر حیله ایله سکا بو کون کلین اولوب سکا یار
اولمق صورتن کوستر فاما ایکنجی کون سنی ترك ایلیوب غیری وآشنا
پیدا ایدوب اکا یار اولور پس انك مطرب وچنکی یه بکزر که هر کون
برخانه ده چالوب چاغروب اوینار وبرخانه ده قرار ایتمز چونکه بیوفادر
سندخی انك یوزنه باقه وصیت وصدا سنه قولاق طوتوب اول جانبه

آده وارایشنه فریفته اولمه و مرد اولمغه سعی ایله نتکم زینب شاعره دیمشدر (زینب قوملی زینت دنیایه زن کبی مردانه وارساده دل اول ترك زیورایت* مقبل آن مردی که شد زین جفت طاق* پشت بروی کرد ودادش سه طلاق* مقبل مبتدا آن مردی خبر وطاق شدك مفعول صریحی وزین غیر صریحی و بعدالجمله خبره صفت اولور وکردك تحتنده فاعل ضمیری مقبله راجعدر پشت مفعولی و بعدالجمله ماقبلنی بیاندر دادش جمله سی دخی انك تتمه سیدر مقبل مدبرك مقابلیدر حقه اقبال ایدیجی واکا یوز طوتیجی وسعادت اهلیدر مردیده یازائده ویا وحدت ایچوندر ادات خبر محذوفدر که مرد بست دیمکدر (زین اصلنده زاین‌در که این اسم اشارتدر بوراده همزه سی ضرورت وزن ایچون تلفظا وکتابة ساقط اولمشدر (جفت جیم عربینك ضمی وکسریله زن ومرد یعنی زوج وزوجه وآش یعنی مقارن وحلیمی ده کلور که جفت شول عدددر که کسرته صیغه قبول ایلیه عربجه زوج دیرلر فرد مقابلیدر ونعمة الله ده کلورکه جفت ایکی نسنیه دیرلر که بر یده بلیجه اوله مثلا ار عورت وعورت ارك جفتیدر وایکی اوکوز که بیوندرقده اوله جفت دیرلر اول اجلدندر که فلان جفت سورر دیرلر (وطاق وجفت دیرلر که طاق تکدر فرد معناسنه پس جفتك مقابلی اولور (ومفتاح اللغه ده کلورکه طاق مصدره درامّا صحاح فرسده اسطوانه وقات معنالرنه یك طاق دیه جك برده بر قات دیرلر انتهی بوراده مرد وجفت وطاق وطلاقی ذکر ایتدیکی مناسباتی جمع قیلندندر (پشت بانك کجمینك ضمیله ارقه در ظهر معناسنه بورادندر که مابون اوغلانه پشت دیرلر پشت دوتا ایکی قات اولمش ارقه در پشت بست ارقه حالنك ارقه سنه بسته قیلدیغی یعنی بغلدیغی پالاندر (سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده کی ها فتحه بی بیان ایچون علامت اولمغله تلفظ اولنماز ولکن سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله تلفظ اولنمق کرکدر واکثریا اشباع اولنوب یائله تلفظ اولنور (سه پای وسه پایه ساج ایاقدر ومسجدلرده ایقاد قنادیلی ایچون اتخاذ ایتدکلری معهود اغاجه دخی سه پا دیرلر (طلاق عربیدر تطلیق معناسنه که تقییدك مقابلیدر یعنی بر نسنه‌نك قیدنی ازاله ایدوب وثاقندن تخلیه

ایتمکدر بعیرك عقالنی اطلاق وحل کبی صکره شرعده خاتوننی حبالهٔ
نکاحدن تخلیه معناسنه استعمال اولندی زیرا نکاح قید کبی برنسنه درکه
حل واطلاقی زوجنه مفوضدرکه الفاظ معلومه ایله حاصل ونصابی
اوچ عدددرکه اندن صکره حله سز ر جعت حرامدر (معنای بیت)
بودرکه مقبل واهل قبول وسعادت اول مرد ویااول برمرددرکه
بوجفندن یعنی زن دنیادن طاق ویکتا اولدی واکا اش اولمقدن
مفارقت قیلدی وارقه سنی انك اوزرنه ایلدی یعنی برنسنه یه یان
ویروب وارقه سن دوندرن کبی اعراض ایلدی ویوز ویروب اقبال
ایتمدی واکا اوچ طلاق ویروب بالکلیه سررشته سنی قطع ایتدی
و بوندن فهم اولندی که دنیایه مدبر اولانه حقده مقبل ومقبل اولانه
مدبر دنلدی و بو دخی اخذ اولندی شهوت طبیعیه وهوای نفس
وماسوایه میل قلب منقطع اولمدقجه طلاق ثلثه حکمنده اولان مفارقت
حاصل اولماز * لب به پیش شوی خندان میکند * پس هلاك اززخم
دندان میکند * بونك تقدیری میکند لب به پیش شوی خندان پس
میکند هلاك اززخم دندان دیمکدرکه لب میکندك مفعول اولی وخندان
ثانیسیدر و بعد الجملة مابعدیله زن دنیانك حالنی بیان اولور وهلاك ایکنجی
میکندك مفعولیدر وجار ومجرور دخی اکا متعلقدر به پیش اولکی میکندك
ظرفی اولدیغی کبی (به پیش ب مفرده بوراده ظرفیت ایچوندر تنکم پیش
پس مقابلی اولمق اکا دالدر زیرا ایکسی دخی ظروف مکانیه دندر
امام وخلف کبی باء مذکورك آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه سه
آخرنده اولان ها کبیدرکه فتحه یی بیان ایچون علامتدر فاحفظه
(پس باء عجمی ایله بوراده صکره معناسنه بعده کبی (زخم یاره در
عرب جراحت دیر (دندان دیش درکه اوتوز ایکی درکه یکرمی سکزی
حروف عربیه وردی حروف عجمیه مقابله سنده در (معنای بیت)
بودرکه زن دنیا اری اوکنده دوداغنی خندان ایدر یعنی اکا تعلق
و محبت ایدن کسه نك ابتداده یوزنه کولر وانبساط وبشاشت کوسترر
صکره اصروب دیشی زخمندن اهلاك ایلر پس انك خنده سنه مغرور
اولاجق دکلدر زیرا لطفی اردنجه قهر اولمق دکل بلکه زهر
وشکری ممتزجدر تنکم کفره وفجره حبیات دنیاده معذبلردر ولکن

مغـلوب بشـريت اولد قلرندن احسـاس عذاب ايتمزلر

* ⁂ در بيان چار چيز كه علامت نيك بختي است ميكويد ⁂ *

* شد دليل نيك بختي چار چيز * هر كه اين چارش بود باشد عزيز *
بونك تقـديري ديمكدركه شد چار چيز دليل نيك بختي هر كسي كه
بودش اين چار باشد عزيز يعني چار چيز شدك فاعلي ومابعـدي
مفعوليدر وهر كسي مبتدا اين چار بودك فاعلي وشين مفعولي وبعد
الجمله مبتدايه صفتدر باشدك تحتنده فاعل ضميري كسه راجعـدر
وعزيز مفعوليدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر (نيك بختي ده يا مصدريه در
نيك بخت صفت مشبهه در ايو بختـلو معناسنه بختيار وبختـاور كبي
بخت دولت وطالع معنـاسنه وقاموسده كلوركه البخت الجد معرب
انتهى يعني بخت اصلنده فارسيدر صكره عربي قلنوب جد فتحـله
يعني حظ ونصيب معناسنه استعمال اولنـدي (چارش ضميري اصلنده
بوده متصلدركه وزنيچون محلنك غيريه وضع اولنمشـدر يعني ش كه
اصلنده اش در ضمير مفعول متصـلدر وبورا ده مضاف اليه واقع
اولديغي ضرورتله در زيرا اضافته صلاحيتي بوقدر جانشده كي كبي كه
انك جاني ديمكدر بوايسه صحيحدر (معنـاى بيت) بودركه درت نسنه
ايو بختلولك دليلي ودولت وسعـادت وطالع نشاني اولدي هر كيمكه
اكا بودرت نسنه حاصل اوله خلق اراسنده عزيز ومحترم اولور زيرا
هر كسك ذلت وعزتي كوكبنه راجعدر * اصل پاك آمد دليل نيكبخت
* نيست بي اصلي سزاى تاج وتخت * بونك تقـديري آمد اصل پاك
دليل نيك بختدركه اصل پاك آمدك فاعلي ودليل مفعوليدر وجائزدركه
اصل پاك مبتدا وآمد جمله سي خبر اوله نيست ليس معناسنه اولمغـله
بي اصل فاعلي وسزا مفعوليدر (اصل بوراده متفرع عليه معناسنه دركه
آبا واجداد مراد در زيرا ابن اب اوزرينه متفرعدر اغصان بدن شجره
اوزرينه متفرع اولديغي كبي (پاك طاهر ديمكدر بوراده اصل پاك زنا
وعيبدن طاهر حسبلو نسب ديمكدر (بي اصلي ده يا زائده در بقيهٔ
مفردات شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه شرعا وعقلا عيبدن
پاك وسالم اولان اصل ايو بخت نشـاني كلدي يعني بر كسه نك اصلي
پاك اولمق دليل سعادتدر اكر باشنده دولتي اولمسه اصل پاكدن كلمزدي

پس

پس بومقوله کسه هرمرتبه‌یه لایقدر سلطنته وارنجه زیرا (ان الاصل لایخطئ) موجبنجه اصلدن خطا کلمز وهر کاری بحسب الغالب صواب اوزرنه اولور آنکیچون بی اصل تاج شاهی یه وسریر سلطنته جلوسه یعنی اهل جاه اولمغه سزا دکلدر زیرا اصلنده بی بختدر و بی بختدن غالبا اثر سعادت ظاهر اولماز و بو معنادندرکه خضراء دمنی نکاحدن نهی اولنمشدر یعنی دمنه که بعرابلدر انك اوزرنده بتن یشل اوته اعتبار اولنمدیغی کبی که ظاهرده حسن و باطننده قبیحدر کذلك منبت سوءده یعنی بدیرده حاصل اولان زن دخی بویله‌درکه اندن خیر کلمز پس انك حسن وجمالنه رغبت ایتمامك کرکدر زیرا بی اصلدر

* نیك بختان را بود رأی صواب * انکه بدرایست باشد در عذاب *

نیك بختان بودك مفعول اولی ورای ثانیسی وصواب صفتیدر انکسی که مبتدا و بدرایست صفت و باشد جمله‌سی خبردر (رأی فکر ومادی الیه الفکر ونظر واستدلالدن مکتسب اولان اعتقاددر (بدرایی‌ده اولان یاء ثانیه زائده ویانسبت ایچوندر (بدرأی صفت مشبهه‌درکه برامز فکرلو واعتقادلو دیمکدر (عذاب تعذیبدن مشتقدرکه ازالة العذب‌در زیرا مزید فیه اشهر واظهر اولسه ثلاثی اندن مشتق اولور وجه مواجهه‌دن اخذ اولدیغی کبی و یاخود ایجاع شدیده عذاب دنلدیکی بودرکه مؤمن اولان کسه اعداء الله ایله قائم اولان آلام وشدائدی استعذاب ایدر یعنی اکا عذب وطاتلو کلور پس عذب اولدیغی مؤمنه وعذابی ازاله کافره نظرله اولور (معنای بیت) بودرکه نیك بختلر ایچون رأی صواب اولور یعنی هر کیمکه نیك بخت واصیل ونسیب اوله انك رأی وفکری بحسب الغالب صواب اولور خطا اولماز زیرا ملهم من عندالله در اول کسه که بد اصل اولمق حسبیله بد فکر اولور وراه صوابدن چقوب خطا ایتمسیله عذابده اولور یعنی مبتلای عذاب اولوب جهنمده قالور زیرا بدلکك جزاسی بدلك وایولکك جزاسی ایولکدر انکیچون مجازات عمله مکافات دیدیلر زیرا خیرا وشرا عملك کفوی و برابریدر * هرکه ایمن ازعذاب حق بود * نیست مؤمن کافر مطلق بود * بونك تقدیری هرکسی که بود ایمن ازعذاب حق نیست مؤمن بود کافر مطلق دیمکدرکه هرکسی مبتدا

ومابعدنده اولان جمله سائر نظائری کبی صفت ونیست مؤمن خبردر
زیرا لبس بمؤمن تقدیرنده در ومابعدنده اولان جمله بطریق الالتزام
مفهوم اولان معنایی تصریح وکفرله تسجیل ایچوندرکه انده زیاده
تقبیح واردر (ایمن همزه نك کسریله قیغوسز وغصه سز دیمکدر
(کافر لغتده ستر ایدیجیدر کیجه ظلمتیله اشیایی واکنجی برده تخمی ستر
ایتدیکیچون کافر دنلدی وکفران نعمت اولان دخی اداء شکری ترکله
ستر نعمت ایتدی وکفران نعمت اولمق انکار نعمتی مستلزم اولمغله وحدانیت
ونبوت وشریعتی انکار ایدنه شرعا کافر وایمانسز دنلدی پس کافر
مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر که تحتنده اصناف مختلفه سی واردر نتکم بالاده
تفصیل اولندی وبویله یرلرده کافر مطلق تأویل کوترمز کافر دیمکدر که
من کل الوجوه کافردر مثلا بعض کافر واردر که کفری اضطراریدر
وقلبنده اعتقادی درست ایکن ناچار صنمه سجده ویا انی تقبیل و باشد زنار
ایدر وبو مقوله یه نصله کافر مطلق دیمزلر زیرا کفری اختیاری دکل بلکه
اکراهله در ویاخود کمال خوف اوزرنه مبنی در پس انکا کفر مقید دیرلر
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که حق تعالی نك عذابندن قیغوسز
وبی قید اوله اول کسه مؤمن دکل بلکه کافر مطلق در زیرا عذاب
حقدن امن اوزرنه اولمق حق تعالی حقنده عجز اعتقاد ایتمکدرکه
او بکا عذاب ایتمکه قادر دکلدر دیمکدر بو اعتقاد وبو نسبت ایسه
کفردر بلکه حق تعالی قادر مطلقدر بعد ذا ناظم قدس سره بیت
سابقده سبب عذاب اولان فکر بد وکار ناصوابی بیاندن صکره عذاب
حقنده سوء اعتقاد وانی انکاردن تحذیر ایلدی تا که هر ظالم ومرتکب
ایتدوکم یانمه قالور دیمیه وعذاب آخرته عذاب دنیا ایله استدلال ایده

فاعرفه * عمر دنیا پنج روزی بیش نیست * غافلست انکس که پیش
اندیش نیست * عمر دنیا مبتدا وپنج روزی خبر وبیش نیستك فاعلی
وجمله سی معنای قصر افاده ایدر غافلست مقدم خبر ومابعدی مؤخر
مبتدادر وپیش اندیش نیستك فاعلی وجمله سی آن کسه صفتدر نتکم
نظائری مرور ایتدی (عمر دنیا مدت بقادرکه دنیا اول بقائله معمور
اولور حیاتله بدن عمارت بولدیغی کبی انکیچون مدت عمارته عمر دیرلر
وعمر مدت حیاتك قلیل وکثیرنه شاملدر انکیچون عمری آز وعمری چوق

درلر

دیرلر (پنج روزی‌ده یازانده‌در اصلی پنج روزست درکه بش کوندرکه
مراد تقلیل مدتدر نتکم کلستانده دخی کلور (مکر این پنج روز در یابی
وترك دخی بورادن اخذ ایدوب بش اون کونلك عمردیر ودنیانك عمری
بش کون دکل بلکه برساعتدر نتکم دیمشلردرکه (الدنیا ساعة فاجعلها
طاعة) وبونده دور افلاکك سرعتنه اشارت واردر کویا شمس کبد
سمادن نقطهٔ اخیره‌یه برساعتده دور ایدر وبلکه برلمحه ایچنده یازقیش
ودنیا آخرت اولور (بیش باء عربینك کسریله آرتوق دیمکدر زیاده کبی
بیش وکم دیرلر زیاده ونقصان معناسنه پیش اندیش وصف ترکیبی‌در
اوك فکر ایدیجی معناسنه زیرا پیش باء عجمی ایله اوكدر واندیشه فکردر
اندیشیدن فکر ایتمکدر پس پیش اندیشك تقدیری اندیشنده پیش‌در
وپیش اندیش معناده عاقبت اندیش کبی‌در زیرا انسانك مستقبلی اوکی
وعاقبتی‌در نتکم قرآنده کلور (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم) یعنی امور
مستقبله وماضی‌یی بلور اکرچه عکس دخی ایتمشلردر فاما اوضح اولان
معنا اولدر (معنای بیت) بودرکه مدت دنیا وعمر انسان بش کوندر
زیاده دکلدر یعنی شیٔ قلیلدرکه بش کون فی الحال کلوب کچدیکی کبی اول
دخی سریع الانقضادر پس غافل وبارده‌در اول کسه که عاقبت اندیش
واوکنی فکر ایدیجی دکلدر یعنی اوکدن صوکنی صایمز وعاقبتی نه اولاجغنی
فکر ایلمز زیرا فکر عاقبت امور مهمه دندر ومهمی ترك ایدوب غیریه
مشغول واندن محجوب اولمغه غفلت دیرلر فافهم * ترك لذات جهان
باید کرفت * دامن صاحب دلان باید کرفت * کرفت بایدك فاعلی
وترك کرفتك مفعولیدر دامن دخی ایکنجی کرفتك مفعولیدر (معلوم اولا که
ماضی اولنه می توان لفظی ضم اولنسه اول ماضی مصدر معناسنه اولور
می توان دانست ومی توان آورد کبی می توان دانستن ومی توان آوردن
دیمك اولورکه معنالری بلمك اولور وکتورمك اولور دیمکدر وکذلك
اولنه باید وبباید ومی باید وخواست وخواهد ضم اولنسه بو صورتلرده
دخی ماضی مصدر معناسنه اولور باید دانست کبی که بلمك کرك دیمکدر
شمدیکی حالده ویا کلجك زمانده وبباید دانست کبی که بلمك کرك کلجك
زمانده دیمکدر ومی باید دانست کبی که بلمك کرك شمدیکی حالده دیمکدر
وخواست دانست کبی که بلمك دادی وخواهد دانست کبی که بلسه کرك

مطلـــــ

دیمکدر پس بوندن فهم اولندیکه بوکلماتدن ایکی فعل مجتمع اولسه
ثانی مصدر معناسنه اولور و بومقامده باید کرفت دخی بویله‌در باید
کرفتن دیمکدر طوتمق کرك معناسنه نتکم حلیمی ده کلور که کرفت
صیغهٔ ماضیدر و مصدر معناسنه دخی استعمال اولنور کرفتار طوتساقدر
کرفتن طوتمقدر فصیح بودر که مضارعنده یاز یاده ایدوب کیردو کیرنده
دیرلر لذات لذاتك جمعیدر که نقیض المدر وقرأنده کلور لذة للشاربین
ای لذیذة الحاصل لذت ادراك ملایمدر حاسهٔ ذوقه کوره طعم حلاوت
و بصره کوره نور وقوت وهمیه یه کوره مرجوك حصولی وقوت
حافظه یه کوره امور ماضیه‌نك حضور وتذکری کبی و بعض اشیا واردرکه
من وجه ملایم ومن وجه منافردر دواء مرکبی که نافع اولدیغی جهتدن
ملایم ولذت ومر اولدیغی جهتدن منافر والمدر باید کرك معناسنه ونباید
کرکز دیمکدر مصدری بایستن در کرك اولمق معناسنه مضارعنده سین
حذف ایدوب باید دیرلر (دامن داماندن تخفیف اولنمشدر اتك معناسنه که
عرب ذیل دیر (دلان دلك جمعیدر صاحب دل اهل دل دیدکلریدر که
دل بوراده لحم صنوبری دیدکلری دکلدر بلکه انك مشتمل اولدیغی
قوت لطیفه در وصاحب دل اودر که احدیت جمیع اسما اولان اسم
اعظمه عارف اوله که اول اسم الله‌در پس اصلا عارف بالله اولمیانك
و یا بعض اسمایه عارف اولانك قلبنه قلب دیمزلر مکر که مجازا دیه‌لر
اشته اهل دل اولوب حقدن اکاه اولمق بوو جهله اولور که اکا حقیقة
اهل دل دیرلر والا دعوا ئله و یا بعض اسماء جزئیه بلکله کشی عارف بالله
اولماز (معنای بیت) بودر که لذات جهانك وامور شهویه‌نك ترکنی
طوتمق کرك طریق ندر دیرسك اهل دل اولنلرك دامانن اخذ ایلمك
لازمدر که انلر تسلیك ایله بطریق التدریج مشتهیات طبع و هوای
نفسانیدن خلاصك چاره‌سن بیلورلر و باذن الله تعالی تزکیه‌یه باعث
اولورلر نتکم قرأنده کلور (یتلوعلیهم آیاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب
والحکمة) یعنی بو آیتده وغیریده تزکیه جناب رسالته صلی الله
علیه و سلم نسبت اولنمشدر بناء علی هذا اهل دل اولنلر دخی
بطریق الارث اول معنادن حصه منداولمشلردر و لذات جهان
معظم حجاب واول الباب اولمغله ناظم قدس سره آنی تصریح ایتدی

ولذات

ولذات ایچنده سائر تعلقه صالح اولنلری دخی درج ایلدی پس مقصود
ماسوادن اعراض وحقه اقبالدر قال الله تعالی (وتبتل الیه تبتیلا

ای انقطع الیه انقطاعا کلیا لیس فوقه انقطاع فاعلم بذلك * در پی لذات
نفسانی مباش * دوستدار عالم فانی مباش * در مباشك ظرفیدر دوستدار
ایکنجی مباشك مفعولیدر فانی عالمك صفتی وعالم دخی دوستدارك
مضاف الیهیدر پی باء عجمینك فتحیله ایز معناسنه در که عرب اثر دیر
مباش نهی حاضردر مصدری باشیدن در باء عربیله اولمق معناسنه
حاضر باش حاضر ومهیا اول دیمکدر لذات نفسانی لذات روحانیدن
احترازدر پس بوراده نفسله مراد نفس حیوانیه در نفس ناطقه دکل
آخرنده یا نسبت والف ونون زیاده در وحدانی وصنعانی وحلوانی
وامثالنده اولدیغی کبی دوستدار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده *
دوستدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه
قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور پس دوستدار دوست طوتیجی
دیمکدر فانی باقی مقابلیدر مراد عالم آخرتدر که باقی وقائمدر
(معنای بیت) بودر که لذات نفسانیه ایزنده وانك اردنجه واکا
طالب اولمه بلکه لذات روحانیه طلبکاری اول زیرا انسان حقیقینك
غداسی بودر لذات نفسانیه ایسه انسان حیوانینك غداسیدر
وروح پرور ایله تن پرورك فرقی بین السماء والارض در که بری سفلی
وبری علوی در وعالم فانینك دوستداری اولمه یعنی آنی کندیکه
دوست ومحبوب طوتمه زیرا بقاسی یوقدر بلکه دارین قیدندن
خلاص اولوب یار باقی اولان حقی کور ولذات فانیه یی علوم وفیوض

باقیه یه تبدیل ایله تا که هر موطنده همنشینك اولسون * نیست
حاصل رنج دنیا بردنت * عاقبت چون می باید مردنت * رنج دنیا
بردنت کلمه سنك مفعولی وتاء خطاب فاعلیدر که اکا مضافدر
وبردنت دخی نیستك فاعلی وحاصل مفعولیدر زیرا بوراده نفی لیس
معناسنه در عاقبت بایدك ظرفیدر مردنت بایدك فاعلیدر بردن
مصدردر ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه سی فتحیه ابدال
اولنوب برد وبرنده دیرلر چون بوراده حرف تعلیلدر می باید ده
با مضمومدر زیرا حرف شفوی یه ملاقیدر ومضارع اولنده باعلامت

استقبال ومی ادات حالدر وحال واستقبالك اجتماعی ممکن اولمامغله
می لفظی تحسین لفظ ایچون اولور زیرا بوراده مضمون فعل استقبال
اقتضا ایدر ارادت یا ترجیح اولنور (مردنت سنك موتك دیمكدر که
مردن تایه مضافدر ولکن بردنت اضافتی کبی فاعلنه دکلدر زیرا
جامددر (معنای بیت) بودر که سنك دنیا زحمتنی ایلدوب
چکدیکوکك حاصلی یوقدر یعنی دنیا ایچون امك وزحمت چکمك
بی حاصلدر شول معنادن اوتوری که آخر اولمك کرکدر یعنی اولیسر
وفنا بولیسرسن پس فانی نیده فانی ایچون نه چالشور ووجودکه زحمت
ویررسن بلکه (الدنیا مزرعة الاخرة) وفقنجه دنیاده آخرتك ایچون
سعی ایله که امکك ضایع اولمسون وآخرتده بر حاصل اوله سن
* ازتنت جان چون برون خواهد شدن * خاك اندر استخوان
خواهد شدن * بونك تقدیری چون خواهد شدن جان برون ازتنت
چون خواهد شدن خاك اندر استخوانت دیمكدر که شدن بوراده
رفتن معناسنه در خواهد شدن کیتمك دلر یعنی کیدیسر دیمكدر
بوصورتده جان خواهدك فاعلی وشدن مفعولیدر ومفعولی تقدیم
ایتمك خواهد شدن ایله بله مستعمل اولدیغندندر وبرون شدنك
مفعولیدر وجارومجرور اکا متعلقدر وخاك ایکنجی خواهدك فاعلیدر
وخاکه متصل اولان ضمیرخطاب معناده استخوانه قیددر تنتده اولان
ضمیری ایسه جانه قیدایتمکه حاجت یوقدر زیرا جانت ازتن وجان
ازتنت دیمه نك میانده معناده فرق یوقدر چون بوراده تعلیل اولی
تأکیددر زیرامآل بردر (برون ضم بائله طشره دیمكدر برون آمدن
طشره چقمق وبرون رفتن طشره کیتمك وبرون آوردن طشره
چقرمقدر (اندرظرفیت ایچوندراصلی اندرون درکه ایچرودر واو
ونون حذف اولنوب اندر قالمشدر (استخوان ضمله وواو رسمیله کمك در
عظم کبی کرچه کنکران وزنی اوزره در فاما بوراده لاجل القافیه
خانك فتحه سی ضمه جانبنه اماله اولنور (معنای بیت) بودرکه چونکه
جان تن جسمکدن طشره کیدیسرودنیاسکا قالمیسر دربو سببدن رنج دنیا
چکمك بی حاصلدر چونکه قبرده عظمکه طپراق کیدیسر وطولیسر در
بومعنادن اوتوری سندخی کاردنیا یی قوالحاصل موت وفنا

وخاکه

وخاكله يكسان اولمق واستخوانه وكوزه طبراق طولمق مقرر اولیجق كفره
وفجره كبی (يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن الاخرة هم غافلون)
وففنجه بناء قصور وحفر آبار واجراء انهار وغرس اشجار وامثالی امور
فانيه يه اشتغال ايله اضاعت عمر ايتمامك كركدر والا عاقبتی خسارت و ندامتدر

* ⁂ در بيان اسباب عافيت كويد ⁂ *

* عافيت را كر بجوی ای عزيز * می توانی يافتن در چار چيز *

عافيت بجويی ويافتن می توانی نك مفعولريدر عافيت بلا وآفتدن
سلامتدر تشكم دعاده كلور (اسئلك العفو والعافيه) ای ترك
العقوبة والسلامة (بجويی فعل مضارع مخاطبدر مصدری جستن
وجويدن در طلب ايتمك معناسنه بجويی ده با جيمك ضمه سنه
اتباعا مضمومدر بكويی كبی آخرنده ياء ثانيه خطاب ايچوندر (می توان
دخی فعل مضارع مخاطبدر مصدری توانستن و توانيدن در
كوج يتمك معناسنه توان كوچدر قدرت كبی توانا كوچلودر (يافتن
بولمقدر مضارعنده فا يا يه قلب اولنوب يابد ويابنده ديرلر و بعض
لغاتده يابيدن دخی يازيلور ولكن استعمال قديم اولكيدر (معنای
بيت) بودر كه ای عزيز و محترم كشی اكر عافيت وسلامتی طلب
ايدرسك درت نسنه ده بولمغه قادر اولورسن يعنی اكر درت نسنه
بولنورسه سلامت دخی بولنور فاعلم * ايمنی ونعمت اندر خانه دان *

* تندرستی و فراغت بعد ازان * بو بيت چار چيزی مشتملدر كه
بری ايمنی وبری نعمت وبری تندرستی وبری فراغتدر واندر
قرينه دركه بوراده دان دانستندن امر در بيلك معناسنه مضارعی
داند ودانده كلور وصفت مشبهه ده دانا ديرلر بلكن معناسنه بوخسه
اسم جامد دكلدر ظرف مكان معناسنه جامه دان ده وامثالنده
اولديغی كبی پس ايمنی اكا مفعول اولور (ايمنی ده يا مصدريه در ايمنی
كسرهمزه ايله قيغوسز وغصه سزدر (نعمت انكله تنعم وتعيش اولنوب
طبعه ملايم اولان امورلذيذه در (خانه اصلنده خانه در كه مطلقا منزلدر
انسانك اولسون سائر حيواناتك اولسون بوجيلر قوندقلری يره خان
ديدكلری كنديلرنه وحيوانلرنه منزل اولمغله در (خانه خصوص
اوزرنه آدم ساكن اولديغی منزلدر كه تركيده اكا او ديرلر آخرنده

ها اختصاص ایچوندر یعنی معنای عامدن معنای خاصه نقلك علامتیدر
و بو راده خانه دان دن منفصل یا ز یلور فاما خاندان که حرمدن
کنایه درواك امثالی هانك حذفیله متصل رسم اولنمق دخی نظائرنده
قاعدهٔ تخفیفه مناسبدر زیرا بوراده دان ظرف مکاندر که اسم جامددر
(تندرستی اصلنده درستیٔ تن در اضافتله دولت خانه کبی اصلنده خانهٔ
دولتدر تخفیفا همزه حذف ومضاف الیه تقدیم اولنوب ترکیب قلنمشدر
و بو ترکیب وصف ترکیبی نك وصفت مشبهه نك غیری ترکیبدر غفلت
اولنمیه (درستی ده یا مصدریه در درست بتون درکه شکسته نك
مقابلیدر تنك بتونلکی صحتله وآفتدن سلامتله در زیرا مرض وآفت
بدنی شکسته کبی قیلور انکیچون مزاجم ناخوش وشکسته لکم واردر
دیرلر پس تندرستی صحت بدن وصاغلق دیدکلریدر (فراغت شغلك
ضدیدر که بین الناس اکا ایشسزلك دیرلر برکار وعمله بولنمیه سن
وخلقه قارشمیوب آسوده خاطر اوله سن (بعد ازان یعنی عافیت
مذکوره بی مصراع اولده ذکر اولنان ایکی نسنه دن صکره که بری
ایمنی وبری نعمت در بو ایکیده بیل که بری تندرستی وبری فراغدر
(معنای بیت) بودرکه عافیت وسلامتی قیغوسزلقده بیل زیرا
مغموم ومهموم اولان غائله دن خلاص اولماز ودخی نعمت خانه ده
بیل یعنی اکر منزلکده نعمتك وتعیش ایده جك نسنه ك وار ایسه
بلای فقردن قورتلدك واجلق برزخندن نجات بولدك زیرا فقر
غایتدن الله تعالی یه استعاذه اولنمشدر ودخی عافیتی تندرسلکده یعنی
صحت بدن وصاغلقده بیل زیرا مرض انسانی حقدن عائقدر وصاحبی
بی حضور ومتکدردر انکیچون خواص بشر طالب موت اولدیلر فاما
مرضی استمدیلر زیرا موت تحفهٔ مؤمندر که سبب لقاء الهی در مرض ایسه
بویله دکلدر ودخی عافیتی فراغده بیل یعنی ظاهر حالده بر نسنه یه
شغلك واشکاله تقیدك اولمیه که اول ایش سنی بی تاب وپرتعب ایلیه
ومقصود اولان کاردن قاله سن نتکم حدیثده کلورکه (شغلکدن اول
فراغکی غنیمت بیل) یعنی فارغ وآزاده ایکن کار حق وشغل آخرت طوت
والا برکون بر مغلطه ومشغله وقیوده دوشرسن که بردخی اول قیوددن
خلاص اولمغه مجال بولمزسن پس فراغله مراد فراغ دل دکلدر زیرا

بو معنی ایمنی لفظندن مفهومدر بلکه شغل دنیادر که انده بلانه ایدیکی معلومدر مگر که فراغت غم معنا شدن فراغ دل وایمنی مطلق قیغوسز لغه محمول اوله تنکم آشغده بادل فارغ دید یکی بیتندن مستفاددر وجائزدر فراغ دل ایله مراد فراغ ظاهرك مستلزم اولدیغی فراغ دل اوله پس فراغ دل لازمایله ملزومدن تعبیر اولمش اولورکه بو معنی بزم ذاهب اولدیغمز معنای سابقدر * چونکه بانعمت امانی باشدت * عافیت را زان نشانی باشدت * بونك تقدیری چونکه باشدت بانعمت باشدت زان عافیت رانشانی دیمکدرکه چون حرف شرط بانعمت ده با مصاحبت ایچون وتاء خطاب باشدك مفعول صریحی ونعمت مفعول غیرصریحی واامانی فاعلیدر و بعد الجمله فعل شرطدر عافیت ایکنجی باشدك مفعول ثانیسی وضمیر متصل منصوب مفعول اولی ونشانی فاعلی و بعد الجمله جزاء شرطدر (امانی ده اولان یا زائده در امان وامن خوفك ضدیدر بو راده امان دن مراد ایمنی در زیرا قیغوسز اولان کسه ده خوف اولماز پس بونك اصلده تقدیری چونکه باشدت ایمنی ونعمت دیمکدرکه چار چیزك ایکنسیدر تنکم بیت آتیدن روشندر (و باشد نك تقدیری باشد ترادر لسان عربیله دیمك اولورکه اذا حصل لك الامان مع النعمة ای مع حصول النعمة ایضا واجتمعا (نشانی ده یا زائده در نشان علامتدر نشانه کبی واکثر بو درکه نشانه اوق نشانـده مستعملدر تنکم هاء اختصاص انی اقتضا ایدر (معنای بیت) بودرکه چونکه سکا نعمت ایله بله امان وایمنی حاصل اوله یعنی بو ایکیسی سنده موجود و یا بالفعل حصوله کله سکا انك یعنی اول ایکی نسنه نك حصولندن عافیتدن نشان وسلامتکه علامت اولور تنکم تقریری مرور ایتدی * بادل فارغ چو باشی تندرست * دیکر از دنیا نباید هیچ جست * بونك تقدیری چو باشی تندرست بادل فارغ دیکر هیچ نباید جست از دنیا دیمکدرکه تندرست باشی نك مفعول صریحی و بادل فارغ غیر صریحیدر و بعد الجمله فعل شرطدر زیرا چو لفظی چوندن مخفف حرف شرطدر ومصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر جست نبایدك فاعلیدر زیرا نباید دن صکره کلن فعل ماضی مصدر معناسنه اولدیغی بالاده بلندی پس بو رادم

جست جستن دیمکدر که طلب ایتمکدر جویدن کبی وازدنیا جستنه متعلقدر وانك تقدیری هیچ نباید جستن چیزی را ازدنیا دیمکدر که چیزی مفعول وازدنیا انی بیان اولور ودنیادن مراد متاع دنیادر (باشی فعل مضارع مخاطبدر (دیکر بردخی درتنکم تفصیلی مرورایتدی (نباید فعل مضارع منفیدر کرکز معناسنه (هیچ جیم عجمیله اصلا معناسنه درهیچ نکفت اصلا نسنه سویلدی دیمکدر (معنای بیت) بودرکه چونکه دل فارغ ایله تندرست اوله سن یعنی نشان عافیتدن بو ایکی نسنه دخی سنده بوانه بردخی دنیادن اصلا برنسنه استمك کرکمز زیرا عقلی اولان کسنه یه بونلر کافی وحالنه وافیدر الحاصل بی غم اولمق وخانه ده نعمت اولوب نامرده محتاج اولمامق وصحت بدن وشغل دنیادن فراغ نشان سلامتدر وکاه اولورکه نعمت وفراغ وجوانی مفسده یه سبب اولور نتکم شاعر دیمشدر (ان الشباب والفراغ والجدة (مفسدة للمرء ای مفسدة * برمیاور ناتوانی کام نفس * تانیفتی ای پسر دردام نفس * اولکی تامادام معناسنه میاور مظردروکام میاورك مفعولیدر ایکنجی تاغرض وتعلیل ایچوندر دردام نیفتی یه ظرفدر براصلنده استعلا ایچوندر علی کبی وافعال ومصادر اوائلنده تحسین لفظ ایچون زائد کلور ولکن بورادە علو معناسنه رمزدن خالی دکلدر زیرا میاور نهی حاضردرکه اصل مه آوردر تخفیفا همزه یایه قلب وهاء رسمی حذف ومیم وصل اولنمشدر مصدری آوردندر واوك فتحه سیله کتورمك معناسنه وبرآوردن یعنی برکلمه سنك انضمامیله یوقاروکتورمك یعنی قالدرمقدر قالدرمق ایسه اعلادر ومستقبلنده رایه حرکت و یروب آورد وآورنده دیرلر کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر ومصدرنده آوریدن دخی مستعملدر کام کاف عربیله مرام معناسنه وشول کام که کاف عجمیله درآدم معناسنه درخطوه کبی ولکن طماق معناسنه اولان کامده اختلاف ایدوب بعض اهل لغت کاف عجمیده درج ایتدیلر و بعضیلر کاف عربیله اولمغه ذاهب اولدیلر نتکیم مولانا جامینك بو بیتی اولکیه دالدر (بحر عشق توشستم ز کام دست امید چرکام سعی بکام نهنك می اید) و بو بیتی دخی ایکنجی یه نشاندر (کسی که کام زین بحرمی نهدبی کام) بکام میرسد آخر ولی بکام

نهنك

نهنـك) ظاهر بودركه ايكبسنك دخي جوازنه اشـارتدر پس طماق
معناسـنه اولان كاف بجميله دكلدر ديو دخل ايدن جهلندن دخل
ايتدي (نيفتي مضارع مخاطب منفي در دوشميه سن معناسنه بونك دخي
اصلي رن افتي دركه تخفيفا همزه يايه قلب اولنمشدر مصدري افتادن
وافتدن وافتيدن وافتن كلور دوشمك معناسنه سقوط كبي مستقبلنده
الف و يا دوشوب افتد وافتنده دنيلور وكاه اولور فتد دخي ديرلر (دام
طوزاق وآغ اسم جنسدر بوراده مراد مكر وحيلهٔ نفسـدر استعـاره
طريقيله (معنـاى بيت) بودركه اى پسر مادامكه قادر سن نفسي
بو قارو كتورمه وقالدرمه وتحصيل ايدوب شهواتنك حصوليله اني
برمراد ايتمه تاكه انك طوزاغنه وآغنه دوشميه سن زيرا سن اني بسليوب
مرادنجه اولدقجه قوت بولور وآخر حيله ايله سني صيـد ايدوب زار
وزبون قيلور پس اول سني قتل ايتمزدن اول سن اني مجاهده ورياضتله
قتل ايده كور تاكه شرندن خـلاص اوله سن * زير پاى آور هواى
نفس را * كم بدوده بهره هاى نفس را * هواى نفس آورك مفعولي
وزير پاى ظرفيدر كم ده كله سنك مفعول اولي بهره ثانيسي بد وغير صريحي
زير آلت در تحت كبي مقابلي زبردر اوست معنـاسنه پاى ياغله وياسز
آياقدر (آور فتح واوله امر حاضردر كتور معناسـنه تفصيلي بيت
سابقده درهواى ده اولان ياالضافت ايچندر پرواى وامثالي كبي هواى
قصرله نفسك ميل واشتهاء واستلذاذ ايلديكي نسنه دركه انده برهان
سماوي يعني داعيهٔ شرع ودليل عقلي اوليه انكيچون بر كسه بي ذم
ايتسه لر هواسنه تابعدر ديرلر وفلان كسه اهل اهوادندر يعني متعمدا
سـنتدن زايغ ومنحرفدر ديمكدر (كم كاف عربينك فتحيـله ! كسك
ناقص معناسنه مقابلي بيش در باء عربينك كسريله كه ارتوقدر زائد كبي
نتكم بالاده دخي كذر ايتدي (بدو اصلنده باودرا كا معناسنه بدان كبي كه
اصلنده بان در ايكبسنده دخي همزه تخفيفا داله ابدال اولنمشدر (بده
دالك كسري وهاء ساكنه ايله امر حاضر در و ير معنـاسنه مصدري
دادندر (كه و يرمك در اعطا معنـاسنه مضارعنده الف هايه قلب
اولنوب دهد ودهنده ديرلر بعد ذا بعضيلر كه امر حاضر مصدردن
مشتقدر دادن لفظندن امرده كلمك سمـاعي وشاذ در زيرا مصدرنده

دهیدن دخی لغت اولمق قول ضعیفدر و بعضیلر که امر مضارعدن
مأخوذدر دیدیلر انلره کوره دهدن ده اولمق قیاسیدر شوقدر واردر که
امرده دالك کسره سی سماعیدر زیرا قیاس فتحه‌در (بهره‌های ده اولان
یا دخی یاء اضافتدر بهره‌ها بهره‌نك جمعیدر که ترکیده پای دیرلر آخرنده
ها اختصاص ایچوندر فلان ایچون قوندی دیه‌جك یرده عجم بهر فلان
نهاده دیر بهره معنای مذکورده بوندن مأخوذدر کما فی الدقائق
(معنای بیت) بودر که هوای نفسی آیغك آلتنه کتور یوخسه الك
اوزرنه یوقارو قالدرمه یعنی نفسی هواسی خصوصنده زبون و مغلوب
ایله یوخسه مساعده ایتمه پس برنسنه‌یی ایاق آلتنه المق عدم اعتباردن
وخوار و مقهور ایتمکدن کنایه‌در ونفسکك نصیبی نفسه اکسك ویر
مقصود قلت اوزرنه ویر دیمکدر زیرا ناقص اولان نسنه زائده کوره
قلتی مستلزمدر ولکن بوراده قلت عدمدن عبارت دکلدر نتکم (نفسك
مطیتك) ودخی (ان لنفسك علیك حقا) کلدی پس دیمك اولور که
نفسی تقلیل غدا ایله ضعیف قیل یوخسه آچلقدن بالکلیه اولدرمه
زیرا راه حقده سنك مطیه‌کدر و بی جو و بی علف مطیه یول یوریمز
بلکه هلاك اولور واشته نفسی اولدورمك دیدکلری قمع هوی ایچون
بعض اسبابه مباشرتدر بالکلیه بدنی افساد دکلدر نتکم قرآنده کلور
(لاتغلوا فی دینکم) یعنی دینده غلو انواع اوزرنه‌درکه ازجمله افراط
ریاضتده رهبان وامثالنه تشبهدر فاعلم ذلك * نفس و شیطان می
برنداززه ترا * تا بینداوزندانهر چه ترا * نفس و شیطان مبتدا ترا
برندك مفعولی و بعد الجمله خبردر ایکنجی ترا بینداوزدنك مفعولی
و جمله سی تعلیلیه‌در و برند فعل مضارع و نون علامت جمع
غائبدر مصدری بردندر ضمله‌سکه ایلمکدر مضارع عنده ضمه
فتحه‌یه ابدال اولنوب برد و برند و برنده دیرلر (ترا اصلنده تورا در
بلا اشباع الواو انت معناسنه دو واو اداة مفعول اولان رایه اتصالله
تخفیفا حذف اولنمشدر (بیندازند اصلنده بیاندازنددر تخفیفا همزه
یایه ابدال اولنمشدر اندازنده نون ثانیه علامت جمعدر مصدری
انداختندر مستقبلنده خانی زایه قلب ایدوب انداز و اندازنده دیرلر
ونون فعلده علامت جمعدر (چه جیم عجمینك فتحی وآخرنده هانك

سكونيله مطلقا قيودر چاه‌دن تخفيف اولنمشدر (ره‌راه‌دن شه شاهدن وتبه تباه‌دن اولديغی كبی (معنای بيت) بودركه نفس و شيطان سنی يولدن يعنی طريق مستقيم‌دن كه طريق حقدن ايلتورلر يعنی چقررلر وجاده دن منحرف قيلورلر تاكه سنی جهنم چقورنه آتالر وسجينه براغه‌لر زيرا نفس اماره طاغيه دركه طريق حقدن عادله در زيرا مقتضاسی هوی وشهوات ولذاتدر جهنم ايسه شهواتله محفوفه در وشيطان مضل اسمنده‌دركه دائما كاری رهزنلكدر وهدادن ضلاله تحويلدر چونكه بوعلتدن اوتوری سكا مسلط اولورلر پس سن دخی تقوی وطاعت قوتيله تسلطلرن دفع ايدوب يولكه طوغری كيت ومفسد ومضله اويمه فاعلم * نفس راسركوب دائم خواردار * تاتوانی دورش ازمردار دار * سرنفس راكوب ديمكدركه سركوبك مفعوليدر ودائم داره ظرف وخوار مفعوليدر دورش ده شين كه ضمير غائبدر داره قيددر تقديری دارش دوراز مردار ديمكدركه شين دارك مفعول اولی ودور ثانيسی در تاتوانی بالاده ذكر اولنديغی اوزره مادام معناسنه استمرار افاده ايدر وتوانی تأويل مصدرده اولوب لغت عربيه ايله تقديری خذها فاجعلها بعيدة عن جيفة الدنيا مادمت تقدرای على الدوام وفی كل وقت من الاوقات اوفی كل حال من الاحوال پس داره ظرف اولور (كوب كاف عربيله امردر مصدری كوفتن درد كك معناسنه ضرب كبی مضارعنده فابايه قلب اولنوب كوبد وكوبنده ديرلر (خوار واو رسميله ذليلدر لغاتده خاء مضمومه‌ده يازلمشدر مع هذا يار وخار قافيه سنده‌در ديمشلر در (دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (مردار جيفه مردارخور چپلاق دركه دولنكج دخی ديرلر (معنای بيت) بودركه نفسك باشنی دوك وضرب وتأديب ايله زيرا حروندر ودائم آنی خوار وذليل طوت زيرا دنی الاصلدركه خاكيدر وبی اصلدن خطا چوق واقع اولور بومقوله ايسه عزته يرامز وقادر اولديغجه انی مردار داردن دور طوت يعنی جيفهٔ دنيادن وحرام وخبيث اولان نسنه‌لره ميل ايتدكده تقريب ايتمه زيرا جميع اعضا وقوايه ضرری ساری اولور وحديثده كلوركه (اعدی عدوك نفسك التی بين جنبيك) يعنی اشارت

ایلرکه نفسك صفات ذمیمه سنك اکثریا اثری ایکی پهلو ارا سندن
ظاهر اولور اکل وشرب وشهوت فرج وغیری کبی * نفس بدراهرکه
سیرش میکنند * در کنه کردن دلیرش میکند * بونك تقدیری
هرکسی که میکندش نفس بدوا سیر میکنندش در کنه کردن دلیر
دیمکدرکه هر کسی مبتدا میکندش ده شین مفعول اول واضمار قبل
الذکر طریقیله نفس بده راجعدر نفس بد شیندن بدلدر سیر مفعول
ثانیدر و بعد الجمله مبتدایه صفتدر دلیر ایکنجی میکندك مفعول ثانیسی
و بعد الجمله خبر مبتدادر (سیر اماله ایله طوق معناسنه شبعان کبی
مقصود فتحه جانبنه اماله در تا که عمر مصاق معناسنه اولان سیردن متمیز
اوله زیرا بو سیر سینك کسره سیله در (کنه کاف عجمینك ضمیله گناهدن
مخففدر معربی جناحدر (دلیر کسر دال ایله بهادر در ظاهر بودرکه
اصلنده دلاور در تصرفات عجمیله واو یایه مقلوب ولام مکسور
اولمشدر کویا وکویی کبی دلیر ودلاوردن مراد قوت قلبدرکه آورنده
دلدر دل کتور مکدن مراد قوت دلك آثارن اظهار دوکه بهادر اق
دیدکلریدر نتکم نظیری کفتار درکه مزبور ایتدی (معنای بیت) بودرکه
هرکیمکه نفس بدی طوق ایلر وآج طوتمز کناه ایلمکده انی بهادر
وتوانا ایلر زیرا الله تعالی نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلی
ایدوب تربیه قلمش واعتراف بو بیت ایتدرمشدر پس هرنه زمان شهوتی
یوزندن طوق اولسه وهواسنه مساعده بولسه معصیت دکل بلکه
کفره بلکه ادعاء ربوبیته داعی اولور نتکم نیجه لرنه واقع اولدی جمشید
ونمرود وفرعون وامثالی کبی بو سببدندرکه قرآنده کلور (ولو بسط الله
الرزق لعباده لبغوا فی الارض) ودیمشلردرکه شهوت بطنه مساعده
بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز و بو ایکی قوتی تضعیف ایچوندرکه
بو قدر ریاضات شاقه چکرلر * حلق خود را دور دار از هر مزه *
تا نیفتی در بلا ودر بزه * حلق دارك مفعول اولی ودور ثانیسی در حلق
حاء مهمله ایله بوغازدرکه عرب حلقوم دخی دیر (خود واو رسمیله کندی
دیمکدر (مزه میمك فتحی وزاء عربی ایله لذات وداد چاشنی معناسنه
بی مزه داد سزدر مزیدن طاتمق معناسنه مزه دن تصرف اولنمشدر
بلا سبب الم اولان نسنه در امراض وامثالی کبی بلودندرکه امتحاندر

زیرا انسان انکله امتحان اولنور و یابلی دندر کسرله که لباس اسکیمك
وچور یمکدر غم وغصه وامثالی ایسه انسانی کهنه ایدر وفانی قیلور
(بزه باء عربینك فتحیله کناه (معنای بیت) بودر که کندی بوغازکی
هرلذتدن دور طوت یعنی هرمشتهای طبعك اولان نسنه یی حلقومکه
قومه تاکه بلا وکناهه دوشمیه سن زیرا اکل ایتدیکك نسنه اکر
حلال ایسه استیفاء لذات ایندیکك ایچون مسئول اولورسن وافراط
ایدرسن امراضله مبتلی اولورسن ونیجه‌لر تخمه دن هلاك اولمشلردر
واکر حرام ایسه عاصی وعذابه کرفتار اولورسن چونکه برهرحال
لذاته تهالکده غائله واردر اکر دار بنده باشم و بدنم اسن اولسون
دیر ایسك تناول مطعومات ومشرو باتده اعتدال اوزرنه اول وهر بابده
ارزوی نفسه مساعده ایتمه زیرا قرآنده کلور (اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم
الدنیا) وحدیثده کلور که برکمسه برمشتهایی نفسندن منع ایتسه
قدرتی وار ایکن بله انك ایچون یوز حسنه یازیله فافهم واعمل بذلك
* زآب ونان تالب شکم را پرمساز* همچو حیوان بهر خود آخور مساز*

شکم معناده مسازك مفعول اولی وپر ثانیسی در جار و مجرور اکا
متعلقدر وآخور ایکنجی مسازك مفعولی و بهر تعلیل وهمچو تشبیهدر
تا بورادہ انتهاء غایت ایچوندر (پر ضم باء فارسیله طولو مملو معناسنه
(مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (همچو ادات تشبیهدر
مثل معناسنه ولکن هم لفظی موافقته دلالت ایتمکله تشبیهده برابرلك
افاده ایدرکه اکا تشابه دیرلر زیرا ایکی طرفدن دخی اعتبار اولنور نتکم
کلام عربده کلور (رق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها وتشاکل الامر)
یعنی انسان حیوانی حیوانه تشبیه اولنورکن حیوان دخی او مقوله
انسانه تشبیه اولنور نتکم دیرلرکه اکر حیوان کورمك استرسك فلان
آدمه نظر ایله زیرا اکل وشرب وخوابده همان حیواندر حیوان حس
وادراکی اولانه دیرلر وفرق ایدوب دیمشلردرکه هر حیوان اولان حی
اولور فاماهر حی اولان حیوان اولمازملك کبی کذا کاحی دیرلر حیوان دیمزلر
زیرا حیثیات حیوانیه دم ایله اولورکه مقتضاسی طبیعت کثیفه در
ملکده ایسه نوردن مطبوع اولمغله طبیعت کثیفه اولماز وحق تعالی

نورالانوار اولمغله حي دنلدي زيرا حياتي ذاتيه در خارجدن در وحله
ويادم ايله دكلدر انسانده وغيريده اولديغي كبي حيوان حركتله در
يعني يا مفتوحه دركه حيوانك مسماسنده اولان حركته دلالت ايچون
حركت ويرلمشدر كلام ناظمده قدس سره سكوني لاجل الضروره
ولسان عامه ده اغلاطدندر (بهرادات تعليلدر (خود بعض نسخده
دالله دركه كندي معناسنه در وبعض نسخده راثله دوشمشدر
ييجك معناسنه در ايكيسي دخي موجه واولكيسي اوجهدر (خورمدله
وواو ملفوظه ايله حيوان ياتوب طوراجق يركه عرب اصطبل دواب
دير موقف دواب معناسنه كه لغت شاميه در بورادهيرلفظي ايله
قافيه اولمق ايچون واو تلفظ اولنمز (معناي بيت) بودر كه طوداغكه
كانجه قارنكي آب ونادن پردوزمه وطولدرمه مقصود بوغازكه
كانجه ديمكدر ولكن بطريق المبالغه لبه دك ديدي وحيوان كبي
كندلك ايچون ويا ييجك ايچون يعني يمكدن اونوري آخوردوزمه
الحاصل چوق يديكك صورتده بطنكي حيوان آخوري كبي قلمش
اولورسن بوصورتده سندخي حيوان اولورسن پس بوتشبيهده اكول
اولنلرك حالني تقبيح واردر واعتدال اودركه بطنني اوچ حصه ايدوب
برحصه سن طعام وبرحصه سن شراب وبرحصه سن نفس المق
ايچون تهيئه ايده ايشته عامه ايچوندر والاخواص ناس قلت اكلدن
ضامر البطن اولور فاعمل بذلك * روزكم خوركرچه صائم نيستي *
* پرنخور آخر بهائم نيستي * بونك تقديري كم خور روز كرچه صائم
نيستي نخور پر آخر بهائم نيستي ديمكدر كه كم لفظي خورك مفعول
مقدمي وروز ظرفي وصائم نيستي نك مفعوليدر كرچه بوراده ان وصليه
كبيدر كه جزادن مستغني در پرنخورك مفعوليدر بهائم نيستك مفعولي
اولديغي كبي روز كوندز دركه شب مقابليدر (كم كاف عربينك فتحيله
ناقص معناسنه در (خور امر حاضردر خوردن دن يمك ديمكدر اكل
كبي لغت حلبي ده واو رسميله ديمشدر (كرچه اكرچه ديمكدر كه
اصلده حرف شرطدر وچه نسنه ديمكدر چيز كبي ونه ديمكدركه
ذوي العقولك غيريدن سؤالدر كه لفظي ايله ذوي العقولدن
سؤال اولديغي كبي بوراده الله اعلم رابطه يرنه استعمال اولنمشدر كه

كبي

كبي صائم صومدندر صوم اصلنده مطلقا فعلدن امساكدركه مطعم وكلام
ومشيه شاملدر صكره شرعده مكلفك طلوع فجردن غروب شمسه دك
نيتله اطيبيني يعني اكل ونكاحي تناول واستمناء واستفادن امساكنده
استعمال اولندي (نيستي ده تا خطاب ايچوندر كرچه صائم نيستي نك
لسان عربيله تقديري وان لم تكن صائما ديمكدر (نخور نهي حاضردر
زيرا نون حرف نفيدركه كلمه لرك اوللرينه داخل اولوب نفي حكم قصد
اولنور ولكن افعال ومصادر واسماء فواعل ومفاعيلده متصل يازيلور
(ندانست ونداند وندانستن وندانند وندانسته كبي واسماء جوامدده
واسماء زمان ومكان ونعوت ومبالغه ده وامثالنده هاء علا مثله منفصل
يازيلور (آخر مكر معناسنه تعريض مقامنده استعمال اولنور نتكم
تفصيلي مرور ايتدي (بهائم بهيمه نك جمعيدر بهيمه تميز ونطق اولميان
حيواناتدركه صورتلرنده ابهام واشكال اولوب مفهوم اولمامغله بهيمه
دنلدي وقاموسده كلوركه بهيمه حيوانات بر وبحردن چارپا اولنلره
شاملدر ومفرداتده كلوركه صكره تعارفده سباعدن ماعداسنه اسم
اولدي بهائمك جمعيتي افراد خورنده اعتبار يله در فاعرف (معناي
بيت) بودركه صائم دكل ايسكده كوندزآزاكل ايله يعني صائم دكلم
ديو كثرت اكلدن حذر ايله وچوق يمه مطلقا كيجه ده وكوندزده
آخرسن حيوان دكلسن يعني چوق يمك حيوان صفتيدر پس سن
مكر حيوان سنكه چوق يرسن بومعني تعجب اولنه جق معنادر

ديمكدر *اي كه درخوابي همه شب تا بروز * بهركور خود چراغي
برفروز *اي كسي كه تقديرنده دركه مبتدأ ومابعدي صفتدر چراغي
برفروزك مفعولي بهراني تعليل وبعد الجمله خبر ومبتدأ وخبراي كلمه سنك
منادي سيدر خوابي ده ياخطاب ايچوندر خواب واو رسميله منامدر
ومنامده اولان واقعه معناسنه دخي اطلاق اولنور (همه جمله دوكلي
معناسنه درهرنه اولورسه بلنه همدان ديرلر اصلنده هم دركه موافقت
ايچوندر آخرنده ها اختصاصه دالدركه معناي عامدن معناي خاص
علمي به نقل علامتيدر تاانتهاء غايت ايچوندر كوركاف عجمينك ضميله
قبردر ترك سنله دير (چراغ كسر جيم عجميله فتيلده نيان اودك اسميدر
آلت مخصوصه يه چراغ ديدكلري مجازدر برفروزده بر تحسين لفظ

ایچون زایددر (فروز فانک ضمیله اصلنده افروزدرکه امردر مصدری افروختن در یانمق و یاقمق معناسنه لازم ومتعدی کلور مستقبلنده خا زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای کسه که بتون کیجه صباحه دک او یقوده سن کندی قبرک ایچون برچراغ وموم افروخته قیل یعنی یاق و یاتکلندر تا که ظلمت قبردن خلاص اولاسن الحاصل کوندزه دک او یو یوب ظلمت خوابده قالمه بلکه کیجه نك برمقدارینی طاعتله احیا ایله تا که طاعتك نوری قبرکده سکا چراغ کبی اوله واکر بن طاعتی کوندز ایدرم دیرسك کونك توافلندن کیجه نك فضائلی چوقدر زیرا تهجد مرغوب فیه در و عاشقلر لیالیده مناجات ومعراج ایده کلمشلردر پس عبادتی کوندزه قصر ایتمك دخی برغفلتدر زیرا متابعت نبویه دن و سیرت حسنهٔ صلحادن خروجدر * خواب وخور جز پیشهٔ انعام نیست * خفتکا نرا بهره
زین انعام نیست * تقدیری خواب وخور نیست جز پیشه انعام بهره زین انعام خفتکا نرا دیمکدر خواب وخور مبتدا ونیست خبر و جز استثنادر و جائزدرکه خواب وخور نیستك فاعلی اوله زیرا عربیده لیس معناسنه در یعنی لیس المنام والاکل الاقعل الانعام بهره ایله بو ایکنجی نیست دخی بو ایکی اعتبار اوزرنه در خفتکا ن ایکنجینك مفعولیدرکه را تعلیل وتخصیص ایچوندر (خور یمکدر تنکم لغت قره حصاری ده مصرحدر (جز حرف استثنا در (پیشه صنعت وکاردر تفصیلی مرور ایتمشدر (انعام فتحیله نعمك جمیدر حرکت ایله انعام انواع اربعه درکه ابل وبقر وضأن ومعزدر ذکر وانثی اعتباریله ازواج ثمانیه دینلور وجه تسمیه بودرکه ابل عند العرب وسائرلری عند غیرهم اعظم نعمتدر (خفتکان خفته نك جمیدر الف ونون ادات جمع وکاف فارسی خفته آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدر و بعضیلر دیدیلرکه کانك مجموعی ادات جمعدر بوصورتده خفته منفصل وصورت اولیده متصل یازیلور تنکم بالاده بلندی (بهره مرور ایتدی (زین اصلنده زاین در همزه سی تخفیفا وکتابة حذف اولنمشدر (انعام کسریله ایصال الاحسان الی الغیر معناسنه در ولکن موصل الیه ناطق اولمق شرطدر پس فلان کسه فرسی اوزرنه انعام

ايتدی دنلمز بلكه زيد وعمروه انعام ايتدی دينلور (معنای بيت) بودركه خواب وخور يعنی منام واكل دكلدر الاحيوانك كاری در زيرا حيوان اندن غيری سن بلمز خفته اولانلره يعنی او يو يانلره بو انعام واحساندن بهره ونصيب يوقدر يعنی كيجه عبادتندن ونعيم آخرتدن وبلكه حظ دنيادن بله حصه لری يوقدر زيرا چوق او يومق وخصوصا عندالصباح خوابده بولنمق نقصان رزقه سببدر وطاعت نقصان اوزرنه اولدیغه نصيب آخرت دخی اكسلور ولكن نقصان وقلتدن عدم ايله تعبير ايتديكی بطريق المبالغه در وجائزدركه اين انعام خصوص انعامه اشارت اولا كه عنداهل الخصوص انعام معهود دركه بينهم وبين الله حالات طيبه در * ای پسر بسيار خواهی خفت خيز * كرخبرداری زخود بی كفت خيز * بعض نسخده كرخبرداری زر وزرستخيز دوشمشدر بسيار خفته قيد در خيز جملهٔ مستأنفه در مصراع ثانی جملهٔ شرطيه در بی كفت خيز ثانی يه قيددر خواهی خفت خواهی خفتن تقديرنده دركه خواهی واو رسميله مضارع مخاطبدر وخفتن كامفعولدر زيرا بالاده كذرايلدی كه خواهی ايله وبعض كلمات معروفه ايله تركيب اولنان فعل مصدر تأويلنده در زيرا ايكی فعلك فعليت اوزرنه اجتماعی صحيح دكلدر) خفتن ياتمق واو يومقدر خواهی خفت بسيار چوق او يومق دلرسن او يو يمسرسن ديمكدر (خيز امر حاضر دره مصدری خيزيدن در سور يتوب ايمكلمك وقالقمق معناسنه مضارعی خيزد واسم فاعلی خيزنده كلور (بی كفت سويلمدن وديمدن ديمكدر بی حرف نفيدركه جوامده داخل اولور (معنای بيت) بودركه ای اوغل چوق او يومق وآخرنده راحتده اولمق دلرسن وياخود چوق او يو يمسرسن يعنی قبره كيردكده اوراده چوق ياتورسن وقيامتهدك باشك قالدرمزسك ايمدی خيز يعنی اولدمی ياد ايدوب شمدی كيجه ايچنده فراشندن قالق وسرك يصدقدن قالدر وبرمقدار حقه عبوديتده اول اكركنندكدن وياخود روزرستخيز يعنی قيامت كوننده ن خبرك وار ايسه ومبت دكل ايسك نفخ صورله قبركدن قالق ديمدن واسرافيلك خطابی كوشكه ايرمدن سن اختيارك شمدی يرندن قالق تاكه قبرندن قيامك آسان اوله

زیرا هر عملك جزاء مناسبی واردر ونوم اخ الموت در وانسان فراشنده قبرده میت کبی در پس قبردن قیامی ناتمك فراشندن قیامی کبی در فافهم جدا * دل درین دنیای دون بستن خطاست * دامن ازوی کر تودر چینی رواست * تقدیری بستن دل درین دنیای دون خطاست که درچینی دامن از وی رواست دیمکدر که بستن دل مبتدا ودرین ظرف وخطاست خبردر کر حرف شرط وتودر چینی نك فاعلی ودامن مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ورواست جزاء شرطدر (درظرفیت ایچوندر ولکن بستن که بغلمقدر باءله تعدیه اید ر پس بوراده درین بر ینه بدین کرك ایدی ولکن دلبستهٔ دنیا اولمق اکا دخول وتوغلی مستلزم اولمغله فی معناسنه اولان دراءله استعمال اولنمشدی دنیای دونده اولان یا آخرنده حرف مد اولان کلماته متصل اولان یادرکه حرف توسل دیرلر اضافتده وصفتده کلور بروای او وابروی مشکین کبی بوراده موصوف ایله صفت میاننده کلمشدر زیرا دون دنیانك صفتیدر دون ادنی دیمکدر اعلی نك مقابلیدر زیرا دنیانك حالی درجهٔ آخرتدن آشغه درکه دنیا فانی وآخرت باقیدر (بستن بغلمقدر مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر (درچینی ده در تحسین لفظ ایچون زایدر برچینی واقع اولان نسخه ده خی بردر کبی در (چینی فعل مضارع مخاطبدر که یا خطاب ایچوندر مصدری چیدن در دیوشرمك معناسنه مضارعنده نون زیاده اید وب چیند وچیننده در برلر (روالایق ودرست وجائز عجم جائز کور مبسن دیه جك برده روادارى دیر زیرا جوازده معنای مرور واردر رواتك معناسی ایسه مرور ایدیجی در (روا اصلنده رفتن دن مشتقدر کما فی الدقائق (معنای بیت) بودر که بو دنیای دنی یه کوکل بغلمق خطادر زیرا علو همتی اولان کمسه ادناتله علاقه واشنایی ایتمز بو جهتدن سن اکراندن دامن دیو شروب ال سلکرسك شان عالی که لایق ومناسبدر والا دنیا وآخرتده دنی اولورسن زیرا دنلمشدرکه علو الهمة من الایمان یعنی علو همت ایمانك شعب عالیه سندندر وحدیثده کلورکه (ان الله یحب معالی الامور ویبغض سفسافها) ودنیایه تعلق ایتمك انك حیاتی سومك وزخارفنه میل وتحصیلنده تکلفدر وحدیثده کلور (حب الدنیا رأس کل خطیئة)

زیرا دنیا معظم حجابدر که کثیفدر وحجاب مانع مشاهده‌در * ازچه بندی
دل بدنیای دنی * چون نه جاویدست دروی بودنی * دل بندینك
مفعولدر بدنیاده با تعدیه ایچوندر که اهل فرس اصطلاحنده اکا
تعلق مجرد ایچون اولان بادیرلر یوخسه تعدیهٔ اصطلاحیه دکلدر
نه جاویدست مقدم خبر بودنی مؤخر مبتدا در دروی بودنی یه
متعلقدر (ازچه مقام تعلیلده استعمال اولنور ندن دیمکدر (بندی
فعل مضارع مخاطبدر مصدری بستن در بیت سابقده شرح
اولنمشدر و بعض لغاتده بندیدن دخی بغلق معناسنه مصدردر
بوصورتده بندد و بندیده اولان نون اصلی اولور یوخسه سین‌دن
مقلوب اولماز فاما اصطلاح عجمه کوره ظاهر بودرکه بندیدن مصدر
فرعیدر اصلی دکل (دنی مدغمدر که اصلی دنیٔ فعیل وزنی اوزرنه
صکره ادغام اولنوب دنی دنلمشدر خسیس و حقیر معناسنه بوراده
تخفیفا وضرورة احدی الیائین حذف اولنمشدر (چون تعلیل ایچوندر
(جاوید ذال معجمه ایله در ابد معناسنه زیرا مده‌دن صکره کلمشدر تنکم
قاعده‌سنی مرور ایتدی (بودنی‌ده یا زائده در بودن مصدردر اولمق
معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دیرلر (معنای بیت)
بودرکه دنیای دنی وحقیر وبی قیمته نه سببدن کوکل بغلدك چونکه
انده اولمق وقرار ایتمك ابد دکلدر یعنی سنك ایچون دنیاده بقا
اولمدیغیچون کرك ابدیکه اکا دلبسته اولمیه سن فاما کمال غرور
وغفلتدن (یحسب ان ماله اخلده) موجبنجه کندیکی اوراده باقی
قیاس ایتدك وکوکل ویروب عمارتنه مشغول اولدك مع هذا کوپری
اوزرنده سن که محل بنا دکلدر انکیچون دنلمشدر که (الدنیا قنطرة
فاعبروها ولاتعمروها * ظاهر خودرا میارا ای فقیر * تا چو بدری
باطنت کردد منیر * ظاهر خود میارا نك مفعول مقدمی در باطنت
کردد ك مفعول اولی و منیر ثانیسی وجمله سی تعلیلیه در زیرا تا بوراده
غرض وتعلیل ایچوندر تشبیه که چو بدر بدر منیره قیددر (میارا نهی
حاضردر که میم مفتوحه نافیه و یا همزه‌دن بدلدر اصلی آرادر
مصدری آرستن و آراستن کاور بزه‌مك و زینت ایتمك معناسنه
مستقبلاتنده سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر و بعض لغاتده

آرا يدن دخی مصادرده درج اولنمشدر بوصورتده قلبه حاجت قالماز ولکن ظاهر اولان بودرکه بیت سابقده مرور ایدن بند یدن کبی آرا یدن دخی مصدر فرعیدر (فقیر کثیر الاحتیاج دیمکدرکه مرور ایتدی (چو ادات تشبیهدرکه چوندن مخففدر (بدری ده یا زائده در ویا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر (بدر نورله ممتلی یعنی طولمش قمر معناسنه که آیك اون دردنجی واون بشنجی کیجه سنده اولور ماه چهارده اون درت کیجه لك آی دیمکدر ونورله طولدیغی انعکاس طریقیله در یوخسه سر بانله دکل اگرچه رای نك کوزنه لذاته نور کورینور و بدرده طلوع وامتلادن هر بری معتبردر زیرا قمرك طلوعی شمسدن مقدمدرکه طلوعله انی مبادرت ومسارعت ایدر وامتلاسی اعتبار یله بدره بی یعنی طولو کیسه یی اکا تشبیه ایدرلر وجائزدرکه عکس اوزره اولوب امتلاسندن اوتوری قمر بدره یه تشبیه اولنه (کردد کاف عجمیله فعل مضارعدر مصدری کردیدن کلور صیرورت وتحول معناسنه (منیر انارتدندر متعدی ولازم استعمال اولنور روشن قلمق وروشن اولمق معنالرنه بورادہ ایکیسی دخی موجهدر (معنای بیت) بودرکه ای فقیر کندی ظاهرکی آراسته ومزین قلمه تا که باطنك بدرکبی روشن اوله ویا بدر آفاقه روشنالق ویردیکی کبی باطنك دخی انفسده بو حال اوزرنه اوله قال الله تعالی (واشرقت الارض بنور ربها) یعنی نور شمسله وجه آفاق منور اولدیغی کبی نور الهی ایله دخی وجه انفس منور اولور الحاصل کشی ظاهرنی تزیین ایتمك انی تنویر ایتمك کبیدر خصوصا که تلبس ایتدیکی قماش قسمندن اوله فاما ظاهری تزیین وتنویردن باطنه خسوف واقع اولور کل ایمدی زن کبی ظاهرکی اراسته قلمقدن فارغ اول تا که بوفراغ وترکك اثری باطنکده ظهور ایدوب ظاهرك برینه باطنك منور اولسون زیرا هر عملك جزاء موافقی واردر وایکی مرتبه ده عریانلق یعنی هم ظاهرا وهم باطنا بر یرده مجتمع اولماز وقنغی طرف ملبس اولورسه طرف آخر مجرد اولور وفقیر تعبیرنده نکته بودرکه ظاهری ملبس اولمق فی الحقیقه غنایی مستلزم اولماز بلکم باطنی لباس معرفتدن ونور طاعتدن مجرد اولدیجه ینه اکا فقیر دیلمو رنتکم عکسنده غنی دینلور فافهم جدا * طالب هر صورت

دیبا

زیبا مباش * درهوای اطلس و دیبا مباش * طالب آخرنك كسریله
مباشك مفعولیدر وملابسندن معطلقدر دیبا صورتك صفتیدر ودرهوای
ایكنجی مصراعدر * و دیبا آخرنده یا اضافت وتوسل ایچوندر (طالب
برنسنه یی وجودندن تفحص وتفتیش ایتمكدر كرك اول نسنه عین
اولسون وكرك معنی اولسون (هركل افراد معناسنه در (صورت اعیان
موجودات بری بریندن انكله ممیز اولدیغی معنادر پس اكر صورت
شكل ایسه عامه وخاصه انی ادراك ایدر صور محسوسه كبی والا
خاصه ایدر فقط صور معقوله ومعنویه كبی كه بونلره صور حقیقیه
دیرلر بوراده صورتله مراد صورت حسیه در (زیبا بزكلو و یراشقلودر
اصلی زیب در زیلك و بزك معناسنه صكره مبالغه ایچون آخرنه الف
كتوردیلر كویا و پویا و بینا وجویا وامثالنده اولدیغی كبی كافی
الدقایق پس زیبا صیغهٔ مبالغه اولدی كه صفت مشبهه نك
برنوعیدر ایكنجی نوعی نونله اولاندر خندان وكریان وحیران
وامثالی كبی وبو فقیره لایح اولان بودر كه بو الفده نسبت دیمك
دخی صحیحدر نتكم تركی ایله تعبیرندن ظاهردر یعنی بزكلو و یراشقلوده
اولوالی ادات نسبتدر عزتلو مروتلو وعزتلی مروتلی كبی ونسبتدن دخی
فی الجمله مبالغه مفهومدر (مشكین وغمكین وامثالی كبی (مباش نهی
حاضردر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه (اطلس معروف قماشدر
خاویسز اولمغله اطلس دیرلر نتكم عرشه فلك اطلس دیرلر زیرا كوكبدن
عاریدر وبرت كسیه سادات طلس دیدیلر زیرا یوزلرنده شعر یعنی
قیل وبمقل یوغیدی وانلر عبدالله بن الزبیر وقیس بن سعد بن عباده
واحنف بن قیس وقاضی شریحدر (دیبا معروف قیمتلو قماشدر
(معنای بیت) بودر كه هر زینتلو صورته طالب وراغب اولمه مثلا
اطلس ودیبا وامثالی صور حسنه یه یاقوب عاشق ومائل اولمه ورنكنه
قالمه زیرا اصلنده بی رنكدر ورنك امر عارضله حاصل اولمشدر مثلا
خردهبین اولان انك اصلنه نظر ایدوب لون عارض وزینت ظاهره سنه
الدنمز الحاصل ذاتیدن خبردار اولان صفات حسنه یه باقماز بلكه حسن
صفاته بقر زیرا مقصود مطالعهٔ اسما وصفات واندن ذاته انتقالدر
یوخسه مجرد سیر آثار دكل اكثریا ناسك نظری امور حسیه ده

مطلب

وخصوصا امور حسیه‌نك مزین ومنقش اولنلرنه‌در زیرا حسله القنلری
نمالبدر اكر معنی جانبنه التفاتلری اولایدی دنیانك كوزلی انلره زشت
كورینور دی * ازهوی بكذر خدارا بنده باش * زنده‌كی می بایدت
دررنده باش * بونك تقدیری بكذراز هوی باش خدارا بنده می بایدت
زندكی باش دررنده دیمكدر كه خدارا باشك مفعولی اولی بنده ثانیسی در
می بایدت‌ده تاضمیر منصوب متصل زندكی فاعلدر وبو كلام شرطی
متضمندر كه اكر می بایدت زندكی دیمكدر پس باش دررنده جزاء
شرط اولور (بكذر ده باكافك ضمه سنه اتباعا مضمومدر زیرا كاف
اصلنده مضمومدر بوراده وزن ایچون اسكان اولنمشدر (بكذر امر
حاضردر مصدری كذاشتن وكذشتن در صالیورمك وكچمك معناسنه
یعنی واز كلمك ویریردن بریره كچمك مضارعنده شین رایه قلب
اولنوب كذارد وكذارنده دیرلر زنده كی ده یامصدریه وكاف زنده اخرنده
هاء غیر ملفوظه دن بدلدر (زنده زای عربی‌نك كسریله مرده مقابلیدر
حی ومیت دیمكدر (رنده زای عجمینك فتحیله كهنه وپلاس وپاره پاره
اولمش قفتان ومرقع (معنای بیت) بودر كه هوای نفسدن كچ وحقه
قول اول زیرا هوادن مبغوض نسنه یوقدر شول جهتدن كه هوا
برهان سماوی ودلیل عقلی اوزرنه مبنی دكلدر بلكه شهوت مجردمیه دائردر
شرع مطهر ایسه هوا وشهوتی رفع ایچون موضوع وامور
جاهلیه‌یی هدم ایچون منصوبدر وبوندندر كه قرآنده كلور (افرایت من
اتخذ الهه هواه) وبومعنی ایچون ناظم قدس سره خدا ایله هوایی
مقابله ایتدی زیرا هوا اكثر ناسك معبودیدر وسكا زنده لك یعنی حیات
حقیقیهٔ باقیهٔ طیبه كركسه زینت دنیایی ترك ایدوب پلاس ایچنده
اول كه فقرا خرقه سیدر زیرادرویشلك سرمایهٔ سعادت وسبب حیات
قلبدر نتكم غنا باعث ممات دلدر بوجهتدندر كه اغنیادن موتی ایله
تعبیر وصحبتلرندن تحذیر اولنمشدر زیرا موتایه مقارن اولان دخی میتدر
وبوراده ناظم قدس سره زنده ایله رنده‌یی جمعی لطافتدن خالی دكلدر
وناظمك لطافتندندر كه بونظمنده بعض مواضعده التزام مالا یلزم
وبعض مواقعده تجنیس طریقنه سالك اولمشدر ولكن تطویلدن
حذرا بوفقیر خامه سندن بیانی طی اولنمشدر * خرقهٔ پشمینه را

بردوش كن * شربتى ازنا مرادى نوش كن * بونك تقديرى كن خرقهٔ
پشمينه را بردوش كن نوش شربتى از نامرادى ديمكدركه خرقه كن
كلمه سنك مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر ونوش ايكنجى كن لفظنك
مفعول اولى وشربت ثانيسى وجار ومجرور شربتدن حالدر خرقه
كسرله خرق دندر فتحله كه يارمق و بيرتمق در خرقه بز پاره سيدر
ومرقعلر بز پارلرندن مركب ومخيط اولمغله جزئى كل او زرنه اطلاق
ايدوب مجموع ثوبه خرقه ديديلر (پشمينه ده پشم پاء عجمينك فتحـله
يولك در قيون وامثالى يوكى كبى (مركب ايقه سنه پشم دوات ديرلر
يا نسبت ونون تأكيد نسبت وهاء اختصـاص ايجوندر زيرا پشمـه
منسوب اولان نسـنه چوقدر پس خرقه مراد اولنجق پشمينه ديرلر
يعنى اطلاق اوزرنه ذكر اولندقده هائله تخصيص اولنور فاما خرقهٔ
پشمين دنلسـه بلا ها دخى استعمال اولنور وپشمـه نسبتدن مراد
منسوبك مادهٔ وجودنى بياندر (پس پشمينه يوكدن دوزلمش عبـا
وخرقه ديمكدر لوزينه كبى كه لوز بادام ولوزين بادم ايچيله اولان
نسنه ولوزينه خصوص اوزرنه شكر بوركدر (دوش اوموز كه چكن
دخى ديرلر عرب منكب دير (كن امر حاضر در مصدوى كردن در
ايشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتورب كند وكننده
ديرلر شربتى ده اولان ياوحدت ايجوندر شربت اصلنده بناء مره دركه
بركره ايچمك ديمكدر بوراده شراب يعنى مايشرب معناسـنه در زيرا
ياء وحدتدن مفهوم اولان شراب جنسندن نوع غريبدر يوخسـه
شربدن دكل قال الله تعـالى (وعلى ابصارهم غشـاوة) اى نوع
من جنس الغشـاوة غريب (ناحرف نفيدر كه مشتقه داخل اولور نا
مراديده اولان يا مصدريه در نوش ايچمك اسم مصدردر اصل مصدر
نوشيدن در (معناى بيت) بودر كه يولك خرقه بى يعنى عبابى اوموز كه
ايله يعنى آل وانى تلبس ايله (و برمراد اولايم ديرسك نامرادلقـدن بر
نوع غريب شراب ايچ يعنى نامرادلق برنسنه دركه سائر امور واحواله
كوره انده غرابت واردر كه هركس بو شرابى نوش ايده مز بلكه
برمرادلق شربتنه طالبدر ناظم قدس سرّه ديمك استر كه درويشلك
وخرقه پوش اولمقلق نامرادلقـدر ودنيـاده بويله نامراد اولان

آخرتده برمراد اولور كه خرقهٔ پشمينه برينه حلهٔ سندس واستبرق تلبس ايدر وسائر احوال دخى اكا كوره اولور وديمشلردر كه (المريد من لا ارادة له يعنى مريد ارادت مستقله سى يوقدر بلكه انك ارادتى ارادت حقه تابعدر اشته ارادتده فنا بودر

اى كه دربرمى كشى پشمينه را پاك سازاز كبر اول سينه را* تقديرى اى كسى كه مى كشى پشمينه را در برسار اول سينه را پاك از كبر ديمكدركه كسى مبتدا وما بعدى اكا صفت واول سازه ظرف وسينه سازك مفعول اولى وپاك ثانيسى وجار ومجرور پاكه متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر (بر بوراده حرفدر على معناسنه برمن بنم اوزريمه وبرتو سنك اوزريكه ديمكدر (كشى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى كشيدندر چكمك معناسنه (ساز ساختن دن امردر دوزمك معناسنه مضارع عنده خازايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر ومصدرى سازيدن دخى كلور ولكن مصدر فرعيدر بوصورتده قلبه حاجت قالماز نتكم نظائرى مرور ايتدى (كبر كاف عربينك كسريله انسان كنديني غيريدن اكبرظن ايتمكدر تكبر انى اظهاردر (سينه كوكس در صدر معناسنه بو راده سينه ايله مراد دلدركه سينه نك باطنى در يعنى سينه دله ظرف واقع اولمشدر نتكم قرآنده كلور (ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور (معناى بيت) بودركه بالكز عبا پوش اولمق كفايت ايلمز بلكه اى كشى كه خرقهٔ پشمينه يى اوزريكه چكرسن وكبرسن اول سينه وقلبكى كبر صفتندن پاك دوز وانك لوثندن طاهر قيل بعده صوفى ودرويش اول والا متكبر درويش اولماز ناظمك قدس سره مرادى فنا فى الله ايله نفسى خاك ايلمكدر زيرا كبركه كنديني غيريدن اكبر واعظم واعلى كورمكدر زائل اولدقده كنديني غيريدن اصغر واحقر وادنى كورمكدر كه حقيقت تواضع وبيجه بودر وكبراشد اوصاف نفسانيه دن اولمغله ناظم قدس سره انى تصريح ايلدى سؤال اولنورسه كه فقراده كبر صفتى تصور اولنورمى بلكه بومعنى اغنياده ملحوظدر جواب بودركه كبرك حقيقتى بنلك ديدكلريدر انانيت هركسده اپسه حالنه كوره واردر زيرا مقتضاى جبليتدر ونفس انسان تزكيه اولنمق اندن وانك امثالندن پاك اولمغله واوصاف قلبيه ايله

قالمغسله در* كرهمی خواهی نصیب ازآخرت* رو بدركن جامهای فاخرت* نصیب خواهی نك مفعولی وجار ومجرور نصیبه متعلقدر وجمله سی فعل شرطدر و بدركن كله سنه ظرف و جامها مفعول وجمله سی رودن بدلدر ورو یعنی بدل ومبدل منه جزاء شرطدر همی خواهی فعل مضارع مخاطبدر همیده هاء مفتوحه كه حاله دال اولان می اوزرنه داخل اولمشدر معنای حالی تأكید ایچوندر نتكم ماضی ده معنای بعدی تأكید ایچوندر پس ماضی یه داخل اولان می لفظی بعده دلالت ایدر (همی كفتم) كبی كه زمان قدیمده سویلدم وسویلدیكم مقرردر دیمكدر ومضارعده همی دانم كبی كه بوزمان حاضرده بیلورم و بلدیكم مقرردر دیمكدر زیرا همی تقریر ایچون دخی كلور مقرر مبدر دیه جك یرده عجم همی دیر (نصیب حظ منصوب یعنی معیندر اصلی نصبدر كه وضعدر (آخرت دار آخرت دیمكدر نتكم (لیس لهم فی الاخرة الا النار) نظم جلیلنده حذف اولنمشدر وگاه اولور كه دار لفظی آخرته مضاف اولور (ولدار الاخرة) كبی كه ولدار الحیوة الاخرة تقدیرنده در وامام راغب دار آخرتی نشاء ثانیه ودار دنیایی نشاء اولی ایله تفسیر ایتمشدر فاما مآل اعتبار یله در والاصح دكلدر بلكه دار آخرت دار البقادر كه سعدایه كوره جنت واشقیایه نسبتله جهنم در وآخرت دنلدیكی دنیادن طقوز بیك ییل مؤخر خلق اولنمغله در وآخرت عاقبت كبیدر كه لطلاق اوزرنه ذكر اولنسه جنت مراد اولور نتكم قرآنده كلور (والعاقبة للمتقین) یعنی عاقبت مطلقه كه جنتدر متقی اولنلر ایچوندر وینه كلور (وان الدار الاخرة لهی الحیوان) یعنی جنت ونعیم جنت ایچون بقاء ابدی واردر كه اهلی حیات حقیقیه صاحبیدر دنیا واهل دنیا ایچون اینه بقا یوقدر وجهنم كرچه باقیدر فاما (لا یموت فیها ولا یحیی) ایله موصوفدر (رو امر حاضردر مصدری رفتن در یوریمك وكیتمك معناسینه مضارعنده فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رودوروند دیرلر (در بورده قپودر كه عرب اكا باب دیر ولكن در ایله طشره چقمقدن ده كنایت ایدرلر مثلا بدر آمدك معنای حقیقیسی قپویه كلدی ودر آیدك قپویه كلوردر فاما خروجدن كنایه در پس بدركن اخراج ایله دیمك اولور (جامها جامه نك جمعیدر

آخرنده يا صفت وموصوف ميانده توسل ايچوندر جامه معناى
اصليسى اعتبار يله ملبوس ومفروشدن اعمدر ملبوسه تن جامه ديرلر
اصلى جامهٔ تندر مفروشه جامه خواب ديرلر اصلنده همزه ايله جامهٔ
خوابدر اما جامه كثرت استعماله ملبوسده اعلام غالبه دن اولمشدر
اطلاق اوزرنه ذكر اولنسه آرقيه كيجك مراد اولور وجامه اوكى اچق
وطونق لباسدن عامدر اوكى اچق قفتانه قبا ديرلر (فاخرت ده تا
خطاب ايچوندر اصلى فاخرات دوها وهمزه حذف وماقبلى مابعدنه
وصل اولنمشدر وجائزدر كه فاخره آخرنده تا اولميه زيرا فارسيده
عربى ده كى كبى صفت وموصوف اراسنده مطابقت شرط دكلدر
فاخر نفيس نسنه يه ديرلر كه انكله مفاخرت ومباهاته صالحدر ثوب
نفيس كبى زيرا فخر اصلنده مال وجاه وامثالى اشيا ئله مباهاتدر
(معناى بيت) بودر كه اكر نعيم آخرتدن نصيب وافر وحظ كامل
استرسك بورى جامه لرى فاخره كى طشره ايله يعنى اوزركدن خلع
ايت وبراق تا كه دنياده زاهد اوله سن وآخرتكه نعم البدل بوله سن
وجامه يى فاخر ايله توصيف ايلدى زيرا نفسك اكا تعلق واردر
غيريه دكل تجرد ايسه اودر كه علاقه دن صويونه سن پس تجرد ايتمدكجه
تجرد حاصل اولمز سه بالضروره صويمزسن ابرهيم ادهم كبى والا
اولكى لباسك ايله تستر ايتسك دخى اولور اكرچه اولى اولان زى
فقرايه اولمقدر زيرا انده صلحايه تشبه وغيريلره دخى ترغيب واردر
* بى تكلف باش وآرايش مجوى * ترك راحت كير وآسايش مجوى *
باش ومجوى وكير امر حاضرلردركه ماقبللرى مفاعيلدر (تكلف
بر نسنه نك كلفت ومشقتنى چكمك وزحمتلى ايش طوتمق زيرا
بو مقوله نك يوزنده كلف يعنى لكه كبى اثر ظاهر اولور سهل
اولان كارلرده ايسه بلورمز وتكلفلى اولان نسنه لر خلقتك
كوننه سارلردن اصلح اولمغله مكلف اولمش ديرلر وعاقل وبالغه
مكلف ديدكلرى زيرا تكاليف شرعيه ايله مأموردر وطاعاته تكاليف
دنلديكى نفس اوزرنه كلفتلى ومشقتلى اولديغيچوندر وبعد التزكيه
قورق حلوى اولور اشته تكلف دين وبعض خصال محموده ايله
تخلق ايچون اولورسه ممدوحدر واكر دنيا واغراض نفسانيه ايچون

اولورسه

اولورسه مذموم در تنكم قرآنده كلور (وما انا من المتكلفين) وحديثده
كلور (انا والاتقياء من امتي برآء من التكلف) بو جهتدن در عادة سجع
وتكلفدن وكلامده لي لسان وتشدقدن نهي اولندي وسائر امور دخي
اكا قياس اولنه آرايش بزيش ديمك اولور كه اسم مصدردر اما بزك
يعني تزيينت معناسنه شايعدر معلوم اولا كه امر مجردك آخرينه لاحق
اولان شين علامت اسم مصدردر دانش وبينش وروش وامثالي كبي
بو شينك ماقبلي قطعا مكسور اولور وضمير غائب اولان شين جانش
كبي وضمير مفعول اولان ديدمش كبي بونلرك ماقبللري مفتوح اولور
وبعض طائفه كسر ايله دخي تلفظ ايتمشلردر فاما مختار اولان فتحه در
(راحت) وجدن در فتحله يعني آسودكي يعني دكلنمك و وجدان
حضور وسرور ودائما نفس الحق (كبر كاف عجميله امردر مصدري
كرفتن در طوتمق معناسنه فصيح بودركه مضارعنده يا زياده
ايدوب كيرد بوكيرنده ديلور آسايش راحت ايتمك ود كلنمك وتنفس ايتمك
معناسنه اسم مصدردر واصل مصدر آسودن دردكلنمك ود كلندرمك
معناسنه كه لازم ومتعدي كلور وآسايدن دكلنمكدر وآسايانيدن
متعديسي دركه دكلندرمك دركافي نعمة الله وسائر لغاتده آسودن لازم و
آسايانيدن متعديدر دیو يازلمشدر آسايدن لفظنك ذكري طي اولنمشدر
(معناي بيت) بودركه لباس خصوصنده بي تكلف اول وزينت
استمه يعني زينتلو لباس استمك وكيمك تكلف قبيلندندر پس اكرسن
درويش ايسك بوقيدده اولمه وغداء سرسري ايله قناعت ايتديكك
كبي ثوب سرسري ايله دخي اكتفا ايله اكرچه اهالي زمانه ده دكل
بلكه درويش نام اولنلرده بله بو خصلت يوقدر بلكه حرقه ومرقع
نامنه تلبس ايتدكلري هب تكلفلي مزين نسنه لردر ودخي ترك راحت
طوت وآسوده لك طلب ايتمه زيرا دنيا قهر ولطفله ممتزجدر خصوصا
راه حقده عاشق كچنلرك شب وروز راحتلري يوقدركه بلا اوزرنه
مبنيدر وعيش وعشرت وراحت دار البقاده اولور دار الفناده اولماز
وبو بابده سلطان عالم ايله رعيت برابردر بلكه سلطان آسودكي
رعيت ايچون ترك خواب وراحت ايتمك لازم واوجبدر * در برت
كوكسوت نيكو مباش * زير پهلو جامه خوابت كو مباش * كسوت

مطلب

*

نیکو مباش‌ك مفعولی ودر بیتا کا ظرف و جمله سی مقول قولدر که
کودر مصراع ثانی دخی بعینه بو اسلوب اوزره معربدر بیتده
تا خطاب ایچون وبرعلی معناسنه درتنکیر مرور ایتدی (کو کاف عجمینك
ضمیله امر حاضردر مصدری کفتندر سویلمك معناسنه ومصدر
فرعیسی کویدندر اولکیه کوره مضارعنده فا یایه وتا داله قلب
اولنوب بر واو زیاده سیله کوید وکوینده دینلور وکو لفظی امر ونهی
اولنه وآخرنه ایراد اولنور کو بکن و بکن کوکبی که ایلدی وسویله
معناسنه بوراده نهی اوزرنه داخل اولمشدر کو مباش دی اولمه
دیمکدر کسوه کسرله وضمله لباس در وفتحله جامه کیدرمکدر
قال الله تعالی (فکسونا العظام لحما) ککلره لحم کیدردك یعنی جسد لباسله
ستر اولندیغی کبی لحمله دخی عظامی ستر ایلدك واکتساء جامه بورنمك
واورتنمکدر وکسوت کرچه عربیدر فاما عجم تاء طویله ایله یازر وتلفظ
دخی ایدر وعرب تلفظ ایتمز وتاء مربوطه ایله رسم ایدر (نیکو کاف عربیله
کوبجك معناسنه مقابلی زشتدر که چرکیندر نیکو اصلنده نیك در
ایودر آخرنده واو نسبت ایچوندر (زیرا آلتدر تحت کبی آشغه طوداغه
لب زیرین دیرلر (پهلو باء عجمیله یان وایکو دیمکدر بجامه خوابت ده
تا خطاب ایچوندر جامه خواب دوشکدر اصلنده جامهٔ خوابدر
اضافتله علمیته نقل اولنیجق علامت اضافت که همزهٔ مکسوره حذف
اولنوب قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنمشدر وبو قبیلدن بعض ترکیب واردر
بعد العلمیه مضاف الیه تقدیم اولنور تن جامه کبی که اصلنده جامهٔ تندر که
ترکیب اضافیدر (معنای بیت) بودر که اوزرکده کوبجك وفاخر ثوب
اولمسون دی ویانك وایکوك آلتنده دوشك اولمسون دی یعنی کندی
نفسکه بویله سویله وشهرتك ایچون لباس قیدندن کچ وراحتك ایچون
دوشك تدارکنده اولمه زیرا کهنه لباس ایله وبی فراش اولمق دخی
ممکندر که نیچه‌لر بو اسلوب اوزره کلوب کتمشلردر و پادشاه ایله کدا
آخر برابر اولمشلر و برغایته یتمشلردر تأمل ایله که پاسپان ایله حریر
دوشکیه یتان صاحب خانه صباحه برابر چقرلر وبرینك نعیم وبرینك
بؤسی منسی اولور واولماشبه دور فاعلم * همچو صوفی در پلاس
وصوف باش * با صفتهای خدا موصوف باش * بو بیتك اعرابی

ظاهردر

ظاهردر (همچوكلمهٔ تشبيه در مثل معناسـنه شرحی كذرايتمشدر (صوفی صوفه منسوبدركه بوكدر زاهدلر عبا تلبس ايتـدكلری ايچون صوفی ديديلر نتكم پلاس وصوف اكا قرينه در ولكن بوراده صوفی ايله مراد مطلق زاهد دكلدر بلكه طريق عشقده سالك اولان زاهد در نتكم مصراع ثانی مضمونی اكادالدر زيرا ظاهر و باطن اخلاق الهيه وصفـات رحانيه ايله تخلق واتصاف كارعاشقـدر فقط پلاس بوكدن طوقنمش شـال ولغت حليمی ده كلوركه بلاس باء عربيله شال وكهنه لبـاس باء فارسيله مشهوردر انتهی ونعمـة الله ده كلوركه پلاس اسكی رك جل وشال وكشيشلر قفتـانی انتهی وشال بوراده پلاس وعبادر بوخسه بيونه تعليق ايتدكلری معهود نسنه دكلدر باسم معناسنه دركه وصوفه متعلقدر صفتها صفتك جعيدر آخرنده باء توسلدركه بوراده مضاف ايله مضاف اليه ميانده واقع اولمشـدر وكاه اولوركه بين الموصوف والصفه دخی واقع اولور صفت موصوف ايله قائم اولان معنـادر بوراده اوصاف الهيه مراددركه اسماء حسنادن مأخوذدر رضی ورحمت وصبر وحلم وعفو وامثـالی كبی (معنای بيت) بودركه صوفیٔ صافیٔ دل كبی بوكدن طوقنمش لباسده وعباده اول وثوب كهنه ايله اكتفا ايله زيرا مقصود اولان لبـاس ظاهر ايله تلبس دكلدر بلكه صفات الهيه ايله متصف اولكه فی الحقيقه لبـاس بودر زيرا زينت باطنه دركه زينت ظاهره دن اعلی واغلی در يعنی سمو ورفعتی واردر وهم بهاده زياده در زيرا حق تعـالی اعتبار ايتدیكی نسنه در وحديثده كلوركه (تخلقوا باخلاق الله) يعنی تخلق اخلاقله امر ايلدی تلبس البسهٔ فاخره ايله امر ايتمدی بلكه اندن نهی وتنفير ايتدی وبو بيتدن مفهوم اولدی كه صوفينك لباسی عبادر غيريلرك قبـا اولديغی كبی پس اهل خصوصه اهل عموم ايله مشـترك اولمق دوشمز واهل عبايه قبا براشمز عكسی براشمديغی كبی زيرا هرطبقه نك برلباسی واردر مكر خلفادن اولا كه اهل عرفه مخالفت ايليه فاعلم بذلك

* مرد ره را بوريا قالين بود * زانكه خشتش عاقبت بالين بود *

تقديری بود بوريا قالين مرد راه را زانكه بودش خشت عاقبت بالين ديمكدركه بوريابودك فاعلی قالين مفعول اول ومرد ثانيدر ولكن

را تعليل ايچوندر لام جاره معناسنه پس معناده مفعول غير صريح اولور زانكه ماقبلنه تعليلدر خشت ايكنجى بودك فاعلى وضمير غائب معناده فعله متصلدر عاقبت ظرفدر بالين مفعولدر مرد راه يول ارى ديمكدر مراد سالك راه حقدر بوريا قامشدن اولان حصيردر تفصيلى بالاده درقالين ده قالى معروف نسنه دركه دوشنورلر تركيده حالى ديرلر حائله قاليچه تصغير ايچوندركه حاليجق يعنى كوچورك حالى در قالين ده نون اصلنده تأكيد نسبت ايچوندر بوراده ياء اصلى ياء نسبت يرينه وضع اولنوب آخرينه نون الحاق اولنمشدركه بودخى لطائفدن برنوعدر اما بالين كه ياصدقدر بونده يانسبت ايچون اولمق قابلدر زيرا قوش قسمندن قنات وبنى آدمده قولدر يصدق قول آلتنه كلور بوجهتدن باله منسوب اولدى (زانكه اصلنده زآن سبب كه ديمكدر (كه تعليل ايچوندر خشت خاء معجمه نك كسريله كرپچ دركه پشمدكده كرمت اولور واكا خشت پخته ديرلر عاقبت آخر معناسنه دركه شرحى مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودركه سالك طريق اولان كسيه قامش حصير قاليچه در يعنى انك حالبسى حصيردر وحصير حالى دن بدل اكا كافيدر زيرا طريق فقرايى اختيار ايدن كمسه اغنيا كبى لباس زينت كيمز ودوشمز شول سببدن كه آخر قبرده باشى آلتنده يصديغى كرپچ اولور بوجهتدن كرپچ يصدق ايله قيمتلو حالى نك مناسبتى اولماز پس صوكن صبيان آدم اوكدن اكا كوره ايش طوترنتكم بوآنه دلك عاقبت انديش اولنلر طريق فقر وفنايه كيتمشلر ودنيانك زخارفن ترك ايتمشلردر پس عاقل اولنلر طريق سلفه سالك واثر صلحايه مقتفى كركدر ديو توصيه در

* ❋ در صفت درويشى وحب درويشان مى كويد ❋ *

* كرتراعقلست بادانش قرين * باش درويش وبدرويشان نشين *

بونك تقديرى كرعقل هست ترا ديمكدركه عربيده آندن ان كان لك عقل ديمكله تعبير اولنور پس بوراده است هست يرينه دركه معناى وجود افاده ايدر وار در يعنى موجوددر ديمكدر است ايسه يالكز در معناسنه در وعقل مبتدا وهست خبر اولوب جمله سى حرف شرط وفعل شرط اولور زيرا معناده اولان شرطيت كافيدر صورتده عربيده كى كبى

مدخول حرف شرط فعل مضارع اولمق لازم دكلدر فاحفظه یا مع
معناسنه درکه جار ومجرور مؤخر قرینه متعلقدر قرین عقلك
صفتیدر درویش باشك مفعولیدر درویشان مؤخر نشینه متعلقدر
زیرا نشین امر حاضردر تکلم کاور وبعدالجمله باش درویش جمله سی
اوزرنه معطوفدر عقل سبق ایتدی که قوت دراکه در دانش
اسم مصدردر بلو معناسنه دانشور ودانشمند بلکولو دیمك ولکن
بعض مواضعده اسم مصدر نفس مصدر یرینه استعمال اولنور پس
دانش بلمك دیمك اولور علم کبی دانشمند عالم در قرین مقارن دیمکدر
عقلی علمه قرین قیلدی زیرا علم اولمدقجه عقل کفایت ایتمز بلکه عقل
علمك آلتی و وسیله سیدر پس دانشه قرین اولان عقل تام الادراك
اولان عقلدر هر عقل دکل و بوندن فهم اولنسدیکه مقصود بالذات
علمدر درویش لغتده فقیردرکه غنی نك مقابلیدر ولکن عرفده
طریق فقر وفنایه سالك اولان اهل تجرد در (نشین امر حاضردر
مصدری نشستن در اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین مهمله
یرینه یا ونون کتورب نشیند ونشینند در یرلر امر حاضر ایسه
مضارعك دالنی حذفله اولور (معنای بیت) بودرکه اکر سنك علمه
مقارن عقلك وار ایسه یعنی ادراکك تام اولوب عاقل وعالم ایسك
درویش وفقیر الی الله اول و بو مقوله درویشلرله اوتوروب صحبت ایله
تاکه قلبکدن حب دنیا بیرون اوله والا دنیا محبتیله مبتلا اولوب رأس
خطایا اولان دامه کرفتار اولورسن نه باشك قالور سرسام اولدق
نه ایاغك قالور یورلمسق وفی الحدیث (اللهم اغننی با الافتقار الیك یعنی
افتقار الی الله دیدکلری معنانك حصولی همان غنانك حصولیدر زیرا
غنادن مراد استغنادر حقه مفتقر اولان ایسه خلقدن مستغنی در
وخلقه مفتقر اولان غنی ایسه ده فقیردر زیرا فقیرك فقیره احتیاجی
کبیدر فاعمل بذلك * همنشینی جز بدرویشان مکن * تاتوانی غیبت

ایشان مکن * همنشینی مکن لفظنك مفعولیدر تامادام معناسنه ایکنجی
مکن کلمه سنه ظرفدر غیبت کسر غین معجمه ایله اکا مفعولدر همنشینی
آخرنده یا مصدریه در همنشین همصحبت دیدکلریدرکه اوتورمقده
وصحبتده موافقلر ومشترکلردر زیرا هم لفظی موافقت معناسن افاده

ايدر نتكم همراه ديرلر يولداش اولوب يولده مشترك اولنلره وبله طوغمش كه وقت ولادتده مشارکدر همزاد ديرلر وعلى هذا نظائرى چوقدر سائر مفردات بالاده مكرر يازلمشدر (معناى بيت) بودركه درويشلردن غيريه همنشينلك ايله يعنى مصاحبك وبله اوتوروب طورديغك حق يولنك درويشلرندن غيرى اولمسون مادامكه قادرسن انلرى غيبت ايله زيرا انلرك لحمنى اكل ايتمك دكل بلكه زهرلنوب هلاك اولورسن زيرا انلره تعرض ايتمك غيريلره تعرض ايتمك كبى دكلدر بلكه اشددركه درويشلر الله تعالى نك محبوبلريدر حق ايسه محبوبلرى ايچون غضب ايدر شول غضوب ارسلان يا وريسى ايچون غضب ايتديكى كبى وبونده اشارت واردركه درويشانى غيبت ايلمك آنلره بغضدندر وآنلره بغض اهل دينك كاملرنه عداوتدر وكامله عدو اولان كامل اولماز بلكه نقصان ايچنده قالور * حب درويشان كليد جنت است * دشمن ايشان سزاى لعنت است * جنت مبتدا وكليد خبر وكذلك دشمن مبتدا وسزا خبردر ومحبت وعداوت برى برينه ضد اولمغله ايكى جمله بى برى برندن قطع ايلدى اگرچه ضديت مناسبتيله عطف دخى صحيح ايدى لكن وزن ايچون عطف ترك اولندى حب ومحبت خير ظن اولنان نسنه يه قلبك ارادتى وانك جانبنه ميلى در وعلما ودرويشانه محبت ايتمكه محبت فضل ديرلر زيرا علمانك فضل ظاهرى ودرويشانك فضل باطنى واردر واكثر ناسك برى برينه محبتنه حب طبيعى ديرلر زيرا نيل اغراض ايچوندر (كليد كاف عربينك كسره سيله آخردر مفتاح معناسنه اگرچه تركيده قفلده شايعدر جنت دار البقادر اصلنده شول بستانه ديرلركه اشجاريله ارضى ستر ايليه ودار البقايه جنت دنلديكى عند العرب معلوم اولان وجهله تعريفدر والا جنت ايله دنيا بستانلرينك ميانده بون بعيد واردر وهر ماده كه جيم ونونى مشتمل اوله ستر واستتار معناسندن خالى دكلدر جن وجنان وجنين وجنه ومجنون كبى (ايشان ضمير جمع غائبدركه اولوركه همزه سى حذف وماقبلى مابعدنه وصل اولنور كفتيشان كبى كه اصلى كفته ايشاندر وايشانله شانك فرقى بودركه ايشان اوزك جمعيدركه ضمير منفصلدر شان شينك جمعيدركه ضمير

متصلدر

متصلدر مثلا جانش ده اولان شین مفرده در (سزا لایق معناسنه در
آخرنده یا اضافت ایچوندر (لعنت ولعن بد عادر و رحمت حقدن ابعاد
وعلی سبیل السخط طرد در قطعی العاقبه اولنلره ابوجهل وابلیس
ودجال وامثالی وکافر وظالم وفاسقلره جائزدر ماعداسندن امساك كركدر
مکر که حقیقت لعنتی مراد ایتمیوب مقصودی شتم اوله ونصوصده
اهل ایمانه اولان لعنت درجهٔ ابراردن اسقاط معناسنه محمولدر
من احتکر فهو ملعون کبی (معنای بیت) بودر که درویشان حقیقیه
وفقرآء باب اللهه محبت ایتمك مفتاح جنتدر وانلره دوشمن اولان لایق
لعنتدر کرك لعنت حق وکرك غیری زیرا الله تعالی لعنت ایتدیکنه ملائکه
واهل ایمان دخی لعنت ایدر وبوراده ایکی مبحث واردر اولکیسی بودر که
مفتاح جنت نصله کلمهٔ شهادتدر یوخسه حب درویشان دکلدر
جواب بودر که حب درویشان اعظم دندان مفتاح اولغله مفتاح
یرینه وضع اولندی معهذا مؤمنی ایماندن اوتوری سومك محض ایمان
ونه ایماندن اوتوری بغض وعداوت ایتمك محض کفردر خصوصا که
بغض اولنسان مؤمن کامل اوله درویش حقیقی کبی بالکلیه تارك دنیا
ومقبل علی المولی در وایکنجی مبحث بودر که سزای لعنت اولمقدن
نفس لعنت لازم کلمز جواب بودر که کرچه جوازله فعلك میاننده فرق
واردر ولکن بالکلیه ترکی مستلزم دکلدر بوراده ندر که بعضیلر ابلیسه
لعن ایتمدیلر لسانمزی انك ذکریله تلویث ایتمیه لم دیو واکثر اهل ایمان
شارعه اقتدا ایدوب انکا وامثالنه لعن ایتدیلر زیرا یزیده لعنت اولنیجق
ظلم وفسق ظاهرنه بناء معهذا مجهول العاقبه در قطعی العاقبه اولنلره
قطعا لعنت اولنور واو مقوله لعننده ثواب دخی بولنور زیرا حقك
اعداسنه معاداتك اثری رنشکمندرویشانه خیردعا ایتمك حقك احبابنه
موالاتك ثمره سیدر * پوشش درویش غیر ازدلق نیست * درپی کام
وهوای حلق نیست * پوشش مبتدا نیست خبر غیر استثنادر درپی
ایکنجی نیسته ظرفدر پوشش شین اولی نك کسریله اصلده
اسم مصدردر اورتنش واورتلش معناسنه ولکن کثرت استعماله اورتی
وکیجك معناسنده حقیقت مرتبه سنده وارمشدر پوشیدن اورتمك
وکیمك دیمکدر دلق درویشلر خرقه سی (کام کاف عربیله طماق معناسنه

و بعض لغاتده كاف عجميله اولمق دخی تجویز اولنمشدر نتکم تفصیلی
مرور ایتدی حلق حاء مهمله ایله بوغاز معناسنه حلقوم کبی بوصورتده
مصراع ثانینك اوله تعلقی اولماز بلکه هر بری بر مضمونی مفید اولور
نتکم اکثریا عادت ناظم بودر وجائزدر که خلق خاء معجمه ایله مخلوق
معناسنه اوله بوصورتده کام مراد دیمك اولور طماق دکل وثانی اوله
مرتبط اولور نتکم تصویر معناده کلور (معنای بیت) بودر که
درویشلرك اورتسی ولباسی خرقه وعبادن غیری دکلدر زیرا طریق
فقر وفنایه سلوکك مقتضاسی بودر مکرکه یلانجی درویش اوله
وکذلك درویش طماغنك ایزنده ولذت وچاشنی سی آردنجه
و بوغازی هوی ومشتهیاتنده دکلدر بلکه غداء سرسری ایله قناعت
ایلر ونعم لذیذه بولسه دخی التفات ایتمز ونعیم وطیبات آخرتی کوزلر
بلکه جمله دن فانی اولور ویاخود درویش اودرکه پلاس ایله اکتفا
ایلیوب خلق عالمك مراد وهواسی آردنجه اولماز یعنی انلر بنم خرقه
پوش اولدیغمه طعن وتشنیع ایدرلر دیو آنلرك مرادلرنه تابع اولماز
وکید کلرن کیمز بلکه لباسده وغداده فقراء سلفه اقتدا ایلر وانلره
تشبیه ایله فائده جلیله بولور وعیش وعشرت وزینتی آخرته آلیقور
* مرد تا ننهد بفرق نفس پای * ره کجا یابد بدرگاه خدای * مرد
مبتدا تا مادام معناسنه مابعدنه ظرف و پای ننهدك مفعولیدر ره
یابدك مفعولی کجا اکا ظرف و بعد الجمله خبردر ننهدده نون اولی
نافیه ونون ثانیه لاجل الوزن ساکنه در مصدری نهادن درکه
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده
دیرلر (فرق عربیدر بولمك وآیرمق معناسنه وسط رأسه یعنی دپه یه
فرق دیدیلر زیرا ساچك بولندیغی یردر بوراده مراد بودر ورأسك
جانب اعلاسنه قرن دیرلر من القرن الی القدم دید کلری بودرکه
باشدن اباغه ودپه دن طرنغه دك دیمکدر (کجا کاف عربینك ضمیله
قنده دیمکدرکه حرف استفهام معناسنی متضمن اولان اسمادندر
(کجایی قنده سن دیمکدر (بدرگاه ده با تعلق مجرد ایچوندرکه عاملی
معموله ایصال ایلر درگاه لغتده قپو بریدر زیرا درقپو وگاه کاف عجمیله
زمانله مکان بیننده مشترکدر بوراده مراد مکاندر وقپو برندن مراد

قپونك

قپونك كنديدر واشك يعني آشنانه ايله دخي تعبير ايدرلر بو تعبيرلر
لاجل التفهيم بطريق التمثيلدر والاحق تعاليلنك قپوسي واشيكي
اولماز (معناى بيت) بودركه مادامكه اراولوب نفسنك ده به سنه اياق
قومديه يعني مغلوب ومقهور قيلمديه حق قپوسنه واشكنه قنده يول
بولور يعني نفس حيوانيه ارادن چقوب تعلقاتى فنا وزوال بولمدقجه
حقه وصول ودركاهنه دخول ميسر اولماز نتكم ابو يزيد بسطامى يه
خطاب غيبي وارد اولوب دنلديكه (دع نفسك ثم تعال يعني عالم قدسه
دخول ايتمك لوث نفسله اولماز بلكه انى ادناس وارجاس تعلقاتدن
تزكيه وتطهير ايله اولور وبو مرتبه ايسه اقل قليله حاصلدر زيرا
نفسي مألوفاتندن قطع زياده دشواردر * هركه اوترك تن آسانى كند
* پس خلاف نفس سلطانى كند * بو بيت غيرى نسخه لرده بوقدر
بزم يدمزده اولان برنسخهٔ عتيقه ده بولندى ترك كندك مفعولى
وما بعدنه مضافدر وسلطانى ايكنجى كندك مفعولى اولوب بعد الجمله
هركه يه خبر اولور زيرا هركسى كه تقديرنده در نتكم نظائرى مرور
ايتدى پس فاء جزائيه معناسنه دركه مبتدا شرط معناسنى متضمن
اولسه خبرنه داخل اولور بو محلده كى كبي زيرا اومبتدا وكند جمله سى
اكا خبر اولوب مجموعى هركسى يه صفت اولور عربيده مثالى كل رجل
يأتيني فله درهم در (خلاف نفس على خلاف النفس ديمكدر (آسانى ده
يا مصدريه در اصلى آسانى تندر اضافتله آسان ككز وقولايدر آسايى
ديدكلرى آسودندن دكلمك زيرا مابعديله قافيه اولماز (سلطانى ده
اولان يا دخي مصدريه در (معناى بيت) بودركه هركسه كه بدننك
قولايى ترك ايليه يعني مقتضاسى اوزره كيتميه واكا راحت ويرميه واكل
وشرب ومنامده حيوانله مشترك اولميه پس اول كسه خلاف نفس
اوزره سلطانلق ايدر زيرا مقتضاى نفس وهيكل اوزرنه كيدرسه
زمام امر نفس النده اولوب اكا حكومت ايتدرمز وسرير قلبه چقوب
اوتورر وقرال اسلام قلعه سن الش وسلطان اوزرنه مستولى اولمش كبي
اولور ايمدى اكر اقليم وجودده سلطان اولوب تخت دلى ضبط ايتمك
استرسك خلاف نفس وطبع اوزرنه اول وهوى وشهواتى ازاله ايله
وارض انفسى مخالفلردن تخليه قبل فاعمل بذلك * مرد ره در بند

قصر و باغ نیست * دردل اوغیر درد وداغ نیست * مرد مبتدا در
نیسته ظرفدر نیست خبردر غیر ایکنجی نیستك مبتداسیدر یا فاعلیدر
در اکا قید در (قصر کوشك در تفصیلی مرور ایتمشدر (باغ بغچه
وتفرجگاه واهل روم باغی عنب حاصل یرده استعمال ایدر ولکن
ظاهر اولان بودر که بطریق التغلیب در زیرا اکثر بلاد ده اوزم
اولان یرده اشجاردخی واردر (درد اغری وصزی که عرب وجع دیر
بورداه مراد درد حق ودرد عشق ومحبتدر (داغ اعضاده یاقغله
اولان نشان کرك انسانده وکرك حیوانده یعنی انسانه دفع مرض
وحیوانه یا دفع مرض ویا نشان ایچون ایتدکلری تمغادر بورداه مراد
حرارت عشقدن دلده حاصل اولان اثر در لاله نك بغرنده اولان
داغ کبی (معنای بیت) بودر که سالك راه خدا اولان کسنه قصر
وباغ قیدنده دکلدر زیرا یول اری اولانه سیر و تفرج وشغل دنیا
قیوسی اولماز زیرا یولدن انی الیقور بلکه انك تفرجگاهی مشهد
حسن اولان آثارالهیه واسماء حسنادر مطلقا پس باغ سالکك اباغنه
بند وباغ اولور وسنك قصر وباغ وامثالی دیدیکك انك جمله سی
تسبیحلریله حقه مشغوللردر پس سندخی انك کبی حقه مشغول اول
وحقه مشغول اولانه مشغول اولمغله حقدن غافل اولمه وسالکك
قلبنده در دعشق وحرارت محبتدن غیری یوقدر یعنی بونلره مغایر
ومخالف نسنه اولماز سودای ماسوی وتعلقات دنیای دنیه کبی
* کر عمارت را بری بر آسمان * عاقبت زیر زمین کردی نهان * عمارت
بری نك مفعولی وبعدالجمله فعل شرط اولور نهان کردینك مفعولی
وعاقبت وزیر زمین اکا ظرفلردر وبعد الجمله جزاء شرطدر (عمارت
کسریله اصلده مصدردر معمور وآبادان ایلك وآبادان اولمق معناسنه
ضدی تخریبدر که ویران ایتمکدر وخراب درکه ویران اولمقدر اکرچه
ضد معمور معناسنه دخی مستعملدر بورداه عمارت بمعنی المفعولدر که
معموردر (بری فتحله مضارع مخاطبدر مصدری بردن در ضمله
مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر (آسمان کوکدر که
زمینك مقابلیدر که بردیر اصلنده مانندهٔ آس درکه آس دکرمندر صو
دکرمنه آسیاب دیرلر که اصلی آس آب در پس مان ماننده دن ترخیم

اولنمشدر

اولنمشدر که اسم فاعلدر بکزر یعنی معناسنه مصدری مانستن در که
بکزمکدر مانیدن دخی کلور مضارعنده سین حذف اولنوب ونونه
فتحه حرکت ویریلوب ماند ومانند دیرلر پس آسمانك معناسی دکرمنه
بکزر دیمکدر زیرا دکرمن کبی دونر وبوندن فهم اولنور که آسمان
افلاکدر که دوّاردر سموات دکلدر که ثابتات در (زمین بالاده مرور
ایلدی (کردی کاف عجمی ایله مشهوردر وفارسی الاصل اولنلره
سؤال اولندقده بووجهله جواب ویرمشلردر که مصدری کردیدندر که
دونمك در کردانیدننك لازمی در که دوندر مکدر یعنی برحالدن برحاله
تحول که شدن معناسیدر کردی شدی در ولکن ظاهر اولان کردیدی
ایدی اوله سن معناسنه تخفیفا بعض حروفی حذف اولندی
(معنای بیت) بودر که اکر عمارتی آسمان اوزرینه ایلده سن نمرودك
صرحی کبی وفی المثل باشك کوکلره ایره بنه عاقبت پرآلتنده نهان وخفی
اولورسن یعنی بروج مشیده اهلی اولمغله مبتکی سمواته رفع ایتمزلر
وآخر یرآلتنده مدفون اولورسن وعلوی دن سفلی یه دوشرسن پس
بویله خاکله یکسان اولماکه رفع بنا ایتدیکك دکز همان نفسکه
اویوب اسراف مال ایدرسن وآخر محل محاسبه کلورسن کل ایمدی
قبل الموت هر وجهله الچقلرده والچقلقده اول تاکه (من تواضع
رفعه الله) موجبنجه خاك سفلیده قالمیوب مرتبهك عالی ودرجهك
متعالی اوله * کر چورستم شوکت وزورت بود * جای چون بهرامدر

کورت بود * شوکت بودك فاعلیدر جای ایکنجی بودك فاعلیدر
کورت ده تاجایه قیددر جایت دیمکدر دربوده ظرفدر (رستم بن زال
ملوك فرسدن کیقبادك جهان پهلوانی یعنی امیرالامراسی ایدی
صکره کیکاوس بن کیقباد رستمه خواهری مهرنازی عقد ایدوب
رستم پهلوانی وامارت مرتبه سندن پادشاهلق درجه سنه ایرشدی
ورستم داستانك برکیمی وار ایدی جنك کوننده کیردی واکا ببربیان
دیرلر ایدی ودیمشلردر که اول کیمی جنندن کتور مشلردی که قپلان
پوستی صورتنده بنك بنك ایدی وتوار یخده هبوط آدمدن علیه السلام
درت بیك طقوز یوز فرق یدی سنه سنده رستم مذکور زاوستان
مملکتنده اسفندیار بن کشتاسب ایله جنك ایدوب ایکی چتال اوق

ایله اسفندیارك کوزلرنه اوروب اهلاك ایتمشدر زیرا اسفندیارك
جسدی بالق پولی کبی ایدی که سلاح کار ایتمزدی ورستم آخر
قرنداشی شغاد الندە برحیله ایله هلاك اولدی (شوکت عربیدر
دقیق وصلب الرأس اولان اوتدرکه دکن دیرلر سلاح مقوله لرینك
اوجلری سوری وکسکین اولمغله سلاحدن شوکت ایله تعبیر اولنور
وشوکتلو بومقوله سلاح واسباب ولوازمه قادر اولاندرکه سلاطین
وملوکك القابندندر (زور ادمانله حاصل اولان کوج وقوتدر که
کسبیدر بومقوله نك ادات توصیفی منددر زورمند کبی که زورلودر
(توان خلقی اولان قدرتدر بونك ادات توصیفی الفدر توانا کرکه
کوجلودر (بهرام ملوك فرسدن برمشهور پادشاه اسمیدر
بو بهرامدرکه فارسیهٔ دریه بونك درنه یعنی قپوسنه منسوبدرکه اول
زمانده فرمانلری وسائر انشالری فارسیهٔ صحیحه ایله تحریر ایدرلردی
وبو بهرامدرکه صید کوره زیاده حریص ایدی کور کاف عجمینك
ضمیله بیان اشکی دیدکلریدرکه عرب حمار وحش دیر بو ملابسه ایله
اضافت ایدوب بهرام کوردیدیلر ولکن کورك برمعناسی دخی قبردرکه
بو بیتده مراد بودر پس ناظمك قدس سره کلامی لطافتدن خالی
دکلدرکما لایخفی (معنای بیت) بودرکه اکرسنك رستم داستان کبی شوکت
وزور وقوتك اوله عاقبت بهرام کور کبی برك کورده اولوب دللرده
داستان اولورسن زیرا قضاء الهی کلدکده زور وزور وشوکتکه
باقیوب صید کور ایدرکن سنی صید ایدوب کوره یعنی قبره ادخال ایدر
ورستم وبهرام اولمق فایده ویرمز بناء علی هذا غرور وغفلتی قویوب
عجز وافتقارله حقه متوجه واعمال صالحه ایله قبره متهیٔ اولمق کرکدر
* کرچو کیخسرو بمانی پایدار * آخرت باید شدن در بطن غار *
پایدار بمانی نك مفعولیدر وبعدالجمله فعل شرطدر شدن بایدك فاعلی
وآخرت ودر ظرفلریدر وبعدالجمله جزاء شرطدر کیخسروده کی اولو
دیمکدر خسرو ملك یعنی پادشاهدر پس کیخسرو اولو پادشاه دیمکدر
بوراده کیخسرو سیاوش بن کیکاوس اوغلیدرکه کیان سلاطین
قدیمه دن برجماعتدر اولی کیومرث وآخری مذکور کیخسرودرکه
جمشید کبی صاحب شوکت وعظیم الشان پادشاه ایدی وحکمادن

فيثاغورث انك معاصری اولمق اوزره مرويدر دنيـايى عدلله معمور
وآبادان ايدوب آخرمدت طويله سلطنتدن صكره سلطنتدن فارغ
وبركيجه پلاسلر كيوب غايب اولدی ورسم واثری بلنمدی و بلورمدی
(بمانی يانك ضميله فعل مضـارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق
معناسنه مضارعنده نونه فتحه حركت وبروب ماند ديرلر (پايدار وصف
تركيبی در اصلی دارنده پای در اياق طوتيجی وثابت قدم اوليجی معناسنه
مصدری داشـتن در طوتمق معنـاسنه مضـارعنده شين رايه قلب
اولنوب دارد ودارنده دينلور (آخرتده آخر اول مقابلی وتاء خطاب
بايده قيدر كه آخر بايدت ديمكدر (شدن بوراده او لمق وكتمك معنالرنه
متحملدر مضارعنده واو زياده ايدوب شود وشونده ديرلر (بطن غار
مغاره قارنی ديمكدر كه بالاده مشروحدر بوراده بطن تشبيه طريقيله در
زيرا بطن اصلده جارحه در (معنای بيت) بودركه اگر كيخسرو كبی
پای دار قلاسن يعنی چوق زمان سـلطنت سوروب دنيـا ظهرنده
طوره سن آخر سكا مغاره كبی اولان قبرك قارننده اولمق وياخود اورايه
كيتمك كركدر پس ظهر ارضـده ايكن عاقبت بطن ارضی قرار كاه
ايدرسن وموت ابريشوب برزخه طوغری كيدرسن نتكم ديرلر چوق
ياشـه ازباشه صوكی اولمدر و بوراده بطن غار بر قصه يه تلميح اولمق
احتمالی دخی واردر ولكن بزده اولان كتبده بولنمدی و بو بيت دخی
اكثر نسخه ده يوقدر * ای پسر از آخرت غافل مباش * بامتاع اين
جهان خوش دل مباش * غافل مباشك مفعولی وجار ومجرور غافله
متعلقدر تقـديری مباش غافل از آخرت ديمكدر خوش دل ايكنجی
مباشك مفعوليدر وبا مع معناسنه اكا متعلقدر (آخرت دنيا مقابليدر
(غافل دنيـايه مشغول اولاندر زيرا آخرتدن غافل اولمق دنيـايه
اشتغالله در (متاع انكله تمتع وانتفاع اولنور نسنه در وصاحب بن عباد
ديمشدر كه قبائل عربی دور ايلدم بلد مكه متـاع چناق بزيدر يعنی
انكله مسح قصعه ايتدكلری نسنه دركه مبتذلدر پس دنيا ومتاع دنيا
چناق بزی كبی مالايعتد به مقوله سيدر (خوش دل صفت مشبهه در
خوش دللو معنـاسنه حسن الوجه كوزل يوزلو ديمك اولد يغی كبی
(معنای بيت) بودركه يعنی ای پسر آخرتدن غافل اولمه يعنی دنيـايه

مطلب

مشغول اولوب آخرتی اونتمه بو جهانك متاعیله خوش دل اولمه یعنی متاع دنیایه سکون ایدوب انکله خاطرك خوش اولمسون زیرا خاطر مطمئن اولاجق نسنه دکلدر بلکه (الا بذکر الله تطمئن القلوب) وفقنجه سعی ایله که قلبك ذکر حقله مطمئن اولسون الحاصل ذکر خدا ایله انس بالله تحصیل ایده کورکه بومعنی ماسوادن توحش ایله وجوده کلور تا که حسن عاقبت ایله مختوم اولاسن واکر انس بغیرالله پیداایدوب حقدن متوحش اولورسك سوء عاقبتله انتقال ایده جکك امرظاهردر ومعنای مقرردر* در بلیات جهان صبار باش* کاه نعمت شاکر جبار باش* بعض نسخده مصراع ثانی اولدر ولکن قرأنه موافق اولان اولکیدر نتکم کلور (ان فی ذلك لایات لکل صبار شکور (در صباره ظرف وصبار دخی باشه مفعولدر نتکم کاه شاکره ظرف وشاکردخی باشه مفعولدر (بلیات بلیه نك جمعیدر بلیه دخی بلانك اسمیدر بلاء شول امور واحوالدرکه حق تعالی انکله انسانی ابتلا واختبار ایدر واکثری طبعا امور مره ومکروهه اولمغله عموم وعمومله انسانی اریدر وچوریدر صبار صابرك مبالغه سیدر صبورکبی مبالغه متعلقات صبره راجعدر یعنی هر امر مکروهه صبر ایتمك صبرده نهایته بلوغدر (صبر نفسی کراهت ایتدیکی نسنه اوزرنه حبس ایتمکدر پس صابراق مبتدیلر وصبار بت منتهیلر وصفیدر (کاه کاف عجمی ایله زمان معناسنه در صبحکاه صباح وقتی دیمکدر (نعمت بالاده شرح اولنمشدر (شاکر شکردندرکه قلبله تصور نعمت ولسانله ثناء علی النعمه وجوارحله مکافات نعمتدر پس شکر معنای اظهاری مشتمل اولدی ذکری مقتضی اولدیغی کبی شکرك ضدی کفراندرکه نسیان وستر نعمتدر بوراده صباره کوره شکور کرك ایدی ولکن (وقلیل من عبادی الشکور) موجبنجه مبالغه یی ترك ایلدی والاهم شکور نعمت جبار باش دیسه دخی موزون اولور (جبار اسماء الهیه دندر جبر کسرك ضدیدر زیرا الله تعالی نعم فایضه سی ایله عبادك کسورینی جبر واصلاح ایدر بوصورتده شاکری جباره اضافت ایتمك مناسبتدن خالی اولماز وشکرده وجه مبالغه دخی ظاهر اولور زیرا هر جبره برشکر لازم کلوب عهده سندن خارج اولان شکور اولمش اولور وکذلك

جبر برنسنه يي نوعي قهرله اصلاحدر پس جبر قهردر زيرا الله تعالى
عبادي كندي مرادي اوزرنه جبر وقهر ايدر مرض وموت و بعث
كبي كه انسان بومقوله معانيده مقهوردر زيرا مر اولمغله منفوردر
پس مقتضاى حكمت اوزرنه قهر ايتمكده جبر معهود بوقدر وكلام
على ده كلور رضي الله عنه (يابارئ المسموكات وجبار القلوب على
فطرتها سعيدها وشقيها) وقاموسده كلوركه جبار متكبردر زيرا تجبر
تكبردر پس جبار (وله الكبرياء في السموات والارض) معناسن
افاده ايدر وحقيقتي امام راغبك بوكلامندن مفهومدركه ديمشدر
والجبار في صفة الانسان يقال لمن يجبر نقيصته باد عاء منزلة من
التعالى لايستحقها وهذا لايقال الا على طريقة الذم كقوله تعالى
(وخاب كل جبار عنيد) الحاصل تعالى وتكبر حقه كوره مدح
وحقيقت وخلقه كوره ذم ومجازدر (معناى بيت) بودركه جهانده
واقع اولان بلالره زياده صبر اوزرنه اول وهر بلا كه توجه ايدرصبرله
مقابله ايله وجزع ايتمه وشكايتك وار يسه الله تعالى يه ايله واخوانك
اراسنده حكايه ايله اكتفا قيل زيرا مبلي الله تعالى در واكر بلاده
مبلي يي مطالعه ايده بيلورسك بار دردي چكمك سكا آسان اولور
وكذلك نعمت وقتنده يعني طبعا حلو اولان نسنه لر ظهورنده مفيض
الخير والجود اولان الله تعالى يه شكر بليغ ايله بلكه فضل ونعمتده
مفضل ومنعمي مشاهده ايله وهر صورت سكا پرسره ننذر آينه
اولسون وبوندن ظاهر اولوركه مقتضاى بلا حمد وموجب
نعمت شكردر پس بلاده شكر اولماز والا (لئن شكرتم لازيدنكم)
وفقنجه مزيد بلا يه سبب اولور حمد ايسه بويله دكلدر نتكم
الحمد لله رب العالمين دن مفهومدر فافهم جدا فاعمل بذلك

* ⁂ درصفت بدبختي ميكويد ⁂ *

* چارچيز آثار بدبختي بود * جاهلي وكاهلي سختي بود * چارچيز
مبتدا آثار بدبختي بودك مفعولي وبعد الجمله خبردر وكاهلي مبتدا
سختي ما بعد نده بودك مفعولي و بعد الجمله خبر وچارچيزك ايكيسني
بياندر بدبختي ده يا مصدريه در (بد بختي يرامز طالعلو والحق ونحس
يلدزلو اولمقدر بد بخت اسلندة صفت مشبهه درندخوى كبي (جاهلي

وكاهلى يارى دخى مصدريه‌در (جاهل عالمك مقابليدركه علم حالدن عاطلدر زيرا هر علمى بلمك لازم دكلدر وعلم حال مبدأ ومعاد وعبادات ومعاملاته علمه شاملدر ولكن كندى اوزرنه توجه ايدن مرتبه ايله مقيددر (كاهل جاهل وزنى اوزرنه سست كسه‌دركه عملده بطالت وكسل اهليدر كاهللك سستلك وپرفتور اولمقدركه جد ونشاط وانبعاثك مقابليدر (سختى‌ده يا مصدريه وبازائده‌در دقائقده كلوركه سخت محكم دركه مقابلى سست دركه ككشكدر سختك تركيده معناسى براك دربرك يوزلو ديجك يرده عجم سخت روى دير برك لكه قاتيلق لازم اولديغندن اوتورى مجازاقتى يه سخت ديرلر قاتى ككشك ديجك يرده عجم سخت سست دير قاتلغه سختى ذيرلر (معناى بيت) بودركه درت نسنه بدبختلق آثارى اولور يعنى بى ستاره لكه ونحوسته اثر ونشاندر جاهللك وسستلك قاتلق و ياقاتى اولور حاصلى اول درت نسنه نك برى معلومات ضروريه يه كوره جهل وبرى دخى مقدورات عمليه يه كوره سستلك تنبلكدركه قاتى اولور يعنى بو ايكيسى مشكل درد و بلاى عظيمدركه بونلرله مبتلى اولان كسه نك رفعته متعلق كوكبى بوقدر بلكه خلقك نازل وبى حاصلى‌در وبوصفتلو اشخاصى كورن آدم حقه استعاذه ايتملودر * بى كسى وناكسى هرچارشد * بخت بد را اين همه آثارشد * بى مبتدا چارشدك مفعولى وبعد الجمله خبردر ما قبلنده جاهلى وكاهلى اعتباريله وجائزدركه جاهلى وكاهلى وبى كسى وناكسى مجموعى چارچيزدن بدل وسختى بودجلهٔ مستأنفه وهرچارشد وهريكى ازيشان بحسب الجمله چارشد تقديرنه مبتدا وخبر اوله نتكم مابعدى اكا نشاندر (اين همه مبتدا آثار شدك مفعولى وبخت بد آثاره صفت نتكم لام جاره معناسنه اولان اكا دالدر وبعد الجمله خبردر (بى كسى‌ده اولان يا مصدريه‌در ناكسى‌ده‌كى كبى بى حرف نفيدركه جوامده داخل اولور معناسى يوقدر عربيده لا كبى در و دلسز ديجك يرده عجم بى زبان دير (نا مشتقاته داخل اولور ذكل معناسنه عربيده لبس كبى نادان ديرلر بى دان ديمزلر بى دل ديرلر نادل ديمزلر بعض يرده ايكيسنك دخى استعمالى صحيحدر بى كس وناكس كبى اما معناده مختلفدركه بى كس كمسه سزدر ناكس كمسه

دكلدر (هر كل افرادي معناسنه در هر بري جمعا درت اولدي ديمكدر (اين همه بو دوكلي يعني درت نسنه وهمه بالاده مشسر و حدر (معناى بيت) بودر كه بي كسلك وناكسلك هر بري بريره كلوب جمعا درت اولدي يعني بو درت نسنه كه ذكر اولندي هر بري بخت بده برنشاندر زيرا بي كسلك يعني فريد وحيد اولمق وغريب كبي زنده لك عند الناس سعادات عرفيه دن دكلدر پس بويله اولمق يلدزسزلقدندر وكذلك ناكس يعني خوار وبيمقدار اولوب آدم پايه سنده وضع اولنمامق دخي نحوستندر وعرف عامه ده ناكس بخيل وخسيسه شايعدر بونك خود نحوستي اولكيدن اشددر والعياذ بالله تعالى * هركه در بند عبارت مبشود * بي شك از اهل خسارت مبشود * بعض نسخده عبارت برينه عمارت دوشمشدر بومصراع بالاده مرور ايتمشدرو بوبيتك اعرابي ظاهر در (شك اعتدال النقيضين عند الانسان معناسنه يعني ايكي نقيض متساوي اولوب احدهما آخر اوزرنه راجح اولمامق (خسارت زياندر كه رأس مالده انتقاصدر امور دنيويه ده مستعمل اولديغي كبي اخرويه ده دخي مستعملدر قرآنده ذكر اولنان خسارتلر كبي قال الله تعالى (الذين خسروا انفسهم) وقال ذلك (هو الخسران المبين) (معناى بيت) بودر كه هركسه كه معنى وفصيح عبارتلرله آرايش كلام ويا عمارت دنيا قيدنده اوله بي شك وشبهه اهل زياندن اولور زيرا تكلف منهيدر وشولكه حد يثده كلور (جمال الرجل فصاحة لسانه) بوندن مراد خلقي اولان حسن تكلم وصواب مقالدر وبردخي فصاحتدن مراد حروفي تبيين وكلماتي تصحيح ولحندن حذردر واهل لحن اولنلر اصلاح لسانله مأمورلردر نتكم بعض احاديثده مذكوردر ايمدي لسان لحن وخطادن محفوظ اولمق متكلمه ايراث حسن وجمال ايدر * برهواي خود قدم هركو نهاد * مي تواند كرد بانفسك جهاد * بونك تقديري هركه اونهاد قدم برهواي خود مي تواند كرد جهاد بانفسك ديمكدر كه هركه هركسي كه تقديرنده دركه مبتدا واو مبتداء ثاني وقدم نهادك مفعولي و بعد الجمله مبتداء ثاني خبر وجمله سي مبتداء اوله صفتدر كرد مي تواندك مفعوليدر زيرا كردن معناسنه دركه مصدردر نتكم بالاده كذر ايتدي جهاد كردنك مفعولي

وبا اکا متعلقدر زیرا مصاحبت ایچوندر (قدم ایقدر که انکله بصر ومشی ایدر تقدم وتأخر اعتبار یله قدم دنلدی (رجل کسریله او یلق باشندن برمقلر اوجنه کلنجه‌در (نهاد کسر نونله ماضیدر مضارعنده الف حذف اولنوب فتحه‌سیله نهد دیرلر (نفسك ده اولان کاف عربی تصغیر ایچوندر وتصغیر تحقیره محمولدر ظاهر حسبیله والا اعدی الاعدا اولدیغی جهتدن شری عظیمدر (جهاد دشمنی مدافعه‌ده استفراغ وسعدر کرك عدو ظاهر اولسون وکرك نفس وشیطان اولسون نتکم حدیثده کلور (جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم) (معنای بیت) بودر که هرکسه که اوکندی هواسی اوزرنه قدم قودی وهواسنی مغلوب ومقهور قیلدی اول کسه قادر اولور نفس حقیرله جهاد ایتمکه که اکا جهاد اکبر دیرلر حاصلی جهاد اکبر دیدکلری اعدی الاعدا اولان نفسله محاربه‌در وانکله محاربه هواسیله مقاتله‌در وانك هواسی دیدکلری داعیهٔ شرع یعنی برهان سماوی ودلیل عقلی اولمیان امور شهویه‌یه میل ایتمکدر اشته انسان بومقوله اموره وجود ویرمسه هواسن ایاغی التنه الوب نفسی خوار وحقیر ایتمش اولور ومقام قلب روحه ترقی ایدوب مرتبهٔ عالیه بولور وهوای نفسه مساعده ایده‌نك حالی دخی اکا کوره فهم ایله فافهم جدا فاعمل بذلك * هرکه باشد در جهان باخواب وخور * درقیامت نبودش زانش کذر * بعض نسخه‌ده باشد یرینه سازد دوشمشدر دوزیله وقوشیله معناسنه هرکسی که دیمکدر هرکسی مبتدا ومابعدی که رابطه سیله اکا صفتدر کذر نبودك فاعلی وبعد الجمله خبر مبتدادر باقیلر بنسك اعرابی ظاهردر (خور یمکدر کذره موافقت ایچون ضمه‌سی فتحه جانبنه اماله ایله اوقنور (قیامت قیام ساعتندن عبارتدر اول کونه یوم قیامت دیدیلر زیرا ناس قبورندن قیام ایدرلر وقیام دخی رب العالمینه‌در زیرا اول کونده فصل وقضا ایچون (هل ینظرون الا ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام) موجبنجه محشره امری کلسه کرکدر (کذر وکذار ذال معجمه ایله کچمك معناسنه کذر نامه شول مکتوب جوازدرکه یوللرده انی کوستروب کچرلر (معنای بیت) بودرکه دنیاده او یومغه ویمکه وایچمکه مصاحب ومقارن اولان یعنی ایشی

اواوله

اواوله قيامتده اكا آتشدن كذر اولماز يعني صراطي مرور ايده مز بلكه آتشه دوشر زيرا دنياده معده سنك غدايه حرارتي وحرارتك دخي صو ايچمكه ضرورتي وارايدي وبورادة نار طبع وحرارت شهوتي ازاله ايتمين البت اورادة نار دوزخه مبتلي اولور پس معذب اولديغي نارينه عناصرك صورتيدر (خواب دخي ثقلت طعام وحرارت طبعدندر وصفت حيوانيه در حيوان ايسه جثه ثقيله در كه روح حيوانيسي عفونتدن حاصل اولمشدر صراطي عبور ايسه لطافت روح وجسدله اولور كه اكامل اهل ايمانه مخصوصدر* روي كردان از مراد وآرزو* *پس بدر كاه خدا آور تورو* روي كرداني مفعو ليدر تو آورك مخشنده اولان ضمير مخاطبي تأكيددر وآورك مفعو ليدر كردان كاف عجميله امر در مصدري كردانيدندر دوندرمك معناسنه)ارزو كوكل دلكي كه عرب امنيه دير پس صوك وآرد بو يله مواضعده اندنصكره معناسنه مستعملدر (دركاه قپو يري يعني باب وآستانه (آور واوك فتحيله امر حاضر در مصدري آوردن دركه كتورمك معناسنه مستقبلاتنده رايه فتحه حركت وپروب آورد وآورنده دير (معناي بيت) بو در كه يوز دوندر مراد دلكدن بعده دركاه خدايه يوز كتور يعني توجه ايله الحاصل (خطوتان وقد وصلت) موجبنجه اول دنيادن ادبار وقلبكي تعلقاتدن تخليه ايله بعده حقه اقبال وباطنكي انوار الهيه وتجليات رحمانيه ايله تحليه قيل اشته بشار بين نورين ديدكلري دخي بودر كه نورين نور ادبار ونور اقبال وناردن مراد نار عشقدر زيرا بومعني واسطه اولمسه ادبار واقبالك حقايقي ظهور ايتمز وسالك يول الوب منزله طوغري كيتمز* كامراني سر بنا كامي كشد* مردره خط درنكوناني كشد* كامراني مبتدا وسر كشدك مفعولي وبعدالجمله خبردر وكذلك مردره مبتدا خط مابعدنده كشدك مفعولي وبعد الجمله خبردر كامراني ده يامصدريه وكام كاف عربيله مراد معناسنه كامران وصف تركيبي در كه اصلنده رانشده كام در مرادن سوريجي يعني مرادنجه اوليجي معناسنه زيرا رانيدن سورمك معناسنه در (ناكامي ده يامصدريه ونا حرف نفيدر كه بورادة ني معناسنه دركه سز در (خط قلم وغيري ايله بلزمقدر اصلنده طولي اولان نسنيه ديرلر خطك بعض حروفنده

وسطورنده طول اولمغله خط ديديلر نكو نامی ده یامصدريه در ونكو
نونك كسريله وكاف عربينك ضميله كوكجك در اصلی نيكو در كه
نيكه يعنی ايويه منسوبدر زيرا واو نسبت ايچوندر صكره تخفيف ايچون
ياحذف اولنمشدر (نكونام صفت مشبهه در كوزل آدلو ديمكدر
(معنای بيت) بودر كه دنياده كامرانلق ومرادنجه اولوب هر مراده نائل
اولمقلق انسانك باشنی آخرتده كام سزلغه ومحروم اولمغه چكر زيرا
ايكی مراد بر برده اولماز انكيچون زاهدلر آخرتی وعاشقلر الله تعالی يی
اختيار ايلديلر وسالك راه اولان كيسه كوزل آدلو وممدوح وشهرتلو
اولمغه خط چكديلر يعنی اوزرينه قلم فنا وبی نامی قويوب چز ديلر
وابطال ايتديلر زيرا شهرت آفتدر وبو امتك خيرلسی اخفيا اولنلردر
زيرا مرتبۀ نبوت ظهور اقتضا ايتديكی كبی مرتبۀ ولايت دخی خفا
اقتضا ايلمشدر انكيچون جناب نبوت صلی الله عليه وسلم معارف
وحقائق يابنده بحسب الغالب رمزيله اكتفا ايلمشلر در وديمشلردر كه
بوطريقده بركسه يه بد دعا ايتسه لر اذاقك الله طعم نفسك ديرلر
طعم نفس اودر كه خلقك اكا عين تعظيمله نظرندن التذاذ ايليه اكر
مرادی شهرت اولمايه ايدی خلقك انی تعظيم وتحقيری يانندهبرابر
اولوردی * امر ونهی حق چوداری ای وحيد * پس مرودر وايۀ
نفس پليد * امرداری نك مفعولی (چو حرف شرطدر كه پس فاء
جزائيه معناسنه در (امر قائلك كندندن آشغه اولانه افعل ديمسی در
(نهی ضد امردر كه كندندن دون اولانه لاتفعل ديمسيدر امره امتثاله
ائتمار ونهيدن اجتنابه انتهاء ديرلر (حق اسم ذاتدر (وحيد صفت
مشبهه دركه اصلی واحددر منفرد معناسنه يعنی يالكزكه غيريسی
انكله مختلط دكلدر صكره علم دهناس ارا سنده متقدم معناسنه استعمال
اولندی زيرا اهالينك متوحدی وبرداننه سيدر بوراده تفؤل
طريقيله در (مر ونهی حاضردر مصدری رفتن در يورمك وكيتمك
معناسنه مضارعنده فايی واوه وتايی داله قلب ايدوب رود ورونده
ديرلر (وايه حظ وذوق ولذت معناسنه (پليد باء عجميله مردار وخبيث
ديمكدر (معنای بيت) بودركه ای فريد روزكار ووحيد ديار اولمق
شائيدن اولان كيسه اكر امر ونهی حقی طوتيرسك وعاصی اولميان ديرسك

نفس مرداركَ حظ ولذتنه كيتمه وشهواتنه مساعده ايتمه زيرا اكر انك
مرادنجه اولورسك طاعت حقدن قالورسك وعصيان سببيله آخر
جزاء بد بولورسن ونفس كبى خوار وذليل اولورسن پس بوندن
مفهوم اولديكه هواى نفسله شرع بريرده مجتمع اولماز چونكه
شرعى وشرعله حقه وصول استرسن ارزوى نفسدن كچ وهواسنى
خاكله برابر ايله وتعلقات ماسوادن فنا بول * هركه ترك كامرانى
ميكند * برخلافش زندكانى ميكند * هركه مبتدا ترك ميكندك
مفعولى و بعد الجمله مبتدايه صفتدر برخلافش زندكانى نك صفتيدر
زيرا تقديرده مؤخردر شين ضميرى نفسه راجعدر زندكانى مابعدنده
ميكندك مفعولى و بعد الجمله مبتدايه خبردر (خلاف وفاقك
ضد يدر (زندكانى ده يا نسبيه در زنده در يدر حى معنا سنه
وزندكانى ديرلكدر معيشت وحيات معناسنه دخى كلور . زندكانى ده
كاف زنده آخرنده اولان هاء غير ملفوظه دن بدلدر بوصورتده
زنده آخرنده ها يازلمز و بعضيلر عندنده كاف زائده در بوصورتده
آخرنده ها يازيلور زيرا هاء غير ملفوظه دن صكره ياء مفرده يازيلوب
زنده ى دنلديكى كبى شول جهتدن كه ها فاصلدر و بردخى هانك وضع
اصليسى ماقبلنده دالك فتحه سنى بيان ومحافظه ايچوندر ياء نسبت ايسه
ماقبلنك كسره سنى اقتضا ايدر كذلك بلا كاف نسبت ميسر اولماز والا
زند كانى ده زنده آنى ديمك لازم كلور ها ايسه فاصلدر كه بو وصلى قبول
ايتمز واكر ها حذف اولنسه التباس لازم كلور زندكانى كبى اشته كاف
زياده اولديغنك سرى بودر كه بو فقيره بووجهله ظاهر اولمشدر
ولكن جوابده لازم اولان بودر كه كافك زياده لكندن بدليتى اولادر
شول معنادن كه هانك فائده سنى كاف دخى افاده ايدر كه اول فائده
ما قبلنك حركتنى بيان ومحافظه در نتكم زندكى و بندكى كبيلرده
ماقبلنك كسره سنه مساغ يوقدر پس هائله كافى جمعه حاجت قالماز
وزندكانيده الف ونون تأكيد نسبت ايچوندر ودستورده كلور كه
بوكاف نسبتلرده زياده اولنه كلمشدر پس كاه اولور كه يائله كافى جمع
ايتمزلر زندكى و بندكى كبى وجدا كانه ديرلر جدايه نسبتده يعنى الف
ونوندن صكره هاء نسبت ايراد اولنسان برده كاف دخى زياده قلنور

مطلب

اكرچه بويله يرده اصلى ياء نسبت اولوب كافه قلب اولنمق دخى جائزدر بازاركان كبى اصلى بازاريان در ياء نسبتدر والف ونون تأكيد نسبت ايچوندر ودقائقده كلوركه زندكى ديرى لكدركه لسان عربيده اكا حيات ديرلر آخرنده يا نسبت وكاف هادن اوتورى زياده در زندكانى ديرلك در حياتدن تمتع معناسنه ديرلك ديرى لكه متفرع ومختص در وكاف وياء زندكى ده كى كبى كاف ويادركه الف ونون نسبتده مبالغه ايچون قلنمشدر وزندكى وزندكانينك معنالرى وفرقلرى تعبيرلرندن ظاهر در نتكم كلور (كربجان زند كيست حيوانرا زندكانى توميدهى جانرا) يعنى اكرچه حيوانك ديرى لكى جانله در اما جانه ديرلكى ومعاش وتمتعى سن ويررسن يعنى حيوانك بقاسى وحياتى جانله وجانك دخى سنكله در (معناى بيت) بودركه هركسه كه كام انلغى ترك ايده ونفسنك مرادنجه اولميه نفسنك خلافى اوزرنه ديرلك ايلر يعنى نفسه مخالفت ايتمك ارزولرنى تركله در وبويله اهل ترك اولمدقجه حقيقى ديرلك اولماز پس فى الحقيقه ديرلك ديدكلرى مخالفت ومجاهده نفسله اولان ديرلكدركه اهل آخرت واهل الله ديرلكى در بوخسه نفسه موافقت ايدوب هواسنه تبعيت ايله اولان ديرلك دكلدركه اهل دنيا ديرلكى در زيرا حياتدن مقصود معرفتدر ومعرفتك دخى طريقى عبادتدر وشروط وقيودنه مقارن اولميان عبادت مورث معرفت اولمديغى ظاهردر كام انلق ايله عبادت بريرده اولماز پس كام ران اولان كسه دنيادن حيوان كبى انتقال ايدركه حياتك نتيجه سى اولماز

* درصفت رياضت ميكويد *

* كرهمى خواهى كه كردى سربلند * اى پسر برخود در راحت نه بند * سربلند كر دينك مفعولى وبعد الجمله خواهى يه مفعول وخواهى بعد الجمله فعل شرط بربنده متعلق ودربندك مفعولى وبعد الجمله جزاء شرطدر (خواهى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى خواستن در واورسمى والف ثابته ايله ديلك ارادت معناسنه مضارعنده سين خايه قلب اولنوب خواهد وخواهنده ديرلر (كردى كاف عجمى ايله فعل ماضى مخاطبدر شدى معناسنه دركه شدن اولمقدر زيرا كردن كه كاف عربى ايله ايلمك واشلمك در بومقامه مناسب دكلدر

وماضى

وماضی دخی مضارعه یعنی مبشوی به محمولدر ولکن تفوّل طریقیله
ماضی ایراد ایلدی (سر بلند اصلنده بلند سردرکه صفت مشبهه در
یوجه باشلو معناسنه یعنی رفعتلو وعالی القدر وسامی الدرجه معناسنه
نتکم فلانك باشی کوکه ایرمشدر دیرلر یعنی کوك کبی رفعت وعلو
درجه بولمشدر صکره سرکه فاعلدر بلند اوزرنه تقدیم اولنمشدر
زیرا لسان عجم تخفیفه مایلدر وسرخوش لفظی دخی بویله درکه اصلی
خوش سردر ابن کمال خوشی سره صفت طوتدیغی یعنی فی الاصل
رانك کسره سیله قاعدهٔ فرسه مخالفدر (به بندده باء اولی مضمومه در
زیرا بند امردر وفعل اولنه داخل اولان بافعلك باحرکتنه وبامخرجنه
پس بورادهٔ باشقوبه اولمغله اول امره تأکید طلب ایچون داخل
اولان بامضموم اوقنور آخرنده ها رسمیدر بندك مصدری بستندر که
بغلمق معناسنه در مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده
دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای پسرا کر بوحالده دلرسك که کلعك
زمانده رفیع القدر اوله سن وعلو درجه بوله سن وسر وسهی آسا
باشك فلك اعلا یه ایریشه کندی اوزریکه راحت وآسوده لك
قپوسن بغله وقپا یوب آچه زیرا انسانك قدر وشرفی ودرجات عالیه
بولدیغی ترك راحت ایله در یعنی آدمك وجه ارضه هبوطی بو معنایه
مبنی در اکر مقصود اصلی راحت وحضور واسایش اولایدی مقتضای
حکمت جنده بقاایدی وترك راحت مجاهدات ولیل ونهار عبادات
وطاعاته اشتغال له در زیرا نفس تنبلدرکه خواب وحور وراحته مایلدر
وبطالت انك صفت ذاتیه سیدر پس منزل استین طریق حقده انی
اعمال ایدر وکندی حالنه قومیوب مسارعت ایتمزسه باری آهسته
آهسته اولسون کیدر * هرکه بربست اودر راحت تمام * باز شد
بروی در دار السلام * بعض نسخده باز شد بر روی او دار السلام
دوشمشدر اولکی اولادر او بستك فاعلی ودر مفعولی وتمام بالکلیه
معناسنه بسته قیددر باز لفظی شدك مفعولی وایکنجی درفاعلی وبعد
الجمله هرکه یه خبر اولور (بر بست ده بر تحسین لفظ ایچون زائد در
اوائل افعالده کلدیکی کبی مصادر اولرنده دخی کلور (بست ماضیدر
بغلدی معناسنه مصدری بستن درکه بغلمق دیمکدر مضارعنده

سين نونه قلب اولنوب بند و بنده دیرلر نتکم قریبا مرور ایتـدی
(باز آچق معناسنه بازشد آچلدی دیمکدر عرب انکشف وانفتح دیر
دار السلام جنتـدر که سلامت حقیقیه آنده در زیرا بقاسی بلافنا
وغناسی بلافقر وعزی بلاذل وصحتی بلاسقمدر وجائزدر که سلام
اسماء اللهدن اوله بو صورتده جنته دار السلام یعنی داری حقه اضافت
دار الله ودار حق دیمك بطریق التشریف اولور بیت الله وناقة الله
کبی و بو مقوله یه مخلوقك خالقه اضافتی دیرلر که مضاف آنکله غیریدن
ممتاز اولور وجائزدر که دار السلام مطلقا سلامت اوی اوله زیرا
ترك راحت وخصوصا تقلیل غدا وامثالنده انسانك بدن ودین ودنیا
وآخرتنه سلامت مطلقه واردر (معنـای بیت) بودر که هرکسه که
راحت قپوسنی بالتمام وبالکلیه باغلـدی وآچدی آنك اوزرنه
دار السلام قپوسی آچلدی یعنی دنیاده راحت قپوسی بسته اولدقجه
آخرتده جنت قپوسی باز اولماز زیرا جنت راحت اوی در دنیا زحمت
ومحنت اوی اولـدیغی کبی پس دنیانك دار محنت اولدیغن بلیوب
طالب راحت اولان کسنه اوراده باب راحت مفتوح اولماز زیرا راحت
سبب راحت اولماز بلکه بی راحت اولمق اولور بو جهتـدن کرکدر که
انسان نفسـنه راحت ویرمیوب دائما خدمت عبودیتده اوله تا که
جنتده جسما وروحا مستریح اوله جسما استراحتی نعیم جنـان وروحا
استراحتی رضاء رحمن ولقاء منانله در فاعمل بذلك * غیر حق را هر که
خواند ای پسر * کیست در عالم از وکمراه تر * بعض نسخده خواند
یرینه خواهد دوشمشـدر مآل بردر زیرا برینی مستلزمدر غیر حق
خواندك مفعولیدر وبعـدالجمله مبتدایه صفتدر که هرکه دیر کیست
مقدم خبر وکمراه تر مؤخر مبتدا وبعدالجمله مبتدای اوله خبردر ودر عالم
کمراهه قیـد وجار ومجرور اکا متعلقدر کمراه تر از وافعل من کبی در
خواند واورهمیله فعل مضارعدر مصدری خواندن در اوقق ودعوت
ایلك معناسنه مضارعنـده نونه فتحه ویررلر خواند وخوانده دیرلر
اوقور واوقیجی معنـالرنه (کیست اصلنده که است در که لفظ که کسرله
ذوی العقولدن سؤالدر کیم معناسنه آخرنده هاء علامتدر تلفظ اولنماز
صکره که استه وصل اولنوب هاء رسمی ساقط وهمزه یایه منقلب اولوب

کیست

کبست دنلدی کیمدر معناسنه (کمراه ترکم کاف عجمینک ضمیله نابدید
یعنی بللورسز و بتولک که عرب ضاله دیرکم شده یاوقلمشدر کمراه یولی
آزمشدر که اصلنده صفت مشبهه در (ترادات تفضیلدر بهتر بکرک
دیمکدر دقائقده کلورکه فارسیده افعل تفضیل صیغه سی یوقدر
اول معنایی ترکیب ایله ادا ایدرلر مثلا اکسکلکده وارتقلقده برنسنه نلک
فضلنی بیان ایتسه لرکمتر وافزونتر دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
هرکسه که حقک غیریی اوقیه وماسوایی چاغروب اکا دعا ایله تکلم
کفار و بت پرست اولنلر یاالله یرینه صنملرن چاغررلر ومهماتده
آنلردن استمداد ایدرلر مع هذا لایضر ولاینفع مقوله سیدر پس عالمده
آندن زیاده یول آزمش وطریق حقدن چقمش وضال بعید له ضال
اولمش کیم وارده یعنی کمسه یوقدر بلکه اوجمله ضال اولنلردن
اضل درکه انک فوقنده ضال یوقدر زیرا خالق قادری نسیان ایدوب
مخلوق عاجزدن طلبکار مدد اولمق اصل وفرعی فهم ایتمامکدن
ناشیدر و برنسنه فی الجمله اسم معینه مظهر اولسه دخی معین مطلق
الله تعالی در پس یاالله یاکافی المهمات دیمک کرکدرکه مطلوب
ومدعو الله تعالی در * ای برادر ترک عز وجاه کن * خویش را شایستهٔ
درگاه کن * ترک کن کلمه سنک مفعولیدر خویش ایکنجی کن لفظنک
مفعول اولی شایسته ثانیسی وبعد الجمله ماقبلنه نتیجه وبیان کبیدر
(برادر بانک کسریله ارقرنداشدر همشیره قزقرنداش اولدیغی کبی
بوراده برادر تعبیریله مخاطبی استمالت واردر پسر تعبیریله اولدیغی کبی
مع هذا کل مؤمن اخوة موجبنجه کمال ونقصاندن قطع نظر اهل ایمان
بری برینه اخوان درزیرا باباری آدم وانالری حوادرکه برظهر
وبررحمدن تولد ایتمشلردر وسنا اصغر اولنلر سنا اکبر اولنلره
پسر کبی اولدقلری کبی بعض سنا اکبر اولنلردخی سنا اصغر اولنلره
پسر کبیدر اکراصغرک علم وکمالله حرمت عظیمه سی وار ایسه انکچون
شاب عالم شیخ جاهل اوزرینه تقدیم اولنور ایلک فرزند اوزرینه تقدیمی
کبی (عز ذلک مقابلیدر یعنی عزیز ومحترم وذلیل وخوار در جاه قدر
ومنزلت وقبول عندالناس معناسنه در وجهدن مقلوبدر که یوزدر
زیرا اهل جاه عندالناس یوزلو وحرمتلو درکه سوزی نافذدر کرک

اهل منصب اولسون وكرك اولمسون فاما عرف عامه ده ارباب مناصبده
شايعدر زيرا ارباب مناصبك حرمتى غيريدن زياده در (خويش
خاء معجمه نك كسرى وواو رسميله كندى ديمكدر خودكبى شايسته
يرار ويراشق شايان صيغهٔ مبالغه فاعلدر مصدرى شايستندر يرامق
معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب شايد وشاينده ديرلر د قائقده
كلوركه عرب لايق ديديكى يرده ترك يراشور عجم شايد دير احتمال
واردر ديجك يرده مجازا لسان تركيده يرار ديدكلرى كبى لسان فارسيده
شايد ديرلر (معناى بيت) بودركه اى برادرم مرتبه سى شقيق جانم
عزت وجاهى ترك ايله ابرهيم ادهم ترك ايلديكى كبى اكرارباب عز وجاه
ومناصبدن ايسك وبويله اهل ترك اولمغله كنديكى لايق درگاه حق ايله
زيرا انسان اهل ترك اولمدقجه داخل دركاه وصول وواصل مجلس
قبول اولماز الحاصل وارلقله يوقلق بريرده اولماز واحتشامله
درويشلك برمحلده بولنماز پس حقك وارلغنه طالب اولان كنديني
بنلكدن بوشالدر ودرويشلك ايستين سبب بعد وغرور اولان
مناصبه رغبت ايتمز بناء على هذا ديمشلردركه مشايخ قاضى ومفتى اولماز
عبادن صكره قبا كيمك كبيدركه مذمومدر فاما قاضى ومفتى شيخ
اولور زيرا قبادن صكره عبا تلبسى ممدوحدركه بومقوله تجرد له
الى هذا الان خيرله يادا اولورلر جمله دن برى ناظم پندذر قدس الله سره
وعمم بره * خواركرد دهركه كرد دجاه جوى * اى برادر قرب اين
دركاه جوى * اولكى كرددك فاعلى هركه ومفعولى خوار جاه جوى
ايكنجى كرددك مفعوليدر تقديرى هركسى كه كردد جاه جوى كرددد
خوار ديمكدر فافهم قرب ايكنجى جويك مفعوليدر خوار واو رسمى ايله
ذليل معناسنه كه نظردن ساقط در (كردد كاف عجمى ايله فعل مضارع
غايبدر مصدرى كرديدندر دونمك يعنى تحول معناسنه كه شدن
كلمه سى معناسنه در پس كردد مبشود ديمكدر بومصدر اوزرنه
كرديدندن كردد قياسدر واما كشتندن اخذ اولنورسه بودخى
دونمك وشدن معناسنه در بوصورتده كردد خلاف قياسدر زيرا
شين رايه وتا داله قلب اولنمق مضارعى دال واحده ايله كردكرك
ايدى اشته كشتنى مخاطب كردى كلمك كشتن لفظى اوزرنه در اكر

مطلب

کردد وکرد یدن اوزرنه اولسه کرد یدی کرك ایدی فاعرفه (جاه جوی
وصف ترکیبی درکه اصلنده جوینده جاه درجاه طلب ایدیجی معناسنه
مصدری جستن وجوییدن کلور مصدر اوله کوره مضارعنده
سین واوه ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر کافی لغت حلیمی
ولکن قواعد فرسده کلورکه سین یایه قلب اولنوب ماقبلی مضموم ایسه
ضمه اشباع اولنوب واو تولد ایدر انکچون جستن ده جوید ورستن ده
روید وشستن ده شوید دیرلر جوی ثانی امردرکه مضارعی جویدن
اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که جاه جوی اوله یعنی
عز وجاه وعندالناس قدر ومنزلت طلبنده اوله خوار وذلیل اولور
زیرا اهل دنیانك اهل آخرت یاننده مقداری بوقدر اهل آخرتك اهل الله
عندنده مقداری اولمدیغی کبی زیرا طالب فانی طالب باقی یه برابر دکلدر
وطالب مخلوق دخی طالب خالقه مساوی اولماز انکچون دیرکه
ای برادر درکاه حقك قربنی طلب ایله یعنی حقه قریب اولمغه چالش
یوخسه خلقه دکل پس اکر دنیاده جاه دلرسن وعملك مقابله سنده
نعیم جنت استرسك طالب مخلوق وراغب صحبت ماسوی اولمش
اولدك بوصورتده حقدن ادبارك مقرر اولدی حقدن مدبر اولان
ایسه حق یاننده وحقه مضاف اولنلر قاتنده ذلیلدر بناء علی هذا
واجبدرکه عزیزه اضافتله عزیز اوله سن والاذلیله اضافتله ذلیل
اولورسن بومعنادندرکه دنیاده تحت الاطمار ملوك وملوك صورتنده
صعلوك واردر زیرا صورته نظر اولنماز فاعرفه * عز وجاهت
سوی پستی میکشد * مرترا برتن پرستی میکشد * عز وجاه مبتدا

سوی پستی میکشدك مفعولی وبعدا لجمله خبردر مرترا ایکنجی
کشدك مفعولی جار ومجرور دخی اکا متعلقدر جاهت ده اولان تا
میکشده قیددرکه میکشدت دیمکدر یعنی صورتا جاهه مضاف الیه
ومعناده میکشده مفعولدر پستی ده یا مصدریه درپست الحقدر که
مقابلی بلنددرکه بوجه وبوکسکدر (مرترا مر تحسین لفظ ایچون
زایده در اصلنده تراتورادرکه تخفیفا واو حذف اولنمشدر (تن پرستی ده
یامصدریه در تن پرست ترکیب وصفیدرکه اصلنده پرستنده تن در
تن وبدنه طاپیجی معناسنه مصدری پرستیدندرکه طاپمقدر مضارعنده

یاحذف اولنوب پرست دیرلر (معنای بیت) بودرکه عز وجاه سنی صورتا بلندلك ومعناده پستلك جانبنه چکر وسنی تن پرستلك اوزرنه چکر یعنی عز وجاه‌له دنیا بولور واهل غنا اولورسن وتنکی اغدیهٔ لذیذه ایله بسلمکه باشلرسن تن پرورلك ایسه صفت حیوانیه در اشته بو یوزدن ذلیل اولورسن کویا بیت سابقده اولان ذلتك وجهنی بیاندر اکرچه معانی ولطائفده مزاحه یوقدر * نفس در ترك هوی مسکین بود * کوشمال نفس نادان این بود * نفس بودك فاعلی ومسکین مفعولی ودراکا ظرفدر کوشمال ایکنجی بودك فاعلی این مفعولیدر وقواعد عربیه یه موافق اولان بودرکه نفس مبتدا ومابعدنده جمله خبر وکوشمال دخی مبتدا ومابعدی خبردر مسکین عربیدر ذلیل وضعیف معناسنه کویا فقرانی اسکان ایتمش یعنی ساکن قلمش وحرکتنی تقلیل ایلمشدر (کوشمال اصلنده وصف ترکیبیدر مالندهٔ کوش معناسنه مصدری مالیدندرکه اوممق درد لك وفرك معناسنه اوغمق وبورمقدرکه تأدیبدن کنایه‌در (نادان صفت مشبهه‌در بی دانش وبی تمیز معناسنه (معنای بیت) بودرکه نفس اماره ترك هوی ایتمکده مسکین اولور یعنی هواسنه مساعده ایتمزسك مسکنت وتواضع بولور وحقه منقاد اولور وزمامه کلور اشته نفس نادانی کوشمال وتأدیب ایتمك بو اولورکه هواسی ترك وشهواتنه مخالفتدر والاغیری وجهله تأدیب کورمز وادبیله اوتورمز پس آنی تأدیب ایده‌یم ویوله کتوره یم دینلکده ایشی بولندن طوتار * چون دلت برباد حق ایمن بود * * نفسك اماره هم ساکن بود * چون حرف شرط ومابعدی فعل شرط ومصراع ثانی مضمونی جزاء شرطدر تقدیری چون بود دلت ایمن برباد حق بود نفسك اماره هم ساکن دیمکدر وبوتقدیردن اعراب بیت ظاهر اولدی (یاد ذکردر ایمن کسرله قیغوسزدر بوراده مراد طمانینت دل وزوال خوفدر (نفسك ده کاف عربی تصغیر وتصغیردخی تحقیره محمول اولدیغی بالاده بلنمدی (اماره مبالغه ایله امر ایدیجی در نفسده امر اولماز ولکن تزیین وتسویل ایتمسی مربرینه تنزیل ولنمشدر خصوصا که انسان هوای نفسه میال اولمغله مأمور آمره ومطیع مطاعه اتباع ومطاوعت ایدرکبی اکا انقیاد کوسترر

كو يا كه نفسك مملوكيدر كه انك فرماننده طشره چقمز بوجهندن قرأنده
كلور (الشيطان يعدكم الفقر و يأمركم بالفحشاء) و ينه كلور (ان النفس
لامارة بالسوء) پس نفس وشيطان سوء و فحشايى تزيين وتسويلده
برابردر اكرچه نفسك قوتى زياده دركه تسويلى داخلدندر شيطانك
اغواسى ايسه خارجدندر وشيطانى دخى نفسى ازلال واضلال ايتمشدر
(ساكن متحركك مقابليدر يعنى سكون ايكى آنده برمكانده وحركت
ايكى آنده ايكى مكانده اولمقدر الحاصل حركت وسكون صفات
جسمدندر كه سكون حركتدن صكره ثبوت وحركت برمكاندن برمكانه
انتقالدر وحق تعالى حركت وسكونله متصف دكلدر اتصافه قائل
اولمق كفردر حكما كبى بورادة ساكن كافك فتحه سيله او قنور قافيه
ايچون نتكم كافر كسر فائله كافر او قنور فتحله استعمال عجم اوزره
معناى بيت) بودركه اكرسنك قلبك ذكر حق اوزرنه امين ومطمئن
اولورسه نفس حقير امارهك دخى اماره لكن ترك ايدوب حركت هوادن
قاعدو ساكن پس بونده (الابذكرالله تطمئن القلوب) مضمونته اشارت
واردر الحاصل كثرت ذكر له قلبه اطمئنان كلوب ظلمات شك و شبهه
ساحة دروندن دور اولمجق داعية نفس اماره دخى مهجور اولوب
انك حركتى قلبك حركتنه وقلب دخى روحه وروح دخى سره اتباعله
برى برينه اتصال بولور وفساد ارض وجود صلاحه مبدل اولور
قال الله تعالى (ولا تفسدوا فى الارض بعد اصلاحها) والله الحفيظ
و بونده رمز واردركه نفسك مطمئنه مرتبه سنه وصولنه وسيله ذكردر
واطمئنان كمال بولسه بردخى مرتبة طبعه رجوع ايتمك اولماز نتكم
ديمشلردر لو وصلوا مارجعوا فافهم * هركه اورا تكيه برصانع بود
در جهان بالقمة قانع بود * تكيه بودك فاعلى واورا مفعولى وجار
ومجرور تكيه يه متعلقدر قانع مابعدنده بودك مفعولى بالقمة قانعه متعلقدر
(تكيه سوبكمك وطيانمق اعتماد واسناد كبى وسو بكنجك يربو صورتده
اصلى تكيه كاه اولوركه اختصارا ظرف مكان حذف اولنوب تكيه
دنلمشدر نتكم خرمنى خرمنكاه يرنده استعمال ايدرلر مع هذا خرمن
غله در وخرمنكاه اول غله نك محليدر و تكيه وزاويه وخانقاه صوفيه
سكناسنده شايعدر زيراسو بكنجك ومراقبه وتوجه ايده جك كوشه در

مطلب

(صانع الله تعالى درصنع انك فعليدر كه اجاده طريقيله در زيرا جودتله
متصف اولميانه صنع ديمزلر بلكه مطلق فعل ديرلر پس هر فعل صنع
اولماز بلكه صنع اخصدر (لقمه‌ده اولان همزه وحدت ايچوندر كه ياء
مفرده دن بدلدر لقمه ضمله وفتحله ابتلاع ايچون تهيئه اولنان نسنه در
پس برلقمه بر يودم غدادر جرعه بر ايچيم صو اولديغى كبى (قانع قناعت
لغتده قسمته رضادر و قانع اودر كه النده موجود اولان مرتبه‌دن
زياده سنى استميه ومحتاج اليه اولان نسنه دن قليل ايله اكتفا ايده
واصطلاح اهل حقيقتده قناعت مألوفات اولمديغى يرده سكوندر
يعنى قلبى مضطرب اولميوب تمكين اوزرنه اولمقدر (معناى بيت) بودر كه
هر كيمك كه صانع عالم اوزرنه توكل واعتمادى اوله جهانده برلقمه‌يه
قناعت ايدیجى در زيرا خلاق رزاق در كه مخلوقى رزقيله خلق ايلمشدر
وادنى الرزق برلقمه در و بسط وقبض حكمته دائردر چونكه انسان
صنايع حق ايچنده صنع بديعدر پس اكا التفات سائرلردن زياده‌در
والتفاتك حقيقتى صورى اولان مرتبه دكلدر والا هر كس رزق واسع
اهلى اولوردى بلكه معنايه ناظر نسنه در واجد معنى ايسه صورتك
قليلنه قناعت ايدر ورزقك قليلى مفيددر و مفيد اولديغن بلن قلبنى
حقه ربط ايدر وآز وچوق ديميوب سكون بولور واكا طيا نور قال الله
تعالى (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) * اكتفا بر روزى كهر روزه كن
كرندارى از خدادر يوزه كن * اكتفا كن كلمه سنك مفعوليدر وجار
ومجرور اكتفايه متعلقدر كر حرف شرط ونداری فعل شرط در
ندارى نك مفعولى محذوفدر كه روزى در ودريوزه مابعدنك مفعوليدر
وجار و مجرور دريوزه يه متعلقدر اكتفا كفايت مقدار يله قناعتدر
كفايت سدفقر ايده جك قدر نسنه در (روزى ده اولان همزه اضافت
وتوصل ايچوندر (روزى يائله كون بكون تقدير اولنان وظيفه در ترك
كونلك وآيلق ديديكى يرده عجم روزى وماهى وعرب يومى وشهرى دير
روز كه كوندر اكا نسبتدن اوتورى كونلك ديمشلر در پس آخرنده‌كى يا
نسبت ايچوندر شهرى ده‌كى كبى نعمة الله‌ك روزى ده يا نفس كلمه‌دندر
نسبتدن صكره رزق معناسنه اولمغله در زيرا تعميم ايدوب مطلق رزق
مقدره اطلاق ايتمشلردر بلكه كاه اولور كه تقدير معناسن دخى اسقاط

ايدوب

ایدوب مطلقا رزقه روزی دیدیلر (روزی ده رزق و یریجیدر که الله تعالی در روزه اورجدر که عرب صوم دیر روزه دار صائمدر صومه روزه دیدکلری روز که کوندز اکا اختصاصی اولدیغندن اوتوری در انکچون آخرنه هاء اختصاص وضع اولنمشدر قال الله تعالی (ثم اتموا الصیام الی اللیل) یعنی نهار شرعی طلوع فجر صادقدن غروب شمسه دکدر وکون وصوم بومدتدن عبارت اولمغله ناظم قدس سره کوندن روزه یعنی صومله تعبیر ایلدی مقصود بهر یوم افطار ایده جك قدر نسنه ایله اکتفایه تحریضدر وجائزدرکه روزدر یوزه مقابلهسنده واقع اولمغله لاجل الضروره ها ملحق اوله نتکم لطیفی دیمشدر (ای شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکه دل بیچاره کشته بفراقت خون) زیرا ستمکاره وعیاره اخرلرنده اولان هالر بیچاره مقابلهسنده واقع اولمغله درولکن بو مقوله ها الف ایله ها بیننده تلفظ اولنمق کرکدر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر صکره اولنه نون نافیه مفتوحه زیاده قلنوب ندارد دنلدی پس مستقبل نون نافیه ایله فعلك زمان آتی ده عدم وقوعنی اخباره دلالت ایدر امر اولنده میم مفتوحه نهیه دلالت ایتدیکی کبی (در یوزه دلنمك جر ایتمك معناسنه اصلنده یوز استمکدر خواستن کبی صکره اولنه در وآخرنه خاء تخصیص کتوروب دلنمك ایچون وضع اولندی (معنای بیت) بودرکه هرکون ایچون مقدر اولان رزق مقسوم اوزرنه اکتفا ایله وسکا افطار ایده جك قدر نسنه کفایت ایلسون زیاده سن استمه اکر کفایت قدر رزق یعنی قوت یومی طوتمزسك خلقدال اچه بلکه حقدن دریوزه ایله وآندن سؤال ایت تاکه سکا کفایتکی احسان ایلیه نتکم نیچه لرنه افطار ایچون ضرورت قویه واقع اولدقده (ام من یجیب المضطر اذا دعاه) وفقنجه رجا ودعالرنه علی الفور اجابت واقع اولدی ومخمصه ایله هلاکدن نجات بولدیلر الحاصل حقدن استین محروم قالماز و بولدیغی نسنه ده برکت دخی بولور خلقدن سؤال ایدن ایسه بونك خلافی اوزرنه اولور

❊ در بیان مجاهدهٔ نفس کوید ❊

* نفس نتوان کشت الا چار چیز * چون بگویم یاد دارش ای عزیز *
بونك تقدیری نتوان کشتن نفس را الا چار چیز دیمکدر که چار نتوانك
فاعلی وکشتن مفعولی ونفس کشتنك مفعولیدر بعض نسخده
چار چیز یرینه پاسه چیز دوشمشدر غلطدر زیرا مابعدنده مسطور
اولان چار چیزدر یوخسه سه چیز دکل چون بگویم شرطدر یاد
دارش مفعول ثانیسی وشین اولیدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
نتوانده نون نافیه در تا وزن ایچون اسکان اولنور (توان اصلنده
تواند درکه مضارعدرکه اکثر دالك حذفیله استعمال ومابعدنده ایراد
اولنان فعل ماضی مصدر معناسنه اولور بوراده کشت کبی که کاف
عربینك ضمیله کشتن معناسنه درکه قتل ایتمکدر توان کوچدر قدرت
معناسنه توانا کوچلودر نتکم با آلاده مرور ایتمشدر (الا حرف استثنادرکه
عربیدر (بگویم بانك ضمه سیله کافه اتباعا فعل مضارع نفس متکلم
وحده در زیرا میم اکا علامتدر یعنی نفس متکلم ایچون ضمیر فاعل
متصلدر اصلنده ام در فتحله اتصال الله همزه یا یه قلب اولنمشدر (یاد
ذکر (دار امردر داشتن دن که طوتمقدر مضارعنده شین رایه وتا داله
قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر یاد دار خاطرکده طوت ونسیان ایتمه
دیمکدر (عزیز ذلیلك مقابلیدر بوراده عزیزله نداسنده لطافت واردر
زیرا قتل نفس ایدن هر وجهله عزیز اولور (معنای بیت) بودرکه
نفس اماره یی اولدره بلمز الا درت نسنه اولدرر ای عزیز چونکه
اول درت نسنه یی سکا سویلیم خاطرکده ضبط ایله و یادکدن کیدرمه
یعنی عمل ایله زیرا حفظدن مراد عملدر زیرا اگر حفظ ایدوب ومقتضاسیله
عمل ایتمزسك نفسکه زبون ومغلوب اولورسن وآخر نفسك سنی قتل
ایدر پس نفس سنی قتل ایتمزدن اول سن نفسی قتل ایله تا که شرندن
خلاص اوله سن * خنجر خاموشی وشمشیر جوع * نیزۂ تنهایی
وترك هجوع * چار چیزدن بدلدر خنجر خاء معجمه ایله جعفر وزنی
اوزرنه بیوك بچاق معناسنه کرك آلت معروفه اولسون وکرك غیری
اولسون خاموشیده یا مصدریه در خاموش ایسم در ساکت معناسنه
وشمشیر استعمال عجم اوزرنه واو عاطفه نك ضمیله تلفظ اولنور شمشیر
فتحله وکسرله قلیجدر و برنوع آغاجدرکه غایتده برك ومحکم اولور

جوع آچلقدر که معده طعامدن خالی اولدقده حیوانه حاصل اولور
شبعك ضدیدر که طوقلقدر مجاعه زمان جدیدن عبارتدر عام مجاعه
قحط اولان سنه یه دیرلر نیزه تنهایی همزه اضافت ایچون وتنهایی آخرنده
یاء ثانیه مصدریه در نیزه سکو دیدکلری درکه حربه دن اوزوندر
انکچون قصاجق سکویه وحربه یه نیزك دیرلر کاف تصغیرله نیزه
کسرله تعریب اولنوب نیزك دیرلر فتحله وکاف عربی ایله جمعی
نیازك کلور مصدر ومصادر کبی که فصحاء عرب آنکله تکلم ایتمشلردر
تکلم جوهری ده وغیریده مصرحدر و بوکلمه معربه نك لطائفندندر که
کاف مذکور کرچه نیزه آخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدر ولکن
معنای تصغیری دخی ایهام ایدر زیرا لغت فارسیه ده کاف عربی
تصغیر ایچون کلور پسرك ودخترك کبی که اوغلنجق وقزجغز کبی
معرب اولان نیزك دخی رمح قصیر معناسنه اولمغله کاف تصغیرك
افاده ایتدیکی معنایی افاده دن خالی دکلدر اکرچه کاف هادن بدلدر
بوخسه فارسیده کی کبی تصغیر ایچون دکلدر بعده ذا خنجرك
خاموشی یه وشمشیرك جوعه ونیزه نك تنهایی یه اضافتلری
مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر و بیان ایچون دخی اولور حبل
الورید کبی (هجوع کیجه ده اولان نومدر قال الله تعالی (کانوا قلیلا
من اللیل مایهجعون) یعنی اوقات لیلدن هجوعلری قلیل ایدی که
اکثرنی احیا ایدرلردی (معنای بیت) بودر که قتل نفس اماره نك اسباب
قویه سندن بری خاموشلق یعنی صمت وسکوت خنجریدر که اپسم
اوتورمق نفسی خنجر کبی کسر وطرغر زیرا هواسنه مخالفدر وبری
دخی آچلق قلیجی درکه آچلق انی سیف صارم کبی ایکی بچر وحدنی
بلدرر واعترافه کتورر انکچون آچلق زندانده درت بیك ییل
حبس اولندی تاکه انت ربی دیو اقراره کلدی وبری دخی تنهالق
وخلوت رمحیدرکه وحدتده اولمق رمحله آنی طعن کبیدرکه مجروح
ایلر زیرا بودخی هواسنه زیاده مخالفدرکه الفتی دائما کثرت
حسیانله در وبری ترك هجوع ونومدر یعنی کیجه بی خواب
وبی راحت اولمقدر زیرا صفت حیوانیه سی مقتضاسیله غالب المنام
ومائل الراحه در اشته ارباب ریاضت ومجاهده بودرت نسنه یی قتل

هوای نفسه سبب بولمشلر وشهوتی ازالـه یه مدار ایلمشلر وآنك اوزرنه عمل ایلمشلر ومیان بنـد اولمشلردر که جوع وترك هجوع ریاضت طریقیله وخاموشی وتنهایی مجاهده اسلوبی اوزرنه دروترك هجوع ریاضتدن عد اولندی زیرا بونك غلبـه سی شبعدن وبخارات دماغیـه دن کلور بناء علی هذا تقلیل غـداده نوم دخی قلت اوزرنه اولور ونکثیرنده دخی کـثرت خواب واردر فافهم جدا * هرکه را نبود مرتب این سلاح * نفس اوهرکز نمی یابد فلاح * بعض نسخده نفس او هرکز نیـابد با صلاح دوشمشدر اولکسی معتبدار در بونك تقدیری هرکسی که نبود اورا مرتب این سلاح (سلاح نبودك فاعلی واورا مفعول اولی ومرتب ثانیسی و بعد الجمله مبتدایه صفتـدر نفس او مبتـدا وفلاح یابدك مفعولی و بعد الجمله خبر مبتـداء ثانی وبو دخی بعد الجمله مبتداء اوله خبردر (مرتب اسم مفعولدر ترتیبدن که هرنسنه یی مرتبـه سـنده وبری بری آردنجه قلمقدر بوراده مراد تهیهٔ در زیرا اکر مراد ترتیب طبیعی اولسه ابتدا جوع واندن ترك هجوع وبعده خلوت وصکره خاموشلقدر این سلاح مذکوره اشارتدر که چار چیزدر (سلاح انکله مقاتله اولنان آلاتدر سیف وسهم ورمح وامثـالی کبی وقاموسده کلور که سـلاح آلت حربدر ویاد مردن اولاندر وبوندن فهم اولنور که عصا مطلق آلت حربده داخلدر (هرکز تعمیم اوقات ایچوندر (یابد فعل مضارعدر مصدری یافتن در فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر نمی یابد منفیدر نون نافیه نك می اوزرنه تقدیمیله ومی نیابد دخی دینلور نونی فعل اوزرنه ادخال ایله اشته بونیابد نسخه سنه کوره در که یاء مثناتك تقدیمی وباء موحده نك تأخیری ایله نسخهٔ اخرایه کوره نیابد ایکی یاء مثناتله در که اصلی نه آیددر تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر بونك مصدری آمدن در کلمك معناسنه مستقبلنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر (صلاح برنسنه نك حالت مستقیمهٔ نافعه اوزرنه اولمسی در ضدی فساددر که برنسـنه نك حال استقامتدن ومنتفع به اولمقـدن خروجیدر (فلاح ظفر ومطلوبه وصولـدر معنای بیت) بودر که هرکسه که اکا بودرت عدد سلاح مرتب ومهیا اولمیه انك نفسی هرکز فلاح بولماز واوقاتدن بروقتده اهل نجات اولماز

وصلاح قبول ايتميوب فساد ذاتيسي اوزرنه قالور كل ايمدی اول
سلاحی تقلدايله تاكه نفسي قتل ايدسن وميدان وجودٖ وقلعۀ دل سنك
اوله واول سلاحك هرنقدر ثقلتی وار ايسه تحمل ايت زيرا يالكز
برعصائله عصيانی قوی اولانك حقندن كلمز والله المعين * چونكه
دل بی ياد اللهت بود * ديو ملعون يار وهمراهت بود * اللهيت ده تا
دله قيد دردات ديمكدر دل بودك فاعلی وجمله سی شرطدر ديو
ايكنجی بودك فاعلی وملعون ديوك صفتی ويار مفعول بود وبعدالجمله
جزاء شرطدر (بی ياد بی ذكردر (ديو شيطاندر (ملعون رحمت حقدن
مطرود وغضبه مقروندر (يار معنای اصليه سی حسبيله مصاحبدر
اصحاب صفايه ياران دبرلر ياردمجی معناسنه اولديغی مجاز در اول
معناده حقيقت اولان لفظ ياوردر (همراه يولداشدر كه يولده
مشتركلردر زيرا هم لفظی موافقت ايچوندر (معنای بيت) بودر كه
چونكه سنك قلبك بی ياد اوله وحقی ذكر ايتميه بوصورتده ملعون
ومطرود اولان شيطان سنك يار ويولداشك اولور يعنی شيطان
ووسوسه سندن خلاص اولمغه قلب انسان حقی ذاكر وحقله
حاضر كركدر زيرا حق ذكر اولان يرده شيطان اكلمز انكيچون
خناس دنلدی زيرا قلب ذاكر اولدقجه شيطان خنوس وتأخر ايدر
چونكه غفلت ونسيان غالب اوله وحضور قلب بولنميه شيطان اوراده
حاضردر بوراده ناظم قدس سره يادی دله نسبت ايتدی زيرا لسانله
اولان ذكر مجردك دفع ديو ايتمكده تأثيری يوقدر بلكه حضور قلبله
اولورسه مقبولدر وساير اذكار لفظيه دخی بويله در * اهل دنيارا
چو ديو يار آيدش * لقمهای چرب وشيرين بايدش * بونك تقديری
چو آيدش ديو اهل دنيا را يار بايدش لقمهای چرب وشيرين ديمكدر كه
ديو آيدك فاعلی وشين مفعول اولی ويار ثانيسی وجمله سی فعل شرطدر
شين ضميری اضمار علی شريطة التفسير طريقيله مابعدنده اهل
دنيايه كيدر اهل دنيا شيندن بدلدر بايدش ضميری دخی اهل دنيايه
راجعدر لقمها بايدك فاعلی وبعدالجمله جزاء شرطدر (اهل دنيا
اودركه دنيايه اختصاصی اوله وآخرت ومولادن فارغ وغافل اولوب
آنجق اكا اشتغال كوستره نعوذ بالله تعالی (لقمها لقمه نك جمعيدر

آخرنده یاتوسلدرکه صفت وموصوف میاننده واقع اولمشدر (چرب جیم عجمیله وباء عربیله فربه معناسنه یعنی سمز و یاغلو واوزلو (شیرین بالاده ذکر اولندیغی اوزره طاتلودر لذیذ معناسنه مقابلی تلخدرکه آجی درشیرسود و یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طتـدیغی لذیذ سـد او لمغـله طاتلوبی اکا نسـبت ایتمشلردر (معنـای بیت) بودرکه چونکه اهل دنیـایه دیو بلرکله یعنی نسیان ذکرا آلهی ایتدکلر ایچون شیطان انلره مصاحب اوله اومقو لیه یاغلو واوزلو وسمز طاتلو لقمه‌لر کرك اولور زیرا حق قـیدنده وآخرت تدار کسنده دکلدر که پرهیز ایلیه وزاد قلیل ایله اکتفـا ایده بلکه شیطان انی هوای وشهواتی طرفنه جذب ایدوب تن‌پرورلك اسبابنه تشبث ایتدرر وکثرت طعامله آخر لقمهٔ عقارب وحیات دوزخ اولور

* هرکه اودر بندسیم وزر شود * در عقوبت عاقبت مضطر شود *

اومبتدا شود جمله سی خبر وهرکسی که مبتدادر اکاصفتدر مضطر شـودك مفعولی وعاقبت ظرفی ودر مضطرك ظرفیدر وبعـد الجمله هرکسی یه خبردر (سیم کش وزر آلتوندر زر طلا یالدز التون بـدر زر کنه دخی شاملدر دین خطا ایتدی قراضهٔ زر دیدکلری بره مقصود کش اولسه بطریق التغلیب در یوخسه زرك فی الحقیقه سیم اوزرنه اطلاقی حقیقت اولمقدن دکلدر (عقوبت ذنب مقابله سـنده اولان عذابدر ذنبی تعقب ایتمکله عقوبت دنلدی زیرا عقب مؤخر القدمدر پورادندرکه برنسنه‌نك آخرنه عاقبت دیدیلر (مضطر اضطراردن درکه اختیارك مقابلیدر یعنی انسانی مضرومکروه ولاب نسنه اوزرنه حمل وجبردر قال الله تعالی (ثم اضطره الی عذاب النار (معنای بیت) بودرکه هرکسه که اقچه والتون قیدنده اوله وتعلق قوی ایله تحصیلنده بذل مقدور ایده ومحبت ایدوب حفظ ایلیه عاقبت وآخر قیامتده عقوبتـده مضطر اولور زیرا حب دنیـا جمیع خطایاتك باشیدر وامور دنیـه ویه دن خصوص اوزره حب مال باشـدن باشدر زیرا جمیـع مفاسـدك واسطه سـیدرکه نفس وشیطان انك وساطتیـله شرب خمره وزنی وتواطه وقتل نفس ورفع ابنیه وتفاخر وتکاثره حمل ایدر بوجهله ایسه اسباب عذابدر واسبـابك حصولی مسببك حصولنی مستلزم اولور

بو جهتدن اهل دنیا محشرده قهرا مأخوذ ومضطرا دوزخه طرح
اولنور و بو اسباب اولمیوب بالکز محبتی دخی حقدن بعد وفراقنه کافی
وعدم تزکیه یه کوره اطرافنه کی اولنمغه وافیدر فافهم * آنکه بهر
آخرت کارش بود * ازخدا تشریف بسیارش بود * بونک تقدیری
آن کسی که بود کارش بهر آخرت بود ازخدا تشریف بسیار دیمکدر که
کار بودک فاعلی وبعد الجمله کسی یه صفتدر وتشریف ایکنجی بودک
فاعلیدر وبعد الجمله آن کسینک خبریدر (تشریف اصلنده شریف
وعالی القدر قلمقدر بوراده مراد انعام واحساندر نتکم خلعت تشریف
دیرلر زیرا اول خلعت ایله مخلوع علیه اولانه شرف عظیم حاصل
اولور (بسیار کثیر معناسنه در اصلنده آزندهٔ بمعی درکه وصف
ترکیبیدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اول کمسه نک که
آخرت ایچون کاری اوله یعنی اعمال صالحه اشلیه اکر فرائض واکر
سنن ومستحبات اول کمسه یه حقدن احسان کثیر اولور یعنی خلوص
نیت وصدق طوینه کوره چوق اجر بولور زیرا اهل ایمان واعمال
صالحه یه جنات فردوس ومقامات عالیه وعد اولنمشدر وعدده ایسه
خلف اولماز زیرا کرمه متعلق وحق العبد علی الله در وعید ایسه
بویله دکلدر زیرا حق الله علی العبددر پس دلرسه اخذ ایدر ودلرسه
عفو ایدر * مال دنیا خاکسارانرا دهند * آخرت پرهیزکارانرا دهند *
مال دنیا دهندک مفعول اولی وخاکساران ثانیسیدر وفاعلی فی الحقیقه
الله تعالی و بو اعتبارله دهد کرک ایدی ولکن حقک ذات وصفاتی
اعتباریله جمع ایراد اولندی (وما خلقنا السماء والارض وجعلنا)
وامثالی کبی ویاخود افاضهٔ ماله وسائل اولان ملائکه اعتباریله در
ویاخود دهندک جمعیتی خاکسارانک جمعیتنه ناظردر یعنی فاعل
کرچه بردر ولکن هر خاکساره کوره معطی حق اولمغله جمع قلندی
(وما انا بظلام للعبید) کبی که ظلامده اولان مبالغه عبیدک جمعیتنه
ناظردر وما انا بظالم للعبید دیمکدر وکذلک آخرت ایکنجی
دهندک مفعول اولی و پرهیزکار ثانیسیدر (خاکساران خاکسارک
جمعیدر خاکسار خاکه قارشمش نسنه در و طپراق معناسنه
زیرا سار پسنده نک کثرتنه دلالت ایدر بوراده خاکسار شرمسار

کبیدر یعنی خاکسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله خوار اولمق لازم کلورانلچون تیمده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق ومصیبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ایسه وصلت ایچوندر (دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدری دادن در اعطا معنا سنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (پرهیزکاران پرهیزکارک جمعیدر پرهیز صاقنمق واجتناب ایتمکدر پرهیزکار کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار وامثالی کبی نتکم مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که مال دنیایی بحسب الغالب عند الله خوار وذلیل اولنلره ویررلر آخرتی ایسه دنیادن ومال دنیادن پرهیز ایدنلره ویررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنیایی چوق بولنلر اهل دنیا وقلت وپرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسک اندن کچ زیرا اهل آخرتک دنیاسی واهل دنیانک آخرتی اولماز ودنیا واخرت ایکی ضره کبیدر که بر یره کلمز ومشرق ومغرب مثالدر که سرلری برمحله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کوز
* هست شیطان ای برا در دشمنت * غل آتش خواهد اندر کردنت *
شیطان هستک فاعلیدر زیرا هست که واردر دیمکدر بود کبی وجود معناسی افاده ایدر عربیده کان کبی نتکم سیبویه ذاهب اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنت هستک مفعولیدر غل خواهدک مفعولی واندر غلک ظرفیدر (غل غین معجمه نک ضمیله عربیدر شول دمر طوق در یعنی بوغمقدر که یدنی وعنقنی بر یره جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدر که تعذیب وتشدید ایچون ایدرلر وبعضیلر حدیددن وغیر بدن ولانه تعمیم ایتمشلردر قال الله تعالی (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) اقماح رفع رأس واغماض عین ایتمکه دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون رقبه معناسنه (معنای بیت) بودر که ای برادر شیطان سنک دشمنک اولدی یعنی سکا دشمنلکی مقرر ومحققدر که سنک بیونکه آتشدن بوغمق شد ایتمک استر نتکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس شیطانه تابع اولوب کردنکش لک ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر کردنک غل ایله مشدود اولور وباشک صالوب کزرکن بردخی تحریک

رأسه قادر اولماز زيرا غل آهنين اولد يعني صورتده حال يمان ايكن آتشين اولديغي زمان حال نتيجه اولور پس بونده شيطان وغل ذكرندن مفهوم اولديكه كبر وكردنكشلك صفت شيطانيه‌در * مدبري كوز وبدنيا آورد * بهره‌كي ازعالم عقبي برد * بونك تقديري مدبري كه او آوردر و بدنيا كي برد بهره از عالم عقبي ديمكدر كه مدبري مبتدا واو مبتداء ثاني ورو آوردك مفعولي بدنيا اكا متعلقدر و بعد الجمله مبتداء ثاني يه خبر اولوب جملهٔ خبريه دخي مبتداء اوله صفت اولور بهره‌كي بردك مفعولي وجار ومجرور بهره يه صفتدر و بعد الجمله مبتداء اوله خبردر (مدبري‌ده يا وحدت ايچوندر مدبر مقبل وزني اوزرنه بري برينك ضديدر تتكلم مي ور ابتدي الحاصل ادبار اعراض ايتمك ودبرن يعني اردن دونمكدر اقبال متوجه اولمق وبوزن دونمكدر بوراده مراد اولان معنويدر حسي دكل اكرچه ياد حق وذكر آخرت اولدقده قلبي ايله قبولدن اعراض ايتديكي كبي قالبي ايله دخي دونمك واقع اولور (آورد والوك ورانك فتحيله مضارعدر مصدري آوردن وآوريدن دخي كلور كتورمك معناسنه (بهره نصيبدر تفصيلي كذر ايتمشدر (كي چون دركه استفهامي متضمن اولان اسمادندر كدام وكجا وامثالي كبي (برد بانك ورانك فتحه‌لريله مضارعدر مصدري بردندر بانك ضمي ورانك سكونيله ايلتمك معناسنه (معناي بيت) بودر كه برمدبر كه يوزني دنيا كنوره وچويره يعني دنيايه اقبال وآخرتدن اعراض ايليه عالم عقبادن هچ نصيب ايلدر يعني حظ الور وحصه بولور يعني بولمز زيرا استفهام انكاريدر الحاصل هركسك يوزي نه طرفه ايسه نصيبي او طرفدندر پس اهل دنيانك نصيبي دنيادندر كه آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل آخرتك حظي آخرتدندر كه دنيا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره ايكيسي دخي حرامدر يعني انلر دنيا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ايچون اصطفا قلنمشلردر قال الله تعالى (واصطنعتك لنفسي) واهل دنيانك دنياسي نقدر چوق اولسه ينه اهل آخرتك نصيبي يانده شئ قليلدر واهل آخرتك دخي بهره سي نقدر كثير اولسه ينه اهل اللهك بهره سي اندن اكثردر زيرا نعيم صوري ومعنوي يي جامعدر خصوصا كه نعيم معنوي بحر زخار بي پاياندر * اي پسر با ياد حق مشغول باش *

ازخلائق دور همچون غول باش * یا یاد مشغوله متعلق ومشغول دخی
باشه مفعولدر ودخی ازدوره متعلق ودور دخی ایکنجی باشه مفعولدر
(خلائق خلیقه نك جمعیدر که ناسدر خلق کبی و بهائمه دخی اطلاق
اولنور (غول غین معجمه نك ضمیله بعضیلر قاتنده موجود الاسم ومعدوم
الجسم قبیلندندر عنقا وجودی کبی و بعضیلر دیدیلر که غول جندن
برنوع مخلوقدر که بریه لرده الوان مختلفه ده کورینورلر وابناء سبیلی
طریقدن اخراج واهلاك ایدرلر و بو اعتقادی عربك نفی اولنوب
حدیثده کلور (لاعدوی ولاطیرة ولاغول) سؤال اولنورسه که
اذا تغیلت الغیلان فعلیکم بالاذان یعنی غوللر کورنمز یردن سزی صددن
چقرسه وهلاك محلنه کتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق
لازم کلور جواب بودر که بوندن مقصود بریه لرده کراه اولنلره اذانی
تعلیمدر تا که اذانله فی الجمله تصرف شیاطین مندفع اوله وصیت
وصدا کسله مع هذا کرچه غول نفی اولنمش ولکن سعالی که سعلاتك
جمعیدر کسرله اثبات اولنمشدر که سعلات سحرهٔ جن در تخیل وتشکل
ایدرلر وفی الجمله غولك وجودی اولمغله که سعلاة غول جنسنك
اخبثی در دیمشلردر و بعض اکابر کلامنده دخی درج اولنمشدر نتکم
مثنویده دخی کلور (ذکر حق کن بانك غولانرا بسوز) یعنی ذکر حقله
صدای غولی یاق ونابدید ایله زیرا غول وشیطان ذکر رحمان اولان
محلده اکلمز وآتش ذکر انی احراق ایلر شهاب فلك کبی (معنای بیت)
بودر که ای پسر ذکر حقه مشغول اول چونکه ذکرك مقتضاسی
خلوت وترك الفتدر سندخی خلائقدن دور و بعید اول غول بریه کبی
پس غوله تشبیهدن مقصود بومعنادر یوخسه غول کبی اولمق دکلدر
مطلقا نتکم اکابر اولیادن نیجه لر بریه لرده سیاحت ایدوب کزدیلر
وکیمسه ایله مخالطه ایتمدیلر ونیجه لردخی مغاره لرده وحدت اختیار
ایتدیلر وعلی هذا هر کس حالنجه عزلت اختیار ایلدی مکر که ارشاد
انامله مأمور اولا که اکا قطب ارشاد دیرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك
رأسیدر زیرا سلطانه اختفا ایتمك یوقدر مطلقا الحاصل ذاکر حق
اولان سالك بیابان آدمیسی دید کلری کبی خلقدن توحش وتباعد
ایتمك کرکدر و بیابان آدمیسی نسناس دید کلری در که اوصاف

مختلفه ایله موصوفدر ومثل اید وب دیمشلردرکه ذهب الناس
وبقی النسناس بوتقریردن غوله معنای آخر دخی ظاهر اولدی
* * دربیان صبر بر فقر میکوید * *
* فقر میدانی چه باشد ای پسر * با تو کویم کر نداری زان خبر *
بونك تقدیری میدانی چه باشد فقر اکر نداری زان خبر کویم باتو
دیمکدرکه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی وبعده الجمله
خبر وجمله خبریه دخی میدانی یه مفعول اولور ما شرط وجزادر
(میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب داند وداننده دیرلر (کویم فعل
مضارع متکلم وحده در مصدری کفتن در سویلمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب مابعدنده بر یاء زائده ایله کوید
وکوینده دیرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب داود
ودارنده دینلور انباشتن ده انبارد دنلدیکی کبی (خبر اخبارله اولان
علمدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر فقر دیدکلری معنی نه اولورلر
وحقیقتی ندر بیلورمیسن اکر اندن خبر طوتمزسك یعنی بلمزسك
سویلیه یم زیرا بو اخبارات جاهله کوره در یوخسه عالمه کوره دکل
اکرچه دیمشلردرکه علمان خیرمن علم واحد یعنی کرچه عالمه تعلیم ایتمك
ظاهرده حاصلی تحصیل کبی کوزینور ولکن فائده جدیده دن خالی
دکلدر وادنی الامر تأکید افاده ایدر تأکیدده ایسه ایراث اطمئنان
واردر مثلا برکسه برمسأله یه اجتهادله واقف ویاخود کشفله نائل اولسه
نقلنی کوردیکده قوت قلب ومزید وضوح وکمال اطمئنان حاصل اولور
* کرچه باشد بی نوا در زیر دلق * خویش را منعم نماید پیش خلق *
مصراع اول فعل شرط وثانی جزاء شرطدر باشدك فاعل ضمیری
اهل فقره راجعدر زیرا بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعولیدر
زیر باشدك ظرفیدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی وپیش
ظرفدر (بی نوانونك فتحی وضمیله بی نعمت وبی بهره وبی غنا (دلق
بدرویشلر خرقه سیدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صیغه سی اوزرنه
انعامدندرکه ایلك ایلمك وکسه یه نعمت ویرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرك
انعام واحسانی اولسون وکرك اولمسون زیرا انعام ایتمك شانندندر
ومنعم دیمکده دخی تقوّل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل
مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوسترمکدر مضارعنده
واو یرینه الف ویا کتوربب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه
کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه‌سی التنده بی بهره در
یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتدیکندن اهل فقر اولمق ظاهردر
ولکن بن اهل فقرم دیوکسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی
خلق اوکنده منعم وبی احتیاج کوسترر والا خرقه ومرقع کیمکدن
فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم دریوخسه ممدوح دکل اشته بوندن
دریوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه اوصقوله‌لره
درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که
هرکسه یه نصیب اولماز بلکه اوبی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك
مقامیدر* کرسنه باشد دم ازسیری زند* دوستی بادشمن خودکی کند*
کرسنه باشدك مفعولی ودم زندك مفعولی وازدمه متعلقدر ودوستی
مبتدا ویا اکا متعلق وکی کند جمله‌سی خبردر (کرسنه کافك ضمه‌سی
ورانك کسریله وسکونیله وسینك کسره‌سیله دخی لغتدر بومقامده
واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر
زیرا سیر طوق ویا مصدریه در (دوستی ده یا دخی مصدریه در (خود
خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر نتکم مروراتیدی
(کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی
ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اودرکه
آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتی
کوسترر وقولی وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی
مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس
حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه
دوستلغی نجون ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) وجهنجه جمیع
عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسنه دوست معامله‌سی ایدوب حالنی
عرض ایلر ویاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکیچون جررزق

ایدر و مساعده سبجون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که
حالنی خالق رازقه عرض و یا توکل تام اوزرنه ثابت اوله و یا کسب ایده
فافهم * کرچه باشد لاغر و زار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد
ازحریف * لاغر باشدك مفعولی و بعد الجمله شرطدر وقت نباشده
ظرف وکم مفعول واز که متعلق و بعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده
کر اکر معناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بو یله یرده مناسبتی یوغیکن
زیرا لغتده مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق انسز
و یاغسز که عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف
قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن
برمقدار زمانه دیرلر که برنسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر ایتسون وکرك ایتمسون میقات ایسه
برعمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنسان وقتدر میقات موسی کبی که
قرق کوندر که انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت
امر الهی یه مقارن عملدر که حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر
عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدر که اطاع دن
مصدردر طاقتده بو یله درکه اصلی اطاقتدر که اطاق دن مصدر در
(کم اکسکدر نتکم بالاده شرح اولنمدی قلتده دخی استعمال اولنور
زیرا ناقصك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست
ومصاحب و باده مصاحبی وحرفتده آلیشقك اولان کسه (معنای بیت)
بودرکه اکرچه اهل فقر بدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی
اکلیجی اوله بنه طاعت وقتنده مصاحبندن و یولداشندن قالماز زیرا
بدنی اویله اولسه ده قلبی صاغ وقوتلو وغیرتلو وهمتلودر وهر نسنه نك
قوتی تملنده در و بدن کسند وسست وکسلنك اولمق صفت اهل نفاقدر
زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکیچون قرآنده کلور (واذا قاموا
الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای
طبعدر که ایمانینه خلل ویرمز فاما اهل تزکیه نك بو یله دکلدر بلکه
انلر نشاط دائم اوزرنه درمکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله لر زیرا انلر
حظ شیطان ومغمز دیو اولان علقه یی تطهیر وتزکیه ایتمشلردر
بوجهتدن طاعت انلره اطعمهٔ لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

مطلب

* فقر خود را پیش کس پیدا مکن * محنت امروز را فردا مکن *

تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا دیمکدرکه فقرمکن کلمه سنك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و پیش پیدانك ظرفیدر محنت مابعدنده مکن لفظنك مفعول اولی وفردا ثانیسی در فردا اکرچه پیش کبی ظرفدر ولکن بعض علما ظروفك مفعولیت اوزرنه معمولیتنی تجویز ایتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ایتدکلری کبی زیرا تقدیری یا محمد واذکر لقومك وقت قول ربك دیمکدر و یا واذکر الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی براظهار ایدیجینك اظهار ایله اولانه پیدا وکندندن ظاهر اولانه آشکارا دیوب بنفسه و بغیره اولانك میانتی فرق ایدرلر اکرچه مقامنه کوره بری برینك مقامنده دخی استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدرکه قلبه الم ویره جك نسنه لردر (امروز اصلنده این روز در نونك میمه قرب مخرجی اولمغله میمه تبدیل ورسمدن یادخی حذف اولنوب تخفیفا ام دیمشلردر دقایقده ام این معناسنه در دیدیکنده نظرواردر زیرا ام این دن غیری بشقه بر کلمه دکلدر والا لغت اهل مستقل یازرلردی بلکه جملهٔ لغاتده امروز بوکون معناسنه متصل یازرلر یعنی ام ایله روزی بر یرده درج ایدرلر وام ایله مصدر اولان کلمات درتدر که امروز وامشب وام ساعت وام سالدر واضع لغاتك تخصیصاتندر انکچون امماه وام هفته وام دم دیمزلر والا من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر و بونك کبیلر لغت عربیده دخی واردر کما فی الدقائق (فردا یارینیدر که بورادە مراد یوم قیامتدر زیرا دنیا وآخرت یوماله غد کبی ذر نتکم قرآنده کلور (ولتنظر نفس ماقدمت لغد) واول کونه فردا دیدکلری هرکس یالکز کلدیکندن اوتوریدر قال الله تعالی (ولقد جئتمونا فرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده فردا فردا کلورسکز پس فردانك اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل معناسنه یعنی آی امردر آمدن دن یا حذف اولنوب آقالمشدر فرد کلمکدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معنای بیت) بودرکه کندی فقرکی کمسه نك اوکنده اظهار ایله وحالم شودر دیمه بلکه کندیکی ستر ایله وحالکی درکاهه عرض ایت که قاسم الارزاق ورازق الانفس والافاق اودر واکر بندی طوتمز ومقتضاسیله عمل ایتمزسك

مطلب

بوکوتك

بوكونك محنتنى يارينه آيقومش اولورسن كل بو يله ايله يعنى بوكون اكر محنت فقرى چكوب صبر اوزرنه اولورسك يارين سنك ايچون محنت و بلا يوقدر بلكه يوم قيامت صابرلره اجر بى حساب كونيدر كما قال الله تعالى (انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) والا بوكون راحتده يارين محنتده سن محنت دنيا ايسه محنت آخرتدن اهوندر پس كوچلكى چك تا كه سهولت بوله سن بوخسنه خلافى اوزرنه اوله * مرترا انكس كه فردا جان دهد * غم مخور آخر ترا يك نان دهد * بونك تقديرى انكس كه دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترا يك نان ديمكدر كه انكس مبتدا ودهدك ضمير فاعلى مبتدايه راجع وفردا دهده ظرف و مرترا مفعول اول وجان ثانى و بعد الجمله مبتدايه صفتدر غم مخورك مفعولى و بعد الجمله مبتدايه خبردر ومابعدى جملهٔ تعليليه در عربيسله تقديرى بودر كه الله الذى يحييك يوم القيمة لا تغتم فانه يعطيك خبزا (مرترا ده مرتحسين ايچون زائددر (غم ماضى يه وهم مستقبله كوره در غمدن سهر حاصل اولور كه بى خوابلق در وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر معناسنه در انكچون سحابه غمام ديديلر زيرا ضوء شمس ستر ايدر ونفس انسانى اخذ ايدن ضيق وشدته غم ديديلر زيرا قلب انكله پرده لنور وجلاسى كيدر آخر بالاده در (يك نان براعمك كه مقصود قوتدر يعنى بدن انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انكچون تقليل ايتدى (معناى بيت بودر كه اول الله تعالى كه يوم قيامتده سكا جان و يررو يكيدن احيا قيلور غم يمه زيرا اكا قادر اولان بوكا دخى قادردر پس حال آخرت ايله حال دنيايى تعليل وتمثيل ايلدى اكا ايمان بوكا دخى ايمانى مستلزمدر زيرا قدرتك مقدوراته تعلقى برابردر وخالق ومخلوق ديمك فى الحقيقه مالك ومملوك ديمكدر مالك ايسه مملوكنى مراعات ومحافظه ايده كلمشدر بوجهتدن جوع ايچون غمناك اولمامق كركدر والا ضعف يقينه دال اولور ورزاقنده شاك اولان خلاقنده دخى شاك اولوب بالاخره ايماندن جدا اولور * تابكى چون مور باشى دانه كش * كر تو مردى فاقه را مردانه كش * تابكى باشى يه متعلقدر دانه كش باشى نك مفعوليدر چون موردانه كشه قيدر كر حرف شرط تو مبتدا مردى خبر و بعد الجمله فعل شرطدر فاقه كشك مفعولى ومردانه دخى معنى حسبيله اكا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قچنه دك ديمكدر مور قرنجه مور چه قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدندر اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشنده دانه در دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصر و قدر تنكم لسان عامه ده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر نعم هذا آدم ميتى ورجوليتى ثابتدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه معناى نسبت ولياقت افاده ايدر كما فى نعمة الله ودقا نقده كلور كه كاه هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا بيكاره كوزه بكزد كيچون چشمه ديرلر وكاه اولور كه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكور هاءله الف ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلر انتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى واهل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودر كه قچانه دك قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون ذخائر ادخار ايلرسن آكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تا كه قرنجه صفتندن خلاص اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والا يوم قيامنده حشرك قرنجه كبى اولور هر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمق قنده صورت حيوانيه ايله متشكل اولمق قنده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *

فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلق وبعد الجمله فعل شرطدر حق مبتدادر روزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر معنى حسبيله زيرا تشبيه در وبعد الجمله مبتدايه خبر واندن جزاء شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويضدر تا كه حق سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تنكم قرآنده كلور فاتخذه وكيلا) وينه كلور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز وپيروز) فانك وباء عجميك كسره لريله غالب ومظفر معناسنه آخرنده ياء مصدريه در ومفتاح اللغه ده كلور كه فيروز وپيروز ظفردر وبوندن فهم اولنور كه لسان فرسده فاءله باء اراسنده مبادله واردر

زبان وزغان کبی (مانند شبیه ونظیر معناسنه درکه مانستندن مأخوذ
یکز ملك در پس مانند اذات تشبیه دزوش ووار وچون وآسا وبسان
وهام کبی (مرغان مرغك جمعیدر قوش معناسنه مطلقا(روزی رزقدر
نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اکرسنك توکل اوزرنه فیروزلغك
وظفر وغلبه‌ك اولوریسه یعنی توکلك غالب اولسه وسنده قوت یقین
واعتماد بولنسه حق سکا رزقی قوشلره ویردیکی کبی ویرر که قوشلر
صباح وقتنده آشیانه لرندن آج کیدرلر واخشام وقتنده طوق کلورلر
مع هذا کسبلری ورزق معلوملری یوقدر نتکم حدیثده کلور (لوانکم
تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم کما یرزق الطیر تغدو خماصا وترجع
بطانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون وترجع آخر النهار
ممتلئة البطون وبونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ایتدی زیرا طیور
حیوانات ارضیه‌یه کوره روحانی وعلوی در یعنی اجسامدن ارواح
وارضدن سما منزله سنه درکویا دیمك اولدیکه مرغان کبی روحانی
وعالی همت اولوکزتا که (الله تعالی اجسامکزی بلا تعب پرورده

قیله * ازخدا شاکر بود مرد فقیر * کرد هدقوتش لب نان فطیر *
مرد فقیر بودك فاعلی وشاکر مفعولی وجار ومجرور شاکره متعلقدر
قوت دهدك مفعول اولی ونان ثانیسی وفطیر لب نانك صفتی در
وبوراده کرانك وصلیه کیدرکه جزا استه مز(قوت حوت وزنی اوزرنه
مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق
قدر غدایه قوت دیرلر نتکم زمخشری بلاغتنده کلور (اذا حصلتك
یاقوت هان علی الدر والیاقوت(لب نان ایتمك دنمیدر بردنمی لبه تشبیه
طریقیله (فطیر فانك فتحیله خمیر وزنی اوزرنه عربیدر شول عجینه
دیرلر مایه ایله طوتلمیه همان علی الفور یوغریله وخبز اوله بلاد عرب
وعجمده بحسب الغالب تعجیل طریقیله بویله اختیار اولنمغله ناظم
قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی وبردخی کرچه بی مایه
عجینك خبزی اول امردن لذیذدر فاما زمان قلیلده یبوست غلبه ایدوب
بردورلو دخی اولورکه فقرا غداسی اولور انکچون اکابر ناس اکثریا
مایه لو خبز اتمکی اکل ایدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه در
(وفطر کسرله ترك صومدر زیرا صائم وجائع اولان کسه اکل

کبیدر یعنی خاکسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله
خوار اولمق لازم کلورانلچون تیممده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق
ومصیبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ایسه وصلت ایچوندر
(دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدری دادن در اعطا معنا سنه
مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (پرهیز کاران
پرهیز کارك جمعیدر پرهیز صاقنمق واجتناب ایتمكدر پرهیز کار
کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار وامثالی کبی نتکم مرور
ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه مال دنیایی بحسب الغالب عند الله
خوار وذلیل اولنلره وبررلر آخرتی ایسه دنیادن ومال دنیادن پرهیز
ایدنلره وبررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنیایی چوق بولنلر اهل دنیا
وقلت وپرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسك اندن
کچ زیرا اهل آخرتك دنیاسی واهل دنیانك آخرتی اولماز ودنیا
وآخرت ایکی ضره کبیدرکه بریره کلمز ومشرق ومغرب مثالدرکه
سررلری برمحله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کور
* هست شیطان ای برادر دشمنت * غل آتش خواهد اندر
کردنت * شیطان هستك فاعلیدر زیرا هست که واردر دیمکدر
بودکبی وجود معناسی افاده ایدرعربیده کان کبی نتکم سیبویه ذاهب
اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنت هستك
مفعولیدر غل خواهدك مفعولی واندر غلك ظرفیدر (غل غین معجمه نك
ضمیله عربیدر شول دمرطوق در یعنی بوغمقدرکه یدنی وعنقنی بربره
جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدرکه تعذیب وتشدید ایچون ایدرلر
وبعضیلر حدیددن وغیریدن اولانه تعمیم ایتمشلردر قال الله تعالی
(انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) اقماح
رفع رأس واغماض عین ایتمکه دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون
رقبه معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای برادر شیطان سنك دشمنك
اولدی یعنی سکا دشمنلکی مقرر ومحققدرکه سنك بیونکه آتشدن
بوغمق شد ایتمك استر نتکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس
شیطانه تابع اولوب کردنکش لك ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر
کردنك غل ایله مشدود اولور وباشك صالوب کزرکن بردخی تحریك

رأسه قادر اولمـاز زیرا غل آهنین اولد یغی صورتده حال یمان ایکن
آتشین اولدیغی زمان حال نیجه اولور پس بونده شیطان وغل ذکرندن
مفهوم اولدیکه کبر وگردنکشلك صفت شیطانیـه در * مدبری کوز

وبدنیـا آورد * بهره کی ازعالم عقبی برد * بونك تقـدیری مدبری که
او آوردرو بدنیا کی برد بهره از عالم عقبی دیمکدر که مدبری مبتدا واو
مبتداء ثانی ورو آوردك مفعولی بدنیـا اکا متعلقدر و بعدالجمله مبتداء
ثانی یه خبر اولوب جملهٔ خبریه دخی مبتـداء اوله صفت اولور بهره کی
بردك مفعولی وجار ومجرور بهره یه صفتـدر و بعد الجمله مبتـداء اوله
خبردر (مدبری ده یا وحدت ایچوندر مدبر مقبل وزنی اوزرنه بری برینك
ضدیدر تتکلم می و ر ایتدی الحاصل ادبار اعراض ایتمك ودبرن یعنی
اردن دونمکدر اقبـال متوجه اولمق و یوزن دونمکدر بوراده مراد
اولان معنو یدر حسی دکل اکرچه یاد حق وذکر آخرت اولدقده قلبی ایله
قبولدن اعراض ایتدیکی کبی قالبی ایله دخی دونمك واقع اولور (آورد
واولك ورانك فتحیله مضارعدر مصدری آوردن وآوریدن دخی کلور
کتورمك معنـاسنه (بهره نصیبدر تفصیلی کذر ایتمشدر (کی فچن در که
استفهامی متضمن اولان اسمادندر کدام وکجا وامثالی کبی (برد بانك ورانك
فتحهلریله مضارعدر مصدری بردندر بانك ضمی ورانك سکونیله ایلتمك
معناسنه (معنـای بیت) بودرکه برمدبرکه یوزنی دنیـا کتوره وچویره
یعنی دنیـایه اقبال وآخرتدن اعراض ایلیه عالم عقبـادن نچن نصیب
ایلدر یعنی حظ الور وحصه بولور یعنی بولمز زیرا استفهام انکار یدر
الحاصل هرکسك یوزی نه طرفه ایسـه نصیبی او طرفدندر پس
اهل دنیانك نصیبی دنیـادندر که آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل
آخرتك حظی آخرتدندر که دنیا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره
ایکیسی دخی حرامدر یعنی انلر دنیا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ایچون
اصطفا قلنمشلر در قال الله تعالی (واصطنعتك لنفسی) واهل دنیانك
دنیاسی نقدر چوق اولسه ینه اهل آخرتك نصیبی یانده شیٔ قلیلدر
واهل آخرتك دخی بهره سی نقدر کثیر اولسه ینه اهل اللهك بهره سی
اندن اکثردر زیرا نعیم صوری ومعنوی یی جامعدر خصوصا که نعیم

معنوی بحرز خار بی پایاندر * ای پسر با یاد حق مشـغول باش *

ازخلائق دورهمچون غول باش* باباد مشغوله متعلق ومشغول دخی باشه مفعو ادر ودخی ازدو به متعلق ودور دخی ایکنجی باشه مفعولدر (خلائق خليقه نك جمعيدركه ناسدر خلق کبی وبهائمه دخی اطلاق اولنور(غول غین معجمه نك ضمیله بعضیلر قاتنده موجود الاسم ومعدوم الجسم قبیلندندر عنقا وجودی کبی وبعضیلر دیدیلرکه غول جندن برنوع مخلوقدر که بریه لرده الوان مختلفه ده کورینورلر وابنـاء سبیلی طریقدن اخراج واهلاك ایدرلر وبواعتقـادی عربك نفی اولنوب حدیثـده کلور (لاعدوی ولاطیرة ولاغول) سؤال اولنورسـه که اذا تغیلت الغیلان فعلیکم بالاذان یعنی غوللر کورنمز یردن سزی صددندن چقرسه وهلاك محلنـه کتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق لازم کلور جواب بودرکه بوندن مقصود بریه لرده کراه اولنـلره اذانی تعلیمـدرتا که اذانله فی الجمله تصرف شیـاطین مندفع اوله وصیت وصدا کسله مع هذا کرچه غول نفی اولنمش ولکن سعالی که سعلاتك جمعیدرکسرله اثبات اولنمشدرکه سعلات سحرۀ جن در تخیل وتشکل ایدرلر وفی الجمـله غولك وجودی اولمغـله که سعلاة غول جنسنك اخبثی دردیمشلردر وبعض اکابر کلامنده دخی درج اولنمشدر نتکم مثنویده دخی کلور (ذکرحق کن بانك غولانرا بسوز) یعنی ذکرحقله صبدای غولی یاق ونابدید ایله زیرا غول وشیطان ذکر رحمان اولان محلده اکلنمز وآبش ذکر انی احراق ایلر شهاب فلك کبی (معنای بیت) بودرکه ای پسر ذکرحقـه مشغول اول چونکه ذکرك مقتضاسی خلوت وترك الفتدر سندخی حلائقدن دور وبعید اول غول بریه کبی پس غوله تشبیهدن مقصود بومعنادر بوخسه غول کبی اولمق دکلدر مطلقا نتکم اکابر اولیـادن نیجه لر بریه لرده سیاحت ایدوب کزدیلر وکمسه ایله مخـالطه ایتمدیلر ونیجه لردخی مغاره لرده وحدت اختیـار ایتدیلر وعلی هذا هرکس حالنجه عزلت اختیار ایلدی مکرکه ارشاد انامله مأمور اولاکه اکاقطب ارشاد دیرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك رأسیدر زیرا سلطانه اختفـا ایتمك بوقدر مطلقا الحاصل ذاکرحق اولان سالك بیابان آدمیسی دیدکلری کبی خلقدن توحش وتبـاعد ایتمك کرکدر وبیـابان آدمیسی نسناس دیدکلریدرکه اوصاف

مختلفه ایله موصوفدر ومثل اید وب دیمشلردرکه ذهب الناس
وبقی النسناس بوتقریردن غوله معنای آخر دخی ظاهر اولدی
* * دربیان صبر بر فقر میکوید * *

* فقر میدانی چه باشد ای پسر * با توکویم کرنداری زان خبر *
بونك تقدیری میدانی چه باشد فقرا کر نداری زان خبر کویم باتو
دیمکدرکه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی وبعده الجمله
خبر وجمله خبریه دخی میدانی به مفعول اولور ما شرط وجزادر
(میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دیرلر (کویم فعل
مضارع متکلم وحده در مصدری کفتن در سویلمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب مابعدنده برباء زائده ایله کوید
وکوینده دیرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد
ودارنده دینلور انباشتن ده انبارد دنلدیکی کبی (خبر اخبارله آولان
علمدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر فقر دیدکلری معنی نه اولور
وحقیقتی ندر بیلورمیسن اکر اندن خبر طوتمزسك یعنی بلمزسك
سویلیه یم زیرا بو اخبارات جاهله کوره در یوخسه عالمه کوره دکل
اکرچه دیمشلردرکه علمان خیر من علم واحد یعنی کرچه عالمه تعلیم ایتمك
ظاهرده حاصلی تحصیل کبی کوزینور ولکن فائده جدیده دن خالی
دکلدر وادنی الامر تأکید افاده ایدر تأکیدده ایسه ایراث اطمئنان
واردر مثلا برکسه برمسأله یه اجتهادله واقف ویاخود کشفله نائل اولسه
نقلنی کوریجك قوت قلب ومزید وضوح وکمال اطمئنان حاصل اولور
* کرچه باشد بی نوا در زیر دلق * خویش را منعم نماید پیش خلق *
مصراع اول فعل شرط وثانی جزاء شرطدر باشدك فاعل ضمیری
اهل فقره راجعدر زیرا بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعولیدر
زیر باشدك ظرفیدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی وپیش
ظرفدر (بی نوا نونك فتحی وضمیله بی نعمت وبی بهره وبی غنا (دلق
درویشلر خرقه سیدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صیغه سی اوزرنه
انعامدندرکه ایلك ایلمك وکمسنه یه نعمت ویرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرك انعام واحسانی اولسون وکرك اولمسون زیرا انعام ایتمك شاننددر ومنعم دیمکده دخی تفوّل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوسترمکدر مضارعنده واو یرینه الف ویا کتورب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه‌سی التنده بی بهره در یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتمدیکندن اهل فقر اولمق ظاهردر ولکن بن اهل فقرم دیوکسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی خلقه اوکنده منعم وبی احتیاج کوسترر والا خرقه ومرقع کیمکدن فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم مدر یوخسه ممدوح دکل اشته بوندن دریوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه اوّل قولهٔ درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عندالصلحا منصب عالیدر که هرکسه یه نصیب اولماز بلکه اوبی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك مقامیدر* کرسنه باشد دم ازسیری زند* دوستی بادشمن خودکی کند*
کرسنه باشدك مفعولی ودم زندك مفعولی وازدمه متعلقدر ودوستی مبتدا ویا اکا متعلق وکی کند جمله‌سی خبردر (کرسنه کافك ضمه‌سی وراءنك کسریله وسکونیله وسینك کسره سیله دخی لغتدر بومقامده واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر زیرا سیر طوق ویا مصدر یه در (دوستی‌ده یا دخی مصدریه در (خود خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر تنکیر مرورایتدی (کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اردرکه آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتی کوسترر وقول وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه دوستلغی نچون ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) وجبنجه جمیع عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسنه دوست معامله‌سی ایدوب حالنی عرض ایلر ویاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکیچون جرّ رزق

ایدر

ایدر و مساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که
حالنی خالق رازقه عرض و یا توکل تام اوزرنه ثابت اوله و یا کسب ایده
فافهم * کرچه باشد لاغر و زار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد
ازحریف * لاغر باشدك مفعولی و بعد الجمله شرطدر وقت نباشده
ظرف وکم مفعول واز که متعلق و بعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده
کر اکرمعناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بو یله یرده مناسبتی یوغیکن
زیرا لغته مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق انسز
و یاغسز که عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف
قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن
برمقدار زمانه دیرلر که برنسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر اینسون وکرك ایتمسون میقات ایسه
برعمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنسان وقتدر میقات موسی کبی که
قرق کوندر که انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت
امر الهی یه مقارن عملدر که حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر
عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدر که اطاع دن
مصدردر طاقتده بو یله در که اصلی اطاقتدر که اطاق دن مصدردر
(کما کسکدرنتکم یا آلاده شرح اولنـدی قلنده دخی استعمال اولنور
زیرا ناقصك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست
ومصاحب و باده مصاحبی وحرفتده آلیشغك اولان کسه (معنای بیت)
بودرکه اکرچه اهل فقر بدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی
اکلیجی اوله ینه طاعت وقتنده مصاحبندن و یولداشندن قالماز زیرا
بدنی او یله اولسه ده قلبی صاغ وقونلو وغیرتلو وهمتلودر وهرنسنه نك
قوتی تملنده در و بدن کند وسست وکسلنلك اولمق صفت اهل نفاقدر
زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکچون قرآنده کلور (واذا قاموا
الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای
طبعدر که ایمانه خلل و یرمز اما اهل تزکیه نك بو یله دکلدر بلکه
انلر نشاط دائم اوزرنه درمکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله لر زیرا انلر
حظ شیطان ومغمز دیو او لان علقه یی تطهیر وتزکیه ایتمشلردر
بوجهتدن طاعت انلره اطعمهٔ لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

* فقر خود را پیش کس پیدا مکن * محنت امروز را فردا مکن *
تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا
دیمکدر که فقر مکن کلمه سنك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و پیش پیدانك
ظرفیدر محنت ما بعدنده مکن لفظنك مفعول اولی وفردا ثانیسی در
فردا اکرچه پیش کبی ظرفدر ولکن بعض علما ظروفك مفعولیت
اوزرنه معمولیتنی تجویز ایتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ایتدکلری کبی
زیرا تقدیری یا محمد واذکر لقومك وقت قول ربك دیمکدر و یا واذکر
الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی براظهار
ایدیجینك اظهار یله اولانه پیدا وکندندن ظاهر اولانه آشکارا دیوب
بنفسه وبغیره اولانك مباینتی فرق ایدرلر اگرچه مقامنه کوره بری برینك
مقامنده دخی استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدر که قلبه الم
ویره جك نسنه لردر (امروز اصلنده این روز در نونك میمه قرب مخرجی
اولمغله میمه تبدیل ورسمدن یادخی حذف اولنوب تخفیفا ام دیمشلردر
دقایقده ام این معناسنه در دیدیکنده نظر واردر زیرا ام ایندن غیری
بشقه برکلمه دکلدر والا لغت اهل مستقل یازرلردی بلکه جملهٔ لغاتده
امروز بوکون معناسنه متصل یازرلر یعنی ام ایله روزی بر یرده درج ایدرلر
وام ایله مصدر اولان کلمات درتدر که امروز وامشب وام ساعت وام سالدر
واضع لغاتك تخصیصاتندندر انکچون امماه وام هفته وام دم دیمزلر والا
من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر و بونك کبیلر لغت
عربیده دخی واردر کما فی الدقائق (فردا یاریندر که بوراده مراد یوم
قیامتدر زیرا دنیا وآخرت بومله غد کبی درنتکم قرأنده کلور (ولتنظر
نفس ما قدمت لغد) واول کونه فردا دیدکلری هرکس یالکز کلدیکندن
اوتوریدر قال الله تعالی (ولقد جئتمونا فرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده
فردا فردا کلورسکز پس فردانك اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل
معناسنه یعنی آی امردر آمدن دن یا حذف اولنوب آقالمشدر فرد
کلمکدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معنای بیت) بودر که
کندی فقرکی کمسه نك اوکنده اظهار ایله وحالم شودر دیمه بلکه
کندیکی سز ایله وحالکی درکاهه عرض ایت که قاسم الارزاق ورازق
الانفس والافاق اودر واکر بندی طوتمز ومقتضاسیله عمل ایتمزسك

غلط

بو كونك محنتنى يارينه آتيقومش اولورسن كل بويله ايلمه يعنى بوكون اكر
محنت فقرى چكوب صبر اوزرنه اولورسك يارين سنك ايچون محنت
و بلا يوقدر بلكه يوم قيامت صابرلره اجر بى حساب كونيدر كما قال الله
تعالى (انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) والا بوكون راحتده
يارين محنتده سن محنت دنيا ايسه محنت آخرتدن اهوندر پس كوچلكى

چك تاكه سهولت بولهسن يوخسه خلاقى اوزرنه اولمه * مرترا انكس كه
فردا جان دهد * غم مخور آخر ترا يك نان دهد * بونك تقديرى انكس كه
دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترا يك نان ديمكدر كه انكس مبتدا
ودهدك ضمير فاعلى مبتدايه راجع وفردا دهده ظرف ومرترا مفعول اول
وجان ثانى و بعد الجمله مبتدايه صفتدر غم مخورك مفعولى و بعد الجمله
مبتدايه خبردر ومابعدى جملهٔ تعليليهدر عربيسله تقديرى بودر كه
الله الذى يحييك يوم القيمة لا تغتم فانه يعطيك خبزا (مر زاده مرتحسين
ايچون زائددر (غم ماضى يه وهم مستقبله كوره در غمدن سهر حاصل
اولور كه بى خوابلقدر وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر
معناسنه در انكچون سحابه غمام ديديلر زيرا ضوء شمس ستر ايدر ونفس
انسانى اخذ ايدن ضيق وشدته غم ديديلر زيرا قلب انكله پرده لنور
وجلاسى كيدر آخر بالاده در (يك نان براتمك كه مقصود قوتدر يعنى بدن
انسان قوام بولاجق قدر نسنهدر انكچون تقليل ايتدى (معناى بيت
بودر كه اول الله تعالى كه يوم قيامتده سكا جان و يرر و بكيدن احيا
قيلور غم يمه زيرا اكا قادر اولان بوكا دخى قادردر پس حال آخرتى ايله
حال دنيايى تعليل وتمثيل ايلدى اكا ايمان بوكا دخى ايمانى مستلزمدر
زيرا قدرتك مقدوراته تعلقى برابردر وخالق ومخلوق ديمك فى الحقيقه
مالك ومملوك ديمكدر مالك ايسه مملوكنى مراعات ومحافظه ايده كلمشدر
بوجهتدن جوع ايچون غمناك اولمامق كركدر والا ضعف يقينه دال
اولور ورزاقنده شاك اولان خلاقنده دخى شاك اولوب بالاخره ايماندن

جدا اولور * تابكى چون مور باشى دانه كش * كر تو مردى فاقه را
مردانه كش * تابكى باشى يه متعلقدر دانه كش باشى نك مفعوليدر چون
مور دانه كشه قيددر كر حرف شرط تو مبتدا مردى خبر و بعد الجمله فعل
شرطدر فاقه كشك مفعولى ومردانه دخى معنى حسبيله اكا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قچنه دك ديمكدر مور قرنجه
مور چه قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدن در
اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشنده دانه در
دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصر و قدر
تنكم لسان عامده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر مع هـذا آد مينى
ورجوليتى ثابتـدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه
معناى نسبت ولياقت افاده ايدر كما فى نعمة الله ودقا نقده كلور كه كاه
هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا بيكاره كوزه بكزد كيچون چشمه
ديرلر وكاه اولور كه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكور هاءله الف
ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده
ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلر انتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى
واهل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودر كه قچانه دك
قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون
ذخائر ادخار ايلرسن آكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره
منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تا كه قرنجه صفتندن خلاص
اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والايوم قيامتده حشرك قرنجه كبى
اولور هر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان
وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمق قنده صورت حيوانيه
ايله متشكل اولمق قنده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا

فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *
فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلق وبعد الجملـه فعل
شرط در حق مبتدادر وروزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر
معنى حسبيله زيرا تشبيه در وبعد الجملـه مبتدايه خبر واندن جزاء
شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويضدر تا كه حق
سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تنكم قرآنده كلور
فاتخذه وكيلا) وينه كلور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز
وپيروز) فانك وباء عجميتك كسره لريله غالب ومظفر معناسنه
آخرنده يامصدريه در ومفتاح اللغه ده كلور كه فيروز وپيروز ظفر كدر
وبوندن فهم اولنوركه لسان فرسده فاءله باارا سنده مبادله واردر

زبان وزفان کبی (مانندشبیه ونظیرمعناسنه درکه مانستن‌دن مأخوذ
بکزمك‌در پس مانند ادات تشبیه دروش ووار وچون وآسا وبسان
وفام کبی (مرغان مرغك جمعیدرقوش معناسنه مطلقا(روزی رزقدر
تنکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اکرسنك توکل اوزرنه فیروزلغك
وظفر وغلبه‌ك اولوربسه یعنی توکلك غالب اولسه وسنده قوت یقین
واعتماد بولنسه حق سکا رزقی قوشلره ویردیکی کبی ویررکه قوشلر
صباح وقتنده آشیانه‌لرندن آچ کیدرلر واخشام وقتنده طوق کلورلر
مع هذا کسبلری ورزق معلوملری یوقدر تنکم حدیثده کلور (لوانکم
تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم کما یرزق الطیر تغد وخماصا وترجع
بطانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون وترجع آخر النهار
ممتلئة البطون وبونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ایتدی زیرا طیور
حیوانات ارضیه‌یه کوره روحانی وعلوی در یعنی اجسامدن ارواح
وارضدن سما منزله‌سنه‌درکو یا دیمك اولدیکه مرغان کبی روحانی
وعالی همت اولورکز تا که(الله تعالی اجسا مکزی بلا تعب پرورده
قیله ازخدا شاکر بود مرد فقیر * کرد هدقوتش لب نان فطیر *
مردفقیر بودك فاعلی وشاکر مفعولی وجار ومجرور شاکره متعلقدر
قوت دهدك مفعول اولی ونان ثانیسی وفطیرلب نانك صفتی در
ویوراده کران وصلبه کیدرکه جزا استه‌مز(قوت حوت وزنی اوزرنه
مایقوم به بدن الانسان معناسنه‌در یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق
قدر غدایه قوت دیرلر تنکم زمخشری بلاغتنده کلور (اذا حصلتك
یاقوت هان علی الدر والیاقوت(لب‌نان ایتمك دنمیدر بردنمی لبه تشبیه
طریقیله (فطیر فا نك فتحیله خمیر وزنی اوزرنه عربیدر شول چجینه
دیرلر مایه ایله طوتلیه همان علی الفور یوغریله وخبز اوله بلاد عرب
وعجمده بحسب الغالب تعجیل طریقیله بویله اختیار اولنمغله ناظم
قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی وبردخی کرچه بی مایه
عجینك خبزنی اول امردن لذیذدر فاما زمان قلیلده یبوست غلبه ایدوب
بردورلو دخی اولورکه فقرا غداسی اولور انکیچون اکابر ناس اکثریا
مایه لو خبز اتمکی اکل ایدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه‌در
(وفطر کسرله ترك صومدر زیرا صائم وجائع اولان کسه اکل

وشربله امعاسنی شق ایدر (معنای بیت) بودرکه مرد فقیر حقدن
شاکر اولور اگرچه الله تعالی انك قوت وکفافنی مایه سنز اتمك دنمی
وبررسه ده یعنی ویردیکی بردنم قوری نان اولورسه ده ینه عطاء
الهی یه شکرایدر و بردنم خبزیابسدن نولاجق دیو تحقیر نعمت ایتمز
وکفران اوزرنه اولماز بلکه تعظیم ایدر وقانع اولور اشته بوصفت فقیر
حقیقی اولان مردك حالیدر و قانع وصابرك شانیدر وحدیثده کلور
(اکرموا الخبز فان الله اکرمه وسخرله برکات السماء والارض) مقصود
بودرکه خبز آدم مکرمه ابتداء غدا اولمغله مکرمدر انکیچون صدقهٔ
فطرده ابتدا معین اودر وانك حصولنك سموات وارضده اسباب
کثیره سی اولمغله برکات کثیره یی جامعدر * نخم مشو پیش توانکر
همچوطاق * تانکردی یار بااهل نفاق * نخم مشو کلمه سنك مفعولیدر
پیش انك ظرفیدر همچو دخی معنی جهتیله اکا متعلقدر یار نکردی نك
مفعولی وبایاره متعلقدر زیرا مصاحب معناسنه در مع هذا لغت فرسده
استعمال معنایه ناظردر لفظی کرك مشتق اولسون وکرك اولمسون
وعربیده دخی مشتق ایله مؤل جوامد چوقدر (نخم فتحله اکری در
خیده اکلشدر منحنی کبی خیدن اکلمکدر انحنا کبی (مشو نهی حاضردر
مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود
وشونده دیرلر (پیش اوکدرکه جهات ستدندر (توانکرده توان کوجدر
قدرت معناسنه توانکر قدرتی وکوجی یترکسه زیرا کر لفظی کاف
عجمیله ادات فاعلدرکه اسمك آخرنه لاحق اولوب فاعلنه دلالت ایدر
حاصلی جی معناسنه در مثلا زرکر قیومجی وکوزه کر بردقجی وتوانکر
کوچجی یعنی قادر وغناده قدرت نامدار اولمغله غنی یه توانکر دیدیلر
(طاق تکردر (تا بوراده غرض وتعلیل ایچوندر (نکردی کاف عجمیله
ماضی مخاطبدر مصدری کردیدن در دونمك معناسنه در بوراده اولمق
دیمکدر شدن کبی وجائزدرکه مصدری کشتن اوله بوصورتده شین رایه
وتا داله قلب اولنوب کردن اولور پس بوراده نکردی نکشتی یرینه
ونکشتی ده نشوی مقامنده اولور وبو مقامك برمقدار تفصیلی مرور
ابتدی حاصلی بوکلمه نك مثبت ومنفیسی استعماله موافق ولغته مخالفدر
(یار مصاحب (نفاق ابطان کفر واظهار ایماندرکه شرعه برقپودن

دخول

مطلـــــ

دخول و برقبودن خروجدر پس نفاق نافقاء بر بوعدن اخذ اولنمشدر
زیرا عرب طوشانی دیدکلری حیوانك ایکی سوراخی واردر که برینه
نافقاء و برینه قاصعاء دیرلر و بربوع حیله ایدوب قاصعاء طرفنی
اظهار ونافقاء طرفنی ستر واخفا ایدر پس انی قاصعاء طرفندن صیده
کادکلرنده نافقاء طرفندن باش اورب طشره چقر و فرار ایدر
وذکر اولنان اظهار وابطانه نفاق شرعی دیرلر و بر نفاق دخی واردر که
اکا نفاق عرفی وعملی دیرلر که سری علانیتنك خلافی اوزرنه اولمقدر
معنای بیت) بودرکه اغنیا وذی قدرت اوکنده کمر کبی اکری او لمه
یعنی غنالرندن اونوری انلره طاپو قیلمه تاکه اهل نفاقه یار اولمیه سن
یعنی غرض دنیا ایچون دولتلولره منحنی اولمك منافق اولورسن زیرا
بر بوزلك ایما نله حقه و بر بوزلك دخی عرض حاجتله خلقه اولور
حکم مسجده ایسه بودکلدر بلکه ظاهرا و باطنا حقه انقیاد در
ودیشلردرکه سلامده وغیریده رکوع کبی اکلمك مکروهدر
پس ضرورت قویه اولمدقجه خلقدن سؤالده مذلت اولدیغی
کبی انحناده دخی کراهت واردر وایکیسی مجتمع اولمق مذلت
اوزرنه مذلتدر * مردره را نام وننك از خلق نیست * نفرتش
از جامهای دلق نیست * نیست معنای فعلی متضمن اولمغله
نام اکا فاعلی ومردره اکا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در از نام
وننکه متعلقدر نفرت دخی ایکنجی نیستك فاعلیدر وجار ومجرور نفرته
متعلقدر (مردره سالك راه حق دیمکدر که راه فنادرنتکم مابعدی اکا
قرینه در (نام آددر بو راده مراد شهرتدر (ننك ایکی نونله عاردر والعار
کل شیء لزم به عیب کما فی القاموس (نفرت رمیدن یعنی اورکك وانزعاج
وتفرق (جامها جامه نك جمعیدر ملبوس یعنی آرقیه کیجك معناسنه
نتکم تفصیلی با آلاده در آخرنده یا بین الموصوف والصفه توسل
ایچوندر (دلق درویشلر خرقه سیدر (معنای بیت) بودر که سالك
راه خدا اولان کمسه ایچون خلقدن نام وعار یوقدر یعنی نام وشهرت
اکا سد راه اولماز نتکم قرآنده کلور (ولا یخافون لومة لائم) بلکه
قونه دیرلرسه دیسونلر طونه کوریار اتکن مضمونیله عمل ایدر وآنك
درویشلر خرقه سی نامنه اولان جامه لردن نفرت وفرازی یوقدر

یعنی عیبا وکهنه نسنه کیکدن عار ونفرت ایتمز پس بوراده عاری
جامهٔ دلقه تخصیص کبی کلور ولکن مراد مصراع اولدن مفهوم
اولان عمومدر تعمیمدن صکره دلقی تخصیص ایتدیکی عار اولان
امورك اشدی اولمغله درزیرا عوام لباسه نظری زیاده در الحاصل
سالکده مطلقا عار اولماز کرك لباسده وکرك غیریده زیرا عار ایتمك
جانب خلقی مراعاتندر ملاحظهٔ خلق ایله ایسه مطالعهٔ حق بر یرده
مجتمع اولماز بناء علی هذا اعتبار ناسی نظردن اسقاط ایتمك کرکدر تا که
حقه منظور اولمق میسر اوله وبو مقامدن بی مایه اولانلر ورطهٔ قیودده
قالمشلردر انکیچون دیمشلردرکه مال وحال وآلتی سونلر مفتون

ومجنون ومغبونلردر * هرکرا ذوق نکونامی بود * خاص مشمارش که
اوعامی بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا ذوق نکونامی
مشمارش خاص که او بود عامی دیمکدرکه اعرابی ظاهر ونظائر
کثیره سی دخی سابقدر (ذوق طاتمق یعنی برنسنه نك طعمنی آغزده
بولمقدر قلتده مستعملدر اکل کثرتده مستعمل اولدیغی کبی ولفظ ذوق
قرآنده عذابده استعمال اولندیغی قلت عذابدن دکلدر بلکه اوراده
ذوق لمسله ادراك معناسنه در مثلا (فذوقوا العذاب) عذابی وجودکزده
احساس وادراك ایدیکوز دیمکدر (نکو نامیده یامصدریه در نکو نام
صفت مشبهه در نونك کسری وکاف عربینك ضمیله معناسی کوچك
آدلو در نکونامی کوچك آدلولقدر خاص وعام ایکیسی دخی اصلده
تشدید ایله بری برینك مقابلیدر عامك شهرایچنده عموم وشمولی اولمغله
عام دنلدی خاص ایسه بویله دکلدر زیرا خواص ناس قلت اوزرنه در
بوراده خاص وعام ضرورت ایچون تخفیف اولنمشلردر (عامی عامه
منسوبدرکه یانسبت ایچوندر (مشمارش ده شین اولینك ضمه سی سلاسهٔ

وزن ایچون اختلاس اولنور مشمار نهی حاضردر مصدری شماریدندرکه
صایمقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که آنك کوچك آد اولق
ذوقی ولذتی اوله یعنی خلق اراسنده شهرت شایعه سی اولوب ایلوکله
سویلندیکندن حظ ایده سن اومقوله آدمی آلتون یرینه قویوب
خاص صایمه بلکه نحاس یرینه قوکه اوخاص صورتنده ایسه ده
ینه عامه منسوبدرکه اعتباردن ساقطدر زیرا خاص اودرکه مدح

وذم

وذم نقشندن لوحنی ساده ایلیه ونام وشهرت قیدنده اولمیه وذم واستهزا
اینسلر آنی مصلحت بله واذی وجفا ئله متأذی اولمیوب قلبنـده عین
صفـا بوله زیرا حبیبه اولان معامله خلیله دخی اولور وخلقك برکسیه
نظر تعظیمله نظرایتملری برزخ عظیم ومکر جسیدر شوقدر واردرکه
بو مقوله معـانی بدایات اهلنه کوره در والا مقـام ارشادده اولنلر
صدور وعیون ناسده مهیب ومعظم اولدقلرن اسـترلر زیرا بویله
اولدقلری دعوتلرینك قبولنـه داعی در *کرترا دل فارغ از زینت
بود * کی هوای مرکب وزینت بود * بونك تقدیری کر بود ترا دل
فارغ از زینت کی بودت هوای مرکب وزین دیمکـدرکه ترا ده را
لام جاره معناسنه بوده متعلقدر دل بودك فاعلی وفارغ زجار ومجرور
فارغه متعلقدر وبعـد الجمله فعل شرط در هوا ایکنجی بودك فاعلی
وتا مفعولی وجمله سی جزاء شرطدر (فارغ مشغولك ضـدیدر
(زینت آنکله تزین وتجمل اولنور نسنه درکرك بدننده وکرك فرسنده
وکرك خانه سنده وغیریده که بومقوله زینتلره زینت حسـیهٔ ظاهره
دیرلر نتکم علوم واعتقـادات حسنه ونیات خالصه واخلاق وملکات
حمیده زینت عقلیهٔ باطنه در مرکب آت وقاطر وامثـالیکه اوزرنه
رکوب ایدرلر زین کسرله اکرکه آت آرقه سنه اوررلر سرج معناسـنه
زین پوش غاشـیه که اکر اوزر توسیدر حاشـه دیدکلری بوندن
غلطدر زین کوه وزین کوهه اکرقاشیدر قربوس معناسنه زین کر
ایرجی در سراج معنـاسنه وبوتقریردن فهم اولندیکه ایکنجی زینت
لفظی تجنیس صورتنده کلمشـدرکه تاسی اولنکینك کبی اصلیه دکلدر
بلکه تاء خطاب درکه معتاده بوده قیـددر وزین بشقه کلمه در
(معنـای بیت) بودرکه کرسنك ایچون دل زینتـدن فارغ اوله یعنی
قلبك فکر زینته مشغول اولمیه وجان دماغنـده اوسودا قالمیه نجن
سکا هوای مرکب وزین اولور یعنی اولمـاز فاما قلبکده زینت دنیایه
محبت اولمغـله زینتلو فرسه بنرسن وبلکه زرین سرج اوزرنه
اوتوررسن وسیمین رکابه بصرسن واحتشامله دورابواب ایدرسن
نتکم قرأنده بطریق الاشاره کلور (ومنهم من یمشی علی اربع) یعنی
چارپا حیوانه رکوب ایدوب آمد وشد دن خالی اولماز وزینتلریچنده

لباس فاخردن صکره کخیلان آنه بنمك وزیب وزینت وخدم ایله یوریمك هوای نفسك معظماتندن اولمغله ناظم آنی تخصیص بالذکرایتدی

* روی دل چون ازهوی برتافتی * بعدازان میدان که حق را یافتی * تقدیری چون برتافتی روی دل ازهوی میدان که یافتی حق را بعد ازان دیمکدرکه مصراع اول شرط وثانی جزادر یافتی حق جمله سی میدانه مفعولدر پس که لفظی فعل ومفعول اراسنده واسطه ورابطه در تافتی ماضی مخاطبدر مصدری تافتن در بوکمك معناسنه مضارعنده فایی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر ومصدر فرعیسی تابیدن در ودفائقده کلورکه تاب اسمدر تابیدندن که قورمقدر بوکمدن خاص معنادر مثلا برنسنه یی ایکی قات ایتسلر بوکلدی دیرلر قورلدی دیمزلر ترك بیلم بوکلدی دیر قورلدی دیمز اچی بروضع مخصوص اوزرنه قویوب بوکنه رسن تاب دیرلر معناسی ایب بوکیجی در موتاب ده بوندندر وینه کتاب مذکورده کلورکه خم بوکلمدر بوکلم بوکلم اولان نسنه یه پرخم دیرلر تاب قورمدر قورم قورم اولان نسنه یه پرتاب دیرلر تمام قورلمش اولمسه نیم تاب دیرلر انتهی (میدان کسرله امرحاضردر که اولنده می تأکید طلب ایچوندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دیرلر (یافتی ماضی مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فایایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر بولمین نسنه یه نایاب دیرلر (معنای بیت) بودرکه چونکه روی دلی هوادن بوکدك واندن اعراض ایلدك اندن صکره بیل که حقی بولدك یعنی اکرهوادن روکردان اولورسك حقی بولورسن والابولمزسن زیرا هوی نفسك معبودی درکه نفسك یوزی خلقه در نتکم حق جانك معبودی درکه جانك یوزی حقه در شول جهتدن که جان یعنی روح روان نفس رحمانی نك اثریدر واول جانبه تعلق قویسی واردر نفسك ایسه میلی عناصر وطبائعك احکامنه در پس هرنسنه که هواسنه موافقدر اکا سجده ایدر قال الله تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) الحاصل معبود بالباطل ترك اولنمدقجه معبود بالحق اله کیرمز وکلمهٔ توحیدکه لا اله الا الله دراکه منکردن مراد معبود بالحق در ای لا معبود بالحق الا الله فاعرف * هرکه اوازحرص دنیا دارشد * بی کمان ازوی

خدا

خدا بیزار شد * تقدیری هر کسی که اوشد دنیادار از حرص شد خدا بیزار ازوی بی گمان دیمکدر بو بیتك اعرابی دخی مرور ایدن نظائری کبیدر (حرص مشتهیاسنه اصابت ایچون اجتهادله طلبدر پس حرص بر نسنه یی اشد طلب ایله طلبدر ودیمشلردر که حرص بر جوعدر که بتون دنیا ایله طویماز و بر مرضدر که ترابدن غیری علاجی اولماز انکیچون دیرلر که حریصك کوزینی طپراق طویرر (دنیادار وصف ترکیبی درکه اصلنده دارندهٔ دنیا درکه دنیا ومال طوتیجی دیمکدر (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن معناسنه در که ترکیده صانو دیرلر (بیزار زای هوز ایله نفرت یعنی اورکمك وقاچمقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که اهل حرص اولدی وحرصندن دنیا جمع ایلدی وجمع ایلدیکی مالك حقوقنی رعایت ایتمدی بی شبهه حق تعالی اندن بیزار وبری اولدی زیرا حرص صفات ذمیمه دندر وجمع مال ایتمك اهل دنیا حالیدر وحقوقنی مراعات ایتمیوب حفظیله مقید اولمق حد شرعیدن تجاوز در ومعادی انکاردر پس حریص اولورسك علمه حریص اول نشر ایچون وکذلك حریص اولورسك مال حلال طیبه حریص اول خیر ایچون والا حرص ومحبت ماسوی آخرسنی مولادن جدا ایدر وحجاب غلیظده ایچنده قالورسن وحق سندن بیزار اولیجق جمیع خلق سکا تقرب ایلسه مفید اولماز ولکن اکر خلق سندن بیزار اولوب یالکز حق سکا تقرب اولسه دولت عظمایه ایرسن کل ایمدی مال ووجودی ناظم کبی بالکلیه حقه ویر تا که حق سنك اوله فافهم جدا * چون شتر مرغی شناس این نفس را نه کشد بار و نه پرد بر هوا * این نفس شناسك مفعولیدر چون شناسه ناظر تشبیهدر نه حرف نفیدر کشدك تحتنده فاعلی نفس وبارانك مفعولیدر (شترمرغی ده یازلمده در) شتر دوه در شتربان دوه جیدر شترمرغ شترده رانك سکونیله دوه قوشیدر اصلنده مرغ شتردر دوه یه بکزر قوشی معناسنه صکره ترکیب تغییر اولنوب جزء ثانی تقدیم واسکان قلنوب دوه قوشنه علم اولدی دولت خانه کبی که اصلنده خانهٔ دولتدر و پادشاه عالم پناه کبی که اصلنده پادشاه پناه عالمدر زیرا بو یله مرکبلر علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمق قاعده لریدر مطرد دکل ایسه ده (شناس امر حاضردر مصدری شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خاسنه

قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر (بار باء موحده ایله یوکدر حمل
معناسنه بار برحالدر بارکیر فرسدر (پرد مضارعدر مصدری پریدن
باء عجمی ایله اوچمق معناسنه رانك تشدید وتخفیفی ایله لغتدر (هوا مدله
جسم لطیف خفیف سیال شفافدرکه جهات سته سریع الحرکه در
اصلنده خلوه دلالت ایدر بوسببدن مابین السماء والارضه هوادیدیلر
زیرا اجسامدن خالی وار واحله مملودر اشته بوهوا مدله درشول
هوی که نفسه مضافدر مقصور ورسمی یائله در وهواء محترق دیدکلری
برهوادرکه قوی الحراره وغیر مشتعل در لیالئ صیفده بعض افاقده
ظاهر اولور (معنای بیت) بودرکه بونفس حیوانیه یی دوه قوشی کبی
آکله واوبله بیل یانوجهله اکا بکزردیرسك وجهی بودرکه
نه یوك چکر دوه کبی ونه خود قوش کبی هوا او زرنده اوچر اکرچه
ایکی صورتی جمع ایلمشدرکه دوه صورتی وقوش صورتیدر ولکن
ایکیسنك دخی معناسندن خالیدر انکیچون ایضاح اید وب دیر

کر بیرکویش کوید اشترم * ور نهی بارش بکوید طائرم * تقدیری

کر کویش بیرکوید من اشترم دیمکدرکه بیر جمله سی مقول قولدر زیرا
کر کویی لسان عربیده ان قلت کیدر واشترم دخی مبتداء محذوفه
خبر اولوب بعد الجمله کویدك مقولی اولوب کوید جمله سی دخی شرط
جزا اولور ومصراع ثانینك اعرابی ظاهردر بیرکلمه سنده امر اوزرنه
داخل اولان بادر ولکن بر لفظنده اولان باشفوی اولمغله اکا اتباعا
مضموم اوقنور (بر باء عجمینك فتحیله امر حاضردر مصدری بردندر
اوچمق معناسنه نتکم پردده سبق ایتدی (کویش ایکی یائله در زیرا
کویی مضارع مخاطبدرکه اولکی یا اصلیه وایکنجی خطاب ایچوندر
وشین ضمیر غایبدرکه کویی یه مفعولدر وبومقوله شینك ماقبلی
عند الاکثر مفتوحدر بوراده ضرورت وزنیچون اسکان اولنمشدر (ور
حرف شرطدرکه واکردن تخفیف اولنمشدر (نهی نونك کسریله
مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه وضع کبی
مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر بوراده بارش ده
شین نهی یه قید در (طائر اصلنده یائی درکه حق رسم یائله اولمقدر
ولکن مصحف عثمانه تبعیت ایله همزه ایله مرسوم اوله کلمشدر

معنای

(معنای بیت بودر که) اکر سن دوه قوشنه اوچ دیسک اوجغه قادر اولمیوب بن دوه یم دیر واکر اوزرنه یوك قویه سن بن قوشم دیر الحاصل اوجغه کلنجه دوه نه بیلور اوجغی که جسم ثقیل در دیر وحله کلنجه قوشه یوك یو کلتمه نك مناسبتی وارمیدر استبعاد ایدر یعنی علی کل حال تعللدن خالی دکلـدر زیرا مجاهده یی سومز بلکه کندی قولاینه کیتمك استر فهم جدا* چون کیاه زهر رنکش دلکش است* لیك طعمش تلخ و بویش ناخوش است* رنکش مبتدا دلکش است خبر در چون رنکی تشبیه واکافیدر لیك حرف استدراکدر لکن معناسنه ولکن حرف استثنا دیو تعبیر ایدرلر زیرا استدراك کله استثنانك مؤداسی یرد تتکم(ان شاالله کلمه سنه استثنا دیدیلر مع هذا شرطدر زیرا لاجرن ان شاالله ولاخرج الا ان یشاالله معنای واحد اوزرنه درطعمش مبتدا ومابعدی خبردر کیاه کاف عجمینك کسریله قوری اوتدر تازه چنه سبزه دیرلر کاه اولورهایی حذف ایدرلر خفاسندن اوتوری وکیا دیرلر کیاه زهر دیدیکی زهراوتیدر رسم هلاهل کبی که سند اقلیمنده هلاهل شهرنده بتر زهرناك اوتدر ودیمشلردرکه (آدم علیه السلام جنتده دانهٔ کندمی اکل ایتدکدن صکره وجه ارضه هبوط واقع اولدقده قیٔ ایدوب انك قیئـندن زهر اغاجی واوتی بتشـدر (دلکش وصف ترکیبی درکه اصلنده کشـندهٔ دلدر کوکل چکیجی وجذب ایدیجی معناسنه پس کوکل میل ایتدیکی وخاطر منجـذب اولدیغی مستحسن نسـنه یه دلکش دیرلر (طعم فتحله طاتمق ویمك ومأکول اولان نسنه نك کـندنه دخی دیرلر بورادہ مراد داد در تلخ آجیدر(معنای بیت) بودرکه نفسك رنکی زهر اوتنك رنکی کبی دلکش ورعنادر که صورتیله خاطری جذب ایدر وکندی هوی ومشتهیاتنه میل ایتدرر ولکن دادی ورنحه سی دخی ناخوش وبددر پس هرکیم انك نمایشنه فریفته اولوب مشتهاسنی تناول ویا استشمام ایدرسه آخر زهرلنور ودماغنـه خلل کلور بونده بویی دخی درج ایتدیکی ادنانك وقوعنی استبعاد ایجوندر یعنی زهری یمك شـویله طورسون بلکه رنحـه سنی شم ایتمك بله مضردر بو جهتدن طالب حقه کرکدر که هوای نفسه اصلا مساعده ایتمیه وشهواتی یولنه کیتمیه

* مطلب

والا هلاك اولور * کر بطاعت خوانیش سستی کند * لیك اندر معصیت چستی کند * بونك تقدیری اکر خوانیش بطاعت کند سستی وکند اندر معصیت چستی دیمکدر که مصراع اول شرط وجزادر واعراب ثانی ظاهردر (خوانی مضارع مخاطبدر شین ضمیر مفعول متصلدر که نفسه راجعدر مصدری خواندن در واو رسمی ایله اوقمق ودعوت ایلمك معناسنه سستی ده یا مصدریه در سست ککشك دیدکلریدر که مقابلی بیخشدر معصیت طاعتك مقابلیدر که امره مخالفدر (چستی ده یا مصدریه در چست جیم عجمینك ضمیله چابك وچالاکدر (معنای بیت) بودرکه اکرسن نفسی طاعت حقه اوقوسك ودعوت قلسك سستلك ایلر وکسل وفتور کوسترر وفرمان الهی یه انقیاد ده منافق کبی کوشك اولور ولیکن معصیت ومخالفت بابنده چابك وچالاك اولور زیرا اطاعت خلاف جبلتی اولمغله مسجد قپوسنه کلدکده پیر ناتوان کبی اشیکن اتلایه مز ومعصیت مقتضای ذاتی اولمغله میخانه نرد بانه پهلوان وجوان کبی چقار پس هرکسك میلی نه طرفه ایسه نشاطی دخی اکا کوره در * نفس را آن به که درزندان کنی * هرچه فرماید خلاف آن کنی * تقدیری آن به که کنی نفس را درزندان وهرچه فرماید کنی خلاف آن دیمکدر که آن مبتدا وبه خبری وکنی جمله سی که رابطه سیله انی بیاندر وهرچه مبتدا وفرماید جمله سی صفت وکنی جمله سی خبردر زیرا عربی ایله تعبیری بودرکه کل شیء یأمر به النفس یجب علیك ان تفعل خلافه (به باء موحده نك کسری وهاء ساکنه ایله یك معناسنه بن سندن یك بیلورم دیه جك یرده عجم من ازتو به دانم دیر بهتر یکرکدر زیرا ترادات تفضیلدر بوراده فعلك ترکدن اولویتی منع ترکله اولان فعلدر یوخسه مطلق دکلدر پس فعلی واجب اولمش اولور فاحفظه (زندان حبس اولاجق یرکه عرب سجن دیر زندان بان زندانجی زندانیان اهل زندان (هرچه هرنه که دیمکدرکه هرکل افرادی معناسنه (فرماید مضارع غائبدر مصدری فرمودن در بیورمق معناسنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتورب فرماید وفرماینده دیرلر بوراده بیورمق ایله تعبیر ایتدیکی (ان النفس لامارة بالسوء) مضمونی اوزرنه در یعنی کرچه فی نفس الامر

نفسده امر يوق بلكه تزيين وتسويل واردر ولكن اهل هوى اكا
مأمور ومطيع كبي اولغله اول معنادن بيورمق ايله تعبير ايلدى
(خلاف وفاقك ضديدر (معناى بيت) بودركه اول يكدر بلكه
واجبدركه نفسى مخالفت زندانبنده حبس ايليه سن وهرنه امر ايدرسه
انك خلافني اوزرنه اوله سن زيرا برد ذيلك حكمنه محكوم اولمق سنك
سلطانلغكه دوشمز بوجهتدن اكر طرق اولمق استرسه سن انى اچلق
زندانندده حبس ايله وانواع شهواتى حلال طيبه وهواسنى هدايه
تحويل ايله بلكه مشتهياتدن بالكليه فارغ اولوب نان پاره وخبز
يابس ايله قناعت ايله كه جهاد اكبر ايتمش اولورسن زيرا نفس دشمن
حقدر ودشمن حق قتل ايتمك كركدر تاكه دوستان آسوده اولالركه
قواى روحانيه در وعالم انفس انك شرندن امين اولېجق عالم افاق دخى
خلاص اولور وارسلان زنجيرده اولمسه افساد فى الارض ايدر پس
انك مقيد ومغلول اولديغى عين صلاحدر* نيست درمانش بجز جوع
وعطش* تاكه سازى رام اندر طاعتش* درمان بحسب المعنى نيسته
فاعلدر زيرا لسان عربيله ابس للنفس. دواء ديمكدر بجز نفيه متعلقدر
تاغرض وتعليل ايچوندر رام سازينك مفعوليدر طاعتش ده اولان
شين معناده سازي يه قيددر تاكه ساز يش ديمكدر (درمان چاره وعلاج
(جوع اچلقدركه معده نك طعامدن خلويدر (عطش تشنه
اولمقدركه صوسزلقدر (سازى مضارع مخاطبدر مصدرى ساختن در
دوزمك معناسنه مضارعنده خازايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر
ونعمة الله ده كلوركه ساختن دوزمك وسازيدن دوزمك ويراقلمق
(رام مطيع ومنقاد (معناى بيت) بودركه نفسى اصلاح ايتمكه اچلغك
وصوسزلغك غيرى وجهله چاره وعلاج يوقدر تاكه آنى طاعت
حقه مطيع دوزه سن وامرنه انقياده تهيئه ايده سن يعنى اعظم اسباب
تزكيه جوع وعطش در زيرا اصلنده جوعله اعتراف ربوبيت
ايتمشدر پس بو عالمده دخى صلاحى اكا منوطدر والا اول درده
دكه نسنه درمان اولماز واولى بربدخويدركه دكمه تربيه ايله طاعت
وعبادته دوزيلوب قوشلمز سير ايله اكل وشرب اهلى اولنلرى كه
نه مرتبه ده سركشلر وانقيادن خارجلر در و بالفرض انقيادلرى

اولسه دخی جان وکوکلدن نشاطله دکل بلکه کراهت واستثقالله در والله المعین علی ترکیتها *چون شتر دره در آی و بارکش* بارطاعت بردر جبار کش *دره درآیه ظرفدر وچون اول مضمونی تشبیهدر و بار مابعدنده امرك مفعولیدر و بار طاعت ایکنجی کشك مفعولیدر بردر دخی اکا متعلقدر (بر بوراده یا معناسنه در ویا تأویل ایله استعلاء معناسنه در زیرا کشیده اولان بارك تنزیلی قپو اوزرنده وانك حکمنده اولان برده اولور (درآی ده در ایچرو معناسنه آی امردر مصدری آمدن درکلك معناسنه مضارعنده میم یا یه قلب تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر آمد شد کردن کلش کیدش ایلك (کش امردر مصدری کشیدندر چکمك معناسنه مضارعنده یا حذف اولنوب کشد وکشنده دیرلر (جبار بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که دوه کبی یول ایچروسنه کل و یوك چك یعنی طاعت وتقوی یوکنی درکاه جباره چکوب کوتر زیرا تکالیف شرعیه نفسك اوزرنده بارکبی در یول صراط مستقیمدر ومحل نزولك بارکاه حقدر پس دوه کبی آهسته بارکاه بارخدانك رضاسی منزلنه کیت ونوجهله دعوت ایتدیسه اول وجهله اجابت ایله وطریقدن انحراف کوسترمه حذر ایت والا یولك کعبه یه چقمز بلکه ترکستانه چقر بعد ذا بومعنی نقله زاهد حالنه کوره در والا روحله عارفه کوره درکاه حقه کیدن فنا فی الله در زیرا اودرکاهده زیاده مقبول اولان فقر وعجز وذلت وامثالی صفاندر *چون شترمرغ انکه از بارش کریخت* ازکلستان حیاتش برك ریخت* تقدیری آنکس که کریخت از بارش چون شترمرغ ریخت برك ازکلستان حیاتش دیمکدر که اعرابده ننذاری مروز ایتدی حاصلی مصراع اول مبتدا وثانی خبردر وکه لفظنك مدخولی اولان جمله مبتدایه صفتدر بارش ده ضمیر مبتدایه راجعدر انکس که از بارخود دیمکدر (کریخت کاف عجمینك کسریله فعل ماضیدر مصدری کریختن در قاچمق فرار معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دینلور وبعض لغاتده کریزیدن دخی درج اولنمشدر ولکن اصل مصدر اولکیدر (کلستان کاف عجمینك ضمی ولامك کسره سیله وکذلك لامك سکونی وسینك کسره سیله ایکیسی دخی جائزدر وزنه تابعدر

هر قنغی وزن اوزرنه مستقیم ایسه استعمال اولنور اصلی اولان ثانیدر
زیرا ستان کسرله ظرف مکاندر اکرچه هر یره اطلاق اولنماز بلکه
شول یره دیرلر که منشاء اوله پس کلستان کللکدر یعنی چوق کل بتن
یردر بر یره وافر کل کتوروب دوکسه‌لر اول یره کلستان دیمزلر (برك یپراق
ویراق ودقایقده کلور که برك یپراقدر کل یپراغنه برك کل دیرلر اما
مجاز در معنای حقیقیسی یراقدر یول یراغنه برك راه دیرلر اغاجك
اولسون وچیچکك اولسون لوازم ومهماتندن اولمغله یپراغه برك
دیدیلر (ریخت فعل ماضیدر مصدری ریختن در دوکمك وصب
معناسنه ریزیدن دوکلمك انصباب کبی مضارعنده خایی زایه قلب
ایدوب ریزد ور یزنده دیرلر بو صورتده حیاتش ضمیری برکه قید
اولوب برك دخی ریختك مفعولی اولور ازکلستان حیات ریخت برکش
تقدیرنه (معنای بیت) بودر که اول کس که دوه قوشی کبی کندی
یوکندن فرار ایلدی و بار طاعت چکمدی کلستان حیاتدن عمری
یپراغنی دوکدی و بهارینی صولدردی و کندینی اهلاك ایتدی زیرا
طریقده بارکش اولمیان حیوانی طاغده قورد یر وکذلك حیات قلب
ونماء روح فیض طاعتله در پس بو معنی اولمیجق وجودنه یبوست غلبه
ایدوب بالاخره کندینی صولدرر وعمرنده دخی برکت بولمیوب کندینی

تیز اولدرر * بار این در را بجان باید کشید * ورنه همچون سك زبان
باید کشید * تقدیری بار این دررا باید کشید بجان ودنه باید کشید همچون
سك دیمکدر که بار کشیدك مفعولی و کشید بایدك فاعلیدر که ایکی
فعلك اجتماعی وثانی نك مصدر به تینن اقتضا ایدر پس کشید بوراده
کشیدن معناسنه در ورنه واکرنه کشید دیمکدر زبان ایکنجی کشیدك
مفعولیدر سك کاف عجمی ایله کلبدر (معنای بیت) بودر که بو قپونك یعنی
بلبحقك یوکنی جانله چکمك کرکدر یعنی ازدل وجان خدمتده بولنملودر
وکسل وفتور کوسترمیوب نشاط وانبساطله طاعتده قائم اولملودر
واکر بو وجه اوزره بارکش اولمزسه کلب کبی لسانی چکمك کرکدر یعنی
سکوت ایتملودر زیرا بو معنی لاف وکذاف وقیل وقاله تمیز بلکه
خدمتله وجوده کلور بونده مدعی بی کلبه تشبیه ولردر تنکم تأمل ایله

ظاهر اولور فافهم * هرکه او کردن کشد این بارها * باشد ار نفرین

بروانبارها * کردن کشدن مفعولی و بعد الجمله اوبه خبرو بعد الجمله مبتداء
اوله صفتدر که هرکه در انبارها باشدك فاعلیدر وازانباری بیاندر و بعد
الجمله هرکه یه خبردر کردن کاف عجمی ایله بیوند رعنق کبی زین اصلنده
زاین در همزه سی در جده رسما دخی حذف اولنمشدر بارها بارك
جمعیدر زیرا جمادك ادات جمعی الف وهادر نفرین ایلنج ولعنت ایتمك
فارسی ویردی د بجك برده نفرین دادد برلر اصلی ناآفرین درکه لسان
فارسیده نافی ایچوندر نفرینك مقابلی تحسینده مستعمل اولان آفرین در
کافی الدقائق (برواصلنده براودرکه براستعلا ایچون واوضمیر منفصلدر
صکره الف حذف ورایه ضمه حرکتله وصل اولنمشدر انبارها انبارك
جمعیدر ایچنه غله قویدقلری اوه وکیلاره دیرلر و بعض لغاتده انبار
انبرك جمعیدرکه سرلهکه عربیدر دیمشدر فاما بومعنایه قاموسده انبار
ونبر یوقدر وحلبیده کلورکه انبار انباشتن وانبارید ن لفظندن
مشتقدر دیمشدرکه طولدرمق معناسنه در بوصورتده عربی اولمدیغی
ظاهراولور الحاصل انبار انصار وزنی اوزرنه کلمهٔ مفردهٔ فارسیه در
عربیه وجمع دکلدر عرب براوسنده اولان انباره بیت الغله وبر التنده
اولان چقوره مطموره دیر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
ذکر اولنسان طاعت یوکلرندن یعنی انواع طاعاتدن کردنکش اوله
واعراض واباء ایلیه انك اوزرنه انبارلر طولیسی ایلیجلر و بددعا لعنتلر
اولور یعنی الله تعالی نك وملائکه نك وناسك لعنتی آنك اوزرنه اولور
نتکم قرآنده کلور (اولئك علیهم لعنة الله والملائکة والناس اجمعین)
پس بوراده انبار ذکری کثرت لعنتی تمثیل ایچوندر نتکم اکول اولانه
فلانك قارنی انباره بکزر دیرلر مراد کثرت اکلی وسعت بطنی تمثیلدر
وکبیر البطن اولانه دخی دیرلر انبارکبی قارنلو معناسنه و بوندن اخذ
اولندیکه خدمتده بولنمق و بارکش اولمق رحمت الهیه یه وخیر دعا یه
واخذ نفسه وسیله در فافهم * کردهٔ بار امانت را قبول * از کشیدن

پس نباید شد ملول * بارکرده نك مفعول اولی وقبول ثانیسیدر
مصراع ثانینك تقدیری پس نباید شدن ملول از کشیدن دیمکدرکه
پس فاء جزائیه معناسنه در شد مصدرله مؤول درکه نبایدك فاعلیدر
ملول شدنك مفعولی وجار ومجرور ملوله متعلقدر کردهٔ ماضی مقید

وهمزه خطاب ایچوندر معناسی ایتمش سن سن کچمش زمانده دیمکدر
رسم اصلیسی کرده ای درکه الف ماقبلنده هایی وفتح دالی محافظه
و یا خطاب ایچوندر یاء خطاب حذف والف عین بتراء صورتنده
رسم اولنوب یاء خطابدن بدل قلندی اشته همزه نك خطاب ایچون
اولدیغی بدلیت ایله در والا خطاب ایچون اولان یادر بعض مواضعده
که کردی کلور ایلدك سن معناسنه بوصورتده ماضیء مقید قسمندن
اولماز امانت خیانتك ضدیدر اصلنده مصدردر صکره انسانك
اوزرنه مأمون اولدیغی نسنیه اسم قلندی پس امانت اداسی لازم
کلان حقدر قال الله تعالی (انا عرضنا الامانة) مقصود ظاهرده وضع
الهیه درکه شرائع واحکامدر وحقیقتده بلاواسطه فیض ربانی
وسر رحمانیدر (قبول ردك مقابلیدر که فارسیده پذیرفتن ایله تعبیر
اولنور مصادر شاذه دندر ولکن ابن اعرابی قافك ضمه سن دخی
حکایه ایتمشدر دخول وزنی اوزرنه (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه
یعنی برنسنه دن اوصانوب سیراولمق (معنای بیت) بودرکه سن
بار اماتی وحملها الانسان موجبجه قبول ایتمش سن پس اول باری
چکمکدن ملول اولمق کرکز بلکه جد ونشاط اوزرنه الی آخر العمر
خدمتده بولنوب باب حقه تردد ایتملودر وظاهرك احکام شرعیه ایله
تعبده مشغول اولوب باطنك دخی استفاده ایچون حقه مقبل کرکدر
وامور تعبدیه یه ریا صغمیوب اظهار دخی لازم کلدیکی کبی اسرار حق
دخی تکلفدن مصون وستر واخفایه مقرون اولملودر والا ظاهرا وباطنا
خیانت لازم کلور وصاحبی ظلوم و جهول اولور * روز اول خود
فضولیء کردهٔ * دآن فضولی از جهول کردهٔ * فضولی کردهٔ نك
مفعولی ور وز آنك ظرفیدر دان فضولی مبتدا وجهولی ما بعدنك
مفعولی و بعد الجمله خبر وماقبلنه معطوفدر بوصورتده عطف الاسمیة
علی الفعلیه اولور وجائزدرکه آن کردهٔ یه مفعول اولوب عطف الفعلیة
علی الفعلیه اولا که بلاغته مناسب اولان بودر روز اولدن مراد
یوم میثاقدرکه اول کونده آدمك علیه السلام ذریتی ار واحندن عهد
آلنمش وایمان وعلم عرفان وعمل اوزرنه روح وقلب وجسد عقد
اولنمشدر واول امانتك صورتی اولان برحجری آدم اوموزنه آلوب

اوراده قالمشدر واندن اولادنك اوزرنه ركوب ظاهر وباطن بو باركرانى
الى هذا الان والى قيام الساعه حامل اولمشلردر (خود لغت حلبى ده
كلورکه كندى ديمكدر واورسميدر واداتدر كه براسمك آخرنه اولاشور
حكم مرتبه ده خصوص حالته دلالت ايدر فضولى ولى ووكيل واصل
اولوب مالايعنى يه مشتغل اولانه ديرلر (فضول اصلنده فضلك جمعيدر
كه نقصك ضديدر (وامام راغب ديمشدر كه فضلك اكثر استعمالى
ممدوحده وفضولك مذمومده در بوراده فضولى ده ياء مصدريه در
(وان اصلنده وآن مداله صكره وزنيچون درج اولنمشدر (جهولى ده
يادخى مصدريه در جهول صيغهٔ مبالغه در صبور وزنى اوزرنه زياده
جاهل معناسنه (معناى بيت) بودر كه روز ازل واولده كه يوم
ميثاقدر خود فضوللق ايتمش سن واول فضوللغى دخى زياده جهلكدن
ايلمش سن يعنى ابتديكك عهدك عاقبتن بلميوب درعهده ايتمكله
فضوللق ايلدك زيرا سموات وارض وجبال حمل امانتدن اباء ايتديكى
وقتده سنك اوزريكه التزام ايچون قليچ وجبر وقهر يوغيدى بلكه
سن همان كندى يانكدن بن بونك عهده سندن كلورن ديو التزام
مالايلزم ايلدك ولكن (انه كان ظلوما جهولا) موجبنجه ظلم نفس ايتدك
واماتى موضعنه وضع ايتميوب خيانت ايتدك وعاقبت خيانتك سببيله
مؤاخذه اولنه جغكى بلمدك وبر امر سهل صاندك وآخر صعب چقدى
فاما عارفلر بوراده ظلوميت وجهوليتى خلافنه دخى حمل ايتمشلردر
(پس اكثر انسان كرچه ظالم لنفسه در فاما مقصود اولان انسان
كاملك ظهوريدركه حامل امانت ظاهره وباطنه فى الحقيقه اودر وانك
وجودى واحد كالف در و(عليكم بالسواد الاعظم) ده سواداعظم
واحد على الحق در (پس ناظمك قدس سره تقبيح وتشنيعى ناقصلره
كوره در وبو عالم زمان مهدى يه دك سواد اعظم دن خالى دكلدر
(والحمد لله تعالى وبو محل كرچه زياده تفصيل اقتضا ايدر ولكن تطويله
مؤدى اولور پس تفاسير وسائر مواضعدن طلب اولنه * جنبشى كن اى
پسر كاهل مباش * چون بلى كفتى بتن تنبل مباش * جنبشى كن كلمه سنك
وكاهل دخى مباشك مفعوللريدر بلى كفتى نك مفعوليدر تنبل مابعدنده
مباشك مفعولى (وبتن تنبلك صفتيدر (جنبش اسم مصدردر ياوحدت

ایچوندر که نوعیته مجهولدر مصدری جنبیدن کلور دپرنمك تحرك معناسنه تعدیه سنده جنبانیدن دیرلر که تحریك دیمکدر (کاهل سست در تنبل کبی تنبل ایله مقابله‌دن ها مفتوح اولمق وجائزدر که ها اصلنده مکسور اولوب بوراده قافیه ایچون مفتوح اوقنه (بلی لامك فتحیله عربیدر اکرچه عجم کسرله اوقور بلی منفی بی اثبات وکلامی جحددن تحقیقه رددر که بل منزله سنده در حتی بعضیلر دیمشلردر که بلی اصلنده بل ایدی صکره الف زیاده قلندی تاکه اوزرنه سکوت حسن اوله پس الست بربکم استفهامنده بلی ایله جواب ویردکاری الله تعالینك مخاطبلرك پروردکاری اولمامغی نفی اولدیغن بیاندر زیرا نفیی نفی ایتمك عین اثباتدر

مطلب

اشته بو کلمه اقرار وایمانه دالدر اکر انلر یرینه نعم دیسلردی انکار وکفر لازم کلوردی زیرا نعم نفیی تحقیق وجحدی تصدیق ایچوندر که لست بربنا دیمکدر (کفتی ماضی مخاطبدر مصدری کفتن درسویلمك معناسنه مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب بریا زیاده سیله کوید وکوینده دیرلر مخاطبی کویی کلور (معنای بیت) بودر که ای پسر مقام خدمت حقده برجنبش ایله وبرنوع عظیم حرکت کوستر سست اولمه چونکه روز میثاقده الست بربکم خطابنه جواب ویروب بلی دیدك واعتراف ربوبیت ایلدك وبو مرتبه ایله عالم ارواحده قرار وایمان فطری ثابت ومتحقق اولدی پس عالم اجسامده دخی تنکاه تنبل اولمه واقرار وایمان ازلی عمل صالح ابد ایله تأکید وتقویت ایدوب ارکانکی شرائع واحکامده اعمال واستخدام ایله تا که اقرارکه نشان اوله وقلب وقالبك شداد واستقامت بوله ودخی (اعملوا فكل میسر لما خلق له) سری ظهوره کله اشته بعث رسولدن مراد بو ایمانی تذکیر وامر اماتی تحدیث وعهد قدیمی تجدید در زیرا غواشئ بشریه وحجب ظلمانیه ووسائط کثیره وعوائق وفیره نسیان وخیانت ونقض ایراث ایدر والله الحفیظ * هرکه اندر طاعتش کسلان بود * حاصلش کمراهی وخذلان بود * هرکسی که تقدیرنده درکه هر مبتدا اندر کسلانه ظرف وکسلان بوده مفعول اولوب بعد الجمله مبتدایه صفت اولور حاصلش مبتداء ثانی وکمراهی بودك مفعولی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبودخی بعد الجمله مبتداء اوله خبردر کسلانك عطشان وزنی اوزرنه

صفت مشبهه درکسل برنسنه ده تثاقل وفتوردرکه آنده تکاسل لایق
دکل بلکه تحصیلی ایچون قیام وجد واهتمام لازمدر انکیچون کسل
مذموم اولدی وصفت نفاق قلندی حاصل بوراده محصول ونتیجه
دیمکدر (کراهی‌ده یا مصدریه در کمراه ضال معناسنه درکه صفت
مذمومه درو بو اعصارده عوام ناس غلط ایدوب مدحده استعمال
ایدرلر وفلانك کراهلغی واردر دیرلر یعنی بولنده وصوینده ومعموردر
دیمك استرلر بوایسه لغتدن خارج برغلط فاحشدر و بالاده کذر
ایتمشدرکه کراه اصلنده صفت مشبهه درکنهکار وسیاه کاسه
وکمان ابرو وامثالی کبی خذلان کسرله ترك نصرتدر یعنی برکسیه
نصرت اولنمیوب حالی اوزرینه ترکه خذلان دیرلر پس مخذول
منصورك مقابلیدر انکیچون دعاده دیرلر) اللهم انصر من نصر الدین
واخذل من خذل المسلمین (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حقك
طاعتنده کسلناك واهل فتور اوله زیرا طاعتی شینه اضافت ایتمك
مطاع اولان حق اولمغی اشعار ایدر مع هذا ابیات سابقه دخی مرجعه
قرینه در پس او مقوله کسه نك محصول ونتیجه سی و مال حالی
ضال ومخذول اولمق اولور زیرا مهتدی اولان طریق عبادتده بولنور
ونصرت دین ایدن دخی حقدن منصور اولور نتکم قرآنده کلور
(ان تنصروا الله ینصرکم) پس طریق شرعدن خارج اولانه کمراه
ونصرت دین ایتمینه خذلان دیرلر والعیاذ بالله تعالی * وقت طاعت
تیز روچون باد باش * وزهمه کار جهان ازاد باش * بونك تقدیری
روتیز وقت طاعت باش چون باد و باش ازاد ازهمه کار جهان دیمکدرکه
تیز لفظی روك تحتنده فاعلندن حالدر زیرا مسرعا معناسنه در وقت
روه ظرفدر باش چون باد ماقبلنده اولان تیزی یعنی سرعتی بیان
وآنی تشبیهدر وازاد ایکنجی باشك مفعولی وازهمه ازاده متعلقدر
(تیز تانك کسره سنك اماله سیله کسکن وعجله ایتمك معناسنه (رو امر
حاضردر مصدری رفتندر کیتمك و یوریمك معناسنه مضارعنده
فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رودو رونده دیرلر (وز اصلنده وازدرکه
واو فی الحقیقه باش اوزرینه داخلدرکه بوراده جملهٔ فعلیه یی جنسی
اوزرینه عطف ایچوندر (همه جمله ودوکلی اصلی هم درصکره معنای

عامدن معنای خاص علمی به نقل علامتیچون آخرنه ها الحاق اولندی (آزاد حر الاصل ومعتق وسرو اغاجنه دخی آزاد دیرلر روایت اولنورکه مجنون برکون بر باغبانی کوردیکه برسرو اغاجن کسمك دلر قدیاره بکزر بونی کسمه دیو شفیع اولوب بهاسن ویروب آزاد ایتدی خصوصله اول سروه آزاد دیدیلر بعده شایع اولوب هرسروه آزاد دنلدی وبرسروك قدی غایت موزون اولنسه خصوصله اکا آزاد دیرلر (معنای بیت) بودرکه طاعت وقتنده سرعت وعجله ایدیجی اولدیغك حالده یوری وسرعتده باد کبی اول زیرا طاعته مسارعتله مأمورسن نتکم قرآنده کلور (وسارعوا الی مغفرة من ربکم) الآیه زیرا مقصود اسباب طاعته مسارعتدرکه جنتده رؤیت حق ایچون مقام کشیه مسارعت بوراده طاعته مسارعت قدر در وکار جهانك جمله سندن یعنی تعلقندن منقطع وآزاد اول الحاصل وقت طاعتده کار دنیایه شغلك وار یسه اندن کسل زیرا مقبول کارکار آخرتدر بوخسه کار دنیا دکل ویالکز برکار دکل بلکه جملهٔ علائقدن انقطاع وتجرد تام ایدوب اهل تفرید زمره سندن اول که حقدن کلدك ینه حقه کیدرسن پس تجرد ده مجیٔ وذهابی بری برینه تطبیق ایله

* منزلت دورست وبارت بس کران * کوششی کن پس نمان ازدیکران * منزلت دورست مبتدا وخبر وبارت کران دخی بویله در کوشش کن کلمه سنك مفعولی وازنمانه متعلقدر (منزلت ده تا خطاب ایچوندرکه منزل اکا مضافدر (منزل نزول ایده جك مکان حسی در بوراده مقام معنویدرکه مقام وصولدر (دور ایراقدر مقابلی نزد یکدرکه قریبدر (بارت ده دخی تاخطاب ایچوندرکه بار اکا مضافدر (بس باء عربیله زیاده معناسنه در (کران کاف فارسینك کسریله آغر معناسنه در ثقیل کبی (کوششی ده یا وحدت ایچوندرکه نوعیتده محمولدر کوشش کاف عربینك ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دوریشش معناسنه بوراده همان مصدر معناسنه درکه دورشمق واجتهاد ایدوب چالشمقدر (پس بو پس باء عجمی ایله در فاء جزائیه معناسنه (نمان نهی حاضردرکه اصلی نه ماندر یعنی نون مفتوحه نافیه در مان امردر مصدری ماندن تالمق معناسنه مضارعنده نونه

فتحه حركت ويروب ماند وماننده ديرلر مانستن كه بكزمكدر
مضارعنده سين حذف اولنوب انده دخی ماند ومانند ديرلر ولكن
التباس مقام وقرينه دن مندفع اولور (ديكران ديكرك جمعيدر كه
دخی وغيری معناسنه تتكم تفصيلی بالاده كذر ايتدی (معنای بيت)
بودكه سنك منزلك ايراق ويوكك زياده آغردر پس چالش
غيريلردن كری قالميه سن زيرا انلر واصل اولوب سن فراقده قالورسن
بوندن مقصود بلر علاقه بی تخفيفله بلكه اصلندن اسقاط وازاله ايله
توصيه در تتكم خديثده كلور (وخفف الحمل فان العقبة كؤد) يعنی
اخرت عقبه ويوقشی صربدر كه يوكلی آدم اول عقبه يی مرور
ايده مز پس سعی ايدوب بلر وجود وعلاقه يی اوزرندن رفع ايتمك
كركدر اهل تجرد اولنلر ايتدكلری كبی والا كار مشكل اولوب برزخده
قالمق اقتضا ايدر اهل برزخ ايسه جقدن محجوبدر وآی اكا كه ياردن
جدا اوله منزل وصله ايرميه وجمال حق كورميه وقد وصل الاحبة
وانقطعنا * راه پرخوفست ودزدان دركمين * رهبری برتاتمانی برزمين *
راه مبتدا وپرخوف خبری ودزدان دخی مبتدا ودركمين خبری در
رهبری بره مفعولدر تا غرض ايچوندر (پر ضم باء فارسی ايله طولو
مملو معناسنه (خوف امنك ضديدر كه توقع مكروهدر يعنی امارت مظنونه
ويا معلومه دن زمان مستقبلده توقع وانتظار اولنان امر مكروهدن
لاحق وعارض اولان غمدر (دزدان دزدك جمعيدر كه اوغری
ديدكلريدر دزديدن اوغرلمقدر كه عرب سرقه ديرلر (كمين كاف عربينك
فتحيله پوسی بكين كاه پوسی يری يعنی استخفا ايده جك يركه عرب
مكمن ديركوندنكه پنهان اولمق معناسنه (رهبر ورهنما قولاغوز كه
عرب دليل ديريول كوستريجی وايلدبجی معناسنه اصلنده وصف
تركيبيدر كه برنده راه دز رهبری ده يا وحدت ايچوندر (بر باء عربينك
فتحيله امر حاضردر مصدری بردن درضمله ايلتمك معناسنه مضارعنده
بانك ضمه سی فتحه يه ابدال اولنوب برد وبرنده ديرلر (نمانی فعل مضارع
مخاطبدر اصلنده رسمی نه مانی در كه نه حرف نفيدر صكره آخرنده
هاء بيلن حزف ونون مانی يه متصل قلنمشدر (معنای بيت) بودر كه
راه حق خوفله طوليدر يعنی زياده خطرناكدر وخوفلودر واوغريلرده

بوسيده در

پوسیده‌در یعنی اول بولده پوسیده اوغریلر وحرامیلر اولمغله ابناء سبیله
زیاده خوف واردر وانک حرامیلری نفس اماره وهوی وشیطان
وشهوات وافکار فاسده وظنون وشکوك وشبهات‌در بوجهتدن
یانکجه سلاح کوتر توحید وذکر وقوت یقین وعفت وصلاح وتقوی
وموافقات شرعدن تاکه اول مخالفلره زبون اولمیه‌سن وسلامتله کذر
ایدوب کیده‌سن ولکن بررهبر ورهنما ایلت یعنی اول بولده یالکز
سلاح کفایت ایتمز بلکه سکا برقولاغوز ومرشد دخی کرکدر ایمدی
بویله برکسه بولوب بوطریق مخوفده اکا تابع اول تاکه یراوزرنده وقفه
ایدوب قالمیه سن بلکه طوغری بولدن منزله ایره سن اشته بوندن
سالکه برمرشد کامل لازم اولدیغی ظاهر اولدی زیرا خود بخود سلوك
اولمدیغی مقرردر قال الله تعالی (اهدنا الصراط المستقیم) یعنی هادی
ومرشد اولا و بالذات الله تعالی‌در واندن خلیفه سیدر که انک صفاتیله
قائم ومتخلیدر * هرکه در ره از کران باران بود * هردمش از دیده
خون باران بود * مصراع اول مبتدا وثانی خبردر هردمش‌ده شین
معناده دیده‌یه قیددر هردم از دیده اش دیمکدر خون بودك فاعلی
و باران مفعولیدر ازدیده بارانه متعلقدر هردم دخی اکا ظرفدر
(کران باران) صفت مشبهه‌در آغر بوکلیلر دیمکدر پس باران بارك
جیجی بولك معناسنه (دیده) دقائقده کلورکه دیده کوز ایچنده قپاق
التنده اولان یردر چشم کوزدرکه قپاق وکرپك انده داخلدر دیده ده
داخل کرکدر اما سواد و بیاض دیده ده داخلدر دیده مرکبدر برجزئی
دید درکه اسم مصدر دردیدن دنکه کورمکدر کفت کفتن دن اسم
مصدر اولدیغی کبی کوزه دیده دید کاری مذکور اسم مصدرلك معناسنه
انتساب خاصی اولدیغندن اوتوریدر پس جزء ثانی که هادر نسبت
ایچوندر تکم الدوکجکنه دسته دیدکلری دست که الدر اکا انتسابی
اولدیغندن اوتوریدر وکتاب مذکورده برمحلده دخی کلورکه دیده ده
ها معناسی عامدن اسم خاصه نقل علامتیدر و بوتقریردن فهم
اولنورکه یانك مدلولی نسبت ایچون اولدیغی کبی هانك مدلولی دخی
نسبت ایچون اولورتکم دستورده کلورکه الف ونوندن صکره یادن
بدل برهاء نسبت زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه عاقلانه عارفانه دیرلر زیرا

بوحاله لياقت ونسبت افاده ايدر (خون قاندركه عرب دم دير (باران صفت مشبهه در يغاغن معناسنه كريان اغلاغن ونالان اكلكن ديمك اولديغي كبي مصدري باريدن دركه ياغمقدر و بوجهتدن يغموره باران ديرلر و يغمورلغه باراني ديرلر ويغموردن قاچوب تحصن ايده جك آلاچقه يعني قاره اوه كه اهل غنم چادركبي قوررلر باران كريز ديرلر و بوراده ايكي باران اراسنده تجنيس تام واردر مع هذا بري جمع وبري صفتدر (معناي بيت) بودركه هركمكه راه حقده آغر يوكليلردن اوله هردم انك كوزندن قان ياغيجي اولور يعني ثقيل الحمل اولان كشي يوكن چكمكدن عاجز اولوب قان اغلر وهردمي بومحنله بويله چكر زيرا عقبه صعب وطويل المسافه در وانك برصورتي صراط و برصورتي دخي (سارهقه صعودا) ده صعوددر وصعود آنشدن برطاغدركه صعود ونزولي يتمش سنه ده حاصل اولوركه مالا يوصف بر نوع عذابدر الحاصل انسان طريق آخرتده هر نقدر سبكبار اولورسه اولقدر مستريح اولوب سهولتله كيدر وعقبات مشقتني چكمز والا شدائدله مبتلي اولور واول بار انسانك وجودي واحكام طبايع وعناصري وتعلقاتيدر وبومقامه متعلق حديث شريف واردركه كتاب محمديه اوزرنه اولان شرحمزده ايراد اولنمشدر وعلى التفصيل فوائدي تحرير قلنمشدر پس داورادن مطالعه اولنه * لاشهٔ داري سبك كن بارخويش * ورنه در ره سخت بيني كارخويش * لاشه داري نك مفعولي و سبك كن كلمه سنك مفعول اولي و بارثانيسي در ورنه واكرنكني سبك ديمكدركه شرط وسخت بيني نك مفعول اولي وكارثانيسي ودراكا ظرف وبعد الجمله جزادر (لاشه جيفه دركه مردار درآخرنده يادن بدل اولان همزه يازلمده وياتنكير ايچوندر (داري فعل مضارع مخاطبدر مصدري داشتن دركه طوتمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (سبك سينك فتحي وباء موحده نك ضميله يعني خفيف معناسنه (سبكبار يعني يوكلودر (بيني مضارع مخاطبدر مصدري ديدندر كسرد الله كه كورمكدر مضارعنده على خلاف القياس دال بايه قلب اولنوب بيند وبينده ديرلر (معناي بيت) بودركه اوزركه جيفهٔ دنيا طوترسن كندي

حفظ

بوككي خفيف ايله يعني اول جيفه يي بالكليه ترك ايله پس تخفيف له
ترك مراد اولور قلت ايله عدم مراد اولديغي كبي والا راه آخرتده
كندي كاري سخت يعني قاتي وشديد كوررسن وايشك يمان ومشكل
اولور زيرا مواقف واسؤله چوقدر كه هر موقفده بر سؤال واردر كه
جوابه قادر اولميان اورادهٔ بيك سنه عرق ايچنده قالور بوراده دنيايي
لاشه يه تشبيهدن اهل دنيايي كلابه تشبيه لازم كلور كه كلاب كبي
جيفهٔ دنيايي اجتذاب ايدرلر وآخرسير اولمازلر وجيفه دن مرادي
دنيا اولديغن تصريح ايدوب ديركه * چيست بارت جيفهٔ دنياي
دون * كز پي او كردهٔ خود را زبون * بارت مبتدا وچيست خبر
مقدم مدر جيفه مبتداي محذوفه خبردركه تقديري آن جيفهٔ دنياي
دونست ديمكدركه جملهسي باري بياندر خود را كرده نك مفعول
اولي وزبون ثانيسي وكزپي اوآني تعليلدر و بعض نسخهده
كزپي آن كشتهٔ خوار وزبون دشمشدر (چيست اصلنده چه است
دركه چه كسرله ذوي العقولك غيريدن استفهامدر (بارت ده
تا خطاب ايچوندركه بارا كا مضافدر (جيفه كسرله قوقش ميت
جثه سيدر (كز پي او اصلنده كه از پي اودرها والف حذف اولنوب
كاف زايه وصل اولنمشدر (پي باء عجمينك فتحيله ايزمعناسنه بوراده
از پي او بهره معناسنه دركه تعليلدر اندن اوتوري ديمكدر از پي
توسندن اوتوري ديمك اولديغي كبي (كردهٔ كرده فعل ماضئ مفيددر
وهمزه خطاب ايچوندرنتكم مرور ايتدي (معناي بيت) بودركه
سنك بارك ندر دنياي دنيه نك جيفه سيدر يعني جيفه يه بكزه ين
قوقش دنيادر پس جيفه نك اضافتي لجين الماء كبيدر شول دنياي
دون دركه آندن اوتوري كنديكي خوار وذليل وزبون ايلدك يعني
تحصيل دنيا اردنه دوشوب اهل دنيا اراسنده عزيز اولدكسه ده
آخرتده اهل آخرت اراسندهٔ ذليل اولدك زيرا دنيانك عندالله
وعند العرفاء والزهاد جناح بعوضه قدر وزني يوقدر پس بويله
بي مقدار آردنه دوشن كسه نك ندكلو عزتي اولسه كركدر كل ايمدي
اول باري ظهر كدن كيدر تا كه عقبهٔ آخرتده خفيف الحمل اوله سن
واول جيفه نك چورسنده دولاشمه تا كه عزت دارين بوله سن وآخرتده

عزيزلر له كله سن * كرچه اين جا هست در ره خفتنت * هيچ رحمت نيست بر جان وتنت * بو بيت اكثر نسخه‌ده يوقدر واولان برده دخی اختلاف فاحش ايله يازلمشدر كه بی معنی در ناچار نسخه مزتهی اولمامق ايچون بری اختيار اولندی (خفتن يا توب اويومق خفته ياتمش واويومش در خفتنت آخرنده تا خطاب ايچوندر (رحمت‌ده تا دخی خطاب ايچوندر (هيچ نسنه دكل معناسنه بويله مواضعده اصلا وقطعا معناسنه استعمال اولنور (معنای بيت) بودر كه كرچه بوراده راه آخرنده خوابك وغفلتك واردر فاما جان وتنكده هيچ رحمك يعنی مرحمتك يوقدر زيرا يول اوزرنده اويومق اولماز وطالب راحت اولان يولدن قالور ورفقادن جدا اولور پس انك كه كندی جان وتننه مرحمتی واردر جان وتننك راحتی قيدنه دوشمز ومنزله ايرمدكجه خوابه وارمز والا چوق نادم اولور

* ⁂ در بيان ترك زينت كويد ⁂ *

* سرچه آرايی بدستار ای پسر * تا تونی دل بدست آرای پسر * سر آرايی‌نك مفعوليدر تا مادام معناسنه آرامرنه ظرفدر دل دخی اكا مفعولدر چه استفهامدر (آرايی مضارع مخاطبدر مصدری آراستن وآرستن در بزه‌مك وزينت ايتمك معناسنه مضارعنده سين يايه قلب اولنوب آرايد وارايند‌ه ديرلر (دستار دلبند كه باشه صررلر ال ايله صرلمغله دستارد نلدی اصلنده وصف تركيبی در كه آرنده دست در عقد دلبند ايله معالجه‌يه باعث اولمغله دستار ديديلر پس آر اسم فاعلدر كه كتوريجی در مصدری آوردن در واوك فتحيله كتورمك معناسنه مضارعنده اورد ديرلر اصل اوزرنه وكثرت استعمالنه بناء واوی حذف ايدوب آرد دخی ديرلر آرمدله بوندن امردر (معنای بيت) بودر كه ای پسر نه ايچون دستار ودلبند ايله باشكه زينت ويررسن مادامكه قادرسن بر كوكل اله كتور وخاطر ياب كه سكا بواندن يكدر الحاصل ظاهری كوزتمه بلكه باطن ايله مقيد اول زيرا الله تعالی قوللك ظاهرنه التفات ايتمز بلكه باطننه نظر ايدر وخصوص اوزرنه باطن غيری دخی اصلاحنه مقيد اولملودر زيرا كوكل كعبه در پس انی بنا ايتمك كی وهدمی دخی اكا كوره در وخصوص اوزرنه قاوب اوليابی

مراعات ومحافظه لازمدر كه نظرگاه حقده در لاجرم تعلق ومحبت

ایتدكلری كسه مقبول مولادر * تا نكیری ترك عز ومال وجاه * ازهمه
برسر نیابی چون كلاه * ترك نكیری نك مفعولیدر وبعد الجمله نیابی یه
ظرفدر زیرا تامادام معناسنه‌در بقیهٔ تركیب دخی نیابی قید ومتعلقدر
نكیری نك اصلی نگیری ایدی كه نون مفتوحه نافیه در صكره ها
حذف ونون وصل اولندی كیری مضارع مخاطبدر مصدری گرفتن‌در
طوتمق معناسنه مضارعنده یا زیاده ایدوب گیردو گیرنده دیرلر (نیابی‌ده
نون دخی بویله در اصلی نه آبی در كه همزه تخفیفا یا یه قلب اولنمشدر (آیی
مدله مضارع مخاطبدر مصدری آمدن‌در كلمك معناسنه مضارعنده
میم یا یه تبدیل اولنوب آید وآینده دینلور (كلاه كاف عربینك ضمیله
بوركدر سلطان بوركی دیدكلری چیچك تاج سلطانه تشبیه طریقیله در
پس بوندن معلوم اولدی كه عرب تاج دیدیكنه عجم كلاه وترك
بورك دیر صكره كلاه بوركده وطاقیه‌ده ومطلقا باشه كیجك نسنه‌ده
استعمال اولندی كركسه كلاه پوش دیدكلری اولسون كلاه قاضی
برنوع طاقیه‌در كلاه تتری كلاه امیرانه‌در وكلاه زر التون اسكف‌در
(معنای بیت) بودركه مادامكه عزت ومال وقدر ومنزلت تركنی
طوتمیه‌سن وذلت وفقر وبی مقدار اولمغی اختیار ایتمیه‌سن جمله خلق
ایراسندن طاقیه وتاج كبی باش اوزرنه كلمزسن یعنی باشلر تاجی وعندالله
مقبول ومعتبر اولمزسن پس اعتبار بولمغه ترك اعتبار لازمدر زیرا
خلق قیدنده اولان خالقه تقرب ایتمز بلكه بو معنانك وسیله‌سی رفع

قیود وترك وتجرد در احوال انبیا واولیا كبی فاعرف * نیست مردی
خویشتن آراستن * قصد جان كرد هركه اوآراست تن *
خویشتن آراستنك مفعولی وآراستن دخی نیستنك بحسب المعنی
فاعلی ومردی مفعولیدر قصد جان كردك مفعولی وهركه
فاعلیدر زیرا هركسی كه تقدیرنده در او مبتدا وتن آراستنك
فاعلی وبعد الجمله مبتدا یه خبردر بودخی بعد الجمله هركسی یه
صفت اولور (مردی‌ده یا مصدریه‌در مردلك ارلك وانسانیت
دیدكلریدر (خویشتن واورعیله وخویش وخودكندی دیمكدر
خویشتن دار تفاقده وغیریده كندن اعتدال اوزره طوتیجی وحفظ

ایدیجی در (آراستن مصدردر زینت ایتمك معناسنه كه ترك بزه مك دیر اراست فعل ماضیدر بزه دی معناسنه تن لفظی ایله ماقبلنه تجنیس تام اولور زیرا بوراده تن بدن معناسنه در آراستن ایسه مصدر تای در (معنای بیت) بود ركه كندینی لباس فاخر ایله تزیین ایتمك حقیقتده ارلك وانسانیت دكلدر بلكه ارلك ارنلر كبی خرقه پوش اولمقده در كه بو معنی انلرك اوزرلرنده حرب اعدا ایچون زره دیدكلری دروع كبیدر كویا مرقعك پاره لری زره حلقه لریدر لباس زینت ایسه قوری شهرت وصورتدر قصد هلاك جان ایلدی هر كیمكه بدنی بزه دی زیرا حریردن قمیص زرهه بدل اولماز الحاصل جسدنی وعالم صورتی احیا وتقویم ایلین كمسه جاننی وعالم معنایی اهلاك وهدم ایتدی زیرا ایكی آرایش بر یرده اولماز وهرنه مقوله معنی كه صورتده ضعف قبول ایدر آنك قوتی معنایه كیدر وخلافی دخی بویله در فافهم جدا و بوندن فهم اولنه بیلكه اهل ارادت وتصوفه لباس زینت تلبس ایتمك حرام كبیدر وكندی كسوهٔ مخصوصه سندن عریان اولمق مقتضای حاله جهلدر وجاهل علم بالله دعواسن ایتمك امر قبیحدر والعیاذ بالله من الجهل والدعوی * نیست درتن بهتر از تقوی لباس * درتكلف

مرد را نبود اساس * لباس نیستك بحسب المعنی فاعلیدر از بهتره متعلقدر اساس نبودك فاعلی ومرد مفعولیدر (بهتر یكرك دیمكدر زیرا تر ادات تفضیلدر كه بهتر كیجی رك دیمك اولدیغی كبی (تقوی شركك جلی وخفی وتعلق ماسوادن توقی واحترازدر تقوی نك اصلی وقیی در واو تایه ویادخی واوه قلب اولنوب تقوی دنلدی (لباس ما یلبس معناسنه در یعنی بمعنی الملبوس در (تكلف برفعلده كلفت ومشقت كوسترمك وزحمتله اشلمك كه كلفی یعنی اثری یوزنده ظاهر اولمقدر تتكم مقاسات اعمال شاقه ایدنلرك چهره لرنده نمایاندر (نبود وزنیچون بانك سكونیله اوقنور اصلنده بود در بانك ضمیله واولنده نون مفتوحه نافیه در ابود مضارعدر مصدری بودن در اولمق معناسنه (اساس عربیدر تملی معناسنه در قاعده كبی كه بنانك اوزرنه وضع اولنور (معنای بیت) بودر كه انسانك بدننده تقوی لباسندن اوزكه لباس یوقدر نتكم قرآنده كلور (ولباس التقوی ذلك خیر) زیرا لباس ظاهر وجودی وتقوی

باطن تی تزیین ایدر باطن ایسه ظاهردن خیرلودر زیرا نظرگاه حقدر
پس ظاهرده لباسده تکلف ایتامك گرکدر زیرا تکلفك تملی بو قدرکه
غرض نفس وحب زینت وشهرت اوزرنه مبنیدر بلکه تکلف لباس
باطنده گرکدرکه لباس اسمادر زیرا باطنی اخلاق الهیه ایله متحلی اولیجق
ظاهرده اعضا وجوارحدن هربری دخی محفوظ وماخلق له ده
استخدام واستعمال اولنور * هرکه اودر بند آرایش بود * درجهان
فرزنده آرایش بود * تقدیری هرکس که بود در بند آرایش بود
درجهان فرزند اسایش دیمکدر و بوندن اعرابی ظاهراولور
خصوصا که نظائرکثیره سی سبق ایتدی (آرایش زینتدر آسایش
آسوده اولمقدرکه دکلنمکدر (فرزند اسلنده اوغل وقزدر ولد معناسنه
ولکن اکثریا اوغل مراددر (معنای بیت) بودرکه هراول کسه که
زینت قیدنده اوله ولباسده تکلفدن خالی اولمیه اول صفتله متصف
اولان کسه بو دنیاده ابن راحت اولور یعنی راحتنه تابع اولوب کندی
هواسن وذوقن آرر یوخسه نفسیله مجاهده قیدنده دکلدر زیرا
اهل مجاهده اولان جوع وعطش وعرایه باقمز ونان پاره یه وجرعه یه
وخرقه یه قائل اولور وشولکه جنتك سندس واستبرقن دلر وحقدن
لباس اسما وصفات طلبکاریدر اکا نه زیب وزینت قیوسیدر
* عاقبت جز نامرادی نبودش * بهرهٔ از عیش وشادی نبودش *
عاقبت نبود شك ظرفیدر جز حرف استثنادر نبودك شین مفعولی
وفاعلی محذوفدر تقدیری نبودش چیزی از چیزها الا نامرادی بهرهٔ
ایکنجی نبوده فاعلدر از بهره یه متعلقدر بهرهٔ ده همزه وحدت ایچوندر
بهره نصیبدر تفصیلی بالاده در (عیش فتحله حیاتدر که حیات تامه
مراددر ومایعاش به معناسنه دخی کلور واکا معیشت دخی دیرلر
وحدیثده کلور (لاعیش الاعیش الاخرة) وشولکه عیش وعشرت
دیرلر کسرله غلط مشهور قبیلندندر که اصلی عیشت در زندگانی
معناسنه یعنی دیرلك که حیاتدن تمتع در (شادی ده یا مصدریه در
(معنای بیت) بودرکه قید زینتده اولانه آخر نامرادلقدن غیری
بر نسنه اولماز دنیاده لباس وغیری جهتندن مراد نه ایردیسه دخی
آخرتده نامراد قالور زیرا دنیا وآخرت بریرده اولماز انکیچون دیرکه

حیات وسرور آخرندن ویاخود عیش وعشرت جنتدن اکا نصیب اولماز زیرا نصیبنی دنیاده استیفا ایلدی قال الله تعالی (وماله فی الآخرة من خلاق) یعنی شول کسنه که دعا ایدوب یارب بنم نصیبمی زیاده ویودیر انکچون آخرتده نصیبه اولماز پس ناظمك کلامی یا کفاره کوره ویا مبالغه وتغلیظ طریقیله مؤمن ناقصه نسبتله در زیرا دنیادن نصیب نقدر زیاده اولورسه حال آخرت اکا کوره نقصان اوزرنه اولور وناقص لاشی حکمنده در * خود ستایی پیشهٔ شیطان بود * هرکه خود را کم زدن سلطان بود * خود ستایی بودك فاعلی وپیشه مفعولیدر ویاخود ستایی مبتدا وبود جملهسی خبردر خودرا زندنك مفعول اولی وکم ثانیسی وجملهسی هرکسی صفتیدر که هرکه هرکسی تقدیریله مبتدا در سلطان بودنك مفعولی اولوب بعد الجمله خبردر خودستایی ده یاء ثانیه مصدریه در (خودستای وصف ترکیبی درکه اصلنده ستاینده خوددر مصدری ستودن در اوکمك مدح معناسنه (ستایش اوکش درکه ستودندن اسم مصدردر مضارعنده واو برینه الف ویاز یاده قلنوب ستاید وستاینده دیرلر پس ستایندهٔ خود کندن اوکیجی ومدح ایدیجی دیمك اولور (پیشه کار وصنعتدر تفصیلی اوائل کتابده مرور ایتمشدر شیطان وابلیس عزازیلك بعد اللعن اولان اسماسندندرکه رحمتدن بعدنه وایاسنه دلالت ایدر (کم کاف عربینك فتحیله اکسلك معناسنه در بندهٔ کینه دیرلر اکسکلو وقول معناسنه (زنده فعل مضارعدر مصدری زدندر اورمق ضرب معناسنه مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزننده دیرلر (معنای بیت) بودرکه کشی کندینی اوکملك ومدح وثنا ایتمکلك شیطان کاریدر زیرا شیطان کندینی آتش علوی اولمغله مدح ایدوب بو معنی انك سجدهٔ آدمدن اباء واستکبارنه سبب اولمشدر (وهر کسنه که کندینی کم اوره وناقص کتوره سلطان اولور یعنی سلطانك کبی درجهٔ علو وکمال بولمشدر کویا ناظم قدس سره دیمك استرکه (آدم علیه السلام خاکدن مخلوق اولمغله اکسکلکنی بلدی وآخر خلیفهٔ حق مرتبهٔ عالیه بولدی انکچون شیاطین سلیمانه علیه السلام مسخر اولدی فاما شیطان دعواسیله خوار اولدی وانسانا کا مسخر اولمدی بلکه نفوس متمرده یه اغواو تزیینی ایله وراء پرده دن مسلط اولوب نفوس

فاضله یه بر وجهله ظفر بولامدی * کفت شیطان من از آدم بهترم * تاقیامت کشت ملعون لاجرم * شیطان لفظی کفتك فاعلی ومن مبتدا واز بهترم متعلق و بهتر خبر و بعد الجمله مقول قولدر (ملعون لفظی کشتك مفعولی وتاانتهاء غایت ایچوندر که کشته قیددر (لاجرم قسم معناسنه در (من انا دیمکدر که بهترم آخرنده اولان میم کبی متکلم وحده ایچوندر واول میم اصلنده ام در نانم نان من دیمکدر کشت کاف عجمینك فتحیله فعل ماضیدر مصدری کشتن در شدن معناسنه که اولقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کردد دنیلور که علی خلاف القیاس در زیرا قیاس دال واحده ایله کرد ایدی و بعضیلر دیمشلردر که کردیدن دخی لغتدر بلکه کثیر الاستعمال در بو صورتده کردد یعنی ایکی داله قیاس اوزرنه وارد اولمش اولور (ملعون مطرود من رحمة الله معناسنه در (لاجرم لابد ولامحالة معناسنه در صکره حقا معناسنه استعمال وقسم مجراسنه اجرا اولندی پس مؤداسی تحقیق وتأکیددر حقا کبی و بونده اقوال مختلفه وار در سورۀ هودده (لاجرم انهم فی الآخرة هم الاخسرون) آیتنده تفاسیره نظر اولنه (بعد ذا الله تعالی ابلیسه لعنتی یوم دین ایله توقیت ایلدی نتکم کلور (وان علیك اللعنة الی یوم الدین) زیرا لعنت ابلیس من حیث هو دکلدر بلکه آدمه سجده دن ابا ایتدیکیچوندر پس من حیث انت ملعون اولمش اولدی انسانك ایسه انکله ابتلاسی یوم دین ایله منتهی در بومعنادن اوتوری انسان ایچون الی یوم الدین ملعون اولوب بعده لعنت ابدیۀ اصلیه ایچنده قالور فاعرف جدا (معنای بیت) بودر که شیطان بن آدمدن بهتر یعنی یکرکم دیو انانیت دعوی ایلدی نتکم کلور (قال انا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین) لاجرم ولابد وتحقیق نص کریمله قیامته دك ملعون ومطرود اولدی و بلکه لعنت ابدیه بولدی بو جهتدن دیدیلر که قیاس دیدکاری معنی ابتدا ابلیسدن قالدی پس نص واریکن قیاسه حاجت بوقدر حقك سجده ایله امری نص قاطع ایکن ابلیسك خاکه نسبتله جوهر علویۀ نورانی اولدیغیله کندی فضلنی اظهار وحالنی ترجیح ایتدیکی لغو اولدی (فافهم قطعا وعلیك بالکتاب والسنة فانهما من اعظم المنة * از تواضع خاك

مطلب

مردم میشود * نورنارازسرکشی کم میشود * خاك میشود ك فاعلی ومردم مفعولی واز بطریق التعلیل اکا متعلقدر نور ایکنجی میشودك فاعلی وکم مفعولی وازدخی بطریق التعلیل اکامتعلقدر وخاك ونوردن هر بری مبتدااولوب مابعدنده کشی اولان جملهٔ فعلیه خبراولمق دخی جائزدر (تواضع وضعمندرکه کندی نفسنك ذات وعبودیتنی بیلوب آشغه قومقدر ضدی ریاست وکبردر تملق بوبله دکلدر بلکه هرکس مطلوبی ومطلوب منه مقداری سرفرو ایتمکدرکه عوام ناس ارا‌سنده جاریدر حقیقت تواضع اهل تزکیه یه مخصوصدر انلکچون انلرده طلب ریاست ورئیس القوم اولمق یوقدر مکرکه خلیفه اوله ائمهٔ اثنی عشرکبی (مردم آدم اوغلانی بوراده نوع انسان مراد درکه آدم واولادیدر (نورنار اضافتیله مراد آتشدن مشتعل ومرتفع اولان لهبدر من وجه صورت نورده اولمغله نورله تعبیر ایلدی والا نارده شدت ضوء واردر نور ایسه اندن اخفدر سرکشی ده یامصدریه در (سرکش وصف ترکیبیدرکه اصلنده کشندهٔ سردر باش چکیجی ومطیع ومنقاد اولمیوب باشن هوایه طوتیجی (کم کاف عجمینك ضمیله نابدید معناسنه (معنای بیت) بودرکه خاك تواضعندن اونوری آدم وانسان اولور وآتش شعله سی سرکشلکندن اونوری نابدید اولور یعنی زمین راه حقده خاك اولوب تواضع کوسترمکله الله تعالی اندن تخمیر ایتدیکی برقبضه ترابدن کندی ذاتنه خلیفه اولمغه لایق آدم خلق ایلدی واکا نفخ ایلدیکی روح علوینك نورنی عرشه دك چیقردی وعالملری اول نورله پرقیلدی شعلهٔ آتش ایسه خفتندن نابود اولدی یعنی شیطان که لهب ناردن مخلوقدر آدمه کوره یوقدار در زیرا نظر ایله که شلهٔ نارهوایه برخوش تصاعد ایتدیکن منطفی اولور ووجودی عدم پرده سن بولور راشته ارباب کبرواهل ترفعك حالی بودر * رانده شد ابلیس ازمستکبری * کشت مقبول آدم ازمستغفری *

ابلیس لفظی شدك فاعلی رانده مفعولی واز علت فعلدر آدم کشتنك فاعلی ومقبول مفعولی واز تعلیلی در (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه مصدری راندن سورمك معناسنه واسم مفعول ماضی دن مشتقدر یعنی ماضی که راندد سورلدی معناسنه آخری مفتوح وفتحه سی

بيان ايچون ها زياده قلنيجق اسم مفعول اولور وماضىٔ مفيد دخى كرچه اسم مفعول هيئتنده در ولكن مقامدن وسوق كلامدن فرق اولنور مثلا كرده ايتمش وايدلمش وخواسته دلمش ودلنمش در وكرده شد ايلندى وكرده شد نده ايلنديلر ديمكدر (ابليس ابلاسدن مشتقدركه شدت يأسدن عارض اولان حزندر و بعضيلر ديديلركه ابليس اسم اعجميدركه انده اشتقاق اولماز آدم وامثالى كبى (از مستكبرى ده از تعليل ايچون وياء مصدريه در استكبار كبر باطل اظهار ايتمكدر نتكم ابليس حقنده كلور (ابى واستكبر) وكبر كنديني غيريدن اكبر كورمكدر وتكبر دخى استكبار كبى اظهار كبردر ولكن كبر حق وكبر باطلى اظهاردن اعمدر كبر حق اسماء الهيدن كلن متكبردن مأخوذ در و كبر باطل (سامرف عن آياتى الذين يتكبرون فى الارض بغير الحق) آيتنده اولان تكبردن مستفاددر (از مستغفرى ده دخى از تعليل ايچون وياء مصدريه در استغفار ذنوبى مغفرت وستر طلب ايتمكدر كه مآلى تبديله راجع اوله (معناى بيت) بودركه ابليس متكبرلكندن اوتورى دركاه قربدن سورلدى نتكم قرآنده كلور (قال اخرج منها مذؤما مدحورا) يعنى ياابليس چق جنتدن مذموم ومطرود اولديغك حالده زيرا مستكبرلك حالى رسواى وذليل اولمقدر وآدم مستغفرلكندن اوتورى مقبول اولدى نتكم كلور (فتلقى آدم من ربه كلمات فتاب عليه) واول كلمات (ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين) در يعنى آدم اعتراف ذنب ايدوب خاك ذلته جبهه سوده قلمغله فى المثل يرده اولان يوز باصلمز موجبنجه الله تعالى انى خاكدن رفع ومقام عالئ قربده نصب ايلدى ومقبول اعلى الاعالى اولدى وابليس سرن هوايه رفعله سرنكونلق رتبه سن بولدى وخاك مذلتده قالدى عليه مايستحق

* شد عزيز آدم چو استغفار كرد * خوار شد شيطان چو استكبار كرد *

آدم شدك فاعلى وعزيز مفعولى چو تعليليه در استغفار كردك مفعولى و فاعلى ضمير آدم در شيطان شدك فاعلى وخوار مفعولى ومابعدى ماقبلى كبيدر بو بيتك مفرداتى مرارا شرح اولندى (معناى بيت) بودركه آدم استغفارى سببيله عزيز وشيطان استكبارندن اوتورى ذليل اولدى پس بوندن اعتذارله اصرارك نتيجه سى بلندى زيرا

استغفار اعتذارده واستکبار اصرار نوعندندر وبونده رمز واردر که کشی قضائله برحالدن برحاله تحول ایدرمشلا عزیز ایکن ذلیل اولور ابلیس کبی زیرا حقنده سعادت ازلیه یوقدر بوجهتدن سعادتی عارضه اولور وذلیل ایکن عزیز اولور آدم کبی زیرا حقنده سعادت ازلیه واردر بوجهتدن شقاوتی عارضه در قال الله تعالی (یمحوا الله مایشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) یعنی علمنده محو واثبات یوقدر بلکه لوح محفوظده واردر بوتغیر ایسه لوح علمك نقشنی سلمز فافهم جدا

* دانه پست افتد زبردستش کند * خوشه چون سر برکشد پستش کند * دانه افتدك فاعلی وپست مفعولیدر زبردست کندك مفعولیدر وفاعلی معلوم اولمغله محذوفدر که خاکدن رفع ایتمك شانندن اولنلردر خوشه برکشدك فاعلی وسر مفعولی وجمله سی فعل شرطدر زیرا تقدیرنده چون برکشد خوشه سر دیمکدر پست کندك مفعولیدر فاعلی محذوفدر که اوراغه مباشرت ایدنلردر وبعد الجمله جزاء شرطدر (زبردستش وپستش ده اولان ضمیرلر کنده قید در کندش زبردست وکندش پست دیمکدر (دانه حبه در ودانهٔ دل حبة القلب در که مضغهٔ صنوبریه در (پست باء عجمی ایله الچقدر (افتد فعل مضارعدر مصدری افتادندر که دوشمکدر مضارعنده الف ساقط اولوب افتد وافتده دیرلر وگاه اولور که تخفیف ایدوب فتد دخی دیرلر ومصدری افتیدن دخی کلور بوصورتده مضارعنده یا دوشر (زبردست اصلنده صفت مشبهه در اوست اللو وقوی وکربز معناسنه پس فی الاصل رانك سکونیله در وبوراده اصلده رانك کسره سیله واضافتله در ال اوستی معناسنه وزن ایچون اسکان اولنمشدر (خوشه بغدای واریه وسائر اکن باشیدر که بشق دیرلر اصلنده خوش در خشك معناسنه صکره علمیته نقل اولنوب آخرنه علامت نقل ایچون ها وضع اولندی (معنای بیت) بودر که دانه الچغه دوشسه انی ال اوستنده ایلرلر نتکم خرمنکاهده دوشر واکا (من تواضع رفعه الله) سریله معامله قیلورلر چونکه بشق باش چکه وکردن فرازلق ایلیه انی پست ایدرلر واوراقجیلر انی بچوب دسته دسته یره براغورلر اشته کردن کش اولانك حالی خاکه دوشمکدر

ویره دوشه نك حالی بوقاورفع اولنمقـده در خرمن دانه لری کبی

* ❋ در بیان نشان ابلهان کوید ❋ *

*چار چیز آمد نشان ابلهی * باتو کویم تایابی آکهی * چار چیز مبتدادر آمدك ضمیر فاعلی اکا راجعدر نشان مفعولیدر و بعـد الجمله خبردر باتو کویم متعلقدر آکهی یبابی نك مفعولی و جملـه سی تعلیلیه در ابلهی ده یا مصدریه در ابله اوغوز دیدکلریدرکه سلیم الصدردر احمق دیدکلری دکلدر زیرا اوغوز عاقلدر احمق ایسه عاقل مقـابلیدر بوراده ناظم قدس سره ابلهی معنـای اصلیسی اوزره استعمال ایتمامشدر بلکه ذم اوزرنه اجرا ایتمشدر نتکم ابیـات آتیه دن معلوم اولور (یبابی اولنده باء مکسوره علامت استقبـالدر یابی یاء مثناة وبعده باء موحده ایله مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا یایه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر (اکهی مدله اصلنده اکاهی در که یا مصدریه درا کاه خبرداردرا کاهیدن اکاه اولمقدر که تنبه درواکاه ایتمك که تنبیه واخبار واعلامدر (معنای بیت) بودرکه درت نسنه ابله لك وبی رشد اولمق نشانی کلدی اول درت نسنه یی سکا سویلیه یم تاکه اکاهلق بوله سن یعنی خبردار اولوب اکا کوره حرکت ایده سن واول درت نشـانلردن حذر اوزرنه اولاسن والا سن دخی ابله اولـوب بدکام و بدنام اولورسن * عیب خود ابله نه بیند در جهان * باشد اندر جستن عیب کسان * ابله نه بیندك فاعلی و عیب مفعولیدر ودر اکا ظرفدر باشـدك فاعلی ضمیر ابله در جستن عیبه وعیب کسانه مضافدر عیب شول امردرکه برنسنه انکله عیبه یعنی نقصانه مقر اولور عیبه سختیاندن زنبیل وایچنه ثیاب وضع ایتدکلری صندوق وسپت وامثالیدر وحدیثده کلورکه (الانصار کرشی وعیبتی) ای موضع سری (نه بیند فعل مضارع منفی درمصدری دیدن در کورمك معناسنه مضارعنده علی غیر قیاس دالی یایه قلب ایدوب بیند و بیننده دیرلر اندر ظرفیت ایچوندر (جستن جیم عربی نك ضمیـله استمکدر مضارعنده سین واوه و یایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر ودائما نقده کلورکه جستن وجوییدنك معنالری بر برینه قریبدر که جستنك استمك وجوییدنك ارامقدر بوسببدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر

شستن وشو يدن كبي كه برى يومق و برى آرتمقدر جستن وشستن‌دن
نه فاعل كلور ونه امر كلور ايكيسيده جو يدن ايله شو يدن دن كلور
بوده برنوع توسعدر كه لسان فارسي يه مخصوصدر عربيده يوقدر
(كسان كسك جمعيدر كشي وكسه معناسنه (معناى بيت) بودر كه
ابله دنياده كندى عيبني وعار اولاجق نسنه يي كورمز غيريلرك عيبني
طلبده اولور بو ايسه قباحت عظيمه وحماقت ظاهره در اكر عقلى
اولايدى كندى حالني كورردى وغيريدن اغماض عين ايدردى زيرا
مؤمنك شاني غيرك عيبني ستر وكندى عيبني كشفدر والا (وقد خاب
من دساها) داخل اولور وديمشلردر كه فضوح الدنيا اهون من
فضوح الآخرة وحديثده كلوركه (سزدن بريكوز قرنداشنك كوزنده
چوروچوپي كورر كندى كوزنده اغاجي كورمز) وعند الملائكه
ستر عيوب وذنوب افضل اعمال بني آدمدندر فاتمل * تخم بخل اندر دل
خود كاشتن * انكه اميد سخاوت داشتن * تخم كاشتنك مفعولى واندر
اكا ظرفدر انكه داشتنه ظرف واميد اكا مفعولدر تخم تاء مثناتك ضمى
وخاء معجمه ايله معروفدر هر نسنه نك اصلنه ومادهسنه تخم ديرلر حبوباتده
وميوه ده وغيريده استعمال اولنور تخم مرغ يمرطه‌يه ديرلر كه مرغك
ماده سيدر (بخل باء موحده نك ضمى وخاء معجمه ايله عربيدر كه كرمك
ضديدر ومفرداتده كلوركه بخل مكسوب ومدخر اولان نسنه يي حبسي
لايق اولميان محلدن امساكدر ومقابلي جوددر وشرح مناويده كلور
كه بخل سائل محتاجي حاجتدن فضله اولان نسنه‌دن منعدر (كاشتن
كاف عربيله اكمك حراست معناسنه مضارعنده شين معجمه راء مهمليه
قلب اولنوب كارد وكارنده ديلور وكاشتن كبي كاريدن دخي مستعملدر
(سخاوت وسخا كريم وجومرد اولمق (انكه انكادن مخففدر كه لغتده
اول وقتده ديمكدر ولكن اندن صكره معناسنه استعمال اولنور
وديمشلر كه سخا اول عطادر كه بحسب رأى المعطى حاجت مقدارى
اوله زيرا مصلحتدن زياده اولسه بلكه معطى لهك هلاكنه سبب
اوله (داشتن طوتمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده
ديرلر (معناى بيت) بودركه بخل وامساك تخمني كندى قلبنده اككك
اندن صكره جومردلك اميد ورجاسني طوتمق يعني قلبي مزرعه سنه

تخم امساك اكوب انك حاصلی اثر بخل ایکن بنسه حالنده اولیوب
دعوای سخاوت ایدر (وكل اناء يترشح بما فيه سرنی بلمز پس اسخيا
دفترنده اولمغه ظاهرده نقش سخاوت استر والا كدا سلطان صفتنى
امید ایتمکله اولمز بلکه خزائن و بذل وانفاق دخی لازمدر الحاصل
بخیلك امید سخاوت ایتمسی دلوجه دیدکلری تخمی اکوب دخی خاص
بغدای امید ایتمك كبی اولور هر نسنه نك ایسه تخم مخصوصی واردر
قال الله تعالى (والله خلق كل دابة من ماء) ای من نوع من انواع المياه
* هر که خلق از خلق او خشنود نیست * هیچ قدرش در در معبود
نیست * بونك تقدیری هر کسی که خلق نیست خشنود از خلق او هیچ
قدرش نیست در درمعبود دیمکدر که هر کسی مبتدا وخلق مبتداء ثانی
وخشنود نیستك بحسب المعنی مفعولی اولوب بعد الجمله مبتداء ثانی یه
خبر و بو دخی مبتداء اوله صفتدر از خشنوده متعلقدر قدرش مبتدا
ونیست خبر و بعد الجمله مبتداء اوله یعنی هر کسی یه خبر اولور در قدره
ظرفدر نعمتخه لرده در برینه بر واقع اولمشدر ولکن استعماله مناسب
اولان در فی معناسنه وعربی ایله تعبیری لیس له قدر فی باب المعبود
دیمکدر (بو صورتده قدر نیستنه فاعل اولمق دخی وجهدر خلق اول
خاء معجمه نك فتحیله مخلوق معناسنه در که مصدر بمعنی المفعولدر
وخلق ثانی خاء معجمه نك ضمی ولامك سكونیله وضمه سیله دخی
جائزدر طبیعت دید کلری در که فارسیده خوی دیرلر (تفصیلی
بودر که خلق نفسك هیئت راسخه سیدرکه بلا فكرة
ولا رؤية سهولت ویسرله آندن افعال صادر اولور اکر
صادر اولان عقلا و شرعا افعال جمیله ایسه اول هیئته خلق
حسن واکر افعال قبیحه ایسه خلق سیئ دیرلر وشول برده که رسوخ
اولمیه اکا خلق دیمزلر بعض احوال عارضه سببیله بذل مال ایتمك
كبی که اکا سخاوت دیمزلر زیرا نفسنده ثابت اولمش خوی دکلدر وکذلك
عند الغضب بطریق التكلف سكوت اینسه شونك خوی وخلق
حلمدر دیمزلر وخلق فعلدن عبارت دکلدر زیرا کاه اولور که برکسه نك
خلقی سخا اولور ولکن خارجده یا فقد مال ویا برمانع سببیله بذل
بولنماز وکاه اولور که برکسه نك خلقی بخل اولور ولکن بر باعث ویاریا

ایچون بذل ایدر پس اولکنه بخیل وایکنجی یه بنجی دنلمز و بوتقریردن
معلوم اولدیکه خوبی عادت وتوره ایله تفسیر ایتمك خطادر نتکم بعض
لغات فارسیه ده واقع اولمشدر زیرا ترك توره دیدکلری رسم وقانوندر
(وعادت عودتندن رکه برفعلی ویاانفعالی تکریر ایتمکدر تاکه کند نه
طبع کبی اوله یعنی تعاطیسی قولای کلـه انکچون عادته طبیعت ثانیه
دیمشـلر پس عادت نفسده اولان خوی وخلقك غیریدرکه طبیعت
اصلیه دکـلدر (خشنود راضی معناسنه در واوك حذفیله خشند
دخی دیرلر خشنودی قانعلك دیمکدر (قدر مقـدار و وزن (معبود
الله تعـالدرکه مرتبهٔ الوهیتده اطلاق اولنور زیرا عابد مقابله سنده درکه
اموراضافیه دندر یعنی عابدك عبودیتی اللهك الوهیتی حذاسنده درکه
اللهه ارتباط عبودیتله در وکلمهٔ توحیـدك معنای صوریسی لامعبود
الاالله دیمکدر وحقیقیسی لاموجود الاالله در (معنـای بیت) بودرکه
هرکشی که خلق عالمك خویندن خوشنود وراضی دکلدر الله تعـالی
قپوسنده ودرکاهنده انك اصلاقدر و وزنی یوقدر زیرا بدخوی اولان
کشی کسرخاطر ایتمکدن خالی دکلدر کسرقلب ایسه هدم بیت الله در
تخریب کعبـه ایده نك ایسه الله تعـالی عندنده اعتباری یوقدر زیرا
کعبه معظم وقلب انسان اندن اعظم درکه کعبـه بناء ابرهیم وقلب
بناء رب ابرهیمدر وخالق ومخلوق میاننده تفاوت بین السماء والارض در
بلکه حادثك قدیم یاننده اسمی یاد اولماز پس چه مناسبت * هرکه اورا
پیشه بدخویی بود * کار او پیوسته بدرویی بود * بدخویی بودك
فاعلی واورا مفعول اولی و پیشه ثانیسی و بعـد الجمله هرکه یه صفت
اولور زیرا هرکسی تقدیرنده درکه مبتدادر کار او ایکنجی بودك فاعلی
وبدرویی مفعولی و پیوسـته کاره ظرفدر (بدخویی ده یاء ثانیه
مصدریه در و یاء اولی اصلیه در اکرچه بلایاخو دخی استعمال اولنور
(خوی خلق وطبیعتدر که مرور ایتدی (پیوسته متصل دیمکدرکه
دوام مراد در اصلنده ماضیٔ مقیددر مصدری پیوستن در اولاشمق
واولاشدرمق معناسنه مضـارعنده سین حذف اولنوب یرینه دال
ونون کتورورلر پیوند و پیونده دیرلر (بدرویی ده یاء اولی وثانیـه
بدخویی ده کی کبیدر بعض نسخده بی رویی دوشمشدر یوزسزلك

معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکشی که بد خویلق اکا پیشه
وصنعت اوله انك دائما کاری بد یوززاوللك ویاخود یوزسزلك اولور
یعنی بد خوی اولان کسه بد چهره ومنقبض یوزلو اولور نتکم
بدخوی اولنلرده مشاهددر ویاخود یوزسز یعنی بی حیا وبی ادب
اولور وفی المثل کلب کبی هرکسك یوزنه یاپشور وبی حضور ومشوش
دل ایدر بو معنی ایسه سیماء صالحینه مخالف وآداب وارکان اهل حیا
وتقوایه ناملایم در * خوی بد برتن بلای جان بود * مردم بد خو
نه از انسان بود * خوی بد بودك فاعلی وبلا مفعولی وبربد خویه
متعلقدر بد خویك صفتی در بد خو مردمك صفتی اولدیغی کبی
مردم مبتدادر نه بوده قیددر نبود دیمکدر (ولکن فاصله اولمغله
اصلی اوزرنه هاء رسمی ایله یازلدی ونبودك تحتنده فاعل ضمیری
مردمه راجعدر وبعد الجمله مبتدایه خبر اولور وبو بیتك مفرداتی
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه تن اوزرنده یرامز خوی بلا
ومحنت جان عزیز اولور یعنی جان ثقلت چکر انسانك ظاهرنده اولان
بد خو بندن زیرا بد اولان خوی صفت نفسانیه در یوخسه روحانیه
دکل وبد خوی اولان کسه انساندن اولماز بلکه حیوانات ایچنده
سباع قسمندن اولور ویوم قیامتده دخی صفت غالبه سی اوزرنه کلور
یعنی اول وجهله صورت بولور زیرا دنیاده سیرت انسانیه دن بیرون
اوراده دخی صورت انسانیه دن خارج اولور زیرا دنیاده ظاهری
انسان وباطنی حیوان ایدی پس نشر وحشری دخی اکا کوره اولور
* بخل شاخی ازدرخت دوزخست * آن بخیلك ازسکان مسلخست *
بخل مبتدا شاخی خبردر دوزخسته اولان است شاخه قیددرکه
شاخیست دیمکدر ازدرخت شاخه صفتدر آن بخیلك مبتدا ازسکان
خبردر شاخی ده یا زایده ویا تنکیر ایچون شاخ بوداق وشاخسار
بوداقلقدرکه سار انك کثرتندن عبارتدر ودقائقده کلورکه شاخسار
بداق دیه سیدر زیرا سار دیه در درخت اغاجدر مطلقا که هنوز
کسلمامش اوله یاش اغاجه وقوری یه ویمش اغاجنه وغیریه شاملدر
(دوزخ جهنم که ترك طامودیر (بخیلك ده بخیل باخلك مبالغه سیدر که
کثیر البخل اولانه دیرلر (رخیم راحمك مبالغه سی اولدیغی کبی

کثیرالرحمه‌در آخرنده کاف تصغیر ایچوندرکه تحقیره محمولدر نفسك ده اولدیغی کبی (سکان کاف فارسیله جمع سکدر کلاب معناسنه (مسلخ سلخ‌خانه دیدکلریدر یعنی حیوان بوغازلیوب دریسنی یوزدکلری یر زیرا سلخ خاء معجمه ایله جلد حیوانی نزع ایتمکدر سلخ شهر آی آخریدر سلخ نهار غروب شمسدر (معنای بیت) بودرکه بخل وامساك وادخار جنهم اغاجندن بربداقدرکه بخیلك قلبنه اورادن تدلی ایتمشدر جود وسخا جنت اغاجندن بربداق اولوب کریمك قلبنه تدلی ایتدیکی کبی سؤال اولنورسه که جنتده اشجار اولور زیرا انهاری مشتملدر فاما جهنمده نوجهله درخت اولورکه نار محرقدر منبت دکلدر جواب بودرکه درخت دوزخ ینه کندی جنسندندرکه آتشیندر وقرآنده ذکر اولنان شجرهٔ زقوم اشجار جهنمدر پس درخت دوزخك تربیه‌سی آتش ایله درصو ایله دکل نتکم آتشدن متلذذ اولان مرغ سمندرك ریشندن منديل اتخاذ ایدوب متسخ اولدقده یعنی وسخ ودنس قبول ایتدکده اول منديلی آتشه طرح ایدر وآتش انك وسخنی اکل وازاله ایدر وکالاول صابونله غسل اولنمش ثوب کبی اولور وآتشده یانمز چقاروب استعمال ایدرلر ومصراع ثانینك معناسی بودرکه اول بخیلر جك یعنی حقیر ومهین سلخ‌خانه کلبلرندندرکه جیفهٔ دنیایه حرص قوی ومزید طمعی اولمغله خوار وذلیل اولمشدر ویلادیغی قاندرکه دم حیوانی دردم ایسه نصله حرامدر * روی جنت را کجا بیند بخیل * پشهٔ افتاده اندر پای پیل * بخیل بیندك فاعلی وروی مفعولیدر پشهٔ مبتداء محذوفه خبردر تقدیری بخیل پشهٔ است دیمکدر (افتاده پشه‌نك صفتیدر اندر افتاده‌یه ظرفدر بعض نسخده افتاده زیرپای پیل دوشمشدر زیر دخی ظرفدر زیرا تحت معناسنه‌در که فوقك مقابلیدر (کجا استفهامدر قنده معناسنه بیندك مصدری دیدندر نتکم مرور ایتدی (پشهٔ ده همزه وحدت ایچوندر (پشه باء عجمینك فتحیله سوری سکك درکه عرب بعوض دیر زیرا جثه ده ذبابك بعضی کبیدر (پیل باء عجمینك کسریله عرب فیل دیدیکی حیوان عظیمدرکه هند سنانده اولور وانك اوصاف کثیره‌سی واردرکه حیوة الحیوان نام کتابده مسطوردر (معنای بیت) بودرکه بخیل

اولان كسه جنت بوزنی قنــده كوره زيرا باب جنت بخيله مسدود
وسخی يه مفتوحدر حتی مشهوردركه ديرلر خنتــك قپوسنی جومرد
آچر بخيل فيل اياغنه ويا اياغی النده دوشمش برسوری سكك كبيدركه
ضعف بصرى اولديغندن ماعدا اياقلر التنده ازيلوب خرد ومرد
اولور وياخود فيل كبی توانا اولان نفس اماره نك اياغی التنــده قالمش
پشه كبی در يعنی انك زار وزبونی در نفس ايسه جنته كيرمز زيرا اصلی
ناردندر پس صفت نفسانيه اهلی دخی بويله در وبخيــلی پشه ايله
تمثيلنده وجه بودر كه پشه نك وذبابك كوزی قپاقلری يوقدر انكچون
اياقلريله دائما كوزلرينه مسح ايدوب جلا ويررلر زيرا مغبرا اولمقدن خالی
دكلدر * باش از بخل بخيلان بركران * تانباشی از شمار ابلهان *
ازكرانه وبر باشه متعلقدر باش امردر مصدری باشــيدندر اولمق
معناسنه بخيلان بخيلك جمعيدر (كران وكرانه كاف عربينك فتحيله
كنار معناسنه دركه تركی قرلق ديرلر (شمار صاغش عدد معناسنه قيامت
كوننه روز شمار ديرلر يوم الحساب معناسنه شماريدن صايمقدر زيرا
اول كونده خير او شر امقــابله ومكافات ايچون عملر عد اولنور شمار كاه
عرصات دركه صوری وحساب يريدر (ابلهان ابلهك جمعيدركه
معناسی عنوان كلامده تبيين اولنــدی بعد ذا ناظم قدس سره كرچه
چارچيز ديدی فاما ظاهرا اوچ نسنه عدايتدی كه بری عيب جو وبری
بخيل وبری بد خوی اولمقدر مكركه بد خوی اولمغله خلقی رنجيــده
قلمق ميانده فرق اوله فافهم (معنــای بيت) بودركه بخيللرك بخلی
صفتندن كنار اوزرنه اول واول درپايه دوشمه كری چكل تاكه ابلهلر
عدادندن وزمره سندن اولميــه سن يعنی اختيار كنار ايتديكك
ابلهلردن عد اولنمامق ايچوندر زيرا بيت مذكورده تاغرض وغايت
ايچوندر نتكم مرارا شرح اولنــدی فاعمل

* در بيان عاقبت كويد *

* از بلا نارسته باشی ای عزيز * باز بايد داشتن دست ازسه چيز *
رسته باشی نك مفعوليدر ازرسته يه متعلقدر وجمله سی مصراع ثانی نك
مضمونی تعليلدر داشتن بايدك فاعلی دست داشتنك مفعولی از داشته
متعلقدر باز معناده داشتنه داخلدر بايد بازداشتن ديمكدر (بلا شول

امر شاقدر که انکله امتحان الهی واقع اولور بو صورتده بلودن اولور و یاخود بلی دندرکه کمر یله اسکیمك وفنا بولمقدر زیرا طبعا مکروه اولان نسنه اصابتیله انسان غم وغصه یه دوشوب اول سببدن چوریوب فنا بولور (تاتعلیل ایچوندر (رسته رانك فتحیله اسم مفعولدر قورتلمش معناسنه مصدری رستن در قورتلمقدر که خلاص ونجاتدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر (باز کیرو دیمکدر (باید مضارعدر مصدری بایستن درکرك اولمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور داشتن طوتمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (دست الدرکه عرب ید دیرحدی رؤس اصابعدن قولتغه وارنجه در پنجه دستده داخلدر که منتهای کف اولان رسغدن یعنی بلکدن اعتبار اولنور (سه فتحله وهاء غیر ملفوظه ایله که فتحه یی بیان ایچوندرکه اوچدر ثلثه معناسنه ولکن سین فتحهٔ صریحه ایله اوقنیوب اماله اولنور (معنای بیت) بودرکه ای عزیز بلادن قورتلوب عافیت بولمقدن اوتوری اوچ نسنه دن الی کیر و طوتمق یعنی ال چکمك کرکدرکه اول اوچ نسنه اسباب عافیتدندر بعض نسخه ده سه چیز برینه دو چیز واقع اولمشدر ولکن صحیح دکلدر زیرا ابیات آتیه ده مذکور اولان اوچ نسنه در ایکی دکل وبوکا بك بومقوله تحریفاتی کثیردر تقدیم وتأخیر ابیات شویله طورسون سامح الله الناسخ لاانه لیس براسخ

* رو تو دست از نفس ودنیا باز دار * تا بلاها را نباشد با تو کار *

تورو تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر دست باز دارك مفعولیدر وازاکا متعلقدر وجمله سی بیانیه در کارنبا شدك فاعلی و بلاها مفعولی و با دخی اکا متعلقدر رو فتحله امر حاضردر مصدری رفتن در یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فا واوه وتا داله مقلوب اولوب رود وروند دیرلر (دار امردر مصدری داشتن در تنکیر مرور ایتدی (بلاها بلانك جمعیدر تا غرض ایچون و با معیت ومصاحبت ایچوندر (معنای بیت) بودرکه یوری سن نفس ودنیادن الی کر وطوت یعنی بوایکیسندن ال چك وانلره مشغول اولمقدن فارغ اول تا که بلالر ایچون سنکله کار اولمیه وسکا ظفر بولمیه زیرا

هوای نفسه تابع ودنیایه مشغول اولان کسه‌نك باشندن بلا اکسك اولماز
شول جهتدن که نفس مبدأ فساد ودنیا مصدر نزاع وجدل وعناددر
پس دنیایی اهل دنیا اوزرنه طرح ایدوب حبلك علی غاربك دیمك
کرکدر ✻ ور بحرص وآز کردی مبتلا ✻ باتوروی آرد زهر سوصد بلا ✻
مبتلا کردی نك مفعولیدر بحرص مبتلایه متعلقدر وجمله سی فعل
شرطدر زیرا ور واکر معناسنه در حرف شرطدر که معناده فعله
داخلدر تقدیری واکر کردی مبتلا بحرص وآز دیمکدر صد بلا آردك
فاعلی وروی مفعولی وبادخی اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
وبعض نسخه‌ده زهر سویی بلادوشمشدر باء ثانیه زائده‌در ومآل کرچه
بردرکه وصول بلادر ولکن نسخهٔ اولی ابلغدر فتفطن (حرص عربی
وآز مدله فارسیدرکه ایکیسی برمعنایه‌در یعنی برنسنه‌یی فرط ارادت
واجتهادله طلب وحصولنی آرزو ودر تنکم مرور ایتدی (کردی کاف
عجمی ایله کشتی وشدی دیمکدر مصدری کشتن درکه او لمقدر یعنی
تحول معناسن افاده ایدر ولکن مضارعی کرد دکلك خلاف قیاسدر
وکرددك مصدری کردیدن اولدیغی صورتده دخی مخاطبی کردی کلمك
تخفیفه محمولدر مبتلی ابتلادندر اختبار وامتحان معناسنه (آرد مدله
مضارعدر مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه
مضارعنده رایه فتحه حرکت وبروب اورد واورنده دیرلر وکاه اولورکه
کثرت استعمالندن اوتوری تخفیف قصد ایدوب واوی حذف ایدرلر
آردو آرنده دیرلر یوز کتورمك توجه واقبالدن عبارتدر (سو وسوی
جهت معناسنه درکه ترکی یکادیر مثلا بو یکادیمك محلنده بجم این سودیر
(صد بلا کثرتدن کنایه‌در لغت عربیه‌ده دخی جاریدر مثلا سبعه وار بعین
ومائه دیرلر وعدد مخصوص مراد ایتمیوب کثرتدن کنایه‌در زیرا صد
عشرات مرتبه‌سنده اولان کثرتك منتهاسیدر (معنای بیت) بودرکه
اکر حرص وطمع وآرزویه مبتلی اولدکسه که بلای سیئ مفعوله سیدر
هرجانبدن سکا یوز یعنی چوق بلا توجه واقبال ایدر وانلردن خلاصه
مجال بولمزسن زیرا مایه سی بانکجه‌در پس صفت حرصدن نفسکی
تزکیه ایدوب بعده بلا وقضادن نجات بول ودیمشلردرکه حرص صفت
غائبه‌مورددر انکیچون ایاقلر التنده پایمال اولور ✻ آنکه نبود هیچ نقدش

درمیان * هرکجا باشد بود اندر امان * هیچ نقدش نبودك فاعلی
ودرآکا ظرفدر و بعد الجمله انکه یه صفت اولورکه انك تقدیری آن کسی که
دیمکدرکه مبتدادر کجا باشده ظرفدر و بعد الجمله مبتداء محذوفدن حال
اولورکه عربیله تقدیری هو کائنا فی ای مکان یکون دیمکدر بو دجمله سی
محذوف مذکوره خبر اولوب بعد الجمله آن کسی یه خبر اولور (نقدش ده
ضمیر غائب یانبوده ویامیانه قیددر انکه نبودش و یا در میانش دیمك
اولور (نقد خلاف النسئه یعنی ویرسی دیدکلرینك خلافیدرکه تاجر
وحاضردر ودراهم وامثالنی تمییز ایتمکدر یعنی زیوف ونبهرجنی جیددن
ایرمقدر و بو معناده ماهر اولانه نقاد دیرلر بوراده نقدله مراد منقوددر
یعنی دراهم ودنانیردرکه مصدر بمعنی المفعولدر (وسط میان درکه
اورته دیرلر انسانك وسطی بلی اولمغله بله میان دیدیلر میان بند قشاق
واوچقوردر امان خوف زائل اولوب طمانینت نفس حاصل اولمق
امن کبی پس امن وامان خوفك ضدیدر (معنای بیت) بودرکه اول
کمسه که انك بلنده بغلو اولان کرنده اصلا نقده متعلق نسنه سی اولمسه
اول کمسه هرقنغی مکانده اولورسه امن وامانده اولور انکچون دیرلرکه
مال آدمه دشمندر یعنی مالی اولان ادمك مالندن اوتوری دشمنی اولور
انکیچون قوافل قطع وخانه لردن سرقه اولنور ونیچه سی دخی مالی
اوجندن قتل اولنور علم ایسه بویله دکلدر بلکه علم صاحبنی حارسدر
ومنظور وملتفت اولماسنه باعثدر الحاصل اسباب عافیتدن بری دخی
خصوص اوزرینه استصحاب مال ایتمکدر زیرا درویشه هرقنده
اولورسه زیان اولمز زیرا بوقلغه کمسه طولاشمز وارلق ایسه اکر ظاهر
واکر باطن بویله دکلدر * نفس ودنیارا رها کن ای پسر * باز رستی
از بلا واز خطر * نفس ودنیا رها کن لفظنك مفعولیدر رستی ماضی
مخاطبدر مابعدی اکا متعلقدر بوراده شرط معناسی واردر تقدیری
اکر رها کردی باز رستی دیمکدر رها کن امر حاضردر مصدری
رها کردن درکه صالی ویرمکدر رهیدن ورهاندن دخی بویله در باز
بوراده تحسین ایچون زائده در خطر هلاك اوزرینه اشرافدر (معنای بیت)
بودرکه ای پسر نفس ودنیایی صالی ویر یعنی صفات نفسانیه
واشتغال دنیایی ترك ایله ورذائل وعرض دین اولمیان نسنه لری براق

اکر بو بله ایدرسك بلاوخوف وهلاکدن سالم اولورسن والا عافیت بولمازسن * ای بسا کس کز برای نفس زار * در بلا افتاد وکشت از غم نزار * بساکس مبتدا وافتاد جمله سی خبردرکز افتادی تعلیل ودردخی اکا ظرفدر کشتك فاعلی بساکس ضمیری ونزار مفعولی وبعد الجمله افتاد اوزرینه معطوفدر ای کسرله فارسیده وفتحله عربیده حرف ندادر بوراده منادی محذوفدر ای پسر واشالی کبی (بسا وبسی نیجه معناسنه استعمال اولنور الف ویا نسبت افاده ایدر وبعضیلر دیدیلرکه بسا وبسی اصلنده بس در نیجه معناسنه صکره مبالغه ایچون الف ویا زیاده قلنوب نیجه نیجه یعنی زیاده چوق معناسنه استعمال اولندی وبو فقیر عندنده ظاهر اولان بودرکه بو کلمه لر عربیده کم خبریه معناسنه درکه تکثیر ایچوندر مثلا (وکم من قریة) وکثیر من القری دیمکدرکه مواضع استعمالاتندن مطلق کثرت مفهومدر مبالغه دکل پس قول اول اولی کورینور (برای بهرکبی تعلیل ایچوندر (زار نالان که اکلیجی در بوراده مرادهوی ومشتهیاتی ایچون اکلیجی درکه انك تحصیلی دردندن مریض کبی اولور (افتاد فعل ماضیدر مصدری افتادندر دوشمك معناسنه (کشت کاف عجمیلك فتحیله ماضیدر شد معناسنه (غم اصلنده ستر معناسنه در اندوهه غم دیدیلر زیرا غمامه شمسك یوزنی ستر ایتدیکی کبی اول دخی وجه قلبی تغطیه وصفاسنی مکدر ایلر وغم ماضی یه کوره در واندن نوم عارض اولور وبعضیلر دیدیلرکه سهر یعنی بی خوابلق عارض اولور ولکن اولکیسی اصحدر (نزار کسر نونله آرق که عرب انحف ومهزول دیر (معنای بیت) بودرکه ای پسر چوق کسنه واردرکه نفس نالاندن اوتوری بلا ومحنته دوشدی وانك غم وغصه سن چکمکدن آرقلدی وضعیف اولدی اشته بو قدر تجارات ومزاوله اعمال شاقه وبلکه علما وارباب جهاتك تدریس ووعظ وامامت وخطابت وتأذین وتعلیم وسائر خدماتی هب نفسك مرادیچون خدمتدرتا که اکل وشرب ایده لر ونفائس ایله تنعم ایلیه لر ولباس فاخره کیه لر ومساکن عالیه وفرش غالیه ده اوتوره لر وهرنوعدن حاجاتی بتوره لر والعیاذ بالله تعالی * از برای نفس مرغ نامراد *

آمد ودر دام صیاد اوفتاد * مرغ آمدك فاعلی وازانی تعلیلدر
وجائزدرکه مرغ مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله ودر اوفتاده ظرفدر
وبعد الجمله جمله آمد اوزرینه معطوفدر (دام طوزاقدرکه جنس در
یعنی هردورلو طوزاغه دام دیرلرکه برنوعه اختصاصی یوقدر (صیاد
شکار ایدیجی که ترك آوجی دیر صید بنفسه ممتنع وکسه یه مملوك اولمیان
حیوانی شکار ایتمکدر یعنی ظفر بولوب تناولدر (اوفتاد وافتاد بردرکه
مصدرلری اوفتادن وافتادن کلور دوشمك معناسنه وظاهر اولان
بودرکه واو همزه نك ضمه سندن تولد ایدرکه اکا طریق اشباع دیرلر
خصوصا که ضرورت وزن اولان مواضعده بومقوله توسعات اوله
کلمشدر (معنای بیت) بودرکه مرغ نامراد نفس حیوانیه سندن
اوتوری کلدی وصیادك دامنه دوشدی وطوتلوب اله کلدی مرغی
نامرادلق ایله وصف ایلدی زیرا آج اولان نامراد اولور ومرغك
مرادی دانه در ولکن چونکه نفسنه اویدی وآرزوسی اوزرینه
دوشدی نفس انك هلاکنه سبب اولدی شویله که اکر نفسه تابع
اولمیایدی نجات بولوردی اشته نفس انسانی بویله ورطیه القا ایدر
* تادلت ارام یابد ای پسر * بود ونابود جهان یکسان شمر * دلت
یابدك فاعلی وارام مفعولیدر بود مبتدا ویکسان شمرك مفعولی وبعد
الجمله خبر در ومصراع اول ثانی یه تعلیلدر (یابد باء مثناتك تقدیمی
وباء موحده نك تأخیری ایله مضارعدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (بود وجود
ونابود عدمدر (یکسانده یك بردرسان اسلوبدر ترك بردوزه یه دیدوکی
برده عجم یکسان دیر (شمر شین معجمه نك ضمی ومیمك فتحیله امرحاضردر
مصدری شمردندر صایمق معناسنه شینك ومیمك ضمه لریله ماضیسی
کبی که شمر کلور ضمتین ایله ومضارعی شمرد کلور شینك ضمی ومیمك
فتحیله امرکبی زیرا امر مضارعدن مأخوذدر دالك حذفیله بوصورتده
اسم فاعلی شمرنده کلور وجائزدرکه مضارعی الف زیاده سیله شمارد
وشمارنده اوله پس شماردن امر شمار کلور ولکن شمارك اصلی شمردندر
شمار یدندن دکلدر یعنی امرنده شمارد نلك شمار یدندن اخذینی اقتضا
ایتمز زیرا شمار یدن لفظ مغیر اوزرینه بنا اولنان مصدر قبیلندندر

مغیرا اولان شمارده ایسه اعتبار بلکه اصل اولان شمرده وشمردن معتبردر
فاحفظه (معنای بیت) بودرکه ای پسر تاسنك قلبك ارام واستراحت
بوله یعنی قلبکك سکونی وتحصیل اطمئنانی ایچون جهانك وجود
وعدمنی برابر صای واویله عد ایله زیرا وازلق ویوقلق یانکده یکسان
اولمدقجه نفسك اضطرابدن خالی اولمز وسنی وجود جانبنه جذب ایدر
ومرادنی تحصیل ایتمدکجه ارام ایتمز اهل فنا ایسه بویله دکلدر فافهم
جدا * ازعذاب وقهر حق ایمن مباش * از پی آزار هر مؤمن مباش *
ایمن مباشك مفعولی واز ایمنه متعلقدر وایکنجی از مباشه متعلقدر (ایمن
همزه نك ومیمك کسره لریله قیغوسز معناسنه (از پی تعلیل افاده ایدر
تنکم حرو ایتدی (آزار مد له اسم مصدردر ازارلمق وسوکك ورنجیده
قلمق معناسنه مصدری آزردن وآزاردن وازار کردندر انجمك معناسنه
(معنای بیت) بودرکه حق تعالی نك عذاب وقهرندن قیغوسز
ولاابالی اولمه زیرا کفردرکه امن عاجزدن اولور الله تعالی حقنده ایسه
عجز اعتقاد ایتمك کفردر پس اسباب عذاب وقهردن اجتناب
وموجبات ثواب ولطفی اکتساب لازمدر وهر مؤمنی انجمکدن اوتوری
اولمه یعنی هیچ بر مؤمنی رنجیده قلمق ایزنه وآرد نه دوشمه زیرا سن
ملت ابرهیم اوزرینه سن که کعبه یی بنا ایچون خلق اولندك یوخسه
هدم ایچون دکل وبونده مؤمنی تخصیص بالذکر ایتدوکی شرفندن
اوتوریدر والا هیچ برذی روحه اذیت وبخش جائز دکلدر کرکسه
کافر اولسون مکر که اوراده ضرورت قویه وبرهان اوله یاعقلا
ویا شرعا * در بلا یاری مخواه از هیچ کس * زانکه نبود جز خدا
فریادرس * یاری مخواهك مفعولی واز اکا متعلق ودر یاری یه ویا نهیه
ظرفدر زانکه ماقبلنه تعلیلدر جز استثناء مفرغدرکه علی حسب
العوامل معربدر مستثنی منه محذوفدر تقدیری نبود کس فریادرس
الا خدا دیمکدر (یاری ده یا مصدریه در معاونت دیمکدر یار معین در
(زانکه زان سبب که دیمکدر (نبودده با وزنیچون اسکان اولنور اصلی
مضمومدر (فریادرس وصف ترکیبیدر اصلنده رسنده فریاد در
فریاده ایریشجی ومدده کلیجی معناسنه زیرا فریاد مدد دیو اغلمق
وچاغرمقدر رسیدن ایرشمکدر ورساندن ورسانیدن ایرشدرمکدر

(معنای بیت) بو درکه بلا حالنده ومصیبت ومحنت نزول ایتدوکی وقتنده هیچ برکسه دن معاونت وامداد طلب ایتمه زیرا الله تعالی دن غیری فریاده ایریشیجی ومدده کلیجی یوقدر انکیچون حضرت ابرهیم علیه السلام آتش نمروده طرح اولندقده اول اثناده جبریل علیه السلام کلوب الیس لك حاجة یا ابرهیم دیوجك ابرهیم دخی اما الیك فلا دیو جواب ویردی یعنی یا جبریل سکا عرض حاجت ایلم وسندن مدد خواه اولمم بلکه لسان حالم ایله حاجتم معین وظهیر اولان اللهه معروضدر وایوب علیه السلام دخی (رب انی مسنی الضر) دیو حالنی حقه عرض ایتدی وبوراده ناظمك قدس سره مرادی عالم حقیقتده ویا حق نسیانه کوره منع استمداددر والا اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور مطالعه اولنه * هرکه رنجا نیده عذرش بخواه * تانباشد خصم تو درعرصه کاه * هرکه نك تقدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر رنجا نیده فعل مخاطبدرکه ماضیدن برقسمدرکه اکا ماضی مقید دیرلر مفعولی محذوفدرکه اورادر معناسی سن انی انجیتمش سن دیمکدر بعد الجمله مبتدایه صفت اولور عذر بخواهك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر تا تعلیل ایچوندر نباشدك تحتنده فاعل ضمیری هرکسه راجعدر (رنجا نیده ده همزه خطاب ایچوندر رنجانیده ذکر اولندیغی اوزره ماضی مقیددر اکر رنجانیدی دنلسه ماضی مطلق اولوردی مصدری رنجانیدن درکه انجیتمك ورنجیده قلمقدر مضارعی رنجاند ورنجاننده کلور رنجانیدن رنجیدنك متعدیسی در رنجیدن لازمدرکه انجنمك وآزرده دل اولمقدر (عذر عربیدرکه محو ذنب ایده جك بهانه تحری ایتمکدر شو ایشی بن اشلمدم دیو انکار ایتمك ویا اشلدم اما مرادم شوایدی دیمك ویا ایتدم اما بردخی ایتمیه ین دیمك کبی (بخواه ده با تأکید طلب ایچوندر زیرا خواه امردر مصدری خواستن درکه طلب ایتمکدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (خصم فتحله خصومتدندرکه منازعه در مخاصم اولانه خصم دنلدی زیرا هر بری آخرك خصمنه تعلق ایدر خصم ضمله جانبدر تنکم عجم دست وکریبان شدند دیروترك یاقه یاقیه اولدیلر دیو تعبیر ایلر (عرصه کاه ده عرصه عربیدر بنادن خالی اولان

بقعه

بقعهٔ واسعه یه دیرلر (کاه کاف فارسیله ظرف مکاندر عرصه کاه محشردر یعنی خلقك حشر وجمع اولاجق بر یدرکه میدان واسعدر زیرا ارض اول وقتـده یکرمی بر جزء دن طقسان طقوز جزءه دك مد وتوسیع اولنسه کرکدر پس عرصه کاه شول یردر که حشرك بقعه ومیدانیدر (معنـای بیت) بودرکه هرکسـه که انی سن انجتمش وآزرده خاطر اتمش سن انك عذرنی دله وحلاللق طلب ایله تا که محشـرده سکا خصم ومنـازع اولمیه والا اوزرنده حقم وار دریو سنکله دست وکریبان اولور وفضاحته دوشرسن و بلکه استیفـاء حقوق واقع اولورسه یاحظ آخرتك منقص اولور ویامفلس قالورسن زیرا یوم عدلده مسامحه اولمازهمان بوموطنده ایکن قبل المحاسبه محاسبهٔ نفس ایده کور وحقوق حق وحقوق عبـادی ادا وقضا ایله والله الموفق

* کرغنا خواهد کسی از ذوالمنن * درقناعت می توا نش یافتن *

کسی خواهدك فاعلی وغنا مفعولی واز اکا متعلق و بعد الجمله فعل شرطدر دریافتنه ظرف و یافتن توانه مفعولدر فاعلی کسی یه راجع ضمیردر زیرا توان بورادہ تواند دیمکدر و بعد الجمـله جزاء شرطدر وتوانش ضمیری معنـاده یافتنه قید در می تواند یافتنش دیمکدر که مصدری مفعولنه مضـافدر (غنا فقرك مقابلیدرکه عدم احتیـاج و بلکه کثرت اموالدر (ذوالمننده ذو صاحب معنـاسنه منن کسر میمله منتك جمعیدرکه نعمت ثقیله وعطاء بی عوضدر وانك تفصیلی بالاده در قناعت قسمته رضا وموجود اوزرینه زیاده طلب ایتمامکدر نتکم بیانی مرور ایتـدی توان قدرت در مصدری توانستن در مضارعنده سین حذف اولنوب تواند دینلور دانستن دن حذف اولنوب داند دنلدوکی کبی (یافتن یاء مثناتله بولمقدر مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویا بنده دینلور (معنـای بیت) بو درکه اکر بر کسـه ذوالمنن وذوالعطایا اولان الله تعالی دن غنا ودولت طلب ایدرسه اول دولتی قناعت وقسمته رضا ایچنده بولمغه قادر اولور زیرا قناعت کنز لایفنی در پس هر کیمکه بو کنزه واصل و بود فینه یه نائل اوله فقر یوزنی کورمز وانك دولتنه زوال ایرمز والا حریص اولان کسه غنی اولسـه دخی غنای نفس اولمیجق ینه فقیردر و بونده اشارت واردرکه قوت وکفاف

وكفـايت اوليجق طلبكار غنا اولمـامق كركدر زيرا مقصود اولان تعيشدر وحقك متكفل اولديغي رزق واصل اوليجق مزيده حاجت قالماز مع هذا مزيدك محاسبه‌سي واردر وسوء حسابدن خوف ايتملودر

* در بيان علامات عقل ودانش نصيحت كويد *

* هركرا عقلست ودانش اي عزيز * دور بايد بودنش ازچار چيز *

بونك تقديري هركسي كه عقل ودانش هست اورا ديمكدركه هركسي مبتدا عقل ودانش مبتـداء ثاني وهست مبتداء ثاني يه خبردر زيرا بوراده است هست معناسنه وبعد الجمله كه رابطه سيله مبتـداء اوله صفتدر اورا هستي تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در بودن بايدن فاعلي وشين مضـاف اليه يعني بودن فاعلنـه مضاف ودورانك مفعولي واز دوره متعلقدر بوبيتك مفرداتي مرارا شرح اولنمشـدر (معناي بيت) بودركه هركس كه انك ايچون عقل ودانش وادراك وار در اول كمسنه درت نسنه دن دور وبعيـد اولمق كركدركه اكر بودرت نسـنه دن دوز اولورسه اهل علم نافع واهل عقل معـاد اولديغي بللو اولور واكر بونشاندن خالي اولورسه جاهل واحمق قالور

* كار خود با ناسزا نكندرها * مردمي نكند بجـاي ناسزا *

نكند فاعلي عاقل واهل دانشدركه بيت اولدن مفهومدر كار مفعول اول ورها ثانيسي وبارهايه متعلقدر مردمي ايكنجي نكندك مفعولي در بجاي اكا متعلقدر ناسزا نالايق ديمكدر سزيدن فتحله لايق اولمقدر رهاصالي ويرمكدركه رها كردن ويا رهانيدن ويا رهاندندن تخفيف اولنمشـدر (مردمي انسانيت ديمكدركه يامصدريه در (بجاي ناسزا عرفلرنده ناسزانك حقنده ديمك معناسـنده مستعملدر (بجاي اوانك حقنده ديمكدر نتكم شيخ سعدي ديمشـدر (توبجاي پدر چه چه كردي خير (كه همان چشم داري ازپسرت) يعني سن پدرك حقنده نه خيرايتدك كه اوغلكدن همان اميد طوترسن (معناي بيت) بودركه كندي كاركي ناسزايه صالي ويرمه ومحل اولميانه ايش اصمرلمه زيرا هركارك بررجلي واردر وكذلك ناسزاحقنده انسانيت ايتمه زيرا ضايع اولور نتكم ديمشلردركه معروفي احسان اهلنه اصطناع ايتمك كركدر والاحرامي يدنه سيف قاطع ويرمك وسباع حيواناتي تربيه ايتمك كبي

اولور

اولور * عقل داری میل بد کاری مکن * زین چو بکذشتی
سبکساری مکن * عقل داری‌نك مفعول مقدمیدر و بعد الجمله فعل
شرطدر زیرا بو کلام شرطی متضمندر که تقدیری اکر عقل داری
دیمکدر میل مکنه مفعولدر و بعد الجمله جزاء شرطدر مصراع ثانی
دخی بو اسلوب اوزرینه شرط وجزادر تقدیری چو بکذشتی زین
سبکساری دیمکدر یعنی چو حرف شرطدر که اکر معناسنه در عقل
بوراده مراد عقل کاملدر عقل معاد وقدسی در (داری مضارع مخاطبدر
مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
دارد ودارنده دینلور بد کاری ده یا مصدریه در (بدکار صفت مشبهه در
بد اشلو معناسنه و بدکاری بد اشلولکدر (زین اصلنده زاین درکه
حالت درجده الف تلفظا ورسما ساقط اولمشدر (بکذشتی بانك ضمه‌سی
وکاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله ماضی مخاطبدر مصدری
کذشتن در کچمك معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد
وکذارنده دیرلر (. سبکساری ده یا مصدریه در سبکسار دخی صفت
مشبهه در یینی باشلو یعنی خفیف العقل سبك سرکبی زیرا سار کلمه درکه
سردن جزءدر مجازا سر اوزرینه اطلاق اولنمشدر که پوشه ساره دیرلر
دیه یه اختصاصی اولدیغندن او توری سبکساری یینی باشلولقدر
(معنای بیت) بودرکه اکر عقل کامل وعلم شامل طوترسك یعنی بو معنی
و بو صفت سنده وار ایسه بد و برامز ایش اشلمه کرك عقلا قبیح اولسون
وکرك شرعا زیرا خلق ارا سنده تشنیع اولندیغندن غیری من یعمل سوء
یجزبه مضمونجه عمل بده جزاء بد ایله مقابله اولنور نتکیم مقتضای عدل
بودر و بونی کچدکدن صکره یینیلك ایتمه که خفیف العقل اولمقندر
یعنی بو خصلتی کچرسك سکا پند دخی بودر که عقلا کبی آغر باشلو اول
وخفت وطیشدن حذر ایت والا بین الناس رذیل ومبتذل اولورسن
وعند الله دخی وزن ومقدارك قالماز و صراف معنی سنی بر پوله الماز

* هرکرا حلم ودل روشن بود * در زمانه باصلاح تن بود * هرکسی که
اوراد یمکدر که هرکسی مبتدا اورا بوده مفعول وحلم فاعل و بعد الجمله
مبتدایه صفتدر ایکنجی بودك فاعلی هرکس ودر اکا ظرف و با اکا
متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر حلم کسر حا ئله مجرمی جرمیله

مؤاخذه ده عجله ایتامك قدرت وارتفاع مانع وار ایکن بله پس خالقه
کوره ترك مؤاخذه ومخلوقه کوره کیفیت نفسانیه‌در که ترك مذکوری
مستلزمدر وحلم کسریله عقل معناسنه دخی کلور قال الله تعالی
(تأمرهم احلامهم بهذا) ای عقولهم کما فی القاموس والمفردات ولکن
مفرداتده دیمشدر که حلم حقیقتده عقل دکلدر ولکن عقلله تفسیر
ایتدکاری عقلك مسببا تندن اولمغله والا حلم نفس وطبعی هیجان
غضبدن ضبط ایتمکدر پس اکر ناظمك قدس سره حلم ایله مرادی
عقل ایسه عقل یرینه حلم دیدیکی بطریق التفنن در (دل روشن
کدورتدن صافی اولمش کوکل پس روشن که آیدین در صفا وجلا مراد
اولور زمانه آخر نده ها تخصیص ایچوندر زیرا هر وقته من الاوّل
الی الاخر زمان دیرلر زمان مخصوصه ایسه زمانه دیرلر مثلا هر کسك
زمانی کبی صلاح فسادك ضدی اولدیغی ومعنالری مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که هر کسه که انك حلم ویا عقل صفتی ودل صافیسی
اوله زمانه‌ده صلاح تن ایله اولور یعنی بدن وجسمی فساددن خلاص
وآسوده اولور شول جهتدن که حدیثده کلور (اعوذبك من ان اجهل
او یجهل علیّ) یعنی نادان اولمقدن ونادانلر بکا نادانلق معامله سن
ایتمکدن سنی پناه کاه ایده دین پس شول کسه ده عقل وقلب حالی
کمال بولمیه البت ناسزا ایش طوتمقدن خالی اولمز واخراجانب الندن
مبتلی اولور وبر دخی بودر که سوء اخلاقی اولان کسه نك اضطراب
قلبی بدننه دخی ساری اولوب ظاهرا و باطنا راحت بولمز وساکن اولمز
* تاشوی پیش ازهمه در روزکار * دست برنان ونمك بکشاده دار *
پیش شوی نك مفعولی واز پیشه متعلقدر وجمله‌سی تعلیلیه اولور
دست دارك مفعول اولی وبکشاده ثانیسی وبر بکشاده یه متعلقدر تا
تعلیل ایچوندر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در
اولمق معناسنه مضارعنده واوزیاده ایدوب شود وشونده دیرلر
پیش باء عجمینك کسریله اولك که جهات ستدندر امام معناسنه
فتحله روز کار اصلنده شدتلی کوندر زیرا کار کاف عجمیله مبالغه افاده
ایدر صکره مطلق زمانه محمول اولدی وشدت معناسنی متضمن
اولدیغنه قرینه‌در که وقت محنتده بویله اولور روزکار در بودیرلر یعنی

زمان

زمان محنتدن خالی دکلدر که اندهٔ بویله شدتلی کونلر اولور
وروزکار جهان معناسنه کلدیکی نعمة الله ده مصرحدر ولکن
روز لفظی معنای اولی ترجیح ایدر اکرچه بو مقامده ایکی معنی دخی
درستدر نمك طوزدر ملح معناسنه نمکدان طوزلقدر بوراده نمك ایله مراد
ادام درکسرله قاتق دیدکلر یدر زیرا بحسب الغالب طوزدن خالی اولمز
وحقیقتی مراد اولمق دخی جائزدر زیرا طعامده نمك ایله بدأ ایتمك
مسنوندر بو صورتده قوام طعام اولان ملحله اکتفا وماعدا بطریق
الاستتباع مراد اولور ونان اصل الکل اولمغله تقدیم اولندی انکچون
حدیثده کلور (اکرموا الخبز) بکشاده بانك ضمه سی ولاجل الضروره
کافك سکونیله اسم مفعولدر آچلمش معناسنه مصدری کشادندر که
آچمقدر مضارعنده با زیاده اید وب کشاید وکشاینده دیرلر
واسم مفعول ماضیدن مشتقدر زیرا مضیه دلالتده مناسبتلری
واردر پس ماضینك آخری مفتوح قلنوب فتحه یی بیان ایچون هاء
علامت وضع اولنور دار امردر مصدری داشتندر طوتمق معناسنه
(معنای بیت) بودرکه زمانده ویا جهانده جمله دن مقدم اولمق
ایچون دستی نان ونمك اوزرینه آچلمش طوت یعنی مقبوض الید اولوب
طعامکی مسافردن ومجاوردن امساك ایتمه بلکه اطعامله مبسوط الید
اول چونکه کشاده دست اولاسن اهالیٔ زمانه یی عملده سبق ایدرسن
وجمله یه اوك اولورسن وایلرو کیدرسن زیرا سخاوت ملکانك
اکلی واطعام صالحاتك اکلی درحتی بین الملائکه بوعمل مضبوط در زیرا
انلر اطعام طعام وسقی ماء عملندن محرومدر که بوعمل بشره مخصوصدر

* تا تو باشی در زمانه دادکر * زیردستا نرانکودار ای پسر * تو لفظی
باشی تحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکید در دادکر باشینك مفعولیدر
وبعد الجمله تعلیلدر زیرا دارك مفعول اولی ونکو ثانیسیدر دادکر داد
عدل وداد کر عادل وستمکر ظالم درو دادخواه شکایتجیدر کرکاف عجمی
ایله ادات فاعلدر جی معناسنه مثلا زرکر قیومجی وآهنکر دمرجی در
زیردستان الالتنده اولنلردر مطلقا پس دستانك جمعیتی زیردست
ومحکوم اولنلره راجعدر آن ادات جمعدر جسم نامی ده یعنی انسانده
وحیوانده ونباتده مستعملدر مثلا مردمان واسبان ودرختان دیرلر

نکو نونك کسریله ونیکو کوکجك د ر مقابلی زشـتد رکه چرکند ر (معنای بیت) بودرکه ناسن زمانه ده عادل اوله سن یعنی عدل صفتیله متصف اولمالك ایچون الك التنـده وزیر حکومتنده اولان اهل واولاد وخدامی کوکجك و خوش طوت وهره و کلبه وارنجه حقوق عبـاد وحیوانی رعایت ایله تا که صفت الهیـه ایله متصف اولاسن وشرف ودرجات عالیـه بولاسن والارذیل وساقط اولورسن ودرکاته نزول ایدرسن زیرا ظـالم ملعوند ر وملعونك مقری نارد ر وحدیثده کلور (کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته) وآخر وصایای نبوی ده کلور (الصلوة وما ملکت ایمانکم * هرکه د ر پنـد خود آمد استوار *

* پنداورا دیکران پندند کار * تقدیری هرکسی که دیمکد ر در استواره ظرف واستوار آمده مفعولد ر و بعد الجمله مبتـدایه صفت اولورکه هرکسی در دیکران پندندك فاعلی و پند مفعول اولی وکار ثانیسی در و بعد الجمله مبتـدایه خبرد ر پند باء عجمینك فتحه سـیله نصیحت ووعظدرکه ترك اوکوت دیر استوار محکم معنـاسنه در دیکران دیکرك جمعیدر غیر معناسنه ترك بردخی دیر تکم مفصلا مرور ایلـدی بند ند باء عربیله فعل مضـارع جمعد ر مصدری بستن د ر بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بند د و بندنده دیرلر (معنای بیت بودرکه هرکسه که کندنه وعظ ونصیحت ایتمکده محکم کلدی یعنی عظ نفسك ثم عظ النـاس موجبنجه اول نصیحت ایدوب عمل ایلدی غیریلر دخی انك نصیحتنی کار بغلـدیلر وایش طوتدیلر یعنی انلره دخی تأثیر ایدوب عمل قلدیلر ونصیحتك نفوذی اولدی زیرا خلقلك لسـان عذری قطع اولندی وترددہ مجالری قالمدی اشته عامل ایله غیر عاملك فرقی بودر * هرکه اوکفتار خود باشـد ملول * قول اورا دیکران

نکنند قبول * ملول باشدك مفعولیـد ر فاعلی هرکه متضمن اولدیغی کســك ضمیرید ر دیکران نکنندك فاعلی وقول مفعول اولی وقبول ثانیسیدر و بو مقوله تراکیبك نظائر کثیره سی مرور ایتمشد ر اعرابی انلره قیاس اولنه و بو بیتك جمیع مفرداتی بالاده شرح اولنمشـد ر خصوصا کفتار لفظی محلندن مطالعه اولنه (معنـای بیت) بودرکه هرکسه که کندی سوزندن پرملال وکسلناك اوله یعنی مقتضاسیله

عمله حرکت ایتمیه وقول مجردیله قاله غیریلر انك سوزنی قبول ایتمزلر
زیرا متکلم و مخاطب و ناصح و منصوح له اراسنده جهت جامعه
کرکدرکه چاقق ایله چاقو اراسنده اولان مناسبت کبی تاکه ارتباط
حاصل اوله و متکلم وناصحدن کلام مخاطب و منصوح لهه نافذ
و واصل اوله و بومعنی مرتبهٔ اقوانی بیاندر والا انسبا نده استعداد
واقبال اولیجق خط دیواردن دخی اخذ ایدر ودنلمشدرکه (الحکمة ضالة
المؤمن اینما وجدها اخذها) چونکه اد بار اوله انسان عاملدن دخی
مستفید اولماز نتکم حدیثده کلور (یجئ النبی ولیس معه احد (فافهم
جدا * هر چه باشد در شریعت ناپسند * کرد او هرگز مکرد ای
هوشمند * ناپسند باشدك مفعولیدر و بعد الجمله هرچه یه صفت
اولورکه هرکسی چه یعنی که تقدیرنده درکه مبتدا درکرد مکردك
مفعولی وبعد الجمله خبراولور (هرچه ده هر کل افرادی معناسنده در
وچه که برینه مستعملدر اگرچه لفظنده اولدیغی کبی وجائزدرکه
اصلی اوزرینه نه معناسنه اوله نتکم تصویرمعناده کلور (شریعت
الله تعالی نك عبادی ایچون مشرع یعنی دین ده طریقت قلدیغی
نسنه درکه انك اوزرینه سلوك ایدوب کیدرلر واول شریعته وضع
الهی دیرلرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم کتورمش وانك وساطتیله
متعین اولمشدر پس شول نسنه که کتاب وسنتدر ایکسی دخی شرعدر زیرا
سنت دخی (وما اتاکم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولکه کتاب
وسنتدن علی سبیل الاجتهاد استنباط اولنمشدر (احکام فقهیه کبی
ویاخود اجماع علماء انك اوزرنه منعقد اولمشدر بوایکسی کتاب وسنت
اوزرنه متفرعدر وکتاب وسنت واجماعی انکار ایدن کافر اولور
اجتهادیاتی انکار ایدن کافر اولماز زیرا ظنیاتدر بلکه تضلیل اولنور
وشول سنتلرکه الله تعالی یه قربت طریقی اوزرنه ابتداع اولنمشدر
انلر دخی سنت طاهرهٔ نبویه ده داخللردر تراویح وامثالی کبی زیرا
سنت مطلقیه مصادمه سی اولمیان امور محدثه ضلالتدن خارجدر
وبونك خلافی اوزرینه اولان کسه عقل وعلمدن بالکلیه خالی وحلیهٔ
ادراکدن عاطلدر ناپسند اصلنده ناپسندیده در بکنلامش معناسنه
مصدری پسند یادندرکه بکنمك دیمکدر دکه نسنه بی بکنمنه

مشكل پسند درلر (كرد كسر كاف عجميله بر قاچ معنا يه كلور بوراده
چوره ديمكدر كرد اكرد جب چوره در (مكرد كاف عجمينك فتحيله
نهي حاضردر مصدري كرديدندر دونمك معناسنه برحالدن برحاله
وبريانندن بريانه وكيدركن دونمك كبي مضارعي كردد كلور (هوشمند
اوصلي وعقلي باشنده كسه كما في نعمة الله زيرا مند ادات توصيفدركه
لي معناسنه در ود قابقده كلوركه هوش اوك ديدكلري حالتدركه
عقل صحيحك اثريدركه عرب اندن تميزله تعبيرايدركه آدمي خير وشر
ونفع وضرري انكله فرق ايدر يوخسه نفس عقل دكلدر اوكي كيتمشه
بيهوش واوكلويه هوشمند ديرلر هوشك منافيسي لسان عربده اغما
ديدكلريدر اوصلو دلو مقابليدر اكر هوش اوص اولايدي بيهوش
ديوانه اولوردي انتهى بالتهذيب كتاب مذكورده هوشك عقل
اوزرينه متفرع ايدوكنه بو بيتله استشهاد ايدركه (بعقل ارچند
مردم هوشمند ست نداند موي ريش خود كه چندست يعني مردم
هرچند كه عقليله مميز اولسه ده كندي صقالنك قيلي قاچ اولديغن بيلمز
ولكن كشف الاسرار نام تفسيرده كلوركه زهري كه بياد تو خورم
نوش آيد ديوانه ترا بينند وباحوش آيد پس بو بيتده باهوشك ديوانه يه
مقابله سي هوش اوص معناسنه اولمق اشعار ايدر ود قابق بيتده اولان
هوش كاله مقصر وفدركه انسان قوت مدركه سيله نقدر كامل اولسه
ديمكدر ودقابقك بو محلده بوندن غيري قصوري دخي واردر كه تطويلدن
حذرا بيان وجوابي طي اولندي فاعرف (معناي بيت) بودركه
هركسه كه شريعتده ناپسند ونامقبول اوله اي عقللو انك چوره سنده
اوقاتدن هيچ بر وقتده دونمه وطولاشمه زيرا شرعله عامل اولميانه رغبت
ومجلسنه حركت بوقدر وكذلك بر كسه ده حال اوله ولكن ادب شرع اولميه
اوادخي اهل قال بي ادب كبيدر كه اقتدايه صالح دكلدر شوقدر واردركه
مجذوب الهي اولانه اقتدا اولنمز سه ده تعظيم واحترام اولنور فاحفظه

❋ تا صواب كار بيني سر بسر ❋ بامراد خود مكن كار اي پسر ❋

صواب بيني يه مفعولدر سر بسر معني جهتيله بيني يه متعلقدر زيرا
تقديري از تا سر بسر ديمكدر وبعد الجمله مصراع ثاني مضمونه
تعليل اولور كار مكن كلمه سنك مفعولي وبا اكا متعلقدر زيرا معيت

ومصاحبت ايچوندر (صواب خطا مقابليدر (بيني مضارع مخاطبدر مصدري ديدن در كورمك معناسنه على غير القياس دال بايه قلب اولنوب بيند وبيننده ديرلر (سر بسر ازسر تا بسر ديمكدر يعني اوجدن اوجه وباشدن باشه بالكليه مراد در تخفيف اولنوب سر بسر دنلمشدر نتكم سرتسر اكا قرينه در زيرا بودخي ازسر تا بسر ديمكدر كه تا انتهاء غايت ايچوندر وانتهايه ابتدا لازم اولمغله از تقديرا ولنمغه باعث بودر زيرا از ابتداء غايت ايچوندر وسرا سر وتكا پو ودنكا دنك وامثالنده اولان الفات واودن بدلدر كه اصلنده سر وسر وتك وپو ودنك ودنكدر كه تخفيف مراد ايتدكلري يرده بوني ايدرلر ودر بدر دخي سر بسر كبيدر كه از تابدر ديمكدر يعني قپودن قپويه دريوزه ايدر انتهايه دك ديمكدر مغلسه در بدر ديدكلري بو مقوله دريوزه شاننده اولمغله در وسر بسر باش باشه ودر بدر قپو قپويه ورو برو يوز يوزه ديو مقابله معناسي دخي صحيحدر ولكن هر استعمال مواقعنه كوره در بوراده مراد اولدر (مكن نهي حاضردر مصدري كردندر ايلمك وايشلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كند وكننده ديرلر (معناي بيت) بودر كه اي پسرا كر كاريكي بالكليه صواب اولمق استرسك وهر ايشم خير اولسون ديرسن كندي مرادكله ايش ايشلمه ونفسكي آرادن طرح ايدوب هوي وشهوتي براق وشرعله ومرشد سوزيله وحقله ايش طوت تاكه اغراض نفسانيه وشهوات طبيعيه دن خلاص اولوب خاص آلتون اولهسن ونحاسك زر ابريزه منقلب اوله ولكن بو معني خواص ناسه مخصوصدر كه انلر كاردان وحق بين وحق شناس ووفاني ارادتدر

* * در بيان رستكاري كويد * *

* هست بي شك رستكاري در سه چيز * باتو كويم يادكيرش اي عزيز *

هست مقدم خبر ورستكاري مؤخر مبتدادر وبي خبره متعلق ودر اكا ظرفدر باتو ما بعدنه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول وياد اكا ثاني در وجمله سي استيناف بياني در هست واردر ديمكدر رستكاري ده يا مصدريه در رسته رانك فتحيله اسم مفعولدر مصدري رستن در كه قورتلمقدر خلاص ونجات معناسنه مضارعنده سين هايه قلب اولنوب رهد ورهنده دنلور خواستن دن خواهد دنلدكي كبي و بعضيلر

رهیدن رسته کوره وخواهیدن خواسته کوره دخی لغتدر دیمشلردر
ورستکاردخی رسته کبی قورتلمشدر زیرا کاف عجمیله ادات مبالغه در که
بعض افعال واسماء آخرنه لاحق اولور مواد کثیره سی واردر (یادذ کردر
(کیر کاف عجمینك کسریله امرحاضردر مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه مضارعنده یاز یاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر یادکیر خاطرکده
طوت وذکر وحفظکدن کیسون دیمکدر (یاد داشت خاطرده محفوظ
اولان نسنه یه دیرلر (معنای بیت) بودرکه دنیا وآخرتده خلاصلق
بی شك وشبهه اوج نسنه ده در ای عزیز سکا اول اوج نسنه یی
سویلیم سن انی خاطرکده طوت وعمل ایله تا که بلا ومحنتدن نجات
بوله سن ودرد وغمدن خلاص اوله سن * زان یکی ترسید نست

از ذوالجلال * دوم آمد جستن قوت حلال * یکی مبتدا وترسید
نست خبردر زان یکی دن یاحال وبا اکا صفتدر از ترسید نه متعلقدر
دوم مبتدا جستن آمد ضمیرندن حالدر عربی ایله تقدیری الثانی جاء
کائنا هذا المعنی دیمکدر آمد بعد الجمله خبر اولور جستن مصدردر که
مفعولنه مضافدر حلال قوتك صفتیدر (یکی بری دیمکدر که آخرنده
یا نسبت ایچوندر یك بردر (ترسیدن فتحیله قورقق خوف معناسنه
(ذوالجلال الله تعالی درکه جلالت وعظمت وهیبت صاحبی در پس
جلال نعت الهیدر که قلوبه هیبت وتعظیم اعطا ایدر وبو جلالدن
اسم جلیل ظاهر اولمشدر وحکم جلالدر که تنزیه وتشبیه دینلور
یعنی جلال ضدین اوزرینه اطلاق اولنور (لیس کمثله شیء) ومرضت
فلم تعدنی کبی (دوم ضمتین ایله ایکنجی دومین ایکنجسی دیمکدر که
ایکی یه منسوبدر یکی بره منشوب اولدیغی کبی (آمد فعل ماضیدر
مصدری آمدن در کلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر (جستن جیم عربی نك ضمه سیله استمکدر مضارعنده
سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر (قوت حوت وزنی
اوزرینه عربیدر مایقوم به بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی
انکله قوام بولاجق قدر غدادر (حلال عقده حرمت اندن حل
اولنان نسنه در که استعمالنده عقاب یوقدر طیب استلذاذ اولنان
نسنه در پس هر حلال طیب اولماز (معنای بیت) بودرکه اسباب

نجات

نجات اولان اوج نسنه دن بری ذوالعظمة والکبریاء اولان الله تعالیدن
خوفدر یعنی عقابندن واکا باعث اولان اموردن پرهیز وحذر در
بوراده مقام خوفده ذوالجلال وصفنك مناسبت ولطافتی خفی دکلدر
ایکنجی قوت حلال طلب ایتمك کادی یعنی نفقه سنی حلالدن ایلیه
ومحرمات ومشتبهات تناولندن حذر ایده والا آتش اکل ایدر وعذابه
مستحق اولور وفرض ونافله سی قبول اولماز وآخرتده صورتی مسخ
اولور * سیومین رفتن بود بر راه راست * رستکار رست انکه این
خصلت وراست * سیومین مبتدا رفتن بودك مفعولی بر رفتنه
متعلقدر و بعدالجمله خبردر رستکار رست مقدم خبر انکه مؤخر مبتدا
واین خصلت دخی مبتدا وراست خبردر زیرا تقدیری حاصل است
اورا دیمکدر بو بعدالجمله انکه یه صفتدر زیرا ان کسی که تقدیرنده در
(سیومین اوچنجسی سوم اوچنجی در یا اشباع طریقیله در اصلی
سه در که اوچدر سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله اوقنور
سیومین ده یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (راه راست صراط
مستقیم درکه دین مشروعدر (رستکار مرور ایتدی (خصلت
فضیلتده غالبدر اکرچه رذیلتده دخی مستعملدر (ورا اصلنده
اورادرکه واو حرف آخره اتصالله همزه ساقط وواوه اخف حرکات
اولان فتحه ویرلشدر (ورا کلمه سی ادات مفعولدر ولام جاره معناسنه
کلورکه بوراده مراد بودر (معنای بیت) بودرکه اسباب خلاصك
اوچنجسی صراط مستقیم اولان شرع نبوی اوزرینه یوریوب
کتمکدر قورتلمشدر اول کسه که بو خصلت یعنی سلوك جادهٔ دین
انك ایچون حاصلدر زیرا شرع مطهردن خارج اولان کافردر
کافره ایسه نجات یوقدر بلکه نجات مؤمنه در وخصلت مذکوره ده
امر ونهی داخلدر زیرا فرائضی اکتساب مناهیدن اجتنابله تام
اولور پس انده که امر اوله ولکن نهی اولمیه و بالعکس اول کسه
نجات بولماز زیرا احدهما آخره مربوط وبری برینه منوطدر نتکم
قرآنك وعیدندن مفهوم مدرشوقدر واردرکه ایمانله انتقال ایدن
عاصی نك حسابی حقه مفوضدر حق عبد اولمیجق عفو ایتمك جائزدر
* کر تواضع پیشه کیری ای جوان * دوست دارندت همه خلق جهان *

تواضع كبری نك مفعول اولی وپیشه ثانیسی و بعد الجمله فعل شرطدر وهمه دارندك فاعلی وتا مفعول اولی ودوست ثانیسی وبعد الجمله جزاء شرطدر (كیرد) مضارع مخاطبدر مصدری كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یازیاده ایدوب كیرد وكیرنده دیرلر و بعض نسخه‌ده كردی دوشمشدر كه ماضی مخاطبدر (جوان یكت در كه پیر مقابلیدر جوان مرد یكت كشی وسخی زیرا جوان قوت معناسنی متضمندر سخا ایسه قوت روحانیه ایله نفسی زبون ومغلوب ایتمكدن كلور (دارند فعل مضارع جمعدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (خلق جهاندن مراد انساندر كه افرادی بری برلرینه دوست اولورلر زیرا مراد تواضع مقابله سنده اولان دوستلقدر سائر مخلوقات ایسه بو وصفله موصوف دكللردر اكرچه حقده مسخر ومنقادلردر وانسان كامله بعضی نك محبتی واردر (احد یحبنا ونحبه) و بعضی نك بغضی واردر سام ابرص دیدكلری كلركه آتش ابرهیم علیه السلام نفخ ایتدی انكچون شارع انك قتلی ایله امر ایتدی (معنای بیت) بودر كه ای جوان اكر تواضعی پیشه وكار طوترسك ویا ایلدكسه سنی خلق عالم دوست ومحبوب طوترلر زیرا یرده اولان بوزی كسه بعجز وخاكله یكسان اولنلری خاكدن رفع ایدوب دستكیر اولور وطبع انسان انك اوزرینه‌در كه سركشه سرفرو ایتمز بلكه فی المثل الی كوكسنده اولانه انقیاد ومحبت ایدر پس محبوب القلوب اولمغه بی وجود اولمق لازمدر وبونده جوانه خطابك سری بودركه جوانلق ایام غرور وسركشی دركه دكه حالله كسه به باش اكز بو جهتدن تواضع وترك كبر احسن اخلاقدندر* سرمكن در پیش دنیا دار پست* وزكنی بی شك رود دینت زدست* سر لفظی مكن كلمه سنك مفعول اولی و پست ثانیسی در در اكا ظرفدر وزكنی واكر كنی دیمكدركه شرطدر بی شك روده متعلقدر دین رودك فاعلیدر وتابه مضافدر زدست دخی اكا متعلقدر دنیا دار وصف تركیبی در اصلنده دارنده دنیادر دنیا طوتیجی معناسنه كه غنی ومتمول مراددر (دین معلوم اوله كه شریعت وداشودین وضع الهی اولدیغی جهتدن امر واحدر ولكن اطاعت اولندیغی

جهندن دين وكتابت اولنديغي يوزدن ملت دينلور پس وضع الٓهي
اني اقامت وانكله عامل اولانه كوره دين واني الله تعالى دن تأديه ايدنه
نسبتله ملت ديرلر وامام راغب ديمشدر كه ملت الله تعالى يه و آحاد
امته مضاف اولماز بلكه نبي يه مضاف اولور ملت ابرهيم كبي و كذلك
جلة الشرائع ده مستعمل در آحادده دكل دين ايسه بويله دكلدر نتكيم
دين الله وشرع الله ديرلر و نماز دين دن در دينلور ملتدر دنلمز
(معناي بيت) بودر كه غني واهل دنيا اوكنده باشكي آشغه ايتمه يعني
سرفرو ايدوب منحني اولمه واكر بووضعي ايلرسك بي شبهه دينك
الدن كيدر يعني بي دين قالورسن زيرا غني يه غناسندن اوتوري ركوع
ايتمك الله دن غيريه سجده در بو ايسه كفردر و حديثده كلور كه
(من تواضع لغني لغناه ذهب ثلثا دينه) يعني لسان وبدني مرتبه سنده
ديني كيدر انجق قلبي مرتبه سنده قالور واكر بعد اللسان والبدن قلبي
ايله دخي اعتقاد ايده جك اولورسه كل ديني ذاهب اولور واكر غني يه
غناسندن اوتوري عبادت قصد ايتميوب بلكه تعظيما تحيت قصد
ايدوب سرفرو ايدرسه مكروهدر ومشايخ و بكلر اوكنده تقبيل ارض
وانحنا بومعنايه محمولدر * بهرزر مستاي دنيا دار را * تاچه خواهي
كرد اين مردار را * دنيا دار مستايك مفعولي بهرانك تعليلي در كرد
خواهي نك مفعولي واين دخي كردك مفعوليدر مستاي سينك لاجل
الضروره سكونيله نهي حاضردر زيرا ميم مفتوحه نهي ايچوندر كه امر
طلب فعله دلالت ايتدوكي كبي نهي دخي ترك طلبه دلالت ايدر ستاي
كسرله مصدري ستودن در اوكمك مدح معناسنه مضارع عنده واو
يرينه الف ويا زياده قلنوب ستايد وستاينده دينلور دنيا دار بيت
سابقده در كرد بوراده مصدر معناسنه در كه كردندر زيرا ايكي فعلك
اجتماعندن فايده اولمديغندن ثاني مصدره محمول اولور چه خواهي
كردنه ايلك ديلرسن ونه ايديسرسن ديمكدر اين مردار جيفهٔ دنيايه
اشارتدر هرنه اولورسه كرك عروض وكرك نقود (معناي بيت) بودر كه
دنيا داري يعني غني ومتمول سيم وزرندن يعني مطلق مالندن اوتوري
مدح وستايش ايتمه ولكن زر كه آلتوندر اعلى المعادن وانفس الاثمان
والنقود اولمغله انكله اكتفا ايلدي تابو دنيا جيفه سني نه ايلك

استرسن ونه ایدیسرسن که اندن اوتوری اهل دنیایه سرفرو ومدح
وثنا قیلورسن شعرا اغنیایه قصائد عرض ایتدکلری کبی زیرا بوراده
لسان وکتابت بردر که غرض دنیا ایچون سویلمك ویازمق مذمومدر
واکا میت دیرلر که بی روحدر زیرا بزکارك روحی ذکرالله درچونکه
اوراده یاد حق اولمیه میته در خصوصا که حضور حقده کذب
ایدوب خلقی مدح ایتمك نه شناعتدر اشته مونی اوزرنه اوصاف
سویلمك تنکم اهل شام مبتلا درکه اکا مقصدی اولانه مداح دیرلر
قبحدر فافهم جدا * مرد کانند اغنیای روزکار * ای پسر بامرد

کان صحبت مدار * اغنیا مبتدا ومردکانند خبر مقدم در وصحبت
مدارك مفعولی و با دخی اکا متعلقدر مردکانند اصلنده مرده کان
اندر که کان لفظی کاف عجمیله ادات جمعدر وعند البعض کاف اخری
هاء غیر ملفوظه اولان کلماتك هالرندن بدلدر وادات جمع آندر کان
دکلدر بوصورتده مثلا مرده اوکنده هایا زلمز زیرا بدل ومبدل منهك
اجتماعی لازم کلور اولکی صورتده دکل ولکن تخفیفات لغت عجمه
مناسب اولان صورت ثانیه در واند ضمیر جمع غایبدر یعنی است که
رابطه در اند لفظی الك جمیدر الفی تخفیفا حذف اولنمشدر راست دن
بعض مواصعده حذف اولندیغی کبی وکاه اولور که است واند مجتمع
اولورلر حریدسندکبی که اشترا ایتمشلردر دیمکدر پس مرد کان
مرده لك جمیدر واخرنده انداستکبی رابطه در معناسی مرده لر درلر
دیمکدر که لر ادات جمع اولان آندن ودرلر اندندنمستفاد در اغنیای
اصلنده اغنیاء در همزه ایله که غنینك جمیدر ولکن استعمال عجم
اوزرنه همزه دن بدل یاء توسل واضافت کتورلر غنی وبقیه مفردات
بالاده در (معنای بیت) بودر که اغنیا زمانه مرده لر یعنی میت کبیلر
درکه قلبلری حب دنیا وحرص متاع فانی ایله اولمش ونفسلری
دیرلمشدر (ای پسر بومقوله مرده لرله صحبت طوتمه والفت واختلاط
ایتمه والا الصحبة مؤثرة بخواسنجه انلرك صفات ذمیمه سی سکا
دخی ساری واثر صحبت اوزر که جاری اولوب بسند نحی انلرك کبی
اولورسن واخر اولورسن * مال وزر بی حد بدست آورده کیر *

* بعد ازان در کور حسرت برده کیر * آورده کیرك مفعولی ومالی

دخی آورده نك مفعولی و بدست اكا متعلقدر بی حد مال وزرك صفتیدر برده دخی ایكنجی كبرك مفعولی ودر برده یه ظرفدر بعد دخی بو بله‌در (مال رغبت وتصرف جاری اولان نسنه در دراهم ودنانیر كبی پس تراب ونار ومردم كبیلر مال قسمندن خارجدر زیرا طپراغه وآتشه رغبت یوقدر وحر اولان كسه‌نك تصرف وتملكی جائز دكلدر و بوندن فهم اولندیكه زری مال اوزرنه عطف ایتمك تخصیص قبیلندندر زیرا عموم نفعی اولمغله سائر اموالدن مرغوب ومستثنادر ومال دنلدوكی بودركه قلوبك اكا میل تامی واردر شول جهتدن كه انسان فقیر بالذات ومال دخی قاضی الحاجات در (آورده واوك فتحیله ماضیدن قسمدر كه كتورمش دیمكدر مصدری آوردن وآوریدن دركه كتورمكدر (كیر كاف عجمیله امر حاضر در مصدری كرفتن دركه طوتمقدر (بعد ازان آورده نك مصدرنه اشارتدر (كور كاف عجمینك ضمیله قبر در كورك حسرته اضافتی ادنا ملابسه ایله‌در (حسرت غم وفرقت وندامتدر تفصیلی یا لاده در (برده دخی ماضیدن قسمدر مصدری بردن دركه ایلتمك در (معنای بیت) بودركه بی حد وبی پایان یعنی غایتده چوق مال و خصوصا سیم وزر ایله كتورمش یعنی طوتالم كه بی حساب ملك ومالك اولمش من آندن صكره حسرت قبرنه ایلتمش طوت یعنی انك صوكی اول مالی دنیاده آلیقو یوب كندك غم وفرقت والم وندامتله قبره كیرمكدر زیرا وفاسی یوق وسندن مفارق اولور دوستدر پس سندن آیرلماز دوست تحصیل ایده‌كوركه عمل صالح وبلكه مولادر جل جلاله وحدیثده كلور (نعما بالمال الصالح للرجل الصالح) یعنی مال قسمی حلالدن وخیره مصروف اولیجق سائر اموال كبی اولمز بلكه ممدوح اولور

* در صفت ذكر الله میكوید *

* باش دائم ای پسر باياد حق * كر خبر داری زعدل وداد حق *

دائم باشه ظرفدر باد دخی اكا متعلقدر بعد الجمله جزاء مقدم درمصراع ثانی شرط مؤخردر باعث تقدیم ذكرله توصیه بی تعجیل در خبر ما بعدنه مفعولدر خبر اعلام و اخبار له اولان علمدر داد عدلك عطف تفسیریدر عدل بالاده در (معنای بیت) بودركه ای پسر هردمده

ذکرحقده مقارن ومصاحب اول واندن مفارقت ایتمه اکرحقك عدل وداددن خبروعلم طوترسك يعنی شول كسه نك كه يوم حشرده حقك كمال عدلنـدن وغافللری مؤاخذه سندن خبری اوله (اذكروا الله ذكرا كثيرا) موجبنجه استيعاب اوقات واستغراق حالات اوزرنه ذكرالله دن خالی اولماز زيرا غفلت منهی در قال الله تعـالی (ولا تكن من الغافلين) ذكرايچون وقت مخصوص وحالت مخصوصه اولماز قال الله تعـالی (الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلی جنوبهم * زنده دار از ذكر

وصبح وشام را * درتغافل مكذ رآن ايام را * زنده مفعول مقدم در اززنده يه متعلقدر صبح دارك مفعول ثانيسی درآن ايام مكذره مفعولدر دراكا ظرفدر ذكر نسيانك ضدیدر قال الله تعـالی (واذكر ربك اذا نسيت) بونده كلمهٔ اذا دلالتيله نسيانك تحققنه اشارت واردر ولكن فی الجمله نسيان ذكردائمی منافی دكلدر واوصاف نبويه ده كلور (كان يذكر الله علی كل حالاته) ودعاده كلور (ذكرنا مانسينا وعلمنا ماجهلنا) يعنی بونده فی الجمله نسـيانی اثبات واردر اكرچه متعلق قرآندر ولكن اذا نسيت ده متعلق حقدر وسهوات نبويه دخی بويله در اكرچه انك سهو ونسيانی افراد امتك سهو ونسيانی كبی دكلدر (صبح وصباح حاجب شمسله افقك قزرديغی وقتدركه اول نهار عرفی در وفجر معناسنه دخی كلوركه اول نهار شرعيدر انكچون صبح صادق ديرلر (شام اخشام وقتی كه غروبدن اعتبار اولنور (تغافل بی غفلت ايكن غفلت كوسترمكدر بوراده مراد حقيقت غفلتدر تنكيم شعرده كلور (كيدر خاب تغافل ديده لردن دوراولور بركون) مكذ ركاف عجمينك لاجل الضروره سكونيله نهی حاضردر مصدری كذشتن دروازكلمك وبريردن بريره كچمك معناسـنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كذرد وكذارنده ديرلر (وبعض لغاتده كلوركه كذاشتن قومقـدر مضارعی ميكذاردكلور(وبومقامه مناسب اولان معنی بودر(آن ايامدن مراد ايام عمردركه اسم اشارت تعظيمی مشعردركه ايام فاضله واوقات شريفه ديمكدر ايام يومك جمعيدركه طلوع شمسدن غروبه دك اولان وقتدر اصلنده اون ايكی ساعتـدر صكره اختلاف مشارق ومغـارب ايله زايد وناقص اولدی (معنـای بيت) بودركه صباح

واخشامی ذکرالله دن زنده طوت واحیا ایله زیرا زمان ومکان میت کبیدرکه انلری حی کبی فلان ذکردر وکذلك نفس ذکر دخی اهمال اولندیغی جهتدن میت حکمنده در وآنی احیا ایدن ذاکردر انکچون احیاء ذکر واحیاء اصول دیرلر (بعده ناظم قدس سره دیرکه غفلتده قومه وترك ایتمه وبکچورمه اول ایام شریفه یی که ایام عمر عزیز در ودیمشلردرکه (الوقت سیف قاطع) یعنی وقت انسان سیف قاطع کبی نافذ وماضیدرکه تیز کلور کچر پس مرور ایتمزدن اول تدارك حال لازمدر وانسان دارالاحزان اولان دنیادن خروجنه اغلمز آخر غفلتله کچن دملرنه اغلر وتأسف ایدر زیرا عمر سرمایه در وغفلتا کا زیاندر

* یاد حق آمد غدای روح را * مرهم آمد این دل مجروح را *

یاد آمدك فاعلی وغدا مفعولیدر مرهم ایکنجی آمدك تحتنده فاعلندن حالدر غدا کسرله ما یوکل در (یعنی بیجك نسنه در غدو وغدة اول نهاردر واول وقتده اکل اولنان طعامه غداء دیرلر فتحله اخشام اکل اولنانه عشاء دیدکلری کبی فتحله صکره هر طعامه غداء دنلدی تغلیب طریقیله (روحدن مراد روح روادر زیرا روح حیوانینك غداسی اطعمه واشربه در را تخصیص ایچوندر روحك غداسی معناسنه وبعض نسخده غدا این روح را دوشمشدر بو صورتده غدا آمدك فاعلندن حال ورا علامت مفعول اولور بو روحه معناسنه (مرهم عربیدرکه جراحت اوزرینه اوردقلری ملایم نسنه در تحریف ایدوب ملهم دیرلر (اصلی رهمندر کسرله مطر ضعیف دائم معناسنه پس مرهم دهمطر مذکور کبی لین اولمغله مرهمی رهمندن مشتق قلدیلر (مجروح جراحتلنمش یعنی یرالنمش زیرا جراحت کسرله یاره در (معنای بیت) بودرکه ذکر حق روح انسانینك غداسی کلدی یعنی جسد مطعومات ومشروبات حسیه ایله تغذی وتربی ایدوکی کبی روح دخی ذکر وتسبیحله غدا لنور وآنکله نشو ونما بولور زیرا هر نسنه نك غداسی کندی مناسب وجهله در وحد یشده کلورکه (ایکم مثلی انی ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی) زیرا ارباب معرفت بو اطعام وسقی معنوی اولمغه حمل ایتمشلردرکه علوم ومعارف وحکم ذوقیه در وذکر حق بو دل مجروحه مرهم کبی کلدی یعنی کوکل که خنجر فراق وسکین

عشق واحتراق ايله مجروح اولمشدر انك مرهم ودواسي ذكر حقدر
(مرض قلبه شفادر توحيد) قال الله تعالى (الا بذكر الله تطمئن القلوب)
يعني اضطراب دل كه مجروحك اضطرابنه بكزر انك سكوني ذكر الله در

* ياد حق كر مونس جانت بود * كى هواى كاخ وايوانت بود *
ياد بودك فاعلي ومونس مفعولي و بعد الجمله فعل شرطدر وحرف
شرط كه كردر معناده بود اوزرنه داخلدر هوى ايكنجي بودك فاعلي
وتامفعوليدر كه معناده اكا متصلدر تقديرى كى بودت يعني بود ترا
هواى كاخ وايوان و بعد الجمله جزاء شرطدر (مونس ايناسدن دركه
انس ويرمكدر ضمله ايحاشك ضديدر كه وحشت ويرمكدر پس انس
ووحشت ضدان در (كى فتحله اسم استفهامدر نچين معناسنه (هوى
آرزو واشتهادر تفصيلي با لاده درهواى آخرنده يا اضافت ايچوندر
الف هوى نك ياسندن منقلبدر (كاخ كاف عربي وخاء معجمه ايله كوشك
وچارطاق وتماشاگاه كه باغده ياپلمش اوله (ايوان فتحله طاق بلند
ونشتكاه پادشاهان ورواق كه او اوكنك سقفي در وقاموسده كلوركه
ايوان كسرله صفهٔ عظيمه در پس بوندن معلوم اولديكه ايوانك
فارسيده استعمالي فتحله وعربيده كسرله در (معناى بيت) بودر كه
ياد حق وذكر ذات مطلق سنك مونس جانك اولورسه وسكا انس
وحضور ويروب دفع وحشت وغفلت ايدرسه نچين سكا قصر وسراى
ورواق وطاق وطمطراق قبوسي وآرزو وهوس وعلاقه سي اولور
يعني اولماز زيرا باقي ايله مستأنس اولان فانيدن علاقه يي قطع ايدر
وابرهيم ادهم كبي تاج وتخت سلطنت صاحبي اولورسه ده ترك وتجرد
طريقنه كيدر وحديثده كلمشدر كه اكر امير ذكر الله ده اولان فضيلتي
بليدي امارتي كسرله يعني بكلكني ترك ايدوب درويش اولوردي
واكر تاجر دخي اول معنادن آگاه اوليدي تجارتني ترك ايدوب ذكره
اشتغال كوسترردي واكر برتسبيحه نك ثوابي اهل ارضه تقسيم
اولنسه ايدي هرفرده اضعاف دنيا اجر دكردي (والله يضاعف لمن
يشاء

* كر زماني غافل از رحمان شوى * اندران دم همدم شيطان
شوى * تقديرى كر شوى غافل زماني از رحمان ديمكدر كه غافل
شوى نك مفعولي وزمان غافله ظرف واز اكا متعلقدر اندر ايكنجي

مطلب

شوی‌نك ظرفی وهمدم مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اوله جزادر (زمانی ده یا وحدت ایچوندر زمان عندالعرب لیل ونهاردر که یکرمی درت ساعتدر و بونك تفاصیل کثیره سی واردر محلندن مطالعه اولنه (رحمن الله تعالی‌درکه رحمت واسعه وانعام وافضالی جمیع اشیایه شاملدر و بو اسم شریف شمول وعمومده اسم الله ایله برابردر شوقدر واردرکه جلاله نك مرتبه دخی دلالتی واردرکه الوهیت جمیع مراتب اسمایی جامعدر سلطنت کبی اسم رحمانده ایسه دلالت مذکوره یوقدر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (دم نفس حرکت ایله که آغزدن و برونددن بدنه داخل وخارج اولان ریح درکه نفس انسانیه به غدا کبیدر انکچون انقطاع وانحباس ایله حیات منقطع وجسد متلاشی ونفس مرده اولور (اندران دم زمان غفلته اشارتدر (همدم مصاحب یعنی اش و یولداش ونفس داش زیرا هم مقارنته دلالت ایدر پس ایکی کشی نفس المقده برابر اولسه‌لر همدم دیرلر (معنای بیت) بودرکه اکر بر زمان قلیل رحماندن وذکرندن غافل اولوب غیره مشغول اولورسك اول غفلتك دمنده شیطانه مصاحب اولورسك زیرا حقدن مفارقت ایدن شیطانه متصل اولور شول جهتدنکه انسان یا رحمانده و یا ماسواده در چونکه ذکر رحمانه مشغول وتوجهی اکا موصول اولمیه ماسوائله مألوف ومستأنس اولور بو ایسه نفس وشیطانك تزیین واغواسنه دائردر پس برنفسی اضاعت ایلین شیطانه مقارن اولوب اول نفس شیطانله کذر ایدیجك بو قدر انفاسی اضاعت ایده نك حالی نیجه اولور انکچون دیدیلرکه محافظهٔ نفس لازمدر زیرا جائزدرکه برنفسده بردولته نائل اوله که سائر انفاسده اول دولت مقدر اولمیه و بونده اشارت واردرکه عمر انسان دیدکلری فی الحقیقه انفاسدر بوخسه ایام ولیالی واسابیع وشهور وسنون دکلدر فافهم جدا * مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی * تا بیابی دردوعالم آب روی * مؤمنا ای مؤمن معناسنه ندادر زیرا آخر اسمده اولان الف ندا کنه کاه اولورکه ندا علامتی اولور یارا کبی که ای یار دیمکدر ذکر کویك مفعولیدر بسیار اکا مفعول مطلقدر

(اذ كروا الله ذكرا كثيرا) كبى آب روى بيابى نك مفعوليدر در دخى
اكا ظرفدر (بسيار كثير معناسنه در شرحى مرور ايتمشدر (كوى كاف
عجمى ايله امر حاضر درمصدرى كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده
فاواوه قلب اولنوب برياء زياده سيله كويد وكوينده ديرلر ونعمة اللهده
كويدن دخى كفتن كبى مصدر اولمق اوزره ايراد اولنمشدر بوصورتده
قلب مذكوره حاجت قالماز ولكن فعل مفيرك مصدرى معتد به دكلدر
يعنى انك اوزرنه برنسنه بنا اولنماز زيرا قاعدهٔ عجمه مخالفدر و بعض
فضوللر هر فعلك مطلقا لفظندن مصدر اخذ ايدرلر وشولكه
بعض لغاتده مندرجدر كويدن كبى كثرت استعمال وشهرتنه بناء در
(يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در بولمق معناسنه يابيدن
دكلدر اكرچه نعمة اللهده درج اولنمشدر فاما كويدنه كبى مصدر
فرعيدر اصلى دكلدر پس اصله كوره فا باء موحده به قلب اولنوب
مضارعنده يابد ويابنده ديرلر (آب روى يوزصويى يعنى حرمتلو زيرا
حرمتلو آدم يوزى صولى ورونقلو اولور كل سيراب وشاداب ديدكارى
كبى وبرنسنه يى مدح اينسلر صويندمدر ديدكلرى معناى مذكوره
راجعدر (معناى بيت) بودركه اى مؤمن حقك ذكرنى چوق ايله
يعنى حق ذكر كثير ايله ذكر ايله نتكم قرآنده مواضع متعدده ده منصوصدر
تاكه ايكى عالمده يعنى دنيا وعقباده حرمت وعزت بوله سن دنياده
حرمت بودركه اهل ذكر يوزى نورلو ومحبوب القلوبدر وعقباده
حرمت بودركه درجاتى عاليه در نتكم قرآنده بودخى مصرحدر وبوندن
فهم اولنديكه اهل غفلت ونسيان اولنلر ظلمت نفسك غلبه سيله
بى نور وفرقالمشلر وذلت بولمشلردر فافهم جدا * ذكر را اخلاص
مى بايد نخست * ذكر بى اخلاص كى باشد درست * اخلاص بايدك
فاعلى وذكر مفعولى ونخست اكا ظرفدر ذكر بى اخلاص مبتدا
درست باشدك مفعولى و بعد الجمله خبردر (اخلاص خالص قلمقدر كه
شوبندن صافى ايتمكدر وكاه اولوركه شويى اولميانه دخى خالص ديرلر
اخلاص ترك ريا ونفاق وقلبى شائبهٔ نفسانيتدن حتى ملاحظهٔ
اخلاصدن بيله تخصيلدر (مى بايد باء موحده نك تقديمى ايله فعل
مضارع غائبدر مصدرى بايستن در كرك اولمق معناسنه مضارعنده

مطا

*

سین حذف اولنوب باید دینلور (نخست نون وخاء معجمه نك ضمه لریله
اول ونخستین اولکی در(باشدك مصدری باشیدن در اولمق معناسنه
(درست بتوندر که مقابلی شکست در (معنای بیت) بو درکه حق
ذکر ایتمکه اول اخلاص کرکدرکه انده حظ نفس وغرض وریا ونفاق
اولمیه زیرا بی اخلاص اولان ذکر حقین درست وصحیح اولور یعنی
اولماز واعتبار بولماز بلکه سائر اعمال باطله کبی صاحبنك یوزنه ضرب
اولنور اشته ذکر خالص حضورله وحقله اولان ذکردر غفلتله
وخلقله اولان دکلدر یعنی ذکرده ملاحظهٔ خلق شرکدرکه صفات
نفسانیه نك بقاسندندر چونکه صفات نفسانیه محو اوله ذاکر
ومذکور حق اولور وبوندن فهم اولندیکه ذکر حق حقیله اولان
ذکرك فوقنده در زیرا حقله اولان ذکرده فی الجمله اثنینیت واردر
ذکر حقده ایسه بو معنی مفقوددر زیرا بو درجه ده عبد فناء مطلقدر
* ذکر باشد برسه وجهی بی خلاف * تا ندانی این سخن را از کزاف *
ذکر فاعلدر باشده وبروبی اکا متعلقدر این ندانی یه مفعولدر از دخی
اکا متعلقدر (وجه وجهت بردر وطریق معناسنه دخی استعمال اولنور
آخرنده یازانده در (خلاف وفاقك ضدیدر (تا بوراده تحذیر ایچوندر
زنهار معناسنه عربیده ایاك واتق کبی نتکم دیرلر ایاك والاسد زیرا
ابتدا وانتها وتعلیل ودوام وکه معنالرینك بو مقامه مناسبتلری
یوقدر بعض نسخه ده تا برینه تو دوشمشدر فاما اولکیسی انسبدر
وبوستانده کلور (الا تا نکرید که عرش عظیم)(بلرزد همی چون
بکرید یتیم) یعنی ظاهر اولان بودرکه بو بیتده تا معنای مذکور ایچوندر
(کزاف کاف عجمینك ضمی وزاء هوز ایله قولاینه وبیهوده ولاف
دیمکدرکه تعریب ایدوب جزاف دیرلر بیع جزاف کبی (معنای بیت)
بودرکه ذکر اوچ وجه وقسم اوزرنه اولور یعنی اوچ قسم اولدیغی
بین العلماء اتفاقیدر آکاه اول وصاقن که سن بو سوزی لاف وچکه
چالمقدن وکوزی یلیه سن که انك وزنی واندازه سی اولمیه بلکه ذکر
حقنده واقسامی خصوصنده سوزم علم الیقین دن واتفاق علماء
بالله دندر که انده شك وشبهه یوقدر ناظمك قدس سره بو کلامدن
مرادی استماعله توصیه وتقریبی تقویتدر زیرا بعض اهل رسوم که

جهلاء حكمنده در اذكاره متعلق اولان مباحثده منازعه وانكار
وسوء اعتقاددن خالی دكللردر ازاحهم الله عن وجه الارض وضيق
عليهم كل طول وعرض * عام را نبود بجز ذكر زبان * ذكر خاصان
باشد ازدل بی كمان * عام نبودك مفعوليدر فاعلی جزلفظنك مدخولی
اولان ذكردر زيرا جز حرف استثنادر و بو استثنايه استثناء مفرغ
ديرلركه علی حسب العوامل معربدر عربی ايله تقديری لايكون له ذكر
من الاذكار الا ذكر اللسان ديمكدركه مستثنی منه حذف اولنوب عامل
مستثنی ايچون تفريغ اولنمشدر (بجزده باء زائده در (زبان فتحله وضمله
لساندر (خاصان خاصك جمعيدر خاص وعام بر برينك مقابليدر
معنالری با آلاده در (كمان كاف عجمينك ضميله ظن معناسنه دركه ترك
صانودير (معنای بيت) بودركه عوام ناس ايچون اقسام ذكردن
اولملز الا ذكر لسانی اولوركه اكا ذكر مجازی ديرلر زيرا قلبلری غافلدر
وخاصلرك ذكری بی شبهه كوكلدن يعنی ذكر قلبی اولور زيرا قلبلری
مذكورله حاضردر كه اكا ذكر حقيقی ديرلر وصورت معنادن لبدن
قشر كبيدر واهل نفاق عوامله ذكر لسانيده مشتركدر فاما خواص له
ذكر قلبيده مشترك دكلدر زيرا نفاق وغفلت خلوص وحضوره
مانعدر * ذكر بی تعظيم كفتن بدعتست * واندران يك شرط ديكر
حرمتست * كفتن مبتدا ذكرانك مفعولی و بی تعظيم ذكرك صفتی
و بدعت خبردر ويك شرط مبتدا وديكر صفت واندران مبتدادن
حال وحرمت خبر و بعدالجمله ماقبلنه معطوفدر (تعظيم عظيم يعنی
اولو طوتمقدر كه فارسيده بزرك داشتن ايله تعبير اولنور (بدعت كسرله
ابتداعدن اسمدر رفعت ارتفاعدن وخلفت اختلافدن اسم
اولدقلری كبی صكره دينده زياده ده ونقصانده استعمال اولندی
زياده دخی اكر كتاب وسنته مصادمه طريقيله اولورسه بدعت
قبيحه دركه مردود دروديده حدث ديدكلری بودر اكر شرعده
اصل صحيحی اولوب علی طريق التقرب ابتداع اولنديسه بدعت حسنه
ديدكلر يدركه مقبوللردر واكا حدث ديمزلر بلكه سنت ديرلر زيرا سنن
علمادندر بو اعصاروده اكثر علماء ظاهر بدعت نه ايدوكن مطلوب شو يله
مجهول قالمشدر انكچون خلق اراسنده اختلاف فاحش واردر كلام

مطلب

ناظمده

ناظمده قدس سره اولان بدعت ایله مراد بدعت قبیحه یه لازم کلن
بطلاندر (اندر آن ده اندر ظرف در آن اسم اشارتدر مشار الیهی ذکردر
شرط اصلده رانك فتحه سیله در علامت معناسنه صکره برشیء برشیئه
تعلیق ایتمکه که معلق به اولان شیئك وقوعیله معلق دخی واقع اوله
شرط دیدیلر رانك سکونیله زیرا معلق به اولان نسنه نك حصولی
معلقك وجودنه علامت کبیدر مثلا ان کانت الشمس طالعة فالنهار
موجود کبی که نهارك وجودی شمسك طلوعنه تعلیق اولنوب طلوع
شمس انك وجودنه علامت قلنمشدر (دبکر یا ئله و یاسز بردخی درکه
غیر معناسنه در (حرمت ضم وسکونله روا اولمامق و پرده سی یرتلمامق
بو معنایه ایسه احترام وتوقیر لازم کلور یعنی اول پرده سی منخرق اولمق
جائز اولمیان نسنه یی هیبتلو وحشمتلو طوتوب اکا کوره حقنی مراعات
و شانی تعظیم ایدر بونده ناظم قدس سره تعظیم ایله ظاهرده اسمنی
تعظیم وحرمت ایله باطنده مسماسنی توقیر مراد ایدرنتکم اسمنی تعظیمده
کلور (سبح اسم ربك الاعلی) و مسماسنی تعظیمده کلور (سبحان ربك
رب العزت عما یصفون (معنای بیت) بودرکه بی تعظیم ذکر ایلمك
وحقك اسم پاکنی یاد ایلمك بدعت و باطلدر زیرا قرون ثلثه تعظیمله
یاد ایدرلردی بی ادبلك صکره کلن احداثده حادث اولدی پس
اسم شریفی تحریفدن مصون طوته واستهزاء وهزل کبی سو یلمیه
وعند التأدب وعند مضغ الطعام وحال غائط ده ومزابلده ومواضع
مستقذره ده وملاهی واغانی اوزرنه سو یلمیه وقسمنی من غیر مبالاة
اکثار ایتمیه وخبائث وروائح کریهه دن پاك اولمش دهان ولسان ایله ذکر
ایلیه وغلبه خوابده واختلاط اصواتده ومشغول اولان قوم یاننده دمیه
وغفلتله ومعنی وحقیقتنه عدم وقوفله ذکردن تحرز ایلیه وکلام حق
کلام ناس یرینه قومیه واسم الهی یاد اولسه جل جلاله و بونك
امثالی نسنه ایله مقابله ایلیه واسم اللهی ارضدن رفع ایلیه ودیوار
آرالغنه صوقمیه وعلی هذا اسم شریفی ابتذالدن وجهر واخفادم
لحندن حذر وذکرده برغیری شرط دخی حرمتدر یعنی مسماسنی
قلبنده مهابتلو طوتمقدر بوکا خود حضور دل لازمدر والله تعالی
ذاتنده عظیم وصدور وقلوبده معظمدر پس اکا کوره ذکر ایتملودر

*ذ كر خاص الخاص ذكر سر بود *هر كه ذاكر نيست او خاسر بود*
ذكرك كسره سيله استعمال عجم اوزرنه مبتدادر ذكر ثانى بودك
مفعولى و بعد الجمله خبردر هركه هركسى كه تقديريله مبتدادر ذاكر
بحسب المعنى نيستك مفعوليدر و بعدالجمله مبتدايه صفتدر او مبتدا
وخاسر بودك مفعولى و بعدالجمله خبر و بودخى بعدالجمله هركسى يه
خبردر خاص الخاص اخص الناس درعادتك مقابلى اولان خاصك
درجه ده فوقنده در سر انسان قلبده ابداع اولنمش براطيفه دركه
بدنده روح كبيدر پس روح محل محبت وقلب محل معرفت وسر محل
مشاهده در زيرا بوسر الهيدركه اكا تجلىٔ وجه خاص ديرلر
بووجهله عبدله حق اراسنده واسطه يوقدر واول وجه انك تجلىٔ
جمعى دن حصه سيدر بوجهتدن مشاهده لازم كلسه چشم سرله
مشاهده اولنور حق حقله شهود ديدكلرى بودر زيرا خلقله حق
مشهود اولمساز انكچون بوذكره ذكر خاص الخاص ديدى زيرا ذكر
قلبى نك باطنى دركه ذكر حقى در وذكر قلبى ده معناى حضور واردركه
اثنينيتى مشعردر ذكر حقى ده ايسه ذاكر ومذكور بردر فافهم جدا
(خاسر خاء معجمه ايله خسارتدندر زيان معناسنه پس خاسر اهل زياندر
(معناى بيت) بودركه اخص الخواصك ذكرى ذكر سرى دركه ذكر
قلبى نك فوقنده در ومشاهدهٔ حق اول مرتبه نك ديده سيله حاصل
اولور زيرا حق واجب الوجود در لسان وقلب وروح ايسه مخلوقدر
مخلوق ايسه جانب خلقيتدن حقى كورمز زيرا ميانده جهت جامعه
يوقدر بلكه جانب حقيتدن كورر كه سر الهى در وحديث قدسيده
كلور (سر الانسان سرى وسرى سره) يعنى انسانك سرى بنم سرمك
ظاهرى و بنم سرم انك سرنك باطنيدر وهركس كه حق تعالى بى
هرنوجهله اولورسه ذاكر اولميه تجارت عمرده زيانكار و وقتنى اسراف
ايدر واكا غافل ديرلر پس ابتداء يقظه ذكر لسانى و بعده قلبى
وبعده سرى ايله اولوركه يقظهٔ تامه در *هست مر هر عضو را

ذكرى دكر *هفت اعضا هست ذاكراى پسر *هر عضو بحسب
المعنى هستك مفعولى وذكر فاعليدر دكر ذكرى نك صفتيدر اوزنده
ياء وحدت كه نوعيته دلالت ايدر وصفيته مانع دكلدر واصل استعمال

مطلب

عجم بومقوله مواضعده وجه مذکورله یاتله در (بحری دیگر کبی هفت
اعضا مبتدا وهست ذاکر خبردر زیرا تقدیری ذاکرست دیمکدرکه
بورادە هست است یرینه درتنکر کاهیجه عکس اوزرینه در مرفتحله
تحسین لفظ ایچون اول کلمه یه داخل اولور مرتا کبی وچون دیمك
اولور ولام جاره معناسنه کلور مرفلان فلانه وفلانك دیمکدر (عضو
ضمله وکسرله عظمیله بله اولان لحم وافره دیرلر جمعی اعضا کلور
اعضاء سبعه دن مراد جبهه ویدین ورکبتین واطراف قدمین در
انف جبهه ده داخلدر زیرا عظملری بردر واعضاء مذکوره یه
مساجد دیرلر که بدن انساندن مواضع سجوددر بورادە مساجد مسجدك
جمیدر فتحله لاغیر کما فی المغرب بعد ذا ناظمك قدس سره اعضایی
تعمیمدن صکره اعضای سبعه یی تخصیصی شرفندن اوتوریدر زیرا
سجده ارکان صلاتك اعظمیدرکه حال اقتراب ومشاهده در پس
جمیع اعضا واجزاء لطیفۀ انسانیه ایچون ماخلق له وارد ر اول اعضا
کندی ذاتلرنده مسبح اولدقلرندن ماعدا انسان انلری وجه شرع
اوزرنه استخدام لازمدرکه اولکسی عبادت ذاتیه وایکنجسی عبادت
تکلیفیه درانکیچون ایاك نعبد نون جمعله ایراد اولندی تاکه جملۀ اجزایه
شامل اوله فاعرفه (معنای بیت) بودرکه اعضاء انسانیه دن هرعضو
ایچون بشقه برذکر واردر یعنی اعضانك نوعیتی کبی ذکرلری دخی
انواعدرکه هر برینك ذکری حالنه مناسب اولان وجه اوزرنه در
وجمیع اشیادخی بواسلوب اوزرنه درانکیچون برسالك اشیایی کندی
تسبیحی کبی تسبیح ایدر استماع ایتسه انك کشفی خیالی در حقیقدکلدر
زیرا هر برینك ذکر مخصوصی واردرکه مکاشف اولان ذکر وتسبیحنه
مغایردر اشته الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق سری بودر ای پسر
خصوص اوزرنه یدی اعضاء سجده دخی ذکردر پس اهل ذکری
تعظیم ایدوب ماخلق لهنده استخدام ایتمك لازمدر زیرا سکالصوق
اولان نسنه نك غیریدن حقی اقوادر فافهم جدا * یاری هر عاجز آمد
ذکردست * ذکر باخویشان زیارت کردنست * یاری مبتدا او همزۀ
توسل ایله مابعدنه مضافدر ذکردست آمدك تحتنده یاری ضمیرندن
حالدر وبعد الجمله خبردر ذکر با مبتدا وخویشان زیارتك وزیارت

دخی کردینك مفعولی وکردن مبتدایه خبردر (یاری اعانتدر عاجز قادرك ضدیدر عجز فتح عین وضم جیمله برنسنه نك مؤخریدر بردالعجز کبی که قیش آخرنده کلور عجز که قدرت مقابلیدر اندن مأخوذدر زیرا تأخرامورە مؤدیدر (خویشان خاء معجمه نك کسری وواورسمیله خویشك جمعیدر خصم قوم معناسنه (زیارت زوردندر فتح واوله میل معناسنه زیرا زائر اقربا واصدقا سنك ملاقاتنه میل ایدر وپا زوردندر جور وزنی اوزرنه که وسط صدردر زیرا زائر مزورك مواجهه سنی قصد ایدر (معنای بیت) بودرکه دستك ذکری خلقك عاجزنه اعانت کلدی یعنی دستله بتن ایشلرده عاجزلره ال یاردمی ایدرسك الکی ماخلق لهنده استعمال ایتمش اولورسن والك دخی ذکرایتمش اولور وپای یعنی ایاغك ذکری اقربا واصدقا یی زیارت ایتمکدر زیرا حرکتله زیارت وحرکت دخی ایاقله اولور پس ایاغك ماخلق لهی بودر اکر بی دست وپا وزیاده اعرج اولورسه معذور حرج اولمامغله اعانت وزیارت ساقط اولور وزیارتی اقربا یه تخصیص ایتدوکی شرفندن وصلهٔ رحمدن اولوری در والاعلماء بالله واخوان فی الله دخی زیارت اولنور * ذکر چشم از خوف حق بکریستن * یاد ز آلاء اونکریستن * ذکر چشم مبتدا و بکریستن خبر واز اکا متعلقدر یاد کبر ومعناسنه در یعنی و بردخی دیمکدر درنکریستنه ظرفدر اوحقه اشارتدر چشم کوزدرکه قپاق وکرپك آنده داخلدر خوف توقع مکروهدرکه اوراده یا علامت مظنونه ویامعلومه اوله بوراده مراد عذاب حقدن خوف ویاجلال وهیبتندن خشیتدر (کریستن کاف عجمینك کسریله اغلمقدر بوراده وزن ایچون اسکان اولنور مضارعنده سین حذف وباء اسکان اولنوب کرید وکریند دینلور اولنده باء عربیهٔ مکسوره ادات توسلدرکه افعال ومصادر اولنه داخل اولورکه علامت اشتقاقدر (آلاء الیك جمعیدر همزه نك فتحی ولامك سکونیله نعمت معناسنه ودخی غیری وجه اوزرنه جمع اولور وبعضیلر دیدیلرکه آلاء نعم ظاهره ونعماء نعم باطنه در مثلا یدین ورجلین وامثالی آلاءدن وقوتلری نعماءدندر واغلبیا جسمانیه آلاء وعلوم واذواق نعماءدر وحدیثده کلور (تفکروا فی آلاء الله

ولا تفكروا فى ذات الله) يعنى آثار ظاهره يه نظر ايدوب اثردن مؤثره
استدلال ايديكوز وحقائق اسمايه مطلع اولوكز فاما ذات الهيه ده
تفكر ايتمكوز زيرا نظر عقلى ايله ادراك اولنور مقوله سى دكلدر (نكريستن
نونك كسره سى وكاف عجمينك لاجل الضروره سكونيله باقق نظر
والتفات معناسنه نكاه كردن كبى مضارعنده سين حذف اولنوب نكرد
ونكرنده دينلور وبوندن فهم اولنوركه نكريستن ده يا اشباع
طريقيله در اصلى نكريستن در (معناى بيت) بودركه كوزك
ذكرى الله تعالى نك عذاب وعقابى خوفندن وجلال وهيبتندن
اغلمقدر نتكم تائبلر وعارفلر كريان اولورلر كرو يعنى آلاء حقه ديده
عبرتله نظر ايلكدر نتكم قرآنده كلور (فانظروا الى آثار رحمة الله)
وينه كلور (فاعتبروا يا اولى الابصار) وينه كلور (سنريهم آياتنا
فى الافاق وفى انفسهم) پس مقتضاى نظر مشاهده مجرده دكلدر بلكه
اعتبار واطلاع حقاً تقدر وعلم نجومك فى الجمله مرخص اولديغى
(ويتفكرون فى خلق السموات والارض) مضموننده داخل اولمغله در
الحاصل تفكر ايتمك خلقه كوره در حقه كوره دكلدر انكچون خلقله
تقييد ايتدى زيرا فكر طبيعى خياله مصاحبدر خيال دخى محسوساتدن
اخذ ايدر وعقل فكر طبيعى نك فوقنده در پس ماده حسدن اخذ
ايتمسه دخى عقليات ور وحانياتى ادراك ايتمك شانندندر ولكن معتبر
ولان عقل قدسى كليدر يوخسه عقول جزئيه دكلدر وفوق العقل
اكشف مرتبه سى واردر امور معنويه آنكله ادراك اولنور * استماع
قول قرآن ذكر كوش * تا توانى روز شب در ذكر كوش * استماع مبتدا
ذكر خبر يدر تا مادام معناسنه مصراع ثانى اخرنده كوشه ظرفدر توانى
مضارع مخاطبدر مصدرى توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده
سين حذف اولنوب تواند دينلور تانك دخوايله مصدريته تحول ايدر
عربيده مدة قدرتك ديمكدر روز ودر كوشه ظرفلردر استماع قصدله
سماعدر يعنى قولاق طوتوب دكلمكدر (سماع اعمدر قول قرآندن مراد
تلاوت قرآندر كوش اول كاف عجمى نك ضميله قولاقدر وكوش ثانى
كاف عربى نك ضميله امر حاضردر مصدرى كوشيدن در دورشمق
وچالشمق معناسنه (معناى بيت) بودركه تلاوت قرآنه قولاق

طوتوب دكلـك قولاغك ذكرى در زيرا قرآن فلك جمع ذاتى دن
فلك سمع صفـاتى يه نزول ايتمشدر پس لسـان تلاوت ايچون
اولد يغى كبى سمع دخى استمـاع ايچوندر وحديث وكلمات كبار
دخى لازم الاستمـاع اولمقـده قرأنه منضم وملحقدر ايمـدى
مادام كه قادرسن گيجه وگوندز ذكره چالش واعضـا
وجوارحكى دخى اعمـال ايله * اشتياق حق بود ذكردلت * گوش
تا اين ذكركردد حاصلت * اشتياق بودك فاعلى وذكر مفعوليـدر
گوش كاف عربيله امر حاضر در تكلم مرور ايتدى تاتعليل ايچوندر
انتهـاء غايت ايچون اولمغه تحملى وار در اين ذكر كردد دك فاعلى
حاصل مفعوليـدر حاصل تاء خطابه مضافدر وجائزدر كه تاء خطاب
بحسب المعنى كردد كلمه سنه لاحق اوله (اشتياق هوى ومحبتك قلبده
حركت وهبوب وانبعاثيدر شوق كبى ولكن فرق بودر كه شوقده غايب
حاضر اولنجق قلب ساكن اولور اشتياقده ايسـه ساكن اولماز بلكه
محب محبوبه ملاقاتله فرح وسرور مزيد اولور ومطالعهٔ جمال ايتدكجه
محـاسن افزون اولور وديداره طويمق اولماز (كردد كاف عجمى ايله
فعل مضارعدر مصدرى كشتن در شدن معناسنه كرديدن دخى لغتدر
دونمك معنـاسنه كه لازمى تحولدر يعنى بر حالدن بر حاله دونمك كه
صيرورتدر (معنـاى بيت) بودر كه اشتياق حق سنك قلبكك ذكرى
اولور يعنى شول كمسه كه جمال حقه مشتاق دكلدر انك قلبى غافلدر
ذاكر دكل پس چالش بو ذكر قلبى سنك حاصلك وياسكا حاصل
اولمقدن اوتورى وياخود بومرتبه منتهى اولنجيه دك اجتهـاد ايله
زيرا عاشق ومشتاق حق اوليـان انسان حيوانى اولور حقيقى دكل
نفس حيوانيه يه ايسـه عذاب اولور فاما اهل عشق وشوقه عذاب
اولماز وحقه وصوله طريق عشق در غيرى يول يوقدر وسر خلافت
اكا منوطدر فافهم جدا * آنكه ازجهلست دائم دركار * كى حلاوت
يابد از ذكر اله * آنكه انكسى تقديريله مبتدادر جهلست ده تا كاهده
قيددر تقديرى دركاهست دائما ازجهل ديمكدر كه در محذوفه متعلق
اولوب عربيده كى ظروف كبى ماقبلنه صفت وياصله اولور از ظرفده
اولان استقرارى تعليلدر حلاوت يابدك مفعولى واز حلاوته متعلقدر

ويعد

و بعد الجمله مبتدا یه خبردر جهل نفسك علمدن خلو یدر گاه اولور که
لا على سبيل الذم ذکر اولنور (يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف) کبی
زیرا بوراده جاهل ایله مراد انلرك حاللرنه واقف اولمیان دیمکدر کلام
ناظمده قدس سره جهل ایله مراد جهل مذمومدر که حقوق الله
وحقوق عباد بلمامك و یاسوء اعتقاد اوزرنه اولمقدر (حلاوت حلوك
لذ تیدر حلو مرك ضد یدر که طتلو وآجی دیمکدر (یا بد مضارعدر
مصدری یافتن در بولمق معناسنه نتکم مرور ایتدی (اله الله تعالی در
ولکن معرف الله تعالی دن غیری اوزرنه اطلاق اولنماز نتکم قرأنده
کلور (هل تعلم له سميا) اله منکر ایسه اطلاق اولنور هل من اله غیر
الله وامثالی کبی لا اله الا الله ده اولان منکر معبود بالحق معناسنده در که
اصلی الله الاله در (معنای بیت) بودر که اول کسه که جهلی سببیله
دائما گاه ایچنده مستقر وراسخدر اله حقك ذکرندن ﻫﭻ حلاوت
واذت بولور یعنی بولماز زیرا استفهام انکاریدر و بوندن معلوم
اولدیکه جهل بالاحکام و بالله باعث گاهدر وگاه حجابدر وحجاب
غفلتدر وغفلت مانع ذوق ذکردر زیرا غفلتله ذکر مجتمع اولماز ذوق
نره ده قالدی اشته بوسببدن عوام ناسده ذکر اولماز واولسه دخی
حلاوت بولماز و بوسره اشارت ایچون قرأنده کلور (واذا ذکر الله
وحده اشمأزت قلوب الذين لا يؤمنون بالاخرة واذا ذکر الذين من دونه
اذاهم يستبشرون) والعياذ بالله من ان يكون ذوقنا وفرحنا تماسواه
*خواندن قران بود ذکر لسان*هر کرا این نیست هست ازمفلسان*
خواندن بودك فاعلی وذکر مفعولیدر هر کرانك تقدیری هر کسی که
اوراد یمکدر که هر کسی مبتدا واین مبتداء ثانی ونیست خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر اوراده را لام جاره معناسنه نفیه متعلقدر وهست
هر کسی یه خبردر واز اکا متعلقدر (خواندن خاء معجمه نك ضمی وواو
رسمیله الف ثابتدر اوقومق فارسیسی ترکیبی کبی مشترکدر ودعوت
معناسنه کلور (لسان جارحه وقوت جارحه در نتکم قرأنده کلور
(واحلل عقدة من لساني) مقصود لسانمك قوتندن عقده یی حل ایله
دیمکدر زیرا عقده نفس لسانده دکل بلکه قوتنده ایدیکه نطق انکله
حاصل اولور (هست بوراده است یرینه در بحسب المعنى تقدیری

ازمفلسانست دیمکدر (مفلسان مفلسك جمعیدر فلس سکون لامله
منغر دیدکلریدر ماضیسی افلس کلور مالی قالمیوب دراهمی فلوس
اولدیغی وقتده ویاخود برحالله اولسه که یانده فلس بله بولنمسه
وقاضی فلان کمسه یی تفلیس ایتدی دیرلر افلاسنه حکم ایتدی معناسنه
افلاس مفلس اولمقدر (معنای بیت) بودرکه قرآن اوقومق لسانك
ذکری اولور جمیع اذکار واسماء دخی قرآنده مندرجدر هرکس که انك
ایچون تلاوت قرآن معناسنه ذکر بوقدر اول کمسه قیامت مفلسلرندندر
زیرا قرآن اوقومق مؤمنلرك سرمایه سیدرکه تجارت آخرت انك
نظمی ذکر ومعناسیله عمل ایتمکله اولور پس بو تجارتدن محروم اولان
مفلس و بی مایه قالور وخسارت عظیمه بولور * شکر نعمتهای حق
میکن مدام * تا کند حق باتو نعمت رامدام * شکر میکن کلمه سنك
مفعولیدر مدام اکا ظرفدر زیرا مدام اصلنده مطر دائم در بوراده
مطلق دوام مراد در حق کندك فاعلی وباتو اکا متعلق ونعمت
مفعول اول وتمام ثانی وبعد الجمله تعلیلدر تمام اصلنده اتمام درکه
مصدردر زوایدی حذف اولنمشدر وقرآنده کلور (ثم آتینا موسی الکتاب
تماما) ای اتماما للکرامة والنعمة کما فی الارشاد بقیهٔ مفردات بالاده
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه حقك نعمتلرنه دوام اوزرنه
شکر ایله تا که حق دخی سکا (لئن شکرتم لازیدنکم) نعمتی مزید واتمام
ایلیه بوراده نعمتها دیو نعمتی جمع ایراد ایلدی زیرا نعم الهیه (وان تعدوا
نعمة الله لاتحصوها) وفقنجه غیر محصوردر وشاکره لازمدر شکری
بعض نعمه تخصیص ایتمیه بلکه ظاهر و باطن انواع نعمه تعمیم ایلیه
تا که هر بری ایچون مزید حاصل اولوب نعم کبی شکر دخی تام اوله
قال الله تعالی (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) وقال (وقلیل
من عبادی الشکور * حمد خالق بر زبان دارای پسر * عمرتا بر باد
ندهی سر بسر * حمد دارك مفعولی و برا کا متعلقدر عمر دخی ندهی نك
مفعولی و بر دخی اکا متعلقدر سرازسر تقدیریله دور نتکم مرور ایتدی
حمدك متعلقی اعمدرکه نعمته وغیریه شاملدر ومووردی خاصدرکه
لساندر (خالق خلقدندرکه ترکیب اجزا وتسویهٔ اجسامدن عبارتدر
وعند الصوفیه وجودك ماهیاته اقترانیدر (دار امردر داشتن دنکه.

صاقلمق وحفظ ایتمك معناسنه در (ندهی مضارع مخاطب منفی در دالك سكونی لاجل الوزن در مصدری دادن در مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهدودهنده دینلور (ده كسریله امر در (سر بسر ازسر تابسر تقدیریله باشدن باشه واوچدن اوچه دیمكدر تتكم مرور ایتدی (معنای بیت) بودر كه ای پسر سنی خلق ایلین مولانك حمد وشكرنی زبانك اوزرنه طوت وانكله رطب اللسان اول وجملهٔ اوقاتده انی حفظ وضبط ایله تا كه بالكلیه عمركی برباد ایتمیه سن وهوایه صاورمیه سن زیرا عمر كه بی ذكر و بی حمد وثنا كذر ایده هوادر یعنی فائده دن خالی در وذكر وحمدك فائده سی حقه ارتباط ونعمت وجوده حمد له مقام محمودیته وصولدر زیرا حامد حقك محمودیدر ذاكر مذكوری اولدیغی كبی * حمد حق را برزبان بسیار دار * تاشوی

ازنار حرمان رستكار * حمد دارك مفعولیدر برحمده متعلقدر بسیار بحسب المعنی دارك مفعول مطلقی در رستكار شوی نك مفعولی واز رستكاره متعلقدر وجمله سی تعلیلیه در (حرمان منع معناسنه در محروم ممنوعدر رزقده وسعتی اولمیان وخیردن ممنوع اولان حقنده استعمالی كثیردر بوراده مراد اجر وثوابدن محرومیتدر كه آتشه بكرر زیرا مرزوقیت جنتده ومحرومیت جهنمده اولور (رستكار قورتلمش خلاص اولمش معناسنه تتكم انك وبقیهٔ مفرداتك شرحی بالاده در (معنای بیت) بودر كه حمد حقی زبانك اوزرنه چوق طوت یعنی حمد كثیرله حقه حمد ایله تا كه محروملق آتشندن خلاص اوله سن یعنی نعم الهیه یه علی الدوام حمد ایدرسك جنات عالیه ده اجر جزیل وثواب كثیر بولورسن وسرا وضراده حامدوندن اولوب محاسبه دن قورتلورسن والا آتش حرمانده معذب اولورسن وضیقده قالورسن ودیمشلر در كه فرائض وجود واجب ونوافل وجود ممكن مقابله سنده شكر در پس بوایكی وجودك سرنه واقف اولان عارف لساننی مورد شكر ایتدوكی كبی اركاننی دخی مصدر اعمال ایدوب فرائض ونوافل ایله حقه تقربدن خالی اولماز واكر بواسلوب اوزرنه شكردن دور اولورسه حقدن بعید اولور وقرب ومنزلت بولماز ومنزلی نار حرمان و بعد اولور * لب بجنبان جز بذكر كرد كار * زانكه پاكانرا همین بودست كار

* لب مجنبانك مفعوليدر جز استثناء مفرغدر تقديرى مجنبان لب بچيزى الابذكر ديمكدر همين ادات قصردر انجق معناسنه بودست مقدم خبر وكار مؤخر مبتدادر پاكارا كارى تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در (مجنبان نهى حاضردر مصدرى جنبانيدن در دپرتمك تحريك معناسنه لازمى جنبيدن در تحرك معناسنه كه دپرتمكدر (كردكار فعال معناسنه در زيرا كرد كاف عربى نك كسريله ايشدر تكم دقايقده مسطوردر (وكار كاف عجمى ايله ادات مبالغه در كه مشتقات و بعض اسما اوآخرنه لاحق اولور پس كردكار حق تعالى در كه فعال لمايريد در سؤال اولنورسه كه اولان كرد در فتحله زيرا كردن ايلمك واشلمكدر كرد انك ماضيسى در كه اشلدى ديمكدر جواب بودر كه بعض افعال واسما وار در كه علميته نقل ويا تركيب اولندقده تغيير اولنمشدر بو جهتدن لغانده كرد كارى كسره بابنده درج ايتمشلردر مثلا فرا ديرلر فتحله اصلى فرار در كسرله وكردون ديرلر فتحله اصلى كرددر كاف عجميله كه ذكرمى ديمكدر پس كاه فتحه دن كسره يه وكاه عكس ايتمك قاعدهٔ عجمدر ولسان عربده دخى تغييرات نسب ديرلر مشهوردر وبو معنادن غافل اولان جاهل كرد كارى فتحله تصحيح ايدوب جمهوره مخالفت ايتمش وقصور عقلى سببيله خطا يولنه كيتمشدر (پاكان پاكك جميدر دنس معاصى وتعلقاتدن طاهر ديمكدر (بودست اصلنده بوده است در كه بوده اسم مفعولدر آخرندن هاء علامت واستك اولندن حذف وبرى برينه وصل اولنمشدر (كار كاف عربيله ايش معناسنه در (معناى بيت) بودر كه دوداق دپرتمه اشيادن برنسنه ايله الافعال لمايريد اولان الله تعالى نك ذكريله تحريك ايله شول سببدنكه معاصى وتعلقات فانيه چركندن طهارت بولنلره كار انجق بو اولمشدر يعنى انلرك ايشلرى دائما اغزلرنى خيره وذكره اچمقدر فضول كلامه دكل زيرا فضول مسئولدر پس اكر پاكلردن ايسك اغزكه پاك اولان ذكر وتلاوت وكلمات خيرى ال مساوى وما لا يعنى بى بالكليه ترك ايله

* بر همه كس نيك باشد چار چيز * با تو كويم ياد كيرش اى عزيز *

چار چيز باشدك فاعلى ونيك مفعولى وبرا كا متعلقدر همه كسه مضافدر كل ناس معناسنه با تو ما بعدنده فعل مضارع متكلم

خطا

وحده به متعلقدر کیرش ده شین مفعول اول ویا ثانیدر کیر کاف عجمیله امردر مصدری کرفتن کلور مضارعنده یاز یاده سبله کیرد وکیرنده دیرلر بقیهٔ مفردات ظاهر وسابقدر فاعرفه (معنای بیت) بودرکه درت نسنه جملهٔ ناس وجمیع مؤمنین اوزرنه کوزل اولور وخوب کلور سکا ای عزیز وشریف اول درت نسنه یی سویلیه یم آنی یاد ایله وخاطرکده طوت وعمل ایله تا که اهل دین ایچنده خوب ومحبوب اولاسن وعند الله وعند الناس رغبت واعتبار بولاسن
اول آن باشد که باشی دادکر هم زعقل خویش باشی باخبر*
اول مبتدا آن باشد ک مفعولی وبعد الجمله خبردر دادکر باشی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه صفتدر وکه لفظی موصوف وصفت میاننده رابطه در هم معیت افاده ایدر ولکن مآلی واو عاطفه معناسیدر زاز دن مخفف حرف جردر متعلقی ایکنجی باشیدر باء خبر دخی اکا متعلقدر دادکر عادلدر زیرا داد عدلدر وکر کاف عجمینك فتحیله ادات فاعلدر جی معناسنه خبر اخبار واعلامدن حاصل اولان علمدر (معنای بیت) بودرکه اول درت نسنه نك اولی اول اولورکه عادل اولاسن یعنی خلقك اجانب واقاربی ایله عدل الله زندکانی ایده سن وهیچ برمخلوقه ظلم ایتمیه سن بلکه کندی وجودنده دخی اعضا وقواکی تعدیل وتقویم ایده سن وهر برنی ماخلق لهنده استعمال ایلیه سن والانفسکه واجزاء وجودکه ظلم ایتمش اولورسن راعی ایسه رعیتندن مسئولدر هم کندی عقلندن خبر ایله اولاسن یعنی اول چار چیزك بری دخی بودرکه عقلك باشکده اوله تا که دیوانه معامله سی وبد کارلق ایتمیه سن زیرا خفت عقلله ناسزا کار بسیار اولور
* باشکیبایی تقرب کردنست * حرمت مردم بجای آوردنست*
تقرب کردن نك مفعولی وباتقربه متعلقدر وکردنست مبتداء محذوفه خبردرکه سوم ویا ثالث در اول قرینه سبیله آوردنست دخی بویله درکه ویا چارم ویا رابع تقدیر اولنور حرمت آوردن نك مفعولی وبجای دخی اکا متعلقدر بعض نسخده حرمت برینه خدمت دوشمشدر شکیبایی ده شین معجمه نك کسریله شکیبیدن لفظندن صیغهٔ مبالغه در زیاده صبر ایدیجی معناسنه عربیده صبورکبی اخرنده

یاء اولی اصلیه وثانیه مصدریه در شکیبالق صبر ایتمکدر و دقایقده
کلورکه حرف یا معنای مصدریت افاده ایتمز زیرا اسماء جامده ده اول
معنی بولنمز لغت فارسیده اول معناسنی افاده ایدن نون ساکنه درکه
اخر فعل ماضی یه لاحق اولور کردن کبی زیرالسان فارسیده فعل ماضی
اصل ومصدر اکا تابعدر وبو نون مصدریه نك مدلولنك یاء وصفیه
ونسبتك مدلولنه بعض موادده قریب اولمغین حرف اولینك مدلولنی
حرف ثانیه نك مدلولی صانورلر مثلا شکیبیدن ده اولان معنای مصدری
شکیبایی ده اولان معنای وصفیته مشتبه در ارالرنده فرق دقیق درکه
تصاریفندن ظاهر اولور مثلا شکیب اول حالتك اسمیدر که لغت عربیده اکا
صبر دیرلر (شکیبا صبرلو در شکیبایی صبرلولقدر شکیبیدن صبر ایتمك اکدر
شکیبنده صبر ایدیجی در شکیبیده کی صبر ایدیجی اکدر انتهی بو فقیره ظاهر
اولان بودر که عبارتده فی الجمله فرق بولنمق معنی ومألده اتحادی منافی
دکلدر وجامد دخی مشتق ایله مؤول اولیجق مشتق حکمنده اولور مثلا
مردی ارلکدر سردی صوقلقدر بدی کله سنده یایی کرك نسبت
ووصفیت ایچون اخذ ایله وکرك مصدریه طوت مراد اسانندر (تقرب
قریب اولمق وقرب طلب ایتمکدر مقصود اسباب سعادتله عبدك حقه
قریبدر ونتیجه سی انکشاف حجابدر که قاب قوسین مرتبه سنه ناظردر
پس قرب دیدکلری قوسینك خطی کبیدر حرمت احترام وتعظیمدر
تنکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که اوچنجیسی زیاده صبرلو
اولمق ایله حقه تقربدر یعنی کرچه حقده امور مقربه چوقدر ولکن
صفت صبرله اتصاف کبی بو قدر زیرا صبرك اولی وآخری سلامتدر
اخری سلامت اولدیغی ظاهردر تنکم صبرله قورق حلوا اولور دیرلر
مشهوردر واولنك سلامتی بودر که صبرله انفس وآفاقده آفاتدن
خلاص اولور یعنی نفسنك شرندن خلاص اولدیغی کبی صبرسزلق
ایله خلقك جانبندن متوجه اولاجق بلادن دخی مصون اولور
دردنجیسی آدم اوغلنك حرمتی یرینه کتورمکدر وهرکسه مقامنه
کوره تعظیم ایدوب خوش کورمکدر مکر که اهانتی موجب بر معنای
شرعی اوله ویاخود خدمت ایدوب مصالح عبادده بولنمقدر که اعمال
فاضله نك بری دخی خدمتدر * چار چیز دیکرای نیکو سرشت *

* هست ازجمله خلائق نيك زشت * چارچيز مبتدا وديكر صفتيدر
نيكوسرشت صفت مشبهه دركه سرشتى نيكونك معناده فاعليدر
هست معناده ماضى درعربيده كان كبى زيرا ايكسى دخى وجوده
دلالت ايدر نيك زشت انك مفعوليدر وبعد الجمله خبردر نيكوكوكجدر
(سرشت مزاج وطبيعت وخوى در واسم مصدردر يوغرش معناسنه
زيرا سرشتن يوغرمقدر مضارعنده يا زياده ايدوب سريشد
وسريشنده ديرلر نيك ايودر مقابلى بد دركه يرامزدر زشت چركين در
مقابلى نيكودر بوراده نيك قاتى معناسنه در (سخت زشت كبى تتكم
تركيبده دخى مستعملدركه ايو چركين وايو بد نسنه در ديرلر قاتى
چركين وبد معناسنه ولكن ناظمك قدس سره سخت يرينه نيك
ايراد ايتديكى زشته مقارنتندن اوتورى دركه ضدينى جمع كبى در پس
نيك ايله زشت اراسنده واو عاطفه يوقدر (معناى بيت) بودر كه
اى كوكجك نهاد اوكه طبيعتى ايلو كلمه تخمير اولنمشدر بشقه
درت نسنه دخى واردركه جمله ناسدن ايو قبيح كلمشدر يعنى
قاتى وزياده چركين دركه هر كيده كه اول درت خصلت ذميمه
بولنورسه كـى دخى خلق اراسنده مذموم وعندالله مغضوب
اولور زيرا ذمائم خصال سبب غضب رب ملك متعالدر

* زان چهار اول حسد كينى بود * زان كذشتى عيب خود بينى بود *
زان چهار مابعدندن حالدر زيرا عربى ايله تقديرى الاول منها
ديمكدر پس اول مبتدا در حسد كينى بودك مفعوليدر وبعد الجمله
خبردر زان مابعدنه متعلقدر زان كذشتى معناده والثانى برينه در
وياوبعده ديمكدر وياخود شرط وجزا تقديرنده دركه فاذا تجاوزت
عنه فالثانى يكون هو العجب ديمكدر عجب بودك مفعوليدر خود بينى
عجبك صفت كاشفه سيدر تقديرى عجب كه خود بينى است ديمكدر
زان اصلنده ازان در انك الفنك مديله وزنيچون تخفيف ودرج
اولنمشدر چهار جيمك فتحيله درتدر چهارشنبه يوم احدك دردنجى
كونيدر انكيچون عرب يوم احد ويوم اثنين ويوم ثلثاء ويوم اربعا
دير زيرا برى برى اردنجه خلق اولنمشدر وعجم يكشنبه ودوشنبه
وسه شنبه وجهار شنبه ديركويا شنبه كه جمعه ايرتسيدر اندن صكره

متعاقبهٔ ومرتبهٔ اولان ایام درکه آخری پنجشنبه درکه پنج بش در
عرب یوم خمس دیر که خمس دخی بشدر حسدکینی ده یامصدریه در
حسدکینی اصلندحسد آکین در الفك مدی وکاف عجمینك کسریله
عندالترکیب الف حذف اولنمشدر آکین یصدق ومندز و یورغان
کبیلرك ایچنه طولدر دقلری نسنه درکه عرب حشو دیر (غمکین غم
طولمش ونمکین یاش طولمشدر حسد اکین حسدطولمشدر حسد اکینی
حسد طولولقدر یعنی قلبی حسدله طولمقدر و بعضیلر کین لفظنك
مخفف اولدیغن بلیوب (کین ادات نسبتدر دیمشلر فاما صحیح دکلدر
بلکه ادات نسبت اولان ین در (مثلا زرین دیرلر التونه نسبتده زیرا
یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (کذشتی ماضیٔ مخاطبدر مصدری
کذشتن وکذاشتن درواز کلك وصالی و یرمك و بربردن برینه کچمك
معنالرنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارد وکذرنده
وکذارنده دیرلر (عجب عینك ضمی و جیمك سکونیله کندینی ورأیی
استعظام ایلیوب منعمی وتوفیقی نسیاندر (خودبینی ده یا مصدریه در
خود بین وصف ترکیبدر اصلنده بیننده خودرز کندینی کوریجی
معناسنه خود بینی کندینی کوریجی لکدر (معنای بیت) بودرکه اول
دربندن اولکسی حسدله پر اولمقلق اولور یعنی دشمنی اولان کسنه نك
نعمتی زائل اولوب کندنه اولدیغن استمکدر بو ایسه فی الحقیقه
کفردر زیرا الله تعالی نك حکمتنی جهلدن وحکمنه اعتراضدندر
و بو حسدی کچدکدن صکره اول درت خصلتك ایکنجسی عجب
دیدکلری عجم اندن خود بین لك وترك کندن کوریجیلك ایله تعبیر
ایدر وکندن کورمك حقی نسیاندن توفیقی عدم ملاحظه دندر
و بونده شبههٔ اعتزال وار در یعنی طائفهٔ معتزله عبد افعالنی کندی
خلق ایدر دیوب خلاقی نسیان ایتدکاری کبی معجب بنفسه و برأیه
دخی افعالنی کندنه اضافت ایتمش اولور توفیق وترتیب اسباب ایسه
حقدندر پس تأثیر وخلق حقدن اولیجق غیره نظر ایتمك کرك
کندی نفسنه وکرك آخره باطلدر* خشم را دیکر فرونا خوردنست
* خصلت چارم بخیلی کردنست* خشم فرونا خوردنك مفعولی
ودیکر مبتدا وفرونا خوردن خبردر خصلت مبتدا وچارم انك صفتی

و بخیلی

وبخیلی کردنك مفعولی وکردن خبر مبتدادر خشم فتح خاء معجمه ایله
اصحدر اکرچه کسرله مشهوردر اسم مصدردر قاقیمق معناسنه که
عرب غضب دیر خشم آلو وغضبله طولمش کمسه (دیکر غیری وبردخی
(فرو اشغه فروخوردن برصوبی یوتمق فرو بردن وفرو آوردن کبی
فرونا خوردن یرصوینی یوتمامق واشغه بطننه الامق بوراده مراد
غضبی یوتمق یعنی کری رد ایتمك وحبس ایتمك معناسنه درکه عرب
کظم غیظ دیر (خصلت فضیلتده غالبدر کاه اولورکه رذیلتده
دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی (چارم رانك ضمه سیله
دردنجی بخیلی ده یا مصدریه در بخیل سبق ایتدی (معنای بیت بودرکه
اول درت خصلت ذمیمه نك بری دخی غضبی یوتمامقدر یعنی
یورکنك قانی قینادیغی زمان طشره دوکلمك واغزنه کلهنی سویلیوب
والندن کلهنی اشلمکدر که شیطانك تحریك وتسلطندندر انکچون
غضوبك کوزلری وچهره سی قزارر ووجودنده ناریت ظهور ایدر
دردنجی خصلت ذمیمه بخیللق ایتمکدر یعنی مالنی امساك ایدوب
مستحقندن منعدر وکتم کتب دخی منع مال کبیدر اکر کسنده نه
ضروری دکل ویا مکرر ایسه وحدیثده کلورکه مستحقندن کتم علم
ایده نك اغزنه آتشدن لجام اوریلور * ای پسر کم کرد کرد این
خصال * از برای انکه زشتست این فعال * کم مابعدنه مفعول
مطلقدر ایکنجی کرد اولکنك ظرفیدر کرد این کلمه سنه مضاف
وخصال اینك صفتیدر زشت مقدم خبر واین فعال مؤخر مبتدا در
وبعد الجمله مابعدنه صفتدر زیرا تقدیری از برای آن سبب که دیمکدر
کم کاف عربینك فتحیله اکسکدر کینه اکسکلودر ناقصه قلت لازم
کلمکله قلیلده دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی که قلتدن
مراد عدمدر کرد کاف عجمینك فتحیله امردر مصدری کردیدن در
دونمك وطولاشمق معناسنه وامر مستقبلدن مشتقدر کردك مستقبلی
ایسه کردد در کرد دکلدر پس دال ثانیه نك حذفیله امر اولور وکشتن
دن کردد اخذ اولنمق خلاف قیاسدر زیرا مضارع دال واحده ایله
کرد کلمسك کرك ایدی شینی رایه قلب ایله کرد کاف عجمینك کسریله
چوره معناسنه کرد اکرد چپ چوره دیمکدر از برای تعلیلدر بهر کبی

فعال کسرله فعالك جمعیدر که قصدله ایشلنن عملدر کافی القاموس
ومفرداتده کلور که قصدله اشلنن ایشه عمل دیرلر فعل دیمزلر زیرا
فعل بغیر قصد حیواناتدن دخی صادر اولور پس صنع بطریق
الاجادة وعمل بطریق القصد وفعل عامدر (معنای بیت) بودر که
ذکر اولنان خصال ذمیمه نك چوره سنده ازدون یعنی دور قلیل ایله
دور ایله وطولاش یعنی هیج دونمه وطولاشمه اول سببدن که بو فعللر
قبیحدر پس قبیحی ارتکاب ایدن دخی قبیحدر حسنی اختیار واکتساب
ایدن حسن اولدیغی کبی اشیده قلت عدمه محمول اولدیغی بوندن
ظاهر اولور زیرا بر نسنه که قبیح اوله کرك قبح عقلی وکرك قبح شرعی
ایله انك چوره سنده هیچ بر وقتده طولاشمق مرخص دکلدر * غل
وغش بکذار چون زر پاك شو * پیش ازانکه خاك کردی خاك شو *
غل وغش بکذارك مفعوللی و پاك شوك مفعوللی وچون پاکی تشبیهدر
پیش ایکنجی شوك ظرفیدر خاك انك مفعول مقدمیدر اولکی خاك
کردی نك مفعولیدر و بعد الجمله ازانکه یه صفتدر زیرا تقدیری پیش
ازان وقت که دیمکدر (غل وغش نعمة الله ده ایکسیده کسره بایله
یازیلوب خیانت معناسنه اخذ اولنمش ولکن قاموسده غل کسرله
حقد در دیمشدر یعنی کوکلده کین طوتمق وغش کسرله خیانتدر
یعنی امحاض نصح ایتمامك و یاخود اضمار ایتدیکی نسنه نك خلافنی
اظهار ایتمك (بکذار بانك ضمی ولاجل الضروره کاف عجمینك
سکونیله امردر مصدری کذاشتن درکچمك وترك ایلمك معناسنه (زر
التوندر سمه شمولی بوقدر نتکم بعضیلر زعم ایتمشلردر وعدم شمولی
بومقامده تشبیهدن مأخوذ در زیرا مهذب اولان نسنه یی ذهبه
تشبیه ایدرلر فضه یه دکل خاك اولکی خاکدن مراد ترابدر زیرا بدن
انسان موت طبیعی ایله مضمحل و ترابه منقلب اولور مکر که بدن انسان
کامل اوله و ایکنجی خاك فنا فی الله معناسنه در زیرا نفسندن فانی
اولان ذلت وتواضعده اصل عناصری اولان تراب مرتبه سنه نزول
ایدر انکیچون ساکن وساکتدر (کردی کاف عجمینك فتحیله مضارع
مخاطبدر اولورسن معناسنه نتکم مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه
کین وکبر وخیانت وامثالی صفات رذیله دن کچ واتی ترك ونفسکی

اندن

ایندن تزکیه ایدوب زر خالص کبی پاك وطاهر اول یعنی آلتون قال
اولدیغی کبی سندخی قالب اولوب حال وقبول کامل بول وسن موت
طبیعی ایله مرده اولوب قبرده خاکله یکسان اولمزدن اول ماسوی
اللهدن وتعلقات اغیاردن جدا وبار باقی اولان خدایه متصل اول
*خرص بگذار وقناعت پیشه کن * اخوان مردن یکی اندیشه کن*
خرص بگذار اوك مفعولی وقناعت کن کلمه سنك مفعول اولی و پیشه
ثانیسی در یکی معناده اندیشه نك صفتیدر واندیشه کن ك مفعولیدر
وازاندیشه یه متعلقلر تقدیری کن اندیشهٔ یکی از مردن واخر مکر
دیمکدر که مقام تعریضده مستعملدر نته کیم تصویر معناده ظاهر اولور
(یکی ده یازایده بر یك دیمکدر بقیهٔ مفرداتك شرحی مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که دنیانی رغبت وکمال ارادتله طلب ایتمکی قو
وموجودله اکتفا ایلیوب قسمته راضی اول وزیاده اردنه دوشمه زیرا
مطلوب حقیقی خداو حب دنیا رأس کل خطا درآخر موتدن بر
اندیشه وفکر ایله یعنی نیچون بویله طول امله وحرصه خوشمرسن سن
خود مرده اولجغکی بیلورسن پس بویله غفلت سندن عجبدر کویا که
موته واقف دکل سنکه بومعامله یی ایدرسن وغافللر طریقنه کیدرسن
نته کیم قرآنده کلور (اولم تکونوا اقسمتم من قبل مالکم من زوال) یعنی
کمال غرور وغفلتلرندن بزه موت یوقدر دیو دنیاده خلود دعواسن
ایدرلر وانك اوزرینه قسم ایلرلردی و یا ظاهر حاللرندن دعوای خلود
فهم اولنوردی (هل من محیص) یعنی موتدن مفر وفنا وهلاکدن
کریزکاه وپناه کاه یوقدر وموت مذل الجبابره درفلذهم *با محبان باش
دائم همنشین * تاتوانی روی اعدارا مبین* با محبان همنشینه متعلقدر
همنشین باشك مفعولی ودائم انك ظرفیدر روی مبینك مفعولی تاتوانی
کا ظرفیدر زیرا مادام معناسنه در یعنی مادامده ما مصدریه اولوب
مابعدنی تأویل مصدرده قلدیغی کبی تادخی مدخولنی بویله قلور
فعل مضارع اوزرینه داخل اولان ان ناصبه کبی وقبل المصادر زمان
تقدیر اولنمق کثیردر پس تاتوانینك تقدیری مدة قدرتك دیمکدر
محبان محبك جمعیدر یار وصادق معناسنه محبت بالاده تعریف
اولنمشدر همنشین همصحبت ومجالسه در زیرا هم موافقته دلالت ایدر

ونشین اصلنده نشیننده درکه مصدری نشستن در اوتورمق جلوس
معناسنه مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده
دیرلر (اعدا عدونك جمعیدر دشمن معناسنه که دوستك مقابلیدر
مبین میم مفتوحه ایله نهی حاضردر مصدری دیدندر کورمك معناسنه
علی غیرالقیاس دال بایه قلب اولنوب بیند و بیننده دینلور (معنای
بیت) بودرکه دائما یعنی ممکن اولدقجه مجلسلر وحقیقی دوستلر ایله
مجالسه وصحبت ایله تا که قادرسن دین دشمنلرینك یوزلرن کورمه
کرك کفار وکرك فجار ورؤیتدن نهی صحبتدن نهیدر زیرا صحبت
رؤیتی مستلزمدر بدون العکس پس بعض مواضعده اعدایی رؤیت
ضروریدر والکن صحبته ضرورت یوقدر مکرکه نادر اوله وجه نهی
بودرکه (کوریجك دشمنی ویسی اونیدرسن کندك (روی بی روح
عدو آدمه نسیان ویرر) موجبنجه عدو بی روح کبیدر ومیته
نظرده ندر فایده وسوء حال بحکم الجوار قرینه ساریدر واومقوله ایله
صحبت دخی دین ده تحمتدر و باعث کدورت دلدر ودمشلردرکه اضیق
السجون معاشرة الاضداد یعنی دوستله سم الخیاط صحرا ودشمنله
عکس اولور فافهم

* ⁂ در صفت مدبری میکوید ⁂ *

* چارچیز آمدنشان مدبری * یاد کیرش کرتوروشن خاطری *

چارچیز مبتدا نشان آمدك ضمیرندن حال وبعد الجمله خبردر
شین کیرك مفعول اولی و یاد ثانیسی و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی
شرط مؤخردر تو مبتدا وروشن خاطر صفت مشبهه درکه خبردر
(مدبری ده یا مصدریه در مدبر مقبلك ضدیدر تتکم بالاده شرح
اولندی (خاطری ده یا زایده در ویا تویی تأکید ایچون خطابدر
خاطر اصلنده قلب اوزرنه مرور ایدوب مکث ایتمین نسنه در تتکم
خطر بباله دیرلر بویله مواضعده ذکر حال اراده محل طریقیله نفس
بال مراد اولنور (معنای بیت) بودرکه دورت خصلت مدبرلك
اوکمه قلق نشان وعلامتی کلدی اکرسن روشن ضمیر ومجلی قلب ایسك
انی یاد طوت یعنی خاطرندن چقارمه وحفظ ایدوب عمل قیل بوراده
روشن خاطر دیدی زیرا افکار دنیا وتعلقات ماسوا ژنکاریله آینهٔ قلبی

مكدر اولان كسه نك قلبنده صورت پند نقش بند اولماز بلكه استماع نصح ايتمكه (او القى السمع وهو شهيد) مقوله سندن اولمغه محتاجدر * مدبرى باشد بابله مشورت * هم بجاهل دادن سيم زرت * مشورت باشدك فاعلى ومدبرى مفعولى وبابله مشورته متعلقدر بجاهل داده متعلقدر زرت ده تا خطاب معناده داد نه قيد دركه دادنت ديمكدركه تا دادنك فاعلدر اكرچه مضاف اليه در پس دادنك سيمه اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندندر (ابله اوغوزدركه سليم الصدردر ناظم قدس سره ابلهى عامه لسانده شايع اولديغى اوزره احمق معناسنه استعمال ايلدى فاما احمق بشقه در وحديثده كلور (اكثر اهل الجنة البله والعقلاء فى عليين) بوندن ابله غافل مقابله سنده اولمق مقابله سنده ظن اولنور ولكن بوراده ابله محجوبدن وعاقل مكاشفدن كنايه در مشورت استخراج الرأى معناسنه در يعنى برقاچ كسه نك مجتمع اولوب مشاوره لرى برى برلرينك رأيلرنى ومؤداى فكرلرنى استخراجدر تاكه اقوى واصلح ايله عمل اولنه وقرآنده كلور (وشاورهم فى الامر) يعنى وحى صريح اولميان ماده ده مشاوره ايله امردر زيرا جانب رسالت مشاوره كوتورمز بلكه مشاوره مقام خلافته ناظردر (هم اصلنده موافقت ايچوندر بو بله مواضعده پس وبردخى ديمك اولور (معناى بيت) بودركه مدبرلك اولور ابله ايله مشاوره ايلمك زيرا احمقده نه رأى اولاجقكه انكله عمل ايدن كارنده اقبال وترقى بوله زنان ايله مشاوره كبى انكيچون وارد اولديكه (شاورهن وخالفوهن) يعنى آنلرك رأيلريله عمل اولنمامق ناقصات العقل اولدقلرندندر پس هر احمق وناقص العقل زن حكمنده اولمش اولور وانك رأيى معمول به دكلدر والاصوكى ندامتدر وهم يعنى بوندن صكره علامت ادبار ونحوست سيم وزرى قدرنى بلين كسسيه ويرمكدر نتكم قرآنده كلور (ولا تؤتوا السفهاء اموالكم) زيرا سفه جهل ويانقيض العقلدر وبورادندركه جوهرى نادان اليسنه ويرمه ديرلر زيرا ضايع اولور ونقد دخى تلف وسرف بولور * هركه پند دوستان نكند قبول * درحقيقت مدبرست ان بو الفضول * پند نكندك مفعول اولى وقبول ثانيسى وبعد الجمله هركه يه صفتدركه هركسى تقديرنده در

وهر كسي مبتدا ومدبرست خبردر ودرمد بره ظرفدر آن مدبرك
فاعليدر بوالفضول آن كلمه سنك مشار اليهي در حقيقت نفس الامر
وبي تأويل وبلا مجاز بوالفضول اصلنده ابوالفضولدر بوالعجب
وبوالهوس وامثالي دخي بويله در فضول بالاده ذكر اولنمشدر حاصلي
فضل مدحده وفضول ذمده مستعملدر انكچون فلان فضول آدمدر
ديو ذم ايدرلر فضولدن غلط در ابولفظي فضوله اضافتدن مبالغه
فهم اولنور كويا فضول اندن تولد ايتمشدر (معناى بيت) بودركه
هركسه كه دوستلرك وناصح بالخيرك پند ونصحني قبول ايليه وهواسنه
تابع اولوب ردايده اول ابوالفضول حقيقتده وكندى ذاتنده وبلا
تأويل مدبر ومنحوس واوكدر زيرا عاقل اولان كلام حقي استماع
ايدر واهل حقه تابع اولوب كندى عندندن فضولكبي ايش طوتمز
وهر كس فوقنده اولانه متابعتله مأموردر قال الله تعالى (قل ان كنتم
تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله) يعني مقام محبوبيته وصول اتباعله
حاصل اولور * هركه از دنيا نكيرد عبرتى * هست ازان مدبر
جهان را نفرتى * هر كسي كه نكيرد عبرتى ازدنيا ديمكدر كه اعرابي
ظاهردر هست مقدم خبر ونفرتى مؤخر مبتدادر از نفرته متعلقدر
جهان كبي زيرا را لام جاره معناسنه در (عبرت عين مهملهنك كسريله
موعظه ودلالت كه انكله جهلدن علمه عبور واقع اولور (نفرتى ده
يازايده در وياتعظيم ايچوندر كه نفرت عظيمه ديمكدر (معناى بيت)
بودركه هركسه كه احوال حائلۀ دنيادن عبرت وموعظه اخذ ايدوب
حقيقت حاله واقف اولميه اهل جهانك اول مدبردن نفرت عظيمه سي
واردر يعني اومقوله كسه مدبر ومنفور واحقدر زيرا العاقل من وعظ
بغيره كلامندن مأخوذ ومفهومدر كه عاقل موعوظ بالغير اولان يعني
غيرك حالنه نظر ايدوب عبرت الاندر واولميان احمقدر احمقدن ايسه
اهل جهان اوركوب فرار ايدر واويله لا ابالي جاهلك ياننه اوغرامز
زيرا كه صحبت جاهل نار دوزخدن اشددر فافهم * مشورت هركس كه
با ابله كنند * ديو ملعونش سبك كرد كنند * هركس كه كنند مشورت
با ابله ديمكدر كه هركس مبتدا ومابعدى بعد الجمله اكا صفتدر ديو
مبتداء ثاني وملعون انك صفتي وشين معناده ايكنجي كنده

قيدر

قيـد دركه كندش ديمكدركه شين كـكندك مفعول اولى
وكره ثانيسى (وسـبك) اكا ظرف ويا فاعلنـدن حالدر فى
زمان سريع ومسرعا معناسنه (ديو شيطاندر تعلية مايستحق من
اللعنة ايچون ملعون ايله وصف ايلدى زيرا درگاه حقدن مطرود در
(سبك سينك فتحى وباء موحده نك ضمى وكاف عربيـله يعنى خفيف
معناسنه وخفته سرعت لازم كلكله بويله مواضعده سرعته محمولدر
تنكم سبك سير ديرلر سريع السير معناسنه (كره كراه دن تخفيف
اولنمشـدر كراه صفت مشبهـه در آزغون يوللى ضال معناسنه
(معنـاى بيت) بودركه هركسه كه احمق ايله مشورت ايليـه ابليس
ملعون انى زمان سريعـده ويا مسرع اولديغى حالده ضلالتـه
دوشررر يعنى رأى احمق ايله طريق مراده مهتدى اولاميوب تيز
زمانده بلاسنى بولور ومدبر اولديغى بللو اولور * آنكه مال وزر دهد
باجاهلان * انچنان كس كى بود آن مقبلان * مال وزر دهدك مفعولى
وبا اكا متعلق وبعـد الجمله انكه يه صفتدر زيرا ان كسى كه ديمكدر كه
آن كسى مبتدادر آنچنان كس اصلده چون آن كس در كه آن مبتدا
وكس مشار اليه در عربيده مثل ذلك الرجل كبى زيرا آن بعيده اشارتدر
ذلك كبى كى بود بعـد الجمله خبر وبو جمله دخى آن كسى يه خبردر
وبوندن فهم اولنديكه چنـان انچنان وچنين بونچنين ديمكدر ولكن
انچنان آن چون آن واينچنين اين چون اين ديمك اوليجق آن واينك
تكرارى احدهمـاك آخرى تأكيده محمول اولمسـيله مدفوعدر
(معناى بيت) بودركه اول كسـه كه مطلق مالى وخصوصا اعز الاثمان
والاجساد اولان التونى جاهللره وقدر وقيمتن بليوب هوى وشهواتنه
اسراف ايدنلره ويره وبو معنايه كندو دخى نادان اوله اول كسـه حقدن
مقبوللردن اولور يعنى اولماز بلكه مدبرلر دائره سنده قالور زيرا محلك
غيريه اعطاء مال ايتمك فى المثل حرامى النه قليج ويرمك كبيدر بوايسه
اشد جهـالتدر * زرچو جاهل را همى آيد بكف * ميكند اسراف
مى سازد تلف * زر آيدك فاعلى وجاهل را اكا متعلقدر بكف كبى
زيرا را لام جاره معناسنه در بعض نسخده جاهل يرينه ابله دوشمشدر
ميكندك تحتنـده ضمير فاعل جاهله راجعدر اسراف مفعوليـدر

می سازد تلف دخی بویله در ومیکنند جمله سی اوزر ینه معطوفدر (همی آیده می ادات حال واولنده ها معنای حالی تأکید ایچوندر تتکم ماضی اولنده می بعده وها تأکید معنای بعده محمولدر همی کفتم کپی که زمان قدیم ده اکا سویلدم دیمکدر (کف فتح کاف عربی وتشدید فائله عربیدر ال آیه سی معناسنه مشهوردر اکرچه فاموسده ید ایله تفسیر ایتمشدر (اسراف حد اعتدالی تجاوزدر هر نه مقوله فعلده اولورسه اولسون اکرچه انفاقده اشهردر اسرافك تبذیردن فرقی بودر که اسراف مالی محلنه زیاده وجهی اوزره وتبذیر محلنك غیر یه صرفدر پس طاعت حقنده اولمسه قلیل ایسه ده سرفدر وخیرده اولسه لاسرف فی الخیر موجبنجه کثیر ایسه ده سرف دکلدر (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر بولی براغنه برلی وساز دیه کلری دوز یلوب تدبیر اولنه یغندن اوتوریدر (تلف عربیدر هلاك معناسنه واتلاف افنادر (معنای بیت) بودر که مال وزر چونکه نادان وابله النه کلدی آنی اسراف ایلر وتلف وهلاك دوزر یعنی انك ایشی وتدبیری اول مالی محلنك غیریه صرف اولور پس شول مال که قوام وجود ومدار طاعت رب ذی الجوددر وکذلك الدراهم لجروح الدهر مراهم موجبنجه یاره لره مرهم وبیچاره لره چاره وباعث دفع غمدر بر آلای قدر وقیمت بلمزلرك کیسه لرینه کیرمك روا ویادلر اللرنه دوشمك سزا دکلدر * نشنود ازدوست ابله پندرا * ازجهالت بکسلد پیوندرا * ابله نشنودك فاعلی وپند مفعولیدر از من اجلیه معنا سنه مابعدنی تعلیلدر پیوند بکسلدك مفعولیدر بعد الجمله ماقبلنی بیان کبیدر که اکا استیناف بیانی دیرلر که علم بیانده سؤال مقدره جوابدر (نشنود فعل مضارع منفیدر اصلی نه شنود در شینك کسره سیله بوراده وزنیچون اسکان اولنور (شنودن ضمله وشنیدن کسرله مصدردر اشتماك معناسنه چونکه بولسانده مضارع امر حاضردن مشتقدر دال ساکنه زیاده سیله امر ایسه شنو در کسرله لاجرم اول مضارع مکسور اولدی (بکسلد فعل مضارعدر اصلنده بانك کسره سیله در لکن کاف فارسینك ضمه سنه اتباعا مضموم اوقنور

بوراده

بو راده کاف و زنیچون اسکان اولنور کسلدك مصدری کسستن و کسیختن در ضم کاف عجمی ایله اوزمك واوزلمك وصنمق معنازنه که لازم ومتعدیدر ومضارعنده خاء معجمه لامه قلب اولنوب کسیلد وکسیلنده دنلرور وکاه اولور که یایی حذف ایدوب کسلد دخی دیرلر فاما امر ونهیند‌ه حذفی واجبدر انکچون بکسل ومکسل دیرلر جان کسل جان اوزیجی وقطع ایدیجی دیمکدر نتکم شعرده کلور (قید غم جان کسل زلف سیاهکمیدر) (صد شکن انداز دل طرف کلاهکمیدر) پوند باء فارسینك فتحه سیله سبب اتصال واولاشق وچاتق واپاق باغی کویاکه پای وند وپای بند بوندن تصرف اولنمشدر پوستن اولاشمق واولاشدر مقدر مضارعنده سین حذف اولنوب برینه نون ودال کتورورلر پیوند وپیونده دیرلر (معنای بیت) بودرکه ایله اولان کسبه دوستندن وخیرخواهندن وعظ ونصیحی اشتمز وقولاغنه الماز کمال جهالتندن سبب اتصالی اوزر وکسر یعنی دوستندن نصیحت طوتمدیغی صورتده دوست دخی اکا عدو واشنا ایکن بیکانه اولوب علاقه یی قطع ایدر نتکم قرآنده کلور (ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك) انسان بد خوی اولمق بعث تفرقدر وجائزدرکه پیوندی قرمق حق اتصالی انقطاعه تبدیل معناسنه اوله زیرا شریعت رابطهٔ قویه در پس سوزدکلمین کسه آنه شریعتدن خارج وحقدن جدا اولور وبالاخره بلاسنی بولور وباشنه چوق قضا کلور واعیاذ بالله تعالی * عبرتی کیر اززمانه ای جوان * تانباشی ازشمار مدبران * بو بیتك اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه زمانه ده واقع اولان حوادث هائله دن عبرت ال وجهلدن علمه عبور ایله تاکه مدبرلر عدادندن وبولکندن اولمیه سن یعنی اکر عبرت الورسك دینده ترقی وحقه اقبان زائد بولورسن والا دنیالر دائره سنده قالورسن واستمدوکك کبی مدبر اولورسن وآخرتده صنف نعالده اولنلرله کلورسن بوراده جوانه خطابنك سببی بودرکه جوانك عقلی قوتنده وادراکی متانتده اولمغله صرف بصر بصیرت ایتمك اکا سهل وادراك ایلمك آسان وعبرت المق قولای اولور پیر ایسه بویله دکلدر خصوصا که ارذل عمره

بالغ اولمش اوله بو صورتده قلبی سست وادراکی ضعیف اولور * هرکرا از
خود آگاهی بود * نزد او ادبار گمراهی بود * بونك تقدیری هرکسی که
اور بود اکاهی از عقل دیمکدر که ا اکاهی فاعل بود واوراء مفعولدر
واز ا کاهه متعلقدر (نزد ایکیجی بودك ظرفی (وادبار فاعلی (وکمراهی
مفعولیدر و بعد الجمله هرکسی یه خبردر جمله اولی صفت اولدیغی کبی
اکاهی ده یا مصدریه در آکاه خبردار دیمکدر (نزد لسان عربده عند
معناسنه در ترکیان ایله تعبیر ایدر زیرا یانده حضور معناسی وار درکه
معنای عنددر مثلا فلانك یانده دنیانك قدری یوقدر دیرلر عرب لیس
للدنیا عنده قدر دیر عجم نزد او دنیارا قدر نیست دیر کمراهی ده اولان یا
دخی مصدریه در (معنای بیت) بو در که هرکسه که انك عقلدن
اکاهلغی اولور یعنی ادنای عقلدن حصه مند اولان کمسه نك قتنده
ادبار دیدکلری معنی ضلالت اولور یعنی مدبر اولمغی ضال اولمقدن عد
ایدر واندن حذر ایلر ومقبل اولمغی مهتدی اولمقدن اعتقاد ایلر واونك
اسبابنه تشبث ایدر همان سوز عقلده در که مقبل ومدبری فرق ایدن اودر

* در بیان صفت دانش کوید *

* چار چیز آمد بزرك ومعتبر * می نماید خرد لیکن در نظر *
چار چیز مبتدا آمد جمله سی خبر بزرك آمدك فاعلندن حالدر بو خمسه
آمده مفعولدکلدر زیرا آمدلازمدر عربیده جاء واتی کبی (بزرك بانك
وزانك ضمه سیله ورانك سکونیله واو عظیم معناسنه (می نماید فعل
مضارع مجهولدر قائم مقام فاعلی تحتینده ضمیردر که چار چیزه راجعدر
خرد مفعولدر نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معناسنه
مضارعنده واو یرینه الف ویا کتوروب نماید ونماینده دیرلر (خرد خاء
معجمه نك ضمیله ورانك سکونیله اوفق وخرده مرد اوفق دولك وکیجی رك
(خرده اسم مفعولدر که خرد دن مشتقدر مرده کبی اوفق اولمش
نسنه یه خرده دیرلر (دقیق نکته بلنه خرده دان دیرلر که خرده نکته
دقیقه ایچون استعاره اولنمشدر زیرا خرده اولان نسنه دقیق اولور
غلیظ اولماز انکیچون اونه عرب دقیق دیر طحین معناسنه لیکن کسر
لامله حرف استثنادر معناده می نماید اوزرنه داخلدر (در نظر نمایده
ظرفدر بوراده نظرله مراد نظر عیندکلدر زیرا بو مقامده ذکر اولنان

اومورك

امورك بعضيسي حسي و بعضيسي عقلي در بلكه مقصود اعتبار عقلدر (معناى بيت) بودركه درت نسنه في الحقيقه عظيم وعند العقلا معتبر ومقبول كلدى ولكن عقل جزئى بانتسده واعتبارنده خرد كوربنور يعني حقير ولاشي عد اولنور ولكن عقلا اول امورك انجامنه نظرايدوب استعظام ايدرلر پس عاقل اولدن صوكن صيركه اكا عاقبت انديش ديرلر وحذره سرا اولان نسنه نك ايركندن تداركن ايدر احمق ايسه بونك خلافنه در انكچون عاقبت سرنده آتشلر يناز * زان يكى خصم است وديكر آتش است * باز بيمارى كز ودل ناخوش است * يكى مبتدا زان اندن حالدر خصم خبردر وديكر بوراده لسان عربده والثاني يرينه دركه آتش اكا خبردر باز دخي والثالث يرينه دركه بيمارى اكا خبردر ودل مبتدا وناخوش خبروار وناخوشه متعلقدر وبعدالجمله بيمارى به صفتدر تقديرى بيمارى كه دل ناخوش است ازو ديمكدر يكى برى ديمكدر خصم خصومتدندر منازعه معناسنه مخاصم اولان كمسيه خصم ديديلر فتحله زيرا عندالخصومة برى برينك خصمنه ضمله يعني جانبنه يا پشوب دست وكريبان اولورلر (باز كبر وديمكدر بيمارى ده بامصدريه در خسته لك معناسنه نتكم مفصلا بيانى مرور ايتمشدر (خوش واو رسميله ملايم وايو وبخشي معناسنه در پس ناخوش انك خلافيدر زيرا ناحرفدركه نفيه دلالت ايدر بعدذا ساكنة الاخر اولان كلمه نك آخرنده اولان رابطه نك همزه سي لفظا وكتابة وجوبا حذف ووصل اولنور ديو بعض لغات فرسده مصرحدر ولكن هر برده اتصال مشكل اولمغله يعني طول كلمه وشين معجمه اولان محلده مناسب اولان ايجابي جوازه تبديلدر (معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك برى خصم وبرى آتش وبرى خسته لكدر كه دل آندن ناخوشدر يعني خسته لك وانحراف مزاج انك مشربنه ملايم وايو دكل بلكه انك حدوثيله پراضطراب والمدراشنه بواوچ نسنه بى كليجك دردنجى ايله خوار وحقير وحرده كورملك كركدر نتكم مصرعى اشعده كلور *چارمين دانش كه آرايدترا * اين همه تاخرد ننمايد ترا *چارمين مبتدا دانش خبري وما بعدنده اولان جمله كه رابطه سيله اكا صفتدر اين مبتدا همه انى تأكيددركه هر بيده هذا كله برينه درخرد ننمايدك مفعوليدر

وقائمقام فاعلی تحتنده ضمیردر که اینه راجعدر واین اموراز بعده به اشارتدر
که مبتدادر ومابعدنده جمله خبردر (وترا اصلنده تورادر که را لام
جاره معناسنه در (چارمین دردنجسی دیمکدر زیرا چار درت وچارم
دردنجی وچارمین دردنجسی درکه یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر
(دانش اسم مصدردر دانستن بلمکدر علم کبی ودانش که بلودر
بو یله مواضعده مصدر معناسنه در (آراید مضارعدر مصدری
اراستن در بزه مك یعنی زینت ایتمکدر مضارعنده سین رایه قلب
اولنوب ارايد وآراینده دیرلر (تا ادات تحذیردر زنهار معناسنه عربیده
ایاك والاسد واتق واحذر کبیلردن مفهوم اولان یعنی کبی اگرچه
بو معنی کتب لغویهٔ فارسیه ده درج اولنمامشدر ولکن ظاهر حال
اکا قرینه در (معنای بیت) بو درکه اول چارچیزك دردنجیسی
علمدر که سنی بزر وسکا زینت ویرر زیرا صفت شریفهٔ الهیه درانکچون
عالم صدرده اولورر وسادات واکابر اوزرینه هر وجهله ترجیح اولنور
بوجمله یعنی بودرت نسنه سکا خرد وخوار کورنمکدن صاقن زیرا
بونلر فی الحقیقه استعظام اولنور یوخسه استحقار اولنماز * هرکه

درچشمش عدو باشد حقیر * از بلای اوکند روزی نفیر * تقدیری
هرکسی که باشد عدو در چشمش حقیر دیمکدرکه هرکسی مبتدادر
عدو باشدك فاعلی وحقیر مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر کندك
فاعلی تحتنده هرکسی ضمیری ومفعولی نفیر واز تعلیل وروزی اکا
ظرفدر (حقیر عظیمك مقابلیدر (او ضمیر غائبدر هو کبی که عدویه
راجعدر (روزیده یا وحدت ایچوندر (نفیر عربیدر جزع واضطراب
ونفرت وفرار وبطریق الحرب عدویه خروج ایتمك (معنای بیت)
بودرکه هرکسنه که دشمنی انك کوزنده خوار وحقیر اوله وکوزنه
صالندرمیوب عدو بی هیچه صایه اول کسنه آخر اول عدویله مبتلی
اولور ویرکون انك بلاسی او جندن جزع واضطرابه دوشر
واحبابیله انك جنکنه چقر وزحمت چکر زیرا کاه اولور که برصو
آز ایکن چوغ اولور ودوه یی کوترر وبرودتدن منجمد اولان اژدر
کرمیتن بولور ودیریلور وبرقیل انسانك ایاغنه طولاشر ودوشرر
وبرچوب کوزه کیروب کوزی کور ایلر وعلی هذا پس دشمنی استحقار

ایتمك بوقبلو انکچون آداب مناظره دندر که خصمنی خوار کورمیه بلکه
قضا ئله الندہ آخر مغلوب وزبون اولور وشعر و یسی ده کلور (بیت)
(ندکاهو مور ایسك ده پایمال اولور قیاس ایتمك) (سلیمانلر ز بون دارو
کبی مور اولور برکون* ذرهٔ آتش چو شد افروخته* بینی ازوی عالمی
راسوخته * ذره شدك فاعلی وافروخته مفعولی و بعد الجمله فعل
شرط ومصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر عالمی بینی نك مفعول اولی
وسوخته ثانیسی واز سوخته یه متعلقدر (ذرهٔ آتشده همزه توسل
ایچوندر که بو راده اضافته توسل ایچوندر و بعض مواقعده بین
الموصوف والصفة دخی اولور که اوراده وصفیتـه توسل ایچوندر
(ذره اصلنده اواق قارنجه نملهٔ صغیره معناسنه و یاپنجره دن شعاع
شمسك عکسنده کورینن هبا و یاکنی خاکه وضع و بعد الرفع کنه
ملتزق اولان تراب دانه لری و یابر حبهٔ شعیر که درت پرنج وهر پرنج
درت سوسم وهر سوسم درت خردل وهر خردل درت نخاله یعنی
کپك ورقی و بر ورق بر ذره در و بو راده ذره جزئی دیمکدر هبانك
وامثالنك جزئیتی کبی (افروختـه اسم مفعولدر یالکلنمش معناسنه
مصدری افروختن در یالکلندرمق و یالکلنمق معناسنه مضارعنده
خاء معجمه زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (بینی کسر باء
اصلیه ایله فعل مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کورمك معناسنه
مضارعی علی غیر قیاس بیند کلور (عالمی ده یاز انده و یاخود وحدت
ایچوندر اکر عالمدن مراد برشهر وامثالی اولورسه سوخته دخی اسم
مفعولدر یانمش معناسنه مصدری سوختن در یانمق و یاقمق معناسنه
مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دینلور
(معنای بیت) بودر که چونکه آتش ذره سی یعنی برجزئی آتش یالکلنمش
وهوا کیر اوله سن عالمی و یا برشهری اندن یانمش کورەسن حاصلی
برشراره قوت بولسه غلولنور وکیدرك اطرافنی سراپا احراق ایدر
ایمدی آتش نقدر جزئی اولورسه ده انی استحقار ایتامك کرکدر
بوسببدن جناب نبوت صلی الله علیه وسلم کیجه لرده اطفاء نار وسراج ایله
امر ایلدی تا که بر بهانه ایله ضرر رسان یسی اولمیه * علم اکر اندك بود
خوارش مدار* زانکه دلرده علم قدری بیشمار* بونك تقدیری اکر

بود علم اندك مدارش خوار دیمکدر یعنی مدار علم را خوار اکر بو داندك
دیمکسر که اکر بوراده عربیده ان وصلیه یرینه در (قدری قاعده فرس
اوزینه یائله در که موصوفله صفت میاننده متوسط در زیرا بیشمار
قدره صفتدر بحری دیکر کبی (بیشمار ده بی حرف نفی وشمار
صیاغه شدر عدد معناسنه مصدری شمردن وشمار یندر (معنای بیت)
بودر که علم دین اکر اندك یعنی از ایسه انی خوار وحقیر طوتمه وقلیل
کورمه شونك سببدنکه علم مطلق بی عدد و بی حساب قدر طوتر
یعنی فضائلی چوق وقدری عالی ووزنی آغر در انکچون دنلدیکه
شمة من العلم خیر من کثیر من العمل یعنی بی علم اولان عملك چوغندن
بلکه جمله سندن علم جزئی خیرلودر زیرا علی منهاج السنة اولان
عمل علم اوزرنه مبنیدر و بوندن مفهوم اولدیکه مقصود اولان علم
شرعیدر که تفسیر وحدیث وکلام وفقه واصول فقه در بو خصوصده
مطلقا علم دکلدر ودیمشلردر که وقل رب زدنی علما ده علمله مراد علم
حقایقدر بو خصوصده علم احکام دکلدر زیرا علم احکام محصور وعلم
حقایق غیر محصوردر والله واسع علیم * رنج اندك را بکن غمخواره کی *
ورنه بینی عجز زدر بیچاره کی * رنج بکن کله سنك مفعول اولی غمخواره کی
ثانیسی ورنه نك تقدیری واکرنکنی در ولکن والا و بو خصوصده معناسنه
استعمال اولنور بلا احتیاج الی التقدیر عجز بینی نك مفعولی ودر عجزك
ظرفیدر (رنج امك وزحمت وخسته لق مصدری رنجیدن کلور
انجمك معناسنه متعدیسی رنجانیدندر (بکن بانك ضمیله کافه اتباعا
بحسب و بکوش واشـالی کبی (غمخواره کیده اکر هاء رسمی کتابت
اولنورسه کاف زائده و یا مصدریه اولور نتکم بعض اهل لغت اختیار
ایتمشلردر واکر کتابت اولنمزسه کاف هادن بدل اولور نتکم بعضیلر
عندنده بو مختاردر غمخوار وغمخواره غم یبجی وقیوریجی ویار
و یولداش وانیسدر وغمی یمکدن مقصود انك غمیله غمناك وغمی ازالیه
چاره ساز اولمقدر پس غمخواره کی غم ییجیلك وقیوریجیلقدر واو
رسمیله وحلمی ده کلورکه ودخی جائزدر که الف ایله استعمال اولنه
واو سز انتهی ولکن واوله مرسوم اولدیغی صنورتده الفك وجهی
بو قدر زیرا حقیر وذلیل معناسنه اولان خواره اتباعی لازم کلور

مع هذا جميعاً لغائده ونسخده الف ثابته ایله در (بیچاره کی خسته‌لکدر
ها وکاف اولکی کیبیدر (معنای بیت) بودرکه آزرنجه وخسته‌لکه
غمخوارەلك ایله یعنی انك غمنی ونولاجق بوقدر خسته‌لکدن دیمه
والا خسته‌لك ایچنده عجز کوررسن یعنی آخر بترو آزایکن چوغ
اولور ودفعنه قادر اولمزسن همان قلیل ایکن معالجه ایده‌کور ودفعیله
مقید اول زیرا لا ابالی اولاجق محل دکلدر نتکم بعض اشخاصك
مثانه سنده طاش اولمغله عمر بوله مبتلا اولور ولکن بوکون یارین
دیه‌رك معالجه‌یی تأخیر ایتمکله اول طاش نخود قدر ایکن جوز
ویمرطه قدر اولور وخلاص امیدیله اوراسنی جراحه شق ایتدروب
هلاك اولور نتکم شامده اشنالردن برجوانه واقع اولدی والعیاذ
بالله تعالی * درد سر را چون نجوید کس علاج * خوف آن باشد که

بد کردد مزاج * کس نجویدك فاعلی ودرد مفعول اولی وعلاج ثانیسی
وبعد الجمله فعل شرطدر خوف باشدك فاعلی وبعد الجمله جزاء
شرطدر مزاج کرددك فاعلی وبد مفعولی وبعد الجمله مشار الیهی
بیان وکشف وآنه صفت اولور درد سردن مراد باش اغریسی در
(نجوید فعل مضارع منفیدر مصدری جوییدندر ارامق معناسنه
(علاج معالجه ومداوات ایتمکدر فعل اصلنده فاعلدن اعضا ئله
مباشرت وحرکت جسمانیه ایله صادر اولان نسنه‌در ضرب وفتح
وامثالی کبی آنکچون قلیج وقلقان لعبنه مواظبت ایدەنه معالج دیدیلر
وبو ایشك علاجی ندر دیرلر کرك مریض ومجروحه کوره اولسون
وکرك غیریه کوره اولسون اکرچه علاج طبیب ده اکثر در (کردد
کاف عجمیله فعل مضارعدر مصدری کردیدندر صیرورت معناسنه که
عجم شدن ایله تعبیر ایدر (مزاج چار طبیعت که حرارت و برودت ورطوبت
ویبوستدر بونلرك میانده کیفیت متوسطه‌در یعنی بری بریله امتزاج
واعتدال در خلافنه مبدل اولورسه انحراف دیدکلری معنی حاصل
اولور وقوام وجود قالماز (معنای بیت) بودرکه باش اغریسنه مثلا
برکسنه علاج ارامسه وابتدا ظهورنده قیدنی کورمسه کیدرك مزاج
منحرف اولوب ایو ایکن یرامز اولمق خوف واحتمالی اولورزیرا صداع
شدیدك وجعی بدنه ساری اولوب جمله اعضا وقوابی مضطرب

قیلور والله الحفیظ * باش ازقول مخالف برحذر * پیش ازان پادرابی
ای پسر * از یا مابعدنه متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر (حذر
خوفدر و مثلثه کلور (احذر من الغراب) درابی ده در زائده درابی
مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر بقیهٔ مفردات مرارا محرر در (معنای بیت) بودرکه
شرعه مخالف اولان قولدن واو مقوله نسنه یی اسانه کتورمکدن
خوف وحذر اوزرنه اول ویاخود سکا مخالف اولان کسه نك سوزنی
قولاغکه آلمه بلکه وقت ضرورتده خصوصا حال مرضده قول
موافق ایله عمل ایت ای پسر اندن اول که ایاقدن کله سن یعنی ایاغك
سورچوب دوشمزدن اول زیرا زلل واقع اولدقدن صکره قیام کوچ
اولور اشته معنای ثانی نك بیت سابقه مناسبتی وار واولك بوقدر
پس قبولده اختیار الکده در * آتش اندك توان کشتن با آب * وآی
آن ساعت کیرد التهاب * توان بوراده مضارعدر تواند معناسنه کشتن
مفعولی وآتش دخی کشتنك مفعولی و با آب دخی اکا متعلقدر آن ساعت
وآی کلمه سنه ظرفدر زیرا حال مشکل باشد آن ساعت که تقدیرنده در
التهاب کیردك مفعولیدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر بیت سابقده
اولدیغی کبی (توان قدرتدر بوراده مضارع اولمغله ممکن اولور دیمکدر
(کشتن کاف عربی نك ضمیله د یه لمك قتل معناسنه بوراده اطفادرکه
سو ییندرمکدر مضارعنده کشد وکشنده دیرلر (با آب ده ب سببیه در
زیرا صوآتشك سو یمه سنه سببدر (وآی مد له کلمهٔ توجع وتحسر در
اه واه وفریاد معناسنه (ساعت اجزاء زماندن بر جزءدر (کیرد فعل
مضارع غائبدر مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یازیاده
ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر (التهاب آتش یالکلنمق لهب آتش یالکیدر
(معنای بیت) بودرکه از آتشی صو ایله سو یندرمکه واولدرب میت
حکمنده قلمق ممکن اولور فاما حال مشکل اولور اول ساعتده که
یالکلنمش اوله زیرا اول وقتده انی صو سو یندرمکه وفا ایتمیوب
مقتضای طبعی اوزرنه علولنور وهرنیه ملاقی اولورسه احراق
ایدر وضرر عظیمی اولور * ای پسر هرکس که دارد چار چیز *
* چار دیکر هم شود موجود نیز * هرکس مبتدا وما بعدنده

اولان جمله حکمیه رابطه سیله اکا صفتیدر چاردیکر شودك فاعلی وموجود مفعولی وبعد الجمله خبردر هم موافقت معناسنه (ونیز دخی معناسنه دیکری تأکیدر کیبدر موجود معدومك ضدیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هرکسه که درت نسنه یی طوتر یعنی انکله متصف اولور غیری درت نسنه دخی موجود اولور یعنی اول درت نسنه نك جزاء وفاقی اولور درت نسنه دخی اندن تولد ایدر * خشم رانکند پشیمانی علاج * عاقبت زسوایی آید ازلجاج * عاقبت آیدك ظرفی ورسوایی مفعولی واز اکا متعلقدر پشیمانی نکندك فاعلی (وخشم مفعول اولی وعلاج ثانیسیدر (رسوایی آخرنده اولان یا مصدریه درزسوا ملامت اولمش کسه در (لجاج لامك فتحیله عربیدر خصومت معناسنه (خشم خاء معجمه نك فتحیله اکرچه لسان ناسده کسرله متداول ومشهور درغضب معناسنه درکه قاقیمقدر پشیمانی ده یا مصدریه در (پشیمان نادم معناسنه ندامت اودرکه کندندن صادر اولان نسنه او زرنه نولایدی اولمایدی دیو على الدوام محزون ومغموم اوله علاج بالاده در (معنای بیت) بودرکه عاقبت رسوایلق وملامت حاصل اولور خصومت ایتمکدن یعنی خصومت وبیهوده جنك وجدل ایتمکدن فضاحت لازم کلور ولسان عامه دن ملامت اولنور وانسان غضبنی یودوب سکوت ایتمك کرکدر والاصکره پشیمان ونادم اولمق غضبه علاج وفائده ایتمز زیرا دهاندن بیرون بر دخی کیرو دونمز وامام علی دن کرم الله وجهه مشهور درکه دیمشدر (جراحات السنان لها التیام (ولایلتام ماجرح اللسان) یعنی مزراق یاره سی بریره کلور اما لسانك آچدوغی یاره بریره کلوب اوکلمز * بی کمان ازکیز خیزد دشمنی * حاصل آید خواری از کاهلتی * دشمنی خیزدك فاعلی وبی واز اکا متعلقدر (خواری ایدك مفعولی وحاصل فاعلیدر واز اکا متعلقدر (خیزد فعل مضارعدر مصدری خاستن در قائم اولمق معناسنه ترکیده اوری طورمق ایله تعبیر اولنور بوراده خیزد ظهور ایدر معناسنه در زیرا قیامده ظهور وار در دشمنی ده یا مصدریه در کاهلتی ده یا مصدریه در کاهل کاف عربی وهاء مفتوحه ایله تنبل دیدکلریدر کاهلتن صفت مشبهه در (معنای بیت) بودرکه بی شك وبی شبهه

كندينى غيريدن اكبر ظن ايدوب متكبر اولمقدن دشمنلك قائم اولور
وظهور ايدر يعنى متكبرك كبرندن آخر خلقك اكا عداوتى تولد ايدر
واو مقوله يى سومز اولورلر پس انسان ترابدن مخلوق اولمغله يوزى يرده
اولانك يوزينى بصمزلر واكا محبت ايدرلر متكبر ايسه بويله دكلدر زيرا
آتش كبى سركشدر بو ايسه شيطان صفتيدر وشيطان (فاتخذوه عدوا)
موجبنجه مؤمنلرك دشمنيدر وكذلك خوارلق وحقيرلق حاصل اولور
(كاهلى تنلكدن يعنى تنبل اولمقدن زيرا كسل وفتور صفت اهل نفاقدر
منافق ايسه ذليل ونظردن ساقطدر پس معاش ومعادده حركت
ممدوحدر ونشاط صفت اهل اخلاصدر * چون لجوجى در ميان
پيدا شود * بنده ازشومئ اورسوا شود * لجوجى شودك فاعلى وپيدا
مفعوليدر در پيدايه ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر (بنده ايكنجى
شودك فاعلى (ورسوا مفعولى واز رسوايه متعلقدر (لجوجى ده يا
مصدريه در (لجوج مبالغهٔ اسم فاعلدر ضروب كبى كثير اللجاج
والخصومه وكثير الضرب معناسنه (بنده اسيردر مطلقا مرد وزن
وخانكى وغيريه شاملدر (شومئ ده همزه اضافت ايچون ويا
مصدريه در (شؤم اصلنده مهموزدر كه ضد يمن در يعنى يمن سعادت
وشؤم نحوستدر (معناى بيت) بودر كه چونكه اورتاده لجوجلق
وخصومت ظاهر اوله قول يعنى انسان اول خصومتك شوملغندن
ونحوستندن رسواى وپرملامت اولور زيرا خلق انى او مقوله
منازعه سندن اوتورى تعييب وتقبيح ايدرلر وپرده سى يرتلوب عار
وناموس برطرف اولور وبوجهتدن آدم يرينه عد اولنميوب خاك ذلتده
ورتبهٔ حيوانيتده قالور * خشم خود را چونكه راند جاهلى *
جز پشيمانيش نبود حاصلى * جاهلى راندك فاعلى وخشم مفعولى
وجمله سى شرطيه در حاصلى نبودك فاعلى وجز استثناء مفرغدر كه
مابعدى على حسب العوامل معربدر وعربى ايله تعبيرى لايكون له حاصل
الا الندامة ديمكدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (راند فعل مضارع
غائبدر مصدرى راندن در سورمك معناسنه (جاهلى ده يا وحدت
ايچوندر (پشيمانيش ده اولان ضمير متصل معناده نبوده قيددر نبودش
جز پشيمانى ديمكدر (وپشيمانى آخرنده يا مصدريه در (معناى بيت

وبرلدی تنکم بالاده شرح اولنمشدر ملك میمك ضمیله دولت وسلطنتدر تفصیلی مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه سلطان تحت سیاستنده اولان رعیته ظلم وجور ایلیسه ملك ودولتده اکا بقا وثبات آزاولور تنکم مثلده دیمشلردر (طوغان طورمز زیانکار اولدیغیچون (باشر کرکس کم آزار اولدیغیچون) اصلی بودر که عالم افاق عالم انفسك تفصیلیدر چونکه تفصیل خراب اوله اجمال دخی اکا تابع اولور ونظام وجود بوزیلور وحدیثده کلور که (اسرع الخیر ثوابا صلة الرحم واعجل الشر عقوبة البغی) یعنی اعمال خیر ایچنده صلهٔ رحمك اجر وثواب واثری زیاده سریع واعمال شر ایچنده بغی وظلمك عقوبت ونتیجه سی زیاده تیزدر * کرترا ازدوستان آید عتاب * * کم بقا باشد چوخط برروی آب * عتاب ایدك فاعلی وترا مفعولی وازاکا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر بقا باشدك فاعلی وکم مفعولی وبعد الجمله جزاء شرطدر خط قلم وغیری ایله کتابت ایتمکدر خط اصلنده مدکبی درکه طولی اولان نسنه اوزرینه اطلاق اولنور که ابعاد ثلثه نك اولکیدر (روی یوزدر که آرقه مقابلیدر عجم روی پشت دیر جانب ظاهره ده مجازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه روی زمین وصونك روی آب دیرلر عرب وجهده ابتدیکی تجوزی عجم رویده وترك یوزده ایدرهر یوزدن شویله درردیر (معنای بیت) بودرکه اکر سکا دوستلردن خطاب ادلال ونوعا غلظتی مشتمل سوز کلورسه انك بقا وثباتی آز اولور صو یوزنه یازی یازمق کبی یعنی صو اوزرنه اولان رقك دوامی اولمیوب صو فی الحال بری برینه ملاقی اولمغله رقدن نشان بلورمدیکی کبی احباب اراسنده دخی فی المثل ناز ونیاز سریع الزوال در * چون بنا جنسان نشیند ادمی * کمترك بیند از یشان همدمی * ادمی نشیندك فاعلی وبنا جنسان اکا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر همدمی بیندك مفعول اولی وکمترك ثانیسیدر از همدمی بیاندر وبعد الجمله جزاء شرطدر (نشبند نونك کسریله فعل مضارعدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس کبی مضارعنده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند ونشینده دیرلر آدمی ده یانسبت ایچوندر آدمی آدم زاد دیمکدر وزایده اولمق دخی

وجهدر (كترك ده تر ادات تفضيلدر تكم مرور ايتدي وكاف عربي تصغير ايچوندر پسرك اوغلنجق ديمكدر چونكه تر لفظي برنسنه نك اكسكلكده ويا ارتقلقده فضلني بيان ايچوندر تصغيرك دخي اكسكلك ايله قوت مناسبتي اولمغله بطريق التأكيد ادات تصغير الحاق اولندي همدمي ده ياء مصدريه در (همدم يار و يولداش ومونس (معناى بيت) بودر كه چونكه آدم ويا آدمي زاد ناجنسلرله اوتوره وصحبت ايده انلردن انس وحضوري ازارق كوردر زيرا ناجنسله صحبت كالجمع بين الضب والنون مضموني اوزرنه در پس ناجنس سنكله صحبتي اشتغال ايدوب تيز قيام ايدر وسكا وفادارلق ايلمز پس اومقوله نك يوزني كورمه ومجلسنه اوتورمه زيرا طوطي وزاغ برقفسده اولماز وزاهد وعاشق بريرده ديرلمز * زاغ چون فارغ زبوي كل بود * نفرتش از صحبت بلبل بود * زاغ بودك فاعلي وفارغ مفعوليدر زيرا حرف شرط معناده فعل اوزرنه داخلدر وحرف جر فارغه متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر نفرت ايكنجي بودك مفعولي وشين معناده ايكنجي بوده قيدر وحرف جر نفرته متعلقدر (زاغ مطلقا قارغه كه قوزغون دخي انده داخلدر (فارغ مشغولك ضديدر (كل كاف عجمينك ضميله معروف چيچكدر وطلقا چيچكه اطلاق اولنور ولكن تعيين مراد ايدنلر اضافتله تخصيص ايدرلر كل زنبق وكل بادم وكل شفتالو وامثالي چيچكلر كبي بلبل معروف قوشدر كه كل ايامنده فرياد ايدر واكا هزار دستان وعندليب دخي ديرلر عربيدر وقاموسده كلور كه الهزار طائر فارسيته هزار دستان وعندل الهزار صوت انتهى كويا بلبله عندليب ديدكلري صوتندن اوتوري وهزار دستان انواع اصوات ونغماتله تصويتنه بناء در وديمشلردر كه (حضرت ابرهيم عليه السلام آتش نمروده طرح اولندقده بلبل دخي اكا تابع اولوب آتش كلستان اولنجق حق تعالى اكا اسماء حسنى ايله تسبيح وذكر ايتمكي احسان وانعام ايلدي (معناى بيت) بودر كه چونكه قارغه رايحۀ كلدن فارغ وخالي وآني استشمامه نامستعددر لاجرم صحبت بلبلدن انك نفرتي اولور زيرا بلبل اول بوبله مبتلي وملازم صحبت كل رعنادر بوجهتدن ايكيسنك ميانلرنده مناسبت اولماز وعدم مناسبت عدم مجانستدن كلور وعدم

وناز قسمندن برنوعدر قلانه عتاب ایتدم دیمك صدرمده بوالدیغم
غلطتی انك حقنده اظهار ایتدم معناسنه در بقیهٔ مفردات بالاده
مذکور و حدر (معنای بیت) بودرکه سلطانك جور وظلمی ایچون بقا
وثبات اکسکرك وآزارق اولور یعنی نقدر ظلمی چوق اولسه زمان
دولتی اوقدر آزاولور زیرا ظلمله بقاء دولت بر یرده اولماز کفرله اولور
شول معنادن که کفر کندی نفسنه لازم وغیره غیرمتعدی در ظلم ایسه
متعدی درکه اختلال عالمه باعثدر وقرأ ننده شرکه ظلم عظیم دنلدیکی
ظلم نفس اولمق حسبیله درکه بینه وبین الله در ظلم غیرایسه بینه
وبین الخلق درکه صورت عالم بونکله خراب اولور و بوندن صکره
بی بقا اولان اموردن بری دخی بودرکه دوستلرك عتاب وخطاب
نازی خوش رك اولور زیرا جان وکوکلدن دکلدر بلکه بی بقادرکه
کلور کچر ود بوسنلق کالاول برنده قالور * دیکران مهری که باشد
ازز نان * بی بقا چون صحبت ناجنس دان * دیکر والثالث بینه‌در
ویاخود واو عاطفه یه بدلدر آن مهر مبتدا وما بعدی صفتدر دان
امردرکه بی بقا اکا متعلقدر چون بی بقایی تمثیلدر وبعد الجمله
مبتدایه خبردر وجائزدرکه بی بقا خبر اوله بقاست تقدیریله بوصورتده
مابعدی دان اورا چون صحبت زنان دیمك اولور مهر کسریله محبت
وشفقت آخرنده یا زایده ویا وحدت ونوعیت ایچوندر ناجنسده نا نفی
ایچوندر دکل معناسنه عربیده لیس کبی جنس کسریله نوعدن اعمدر
مثلا دوه بهایم جنسندندرکه بهایمك بر نوعیدر دان امردر مصدری
دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند
وداننده دیرلر (معنای بیت) بودرکه چار چیزدن بری اول محبت
ویا اول برنوع محبت که زنلردن مردلره واز واجه واقع اولور سن آنی
بی بقا بیل صحبت ناجنس کبی یعنی ناجنسك بری بریله اولان صحبتلرینك
دوامی اولمدیغی کبی تنکم دیرلر (کبوتر با کبوتر باز با باز محبت زنانك دخی
دوامی یوقدر زیرا زن صورت دنیادر دنیا ایسه برمطرب کبیدرکه
هرکون برخانه ده سازنده لك ایدر وهیچ برخانه اهلنه وفاسی اولماز
چونکه زن زوجنك فی الاصل جزئی وآندن متلذذه ایکن اکا وفاسی
ودوام محبتی اولمیه تنکم بوخصوصده اخبار کثیره واردر پس سائر

اجانبه توجهله وفا واستقامتی اوله بو یوزدن زن یوزه خنده زنان اولدیغنه مغرور اولمامق کرکدر * کرچه باشد زن زمانی مهربان * * چون کم ید بهره بکساید زبان * زن باشدك فاعلی ومهربان مفعولی وزمان ظرفدر بوراده کرچه عربیده ان وصلیه کبیدر (بهره آیدك فاعلی وکم مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر بکشاید فاعلی زن ومفعولی زبان در وبعد الجمله جزاء شرطدر کرچه برکلمه حکمنده در اکرچه اصلنده چه نك ری بوقدر زمانی ده یا وحدت ایچوندر که زمان ممتد مراد در (مهربان محبتلو شفقتلو دیمکدر زیرا بان صاحب وبجی وحافظ معنالرینه کلور پس مهربان مهر صاحبی ومحبت ایدیجی ومحبتی حفظ ایلیجی دیمك اولور ودقائقده کلور که (بان اسم جامد در معناسی کوزدیجی در باغی کوروب کوزندیکیچون باغ بکجیسنه باغبان دیرلر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك معناسنه تنکیر مروراتیدی بهره بانك فتحیله پای ونصیبدر اصلنده تعلیل ایچون اولان بهردر زیرا نصیبی انك ایچون واندن اوتوری آلیقورلر پس اخرنده ها تخصیص ایچوندر (معنای بیت) بودرکه کرچه زن برزمان مدید مهربان ومحبه اولورسن آنی محبتنده صادقه صانورسن چونکه معاشدن نصیبی اکسك وقلیل کله زبان آجر یعنی دشمن کبی زبان درازاولور وآزه قناعت ایتمز ووقت اخرده اولان ذوق وصفا ووسعتی نسیان ایدر وطارلغه دوشر پس جمیع احوالده محبتی مطردهٔ اولمیانی نیلرلر بلکه حبلك علی غاربك دیوب ترك ایلرلر * بارعیت چون کند سلطان ستم * مرورا باشد بقادر ملك کم * سلطان کندك فاعلی وستم مفعولی وبا ستمه متعلقدر بقا باشدك فاعلی ومرورا مفعول اولی وکم ثانیسی ودر ملك بقایه ظرفدر ومجموع مصراعین شرط وجزادر رعیت مرعیه معناسنه در تنکیم کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته اکا دالدر یعنی راعی اول کسه درکه برقومك امرنه والی ومتصرف اولوب انلری رعی وحفظ ایده وکوروب کوزه ده واول قومه مرعی اولدقلری ایچون رعیت دیرلر که جمعی رعایا کلور فتح را ایله برایا وزنی اوزره ستم جور وظلمدر مرورا مر زایددر تحسین لفظ ایچون ورا اصلنده اورا در همزه حذف وواوه فتحه حرکت

يمك معناسنه اكل كبي فرو آشفه ديمكدر آشفه يمك يوغمقدن عبارت
ولور يرصو يي يونديغى كبي وآشفه يمك يوغمق ديمك اولور (ونخورد
خاء معجمه نك ضمه سيله اولور بوراده وزنيچون اسكان اولنور (بسى
نيچه معناسنه در كه كثيردر بس كبي باء عربيله آخرنده يانسبت ايچوندر
(معناى بيت) بودر كه اكر بركسه غضبنى يوتميه ومقتضاسنى اجرا
ايدوب دلنه كله نى سويليه عاقبت چوق پشيمانلق كورر وز باده
ندامت چكر بوراده كورمك پشيمانلق معناسنك آثارى ومتعلقاتى
اعتبار يله در زيرا نفس پشيمانلق محسوساتدن دكلدر و بردخى بودر كه
رؤيت ادراك معناسنه در زيرا رؤيتله اولان ادراك سائر ادراكاتدن
اقوادر پس پشيمانلق كورمك نفسنده آنى ادراكدر (فذوقوا العذاب) ده
ذوقله مراد ادراكدر و بردخى رؤيت ابتلادر تكم تهديده ديرلر كه
بركون كوررسن باشكه نلر كلور يعنى بلاء عظيم ايله مبتلى اولورسن

* هركه اوافتاده وتن پرورست * نيست آدم كمتر از كاو خرست *

هركسى كه تقديرنده در مبتدادر او مبتداء ثانى وافتاده خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر نيست آدم عربيده ليس بآدم يرينه در ومبتدايه
خبردر كمتر مبتداء محذوفه خبردر بلكه او كمترست ديمكدر (افتاده
دوشمش ديمكدر كه ماضيدن قسمدر كه اكا ماضئ مؤبد ديرلر مصدرى
افتادن كلور ضمله دوشمك معناسنه (تن پرور وصف تركيبيدر اصلى
پرورندۀ تن بر تن بسليجى معناسنه مصدرى پروردن و پرور يدن در
(كمتر كم كاف عربينك فتحيله اكسك وتر ادات تفضيلدر پس كمتر
اكسكرك ديمك اولور انقص معناسنه كمترين وكمترينه برطائفه نك
اكسكرى اولان كمسه (كاو كاف عجميله اهلى اولان صغره ديرلر
اسم جنسدر جاموس يعنى صو صغرى دخى انده داخلدر (خر
معروفدر كه عرب حمار دير طوشانه خركوش ديدكلرى قولاغى خر
قولاغنه بكزديكندن اوتوريدر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه
او طبيعت دوشكونى وتن بسليجى در او مقوله كمسه آدم دكلدر بلكه
كاو خردن احقر واذل در زيرا آدم انسان كاملدر وانسان كاملك
غداسى روحانيدر وغداء جسمانيسى قوام بدن اولاجق قدردر پس
غداء روحدن بى خبر اولوب يالكز بدنى بسلين حيوان و بلكه حيواندن

بتردر قال الله تعالى (اولئك كالانعام بل هم اضل) و بونده كاوخرى تخصيص بالذكر ايتدوكى بو ايكيسنك اكلده وجهل و حماقتده علم اولديغيچوندرو بونلر بو صفاتردیه ايله متصف ايكن تن پروراولان نسان بونلردن دون اولدى زيرا بونلر اعمال شاقه ده استعمال اولنورلر تن پرورلك ايسه بطالتدن غيرى ايشى يوق وباب حقده خدمته عدم مسارعتندن جرمى حددن ارتوقدر

* * دربيان صفت ناجنس كويد * *

* چارچيز اى خواجه كم دارد بقا * كوش داراى مؤمن نيكولقا *

چارچيز مبتدا ودارد جمله سى خبردر كم بحسب المعنى بقانك صفتى در عربى ايله بقاء قليلا معناسنه كوش دارك مفعولى در نيكو مؤمنك صفتيدر (لقا صورتده نيكويه مضاف اليه معناده انك فاعليدر زيرا نيكولقا صفت مشبهه در حسن الوجه كبى پس نيكولقانك مؤمنه وصفيتى زيد ضارب غلامه قبيلندن اولورلقا رؤيتدر كوچك لقالو اولمق حسن المنظر اولمقدن كنايه در كه علامت خيردر خواجه واو رسميله باى و پير وعزيز ودانشمند ولطف الله حلبى ديمشدركه خواجه قوش ايكى كه خروس وطويغارك تاجيدر بوسبدندركه تعظيم قصد ايدوب بعض عزيزلره خواجه ديرلر بقا برنسنه نك حالت اولاسى اوزره ثباتى در ضدى فنادر (معناى بيت) بودركه اى عزيز ورفيع درت نسنه بقا وثباتى اكسك يعنى آزطورر زيرا ناقصه قلت لازم كلور وقلت دخى عدمدن عبارتدر پس ديمك اولوركه درت نسنه نك بقاسى يوقدر اى مؤمن نيكو لقا وحسن المنظر وجميل الخلق قولاق طوت اول درت نسنه يى سكا ديه يم تاكه ضبط ايده سن وعبرت ونصيحت اخذ ايده سن * جور سلطان را بقا كمتر بود * پس عتاب دوستان خوشتر بود * بقا بودك فاعلى وكمتر مفعولى وجور بقايه متعلقدر زيرا آخرنده را لام جاره معناسنه در عتاب ايكنجى بودك فاعلى وخوشتر مفعولى و بعد الجمله ماقبلنه معطوفدر زيرا پس باء عجمى ايله بوزاده عربى ده ثم معناسنه در كه عاطفه در عتاب تاء مثنات ايله بركسنه يه برنسنه ايچون ظهار غضب ايتمكدر محبتك بقاسيله بله يعنى اول كسنه اول نسنه يى ترك ايتسه دخى غاضبك محبتى باقيدر پس عقاب ادلال

بو در که چونکه بر جاهل کندی غضبنی سوره واجرا ایده انکچون
پشیمانلقدن غیری حاصل اولماز یعنی غضبنی یومیوب فعله کتوردیکی
ایچون آخر پشیمان اولور وندامت ایچنده قالور وغضبتدن بومعنی
وجوده کلور نتکم بعض اشخاص غضب اثناسنده کفر سویلر و یاخود
ثلاث ایله خاتوننی تطلیق ایلر وسورت غضب ساکن اولدقدن صکره
اشدندامتله نادم اولور ولکن چه فائده که ایمان وزن الدن کیتدی
* هرکه کشت از کبر بالا کردنش * دوستان کردندا خردشمنش *
بونك تقدیری هرکسی که کشت کردنش بالا از کبر دیمکدر که هر کسی
مبتدا (وکشت جمله سی اکا صفتدر (دوستان کردندك فاعلی
ودشمن مفعولی وآخرا کاظرفدر وبعد الجمله خبردر (کشت کاف
عجمینك فتحیله فعل ماضیدر مصدری کشتندر شدن معناسنه که
اولمقدر مضارعنده کردد دینلور (بالا یوقارو ویوجه در
ودقائقده کلور که بالا ابعاد ثلثه نك ثالثی در که لسان عربده اکا
عمق دیرلر مذکور بعده که انسانك غیری حیواناتده وکلیا جماداتده
جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت
لازم اولدیغندن اوتوری بالایی پستده استعمال ایدرلر مع هذا
پستك مقابلی بلند در الحق ویوکسك دیجك یرده بالا وپست دیرلر
بالانك قده وصف اولوب قد بالا دیدکلری یوجه معناسنده استعمال
اولندیغی اعتبار یله در مذکور بعدك طرف اعلاسنده ده بالا دیرلر
و بو اعتبارله بالا مقابلهٔ زیرده استعمال اولنور آشغه و یوقارو دیجك
یرده زیر و بالا دیرلر ایکی او بری برینك اوستنده اولسه اوستنده‌کی اوه
بالاخانه دیرلر حقیقتده زیرك مقابلی زبردر نتکم زیر وزبر دیرلر (کردن
کاف عجمینك فتحیله بیون رقبه معناسنه کردند کاف عجمی ایله فعل
مضارع جمعدر شوند معناسنه اصلی کرده انددر که مضمراندن جمع
غائب ایچون وضع اولنمشدر واکا رابطه دیرلر که ثبوت افاده ایدر
است کبی صکره ها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه وصل اولندی
(معنای بیت) بو در که هرکس که انك بیونی کبردن و بیوکلمکدن
یوقارو ویوجه اولدی نتکم متکبرلرك عادتلریدر که رقبه‌لرن یوکسك
طوترلر انکچون کردنکش دیرلر اشته اومقوله متکبرك آخر دوستلر دشمنی

اولورلر واول کبر انلرك محبتلر ینـك عداوت و بغضه مبدل اولماسنه
باعث اولور زیرا کبریا صفت الهیه در که عبده یراشمز بلکه عبـدك
صفتی ذلت وخضوع وتواضعدر چونکه عبد مولی صفتیـله ظهور
ایلیه مبغوض اولور زیرا عبد مولی اولماز فافهم جدا * کاهلی راهر که
سازد پیشهٔ * آید ازخواری به پایش تیشهٔ * تقدیری هرکسی که سازد
کاهلی را پیشهٔ دیمکدر که کاهلی سازدك مفعول اولی و پیشـه ثانیسی
وبعد الجمله هرکسی به صفتدر که هرکسی مبتدا وجملهٔ مصراع ثانی
خبردر تیشه آیدك فاعلیدر به پایش آیده متعلقدر ازخواری تیشه دن
حالدر پس بونده خوارلغی تیشـه یه تشبیـه واردر (کاهلی ده یا
مصدریه در پیشـه صنعتدر صانع صنعتی پیشـنه یعنی اوکنه الوب
اشلدیکیچون پیشه دنلدی پس آخرنده ها علامت تخصیص مصدر وهمزه
یایه توسل ایچوندر که اصلی پیشـه ای در و بوراده یازائده در و بدلی
اولان همزه دخی زیاده لکده ا کا تابعدر (تیشه هاء اصلیه ایله کسرکه
دورکر آلاتندندر وکذلك معناسنه وتیشه آخرنده همزه دخی کالاول در
وجائزدر که ایکیسنده بله همزه نوع ایچون اوله زیرا کاهلك پیشـهٔ
مجـازیدن وخوارلق دخی تیشهٔ حکمیدن بر نوع غریبـدر که غیری
انواعه قیـاس اولنماز فاحفظه (معنـای بیت) بودر که هرکسه که
تنبل لکی و بطـالتی صنت دوزه یعنی ایش ایدینـه ودائم کاری اوله
خوارلقدن وذلیل لکدن ایاغنـه کسر و بالته کله یعنی خوارلق انی
اوره ومجروح ایدوب دوشوره و بین النـاس نظردن ساقط اوله زیرا
الله تعالی کندی ذاتنی وصف ایدوب (کل یوم هو فی شأن) بیوردیکه
فعال اولدیغنـه دلالت ایدر اکرچه فعلی حرکت ایله دکلدر بلکه
کن خطابیله در پس عبـد دخی مولاسی صفتی اوزرنه فعـال اولمق
کرکدر که صفت حیـاتك قوتندندر زیرا ناقص الحیواة اولان مؤف
و یرقو ور و بی حرکتدر * خشم خود را کرفرو نخورد کسی * عاقبت
بیند پشیمانی بسی * کسی نخوردك فاعلی وخشم مفعولی و بعـد الجمله
فعل شرطدر پشیمانی بیندك مفعولی وعاقبت ظرفیدر و بسی پشیمانی یه
صفتـدر بری ندامهٔ کثیرهٔ معناسنه (فرو خوردن یوتمق فرو بردن
وفروآوردن کبی پس فرو نخورد یوتمیه دیمکدر که مصدری خوردندر

یمك

مجانست دخی سر قدره دائر نسنه درکه اهلی بیلور * صحبت ناجنس
جان کاهی بود * جمله را زین حال آکاهی بود * صحبت بودك
فاعلی وجان کاهی مفعولیدر جمله سی ایکنجی بودك مفعولی
وآکاهی فاعلیدر زین حال فاعله متعلقدر جان کاهی ده یا مصدریه
ویا زایده در (جان کاه کاف عربی ایله وصف ترکیبی دراصلی
کاهنده جان در جان اکسلدیجی معناسنه مصدری کاهیدن در
اکسمك نقص کبی واکسلمك انتقاص کبی وکاستن دخی بویله در
مضارعی کاهد کلور زین حال مصراع اولك مضموننه اشارتدر
واول معنادن حال ایله تعبیر اولندیغی امور متحوله ومتغیره دن اولمق
حسبیله در (آکاهی ده یا مصدریه وآکاه مد وکاف عجمی ایله خبردار
معناسنه در (معنای بیت) بودرکه صحبت ناجنس جان اکسلمکلکه
سبب ویا جان اکسلدیجی اولور وجملهٔ عقلا به بو حال وبو معنادن
آکاهلق اولور یعنی جمله سی بیلورلرکه بویله در زیرا صحبت ناجنس ایله
جان منقبض اولور انقباض ایسه انبساطك ضدیدر پس انبساط ایله
جان آرتدیغی کبی انقباضله دخی اکسلور نتکم بعض مفرح نسنه یه
روح افزا دیرلر زیرا روحه نشاط زاید ویرمکله قوت روح مزید
وجان اوزرنه جان اولور وکذلك بعض مکدر نسنه یه جکرکاه
دیرلر که بو دخی کاف عربیله در جکری اکسلدیجی وقان قوریدیجی
معناسنه زیرا انسانك حیات حیوانیه سی خون جکرله در پس اول
خون جکردن اکسلمك حیاتك انتقاصنه سببدر وبالکلیه یبوست غلبه
ایتسه مماته مؤدی اولور نتکم ایام حرارتده بادیه لرده قالنلره واقع اولور
حتی دهاننده اصلا اثر لعاب قالمیوب زبانی تخته پاره یه دونر نتکم الفات
اربعه ده طریق حجده قرب علی ده معرکهٔ عرب واقع اولوب بو فقیره
دخی معنای مذکوردن مذاق حاصل اولدی وآخرینه رفقا وغیر
چشمهٔ حیاتدن فیض مندا ولمیوب اول حرارتله تنور آتشین ریکستانده
یاتوب شمع وجودی سویندردیلر * چون ترا ناجنس آید در نظر *

* ای پسر چون باد از وی درکذر * ناجنس آیدك فاعلی وترا
مفعولی ودر نظر ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر ومضمون مصراع
ثانی جزادر (نظر اصلنده برنسنه یی ادراك ورؤیت ایچون تقلیب

بصردر اکرچه تقلیب بصیرتده دخی مستعملدر پس تقلیب بصر ادراك حسیات وتقلیب بصیرت ادراك عقلیات ایچوندر ونظر بویله مواضعده رؤیت بصریه ده مستعملدر (درکذرده در زایده در کذر کاف عجمینك ضمیله امرحاضردر مصدری کذشتن وکذاشتن در بریردن بریره کچمك معناسنه اولکیدن مضارع کذرد وایکنجیدن کذارد کلور (معنای بیت) بودرکه ای پسر چون ناجنس سنك نظرکه وقارشوکه کله وآنی برطریقله کوره سن سن آندن وانك یاننده بل کبی کچ وسرعتله حرکت ایله واکا التفات ایتمه زیرا نظر والتفات وصحبت ومحادثه یه سزا دکلدر بلکه نحوستندن سکا اثرساری اولور وآیینهٔ خاطرك اندن کدر بولورو بونده (فرمن المجذوم فرارك من الاسد) سرینه اشارت واردر کویا ناجنس مرض هائله مبتلی کبیدرکه انك صحبتندن تحذیر اولنمشدر فافهم جدا

* * در بیان صفت شکرمیکوید * *

*چارچیز ازچار دیکر شد تمام * چون شنیدی یادمی دارای غلام*

چارچیز شدك فاعلی وتمام مفعولی وجار ومجرور تمامه متعلقدر وچارچیز مبتدا وجملهٔ فعلیه خبراولمق دخی وجهدر ولکن اولکسی اخصراولمغله اختیار اولندی وبوکتابده انك نظائری چوقدر فاحفظه چون شنیدی شرط ومابعدی جزادر یادمی دارك مفعولیدر شنیدی ماضی مخاطبدر غلام فارسیده قول معناسنه عربیده حرالاصل ده دخی مستعملدر ولغات عربیه ده کلورکه غلام هنوز بیغی درلیوب کلن ویاخود ابتدای ولادتدن حد شبابته دك اطلاق اولنور ومطرزی لغت مغربده دیمشدرکه شاب اوتوزایله قرق اراسنده اولانه دیرلر واشباهده کلورکه بلوغدن اون طقوز یاشنه کلنجه غلام واوتوز درت یاشنه کلنجه شاب دیرلر اهل لغت ذاهب اولدقلری اوزره فاما اهل شرع بلوغه دك غلام واوتوزه دك شاب وفتی دیرلر وترك غلامدن اوغلان ایله تعبیر ایدر و بوندن اهل لغت استعمالی اصح اولمق کورینور بوراده ناظم قدس سره تازه یه غلام دیدی زیرا تازه لك وقتنعلمدر (معنای بیت) بودرکه درت نسنه بشقه درت نسنه دن تمام اولدی ای غلام چونکه سن انی اشتدك یاد طوت یعنی حفظ ایله

وخاطرکدن

وخاطر کدن اخراج ایله زیرا امور مهمهٔ دینیه دندر وناظمك قدس سره
بو کتابده بو مقوله امور اربعه ایله تقیدی وسائر اعداد اوزرینه ترجیحنه
سبب چار اسماء الهیه وچار عناصر وچار طبائع وچار اخلاط
ملاحظه سیله درکه وجود انسانی ظاهر و باطن بو چارلر اوزرینه مبنی در

* دانش مرد از خرد گیرد کمال * از عمل نیت همی یابد جمال *

دانش مبتدا وخرده مضافدر (کمال گیردك مفعولی وازا کا متعلقدر
و بعد الجمله خبردر (نیت یادك فاعلی و جمال مفعولی وحرف جرا کا
متعلقدر (دانش بلشدرکه اسم مصدردر بویله مواضعده نفس
مصدر مراددر که علمدر (خرد خاء معجمه نك کسریله عقل دیمکدر کمال
وتمام بر معنایه در یعنی کمال اودر که بر نسنه دن غرض اولان معنی
حصوله گله و برغایته ایره که شیء آخره حاجت قالمیه (عمل بوراده
عملدن مراد قصده مقارن اولان عمل شرعیدر (نیت بر فعله شروع
وقتنده آنکله الله تعالی یه قربت قصد اتمکدر ونیت اول فعلك صحتنده
شرطدر کرك اول فعل صلاة اولسون وکرك غیری اولسون ونیت
عملك غیریدر زیرا نیت ارادت مخصوصه در هر عملده ایسه ارادت اولماز
کفر ومعصیتی بلمك کبی یعنی برکسه بونلری بلمکله کافر وعاصی اولماز
بلکه قصدله وفعل ایله اولور (جمال حسن درکرك خلقدن فتحله
وکرك خلقدن ضمله وحسن بر نسنه نك طبعه ملایم اولمسیدر وامام
سهیلی فرق ایدوب دیمشدرکه حسن سنك استحسان ایتدوکك
نسنه درکه انده غرضك اوله پس حسن ذاتله قائم اولور صفت دکلدر
جمال ایسه صفت عیندر انکیچون سنك حقکده جمال اولدیغی کبی
غیرك حقنده دخی جمالدر وحقك جمالی صفت رحمت والطافیدر
(معنای بیت) بودرکه کشی نك علمی عقلندن کمال طوتر یعنی عقل که
قلبك ادراکده آلتیدر اگر کامل ایسه انك ادراکیله اولان علم دخی کامل
اولور انکیچون احمق ورأیی کسه بکمز وعمله کتورمز بلدوکنده نسنه
بوقدر دیر زیرا علمنك اساسی اولان عقل ضعیف وجزئیدر وکذلك
نیت وقصد قلبی عمل شرعی قالبیدن حسن وجمال بولور زیرا فعله
کلمدکجه مستوردر ومستور اولان نسنه جماله موصوف اولماز الحاصل
نیتسه عملك مقارنتی دخی لازمدر عمله نیت لازم اولدیغی کبی وشولکه

حدیثده کلور (نیة المؤمن خیر من عمله) مواد مخصوصیه واهل نیتك مرتبه لرینه کوره در فاعرفه * دینت از پرهیز کامل میشود * نعمت از شکر شامل میشود * دینت میشودك فاعلی وکاملی مفعولی وحرف جر اکا متعلقدر ویا دینت مبتدا و جملهٔ فعلیه خبریدرکه عربی ایله تقدیری دینك یکون کاملا بالتقوی والورع دیمکدر مصراع ثانی دخی بو ایکی وجه اوزرنه دراً دین وضع الهی درکه شرعده رتکم با آلاده تفصیل اولندی (پرهیز اجتناب دیدکاریدرکه تقوادر ولکن بوراده تقوا دینده داخلدر زیرا دین امر ونهی مشتملدر ودین دینله کامل اولماز پس ناظمك قدس سره آشغیده تقدیری قرینه سیله تقوی مطلق پرهیزه محمولدر یوخسه بالکز کفر ومعاصیدن دکل (شامل عام ومنتشردر (معنای بیت) بودرکه سنك دینك ورع وپرهیز وعلاقاتدن انقطاع وماسوایی ترکله کامل وتام اولور زیرا نوافل طاعات دخی تقربادندر ویوم قیامتده فرائض نوافل ایله تکمیل اولنور وسنك اوزرمه لازم دکلدر دیدوکك اموری سلف صالحین التزام ایتمشلر ومالایلزم دیمشلردر صوم دهر واحیاء لیل وریاضات ومجاهدات شاقه کبی زیرا شارعدن بونلره دخی اشارات واردر وکذلك سنك نعمتك یعنی احسان اولنان نعم الهیه شکرله شامل وعام اولور ومزید تام بولور پس نعمتك یانجه هر برینه فردافرداشکر دخی کرکدر تاکه نعمت کامل بوله زیرا نعم الهیه محصور دکلدر وشکر ایتدکجه کمال بولقده وتام اولمقده در وفی الحدیث (افلا اکون عبدا شکورا) ای شاکرا علی الاستغراق

* هست دانش را کمالات ازخرد * نیت را بی عمل کس نکرد *

هست مقدم خبر وکمالات مؤخر مبتدادر (دانش بحسب المعنی هستك مفعولی وحرف جر دخی اکا متعلقدر عربی ایله تعبیری الکمالات حاصلة للعلم من العقل دیمکدر کس نکردك فاعلی ونیت مفعولی و بی عمل نیتدن حالدر کس بوراده عموم افاده ایدر زیرا معناده سیاق نفیده در (نکرده نون اولی نافیه در نون ثانیه اصل کلمه دندرکه اصلنده مکسوردر بوراده وزن ایچون اسکان اولنور (نکرد کاف عجمینك فتحیله مضارعدر مصدری نکرستندر باقی التفات ونظر معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه دانشه

کمالات

کمالات خرددن حاصله در یعنی خلقک کمالی عقل کاملدن کلور نتکم
بیان اولندی وبوندن عقلده اصلنده تفاوت یوقدر زیرا عقل اوله
مستند در ولکن بعض احوال عارضه ایله سائر اشیا تفاوت قبول
ایتدیکی کبی اولدخی قبول ایتمشدر نتکم حدیث فطرت اکا دالدر که کلور
(کل مولود یولد علی الفطرة ثم ابواه یهودانه وینصرانه ویمجسانه)
وکذلک بی عمل اولان نیته هیچ کسنه التفات ورغبت حتی ملائکه دخی
کتابت ایتمزلر زیرا اعمال قلوبه مطلع دکللردر بلکه انی انجق الله تعالی
بیلور وخیراو شرا مجازات ایدر زیرا عزم حسنه ده ثواب وعزم سیئه ده
عقاب واردر اکرچه عمل جوارحک ثواب وعقابی زیاده در اشته
بی عمل نیته اعتبار یوقدر دیدوکی بودر والا بعض نیته اعتبار واردر
اکر عزمه مقارن ایسه بو صورتده مانع قوی منع ایتمدکجه فعله کتورمک
کرکدر که اجر مزید حاصل اوله ودیمشلردر که نیت عملک روحی
ومرغک پر وبالی کبیدر پس بی عمل نیت چندان مقبول اولمدیغی کبی
بی نیت عمل دخی مقبول دکلدر بلکه میت کبیدر بو جهتدن مؤمنه

لازمدر که نیتنی تحقیق وعملنی اصلاح ایلیه * چون کمال بنده راد ر
دین بود * پیشه زهد وطاعتش آیین بود * بونک تقدیری چون بود
بنده را کمال در دین دیمکدر که کمال بودک فاعلی وبنده مفعولی و در
کماله ظرفدر ولکن ضرورت وزنیچون فاعلی مفعوله مضاف قلندی
ومصراع ثانی نک تقدیری بود پیشه اش زهد وآیینش طاعت
دیمکدر که طاعتش ده اولان ضمیر غایب آیینه قیددر وبو قرینه ایله
قرینه دن اش حذف اولنمشدر پس زهد بودک فاعلی وپیشه مفعولیدر
وآیین پیشه وطاعت زهد اوزرنه معطوفدر نتکم بعض ائمه نحو
تجویز ایتمشلردر ویاخود بود آیینش طاعت تقدیرنده در (زهد متاع
دنیادن امساکی مباح اولان نسنه یی ترک ویدندن اخراج وعدم میلدر
ودیمشلردر که دنیانک قلیل کثیری یی زهد دن اخراج ایتمز وترک جماع
زهددن دکلدر انکیچون قطب کثیر النکاح در زیرا زهد حقیقتده بعض
دنیا واندن اعراضدر وجماع اسباب تصفیه دن اولمغله زن اکا من ناسه
کوره امور اخرویه دن عد اولندی وحدیثده کلور که متأهلک ایکی
رکعتی غیر متأهلک یتمش رکعتندن خیر اودر (آیین عرب رسم وقانون

وعادت وترتيب ديد وكنه عجم آيين وترك توره دير (معناى بيت)
بودركه چون بنده نك دين ده كمالى اوله انك صنعتى زهد وترك دنيا
ورسم وعادتى طاعت وعبادت حق اولور زيرا جسدى يوزندن
شريعت واحكامى در عهده ايتسه وكى كبى نفسى يوزندن طريقتى
وقلبى يوزندن اخلاقى وروحى يوزندن معرفت الهيه بى وسرى
يوزندن ترك ماسوابى دخى در عهده ايتمشدر ايمدى بو عهده لردن
بيرون اولمغه ظاهر وباطن اجتهاد لازمدر وكمال مطلق
بو معناايله حاصل اولور والا ناقص قالور وحق بو مقوله امورله
امر ايتمامشدر ديمك كذب محضدر زيرا كتاب وسنت
جميع مراتبه اشارت وترغيب واردر والعارف يكفيه الاشارة ولايحتاج
الى العبارة * شكر نعمت راكمالى ميدهد * غافلانرا كوشمالى ميدهد *
شكر ميدهدك فاعلى ونعمت مفعول اولى وكمال ثانيسى در غافلان
وكوشمال دخى ايكنجى ميدهده كوره بويله در كوشمالى ده يا زائده در
كوشمال وصف تركيبيدر اصلى مالنده كوش در ماليدن اومق
وسورتمك ودورتمك قولاق اومق بورمقدر وبورمق دخى تأديبدن
كنايه در (معناى بيت) بودركه نعمته شكر ايتمك نعمته كمال ويرر
يعنى شكرله مزيد وتام اولور قال الله تعالى (لئن شكرتم لازيدنكم) نتكم
كفرانله الدن بيرون اولور قال الله تعالى (ذلك جزيناهم بما كفروا)
وشكر ايتمك شكردن غافل اولنلرى تأديب ايدر زيرا كفرانله حرمانه
دوشيجك شكرانله نعمتى مزيد اولان مرزوقلره باقوب عبرت ونصيحت
آلورلر وبويله ديمك دخى اولوركه شكرله نعمت افزون اولمقدن غافل
اولنلر شاكرلرك حالنه باقوب متنبه اولورلر وبزدخى مرزوق اولورسق
طريق شكره سلوك ايده لوم تاكه بزه دخى بوحسن حال احسان اولنه
ديرلر فافهم جدا * شكر ناكردن زوال نعمتست * بهرۀ شاكر كمال
نعمتست * بو بيت تفنن فى العبارة قبيلندندر والانكرار در زيرا مضمونى
سبق ايتمشدر (ناكردن ايلمامك ديمكدر زيرا نا حرف نفيدر وحرف نفى
كلام عربيده اسم وفعل اوزرينه داخل اولديغى كبى كلام فارسيده دخى
داخل اولور شكر ناكردن تقديره ناكردن شكر ديمكدر كه اضافتله در
وعدم الشكر كبى مبتدادر خبرى زوال نعمتدر حذف مضافله كه

تقدیری سبب زوال نعمت دیمکدر (زوال ثابت اولان نسنه‌نك مقرندن
مفارقتیدر زوال شمس دیدکاری شمسك کبد سماده استوا واستقراری
حسبیله دکلدر زیرا شمس حرکت دائمه اوزرنه‌در ولکن وقت ظهیره‌ده
بطیئة الحرکه اولمغله ثابته حکمنده قلنوب زوال دنلدی کواکب ثابته
دیدکاری دخی بویله‌در زیرا کواکب واردرکه بطئ الجریان اولمغله
نیجه بیك ییلده دور ایدر نتکم قطب شمالی دیدکاری کوکب بویله‌در
انکیچون ترکیده اکا دمر قازق دیرلرکه قبله‌یه متوجه اولان کمسه‌نك
صول اوموزی اوزرنه کلور (بهره‌شا کردخی مبتدا وکان نعمت خبردر
بهره‌نك همزه سنه همزهٔ توسل واضافت دیرلر زیرا اضافتـه توسل
انکله‌در و بعض مواضعـده وصفیته دخی توسل اولنور بوصورتده
حرف اضافت دیمزلر بلکه حرف توسل دیرلر صوفیٔ صافی ونالهٔ
شبکیر ومحبوبهٔ ظریفه وامثالی کبی (بهره نصیب‌درکه ترك پای‌در
انتهی فافهم جدا * علم‌را بی عقل نتوان کار بست * پیش بی عقلان
نمی باید نشست * بونك تقدیری نتوان بستن کار علم‌را بی عقل دیمکدر
زیرا نتوان بست ایله ذکر اولنسه ماضی مصدر معنـاسنه اولور وسائر
ایکی فعل مجتمع اولان موادد دخی بویله‌درکه ثانی مصدره محمولدر بوراده
نتوانده نون نافیه وتوان کرچه قدرت معنـاسنه‌در ولکن توان تواند
معناسنه مضارع کلدوکی دخی حلبی‌ده مصرحدر (نمی باید نشست دخی
بویله‌درکه نشست مصدر معناسنه‌درکه نشستن در پس بستن نتوانك
فاعلیدر واصلنده کاره مضافدر بوراده بستنه مفعولدر بنـاء علی هذا
اصلی اعتباریله مصدر مفعولنه مضاف اولور وفاعلی فی الحقیقه علمدر
اکرچه علم بوراده صورت مفعولده کلمشدر بی عقل علمك صفتیـدر
نشست نمی بایدك فاعلیدر پیش نشستنك ظرفی وبی عقلانه مضافدر
(نشست نونك کسریله‌در وشینده فتحه وکسره جائزدر (معنای بیت)
بودرکه علم بی عقل کار بغلق ممکن اولمز یعنی عقل اولمدقجه علم صورت
بولماززیرا علمك وسیله‌سی وآلتی عقلدر پس احمق جاهلدر بوجهتدن
احمق وبی عقـل اولنلر اوکنده وحضورنده ومجلسـنده اوتورمق
کرکمز زیرا احمق ایله مجـالسه ایدن استفادهٔ علم ایده میوب اسراف
وقت واضاعت عمر ایدر وهمنشینك حالی اکا دخی ساری اواوب آخر

اودخی انجلین احمق اولور وحضرت عیسادن علیه السلام سؤال
ایدوب نه مقوله کسه ایله مجالسه ایدەلم دیدکلرنده جواب و یردیلرکه
انلر که منطقی سزك عملکزی یاده ایده انلرله صحبت ایدیکوز یعنی
عقلی کامل اولانك علمی دخی کامل اولور پس عقلا وعلماء ئله صحبت
ایدیکوز که انلرك نطقلری وکلاملری مفیددر زیرا انسان بوموطن
تکلیفده علم وعبادت ایچون کلمشدر * بی خرد دانش و بالست ای پسر *
علم مرغ وعقل بالست ای پسر * بی خرد دانشك صفتیدرکه لاجل
الضروره تقدیم اولنمشدر دانش مبتدا و بال خبریدر وکذلك علم
وعقل مبتدالر و بال خبرلردر (و بال ضرری خوف اولنان نسنه
وشدت وثقل (بال فارسیده قوشك قنادی چلکی که شهپر دیرلر
(معنای بیت) بودرکه بی عقل اولان علم ضرر وسبب شدت وثقلتدر
پس احمقك علمنه اعتبار یوقدر وهرکیم اعتبار وعمل ایدرسه آخر و بالنی
چکر علم قوش وعقل انك قنادیدر یعنی علمی اوچوران عقلدر و بی جناح
اولان مرغ اوج هوایه پرواز ایده میوب حضیض خاکده قالدیغی کبی
عقل کاملدن ناشی وادراك تامدن فاشی اولمیان علم دخی ساقط و بی
اعتبار دره* هرکه علمی دارد ونبود پران * ازطر بق عقل باشد برکران *
تقدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر علمی داردك مفعولی و بعد
الجمله مبتدایه صفتدر و نبود جمله سی انك اوزرنه معطوفدر از باشده
متعلقدر برکی و بعد الجمله خبردر علمی ده یا زائده در (پران باء عجمینك
فتحیله ایکی احتمال اوزرنه در اولکسی بودرکه پرقنات وآن اسم
اشارتدرکه پرا کا مضافدر ولکن ضرورت وزنچون رانك کسره سی
اختلاس اولنور (پس نبود پران اول علمك قنادی اولمیه دیمکدر زیرا
بیت سابقده علم مرغه وعقل قناده تشبیه اولنمشدر واحتمال ثانی بودرکه
پران کلمهٔ واحده درکه صفت مشبهه در اوچغان معناسنه مصدری
پریدن درکه اوچمق دیمکدر نتکم چان فتحله صالغان درکه مصدری
چیدن در صالنمق معناسنه زیرا صفت مشبهه یالکز الف ایله
اولدیغی کبی نتکم دانا و بینا دیرلر الف ونونله دخی اولور خندان
وکریان وامثالی کبی بوصورتده نبود پرانك معناسی اول علم اوچغان
یعنی عقلدن قنادی اولمامق حسبیله اوچیجی اولمیه دیمکدر (طریق

اصلنده

اصلنده قدم ایله طرق وضرب اولنان یولدر کرک معتاد السلوك اولسون
وکرك اولمسون صکره هر نسنه که انکله بر شیئه توصل اولنه طریق دیدیلر
خیر وشر اولسون وحسی وعقلی اولسون سبیل دخی بو یله در عرب
بو مصلحتك طریق وسبیلی وترك یولی ندر دیر یعنی منزله یولدن واصل
اولدقلری کبی اکا دخی توجهله وصول ممکندر دیمکدر (کران کاف
عربینك فتحیله کنار دیمکدر که بری بر ینك مقلوبیدر (معنای بیت)
بودر که هر کسنه نك علمی اوله واول علمك عقلدن قنادی اولمیه و یاخود
بر عقله پرواز ایدیجی اولمیه طریق عقلدن اولماز بلکه طریقدن کنار
اوزرنه اولور یعنی مقبول دکلدر که طریق اوزرنه کلمامشدر بلکه کنارده
قالمشدر زاشته بو رادندر که الله تعالی حضرت آدمه علیه السلام
عقل وایمان وحیایی عرض ایدوب بونلرك برینی اختیار ایله دیدکده
آدم دخی عقلی قبول ایدیجك ایمان وحیا دخی عقله تابع اولدیلر
بناء علی هذا عقل کامل اولان یرده ایمان منجی وحیاء تام دخی بولنور
چار چیز ست انکه بعد از رفتنش از محالاتست باز آوردنش*

چار چیز مقدم خبر انکه ان امور وخصال که تقدیر یله مؤخر مبتدادر
بعد آوردنه ظرف قدر باز آوردن مبتدا واز محالات خبر و بعد الجمله
مبتدای اوله صفت اولور (رفتن فتحله مصدر در کتمك و یوریمك
معناسنه (ذهاب ومشی کبی مضارعنده فایی واوه وتایی داله قلب
ایدوب رود ورونده دیرلر رفتنش ضمیری چارچیزه راجعدر زیرا لسان
فارسیده مطابقت معتبر دکلدر (محالات ضم میله محالك جمعیدر محال
خارجده وجودی ممتنع اولان نسنه درکه اکا ممتنع لذاته ومحال عقلی
دیرلر شریك باری واعدام القدیم وجمع الضدین والنقیضین وقلب
الحقائق کبی ومحالك بعض انواعی دخی واردر که محلنده مبیندر وصوابدن
بعید اولان نسنیه دخی محال دیرلر وقاموسده کلور که المحال من الکلام
ماعدل عن وجهه کالمستحیل انتهی قال الراغب استحال الشیء صار
محالا فهو مستحیل ای آخذ فی ان یصیر محالا (آوردن واوك فتحیله در
کتورمك معناسنه (معنای بیت) بودر که درت نسنه درکه اول امور که
کتدکدن صکره انلری کرو کتورمك محالاتدندر زیرا کری دونمك
شانندن اولان اموردن دکلدر پس بوندن فهم اولنور که قبیل

مذکوردن اولمیان امور دخی وار در آنکچون چارچیزه تخصیص ایلدی و بونك اوزرنه دخی کلام وار در آشغه ده کلور * چون حدیثی رفت نا که برزبان * یا که تیری جست بیرون از کمان * چون حرف شرطدر جزاسی بیت آتی مضمونیدر حدیثی رفتك فاعلیدر زیرا رفت ماضیدر مصدری رفتندر که بیت سابقده در ناکه رفته ظرفدر یردخی اکا متعلقدر تیری جستك فاعلیدر لفظ که تقدیرده تیردن مؤخر در یا تیری که دیمکدر بیرون بحسب المعنی جسته متعلقدر از کبی حدیثیده اولان یا وحدت ایچوندر (حدیث قاموسده خبردر وترك سوزدر وامام راغب دیمشدر که هر کلام که جهت سمعدن ویا طریق وحیدن یا یقظه ده ویا منامده انسانه بالغ اولور اکا حدیث دیرلر انکچون قرانه حدیث دنلدی قال تعالی (فلیأتوا بحدیث مثله) وقرانك نزولی وقتا فوقتا جدید اولمغله حدیث دنلدی والا صفت قدیمهٔ حضرت قدیم در وحدیث رسول مقابلهٔ قران قدیمده اولمغله در وحدیث انسان دخی حدوثی اعتباریله در وقریب العهد اولانه دخی حدیث دیرلر حدیث السن کبی که سن وسالی تازه دیمکدر وبوندندر که نزول مطرده (حدیث عهد بربی) وارد اولدی (نا که نا کاهدن مخففدر معناسی بی وقت دیمکدر ترك آکسوزن درعرب فجاءة دیدوکی کبی (برزبان بعض نسخده از زبان دوشمشدر ایکسی دخی توجهدر یعنی برزبان اولورسه جری علی اللسان وازربان اولورسه صدر عن اللسان کبی اولور (یا نقطهٔ مثناة ایله خرف تردیددر عربیده او کبی نحو جاءنی زید اوعمرو وکاهیجه مکرر دخی کلور عربیده اما کبی نحو جاءنی اما زید واما عمرو تا که اول امردن کلام شك اوزرنه مبنی اولدیغی معلوم اوله (تیری ده یا وحدت ایچوندر تیر اوقدر نه مقوله اغاجدن اولورسه وکلك قامشدن وخدنك قاین اغاجندن اولاندر وناوك چکره وقوغش اوقی دیدکلریدر حقیقتده شول اورق کبی نسنه نك آدیدر که ایچندن اوق اتارلر امامطلق اوقده شایعدر (جست جیمك فتحیله ماضیدر مصدری جستن در صچرامق معناسنه که عرب وثبه دیر مضاعفده سین هایه قلب اولنوب جهد وجهنده دیرلر (بیرون کسریله طشره دیمکدر بیرون آمدن طشره چقمق و بیرون کردن طشره چقرمقدر

کمان

کمان کاف عربی نك فتحیله یای معناسنه درکه عرب قوس دیر وقوس
برجنه قوس دیرلر یعنی عرب برج قوس وعجم برج کمان دیر تشبیه
طریقیله وکمان ابرو یای قاشلودر (معنای بیت) بودرکه چونکه
برسوز آکسوزدن زبان اوزرنه کتدی یعنی جاری اولدی ویا دلدن
صدور ایلدی ویا براوق که یای دن طشره صچرادی یعنی لتلندی
ویای دن چقدی مقصود بو ایکسنی من بعد تدارك ممکن دکلدر
دیمکدر وشولکه بیت مولاناده قدس سره کلور (اولیارا هست قوت ازاله)
(تیر جسته باز کرداندز راه) بوندن مقصود خرق عادت طریقیله اولاندر
والا بحسب العاده آتلن اوق کری دونمز الحاصل بطریق الکرامه اولان
نسنه بطریق العاده اولانه قیاس اولنماز زیرا قدرت الهیه هر نسنه یه
صالحدر آخرزمانده شمسك مغربدن طلوعی کبی پس شول نسنه که
قدرته مضاف اوله عادتدن خارجدر مثلا سنك سیاهدن اسباب عادیه
جهتیله جوهر وآیینه اولماز فاما بتعلق قدرت اولان ضلع ایسردن
حوا خلق اولنوب صورت قوس اولان عظم صورت بشریهٔ بدیعه یه
کیردوکی کبی صورت حجردخی کهر اولمق بعید اولماز نتکم طور موسانك
علیه السلام وقت تجلیده احجاری لعل اولدی * بازچون آری حدیث
کفته را * کس نکرداند قضاء رفته را * حدیث آری نك مفعولی
وکفته حدیثك صفتیدر بو مصراع بیت سابقك مصراع اولنه
ناظردر کس مبتدا وقضا نکرداندك مفعولی وبعد الجمله خبردر رفته
قضایه صفتدر (چون بوراده اشباع ضمه واظهار واوله نیجه ونته
معناسنه در عربیده کیف کبی (آری فعل مضارع مخاطبدر مصدری
آوردن در کتورمك معناسنه مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب
آورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی
حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر بوراده آری تخفیف مذکور اوزرنه
جاریدر والا اصلی آوریدر (کفته اسم مفعولدر سویلنمش معناسنه
(پس بوراده حدیث سخن معناسنه درکه هنوز لسانه کلمین سوزدر
انکچون کفته ایله وصف ایلدیکه کفت دله کلن سوزدر (نکرداند
کاف عجمی ایله فعل مضارع منفیدر مصدری کردانیدن در
دوندرمك وبرحالدن برحاله تحویل ایتمك معناسنه (قضاء بوراده

همزه اصلیه‌در بوخصوصده حرف توسل دکلدر زیرا ناقصی مد وقصر جائزدر عطا وجفا وصفا وامثالی کبی خطا بویله دکلدر یعنی مهموزدر بوسببدن مد اولنماز مکر ضرورت اوله ویاتنبیه قصد اولنه (ان قتلهم کان خطأ کبیرا) کبی فتحه‌سیله ومدیله قرأته کوره قضا حکم وفصل الامر درکه صفت الهیه‌در (رفته ماضیء مقیددر کتمش معناسنه قضاء رفته قضاء ماضی وازلی ومبرم دیمکدر وکاه اولورکه قضا مقضی معناسنه دخی کلور قضاء سوء وقضاء بد دیدکلری کبی زیرا صفت الهیه‌ده بدلك اولماز بلکه مقضی ده اولور که مقضی خیر وشره شاملدر ومقضی شره بلادیرلر انکچون قضاء الهی یه رضا اوزرنه اولوب مقضی سوءك رفعنه دعا ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودرکه نه کیفیتله سویلنمش سوزی کروکتوررسن یعنی اغزکدن چقان سوز یردخی اغزکه دونوب کلمز بلکه فاش ومنتشر اولور همان دلکی طوت وبزکسه قضاء مبرمی کری دوندرممز آتلمش اوق کبی مکرکه متعلقاتدن اوله بوصورتده بطریق خرق العاده اوق کری رجوع ایتدوکی کبی مقضی نك شری دخی دعائله مرتفع اولور وضرری اولماز بلکه نتیجه سیئات حسناته مبدل اولور والله علی کل شیء قدیر * بازکی کردد چوتیرانداختی * همچنین عمری که ضایع ساختی * بونك تقدیری چون انداختی تیر بازکی کردد دیمکدرکه انداختی ماضیء مخاطبدر وتیرانك مفعولیدر وکرددك تحتنده ضمیرفاعل تیره راجعدر وبومصراع شرط وجزادر همچنین اصلنده همچون این درکه چون ادات تشبیه واین اسم اشارتدرکه عربیده مثل ذلك کبی وبواعتبارله مقدم خبر وعمری مؤخر مبتدادر وجائزدرکه همچنین کی کردد عمری تقدیرنده اوله (ضایع ساختی نك مفعولیدر وبعد الجمله عمری یه صفت اولور (کی کاف عربینك فتحیله اسماء استفهامیه‌دندرکه بوراده انکاره محمولدر (کردد کاف عجمی ایله مضارع غائبدر مصدری کردیدندر دونمك معناسنه نتکیم بالاده شرح اولنمشدر (انداختی ده یا خطاب ایچوندر انداختن اتمقدر مضارعنده خازایه قلب اولنوب اندازد وانداز نده دیرلر (همچنین اصلنده همچون این درکه بونجلین وهمچنان انجلین دیمکدرکه این مصراع اول مضمونه اشارتدر وکرمابعدنده

فعل مقدر ویا فعـل مذکور ایسه اِن اول فعلك مصدرنه اشارت
اولوب ادات تشبیه تفخیمده مبالغه ایچون یوخسه فی الحقیقه تشبیه
ایچون اولماز والا برنسنه یی کندی نفسنه تشبیـه لازم کلور وتفخیم
اسم اشارتدن مأخوذدر اگرچه که لسان فارسیده این قریب وآن بعید
ایچون وضع اولنمشدر اشته بوتقریرهمچنین کردیم وهمچنین میکنیم کبی
یرلرده جاریدر بوراده همچنین ماقبلنه اشارتدر تنکیر اشارت اولندی
زیرا فعل اوزرنه داخلدکلدر فافهم جدا فانه عمیق و بالتأمل حقیق
(عمری‌ده) یا وحدت ایچوندر ویا تنکیر تفخیمی یه محمولدر (ضایع هالك
ومتلف در ضیاعدن درکه هلاك وتلف اولمقدر (ساختی ماضی مخاطبدر
مصـدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنـده خاء ‌زا یه قلب
اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنـای بیت) بودرکه کری چکن دونز
چونکه اوق اتدك یعنی آتلان اوق کری دونمك محال عادیدر اعمالك
مصحفه نظری کبی وتیر انداخته نك استحالت رجوعی کبیـدر شول عمر
نازنین وعزیزك رجوعی که سن آنی ضایع وهالك دوزدك یعنی هلاك
وتلفنه سبب اولور وجهله تدبیر ایلدك واویله صورت ویردك ایمدی
اغزدن چقان سوز وآتلان اوق وقضاء مبرم وکچن عمر بودردی کری
دونمز همان کندوکی محافظه ووقتکی مراقبه ایده کور وقضایه رضا ویر
وبلا یه صبر ایت تا که بالآخره نادم اولمیه سن فافهم جدا * هرکه
بی اندیشه گفتارش بود * پس ندامتهای بسیارش بود * گفتار بودك
فاعلی وبی اندیشـه اکا متعلق وبعد الجمله هرکه یه صفتـدر زیرا
تقـدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر ندامتها ایکنجی بودك فاعلی
وبسیار ندامتهالك صفتی وبعد الجمله خبر مبتـدادر (گفتار وصف
ترکیبیـدر اصلنده آرنده کفت در سوز کتور یجی معناسنه ودقایقده
کلورکه گفتـار کاف عجمی ایله سوز دیزمکدر انجو دیزر کبی عرب اکا
نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه باعث اولدیغنـدن اوتوزی
باعث فعله فاعلك اسمی اطلاق ایتدیلر پس باء عجمی ایله فاء جزائیه
معناسنه در (ندامتهای ندامتك جمعیدر پشیمانلق معنـاسنه آخرنده
یاهمزه‌ی توسلدن مقلوبدر زیرا همزه‌یی تلفظده ثقلت واردر وفارسیده
نظائری چوقدر (بسیار کثیر در اصلی آرنده بسی درکه بودخی وصف

ترکیبدر (بسی باء عربی ایله کثیر معناسنه در ولکن ترکیب اولنمغله
فتحه کسره یه تحویل اولندی (معنای بیت) بودر که هرکس که انك
سوزی بی اندیشه یعنی فکرسز اوله بوسببدن چوق پشیمان اولور
زیرا قول جزافك نتیجه سی اولماز وعاقبت قائلنی خسارت وفضاحته
دوشررر ونار ندامته یقار پس بویله بی اندیشه اولانه سکوت ایتمك
دوشر وفکر صحیح ورأی صواب دخی عقل کاملدن کلور بوجهتدن
احمقك فکر معقولی اولماز وخاطرنه کلنی اغزنه الور * تانکفتی می توانی
کفتنش * چون بکفتی کی توان بنهفتنش * تامادام معناسنه اولمغله
ما بعدی می توانی یه ظرفدر عربی ایله تقدیری مدة عدم تکلمك
دیمکدر کفتن می توانی یه مفعولدر آخرنده شین که ضمیر غائبدر نکفتی دن
مفهوم اولان کفته راجعدر (توان تواند معناسنه مضارعدر
(بنهفتن ده کی با که مصادر وافعالک اوائلنه داخل اولور حرکتی
ضمه ده وحرف شفوی اولدیغی یرده ما بعدنه تابعدر بورادہ کاف
ونونك ضمه سندن اوتوری مضمومدر ولکن بنهفتن ده لاجل الضروره
نون اسکان نهفتن کزلمك وکزلنمکدر لغت حلیمی ده کلور که نهفتن
مصدردر مضارعنده نهبد ونهبنده دیرلر نتکم سفتن لفظندن سنبد
وسنبنده دیرلر (معنای بیت) بودر که سویلدکجه اول سویلیجکك
سوزی سویلمکه قادرسن زیرا هنوز ضبطکده در چونکه آنی
سویلیه سن کزلمك نیچه ممکن اولور یعنی اولماز پس ضمیرده مخفی اولان
سخن هنوز مطلعنه بالغ اولمیان کنش کبی در که خفاده در چونکه
مطلعندن طلوع ایده سترنه مجال قالماز زیرا ضوئی منتشر اولور فافهم
* عمررا می دان غنیمت هرنفس * چون رود دیکر نیاید باز پس *
عمر می دانك مفعول اولی وغنیمت ثانیسی هر اکا ظرفدر چون رود
شرط ونیاید جمله سی جزادر رودك ضمیری عمره راجعدر نیاید کبی
ودیکر نیاید ظرفدر زیرا عربیده مرة اخری یرینه در وباز پس
نیایدك مفعولیدر اکر باز کرو و پس باء عجمیله صوك وآرد واکه
معناسنه اولورسه که ظاهر اولان بودر وجائزدر که پس فاء جزائیه
معناسنه اولوب بحسب المعنی نیاید اوزرنه داخل اوله که تقدیری
نیاید باز دیکر دیمکدر بو دخی لطائف کلامدندر زیرا جزا اولنه

حرف

حرف جزا داخل اوله کلمشدرکه اشعار سببیت ایچوندر (عمر روحله بدنك مدت عمارتیدر اسم عمر بوندن تفؤل اولنوب وضع اولنمشدر (غنیمت اهل حربدن قهرله اخذ اولنان مالدر (نفس فانك فتحیله نفس حالنده اغزدن و برو ندن خروج ودخول ایدن ریحدر که بقاء انسان اکا منوطدر انکچون مخنوق اولان هلاك اولور (نیاید اصلنده نه آیدایدی تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولندی (معنای بیت) بودرکه هر نفسده عمری غنیمت بیل واکا کوره تدارك اوزرنه اول چونکه اول عمر اسر بیل واقارصو کبی کیده بردخی کرو آردنه کلمز یعنی دونمز و بیردخی جوان اولماز و بو باغه خزان ایرد کده بردخی بهاره ایرمز زیرا فصولنی تکمیل ایتمش وانجامنه یتمشدر و بونده رمز واردر که عمر دیدکلری فی الحقیقه نفس درکه ساعت و یوم وهفته وماه وسال انك تفاصیلیدر ونفسك دخی مبدائی آن غیرمنقسمدر ولکن ترکیبی غالب اولنلر زمان تفصیلیه باقوب عمری انکله حساب ایدرلر وتجرد اهلی آن بسیطه نظر ایدوب علم عدد انفاسی حقه تفویض ایدرلر
هیچ کس ازخود قضارا ردنکرد هرکه راضی ازقضاشد بدنکرد*
کس مبتدا وقضا نکردك مفعول اولی ورد ثانیسی واز اکا ویا رده متعلقدر راضی شدك مفعولی وازراضی یه متعلقدر و بعد الجمله هرکه یه صفتدر زیرا هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر بد نکردك مفعولیدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (هیچ بو یله مواضعده مابعدنده اولان نکره نك عمومن افاده ایدر (قضا حکم الهی درکه بالاده مفصلا مرور ایتدی ایکنجی قضاده بو یله در رضا قرینه سیله زیرا رضا ترك اعتراض وغضب وعند البلاء سکون نفسدر حکم الهی یه تعلق ایدر و بلاءکه مقتضی در دعائله رفعنه جهد ایتمك رضایی منافی دکلدر (معنای بیت) بودرکه افراد ناسدن برفرد کندی اوزرندن قضایی رد ایتمدی یعنی قضاء مبرمی کری دوندرمکه قادر دکلدر مکرکه قضاء معلق اوله وهرکس که قضاء الهی دن راضی اولدی یرامز ایش اشلمدی زیرا بد ایشی قضایه راضی اولمیان ایشلر مثلا عند المصیبه جزع وچاك کریبان وامثالی افعال غیر مرضیه کبی زیرا هرنفسنه نك اجل مسماسی واردر حتی کسر اوانی وظروف ایدن

جوابدی ضرب اولنمقدن نهی اولنبدی زیرا ادوات ونظر وفك دخی آجان مضر وبه سی واردر ووقت مصیبتده جزع ایتمك مصیبت اخرادر زیرا ثوابدن حرمانه باعثدر وحدیث نبویده کلورکه (ولانقول الا حقا) یعنی وقت بلاده لسانمزه قول حقدن غیری کتورمزز بلکه حقه حمد ایدوب ودخی (انا لله وانا الیه راجعون) دیرز * هرکه میخواهد که باشد در امان * مهرمی باید نهادن بردهان * بعض نسخده هرکرا باید که باشد در امان دوشمشدر دیمشلردرکه خواهد ایله ترکیب اولنان فعلی مصدر معناسنه در پس بو واده باشد باعربی ایله باشیدن معناسنه درکه اولمق دربناء علی هذا میخواهده مفعولدر وکه فعلی ایله مفعول ارائسنده رابطه در وبعد الجمله هرکه یه صفتدر زیرا اصلی هرکسی که دیمکدر که هرکسی مبتدادر ومهر نهادن نك مفعولی ونهادن بایدك فاعلیدر و برنهادنه متعلقدر وبعد الجمله خبر مبتدادر (امان سکون نفس وزوال خوفدر (مهر ضم میمله مشهوردر مهر لنمش نسنه یه ممهور دیدکلری اغلاط عامه دندر بلکه مختوم ویا مطبوع دیمك کرکدر زیرا مهر ضمله فارسیدر (مهرکی کسرله محبتدر خاتونه ممهوره دیدکلری مهردندر فتحله صداق مرأة معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکس که امانده اولمق دلیه یعنی امن اوزره وبی خوف وبی فزع اولمغه طلبکار اوله اغزی اوزرنه مهر قومق کرکدر زیرا (سلامة الانسان فی حفظ اللسان) موجبنجه سلامت دلی طوتمقده در وابن سکیت که ائمه لغتدندر دلی اوجندن متوکل خلیفه نك غضبنه اوغرایوب لسانی قفاسندن اخراج اولنمشدر بوجهتدن دیمشلردرکه ملوکله رفقله معامله کرکدر و * می سزد کر عمر وا داری عزیز * چون رود پیشش نخواهی دید نیز * بعض نسخده چون رود دیکر نخواهی دید نیز دوشمشدر عمر داری نك مفعول اولی وعزیز ثانیسی وبعد الجمله فعل شرطدر وجزاء شرط مقدمدرکه می سزددر مصراع ثانی دخی شرط وجزادر (پیش باء عجمی ایله روده ظرفدر وضمیر عمره راجعدرکه فی الحقیقه دیده قیددر تقدیری نخواهی دیدنش دیمکدر زیرا دید بو واده مصادر معناسنه در که دیدن در نیز دخی وبنه معناسنه در عربیده ایضا کبی ولکن دخی

معناسنه اولیجق بعض مواضعده حرف عطف کبی و بعض مواضعده اولماز (معنای بیت) بودرکه اکر عمری عزیز و شریف وحرمتلو طوتوب قدرن بیلورسك لایق اولورسك زیرا عمرنی نفس الامر عزیزدر یعنی مثلی بولنماز نسنه‌در پس واجب اولانی محافظه‌در زیرا چونکه ایلری کچوب کیده ونظردن غایب اوله آنی بردخی کورمیسرسن زیرا کری دونمك شانندن اولان اموردن دکلدر ودیمشلردرکه الوقت سیف قاطع یعنی زمان سیف تیز کبی نافذ وماضی‌در وکسلن باش بردخی بتمز نتکم مشهوردر

* * در بیان صفت خاموشی وسخاوت میکوید * *

* حاصل آید چارچیز از چارچیز * یاددار این نکته ازمن ای عزیز * چار آیدك فاعلی وحاصل مفعولی واز حاصله متعلقدر یاد دارك احد مفعولینی واین اخری ونکته اینه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری احفظ هذه النکتة منی دیمکدر پس جار ومجرور یاد داره متعلقدر (یاد اکمق معناسنه اسم مصدر در دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (یاد طوتمق از برلمك دیمکدر نتکم یاد داشت دیرلر خاطرده محفوظ اولان نسنیه نکته نقطه وزنی اوزره عربی در اصلنده شول اثره دیرلرکه وجه ارضده برچبق وامثالی نسنه اوجیله حاصل اوله صکره قوت فکرله استخراج اولنوب قلبده مؤثره اولان لطیفه‌ده استعمال اولندی لطافت ودقتی حسبیله (معنای بیت) بودرکه درت نسنه‌دن درت نسنه حاصل کلدی وانکله عامل اولان اندن فائده‌لندی ای عزیز بولطیفهٔ علیه یی بندن ازبرایله وحفظ اید وب عمل قیل که بنم سکا یادکارمدر وعزیزله خطابی رمزایدرکه بولطائف ایله عمل ایلین کسنه

بین الناس عزیز ونادرالوجود اولور فافهم جدا * خامشی را هرکه سازد پیشهٔ * کردد ایمن نبودش اندیشهٔ * خامشی سازدك مفعول اولی وپیشه ثانیسی وبعدالجمله هرکه یه صفتدر زیرا هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر کرددك تحتنده ضمیر فاعل کسی یه راجع وایمن مفعولیدر وبعدالجمله خبرمبتدادر (اندیشه کرددك فاعلی وشین مفعولی وبعدالجمله جملهٔ خبریه یی تأکید وایضاحدر

خامشی ده اولان یا مصدریه در اصلی خاموشی در ایسم اولمق معناسنه تخفیفا وضرورة حذف واوله دخی استعمال اولنور پیشهٔ واندیشهٔ ده اولان همزه لرکه یایه وسیله واندن نشانه در زایده در اندیشه ده وحدت ایچون اولمق دخی وجهدر (کردد کاف عجمیله مضارعدر شود معناسنه (ایمن قیغوسز دیمکدر همزه نک ومیمنک کسره لریله تکلم بالاده مؤمن لفظی مقابله سنده ایراد اولندیغی اکادالدر (معنای بیت) بودرکه هرکس که سکوت ایتمکی کندنه کار دوزه وایسم اولمغی ایش ایدینه بی غم وبی غصه اولور واندیشه وفکری اولماز ویاخود افکاردن هیچ بردرلو فکرا کابول بولماز زیرا خاموشلق سببیله باشی سلامت اوزرنه اولان کسه نک قلبنده فکره صالح نسنه اولمیجق اوراده غم نیلر الحاصل خاموشلق سلامت صدره وصفاء خاطره سببدر واکثار کلام ایتمك دین ودنیاده کدره باعثدر خصوصا که کلامی اذیت ناسدن خالی اولمیه که اومقوله یه دل آزار وزبان دراز وحدید اللسان دیرلرکه خلق اومقوله نك صحبتندن ومعامله سندن فرار ایلر

*کر سلامت بایدت خاموش باش *کشت ایمن هرکه نیکی کرد فاش*

سلامت بایدك فاعلی وتا خطاب مفعولی وبعدالجمله فعل شرطدر خاموش باشك مفعولی وبعدالجمله جزادر مصراع ثانی نك تقدیری هرکسی که کرد نیکی فاش کشت ایمن دیمکدرکه هرکسی مبتدا وکشت ایمن جمله سی خبردر ونیکی کردك مفعول اولی وفاش ثانیسی وبعدالجمله مبتدایه صفتدر نیکی ده یا مصدریه در فاش عربی در اصلنده فاشی در ناشی وزننده صکره یاسی تخفیفا حذف اولنوب اول وجهله استعمال اولندی معاف ومسلم دیدکلری کبی اصلی معانی در فاشی منتشر معناسنه درخبری ویارایحه سی ویافضلی فاش اولدی دیرلر شایع ومنتشر واطرافه متفرق اولدی دیمکدر افشا نشر وطاغتمقدر (معنای بیت) بودرکه اکرسکا آفاتدن سلامت کرك ایسه خاموش اول زیرا سلامت حفظ لسانده درمکرکه خیر سویلیه سن وذکرایده سن هرکس که ایلولك فاش ایتدی یعنی اکرلسان وقولیله واکرفعلی ایله ایلوکی چوق سویلیوب وچوق اشلیوب اطرافه طاغتدی بی غم وبی غصه اولدی زیرا (هل جزاء الاحسان الاالاحسان)

موجبنجه

موجبنجه ایلوککنه ایلوك قرشو کلدی تنکم خلاقی یعنی
بد اولوب بدلکنی افشا ایدن بدلرك بدلکیله مجازات اولندی

و ایلوك یوزنی کورمدی * از سخاوت مرد یابد سروری *
* شکر نعمت را دهد افزون تری * مرد یابدك فاعلی وسروری
مفعولی واز یابدی تعلیلدر شکر دهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی
وافزون تری ثانیسیدر ویاخود شکرمبتدا ودهد جمله سی خبردر (سخا
علی قدر الحاجة اولان عطادر که معطی نك رأینده کوره در یعنی
مصلحت نه ایسه اول مقدار بذل ایتمکدر (سروری ده اولان یا
مصدریه در سرور صاحب ریاستدر زیرا سرباش (ور عربی ده
ذوکبی در سردن مراد بومقامده مجازا ریاست ومتبوعیتدر ولکن
غلبهٔ استعماللله مقدم ومتبوع معناسنده حقیقت منزله‌سنه وارمشدر
کذا فی الدقایق ونعمة الله ده کلور که (ور ادات نسبتدر پیشه‌ور
وجانور صنعتلو وجانلو دیمکدر و بعض اسمك آخرنه لاحق اولور
اسم فاعل معناسنه مثلا سخنور سو یلیجی رهر و یولجی ززکر التوبجی
دیمکدر انتهی سائرلغاتده دخی بوتقریر اوزرنه تحریر اولنمشدر الحاصل
سرور باش بوغ دیدکلریدر (افزون تری ده یا مصدریه در افزون
آرتقدر یعنی افزودن لفظندن اسمدر که آرتمقدر مقابلی کاستدر که
اکسکدر یعنی کاستن لفظندن اسمدر که اکسلمکدر (تر ادات تفضیلدر
افزونتر آرتوق رقدر مقصود آرتقلقده فضلنی بیاندر (معنای بیت)
بودر که مرد سخاوتندن اوتوری سرورلك بولور یعنی اهل دین
ایچنده باش بوغ اولور وعند الله درجهٔ عالیه بولور زیرا سخا وجود
صفت انبیا واولیادر وقائد جنان وراغم شیطاندر وشکر ایتمك نعمته
فوق الحد زیاده‌لك ویرر زیرا شکرك متعلقی کرچه بالکز نعمتدر
فاما موردی قلب ولسان وارکاندر پس عبودیت نقدر مزید اولورسه
فیض حق دخی اکا کوره اولور زیرا وارد ورده ناظر وقوت وضعفده
انکله دائردر و بو بیتده اشارت واردر که سخا وکرم شکر نعمدندر

* هرکه اوشد درسخا سرور شود * نعمتش ازشکر کامل ترشود *
هرکه مبتدادر تقدیری هرکسی در او ومبتداء ثانی وشد جمله سی ثانی یه
خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر سرور شودك مفعول اولی وبعد

الجمله مبتداء اوله خبردر نعمتش مبتدا کامل ترشود مؤخرك مفعولی
واز تعلیل و بعد الجمله خبردر واکر اختصار اولنورسه شود مظهره
مسند اولور که نعمتدر (شود نعمتش معناسنه در ظرفدر که رسوخ
واستقراره متعلقدر تقدیری شود راسخ ومستقر درسخا دیمکدر
(معنای بیت) بودر که هرکس که سخا وکرمده راسخ و مستقر اولدی
سرور اولورزیرا (الانسان عبید الاحسان) موجبنجه آخر خلق عالم
انك محب وتابعی ودائره سنك ملازمی اولور واولدخی بو سببدن
تعین ودرجهٔ عالیه بولور وارتفاع شانله دولت وسلطنت اباغنه کلور
وشکر اوجندن نعمتی اکمل واولکیدن اکثر واوفر اولور* هرکه اوشد
ساکن وخاموش کرد * از سلامت کسوتی بردوش کرد * تقدیری
هرکسی که اوباشد ساکن وخاموش کرد کسوه تی از سلامت کرد
بردوش دیمکدرکه اعرابی ظاهردر زیرا نیجه کره شرح واعراب
اولنمشدر (ساکن متحرکك مقابلیدر یعنی سکون بزنسنه نك
تحرکدنصکره ثبوتیدر (خاموش کرد صفت مشبهه در خاموش فعللو
معناسنه زیرا کرد اشادی معناسنه ماضی اولد یغی کبی اشلمك
معناسنه دخی اسم مصدر کلور نتکم لغت حلیمی ده مصرحدر (کسوتی ده
یا وحدت نوعیه ایچوندر کسوه لباسدر مایلبس ویکسی به معناسنه
(دوش اوموزدر چکن دخی دیرلر عرب منکب دیرمیك فتحیله قال
الله تعالی (فامشوا فی مناکبها) کرد فعل ماضیدر ایلدی معناسنه
مضارعی کند کلور (معنای بیت) بودر که هرکس که او ساکن
وساکت فعللو اولدی یعنی چوق سویلیوب ایسم اوتوردی سلامتدن
برکسوهٔ نجیبه اوموزی اورزنه ایلدی یعنی سلامت کسوه سنی کیدی
ووجودی آفاتدن خلاص اولدی پس بونده سلامتی کسوه یه تشبیه
وار در ستر وحفظده زیرا ازسلامت لفظی کسوه یی بیان ایچوندر
اکرچه تقدیم اولنمشدر نتکم قرآنده کلور (حتی یتبین لکم الخیط
الابیض من الخیط الاسود من الفجر) یعنی من الفجر خیطی بیان
ایچوندر زیرا خیط ابیض واسود ایله مراد حقیقتلری دکلدر بلکه
تشبیه طریقیله وارد اولمشدر که مقصود نهاری خیط ابیضه ولیلی
خیط اسوده تشبیهدر* کرهمی خواهی که باشی در امان * روتکو یی

کن

کن تو با خلق جهان * مصراع اول شرط وثانی جزادر رو فتحله
امردر مصدری یورمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فابی واوه
وتابی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر مابعدی روی تبیین ایچوندر
نکویی کن کلمه سنك مفعولیدر یاء ثانیه مصدریه در (توکن تحتنده اولان
ضمیرخطابی تأکید ایچوندر با نکویی یه متعلقدر زیرا نکویی تقدیرده
تودن مؤخردر (معنای بیت) بودرکه اکردلرسك که امن وامان ایچنده
اوله سن وفزع وخوفدن نجات بوله سن یوری خلق جهانه ایلوك ایله
یعنی بو ایلوکه مسارعت قیل زیرا سبب امان وباعث سکون واطمئناندر
شول جهتدنکه سنك انلره خیر خواهلغك انلرك دخی سکا خیر
خواهلغنه علتدر خیرخواهدن ایسه ضرر کلمز پس ندن الم چکر
وندن خوف ایدرسن اشته مؤمن حقیقی بودرکه غیری بی امانده
قلمق غیرك دخی سنی امانده قلمه سنه وسیله در حتی مؤمن کامل بردرجیه
واصل اولورکه وحشیلراندن تنفر ایتمزلر ومؤذی ومضر اولان سباع
حیوانات انی اهلاك وافتراس یولنه کیتمز بومقامدندرکه بعض اهل
تصرف اسده راکب اولوب ودستنه تازیانه یرینه مار آلور * هرکرا

عادت شود جود وکرم * درمیان خلق کردد محترم * هرکسی که شود
اورا جود وکرم عادت کردد درمیان خلق محترم دیمکدرکه هرکسی
مبتدا اورا عربی ده له معناسنه شودی تعلیل وجود فاعل وعادت
مفعولدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر درکردده ظرف ومحترم مفعول
وبعد الجمله مبتدایه خبردر عادت افعالده وعرف اقوالده مستعملدر
کما فی التلویح مثلا نباس آلتنده قیص تلبس ایتمك که فعلدر عادتدر
وتعزیه ده الحکم لله دیوب تهنیه ده دیمك که قولدر عرفدر والا
بحسب المعنی تهنیه ده دیلمك کرك ایدی وامام راغب دیمشدرکه عادت
یا فعلی ویا انفعالی تکریر ایتمکدر تا که تعاطیسی کندنه سهل وامر
طبیعی کبی اوله انکچون دیمشلردرکه العادة طبیعة ثانیة پس عادت
اودرکه خلق انك اوزرینه مستمر اولوب معاوده ایتدکلری نسنه در زیرا
عود دندرکه رنسنه دن بعد الانصراف رجوع معناسنه در جود
قبل السؤال وکرم بعدالسؤال اولان عطادر میان اورته ومیاند
وسط معناسنه فتح سینله (کردد کاف عجمی ایله مضارعدر اولور

معناسنه محترم حرمتلو ومهابتلو وعزتلو و وقارلو مصدری احترام
کلور (حرمت پرده سی یرتلمسی جائز اولمیان نسنه در قال الله تعالی
(ومن یعظم حرمات الله) ای ماوجب القیام به فانه ممالایحل انتهاکه
(معنای بیت) بودرکه هرکس که جود وکرم انك ایچون عادت اوله
ودائما بومعنایه معاوده ایلیه خلق اراسنده حرمتلو وعزتلو وعظمتلو
اولور زیرا جود وکرم استجلاب مودت قلوب ایتمکده حجر مقناطیس
وحدیدکبی در الانسان عبید الاحسان خود مشهور در وخلقك اقبال
واعزاز واکرام واحترامنده فایده بودرکه نافذ الکلم اولور نفوذ
کلمه ایسه دین ودنیایه نافع نسنه در خصوصا امر ونهی واحتساب
صددنده اولنلره مفیددر زیرا کرملری نهی ایتدکلری نسنه دن اجتنابه
وسیله اولور شول جهتدنکه منهی اولان نسنه دن فراغ عطادن
اعراضدن آسان وسهل کلور * هرکه کارنیك وباید میکند *
آن همه میدانکه باخود میکند * بونك تقدیری هرکسی که میکند
کارنیك وباید میدانکه میکند آن همه باخود دیمکدر (نیك کارك
صفتی در یا حرف تردیددر (نیك وبد بری برینك مقابلیدرکه نیك ایو
وبد یرامزدر ومیکند جمله سی هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدادر
آن ایکنجی میکندك مفعولی وهمه انی تأکید در وبعد الجمله مبتدایه
خبردر (میدان وسط کلامده کلدوکی ضرورة در زیرا عربك اعلم
دید وکید رکه تنبیه وایقاظ ایچوندر بومقوله کلمات ایسه صدارت کلام
اقتضا ایدر وکاه اولورکه آخر کلامده ایراد اید وب فاعلم ذلك دیرلر
بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه
هرکس که ایو ویا یرامز ایش اشلر بیلکه بوجمله یی کندنه ایلر نتکم
قرآنده کلور (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) زیرا انسان
غیره بدلك اینسه دخی غیر انك وبالك چکمز بلکه صورة متأذی
و متضرر اولور ودنیاده فنا بولور وآخرتده وبالی بدلك ایدهنك
اوزرنده قالور وایلوك دخی بویله درکه ثوابی فاعل خیر اولانه در
اکرچه دنیاده غیر انك خیرندن صورتا منتفع اولورسه ده واولکیه کوره
دیمشلردرکه من حفر حفرا لاخیه وقع فیه وکندی نفسنه ظلم دخی
بویله در وایکنجی یه کوره دیمشلردرکه من یفعل الخیر فالرحمن یشکره

یعنی

يعني غيره خيرايدن كندي نفسنه ايدر * اي برادر بندهٔ معبود باش *
* تاتواني باسخا وجود باش * برادر كسر بائله قرنداشدر قز قرنداشه
همشيره ديرلر بو بيتك اعرابي ظاهر وبقيهٔ مفرداتي مرة بعد اخرى
شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اي برادر معبود حقيقي اولان
الله تعالى يه عبد وعابد اول ماسوا پرست اولمه زيرا ماسوى سنك
مثلكدر حقك ايسه مثل ونظيري يوقدر وقادر اولدقجه سخا وجود
صفتيله متصف اول زيرا حق سني جودايله خلق ايتمشدر پس
كركدركه سنده دخي اول خلق بولنه اكرقدرتك وارايسه يعني آفاقه
كوره واكر يوغيسه نفسكي بذل ايله زيرا كندي نفسكده اكاقادرسن
پس قدرتم يوقدر ديو تعلل ايلمه زيرا هركس مقدوري مرتبه سيله
مأموردر * باش از بخـل بخيلان باحذر * تانسوزد مرترا نارسقر *
باحذرباشـه واز حذره متعلقدر (نارسقر نسوزدك فاعلي ومرترا
مفعوليدر بخل مالي مستحقندن امساك ايتمكدر علمي امساك دخي آنده
داخلدر نتكم بالاده مرور ايتدي بخيلان بخيلك جمعيدر حذر خوفدر
(نسوزد فعل مضارع منفيدر مصدري سوختن در يانمق وياندرمق
معناسنه لازم ومتعدي استعمال اولنور مستقبلنده خاء زايه قلب ايدوب
سوزد وسوزنده ديرلر (مرترا اصلنده مرتورا دركه مر زايده در
وتوضمله سن ديمكدر عربي ده انت كبي ضرورت وزن اوليجق واو
تلفظ اولنماز بوراده واوك حذفي اخرنده علامت مفعول اولان رانك
اتصالي سببيله در زيرا بلا اتصال حذف اولنسه كلمه حرف واحد
اوزرنه قالمق لازم كلور پس انصال مذكورله طلبا للتخفيف واوي
حذف ايتديلر خصوصا واو حرف علتدركه آخر كلمـه دن حذفي
شايعدر نتكم بومقامده بعضيلر ذاهب اولمشلردر ولكن علت اولي
اصحـدر زيرا بوراده واوجائزدركه اصل كلمه دن اوليـه بلكه تانك
ضمه سنه نشان وضع اولنه بو صورتده اخر كلمه ده حرف علتـدر دنلمز
مكر مطلق اخرنده بولنمغله اطلاق اولنه (سقر ابن عباس رضي الله عنه
قولي اوزرنه جهنمك التنجي طبقه سنك اسميدر سقر اصلنده كنشك تابي
برنسنيه تأثير ايدوب اني احراق ولوني تسويد ايتمكدر اول طبقـه نك
آتشي دخي لواحة للبشر محرقة مسودة للبشرة ايله موصوف اولمغله

سقی دیو تسمیه اولندی (معنای بیت) بودرکه بخیللرک بخلندن
حذر وخوفله اول یعنی صاقن سکا بخل بخلاءدن ساری اولوب سنده
انلرکبی اولمیه سن تا که سنی نار جهنم احراق ایتمیه زیرا حقوق مالی
مراعات ومحافظه ایتمین آخر (فتکوی بها جباههم وجنوبهم) شانیله
معلم اولور (ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه) ای علی نفسه موجبنجه
وبال وجزاسن بولور

* در بیان اخلاق چندی که چندی دیکرازان حاصل وظاهر آید *

* چار چیزی برد هد ارچار چیز * نشنود این نکته جزاهل تمیز *
چار چیز مبتدا ودهده قیدر برمفعولدر دهده فاعلی ضمیر غایبدر که
مبتدایه راجعدر وبعدالجمله خبردر این نشنودک مفعولی وفاعلی
اهلدر زیرا استثنا مفرغدر نکته اینک صفتیدر (بر باء عربینک فتحیله
باغ وبغچه وبستان کبیلرک حاصلنه دیرلر وآغاچ یمشنه دخی شاملدر
بوراده حاصل ومیوه دن مراد اثرونتیجه در (نشنود فعل مضارع
منفیدر مصدری شنودن در ضم شین ونونله اشتمک معناسنه (نکته
مروراتمشدر تمیز (یاء واحده ایله اصلنده ایکی یاءایله تمییز دراداک
وفرق معناسنه تفصیلی مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه
درت نسنه سکا درت نسنه دن میوه ومحصول ویرر یعنی درت نسنه نک
درت اثری واردرکه انکالازم کلور واندن تولدایدر حاصل بردن ومیوه
اغاچدن اولدیغی کبی بونکته یی یعنی بو لطیفه ودقیقه مؤثره یی هیچ
برکسه کوشنه الماز واشتمز الا اهل ادراک آلور واشیدر زیرا خیر وشری
تشخیص ایدر واکا کوره خیره اقبال وشردن ادبار ایلر * هرکه
زوصادر شود این چارکار * بیند آن چار دیکر بی اختیار * تقدیری
هرکسی که شود این چارکار صادر از ودیمکدرکه هرکسی مبتدا
ومابعدنده جمله اکا صفتدر این شودک فاعلی وچارکار اینک صفتیدر
صادر شودک مفعولیدر حرف جر صادره متعلقدر آن بیندک مفعولی
ودکر چارک صفتی وبی بینده متعلق وبعد الجمله مبتدایه خبردر
زو اصلنده از اودرکه از حرف جر واو عربیده هو کبی ضمیر غایب
منفصلدر همزه لر حذف وتخفیف اولنوب زایه ضمه حرکت ویرلدی
زیرا واو بحسب الغالب ماقبلنک ضمه سن اقتضا ایدر صادر صدوردندر

که

كه اصلنده كرى دونمك معناسنه در يعنى ورود ومجى‌ءدن صكره رجوع وانصرافدر مثلا دوه لر صويه كلوب اورادن دونسه لر (صدرت الابل عن الماء) ديرلر زيرا عن كلمه سيله تعديه معناى انصرافى اقتضا ايدر بو مقامده دخى ازعن معناسنه در فاما معناى مذكورك بويله مواضعده مناسبتى اولمديغندن صدور وقوع وتحقق معناسنه محمول نتكم (يومئذ يصدر الناس) ده صدور قبوردن قيامدر چاركار اصلنده چاركاردر كارده رانك كسريله كه چاركاره صفتدر اين كار چار عربى لسانله هذه الامور الاربعه ديمكدر صكره صفت موصوف اوزرنه تقديم وتخفيفا رااسكان اولنوب چاركار دنلدى (شاه راه كبى كه اصلنده راه شاه دراو لو يول معناسنه عربى ده طريق عظيم كبى چارد كرده دكر چاره صفتدركه بو مقوله لرده فى الحقيقه رابطهٔ محذوفه واردر تقديرى چاركه دكرست در (اختيار اضطرارك ضديدر يعنى اختيار اصلنده فعلى خير اولان نسنه يى طلب ايتمكدر وعند المتكلمين مختار اودركه انك فعلى اكراه واجبار طريقيله اولميه (معناى بيت) بودر ركه هر كس كه اندن بودرت ايش صادر وواقع اولور او برچارچيزى دخى بى اختيار كورر يعنى اول درت كارك مقابله سنده ناچار درت نسنه دخى ظهور ايدركه انك ثمره ولازميدر واندفعا اينه مز * چون سؤال آورد كرد دخوار مرد * ماند تنها هركه استخفاف كرد * بونك تقديرى چون آورد مرد سؤال كردد خوار ديمكدر كه مرد آوردك فاعلى وسؤال مفعولى و بعد الجمله فعل شرط وكردد خوار جزاء شرطدر واكر تقديرى چون اورد سؤال كردد خوار مرد ديمك اولورسه تنازع فعلين قبيلندن اولوركه مرد عند البصريه كردك فاعلى اولوب آوردك فاعلى مضمر وعند الكوفيه خلافى اولور نتكم محلنده مبيندر مصراع ثانينك تقديرى هركسى كه كرد استخفاف ماند تنها ديمكدركه هركسى مبتدا واستخفاف كردك مفعولى وبعد الجمله مبتدايه صفتدر تنها ماندك تحتنده فاعلندن حالدر زيرا ماند لازمدر سؤال بوراده استعطاى در استفتائى دكل يعنى ادنانك اعلادن برنسنه طلبى دركه ادنى مرتبه سى دلنمك ديدكلريدر وساير تعبيرايضا وتصريحا سؤاللر دخى انده داخلدر هر كيمدن اولورسه آورد مد الف وفتح واو وسكون

رائله فعل ماضیدر مصدری آوردند ر کتورمك معناسنه ماند مد له
ونونك سکونیله مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعنده نونه
فتحه حرکت ویروب ماند ومانند دیرلر (تنها بالکوز) استخفاف
خفیف طوتمق که استهزایی مستلزمدر انکیچون استهزاده مستعملدر
واستخفاف استثقالك ضدیدر ولکن خفیف وثقیل مدحا وذما تکلم عجم
مدحده سبکروح دیر خفیف الروح کبی وذمده کران جان دیر
ثقیل الروح کبی وکذلك مدحده صاحب الوقار دیرلر که ثقیلك معناسیدر
(معنای بیت) بودرکه چونکه مرد خلقدن دنیایه متعلق نسنه طلب
ایلدی ودلنمك کتوردی خوار وذلیل اولور یعنی هر کیمدن سؤال
صادر اولورسه ذلت بولور وذلت اول سؤالك لازمیدر که اندن مفارقت
ایتمز انکیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم (لاتسألوا الناس) دیو
سؤالدن نهی ایتدی وکذلك هر کس که خلقی استخفاف واستهزاء
ایتدی آدم یرینه عد ایتمیوب مرتبه سندن انلری اسقاط وتنزیل ایلدی
تنها قالدی زیرا هزیء اوجندن خلق انك یانندن پریشان اولور وآخر
بالکوز قالور اشته بوتنهالق دخی اول استخفافك ثمره ونتیجه سیدرکه
اندن مفارقت ایتمز پس خلقله صحبت والفت وحسن زندکانی استین
انلری مرتبه لرینه تنزیل ایدر وتعظیملرنده قصور ایتمز * هرکه در پایان
کاری ننکرد * عاقبت روزی پشیمانی خورد * در ننکرده ظرفدر
وبعد الجمله هرکه یه صفتدر هرکه هر کیمسه که تقدیرنده مبتدادر
عاقبت وروزی خورده ظرفلردر (پشیمانی خوردك مفعولیدر
وبعد الجمله خبردر (پایان کاری ده یا وحدت ایچوندر ویا زایده در پایان
کار ایش آخری وصوکی (ننکرد ده نون اولی نافیه ونون ثانیه کسرله
اصلیه در بوراده وزن ایچون اسکان اولنمشدر نکرد نونك کسری وکاف
عجمی ورانك فتحه لریله فعل مضارعدر مصدری نکرستن در باقمق
معناسنه نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده
دیرلر (روزی ده یا وحدت ایچوندر (پشیمانی ده مصدریه در (خورد خانك
ضمی ورانك فتحیله مضارعدر مصدری خوردن در یمك معناسنه اکل کبی
بوراده اکل ایله مراد مجازیدر زیرا مطعومات غداء جسمانی اولدیغی
کبی غموم وهموم وپشیمانی وامثالی دخی غداء روحانی کبی در پس

فلان

فلان کسه فلانك غمن یردید کاری انك غمی جانته غدا کبی اولمشدر دیمکدر
(معنای بیت) بودر که هر کسه که برایشك ویامطلقا کارك صوکنه
نظر ایتمیه وتفکر ایدوب عاقبت اندیش اولمیه عاقبت برکون پشیمانلق
یعنی ندامت بر ونادم اولمق غدا کبی اکا برنسنه اولور انکیچون دیرلر که
اولدن صوکن صایمق کرکدر ودیمشلر که قدم الخروج قبل الولوج
ادم علیه السلام نهیك غایتنی تأمل ایتمیوب حوا سوزیله تأویله ذاهب
اولدی واخر نادم اولوب ظلم نفسه اعتراف ایلدی الحاصل بی تأمل
ایش طوتن آدمه ندامت لازم کلور* هرکه نکند احتیاط از کارها
* بردلش اخر نشبند بارها * برنشبنده متعلق و اخر اکا ظرف
و بارها انك فاعلیدر و باقی نکند فعل مضارع منفیدر کندك کافی
اصلنده مضمومدر بوراده ضرورت وزنیچون اسکان اولنور مصدری
کردن در ایلمك معناسنه (احتیاط حیاطت دندر حفظ وصیانت
معناسنه احتیاط برنسنه یی جد واقدام وجودت رأیله طوتمقدر که
اولی ایله عمل دیدکلریدر وامام راغب دیمشدر که الاحتیاط استعمال
مافیه الحیاطة ای الحفظ بو کلامك مؤداسی دخی ماقبلی کبیدر (نشبند
نون اصلیه نك کسریله فعل مضارع مثبتدر مصدری نشستن درشین
معجمه نك فتحی وکسریله اونورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین
مهمله برینه یاونون کتوروب نشبند ونشبنده دیرلر (بارها بارك جمعیدر
یوك معناسنه حمل کبی بارکیر یوك طوتیجی فرسدر بوکلو یعنی حامله
عورته باردار دیرلر واغاج یمشی اغاجك یوکی کبی اولمغله بار دیرلر
بوراده باردن مراد بار مجازی درکه غموم وهموم وحسرت دالدر
(معنای بیت) بودر که هرکس که کارلردن احتیاط ایلمز یعنی طوتدیغی
ایشلری جودت رأی واهتمامله طوتمز واجوط واولی ایله عمل ایتمز
آخر قلبی اوزرینه احمال ثقیله اوتورر وفی المثل یوك بنز واول یوك
ندامت وغم وحسرتدر پس عاقل اولان ایشی جد ورأیله اخذ ایدوب
عزیمتی دلدن واولی واعلایی الدن براقمق کرکدر تاکه آخر وعاقبت
خیر اوله وکار مراد اوزرنه حصوله کله* هرکه او استیزه با سلطان
کند* کار خودرا سر بسر ویران کند * استیزه کندك مفعولی
و با استیزه یه متعلقدر و بعدالجمله اویه خبر اولور زیرا او مبتدا در

وبعد الجمله هركه يه صفت اولور كه هركه هركسى تقديريله مبتدا در خبرى مصراع ثانى جمله سيدر كار ايكنجى كندك مفعول اولى وويران مفعول ثانيسى در وسر بسر كارى بياندر من الاول الى الاخر معناسنه استيزه همزه نك كسريله اصلنده ستيزه در كسر سبنله همزه لاجل الضروره ادخال اولنمشدر عادت عجم اوزرنه كه اولكى مكسور اولان كلماتى وقت ضرورتده همزه ايله استعمال ايدرلر ستيز واستيز وسپيد واسپيد وامثالى كبى نتكم اولى مهموز اولنلرك دخى ضرورتده همزه لرن حذف ايدوب اسكندر وسكندر وا ستانبول وستانبول ونظائرى كبى (ستيزه عناد وجدل معناسنه اسمدر مصدرى ستيزيدن در كه جدل ايتمكدر ترك اونكولك ديرمضارعى ستيزد وستيزنده كاور (سر بسر بالاده شرح اولنديغى اوزره تقديرى از سر تابسر ديمكدر باشدن باشه واوجدن اوجه يعنى بالكليه ومحلنده كوره باش باشه معناسنه دخى اولور رو برو كبى كه يوز يوزه ديمكدر كه مواجهه معناسنه (معناى بيت) بودر كه هركسه كه اوسلطانله جنك وجدل ايليه كندى كارنى بالكليه خراب ايلر يعنى انكله باشه چقاميوب اياقده قالور وآخر زار وزبون اولور زيرا فى المثل ارسلانله كورشمك اولماز پس ابلره رفقله معامله ايتمك كركدر كرك ناصح وكرك غير ناصح فافهم

* هركه كشت ازخوى بدناساز كار * دوستان ازوى كنند بى شك فرار *

ناساز كشتك مفعولى وبعد الجمله هركه يه صفتدر كه هركه هركسى تقديرى ايله مبتدا ومصراع ثانى جمله سى خبردر دوستان كنندك فاعل مظهرى در اكرچه تقديم اولنمشدر انكچون كنند مفرد در فرار مفعولى واز فراره متعلقدر (كشت كاف فارسيله اولدى معناسنه شد كبى (ناساز كارده نانى ايچوندر ساز دوزن در ساختن دن تغير اولنمشدر كار كاف عربيله ايش معناسنه در ساز كار صفت مشبهه در دوزنلو وموافق وفايده لو ايشلو معناسنه حلبى ده كاف عجميله ديدوكنه اعتماد اولنميه ناسازكار دوزنسز ايشلو ونا موافق معناسنه در فاحفظه (معناى بيت) بودركه هركس كه بدخو بى وپراعز خلقى اوجندن دوزنسز ومخالف ايشلو اوله دوستلر اندن بى شبهه فرار ايدرلر واكا بغض وعداوت اوزره اولورلر زيرا دوستلرك اكا موافقت وانكله

صحبت والفتلری خوی نیك وكار موافقــه منیدر والا ایولر یرامزاره
یار اولمازلر وموافقلر مخــالفلر یانلرینه اوغرامزلر * هر كه باسلطان
دلیری كرد مرد * در هلاك مال وجان تن را سـپرد * بادلیری متعلق
ودلیر كردك مفعولی وبعد الجمله هر كه یه صفتنـدر وهر كه هر كمی
تقدیری ایله مبتـدادر خبری مرد جمله سیدر زیرا مرد میمك ضمیله
ماضیدر مصدری مردن در اولمك معناسـنه موت كبی مضارعنـده
فصیح اولان بودر كه میمی مكسور ومابعـدنه بریاء زیاده ایدوب میرد
ومیرنده دیرلر وكاه اولور كه ضرورت وزنیچون یاسز استعمال اولنور
(تن سپردك مفعولیدر سپرد سینك وباء عجمینك ضمه لریله ماضیدر
مصدری سپردن در اصمرلمق معناسـنه مضارعنده الف زیاده سیله
سپارد وسپارنده دیرلر ضمـله سپردنه كوره وكسرله مصدر فرعی یه
كوره كه سپاریدندر كسرله وبلا الف سپرد وسـپرنده دخی جائزدر
(دلیر بهادر معناسـنه در تفصیل بالاده در (معنای بیت) بودر كه
هر كمسه كه سلطانه بهادرلق وقول وفعلله جرأت وجسارت ایلدی
اولدی یعنی تنبنی وكندنی مال وجانك هلاك وتلفنه اصمرلدی وتسـلیم
ایلدی زیرا آخر ماله قیررلر والندن الورلر وجاننه دخی قیررلر كه
قتــل ایدرلر انكیچون سلطان جائره كلمهٔ حق سویلمك افضل الجهاد
اولدی زیرا تلف نفس غالبدر سائر جهادده ایسه خوف اولدیغی كبی
رجاء نجات دخی واردر وانسان كندی نفسنی تهلكه یه القا ایتمك نهیدر
وبو بابك تفصـیلی وقائع حجاجدن وتیمورلردن وامثالندن معلومدر وبورادە
خود را یرینه تن رادیدی جانله جعدن اوتوری * هر كه او باغی شود

با پادشاه * روز او چون تیره شب كرد دسیاه * باغی شودك مفعولی
وبا پادشاه باغی یه متعلق وبعد الجمله او یه خبر واو دخی هر كه یه صفتدر
(روز كردك فاعلی وسیاه مفعولی وچون سیاهی یه تشبیهدر وبعد الجمله
هر كه یه خبر اولور نتكم نظائر كثیره سی مرور ایتدی (باغی بغی دندر
علو وظلم واستطاله یعنی كردن كشلك معناسـنه اصلنده طلب
معناسنه دركه اشلدوكی ایشده وتحری ایتدوكی نسنه ده اعتدالی تجاوز
ایتمك استمكدر كرك بالفعـل تجاوز بولنسون وكرك بولنمسون وبغی
اكثر مواضعده بغی مذموم در وبعض مواضعده ممدوح دخی اولور

عدلی احسانه وفرضی تطوعه وقرضی هبه یه تجاوز کبی بو یله یرلرده
افساد مملکت وخروج علی السلطان مراددر زیرا اطاعت سلطاندن
خارج اولان زور بازولره اهل بغی وجلالی دیرلر پس بوراده بایرینه بر
کرك ایدی زیرا بر علی معناسنه درکه استعلا ایچوندر و با معیت ومجرد
تعلق ایچون کلور ولکن باغی شود ارادت معناسنه مجمول اولوب
اراد بالسلطان البغی دیمك تقدیریله اعتراض مندفع اولور (تیره شب
اصلنده شب تیره در که تیره شبه صفتدر بولانق و قرا کو معناسنه
ظلمت کبی صکره شب تأخیر واخری اسکان اولنمشدر عالم پناه کبی که
اصلی پناه عالمدر اضافتله وبو مقوله تخفیفات لسان عجمده چوق
واقع اولمشدر (سیاه سپیدك مقابلیدرکه عرب سوادو بیاض وترك قاره
وآق دیرو بو ایکی لون اصل وماعداسی بطریق الامتزاجدر
معنای بیت) بودرکه هرکسه که سلطان اعظمه بغی وخروج قصد ایلیه
انك کونی ظلمانی کیجه کبی سیاه اولور یعنی اق کورمز ودلی سوادغم
وجسم ظلمت آفتدن عبارت اولمغله او یله بد حالك روزنه روز دنلمز بلکه
شب تیره یعنی زیاده ظلمانی کیجه دینلور مقصود بغی وجسارتك کندی
هلاکنه سبب اولدیغن بیاندر نتکم منقول اولدیغی کبی هرعصرده
دخی مشهوددر زیرا خروج علی السلطان جائز دکلدر وعنفله
معامله ایتمك دخی ممنوعدر پس منهی وممنوعی ارتکاب ایدن کمسه آخر
منهزم ومخذول ومدمردر * هر که اواز کبر باشد سر بزرك *
ازهمه تنها بماند همچو کرك * بو بیتك اعرابی نظائرندن ظاهردر
سر بزرك اصلنده بزرك سردر اولو باشلو معناسنه که صفت مشبهه در
صکره تخفیفا ترکیب تغییر اولنمشدر(بزرك بانك وزانك ضمه سی وراء
مهمله نك سکونیله اولو دیمکدر عظیم معناسنه بزرك سر کردنکش
وسرکش کبی درکه تکبری مستلزمدر انکچون متکبره بزرك منش برلرکه
منش طبع وکو کلدر کوکلی بیوك اولمق ایسه کبری مستلزمدر یعنی
ظاهرده دخی اظهار آثار کبردن خالی دکلدر باش بیوکلکی دخی اکا
قیاس اولنه زیرا سودا آدمك باشنده ودماغنده اولور ومتکبره مدمغ
دیرلر(کرك کاف عجمینك ضمیله قورد ذئب معناسنه که سباع حیواناتندر
وکرکین بر پهلوانك اسمیدرکه افتراسده وزور پنجه اولمقده کرکه نسبت

وتشبیه اولنمشدر (معنای بیت) بودر که هر کس که کندی نفسنده غیریدن اولو ظن ایتدوکندن بیوك باشلو اوله ومتکبر اولوب اظهار اثار کبر ایلیه اول کمسه جمله خلقدن قورد کبی تنها قالور وهیچ کمسه یاننده اوغرامز اولور اشته متکبری قورده تشبیه ایلدی زیرا بر نیجی حیوانانك یاننـدن چقرلر وشرندن حذر ایدرلر وانلره عداوت اوزره اولورلر متکبر دخی بویله درکه خلق انك صحبتندن فرار ومتواضع اولانك مجلسـنده قرار ایلرلر والله الحفیظ .

* * در دشمن داشتن ووام کردن می کوید * *

* آدمی را چار چیز ارد شکست * باتو کویم یاددارای حق پرست *

چار چیزار دك فاعلی وآدمی مفعول اولی وشکست ثانیسی در با کویم کلمسنه متعلقدر (کویم فعل مضارع نفس متکلم وحده در یاد دخی دارك مفعولی در دار امر در نتکم نیجه کره تقریر اولنمشدر (آدمی یاء نسبتله در آدم زاده در که عرب ابن آدم دیر (شکست ماضیدر بوراده مصدر معناسنده در که شکستن در شکستن صیق وصیقدر که متعدی ولازمدر کسر وانکسار کبی مضارعنده سین نونه قلب اولنوب شکند وشکننده دیرلر (حق پرست وصف ترکیبی در اصلنده پرسنده حقدر حقه طبوجی معناسـنه زیرا مصدری که پرستیدندر طابوق دیمکدر مضارعنده پرستد دینلور (پرستار قول وقراوشدر بو دخی اصلنده آرنده پرست در طابوجی کتوریجی معناسنه (معنای بیت) بودر که درت نسنه آدم اوغلنه انکسار کتورر ونظام حالنه خلل ویرر ای حق پرست اول درت نسنه یی سکا سویلیه یم حفظ ایله یعنی از بر ایدوب مقتضاسـیله عمل ایله تاکه پریشانلق کورمیه سن بوراده حق پرست دیدی زیرا دنیا پرست اولان کمسه نك کوشنه کلام حق کیرمز وسرنه ایرمز وآخر عناد واصرار وجهلنك جزاسنی بولور واستمدوکی کبی اولور * دشمن بسیار ووام بیشمار * جور بی حد وعیال بی قطار * چار چیزی یان واندن بدلدر وام بورجدر دین معناسنه (بیشمار بی حسابدر بوراده کثرتدن کنایه در نتکم مقام مبالغه ده فلانك حسابسز بورجی وار دردیلر کثیر الدین معناسنه جور بی حد بعض نسخه ده جرم بی حد دو شمشدر فانظر ماذا تری (عیال کسرله کتاب وزنی اوزرنه مؤنتنه کافل ورزقنه ضامن اولدیغك

كسه لردر واوى و يائى اولور واوى اولورسه مفردى اولوب جمعى عالة
كلور و يائى اولورسه عيال جمع اولوب مفردى عيل كلور يانك كسره سى
وتشديدى ايله جياد وجيد كبى يقال عال الشئ فلانا غلبه وثقل
عليه واهمه امام راغب ديمشدركه عول مصيبت ثقيله درانكچون
عيال دنلدى زيرا صاحب العيال اولان عيالنك مؤنه ثقلتنى چكر
وحديثده كلور (ابدأ بمن تعول) و ينه كلور (الخلق كلهم عيال الله)
وامام شافعى ديمشدركه (الخلق كلهم عيال ابى حنيفة فى الفقه) يعنى
خلق امام ابوحنيفه نك عيالى كبيدركه انك فقهيله انتفاع ايدرلر
(قطار) ديزى در يعنى نظام اوزره برى برينه تقريب يقمور قطره لرى كبى
برى برى ارديجه اولان نسنه لردر قطار ابل وامثالى كبى نتكم قاموسده
كلوركه قطر الابل قطرا وقطرها واقطرها قرب بعضها الى بعض
على نسق وجاءت الابل قطارا بالكسر اى مقطورة انتهى (معناى بيت)
بودركه اول درت نسنه نك برى انسانك دشمنى چوق اولمقدر كه بو معنى
انسانك بلنى بوكر وكلمه سنى شكست ايلر وضعيف الحال ايدر و برى دخى
بى حساب يعنى چوق بورجدر زيرا انك سببيله زبون افكار وغم
وغصه دن نزار و بيمار اولور و برى دخى خلقك ستم بى حدى ويا
كنديسنك جرم بى عدى در زيرا ستم وظلمله دنياده وجرم وكناهله
آخرتده شكست و پريشان اولور فاما ظاهر اولان جودر زيرا ناظمك
قدس سره مرادى حال دنيايى بياندر و برى دخى كثير العيال وكثير
الخرج اولمقدر زيرا بركسه نك دخلى آز وعيال وخرجى چوق اولسه
قطارسز ودورنسز صالمه دوه صاحبنه دونر پس بى قطار بسيار
و بى نظام اولمقدن كنايه در و بعض نسخه ده باقطار دوشمشدر اكرچه
ماقبلنه مناسبتى يوقدر زيرا ماقبلى منفى و بومثبتدر ولكن من وجه
صحتنه قريبدر زيرا كثرتدن تعبيرده قطار يله كلديلر ديرلر يعنى برى برينه
منضم اولوب چوق اولدقلرى حالده وارد اولديلر * واى مسكينى كه
غرق وام شد * هردمى ازغصه خون اشام شد * واى كلمهٔ تحسردر
آه وفرياد معناسنه مسكينى و يا برمسكينى تقديرنده در بعض نسخه ده
واى برمسكين كه واقع اولديغى آنى تأييد ايدر و يامسكينى ديمكدر
غرق شدك مفعولى و بعد الجمله مسكينه صفتدر هردمى ايكنجى شده

ظرفدر ازخون اشامی یاندر خون اشام شدك مفعولیدر بعد الجمله بودخی وآی تحتنده داخلدر (مسکینی ده اولان یا وحدت ایچوندر مسکین من لاشیٔ له معناسنه درکه فقیردن ابلغدر مسکنتدن اولورسه ذلیل وضعیف وسکوندن اولور سه فقرآنی اسکان ایتمش اولور یعنی حرکتنی تقلیل ایتمش معناسنه اولور (غرق صویه باتمقدر اصلنده رانك فتحیله درتتکم قرأنده کلور (حتی اذاادرکه الغرق) ای الرسوب فی الماء و بطریق التشبیه مستعملدر تتکم فلان کسه غریق نعمتدر دیرلر یعنی هر جانبدن نعمت انی احاطه ایتمشدر صو غریقی احاطه ایتدوکی کبی و بومقامده غریق وام دخی بویله در تتکم فلان کسه بوغازنه دك بورجه باتمشدر دیرلر (غصه اصلنده بوغزده معترض اولوب فلان نسنه درکه لانازل وخارج اوله عظم وامثالی کبی و بومعنی غم وحزنی مستلزم اولمغله اندن غصه ایله تعبیر اولندی قساوت دیدکاری کبی که غم قسوت قلبه سببدر (خون اشام وصف ترکیبیدر اصلی اشامندهٔ خوندر قان ایچیجی معناسنه مصدری اشامیدن کلور ایچمك معناسنه شرب کبی مضارعی اشامد کلور بوراده خون اشام اولمق تشبیه طریقیله درتتکم ازغصه انی بیان واقع اولمشدر یعنی غم وغصه چکرکه اکا قان وزهر ایچمك کبی اولور (معنای بیت) بودرکه وای اول بر مسکین اوزرنه ویا اکا که بورجه غرق اولدی ودین انی هرطرفدن دریا کبی احاطه قیلدی و بوسببدن هردمده غم وغصه دن قان ایچیجی اولدی وقان یوتدیکه قان ایچمك و یوتمق نقدردشوارایسه بورج اوجندن چکلن غم وغصه دخی اویله درکه بورکنه درددر پس بوقان درباسندن سلامت استین لنکر عقلیله وجودنی ضبط ایلر ودینله افکاره دوشوب کندنی مضطرب قلمز * هرکرا بسیار باشد دشمنش * خیره کردد هر دوچشم روشنش * بونك تقدیری هرکسی که باشد اورا دشمنش بسیار کردد هردوچشم روشنش خیره دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر تتکم نظائری مرور ایلدی خیره طونق وظلمانی در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك ایچون دشمن چوق اوله انك ایکی روشن کوزی طونق و بولانق اولور وکال حیرتندن کوزلری کورمدن قالور واعمائله مساوات بولور وکثرت اعدا

اوجندن دیده لری خیره وتیره اولدیغنك سری بودرکه اعدا دائما
انك فرصتن کوزلرلر اولدخی انلری مراقبه سببیله کوزدن چقر
وحیرته دوشر وافکاردن ظاهر وباطنی بولانور والله الرقیب وهو
الکالیٔ باللیل والنهار لکل حبیب * هرکرا اشغال بسیارش بود *
درزمانه زاری کارش بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا اشغال
بسیار بود کارش در زمانه زاری دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر
(اشغال شغلك جمعیدرکه فراغك ضدیدر زاری ده ایکی یا واردرکه
اولکسی اصلیه وایکنجسی مصدریه در زاریٔ دخی جائزدر همزه
ایله که همزه یاء ثانیه دن بدلدر زاری لق اکلمکدر نالان اولمق کبی
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك اشغال کثیره سی اوله زمانه ده
یعنی زمان مخصوصده که انك مدت حیاتیدر کاری زاریلق اولور
یعنی محنت اوجندن اکلیه قالور زیرا اشغال ازاواسه بله انسان اندن
بی حضور اولور فکیف که چوغ اوله واوقاتی استیعاب ایده بناء
علی هذا شغلی فراغه تبدیل ایدوب آسوده اولمق کرکدر بعد ذا
ناظم قدس سره بوابیاتده سرد ایتدوکی معانیده لف ونشری مراعات
ایتمدی وبعض اجمالده ذکر ایتدوکنی تفصیلده ایراد ایتمدی مع هذا
ذکر ایتمك دأبی ایدی یا وضوحنه بناء طی ایتدی ویاخود ناسخ
اولنلرك قلملرندن ساقط زیرا بوپند نامه ده ایتدکلری تقدیم وتأخیر
وتغییر وطی وترك هیچ برکتابده یوقدر سامحهم الله تعالی عز شانه

* * درصفت زنان وصبیان می کوید * *

*چارچیزست ازخطاهای پسر * کوش دارش باتوکویم سر بسر*
چارچیز مبتدا وازخطاها خبردر است خطاهایه قیددر چارچیز
ازخطاهاست دیمکدر وجائزدرکه چارچیز وهاست خبر اوله هست
معناسنه زیرا هست واست بری برینك مقامنده استعمال اولندیغی
بعض کتب فارسیه ده مصرحدر بوصورتده چارچیزی بیاندرکوش
مابعدنه مفعولدر باتو دخی مابعدنه متعلقدر سر بسر ازسرتا بسر
تقدیرندهدر تقدیراوزرنه کویمه متعلقدر وتقدیردن قطع نظر جمیعا
معناسنه دارش ضمیرندن حالدر زیرا شین چارچیزه راجعدر بعض
نسخده باتوکویم برینه تابکویم دوشمشدر معناده بری برینه متقاربدر

اگرچه اولکسی استعمال عرفی یه اقربدر (خطاها خطانك جمعیدر
خطا لغتده ضد صوابدر که جهتدن عدولدر واصطلاحده کاهدر
یعنی فعل قبیح اولان نسنه‌در ودیمشلردر که برنسنه نك خطا اولدیغنی
بیلوب اشلینه خاطئ دیرلر که انکاه مأخوذ در بلیوب اشلسه مخطی
دیرلر پس اولکسی دینـده ضلالدر قال الله تعالی (لا یأکله الا
الخـاطئون) وایکنجسی کلامده ویا برخصوصده زلل وهفوتدر خطاء
مهموزدر انکچون مداولمق خطادر زیرامد وقصرك جوازی ناقصده
اولور وفا وجفا وعطا کبی خطایا چوغیکن بوراده دوردی تخصیص
ایتدیکی خطنه تنبیهدر (معنـای بیت) بودر که ای پسردرت نسنه
خطایای عظیمه دندر ویاخود درت نسنه غیره قیاس اولنماز اول درت
نسنه یه قولاق طوت تا که من الاول الی الآخر سویلیه یم وسندخی

اومقوله خطادن حذر ایده‌سن وسلامت بوله‌سن* اول اززن داشتن
چشم وفا* ساده دل رابس خطا باشد خطا* اول مبتدا واز داشتنه
متعلقدر وچشم داشتنك مفعولیدر وداشتن مبتـداء ثانی در ساده دل
باشدك مفعول اولی و بس خطاء ثانیسی در زیرا خطاء کثیرا دیمکدر
ایکنجی خطاء تأکیـدر و بعد الجمله مبتـداء ثانی یه خبر وثانی دخی
اوله خبراولور (چشم اصلنده کوزدر صکره امید معناسنده دخی استعمال
اولندی زیراانسان امید ایتدوکی نسنه طرفنه کوز اوجیله التفاتدن
خالی دکلدر (وفا غدرك ضدیدر یعنی عهده طورمقدر (ساده دل
صفت مشبهه در خالی دل معناسنه زیرا ساده اصلنده آری نسنه‌در که
غیری جنسله قارشمش اولمیه اکثر قفتانده ونقشلنمامش نسـنه ده
استعمال اولنور تعریب ایدوب ساذج دیرلر تصور کبی که حلله بهم
دکلدر صکره ابله و بون وحرامزاده‌لك بلمز الدانور کسـه ده استعمال
اولندی (بس بوراده باء عربیله نیجه یعنی زیاده وچوق معناسنه در
(معنـای بیت) بودرکه اول درت خطاء اکبرك اولکسی بودرکه زن
یعنی عورتدن عهده وفا ایتمك امیـدنی طوتمق خالی الذهن وسلیم
الصدر و بون آدمه زیاده خطااولور زیرا بونلکی سببیله زنی عهده
طوررظن ایدوب الدانور وآخراول غداره نك بی‌وفالغی زحمتن چکر
پس انك عهد وپیمانه اعتماد ایتمك کرکدر زیرا زن عجوز دنیانك

صورتیدر دنیانك ایسه کسه یه وفاسی یوقدر بلکه مطرب کبیدرکه هرکون برخانه‌ده سازنده‌لك ایدر * کام نفس بد برآوردن خطاست *
زانکه دشمن را بپروردن خطاست * براوردن مبتدا وکام مفعولی وخطا خبریدر زانکه خطایی تعلیلدر بپروردن دخی مبتدا ودشمن مفعولی وخطاست خبریدر (کام کاف عربیله مراد معناسنه در (نفس بد نفس اماره‌درکه صفات حیوانیه سی غالب وشهواته طالبدر (برآوردن واوك فتحیله یوقاری کتورمك یعنی تحصیل ایتمك یوندندرکه یاپلمش بنایه برآوردن دیرلر (زان که زان سبب که دیمکدرکه تعلیل معناسنده مستعملدر (پروردن باء عجمی ایله بسلمکدر مضارعی پرورد و پرورنده کلور واوك وراڭ فتحه‌لریله اولنده اولان باء عربی مصادر وافعال اوائلنه ادخال اولنان ادات توسلدرکه علامت اشتقاقدر بو بانك حکمی مکسور اولمقدر ولکن بوراده مضمومدر زیرا مابعدی حرف شفوی‌در (معنای بیت) بودرکه برامر نفسك مرادنی تحصیل ایتمك خطاء محضدر شول سببدنکه نفس اماره دشمندر ودشمنی بسلمك خطادر حرامی النه قلیچ ویرمك کبیدر پس آرزولری برطرف ایدوب مجاهده وریاضت اوزرنه اولمق کرکدر * ایمنی از بد خطایی دیکرست *
صحبت صبیان ازینها بدترست * ایمنی مبتدا وخطایی خبر ودیکر اکا صفتدر بویله یرلرده موصوف ایکی یائله رسم اولنمق استعمال عجمه مناسبدر ویاء ثانیه صفت وموصوف میانتی فصل ایتمزکه رابطه‌سی کبی بوسببدندرکه بحری دیرلر بحور اوزرنه مبنی اولان نظملرده وصحبت مبتدا وازین بدتره متعلق وبدترخبردر ایمنی‌ده اولان یا مصدریه در (ایمن کمسه‌رله قیغوسزدر (صبیان صبی نك جمعیدر هنوز سددن کسلمش اولان اوشاغه دیرلر صبو اصلنده میل معناسنه‌در زیرا صبی حکم طبیعته میل ایدرکه شهواتدر بوراده مراد حد بلوغه بالغ اولمیان واول حکمده اولنلردر (از ینها اصلنده ازاینهادرکه از حرف جر واینها اینك جمعیدر واین اسم اشارتدر (معنای بیت) بودرکه بدآدمدن وبد ایکندن بی قید اولمق بشقه برخطادر یعنی ذکر اولنان درت خطانك بری دخی بودرکه بودخی خطاء عظیمدر زیرا بد آدم مارکبی درکه زهرنا کدر ماردن ایسه لاابالی اولمق خطادر ونابالغ

و بو حكمده اولان اوشاقلرله صحبت ايتمك ذكر اولنان خطالردن
بد تردر يعني بدلكده زياده در زيرا محل تهمتدر و مخالف عرض
ووقاردر وصحبت مؤثره اولمغله آخرانلرك مشرب بلرينه دخول
ايدوب تغيير طبع ايتمك لازم كلور بو ايسه سفاهت وجنوندر
و بعض نسخده دردنجي اولمق اوزره يازيلان بيت بودركه ذكر اولنور
(چارمين ازمكر دشمن ايمنى) (كى كند دشمن بغيراز دشمنى) يعنى
اول خطالرك دردنجسى كيد وحيلهٔ دشمندن امن اوزره اولمقدر زيرا
دشمن دشمنلكندن غيريى قچن ايلر يعنى ايلمز پس اندن حذر اوزرنه
اولمامق خطادر

* در بيان حق والدين وفرض اودن ميكويد *

* چار چيزست از عطاهاى كريم * با توكويم يادكيرش اى سليم *
بونك اعرابى پند سابقك عنوانى كيدر عطاها عطانك جمعيدر صله
واحسان معناسنه عطوت الشئ ديرلر يدله تناول ايتدم ديمكدر كريم الله
تعالى دركه مبالغه ايله كرم ايديجى در كرم بعد السؤال اولان عطادر
جود قبل السؤال اولان عطا اولديغى كبى كرامت بوندن مأخوذ در
يعنى كرامت اودركه عبده على وجه الكرم احسان اولنه كرامات
اوليا كبى (سليم سالمك مبالغه سيدر سلامت آفات ظاهره وباطنه دن
تعرى درنتكم بقرهٔ موسى حقنده كلور (مسلمة لاشية فيها) يعنى
عيب ظاهرى يوقدر وفلان مسلم درديدكلرى بوندندر وعيب باطندن
سلامته شمولى اولمق دخى وجهدر وينه قرأنده كلور (الامن اتى الله
بقلب سليم) مراد سلامت باطندر يعنى امراض قلبيه دن وتعلقات
كونيه دن سلامتدر (معناى بيت) بودركه درت نسنه واردر مولاى
كريمك عطالرندن يعنى اول درت نسنه حقك عبده عطاياى
خاصه سندن دركه موجب شكر عظيمدر اى سليم القلب سكا سويليه يم
سن دخى حفظ ايليوب موجبيله قائم اول تنبيه وتأكيددن مراد
امور آتيه نك حفظ وعملنه ترغيبدر * حكم قرأن چار چيزست
اى جوان * چون دراوردى بكوش اورابدان * بو پند نامه نك
تصرفات فاحشه سندن برى دخى بيت مذكوردر فاما ظاهر اولان
بودركه بيت اولك برينه نسخه در بوخسه مستقل دكلدر انكچونه

اكثر نسخده بوقدر حكم قرآن مبتدا و چار چيز خبر در اورا اوردی نك مفعوليدر بكوش دخی اكا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرط (وبدان جزادر حكم قرآندن مراد حكم شرعيدر كه الله تعالی نك افعال مكلفينه متعلق اولان حكمی وشويله دردیو خطاب وقضاسيدر كرك عمله وكرك اعتقاده متعلق اولسون پس حاكم الله تعالی در بوراده حكمی قرآنه نسبت ايتمك مجازدر زيرا حكم الهی قرآنده مذكوردر يوخسه قرآن حاكم دكلدر عقل كبی زيرا عقل آلت معرفتدر (معنای بيت) بودر كه ای جوان قرآنده حكم الهی درت نسنه در يعنی كرچه قرآنده احكام كثيره واردر ولكن بو درت نسنه احكام رئيسيه وفرائض جامعهٔ مقدمه دندر چون اول درت نسنه يی قولاغنه كتوره سن والاسن آنی بيل يعنی عمله دخی كتور زيرا علمدن مقصود عملدر * فرض حق اول بجای آوردنست * والدين ازخويش راضی كردنست * فرض حق اوردنك مفعوليدر اول ظرفدر بجای آوردنه متعلقدر اوردن چار چيزدن بدلدر والدين كردنك مفعول اولی وراضی ثانيسی وازراضی يه متعلقدر وبو دخی ماقبلندن بدلدر كه چار چيزك ايكنجيسی در فرض اصلنده برسخت نسنه يی قطع وآنده تأثيردر قطع حد يد كبی بوراده فرض مفروض معناسنه در خلق ومخلوق كبی يعنی حكم الهیٔ مقطوع ومقدر ومبين والدين پدر ومادردر كه ترك آنا وبابادير عرب اب وام ولادتدندر كه كسرله طوغرمقدر زادن معناسنه بوراده والدين تغليب طريقيله دكلدر زيرا انايه والده دنلدوكی كبی والد دخی دينلور (زوج وزوجه كبی نتكم قاموسده كلور ولدت تلد وهی والد ووالدة وامام راغب مفرداتده ديمشدر (الاب يقال له والد والام والد ويقال لهما والدان (خويش واورسمی ايله كندی ديمكدر (معنای بيت) بودركه اول فرض حق يرينه كتورمكدر كه توحيد وعبادتی اكا تخصيصدر قال الله تعالی (واعبدوا الله ولا تشركوا به شيئا) وفی الحديث (يامعاذ هل تدری ما حق الله علی العباد ان يعبدوه ولا يشركوا به شيئا) ايكنجيسی والدينی كندندن خوشنود ايلمكدر وحقوقنی كما ينبغی مراعات ومحافظه در قال تعالی (وبالوالدين

احسانا

احسانا) یعنی کندنه عبادتی تخصیصله امردن صکره والدینه احسانی ذکرایتدی وآنکله توصیه قیلوب سائر فرائض اوزرنه تقدیم ایلدی وبوندن فهم اولندیکه حقوق والدین حق الله کبی امر مؤکد وعقوقی کفر کبیدر *حکم دیکر چیست باشیطان جهاد*
چارمش نیکی بخلق نامراد * بعض نسخده شیطان یرینه نفسك دوشمشدر کاف تصغیر تحقیری ایله فی الحقیقه بواسد اولمق کورینور زیرا نفسله جهاد اشد در شول جهتدنکه داخلدندر شیطان ایسه خارجدندر وشیطانی اضلال ایدن دخی نفسیدر پس نفسله مجاهده ایتمك فرض اقوادر (حکم دیکر مبتدا چیست خبردر با جهاده متعلقدرکه تقدیری آن جهادست باشیطان دیمکدرکه جهاد مبتداء محذوفه خبردر وجمله سی ماقبلنده سؤاله جوابدر (چارمش رانك ضمیله مبتدادر ضمیر غائب چار چیزه راجعدر (نیکی خبردر یامصدریه در (بخلق نیکی یه متعلقدر (نامراد خلقك صفتی در تقدیری بخلق که نامرادست دیمکدر زیرا موصوف وصفت میاننده اولان رابطه اکثریا محذوفدر نامراد محتاجدرکه مقاصدی مقضیه دکلدر مقابلی برمراددرکه مراده نائل وبی ضرورتدر (معنای بیت) بودرکه برحکم آخردخی یعنی احکام اربعه وچار فرائضك اوچنجیسی ندر شیطان رجیم ویاخود نفس اماره ایله جهاد اکبر ایتمکدرکه بودخی رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر موجبنجه فرض مؤکدر زیرا ایکیسی دخی عدو الله وعدو انساندر ودفع استیلاء ایچون اعداالله محاربه ایتمك اهم واوجب اولان اموردندر زیرا تسلط اعداء امور واجبه یی محافظه وشرائع دینی اجرایه مانعدر انکیچون نصب سلطان لازم کلمشدر تاکه امر جهادله قائم اولوب رعایا آسوده اوله واول درت حکمك دردنجیسی محتاج واهل ضرورت اولان خلقه ایلوك ایتمکدر زیرا دین ایکی نسنه دن عبارتدرکه بری تعظیم لامر الله وبری شفقت علی خلق الله در وفقرایی مراعات شفقتندندر وانسان عامیه احسانله مأموردر کرك مالله وکرك غیری ایله وفقرا اغنیانك آیینه سیدر یعنی قابل صدقه فقیر اولمسه غنی نك غناسی یوز کوسترمز ومحسن اولدیغی ظاهر اولمازدی قال تعالی (وانفقوا مما جعلکم

مستخلفين فيه) يعني انسان انفاق مالده خليفة حقدر پس حقك
مالنى امرى اوزرنه انفاق لازمدر

* در بيان تزايد عمر ميكويد *

*مى فزايد عمر مرد از چار چيز * اين نصيحت بشنواى جان عزيز *

عمر مرد مى فزايدك فاعلى واز اكا متعلقدر اين بشنوك مفعوليدر
نصيحت اينه صفتدر لسان عربى ده هذه النصيحة كبى عزيز دخى جانه
صفتدر مى فزايد فعل مضارعدر وفعل مضارع فارسى فعل مضارع
عربى كبى حال واستقبال ميانده مشتركدر پس باء موحده ومى يا ارادت
حاله ويا تقريب حاله تخصيص ايدر (مى فزايد اصلنده مى افزايد در
همزه سى تصرفات عجم اوزرنه حذف اولنمشدر مصدرى افزودن در
آرتمق وارتورمق معناسنه كه لازم ومتعدى كلور مستقبلنده واوى الفه
قلب ومابعدنده يا زياده سيله افزايد وافزاينده ديرلر عمر بدنك
روحله مدت عمارتيدر تفوءلا عمر اسمى اندن اخذ اولنمشدر (مرد اردر
بو يله مواضعده زن دخى اكا تابعدر زيرا امور آتيه نك مرده اختصاصى
يوقدر احكام قرآنيه كبى (نصيحت اصلنده نصحدن در فتحله جامه
ومنخرق نسنه دكمك معناسنه انكچون خياطه ناصح ديرلر وواعظه
ناصح ديدكلرى وعظ ونصحيله خلقك خروق دينى دكوب ملتئم
قلديغندن وفسادنى اصلاح ايتد يكندن اوتورى در بشنو امردر
مصدرى شنيدن وشنودن كلور اشتمك معناسنه مضارعى شنود
وشنونده در اولنده اولان با تأكيد طلب ايچوندركه امردن مستفاددر
بوجهتدن امر بائله ومضارع مى ايله استعمال اولنور مكركه ضرورة
حذف اولنه (جان بوراده روح رواندر (عزيز قليل الوجود درجان
كبى انكچون مشهوردركه ديرلر جان بوستانده بتمز بوسببدن
حضرت موسى عليه السلام مصرده قبل النبوة قتل قبطى ايتدكده
مدين طرفنه فرار ايدوب روح انسانيسنى تخليص ايچون بدن وروح
حيوانيسنه زحمت ويردى بوراده جان عزيز ديدوكى تشبيه
طريقيله دركه جان عزيزم كبى محبوبم اولان مرد ديمكدر (معناى
بيت) بودركه انسانك عمرى درت نسنه سببيله افزون اولور يعنى
عمرنده بركت بولور والا عمر زياده ونقصان قبول ايتمز صورتا قبول

ايتدوكى

ایتدوکی یاتعلیقات و یاانفاسده تفاوت ایله در ونصوصده واقع اولان
زیاده ونقصان مؤلدر صدقه وصلهٔ رحم حدیثی کبی ای جان عزیزم
کبی سوزکم ایشت واول بش نسنه یی ازبر ایت * اول آوردن بکوش
آواز خوش * وانکهی دیدن جمال ماه وش * اول مبتدا وآوردن
خبرو بکوش اکا متعلقدر وانکهی مبتدادر زیرا کرچه وبعده
دیمکدر ولکن بوراده والثانی دیمکدر نتکم اول اکا قرینه در (دیدن
خبردر جمال اکا مفعولدر آوازمدله اون صوت کبی (خوش خاء معجمه نك
ضمیله واو رسمیله ایو وملایم ویخشی بوراده خانك فتحه سیله اوقنور
وش دن اوتوری (وانکهی واندن صکره دیمکدر اصلی وانکاهی در
یاء زائده ایله زیرا انکاه دخی اومعنایه در جمال صفت عین در که برنسنه نك
ذاتنده کوزل اولماسیدر حسن ایسه بویله دکلدر بلکه کاه اولور که
سنك استحسانکله کوزل اولور کرکسه فی نفس الامر حسن اولمسون
لیلی کبی که چشم مجنونه کوزل کورینوردی مع هذا فی نفس الامر مجنونی
اولاجق قدر حسن رائق وجمال بدیعی یوغیدی بوراده جمالدن
مراد وجه جمیلدر وحقه کوزل اطلاق ایتمك جمیلدن مأخوذدر
اکرچه اسماء حسنی دخی دیرلر (وش ادات تشبیهدر که مشبه به اولانك
آخرنه لاحق اولور بومقامده اولدیغی کبی (ماه وش وغنچه وش
دیرلر (معنای بیت) بودر که اول درت نسنه نك اولی قولاغکه
آواز خوش کتورمکدر زیرا آواز خوب غدای روحدر وبدن ملایم
ولذیذ غدا بولدقجه سمروب زیاده لك قبول ایتدوکی کبی روح دخی
صوت حزین ومؤثردن غدالنور ونشاط وانبساطندن کویا افزون
اولور وبدنده مدت بقاسی زیاده لك بولور انکچون صفا ایله کچن
کونلره خوالد دیرلر طول مکثندن اوتوری یوخسه دوام بقاسندن
اوتوری دکل زیرا بتون عمر دنیایه دوام اولماز فکیف که خصوص
اوزرنه عمر انسانه پس عمر دنیا علم الهی ده مسمی ومعین اولیجق
عمر انسان دخی اول مسمایی تجاوز ایتمز نتکم کلور (لایستأخرون ساعة
ولایستقدمون) واندن صکره یعنی اول درت نسنه دن ایکنجی سبب
آی کبی منور یوز کورمکدر زیرا حسن وجمال فی الحقیقه
امر روحانی در که روح اکا منجذب وانکله منبسط اولور وانبساط ایسه

کویا سبب تزاید عمردر و بعض احادیثده کلورکه اوچ نسنه چشمه جلاویرر که سبزه و ماء جاری یه و وجه حسنه نظردر و ابن عباس رضی الله عنهما عندالنوم اثمد دید کلری طاش سورمه یی دخی الحاق ایتمشلردر و بو مقامده وجه حسندن مراد نظری حلال اولان وجه حسندر مطلقا فافهم جدا * سیوم آمد ایمنی برمال و جان * میفزاید عمر مردم را ازان * سیوم مبتدا و آمد جمله سی خبر و یاخود سیوم امدك فاعلیدر ایمنی اندن حالدر زیرا ایمن لازمدر بر ایمنه متعلقدر عمر می فزایدك فاعلی در زیرا کلمه سی بوراده زایده در نتکم کتب لغویهٔ فارسیه ده رانك زایده و تحسین لفظ ایچون کلدوکی دخی مصرحدر اوچنجی دیمکدر اصلنده سوم در سینك کسره سی و واوك ضمه سیله بلایاء ولکن سلاست و زنیچون کسره دن یا اشباع و رسم دخی اولنور و بعض یاء بطنیلر واردر که کتابت بنام خداوند جان آفرین وامثالنده واقع اولان کبی که زیاده کثرتی واردر (معنای بیت) بودر که اول درت نسنه نك اوچنجی سی مال وجان اوزرنه قیغوسزلق کلدیکه عمر انسان اندن آرتر اکسلمز یعنی انسان دنیاده کندی نفسی و مالی اوزرنه بی خوف و با امن اولمق اسباب تزاید عمردندر زیرا بو ایکی نسنه انسانه احب الاشیادر حتی مال جاندن در دیمشلردر پس بو ایکی نسنه خصوصنده قلبی بی قید و بی غم اولمق روح افزا اولور و روح افزالق سبب درازی عمردر نتکم مرور ایتدی فاما مردمدن یعنی آدم اوغلانندن بو صفتده کسه اولمق نایابدر مکرکه مجنون اولا که بی غم اوله خصوصا که مشهوردر مالك دشمنی چوقدر بوسببدن مالدار اولان آدم مالك ملاحظه و فکرندن خلاص اولمز * آنکه کارش برمراد دل بود * در بقا افزونیش حاصل بود * تقدیری آن کسی که بود کارش برمراد دل بودش افزونی در بقا حاصل دیمکدر پس افزونیش نه شین فعله قیددر و افزونیده یاء مصدریه در (بقا فنانك ضدیدر که بر نسنه نك حالت اولی اوزرنه ثباتیدر بقیهٔ مفردات و کذلك تقدیر مذکوردن اعراب ظاهردر (معنای بیت) بودر که اول کسه که انك ایشی کوکلی مرادی اوزرنه اوله و ارادتندن مرادی تخلف ایتمیه اکا و عالمده بقا و ثبات و طول عمر حاصل اولور زیرا مرادی اوزرنه

اولدقده غم دلدن قورتلور وصفا وحضور وراحتله تعيش ايدوب عمرنده برکت بولور

* * درنقصان عمر ميکويد * *

* عمر مردم رابکاهد پنج چيز * ياد دارش چون شنيدی ای عزيز *

عمر بکاهدك مفعولی و پنج فاعليدر چون شنيدی فعل شرط ياد دارش جزاء شرطدر (کاهد کاف عربی ايله فعل مضارعدر مصدری کاهيدن در اکسمك واکسلمك معناسنه نقص کبی که لازم ومتعديدر کاستن دخی بو يله در مضارعنده سين هايه قلب اولنوب کاهد وکاهنده دينلور (پنج بشدر خمسه کبی پنجك ديدکلری پنج يکدن غلطدر بشده برمعناسنه خمس کبی ضمله پنجه هاء تخصيصله انسانه کوره بش پرمغی مشتمل اولان کف وحيوانه کوره بش طرنغی حاوی اولان اياقدر پنجاه اللی در که بش کره اون در (معنای بيت) بودرکه آدم اوغلانك عمرنی بش نسنه اکسلدر وبرکتن قوماز ای عزيز وشريف ونادر الوجود چونکه انی اشيده سن حفظ ايله واندن حقه استعاذه قيل زيرا امور صعبه واحوال مشکله در * شد يکی زان پنج در پيری نياز * پس غريبی وانکهی رنج دراز * يکی مبتدا زان انی بيان ونياز شدك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمير يکی در ودر پيری نيازه متعلقدر وبعد الجمله خبر در غريبی برمقدر شدك مفعوليدر رنج درازکبی (يکی ده يا نسبت ايچوندر بری ديمکدر (پيری ده مصدريه در (نياز احتياج معناسنه در نيازمند احتياجلو مقابلی نازدر زيرا نازلنق عدم احتياجدندر وحقه نياز ايله يعنی عرض حاجت ايت وفلانه نياز ايت يعنی يلوار زيرا يلوارمق ضرورتدن ناشيدر پس صوك وآرد يعنی بعده (انکهی ده بويله در (غريبی ده يا مصدريه در غريب وطندن دور اولان کسه در زيرا غربت وطندن مفارقت وتباعددر قارغه يه غراب دنلدی زيرا ايراغه اوچر کيدر وغربتك انواعی واردر بو راده مراد غربت حسيه درکه غربت کونيه دن برنوعدر (رنج دراز اوزون زحمت يعنی مدت مديده خستهلك وامثالی الحاصل دراز جسم ممتددر که عرب طويل وترك اوزون دير مقابلی کوتاه درکه قصه در قبوده امتداد بولنديغندن اوتوری چاهی درازله وصف ايدرلر نتکم دلو کبيره غرب ديرلر قيو يه بعدی تعبور يله

(معنـای بیت) بودر که اول بشدن بری پیرلك وقتنـده ضرورت
واحتیـاج اولدی زیرا پیرلك زمان ضعف وانقطـاع قوادر که مانع
کسبدر وخلقه محتاج اولمق دین ودنیـا جهتیله مخل ومضردر پس
پیر ایسـه دخی فکر معاش بقیهٔ عمرنده برکت قوماز واندن صکره
بری دخی غریبلقدر که وطن اصلیسندن دور واقربا واشنـاسندن
مهجور اولمقدر زیرا هجران المندن غیری هزار زحمتی دخی واردر که
وجودك انحلال وجوهر قلبك ذوبانـه سببدر که غمندن لیل ونهارنی
تمیز وحیرتنـدن یمین ویسارنی تشخیص ایتمیـه نك عمرنده نه برکت
اولاجقـدر واندن صکره یعنی اوچنجسی رنج دراز ومرض مدید
وبی نفاد درددر زیرا فی المثل بیوك باشك بیوك اغریسی اولدیغی کبی
بلاء عظیم ورنج طویلك دخی فکر وغم درازی اولور محنتـله مرور
ایدن عمره ایسه عمر دنلمزودنلمشـدر که کل قلیلا تعش طویلا یعنی
طعامی قلت اوزرنه اکل ایله وچوق یاشه زیرا قلت اکلده صحت بدن
واردر وصحت بدنله برکون بلا محنـه اون کوندن خیرلی واکثر در
پس درد ومرضه مقارن اولان عمرده برکت یوقدر* هرکه او برمرده
اندازدنظر* عمر او بی شك بکاهد ای پسر* بونك تقدیری هرکسی که
او اندازد نظر برمرده ای پسـر بکاهد عمر او بی شك دیمکدرکه
بوتقدیردن اعرابی ظاهردر (مرده میتدر آخرنده ها فعلیتدن اسمیته
علامت نقلدر (اندازد فعل مضـارعدر مصدری انداختن در اتمق
معنـاسنه مضارعنده خاء معجمـه زایه قلب اولنوب اندازد واندازنده
دیرلر (نظر برنسنـه یه ادراك ورؤیت ایچون بصر وبصیرتی تقلیب
ایتمکدر (بکاهد بوراده لازمدر اکسلور معنـاسنه اولنده باء مکسوره
حرف استقبالدرمی حرف حال اولدیغی کبی (معنـای بیت) بودر که
هرکسـه که میت اوزرنه نظر والتفـات طرح ایلیه ای پسرانك عمری
بی شبهه اکسیلور زیرا موت وحیات مجـانس دکللردر حیات ایسه
حیدن اخذ اولنور پس میته نظر ایتمك نقص حیاته سبب اولور
انلکچون دیمشلردر که مصلوبه نظر والواح قبوری قرائت نسیـان
کتورر ونسیان عصیاندندر وعامی مرده کبیدر وبونده میتدن مراد
موتای عوامدر زیرا خواص ناس احیاء حقیقیه در پس انلرك میتلری

حی حکمنده اولمغله هر حالده انلره نظر ایتمك یرکندن خالی دکلدر بلکه
دست و پاری بله تقبیل اولنور زیرا انلرك جسدلرینی مس ایدن اعضا
دوزخه یانمز * پنجم آمد ترس و بیم ازدشمنان * عمررا اینها همی دارد

زیان * پنجم آمدك فاعلی وترس اندن حالدر واز ترسه متعلقدر اینها
داردك فاعلی وعمر مفعول اولی وزیان ثانیسیدر (پنجم باء عجمینك فتحی
وجیم فارسینك ضمیله بشنجی دیمکدر (ترس فتح تائله ترسیدن لفظندن
اسم مصدردر قورقو معناسنه ترسیدن قورقمقدر خوف کبی بیم دخی
قورقو معناسنه در پس عطف تفسیری قیلندن اولور ودقایقده
کاور که بیم مقابلی امیددر عرب توقع خیره رجا وعجم امید وترك
اومود دیر نومید اولانه اوموسی یوقدر دیرلر وعرب توقع شره خوف
وعجم بیم وترك قورقو قویو دیر عجم بی ترس و بیم دیر ترك قورقوسی
قویوسی یوقدر دیر ترس مطلقا قورقودر اولاجقدن اولسون
اولمشدن اولسون انتهی بوصورتده واو عاطفه مغایرتی بیان ایچون
اولمش اولور (همی دارد می حرف حال وهاء مفتوحه تأکید ایچوندر
دارد فعل مضارعدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (زیان زای هوزك کسریله
اصینك ضدیدر سود وزیان دیرلر (معنای بیت) بودرکه بشنجی
دشمنلردن وشرلرندن خوف کلدی زیرا خوف وهم انسانی اریدر
و بدنی چوریدر ووقتنی شاشورر وآخر طپراغه دوشورر اشته بو
بش نسنه عمر انسانی وحیاتی آدمه خسارت وزیان طوتر و بونلردن
مصون اولان کسه نك وقتی هردم بهار اولوب بلبل کبی دائم اوتر

* هرکه او از دشمنان ترسان بود * کار او هر لحظه دیگرسان بود *
تقدیری هرکسی که او بود ترسان ازدشمنان بود کار او هر لحظه دیگرسان
دیمکدرکه بود اولك تحتنده ضمیر فاعل او یه راجعدر ترسان مفعولی
واز ترسانه متعلقدر و بعد الجمله او یه خبردرکه او مبتداء ثانیدر واو دخی
بعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدای اولدر کار ایکنجی
بودك فاعلی وهر لحظه ظرفدر ودیگرسان مفعولدر و بعد الجمله
مبتدای اوله خبردر (ترسان صفت مشبههدرکه ترسیدن لفظندن
صیغهٔ مبالغهدر معنامی قورققاندر ولکن اکثر مواضعده معنای صفته

نظر ایتمزلر بلکه همان اسم فاعل معناسنی ویررلر وقورخوجی دیرلر خائف کبی نتکم اسماء مصادر دخی بویله در مثلا دانش که بلش دیمکدر بلکده استعمال ایدرلر عالم کبی (لحظه لحظ کوز اوجیله وقیروغی ایله باقمقدر لحظه اندن مره در لمحه برکره نظردر طرفه برکره کوز قپاغنی آچوب قپامقدر پس بو او ج کلمه نك میاننده فرق ظاهر اولدی (سان معانیٔ کثیره یه کلور بوراده مراد اسلوبدر کافی الدقایق ودورلو معناسی در کمافی وسیلة المقاصد (معنای بیت) بودر که هرکسه که اعدادن قورخوجی ودشمنلری طرفندن خوفی اوله انك هرکوز قیروغیله نظر والتفات ایده جك زمانده یعنی هردمده کاری بشقه اسلوب وبردورلو دخی اولور یعنی حالی مکدر اولوب بلا وقضا وافکار وغم غصه اکا کوز آچدرمز واستغراق اورزنه باشنه نلر کلور فافهم
* ازخدا ترس ومترس ازدشمنان * کز همه دارد خدایت در امان *
بو بیتك اعرابی ظاهر در ترس امر حاضر ومترس نهی حاضردر (کز اصلنده که ازدر که کاف عربینك کسریله کلامك مابعدنی ماقبلنه ربط ایچون وتعلیل ایچون دخی کلور تاکبی بوراده ایکسی دخی وجهدر (خدایت ده تا دارده قیددر داردت خدا ازهمه دیمکدر که خدا داردك فاعلی وتا مفعولیدر (امان بی خوف وبی اضطراب اولمقدر امن کبی (معنای بیت) بودر که الله تعالی‌دن خوف ایله اعدادن خوف ایلمه که حق سنی جمله سندن امانده وحفظنده طوته ویاخود تا سنی جمله سنك شرندن مصون ایلیه زیرا انسانه اعانت التجا ایتدیکی یردن کلور ملتجا ومنجا ایسه حقدندر پس اکا حق تعظیمله تعظیم ایدوب جلال وهیبت ومؤاخذه سندن خوف ایدن البت امان بولور بورادندر که اعوذ بالله دینلور وقرآنده کلور (فاستعذ بالله) وینه کلور (اعیذها بك) اشته بومعنی عالم حقیقتك حکمیدر قال الله تعالی (فلاتخافوهم وخافون) فاما شریفنده (خف من الذی لایخاف من الله) دنلدی پس غیریدن خوف ایتمك امرحقله اولیجق اعدادن خوف اولنور نتکم واسطه یه شکر امرشارعله اولمغین شکر اولندی والا حقدن غیریه شکر اولنمز
* ⁂ درشئامت دروغ کوی کوید ⁂ *

مطلـــــــب

* دور باش از پنج خصلت ای پسر * تا نریزد آب رویت در نظر *
دور مابعدنه مفعولدر زیرا باش امردر باشیدندن بله عربی ایله اولمق
معناسنه تا تعلیلیه در آب نریزدك فاعلیدر (خصلت فضیلتده اکثردر
بوراده رذیلتده مستعملدر (نریزد فعل مضارع منفی در مصدری
ریختن در دوکك معناسنه صب کبی مضارعنده خازایه قلب اولنوب
ریزد وریزنده دیرلر ریزیدن دوکلمکدرکه لازمدر بوراده مراد بودر
ریختن معناسی دکلدرکه متعدیدر (معنای بیت) بودرکه ایش رذیله دن
دور وبعید اول وآنی ارتکابدن حذر ایله تاکه خلقك نظرنده یوزك
صویی دوکلمیه وحرمت وعزتك باقی قاله والا بین الناس بی اعتبار
اولورسن مؤمنه ایسه عرض دین وعرض دنیا لازمدر انکچون وارد
اولدیکه (اتقوا مواضع التهم) عرض کشینك صیانت ایتدوکی طرفیدر
زیرا عرض کسراله عرضدن اخذ اولنمشدر ضمله که جانب دیمکدر
قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس) ای الشیء القذر المدنس بعرضکم
* اولا کم کوی با مردم دروغ * زانکه کردی از دروغت بی فروغ *
اول مبتدا در زیرا آخرنده الف لاجل الضروره وصلی وقف مجراسنه
اجرا قبیلندندر کوی امردر کم اکا مفعول مطلقدر عربی ایله
تقدیری قل قولا قلیلا دیمکدر با اکا متعلق ودروغ انك مفعولیدر
وبعدالجمله خبردر (کردی فعل مضارع مخاطبدرکه بی فروغ
مفعول صریحی واز غیر صریحی در (کم کاف عربینك فتحیله اکسك
معناسنه تنکم بالاده شرح اولندی بوراده نقصان قلتی مستلزم اولمغله
عدمدن کنایه اولور (دروغ یلان کذب کبی دروغ زن یلانجی وفاسق
وفاجر دروغ کوی کبی (کردی کاف عجمیله شوی معناسنه که اولورسن
دیمکدر تحقیقی بالاده در (فروغ علو وشعله یعنی ایدنلق (معنای بیت)
بودرکه اولا آدم اوغلانه وخلقه یلانی اکسك واز سویله یعنی هیچ
سویله زیرا کذبه رخصت یوقدر مکرکه اصلاح سنا ه وسیله اوله
اول سببدن سویله که دروغکدن بی فروغ اولورسن یعنی یوزك قرارر
وفضاحت بولورسن کویا دروغی صبح کاذبه تشبیه ایتدی بالاخره
ر وسیاه اولمقده تنکم صدق صبح صادقه بکزرر و سفید اولمقده زیرا
کتدکجه ضوئی افزون اولور طلوع شمسه دك * هرکه استیزه کند

بامهتران * آب روی او بریزد بی کمان * تقدیری هرکسی که کند استیزه
بامهتران بریزد آب روی او بی کمان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر
(استیزه اصلنده ستیزه در عناد وجدل معناسنه نتکیم مرور ایتدی
اولنده همزه مکسوره لاجل الضرورة تصرفات عجمدندر (مهتران
مهترك جمعیدر میمك کسریله مه اولودر ترادات تفضیلدر مهتر اولور ق
دیمکدر یعنی اولولقده غیرا وزرنه فضلی واردر (کمان کاف عجمینك ضمیله
شبهه وسرزمك (معنای بیت) بودر که هرکسه که اولرله یعنی اکابر
واشراف واعیا نله جنك وجدل ومضاد ایلیه انك بی شبهه آب روبی
دوکیلور وحرمتی قالماز زیرا حدی او لمیان کسه وجوه قومك یوزلرنه
قرشو بد معامله ایتمك سبب حقارت وباعث سقوط در بلکه مردمانله
مطلقا کثرت مجادله خفتدن ناشی اولمغله بین الناس استخفافه داعیدر
* پیش مردم هر کرانبود ادب * کر بریزد آب رو نبود عجب *
تقدیری هرکسی که نبود اورا پیش مردم ادب دیمکدر که اورا نبودك
مفعولی عربی ده له معناسنه وادب فاعلی وپیش ظرفیدر وبعد الجمله
هرکسی یه صفتدر وهرکسی مبتدادر اب رو ریزدك فاعلی وجمله سی
فعل شرطدر ایکنجی نبودك فاعلی بریزدك مصدری اولان ریزیدندر
وعجب مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پیش باء فارسیله اوك معناسنه
جهات ستدندر (ادب امور مستحسنه یی مراعاتدر عجب سببی خفی اولوب
عادتدن خارج اولان نسنه دن نفسك تغیریدر سیل عظیم وشجرهٔ
منتهی وامثالی کبی (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك خلق اوکنده
ویاننده ادبی وعقلا وشرعا مستحسن اولان نسنه یی مراعات
ومحافظه سی اولمیه انك یوزی صویی دوکیلوب حرمتی قالماز وبی عرض
وبی ناموس وبی اعتبار اولورسه عجب اولماز یعنی اویله اولدیغنه تعجب
ایتمه زیرا سببی واردر که بی ادبلکی در وبی ادب حیوان مقوله سیدر که
عجب وعاری بلمز وحسن وقبحی فرق ایلمز فافهم * از سبکساران
مباش ای نیك خوی * کز سبکساری بریزد آب روی * از مباشه
متعلقدر (کز تقدیرده که بریزد آب روی از سبکساری دیمکدر که
آب روی بریزدك فاعلی واز بریزده متعلقدر (سبکساران سبکسارك
جمعیدر سبکسار وسبك سر صفت مشبهه در که لغتده یینی باشلو

دیمکدر

دیمکدر ولکن عرفده خفیف العقل معناسنده مستعملدر تنکم دستور العمل ده مصرحدر (نیك خوی دخی صفت مشبهه در کوزل وایو خویلو معناسنه سبکساری ده یامصدریه دریعنی باشلولق معناسنه زیرا سار اکرچه دیه در انکچون کله پوشه ساره دیرلر ولکن جزء کل اوزرنه محمول اولوب بتون باش مراد اولور وخفیف العقلدن کنایه اولدیغی عقل سرده اولمغله در پس سرلك خفتی عقلك خفتیدر (معنای بیت (بودرکه ای ایوخو یلو خفیف العقل اوانلردن اولمه که خفیف العقل اولمقدن آب روی دوکیلور وانسانه حرمت قالماز زیرا خفت عقله حفت افعال لازم کلور افعالنده متانت واوضاعنده وقار وصلابت ولمیان کسه نك ایسه حرمتی اولماز بلکه سفه وخفت وجنونه حمل ونسبت اولنور * ای پسر بامهتران کمتر ستیز * وز حماقت آب روی خود مریز * ستیز امر حاضر در ستیزیدن دن کمترانك مفعول مطلقی ویا ستیزه متعلقدر بونك لسان عربی ایله تقدیری وجادل الاکابر والاشراف مجادلة ناقصة قلیلة ای لاتجادل اصلا (وآب روی مریزك مفعولی (وازانی تعلیلدر (حماقت قلت عقلدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر خلقك عظما وکابری ایله از جنك وجدل ایله یعنی هیچ ایتمه وحماقتك سببیله کندی آب رویکی دوکمه یعنی انلرله مجادله ایتمك حماقتندر وحماقتك اثری اولان کار انسانك قدرنی تنزیل ایدر وبی حرمت وبی اعتبار قیلور * کر بعالم آب رویی بایدت * دائما خلق نکویی بایدت * تقدیری کر بایدت آب رویی بعالم بایدت دائما خلق نکویی دیمکدرکه تاء خطاب بایدك مفعولی وآب رویی فاعلی وبعالم اکا ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر خلق نکویی دخی ایکنجی بایدك فاعلی (ودائما ظرفی وبعد الجمله جزاء شرطدر (بعالمده با ظرفیه درکه درعالم دیمکدر وعالم مایعلم به الصانع درکه دنیا مراددر (آب روییده یاء ثانیه وکذلك نکوییده یا زائده ویا وحدت نوعیه ویا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر بوخسه جنسدن فرد مبهم دکل (معنای بیت) بودرکه اکر سکا عالم دنیاده آب روی ویا برنوع آب روی غریب ویا آب روی عظیم کرکسه سکا دائما ایو خوی کرکدر یعنی ادبك وایو خویك وار ایسه عزتلو وحرمتلو ویوزی صولو

اولورسن واكر خلافى يعنى بدخوى اولورسك يوزك صورتك قالماز
و بين الناس بدنام و پرملامت قالورسن انكچون ممدوح ونيك خوله ملك
مشربدر ديرلر و بد اخلاق اولنلره كلب عقور وحيوان مفترس ديو
سويلرلر *هركه اهنك سبكسارى كند* ازوى آبروى بيزارى كند *
اهنك كندك مفعولى وفاعلى هركه در زيرا تقديرى هر كسى كه
ديمكدر كه مبتدا در و بعد الجمله مبتدايه صفتدر (آب روى ايكنجى
كندك فاعلى و بيزارى مفعولى واز بيزاره متعلدر و بعد الجمله
مبتدايه خبردر (آهنك مدله قصد وعزم معناسنه اسم مصدردر
آهنكيدن مصدردر كه قصد ايتمكدر خيراهنك وشراهنك قاصد خير
و شر ديمكدر (بيزارى ده يا مصدريه در بيزار نفرت يعنى اوركمك
وقورتلق وقاچمق (معناى بيت) بودر كه هر كسه كه قصد خفت
ايليه آب روى اندن بيزارلق ايلر ونفرت قيلور حاصلى خفيف ادمده
آب وروى وحرمت اولماز بلكه مسخرۀ عالم اولور و بوندن فهم
اولنور كه آب روبى محافظه ايتمك اسبابنه تشبث ايله اولور كه از جمله
كران سر يعنى اغرباشلو واوصلو وادبلو اولمقدر *جز حديث راست
با مردم مكوى* تانكردد اب رويت آب جوى* جز حديث استثناء
مفرغدر كه جز كلمه سنك مابعدى على حسب العوامل معربدر يعنى
مكوى با مردم الاحديث راست س حديث مكويك مفعوليدر مثبتى
اعتباريله با اكا متعلقدر تا تعليل ايچوندر اب روى نكرددك فاعلى
وآب جوى مفعولى و بعد الجمله مكويه تعليلدر و بو تقريردن فهم
اولنديكه (جز حرف استثنادر (حديث خبر وسوز در (راست طوغريدر
اكر كرك مقابلى اولورسه كه اكرى در اماچپه مقابل اولينق معناسى
صاعدر ترك صاغ وصول ديدوكى يرده عجم راست وچپ وعرب يمين
وشمال دير (جوى ايرمق نهر كبى بونده اب روبى آب جويه تشبيه
ويردر روان اولمقده (معناى بيت) بودر كه خلقه طوغرى سوزدن
غيرى سويلمه يعنى نه بتون يلان سويله ونه سوزكه يلان قات تا كه
ابروى وحرمتك ايرمق صوبى كبى آقوب كتميه پس كذب ايتمك
ابرويك جريان وعدم قرارنه سببدر وكذب هر كسدن مذمومدر
(فاما سلطاندن زياده مذمومدر زيرا غيريسى كذبله ياجلب منفعت

و یا دفع مضرت ایدر سلطان دفع وجایه کذبله توسل ایتمکه حاجت
یوقدر پس حل وعقد وتصرفاته قادر اولان کمسه نك کذبی خباثت
ذاتیه سنه نشاندر * ازخلاف وازخیانت باش دور * تابود پیوسته برروی
تونور * دور باشك مفعولی واز اکا متعلقدر نور بودك فاعلی وپیوسته
مفعولی وبر اکا متعلقدر وبعد الجمله امر سابقی تعلیلدر خلاف وفاقك
ضدیدر خیانت دخی امانتك ضدیدر یعنی خیانت امانتده علی خلاف
الشرع تصرفدر که نقض عهد ایتمکله حقه مخالفتدر پیوسته اولاشق
وچاتق واولاشمش مصدری پیوستن در اولاشمق واولاشدرمق
معناسنه مضارعنده حذف سین وجلب نون ودالله پئوند وپیونده
دیرلر بعض نسخ ده بربرینه درد وشمشدر نور مایدرك به ولایدرك در
(بوتفسیر اوزرنه الله تعالی یه دخی اطلاق اولنور فاعرفه (معنای بیت)
بودرکه حقه وخلقه مخالفتدن وحق وخلقك امانتنه خیانتدن دور
وبعید اول تاکه متصل یوزك اوستنده نور اوله یعنی دائما نورلو اولسون
دیرسك خلاف وخیانت ظلمتنی ازاله ایله زیرا نور طاعتله ظلمت
معصیت بربرده اولماز وبونده خلاف وخیانتی تخصیص ایلدی وترکنی
سبب نور قیلدی زیرا الله تعالی وفاق واجتماعی سور خلاف وافتراقی
سومز حتی طلاق سبب افتراق اولمغله ابغض مباحاتندر وانسانك
خلقندن مقصود تحمیل امانتدر اکر شرائع واکر حقائق واکر
سائر ودائع وامانات وامر دین ودنیا وفاقله نظام بولور خلافله دکل
فافهم جدا * کرهمی خواهی که کوینددت نکوی * ای برادر هیچ
کس رابد مکوی * کویند ضمیر جمع خلقه راجعدر وتاء خطاب مفعول
اول ونکوی ثانی وبعد الجمله که رابطه سیله خواهی یه مفعولدر
وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر (نکوی نونك کسره سی وکاف
عربیله (ومکوی کاف فارسیله در وایکسی دخی یائله ویاسز مستعملدر
ومده الف اولسه اودخی بویله در مثلا خدا وخدای دینلور وبوندن
فهم اولنور که یالر اصل کلمه دندر (هیچ کس مکوینك مفعول اولی (وبد
ثانیسیدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (معنای بیت بودر که اکر دلرسك که
سکا ایو سویلیه لر بدسویلمیه لر ای برادر سن دخی هیچ برکسیه بدسویلمه
زیرا ایلوکه ایلوك وکلکه کلك ایله مقابله اولنه کلمشدر ودیمشلردر که

كما تدين تدان و بالكأس التي تسقي تسقى وقرأنده كلور (هل جزاء الاحسان الاحسان) وينه كلور (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وديمشلردركه كران جانه يعني ثقيل اولان كسيه حرف ثقيل سويله تاكه سندخي اندن ثقيل سوز اشتميه سن زيرا طاغ رد صداده بي اختيار در يعني طاغه چاغرن آدمك صوتنه وكلامنه كوره صوت وكلام عكس ايدر وقبه دخي كوه كبي در * تانباشي در جهان اندوهكين * ازحسد در روزكار كس مبين * اندوهكين نباشي نك مفعوليدر و بعد الجمله مصراع ثاني نك مضمونني تعليلدر زيرا تابو راده تا، غرضدر عربيده لام علت كبي از مبينه متعلق ودر دخي اكا ظرفدر اندوه غم و غصه اندوهكين غصه لو اندوهناك كبي زيرا كين كاف عجميله ادات نسبتدر كما في كتب اللغه و بعضيلر ديديلركه كين اصلنده اكين در الف ممدوده ايله شيء آخرله تركيب اولنيجق الف حذف اولنور اكين مندر و يصدق و يورغان كبيلرك ايچنه طولدر دقلرينه ديرلر غمكين وغمكين كبي كه غم طولمش ونم طولمش ديمكدر اصلري غم اكين ونم اكين در وبو قول صوابه اقربدر زيرا نسبت ايچون اولان ين لفظي دركه يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر سيمين وزرين كبي نسبتده كاف دخي زياده اولور ديمك ضعيفدر (حسد بالانده در (روزكار زماندر مراد حسن حال وخوشلقدر ذكر محل و ارادهٔ حال طريقيله (مبين نهي حاضردر مصدري ديدن در كورمك معناسنه مضارعنده دال على غير قياس يايه قلب اولنوب بيند و بيننده ديرلر (معناي بيت) بودركه تادنياده غم و غصه لو وياخود غم وغصه ايله طولمش اولميه سن يعني بويله اولمامقدن اوتوري حسد يوزندن كسه نك دنيا جهتندن حسن حال وخوشلغنه باقيه سن زيرا حسد صفت شيطانيه در پس عاقبت سني بردرده كرفتار ايدر وغمه دوشورر بومعنادن كركدر كه حسدي غبطه يه تبديل ايده سن وغيرك علم نافعي كبي علم استيه سن تاكه اهل ديني احيا ايليه سن وعالملرك اجري قدر اجر بوله سن وكذلك غيرك مال حلالي كبي مال دليه سن وخيرات وحسنات ايله ذكرك جاودان وسراي آخرتك آبادان اوله فافهم * درسخاوت كوش اكر داري غنا * * تافزايد آب رويت ازسخا * در كوشه ظرفدر و بعد الجمله جزاء

مقدم ومابعدی شرط مؤخردرکه لاجل الضروره تقدیم وتأخیر واقع
اولمشدر (آب فزایدك فاعلی واز اکا متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه
تعلیلدر (کوش کاف عربیله امرحاضردر مصدری کوشیدن درد ورشمق
وچالشمق معناسنه (غنا وفقرك مقابلیدر که بی احتیاج اولمقدر (فزید
فعل مضارعدر مصدری فزون درارتمق وارتورمق معناسنه مضارعنده
واو یرینه الف ویاکتوروب فزاید وفزاینده دیرلر (فزون اسم مصدردر
آرتوق معناسنه وهمزه ایله افزودن وافزاید وافزون دخی دیرلر
(ودقائقده کلور که فزون آرتقدر اصلی افزون در افزودن دن که
معناسی ارتمقدر الفی حذف اولنمشدر مقابلی کاست درکه معناسی
اکسکدر اسمدر کاستن دن که معناسی اکسلمکدر افزون ایله بیشك
فرقی بودرکه ارتمغله زاید اولان نسنیه افزون وابتدادن زاید خلق
اولانه بیش دیرلر (معنای بیت) بودرکه اکر غنا ودولتك واریسه
جومردلکه وفقیرلره صرف ایتمکه چالش تاکه سخا و بذلك سببیله
آب رویك افزون اوله یعنی کرچه غیری احواله دخی یوزصویی
وحرمت حاصل اولور فاما سخا ایله زیاده لك بولور زیرا خلقده فقر
ذاتی اولمق حسبیله ماله میل ایدرلر بومعنادن کرم کوردکاری کمسیه
تعظیم ایدرلر کریم دخی کرمی سببیله حرمت وعزتی ارتورر

* برد باری ووفاداری کزین * زانکه آب روی افزاید ازین * کزین
امردر بردباری اکا مفعولدر افزاید مضارعدر آب روی انك فاعلیدر
ازین اکا متعلقدر (برد باری ده یاء مصدریه در بانك ضمه سیله یواش
حلیم کبی ویوك کوتوریجی وکوج چکیجی معناسنه برد بار یواش یعنی
حلیم اصلنده فعلدر که برد ماضی وبارانك مفعولیدر صکره معنای
مذکوره نقل اولندی (وفادار وصف ترکیبی در اصلی دارنده وفادر
آخرنده یاء مصدریه در (کزین کاف عجمینك ضمیله درکه مصدری
کزیدن کلور اورندلك معناسنه مضارعنده کزیند وکزیننده دیرلر
(معنای بیت) بودرکه یواشلق ووفادالق اختیار ایله تیز مشرب
وغدار اولمه شول سببدنکه بوایکی صفتدن آب روی زیاده اولور
آنکیچون کاد الحلیم یکون نبیا دنلدی یعنی حلم وخلقك یوکن چکوب
تحمل ایتمك انبیا صفتی در ووفا دخی بویله درکه عهدنه طورمقدر

کرك حق و کرك خلقله قال الله تعالی (یوفون بعهدهم) فافهم
* هر که او با خلق بخشاید همی * بی شك آب رویش افزاید همی *
با بخشایده متعلقدر و بعد الجمله اویه خبر واو دخی بعد الجمله هر که یه
صفتدر زیرا هر که هر کسی که تقدیرنده در که مبتدادر آب روی
افزایدك فاعلی و بعد الجمله مبتدایه خبردر (همی ایکی موضعده دخی
حقیقتده فعللر اوزرنه داخلدر که همی بخشاید وهمی افزاید دیمکدر
(می حال ایچون واولنده هاء مفتوحه تأکید حال ایچوندر (بخشاید
مضارعدر مصدر اصلیسی بخشودن در که اسرککدر مضارعنده
واو الفه قلب اولنوب بخشاید و بخشاینده دیرلر مصدر فرعیسی
بخشایدندر بخشایش اسم مصدردر اسرکیش معناسنه (معنای بیت)
بودر که هرکسه که خلقه مرحمت ایلر بی شك انك آب رویی افزون
اولور یعنی خلقی اسرکت ومرحمتله معامله قلمق حرمت آرتورر
انکچون دیرلر که کسند کدن اسن و اکبر اولانی پدر و برابری برادر
واصغری اولاد یرینه بیل یعنی بوجمله یه پدر واخوان واولاده اولان
معامله یی ایله که لطف ومرحمت وشفقتله در تاکه بوصفت رحمانیه ایله
محبوب القلوب اولاسن وحرمتك افزون اولوب قدر وجاه بولاسن فافهم
* در بیان آنکه آب روی ازان زیادت می شود کوید *
* می فزاید آب رو از پنج چیز * باتو کویم بشنوای اهل تمیز *
بونك اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که آب روی وحرمت بش نسنه دن افزون اولور
سکا سویلیه یم ایشت وقولاق طوت ای اهل تمیز وادراك بوندن
مقصود تنبیه در یعنی امور آتیه حفظنده اهتمام اولنه جق اشیادن
اولمغله اول خصوصده سامعی ایقاضدر تاکه وارد اولدقده غافل
اولمیه پس لسان فارسیده بشنو وامثالی عربیده استمع و الا واعلم
کلمه لری کبیدر بعد ذا امور خمسهٔ ماضیه تخلیه خاء معجمه ایله بابندن
اولمغله تقدیم وامور مستقبله تحلیه نوعندن اولمغله تأخیر اولندی
زیرا اساس بنادن مقدم در * چون بکار خویش حاضر بودهٔ *
* آب روی خویش را افزودهٔ * حاضر بوده نك مفعولی و بکار
حاضره متعلقدر و بعد الجمله شرطدر آب روی افزوده نك مفعولیدر

آب

آب رویه وروی خویشه مضافدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (بکارده باظرفیه در تکلم آشفته ده اندر کاردن مفهومدر (بودهٔ ده همزه خطاب ایچوندر که اصلنده یاء محذوفه یه توسل ایچوندر صکره یاخطابه بدل قلنمشدر (بودهٔ ماضیدن قسمدر مصدری بودن در اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح اولوب بوده‌لور وافزودهٔ ده بودهٔ کبیدر (معنای بیت) بودر که چونکه کندی کارکده حاضر اولمشسن آبروی وحرمتکی آرتورمشسن یعنی اکر ایشکی غیره اعتماد ایدوب سپارش قلمزسن بلکه بالفعل حاضر اولورسن فضاحتدن قورتلورسن زیرا بلکه ایل سنك تدبیرکه موافق ایش طوتمیوب سنی تخجیل ایلیه وآب رویك دوکیله خصوصا که کار خطیری شخص وضیعه تفویض ایتمك محل خطردر ولسان ترکده مثلدر که قورده سؤال ایدوب اکسك نیچون قالندر دیمش اولدخی ایشمی غیره اصمرلدم دیو جواب ویرمشدر * از سخاوت آب رو افزون شود * وز بخیلی بی خرد مطعون شود * آب رو شودك فاعلی وافزون مفعولی واز اکا متعلقدر وجمله‌سی ابتدائیه در وبی خرد شودك فاعلی وافزون مفعولی ومطعون مفعولی واز اکا متعلقدر وبعد الجمله ما قبلنه معطوفدر (بخیلی ده یا مصدریه در (بخیل مالی مستحقندن امساك ایدنه دیرلر (بی خرد عقلسزدر (مطعون طعن دندر که مزراق وبو ینوز وامثالیله ضربدر صکره وقیعد ده قولله اولان طوقنمقده بطریق الاستعاره استعمال اولندی قال الله تعالی (وطعنوا فی دینکم) ومبارك دیدکلری مرضه مبتلی اولانه مطعون دیدیلر زیرا طائفهٔ جنك رمحله طعن وضربندن حاصل اولور وبعض نسخه‌ده مطعون یرینه ملعون دوشمشدر علیه اللعنه (معنای بیت) بودر که سخا وجود وکرمدن انسانك حرمتی آرتار وبی عقل اولان بخیللغی اوجندن تعییب وتقبیح وقدح اولنور وخلقك دلنه دوشوب رسوای وبد نام اولور بوراده بی خرد دیدوکی بخیلك نقصان عقلدن ناشی اولماسنه دلالت ایدر زیرا عقل کاملی اولان آدم مقتضای عقل وشرعی مراعات ایدر وامور واجبه ومستحسنه محافظه ده تقصیر ایتمز وبوندن فهم اولنور که مؤمن عاقل هر وجهله محل تهمتدن حذر

ومظان قيل وقال وطعن وتشنيعدن كذر ايلر * هركه حاضر نيست
ندر كارخويش * ريزد آب روى از رخسار خويش * بونك عربى ايله
ترجمه سى كل شخص ليس بحاضر فى فعله ديمكدر پس حاضر
بحسب المعنى نيستك مفعولى وفاعلى هركه يه راجع ضمير در اندر
حاضره متعلقدر وبعد الجمله هركه يه صفتدر زيرا هركه هركسى
ديمكدر كه مبتدادر (آب ريزدك فاعلى واز اكا متعلقدر وبعد الجمله
مبتدايه خبردر (ريزد فعل مضارع لازمدر دوكيلور معناسنه عربى ده
ينصب كبى مصدرى ريزيدندر دوكلك معناسنه انصباب كبى (رخسار
بوقنده تدوين اولنان جميع كتب لغويه ده تحرير ايتدكارى بودركه
رخسار اصلنده رخزاردركه رخ يكاق وزاركه بركلمه نك آخرنه لاحق
اولور موصوفنك كثرتنه دلالت ايدر (كلزار ولاله زار وامثالى كبى
واخرى حرف حلق اولميان كلمه يه متصل اولسه زا ئله سينك قرب
مخرجى اولمق سببيله زا سينه قلب اولنور مثلا رخ زارده رخسار
وشاخ زارده شاخسار وكهزارده كهسار ديثلور ورخده كثرت حقيقيه
اولمامغله رخسارله ذكرى وبيوك يكاق مراد اولور كويا بر قاچ يكاق
حكمنده در واين كمال دقائقده ديمشدركه سار ديه در شاخسار
بداق ديه سيدر چاهسار قيو باشيدر چشمسار بكار منبعيدركه سار
بورا ده بطريق الاستعاره در رخساردكى كبى كه يكاغك اورته سنده
يوجه يرينه ديرلر يعنى يكاغك يومروجه يرى زيرا رخسارده كثرتك
وجهى يوقدر انتهى ملخصا اشته بونك كلامندن سارزاردن
مقلوب اولديغى معلوم اولدى ولكن لسان فرسه مناسب اولان
اعتباراولدركه رخسارده كثرتى كثرت اعتباريه يه حملدر زيرا بونده
مبالغه واردركه مقام مدحه مناسبدر وبونك نظائرى دخى بويله در
حتى شاخساركه بوداقلقدر اكر بربداق اولوب زياده منتهى ايسه
مبالغيه محمولدر وكذلك شاخ نه بوينوزدر براولوب عظيم قرنده
عظيم واريسه كثرت اعتباريه يه راجعدر ولسان عربده دخى بومعنى
جاريدر يعنى مفردى جمع منزله سنه تنزيل ايدوب صيغة جمله تعبير
ايدرلر سرا ويل كبى كويا هرقطعه سى بر سر واله در وعجم محبوبه
جانان دير مع هذا برجاندر زيرا همان بن خسته نك جانى دكلسن جان

عالم

مطلب

عالم سن) وفقنجه برقاج جان ونیچه روح روان منزله سنده دیر پس بو معنایه الف ونونی نسبت معناسنه اخذ ایتمکه حاجت یوقدر وابن کماله بودقائقدن ذهول ایدوب اظهار نقصان دوشمزدی ولکن دیمشلردر که انکل صارم کبوه واول کتابده بومقوله مرجوح اعتبارلر وبلکه سقط سوزلر چوقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کندی کارنده حاضر دکل وایشنی غیره اصمرلر انك آب رویی رخسارندن دوکیلور وحرمتی قالماز وصویی کسلمش اغاج کبی قوریوب قالور فافهم

* هرکرا باخلق بخشایش بود * آب روی اودر افزایش بود *

تقدیری هرکه اورا بود بخشایش باخلق بود آب روی اودر افزایش دیمکدر اورا بوده متعلقدرکه را لام جاره معناسنه در تقدیم اوندیغی که به ارتباطندن وایکیسی کلمهٔ واحده حکمنده اولدیغندن اوتوری در با بخشایشنه متعلقدر بخشایش دخی بودك فاعلیدر وبعد الجمله هرکه یه صفتدرکه هرکه دخی هرکسی تقدیریله مبتدادر (هرلفظی کل افرادی معناسنه احاطهٔ افراد ایچوندر آب روی ایکنجی بودك فاعلی ودر اکا ظرفدر وبعد الجمله خبر مبتدادر (بخشایش اسم مصدردر اسرکیش معناسنه در ولکن بویله مواضعده مصدر معناسنه حمل اولور بخشودندر که اسرکمکدر مرحمت کبی (افزایش دخی بویله در یعنی اسم مصدردر آرتش معناسنه زیرا افزون ارتوق وافزایش آرتشدر مراد مصدردر که افزودن در آرتمق معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکیس که انك خلقه مرحمتی اوله انك حرمتی ارتمقده اولور زیرا رحمت وحرمت بری برینك مقاو یدر پس شول دلده که صفت رحمت اوله انك صاحبی حرمت وعزت بولور ورحمتك نتیجه سی معاونت وامداد وانعام وافضالدر پس مالیله وبدنیله اولانه شاملدر

* باش دائم برد بار وماوفا * تا بروی خویش بینی صد صفا *

دائم ظرفدر برد بار باشك مفعولیدر تا تعلیلیه در بروی ده با ظرفیه درکه بینی یه متعلقدر صد صفا بینی نك مفعولیدر وبعد الجمله مصراع اولك مضمونی تعلیلدر برد بار بواش معناسنه در حلیم کبی فعلدن منقولدر عربی ده قیل وقال کبی یعنی اصلنده برد فعل ماضی وبارانك مفعولیدر صکره حلیم معناسنه نقل اولندی یوخسه وصف ترکیبی دکلدر زیرا

وصف ترکیبی ده مشتق مؤخردر (بارکش کبی که اصلنده کشنده
باردر معمول عامل اوزرنه تقدیم وترکیب اولنور صد فتحله یوزدر مائه
کبی اصلنده سین در وایکسی دخی مستعملدر صفا کدرك ضدیدر
یعنی برنسنه یی شوبندن تخلیصدر (عسل مصفی کبی که شمعدن تصفیه
اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه دائما حول وحلیم اول که صفت
انبیادر وعهدکه طور ووعدکی انجازایله که غدراری منافقلر صفتیدر
تاکه کندی یوزکده یعنی اوزره صد صفا یعنی چوق صفا کوره سن
زیرا صد بویله مواضعده تکثیر ایچوندر بوراده صفادن مراد
حرمتدر زیرا یوزی مصفی ومنور اولان کسه نك حرمتی زیاده در
وبردخی چونکه حرمتدن آب روی ایله تعبیرایتدی صفوت ایسه آبك
لوازمندندر نیتکم آب صافی دیرلر ماء قراح کبی که ایچنده خارجدن
نسنه مخالطه ایتمامش اوله * دوستی با بی هنر عین خطاست *
* ورنداری دشمن اوراهم رواست * دوستی مبتدا با اکا متعلق عین
خبر وخطا یه مضافدر وزحرف شرطدر اصلی وا کردر او نداری نك
مفعول اولی ودشمن ثانیسیدر لاجل الضروره ثانی اول اوزرنه تقدیم
اولنمشدر وبعدالجمله فعل شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقدیری این ناداشتن هم رواست دیمکدر (هنر عیبك ضدیدر نتکم
نجانی نك بو بیتندن معلومدر (بیت (حرفی اوچ اولمغله ایکیسنك)
(برمیدر فی الحقیقه عیب وهنر) وکتب لغویه ده کلورکه هنر
صنعت وصنعتده مهارتدر (هنرمند وهنرور هنرلودر عین بوراده
غیرك مقابلیدر عین خطانك معناسی خطانك غیری دکلدر بلکه
نفس خطادر دیمکدر زیرا عین معانیء کثیره اوزرنه کلورکه از جمله
عین الشیء ذات الشی دیمکدر خطا صواب مقابلیدر الف مقصوردر
مدی خطادر زیرا خطا مهموزدر ناقص دکل مهموزده ایسه الف
ماقبلنك فتحه سنی بیان ایچوندر فارسیده ماضیء مقید واسم فاعل
واسم مفعول آخرلرنده اولان هاء غیرملفوظه کبی هم تخفیفله جمع وضم
معناسنه در بوراده مراد مصراع ثانی مضمونی ایله اولك اجتماع
وبری برینه انضمامیدر ولایق ودرست وجائز دیمکدر اشتقاقی
رفتندر روان مروراید یجی درسرو روان کبی جوازده معناسی مرور

اولمغله عجم جائز كورر مبسن دېجك يرده رواداری دير (معنای بيت) بودر كه بی هنره دوستلق ومحبت ايتمك خطادن غيری دكلدر بلكه عين ونفس خطادر زيرا محبت يا علمی وافر و يا صنعتنده ماهر اولانه كركدر تا كه ظاهر و باطننده اندن مستفيد اوله وعلاقه و الفتدن فائده بوله وعمری هبا وحاصلی هوا اولميه واكر اومقوله هنرسزی دشمن طوتمز وعداوت ايتمزسك دخی جائز وسزادر يعنی نه دوست ونه خود دشمن اول زيرا بی هنر اولمق عداوتی اقتضا ايتمز بلكه اومقوله ناقصلك خصوصنده خالی الذهن اولمق لازمدر كه فی نفس الامر لا يضر ولا ينفع قبيلندندر * تا بماند رازت از دشمن نهان * سر خود باد و ستان كتر رسان * راز بماندك فاعلی ونهان فاعلدن حال وازنهانه متعلقدر سر رسانك مفعولی وبا كامتعلق وكتر مقدره صفتدر كه اول مقدر مفعول مطلق در عربی ايله تقديری اوصل سرك الی الاحباب ايصالا قليلا ديمكدر (بماند بانك ضميله دور زيرا مابعدنده ميم شفويدر ماند مضارعدر اولنده با استقباله تخصيص ايچوندر زيرا لسان فارسيده دخی مضارع حال واستقبال ميانده مشتركدر و بو بايه علامت اشتقاق وادات توسل دخی ديرلر اصلنده مكسوردر راز وسر بر معنايه درکه كتم اولنان نسنه در ضد الشهرة معناسنه لكن راز فارسی وسر عربيدر كتر آزارق معناسنه در تفصيلی بالاده در بو راده قلت عددن كنايه در رسان امر حاضر در مصدری رساندندر و رسانيدن ايرشدرمك معناسنه (معنای بيت) بودر كه تا كه سنك رازك دشمندن نهان قاله يعنی دشمندن مستور اولمقدن اوتوری كندی سركی دوستلره آزارق سويله يعنی هيچ افشا ايتمه زيرا ديمشلردر كه كل سر جاوز الاثنين شاع يعنی ايكی لبدن چقان سر درون احباب قولاغنه كيرسه دخی آخر دشمن اغزنه دوشر وضبطی قابل اولمز پس آنی درون دلده حفظ ايد وب هيچ برفرده آچامق كركدر والا بردخی قپانمز و بونده مطلقا سر داخلدر كرك اسرار كونيه وكرك اسرار الهيه زيرا همدل نادر ورازدار كيابدر و بو فقير نيجه اسرار الهيه احباب نامنه اولنلر ايچون تحرير ايتمش ايدم آخر اعدا الننه دوشوب نيجه زحتلر چكلدی * تا نكری پيش مردم شرمسار * آنچه خود ننهاده باشی برمدار *

پیش نکردی یه ظرف وشرمسار مفعول وجمله سی مصراع ثانی یه
تعلیلدر آنچه آن چیزی که دیمکدر که مبتدادر خود مبتداء ثانیدر که
انت مقامنده در نهاده کرچه فعل ماضیٔ مقید منفی در فاما نفی
حقیقتده باشی یه قید ونهاده بحسب المعنی اکا مفعولدر فارسیله تعبیری
نباشی نهیده اوعربیله لم تکن انت واضعه دیمکدرکه بعدالجمله
خوده خبر وخود دخی بعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وبرمدار جملهسی
خبردر تا تعلیلیه نکردی کاف عجمی ایله نشوی معناسنه در شرمسار خجل
اوتانمش معناسنه ودعا نقده کلور که شرمسارك اصلی شرمهساردر ترکیب
اولنجق ها حذف اولنمشدر شرمه دهکی ها نسبت ایچوندر سارده کی
ها کبی (شرم اودر شرمه اودر لودر کشی اوتانجق باشنی اشاغه
صلار اثر حیا اندن ظاهر اولمغین اکا نسبت ایدرلر بر کسه اوتانسه
خجالت کاسه شرمسار اولدی دیرلر (برمدارده بر استعلاء افاده ایدر
مدار نهی حاضردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر برداشتن و برداریدن رفع
معناسنه یعنی قالدرمق پس مدار قالدرمه دیمك اولور (معنای بیت)
بودر که تا که خلق اوکنده خجل اولمیه سن یعنی انلرك یانلرنده
اوتانمقدن اوتوری اول نسنه یی که سن کندك قومامش اولاسن
الکله قومدغك نسنه یی قالدرمه تا که تهمت وخجالتدن خلاص اولاسن
زیرا اول نسنه نك محل مخصوصده وضع اولنمدیغی بر مصلحته دائر
اولا که واضعی بیلور و بومعنی بین الناس کثیر الوقوع در انکیچون
فضوللق ایدنلر آخر شرمسار اولورلر پس خانهٔ غیرده وامثالنده
اوضاع غیره وضع ورفعیله مداخله ایتمه زیرا سرندن بی خبر سن
*ای برادر پردهٔ مردم مدر * تاندرد پرده ات شخص دکر* پرده مدرك
مفعولیدر شخص دردك فاعلی و پردهات مفعولی بعد الجمله تعلیلیهدر
(پرده حجاب ونقاب مدر دالك فتحیله نهی حاضردر مصدری
دریدن در کسرله یرتمق و بجمك معناسنه واهل لغت انی کرچه کسره
باینده درج ایتمشلردر عبارت شیخ فتحله استعمالنه دخی شاهد در
و بوستان سعدی ده دخی کلور (بیت) تو بینا وماخائف ازیکدکر)
(که تو پرده پوشی ومابرده در) و یوسف زلیخای مولانا جامیده کلور

بیت

(بيت) قدم ازراه غمازی بدرنه) (که باشد پرده پوش از پرده دربه)
وحليمی ده دخی دیرکه (در قپو وادات ظرفيه ودر يدن لفظندن
صيغهٔ امر ووصف تركيبيدر مثلا پرده در كبی (ندرد فعل مضارع
منفی در مصدری ذکر اولنسان دريدن در ولکن کسره به کوره دالك
کسره سی وفتحه یه کوره فتحه سیله تلفظ اولنور رانك تشديدی لاجل
الضروره در والا اصلنده مخففدر ومواقع ضرورت مستثنادر
زرا لفظنده واشانده دخی جاری در (پرده ات فصلله در زيرا وصله
ضرورت یوقدر واهل لغت ديمشلردرکه اکر تاء خطاب آخرنده
هاء علامت اولان کلمهء متصل اولسه برهمزهٔ مجتلبه زياده ايدرلر
بندهات کبی وکاه ضرورت ايچون اول ها وهمزه یی حذف ايدرلر
درخزينت کبی که درخزينهات تقديرنده در وتاء خطاب وميم متكلم
وشين غائبه اصطلاح شعرادە حرف اضافت ديرلر كما فی اللغات
شخص عريبدن انسانك وغيرينك ايراقدن كورينن قرالتی سيدر صكره
كسه معناسنده استعمال اولندی (معنای بيت) بودرکه ای برادرم
وآخرت قرنداشم وبرادر كبی محبوبم خلقك پرده سنی يرتمه يعنی كزلو
اولان عيوبنی كشف ايتمه رفع پرده ايدوب مستوری كشف ايدر كبی
بلكه حقك ستاريتی صفتيله عمل ايله وخالقك خلقيله متخلق اول
تاكه برغيری كسه دخی سنك پرده كی يرتميه زيرا اتدوكوكه كوره
بولورسن خيرا وشرا وحديث قدسيده كلور (ياعبادی انما هی اعمالكم
تردعليكم) كل ايدی بصيرت اوزره اول كه رحمانی وملكی وشيطانی
ونفسانی هرنه دوراو صورت اولورسه سندن اولور خارجدن نسنه

یوقدر * باهوای دل مكن زنهار كار * تا نيارد بس پشيمانيت بار *
با مكنه متعلقدر كار مفعولدر زنهار كلمهٔ تنزيه وردعدر كلا معناسنه
ودقايقده كلوركه زنهارك اصل معناسی صقين درامّا وصيت وسپارش
محلنده تأكيد ايچون استعمال اولنور (بس بوراده باء عربی ايله بسی
وبسا كبی كثير معناسنه در (پشيمانيت ده اولان تاء خطاب معناده
نيارده قيد در وتا نيارك مفعول اولی (وبار كه يمش ومحصول
معناسنه مفعول ثانی در وبس پشيمانی باره عطف بياندر تقديری
تانيارد بار بس پشيمانی (معنای بيت) بودركه صاقن هوای دل

وشهوت طبعی کنـد که کار ایله وآنی ایش طوتمه تاسکا محصول
کتورمیه که اول محصول چوق پشیما نلقدر وزیاده ندامتـدر یعنی
هوای نفسـه وآرزوی دله تابع اولان صکره چوق نادم اولور زیرا
داعیهٔ شرع وعقل کامل اولمدیغنه ایش طوتمق اولمازوانک که ایشی
هوی وهبـا اوله نه هدی ونه خدا قبوسیدر وآخر انک مطرحی آه
وندامت قبوسیدر فافهم جدا * قدر مردم راشنـاس ای محترم *
تاشنـاسد مردمان قدر توهم * قدر شناسك مفعولیـدر مرد مان
شناسدك فاعلی وقدر مفعولیدر و بعد الجمله تعلیلدر (قدر مقداردر که
کمیت دخی دیرلر مقصود وزن عقل واعتبـارله اولان قدر یدر نتکم
برکیسه یی مدح ایتسه لر وزنده آغر چکر دیرلر (شناس شینك مجمه نك
کسریله امرحاضردر مصدری شناختن درآکلق معناسنه مضارعنده
خا سینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دینلور محترم حرمتلو ومعزز
ومکرم بونده محل قدرده محترم لفظنده اصابت ایتـدی هم جمع
وموافقت ایچون اولدیغی مرارا اشارت اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه
ای محترم ومعزز کسه قدر مردمی فهم ایله وخلقی مراتبنه تنزیل ایت
تاکه مردملر یعنی آدم اوغلنلری دخی سنك قدرکی بله لر وسنی عالی
طوته لر و بوایکی فهمك اثری بربره مجتمع اوله والا خلافی بربره کلور که
ایکی طرفدن دخی حرمتسزلکدر الحاصل خیرا وشرا انسان عمانه
کوره مکافات اولنور * تازبانت باشد ای خواجه دراز * دست کوته
دار وهرجانب متاز * زبانت باشدك فاعلی ودراز مفعولی و بعد الجمله
ظرفیه در زیرا تا بوراده مادام معنـاسنه در دست دارك مفعول اولی
وکوته ثانیسی وهرجانب متازه متعلق و بعد الجمله دار جمله سی اوزرنه
معطوفدرخواجه بای و پیر وعزیز وداناشمند وقوش ایبوکی و بعضیلر
دیدیلر که خوچ اصلنده جیم عجمیله قوش ایبوکی در مثلا خروس
وطویغر وهدهد وامثـالنك تاجیدر بوسببدندر که تعظیم قصـد
ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بوصورتده آخرنده اولان
ها تخصیص ایچون اولور (کوته هاء ساکنه ایله کوتاه دن مخففـدر
قصه دیمکدر قصیرکبی که درازك مقابلیدر کداوزوندر طویل کبی (متاز
نهی حاضردر مصدر اصلیسی تاختن در سکرتمك وقتی ایومك معناسنه

مضارعنده

مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده دينلور ومصدر فرعيسى
تازيدن در زيرا بعدالقلب اخذ اولنمشدر (معناى بيت) بودركه
اى خواجه مادامكه سنك دلك اوزون اوله وخلقه اطاله وپرده در
اولمقدن خالى اولميه سن مرادك اولان نسنه دن الكى قصه طوت
وهر جانبه يلوب سكرتمه يعنى هرقنغى جانبه هرنه مراد ايچون
حركت اينسك الك مطلوبه ايرشمزواندن كوتاه قالور پس بوكلامده
محذوف واردركه بحسب المقام مفهوم اولمغله طى اولنمشدر وبونده
تاى تعليليه طوتوب زبانك دراز اولمقدن اوتورى يعنى اكرديلرسك
زبانك دراز اوله دلكى كوتاه طوت ديو معنى فاسدر زيرا كلامك
ماقبلنه مخالفدر وپردخى لسان عامه دن خارجدر اكرچه من عرف الله
طال لسانه وفتحه الى دنيادن چكوب علاقات طرفنه حركتدن
منقطع اولان عارف بالله اولديغى جهتدن طويل اللسان اولور يعنى
چوق سويلر ومعروفك اسما وصفاتنى شرح ايلر * هركرا قدرى نباشد
در جهان * زنده مشمارش كه هست از مردكان * بونك تقديرى
هركسى كه نباشد اورا قدرى درجهان مشمارش زنده كه از مردكان
ديمكدر وبونك نظائرنك اعرابى سبق ايتمشدر (مشمارش نهى حاضردر
مصدرى شماريدن در ضمه صايمق معناسنه بوراده لاجل الضرورة
شين اسكان اولنوركه لفظى بومقامده تعليل ايچوندر وهست است
معناسنه دركه مردكانه قيددر تقديرى از مردكانست ديمكدر مردكان
مرده نك جمعيدر ميت معناسنه كه زنده نك مقابليدر كاف مرده
آخرنده اولان هاء غيرملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر تنكير بالاده
مشعر وحدر (معناى بيت) بودركه هركسنه نك كه بدخوى
وبد زبان اولديغندن اوتورى دنياده قدر واعتبارى اولميه سن آنى
زنده صايمه زيرا اويله كس مرده لردندر يعنى ميت حكمنده در الحاصل
خوار وحقير اولان كمسه نك حيات دنيويه سى ممات كبيدر وحقارتنه
سبب اخلاق رديه در * ازقناعت هركرا نبود نشان * كى توانكر
سازدش مال جهان * تقديرى هركسى كه نبود اورا نشان ازقناعت
كى سازدش مال جهان توانكر ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهردر
قناعت قسمته رضا وزياده طلب ايتمامكدر اوراده را لام جاره معناسنه در

عرب له دیر (توانكر قادردیمكدر زیرا توان قدرت وكر كاف عجمی ایله
ادات فاعلدر كه تركیبده بجی معناسن افاده ایدر (زركر قیوبجی در
توانكر قدرت بولیجی در (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك
معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنور (معنای بیت) بودركه
هركسه كه انك ایچون قناعتدن نشان اولمیه وموجود اولان مرتبه دن
زیاده سن طلب ایلیه چون آنی مال دنیا توانكر وغنی دوزر یعنی
اهل حرصی بتون مال عالم طویرمز وهرنقدر چوق بولسه طویدم
دیمز بلكه قبرده طوپراق طویورركه استخوان ودیده سنك ایچنه
طولار پس نعیمك مزیدنی آخرته آلیقومق كركدر * دائما می باش
از حق ترسكار * باش نیز از رحمتش امیدوار * دائما ظرفدر
از ترسكاره متعلقدر ترسكار می باشك مفعولیدر امیدوار ایكنجی باشك
مفعولی اولدیغی كبی از رحمت امیدواره متعلقدر ترسكارده ترس فتحله
سمدر قورقو معناسنه مصدری ترسیدندر كه قورقمقدر (كار كاف
عجمی ایله ادات مبالغه دركه فعل ماضی وامر وبعض اسما اواخرنه
لاحق اولور وكثرت معناسن افاده ایدر كه معنای مبالغهٔ اسم فاعلدر
پروردكار كبی كه كثیر التربیه در رب كبی وآمرزكار كبی غفور معناسنه
ویا كاركبی كه آكدر یجی دیمكدر وحلیمی ده كلور كه اسم فاعل
مقامنده مصدردن براسم اخذ اولنوب آخرنه كار الحاق ایدرلر مثلا
ساختن لفظندن ساز آلوب سازكار دیرلر موافق معناسنه انتهی
بوصورتده ترس دخی ترسیدن لفظندن اخذ اولنوب ادات كار الحاقیله
مبالغهٔ اسم فاعل معناسن افاده ایدوب زیاده خائف دیمك اولور وبویله
دیمك دخی جائزدركه (ترس ترسنده دن ترخیم اولنمش اوله وصف
تركیبی ده اولدیغی كبی بوصورتده ادات مبالغه اسم فاعل آخرنه كلمش
اولور نتكم توان دیرلر كه اسم قدرتدر وتواند مراد ایدرلركه فعلدر
ومطلق اسمه لاحق اولمق جائز اولدیغی ذكر اولنسان یادكار لفظندن
وخداوندكاردن وامثالندن مستفاددر زیرا خداوندكار صاحب
ومالك معناسنه در مبالغه طریقیله ملوك وسلاطین كبی وبحسب
الاعتبار عزیزلره واهل كمال اولنلره دخی اطلاق اولنور حضرت
مولانایه خداوندكار دیدكاری كبی (نیز نعمة الله ده كلور كه نیز حرف

مطلب

عطف در دخی دیمکدر وینه معناسنه انتهی ینه ایضا معناسنه در
بو مقامده اولدیغی کبی ولیکن نیزک حرف عطف اولماسنده شبهه
واردر دیو بعضیلر اعتراض ایلشلردر زیرا اسب واستر را سوار کشتند
دیجک یرده اسب نیز استر را دنلمز وبو فقیرک فهم ایتدیکی بودر که
حرف عطف دخی معناسنه اولمغله نیز دخی معنای دخی بی مشتمل
اولمغله اوحکمده قیلدیلر پس بوندن نیز فی نفس الامر حرف عطف کبی
استعمال اولنمق لازم کلمز و فائده کلورکه نیز لفظی ده معناسنه در
مثلا ترک اولده دیر عجم او نیز دیر نیزک نوزدن فرقی بودر که نوز
دخی در اولنده ها زیاده ایدوب هنوز دیرلر انتهی بالاجمال بو فرقک
تحتنده طائل یوقدر زیرا ده ودخی بر معنایه در وهنوز دخی شمدی
معنالرنه کلور مقامنه کوره (امید وار کتب لغویه ده کلور که وار ادات
نسبیه در قرواد کبی ومصاحبت ایجوندر امیدوار وبزکوار کبی
امیدلی وعظمتلو دیمکدر رود فائده کلور که وار لسان فارسیده
مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر که ترکی دلده اندن یرارایله تعبیر
ایدرلر راه وار که آت اوصافندندر بوله یرار آت دیمکدر در شهوار که
انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر کوشوار کوپه در قولاغه
مناسبی اولمق اعتباریله در مناسبت مشابهتدن بر نوع اولدیغندن
اوتوری مقام تشبیهده ده وار استعمال اولنور قروار کبی برکسیه
برنسنه لایق واول کسیه سزاوار واول نسنیه سزاوار دیرلر (بزرکوار
اولویه لایق اما ولولغه لایق معناسنده استعمال اولنور بوصورتده
بزرکوارک اصلی بزرکی وار اولور که اندن اختصار اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که دائما حق تعالی دن زیاده خوف ایدیجی اول
ومکرندن امن اوزرنه اولمه زیرا کفردر وینه رحمتندن امیدلو
ورجالو اول ونا امید اولمه که بو دخی کفردر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر
قال تعالی (لا تأمنوا مکر الله) وقال تعالی (لا تقنطوا من رحمة الله)
لایة فافهم جدا * برعدوی خویش چون بابی ظفر * عفو پیش
آور زجرمش درکذر * تقدیری چون یابی ظفر برعدوی خویش
پیش آور عفو ودرکذر از جرمش دیمکدر که اعرابی بوندن ظاهردر
(یابی فعل مضارع مخاطدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه

مضارعنده فا بابه قلب اولنوب باید و باینده دینلور (ظفر عربی در مطلوبه فوز وغالب اولمق (عفو عربی در ذنبدن تجاوز واثرنی محودر و دعاده کلور (اسألك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة (عفو اصلنده قصد معناسنی مشتملدرکو یا سندن عفو ایتدم دیمك ازالهٔ ذنبی قصد ایتدم دیمکدر (جرم ضمله عربی در اکتساب مکروهده استعمال اولنور اصلی جرم در فتحله که آغاجدن یمش کسمك معناسنه در (کذر بورا ده امر در مصدری کذشتن در وازکلك و بربردن بریره کچمك وصالیو یرمك مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد دینلور (معنای بیت) بودرکه چونکه کندی دشمنك اوزرنه ظفر بوله سن وغالب اولاسن عفوی اوکوکه کتور وانك کناهندن کچ یعنی عفو راجح اولان مقامده والاشرعدن وقلبدن استغنا ایله واکا کوره عمل قیل زیرا بعض اعدا واردرکه قتلی و یاغیری وجهله مؤاخذه سی لازمدر نتکم بعض حیوانات حل وحرمده قتل اولنور فاره وکلب عقور وعقرب ودولنکج دیدکاری قوش کبی * با تواضع باش

وخوکن باادب * صحبت پرهیزکاران می طلب * با ما بعدنده امره یعنی باشه متعلقدر وخو دخی کنه مفعول و باکا متعلقدر و بعد الجمله جملهٔ اولی اوزرنه معطوفدر صحبت ما بعدنه مضاف و می طلبه مفعولدر تواضع عبودیت نفسی بیلوب تذلل ایتمکدرکه مقابلی کبردر ور یاستدر انکیچون درویش ریاست اهلی اولماز (ادب امور مستحسنه یی رعایتدرکرك عباداتده وکرك معاملاتده وکرك عاداتده وانك جزئیاتی چوقدر انسان کامل کرکدرکه هر بابده عهده سندن کله (وپرهیزکاران پرهیزکارك جمعیدر پرهیزکار صفت مشبهه در اهل تقوی معناسنه (می طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمك معناسنه مضارعی می طلبد کلور اصلنده عربیدر ولکن عجم تعجیم وتصریف ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه تواضع صفتیله اول وادبله خوی ایله واهل تقوی صحبتنی طلب ایت اشقیا مجلسنه اوتورمه زیرا تواضع وادب صفت انبیادندر علیهم السلام ومتواضع ومتأدب اولان کمسه انبیا ایله مجانست ومناسبت ایتمکله وصف مذکور علو درجه سنه سبب اولور وکذلك مجالس تقوی مجلس رحمت و مجلس

اهل

فسق مجلس غضبدر بناء على هذا اعوذ برضاك من سخطك موجبنجه
اسباب غضبدن فرار ودائرۀ رحمتده قرار ايلمك كركدر وانسان بالفعل
فسق ايتمك دكل بلكه فاسقـه وآلات فسقه نظر ايتمك بله منهيدر

* برد بارى جوى و بى آزار باش * تا كه كردد در هنر نام توفاش *

برد بارى مابعدنه مفعولدر (و بى باشه متعلقدر و بعـدا لجمله جوى
جملهسى اوزرنه معطوفدر (نام كرددك فاعلى وفاش مفعوليـدر
ودر آكا ظرفدر برد بارى ده يا مصدريه در برد بار حمول وحليم دن در
نتكم تفصيلى مرور ايتدى (جوى امردر مصـدرى جو يدن در
آرامق معناسـنه (آزار آزردن لفظندن مشتقدر واسم مصدردر
آزردن وآزاردن آزارلمق وانجتمك وسوكمك معناسنه (هنر خصال
حيده وصنعت ومهارتدر (فاش عربيدر اصلنده فاشى در تخفيفا
ياسى حذف ايدوب فاش استعمال ايدرلر فشو عتو وزنى اوزرنه
برنسـنه نك انتشار وظهوريدر نتكم مرور ايتدى (معنـاى بيت)
بودركه يواشلق آره ودله يعنى خلقك هرنه ايسه بوكن كتوريجى اول
وبى آزار اول يعنى كمسه يى رنجيـده ايتمه وسب وشتم ايله ودهانكى
محفوظ طوت تاكه هنرده نامك فاش ومنتشر اوله يعنى بو يله خصال
حيده واخلاق جيلهك سببيله لسان ناسده ايونامك سويلنه وخلق
سنك حسن حالكه شهادت ايده لركه انتم شهـداء الله فى الارض
موجبنجه انلرك حسن شهادتلرى عنـدالله قبوله قريندر خصوصا
ديمشلردركه قرق نفركمسه برولى عرفى حكمنده در ولى نك شهادتى
ايسه مقبولدر زيرا تزكيۀ نفس ايتمكله كلام شوب اغراضدن خالصدر

* همچو ترياقند دانا يان دهر * قاتلند اى خواجه نادان چو زهر *

همچو ترياقنـد مقدم خبر ودانايان دهر مؤخر مبتـدادر قاتلند ايله
نادان دخى بو يله در (همچو كلمۀ تشبيه در مثل معناسنه در هم لفظى
موافقتـه دلالت ايدر مألى تشابهدر كه ايكيسى برى برينه تشبيهده
موافقدر ديمكدر كويا دانا ترياقه بكزه ديكى كبى نافع اولمقده ترياق
دخى دانايه بكزر مفيد اولمقده نتكم علم بيانده كلور (بيت) رق الزجاج
ورقت الخمر) (فتشابها وتشاكل الامر) (فكانما خمر ولاقدح)
وكانمـا قدح ولاخمر) ترياقند اصلى ترياق اند راند بو واده است

كه رابطه در انك جمعدر ياران من اند بنم يارلرمدر ديمكدر ترياق ودرياق
كسرله معروف نسنه دركه زهرلرك مضرتن دفع ايدر يعنى بردواء
مركبدركه ابتداانى ماغنيس ديدكلرى حكيم اختراع ايلدى صكره برحكيم
دخى كلوب لحوم افاعى زياده سيله انى تتميم ايتدى وتاريخ كزيده ده كلوركه
دفع زهر ايچون مارافعى دن معمول اولان ترياقى افريدون ديدكلرى
پادشاه دوزدى وقاموسده كلوركه ترياق يونانى در صكره تعريب
اولنمشدر وصحاح جوهريده فارسى معربدر ديمشدر يعنى فارسيده
ترياكدر صكره كاف قافه تبديل اولنوب ترياق دنلمشدر نتكم ساختهٔ
افريدون اولمق اكا دالدر زيرا افريدون ملوك عجمدندر ولكن كلام
قاموس اصحدر زيرا حكما يونانيه در ومعاجين وادويه انلردن قالمشدر
پس اصلى ترياددر تاورانك كسره لرى وياناك تشديديله (دانايان دانانك
جمعيدر اصلى داناآن در همزه ايله كه آن ادات جمعدر ولكن تخفيفا
همزه يايه قلب اولنمشدر دانا صفت مشبهه در مبالغه ايله عالم معناسنه
عليم كبى ومفتاح اللغه ده كلوركه صفت مشبهه مضارعدن مشتقدر
طريق اشتقاقده كاه فعل مضارعك آخر حرفن الفه ابدال ايدوب
مثلا كويد وبيند لفظلندن كويا وبينا ديرلر وكاه الفه برنون ضم
ايدوب مثلا كريد ونالد لفظندن كريان ونالان ديرلر وبوصيغه ايله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه ده جائزدر انتهى وبعضيلر ديديلركه
صفت مشبهه امردن مشتقدر مثلا داناده دان امردر آخرنه الف
زياده سيله صفت اولور ودقايقده كلوركه دان اسم فاعلدر دانستن دن
معناسى بليجى در داننده دن ترخيم اولنمشدر نكته دان وخرده دان دن
جز اولان دان دخى بومعنايه در دانا بللو ديمكدر شول الف كه آخر
كلميه لاحق اولور معناى اتصاف افاده ايدر شول حالتكه عارض
اوله انده ادات توصيفه مندر حاجت مندكبى وشول حالت خلقى
اوله انك اداتى الفدر بيناده كى تواناده كى كبى دانانك مقابلى نادان در
كسك مقابلى ناكس ومردك مقابلى نامرد اولديغى كبى لسان فارسيده
نا ادات سلبدر اول كلميه داخل اولوب مدخولنك مدلولنده اولان
وصفى موصوفندن سلب ايدر بوقاعده اوزره نادانك معناسى بليجى
دكلدر ديمكدر نتكم نامردك معناسى ار دكلدر ديمكدر انتهى (دهر

اضلنده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسنه دك اولان مدتك اسميدر
صكره هر مدت كثيره ده استعمال اولنــدى زمان ايسه مدت قليله
وكثيره اوزرنه واقع اولور دهرى ديرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده
دهرله مراد زماندر قال الله تعالى (ومايهلكنا الا الدهر) اى الزمان
(قاتلند بونك دخى اصلى قاتل اندر قاتلر در معناسنه قتل جسددن
روحى ازاله در موتله فرقى بودركه موت فوت حياتله اولور قتلده ايسه
مباشرك فعلى معتبردر (زهر آغو ديدكلرى يدر زهره اوددر مراره معناسنه
زياده آجى اولديغندن اوتورى يعنى اكا نسبت ايدوب زهره ديديلر
و ياد زهر ديدكلرى مصلح زهر ديمكدر (معنـاى بيت) بودركه زمانك
عالملرى وجهانك فاضللرى ترياق فاروق كبى دركه زهر جهله محض دوا
ومرض نفسه عين شفادر نادانلر ايســه بونلرك خلافيدركه زهر
هلاهل كبى قاتل ومضردر پس نافعــدن استفاده وضاردن مباعده
ايده كور قال الله تعالى (وهديناه النجدين) يعنى الله تعالى سنى طريق
خيره وشره هدايت ايلمش واسبابنى بلدرمشدر همان سندخى مهتدى
اولوب طريق خيره سلوك وطريق شردن رجوع ايله فافهم * مردم
از ترياك مى يابد نجات * خودكسى اززهركى يابد حيات * تقــديرى
مى يابد مردم نجات از ترياك كى يابد كسى حيـات از زهر ديمكدر كه
مردم يابدك فاعلى ونجـات مفعولى واز اكا متعلقدر كسى وحيـات
وازدخى ايكنجى يابده كوره بويله در (يابد ياء مثناتك باء موحده اوزرنه
تقديمى ايله مضارعدر مصدرى يافتن در مضارعنــده فا يه قلب
اولنوب يابد ويابنده ديرلر (خود بويله برده آخر لفظى كبى مقام تعريضده
استعمال اولنور تتكم تصوير معنـاده كلور (معنـاى بيت) بودركه
آدم اوغلانـنك مسموم اولانى ترياكدن نجـات بولور وهلاكدن
قورتلور خود بركســه زهردن قچن حيات بولور يعنى بويله اولديغن
بيلورسن وسكا ديملو دكلدر وانى بلمامك عجبدر ايمــدى داناتله
نادان دخى بويله دركه دانا علم وكمالى ايله هلاك معنويدن نجاته سبب
ونادان جهل ونقصانيـله هلاكه مؤديدر بوسـببدندركه علم نور
وروح وفيض ديرلر زيرا باعث روشنايى وبادئ حيات جاودانى در
جهل ايســه ظلمت ومزيل الحيات وعين بيوستدر والله الحفيظ

صبر و علم و حلم تو باغ دلند حرص و بغض و کینه زهر قاتلند* بعض نسخه‌ده صبر و علم و عقل تو و بعضنده صبر و علم و حلم تریاك دلند دوشمشدر ولکن علم عقلده داخلدر و باغ دخی تریاکلك افاده ایتدوکی حیاتی افاده ایدر نتکم آشغه‌ده کلور اکرچه تریاکله زهرك ظاهرده مناسبت ضدیه واردر (باغ عجمده رومده بغچه دید کلری در که هر نوعدن اشجاری مشتملدر اوزم چبغنه اختصاصی یوقدر و باغ و باغچه‌یه بالطبع میل ایدوب سبب انشراح صدر و باعث حیات دل اولدیغیچون اول ایتلریله تریاکه بدل باغ ذکر ایتدی زیرا تریاك زهرك مضرتن دفع ایتدوکی کبی سیر باغ دخی انقباض وکدورتی دلدن ازاله ایدر وانبساط وصفا وحیات بخش اولور (دلند قاتلند ده اولان آند بالاده‌کی کبیدر (بغض حبك ضدیدر یعنی بغض نفسك برنسنه‌دن نفرتی وحب نفسك برشیئه انجذاب ورغبتیدر ودیمشلردر که عداوت ایله بغضك فرقی بودر که عداوت بغضادن اخصدر زیرا هر عدو مبغضدر فاما هر مبغض عدو اولماز مثلا بعض اشخاص بری برندن بالطبع نفرت ایدر فاما اورتاده موجب عداوت اولیجق انتقام ایچون کین طوتمقدن خالی دکلدر (کینه کاف عربی‌نك کسریله خشم وقلبنده دشمنلك طوتمق وانتقام المق دله مکدر که عرب حقد دیر (کینه ور کینلودر بقیهٔ مفردات بالاده‌در (معنای بیت) بودر که سنك صبر و علم وحلم وعقل وسائر صفات وخصال حمیده‌ك باغ دلك وسبب انبساط وباعث حیاتکدر تریاك کبی زیرا بومقوله فضائل ایله قلب زنده اولور نتکم حرص و بغض وکبر وکینك وامثالی قاتل حیاتکدر زهر کبی زیرا بومقوله رذائل ایله قلب مرده ونفس زنده اولور مقصود اصلی ایسه نفسی قتل وقلبی احیادر و بو معنی حیات حقیقیه اربابی ایله صحبته منوطدر زیرا زنده ایله اختلاطدن زنده‌لك حاصل اولور مرده ایله الفتدن مرده‌لك وجود بولدیغی کبی* فخر جمله کارهانان دادنست*

در بروی دوستان بکشادنست* فخر مبتدا وجمله دخی همزهٔ اضافت تقدیریله مابعدنه مضافدر اصلی جملهٔ کارها درکه لاجل الضروره همزه حذف اولنمشدر دادنست خبردر ونان آنك مفعولیدر در بروی بکشادنه متعلقدر بکشادن خبر بعد خبردر (فخر نازلنمق وخصالله

تمدحدر افتخار کبی (نان خبزدر نان اصل اولمغله تخصیص ایلدی
پس ادام دخی مطلقا اکا منضمدر (بروی برروی دیمکدر که رانك
حذفیله تخفیف اولنمشدر (کشادن اچمقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر اوانده بامضموم اوقنور کافك ضمه سنه
اتباعا اکرچه بو راده کاف لاجل الضروره اسکان اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه جمله کارلرك فخری یعنی انسان انکله فخر
وتمدح ایتدیکه صالح وسزا اولان ایش نان ویرمك واطعام طعام
ایتمکدر که قرآنده مواضع عدیده ده مدح وترغیب اولنان صفت جمیله
وخصلت جلیله در ودوستلرك یوزی اوزرنه قپویی اچمقدر یعنی
کشادهٔ باب اولوب آینده وروندهیه اکرام وانفاق ایتمکدر کویا
کشاده در اولمق سخا وضیافتدن و بسته در اولمق امساك وادخاردن
کنایه اولدی و بوراده دوستانی تخصیص ایتدی زیرا بطریق الزیاده
کلوب کیدن احبابدر اعداد کل وبردخی اهل تقوایه رمزدر زیرا
حدیثده کلورکه (لایأکل طعامك الا تقی) اکرچه حضرت ابرهیم
علیه السلام بذل عام ایدردی وبوندن مراد ذی قدرت اولانی اطعام
وانفاقه ترغیبدر زیرا معسراولنلره حرج یوقدر * کرچه دانا باشی
واهل هنر * خویش را کمتر زهرنادان شمر * تقدیری کرچه باشی دانا
واهل هنرشمرخویش را کمتر زهرنادان دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهر
اولور کرچه کرحرف شرطدرکه اکردن تخفیف اولنمشدر ورچه دخی
دیرلر ولکن چه بوراده اتباع طریقیله در بونسخه بشقه معناسی
یوقدر (شمر شینك ضمی ومیمك فتحیله امردرشمردندن ضمتین ایله صایمق
معناسنه ماضی دخی بویله درشمردکبی مضارعی شمرد کلور میمك فتحیله
بوکلمه نك تفصیلی بالاده در (معنای بیت) بودرکه اکرچه دانا واهل
هنراوله سن یعنی بوصفتلرله متصف اولورسکده ینه کندیکی هرناداندن
اقل وانقص عد ایله زیرا کمال انسانی بونده در وشول که منم دیکر
نیست دیر قصورنه واقف اولمدیغندن در وبو بابده اعلم الخلق علمنا
ماجهلنا دیدی وماعرفناك حق معرفتك دیو اعتراف ایلدی وحق تعالی
(وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) بیوردی پس حقدن آکاه اولان کمسه یه
دعوی دوشمز بلکه تواضع دوشر زیرا دیمشلردرکه فی کل شیٔ وفیه

کل شیٔ فافهم جدا

* * تنبیهات اخری * *

شد دو خصلت مرد نادان را نشان صحبت صبیان و رغبت بازنان*
دو شدك فاعلی و خصلت فاعلدن تمییز در نشان مفعولیدر مرد نشانه
متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه‌در نادان مرده صفتدر صحبت دودن
بدلدر معطوفله بله (خصلت بو راده رذیله در (صبیان صبی نك
جمعیدر که هنوز سوددن کسلمین اوغلانلر بوراده صبیان ایله مراد
احداث در یعنی حدیث السن اولان اوغلانلر و تازه‌لر در (رغبت
برنسنه یی حرصله ارادت وطلبدر زهدك مقابلیدر که زهد اعراض
ورغبت توجه واقبالدر (بازنان ده با فی معناسنه ظرفیه در و یا الی
معناسنه‌در زیرا رغبت فی و یا الی ایله استعمال اولنسه حرص واقبال
وعن ایله مستعمل اولسه زهد واعراض مقتضا ایدر (زنان جمع زندر که
مقابل مرددر (معنای بیت) بودر که ایکی خصلت رذیله مرد نادان
ایچون نشان وعلامتدر یعنی هر کیمده که بو ایکی خصلت اوله اول کمسه
جهلا وسفها قبیلندندر عقلا واهل وقار کروهندن دکل اول ایکی
رذیله نك بری تازه‌لرله صحبت و مجلسلرنه ملازمت و بری دخی زنلره
رغبت وحرص وانلرله الفت ومزاوجه‌در زیرا ایکیسی دخی خفته
دلالت ایدر اکرچه خاتونلرله مخالطه فی الجمله مشروعدر تمتع وتناسل
ایچون فاما تازه‌لرله صحبت بالکلیه ممنوعدر زیرا مواضع تهمدندر مکر که
ضرورت قویه اوله تعلیم علم وکتابت وصنعت وامثالی کبی* ناخوشی
درزندکانی ای واید* مرد را ازخو یی بد کردد بدید* ناخوشی مبتدا
ودرزندکانی اکا صفتدر تقدیری ناخوشی که درزندکانی حاصلست
دیمکدر بدید کردد‌ك مفعولی ومرد اکا متعلق واز بد یده متعلقدر
ومردك تعلقی را لام جاره معناسنه اولمغله در و بعد الجمله مبتدایه
خبردر ناخوشی‌ده یا مصدریه‌در (ناخوش ناملایم دیمکدر (زندکانی
بالاده تحریر اولندیکه زندکی دیری لکدر حیات کبی کاف زنده آخرنده
اولان هاء غیر ملفوظه دن بدل و یا نسبت ایچوندر زندکانی درلکدر
حیاتدن تمتع معناسنه که دیری لك او زنه متفرعدر کاف و یا
زندکی‌ده اولان کبی درنف ونون نسبتده مبالغه ایچون زیاده قلنمشدر
کذا فی الدقایق بوراده ظاهر اولان یا مصدریه اولقدر زیرا کرچه

مصدرده الف ونون زياده قلمز ولكن زنده نك فتحه سنى تصحيح ايچون
كاف زياده قلنديغى كبى زندكى يه مشابهت لازم كلسون ايچون
الف ونون دخى زياده قلندى (وليد عربى در مولود معناسنه
بوبله مواضعده اى جوان واى پسر معناسنه استعمال اولنور
(بديد بعض نسخ ده وحيد دوشمدر باء عربى نك فتحيله آشكاره
وبللو معناسنه (معناى بيت) بودركه اى وليد وجوان دراكده
ناخوشلق يعنى خلقله ناخوش درلك ولطفله كچنمامك وامتزاج
قلمامق انسانه بد خوينه دن ظاهر وآشكاره اولور اكر حسن خلق
اوزرنه اولسه هركس ايله خوش كچنور ومحبوب القلوب ومقضى المرام
اولوردى پس بد اخلاق اولان كسه كندى نفسنه لوم ايتسون وتبديل
اخلاق ايلسون تاكه وكونوا فى الله اخوانا موجبنجه هركس ايله اخوت
مرتبه سنه ايروب آخرحقنده حسن شهادته سزا اولسون *آنكه نبود

مرورافعلى نكو * مرده مى دانش كه زنده نبود او * فعل نبودك فاعلى
مرورا اكا متعلقدركه تقديرى مراورا ديمكدركه را لام جاره معناسنه در
ونكو فعله صفتدر وبعد الجمله آنكه يه صفتدركه انكسى تقديرنده دركه
مبتدادر مرده دانشك مفعولى وبعد الجمله خبردر وكه تعليل در
نبودك فاعلى او ومفعولى زنده در وبعد الجمله تعليليه در بو بيتك جمله
مفرداتى مرارا شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اول كسنه كه
انك ايچون ايوايش اولميه بلكه بد كار اوله انى سن مرده وميت بيل زيرا
زنده لك اسبابندن اوزرنده اثر بوقدر حيات حقيقيه نك آثارى ايسه
افعال جميله واخلاق حميده در حيات صوريه نك آثارى حس وحركت
مطلقه اولديغى كبى وشوكه حقيقتده زنده دركمال صورت الهيه
اوزرنه در وشولكه فى الحقيقه مرده در نصف صورت الهيه اوزرنه در
ميت كبى وبوندن انسان حقيقى ايله انسان حيوانى نك بيننده فرق

ظاهر اولدى * هركه كويد عيب تواند رحضور * مى نمايد راهت از
ظلمت بنور * هركسى كه ديمكدر مبتدا در وكويدك تحتنده ضميرى
اكا راجعدر وعيب مفعوليدر واندر اكا ظرفدر وبعد الجمله مبتدايه
صفتدر (راه نمايدك مفعول ثانيسى فاعلى تحتنده كس در تاء خطاب
نمايده قيددر مى نمايدت راه ديمكدركه نمايدك مفعول اولى در واز وبا

نمایده متعلقدر (عیب شول امردر که برنسنه انکله مقر نقص اولور تفصیلی بالاده در (حضور غیبتك ضد یدر غین معجمه نك فتحیله (ظلمت استنارت شانندن اولان محلده عدم نور در محل لیل کبی انکچون ظلمات لیل دیرلر وجهل وشرك وفسقه دخی ظلمت دینور علم وتوحید وطاعته نور دینلدوکی کبی زیرا ظلمات ونورك هر بری ایکی قسمدرکه حسی ومعنوی در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که سنك عیب ونقصان وخطاکی حضورکده یوزکه سویلر اول سنك مخلص دوستکدر زیرا سکا ظلمتدن نوره یول کوسترر یعنی ظلمات عیب وعار ونقصدن نورهنر وعرض وکماله اخراج ایدر مداحك اولان ایسه خلافنی ایدر نتکم اهل خلان حقنده کلور (یخرجونهم من النور الی الظلمات فافهم * مرترا هرکس که باشد رهنمای * شکر او می باید آوردن بجای * هرکس مبتدا ورهنمای باشدك مفعولی ومرترا اکا متعلقدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر شکر آوردنك مفعولی وآوردن بایدك فاعلیدر بجای اکا متعلقدر (رهنمای وصف ترکیبیدر یول کوستریجی معناسنه مرشد وهادی کبی اصلنده نماینده راهدر صکره ترخیم وتقدیم معمولله ترکیب اولنمشدر مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معناسنه مضارعنده واو برینه الف ویا کتوروب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که طریق حقده سکا رهنما ومرشد اوله انك شکرنی برینه کتورمك کرکدر اولاحقه شکر ایله که سنی او مقوله مرشده هدایت ایتدی وثانیا اول مرشده شکر ایله که سنی ارشاد ایلدی زیرا بومقوله یه شکر ایتمك امرحقله اولیجق اطاعت امر لازمدر سجدهٔ آدم کبی الحاصل مرشد امرله در نتکم قرآننده کلور (وابتغوا الیه الوسیلة) وشکر واسطه دخی بویله در کما ورد فی الحدیث (من لم یشکر الناس لم یشکر الله) نتکم براءت صدیقه رضی الله عنها حقنده آیات کریمه نزول ایتدکده پدری حضرت صدیق رضی الله عنه اکا رسول اللهه صلی الله علیه وسلم شکرله توصیه ایتدی زیرا نعمت مذکوره وساطت رسولله حصوله کلدی پس حق واسطه مراعات اولنمق مقتضای حکمت اولدی * مرخردمندان عالم را شناس * خلق نیك وشرم نیکوتر لباس * بعض نسخده لباس شناس دوشمشدر

ماال

مأل بردر رالام جاره معناسنه اولمغله خرد مندان شناسه متعلقدر خلق شناسك مفعول اولى ونيكوتر ثانيسى درنيكوتر لباس احسن لباس ديمكدر (مر خرد مندان مرزاندر خرد مندان خرد مندك جمعيدر عقلالو معناسنه دانشمند بيلملو در زيرا مند آخر كلمه لاحق اولوب ربط ونسبت افاده ايدر ودقا نقده كلور كه شول حالت كه خلقى اوله انك ادات توصيفى الف دربينا وتوانا كبى وشول حالت كه عارض اوله انك ادات توصيفى منددر خرد مند كبى زيرا خرد بصيرت در چشم بصيرت ايسه سعيله آچلق واردر مقابلى بى خرد در انتهى بومقامه متعلق اولان كلام بالاده در (شناس امر در مصدرى شناختن در اكلق معناسنه مضارعنده خاسينه قلب اولنوب شناسد وشناسنده ديرلر (شرم اود در حيا كبى (نيكوتر ايورك يعنى زياده ايو لباس مايلبس معناسنه بونده اخلاق جميله يى لباسه تشبيه واردر اشتمالده تتكم قرآنده كلور ولباس التقوى ذلك خير (معناى بيت) بودر كه عالم دنيانك عاقلارى ايچون ايوخويى وحيايى زياده كوزل وبراشور لباس اكله يعنى احمق كندى اوزرنه لباس فاخر تلبس ايتسه دخى براشمز زيرا اخلاق جميله دن وجود نده زينتى يوقدر وعاقل پلاس وخرقه كيسه دخى ياقشور زيرا حسن الاخلاقدر وانسانه اخلاق حسنه زينت بسدر كركسه لباس زينتى اولمسون الحاصل عاقل اولان كمسه يه كركدركه لباس شهرت قيدنده اولميه بلكه اخلاق حسنه ايله تخلق ايليه كه فى الحقيقه لباس بودر خصوصا حيا وادب يوزنى ويولنى طوته

* حال خودرا ازدوكس پنهان مدار * از طبيب حاذق وازيار غار *

تقديرى مدار حال خودرا پنهان ازدوكس ديمكدر كه حال مفعول اول وپنهان ثانى وازپنهانه متعلقدر ايكنجى واوچنجى از اولكيدن بدلدر حال انسانك نفسنده وجسمنده ومالنده امور متحوله ومتغيره سيدر (پنهان باء عجمينك فتحيله كزلو كمافى لغة نعمة الله وغيره ولكن ابن كمال پنهانله وپيدا ئله آشكاره يى فرق ايدوب پنهانده اختفا غيرك فعليله اولور خفى ونهان ده اول معتبردكلدر پس پنهان مخفى در افعالدن اسم مفعول صيغه سى اوزرنه مقابلى پيدادر كه مظهر در بودخى اظهاردن صيغهٔ اسم مفعول اوزرنه كه غيرك فعلنه مقارن اولان

ظهوردر آشکارا که نهانك مقابلیدر غیرك فعلی معتبر دکلدر الحاصل
آشکارا ونهان وظاهر وخفی بر بابدندر وپیدا وپنهان ومظهر ومخفی
دخی بر بابدندر (طبیب طبدندر مثلثة الطأ که علاج جسم وعلاج
نفسدر (حاذق حذاقتدندر که بر نسنه‌یی تعلم ایدوب مهارت اهلی
اولمقدر طبیب حاذق جسمانی اودر که جسمك دردی مقداری
علاجنه قادر اوله وطبیب حاذق روحانی اودر که نفسك مرضنه
مطلع ومعالجه وارشاد وتکمیله قادر اوله ومواطندن هیچ بر موطنده
وقفه وعجزی اولمیه (غار طاغده اولان مغاره در اکر واسع دکل
ایسه والا کهف دیرلر یارغار اصلنده ابو بکر صدیقدر رضی الله
عنه که جناب نبوته صلی الله علیه وسلم مکهٔ مکرمه قربنده جبل
ثورده اولان مغاره‌ده (اذهما فی الغار) موجبنجه یار ومصاحب ومعین
اولمشدر صکره تشبیه طریقیله خواص احبابدن اولان کسیه یارغار
دنلدی زیرا شدتلرده معین وهر حالده مصاحب وهمدم در
(معنای بیت) بو درکه کندی حالکی ایکی کسه دن کزلو طوتمه
وهرنه ایسه سویله بری طبیب حاذق وحکیم ماهردن وبری دخی
یارغار ومصاحبدن زیرا اکر جسمانی واکر روحانی در سنك مرض
ودردکه مطلع اولمیجق حالك مشتد وهلاکه مؤدی اولور انکیچون
مرید رؤیاسنی مرشددن کتم ایتمز بلکه هرنه ایسه سویلر زیرا
اظهارنده مصلحت واردر ویارغاردخی بویله در انکیچون جناب
نبوت حذیفة الیمانی یی صاحب السر ایدنمشدر که سائره ابراز ایتمدوکی
اسرار وخفیاتی اکا کشف ایدردی زیرا بو کشفده دخی مصلحت
واردر نظر ایله که الله تعالی کنز مخفی ایکن کندنی اظهار واسما
وصفاتنی ابراز ایلدی ولکن نیجه عبادنی محرم راز ایلدی ونیجه‌لرنی
اسرارندن اجنبی قلدی * تاصواب کار بینی سر بسر * بر مراد خود

مکن کارای پسر * صواب بینی‌نك مفعولیدر سر بسر از سر تا بسر
دیمکدر که من الاول الی الاخر جمیعا وکلیا معناسنه بر مکنه متعلقدر
کارانك مفعولیدر (معنای بیت) بودرکه تا که ایشوك صوابنی کوره سك
من الاول الی الاخر یعنی جمیع کارم صواب اولسون واوچدن اوچه
هیچ بر نسنه‌ده خطا ایتمیه یم دیرسك ای پسر کندی مرادك اوزرنه

ایش ایشلمه بلکه ایشوکی شرعه تطبیق ایله وهوی وشهوتله ایش
طوتمقـدن حذر ایت والا خطا ایدرسن ونادم اولورسن و بونده
مشاوریه دخی رمزوار در زیرا مشاوره ایله استخراج اولنان رأی کاه
اولورکه مراد مخالف کلور پس اوراده کندی ارادتی ترك ایتمك لازم
اولور قال تعالی (وشاورهم) * تاتوانی بازنان صحبت مجوی * راز
خود را نیز با ایشان مکوی * تا مادام معناسـنه در لسان عربی ایله
ترجه سی مادمت تقـدر ای مدة دوام قدرتك دیمکدر (مجوی نهی
حاضر در مصدری جستن وجو یدن در استمك وارامق معناسـنه
صحبت انك مفعولی وبا صحبته متعلقدر تقدیری مجوی صحبت بازمان
دیمکدر راز دخی مکویك مفعولی وبا اکا متعلقدر (نیز دخی معناسنه در
شرحی بالاده در (معنـای بیت) بودر که قادر اولدقچه زنلرله صحبت
طلب ایلمه یعنی صحبت والفت ایتمه زیرا طلبك ثمره سی صحبتدر مقصود
کثرت صحبتی منع ونهی در زیرا مخـالف وقار و باعث طیش وخفت
وسبب مذمتدر نتکم بالاده مرور ایتـدی والا فی الجمله اختلاط انبیـا
واولیاده دخی اولور خصوصا که (حبب الی من دنیا کم ثلث الطیب
والنساء وقرة عینی فی الصلوة) حدیثنـده تحبیب نسانك سرنی اربابی
بیلور ودخی کندی راز وسرکی زنانه آچلوب سویلمـه زیرا ضبطنه
قادر اولمـایوب فضاحتکه سبب اولورلر پس انلره افشـای راز ایتمك
محل تهمت اولور * انچه اندر شرع باشد ناپسند * کرد اوهرکز مکرد
ای هوشمند * تقدیری آن چیزی که باشد اندر شرع ناپسند ای هو
شمند مکرد هرکز کرد اودیمکدرکه بوراده چه چیزی معناسنه درکه نسنه
دیمکدر و باشد جمله سی اکا صفتدر وچیزی مبتدادرکه خبری مصراع
ثانی مضمونی در (ناپسند بکنمامش یعنی منهی ومنکر ومکروه پسندیده
بکنمکدر پسند پسندیده و برکزیده معنـاسنه در مشکل پسند دکـه
نسنه بی بکنمین (کرد کاف عجمینك کسریله چوره معنـاسنه مکرده
ظرفدر (مکرد نهی حاضر در کردیدن در دونمك معناسنه (هرکز
تعمیم ازمان واوقات ایچوندر (هوشمند اوصلو وعقللو نتکم بالاده تفصیل
اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه اول نسنه که شرع الهی ایچنـده
پسندیده ومقبول دکلدر ای عاقل هیچ بروقتده انك چوره سنده دونمه

وایشلیه یم دیمه زیرا عاصی اولورسن وآخر جزاکی بولورسن زیرا
حق تعالی عصیان مقابله سنده وعید وانذار ایتمشدر انتقامدن دخی
عاجز دکلدر مکر که منهی اولان نسنه‌یی ارتکابه ضرورت قویه اوله
بوصورتده اول نسنه یی اذن شرعله معمول اولور حالت مخمصه‌ده
اکل میته کبی و بعض محرماتله تداوی وخمرله اساغهٔ لقمه وامثالی
دخی انده داخلدر ولکن حرامله تداوی‌نك جوازی حلالله تداوی‌یه
امکان اولمیوب طبیب حاذقك رأییله اولمغه موقوفدر اکرچه
بواعصارك احوالی لسان وقلمه کنجایشدن دوردر * هرچه را کردست
حق برتو حرام * دور باش ازوی که کردی نیك نام * حق کردستك فاعلی
ورا مفعول اولی زیرا تقدیری هرچیزی که اورا دیمکدر که هرچیزی
مبتدادر وحرام مفعول ثانی و بر حرامه متعلقدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر
دورما بعدنده امرك مفعولیدر وبعض نسخه‌ده دور دار ازخود دوشمشدر
ازدور متعلقدر و بعدالجمله مبتدایه خبردر نیك نام کردی نك مفعولیدر
و بعدالجمله تعلیلیه در زیرا بوراده که تا معناسنه تعلیل ایچوندر
تا کردی دیمکدر (کرد فعل ماضی وآخرنده است رابطهٔ اخبار در
(وحرام ومحرم بر معنایه در که حقنده نهی قطعی اولانه دیرلر پس
حرام قطعا ممنوع اولان نسنه‌در (نیك نام صفت مشبهه‌در کوزل
وایو ادلو معناسنه یعنی ممدوح (معنای بیت) بودر که هر نسنه که انی
حق تعالی سنك اوزرکه حرام ایلمشدر سن اندن بعید اول وحد شرعی
تجاوز ایتمه تا که نیك نام اوله سن یعنی اکر دللرده ممدوح وحقه مقبول
ومرضی اولایم دیرسك حرامدن حذر ایله والا بد نام ومبغوض ومغضوب
اولورسن الحاصل سوء حالك سنی هر وجهله پست پایه ایدر
* چونکه بکشاید در روزی خدای * دل کشاده دار وتنکی کم نمای *
خدای بکشاید ك فاعلی ودر مفعولی و بعدالجمله فعل شرطدر دل
دارك مفعول اولی وکشاده ثانیسی و بعدالجمله جزادر تنکی نمایك مفعولی
وکم مصدر محذوفك صفتیدر که اول مصدر نمایك مفعول مطلقی در
لسان عربی ایله ترجمه سی اراءة الانقباض اراءة قلیلة دیمکدر چونکه ده که
رابطه در که ایکی کلمه ویا ایکی جمله یی بری برینه ربط ایچوندر
(روزی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر که روزی بهر یوم تقدیر اولنان

وظیفه

وظيفه دركه ترك كونلك دير صكره رزق مقدرده استعمال اولنـدي (تنكي ده يامصدريه دركه طارلق ديمكدر ضيق كبي مقابلي فراخي دركه بوللق در وسعت كبي انكچون غني يه فراخ دست ديرلر (نماي امردر مصدري نمودن در كوسترمك وكورنمك معناسنه بوراده متعدي در مضارعي نمايد كلور تنكم سبق ايتمشدر (معناي بيت) بودركه چونكه حق تعالى خزانه كبي اولان رزقك قپوسني اوزريكه فتح وسني مرزوق ايليه باطنكده كشاده دل اول وظاهركده دخي طارلغي ازكوستر يعني هيچ بروجهله منقبض اولمه يعني تحديث نعمت طريقيله كشاده روي اول واثرنعمتي اوزركده اظهار ايله والا كفران نعمت اولورسن تنكم بعض اشخاصك رزقه ضرورتي يوغيكن خلقدن جرايچون فقر صورتن كوسترروبوندن مستثنادرشول مسأله كه بركسه نك مالي اولوب ولكن ظلمه شرندن حذرا مالني كتسيه بلدرمسه لابأسدر فافهم جدا

*تازه روي وخوش سخن باش اي اخي * تابود نام تودر عالم سخي *

تازه باشـك مفعوليدر نام فاعلي وسخي مفعولي ودر اكا ظرفدر وبعدالجمله تعليلدر (تازه معروفدر عرب غض وطري ديربوراده تازه خندان معناسنه تازه روي كولر يوزلو وخوش سخن ملايم سوزلو ديمكدركه ايكيسيده صفت مشبهه در (اخي ده يا متكلم وحده ياسيدر (اخ برادردريعني ولادتده آخره ياطرفين دن ويا طرف واحددن ويا رضاعدن مشاركدر صكره دينده ويا قبيله ده ويا صنعتده ويا معامله ده ويا مودتده ويا مناسباتدن برمناسبتله غيره مشارك اولان ايچون استعاره اولندي بوراده مرادديني قرنداشيدر سخي سخاوتندركه حاجت مقداري بذل وعطادر بوراده مطلق جومرد معناسنده مستعملدر (معناي بيت) بودركه اي ديني قرنداشي ماله مالك ورزقه نائل اولديغك وقتده كولر يوزلو وملايم سوزلو اول واثر رزقي ظاهركده اظهار ومالكدن دوستان وفقرايه بذل وانفاق ايله تاكه عالمده نامك سخي وجومرد لكله آدك اكله وخلق سنك حسن خلق وحالكه حسن شهادت ايدوب بومعني سبب مغفرت وباعث رفعتك اوله

خصوصا وفاتکدن صکره خبرله ذکرباقی عمر ثانی در پس شیخك مرادی یالکز سنحائله یاد اولمق دکلدر زیرا بومعنی شهرت مجرده درکه تحتنده طائل یوقدر بلکه تقریر اولندیغی اوزره فائدهٔ اخرویه در *پرمخور اندوه مرك اى بو الهوس *چونکه وقت آید نکردد پیش و پس* اندوه مخورك مفعولیدر وقت آیدك فاعلی و بعد الجمله فعل شرطدر نکردد ضمیری مرکه راجعدر (پیش نکرددك مفعولیدر پیش و پس مقدم ومؤخردر زیرا پیش اوکدرکه تقدم و پس آرد درکه تأخر اقتضا ایدر (پر باء عجمینك ضمیله مملو معناسنه طللویه کثرت لازم اولمغله پرچوق معناسنه استعمال اولنور (مخور نهی حاضر در مصدری خوردندر یمك معناسنه اکل کبی (اندوه غم وغصه بونده تشبیه واردر زیرا غم وغصه مطعوماتدن دکلدر بلکه انسان صباح واخشام غم وغصه ایله مبتلی اولوب انی جاننه غداکبی قلمغین مخور دیدی انکیچون یار وانیسه غمخوادیرلر زیرا انك غمن یجی وحالن قبوریجی در (مرك موتدر (بو الهوس اصلنده ابو الهوس درکه همزه لاجل الضروره محذوفدر وضرورتك غیریده دخی کثرت استعمالنه بناء تخفیفا بو الهوس دیرلر (هوس عربیدرکه نوعا جنون معناسنه در بو یله مواضعده سودا مراد در بو الهوس مبالغه طریقیله درکو یاکه هوس وجنون وسودا اندن تولد ایتمشدر بوسببدن ابولفظی هوسه اضافت قلندی نعمة الله ده هوس هوادر دید وکی صحیح دکلدر زیرا هوی وهوس دیو بری برینه عطف ایدرلرکه عطف بحسب الغالب مغایرت اقتضا ایدر بلکه هوی سودادن اعمدر (نکردد کاف عجمی ایله فعل مضارع منفی در مصدری کردیدندر دونمك معناسنه ولکن دونمکده تحول بولنمغله کردیدن شدن معناسنه دخی استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه ای بو الهوس وصاحب سودا وحریص حیات فانیه غم وغصهٔ موتی چوق یمه وموتدن خوف ایدوب طائفهٔ یهود کبی الف سنه عمر تمنی ایتمه چونکه وقت موت کله (فاذا جاء اجلهم فلا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون) موجبنجه مقدم ومؤخر اولماز و سنك تمنی و خوفکله ایش بتمز وهیچ کمسه موته درمان بولماز چونکه اجلك سن معلوم ومرض معهود ی یوقدر پس مؤمن

جام

جام آشام فنا اولاجغن بیلوب هرنفسده سفر آخرته مهیا
وتحصیل زاد ایچون میان بسته اولمق کرکدر فافهم
* دل زغل وغش همیشه پاك دار * تا توانی کینه دو سینه مدار *
دل دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وحرف جر یاکه متعلقدر (همیشه
دائما معناسنه ظرفدر کینه مدارك مفعولیدر دراکا ظرفدر (غل وغش
ایکیسی دخی غین معجمه نك کسریله در غل خیانت وقلبده عداوت
وکین طوتمق وغش دخی غل کبی وخالص نصیحت ایتمامك ویااضمار
ایتدوکی نسنه نك خلافن اظهار ایتمك و بونلرك امثالی فسادات
باطنیه غل وغش دیرلر کیشه عرب حقد دیرکه قلبنده انتقام ایچون
عداوت طوتمقدر (سینه کوکس در صدر کبی (معنای بیت) بودرکه
قلبکی اخلاق ردیه دن دائما پاك طوت وقادر اولدقجه سینه کده هیچ
برکسیه کین وعداوت طوتمه زیرا سنك قلبك فی الحقیقه جنت
معنویه در واهل جنت حقنده کاور (ونزعنا ما فی صدورهم من غل)
پس جنت عاجله اهلی اولمق استین ایرکندن کدورات باطنه یی
ازاله ایدر واختیار یله نزع ایلر وآخرتده منزوع اولمغه تأخیر ایتمز
والامقربین دن اولماز * تکیه کم کن خواجه برکردار خویش *
دل بنه بر رحمت جبار خویش * تکیه کن کلمه سنك مفعولی وکم
مصدر محذوفك صفتیدرکه اول مصدر امرك مفعول مطلقی در
عربی ایله تقدیری اعتمد اعتمادا قلیلا دیمکدرکه بوراده قلت عدمدن
عبارتدرکه لاتعتمد اصلا دیمکدر برتکیه یه متعلقدر دل مابعدنده
امرك مفعولی و بررحمت دخی اکا متعلقدر تکیه طیانمق وسو یکنمك
اعتمادکبی تکیه کاه سویکنجك یروکاه اولورکه کاهی حذف اید وب
تکیه دخی دیرلر (خرمن وخرمنکاه وامثالی کبی خانقاه صوفیه یه تکیه
دیدکلری بوقبیلدندر یعنی تکیه کاه دیمکدرکه خلقدن عزلت وانلك
زوایاسندن برزاویه ده سو یکنوب مراقبه حالنه اشارتدر اکرچه
بو اعصارده نادردر خواجه ای خواجه دیمکدرکه حرف ندا
محذوفدر (یوسف اعرض عن هذا) کبی کردار کاف عربی نك کسریله
صنعت وعادت اولوب اشلنن ایش وصفت ترکیبیدرکه صلنده آرنده
کرد هو ایش کتورجی معناسنده زیرا صنعت ایش کتورمکه باعث در

مع هذا ایشی اشلین صانعدر ولکن باعث فعله مجازا فاعلن اسمن
اطلاق ایدرلر نتکم کفتارده مرور ایتدی وایش معناسنده اولان کرد
کسرله اصلنده فتحله در ولکن عندالترکیب فتحه کسره یه تغییر
اولنمشدر سائر مغیرات کبی وفعال معناسنه کرد کاردخی کاف عربی نك
کسریله در نتکم جمیع لغاتده کسره بابنده درج اولنمشدر وآنی فتحله
ضبط ایدن عقل قاصره تابع اولوب خطا ایتمشدر (بنه) نونك کسری
وهاء ساکنه ایله امردر اولنده باء مکسوره تأکید طلب ایچوندر
مصدری نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف
اولنوب نهد ونهنده دیرلر (جبار بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودرکه
ای خواجه وعزیز ودانشمند کندی فعل وعملك اوزرینه آزاعتماد ایله
یعنی اصلا طیانمه و بنم عملم واردر دیو نفسکه غرور کتورمه بلکه
کوکلکی کندی جبار وغفارك اولان مولاك فضل ورحمتنه قو
یعنی اکا طیان زیرا توفیق آندندر وعمل موجب دخول جنت دکلدر بلکه
دخول فضل ورحمته منوطدر اکرچه درجات جنت اعماله کوره
اقسام اولنور و بعض اعمال واردرکه عن اصل باطلدر و بعضیسی
دخی بعضا فاسددر ودرست عمل نادردر زیرا شروط ظاهره
وباطنه سنی مراعات صعبدر که انبیا وکمل اولیایه مخصوصدر بوسببدن
خدمتده قائم اولوب ولکن ملاحظهٔ اعمالدن اعراض کرکدر وغیره
اعتماد ایلمك درست اولمدیغندن بوخوفله بعض خواص فرائض ایله
اکتفا و بعضلر دخی جمیع اعمالی غیره هبه ایلیوب مفلسون ایله مسمی
اولدیلرکه بوافلاسده عین غنا واردر * بهترین چیزها خلق نکوست *

خلق خلق نیك را دارند دوست * بهترین مبتدا ومابعدنه مضاف
وخلق خبر ونکوست اکا صفتدر خلق دارندك فاعلی وخلق مفعول
اولی ودوست ثانیسیدر ویاخود خلق مبتدا ودارند جمله سی خبردر
بهترین ده یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (خلق خاء معجمه نك
ضمیله خوی معناسنه در اوچنجی خلق کبی ایکنجی فتحله مخلوق
معناسنه درکه مراد ناسدر (معنای بیت) بودرکه نسنه لرك یعنی
اوصاف انسانیه نك الك ایوسی ویکرکی ایو خویدر و حسن خلق
جمله دن مقبولدر زیرا خالق بری برینه نظم وجمع ایدر الله تعالی ایسه

اجتماعی سود وافتراقه بغض ایلر وخلق عالم دخی ایو خو بی سورلر
وصاحبنی دخی دوست طوترلر زیرا خوی محبوب اولیجق انکله متخلق
اولان دخی محبوب اولور ومحبوب القلوب صفت اخیاردر
* رو فروتن باش دائم ای خلف * کین بود آرایش اهل شرف *
رو راء مهمله نك فتحیله امر در رفتن دن کیتمك ویوریمك معناسنه
مضارعنده فابی واوه وتایی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر
بوراده یوریمك مطلق اولمغله زولك مابعدی روی واقع اولمشدر
فروتن باشك مفعولیدر دائم ظرفدر (کین اصلنده که این در یعنی که
رابطه در واسم اشارتدر این که مشار الیهی فروتن باشك مضمونیدر
واین بودك فاعلیدر وآرایش مفعولیدر وارایش مابعدنه مضافدر
فروتن صفت مشبهه در آشغه تنلو معناسنه یعنی متواضع زیرا فرو
آشغه دیمکدر وتنی اشاغه طوتمق تواضع نتکم یوقارو طوتوب
کردنکش اولمق کبر وریاست علامتیدر (خلف فتحتین ایله بحسب
الغالب صالحلره اطلاق اولنوب صفت مدح اولور ولد صالح کبی که
پدری مقامنه خلیفه اولور پس خلف متأخر درکه ضدی سلفدر
متقدم معناسنه زیرا خلافت تأخرله وجود بولور و خیر خلف
دیدکاری خلفك مطلقا نسله اطلاقنی مشعردر بوصورتده لفظ خیر
شرنی اخراج ایچون اولور (آرایش زینتدر یعنی ارایش کرچه
بزه یش معناسنه در اسم مصدردر فاما بزك وزینت معناسنده
شایعدر (شرف علو ومجددر یا آباء واجداد یوزندن ویاخود
کندی حسب وهنری جهتیله (معنای بیت) بودر که ای خلف
وولد وخلیفه من تقدم یوری دائما متواضع اول که اهل شرف
وحسبك فی الحقیقه زیب وزینتی بوصفت اولور یعنی اکر خلف
الصدق خاندان پدر اولایم دیرسك وسلفه خیر خلف اولمق دلرسك
تواضع زینتی ایله تزین ایله زیرا اهل عز وقدر وشرف اولنلرك زینتی
بودر که زینت معنویه در وبو مقوله زینت وارآیش زینت حسیه دن
خیرلودر زیرا الله تعالی صورته نظر ایلمز بلکه سیرته نظر ایلر خصوصا
اصیل اولان فروعه طریق اصولی طوتمق کرکدر انکیچون دنلمشدر که
لاصل لا یخلی یعنی اصلدن خطا کلمز فافهم * انکه باشد در کف

شهوت اسیر * کرچه آزادست اورابنده کیر * تقدیری آن کسی که
باشد اسیر در کف شهوت کرچه او آزادست کیر بنده اورا دیمکدر که
اعرابی بوندن ظاهر در آزادست مبتداء محذوفه خبرو بعدالجمله شرط
وجمله بعدیه جزادر (کف عربیدر اصلنده تشدید له در بوراده
ضرورت وزنیچون تخفیف اولنمشدر کف کرچه ال آیه سنده مشهوردر
ولکن ید معناسنه دخی مستعملدر بوراده اولدیغی کبی (شهوت نفسك
لذاته میل وانی ارادیدر (اسیر مأسور معناسنه درکه مأخوذ ومقیددر
زیرا اسر شد معناسنه واسار کتاب وزنی اوزرنه انکله شد اولنان
نسنه در ایپ وقایش کبی و بعضیلر دیدیلرکه اسر اصلنده قایش ایله
بند ایتمکدر (آزاد بوراده حرالاصله وغیریه شاملدر (معنای بیت)
بودر که اول کسنه که شهوت طبیعیه الندن اسیر واکا بند اوله اکرچه
آزاد درسن انی قول طوت واسیر عد ایله یعنی ظاهرده حر وآزاد
اولدیغنك شرفی ندرکه معناده عبد البطن والشهوه در وشهوت
نفسانیه امورسافله دن اولمغله صاحبی دخی خوار وذلیلدر انکیچون
طائفهٔ صوفیه سلوکارنی ریاضتله بدء ایدرلر و بعض شعراء عرب
دیمشدر (بیت) ومایتفع الاصل من هاشم) (اذا کانت النفس من باهلة)
یعنی هاشمی الاصل اولدیغنك فائده سی نفسی باهله دن اولدقدنصکره
و باهله عربدن دنائت ایله معروفه برقبیله درکه عظام میته نك مخنی
یعنی ایلکنی چقاروب یرلردی ودیمشلردرکه العبرة بالوصل لا بالاصل
چون کنی دأب حبیبا نرا ادب دارشان ازخویش دوروکم طلب*
دأب کنی نك مفعول اولی وادب ثانیسی و بعد الجمله شرط ومصراع
ثانی مضمونی جزادر دارشان ده شان ضمیر جمع متصل مفعول اول
ودور ثانیدر واز دوره متعلقدر وکم طلب دارشان جمله سی اوزرنه
معطوفدر زیرا ایکسی دخی انشادر وکم طلب عربی ایله تقدیری اطلب
طلبا قلیلا دیمکدر زیرا کرچه معنای کم ناقصدر فاما نقصان قلتی
مستلزم اولمغله نقصان قلتده مستعمل اولوب قلت دخی عدمه محمول
اولدی بو جهتدن تقدیری لاتطلب اصلا لاقلیلا ولا کثیرا دیمکدر
(کنی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کردن در ایلك واشلمك معناسنه
مضارعنده نون حذفی ورایی قلب ابدالی ایله نونه قلب اولنوب کنند

و کننده

وكنده دينلور (دأب عادت معناسنه در ديدن كبى (حبيبان حبيبك جمعيدر محبوب يعنى دوست معناسنه دأبك حبيبه اضافتى ادناى ملابسه ايچوندر (طلب امر حاضر در مصدرى طلبيدن در استمك معناسنه مضارعى مى طلبد كلور (معناى بيت) بودر كه چونكه دوستلله دأب وعادتكى ادب وامور مستحسنه يى رعايت ايليه سن پس انلرى كندكدن دوطوت وازطلب ايله يعنى مقتضاى ادب بودركه انلردن اصلا برنسنه طلبنده اولميه سن وانلرى اومقوله طلبدن بعيد طوته سن تاكه اراده برامر مكروه ظهوريله دوستلر سندن تنفر ايتميه لر ودوستلردن نسنه استمك ممنوع اولنجق دشمنلرك بطريق الاولى در وبعث نبويه ده كلور (ولاتسألوا الناس) يعنى خلقدن نسنه استمكوز مكركندى ارادنلريله بطريق الهديه وارد اوله بوصورتده لاسلب ولاجلب مقتضاسنجه رد يوقدر * كرتو بينى ناكسى را دستكاه * حاجت خود را ازو هركز مخواه * بعض نسخده دستكاه يرينه باركاه دوشمشدر مأل بردر زيرا باركاه صاحبى اولمغه دستكاه يعنى قدرت لازمدر (كر حرف شرطدر كه فعل اوزرنه داخلدر (تو توسط ايتدوكى لاجل الضروره در پس توحقيقتده بينى تحتنده اولان ضمير خطابى تأكيددر (بينى تو ديمكدر (را لام جاره معناسنه در وناكسى بينى به متعلقدر دستكاه بينى نك مفعوليدر حاجت مخواهك مفعوليدر ازدخى اكا متعلقدر (ناكسى ده يا تنكير وابهام ويا وحدت ايچوندر ناكس كس دكل ديمكدر نامرد مرد دكل يعنى آدم دكل معناسنه اولديغى كبى وناكس اولمق بخلدن ناشى اولمغله ناكس بخيل ودنى معناسنده استعمال اولنهدى (دستكاه عوام تحريف ايدوب دزكاه ديدكلريدر زيرا دست ال در وكاه كاف فارسيله اسم مكاندر دزكاه صانعك ال ايله اشلدوكى يراولمغله دستكاه ديديلر صكره صنعت سبب غنا وقدرت اولمغين دستكاهى قدرت ومكنده استعمال ايلديلر باركاهده دخى بار اجازت وكاه ظرف مكاندر مرتبه صاحبلرينك قپولرنه وديوانخانه لرينه اذن واجازتسز وارمق وكيرمك ممكن اولمامغله باركاه دنلدى اجازتكاه معناسنه وبومقوله صاحب الباب اولنلره بهرحال مال ومنال لازم كلور (ازو اصلنده ازاودر تخفيفا الف حذف

مطلب

اولنمشدر اوضمیر منفصلدر که ناکسه راجعدر (معنای بیت) بودر که
اکرسن بخیل ودنی کسه ایچون قدرت وغنا کورر سك ویا بارکاه وجاه
وجلال مشاهده قیلورسك کندی حاجتکی اومقوله سفلدن اوقاتدن
بروقتده طلب ایتمه یعنی جمیع اوقاتده اندن مستغنی اول واکا ال اچمه زیرا
دنی یه ال اچمق زیاده دنائتدر پس اومقوله بی آدم یرینه عد ایتمه
زیرا نصف صورتدر فافهم جدا * بردر ناکس قدم هرکز مبر *
ور ببینی هم مپرس ازوی خبر * قدم مبرك مفعولی و براکا متعلقدر ببینی لك
مفعولی محذوفدر ور ببینی ناکس را دیمکدر و بعد الجمله شرطدر زیرا
ور واکردن تخفیف اولنمشدر از مپرسه متعلقدر وخبر انك مفعولیدر
وبعد الجمله جزادر و جزا جمله سی دخی ماقبلنه معطوفدر (مبر باء
موحده نك فتحیله نهی حاضردر مصدری بردن در بانك ضمیله ایلتمك
معناسنه مضارعنده فتحله برد و برنده دیرلر (ببینی ده با اصلنده مکسوردر که
اوائل مشتقاته علامت اشتقاق ایچون و مضارع اوزرنه تخصیص
استقبالدن اوتوری داخل اولور بوراده مابعدنده اولان یا شفوی اولمغله
مضموم قلنمشدر پس رسمی متصل کرکدر (ببینی مضارع مخاطبدر
مصدری دیدن در که کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال
بایه تبدیل اولنوب بیند و بیننده دینلور (هم جمع وضم موافقت ایچوندر
(مپرس باء عجمینك ضمیله نهی حاضردر مصدری پرسیدندر صورمق
معناسنه سؤال کبی از وی اصلنده ازاوی در تفصیلی یا آلاده در (خبر
غیرك اخباریله حاصل اولان علمدر بوراده اخباره صالح اولان نسنه در
مثلا نه خبر وار دیرلر یعنی اخباره صالح نسنه وارایسه سویله تا که
سنك اخبار واعلامکله معلومم اولسون دیمکدر و بعض علماء خبری
تحدید ایتمدی زیرا ضروری نسنه درکه تعریفه محتاج دکلدر
و بعضیلر دیدیلر که هو مایصح السکوت علیه نحو زید قائم پس خبر
برنسنه یی برنسنیه نسبتدر کرك صدق وکذبه محتمل اولسون وکرك
اولمسون خبر الهی کبی که صدق محضدر ومحالدن خبر کبی که
کذب محضدر (معنای بیت) بودر که ناکس وبخیلك قپوسی اوزرنه
قدم ایلتمه وایشکنه ایاق باصمه واکر آنی کوررسن اندن خبر صورمه
زیرا آندن خبر صورمق که سؤال استفتائی در سؤال استعطائی

حکمنده

مطلب

جكـدده در چونكه دنی ودوندن طلب عطا ممنوعدر سؤال خبر دخی
بو يله در زيرا ايكيسی دخی سؤال قبيلندندر پس بومقوله سؤال مذلت
وحقارتی مشتمل اولمغله منهی اولدی واندن امساك ايتمكله عرض دين
كائن بولدی فافهم جدا * تاتوانی كار ابله را مساز * كار فرمايش ولی
كمتر نواز * تاتوانی ظرفيت مستمره معناسنه در مادمت تقدر ديمك
اولمغله مسازه ظرفدر (كار مسازك مفعوليدر رايكنجی كار فرمايشك
مفعول ثانيسی وضمير غايب اولكيسيدر (ولی ولیكن دن تخفيف اولنمش
حرف استدراكدر كمتر محذوف اولان مفعول مطلقه صفتدر تقديری
نواز نواختن اندك ديمكدر (ابله عربيدر بون وساده دل يعنی اوغوز
وسليم الصدر معناسنه ولكن ناظم قدس سره مقام ذمده استعمال ايلدی
احمق و بوغون وناساز كبی (مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در
دوزمك مضارعنده خازايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر ومصدر
فرعی دخی استعمال اولنـدی سازيدن كبی وساز دوزندر چالیجی يه
سازنده ديدكلری چالدیغی نسنه نك دوزن دوزديكندن اوتوری در
(فرمای امر حاضر در مصدری فرمودن در كه بيورمقدر مضارعنده
واو يرينه الف و ياكلوب فرمايد وفرماينده ديرلر (نواز امر حاضردر
مصدری نواختن در اوخشمق وايو نغمـه ايله ساز چالمق ودوست
وقرنداش طوتمق معنالرنه مضارعنده خازايه قلب اولنوب نوازد
ونوازنده ديرلر (معنای بيت) بودر كه مادام كه قادر اوله سن احمق
وناسازك ايشنی دوزب قوشـمه مقصود ايشنه قارشمه و بولاشمه والا
ملوث اولورسن ديمكدر وسن اكا ايش بيور وخدمت خارجيـه ده
استخدام ايله ولكن آنی يار و يولداش طوتوب اوخشمه ورفقله معامله
قلمه زيرا ابله بنـدهٔ شهوتدر حر بالطبع دكلدر پس اكا خدمتـده
تشديد ايله وقهر يوزنی طوت زيرا لطف ومعامله يه سزا وحسن خطابه
لايق دكلدر فافهم

* در بيان احتراز از دشمنان كويد *

* از دوكس پرهيز كن ای هوشـيار * تانبينی نكبتی در روزكار *
تقـديری كن پرهيز از دوكس ديمكدركه پرهيز امرك مفعولی وجار
ومجرور پرهيزه متعلقـدر (نكبتی نبينی نك مفعولی ودرفعله ظرف

وجمله سی تعلیلیه در (پرهیز اجتناب واتقا (هوشیار د قائقده کلنور که
هوش تمیز دیدکلری حالتدر که عقل تحییلك اثر بدرار می خیروشر ونفع
وضرر ی آنکله فرق ایدر هوشیار آیقدر مقابلی مستدر معنای
ترکیبی سی هوشی کند ویه یار ومعین در انتهی بوفقیره لایح اولان
بودر که هوشیار اصلنده یار هوش در اضافتله مصاحب هوش
معناسنه مرکب علم اولیجق مضاف الیه لك تقدیمی شایع اولمغله هوشیار
دنلدی عالم پناه ودولت خانه کبی که اصلنده پناه عالم وخانهٔ دولتدر
پس هوشیار معنای اضافی اوزرنه در نظائری کبی دقائقده ویردوکی
معنی ایسه اصلنده صفت مشبهه اولمق اوزره در اکرچه ترکیده ایکی
معنی دخی شایعدر نتکم دیرلر که فلانك عقلی کند ویه یار دکلدر
ودیرلر که فلان عقله یار دکلدر پس بوراده معنای اصلیسی اوزرنه
مصاحب دیمکدر نتکم یاران صفادیرلر معین معناسنك مناسبتی یوقدر
(نکبت فتحله عربیدر مصیبت معناسنه منکوب دیدکلری بوندندر که
مصائب دهرله مبتلا و دوشکون دیمکدر (معنای بیت) بودر که
ایکی کسه نك صحبتندن وقربندن اجتناب ایله تا که روزکارده مصیبت
کورمیه سن یعنی زمانه ده منکوب ومصاب اولمقدن خوف ایدرسك
اول ایکی نسنه دن حذر ایله والادرده اوغررسن ومصیبته دوشرسن
فافهم * اول از دشمن که او استیزه روست * وانکهی از صحبت نادان
دوست * تقدیری اولا پرهیز کن از دشمن دیمکدر که جار ومجرور

مقدر پرهیزه متعلقدر واول ظرفدر او مبتدا واستیزه رو خبر وبعدا الجمله
دشمنه صفت اولور (وانکهی وبعده وثانیا پرهیز کن از صحبت
دیمکدر استیزه رو صفت مشبهه در جنك وجدل وخصومت یوزلو
معناسنه (پس رو اصلنده روی در یوز معناسنه (نادان دوست نونك
سکونیله اصلنده دوست نادان در تانك کسره سیله که نادان محذوفدر که
رابطه سیله دوسته صفتدر تقدیری دوست که نادانست دیمکدر (مرد
جومرد کبی که تقدیری مرد که جومردست دیمکدر ولکن اکرضرورت
واکرسعتده رابطه حذف اولنمق شایعدر (ارادت خیر دخی بویله در
(معنای بیت) بودر که اولا شول دشمندن اجتناب ایله وشرندن حذر
ایله که جنك وجدل وخصومت یوزلودر یعنی یوزسزدر که اظهار

خصومت

خصومت وعداوت ایتمکدن وانسانك یوزنه باقمقدن حیا ایلمز یعنی
فاسق ایکی دورلو اولوب بری فاسق معلن و بری فاسق مستور اولدیغی کبی
دشمن دخی ایکی نوعدر که بری عدو باطندر که اظهار عداوت وحالی
اوزرنه کجوب کیدر بونك حالی اخفدر و بری عدو ظاهردر که باطنده
کین اهلی اولدیغی کبی ظاهرده دخی اثارنی اظهار ایتمکدن خالی اولماز
بونك حالی اشددر زیرا بی ادبدر که انسانی رسوای ایتمکدن پرهیز ایلمز
پس سن اویله رسوایدن پرهیز ایله وثانیا نادان اولان دوستك صحبتندن
صاقن وآنکله چوقلق مجالسه ایتمه زیرا آخر منکسر اولور سن
ودیمشلردر که مجالسة الاحمق خطر والقیام عنه ظفر فافهم جدا

*خویش را از زد دشمن دور دار * یار نادان رازخود مهجور دار *

تقدیری دار خویش رادور ازنزد دشمن دار یار نادان را مهجور زخود
دیمکدر که خویش دارك مفعول اولی ودور ثانیسی وجار دوره متعلقدر
وکذلك یار ایکنجی دارك مفعول اولی ومهجور ثانیسی وجار مهجوره
متعلقدر (نزد عند معناسنه در مثلا نزدمن بنم قاتمده ونزد توسنك یانکده
دیمکدر (مهجور هجردن در مفارقت معناسنه ویا بدن ویا لسان
ویا قلبله هجرت بونلردر که ترك دیار ومفارقت اوطان واعتزال
اخواندر (معنای بیت) بودر که کندیکی دشمن یانندن دور وبعید
طوت تاکه شرندن امان بولاسن ونادان اولان دوستی کندکدن
مهجور ومتروك طوت ودوستلغنی ترك ایت زیرا احمقدن جفادن
غیری نسنه کلمز بوسببدن دیمشلردر که احمق دوستدن عقللو دشمن
ییکدر زیرا عاقل اولان کسه دشمن اولسه ده میزان عقلی الده
اولدیغی هر ایشی فکر صحیح ایله وزن ایدوب ایشلر احمق ایسه بی میزان
وبی فکر در و بونده رمز واردر که احمق سنك صحبتکه طالب اولسه
دخی سن انی کندکدن تبعید ایله ووصالی هجرانه تبدیل ایت زیرا
انك صحبتندن سکا حاقت وجهلی ساری اولور عقل وعلم دکل زیرا
عقل اولمیجق علم نره دن کلور * ای پسر کم کوی با مردم درشت *

* ور بکویی باتو کر دانند پشت * کم بالاده تقدیر اولندیغی اوزره در
درشت موصوف تقدیریله کوی مفعولیدر سخن درشت دیمکدر
باکویه متعلقدر وربکویی واکر بکویی درشت تقدیریله شرطدر

پشت کرداندك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر جمعدر زیرا مردم اسم جنسدر باکرداننده متعلقدر وبعد الجمله جزا در (درشت لغاتده ایری ایله تفسیر اولنمشدر خشن معناسنه ودقائقده دیمشدر که درشت قاتی در مقابلی نرم در فارسیده ایری یه سترك دیرلر انتهی ولکن بونده نظر واردر زیرا ایری ایکی وجهله در بری جثه ده ایری و بیوکدر که اکا سترك دیرلر و بری دخی خشن معناسنه ایری درکه اکا درشت دیرلر (وعربیده خشونتك ضدی لین اولدیغی کبی فارسیده دخی درشتك ضدی نرم در قاتی معناسنه کلن سختدر (کردانند کاف عجمیله جمع مضارع غایبدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (پشت باء عجمینك ضمی وشین معجمه ایله ارقه در ظهر کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر خلقه ایری سوزی ازسویله یعنی هیچ سویلمه واکر سوز دکلمیوب سویلرسك سکا ارقه‌لرن دوندررلر یعنی اقبال ایتمزلر بلکه اعراض ایدرلر زیرا قول غلیظ سهم زهرناك کبی در بو مقوله سهمه ایسه کمسه قارشو وارمز و یوزنی اکا هدف ایتمز وخلق سندن اعراض ایدیجك بیکس قالورسن انسان ایسه مدنی بالطبع درکه بنی نوعیله تعیشه محتاجدر پس حسن خلق و رفقله کلام کرکدر تا که خلق سعید ایده سن
*بهترین خلق می دانی کراست*انکه داد انصاف وانصافی نخواست*
بهترین خلق مبتدا کراست خبر و بعد الجمله میدانی نك مفعولیدر زیرا میدانی افعال قلوبدن درکه بوراده معلقدر انکه نك تقدیری ان کسی راست دیمکدر که آن مبتداء محذوفه خبردر که اودر دادك تحتنده فاعلی آن کسی در انصاف مفعولیدر وایکنجی انصاف نخواستك مفعولیدر که نخواست فعل ماضیٔ منفی در واو معناده نخواست اوزرنه داخلدر و بعد الجمله داد اوزرنه معطوفدر (خلق خاء معجمه نك ضمیله خویدر تفصیلی باآلاده در (می داند فعل مضارع مخاطبدر که بوراده استفهامی متضمندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانند دینلور (کراست ده که اسم استفهامدر ورا تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در پس کرا لسان عربیده لمن کبیدر (است ادات خبردر (انصاف عدالتدر که نفع وضرده مثلی ایله مکافات ومقابله‌در (انصافی ده یازانده در و بعض

نسخده انصافش دوشمشدرکه ضمیر داد انصافك مضمونه راجعدر
(نخواست واو رسمی والف ثابته ایله در مصدری خواستن در دیلمك
معناسنه طلب وارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب
خواهد وخواهنده دیرلر (معنای بیت) بو درکه خوینك یکرکی والك
ایوسی بیلورمیسن کیمك ایچوندر وکیمه مخصوصدر وانکله متصف
اولان کیمدر پس جواب ویروب دیرکه اول کمسنه ایچوندر وانك
شایاندرکه خلقه انصاف ویردی وعدلله معامله ایلدی وانلردن
انصاف استمدی بلکه ظلم اولندیغی صورتده عفو ایلدی زیرا کرچه
عقاب مثلی ایله مقابله اولنور شرعا فاما عفو ایتمك خیراودر حقیقه
زیرا صفات الهیه ده عفو غالبدر پس شول کمسه که خلقه ظلم ایتمیه
واکر خلق اکا ظلم ایدرسه اول انلره عفوله مقابله ایلیه که (واحسن
الی من اساء الیك) مضمونیدر بونك فوقنده عند الله مرضی ومقبول
خوی اولماز انکیچون قرآنده کلور (فاعف عنهم واصفح وقل سلام)

چون حدیث خوب کویی بافقیر به بود زانش که پوشانی حریر*

مصراع اول شرط وثانی جزادر حدیث کویی نك مفعول صریحی
وبافقیر غیر صریحیدر وچون معناده کویی اوزرنه داخلدر زانش
بهه متعلقدر به بودك فاعلیدر شین ضمیری فقیره راجعدر حریر
پوشانینك مفعولی وبعد الجمله که رابطه سیله ماقبلنه صفتدر
(حدیث سوزدر (کویی مضارع مخاطبدر مصدری کفتن درکه
سویلمکدر مضارعنده فا واوه قلب اولنوب بریا زیاده سیله کوید
وکوینده دیرلر (فقیر کثیر الاحتیاج در (به کسرله وهاء ساکنه
ملفوظه ایله ایودر نیك کبی کما فی اللغات ودقائقده کلور که به یکدر
نیك ایودر مقابلی بددر که یرامزدر (بهتر یکرکدر انتهی ظاهر بودرکه
ایو اولمغه سازدن یك اولق لازم کلور بوجهتدن بهر ایوایله تفسیر
ایتدیلر (زانش اصلنده از آنش درهمزه حذف وزانك سکونی لاجل
الضروره فتحه یه تبدیل اولنمشدر شین فی الحقیقه پوشانی یه قید در
تقدیری ازان معنی که پوشانیش دیمکدر (پوشانی فعل مضارع مخاطبدر
مصدری پوشانیدن در اورتمك وکیدرمك واورتدرمك وکیدرتمك
معنالرنه زیرا امرك آخرنه الحاق اولنان الف ونید لفظلری تعدیه

ایچوندر وتعدیه برمفعوله وایکی مفعوله تعدیه یه شاملدر پس پوشانید کیدردی وکیدرتدی وپوشاند کیدرر وکیدردر دیمکدر زایانید طوغردی وطوغرتدی وزایاند طوغرر وطوغردر دیمك اولدیغی کبی وپوشانیدن ایله پوشید نك فرقی بودرکه پوشانیدن متعدیدر مطلقا یعنی برمفعولله ایکی مفعوله تعدیه میاننده مشترکدر پوشیدن لازم ایله متعدی میاننده مشترك اولدیغی کبی زیرا معناسی اورتمك واورتنمك وکیمك وکیدرمکدر مضارعی پوشد کلور پوشانید نك پوشاند کلور فاحفظه فانه مزالق الاقدام (حریر ثیابك رقیقنه وابریشمدن منسوج اولانه دیرلر که رجاله لبسی حرامدر مکر که ضرورت قویه اوله پس بوراده ناظمك قدس سره مرادی یاثوب رقیقدرکه ارباب زینت یاننده معتبردر ویاثوب شهرتدر زیرا حریر ثوب شهرتده علم کبیدر خصوصا که سرخ رنك اوله ویا خود فقیره الباس زوجه سی ویا جاریه سی فقیره یه نسبتله اوله نتکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم حضرت عمره رضی الله عنه حریردن برجبه اهدا ایتدیلر وحضرت عمر بو بابده توقف ایدیجك بیع ایدوب ثمنی مصارفنه صرف ایلیه وخاتوننه وجاریه سنه الباس ایده دیو بیوریلر (معنای بیت) بودرکه چونکه فقیره کوزل سوز سویلیه سن وفرح بخش کلامله حسن خطاب ایلیه سن بومعامله اکا حریر کیدرمکدن یك اولور زیرا کلام حسنك تأثیری جانه والباس رقیق وثوب شهرت بدنه در وروحانی جسمانیدن اقوادر بوسببدن قرأنده کلورا قول معروف ومغفرة خیر من صدقة یتبعها اذی) فافهم جدا * خشم خوردن پیشۀ هرسرورست * تلخ باشد وزشکر شیرین ترست * خوردن مبتدا خشم مفعولیدر پیشه خبر ومابعدنه مضافدر تلخ باشد مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیردرکه خشم خوردنه راجعدر وزشکر تقدیری ولکن اوشیرین ترست ازشکر دیمکدرکه بوراده حرف استدراك تقدیراولنور وشیرین مبتداء محذوفه خبر وجار ومجرور اکا متعلقدر (خشم خاء معجمه نك فتحیله غضبدر اکرچه بین الناس کسرله شایعدر غضب یورك قانی قینامقدر انتقام المق ایچون ایشه صفقدرکه تفصیلی باآلاده در (سرور سابقا حل اولندیغی اوزره ریاست صاحبی ومقدم ومتبوع

مطلب

معناسنه

معناسنه مستعملدر بوراده مراد مقتدای دین وامام اهل یقین درکه
خصال حمیده ده سائره نسبتله باش بوغدر وخلقك پهلوانیدر زیرا
شدید اودکلدر که کشتی کیرلکده خصمنه غالب اوله بلکه شدید اودرکه
غضب حالنده نفسنه مالك اوله وحکمنی و یرمیوب زمام صبر وتجرع ایله
انی قید و بند ایده (تلخ آجی در مقابلی شیریندر تنکم مرارا مرورایتدی
(معنای بیت) بودر که غضبنی یمك ویوتمق ولسان وفعله اثرنی
کتورمك وطشره چقرمق رئیس دین اولان کسه نك صنعتی ومیدان
تقوانك پهلوانی اشیدر کرچه بویله تجرع غیظ وغضب ایتمك ابتداده
تلخ وزهرناك اولور ولکن نهایتنده شکردن زیاده طاتلو کلور زیرا
غضبك دنیا وآخرتده مفاسدی چوقدر نیچه لرانك سببیله دین وسر
وجاندن چقمشلر ومال وملك خصوصا خاتونلرندن واولادندن جدا
دوشمشلردر وکذلك جفالره تحمل ایتمك بدایتده آجی کلور چونکه
انسان کمال اهلی اوله وتحمل وتجرعی خوی ایدینه وملکه صاحبی اوله
بردخی آجی کورمز وآجیلرا کا طاتلو اولور خصوصا که مکاشف اوله
زیرا مکاشفك نظری حقه در وجانب حقدن کلن زهر ایسه شکردر
هرکه بامردم نسازد درجهان زندکانی تلخ دارد بی کمان* تقدیری
هرکسی که نسازد بامردم درجهان دارد زندکانی تلخ بی کمان دیمکدر که
اعرابی ظاهر در خصوصا که نظائری سبق ایتمشدر (نسازد فعل
مضارع منفی در مصدر اصلیسی ساختن وفرعیسی سازیدندر دوزمك
معناسنه (زندکانی آخرنده اولان همزه حرف توسلدر که بوراده
صفت ایله موصوف اراسنده توسط ایتمشدر آنکچون حذف اولنماز
بلکه سلاست وزندن اوتوری حرکتی اختلاس اولنور نظملرده
نظائری چوقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که دنیاده خلق
عالم ایله کنندنه دوزن ورمز یعنی دوز یلوب قوشیلوب امتزاج ایتمز
اولکسه بی شك وشبهه آجی دیرلك طوتر وخلقله دیرلکی اولمدیغندن
حالی زهرناك اولور وعروة کاری یدنده قالور زیرا معین بولمز وغم
وغصه دن خلاص اولمز* انکه شوخست وندارد شرم نیز* دان که
اونا پاك زادست ای عزیز* انکه آن کسی که تقدیرنده در مبتدا
و شوخست مبتداء محذوفه خبردر که اودر و بعد الجمله مبتداء اوله

صفتندن شرم نداردك مفعوليدر و بعد الجمله جملهٔ اسميه اوزرينه
معطوفدر اكرچه فعليه يي اسميه اوزرينه و بالعكس عطف ايتمك بلاغته
انسب دكلدر او مبتدا ناپاك زادستك تحتنده فاعلندن حالدر ورزاد
بعد الجمله مبتدايه خبر و بعد الجمله كه رابطه سيله دانه مفعولدر زيرا دان
افعال قلوبدن دركه بوراده معلقدر (شوخ برقاچ معنايه كلور بوراده
مناسب اولان بي تكلف وجرى وبي ادب وفتنه معنالريدر (شرم
اود در يعني اوتانمق كه عرب حيادير (دان امر حاضردر مصدرى
دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف او انوب داند
وداننده دينلور (ناپاك سلب طهارتدر پاك وطاهر دكل معناسنه (زاد
طوغدى ديمكدر مصدرى زادندر طوغمق وطوغرمق معناسنه لازم
ومتعدى استعمال اولنور مضارعنده دال يايه قلب او انوب زايد
وزاينده دينلور كذا قالو والكن بونده نظر واردر زيرا تعديه معناسن
افاده ايلدين زايانيددر كه طوغردى وطوغرتدى ديمكدر نتكم ايكى بيت
مقدم تحقيق اولنمشدى زاد لازمدر كه طوغدى ديمكدر وكاه اولور كه
عربيده فعل لازم حرفله تعديه ايتديكى كبي فارسيده دخي تعديه ايدر
مثلا زادكه لازمدر را كلمه سي ايله متعدى اولور نتكم كلور (بيت)
(پشت دوتاء فلك راست شد ازخرمى) (تاچوتو فرزند زاد مادرايام را)
زيرا بوراده زادك مادرايامه تعديه سي را وساطتيله در بو جهتدن
زايانيد منزله سنده اولور معناسي ديمكدر كه فلكك ايكى قات اولان
آرقه سي سرور و شنلكدن راست وطوغرى اولدى (مادر ايام
سنك كبي فرزند طوغرالدن برى پس بوراده زاد طوغردى ديمكدر
ولكن ادات تعديه ذكر اولنمدقجه نه عربيده ونه فارسيده معناى
تعديه ويرلمامك كركدر فاحفظه (معناى بيت) بودر كه اول كسنه كه
فتنه وبي پرده وبي ادبدر وحيادخي طوتمز اى عزيز بيل كه اونا پاك
طوغمشدر يعني طهارت اصليه سي يوقدر بلكه خباثت جبليه ايله
دنيايه كلمشدر بدكهردن ايسه اومقوله سوء خلق صادر اوله كلمشدر
على الخصوص منبت سوءدن يتمك دخي باعث فضاحتدر نتكم
حديثده كلور (اياكم وخضراء الدمن) يعني ناپاك زنه اعتبار ايتمكوز
حسنالردن ايسه ده زيرا كاه اولوركه مزبله ده وموضع خبيثده نبات

بتركه

غلط

بترکه ظاهری ناظری تحسینه کتورر فاما مرداد یرده بمکله معتبر دکلدر

وحدیثده کلورکه (والزینة شر الثلثة) فافهم جدا * از ملامت
تا بمانی درامان * باش دائم همنشین صالحان * ازامانه متعلقدر ودر
بمانی یه ظرفدر تا تعلیلیه در دائم ظرف باش در همنشین مفعول باشدر
ومابعدنه مضافدر ملامت دناءته متعلق اولان نسنه ایله وصف
وتعییب ایتمکدر (بمانی بانك ضمیله زیرا بیم شفوی اولمغله حرکتی
اکا تابعدر (مانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه
مضارعی ماند کلور فتح نونله امان زوال الخوف وحصول الاطمئناندر
همنشین همصحبتدر زیرا هم موافقت ایچوندر (نشین نشیننده دن
ترخیم اولنمشدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس کبی
مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده دیرلر
پس همنشین اوتورمقده بری برینه موافق یعنی بر یرده اوتوروب صحبت
ایدیجی دیمکدر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح اودر که اوقاتدن
هیچ بروقتده اعتقاد وعملنه خلل کلمیه وبومعنی کسبی اولمغله خواص
ناس صلاحه رغبت واهل صلاحه التحاقله دعا ایتدیلر زیرا اکر خلقی
اولایدی هرکس صالح اولوردی ومعنای مذکوردن غافل اولان
صلاحی درجهٔ نازله صاندی وظاهر آیته آلدندی قال تعالی (فاولئك
مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین)
یعنی صلاحك تأخیر اولندیغی مرتبهٔ جامعه اولدیغنه مانع دکلدر
بلکه نبوت وصدیقیت وشهادت صلاح مطلقدن خصوص مرتبه در
فاعرف جدا (معنای بیت) دیمکدر که ملامت وسرزنشدن
امانده قالمغك ایچون دائما صالحلره یار اول وانلرله صحبت ایله زیرا
صالحلر ممدوحلر وفاسقلر مذموملردر پس مذمومه مقارن اولان
مذموم اولدیغی کبی ممدوحه مقارن اولان دخی ممدوح در ودیمشلردر که
تقوادن صکره خیر او نسنه اخ صالحدر زیرا خیرله امر ایدر وکاتب
جلیس سوءدن خیر اودر زیرا جلیس بد شره تحریضدن خالی دکلدر
* * در بیان صفت خواری میکوید * *

*چند خصلت آورد خواری بروی * با تو کویم کر همی کویی بکوی *
بعض نسخه ده هشت خصلت دوشمشدر سکز خصلت ذمیمه معناسنه

چند خصلت آوردك فاعلی خواری مفعولی و با كا متعلقدر و یاخود
چنـد خصلت خصال متعدده معناسنه مبتدا ومابعـدی خبردر
با كویمه متعلقدر و بعد الجمله جزاء مقدمدر مابعدی شرط مؤخردر
(بكوی بانك ضمیله مقول قولدر (چند جیم عجمی ایله عدددن سؤالدر
كم كبی یعنی اسماء استفهامیه دندر نقدر معناسنه نتكم دیرلر (دراهمت
چند ست یعنی اقچه ك نقدردر چندان نیجه نیجه واولقدر دیمكدر
كاه اولور كه استفهام انكاری معناسنه كلور وكاه مجرد تكثیره محمول
اولور (خواری خاء معجمه نك فتحیله و واو رسمی والف ثابته ایله دار
وزننده ذلیلـدركه عزیزك ضدیدر آخرنده یاء مصدریه در (روی
یوزدر مراد ذاتدر ذكر جزء ارادۀ كل طریقیـله در ولكن رویی
تخصیص ایلدی زیرا اثر حقارت وذلت یوزده بللو اولور (كویی مضارع
مخاطبدر (بكوی بانك ضمیله امر حاضردر مصدری كفتن در سویلمك
معناسنه مضارعنده فایی واوه قلب و بر یاز یاده سیله كوید وكویندم
دیرلر (معنـای بیت) بودركه بر قاچ خصلت انسانك یوزنه یعنی ذاتنه
خوارلق وذلت كتوررر اكر سویله دیرسك سكا سویلیـه یم یاخود
نه مقـدار خصلت انسانی خوار ایدر دیو سؤال ایدرسك سكا جواب
ویروب تعداد ایده یم تا كه اول رذائلدن حذر اید وب ذلیل او لمقدن
مصون اوله سن ومعنـای اوله كوره اكرسویله دیرسك دید وكی
سؤاله حمل و سویلنجك خصالك ذكری امور لازمه دن
اولدیغنه اشعـاردر یعنی طالب عزت اولان سكا بو مقوله نسنه دن
سؤال ایتمك دوشمز وبالفرض سن آنی صورمسك دخی بن آنی
دیملویم زیرا اجتنابی واجب وعرضه شین ویرن نسنه لردندر
اول آن باشد كه مانـند مكس مرد ناخوانده شود مهمان كس*
اول مبتدا آن مفعول مقدمدر بعد الجمله خبردر مانند مهمانی تنفیردر
مردشودلك فاعلی مهمان مفعولیـدر ناخوانده مرددن حال ویا اكا
صفتـدر حال اولورسه آخری ساكن وصفت اولورسه مكسوردر
(مانـند شبیه ونظیر معنـاسنه مانستن دن مأخوذ اسمـدر مانستن
بكزمكدر چون ایله فرقی بودركه مانندك معنای مستقلی اولمغله قابل
سلبدر بی مانند دیرلر اما بی چون دیمزلر اگرچه چون دخی بلا اشباع

الواو ادات تشبيه در (مكس سكك در ذباب كبي (ناخوانده اوقنمامش ودعوت اولنمامش معناسنه اسم مفعولدر اصلى خوانددر خانك ضمى وواو رسمى ودالك سكونيله كه ماضيدر اوقيدى معناسنه آخرى مفتوح وفتحه سنى بيان ايچون ها غير ملفوظه زياده قلنوب خوانده دنلدى (نا ادات سلبدر معناسى دكل ديمكدر ناخوانده اوقنمش دكلدر ماضى مقيد ايله اسم مفعولك لفظده فرقى يوقدر ولكن مقامدن وسوق كلامدن معنى فرق اولور (مهمان قونقدر (مه اولودر (مان بكزيجى معناسنه مانستندن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظيم اولوب قونديغى يرده رعايت اولنديغندن اوتورى مهمان ديرلر اولو يه بكزر ديمك اولو اولمقدن عبارتدر لسان عربده مستعملدر مثل الامير يحمل على الادهم والاشهب كبى فافهم (معناى بيت) بودر كه اول خصال رذيله نك اولى اول ذميمه دركه كشى دعوت اولنمامش اولديغى خانده ويا خود دعوتسز كسنه مكس كبى كسه يه مهمان وضيف اوله يعنى سكك بلادعوة طعام اوزرنه قونديغى كبى اولدخى واروب ايل سفره سنه اوتوره وطفيل كبى مدعو اولنلره تابع اولوب غيرك خانه سنه مهمان اوله بوايسه عقلا وعادة بلكه شرعا قبيحدر تنكم قرأنده كلور (ولكن اذا دعيتم فادخلوا) يعنى بيوت نبويه يه مأذون وطعامه مدعو اولسكوز اول وقتده على وجه الادب داخل اولوكز والا ثقلت ويرمكوز كما فى التفاسير * هركه مهمان كسى
ناخوانده شد * نزد مردم خوار وزار ورانده شد * تقديرى هركسى كه شد مهمان ناخوانده شد نزد مردم خوار وزار ورانده ديمكدر بوندن اعرابى ظاهر اولور ناخوانده شدك تحتنده ضميردن حالدر (ناخوانده بيت سابقده در بونده خاء مضموم وخوارده مفتوحدر (زار اكليجى نالان معناسنه زاريدن اكلمكدر (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه مصدرى راندن دركه سورمكدر (معناى بيت) بودركه هركس كه بركسه نك مهمان وقونغى اولدى اورايه اوقنمامش اولديغى حالده اول كسه خلق يانده ذليل ونالان وسورلمش اولدى ذليل اولديغى بودركه بلادعوة وارمغله استثقال وتذليل اولنور زار اولديغى بودركه خلقك سمى وملامتى اوجندن مريض ومبتلى كبى اولوب اكلر سورلمش

اولدیغی بودر که نظردن ساقط واعتباردن دور اولور بلکه نیجه‌لری حقیقتده مجلسدن سوریلور و بوندن فهم اولنور که مهمان اولمق غیرک طعامنه حاضر اولمقدر مسافر اولوب برخانیه نزول ایتمک بشقه‌در و بعض کتب معتبرده کلور که اهل کوفه‌دن طفیل دیرلر برکسه واریدی که اکا طفیل الاعراس دیرلردی زیرا دوکونلرده وجمعیتلرده حاضر اولوردی و بوعمل ابتداآندن قالوب صکره بو بابده اکا اقتدا ایدنلره طفیلی دیوب مثل ضرب اولندی* دیکران باشد که نادانی رود * که خدای خانهٔ مردم شود * دیکر مبتدادر ثانی یرینه وضع اولنمشدر آن باشد سابقده‌کی کبی خبردر نادانی یاء وحدت ایله رودک فاعلیدر (که خدا اصلنده خدای که‌در صاحب البیت ورب الدار معناسنه زیرا که لغت پهلوی‌ده خانه وخدا رب دیمکدر اموردە مدبر معناسنه ده استعمال که خدائیت اندن تعریب اولنمشدر ودقایقده کلور که که مطلقا محل قراردر کرک اوزرنده بنا اولسون میکده بت که آتشکده کبی وکرک اولمسون وادی که کبی که مخصوصدر خانه‌ده بنا معتبردر یوخسوله کدای دیدکلری دلنورکن اولرقپوسنه کلدیکندن اوتوریدر پس کدای‌ده‌آی خدای‌ده کبیدر که آینده ترخیم اولنمشدر وکدانک کافی عربیدر اکرچه عجمی ایله استعمال ایدرلر ودالله تالک قرب مخرجی اولمغله بین الناس کنخدا دیرلر بوراده که خدا خانیه مضاف اولمغله تجریده محمولدر وفضولا صاحب خانه دیمک اولور (معنای بیت) بودر که بردخی یعنی ایکنجی خصلت رذیله اول اولورکه برنادان کیده فضولا خانهٔ خلقک کدخداسی اوله یعنی خانه صاحبی کبی غیرک خانه سنده متصرف اوله وبی پروا معامله ایلیه وایشه قاریشه که اکا بین الناس فضول دیرلر زیرا مداخله‌سی رضا وتعیینله دکلدر بویله اولان ایسه استثقال وتذلیل اولنور مکر که ضرورت قویه اوله نکاح فضولی وامثالی کبی وخواص احباب اولنلر بوندن خارجلردر زیرا حکما مأذونلردر خصوصا که اخوان فی الله اولنلر تکلفدن بریلردر * کار کردن بر حدیث آن دو مرد * کز پی جهلند دائم در نبرد * اوچنجی خصلتی بیاندر پس کار کردن مبتدا محذوفه خبردر که ثالث ویا دیکردر کار کردنک مفعولیدر کز اصلنده

مطلـــب

که

که ازدر ولکن همزه‌نك حرکتی کافه نقل اولنمغله کاف مفتوح اوقنور
زبی برینه ازسر دخی نسخه دوشمشدرکه ایکیسی دخی مقام تعلیلده
زیرا وعربی ده لاجل کبیدر (جهلند ده اندادات جمع ورابطه در
معناده نبرده قیددر (نبردند دائماً زبی جهل دیمکدر بس دومرد مبتدا
ودر نبردند خبردر نبرد نونك تقدیمیله جنکدر نبرده بهادر درکه جنکه
قادر در (معنای بیت) بودر که خصال ردیه‌نك اوچنجیسی ایش
ایشلمکدر اول ایکی کسنه‌نك سوزی اوزرنه که انلر بری بری ایله دائم
جهالتلری اوجندن جنك وجدلده در زیرا اهل خصومتك سوزنه
اعتبار واعتماد یوقدرکه غرضا بری برلرینك خلافنه اولوب
مخالف سویلرلر بس اومقوله لرك سوزلرن دکلمکده خطر واردر
زیرا خلافی ظهور ایتدکده انسان خجل وخوار اولور وبوندن فهم
اولنورکه بی معنی خصومت جهالتدندر زیرا عقل کامل وعلم شاملك
حکمی وقار وصلح وصلاح وامثالی صفات حمیده در فافهم * هرکه

بنشیند زبر صدر صدور * کر رسد خواری برویش نسبت دور *
هرکسی که دیمکدر که مبتداو بنشیند جمله سی اکا صفتدر زبر نشیندك
ظرفیدر بوراده سکونله اوقندیغی لاجل الضروره در والا مابعدنه
مضاف اولدیغی جهتدن مکسور در خواری رسدك فاعلی وبرویش
اکا متعلقدر وبعدالجمله فعل شرطدر دور نیستك مفعولیدر عربی ایله
تقدیری لیس بعیدا دیمکدر وبعد الجمله جزاء شرط وشرطیه دخی
بعدالجمله خبر مبتدادر (نشیند فعل مضارعدر مصدری نشستن در
اوتورمق معناسنه مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کسنور وب
نشیند ونشیننده دیرلر زبر راء هوز باء موحده نك فتحه لریله یوقاری
واوست فوق کبی (صدر اصلنده جارحه درکه کوکس در وکوکس
بدنك مقدمی اولمغله صکره هرنسنه‌نك اعلی ومقدم واولنده استعمال
اولندی بوندندرکه قاضیعسکرلره صدرین دیرلر زیرا جمیع قضاتك
مقدملریدر پس صدر صدور مقدملرك مقدمی واعلالرك اعلاسی
دیمکدرکه اکابر واشرافدر وبعض نسخه‌ده که صدرصدور یرینه
زبردست دوشمشدر خطا وغلطدر (رسد مضارعدر مصدری
رسیدن در ایرشمك معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکسنه که

مجالس ده اعلا الاعالی اولان اشرافك اوست يانته اوتوره وحدن بلميه
اكرانك يوزنه خوارلق ايريشورسه وحقارت ذاتله مبتلا اولورسه
بعيد دكلدر زيرا حدنی تجاوز ايدن كمسه آخر خجل اولور انكچون
ديمشلردركه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) معلوم اوله كه

بو بيتك مضمونی خصال رذيله نك دردنجيسی در * نيست جمعی را
چو برقول تو كوش * صد سخن كر باشدت يك را مكوش * بشنجی
خصلته اشارتدر جمعی راده را لام جاره معناسنه اولمغله بحسب المعنی
نيستنه متعلقدر زيرا بوراده عربيده لبس معناسنه در كوش فاعليدر
و بعد الجمله فعل شرطدر زيرا چو واو غير ملفوظه ايله كه واو رسمی
ديرلر برقاچ معنايه كلور بوراده شرط ايچوندركه معناده نيست
اوزرنه داخلدر (صد سخن باشدك فاعلی وتا مفعوليدر و بعد الجمله
شرطيه در (يك را مكوشك تقديری مكوان جمعی را يكی از صد سخن
ديمكدر پس شين ضمير غايبدركه بحسب المعنی مكويه متعلقدر
عربی ايله تقديری لاتقل لهم من اقوالك الكثيرة ولو واحدا ديمكدر
و بعد الجمله جزا وجمله جزائيه دخی شرطيه اولايه جزادر (جمعی
جماعت معناسنه در ويا وحدت ايچوندر (كوش قولاقدر بوراده سماع
معناسنه در زيرا قولاق طوتمق دكلك وطوتمامق دكلمامكدر (صد تكثير
ايچوندر (يك بوراده بكی مقامنه در زيرا مراد برديمك دكل بلكه بری
ديمكدر (مكو كاف عجمی ايله نهی حاضردر سويله ديمكدر مصدری
كفتن دركه سويلمكدر مضارعنده فا واوه قلب وبرياز ياده سيله كويد
وكوينده ديرلر (معنای بيت) بودركه چونكه سنك قول وكلامك
اوزرنه برجماعتك كوش ودعاسی اولميه اكر يوز سوزك يعنی كلام
فراوانك اوله بربنی سويلمه زيرا كلام حق كهردركه مناسب قولاق
اولمدقجه تعليق اولنماز ولا سوزك بيانه كيدر وخوار اولورسن و بوندن
متكلمك سخنور وكلامنك حق اوله سی فهم اولندی زيرا كلامه

اقتداری وكلامی حق اولميانه اهل حق كوش طوتمز * حاجت خود را
مجوی از دشمنان * زين بتر خواری نباشد درجهان * التنجی خصلتی
تقريردر حاجت مخواهك مفعولی وجار ومجرور اكا متعلقدر (خواری
نباشدك فاعلی وزين خواری يه متعلقدر دركبی (زين بتر اصلنده

زاین بد ترد ر تخفیفا همزه ودال حذف اولنمشدر بقیهٔ مفردات
ظاهردر (معنای بیت) بودرکه کندی حاجت وضرورتك اولدیغی
نسنه یی دشمنلرکدن استمه زیرا دنیاده بوندن زیاده بد خوارلق اولماز
شول سببدنکه دشمنه جلادت واستغنا اظهار ایتملودرکه عزت
بونده در سئوال وطلبده ایسه ذلت وانکسار واردر دشمن دخی سنك
بویله اولدیغك استر * آن فرومایه مراد خود بجوی * تانیاید مرترا
خواری بروی * بدنجی رذیله یی بیاندر (مراد بجویك مفعولی وازدخی
اکا متعلقدر مصراع ثانی نك تقدیری تانیاید خواری بروی ترا دیمکدرکه
خواری نیایدك فاعلی وبروی اکا متعلقدر وياخود مرترادهٔ را لام جاره
معناسنه اولوب نیایده متعلقدر پس بروی خوارلغك متعلقنی بیان
اولور (فرومایه خوار ودنی وبی اصلدر زیرا فروآشغه درومایه
هرنسنه نك اصلیدر پس صفت مشبهه در آشغه والحق اصلاو
معناسنه نیاید ایکی یاء مثناتله اصلنده نه آید در دفع ثقلت ایچون
همزه یایه قلب اولنمشدر (آید فعل مضارعدر مصدری آمدن در
کلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید واینده دینلور
(معنای بیت) بودرکه دشمندن طلب حاجت ایتمه وکلك کبی کرکسه
بد اصل اولسون بد اصلدن دخی مرادکی استمه کرکسه دشمن اولسون
تاکه یوزکه ودنکه خوارلق کلیه زیرا بد اصل اولان کمسه بد معامله دن
خالی دکلدرکشی زاده لر حسن معامله دن خالی اولدیغی کبی زیرا
بحسب الغالب اخلاق حسنه وسیئه ساریدر پس اهل عرض اولان
دنی مقوله سنه ال آچمز وحاجت طلب ایتمز * بازن وکودك مکن
بازی هلا * تانکردی خوار وزار ومبتلا * سکزنجی خصلتی تحریردر
پس عنوان کلامده چند دن مراد هشت اولمش اولور (بازی مفعول
مکن وبامکن ایله بازی دن هر برنه تعلقه صالحدر اکرچه ثانی
اقرب بدر خوار نکردی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه تعلیلدر
کودك ضمله بالغ اولمدق اوغلان ایکی کاف دخی عربی در (بازی
اویون لعب کبی بازیدن اوینا مقصدر هلا تخفیفله الا معناسنه
حرف تنبیه در آکاه اول دیمکدر (وهلا وقورق معنالرنه
دخی کلور وهلا عربیده فرسی زجر در کما فی القاموس

هلا زجر للحبل بو راده زجر ايچون اولمق انسبدر (معناى بيت) بودر كه عورت واوغلان ايله اوينسامه صاقين تا كه خوار وحقير ونالان وپر بلا اولميه سن زيرا في نفس الامر وقارى منافى وعرضه مخل القدر پس بو مقوله لعب اوجندن انسانه خلقدن ستم اكسك اولماز وغم وغصه آخر آدمى بالى ايدر يعنى چور يدر وكهنه قيلور

* درصفت يار موافق كويد *

* در جهان شش چيز مى آيد بكار * اولا يابى طعام خوشكوار *

شش چيز مى آيدك فاعلى ودر اكا ظرف وبا اكا متعلقدر اولا اول ديمكدر كه الف اطلاق وصلى وقف مجراسنه اجرا ايچوندر اول مبتدا ومابعدى مصدر تأويلى ايله خبردر اولا يابى يه ظرف اولمق درست دكلدر تأمل (يابى فعل مضارع مخاطبدر بوله سن معناسنه مصدرى يافتن دركه بولمقدر مضارعنده فا بايه قلب اولنوب يابد ويابنده ديرلر بعض نسخده يابى يرينه يارى دوشمشدر يركره معناسنه غلط محضدر صوابى يابى در طعام يابى نك مفعوليدر خوشكوار طعامك صفتيدر (طعام مطعوم معناسنه دركه طعم وذوق اولنان غدادر (خوشكوار صفت مشبهه در كاف عجمى ايله خوش سكيجى يعنى سكمه سى خوش وملايم پس مصدردن مرخم اولور كه كواريدن درسكمك وسكورمك وقانمق معناسنه مضارعى كوارد واسم فاعلى كوارنده كلور وكوارش ضمله هاضم طعامدر كه تعريب ايدوب جوارش ديرلر يعنى معده يه قوت ويروب يمك سكوريجى وهاضم ايديجى معجوندر وبو تقريردن مفهوم اولديكه خوشكوار وصف تركيبى دكلدر نتكم اهل لغت زعم ايتديلر زيرا وصف تركيبيده جزئينك برى مفعولدر پس خوشكوارك تقديرى كوارندهٔ خوش اولور خوش ايسه كوارنده يه مفعول اولمق بحسب المعنى صحيح اولماز (معناى بيت) بودركه دنياده التى نسنه ايشه كلور ويرار وفائده لو رغبتلودر اول التى نسنه نك اولى بودركه منهضم اولور ملايم طعام بولاسن كه بدنه مفيد ومقويدر درشت ويابس نسنه لر ايسه معده ده منهضم اولميوب كدورت وثقلتدن خالى اولماز بو جهتدن مهرا طعاملره رغبت ايدرلر وثقيل نسنه دن حذر ايلرلر مكركه فقرادن اولوب اكل ايتديكى ناملايم ضرورى اوله

فافهم

فافهم * خوش بود یار موافق درجهان * یار مخدومی که باشد مهربان *
بودك فاعلی یار ومفعولی خوشدر ودرا کا ظرفدر مخدومی مقدر بودك
فاعلیدر که یار خوش بود مخدومی که تقدیرنده در باشدك تحتنده
ضمیر فاعل مخدومه راجعدر مفعولی مهربان در و بعد الجمله مخدومه
صفتدر (موافق مخالفك ضدیدر یعنی موافقت ومطابقت وایکی
کشینك مرادلری بری برنه اتفاق اوزره اولمقدر (مخدوم خدمتندر که
معروفدر خدمت دخی کسرله خدمه دندر حرکت ایله خدمه خلخاله
دیرلر خدمك مخدومی احاطه سی خدمه نك ساقی احاطه سنه تشبیه
اولندی انکیچون الله تعالی یه مخدوم دنلمز زیرا الله تعالی محیطدر محاط
دکلدر بلکه معبود دینلور (مهربان کسرله شفقتلو زیرا مهر شفقت
ومحبت معناسنه کلور وبان صاحب در ودقایقده کلور که بان اسم
جامددر که کوزه دیجی معناسنه در باغ بکجی سنه باغی کوزب
کوزتدوکیچون باغبان دیرلر بلکنه باد بان دیرلر استعاره طریقیله که
یل کوزه در شخصه تشبیه اولنمشدر ودیده بان دیمکده دخی نوع
توسع واردر زیرا اول کسه کوز کوزه دیجی دکلدر بلکه کوز انك خدمتنك
آلتی در که انکله کوزه در نکاهبانده اویله در برنسنه یی کوزتمکدن
مراد انك امرنده قیام واتمامنده اهتمام در انتهی بالاجمال و بعض
کتب فارسیه ده کلور که معنای اسم فاعل مشتقك غیریدن دخی
اخذ اولنور لفظ کر مقارنتیله زرکرکبی که قیومجی دیمکدر و یا لفظ بان
مقارنتیله باغبان کبی که باغجی در و یالفظ دار مقارنتیله علمدار کبی که
سنجق کوتریجی در انتهی بالاختصار پس مهربان دخی بوقبیلدن
اولمق جائز اولور شفقت ومحبت ایدیجی معناسنه سؤال اولنورسه که
اسم جامدده معنای حدوث یوقدر اسم فاعل ایسه حدوث ایچوندر
جواب بودر که مقصود اسم فاعلك صورتیدر که اندن تعبیر اولنان
جی لفظی ایله تعبیر اولنمقدر یوخسه حقیقت اسم فاعل دکل پس
باغبان ومهربان وشتربان وسکبان وکشتی بان وامثالی بر بابدندر که
اصللری اسم جامددر ولفظ کر امثله سی دخی بویله در فاما باجدار
وعلمدار بویله دکلدر که بونلرده وصفیت معناسی واردر (معنای بیت)
بودر که خوش اولور یار موافق دنیاده یعنی موافق مصاحب ومتفق

يولداش دنياده رغبت اولنان اموردندر كرو بر مخدوم كه مهربان ومشفق اوله بودخی شانده اعتنا اولنان نسنه‌لردندر مخدومدن مراد خادمك ولبيسيدركه افنديسيدر بومقوله اينه ايكيدن خالی دكلدر يااخلاق صلحا اوزرنه دركه حقوق خادمی مراعات ايدوب شفقت ومرحمتله معامله ايدر و بومعنی خادمك سعادت دنيويه سندندر ويااخلاق فسقاء اوزرنه دركه خادمه خالی دائما جبر وعنفدر و بوحال خادمك بی ستاره اولديغندندر كه خدمتده اولدقچه ظلمات غمدن خلاص اولماز * هر سخن كان راست كو يی ودرست * به زدنيا زانكه دروی نفع تست * هر سخن مبتدا كان اصلنده كه آن دركه رابطه وآن اسم اشارتدر آن را تقديريله كه آن كو يی نك مفعول اولی وراست ثانيسيدر و بعد الجمله مبتدايه صفتدر به تقديری به است دركه خبر مبتدادر زانكه زان سبب كه معنا سنه تعليلدر ودرروی مقدم خبر ونفع تست مؤخر مبتدادر ادات خبر فی الحقيقه خبره قيد در تقديری در روی است نفع تو ديمكدر راست طوغری دركه واقعه مطابق اولان سوزدر صدق كبی (درست بتون وصاغ دركه عرب صحيح دير (به كسر وسكونله بك معناسنه تكم سبق ايتدی (نفع ضررك مقابليدر كه فائده ايلمكدر اسمی منفعت كاوز (معنای بيت) بودركه سوزكه انی طوغری وصاغ سو يلرسن دنيادن وايچنده اولان اشيادن سكا يكدر شول سببدن كه طوغری وصحيح سو يلمكده سنك دين ودنياكه فايده واردر تكم مشهوردركه ديمشلردر النجاة فی الصدق والهلاك فی الكذب يعنی دنيا واخرتده نجات طوغر يلقده وهلاك اكر يلكده در زيرا صدق جنته وكذب جهنمه جر ايدر و بين الناس معاملات دنيو يه ده دخی مشهوردركه يلانجی نك يوزی قاره اولور صبح كاذب كبی تكم طوغری نك يوزی آق اولور صبح صادق كبی پس صدق من كل الوجوه ايشه يرار كذب يرامز فافهم * آنچه ارزانيست عالم در بهاش * عقل كامل دان ورودلشاد باش * بعض نسخده دان وزان خرسند باش دوشمشدر كه خرسند خاء معجمه‌نك ضميله قانع معناسنه در آنچه آن چيز ديمكدر كه مبتدادر ارزا نست مقدم خبر وعالم مؤخر مبتدا و بعدالجمله مبتداء اوله صفتدر كه

رابطه سیله که محذوفدر آنچیز که دیمکدر در ارزانه ظرفدر عقل دانك مفعولی و بعد الجمله آنچه‌نك خبریدر زوکه ازاو دیمکدر دلشاده متعلقدر ودلشاد باشك مفعولیدر و بعد الجمله جمله دان اوزرنه معطوفدر ارزان اوجوز ارزانی اوجوزلق ولایق معناسنه دخی استعمال اولنور (بها قصرله برنسنه‌نك قیمتی در عربیده بهاء حسن فائق معناسنه در دان امر حاضر در مصدری دانستن در بیلك معناسنه مضارع عنده سین حذف اولنوب داند ودانند دینلور (دلشاد اصلنده شاد دل که صفت مشبهه در سرخوش اصلنده خوش سر اولدیغی کبی که بودخی صفت مشبهه در بوخسه خوش سره صفت دکلدر تنکیر بعضیلر زعم ایتدیلر (پس شاد دل شن کوکللو دیمکدر صکره قاعدهٔ عجم اوزره تخفیفا ترکیب وتغییر اولندی (معنای بیت) بودرکه اول نسنه که عالم انك بها وقیمتنده اوجوزدر یعنی بتون عالمی انك مقابله سنده ویرسك ینه اوجوز آلمش اولورسن اول نسنه یی عقل کامل بیل اکر عقل کاملك واریسه دلشاد وفرحناك ویاخود اکا قانع وراضی اول زیرا عقل کامل بتون دنیا دکر که انك کمالی عقل معاد اولمقدر زیرا عقل معاش ناقصلرده دخی بولنور که عقل رخیصدر پس عقل غالی کاملرك عقلیدر وهرکیمده که بو عقل بولنور دولت عظمایه مالك اولمش اولور پس بو دولتله نیجه شن وشاد اولماز والله الکریم * دشمن حق را نباید داشت دوست * بازکشت جمله چون آخر بدوست * بعض نسخه‌ده نباید یرینه نشاید دوشمشدر معنالری متقاربدر زیرا باید کرك اولور ونباید کرکز وشاید یرار ونشاید کرکز یرامز دیمکدر دوست داشتنك مفعول اولی وداشت داشتن معناسنه نبایدك فاعلی ودشمن داشتنك مفعول ثانیسی در بازکشت مبتدا وجمله یه مضاف وبدوست خبر در (بازکشت رجوع معناسنه در زیرا باز کیرو وکشت کاف عجمینك فتحیله کشتن معناسنه درکه دونمك که رجوعدر وبرحالدن برحاله انتقال ایلك واولمق معنالرنه کلور موسیقی‌ده برمقامدن برمقامه انتقال اینسه بازکشت ایتدی دیرلر (جمله دن مراد جملهٔ خلقدر (چون تعلیل ایچوندر (بدوست اصلنده باوست در همزه داله قلب اولنمشدر بدین و بدان کبی که اصللری باین و باآن در

و بونده تجنيس تام وار در واو ضميرى حقه راجعدر (معناى بيت) بودركه حقك دشمنني دوست طوتمق اولماز يعنى كفار وفساق واهل بدعت وارباب انكار دوستلقه سزا دكلدر زيرا جمله خلقك رجوعى آخر حقه در پس مؤمن مطيع وسنى ومقرك دوستى الله در ماسوى دكلدر وانك كه مرجعى الله در انك محاسبه سندن حذر ايدوب اعدايى احباب اتخاذ ايتمامك كركدر قال الله تعالى (لا تتخذوا عدوى وعدوكم اولياء) وقال عن ابرهيم عليه السلام (فانهم عدولى الا رب العالمين) وقال (ياموسى هل واليت لى وليا او هل عاديت لى عدوا) يعنى حقك دوستنه دوست ودشمننه دشمن اولمق حقه راجع اولور عمل خاص در اعمال باقيه ايسه عاملك كندنه راجعدر * عيب كس با او نمى بايد نمود * زانكه نبود هيچ لحمى بى غدود * عيب نمودك مفعولى ونمود بايدك فاعليدر زيرا نمودن معناسنه در و بانموده متعلقدر و بعد الجمله مستأنفه اولور زانكه زان سبب كه ديمكدر كه مابعدنده جمله اكا صفتدر هيچ لحمى نبودك فاعلى و بى غدود اكا متعلقدر (غدود غين معجمه نك ضميله غده نك جمعيدر غموم غمه نك جمعى اولديغى كبى (غده لحم ايچنده بك نسنه دركه تركيده بز ديرلر اكلى مكروه در سائر مفردات ظاهردر شوقدر وار دركه لحمى ده يا زائده در ووحدت ايچون اولمق دخى جائزدر (معناى بيت) بو دركه كسه نك عيبنى اكا يعنى كنديه كوسترمه وسنك شويله عيبك وسبب نقصانك واردر ديمك كركز زيرا هيچ ات ويا هيچ برات بز ديدكلرى نسنه سز اولماز پس بزى طرح ايدوب لحمى اكل ايتدكلرى كبى سندخى عيبى ترك وستر ايدوب وهنر وخصلت حسنه يه نظر ايله زيرا ديمشلردركه اى الرجال المهذب يعنى خلقك قنغيسى منقح وعيبدن خالص وخالى در همان عيبله قبول ايتمك كركدر پس بو كلام عيبى غده يه وهنرى لحمه تشبيهى متضمندر وكسه نك عيبنى كورمك وسويلمك منهيدر مكركه سويلدوكى تعييب طريقيله اوليوب ارشاد واخلاقنى اصلاح معناسنه اوله * از خدا خواه انچه خواهى اى پسر * نيست در دست خلائق نفع وضر * آنچه آن چيز كه ديمكدركه مقدم اولان خواهك مفعول صريحى واز خدا غير صريحى در وخواهى جمله سى چيزه صفتدر نفع

نیستك فاعلیدر عربی ایله تقدیری لیس فی ید الخلائق نفع وضر
دیمکدر و نیست نفی جنس ایچون اولان لامعناسنه ده اولمق
جائزدر بو صورتده نفع منصوب اولوب تقدیری لانفع ولاضر
دیمك اولور خلایق خلیقهنك جمعیدر ناس معناسنه بقیهٔ مفردات
ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هرنه حاجتك
وار ایسه خدای غنیدن طلب ایله که حصوله کله زیرا خلقك النده
نفع وضرر یوقدر بلکه نافع وضار الله تعالیدر یعنی منفعت
ومضرتده تأثیر خدانکدر و خلقك جملهسی (یا ایها الناس انتم الفقراء
الی الله) موجبنجه باب حقك محتاجلریدر پس حاجتکی اصالة
اول بابه عرض ایله و بعده قطبه توجه ایله وانك روحانیتندن
استمداد ایله که قطب مظهر صفات الهیه وخصوصا مظهر قدرتدر
و بعده مظهر اسم غنی اولان سلطان اعظم قپوسنه وار باب الله اولمق
قصدیله زیرا سلطان دخی غناسی جهتیله وظل حقیقت الهیه اولمق
طریقیله سنك حاجتکی بتورمکه قادردر اذن الهی اولورسه سائرلر
بونلر پایه سنده دکللردر بوراده شیخ ناظم قدس سره ضری تعمیم
طریقیله الحاق ایتدی والا مطلوب اولان منفعتدر مضرت دکلکو یا
دیمك اولدیکه جلب منفعت ودفع مضرت ایتمك استرسك دامن حقه
یاپش و کندیکه بو مضرت ایریشسه دخی حقدن بیل منفعتکی
غیره نسبت ایتمه که آنده شرك خفی واردر والله الحفیظ * بندکانرا
نیست ناصر جز اله * یاری از حق خواه واز غیری مخواه *
بندکانرا زاده را لام جاره معناسنه درکه بندکان نیستك مفعول
غیر صریحیدر ناصر فاعلدر جز اله استثناء مفرغدر عربی ایله تقدیری
لیس للعباد ناصر الا الله دیمکدر یاری خواهك مفعول صریحی
واز حق غیر صریحیدر ایکنجی از مخواهه متعلقدر و بعده الجمله خواه
جملهسی اوزرینه معطوفدر و بو عطف معطوف علیه جملهسنی تأکید
ایچوندر بندکان بندهنك جمعیدرکه کاف بنده آخرنده اولان هاء
غیر ملفوظهدن بدلدر وآن ادات جمعدر و بقیهٔ تفصیل بالاده در
(یار معین و یاری معاونتدر پس یا مصدریهدر و بعض نسخهده از غیرش
دوشمشدر (ونصرت دخی یاری کبی اعانتدر وناصر یاردر غیری ده

یا زایده در غیری سوی معناسنه در جمعی اغیار کلور و بعض تفاسیرده مثبتدر که کلمهٔ غیر اوچ وجه اوزرنه در اولکیسی مغایرت معناسنه درکه فارسیه سی جزدر قال تعالی (لتفتری علینا غیره) وایکنجیسی لا معناسنه درکه فارسیه سی نادر قال تعالی (فمن اضطر غیر باغ ولا عاد) واوچنجیسی الا معناسنه درکه فارسیه سی مکردر قال الله تعالی (فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین (معنای بیت) بودرکه قوللر ایچون الله تعالی دن غیری ناصر ومعین یوقدر که محل ضرر وزتده وخصوصا اعدا اوزرنه نصرت واعانت ایدر بناء علی هذا العاتی مولی الموالی دن طلب ایله زیرا ماعداسی اعانتدن عاجزدر والله المعین قال تعالی (ان ینصرکم الله فلا غالب لکم وان یخذلکم فمن ذا الذی ینصرکم من بعده.)

* هر که از قهر خدا ترسد بسی * بی کمان از وی بترسد هر کسی *

بعض نسخه ده بی کمان ترسند از وی هر کسی دوشمشدر اولکیسی اولی در بونک تقدیری هر کسی که ترسد از قهر خدا بسی بترسد بی کمان از وی هر کسی دیمکدر بسی ترسد اوله و بی کمان ثانی به قید در قهر اطفک ضدیدر یعنی غلبه وتذلیل ونسخیردر بسی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر بس یاء عربی ایله نیجه وچوق وزیاده معناسنه در هر کسی ده یا وحدت ایچون وزایده اولمغه دخی صالحدر (معنای بیت) بودرکه هر کس که قهر الهی دن زیاده سیله یعنی حقیقت خوفله خوف ایلیه که موارد خوفدن هیچ بر محلده استشعار خوف ایتمکدن خالی اولمیه بی شبک وشبهه هر کس اومقوله خائفدن خوف ایدر واکاسر فرودن منفک اولماز نتکم خلقه امان ویرن مؤمنه خلق عالم دخی امان ویرر نظر ایله اسده راکب اولانلره وحضرت سلیمانه علیه السلام که توجهله تسخیر جن ایتمشدی اشته خوف کرچه وصف کونی درکه حقه مضاف اولماز ولکن حقه مضاف اولان کسبه حقک اسماسیله قائم اولور که از جمله اسم قهار و مرید ومقتدر وقهار وجبار ومنتقم و مذل در فافهم

* از بدی کفتن زبانرا هر که بست * کرد شیطان لعین را زیردست *

از بسته متعلقدر وزبان انک مفعولیدر و بعد الجمله هر که یه صفتدر تقدیری هر کسی که بست زبان را از بدی دیمکدرکه هر کسی مبتدا ومصراع ثانی جمله سی خبردر کردک تحتنده فاعلی هر کسی در

شیطان مفعول اول و زیردست مفعول ثانی در بدی ده اولان یا زایده در
بد یرامزدر مقابلی نیکدر که ایودر (لعین بمعنی الملعون طرید بمعنی المطرود
اولدیغی کبی مقصود رحمتدن دور اولدیغیدر (معنای بیت) بودرکه
هرکشی که لسانی شرعا وعقلا قبیح اولان سوزی سویلمکدن بغلدی
وآغزك آچوب سویلمدی شیطان لعینی الی التنده ایلدی یعنی زبون
ومغلوب قیلدی والاشیطان اکا غالب اولدی پس دلنی لغشدن و کلام
ردیدن حفظ وضبط ایدن شیطانه غالب کلدی زیرا شیطانك اضلال
و ازلالی یاقلب یوزندندر که وسوسه سی ایله اعتقاد فاسده وظنون
وشکوکه ایقاع ایدر ویالسان یوزندندر که منکرات سویلدرویا ارکان
یوزندندرکه سیئات اشلدر ولسان وارکان سالم اولمق حسن
اعتقاددندر ولسان کرچه قلیل الجرم در ولکن کثیرالجرم در پس
حفظ لسانده سلامت و سد باب معصیت واردر والله الحفیظ
* کس نباید پنج چیز از پنج کس * یادکیر از ناصح خود این نفس *
کس نکره اولمغله مقامنه کوره عموم افاده ایدر تمرة خیر من جرادة کبی
پس کس مبتدا ونباید جمله سی خبردر نبایدك فاعلی تحتنده و پنج
مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر یاد مابعدنك مفعولی واین دخی
یادك مفعوایدر ولکن یادکیر لسان عربی ده احفظ واضبط معناسنه
مستعمل اولمغله این نفس یادکیرك مفعولیدر دیمك دخی وجهدر
ناصح بالاده ذکر اولندی (نفس فانك فتحیله آغزدن داخل وخارج
اولان ریحدر ولکن ایکی جسمك تصادمی سببیله تموج عارض
اولسه صوت وصوته دخی کیفیت مخصوصه عارض اولسه
حرف دیرلر اشته سوزه نفس دیدکلری بونك اصلی بودرکه اصلی اعتبار یله
اطلاقدر (معنای بیت) بودرکه هیچ برکسه بش نسنه یی بش کسه دن
بولماز یعنی اول بش کسه ده اول بش خصلت اولماز ومأمول دکلدر
کندی ناصح وواعظکدن بونفسی یعنی بو سوزی ازبر ایله وخاطرکدن
چقرمه مقصود دیمکدرکه بزم سوزمز سکا نصیحت طریقیله در
و بوخصوصده قلبمزده غل وغش یوقدر بناء علی هذا نفس حقلرر
دیوب سوزطوترسك منتفع اولورسن * نیست اول دوستی اندر ملوك
* این سخن باورکن از اهل سلوك * اول مبتدا دوستی بحسب المعنی

نیستك فاعلیدر وجمله سی مقدم خبردر اندر نیسته ظرفدر ونیست
مقدم خبر ودوستی مؤخر مبتدا اولوب بعد الجمله خبر اولمغه مساغ
یوقدر بو صورتده نیست مجرد رابطه وادات خبر اولور فافهم باورکن
بیت سابقده یاد کیر کبیدر (عر بیده اعتقد معناسنه اولیجق این سخن
لفظی باورکن مجموعنه مفعول اولور والا این باوره مفعولدر دوستی ده
یا مصدریه در اندر ظرفدر در کبی ظرفدن مراد بودر که قلبلرنده
دوستلق راسخ دکلدر دیمکدر (باور مصدری باوریدن و باورکردن در
اینانمق معناسنه تصدیق کبی (سلوك اصلنده رفتن ایله تعبیر اولنان
رفتار درکه یوریمك وکیتمکدر وسالك رونده در یعنی بر وبحر ده
سیاحتدر وارباب حقائق عندنده رفتن مخصوصدر که جهلدن علمه
واخلاق ذمیمه‌دن حمیده یه ووجود مجازی‌دن وجود حقیقی یه و بر
اسمدن بر اسمه و بر تجلیدن بر تجلی یه و بر فعل مشروعدن بر فعله
و بر ترکدن بر ترکه و بر فعلدن بر ترکه و بر ترکدن بر فعله و بر مقامدن
بر مقامه سفر وحرکت معنویه‌در که بو مقوله سالکلر اهل سلوك دیو
شهرت بولمشلردر اکرچه دشمنلری چوق وقطع طریق صددنده
اولان ارباب انکار وحرامیان حددن ارتوقدر (معنای بیت) بودر که
اول بش نسنه نك اولی بودر که سلاطین وملوکده دوستلق یوقدر
یعنی قلبلرنده صداقتلری راسخ دکلدر بلکه ادنی بهانه ایله صداقتی
عداوته تبدیل ایدرلر ووعد وعهدلرنه طورمیوب لاوفاء للملوك وفقنجه
غدر ونقض عهد ایتمك شانلرندندر اهل سلوکدن بو کلامه اعتقاد ایله
یعنی خواص ناس سکا بو سوزی عین الیقیندن سویلرلر پس بو معنایه
اینانمامق اولماز نظر ایله که انبیا واولیایه نلر ایتدیلرونه اذیت وجفالر
ایلدیلر که قلم ولسانه کلمز * سفله را بامروت نشمری * هیچ بدخوی
نیابد مهتری * بعض نسخه‌ده سفلکانرا دوشمشدر سفله نك جمعی
اولمق اوزره سفله نشمری نك مفعول صریحی و بامروت غیر صریحیدر
مهتری نیابدك مفعولی وبد خویی فاعلیدر مصراع ثانی جمله
مستقله ومضمونی دخی ماقبلندن منقطعدر (سفله ضمله وکسرله
هرنسنه نك کندی جنسندن بدکوهر اولانه دیرلر وبخیل ودون
همتدر آخرنده همزه یاء زائده یه بدلدر اصلنده عربی در کسرله

وفتح وسكون فائله اسافل ناس معناسنه (مروّت فصيحى همزه ايله در
كشيلك معناسنه مردن: ركه كشى وانسانيت دخى ديرلر ولسان
تركده آدملك ديمك دخى شايعدر (نكرى فعل مضارع مخاطب
منفى در اصلنده نكرىدر نونك كسريله نون نافيه ادخال اولندقده
ضرورت وزنيجون امكان اولندى مصدرى نكرستن در باقمق معناسنه
نظر والتفات كبى مضارعنده سين حذف اولنوب نكرد ونكرنده ديرلر
نكاه كردن دخى نكرستن معناسنه در (بدخو يىده يله ثانيه وحدت
ايجوندر وزائده اولمق دخى جائزدر (نيابد فعل مضارع منفى در
ياء مثناتك تقديمى و باء موحده نك تأخيريله مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا بايه قلب اولنوب يابد ديرلر (مهترى
اولولقدر زيرا يا مصدريه در (معناى بيت) بو دركه دنى وبخيل
و بدكوهره مروّت ايله نظر ايليه سن يعنى بركشيلكى وبر لطف وكرمى
اولور ديو بووجهله انك جانبنه باقيه سن زيرا بد اصل وبخيلدن
بو مقوله ايلوك صادر اولماز پس (لقدانزلت حاجاتى بوادغير ذى زرع
مو جبنجه تخم املى شوره زاره صاچش اولورسن وفائده بولماز
تهى دست قالورسن ودخى هيچ بر بد خوى اولواق بولماز وخلق
اراسنده اهل عزت وحرمت اولماز پس بدخوى آدم اولور ديمه
واميد ايله اشته بو ايكى مصراعك هر برى پنج چيزدن بر ماده يه
اشارت اولمش اولور * هركه برمال كسان دارد حسد * بوى رحمت
دردماغش كى رسد * بعض نسخده بوى راحت دوشمشدر اولكبسى
اصحدر تقديرى هر كسى كه دارد حسد بر مال كسان كى رسد بوى
رحمت دردماغش ديمكدر برحسده متعلقدر حسد داردك مفعوليدر
بعدالجمله هركسى يه صفتدر كه هركسى مبتدادر بوى رسدك فاعلى
ودر اكا ظرفدر و بعدالجمله مبتدايه خبردر (كسان كسك جمعيدر
كسنه وكشى معناسنه مقصود متمول اولان كسنه لردر (حسد بالاده
محرر در (بوى قوخودر عرب رايحه دير (دماغ كتاب وزنى اوزنه
مخ الرأس دركه ترك بينى ديرام الدماغ برجلد رقيق دركه بينى انك
ايجنده در دمغ دماغى كسر ايتمكدر صكره بطريق الاستعاره غيرى
موضعده دخى استعمال اولندى مثلا حجت دامغه ديرلر دعواى باطله نك

دماغنی کسر ایدیجی یعنی ابطال وازاله ایدیجی معناسنه وفی التنزیل (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه) ای یکسر دماغه (معنای بیت) بودر که هرکسه که کسه لرك یعنی ارباب عنادن اولان خلقك مالی اوزرنه حسد ایلیه وانك زوالنی وکندنه حصولنی استه یه بومقوله کشی نك دماغنه زحمت قوخوسی کجن ایریشور یعنی اکشمز ورحمت بولماز زیرا الله تعالی نك حکمنه اعتراض ایتمش اولور که فی الحقیقه کفردر ویاخود دماغنه رحمت شم ایتمز زیرا دردحسدله دردناك اولان کمسه نوجهله مستریح اوله وئیل ونهار بنجه دکله نور پس انسان بومقوله اوصافدن نفسنی کیه ایتمه دکجه آسوده اولماز انکچون سلیم الصدر اولنلر دارینده سالم وعندالله مقبولدر * انکه کذابست ومیکوید دروغ * نیست اوراد روفاداری فروغ * تقدیری آن کسی که او کذابست دیمکدر که اومبتدا وکذاب خبر و بعدالجمله ان کسی یه صفتدر که آن کسی مبتدادر ومیکوید دروغ جمله سی فعلیه یی اسمیه اوزرنه عطف قیلنمشدر اکرچه بلاغته مناسب دکلدر وجائزدر که واومیکوید تقدیرنده اوله یا صورتنده اسمیه اولور فروغ نیستك بحسب المعنی فاعلیدر واوراده لام جاره معناسنه اولمغله فروغه متعلق اولور کذاب صیغه مبالغه درکه مواد کثیره ده کذبه اسارتدر پس مبالغه کذبك متعلق اعتباریله اولور بوصورتده میکوید بطریق المبالغه استمراره محمول اولور (دروغ کذبدر که واقعه مطابق اولمیان سوزی سویلمکدر (وفادار یده اولان یا مصدریه در وفادار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده وفادر وفانی حفظ ایدیجی وصقلیجی معناسنه وفاغدر ونقض عهد ایتمك در (فروغ شعله که ترك اشق وآیدنلق دیرلر بوراده مراد اثردر (معنای بیت) بودرکه اول کمسه که کذاب در وعلی الاستمرار یلان سویلر اول کمسه ایچون وفادارلقده شعله واثر یوقدر زیرا کذاب اولان کمسه وعدنه طورمز ودائما نقض عهد ایدر پس اومقوله نك وعد وعهد و پیمانسه اعتماد ایتمامك کرکدر واویله کمسه یار وفادار اولماز بناء علی هذا صحبتندن ودوستلغندن حذر لازمدر وحدیثده کلورکه برکسه دین قرنداشنه برنسنه وعد ایدوب نیتنده وفا ایتمك اولسه فاما عائق ومانع حسبیله وفا ایده مسه اکا کناه اولماز

* در بیان اهل سعادت کوید *

* هرکراسه کار عادت باشدش * درجهان بخت وسعادت باشدش *
بونك تقدیری هرکسی که باشدش اوراسه کار عادت باشدش بخت
وسعادت درجهان دیمکدر پس اورا فی الحقیقه ضمیر غائبدن یعنی
شین دن بدلدر سه کار باشدك فاعلی و شین مفعول اولی وعادت
ثانیسی و بعد الجمله هرکسی یه صفتدر وهرکسی مبتدا در و بخت
وسعادت ایکنجی باشدك فاعلی و شین مفعولی ودر الك ظرفیدر
و بعد الجمله مبتدایه خبردر (سه اوچدر ثانه معناسنه آخرنده ها
سینك فتحه سنه علامت اولمغله تلفظ اولنماز وسین دخی فتحه
صریحه ایله تلفظ اولنمیوب کسره جانبنه اماله و بلکه اکثریا اشباع
اولنوب یا ایله تلفظ اولنور و بو راده سلامت نوا شباعله حاصلدر
(عادت خلقك معاوده ایلیوب اوزرنه مستمر اولدقلری نسنه در نتکم
بالاده تفصیل اولندی (بخت دولت وطالع سعادت شقاوت ونحوستك
ضدیدر یعنی امور الهیه نك انسانه نیل خیر اوزرنه معاونتی در
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوچ کار اکا عادت اوله دنیاده
اکا دولت وسعادت حاصل اولور یعنی دنیاده طالعی باشنده اولور
اول کارلره موفق اولدیغیچون وآخرتده دخی اجر عظیم بولوب سعدا

درجاتنه وصول بولور * تاتواند خیر بی منت کند * خویش را
مستوجب رحمت کند * تاتواندعربی ایله مدة دوام قدرته معناسنه
کندك ظرفی وخیرکندك مفعولیدر خویش ایکنجی کندك مفعول
اولی مستوجب ثانیسی در (خیرشرك مقابلیدر امر مرغوب فیه در
(منت امتنان معناسنه اسمدرکه عد نعمتدر امتنان ایسه مذمومدر
نتکم بالاده مفصلا شرح اولندی بعض نسخ ده چیز بی منت دیمش
جیم عجمی ایله نسنه معناسنه غلطدر زیرا خیر بی منت شول ایلوکدرکه
انده من واذی اولمیه قال الله تعالی (لاتبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی)
ولکن خیرچیز رسمنده اولمغله سهو ایدوب لفظ ومعنایی تغییر ایتمشلردر
(مستوجب اسم فاعل صیغه سی اوزرنه استیجابدندر لایق اولمق
معناسنه قال فی القاموس استوجبه استحقه (معنای بیت) بودرکه
قادر اولدقجه بی امتنان خیر وحسنه ایلیه و بو بهانه ایله کندنی مستحق

رحمت ایلیه یعنی ایتدیکی ایلوکده اکر امتنان واذیتی یوغیسه سزاوار
رحمت اولور والا بطلان عملدن ماعدا کسر خاطر ایتمکله مظهر
غضب الهی اولور پس امتناندن حذر کرکدر زیرا فی الحقیقه معطی
وفعال الله تعالی در عبد آلت کبیدر بو جهتدن (بل الله یمن علیکم)
موجبنجه هر وجهله منت الله تعالی یه مضافدر وسبحه ایله تعداد
تسبیح وامثالنی ایتمک امتنان دکلدر بلکه ضبط عدد ایچوندر فاعمل
بذلك * دائما کر بیند اوعیب کسان * درملامت هیچ نکشاید زبان *
کر بیند اودائما عیب کسان تقدیرنده در که او بیندك فاعلی ودائما
ظرفی وعیب مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر در نکشایدك ظرفی
ونکشایدك فاعلی تحتنده اوضمیری ومفعولی زبان و بعدالجمله جزاء
شرطدر (عیب اول نسنه در که برشیء انکله مقرنقص اولور انسانده
وغیریده جاریدر (ملامت خوارلمق یعنی ذم ایتمك وباشه قاقوب
طعن وتشنیع ایلمك (معنای بیت) بودر که اکر اول کسه دائما خلقك
عیب ونقصانی کوره ملامنده هیچ زبان آچیه یعنی اغزن اچوب دل
اوزاتمیه وتعییب ایدوب حقنده بد سو یلمیه وسترایلیه پس اغز اچقدن
مراد دل اوزاتمق اولمغله آچغی زبانه قیلدی مع هذا دهان دیسه دخی
وزنه خلل کلزدی و بونده رمز واردر که لبلر زبانی حفظ ایچوندر کویا
طویل اللسان اولان کسه بی لب و بی دهان کبیدر انکچون محل ذمده
اغزی آچق دیرلر بناء علی هذا اسم ستارله اتصاف لازمدر فافهم
* هر کرا بینی براه ناصواب * سر براهش آرتا یابی ثواب * تقدیری هر کسی که
بینی اورا دیمکدر که اورا بینی نك مفعولی و براه اکا ظرفدر و بعدالجمله
هر کسی یه صفتدر که هر کسی مبتدا در ناصواب راهك صفتیدر آر
امر حاضر در مصدری آوردندر واوك فتحیله کتورمك معناسنه مضارعنده
رایه فتحه حرکت ویروب اورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که کثرت
استعمالندن اوتوری تخفیفا واوی حذف ایدوب ارد وارنده دیرلر
پس اولکینك امری اور وایکنجینك ار کلور وسر ارك مفعولی وبراهش
انك ظرفیدر وراهش ده اولان شین سره قیددر سرش براه ار دیمکدر
و بعض نسخده سر برینه رو کلشدر مآلی بردر ثواب یابی نك مفعولیدر
و بعد الجمله تعلیلیه در نا صواب خطا دیمکدر زیرا نا نفی ایچوندر

عربی ده لبس کبی دکل معناسنه پس ناصواب دیمك صواب دکل بلکه
خطادر معناسنه اولور (ثواب عمل صالح مقابله سنده اولان جزادر
وجزاء خیره ثواب دیمك ایکی معنایه‌در اولکیسی بودرکه ثواب مستحق
جانبنه ثوران وعجله ایدر یقال ثاب الی الشیٔ اذا ثار الیه بالعجلة
ایکنجیسی بودرکه اصل ثوب برنسنه حالت اولاسنه رجوع‌در یقال
ثاب فلان الی داره کویا ثواب عملك عینی‌درکه اکا رجوع ایدر قال تعالی
(فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) یعنی عمل خیرله جزاسنی برعد ایدوب
عملنی کورر دیدی مع هذا کور دیکی عملك ثوابی در نفس عملی دکل
ولباسه ثوب دینلدی زیرا غزل که اکثر دکلری ایپلك درآنکچون
تقدیرا اولنان حالته رجوع ایتمشدرکه ثوب اولمقدر (معنای بیت) بودرکه
هرکیمی که راه خطاده کوره سن کرك خطاء ظاهر وکرك خطاء باطن
سن انك باشنی ویوزنی طریق صوابه کتور وطوغری یوله دوندر خطاء
ظاهر اعمی وکراهك خطاسی کبی وخطاء باطن سوء اعتقاد وعمل
وظنون وشکوکه وقوع کبی که بومقوله‌یی طریق مستقیمه ارشاد ایتمك
افاضل اعمالدندرکه اعمی وضالی ارشادك فوقنده‌در زیرادینه متعلقدر
وفی الحدیث (یاعلی لان یهدی الله بك رجلا خیرلك من حمر النعم) یعنی
الله تعالی نك برکسه‌یی سنك یوزکدن هدایتی عندالعرب مقبول اولان
شتر سپید رنکی تصدقدن خیراودر زیرا تصدقده اولان ثواب کندی
نفسکه راجع اولان کمالدر هدایت ایسه تکمیل غیر بابندندرکه خیر
متعدی وصفت خواص بشردر * زحمت خودرا ازمردم دوردار *
بارخود برکس میفکن زینهار * دوردارك مفعول اولی وزحمت ثانیسی
وجار ومجرور دوره متعلقدر وجائزدرکه دوردارك مجموعی عربی‌ده
بعد معناسنه اوله تبعیددن که ایراق طوتمقدر بوصورتده مفعول بر
اولورکه زحمتدر بار میفکنك مفعولی وبرا کا متعلقدر (زحمت ازاء هوزایله
غلبه وتضییق نتکم اثرده کلور الزحمة رحمة یعنی نمازده ازدحام ایتمك
ودوش بدوش اولمق رحمتدرکه بنیان مرصوص اولمغله شیطان انلره
فرجه بولهمز ویویله ازدحامه نوعا ثقلت وشدت لازم کلمکله زحمت
معنای لازمی‌ده استعمال اولندی (بار بلاء موحده ایله یوکدر حمل کبی پس
بارزحمتی تفسیر کبیدر زیرا بارك شانی ثقیل اولمقدر وبوندن فعل ثقیلی

بارکرانه تشبیه لازم کلور (میفکن نهی حاضر اصلنده مه افکن در همزه ایله دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افکندن در براقق معناسنه (زینهار یا ائله و یاسز زنهار کلمهٔ تنزیه ورد عدر کلا معناسنه ودقائقده کلور که زنهارك اصل معناسی صاقن در اما وصیت وسپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور (معنای بیت) بودر که کندی ثقلتکی وکندیکه شاق اولان ایشی خلقدن ایراق طوت صاقن کندی بارکی کسه نك اوزرنه براقه بلکه غیرك یوکنی کندی اوزرنه آل که کمال انسانی بونده در الحاصل سن غیریدن اولی دکل سن که غیر یوککی چکه بلکه غیرله نفس واحده کبی سن پس مایهٔ فضلدن حصه مند ایسك سن غیرك مؤنتنی چك وعباد اللهك بارنی تخفیف ایله

* * دربیان رستکاری کوید * *

*کرهمی خواهی که باشی رستکار *رخ مکردان ای برادر ازسه کار*
رستکار باشی نك مفعولی وباشی جمله سی دخی خواهی نك وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر ورخ مکردانك مفعولی وازاکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر رستکار اصلنده رسته در که اسم مفعولدر قورتلمش وخلاص ولمش معناسنه آخرنده کارکاف عجمی ایله ادات نهی حاضردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه تحویل کبی سه کار اولان کارکاف عربی ایله درایش سه مفصلا مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که ای برادر دنیا وآخرتده اهل نجاتدن اولمق دلرسك اوچ کاردن یوزکی دوندرمه وانلرله عمل ایله بواوچ کار سنك دست قهردن سبب نجات وباعث خلاصکدر فافهم

اولادیدن بود حکم قضاش بعدازآن جستن بجان ودل رضاش*
اول مبتدا الف وصلی لاجل الضروره وقف مجراسنه اجرا ایچوندر دیدن بودن فاعلی حکم دیدنك مفعولیدر بعد الجمله خبردر حکم قضایه وقضا شینه مضاف وشین ضمیر غایبدر که الله تعالی یه راجعدر بعدجمله ظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر رضاش انك مفعولیدر (دیدن کورمکدر بوراده مراد رؤیت قلبیه در که معرفتدر (قضا صفت الهیه در که حکم ازلی وارادت قطعیه در که برنسنه نك

وجودني ايجاب ايتمشدر زيرا مراد حق ارادتدن تخلف ايتمز واول
قضانك حكمي ومقتضاسي تسليم وانقياد وحقدن اولديغن ادراك
ايدوب وموجبي اوزره جريانده ركما قال تعالى (ان الدين عندالله الاسلام
اي الاستسلام وياخود حكم قضا مضي نك وجودي دركه دفعنه چاره
يوقدر كما قال تعالى (والله يحكم لامعقب لحكمه) وقال تعالى (واذا
اراد الله بقوم سوء فلا مرد له) رضا ترك السخط وخشنود لقدر
(معناي بيت) بودركه اولا الله تعالى نك حكم قضاسني بيلك وانك
اوزرنه جاري اولوب حلو ومرده انقياد كوسترمكدر بوندن صكره
جان ودل ايله رضاسني طلب ايتمكدر يعني اسباب رضايه تشبث ايدوب
رضي الله عنهم ورضوا عنه زمره سندن اولمقدر زيرا طلب رضا يالكز
لسان ايله اولماز بلكه فعلا دخي مأمور اولديغي يرده ثابت اولمق كركدر
ولكن مصراع اولك مضموني بوندن اشد در زيرا آمنت بالله وبالقدر
خيره وشره ديمك كفايت ايلمز بلكه مرقضايا ده حكم قضايه تسليم
ايتمكله اولور بو ايسه اكامل ناس حاليدركه لطف وقهرده حاللري
برابردر عوام ناس ايسه جزع واعتراض وتشكي دن خالي دكللردر
سچيست سيوم دور بودن از جفا هركه دارد اين بود اهل صفا*
چيست مقدم خبر سيوم مؤخر مبتدادر دور بودنك مفعولي وبودن
مبتداء محذوفه خبردركه جمله سي سؤال جوابدر تقديري آن بودن
دور ديمكدر از دوره متعلقدر اين داردك مفعولي وبعد الجمله
هركه يه صفتدر وهركه هركسي كه تقديريله مبتدادر اهل صفا بودك
مفعولي وبعد الجمله خبردر (چيست اصلنده چه است در نيست اصلنده
نه است اولديغي كبي چه ده هاء غير ملفوظه دن ياء ملفوظه بدل
اولوب حذف همزه ايله چيست دنلدي نتكم نه ده ها يايه ابدال اولنوب
نونك فتحه سي كسره يه تحويل وتخفيفا حذف همزه ايله نيست دنلدي
(سيوم اوچنجي ديمكدر اصلنده بلا ياء در ولكن سلاست وزنيچون
كسره دن يا اشباع اولنور (جفا جفوتدن در غلظت وسوء معامله
معناسنه (اين جفادن دور اولمغه اشارتدر يوخسه سبق ايدن اوچ
نسنه دكل (صفا صفوتدندركه برنسنه شوبدن خالص اولمقدر عسل
شمعيدن مصفي اولديغي كبي (معناي بيت) بودركه اوچنجي ندر

كسنيه جفا ايتمكدن وغلظتله معامله دن د و ر و بعيد اولمقدر و بونده الله تعالى يه ورسول الله صلى الله عليه وسلم اذى وجفا دخى داخلدركه كتاب وسنتك حكمندن خروج وتعظيمى مخل اولور ايشده بولنمقدر وهركسه كه بو معنادن يعنى جفادن دورا ولمغى طوته واهل جفا اولميه اول كسه اهل صفا اولور يعنى غلظت وكدورتدن آينه سى پاك اولوب عكس انوار الهيه ايله تابناك اولمغه سزاوار اولور فافهم فاعمل بذلك

هر كه دارد دانش وعقل وتميز جز براى حق نبخشد هيچ چيز* جز استثناء مفرغدر تقديرى نبخشد هيچ چيز از چيزها الا براى حق ديمكدر و بو استثناده مستثنى على حسب العوامل معربدر بوراده مفعول واقع اولمشدر ماضربت الا زيدا كبى تميز اصلنده تمييز در ايكى يائله تنكيم يا الاده مفصلدر نبخشد در مضارع منفى در مصدرى بخشيدن بغشلمق معناسنه (معناى بيت) بودر كه هركسه كه علم وعقل وادراك طوته يعنى بو قوتلر و ملكه لر آنده موجود در بر نسنه بغشلمز وكسيه اعطا ايتمز الا حق ايچون ورضاسنى تحصيلدن اوتورى بغشلر وويرر يعنى عطاسى غرض نفسانى ايله مشوب دكل بلكه محضا رضاء حق ايچوندر زيرا مؤمن مخلصك حالى بودر يوخسه ريا ونفاق دكلدر والا انفاقى باطل اولور بوراده ناظم قدس سره ايكى نسنه ذكر ايتديكى برى بودر كه دانش وعقل وتميزك ميانى جمع ايتدى زيرا ارالرنده تفاوت واردر كه تميز عقلك اثريدر نفس عقل دكلدر وعلم دخى عقلدن حاصلدر انكيچون احقده علم اولماز بلكه جهل اولور پس امور ثلثه مذكوره كمال انسانى يه دالدر وكاملدن اكر انفاقده و اكر غيريده ناقص ايش كلمز و برى دخى بودر كه چيزى تعميم ايلدى زيرا كلام انفاقى خلوصله ايتمكده در انفاق اولنان هر نه اولورسه اولسون يعنى حلالدن اولدقدن صكره جمله سى جائز ومشروعدر اكرچه مشروعاتده تفاوت دخى واردر مثلا صوغان وصارمساق مطعومات لذيذه كبى دكلدر پس انفاقنده دخى تفاوت واردر انفاقك محلنده تفاوت اولديغى كبى زيرا ابوين ايله غيرى وصالح ايله فاسق بر دكلدر نتكم قرآنده كلور (يسألونك ماذا ينفقون قل ما انفقتم من خير فللوالدين والاقربين واليتامى والمساكين وابن السبيل) و فى الحديث (لا يأكل طعامك الا تقى) يعنى طعام حلالك نه اولورسه اولسون طاعم وآكلى متقى كركدر

کیم اولورسه اولسون فافهم جدا * صدقهٔ کآلوده باشد باریا *
* کی بودان خیر مقبول خدا * صدقه مبتدا وکه رابطه وآلوده
باشدك مفعولی وباآلوده یه متعلقدر وبعد الجمله صدقیه صفتدر آن
خیر بود فاعلی ومقبول مفعولی وبعد الجمله خبر مبتدادر (صدقه
شول عطیه‌دركه انكله الله تعالی دن ثواب مطلوب اوله ولكن
صدقك برمعناسی دخی شدت اولمغله صدقه شدت وقهرله اعطا
اولنان نسنه درزیرا نفس بخل اوزرنه مجبوله دركه ویردیكی نسنه یی
طیب خاطرله ویرمز مكركه تزكیه اولنه بوراده صدقه لاجل الضرورة
دالك سكونیله اوقنور (كآلوده اصلنده كه آلوده در وزنیچون حذف
ودرج اولنمشدر آلوده ماضیدن قسمدر بولاشمش معناسنه مصدری
آلودن دركه بولاشمقدر مستقبلنده واو الفه مقلوب ومابعدنده ریا
زیاده سیله آلاید وآلاینده دیرلر بولاشور وبولاشیجی معناسنه (ریا
عملنی خلقه كوسترمك یعنی اخلاصی قویوب حقك غیری یی ملاحظه
ایتمك تنكیم بالاده تفصیل اولنمشدر (خیر شرك ضدیدركه مرغوب فیه
اولان شیدر بعض نسخه ده چیز دوشمشدر جیم عجمینك كسریله
نسنه معناسنه ولكن تصحیفدر زیرا صدقه خیر مقوله سندندركه
جمعی خیورکلور چیز اعمدر (معنای بیت) بودركه صدقه ویاخود
برصدقه كه ریا وسمعه ایله آلوده اوله اول خیر نجه مقبول خدا اولور
یعنی اولماز پس استفهام انكاری اولور واومقوله اغراض نفسانیه ایله
مشوب اولان نسنیه خیر دیمك صورتی ویاصاحبنك زعمی حسبیله در
تنكیم قرأنده كلور (لم ینالوا خیرا) والاخیر اولمقدن عری وقبولدن
بری در زیرا الله تعالی پاكی قبول ایدر ملوثی دكل تنكیم آیات واحادیث
انكله مشحوندر * كر عمل خالص نباشد همچو زر * قلب را ناقد
نباید درنظر * تقدیری كرنباشد عمل خالص همچو زر دیمكدركه
عمل نباشدك فاعلی وخالص مفعولی وهمچو خلوصی تشبیه در
وبعد الجمله فعل شرطدر ناقد نبایدك فاعلی وقلب مفعولی ودرا كا
ظرفدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (قلب چكمز اقچه در زیرا طربقندن
قلب وتحویل اولنمشدر واكا ناسره دخی دیرلر (ناقد نقددندركه
دراهم وغیری یی تمیز ایتمكدر پس ناقد ونقاد تمیز ایدیجی وانتقاد جیاد

وز يوقى برى برندن تمييز ايدوب ايوسن اختيار ايلمكدر (معناى بيت) بودر كه اكر عملك خاص التون كبى غشدن خالص اولميه قلب ومغشوش اولمش اولور ناقد وصراف ايسه اومقوله قلبى نظره كتورمز وقبول ايتمز وحديثده كلور (واخلص العمل فان الناقد بصير) يعنى الله تعالى بصيردر كه ناقد دراهم ودنانير نوجهله رائج وقلبى برى برندن تمييز ايدوب رائجى قبول وقلبى رد ايدرسه الله تعالى دخى يوم قيامتده عملك خالص وغير خالصنى تمييز ايدوب كندى ذاتيچون اولان عمل خالص وصالحى اخذ وماعداسن طرح ايدر پس ريا ئله اولان عمل قبوله قرين اولمـاز زيرا انده ملاحظهٔ غير شائبه سى واردر وبلكه محضا غير ايچوندر والعياذ بالله تعـالى * تا توانكر باشى اندر روز كار * نفس را از آرزوها دوردار * توانكر باشى نك مفعولى واندرا كا ظرف وبعد الجمله مصراع ثانى مضمونى تعليلدر (دوردار بعد معناسنه در تبعيددن ونفس انك مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقـدر (توانكرده توان كوچدر قدرت معنـاسنه توانكر قادردر زيرا كر كاف عجمى ايله جى معناسنى افاده ايدر كه انكله كلمه اسم فاعل معنـاسنه تحول ايدر زوكر وكفشكر كبى كه قيوجى و پاشمقجى درغنى يه قدرت لازم كلمكله توانكرى باى معنـاسنه استعمال ايدرلر بوراده معناى اصليسى اوزرنه مستعملدر كه توانا ديمكدر كوجلو وقوت وقدرتلو معنـاسنه (باشى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدندر اولمق معنـاسنه مضارعى باشددر (نفسدن مراد نفس حيوانيـه در آرزو وشهواتك مبدائيدر (آرزو دلكدر ارزومند ارزولى ومشتاق ديمكدر (معناى بيت) بودر كه تاروز كارده كوچلو وقوت وقدرتلو اولهسن نفس حيوانيه بى مشتهاسى اولان نسنه لردن تبعيد ايله يعنى قوت وقدرت اودر كه نفسـه غالب اولهسن ودلدوكى نسنه لره مساعده ايتميهسن اكر بويله توانا اولورسن پهلوان وبهـادرسن والا ارسلان اولسك دخى روباه وخركوشدن اضعفسن زيرا اعتبـار معنايه در صورته دكـل

* درصفت صدق وامانت وسخاوت كويد *

* چار چيزست ازكرامتهـاى حق * ياد دارش چون زمين كيرى سبق * چار چيز مبتـدا وابست معناده آخر مصراعه قيـد دركه

از کرامتهای حقست دیمکدر جار ومجرور خبردر یاد دارش جزاء
مقدم ومابعدی شرط مؤخر در سبق کیری نلك مفعولی وزمن اکا
متعلقدر (کرامتهای ده یا اضافتـه توسل ایچوندر زیرا ماقبلی الف
ساکنه در کرامتها کرامتك جمعیدر کرامت انسانه علی وجه الاکرام
اشلنن ویا اعطا اولنان نسنه در کرامت مصطلحه بوندندر که اولیادن
بطریق خرق العادة صادر اولان نسنه در هواده اوچق وصودن
مرور ایتمك وآتشده محترق اولمامق وامثالی کبی (یاددارش ده شین
ضمیر غائب متصلدر که چارچیزه راجعدر (کیری کاف عجمینك
کسره سیله مضارع مخاطبدر مصدری کرفتن در طوتمق در
مضارعنده یاز یاده سیله کیرد وکیرنده دیرلر (سبق حرکت ایله درس
معناسنده مستعملدر ظاهر بودر که فعلدن منقولدر قیل وقال کبی زیرا
سبق حرکت ایله سابقه سبق مقابله سنده ویریلان اجرتدر که اکا جعل
دیرلر (سبق سکون باثله تقدم واحراز فضل معنارنه در درسده ایسه
سبق وتقدم اعتبار اولنور پس بو اعتبارله سبق دیدیلر تقدم ایلدی
وکچدی معناسنه فاعرفه (معنای بیت) بودر که درت نسنه الله تعالینك
عبادی کرامتلرندندر که (یختص برحمته من یشاء) موجبنجه مراد
ایتدیکی قوانه انکله اکرام ایلمشدر سن اول درت نسندیی از برایت
چونکه بندن درس طوته سن یعنی بندن بو نسنه لری اخذ ایتد کدنصکره

حفظ ایله واکا کوره عمل قیل زیرا مفید نسنه لردر * اولا صدق
زبانت درسخن * بعدازان حفظ امانت فهم کن * اولا مبتدا در
سابقا ذکر اولندیغی اوزره صدق زبان خبردر زبان تاء خطابه مضافدر
درصدقه ظرفدر بعد اران دومین که عرب الثانی دیرانك یرینه در
وحفظ خبردر فهم کن کلمه سنك مفعولیدر و بعد الجمله استئنافیه
اولور که ماقبلنه تعلق یوقدر (بوراده سخن سینك فتحیله در مطابقت
کن دن اوتوری (امانت ضد خیانتدر انك حفظی ضبط ومراعاتیدر که
ترك کوزتمکله تعبیر ایدر (فهم مخاطبك لفظندن معنایی تصور در
یعنی قلبله آنی ادراکدر (معنای بیت) بودر که اول درت نسنه نك
اولی سوزده صدق زبانکدر یعنی سوزی طوغری سویلیه سن کذب
ایتمیه سن ویا یلان قاتمیه سن وخلط کذبدن درکه مثلا کلام عربیده

واو برینسه فا کتوره سن اکر غیرك کلامنی نقل ایدرسك والا صادق
اولمزسن بوندن صکره حفظ امانتـدر که خلاف شرعله امانتـده
تصرف کوسترمیه سن وامانات حق وعبدك عهـده سندن کلهسن
ایمدی فهم ایله عمل قیـل زیرا فهم بولنمدیغجه عمل درست اولمز * پس
سخا هست از کرامات آله * فضل حق دان کر نظر داری نکاه *
سخا مبتدا هست است معناسنه آخر مصراعه قیددر که از کرامات
آلهست دیمکدر پس جار ومجرور خبر مبتدا در فضل دانك مفعولی
وبعـد الجمله جزاء مقدم در نظر داری نك مفعول اولی ونکاه ثانیسی
وبعـد الجمله شرط مؤخردر پس بوراده بعده معناسنه در (نکاه
نونك کسری وکاف عجمی ایله صقلق وبکلمك نکاه داشتن کبی که حفظ
ایتمکدر نکاهبان کورب کوزدیجی رقیب معناسنه پس نکاهبانده اولان
نکاه باقی معنـاسنه اولور معلوم اولا که بو ایکی مصـراعك بری
بشقه جمله ومضمون مستقلدر یوخسه بری برینـه متصل ومتداخل
دکلدر (معنـای مصراع) اول بودر که بوندن صکره سخـا وکرم
الله تعالی نك عبده کرامات سنیه سندندر یعنی سخی اولان کسـه
حقك اکرامنه مظهر اولمشدر که انك کرمی اکا ساری اولوب اهل
کرم اولمشدر پس هر قوله بوکرامت ویرلمز بلکه اختصاص آلهیدر
ومعنای مصراع ثانی بودر که اکر نظر وبصرکی محفوظ طوترسك انی
حقـدن مزید لطف بیل یعنی کشی چشمنی نامحرمدن ونظری حرام
اولان نسنه لره باقمقدن حفظ ایتمك حقك اکا فضل واحسان وزیاده
اکرامندندر که هر کسه میسر اولماز سخا کبی ودیمشلر که آلات لهوه
نظر ایتمك مکروهدر بس خانه بیرون اولان کسـه اکر زقاقده واکر سوقده
کوزنی حفظ ایتملودر اکر محرمدن واکر مکروهدن زیرا مکروهه
نظر دخی حظ نفسـدن ومعصیته داعی اولمقـدن خالی دکلدر
* تاتوانی دور باش ازسود خوار * زانکه هست ازدشمنان کردکار *
تاتوانی مابعدنه ظرفدر دور باش بعد نفسك دیمکدر مصراع ثانی نك
تقـدیری زان سبب که ازدشمنان کردکارست دیمکدر که هست است
معناسـنه ادات خبردر وجار ومجرور مبتـداء محذوفه خبر اولوب
بعد الجمله سببه صفتـدر وزان سبب دور باشی تعلیلدر سود خوارده

رسم بلا الف اولمقدر زیرا اصلی خورندهٔ سوددرکه خوردن دیمکدر
اکل کبی ولکن ایضاح قافیه ایچون الف ایله مرسوم اولدی بس خانك
ضمه سی فتحیه اماله ایله اوقنمق کرکدر سود خور فایده ییجی یعنی معامله جی
ومحتکرکه برنسنه یی زیاده یه بیع ایچون صقلر مع هذا خلقك اکا ضرورتی
واردر واهل ربا واحتکارك اعداء حق وملعون مطلق اولدقلری نصله
ثابتدر قال تعالی (واحل الله البیع وحرم الربوا)وقال ومن عاد ای
الی الربوا (فاؤلئك اصحاب النار)وفی الحدیث (من احتکر فهو ملعون)
کرد کار کاف اول عربی ومکسور وکاف ثانی عجمیدر فعال معناسنه
تنکم بالاده تصحیح اولندی (معنای بیت) بودرکه قادر اولدقجه
معامله جیدن یعنی اهل ربادن ومحتکردن نفسکی تبعید ایله وصحبت
ایچون مجلسلرنه داخل اولمه بلکه ملاقی اولسك سلام بله ویرمه اول
سببدن که بونلر فعال لمایرید اولان الله تعالینك اعداسندندر واعدایه
مقارن اولمقدن دوسته عداوت لازم کلور پس حذر ایتملودر و بونده
وعید شدید واردر زیرا سود خواره مقارنت ده سوء حال بو اولیجق
سود خورلك سوء حالی نیجه اولمق کرکدر بعض نسخده بو محلده بو بیت
دخی واقع اولمشدر * هر کرا حق داده باشد این چهار * باشد انکس
مؤمن پرهیز کار * ولکن ناظم قدس سره کرچه عنوان کلامده
دخی چار چیز دیدی فاما پنج چیز یازدی مکرکه چار چیز ناسخدن
سهو اوله (معنای بیت) بودرکه هرکیمه که الله تعالی بودرت کرامتی
احسان ایتمش اوله اول کسه مؤمن متقی اولور پس پرهیز کار مؤمنك
صفتیدر یوخسه واو عاطفه ایله دکلدر تنکم شرح صدد نده اولان
بعض بی مایه لرك نسخه زنده وغیریده واوله واقع اولمشدر * پیش مردم
هرکه رازت کرد فاش * همدم آن ابله باطل مباش * بونك تقدیری
هر کسی که کرد فاش رازت پیش مردم مباش همدم آن ابله باطل
دیمکدر و بو تقدیردن اعرابی ظاهردر کرد فاش مجموعی عربی ایله
افشی معناسنه درکه ماضیدر (فاش منتشره معناسنه واصلی فاشی
اولدیغی بالاده در (همدم همنفس وهمصحبت که هم موافقت ایچون
ودم نفسدر فتح فاثله (ابله عربیدر عجم ساده دل دیرسایم الصدر اوغوز
معناسنه یعنی بونکسه که حرامزاده لك بلمز الدانور ولکن احمق

وبى انديشه ونازاش معنالرنده استعمالى شايعدر باطل مقابل حقدركه
مقال وفعالده اولمغه شاملدر ابلهى باطل ايله وصف ايتدى زيرا
كشف راز ايتمك بلاهتده كالدندر كه اومقوله يه باطل ديرلر كه حد
شرعدن خارجدر كه شرعده حق وثابت اولميان نسنه يى سويلر
وايشلر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه سنك رازكى خلق اوكنده
وناس يانده افشا ايدوب سويلر اول ابله باطل وآغزى اچقك
مصاحبى اولمه زيرا همدم اودر كه صاحب السر يعنى رازدار اوله
چونكه بومعنى مفقوددر بس اومقوله ايله صحبت ممنوعدر والا فضاحته
مؤدى اولور * هركه باشد مانع عشروزكات * وانكه غافل وار بكزارد
صلات * برحذر باش ازچنان كس زينهار * تاناباشى در جهان بسيار
زار * هركسى كه وانكسى كه تقديرنده دركه نظائرى سبق ايتمشدر
غافل وار مابعدنه قيد در برباشه وازحذره متعلقدر وباش جمله سى
هركسى يه خبردر زيرا هركسى عربيده كل شخص معناسنه مبتدادر كه
هرلفظى كل افرادى معناسنه درتاجمله سابقهٔ امريه يى تعليلدر
زار نباشى نك مفعوليدر بسيار زاره قيددر (مانع مقابلى معطى در
(عشر ضم عينله اون جزء دن برجزء دركه عجم دهك دير اونده بر
معناسنه بوراده مراد خارج ارضدن وبريلان زكوة عشوردر اكر
خارج سنه ده ايكى كره اولسه ايكى عشر وير يعنى خارج تكرر
ايتدكجه عشردخى تكرر ايدر خراج وظيفه ديدكلرى ايسه بويله دكلدر
وخراج وظيفه وضع عمر رضى الله عنه اوزره سنه ده باعتبار الزراعه
ذمتده واجب اولان شيئدر (زكوة مالدن جزء معيندر كه فقرايه
صرف اولنور زكاء ونماء دندر زيرا اخراج زكاتله مال نامى واوفز ون
اولور وياخود طهارت معناسنه دركه زكات نفسى رذيله بخلدن
تطهير ايدر (وار ادات تشبيه در ولياقت معناسنه كلور (بكزار
زاء هوز ايله مضارع مثبتدر مصدرى كزاردن دركاف عجمينك
ضميله ادا ايتمك معناسنه ترك اودمك دير (صلوة لغتده دعا وشرعده
افعال مخصوصه واركان معلومه دن عبارتدر كه شرائط مخصوصه ايله
اوقات مقدره ده ادا اولنور وصلوة رسول طلب تعظيم واستدعاء
رحمت مخصوصه دن عبارتدر معلوم اولاكه صلوة وزكوة وحيوة

مطلب

مصحف

مصحف عثمانده واوله رسم اولنمشدر پس قرآنده اکا اتباع اولنور وخارج قرآنده بلا واو یالکز الف ایله دخی رسم اولنور خصوصا حال اضافت وتثنیه ده یالکز الف ایله رسم اولنور دیو حریری نص ایتمشدر (حذر خوف معناسنه (چنان اصلنده چون آن در که چون تشبیه ایچون وآن اسم اشارتدر (زینهار مرو ور اینده ی بعد ذا بیت اول بیت ثانی یه مرهوندر انکچون بریره جمع اولندی معنای دو بیت) بودر که هرکس که عشر وزکاته مانع اوله یعنی (وآتوحقه یوم حصاده) موجبنجه خارج ارضک حقنی محلنه ویرمیه ودخی (وآتوالزکوة) وفقنجه حق فقرایی اخراج ایلمیه واول کسه که غافل کبی نمازاوده یه یعنی شروط ظاهره وباطنه سن رعایت ایتمیوب غافلانه نماز قله (وان تعبد والله کأنك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك) مضمونندن بی خبراوله اومقوله کسه دن حذر اوزرنه اول صاقن تا که جهانده چوق نالان اولمیه سن یعنی اکر احتراز اوزرنه اولمازسك وآنلره همدم اواورسك باشکه کلان درد وبلا اوجندن چوق اکلرسن زیرا حقوق الله وحقوق عبادیلینلر مغضوب ومنحوسلردر پس انلره قرین اولان دخی انلرکبی اولوب برکات عمر ورزق بولمدیغندن غیری سریان اخلاق ایله دخی مذموم واخرتده معذب اولور

*** درصفت ترك خشم وقهر کوید ***

* درکذر از چار خصلت زینهار * تا نسوزد مرترا بسیار نار *

درکذر امر حاضر در مصدری کذشتن درکه کچمك در مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارنده دینلور نسوزدك فاعلی نار ومفعولی ترا درمرزایددر (بسیار محذوفه صفتدرکه اول محذوف نسوزدك مفعول مطلقی درعربی ایله تقدیری کیلا یحرقك النار احراقا کثیرا دیمکدر (نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن در یانمق ویاقدی معنالرنه که لازم ومتعدی درمضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دیرلر نار حسیه وروحانیه یه شاملدر (حسیه جهنم وروحانیه غم والم وحسرت وندامتدر (معنای بیت) بودرکه درت خصلتدن کچ صاقن یانته اوغرامه وصاحبی اولمه تاکه سنی صوری ومعنوی آتش چوق یاقمیه یعنی اکر اول خصال رذیله دن کچمز وآنی ترك

ایتمزسك چوق یتارسن وغم وحسرت آتشنه دوشرسن * لذت عمرت اکر باید بدهر * باش دائم برحذر ازخشم وقهر * عمرت ده تاء خطاب بایده قیدقیدر تقدیری اکر بایدت لذت عمر بدهر دیمکدر پس لذت عمر بایدك فاعلی وتاء مفعولیدر دائم ظرفدر برباشه واز حذره متعلقدر (خشم فتحله غضبدرکه ارادت انتقام ایچون دم قلبك غلیانیدر (معنای بیت) بودرکه اکرسکا دهر وزمانده لذت عمر کرکسه وحلاوتی بولایم دیرسك دائما غضب وقهردن حذراوزرنه اول یعنی کمسه یی مقهور ومسخرایده یم وانتقام آلایم دیو مضطرب وبی حضور اولمه زیرا خشم وقهرایتمك وانتقام صددنده اولمق انسانه کدر ویرر وزهرناك ایلر پس لذت عمری نوجهله بولور بلکه وقتی زهرله کذرایدر پس بومقوله صفتدن سلیم الصدر اولمق کرکدرکه دنیا وآخرتده صوری ومعنوی عذابدن خلاص نفسی بوصفتدن تزکیه ایله اولور * چون نکردد خلق باخلق توراست * کر بخوی مردمان سازی رواست * خلق اول فتحله نکرددك فاعلی وراست مفعولی وباخلق ضمله اکا متعلقدر و بعدالجمله شرطدر بخوی سازی یه متعلقدرکه سازی فعل مخاطبدر وبودخی بعدالجمله شرط ثانیدر و (رواست یجوز معناسنه جزادر و بعدالجمله شرط اولك جزاسیدر وجائزدرکه روا جائز معناسنه مبتداء محذوفه خبراولوب جمله سی جزا اوله این رواست تقدیرنه زیرا عربی وفارسیده شرط وجزا جمله قبیلندندر (معنای بیت) بودرکه چونکه خلق عالم سنك خلق وخویك ایله راست ودرست اولمیه لر بلکه سنك خویکله تخلقدن منحرف اوله لر وسن خویکله تبها قلاسن پس کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانه یه وفقنجه اکرمردملرك وناسك خوبی ایله دوزیلوب قوشیلوب کنندکه برد وزن ویررسك روا وجائز و بلکه محلنده کوره واجبدر ولکن بومعنی امورعامه یه کوره شرعه موافق اولان موادده در والاخلاف شرع اوزره وعادت قبیحه ده خلقك مزاجنه کوره یوریمك راست وروادکلدر اشته عوامه کوره جمهوره مخالفت ایتمك قوت خطادندر وخواصه کوره جمهوره مخالفت قوت صوابدندر زیرا عادات مطلقا ترك اولنمدیجه راه صوابه سلوك میسر اولماز * زانچه حاصل نیست دل خرسند دار * کوش

دل را جانب این پند دار * تقدیری دار دل خرسند زآن چه که اوحاصل نیست دیمکدر که دل دارك مفعول اولی وخرسند ثانیسی وحرف جرخرسنده متعلقدر واو مبتدا وحاصل نیستك مفعوابدر زیرا نیست بوراده لیس معناسنه در و بعدالجمله خبر و بعد الجمله که رابطه سیله چه به صمتدر زیراچه بوراده چیز معناسنه در زآن ده زانك کسره سی همزه نك حرکتی اکا نقل اولنوب زانچه کلمهٔ واحده کبی قلنمشدر (خرسند ضمله قانعدر کوش دل ایکنجی دارك مفعول اولی وجانب ثانیسی در (معنای بیت) بودرکه اول نسنه که حالا حاصل وواقع دکلدر اندن قلبنی قانع وراضی طوت یعنی ماضی یه تأسف ومستقبل ایچون توقع ایتمه بلکه موجودله اکتفا ایله وقلبك قولاغنی بو نصیحت جانبنه طوت زیرا فائده لی نسنه در قال تعالی (لکیلا تحزنوا علی مافاتکم ولاتفرحوا بما آتاکم) ودیمشلردرکه ذرة موجودة خیرمن درة موعودة ومشهوردرکه دیرلر ارنلر حاضره قلمش دعایی وصوفی ابن الوقتدر فاعرف * ای خلیفه تکیه بردولت مکن * یاد داراز ناصح خود این سخن * اکثر نسخه ده خلیفه یرینه برادر واقع اولمشدر انسب اولان خلیفه درکه مراد سلطاندر زیرا سائره نسبتله دولت کامله صاحبیدر برتکیه یه متعلق وتکیه مفعول مکن در یاد دارك مجموعی عربی ایله احفظ معناسنه در این مفعول صریحی وازغیر صریحی در خلیفه ده تا مبالغه ایچوندر علامه ونسابه وامثالنده اولدیغی کبی بو خسه تأنیث ایچون دکلدر کما فی التیسیر خلیفه خلافتدندرکه غیرك یرینه نائب ومقامنه قائم اولمقدر یامنوب عنه غایب اولمغله ویاموتی سببیله ویاعجزنه بناء ویامستخلفی تشریفدن اوتوری نتکم آدم خلیفة الله اولدی واکامل اولادی دخی اول درجه یه بالغ وهربری تشریف تام بولدی یعنی هم آدمك خلقی اولدیلرکه دنیایه اندن صکره کلدیلر وهم حقه نسبتله خلافت مرتبه سن بولدیلر وسلطان اعظمك خلافتی متقدمك خلفی اولمغله در اکرخلافت معنویه درجه سنه ایرمدیسه واکرخواص اولیادن ایسه قطب ظاهر و باطن اولور خلفاء اربعه وامثالی کبی (تکیه اعتماد در تکیه کاه سویکهك یردر نتکم بالاده مفصلدر دولت شول مال ومرتبه درکه بین الناس

تداول يعني بري برندن اخذ اولنور (معناى بيت) بودركه اى خليفهٔ
ارض ومدار بقاء طول وعرض مال وملك ومرتبه لك اوزرنه اعتماد
ايتمه ودنيايه طيانمه زيرا بى وفا وسريع الزوال وحجاب ظلمانيدر
وكندى واعظ وناصحكدن بوسوزى وپندى حفظ ايله زيرا مفيد
نسنه دركه عمل ايدرسك منتفع اولورسن وحقه توكل تامله برازخ دنيا
واخرتدن نجات بولورسن يوسف وداود وسليمانه عليهم السلام
نظر ايله كه دولت وسلطنتلرى حقده حجاب اولمدى ودولت ايچنده
دولت عظمى بولديلر سرافتقاردر آنكيچون ظاهرده دخى فقرا ئله
مجالسه ايدرلر وكسب يدلريله تعيش ايلرلردى فاعرفه * سود نكند
كركريزى ازقضا * هرچه مى آيد بدان مى ده قضا * سود نكند
جزاء مقدم كركريزى ازقضا شرط مؤخردر سود نكند لك مفعوليدر
فاعلى محذوفدركه جملهٔ شرطيه دن مستفاددر نكند كريختن سود
ديمكدر كريزى مضارع مخاطبدر مصدرى كريختندر قاچمق
معناسنه فراركبى مضارعنده خا زايه قلب اولنوب كريزد وكريزنده
دينلور ازا كا متعلقدر هرچه هرچيز كه معناسنه دركه مبتدا ومى آيد
جمله سى محذوف اولان كه رابطه سيله اكا صفتدر رضامى دهك
مفعولى وبدان رضايه متعلقدر وبعد الجمله خبردر (بدان اصلنده
باآن در تخفيفا همزه داله قلب اولنمشدر (ده كسره له وهاء ساكنه ايله
امردر مصدرى دادن در ويرمك معناسنه اعطا كبى مضارعنده
الف هايه قلب اولنوب دهد ودهنده دينلور (معناى بيت) بودركه
اكر قضا وحكم ازلدن فرار ايدرسك بو فرار ايتمك سكا فائده ويرمز
زيرا قضاء مبرم كيرو دونمز وآخر مقضى نه ايسه برن بولور بناء على هذا
هرنسنه كه قضادن سكا كله اكا رضا ويروغضب ايتمه واعتراض ايله
زيرا اول مقضى سنك احوال عينكدن دركه حق تعالى مرهونده
خلق ايدوب سكا كوندرمشدر پس (لا نفرق بين احد من رسله)
موجبنجه قضا وقدره ايمانى كامل اولان كمسه محبوبى قبول ايتدوكى كبى
مكروهى دخى قبول ايدركه محبوب طبعا حلو وخيردر ومكروه طبعا
مر وشردر واكر وارد اولان قضاء معلق ايسه دعا ئله قرشوله زيرا
دعا دخى قضادندر بو صورتده قضا يى قضا ئله رد ايتمش اولورسن

فافهم

فافهم جدا * هر كه او با دوستان يك دل بود * جمله مقصود دلش حاصل بود * تقديرى هر كسى كه او بود يكدل بادوستان ديمكدر كه هركسى مبتدا واو مبتداء ثانى و بود جمله سى خبر مبتداء ثانى و بعد الجمله مبتداء اوله صفت اولور مصراع ثانينك تقديرى بود جمله مقصود دلش حاصل ديمكدر كه جمله بودك فاعلى وحاصل مفعوليدر و بعد الجمله مبتداء اوله خبراولور وجمله لفظى مقصوده مضافدر كه اصلنده جملهٔ در همزهٔ اضافت ايله ولكن بورادهٔ لاجل الضروره حذف اولنمشدر وجائزدر كه جمله مابعدندن حال اوله جميعا معناسنه بوصورتده مقصود بودك فاعلى اولور (معناى بيت) بودر كه هركسه كه دوستلرله يكدل ويكجهت يعنى متحد ومتفق اوله اول كسه نك جميع مقاصد قلبى حاصل اولور يعنى كوكلى مرادى نه ايسه وجوده كلور زيرا برمصلحت ٔ مهمه دوشدكده قلبلريله همت وقالبلريله دخى اعانت ايلرلر وآنى مخذول ايليوب حالى اوزرنه ترك ايتمزلر زيرا مقتضاى صداقت واخوت نصرت واعانتدر خلافى دكل وشولكه احبابله صداقت اوزرنه زنده كانى ايتميه آخر مقهور ومخذول اولور فافهم جدا

* * در بيان بى وفاى جهان كويد * *

* درجهان دانى كه كردد معتبر * آنكه اورا پاك مى باشد نظر * بعض نسخه ده مصراع ثانى آنكه اورا پاك نبود از خطر دوشمشدر (كه لفظى كسرله ذوى العقولدن سؤالدر كيم معناسنه آخرنده هاء علامت تلفظ اولنماز وكاه اولور كه ضرورت وزنچون كسرهءيى اشباع ايدوب يايى تلفظ ايدرلر وكاه اولوركه مابعدنده كى كلمه نك اولن اسكان ايدوب كافى اكا متصل قيلورلر كه رابطه لرده چوق واقع اولور كاين كبى كه اصلنده كه اين در بورادهٔ كه اسم استفهامدر عربيده من كبى فتحله ومبتداءدر كه خبرى كردد جمله سيدر و بعد الجمله دانى يه مفعولدر زيرا بوراده دانى افعال قلوب معلقه دندر و بوراده معناى استفهامى متضمندر انكه جواب استفهامدر تقديرى آن كسى كردد معتبركه ديمكدر كه ان كسى مبتدا ومابعدى خبردر نظر مى باشدك فاعلى وپاك مفعولى واوراده را لام جاره معناسنه دركه نظره متعلقدر معتبراعتباره ندركه مشاهده اولنان نسنه نك معرفتندن مشاهده

اولمیان نسنه نك معرفتنه عبوردر یعنی برنسنه ده نظردر انك جنسندن
شیء آخری بلمکدن اوتوری وفلان معتبر آدمدر رد یدکاری بورادن
اخذ اولنمشدر یعنی آثارنه نظر اولنوب انکله کمالی معرفتنه توصل اولنمش
ونظر قبول وتحسینله منظور وملتفت اولمشدر دیمکدر (پاك باء عجمیله
آری وتمیز دیمکدر که عرب طاهر دیر (باك باء عربی ایله مبالات یعنی
قیورمق دیدکلریدر بی باك بی پروا و باآمن دیمکدر (خطرهلاکدر
(نظر برنسنه بی ادراك ایتمکیچون بصر و بصیرتی تقلیب ایتمکدر
وکاه اولورکه تأمل وتفحص معناسـنه کلور یعنی برنسنه ده فکر ایتمك
و فلان صاحب نظردر دیرلر یعنی نظر بصیرتی ایله جمیع معـاد ماتی
ادراك ایلر وپاك نظر دیرلر شول کسیه کـه محاسن واحاسنه
نظری حقـائقه راجع اوله یوخسـه شهوت وهوی وصورت
ومجـازه دکل واکا عاشق پاك باز دخی دیرلر (معنـای بیت) بودرکه
بیلور مبسین که جهـانده کیم معتبر اولور وقنغی شخص زیاده رغبت
واعتبار بولور اول کسه معتبر اولور که پاك نظر یعنی هوی وشهوتله
نظردن طاهر اوله وچشم مجـازله باقیه بلکه عفیف اوله ویاخود
هرکاری نظر عقلی به مقـارن اوله وهر ایشی طریقی اوزرنه ایشلیه
بومقوله ایسه قلت اوزرنه بولنور انکیچون معتبردر ونسخهٔ اخرایه کوره
دیمك اولورکه اول کسه معتبردرکه خطر وهلاکدن خوف ایتمیـه
وامور هائله یی قیورمیه وامن اوزرنه اوله بوندن مراد شجـاعتله
وصفدر زیرا بهادر اولان کسـه ده اولور اولماز نسنه یی مبالات اولماز
اکرچه نفسی تهلکه یه القاایتمك منهیدر فاما شجاعت که تهورله جبن
اراسنده برخلقدر مقبولدر زیرا اعدائله محاربه ده مقـدام ومضراب
اولمق کرکدر * کم کنند باکس وفااین روزکار * جوردار دنیسنش
بامهرکار * تقـدیری کنند این روزکار وفا باکس کم دیمکدرکه این
روزکار کنندك فاعلی و وفا مفعولی و باکس وفا یه متعلقدر کم کننده
ظرفدر و یاخود عربی ایله تقدیری فی هذاالزمان وفاء قلیـلا دیمك
اولورسه مصدر محذوف فعله مفعول مطلق اولوب کم قلیلا معناسنه
مصدره صفت اولور وکم کرچه اکسك معناسنه درناقص کبی ولکن
نقصان قلتی مستلزم اولمغله معنای قلتـه محمول وقلت دخی عدمدن

کنایه اولور جور مابعدنه مفعولدر نیست بورادە لیس معناسنەدرکه کار فاعلی وشین معناسنادە مفعول غیرصریحدر عربیدە له معناسنه وبامع معناسنه کاره متعلقدر (معنای بیت) بودرکه بورزوکار یعنی زمانه ویادنیا خلقنه وفایی آزیلر یعنی اصلا وفاسی یوقدر اکر وفاسی اولایدی خلق مصائبدن مصون اولوردی خصوصا اجله درمان بولوردی پس مصراع ثانی ایله بی وفا اولدیغنی شرح ایدوب دیرکه بودنیا جور طوترو زمانه دە ظلمدن غیری اثر کورنمز وانک مهر ومحبتله کسیه ایشی یوقدر یعنی زمانه ظالم وغدار وبی مرحمت وشفقتدر وعوام وخواصه حالی بودر پس بو مقوله بی وفا یاره دلبسته اولمه بونده معنای مذکوری روزکاره نسبت ایتدوکی روزکار مفعول فیه اولدیغی جهتندندر مراد الله تعالی دنیایی دار بقا وزمانی صاحب وفا قلمامشدر وانک ایچنده جور وظلم وامثالنه متعلق ایش چوقدر همان اکا اعتماد ایتمیوب اقبالکی حق بانی یه ومرادکی اندن رجا ایله وسندن اعراض ایدن فانی یه یوز طوتمه * انکه باتو روزغم می بست کار * روز شادی هم بپرسش زینهار * بعض نسخدە می بست یرینه پیوست وکردست کار وبودست یاردوشمشدر جمله سنک مآلی بردر تقدیری آنکسی که بست باتو روزغم کار هم بپرسش روزشادی زینهار دیمکدرکه کار بستنک مفعول صریحی وباتو غیرصریحی وروزا کا ظرفدر وروزشادی بپرسشه ظرفدر وجملهٔ اولی انکسی یه صفت وثانیه خبردر تنکیر نفلاً ثری مرور ایتمشدر (بست باء عربی ایله ماضیدر مصدری بستندر بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندندە دینلور (شادی دە یاء مصدریه‌در سرور معناسنه شاد مسرور در (بپرسش دە باء عربیٔ اول وباء عجمیٔ ثانی مضمومدر پرس امردر مصدری پرسیدندر صورمق معناسنه سؤال کبی (معنای بیت) بودرکه اول کسنه که غم وغصه ومصیبت کوننده سنکله ایش بغلدی ویار ووفادار وندیم غمکسار اولدی فرح وشادی وسرور وسور کوننده هم سن آنی صور وانکله لطف وکرمه متعلق کار بغله وسابقه یی نسیان ایتمه والا کفران نعمت اهلی اولورسن وآخر مزیددن حرمان بولورسن ودوستلق

حقنی مراعات ایتامك بی وفالقدندر و بی وفا غداردر وغدار خائن در وخائن مکرا آلهی ایله محاط در (زینها ر کلمهٔ زجرد ر صاقن بوید وکنك خلافن ایته و یا کلمه دیمکدر * روز نعمت کر تو پردازی بکس * روز محنت باشدت فریا درس * تقدیری کر پردازی تو روز نعمت بکس باشدت روز محنت فریاد رس دیمکدر که تو پردازی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر روزاکا ظرف و بکس دخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرطدر باشدك فاعلی تحتنده ضمیر کس ومفعول اولی تاء خطاب وثانیسی فریادرس و بعد الجمله جزاء شرطدر وتاء خطاب حقیقتده مفعول غیر صریحدر زیرا تقدیری باشد ترا دیمکدر که را لام جاره معناسنه در پس لسان عربی ایله تقدیری یصیرلك دیمك اولور وبوکا بده بو مقوله اعتبارات چوقدر ولکن دکه برفهمك وقوفی یوقدر (پردازی فعل مضارع مخاطبدر مصدری پرداختن در اتمام ایلمك وایشه صورت ویرمك معناسنه تاجرلر اسانده پرداخت دید کاری بودر اندر مضارعنده خازایه قلب اولنوب پردازد و پردازنده دینلور (محنت امتحاندن اسمدر امتحان وابتلا واختبار آزمودن ایله تعبیر اولنسان معناد رکه ترك صنایق دیرکه اکثریا طبعا مکروه ومنفور اولان نسنه ایله در (فریادرس مدد ایریشیجی زیرا فریاد مدد بواغلاشمق وچاغرشمقدر واصلنده رسنده در ایریشیجی معناسنه پس فریادرس رسندهٔ فریاد معناسنه وصف ترکیبی در نتکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودرکه اکر سن نعمت ورخا وخوشلغك کونده کسه نك ایشنه صورت ویررسك ومصلحتنده بوانور سك روز محنت وشدتده اولدخی سکا معین ومدد ایریشیجی اولور یعنی ایلدوك ضایع اولماز وفائده سی سکا راجع اولور قال تعالی (هل جزاء الاحسان الاالاحسان (وفی الحدیث تعرف الی الله فی الرخاء یعرفك فی الشدة) یعنی انسان شدته ومشکل ایشه دوشمکدن خالی دکلدر زیرا دار بلاده درپس راحتی حالنده اکرخلق واکرخالق ایله خوش اولمق کرکدر تاکه وقت محنتده انلرك طرفندن اکا برآشنالق ظهور ایده ومحنتدن خلاص اوله وبو مضمونله عمل اهم مهماتدندر ولکن اکثر ناس غافللردر و واقعه نك علاجنی وقوعندن صکره ارور

مع هذا تداركی مقدمدن كركدر اشته منصور ومخذول اولملرك حاللری
سر مذكور اوزرنه دائردر * چون بيابی دولتی از مستعان * اندران
دولت مبراز دوستان * دولتی بيابی نك مفعولی واز اكا متعلقدر
اندران مبره ظرف واز اكا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
بيابی مضارع مخاطبدر مصدری يافتندر بولمق معناسنه مضارعنده فا
باء موحده يه قلب اولنوب يابدويابنده دينلور دولتی ده ياوحدت نوعيه
افاده ايدر (دولت مال ومرتبه دركه الدن الهكزر وشخصدن شخصه
انتقال ايدر (مستعان الله تعالی دركه اندن وقت حاجتده عون
ونصرت طلب اولنور انكچون نعم المعين ونعم المولی ونعم النصير
دينلدی (مبر باء موحده عربيه نك ضميله نهی حاضردر مصدری
بريدندر كسمك معناسنه رانك تشديد وتخفيفی لغتدر مضارعی می برد
كلور بانك ضميله (معنای بيت) بودركه چونكه حق تعالی نك اعانت
وامداديله بردولت عاليه بولاسن وبرمنصب شريفله اقراندن سر
افراز اوله سن اول دولت وپايه ايچنده دوستلردن كسلمه وينه اولكی
صحبت وحسن معامله اوزرنه اول بلكه بحسب المقام والحال مواسات
احباب ايله تاكه دولتك عهده شكرندن كله سن ومزيد رفعت بولاسن
بورادن مبر كرچه متعدیدركه قطع ايتمه ديمكدر ولكن قطع انقطاعی
مستلزم اولمغله مبر منقطع اولمه معناسنه محمول اولدی وبونك عكسی
وتبتل اليه تبتيلا مضمونيدر زيرا تبتل وانقطاع نفسی عوائقدن قطع
وتجريدله اولور كه معنای تبتيل تفعيلدن بودر * مرترا هركس كه
يار غم بود * چون رسد شادی همان همدم بود * بوراده نسخه لرده
اختلاف فاحش واردر اصح اولان ياریاء مثناتله اولمقدر مصاحب
معناسنه نتكم روزغم نسخه سی انی تأييد ايدر بو صورتده يارك غمه اضافتی
ادنای ملابسه ايچون اولور تقديری يارتو بوددر اوقات غم ديمكدر
وجائزدركه باء موحده ايله بار اوله يوك معناسنه نتكم تصوير معناده كلور
هركس مبتدا ويار بودك مفعولی ومرترا اكا متعلقدر زيرا بوراده را
لام جاره معناسنه در نتكم نظائری مرور ايتدی شادی رسدك فاعلی
وبعد الجمله فعل شرطدر همدم بودك مفعولی وهمان هم اول
معناسنه اولورسه فاعل اولور زيرا همانه برقاچ معنی ويرمشلردر انجق

وانجلين وهم اول وهمیشه کبی وجا ئزدرکه مان ماندن مرخم اوله
بکزر معناسنه مصدری مانستن درکه بکزره مکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که اوقات غم وغصه ده سنك یارغمکسارك چونکه غمك زائل
اولوب فرح وسرور حاصل هم اول یارسنك انیس ومصاحبك اولور
ومحنت وراحتده سندن منقطع اولماز پس سکا لازم وواجبدر ایام
غمده اولان غمخور لغنه باقوب ایام سرورده مجلسکدن دور
ومحبتکدن مهجور ایتمیه سن تتکم بیت سابق بومعنایی تأیید ایدر
ویاخود هرکسه که ایام غمده سکا غم یوکی اوله یعنی غمخورك اولمیوب
خلافکده بولنه چونکه سکا سرور ایریشه یعنی ادبارك اقباله وعزتك
نصبه وذلتك عزته مبدل اوله همان سکا انیس ومصاحب اولور
وصورت معامله بشقه یوز کوستررونفاقنی ستر ایدوب اخلاص یوزندن
کلور تتکم ابناء زمانه نك جمیع زمانده حاللری بودر انکیچون انسانك زمان
نصبنده حالنی درخت میوه داره تشبیه ایتمشلردرکه میوه چین اولمغیچون
تحتنه مجتمع اولورلر چونکه بی برو بارقاله اورادن دونوب طاغیلورلر

* ⁂ درصفت معرفت حق میکوید ⁂ *

* معرفت حاصل کن ای جان پدر * تا بیابی از خدای خود خبر *
حاصل کن مجموعی صربی ده حصل معناسنه اولمغله تفعیلدن امر اولمق
اوزره معرفت آکا مفعول اولور حصل المعرفة معناسنه ازخبره متعلق
وخبر بیابی نك مفعولیدر وجمله سی تعلیلیه اولور زیرا تا غرض ایچوندر
معرفت برنسنه یی علی ما هو علیه ادراك ایتمکدر معرفت بعد العلم
حاصل اولان نسیانله مسبوق اولمغله حق تعالی یه عالم دینلور عارف
دنلمز وبردخی عند العلماء معرفت جزئیاتده وعلم کلیاتده استعمال اولنور
علم حق ایسه کلی ومحیطدر جزئی ومحاط دکل وعلم بالله دیدکلری
حیثیت ایله معتبردر یعنی حق تعالی ایله خلق اراسنده اولان ارتباط
وعالمك حقدن انتشاسی حیثیتندن اولان علمدر والا من حیث الکنه
حق مدرك دکلدر وعلم اوله اشارت ایدوب قرآنده کلور * فاعلم انه
لا اله الا الله * یعنی مرتبهٔ الوهیه علم باعتبار الحیثیة اولان علمدر اسما
وصفات مرتبه سنده اولان علم ایسه بحسب مقدور العبد کافیدر انکیچون
دیرلرکه ماعرفناك حق معرفتك ای بحسبك وعرفناك حق معرفتك

ای بحسبنا

مطلب

اى بحسبنا وعلم معرفتدن اشرفدر زيرا علم ايكى مفعوله متعدى دركه
برى حق وبرى عبددر زيرا عبد اكمل اودركه انده بقاء رسم اوله
يعنى كندى جانبنى ملاحظه دخى بولنه يوخسه محو مطلقده قالميه
معرفت ايسه مفعول واحده متعدى دربو يوزدن اكر حقه تعلق
ايدرسه كوندن واكر كونه تعلق ايدرسه حقدن محتجب اولمق لازم كلور
بو ايسه شرح صدرك مقتضاسى دكلدر زيرا شرح صدرده حقله
خلقدن وخلقله حقدن محتجب اولمق يوقدر چونكه علم اشرفدر
عارف بالله ديميوب عالم بالله اطلاق ايتمك كركلر ايدى ولكن ابتداده
علماء رسومه علماء ديمك عرف اولمغله انلردن تميز ايچون عالم بالله
اولنلره عارف بالله وعالم باحكام الله اولنلره علماء ديديلر پس عارفك
معرفتى عالمك علمندن كلى در زيرا عارف اهل حكمتدركه اشيايى على
ماهى عليه بلش واسما وصفات وذات حق بقدر الطاقة البشرية
فهم ايلمشدر زيرا معرفتى تقوى وعمل صالح وسلوك اوزرنه مبنيدر
انكچون علمنه شبهه طارى اولماز فكر عقلى اهلى اولان ايسه
فى المثل بردالده طورمز اشته شيخ ناظمك قدس سره بوراده معرفتله
مرادى معرفت الهيه دركه ذات وصفات وافعال حقه متعلقدر
يوخسه افواه عوامده دائر اولان معرفت وهنر دكلدر زيرا قواعد
ورسوم وشعر وانشا وامثالنك علم الهى ياننده وقعى يوقدر وبو بابك
تفاصيلى چوقدر اربابى بيلور (حاصل كن تحصيل ايله ديمكدركه
تحصيل جمع معناسنه در ومحصل اودركه جمع علمى مراد ايلمشدر
عرف عوامده محصل جمع مال ايديجى ديمك اولديغى كبى (جان پدر
اى پدرك جانى كبى محبوبى وپدر تعبيرنده اظهار شفقت واردر (خبر
مخبرك اخباريله حاصل اولان علمه ديرلر (معناى بيت) بودركه اى
اعز واحب اشيا اولان جان كبى عزيز ومحبوب اولان پسر معرفت
الهى جمعنى قصد ايله تاكه كندى ربكدن خبر بولاسن يعنى كشى يه
معرفة الله لازم وطريقندن وحقدن خبر المق كركدر تاكه غافل وجاهل
زمره سندن اوليه زيرا غفلت وجهل منهيدر وسرآمد اهل تأليف
سيد شريف جرجانى دن منقولدركه كندى نفسندن اخبار ايدوب
ديمشدر تا بن مشايخ شيرازدن زين الدين كلاله صحبتنه ايرشمدم رفضدن

قورتلمدم وتابن خواجه علاء الدين عطاره پيوسته اولمدم خداى متعالى بيلوب اكلمدم يعنى آخر معرفة الله بكا عطارك صحبتندن حاصل اولدى شويله كه اكر اكا متصل اولمايدم حقيدن بى خبر قالوردم وتحصيل ايتدوكم علومك چوقلق بكا فائده سى اولمازدى اى عارف اشته سيد سندك بو كلامندن انكله سائرك فرقى ظاهر اولدى علامهٔ شيرازى ونصيرطوسى وفخر رازى وسعد الدين تفتازانى وامثالى كبى

هر كه اورا معرفت حاصل نشد هيچ با مقصود خود واصل نشد* معرفت نشدك فاعلى وحاصل مفعولى واورا حاصله متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه‌در و بعد الجمله هر كه يه صفتدر كه هر كسى تقديرنده مبتدادر ايكنجى نشدك تحتنده ضمير فاعل اويه راجعدر واصل مفعولى وبا واصله متعلق و بعد الجمله خبر مبتدادر بو بيتك مفرداتى ظاهردر (معناى بيت) بودر كه هر كسه كه اكا معرفة الله حاصل اولمدى وحق اسما وصفاتى يوزندن مقدور بشر اولديغى قدر بلمدى اوقاتدن بر وقتده مراد ومقصودنه واصل اولمدى بلكه اندن منقطع قالدى زيرا مقصود اصلى معرفة الله‌در كه اجل المعلومات اولديغى كبى لكا علم دخى اجل العلوم در پس معرفة الله ومن حيث التجلى مشاهده‌دن ماعداسى مقاصد حسنه ومطالب مقبوله‌دن دكلدر بناء على هذا طريق معرفتدن منقطع اولانكسه هرنه مقوله مراده ايرسه منزل مقصودنه ايردم ديمسون و بالاده اشارت اولنديكه معرفت مقبوله تقوى وعمل وسلوك يوزندن حاصل اولاندر ماعداسى مردوددر فافهم جدا واعمل

* هر كه عارف شد خداى خويش را * در فنا بيند بقاى خويش را * تقديرى هر كه شد عارف خداى خويش را ديمكدر كه عارف شدك مفعولى وخداى لفظى دخى عارفك مفعوليدر بقا بيندك مفعولى در دخى اكا ظرفدر وجلهٔ اولى هر كه يه صفتدر وثانيه اكا خبردر زيرا هر كسى تقديرنده در كه مبتدادر (فنا بقا معلوم اولاكه فنا وبقا ضدان در فنا برنسنه نك حالت اولاسى اوزرنه عدم ثبوتيدر وبقا ثبوتيدر اجسام فنا ئله موصوف اولدى زيرا صور در وصورك ايسه حالت واحده اوزرنه ثبوتى يوقدر ارواح بقا ئله موصوف اولدى زيرا حقائقدر حقائق ايسه اولنكى حالى اوزرنه دائمه‌در انكچون

حقايق

حقائق الاشياء ثابتهٔ دنلدی صور الاشیاء دنلدی زیرا صور حقائق
اوزرنه عارضه‌در عارض ایسه معدومدر وفنائله عدمك فرقی بودرکه
فنا عدمدن اخصدر زیرا عدم سلب الوجود درکرك سابقا وکرك
لاحقا فنا ایسه لاحقا سلب وجود در بو راده ناظمك قدس سره
فنا وبقائله مرادی اصطلاح صوفیه اوزرنه اولان فنا و بقادر یعنی
فناء معنوی نك اول مرتبه سی سقوط صفات نفسانیه در وآخری
رسومك بالکلیه زوالی وذات وصفات وافعال عبدیه نك ذات وصفات
وافعال حقده استهلاکی درکه نفسك غیریتدن فناسی در و بومرتبه یه
فقر حقیقی دیرلر نتکم کلام کبارده کلور (الفقر سواد الوجه فی الدارین)
یعنی فقر حقیقی کونیندن فنادرکه انده حقدن غیری یه تعلق یوقدر
زیرا کونین مخلوقدر آنکچون کون دنلدیکه وجود بالفعل درعارف ایسه
مخلوقه تعلق ایتمز و بونك مقابلی غناء اعتباریدرکه بیاض الوجه
فی الدارین درکه انده ماسوای حقه تعلق واردر وفنا عبدك حق
اولمسی معناسنه دکلدر بلکه وجود مجازینك زوالی ووجود حقیقی نك
ظهوریدرکه وحدت دیدکاری بودر چونکه عین ممکنهٔ عبدك فنایه
ایره عین واجبهٔ حقله بقا بولورکه اکا باقی ببقاء الله دیرلر (لا اله الا الله
سر فنایه (ومحمد رسول الله سر بقایه رمز ایدر وفناده اولان سواد
ظل حقیقی درکه عین نور مطلقدر زیرا بومرتبه‌ده تقابل یوقدر
پس عالم فنا لا نور ولا ظلمتدر لیلهٔ قدر کبی سائر انوار ایسه ظلمت ایله
مقابله اولنور لیل ونهار کبی (معنای بیت) بودرکه هرکشی که کندی
خداسنه عرفان حقیقی ایله عارف اوله ووجدان ایله ادراك ایلیه
اولکسه فنا فی الله مرتبه سنده کورر کندی بقاسنی وحیاتنی وادراك
ایلر زیرا بوراده رؤیتدن مراد رؤیت قلبیه در الحاصل حقله بقا
وحیات باقیه استین اول کندی نفسنی افنا ایدر یعنی ذات وصفات
وافعالنی ذات وصفات وافعال حقده مستهلك قیلور صکره ذات
وصفات وافعال حقله بقا بولورکه اولکی یه تحلیل وایکنجی یه تعقید
دیرلر اشته مرتبهٔ فنا ذاته عروج ومرتبهٔ بقا صفاته نزول صورتیدرکه
عروجده منتهایه اوادنی ونزولده غایته قاب قوسین دیرلر وفنا موت معنوی
وبقا حیات باقیه‌در و بومقامدن دیمشلردر (اقتلونی یا ثقاتی ان فی قتلی

حیاتی) و بیت مذکورده بویله دیمك دخی اولورکه اول کسه بقاسنی
وزندهلکنی عالم فناده کورر وتحصیل ایدر زیرا فناء ارادی معنوی سلوکله
حصوله کلور وسلوك سفر معنویدر وسفر معنوی بو عالم فانیده باقی
اولدقجه وجود بولور چونکه فنـاء اضطراری یعنی موت طبیعی ایله
فانی اوله بردخی تدارك مافات ایده مز پس سرحیات و بقادن حصه مند
اولایم دین کسه عالم فناده اختیار الندن ایکن طریق فنایه سلوك ایدر
فاعمل بذلك * هر که او عارف نباشد زنده نیست * قرب حق را لایق
وار زنده نیست * تقدیری هر کسی که او نباشد عارف نیست زنده دیمکدر
که هر کسی مبتدا واو مبتداء ثانی ونباشدك فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی
عارف و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بعـد الجمله صفت مبتداء اولدر
نیست لیس معناسنه در فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی زنده و بعد الجمله
مبتداء اوله خبر در لایق ایکنجی نیستك مفعولی وقرب لایقه متعلقدر
زیرا را لام جار معناسـنه در ولیاقت کرچه باللّه تعدیه اولنور فاما
معنای اهلیت تضمینی ایله جائزدر عربی ایله تعبیری لیس اهلا لقرب
الحق دیمکدر و بعد الجمله خبر بعد خبر در (زنده حی در مراد حیات
معنویه در که قلبك فیض معرفتله حیاتی در (قرب حق معلوم اولا که
مقام قرب دیدکلری حقیقت قاب قوسین در (یعنی شول دائره یی ایکی
نصف ایلین خط مقداری نسنه در که مشاهده دیدکلری بو مرتبه ده
حاصلدر زیرا قرب و بعـد مفرط مانع مشاهده در وفنـاء کلیـده
مشـاهده اولمز دیدکلری قرب مفرط دندر ومرتبهٔ حجابده اولمدیغی
بعدده افراط اولدیغندندر واعتدال مزاج وانحرافك بو بابده دخلی
چوقدر انکیچون دیدیلر که مزاج نبوی اعدل الامزجه ایدی بو معنادن
مقـام قربه سازدن اقرب اولدی نتکم معراجی دلیل وافی در (ارزنده
راء مهمله نك تقدیمی ایله لایق معناسنه اسمدر ارزانیدن لایق اولمقدر
ارزانی شدن کبی پس ارزانیـده کرك ایدی ولکن تخفیفا اختصـار
اولنمشدر لسان عجمده بو مقوله تخفیف واختصـاز چوق واقع اولور
(معنـای بیت) بودر که هر کسه که او عارف باللّه اولمیه زنده دکلدر
زیرا حیات حسیه یه اعتبار یوقدر حیواناتده دخی وار در بلکه معتبر
اولان قابل فیض معرفتـله زنده اولماسیدر که حیات انسانیه بودر

مطلب

واو يله كسه قرب حقه لايق وارزاني دكلدر زيرا قرب حقه وسيله اولان معرفتدر ومعرفتك دخي طريقي عبادت شرعيه در * نفس خودرا چون شناسي باخطا * حق تعالى را بداني باعطا * بعض نسخ‌ده خطا يرينه هوى دوشمشدر مآل بردر زيرا هوائى نفسه خطا لازم كلور نفس شناسي يه مفعولدر بادخي اكا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرطدر حق لفظي بدانى يه مفعول و بادخي اكا متعلقدر و بعد الجمله جزاء شرطدر تعالى جملهٔ معترضه‌در (نفس ايله مراد نفس حيوانيه‌در كه مبداء شر وفساددر (شناسي مضارع مخاطبدر مصدري شناختن‌در اكلامق معناسنه مضارعنده خاسينه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دينلور (خطا مقابل صوابدر زيرا مقصوردر كه اء مهموزالي فتحهٔ طابي بيان ايچوندر مدى جائز دكلدر مكر تنبيه ايچون اوله (ان قتلهم كان خطاء كبيرا) ده قراءت مدكبي فافهم (حق اسم ذاتدر ثابت ودائم و باقى معناسنه (تعالى ماضيدر تفاعلدن اصلي علودر وصف واصفين وعلم عالمين وعارفين آني احاطه ايتمكدن وصفات مخلوقيندن عالى ومرتفع اولادى ديمكدر لفظ تفاعل علوده مبالغه‌دن اوتورى در يوخسه بشردن واقع اولديغي كبي تكلف طريقي اوزرنه دكلدر (بدانى مضارع مخاطبدر مصدري دانستن‌در بلمك معناسنه مضارعنده سين داله قلب اولنوب داند ودانند دينلور (عطا مقصورا وممدودا زيرا ناقصدر (عطاعطيه وصله‌در عطودندر كه يدله تناولدر واعطا انالةدر يعني عطا وبرمكدر وعطا ما يعطى معناسنه كلدوكي كبي اعطا معناسنه دخي كلور (معناى بيت) بودر كه چونكه كندى نفسكي خطا ئله يعني خطا كار اكليه‌سن حق تعالى يي عطا ئله يعني عطا كار بيلورسن ناظمك قدس سره بوندن مرادي طبقات معرفتدن طبقهٔ ادنايي بياندر زيرا اوصاف الهيه يي معرفته اوصاف نفسيه ايله انتقال اولنور پس قلب انساني‌ده ادنى المعارف نفس حيوانيه نك شاني خطا اولديغن بلمكدر وكشي كندى جرمنه اعتراف ايتمك طلب عفوى مستلزم در عفو ايسه الله تعالى‌در كه مذنبه توبه اعطا ايدر اولدخي تائب اولور وتواب وغفور وعفو اسملرى بوندن حقه ارتباط بولور وعبد مذنب ذنب نه ايدوكن بلسه بو ارتباطي بولماز فافهم جدا و بو معنى من عرف

نفســه فقد عرف ربه كلامنك برجزئى سيدر سائر اوصاف دخى ا كا
قياس اولنه فافهم جدا * عارف ان باشدكه باشدحق شناس * هركه
عارف نيست نبود جنس ناس * تقــديرى عارف باشــد آن كسى كه
ديمكدركه عارف مبتــدا و آن كسى باشدك مفعولى و بعــد الجمله
خبردر بوصورتده باشدك فاعلى تحتنده ضمير اولور وجائزدركه عارف
باشده فاعل اوله وحق شنــاس ايكنجى باشدك مفعولى و بعد الجمله
ماقبلنه صفتدر وايكنجى مصراعك تقــديرى هركسى كه نيست عارف
ديمكدركه هركسى مبتــدا وعارف نيستك بحسب المعنى مفعوليــدر
و بعد الجمله مبتدايه صفتدر نبودك تحتنده ضمير فاعل مبتدايه راجعدر
جنس نبودك مفعوليدر و بعد الجمله خبردر (حق شنــاس وصف
تركيبيدر اصلى شنــاسنده حقدرحق اكليجى معنــاسنه (جنس نوعدن
اعم اولانه ديرلركه نوع انك برضربى يعنى برصنفى در انسان حيوانك
ضربى اولديغى كبى ولكن حقيقت متحــده افرادنه دخى جنس دينلور
ارالرنده بعض اوصــاف واحوالده اختلاف وامتيــاز اولمحق نتكم
ديرلر الرجل جنس والمرأة جنس (ناس اسم جمــدر انسان ايچون
وجه تسميه نسيانى ويا ابصــاره ايناس وظهورى ويا انسى ايچونكه
ضد وحشتدر نسيــاندن اولورسه مقلوب اولور يعنى نوس نسو
اولوب واوطرفده واقع اولمغــله يايه قلب اولنور وصاحب قاموس
ديمشدركه ناس انسدن وجندن اولور جمع انس در اصلى اناس در
جمع عزيز دركه اوزرنه ال ادخال اولنمشــدر انتهى بالمعنى
(معنــاى بيت) بودركه عارف اول كمسه اولوركه حق شنــاس
اوله يعنى حق اكلايه كمسه يه عارف ديرلر كركسه عارف تخلص
ايلســون وعلوم وقوانين عقليه ورسوم عرفيه بلسون زيرا مقصود
اصلى علم الهى در وهركيمكه عارف بالله دكلدر جنس ناس اولمــاز
يعنى سن اومقوله يه آدم ديمــه زيرا آدم خليفة الله در وخلافت علم
ومعرفت وزرنه موقوفدر انكچون تنزيلده كلور (وعلم آدم الاسماء) وامام
راغب ديمشدركه كاه اولور ناس ذكر اولنور وفضلا مراد اولور زيرا
مقصود اولان معنــاى انسانيتــك وجوديدر وهر نسنه كه كندينه
مخصوص اولان كمالدن عارى اوله اكا اطلاق اولنان اسم مجرد در

مثلا

مثلا يده اخذ و بطش وسائر معاني اولمسه اكا يد ديمك سر يرك اياغنه
قدم ديمك كبي اولور * هست عارف را بدل مهر و وفا * كار عارف
حمد باشد باثنا * بعض نسخه ده ثنايه بدل صفا دوشمشدر ثنا انسبدر
مكر كه حمد برينه جمله اوله تنكم بعض نسخه ده دوشمشدر مهر و وفا
مبتدا وهست مقدم خبردر حاصل معناسنه عارف بحسب المعنى هسته
متعلقدر زيرا لام جاره معناسنه در بدل اكا ظرفدر كار باشدك فاعلي
وحمد مفعولي و با مع معناسنه اكا متعلقدر حمد محمود اوزرنه ثنا در
يعني تعظيمي مشعر اولور وجهله ذكردر نعمت مقابله سنده وغيريده
اولمغه عام ومورد ي خاصدر كه بالكسر اسماندر (معناى بيت) بو در كه
عارفك برنشاني دخي بودر كه عارفك قلبنده مهر ووفا واردر يعني محبت
روحانيه وعهد و وعده وفا واردر كرحقه وكرك خلقه نسبت ايله
وبرعلامتي دخي بودركه عارفك كاري الله تعالى يه حمد وثنا اولور
يعني اكر نعمت معرفتنه واكر غيريه وكرك سرا و كرك ضراده زيرا
جمله سي محمود در و بعض احوالك طبعا مكروه اولديغي عارفك غيريه
كوره در زيرا عارف سرقدره واقف وحكمت ابتلايه مطلع وحلو
ومر اكا برابردركه حلوله متلذذ ومرله متألم اولمز فاعرفه بو جهتدن
باصفا ديدي تنكم بعض نسخده واقع اولمشدر يعني صفاء خاطرله
حمدايدر يوخسه قلبي متكدر اولوب حمدي بالكسر اسمانه كتورمز
ويا خود جمله كاري صفا يه مقروندر فافهم * هر كه اورا معرفت
بخشد خداى * غير حق را در دل اونيست جاى * تقديري هر كسي كه
بخشد اورا خداى معرفت نيست در دل اوغيرحق را جاى ديمكدر كه
اورا بخشدك مفعول غير صريحي وخداى فاعلي ومعرفت مفعولي در
عربي ايله تقديري كل شخص وهب له معرفة به ليس في قلبه محل لغيره
پس جاى نيستك فاعلي ودر اكا ظرف وغير مفعول غير صريحي در
بخشد مضارعدر مصدري بخشيدندر بغشلمق معناسنه (معناى بيت)
بودر كه هر كس كه الله تعالى اكا ذات وصفات وافعالنه متعلق معرفت
بغشليه انك قلبنده حقدن غيري ايچون ير يوقدر (ما جعل الله لرجل
من قلبين في جوفه) موجبنجه قلب واحد ده يا رله اغيار صغمز
ومعرفة الله او مقوله تعلق كوترمز پس قنغي قلبده كه ماسوادن برنسنه يه

تعلق واردر انك معرفتی قاصره وناقصه در * نزد عارف نیست دنیارا خطر * بلکه برخود نیستش هرگز نظر * خطر نیستك فاعلی ودنیا مفعول غیرصریحی زیرا را لام جاره معناسنه در نزد اکا ظرفدر نظر نیستشك فاعلی و بو نظره متعلقدر نیستشك تقدیری نیست اورا دیمکدر هرگز عموم اوقات ایچون در (نزد عند معناسنه در ترك یان دیر (خطر صدروکدر وزنلری اوزرنه عربی در شرف معناسنه (بل که بل دخی عربی در بوراده ترقی ایچوندر زیرا بل کلمه سنك ما بعدی اولی اولسه ترقی به محمول اولور که افتلی ما بعدنه ربط ایچوندر استعمال عجم اوزره (معنای بیت) بودر که عارف بالله قاتنده دنیا ومافیهانك شرف وعزت وحرمت ومقداری یوقدر زیرا مخلوقدر آنکیچون عارف ملك سلیمانه نظرایتمز زیرا ملك فانیدر بلکه حق باقی یه وتجلیاتنه نظر ایلر ودنیایه نظرایتمك طورسون بلکه کندی نفسی اوزرنه بله هرگز و اصلا نظر ایلمز معهذا کندی نفسی کندنه احب الاشیادر زیرا فی المثل جان ویرمدکجه جانان اله کیرمز پس طالب جانان اولان کمسه جانی جاندن عزیز اولان جانانه بذل ایدر زیرا جان که مخلوقدر انك دخی دنیا کبی خطری یوقدر بلکه جان وجهانك خطری جاهل بالله وغافل عن الله اولنلر یانلنده در * معرفت فانی شدن دروی بود * هرکه فانی نیست عارف کی بود * معرفت بودك فاعلی شدن مفعولی وفانی شدنك مفعولی ودر فانی یه طرفدر ۹ یکنجی فانی نیستك مفعولی وعارف بودك مفعولیدر و بعد الجمله هرکه یه خبراولور فانی نیست جمله سی صفت اولدیغی کبی دروی اصلنده دراوی در اوی ضمیرمنفصلدر هوکبی بوراده خدایه راجعدر صکره همزه حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فتحه ویرلدی (معنای بیت) بودرکه معرفت الهیه دیدکلری حقدن فانی اولمق اولور یعنی نتیجه معرفت فنا فی الله درکه عبدك ذات وصفات وافعالی ذات احدیه ده بالکلیه مستهلك اولمقدرکه محق وطمس ومحودر هرکیمکه بو وجهله فانی دکلدر نجن عارف حقیقی اولور یعنی اولماز بلکه عارف رسمی اولور بوراده معرفتی فنایه موقوف قیلدی زیرا فنا ذاته وصول ومقام احدیته دخولدرکه ذات احدیه منبع فیض معرفت ومعدن

جواهر حکمت در انکچون دید یلر که من عرف الله کل لسانه یعنی مرتبۀ فناده که عین الجمع در ومن عرف الله طال لسانه یعنی مقام بقاده که جمع الجمع در پس تکلم معارف ایله طویل اللسان اولمق حقه وصولدن صکره در * عارف ازدنیا وعقبی فارغست * زانچه باشد غیر مولی فارغست * عارف مبتدا فارغ خبر واز فارغه متعلقدر زانچه دخی ایکنجی فارغه متعلقدر باشدك فاعلی تحتنده ضمیر آنچه در غیر مفعول وبعدالجمله آنچه یه صفتدر دنیا عقبی دنیا دنودندر قرب معناسنه بوزاده قربله اولیت مراد در زیرا آخر مقابله سنده ذکر اولنمشدر کما قال تعالی (خسر الدنیا والاخرة) یاخود دنیا دنی ورذیل وحقیر در عقبی آخرتدر که عالی وشریف وعظیمدر ولکن عقبی دنلدی زیرا دنیانك عقبنده در ویوم آخردر که دنیادن طقوز بیك سنه مؤخر خلق اولنمشدر وبردخی مؤمنلرك عاقبت خیری درکه خیرلری مقابله سنده اوراده مکافات اولنور لر فارغ مشغوللك ضدیدر (زانچه اصلنده از آن چیز دیمکدر مولی الله تعالی درکه عبد مملوك مقابله سنده مذکوردر انکچون مولایی مالك وولی وناصر ورب ومنعم ایله تفسیر ایدرلر خلافیله تفسیر ایتدکلری کبی یعنی مولی عبد ومنعم علیه ومعتق وامثالی معنالرنه دخی کلور (وموالی دیرلرسی الروم معناسنه (معنای بیت) بودرکه عارف بالله دنیا وعقبی قیدندن مطلق وانلره تعلق ایچون خدمتدن فارغدر زیرا دنیا وآخرت اهل الله حرامدر یعنی اهل الله که حقه مضاف اولمشلردر دنیا وعقبایه تعلقدن محجور وممنوعلردر اکرچه ابدالله اعمال اخرویه یه مشغوللردر ولکن قلوبله تعلقدن بریلردر شول جهتدن که طالب اجور اولان اجیر اولور عارف ایسه خادم حقدر که عبددر وهر نسنه که مولانك غیریدر آندن آزاده در زیرا مطلوب حقیقی مولادر که یار باقی در غیر ایسه فانیدر فانی ایسه باقی یه بدل اولماز فافهم * همت عارف لقای حق بود * زانکه از خود فانیء مطلق بود * همت عارف مبتدادر لقا بودك مفعولی وبعدالجمله خبردر (زانکه ازآن سبب که دیمکدر که مضمون مصراع اولی تعلیلدر فانی ایکنجی بودك مفعولی واز فانی یه متعلقدر وبعدالجمله سببه صفتدر واولکی بودك فاعلی ضمیر همت

وايكنجي نك ضميرعارفدر وبعض نسخ ده از خود برشه در حق دوشمشدر اولكسى بحسب المعنى اظهر واز خود ايله در خود بردر (همت هم دندركه هم عقد قلب معناسنه در همت عقد مخصوصدركه قلبك بر نسنه اوزرنه جميع قواسيله توجهيدر بروجهله كه اول نسنه نك خلافى خاطره كلميه پس انسان بومرتبه ده كندى نفسنده شئ واحد اولوب هرنه مقوله اسم الهى يوزندن توجه ايلسه اجزا واحوال عالمده البته تأثيرى ظهور ايدر واكا برنسنه مشكل اولماز حتى بعضيلر اسماء جلاليه ايله قتل نفوس ايدرلر اكرچه مقبول دكلدر زيرا مريدلره بدايت حاللرنده واقع اولان احوالدندر ونفسى قتل ايتمك اندن اقدمدر چونكه نفس مقتول اوله غيرك قتلى قيوسى قالماز (لقاء حق) اصلنده همزه ايله در ولكن عجم بويله مده لى كلماتك آخرنه حالت اضافت وتوصيفده ياء توسل كتورر لقا رؤيتدركه حس بصرله دكل ادراك بصيرتله بو راده مراد رؤيت قلبيه در زيرا الله تعالى محسوسات ومعقولات قبيلندن دكلدر بلكه تجليسى يوزندن چشم بصيرتله ادراك اولنور از خود كندى نفسندن ديمكدر جميع اعضا وقواسنك حسبيله انكچون فانى مطلق ديدى زيرا فانى مقيد ده لقاء حق مقيددر هرك شمسله دورنه نظر ايله معتبر اولان بدر اولمسيدر (معناى بيت) بودركه عارف باللهك همت وقصدى لقاء الهى ورؤيت بارى در اول سببدنكه كندى نفسكدن فانى مطلقدر يعنى افعال وصفات وذاتندن واعضا واجزا وقواسندن فنا بولمقدر الحاصل اكر عارفك مرادى لقاء حق اولميايدى فناء كلى بولمازدى پس عارفه دوشن بويله فنا تحصيل ايتمكدر تا كه لقاء مذكورله مستسعد ومشرف اوله زيرا نفس پرده در بو وجهدن نفسله باقى اولان بى پرده حقه واصل اولماز وسر معرفت بولماز وسر معرفت مشاهده حضرتيدر فافهم جدا* باچه ماند اين جهان كويم جواب * آنكه بيند آدمى چيزى بخواب * با مانده متعلقدر اين مانندك فاعليدر (كويم جواب) شرط مقدره جزادر تقديرى اكر پرسى كويم جواب ديمكدر جواب كويمك مفعوليدر فاعلى ميم متكلمدر زيرا ميم ساكن ايله كه خركلمه يه ملحق اوله ضمير متكلم وحده در (جانم ودلم ودانستم كى

انكه

انکه ماند بان چیزی تقدیرنده در آدم بیندك فاعلی وچیزی مفعولی وبخواب اکا ظرفدر وبعد الجمله آن جیزی یه صفتدر (چه جیم عجمینك کسریله نه دیمکدر (جواب جو بدن در قطع معناسنه زیرا کلام خصم جوابله منقطع اولور آدمی‌ده یاوحدت ایچون ویازایده در ونسبت ایچون اولمق دخی جائزدر آدم زاد معناسنه (خواب واو رسمیله اویخو نوم کبی ومنامده اولان واقعه یه دخی اطلاق اولنور (معنای بیت) بودرکه بوجهان نیه بکزر اکرسؤال ایدرسك سکا جواب ویره یم اکا بکزرکه برکسه منامده برنسنه کوره وامورخیالیه‌دن برشیء مشاهده ایلیه‌که کوردیکی نسنه او چارقوش سایه سی کبی قوری قرالتی درکه سایه صید اولمدیغی کبی اول خیالدن دخی برنسنه اله کیرمز * چون شود بیدار ازخواب عزیز * حاصلی نبودز خوابش هیچ چیز * شودك تحتنده ضمیرفاعل آدمی یه راجعدر بیدار مفعولدر از بیداره متعلقدر هیچ چیز نبودك فاعلی وحاصلی مفعولی وحرف جر حاصله متعلقدر وبیتك اول وآخری شرط وجزادر (بیدار اویانق حاصلی‌ده یا زایده در خوابش‌ده ضمیر غایب فعله قید در نبودش هیچ چیز حاصل از خواب دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز اقدر وشریف الوجود چونکه اول آدمی خوابدن اویانه خوابده کوردیکی نسنه‌دن اکا برنسنه حاصل اولماز زیرا علم سیمیا کبی امرخیالی درکه خارجده وجود محقق بوقدر مثلا کندینی حامده اغتسال ایدرکورر اویانوب بدننده حمام راحتی بولماز وعسل مصفی تناول ایدر ولکن یقظه یه کلدکده آغزنده دادن زاد بولماز اما ارباب کشفك انسلاخلرنده اولان احوال بویله دکلدر بلکه خارجده اثری احساس اولنور حتی جناب نبوت صلی الله علیه وسلم شیخ قطب‌نك قدس سره یدنه برقرصه ویروب شیخ مذکور اول عالمده قرصه نك نصفنی اکل ایدوب حسه کلدکده نصف آخرنی النده بولدی فسبحان القادر * همچنین چون زنده افتاد ومرد * هیچ چیزی از جهان باخود نبرد * همچنین ادات تشبیهدر اصلی هم چون این در هم بونجلاین معناسنه زنده افتادك فاعلی در آخرنده همزه وحدت ایچوندرکه یاء محذوفه‌دن بدلدر هیچ چیزی

بردك مفعولی و از وبا نبرده متعلقدر بو بعد الجمله جزادر (افتاد فعل ماضیدر مصدری افتادن در در وشمك معناسنه مضارعنده الف ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر (مرد دخی ماضیدر مصدری مردن درکه اولمکدر موت کبی مضارعنده فصیح بودرکه علی خلاف القیاس میمی مکسور ایدوب مابعدنه بریا زیاده سیله میرد ومیرنده دیرلر مکر که وزن بوصورتده بلا یا استعمال اولنور ومیم اصلی اوزرنه مضموم قلنور (نبرد ماضیٔ منفی در مصدری بردن در ضمله ایلتمك معناسنه مضارعنده ضمه فتحه یه تبدیل اولنوب برد وبرنده دیرلر تا که قطع معناسنه اولان برید نك مضارعنه ملتبس اولمیه (معنای بیت) بودرکه بونجلاین یعنی حال خواب کبی چونکه برزنده یعنی دیری خاك فنایه دوشدی واولدی ویاخود قیام ایدوب کزرکن وسرو کبی روان صرصر اجل طوقنوب یقلدی ودوشدی ومرده اولدی ویاخود مرد اعتبارده مقدمدر یعنی مرده اولدی وحفرهٔ قبره دوشدی بو جهاندن کندی ایله هیچ برنسنه ایلدوب آخرته کوتورمدی باغ وباغچه ومتاع ولباس ودار واثاث ودرهم ودینار وامثالندن بلکه بوجمله دار فناده قالدی پس استصحاب ایتمکه حسن عمله محتاج اولدی نتکم بومعنایی افاده ایدوب دیر * هرکرا بود ست کردار نکو * درره عقبی بود همراه او * تقدیری هرکه بوده است اورا کردار نکو بود درراه عقبی همراه اودیمکدرکه بوده است مقدم خبر واورا اکا متعلقدر وکردار مؤخر مبتدادر بود ضمیری کرداره راجعدر دراکا ظرف وهمراه اکا مفعولدر وبعدالجمله هرکه یه زیرا تقدیری هرکسی که دیمکدر بوده ماضیدن قسمدرکه اکا ماضیٔ مقید دیرلر وماضیٔ مقید اودرکه کلمه نك آخری قربه دلالت ایچون مفتوح قلنوب فتحه سنه دلالت ایچون دخی آخرنه هاء غیر ملفوظه الحاق اولنوب اکا ماضیٔ مقید بالقرب دیرلر واکر اولنده می لفظی ادخال اولنورسه اکا ماضیٔ مقید بالبعد دیرلر می آموخت کبی تعلیم ایتدی زمان قدیمده ویا تعلم ایتدی معناسنه واکر می ایله ها مجتمع اولورسه توسط ایچون اولور می آموخته کبی واکر بوقیدلردن مطلق اولورسه اکا ماضیٔ مطلق دیرلر آموخت کبی ودقایقده کلورکه بود وجوددر بوده موجوددر

صیغه

صیغهٔ اسم مفعولدر بودندن که بودن مصدردر اولمق معناسنه انتهی
عرب وجوده کون دیر پس وجود وکون الفاظ مترادفه‌دن اولور
وسائر لغاتده دخی آخرنه ها لاحق اولان کلماتی اسم مفعولدر دیمشلردر
نتکم مفتاح اللغه‌ده کلور که اسم مفعول ماضیدن مشتقدر طریق
اشتقاق بودر که هر فعل ماضی‌نک که آخری ساکن اوله وقتا که
اسم مفعول قلمق دیلسلر ماضی‌نک آخر حرفنی مفتوح قلوب مابعدنه
برهاء غیر ملفوظه یازرلر آخرک فتحه سنه دلالت ایچون مثلا کردوشد
لفظلندن کرده وشده دیرلر بو معنایه نظر صیغهٔ اسم مفعول فعل
لازمدن دخی کلور بو سببدندر که صیغهٔ اسم مفعولی صیغهٔ ماضیدن
اخذ ایدرلر انتهی و بعضیلر بونی تزییف ایدوب عربیده وفارسیده
فعل لازمدن مفعول ومجهول کلمز مثلا خمیده اکلمش دکلدر بلکه
اکلیجی در دیمشلردر بو فقیرک فهم ایتدیکی بودر که بو ایکی طائفه دخی
خطا ایتمشلردر صواب بودر که بونلرک اسم مفعول دیدکلری بالاده
شرح اولنان ماضیٔ مقیددر ولکن صیغه‌ده متحد اولمغله ماضی‌یی
مفعول ظن ایتدیلر ولکن مقامدن وسوق کلامدن فرق حاصلدر
مثلا کرده ایلمشدر که بحسب المقام ماضیٔ مقید دینلور وکذلك
ایلنمشدر که بودخی سوق کلامدن مفعول اولدیغی بللودر پس کرد
متعدی اولمغله ماضیٔ مقیده ومفعوله متحملدر وشده اولمشدر که
ماضیٔ مقیددر بوخسه اولنمش دکل زیرا لازمدر و بودخی شده کبیدر
وفلان آمده است ورفته است وامثالی دخی بویله‌در که ماضیٔ لازمدر
معناسی فلان کلمشدر وکیتمشدر دیمکدر زیرا بومقوله ماضیٔ مقید
ادات خبر له مجتمع اولور مانحن فیه اولان بودست دخی بویله در که
معناسی اولمشدر زیرا بود وجود اولدیغی کبی ماضی دخی کلور ایدی
معناسنه جان بود جان ایدی دیمکدر ودقایقده بوده موجود در
واسم مفعولدر دیدوکی اکر موجود معناسی اعتبار یله ایسه فی الجمله
صحیحدر والا فلا (کردار کاف عربی‌نک کسریله عادت اولوب اشلنن
ایش که صنعت دیرلر اصلنده کاف مفتوحدر ولکن بعد الترکیب
تغییر اولنمشدر انکیچون دقایقده کلور که کرد کاف عربی‌نک کسریله
ایشدر کرد آرندن مرکبدر برجزئی کرد و برجزئی آردر که اسم فاعلدر

آوردندن انتهی یعنی اصلنده آورندهٔ کرد در ایش کتوریجی معناسنه
وتخفیفا واوی حذف ایدوب آورد وآورنده یرینه آرد وآرنده دخی
دیرلر پس کردارك فی الحقیقه اصلی آورندهٔ کرد وفرعی آرندهٔ کرددر
ترخیم وتأخیر اولنوب کرداردنلدی (نکونوك کسریله کوکجك در
نیکو کبی (همراه یولداشدر زیرا راه یول وهم موافقت ایچوندر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که انك کوکجك ایشی یعنی عمل صالحی
اولمشدر ووار در راه عقبانده انك یولداشی اولور یعنی بورباط کهنه دن
نهضت وسفر آخرت ایتدکده اکا یولداش اولاجق اعمال صالحهٔ باقیه در
یوخسه زخارف دنیای فانیه دکلدر پس اغیاری ترك وکندنه یار

اولانی اختیار ایتمك کرکدر * این جهان راچون زنی دان خوبروی *
خویش را آراید اندر چشم شوی * این جهان دانك مفعول اولی
وچون زنی ثانیسی در خوبروی زنك صفتیدر خویش آرایدك مفعولی
واندر اکا ظرفدر وجمله سی وجه تشبیهی بیاندر زنی ده یا زائده در
(خوبروی صفت مشبهه در کوزل یوزلو معناسنه (آراید مضارعدر
مصدری آراستن وآرایدندر که اولکیسی مصدر اصلی وایکنجیسی
مصدر فرعیدر یعنی اولکیه کوره مضارعنده سین یایه قلب اولنوب
آراید وآراینده دیرلر وبعد القلب آرایدن اخذ ایدرلر بزه مك یعنی
زینت ایتمك معناسنه (شوی ضمه وشوهر ضمه وفتحه عورت اری
زیرا مطلقا اره مرد دیرلر (معنای بیت) بودر که بو جهانی کوزل یوزلی
عورت کبی بیل یعنی مرأهٔ حسنا کبیدر که کندنی اری کوزینه تزیین ایدر

وشیرین کوسترمراد ایسه حقیقت دکل بلکه مکر وحیله در فافهم
* مرد رامی پرورد اندر کنار * مکر وشیوه می نماید بیشمار * مرد پروردك
مفعولی واندر ظرفیدر مکر دخی می نمایدك مفعولی وبی شمار اکا متعلقدر
پرورد مضارعدر مصدری پروردندر بسلمك معناسنه (کنار وکناره
فتح کاف عربیله حالت وصلتدن کنایه در وقوچق معناسنه کلور
اکرچه اولکی معنانك جزئیاتندندر اما مستقل دخی استعمال اولنور
(مکر عربیدر خفیهٔ سعی بالفساد معناسنه وامام راغب دیمشدر
المکر صرف الغیر عما یقصده بحیلة یعنی مکر برکسه یی مقصودی اولان
نسنه دن چویروب دوندرمکدر (شیوه ناز وطریقهٔ خوبان یعنی

محبوبلرك خوش حركتی وكرشمه سی شیوه زبان طاتلو دللو شیوه كر نازایدیجی ونازك حركت ایلیجی وظریف (نماید مضارعدر مصدری نمودندر كوسترمك وكورنمك معناسنه مضارعنده واو برینه الف ویا كتورب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودركه زن خوب روی اری قوجاغنده بسلر وبی حساب حیله وناز وعشوه كوستررتا كه سنی صیدایلیه ومغرور وغافل قیله فافهم *چون بیابد شوی خفته ناكهان

* بی كمان سازد هلاكش آن زمان* شوی بیابدك مفعول اولی وخفته مفعول ثانیسی وناكهان بیابده ظرفدر بی كمان سازده متعلق وهلاك سازدك مفعولی وفاعلی ضمیر زن در وضمیر غائب كه شین در شویه راجعدر آن سازده ظرفدر (بیابد مضارعدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنور پس بیابدك وسطی یاء مثناة وطرفینی باء موحده در كه اولكی بامضارعی استقباله تخصیص ایدن بادر (خفته ماضیٔ مقیدر مصدری خفتن در یاتمق واویومق معناسنه بوراده مراد غفلتدر كرك خوابده اولسون وكرك اولمسون (ناكهان اصلنده ناكاهان دركه نانفی ایچوندر دكل معناسنه لبس كبی كاه كاف عجمی ایله ظرف زماندر آخرنده الف ونون ظرفیت ایچوندركه ده معناسن افاده ایدر بهاران بهارده وبامدادان بامدادده وصبحكاهان صباح وقتنده دیمكدر پس ناكاه وناكهان وقتسز وآكسوز یعنی غافل اولدیغی وقتده (سازد دوزر وصورت وبرر معناسنه تكلم مروایتدی (معنای بیت) بودركه چونكه زن مكاره وخداعه ارنی اویومش وغافل بوله بی كمان اول وقت غرور وغفلتده انك هلاكنی دوزر وصورت ویروب وجوده كتورر زیرا شیوه كارلقدن مرادی كندنی ایناندرمق ویار وفادارطن ایتدرمك ایدی یوخسه صادقانه دكل ایدی

* برتو بادا ای عزیز باهنر* كرچنین مكاره باشی برحذر* بعض نسخده باهنر برینه ناموز دوشمشدر برباداية متعلقدر باهنر عزیزه صفتدر ای عزیزكه مقارنست باهنر دیمكدر زیرا با مع معناسنه در برثانی باشی یه وكزكه اصلنده كه ازدر حذره متعلقدركه رابطه در (برتو بادا كه دیمكدر بادا امرنمائبدر مصدری بودن در اولمق معناسنه باد اصلنده بوادد ریعنی قبل الدال الف زیاده سیله صكره كثرت استعماله بناء

تخفیفا واو حذف اولنوب آخرنه تفخیم ایچون الف اطلاق الحاق اولندی
وجائزدرکه اصلی بود اوله واو الفه قلب اولنوب ماقبلنك فتحیله باد
دنلدی و بونك نظائری چوقدر کاد ورساد وامثالی کبی که دعاده
مستعملدر (هنرصنعت وصنعتده مهارتدرهنرمند هنرلو یعنی صنعتده
مهارتلوکه چوق بیلورواهل فندردیمکدن عبارتدر نامور بعض نسخده
کلمشدر ونامدار آدلو یعنی آدی چقمش ودللرده خبرله و بعض اوصافله
سوبلنور انوشروان عدلله وسحبان فصاحتله و مجنون عشقله
وحاتم طی سخائله یاد اولندیغی کبی (مکاره زیاده مکر وحیله ایدیجی
وفی المثل صمان التندن صو یوریدیجی زیرا مکرك معناسنده سعی
بالفسادی اخفا ایتمك واردر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز باهنر
وشریف نامورسنك اوزرکه اولسونکه بومقوله مکاره دن حذروخوف
اوزرنه اولاسن یعنی بویله زن مکاره دن حذر اوزرنه اولمق امور
لازمه دن اولدیغی کبی والا هلاك صوریه مؤدی اولور وکذلك
عجوز دهردن دخی احتراز کرکدر والا هلاك معنوی یه منجر اولور
پس بونده دنیابی زن زیبایه وزخارفنی زینت ودیبایه وصورت
مزخرفه سیله دلفریب اولدیغی مکر وحیله وتزویره تشبیه واردر

* ⁂ درصفت ورع کوید ⁂ *

* درورع ثابت قدم باش ای پسر * کرهمی خواهی که باشی معتبر *

در ثابته ظرف وثابت قدم باشه مفعولدروجمله سی جزاء قدم در معتبر
باشینك مفعولی و بعد الجمله که رابطه سیله خواهی یه مفعول وبعد
الجمله شرط مؤخردر بعض نسخه ده باشی یرینه کردی دوشمشدر
کاف عجمیله و بعضنده مصراع ثانی مقدمدر (ورع شبهاتدن اجتنابدر
محرماته وقوعدن خوفا پس ورع حرام وشبهاتك مجموعندن
اجتنابدر حلالدن دکل زیرا حلال اکتساب اولنور یوخسه
اجتناب اولنماز (ثابت قدم صفت مشبهه در ثابت ایاقلو معناسنه
(معنای بیت) بودرکه ای پسر ورع بابنده ثابت قدم اول وشبهاتدن
پرهیز خصوصنده ایاق بص وذللدن صاقن اکر عند الله معتبر
آدم اولمق استرسك زیرا الله تعالی نجاسات صوریه ومعنویه دن
متطهر اولنلری سور محرمات وشبهات ایسه نجاسات معنویه دندر

شبهه

شبهه اودر که انك بروجهى حلاله وبروجهى حرامه اوله على السواء
من غير تغليب وجه تسميه من وجه حقه مشابهتيدر انكچون استفت
قلبك دنلدى ولكن هر قلبك فتواسنه عمل يوقدر بلكه اهل دل وارباب
كمالك فتواى قلبنه نظر ايتملودر كه بومقوله نك قلبى آفت وهم وخيالدن
سليم وعقل كامل ايله استخراج ايتديكى معنى مستقيمدر فاحفظه
* خانهٔ دين كرد ديآباد از ورع * ليك ميكيرد خرابى از طمع *
خانه كردنك فاعلى وهمزه سى حرف اضافتدر آباد مفعوليدر از آباده
متعلقدر ليك حرف استدراكدر لكن معناسنه وحرف استثنا دخى
ديرلر اصلى لكن در تخفيفا نون حذف اولنمشدر (ميكيرد مضارعدر
مصدرى كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يا زياده ايدوب كيرد
وكيرنده ديرلر اولنده مى لفظى ادات حالدر (خرابى ده يا مصدريه در
خرابلق ويران اولمقدر پس خراب عمارتك ضديدر ومعمور مقابله سنده
دخى استعمال ايدرلر (طمع نفسك برنسنه يه حرصله ميلى وايدئ ناسده
اولان شهوت وهوى طريقيله حركت وداعيه در (معناى بيت) بودر كه
شبهاتدن پرهيز ايتمكدن خانهٔ دين معمور وآبادان اولور وطمعدن
خرابلق طوتر بونده دينى خانه يه تشبيه وورعى اساسله تنظير وار در
كويا بى اساس وبى استحكام اولان بنا استمساك ايتميوب خراب اولديغى
كبى دين دخى طمعله خراب وورعله معمور اولور وورعى طمع
مقابله سنده ايراد ايلدى زيرا طمعكار اولان آدمده پرهيز اولماز بلكه
حاطب ليل كبى نه بولورسه جمع ايدر وحلال وحرام وشبهه ديمز
اكل ايلر * هر كه از علم وورع كيرد سبق * دور بايد بودنش از غير حق *
هر كيمسى كه ديمكدر كيردك ضمير فاعل كسى يه راجع ومفعولى سبق
واز سبقه متعلقدر ورع علم اوزرنه معطوفدر وعلم وورعه اضافتله دخى
درسندر تنكير تصوير معناسنه كلور دور بودنك مفعولى وبودن بايدك
فاعليدر واز غيردوره متعلقدر (سبق حركت ايله درس معناسنه در
تفصيلى بالاده در (معناى بيت) بودر كه هر كسنه كه علم نافعدن
وورع قويدن درس طوته وياخود ورع نيه ديرلر كاينبغى اكا عالم اوله
اول كسنه حقك غيريدن دور اولمق كركدر يعنى بالكز شبهه لو نسنه دن
دور اولمق دكل بلكه ماسوى اللهك جمله سندن پرهيز ايدر وورع شرعى

وحقیقی ایله متصف اولور ولکن اکثر ناسده علم وادراك نام وورع غالب اولمدیغندن اخیاره قریب اولورلر ویاردن بعید دوشرلر * ترسکاری

از ورع پیدا شود * هر که باشد بی ورع رسوا شود * تقدیری شود ترسکاری پیدا از ورع دیمکدر که فعل وفاعل ومفعولدر از پیدایه متعلقدر مابعدی ظاهردر ترسکاری ده یا مصدریه در ترس خوفدر که ترسیدن دن اسم مصدردر کار کاف عربیله ایش معناسنه در ترسکار صفت مشبهه در خوف ایشلو دیمکدر یعنی ایشی خوف وخشیتدر واصلنده جائزدر که ترسنده کار اوله بو صورتده کارکاف عجمی ایله ادات مبالغه اولور زیاده خوفناك معناسنه (رسوا ملامت اولمش کمسه (معنای بیت) بودرکه الله تعالی دن خوف وخشیت او زره اولمق ورعدن پیدا اولور یعنی انك که شبهاتدن اجتنابی بوقدر قلبی قاسیدر وبوصفتلو کمسه اللهدن قورقمز هرکمکه بی ورع وتقوی اوله رسوا وپرملامت اولور یعنی اکر دنیاده واکر عقباده زیرا دنیاده لسان ناسه وآخرتده زبانیه النه دوشر * باورع هرکس که خودرا کرد راست *

جنبش وآرامش از بهر خداست * تقدیری هرکس که کرد خودرا راست باورع دیمکدرکه هرکس مبتدا ومابعدنده جمله اکا صفتدر خودکردك مفعول اولی وراست ثانیسی وباکرده متعلقدر جنبش مبتدا واز بهرخبر وبعد الجمله هرکسه خبردر جنبش جنبیدن لفظندن اسم مصدردر دپره نش وحرکت معناسنه آرام آرامیدن لفظندن اسم مصدر درقرار معناسنه یعنی دکلنمك بوراده جنبش وآرامدن مراد حرکت وسکوندر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کندنی ورع صفتیله راست ومستقیم ایلدی وتقوای حقیقی ایله حقه طوغریلوب کندی انك حرکت وسکونی حقدن اوتوریدر یعنی اغراض نفسانیه دن پاك اولوب هرحالی حقله اولور وکندی نفسیله من بعد ایش طوتمز زیرا ورع انك سبب طهارتیدر بوصورتده آخرتده محاسبه یه حاجت قالماز زیرا محاسبه خالص وغیر خالصی تفتیش ایچوندر اهل ورع ایسه دنیاده محاسبه لرن کورمشلردر حتی (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا) حدیثنده محاسبه ایله مراد ورعدر دیمشلردر * انکه از حق دوستی دارد طمع

* در محبت کاذبش دان بی ورع * تقدیری آن کس که دارد از حق

دوستی طمع دیمکدر که آن کس مبتدا ودار دك فاعلی ضمیر آن کس ومفعول اولی دوستی وثانیسی طمع و بعد الجمله مبتدایه صفتدر کاذب دانك مفعولی وشین دانه قیددر ودر کاذ به متعلق و بی ورع شیندن حالدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر بو بیتك مفرداتی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که حقدن حقه دوستلق طمعن طوتر بی ورع اولدیغی حالده یعنی شریعت وحقیقتده ورع وتقواسی یوغیکن دعوای محبت آلهیه ایدرسن لئی اول حالده دعواسنده کاذب بل زیرا محب محبوبك امر و نهیندن طشره چقمز پس بلابرهان دعوی استماع اولنماز * چیست تقوی ترك شبهات وحرام * ازلباس واز شراب وازطعام * چیست مقدم خبر وتقوی موخر مبتدا وترك سؤاله جوابدر که مبتدای محذوفه خبردر تقدیری او ترك شبهات وحرامست دیمکدر ازشبهات وحرامی بیاندر شبهات ضمتین ایله شبهه نك جمعیدر ضمه واحده ایله غرفات غرفه نك جمعی اولدیغی کبی بوراده لاجل الضروره بانك سکونیله تلفظ اولنور بطریق الاختلاس (حرام محرم و (لباس ملبوس و (شراب مشروب (وطعام مطعوم معناسنه در و بو بیتك مفرداتی بالجمله بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ندر تقوی ملبوسات ومشروبات ومطعوماتدن شبهات و محرمات اولانلری ترکدر و بونلر معظم شبهات ومحرمات اولمغله تخصیص بالذکر ایتدی والاجزئیاتی احصادن خارجدر کمالایخفی وشبهاتی تقدیم ایتدی زیرا حرامك وسیله سیدر پس ترك شبهات ایدن حرامدن دخی پرهیز ایدر بطریق الاولی انکچون قرآنده کلور (تلك حدود الله فلاتقربوها) وحدیثده کلور هر پادشاهك حمایه ایتدرکی نسنه سی واردر ارض وامثالی کبی وحقك حماسی محارمی در وشول کمسه که حمایه قریب اوله لابد انك ایچنه دوشر پس کرکدر که شبهاتدن اجتناب ایده وحدود الهیه یه قریب اولمیه فافهم * هرکه افزونست اکر باشد حلال * نزد اصحاب ورع باشد وبال * تقدیری هر چیز که او افزونست دیمکدر که هر چیز کل شیء معناسنه مبتدا وافزونست مبتداء محذوفه خبرو بعدالجمله مبتداء مذکوره صفتدر واکر بوراده عربیده ان وصلیه مقامنده در حلال باشدك مفعولیدر نزد ایکنجی باشدك ظرفیدر و بال

انك مفعوليدر وبعد الجمله هرچیزه خبردر (افزون آرتوق معناسنه اسمدر افزودن دن که معناسی آرتمقدر مقابلی کاستدر که معناسی اکسکدر اسمدر کاستن دن معناسی اکسلمکدر آرتمغله زاید اولان نسنه یه افزون وابتدادن زاید خلق اولنانه بیش دیرلر حلال اودر که انی استعماله عقاب اولمیه زیرا عقدهٔ منع اندن حل اولنمشدر وبال ضروری خوف اولنان نسنه‌در (معنای بیت) بودر که ذکر اولنان ملبوسات ومأکولات ومشروبات وغیریدن هرنسنه که قدر حاجتدن زیاده در اگر حلال مقوله‌سندن ایسه دخی اصحاب ورع وارباب تقوی عندنده ضررندن خوف اولنور زیرا فوق الحاجه نسنه ادخار واستمساك ایتمك زهد وتوکلی منافی وحرص وطمع وشهوتی مشعردر انکیچون صحابه رضی الله عنهم زایدی قبول ایتمدیلر ومحاسبه سندن خوف ایتدیلر زیرا واردا ولمشدر که (حلالها حساب وحرامها عذاب) فافهم جدا واعمل *چون ورع شدیار باعلم وعمل *حسن اخلاصت بیابدبی خلل *ورع شدك فاعلی ویار مفعولی وباعلم یاره متعلقدر وبعد الجمله فعلی شرطدر وحسن بیابدك فاعلی وبی خلل فاعلدن حالدر وبعد الجمله جزاء شرطدر اخلاصت ده تاء خطاب بیابده قیددر یار قرین ومصاحب معناسنه اخلاص عملی ملاحظهٔ غیردن خالص قلمقدر حتی کندی اخلاصنی رؤیتدن بله فنا بولمقدر خلل ایکی نسنه اراسنده اولان فرجه یه دیرلر بی خلل متصل دیمکدر (معنای بیت) بودرکه چون ورع وتقوی علم وعمله قرین اوله بونلرك وجودندن صکره متصل حسن اخلاص دخی کرکدر زیرا اخلاص هرعملك اصلیدر بی اصل فرع ایسه ثمره ویرمز واصلك وجودندن صکره حسنی دخی لازمدر که استحکامدر وبی خللی کرکدر که هرعمله مقارنتیدر والا بی روح جسد کبی اولور زیرا اعمال صالحه‌نك ارواحی نیات خالصه وقصود صافیه در وصالحك صلاحی انکله صورت بولور والا فاسد اولور انتهی وبیتدن درت نسنه مفهوم اولدی که بری اصل واوچی فرعدر اصل اولان اخلاص محکمدر وفرع اولان علم وعمل وتقوی شرعیدر علم وعمل اکتساب وتقوی اجتناب ایتمکدر واجتناب کرچه اساس ابی ابلمکده اصلدر ولکن اکر فعل واکر ترك قصد صحیحه مقارن

کرکدر یوم صومده ترك طعام وامثالی کبی زیرا مطلق ترك قربتی
مستلزم دکلدر پس نیت قربت وخلوص طویت لازمدر فافهم جدا
* تا کهان ای بنده کر کردی کناه * توبه کن درحال وعذران بخواه *
تا کهان کردی یه ظرفدر کناه انك مفعولیدر توبه کن لفظنه مفعول
ودرا کاظرف وعذر بخواهك مفعولیدر ومصراع اول شرط وثانی
جزادر تا کهاه بالاده در کردی کاف عربیله ماضی مخاطبدر (توبه
معصیتدن طاعته رجوعدر وعندالعارفین رجوع دائمدر (حالدن
مراد حال زمانیدر (عذر فعلت واسأت وقداقلعت دیمکدر یعنی
بن اشلدم و بدلك ایتدم ورجوع ایلدم بردخی ایتمیه یم معناسنه پس
عذر انسان ذنوبنی انکله محو ایده جك نسنه تحری ایتمکدر که قول
مذکوردر (معنای بیت) بودرکه ای بنده یعنی الله قولی اکر نا کاه
غفلتله خطا وکناه ایتدکسه تأخیر ایتمیوب همان اول حالده مولایه
رجوع ایله وایتدوکك کناهك عذرنی دله واستغفرك واتوب الیك دیو
سویله که توبه طاعته رجوعك واستغفار ایتدوکك کناهك سترنی
طلبدرکه رجوعك حقیقتی بو ایکی نسنه دن عبارتدر زیرا بری
قولیدرکه لسانله در وبری دخی فعلیدر که ارکانله در وکاه اولورکه
ایکیسی دخی لسانله اولور مثلا لفظ قبیحك یرینه کلمهٔ طیبه سویلر
ولسانیله اول لفظك سترنی طلب ایلر اکرچه قلبیله ندم دخی توبه در
ولکن مرتبهٔ شرعی دخی مراعات ومحافظه ایتملودر * چون کناه
نقد آید در وجود * توبهٔ نسیه ندارد هیچ سود * کناه آیدك فاعلی
ودرا کاظرف ونقد کناهك صفتیدر تقدیری چون آید در وجود
کناه که نقدست دیمکدر توبه ندارد فاعلی وهیچ سود مفعولی ونسیه
توبه نك صفتیدر که بونك دخی تقدیری توبهٔ نسیه است دیمکدر
توبه آخرنده اولان همزه توسل ایچوندر که صفت وموصوف میاننده
واقع اولمشدر زیرا هاء غیر ملفوظه اتصاله مانعدر نقد نسیه نك
خلافیدر (نقد حاضر مال ونسیه قبیله وزنی اوزره ویره سی
دیدکلریدرکه تأخیردن اوتوری نسیه دنلدی زیرا نسء مرء وزننده
تأخیر ایتمکدر (ونسیء فعیل وزنی اوزره اسمدر نتکیم قرآنده کلور
(انما النسیء زیادة فی الکفر) وجود برنسنه نك عین خارجیده ظهور

وكونی در زیرا برماهیتده وجود دیمك ظهوری اعتباریله در پس
وجود كونی ماهیتی اوزرنه امر زاید در (نسیه نونك كسری وسینك
سكونیله نسیئه معناسنه در زیرا كرمانی شرحنده كلور كه نسیئه
كبی سه وزنی اوزره وادغام دخی اولنور (بریه كبی وحذف همزه
وكسر نونله دخی دیئلور جلسه وزنی اوزره (معنای بیت) بودركه
چون وجوده حاضر كاه كله ویره سیه توبه اصلا فائده طوتمز پس
خطاء حاضره توبهٔ عاجله كركدر زیرا بلكه ناكاه مصرا فوت اوله
انكیچون حدیثده كلور (هلك المسوفون یعنی توبه یی تأخیر ایدنلر هلاك
اولدیلر زیرا بركسه یی كه یلان صوقمش اوله شهر اصفهاندن تریاك كلنجه
تأخیر ایتمز بلكه هلاك اولور پس كاه یلان كبی زهرناكدر كه حذر
ایتملودر و وجود بولدیغی صورتده دخی تأخیر ایتمیوب علاجنی
كورملودر فافهم * در انابت كاهلی كردن خطاست * برامید
زندكانی كان هواست * كردن مبتدا كاهلی مفعول ودر كاهله ظرف
وخطا خبر در بركردنه متعلقدر كان اصلنده كه آندر كه كافك كسره سی
حذف وهمزه نك فتحه سی اكا نقل اولنوب درج اولنمشدر (ان مبتدا
وهوا خبر در وبعد الجمله صفتدر (انابت توبه واخلاص عمل ایله
الله تعالی یه رجوعدر قال تعالی (وانیبوا الی ربكم واسلموا له) وحقیقت
انابت رق شهواتدن خروج ونفسندن حقه دخولدر وعشق مفرط
اهلنك معشوقده استهلاكی كبی حقده استهلاكدر (كاهل هانك
فتحیله سست معناسنه وفتحله اولدیغی بالاده ناظمك قدس سره
تنبل لفظنی كاهل مقابله سنده ایرادندن ظاهردر مكر كه ضرورة
مكسور اوله (زندكانی حیاتدن تمتع معناسنه تنكم تفصیلی مرور ایتمشدر
آن امیدده اشارتدر هوا مدله خلوه دلالت ایدر پس هر خالی هوادر
انكیچون سما وارض اراسنه هوا دیدیلر صورتا خاوندن اوتوری اكرچه
حقیقتده ارواحدن خالی بر یوقدر اكر فوق العرش واكر تحت العرش
فافهم جدا (معنای بیت) بودر كه حقه انابت ورجوع ایتمكده
سستلك ایلمك وضعف وفتور كوسترمك خطادر شول حیاتدن مدت
طویله تمتع وانتفاع اوزرنه اول امید معنادن خالی وفایده دن
تهی در زیرا اجلك سن معلوم ومرض معهودی یوقدر پس محتملدر كه

سن بو طول امل ایچنده غافل اولوب موت سکا کله وامید ایتدوکك
معنی حاصل اولمیه تتکم نیجه لری بو وجهله مأخوذ اولمشلر و دنیادن
قصور ونقصانله رحلت قلمشلردر

* در صفت شرف خدمت کوید *

* تاتوانی ای پسر خدمت کزین * تاشود اسب مرادت زیر زین *
تا توانی کزینده ظرفدر زیرا تامادام معناسنه در خدمت مفعولدر
ایکنجی تاتعلیل ایچوندر اسب شودك فاعلی وزیرا کاظرفدر (کزین
کاف عجمی نك ضمیله امر در مصدری کزیدن در اوزندلك معناسنه
مضارعی کزیند وکزیننده کلور (اسب آت در فرس معناسنه (زیر
آشغه در مقابلی زبردرکه یوقرودر (زین کسریله ایرکه آت ارقه سنه
اوررلر سرج معناسنه زین پوش حاشیه که ایراورتوسیدر زین کوه
ایرقاشیدر زین کراکر بجی در سراج معناسنه (معنای بیت) بودر که
ای پسر تا که قادرسن یعنی قادر اولدقده خدمت اختیار ایله وسائر
احوال ایچندن انی اوزنده تا که مرادك آتی ایراتلنده اوله یعنی تحت
سرجده فرس مرکوب آدم راکبد نیجه مسخر اولدیسه مراد ومقصودك
دخی سکا مسخر ومیسر اوله زیرا خدمت وسیله نفسدر فتح فائله
ونفس عین مراد در پس خدمتدن مراد طریق تواضعی اختیار
ومصالح عباده بولنمق وادا حقوق وخدمت باب الله درکه صورت
کامله سی مرشد کامله خدمتدر وخدمتك غایتی (من خدم خدم
موجبنجه مخدوم اسما ومدوح خلائق اولمقدر * بندۀ چون خدمت
مردان کند * خدمت اوکنبد کردان کند * تقدیری چون کند
بندۀ خدمت مردان کند کنبد کردان خدمت او دیمکدر که بنده کندنك
فاعلی وخدمت مفعولیدر وکذلك کنبد ایکنجی کندنك فاعلی وخدمت
مفعولیدر ومجموع کلام شرط وجزادر بندۀ ده اولان همزه وحدت
ایچوندر (مردان رجال الله دیمکدر زیرا مرد اردر اهل الله یسه
حقیقت اررلیدر اکرچه آرالرنده نسادن دخی واردر ولکن حقیقت
فعاله صورتی اوزرنه کاکله اردنلدی پس اوقوله زن ظاهرده قابل
وباطنده فاعلدر (کنبد ضمله قبه در ولکن کافنك عربیت وعجمیتنه
تعرض ایتمامشلردر ظاهرا اولان عجمیدر اکرچه لسان عامه ده عربیتله

مشهوردر كردان كاف عجمى ايله صفت مشبهه در دونكن معناسنه مصدرى كرديدن دونمك معناسنه كه لازمدر (معناى بيت) بودركه چونكه برصادق حق قولى رجال اللهه خدمت لايقنه ايليه كنبد كردان كه آسمان وافلاكدر انك خدمتنك ايلر زيرا حقيقت ارلرنه خدمت همان حقه خدمتدر زيرا وسائل حق ومظاهر سرمطلقدر وحديث قدسيده كلوركه (يادنيا اخدمى من خدمنى) يعنى خادم حق اولانك دنيا خدمتكارى اولور اكر يرلر واكركوكلر وا كرمابينهما ولكن چرخى تخصيص ايتدى زيرا اجزاء دنيانك معظمى درخصوصا وجه ارضده اولان ارزاق واسبابه تأثيرات اورادن نازل اولور زيرا علويات مؤثرات وسفليات متأثرات درفافهم * بهرخدمت هركه بربندد ميان * باشدازآفات دنيادرامان * تقديرى هركسى كه بربندد بهرخدمت ميان ديمكدر اعرابى ظاهردر بهرتعليل ايچوندر برزايددركه مصادر وافعال اوائلنه تحسين ايچون كتورلر وكاه اولوركه اول ماضيده برودر مفاجاة ايچون زياده قلنور برآمد ودرآمدكبى ناكاه كلدى ديمكدر (بندد مضارعدر مصدرى بستن در بغلمق معناسنه مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بندد وبندنده ديرلر (ميان بل واورته معناسنه وسط كبى سكون سين ايله ميانه الك اورته وسط كبى فتح سين ايله ميان بند قشاقدر آفات جمع آفتدركه مضرو فسادنسنه در (معناى بيت) بودركه هركسنه كه خدمت مردان ايچون بل بغليه وفى المثل دامن درميان وتشميرساق ايليه افات وعاهات دنيويه دن امانده وبى خوف اولور زيرا فاؤوا الى الكهف) موجبنجه اهل الله كهف امانذركه آفات نفسدن انلرله امان حاصل اولديغى كبى افات صوريه دن دخى حصوله كلور زيرا الله تعالى انلره نظرايدوب انلرك حرمتنه خلقه مرحمت وآفاتى دفع ايلر خصوصا كه خدمت سببيله اورتاده اتصال قوى اوله سؤال اولنورسه كه يابوقدرابتلا ومحنت ندركه خواص وعوام مبتلادر جواب بودركه بودنيا دار السلامه دكلدر دار الامتحاندر وحق تعالى نك امساك ايتديكى آفات ارسال ايتديكندن بسياردر قال تعالى (ولو يؤاخذ الله الناس بظلمهم ماترك عليها من دابة) فافهم * هركه پيش صالحان خدمت كند * ايزدش بادولت وحرمت كند * تقديرى هركسى كه

کند خدمت پیش صالحان کندش ایزد بادولت وحرمت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح جمیع اوقاتده اعمال وافعالی فساد وخللدن مصون اولمقدر که امر مغبوطدر انکیچون انبیا واولیا صلاحله وصلاح اوزرنه ثبات وصالحلره لحوق ایله دعا ایدرلر (ایزد کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله کما فی الدقایق ومفتاح اللغه ده کلور که ایزد ژاء عجمیله در لسان فارسیده الله تعالینك علمی درعربیده لفظة الله وترکیده تکری کبی یزدان خالق معناسنده در که یرادیجی در (دولت مال ومرتبه درکه خلق ارا سنده نوبت بنوبت اخذ اولنور والدن اله کیدر (حرمت عزت وتعظیم که احترامدن اسمدر فلان حرمتیچون دید کاری بورادندر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که صالحلر حضورنده خدمت ایلیه ومصاحبنده بولنه الله تعالی آنی دولت وحرمته مقارن ایلر زیرا محترم اولان کمسه یه احتراما خدمت ایتمك سبب حرمتدر وکذلك دولت اخرویه یه وسیله در زیرا صلحا ومردان حق ملوك معنویه در ملوك ایسه اصحاب خزائندر بعض نسخده صالحانه بدل مقبلان دوشمشدر مقبل مدبرك ضدیدر بوراده مراد مقبل حقیقی درکه اقبال کلی ایله حقده مقبلدر نتکم خدمتنه ترغیب اکا دالدر زیرا دولت عظمی وحرمت کبری دکه صالحه خدمتدن حاصل اولماز * خادمانرا هست درجنت مآب * روزمحشر بی حساب وبی کتاب *
بعض نسخنده کتاب یرینه عذاب ویاعقاب دوشمشدر انسب اولان کتابدر هست حاصل وموجود در بوراده رابطه دز است معناسنه که خادمانه قیددر تقدیری خادمانراست درجنت مآب دیمکدرکه را لام جاره معناسنده در خادمان مقدم خبر ومآب مؤخر مبتدا ودر جنت اکا ظرفدر عربی ایله تقدیری للخادمین مآب ومرجع فی الجنة دیمکدر وبونده تجرید اعتبار اولنور زیرا مآبدن مراد جنتك کندیدر پس جنت ایچنده مآب واردر دیمك جنت ایچنده جنت واردر دیمکدر که جنتدن مآب اخر انتزاع ایدوب خادمان ایچون مهیا قلدی ترغیب وحسن مآبله اتصافده مبالغه دن اوتوری نتکم اهل نار حقنده کلور (لهم فیها دار الخلد) یعنی جهنمدن دار اخری انتزاع اولنوب کفار ایچون معد قلدی امر ناری تهویل وشدتله اتصافنده مبالغه ایچون

جنت دارالثوابدر كه اشجاريله وجه جنت مستتراولور (مآب مرجع در
اويدن كه رجوعدر جنتڭ مرجع اولديغى آدمڭ عليه السلام
اورادن خروج وارضه هبوطى اعتبار يله در اول وقتده ذريتى
ظهرنده اولمغله حكما انلر دخى جنتدن چقمشلر وروز حشر ده
ايمانلرى حسبيله ينه اورايه رجوع ودخول ايدرلر (بى حساب خادمان
حال وروز) كا ظرفدر روز محشرده بى حساب و بى كتاب اولدقلرى
حالده جنته رجوع ايدرلر ديمكدر حساب نصر يا بندن عد اعمالدر
مجازات ايچون وتفسيرده كلور كه محاسبه معناسنه دركه عبدك خير
وشرنى اظهار ايتمكدر تا كه انك اوزرنه مجازات اولنه (كتاب دفتر
اعمالدر (معناى بيت) بودركه صلحايه خدمت ايدنلر ايچون جنتده
مآب واردر يعنى اومقوله خادملره جنت عاليه حسن مآب ومرجع در
روزمحشرده وجمعه بى حساب و بى كتاب اولدقلرى حالده يعنى انلر ايچون
نه دفتر عمل اچلور ونه خود مناقشه اولنوب بو عملر ندر ديو صايلور
بلكه قبرلرندن مبعوث اولدقلرى كبى جنته رجوع ايدرلر ومقاملرنه
كيدرلر سائرلر ايسه بويله دكلدر پس خدمت ارباب كمال اعمال
مخصوصه دن اولدى اعمال سائره اوزرنه مزيت ورجحانى واردر
*خادمان باشند اخوان را شفيع *جاى ايشان درجنان باشد رفيع*
خادمان مبتدا شفيع باشندڭ مفعولى واخوان شفيعه متعلقدر زيرا
را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله خبردر عربى ايله تقديرى الخادمون
يكونون شفعاء للاخوان ديمكدر ولكن شفيع ضرورت ايچون افراد
اولندى و ياخود هر برخادم اعتباريله و ياخود لسان فارسيده بومقوله
مطابقات امور لازمه دن دكلدر جاى ايشان مبتدا ودر كا ظرفدر
باشندڭ تحتنده ضمير فاعل جايه راجعدر رفيع مفعوليدر و بعد الجمله
خبردر (باشند باشندڭ جمعيدر زيرا نون ادات جمعدر باشد باء عربى ايله
اولمق معناسنه در (اخوان جمع اخ درقرنداش معناسنه تفصيلى بالاده در
(شفيع شافعڭ مبالغه سيدر شافع شفعدن جفت معناسنه زيرا
شافع كندنى مشفوع له اولان كسبه يه حصول مرامنى رجاده جفت
ومشترك قلمشدر و بوندن فهم اولنوركه شافع مشفوع لهدن مرتبه ده
اعلى كركدر تا كه مراد حاصل اوله (رفيع بمعنى المرفوع در عالى معناسنه

زيرا

زيرا رفع اجسام موضوعه يى معرندن اعلاده وذكر ومنزلتى تنويه
وتشريفده استعمال اولنور بوراده مراد رفع حسيدر كه درجات عاليهٔ
جنانه دائردر (معناى بيت) بودر كه اهل حقه خدمتكزار اولنلر
يوم حشرده اخوان مؤمنينه شفاعتكاه اولورلر كرك اول اخوان
منوع له اخوان قرابت اولسون وكرك (انما المؤمنون اخوة) موجبنجه
اخوان دين اولسون خصوصا كه ميانده عقد اخوت اخرويهٔ مخصوصه
اوله واو مقوله خادملرك جنات عاليه ده يرى مرفوع وعالى اولور
زيرا عملدن عارى اولان اولاد مرتبه ده آباء واجدا ده ملحق
اولیجق خدمت باب الله ده دخى قصور ايتمينلر مخاديم مرتبه سن
بولورلر وآخرتده انلرك جوارنده اولورلر شوجهتدن كه اولاد
وآباء واجدادك لرالرنده والديت ومولوديتله مناسبتلرى اولديغى كبى
بونلرك دخى خادميت ومخدوميت ايله اضافت وخصوص اوزرنه
حال بوزندن دخى مجانست واردر قال تعالى (واذا النفوس زوجت

* كرچه خادم عاصى ومفسد بود * بهتر از صد ممسك وعابد بود *
كرچه بوراده عربى ده انْ وصليه كبيدر پس جزايه محتاج اولماز
خادم بودك فاعلى وعاصى مفعوليدر بهتر ايكنجى بودك مفعولى واز
بهتره متعلقدر كرچه ده اولان چه لفظنك معناسى بوقدر فاما عجم انى
كر ايله استعمال ايدر رابطه صورتنده كه كبى عاصى عصيانندندر
طاعتدن خروج معناسنه يعنى قصدله ارتكاب حرامدر واكر خطا ئله
اولسه زله دينلور وآدمك عليه السلام زله سندن عصيان ايله تعبير
اولنديغى تتكم كلور (وعصى آدم ربه) عهد مأخوذه عدم اهتمامندن
وشانى او مقوله نسيا ندن تبعيدن اوتورى ايدى مفسد ضد مصلحدر
فساد صلاحك ومفسده مصلحتك ضدى اولديغى كبى افساد برنسنه يى
حد اعتدالدن اخراجدر يعنى حالت مستقيمه ونافعه سنى تغييردر
افساد فى الارض ارتكاب معاصى ايله درصد بوراده تكثيره محمولدر
ممسك امساك ايدندر كه مال ووجودى بذلده بخل ايتمكدر عابد وزاهد
عاشق خادم مقابله سنده در زيرا عابده عبادت وزهد واريسه امساك
وجوددخى واردر عاشقك ايسه جسدى خدمته مصروف وجانى
حقه مبذولدر (معناى بيت) بودر كه اكرچه خادم اهل الله وعاشق

جمال الله كندي نفسنده خطا كار وارض وجودنده مفسد اوله يعني
بالغرض بو بله اولسه دخي بكركدر چوق ممسك وعابددن يعني
جمله سندن اولادر ديمكدر زيرا افراد اهل امساك وعباددن هيچ
برفردنك راه حقده وجودني بذل ايدن عاشقله برابر اولديغي بوقدر
فكيف كه اندن اولى واعلى اوله بوراده ناظم قدس سره خادمي عاشق
معناسنه اخذ ايتدي انكچون عابدله مقابله قيلدي ومقتضاى عشق
خدمتده بذل وجود اولمغله ممسك لفظني دخي درج ايليوب عاشقي
بذالله مدح وعابدي امساكله ذم ايتدي وبونده عاشقك عشق سبيله
ذنبي مغفور اولمغه رمز واردر انكچون حق تعالى بن عشاقه عذاب
ايتمزدي بو وعد واخبار ايتمشدر تأمل ايله كه حضرات اصحاب كرامك
رضي الله عنهم غزوه بدرده خدمت رسول وخدمت دين وبذل وجود
ايتدكلري ايچون اعملوا ماشئتم فقد غفرت لكم مضموني ايله مبشر اولديلر
الحاصل بيت مذكوردن مراد عاصي بي مطيع ومفسدي مصلح اوزرنه
ترجيح دكلدر بلكه شرف خدمتي بيان وخدمتده بذل وجود ايدن عاشقي
عابد ممسك اوزرنه ترجيحدر وعابده خود بين وخودرو اولغي كاه يتر
عاشقه بي وجود اولديغي ثواب كافي اولديغي كبي * ميدهد هر خادمي را
مستعان * اجر ومزد صائمان وقائمان * مستعان ميدهدك فاعلي
وهر خادمي را مفعول اولى واجر ثانيسي در مستعان الله تعالى در كه
اندن عون ونصرت طلب اولنور اجر ومزد ضم ميم وسكون زاء
هوزايله برمعنايه دركه اجرت وثواب ديمكدر كويا مضاف اليهك تعددي
اعتباريله مضافي تكرير ايلدي صائمان قائمان صائمك وقائمك جمعلريدر
قيام ليل كرچه كيجه يي عبادتله مطلقا احيادر فاما بحسب الغالب
صلاتله احياده مستعملدر (معناى بيت) بودركه الله المستعان صلحايه
خدمت ايدنلرك هر بريني صائملرك اجرني وقائملرك مزدني ويرر يعني
صائم وقائم اولسه دخي شرف خدمت سبيله انلرك ثوابني بولور
زيرا صائم وقائم اولمق كندي نفسنه خدمتدر خدمت صلحا وارباب
حق ايسه خير متعدي در وغيرك مصلحتنده بولنمق افضلدر خصوصا كه
مصلحت خواص ناس اوله * بهر خدمت هركه بربندد كمر *
ازدرخت معرفت يابد ثمر * تقديري هركسي كه بربندد كمر بهر خدمت

يابد از

بايد از درخت معرفت ثمر ديمكدركه بوندن اعرابي ظاهر در تكرحركت ايله قوشاق معناسنه كه عرب منطقه دير (درخت ياش اغاج كه هنوز كسيلمامش اوله ودقاموسده كلور كه درخت شول اغاجدركه هنوز كسيلمامش اوله ياشه وقوريه و يمش و برنه و يرامز اولانه شاملدر (معرفت حقائق الهيه وكونيه يه علمدر بونده معرفتي ميوه دار اولان اغاجه تشبيه واردر پس درختك معرفته اضافتي مشبه بهك مشبهه اضافتي قبيلندندر حبل الوريد ولجين الماء كبي ثمر حركتله اغاج يمشي در حمل الشجر معناسنه ومال مستفاددن كنايه اولور (وكان له ثمر كبي وهر نافع شي كه برشيدن صادر اوله اكا ثمره ديرلر عمل صالحه ثمرة العلم وعلم الهي يه ثمرة العمل الصالح ديرلر (معناي بيت) بودركه هركسه كه قوشاق بقليه خدمت مردانه اوتوري يعني خدمتده جد واهتمام ايليه شول برمهم كار ايچون بند نطاق ايدن كبي اول كمسه بولور معرفة الله اغاجنده ميوه يعني ميوهٔ معرفتي خادم مردان اولان اكل ايدر كويا معرفت الهيه مطلقا براغاج كبي دركه فيض الهي انك ميوه سيدر و بوراده درختله تمثيلده لطافت بودركه خادم خدمتده قائم در شجره بستانده قائم اولديغي كبي انكچون ميوه دار اولور وخادمك ميوسي دهان مردانده اخذ ايتدوكي فيض معرفتدر چونكه مخدوم يوزندن پرورش بوله آخر كندي دخي مخدوم اسماء اولور * هر كه خادم شد جنانش ميدهند * هم ثواب غازيانش ميدهند * تقديري هر كسي كه شد خادم ميدهندش جنان هم ميدهندش ثواب غازيان ديمكدر پس شينلر فطاره قيددر و بوتقديردن اعراب بيت ظاهر در ثواب اجر عملدر تكرم بالاده تفصيل اولندي (غازيان غازينك جمعيدر غزو دشمنله محاربه ايتمكه خروجدر وقاموسده كلور كه غزا العدو سار الى قتالهم وانتهابهم يعني دشمنه غزا ايتدي ديمك انلرك قتال ونهب وغارتنه سير وحركتدر (معناي بيت بودركه هركسه كه مردان ميدان حقه خدمت ايلدي اكا جنتلر ويررلر يعني بر دكل برقاچ جنت احسان ايدرلر هم اكا غازيلر ثوابي و يررلر يعني يوز درجه ويريلور كه هر ايكي درجه نك اراسي بشمر يوز سنه لك مسافه در پس مجموع مسافه اللي بيك ييل اولور و جهي بودركه خدمت مردان ايتمك جهاد اكبر قبيلندندر كه نفسيله مجاهده در

وبو مجاهده اهلنه صديق ديرلركه درجه سى فوق درجات الشهدادر بو جهتدن ثواب غزاتله مثاب اولديغي جهتدن يوزندر اكرچه صديقيتي يوزندن رتبه سى غازى وشهيددن عاليدر بو بيتده وبرلر ديدي يعني جمله ايراد ايلدي مع هذا اعطا ايدن فرد واحددر كه الله تعالى در يا مباشر اولان ملائكه ويا خود حقك ذات وصفاتي اعتباريله خلقنا وجعلنا وكنا ونحن وامثالى كبى كه قرآنده مواقع اولمشدر فافهم

* ‫دراكرام مهمان مى كويد‬ *

* اى برادر دارمهمانرا عزيز * تا بيابى عزت ازرحمن تونيز * مهمان دارك مفعول اولى وعزت ثانيسى در عزت بيابى نك مفعولى وازاكا متعلق وتو بيابى تحتنده ضمير خطابي تأكيددر (نيز دخى معناسنه در (مهمان قونقدر كه عرب ضيف ديرتفصيلى بالاده در (عزيز عزتلو حرمتلو وشرفلو (تا تعليل ايچوندر (بيابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده يه قلب اولنوب يابد ويابنده ديرلر (رحمن الله تعالى دركه واسع الرحمه در يعني انعام وافضالى دنياده مؤمن وكافره شامل وواصلدر كرك وجود وكرك لوازم وجود جهتندن زيرا خلاق ورزاق مطلقدر (معناى بيت) بو دركه اى قرنداش اكرخانه كه قونق كلورسه وسكا ضيف نزول ايلرسه انى عزيز طوت يعني خدمتله واطعام طعامله وروى خندانله تا كه سندخى رحمن اولان الله دن عزت وحرمت بولاسن زيرا هر عملك جزاسي كندي جنسندندر بوراده اسم رحمانى ذكرده اصابت ايلدى زيرا رحم كه قرابت معناسنه در اسم رحماندن مأخوذدر ومؤمنلر اخوان فى الله اولمغله برى برلرينه صله لازم اولمشدر خصوصا كه ضيف مقوله سندن اوله فليعرفه * مؤمنى كوداشت مهمانرا نكو * حق كشايد باب رحمت را برو * مؤمنى مبتدا ويا وحدت ايچوندر كو اصلنده كه اودر كه او مبتداء ثانى ومهمان داشتك مفعول اولى ونكو ثانيسى وبعد الجمله مبتداء ثانى يه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتندر حق كشايدك فاعلى وباب مفعولى بروا كا متعلق وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر برو براودر كه براستعلا ايچوندر على كبى واو ضمير منفصلدر كه مؤمنه راجعدر وبروى او تقديرنده اولمق دخى لطائف

کلامدندر بو صورتده ب حرف تعلق وروی یوز معناسنه اولور وجه کبی (معنای بیت) بودر که بر مؤمن که اومهمانی ایو وخوش طوتدی واکا شایسته خدمت ایتدی بوخو یلو مؤمن اوزرنه ویاخود انک یوزنه الله تعالی باب رحمتی کشاده ایدر یعنی مرحمت واکرامی وفتح بابی مقابله سنده اکا رحمت خاصه قپوسن آچر مقصود بودرکه انک ذنوبی مهمان ایله خانه بیرون اولدیغندن ماعدا اکرامی فوقنده مزید نعمت ووفور رحمته اکرام اولنور (ان الله لا یضیع اجر المحسنین) وبونده رمز واردرکه مهمانک نزولی امتحان الهی قبیلندندر تاکه متابعت ملت ابرهیمیه ادعاسنده اولان مؤمن اکرام ضیفده خلیل الرحمن مشربنده اولدیغی ظاهر اوله وصدق دعواسی ثبوت بوله والا کذبی ظهوره کله زیرا صادقه دعواسنده برهان کرکدر فافهم واعمل

هرکه باشد طبعش ازمهمان ملول ازوی آزارد خدا وهم رسول*

تقدیری هرکسی که باشد طبعش ملول ازمهمان آزارد ازوی خدا ورسول دیمکدرکه هرکسی مبتدا وطبع باشدک فاعلی وملول مفعولی وازملوله متعلق وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ازوی آزاره متعلق وخدا فاعلی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (طبع مزاجدرکه حرکت وشعوری اولانده واولمیانده مستعملدر حرکت حیوان وحرکت افلاک کبی که طبع حرکتنک مبدأیدر وحیوانک اول حرکتده شعوری وار وجمادک یوقدر طبیعت اندن اخصدر زیرا حرکت وشعوری اولمیانده استعمال اولنور فلانک خوشجه طبیعتی واردر دیمک اغلاط عامه دندر زیرا آدمی عاقلی جماد منزله سنه تنزیلدر وتعریفاتده کلورکه طبیعت اجسامه سریان ایدن قوتدرکه جسم کمال طبیعی سنه انکله واصل اولور نهاد وسرشت دیدکلری بوطبیعتدرکه هرموجود طبیعت اوزرنه تخمیر اولنمشدر وطبیعت انک مایه سیدر وطبیعیون دیدکلری عالم طبیعتدن بحث ایدن طائفه درکه مذمومه در ومزاج آدمی دیدکلری حرارت ورطوبت وبرودت ویبوست میانی جمع ایدن حقیقتدرکه عناصر اربعه اوزرنه متفرعه در تتکم اخلاط دخی طبایع اوزرنه مترتبه در (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه یعنی انسان برنسنه دن طوق اولمق واوصانمق وفی الحدیث (تکلفوا من الاعمال فان الله

لايمل حتى تملوا) مقصود سزده ملالت اولور الله تعالى ده اولماز
وياخود حقك مرادى اوزرنه بر صفت مشابهه در ضحك وفرح
واستهزا ومكر وامثالى كبى (آزارد مضارعدر مصدرى آزردن در
سوكمك وانجتمك معناسنه كه آزارلمق دخى ديرلر مستقبلا تنده
زائله را اراسنده بر الف زياده سيلد آزارد وآزارنده ديرلر وبعض
لغاتده آزاردن دخى آزردنه ضم اولنمشدر بوصورتده مضارعنده
الف زياده سنه حاجت قالماز ولكن ظاهر اولان بودركه آزاردن
مصدر فرعى دركه مضارعى تصحيح اولنمدقدن صكره اخذ
اولنمشدر بعد ذا آزارد متعدى در بوراده ناظم قدس سره آزاردى
رنجد مقامنده استعمال ايتمشدركه لازمدر زيرا رنجيدن انجتمكدر
انجتمكيه ايسه انجتمك لازم كلور (معناى بيت) بودر هركسه كه اتك طبع
ومشربى مهماندن برملال اوله واستثقال ايدوب حظ ايتميه خداورسول
اندن انجنور زيرا كتاب وسنته مخالفدركه الله تعالى اطعام طعام
ورسول الله اكرام ضيف ايله امر ايتمشدر ومخالفت امر شارعى رنجيده
قلمق كبى در اذاى خدا ورسول ايسه موجب لعنتدر نتكم قرانده
منصوصدر بورنجيده لك دخى ملالت مذكوره كبى صفت مشابهه دركه
اعتقاد ايليوب كيفيتندن بحث ايتامك كركدر زيرا صفات كونيه ايله
حقك اتصافى خلقك اتصافى كبى دكلدر بوراسنى فهم ايتمك امر عسير
اولديغندن اكثر علما تأويله ذاهب اولمشلر وبعض لوازم ايله تفسير
ايلمشلردر رحمتى انعام وغضبى عذاب معناسنه محموله قلمشلردر فاما
محصولى قليلدر زيرا بوصورتده سامعك ذهنى هرمذهب ممكنده ذاهب
اولماز وتخصيص اولنان معنى عندالله اطلاقى دخى منافيدر * بندهٔ

كوخدمت مهمان كند * خويش راشايستهٔ رحمان كند * تقديرى
بندهٔ كه او كند خدمت مهمان كند خويش را شايستهٔ رحمان
ديمكدر كه بوتقديرله اعرابى ظاهر درخصوصا كه نظائرى قريبا
وبعيدا سبق ايتمشدر شايسته يرار ويراشق مصدرى شايستن در
يرامق معناسنه شايستكى يرارلق ويراشقلق مضارعنده سين حذف
اولنوب شايد وشاينده ديرلر (معناى بيت) بودركه برقول كه اومهمانه
خدمت لايقه ايليه كندنى رحمانه يرار ايلر يعنى رضاسنى بولور ومقام

قرب

قرب عندیتده اولور پس رحانده مضاف تقدیر اولنور رضای رحمن وقرب رحمن کبی بونده اکرام ضیفده فضل راجح اولمغه رمزوار در زیرا بر عمل که عبدی موصل مولی اوله اعمال سائره دن ممتاز اولور اصلی بودر که الله تعالی اطعام وسقی وعیادهٔ فقیری کندنه اضافت قیلدی جعت فلم تطعمنی وظمئت فلم تسقنی ومرضت فلم تعدنی کبی بوجهتدن ضیفك نزولی حقك بالذات نزولی کبی اولدی وسلطانه اکرام ایدن قرب سلطانله مکرم اولدی * هرکه مهمان را بروی تازه دید * ازخدا الطاف بی اندازه دید * تقدیری هر کسی که دید مهمانرا بروی تازه دید ازخدا الطاف بی اندازه دیمکدر که اعرابی ظاهر در (تازه طری ولطیف وکنج روی تازه خندان یوزدر که تروتازه کبی کورینور (الطاف لطفك جمعیدر لطف ایصال نفعدر که انده دقت اوله انکچون تعاطیء امور دقیقه یه لطافت دیرلر وحاسه ادراك ایتمدوکی نسنه دن لطیف ایله تعبیر ایلرلر ودقائق اموری ادراك ایدنه دخی اطلاق اولنور ولطیفه دیرلر شول دقیقهٔ المعنی اشارته که فهمه لائح اوله فاما عبارته صغمیه ومودته وسیله اولان تحفه یه دخی لطف دیرلر وفی الحدیث (تهادوا تحابوا) اندازه رسم وتصمیم واولچمك ومشهور اغاجدر که درزیلر وبزازلر قاشی انکله اولچرلر تعریب اولنوب هنداره دیرلر کسرله هندسه و مهندس دیدکلری بوندندر که زای سینه قلب ایتمشلردر زیرا لسان عربده دالدن صکره زا کلور کلمه یوقدر (معنای بیت) بودر که هرکسنه که مهمانی کولر وآچق یوزله کوردی وانی انبساطله قرشولدی خدای غنی ومعطی دن بی قیاس وبی تقدیر لطفلر کوردی وایتدوکی کرمك اجرنی مشاهده قیلدی ونتیجه سنه واصل اولدی واجرك بی حد اولدیغی عاملك خلوصنه دائردر یعنی خلوص نقدر قوتده اولسه اجر اکا کوره تضعیف اولنوب عشراتدن مأته ومأتدن الوفه ترقی ایدر خصوصا که اختصاص الهی بابندن بشقه مزید دخی واردر قال تعالی (للذین احسنوا الحسنی وزیادة) * ازتکلف دور باش ای میزبان * تا کرانی نبودت ازمیهمان * دور باشك مفعولیدر واز دوره متعلقدر ویاخود دور باشك مجموعی تباعد ویا تبعیدله امردر بوصورتده از مجموعنه متعلق اولور تا تعلیل ایچوندر

کرانی نبودك مفعول ثانیسی واولی تاء خطابدر حرف جر کرانی یه
متعلقدر (تکلف کلفت ومشقتله ایش طوتمق وزحمت چکمك نتکم
شرحی مرور ایلدی (میز کسریله قنوعك وضع خاصله اسمی در
مهمانك ایسـه اطلاقی وضع عام ترکیبی حسـبیله در میزبان قونغی
قونقلیوب رعایت ایدندر زیرا بان حفظ ایدیجی معناسنه در (کرانی
کاف عجمینك کسریله و یاء مصدریه ایله اغراقـدر کران اغر در
ثقیل کبی کرانمایه اغر بهالودر (میهمان میمك کسری و یائله و یاسز
قونقدر (معنای بیت) بودر که ای قونق قونقلایجی وکوروب کوزدب
رعایت ایدیجی اکر طعـامده واکر غیری احوالده تکلفدن و عادتدن
زیاده ایش طوتمقدن ابراغ اول و یاخود کندی نفسکی تبعیـد ایله
تاسکا قونقدن اغرلق حاصل اولمیه یعنی اکر تکلف طریقنـه سالك
اولورسك قونقدن تیز ملال کلور واستثقـاله سبب اولور بوجهتدن
اجرك نقصان بولور زیرا اجر وثواب مأمول اولان خدمات نشاط
وانبساطه مقارن کرکدر پس شول عمل که کراهت طبعله اوله مقبول
اولماز فافهم* میهمان هست ازعطا های کریم * هر که زو پنهان
شود باشد لئیم * میهمان مبتـدا وهست اخر مصراعه قید در است
معناسنه ازعطاهای کریمست دیمکدرکه جار و مجرور خبردر مصراع
ثانی نك تقدیری هرکسی که شود پنهان زاو باشد لئیم دیمکدر که اعرابی
ظاهردر (کریم الله تعالی در که زیاده کرم صاحبیدر کرم بعدالسؤال
اولان عطادر که انده عوض وغرض ملحوظ دکلدرانکیچون دیدیلرکه
فعل الهی معلل بالغرض دکلدر والا ذاتنده ناقص وغیرله مستکمل
اولمق لازم کلور بو ایسه محالدر لئیم کریم مقـابلیدر که دنی الاصل
وشحیح النفس اولان کسـه در که فرومایه دیرلر واؤم ضمله وسکون همزه
ایله ضد کرمدر (معنای بیت)بودر که قونق قوناق صاحبنه مولای
کریمك عطاارندندر که کفارت ذنوب ورفع درجاتنه باعثدر هرکسه که
مهماندن کندنی کزلیه و کورنمیه ودفع ایده دنی و بخیل اولور پس
خلق الهی ایله اتصاف کرکدر که کرمدر وملت ابراهیمه اوزرنه
اولمق لازمدر کما اکرام ضیفدر والاعبدحق اولمز بلکه عبدنفس اولور
وملت ابرهیمه اتباعدن خارج اولور قال تعالی (قل بل ملة ابرهیم حنیفا)

خیره

* خیره برخوان کسی مهمان شود * چون رسد مهمان از و پنهان شود *
تقدیری شود خیره مهمان برخوان کسی چون رسد مهمان شود پنهان
ازو دیمکدر که بو تقدیردن اعرابی واضح اولور خیره خاء معجمه‌نك
کسریله برقاج معنایه کلور بوراده مراد بی عقل و بی ادراك
و بداندیش در خوان نعمة الله‌ده ضمه باینده شوربا وحاضر ییجك
ایله تفسیر اولنمشدر (وحلبی‌ده کلور که خوان سماط وسفره وهر
نسنه که ایچنده طعام اراسته اوله واو رسمی والف ثابتدر (عرب
خوان دیر وازله زیان وزنی اوزره وصحاحده کلور که ایچنده طعام
اولورسه مایده والا خوان دیرلر (معنای بیت) بودر که بی عقل و بی
ادراك و بداندیش اولان غیرك سفره سی اوزرنه مهمان اولور ونزول
وجلوس ایدر چونکه اکا مهمان کلمه کزلنور وسفره سنه کسه آلوب
مواسات ایتمز بی عقل و بی ادراك اولدیغی بودر که علم حال بلمز
ومهمانك ضیف الهی اولدیغنی اکلمز و بد اندیش اولدیغی بودر که
نعمتم اکسلور قیاس ایدر مع هذا بذلله مزید اولور زیرا محسنه احسان
الهی وعد اولنمشدر بعد ذا بیت مذکورده اصح اولان شود در
یوخسه بعض نسخه‌ده واقع اولدیغی کبی منشو دکلدر نهی حاضر اولمق
اوزره مکرکه حرف ندا محذوف اولوب ای خیره دیمك اوله بوایسه
عربیده شایعدر فارسیده دکل فافهم * هرکه مهمانت شود ازخاص
وعام * پیش اومی باید آوردن طعام * تقدیری هر کسی که شود
مهمانت از خاص وعام می باید آوردن طعام پیش او دیمکدرکه
ازخاص وعام هرکسی‌دن حالدر وآوردن می باید لك فاعلی وطعام
آوردنك مفعولی و پیش اکا ظرفدر باقی مفردات بالاده مشروحه دز
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که خاص وعامدن سنك قونغك اوله
انك اوکنه طعام کتورمك کرکدرکه عرب اکا قری دیر کراوزنی اوزره
وتعجیلی منددبدر خصوصا راه دوردن وارد اوله زیرا آچ اولمق
احتمالی غالبدر * هرکه مهمانرا کرامی میکند * کوششی درنیك نامی
میکند * تقدیری هرکسی که میکند مهمانرا کرامی میکند کوششی
درنیك نامی دیمکدرکه اعرابی ظاهردر کرامی کاف فارسینك
کسریله ویاء نسبتله اولو وعزتلو وحرمتلو معناسنه پس کرام عزت

وحرمت دیمك اولور وهرقیتلو اولان نسنیه دخی کرامی دیرلر کوششی ده یا زایده و یاوحدت نوعیه ایچوندر (کوشش کاف عربینك ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دورشش معناسنه ولکن مصدر مراد درکه دورشمقدر اجتهادکبی نیك نام صفت مشبهه در ایو آدلو وخیرله یادلو معناسنه اخرنده یامصدریه در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که مهمانی عزیزایلر یعنی اول عمل انك بین الناس نیك نام اولماسنه باعث پس اکرام ضیفله کندی نفسیچون اجتهاد ایتمش اولورکه خلقك کندی حقنده حسن شهادت وخیرله دعالریدرکه سبب قبول خدادر نتکم حدیثده کلور (انتم شهداء الله فی الارض) والاخلق ایچنده مجرد شهرت شایعه دن فایدهٔ اخرویه حاصل اولماز سئوال اولنورسه که اکرضیف کافر مقوله سی اولورسه انی نوجهله عزیز طوترکه اعزاز کافر اذلال دین در جواب بودرکه مقصود حالنه کوره قوندرب کوچرمکدر خلیل الرحمن علیه سلام المنان ایتدوکی کبی یوخسه مؤمن وکافری هرحالده برابر کورمك دیمك دکلدر و کافرده اسباب قهرظهوری دخی داخلدرکه لطفی خوش کوردیکی کبی قهری دخی خوش کوره زیرا رسول حقدر قال تعالی لانفرق بین احد من رسله) تأمل ایله که سائل فرس اوزرنه راکب اولوب کلورسه دخی رد ایتمك یوقدر دنلدی یعنی هرحالده مواسات وحسن معامله لازمدر * زانچه داری اندك وبیش ای پسر *
برد باید پیش درویش ای پسر * بونك تقدیری ای پسر آنچه داری زاندك وبیش دیمکدرکه حرف جرما قبلنی بیاندر وجائزدرکه حرف جرداری یه متعلق اولوب اندك وبیش انچه دن بدل اوله برد باید ایکیسی دخی فعل اولمغله برد مصدره محمول اولوب بایدك فاعلی اولور (باید بردن دیمکدر بوصورتده پیش بردنه ظرف اولور و بعدالجمله انچه یه تقدیر اول اوزرنه خبر اولور وتقدیر ثانی اوزرنه دخی کلام معنای مبتدادن خالی دکلدر زیرا عربی ایله تقدیری دیمکدرکه (من کل شئ تملکه من القلیل والکثیر لابد من رفعه الی حضور الفقیر) یعنی کل شئ تملکه الی اخره زانچه دن جله در اصلی کسبر زاثله وقطعله زانچه در نتکم مرور ایتدی (اندك کاف عربی ایله آزدر قلیل معناسنه ظاهر بودرکه

اندیجه معناسنه در که عدد مجهولدن عبارتدر اخرنده کاف تصغیر
تقلیله دلالت ایچوندر (بیش باء عربی ایله ارتوقدر زائد معناسنه
بوراده ناظم قدس سره بیشی اندك مقابله سنده ذکر ایلدی مع هذا بیشك
مقابلی کم در که ناقصدر واندکك مقابلی بسدر که چوقدر زیرا قلت
ونقصان بری برلرینی مستلزمدر پس اندك که آزدر کثیره کوره ناقصدر
(پیش ثانی باء عجمی ایله اوکدر قدام کبی مقابلی پسدر باء عجمیله
معناسی صوکدر (خلف کبی درویش لغوی فقیردر وعرفی ترك وتجرد
اهلیدر اولکیه فقیر صوری وایکنجی یه فقیر حقیقی دیرلر بوراده
مراد مطلق فقیردر اکرچه (لایأکل طعامك الا تقی) موجبجه درویش
حقیقی یه بذل ایتمك اقوی وثوابده مضاعفدر وبو اعصارده کسوت
درویشانده اولملرك اکثرنه درویش دیمك تسمیهٔ مجرده قبیلندندر
حبشی یه کافور وطاعونه مبارك اطلاقی کبی (معنای بیت) بودرکه
ای پسر هرنه که طوتدن آزدن وچوقدن یعنی مالك اولدیغك نه ایسه
درویش اوکنه ایلتمك کرکدر کرك مهمان وکرك غیر مهمان زیرا فقرایه
تصدق الله تعالی یه قرض حسن کبیدر که الله تعالی غنی بالذات
اولمغله مقابله سنده مضاعف احسان ایدر زیرا قرضدن مرادی
لطف وکرمنه وسیله در * نان بده باجائعان بهر خدا * تادهندت
در بهشت عدن جا * تقدیری بده نان باجائعان از بهر خدا دیمکدر که
نان بدهك مفعول صریحی وباجائعان غیر صریحیدر از بهر امری
تعلیل درتا غرض ایچوندر دهندت ده تاء خطاب مفعول اول وجا ثانیدر
(بده امر حاضردر بانك ودالك کسریله باتأکید طلب ایچوندر دهنك
مصدری دادندر ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه
قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور فتحله (باجائعان ده باتعدیه یعنی
مجرد تعلق ایچوندر جائعان جائعك جمعیدر جوع شبعك ضدیدر
یعنی آج اولمقدر که معده طعامدن خالی اولمقدن حاصل اولور
(بهشت بانك کسریله اوچمق جنت معناسنه بهشتك عدنه اضافتی
عامك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی زیرا عدن ابن عباس
رضی الله عنهما قولی اوزرنه جنان سبعك وغیریلر قائل اولدیغی اوزره
ثمانیه نك بریدر که اعلی الجناندر عدن دنلدوکی خواص اهل جنتك

اوراده استقرار وثباتندن اوتوريدر نتكم مستقرجواهره معـدن ديرلر
كسردالله نتكم دارالخلد دخي احدى الجنانك اسميدركه خلود و بقايه
دلالت ايدر وجميع جنان دارالبقـاء والقرار ايكن خصوص اوزرنه
عدن وخلد اطلاق اولندى بعض فضائله اختصاصلرندن اوتوريدر
انكيچون اوراده بقاسائرجنانده بقادن مرغوبدر (معناى بيت) بودركه
نان و يروخبزطوغره آج اولنلره رضاء خدا ايچون تاسكا جنت عدنده
يرويره لر يعني اوراده ملائكه سكا يرومقام كوستره لر اكرچه في الحقيقه
معطى الله تعالى در مقصود اعطاء نان واطعام طعامك مزيد فضلني
بيـاندركه بوخصلت باعث دخول اعلاى جنات وسبب وصول
ذروهٔ مقاماتدر بس بوراده نانى تخصيص ايتدى معظم غدا اولمغـله
والامراد اطعام طعامدر مطلقا كركسه وقت ضرورتده كلب اولسون
زيرا هركبد رطبه ده اجر واردر وحديثـده كلور (افضل الصدقة
ان تشبع كبدا جائعا) كما في الجامع الصغير شرح منـاوى ده كلوركه
كبدجائع مؤمن وكافر وناطق وصامت يعني انسان وحيوانه شاملدر
وشوله حديثكه كلور (اكرموا الخبز) بوندن مراد تحقيردن تحذيردر
اطعام ايسه مأموربه در وكلبك لعابي نجس اولمق مستلزم تحقيردكلدر
زيرا نظر ابتـدايه در انتهايه دكل والا انتهاده امعاء انسـان ايله
دهان كلب برابر اولور وناظم قدس سره اطعامى رضاء خدائله تعليل
ايلدى زيرا اخلاص نيت وحسن طويت اوزرنه مبنى اولمسه مردود
وموجب غضب رب معبود اولور فافهم جدا * برتن عريان كه پوشد
جامهٔ * حق دهد اورا زرحمت نامهٔ * كه لفظى بوراده ذوى العقولدن
استفهام ايچوندركه مبتدادر پوشد ضميرى اكا راجعدر جامه پوشدك
مفعول صريحي و برتن غيرصريحيدر و بعدالجمله خبردر حق دهدك
فاعلي ونامه مفعولي واورا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در
زرحمت نامه يي بياندر و بعد الجمله جواب استفهامدر (تن كوده در
بدن معنـاسنه كه رأس و يدان ورجلان اندن خارجدر جسـد دخي
بدندر لكن جثه اعتبار يله بدن ولون اعتبار يله جسد ديرلر و بومقامك
تفصيلي بالاده در (عريان ملبسك خلافيدركه عجم برهنه وترك جبلاق
و يالنجق ديرجمعي عريانون كلور عارى ده كرچه عريان معنـاسنه

مطلب

والكن

ولكن انك جمى عراة كلور (پوشد مضارعدر مصدری پوشیدندر
اورتمك واورتمك وكیمك معناسنه (جامهٔده همزه وحدت ایچون ویا
زائده در جامه ملبوس در تفصیلی بالاده در (نامهٔده همزه دخی بویله در
نامه عرف عامده مكتوب دیدكلری در ایچنده نام یعنی آدی یازلمغله مكتوبه
تخصیص ایچون آخرنه ها الحاق ایتمشلردر (معنای بیت) بودر كه
هركیم عریانك بدنی اوزرنه برجامه ولباس اورته وكیدوره حق تعالی
اكا رحمتدن برنامه ویره یعنی مرحوم ومغفور اولمسی حقنده برات یازه
وآخرتده معافی ومسلم اولنلرله محشور اوله وحلهٔ جنت ایله آرایش بوله
جزاء وفاق طریقیله زیرا هر عملك كندی مناسب اجری واردر انكیچون
صائملره (كلوا واشربوا) دینلور فافهم * هركه ثوبی برتن عاری دهد
* در دوعالم ایزدش یاری دهد * تقدیری هركسی كه دهد ثوبی
برتن عاری دهدش ایزد دردوعالم یاری دیمكدر پس شین دهده قیددر
بورده اولكی دهد پوشد معناسنی متضمن اولمغله برایله تعدیه ایلدی كه
استعلا ایچوندر نتكم عرب البس علیه وخلع علیه دیر (ثوب لباسدر
اصلنده پوشنك حالت اولاسنه ویاحالت مقدره سنه رجوعیدر
اولكیه كوره مثلا ثاب فلان الی داره دیرلر وایكنجی یه كوره مثلا لباسه
ثوب دیرلر زیرا غزلدن اول فكرتده مقصود اولان ثوب ایدی پس
غزل اول حالت مقدره یه رجوع ایتدی انكیچون دیمشلردر كه اول الفكرة
آخر العمل فافهم جدا (دوعالمدن مراد دنیا وآخرتدر (ایزد زاء عربی
ویاء عجمی نك فتحیله اسم خاص باری در عربیده جلاله وتركیده
تكری كبی (یاری اعانت معناسنه در یارمعین در پس یا مصدریه اولور
(معنای بیت) بودر كه هركسه كه برعریانك بدنی اوزرنه برلباس ویره
یعنی الباس ایلیه ایكی عالمده حق اكا اعانت ویره یعنی عریانه لباسله
نیجه معین اولدیسه حق دخی اكا معین اولوب دنیاده لباس تقوی
وآخرتده حلهٔ جنت ایله مزین ایلیه * كربرآری حاجت محتاج را *
برسراز اقبال یابی تاج را * مصراع ثانینك تقدیری یابی تاج برسراز
اقبال دیمكدر كه تاج یابی نك مفعولی وارتاجی بیاندر برآری مضارع
مخاطبدر مصدری برآوردن در بوقاری كتورمك یعنی قالدرمق
معناسنه مستقبلنده آورد وآرد دخی دیرلر حذف واوله اقبال ادبارك

ضدیدر مقبل سعادتلو کسه‌در که دین ودنیاجهتندن دائم ترقیده اوله
تاج) پادشاهلر باشلرنه کیدکاری نسنه‌در که جواهرله تزیین اولنور
اکلیل دخی دیرلر تفصیلی سبق ایتمشدر بوراده اقبالی تاج شاهی یه تشبیه
ایتدی زیرا اقبال کشینک عزت وسعادت سرید (معنای بیت) بودر که
اکر محتاجک حاجت وفقر وضر ورتی یوقاری کتورر سک یعنی
احتیاجنی دفع ایدوب مرادنه مساعده ایدرسک اقبالدن باشک اوزرنده
تاج بولورسن یعنی تاج اقبال کیوب ملوک کبی معزز ومکرم اولورسن
زیرا فقیرک دستکیری اولمق سبب دولت وغنا وحقیرک معاونتنده بولنمق
باعث عظمت وکبریادر * هرکه باشد اوز دولت بختیار * خیر ورزد
درنهان وآشکار * بعض نسخه‌ده هرکرا باشدزدولت بختیاردوشمشدر
بونسخه یه کوره بخت منفصل یازیلور او باشدک تحتنده ضمیر فاعلی
تأکیددر بختیار مفعولی‌در وخبرما بعدنه مفعول‌در (بختیار بخت دولت
وطالع معناسنه درپس (بختیاردولتلو وطالعلو دیمکدر یعنی بختی
کندویه یار ومعین درهوشیار ویارهوش درصکره جزء ثانی تقدیم
وترکیب اولنمشدر سرخوش دخی بویله‌در که اصلنده خوش سردر
اکرچه بعضیلر خوشی سره صفت طوتمشلردر ولکن قواعد فرسه
مخالفدر (ورزد مضارع غائبدر راء مهمله نک تقدیمی ایله مصدری
ورزیدن در اویکمک وبرنسنه‌یی عادت ایدنمک وقزانمق معنالرنه
(معنای بیت) بودر که هرکسه که دولت اخرویه‌دن طالعلو وکوکبلو
یعنی بومقوله دولت عظمایه ستاره‌سی مساعد اوله ونجم سعدده طوغوب
نوح جبیننده رقم سعادت یازله اول کسه کزلی وآشکاره خیر قزانور
وخیرلو نسنه‌یه یلتنور وانی عادت ایدینور زیرا یلدزینک مقتضاسی
بودر وبونک خلافی اولان ساعی بالشر اولور نتکم حدیثده کاور
اعملوا فکل میسر لما خلق له) پس بونده خیرله مراد امر مرغوبدر
مطلقا کرک (اطعام طعام (واکرام ضیف (والباس لباس وکرک غیری
* ای پسر هرکز نخور نان بخیل * کم نشین در عمر برخوان بخیل *
کم مصدر محذوفه صفتدر که اول مصدر نشینه مفعول مطلقدر
فارسی ایله تعبیری نشین نشتن ایدلک وعربی ایله ترجمه‌سی اجلس جلوسا
قلیلا دیمکدر ای لا تجلس اصلا فان القلة فی مثل هذا المقام عبارة

عن

عن العدم بقيهٔ اعراب ظاهردر وجملهٔ مفردات مرة بعد اخرى محرردر
معناى بيت) بودركه اى پسر هيچ بر وقتده بخيل اولان كمسه نك
اتمكن يمه وعمركده ممسك اولانك سفره سى اوزرنه آز اوتور يعنى هيچ
اوتورمه زيرا خسيسك طعامى دآء يعنى مرضدر جومردك طعامى
دواء اولديغى كبى انكچون بعض صلحانك فطوريله تبرك ايدرلر بونده
تعميم دنصكره تخصيص واردر زيرا اكل نان سفره يه اوتورمغى اقتضا
ايتمز بلكه غيرى وجهله دخى اولور پس ديمكدركه نه سفره سنه اوتور
ونه خود غيرى وجهله طعامن اكل ايله زيرا بخيلك هرنوجهله اولورسه
طعامك اكل ايتمك همان سفره سنه اوتورمق كبى در زيرا سفره يه
اوتورمقدن مراد اكل طعامدر فافهم * نان ممسك جمله رنجست وعنا *

مبشودنان سخى نور وضيا * نان ممسك مبتدا جمله حال ورنج خبردر
نان مبشودك فاعلى ونور مفعولى در (ممسك بخيلدركه مالنى محلنه
صرف ايتمكدن امساك ايدر يعنى اكا تعلق وحفظ ايدر (رنج فارسيدر
زحمت معناسنه (عنا عربى دركه حركتدن حاصل اولان تعبدر (سخى
شول جومرددركه حاجت مقدارى بذل ايده زياده ايتميه زيرا بلكه
زياده ده مضرت ومفسده اوله نور وضيا ديمشلردركه ضياء بحكم
الوضع والاستعمال نوردن اقوادر انكچون ضياء شمسه ونور قمره نسبت
اولنور قال الله تعالى (هو الذى جعل الشمس ضياء والقمر نورا) وعند
الحكماء ضيا بالذات اولانه ديرلر ضياء الشمس كبى ونور بالعرض
اولاندر نور القمر كبى بوبوزدن ديمشلردر نور القمر مستفاد من الشمس
وبعضيلر ديديلركه لغتده ايكيسى ميانده فرق يوقدر انكچون نور
القمر ديدكلرى كبى نور الشمس دخى ديرلر نور وضوء اجسام نيره دن
منتشر اولان نسنه دركه امور حسيه يى مشاهده يه معين در انكچون
ديمشلردركه النور يدرك به ولايدرك وعند الصوفيه ضياء نور وظلمتك
امتزاجندن ناتج اولاندر نور ايسه بويله دكلمدر تفصيلى واردر اربابنه
معلومدر (معناى بيت) بودركه بخيلك نان وطعامى جملة رنج والمدر
يعنى درد وبلا وزحمته سببدركه اندن ظلمت طبيعيه حاصل اولور
سخى وجومردك نان ونعمتى ايسه نور وضيادر يعنى قلب وروحك
پرنور وپرضيا اولماسنه باعثدر زيرا سخى نك قلبى نورخلوصله منور

ومالی دخی شوب شبهه‌دن مطهردر پس اثری دخی اکا کوره اولور

* تانخوانندت بخوان کس مرو * وزپی مردارچون کرکس مرو * تا
مادام معناسنه مروکلمه سنه ظرفدر نخوانند فعـل مضارع منفی در
تاء خطـاب مفعولی وفاعلی ناس در کس قرینـه سیله و بخوان اکا
متعلقدر مرو نهی حاضردر مفعولی محذوفدر ماقبلی قرینـه سیله
تقدیری مرو بخوان کس دیمکدر ومصراع ثانی نك تقدیری ومرو
از پی مردار چون کرکس دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر مرو میم
مفتوحه ایله نهیدر که طلب ترك فعل در مصـدری رفتن در کیتمك
و یورمك معناسنه مضارعنده رود ورونده دیرلر فایی واوه وتایی داله
قلب ایله (از پی بهر معنـا سنه در از پی توسندن اوتوری دیمکدر
و پی ایز واوکچه معنـا سنه ده کلور (مردار لاشه وجیفه دیدکلری در که
جثة المیت در (کرکس لغـات فارسیه‌ده تحریر اولنـدیغی اوزره
معروف طائر عظیمدرکه بیـك ییل یاشر دیرلر ترکیده آق بابا
دیدکلری در بیـاض ریش اولور وجیفـه یه قونمغـله مشهور در
(معنـای بیت) بودرکه مادام که سنی دعوت ایتمیه‌لرکسه نك سفره سنه
کیتمه وجیفـه دن اوتوری کرکس کبی کتمه یعنی دنیـای خبیثه اردنه
دوشوب کرکس قوشی کبی لاشه یه قونمغه ومردار نسنه یمکه تنزل ایتمه
زیرا بلادعوة سفرهٔ غیره جلوس ایتمکده رزالت وفضـاحت وار در
تکم بالاده بلندی ودنیـا جیفه وطالبلری کلابه تشبیه اولندیغی خود
اثرده وارد اولمشدر پس دنیا جیفه‌دن عبارت اولدی فکیف که خبیث

وحرام اوله فافهم جدا * چشم نیکی ازخسبس ودون مدار * سقف
اوراهم تو بی استون شمار * بعض نسخه‌ده سقف و بران راتو پراستون
مدار دوشمشدر چشم مدارك مفعولی وحرف جر اکا متعلقدر سقف
دخی شمارك مفعولی وتوعقبنـده ضمیر خطابی تأکید و بی اکا متعلقدر
چشم بوراده امید معناسـنه در زیرا برکسه نك اخردن امیدی اولسه
کوز اوجیله اکا نظردن واردنجه التفـاتدن خالی اولماز (نیکی ده یا
مصدریه در (نیك ایودر خسبس دون خساست ودنائت وحقـارت
اهلی دیمکدر پس دونك عطفی تفسیری در (سقف خانه نك تاوانی در
قال تعـالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) یعنی سما ارضك سقفی کبی در

مثله

عرشله کرسی یعنی سطح جنت کبی (استون ضمله اصلنده ستون درکه درلك دیمکدر اسطوانه کبی همزه لاجل الضرورة ادخال اولنمشدر کلمات فارسیه‌ده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه خساست ودنائت اهلندن ایلولك امیدنی طوتمه هم سن اوستونه‌نك سقفنی درکسز عداله یعنی بخیل ودنی‌دن برنسنه رجاسنده اولمق تملسز ودرکسز خانه‌یه اعتماد کبی درکه تحتنده فایده یوقدر ونسخهٔ اخراده دخی ألی بومعنادر زیرا دیمکدرکه دنی آدم سقف ویران کبی درکه سن انی درلك اوزرنه طوتمه واکا کوکل ویرمه زیرا اندن خیر یوقدر * کرکنی خیری توان ازخود مبین * هرچه بینی نیك بین وبد مبین * بونك تقدیری کرکنی تو خیری مبین آنرا ازخود دیمکدرکه توکنی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر وآن مبینك مفعولیدر ویاخود ظاهر نظم اوزرنه درکه تو مبتدا وآن کالاول ومبین جمله سی خبر وبعده جزاء شرطدر هرچه مبتدا وبینی جمله سی اکا صفتدر عربی ایله تقدیری کل شیء تراه دیمکدر نیك مابعدنه مفعول اولوب بعدالجمله خبردر وبد دخی ماقبلنه معطوفدر عطف الانشاء علی الانشاء قبیلندندر خود بوراده اماله ایله اوقنور زیرا بد ایله قافیه اولمشدر مبین نهی حاضردر بین امر حاضر اولدیغی کبی مصدری دیدن درکه کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال بایه قلب اولنوب بیند دیرلر (معنای بیت) بودرکه اکر سن بر خیر ایدر ویاخود اکر خیر ایلرسك سن انی خودبین اولوب کندکدن کورمه بلکه توفیق حقه باق بلکه کندیکی افنا ایدوب توحید افعاله ناظر اول وهرنه که کوررسن ایو کور وبد کورمه یعنی قبیحك قبحنی ستر وحسننی کشف ایله تا که ستار اسمندن حصه‌دار اولاسن بلکه کندیکی مقام فرقده اولوب کم ویرامز کور وخلقه نظر جمله نظر ایدوب محاسندن غیری کورمه زیرا حکیمك جمیع افعالی خیردر انکیچون (بیده الخیر) دنلدی وشر اضافت اولنمدی
زیرا شر بزه نسبتله ومقضی بالغرض درفافهم جدا

* ** در صفت علامتهای احمقان کوید ** *

* سه علامت دانکه دراحمق بود * اولا غافل زیاد حق بود *
بونك تقدیری دانکه سه علامت بوددراحمق دیمکدرکه دانکه عربی‌ده علم دیمکدر پس سه علامت مبتدا وبود جمله سی خبر اولوب بعده

دانکه یه مفعول اولور اول مبتدا والف وصلی وقف مجراسنده اجرا
ایچوندر غافل ایکنجی بودك مفعولی وحرف جر غافله متعلق و بعد الجمله
خبردر بو بیتك مفرداتی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای عاقل
بیل ومتنبه اول که احمقده اوچ علامت ونشان واردرکه اول علامات
انك حماقتنه دالدر اولا ذکر حقدن غافل اولور زیرا ذکر ایتمکه اولا
عقل کرکدر علم عقل اوزرنه مبنیدر پس شول دلدهکه علم وعقل
یوقدر معلوم ومذکور نره دن خاطره کلور پس بونده رمز واردرکه
انسان دائما حضور اوزرنه کرکدر تاکه معاصیدن مصون واذکار
وعباداته مقرون اوله * کفتن بسیار عادت باشدش * کاهلی اندر

عبادت باشدش * کفتن باشدك فاعلی وعادت مفعولی وشین عادته
قیددر یعنی بحسب المعنی اکا راجعدر زیرا باشد ایکی مفعوله تعدیه
ایتمز مکرکه شینی اورا یرینه اولاکه را لام جاره معناسنه در نتکم بعض
نظائری مرور ایتدی کاهلی ایکنجی باشدك فاعلی واندر اکا ظرفدر
(عادت خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدکلری نسنه در)
(کاهل هانك فتحیله سستدر (عبادت امر له و بلا امر اولانه شاملدر
طاعت ایسه امره مقارن اولاندر (معنای بیت) بودرکه احمقك
ایکنجی علامتی بودرکه چوق سویلمك اکا عادت اولور اکثار
کلام ایسه مالایعنی مقوله سندندر وانسان هراشنده وکن سویلمك
کذبدندر وانسانی یوزی اوزرنه جهنمه دوشورن لسانی شریدر
پس قلت کلام عقلدن وکثرتی حمقدندر واوچنجی علامتی بودرکه
عبادتده اکا کاهلك وفتور اولور یعنی جد ونشاطله عبادته قیام ایتمز
زیرا ثمرات علم وعملدن مستفید دکل وحقیقة الحال وقوفی یوقدر

* ای پسر چون جاهل و احمق مباش * یکدم از یاد خدا غافل
مباش * تقدیری ای پسر مباش چون احمق وجاهل ومباش غافل
از یاد خدا دیمکدرکه از غافله متعلق ویکدم اکا ظرفدر (معنای
بیت) بودرکه ای پسر احمق وجاهل کبی اولمه یعنی بردم
و برنفس ذکر حقدن غافل اولمه پس مصراع ثانی اولی بیان اولمش
اولور الحاصل عاقل وعالم اولکه مقتضاسی دوام اوزرنه ذکر حقدر
نتکم احمق وجاهلك حالی دوام اوزرنه غفلتدر سؤال اولنورسه که

ذکر دائم محالدر (جواب بودر که جناب نبوت صلی الله علیه وسلم نعتنده کلورکه (کان یذکر الله علی کل احیانه) یعنی حضور مع الله اهلنه غفلت یوقدر زیرا هر نه مقوله ایش طوترسه حقله در وصورت خوابده اولسه نفسی تسبیحدر * هر که اواز یاد حق غافل بود * از حماقت در ره باطل بود * تقدیری هر کسی که او بود غافل از یاد حق بود در ره باطل از حماقت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (معنای بیت) بودر هرکسه که اوذکر حقدن غافل وغیره مشغول اوله حماقتندن باطل یولده اولور یعنی طریق حق طریق ذکر وطریق باطل طریق سهو ونسیان وغفلتدر باطل اولدیغی بودر که نتیجه سی یوقدر زیرا برفایده لی نسنه یه موصل دکلدر * هیچ از فرمان حق گردن متاب * بهردام ازاده رادامن متاب * گردن متابک مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر بهر ایکنجی متابی تعلیلدر دامن انک مفعولیدر دامن معناده آزاده یه مضافدر دامن ازاده رادیمکدر دام دامندن جزء اولمغله ساق مساق کبی بر یرده جمع ایلدی (گردن کاف عجمیله بیوندر عنق کبی (متاب نهی حاضردر مصدری تافتن در بوکلک معناسنه مضارعنده فایی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر مصدر فرعیسی تابیدن کلور (ودخا تقده کلور که تاب قورمقدر قورم قورم اولان نسنه یه تاب دیرلر تمام قورلمش اولمسه نیم تاب دیرلر تاب دیرلر تاب اسمدر تابیدندن که قورمقدر رسن تاب ایپ بوکیجی وموتاب قیل قوریجی موتاف ده دیرلر اصلنده تاف در فا ئله باارسنده مبادله واردر مثلا اصفهان واصبهان وزفان وزبان دیرلر (دام دال مهمله ایله طوزاق در که اسم جنسدر بوراده تزویر ایچون استعاره اولمشدر تنکیر دام تزویر دیرلر آزاده فارغ معناسنه که مشغولک ضدیدر دامن دامانددن تخفیف اولنمشدر که عرب ذیل دیر (معنای بیت) بودر که هیچ حقک بیور یغندن بوکه ویان ویرمه تنکری قرانده کلور (واذا انعمنا علی الانسان اعرض ونأی بجانبه) تنکری خشنبس اولان غنی فقیری کوردکده روکردان وپهلوزن اولور ودخی تزویردن اوتوری فارغ وکندی حالنده اولانی آدمک دامنی بوکه یعنی اتکنه یاپشوب چویرمه وبی کناهی متهم وبی حضور ایتمه الحاصل فرمان حقدن بوینکی بوکوب چویرمه بلکه کبی ایل اتکنه دخی

بلا سبب یاپشوب قویمه والا حقه وخلقه اذیت ایتمش اولور سن که جزاسی لعنت وغضب وعذابدر فافهم * باطلی را ای پسر کردن منه * نقد مردانرا بهر کومن منه * کردن مابعدینه مفعولدر و باطل اکا متعلقدر زیرا والام چاره معلسنه در باطلی ده یا زایده در نقد ایکنجی منهه مفعول صریح و بهر غیر صریح بحدر (منه نهی حاضردر مصدری نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر (نقد حاضر مالدر تفصیلی بالاده در نقد مرداندن مراد رجال اللهک اسرار ومعارفیدر که قیمت ورغبت واعتبارده زر وسیم کبیدر بلکه دخی اعلی واغلی در (کودن کافک ضمی ونک ودال مهملهنک فتحه لریله آغر یوریشلو (کسند پالان آتی وطوی قوشی بونلردن استعاره ایدوب کج فهملو احمق ونادانه کودن دیدیلر (معنای بیت) بودر که ای پسر باطله کردن قومه یعنی بوینک ویروب تسلیم اولمه وانقیاد ایتمه بلکه حقه فرو ایله وظاهر و باطن کتاب وسنتدن خارج اولمه زیرا حقه عاصی وخلقه مطیع اولمق یوقدر و باطل نفس وشیطان واهل هوی ومنکرندر ودخی رجال اللهک نقد معارفنی احمقلر النه و یرمه زیرا نادان قدر کهری بلمز و یدنده ضایع اولور وعرفاء افناء اسرار دیر پس نامحله صرف درهم ودینار ایتمک نیجه خیانت ایسه کشف اسرار وافشاء راز ایتمک دخی بویله در ودیمشلردر که لایباع الابل فی سوق الدجاج * درفضای آسمانی دم مزن * هر کسی که بیش بین و کم مزن * تقدیری مزن دم در فضای آسمانی و بین هر کسی را بیش ومزن کم دیمکدر که اعرابی نظائرندن ظاهردر (در قضا درحق قضا دیمکدر حذف مضافله قضا حکم ازلیدر که بالاده مشروحدر لخزنده یاتوسل ایچوندر رسم فرس اوزره فاما اصلی اوزرنه همزه ایله قضاء آسمانی دیمک دخی وجهدر عادت عرب اوزره آسمانی ده یا نسبت ایچوندر (دم مزن سکوت ایله دیمکدر زیرا دم یعنی نفس اورممقه سکوت لازم کلور (مزن نهی حاضردر مصدری زدن در اورمق معناسنه ضربه کبی مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزننده دیرلر (بیش با عربی ایله زایددر مقابلی کم درکه ناقصدر ولکن نقصان قلتی مستلزم اولمغله اکثر مواضعده قلت وقلت ایله دخی عدم مراد

ایدر

ایدرلر زیرا قلیل اولان نسنه معدوم کبی امردوهومدر بوراده ناظمك
قدس سره بیتی ایله مرادی کاملدر آنلرچون کم ایله مقابله ایلدی که
ناقصدر وکمال ونقصان دخی معنایه راجعدر صورته دکل (معنای بیت)
بودرکه قضاء آسمانی حقنده دم اورمه یعنی تکلم ایتمه زیرا بوراده
سکوت ایتمك تکلمدن اوجبدر شول جهدنکه سر قضا وقدره دکه
عارف واقف دکلدر وبالفرض واقف اولسه دخی سویلهمز زیرا ظاهر
شرعه خلل کتورر پس حکم ازله اعتراض ایتیوب مقضی اکرحلو واکر
مردر قبول ایتملودر واندن بحثی ترك ایتمك کرکدر وقضایی آسمانه نسبت
ایلدیکی زیرا صورتی اوجهده مثبتدر وقت مرهونی اولدقده سماء بعدسماء
جوهوایه واندن ساعتنده مقضی له وعلیهه نازل اولور وقضانك اسباب
مؤثره سی سماده درزیرا علویات فواعل وسفلیات قوابلدر ودخی هرکسی
زاید وکامل کورر وناقص وقاصر اورمه یعنی صفت کالله وصف ایله
صفت نقصانله دکل نتکم مشهوردرکه دیمشلردر (هرکوردککی
خضر بیل یعنی عین کالله باق وحقیر کورمه کرکسه فی نفس الامر
کامل وعظیم اولمسون زیرا سوز سنده درآنده دکل * دست خود را

سوی نامحرم میار * جانب مال یتیمان هم میار * تقدیری میار دست
خود را سوی (نامحرم ومیار هم جانب مال یتیمان دیمکدرکه بو تقدیردن
اعرابی ظاهر اولور نامحرم اجنبیه درکه منکوحه سی وجاریه سی اولمیه
نامحرمك معناسی محرم دکل دیمکدر پس نامحرم ایله محرمدن احتراز
ایدرکه نکاحی حرام اولاندر واستمتاعی حلال اولان دخی انده داخلدر
ذکر اولنان زوجه وجاریه کبی (میار نهی حاضردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعنده آورد وارد دخی دیرلر تخفیفله میار
انددر پس میارك اصلی مآوردر همزه ایله که میم مفتوحه افادهٔ نهی
ایچوندر وهمزه ده ثقالت اولمغله بایه قلب اولنمشدر (یتیمان یتیمك
جمعیدر انساندن یتیم اولان شول صبی درکه قبل البلوغ بلااب قالا
وحیواندن بلاام اولانه دیرلر ویتم ضمله افراد وانقطاع معناسنه اولمغله
دریتیم دیرلر زیرا دانه دارا اولمغله جنسندن منفرددر وانقطاعی محلی
صدفدن نسبتله در (معنای بیت) بودرکه کندی الکی نامحرم جانبنه کتورمه
وکوتورمه وطوتمه نتکم بعض نسخده میار برینه مدار دوشمشدر

ونامحرمه ال اوزاتمق یا زنادن کتابه و یا برعضونی مس ایتمکسدر که
بودخی زنادن معدود در شهوتله نظرکبی زیرا نظر ومس ذریعهٔ
زنادر بوراده ظاهراولان مس حقیقیدر یتیملرك مالی جانبنه دخی
ال کتورمه یعنی اوزاتمه نامحرمه اوزاتمدوغك کبی زیرا ایکسی دخی
حرامدر ومال یتیم اکل ایدن بطننده آتش اکل ایدر پس انك نفسی
دنیاده پرآتش اولمشدر اخرتده دخول نارك سببی بودر فافهم
* تا توانی راز با همدم مکوی * کرتو باشی نیز باخودهم مکوی *
تاتوانی مکویه ظرفدر راز مفعول صریح و باهمدم غیرصریحیدر
تو باشی ده اولان ضمیر خطابی تأکیدر و بعدالجمله شرطدر باخود
مکوی ثانی یه مفعولدر و بعدالجمله جزادر بو بیتك مفرداتی ظاهر
وسابقده دخی مشروحدر (معناسی) بودرکه قادر اولدقجه رازی
نیس وجلیسنه سویله وسن اولورسك دخی سن سکاسویله وکندکا
محادثه قیلمه زیرا صورت اولی ده بلکه همدمك امانته خیانت ایلیوب
کشف راز ایده وسبب فضاحتك اوله وصورت ثانیه ده بلکه
محادثهٔ نفسانیه یه شیطان مطلع اوله وانی خلقه نشر ایلیه زیرا بویله
رازلر مکتوم ایکن من حیث لایحتسب مکشوف اولمشدر و بویله دیمك
دخی جائزدرکه مصراع ثانی کشف رازی نهیده مبالغه یه محمولدر
زیرا کندی رازنی کندنه کشف ایتمك جائز اولمدیغی برده غیره کوره
بطریق الاولی درنتکم کوکلندن ونظرندن صاقنوردیرلر
* تاشوی آزاد ومقبل ای عزیز * بی طمع می باش اکر داری تمیز *
بو بیتك اعراب ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز
تاکه علاقه دن مطلق وآزاد ومقبل واهل سعادت اوله سن یعنی
بویله اولمق ایچون بی طمع وحرص وشهوت اول اکرتمییز وادراکك
وار ایسه زیرا کامل عقل انسانی علاقادن آزاد ایدر وشهوت نفسانیه دن
انقطاعنه سبب اولور وخلقك مالنه ونه باقدرمز بلکه سلامت
وعفت جانبنه جذب ایدر وتأکیدر

* * درصفت فاسق کوید * *

* هست فاسق راسه خصلت درنهاد * باشد اول درداش حب فساد *
هست مقدم خبر فاسق را اکا متعلقدر زیرا لام جاره معناسنده در

سه خصلت مؤخر مبتدادر د رخبره قید دن ول باشده ظرفدر دن دخی
حبه ظرفدر حب باشدك فاعلی در (فاسق طاعتدن خروج ایدن
کسه در (نهاد طبعد ر سرشت کبی (فساد صلاحك ضدیدر (معنای
بیت) بودر که فاسق ایچون اوچ خصلت رذیله حاصلدر نهاد نده
یعنی انك اوزرینه مطبوعدر اولاقلبنده محبت فساد اولور یعنی صلاح
نسنه یی سومز بلکه فسادی سور ونظام انفس وآفاقه خلل ویره جك
احواله میل ایدر وایکی کسه اراسنده شقاق واقع اولسه اصلاح
ذات البین ایتمز بلکه شدت بغضه وسیله اولان اسبابله آتش افروز
اولور * حرفتش آزردن خلق خداست * دور دارد خویش را
از راه راست * حرفت مبتدا وآزردن خبردر دور داردك مفعول اولی
وخویش ثانیسی واز دوره متعلقدر (حرفت حاء مهمله نك کسریله
عربی در صناعت معناسنه زیرا هرنسنه که اکا مشغول ومعتاد اوله
صنعت وحرفت دیرلر شول جهتدن اکا محترفدر ورزق عیال
ایچون حرف وکسب ایدر واهل حدیث فرق ایدوب دیدیلر که
صنعت عمل یدایله اولانه دیرلر خیاطت وصیاغت وکتابت واشالی کبی
حرفت ایسه تجارتدر بززاق وغیری کبی (راه راست صراط مستقیمدر که
شرع الهی ودین مبیندر رضاء حقه موصلدر (معنای بیت)
بودر که فاسقك ایکنجی علامتی خلق خدایی انجتمکدر یعنی اذیت
وکسر خاطر اکا کار اولمشدر بوایسه فسق عظیمدر زیرا قتل
حکمنده در که بناء حق هدمدر پس قاتل نیجه ملعون ایسه مؤذی دخی
ملعوندر واوچنجی نشانی بودر که کندنی صراط مستقیمدن دور
وبعید طونار وطریق ضلاله کیدر که راه کژدر کویا ناظم قدس سره
دیرکه فاسق مطلق اودر که هم کندی نفسنه وهم سائره ضرر وظلمی
واردر اصلحه الله تعالی فافهم

* ٭ در صفت شقی کوید ٭ *

* هست ظاهر سه علامت درشقی * میخورد دائم حرام از احمقی *
هست ظاهر مقدم خبردر زیرا ظاهرست دیمکدر که هست بوراده
است یرینه در سه علامت مؤخر مبتدادر ودر شقی ظاهره ظرفدر
دائم میخورده ظرفدر حرام میخوردك مفعولیدر از تعلیلدر از سبب

حاقبت دیمکدر زیرا احق ده یا مصدریه در شقی سعیدك ضدیدر که بد بخت دید کاری یعنی اسباب توفیقك مساعده ومعاونت ایتدیکی کمسه در زیرا اصلده بی ستاره در که ولادتی نجم سعد اوزرنه مبنی دکلدر (حرام حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در) احق ده یا مصدریه در بوراده احق اودر که برنسنه بی محلنك غیریه وضع ایلیه قبحنی بیلورکن حرامی حلال یرینه وضع ایتدك کبی حرمتی معلوم ایکن (معنای بیت) بودر که شقیء اخروی ده اوچ علامت ظاهردر اولا احقلغندن دائما حرام اکل ایدر اکل حرام ایسه شقاوت اخرویه یه باعثدر که طریق جنتدن ضال اولوب طریق ناره طوغری کیتدوکی واهل شقاوت ایله معذب اولدیغیدر پس فی الحقیقه شقاوت بودر که شقاوت دنیویه انك یانندہ بی اعتباردر فقر و سوء حال وذلت وخسارت کبی * بی طهارت باشد و بیکاه خیز * هم زاهل علم باشد درگریز * بیکاه خیز بی طهارت اوزرنه معطوفدر بی طهارت باشده متعلقدر زاهل کریزه متعلق ودر باشده ظرفدر (طهارت لغتده نظافتدر که پاکلك دیرو شرعده اعضای مخصوصه یی صفت مخصوصه اوزرنه غسلدر وحقیقتده قلبی نجاسات معنویه دن تطهیردر واندن مراد اخلاق رذیله واوصاف ذمیمه درکفر ونفاق وکبر وحسد وغضب وریا وحب مال وحب جاه وامثالی کبی بیکاه خیز بی وقت قالقیجی دیمکدر که صفت مشبهه در خیزك مصدری خیزیدن در ایاق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی خیزد وخیزنده در پس خیز اسم مرخمدر (کریز کاف عجمینك کسریله وراء مهمله نك تقدیمیله قاچقدر فرار کبی مصدری کریختن در مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دیرلر (معنای بیت) بودر که شقینك بر علامتی دخی بودر که طهارتسز اولور یعنی آبدست آلمز و وقتسز یعنی کیج قالقیجی اولور که طلوع شمسه دك اویور ونمازی قضایه قالور و بی طهارت اولدیغی جهتدن قضا دخی ایتیوب امر صلوة ده تهاون وتکاسل ایتدوکی وعقاب الهیدن خوف ایتمدوکی ایچون کافر اولور و برنشانی دخی بودر که اهل علم صحبتندن فرارده اولور زیرا علم حال اوکرنمك مرادی دکلدر طلب علم ایسه هر مسلم ومسلمه اوزرنه

فرضدر

فرضدر بو جهتدن علما ایله مجالسه دخی فرضدر الحاصل حرام خور
و بی نماز و جاهل اولمق علامات شقاوتندر که صاحبی فلاح بولماز
کرکسه سعادت دنیویه مستسعد ایله اولسون مال و صحت وطول
عمر وامثالی کبی * با طهارت باش و پاکی پیشه کن * وز عذاب کور هم
اندیشه کن * بعض نسخه ده هم برینه نیز د وشمشدر معنی بر در زیرا هم
بوراده نیز کبی دخی معناسن افاده ایدر پاکی یاء مصدریه ایله کن امرنه
مفعول اول و پیشه ثانیدر اندیشه ایلمجی کنه مفعول واز عذاب
اندیشه یه متعلقدر مفردات مرارا تبیین اولنمشدر (معنای بیت)
بودرکه وضو ایله اول و پاکلکی کند نه صنعت ایله یعنی صانع صنعتن
الدن قومدیغی کبی سن دخی الك و یوزك یومقدن خالی اولمه یعنی
یالکز اوقات مخصوصه ده نماز ایچون آبدست المق دکل بلکه طهارت
دائمه اوزره اولمغه سعی ایله وعذاب قبردن اندیشه وفکر ایله یعنی
خوف ایت زیرا بی طهارت و بی نمازك قبرده حالی دشوار اولور
شول معنادن که ارکان دینی هدم ایتدکیچون سؤال ملکینه جوابه قادر
اولمیوب معذب اولور * ای پسر مکریز از اهل علوم * تا نسوزد
مر ترا نار سموم * بو بیتك اعرابی ظاهردر مکریز نهی حاضردر مصدری
کریختن در کاف عجمی ایله فرار معناسنه نسوزد مضارع منفی در
مصدری سوختن در (یانمق و یاقمق معناسنه بوراده متعدی در
مر زایده در سموم فتح سین ایله شول ریح حاره یه دیرلر که سمك
یعنی زهرك تأثیری کبی تأثیر ایلیه ودیمشلردر که سموم غالبا نهارده اولور
نتکیم حرور غالبا لیلده اولور وقرآنده کلورکه (واصحاب الشمال
ما اصحاب الشمال فی سموم) یعنی کفره شول حر نارده در که مسام بدنه
یعنی بدنك دلکلرینه نفوذ ایدوب اجساد واکبادی احراق ایدر بو معنایه
کوره سموم سمدن اولور ثقب معناسنه یوخسه زهر قاتل معناسنه
دکل ومسام بدن منافذیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر علوم
نافعه اهلندن فرار ایتمه بلکه تعلم علم دین ایچون مجلسلرینه داخل اول
وملازمت ایله تا که سنی نار سموم احراق ایتمیه یعنی حر جهنم که زهرك
تأثیری کبی تأثیر ایدر و یاخود منافذ بدنه نفوذ ایدوب اجسادی سوزان
ایتدیکی کبی اکبادی دخی یاقوب بریان ایلر زیرا جهل نار در علم نور

اولدیغی کبی خصوصا که علم حقائق اوله وجهل حجابدر وعلم کشفدر العلم حجاب دیدکلری جهلدن حجابدر معناسنه درمکر که پندار اهلی اوله بوصورتده دخی حجاب اولان پندار در نفس علم دکل و بوندن فهم اولنه یکه علم معلومه کوره پرده اولماز فافهم جدا * تا توانی هیچ کس را بد مکو * پیش مردم هم زباب خود مکو * بعض نسخه ده تا توانی یرینه تاتوباشی دوشمشدر ومآلی بردر تامادام معناسنه مکو یه ظرفدر وباشی جمله سی خبردر وخبر مبتدانک صورة عینی ومعنی غیریدرکه قدرت معناسنی متضمن در پس حمل صحیح اولور بد مکونک مفعول صریحی وهیچ کس را غیر صریحی در زیرا را لام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری لاتقل قولا قبیحا للواحد من افراد الناس دیمکدر (پیش باء عجمی ایله ایکنجی مکو یه ظرفدر حرف جر دخی اکا متعلقدر (باب اصلنده مدخل الشیء معناسنه درکه قپودر باب البیت وباب الدار وباب المدینه کبی که مداخل امکنه درکه علمده دخی استعمال اولندی مثلا باب الطهاره دیرلر که طهارتک علمنه آنکله توصل اولنور دیمکدر وابواب جنت وابواب جهنم دیرلر شول اسبابه که انکله جنت وجهنمه توصل اولنه وشونسنه فلانک بابی دردیرلر اکا صالحدر دیمکدر (خود خانک ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور بدایله قافیه دن اوتوری (معنای بیت) بودرکه تاسن سن اولاسن یعنی عمرک اولوب قادر اولدقجه کمسه یه بد سویله زیرا بدزبان دنیاده مذموم وآخرتده معذبدر وهم خلقک اوکنده ویا نسده کندی بابکدن سوز آچوب سویله یعنی ناسک کندی احوالکه اطلاعلرنه سبب اولاجق مذاکره بابن سدایله وتمدح طریقیله کلامدن دخی حذرایت زیرا مطعون ومفتضح اولورسن پس صدف کبی خاموش اول * معرفت داری کره درزمبند * چون رسد مهمان پرویش درمبند * بعض نسخه ده مغفرت خواهی دوشمشدر اولکیسی اصحدر تقدیری داری معرفت مبند کره درزر دیمکدرکه داری معنای شرطی متضمندر اکرداری معناسنه پس مبند جاه سی جزادر مصراع ثانی دخی شرط وجزادر مهمان رسدک ماعلیدر پرویش ایکنجی مبنده متعلق ودرانک مفعولیدر (معرفتدن

مراد معرفت آلهیه واخرویه درکه معـاده دائردر (کره کاف عجمی ورانك کسره‌لریله وهاء ساکنـه ایله دوکم معنـاسنه‌در عقده کبی زر التونده که اکتفا قیلندندر مراد زر وسیم در (مبند نهی حاضردر مصدری بستن در بغلمق معنـاسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر (در مبندده در قپو معناسنه دری بند ایتمك عدم مساعده‌دن کنایه در نوجهله اولورسه (معنـای بیت) بودرکه اکر معرفت طوترسك یعنی حقدن آکاه ایسك ومعـاده وقوفك اولوب محـاسبهٔ مال نه ایدوکن بیلورسك التونه وکیسه دوکم بغلمه بلکه حل عقده ایدوب مالکی راه حقه صرف ایله والا نره دن کسب ایتـدك ونیه خرج ایلدك دیو مسئول اولورسن وحساب شدید له محـاسبه اولنورسن چون قونق ایریشـه وطوغریلوب خانه که کاه انی کله کله قرشوله وقپویی انك یوزنه بغلمه ورد ایتمه زیرا ضیفـه اکرام ایتمك لازمدرکه امر الهی ایله جانب غیبـدن کلور وباعث برکات اولور وذنوب انکله همراه اولوب صاحبی باردن قورتلور فافهم جـدا

* ⁂ درصفت بخیل کوید ⁂ *

* سه علامت ظاهر آمد در بخیل * با توکویم یادکیرش ای خلیـل *

سه علامت مبتـدا ودر ظاهره ظرف وظاهر آمدك فاعلندن حالدر باکویمه متعلق (ویادکیرش عربی ایله احفظه معنـاسنه‌در (خلیل دوست دیمکدر شرحی بالاده در (معنـای بیت) بودرکه اوچ علامت بخیـل وممسکده ظاهر کلدی یعنی بخیل وخسیسك بخل وخساستنه اوچ علامت ظاهره واردر سکا ای دوست اول اوچی سویلیـه یم حفظ وعمـل ایله * اولا از سائلان ترسـان بود * وز بلای جوع هم لرزان بود * تقـدیری اولا بود ترسان ازسائلان وهم بود لرزان از بلای جوع دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (سائلان سائلك جمعیدرکه ترك دلنجی دیر سئوال استعطائی معنـاسنه (ترسان صفت مشبهه‌در قورققان معنـاسنه مصدری ترسیدن درکه قورقمقـدر (لرزان‌ده صفتدر دترکن معناسنه مصدری لرزیدن درکه دترمکدر (معنای بیت) بودرکه بخیلك اولکی نشانی بودرکه سائللردن قورققان اولور وراست کلسه بکزی دونر وچپ وراست یوز چویرر ودفعیـله مقید اولور

وابكنجى علامتى بودركه اچلق بلاسندن دتركين اولور يعنى اج اولورسه دفع جوع ايچون خرج لازم كلور ديو الم واضطرابه دوشر پس كنديى جوعى غصه سن چكن دنى نك آخره اطعام واحسان ايمك احتمالى اولورمى قاتله الله تعالى * چون رسد دررهٔ بخويش وآشنا * بكذرد چون باد وكويد مرحبا * بو بيتك اعرابى ظاهردر (خويش خاء معجمه نك كسرى وواو مهمله خصم وقوم خويشاوند كبى (آشنا بلش مقابلى بيكانه دركه ياد در (بكذرد بانك ضمى وذال معجمه ايله مضارعدر مصدرى كذشتن در بريردن بريره كچمك معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب بكذرد وبكذرنده ديرلر (مرحبا طائفهٔ عرب اكرام مراد ايتدكلرى مخاطبه مرحبا ديرلر موضع رحبه ضمله يعنى واسعه كلدك اكرقلبده واكرمكانده كه سنك اوزركه ضيق يوقدر ديمكدر ديمشلردر كه مرحبا ديمك سنتدر زيرا جناب نبوتدن صلى الله عليه وسلم مرارا صادر اولمشدر وابتدا مرحبا ديمك ملوك يمندن سيف بن ذى يزن دن قالمشدر (معناى بيت) بودركه چونكه بخيل بولده خصم وقوم واشنايه ايريشه وملاقى اوله بندن برشى جر ايدرلر ديو خوفندن يل كبى كچر وبرقورى مرحبا دير وانكله دفع ايدر زيرا المره بالكليه اجنبى معامله سن ايده مز سائر بيكانه لره ايتدوكى كبى والله الحفيظ * نبود ازنانش كسى را فايده * كم رسد باكس زخوانش مايده * از فايده يه متعلق وفايده نبودك فاعلى وكسى مفعوليدر كم محذوفه صفتدر كه اول محذوف رسده مفعول مطلقدر عربى ايله تقديرى يصل وصلا قليلا اى لا يصل اصلا كما هو شان الممسك الشحيح وفارسيه ايله تقديرى رسد رسيدن كمتر باكس رسده متعلق وجار ومجرور مايده يى بياندر ومايده رسدك فاعليدر (فايده ياء مثلثله لغتده عملدن وماندن تحصيل اولنان نسنه درفيددن مشتقدركه زياده اولمق معناسنه در وعرفده فعل اوزرنه ترتب ايدن مصلحتدر اول فعلك ثمره ونتيجه سى اولديغى جهتدن (خوان سفره در نتكم مرور ايتدى (مايده دخى ياء مثلثله ميددن در حركت معناسنه مايده طعامدر واوزرنده طعام اولان سفره در واكر طعام اولمزسه خوان در زيان وزنى اوزره (معناى بيت) بودركه بخيلك نانندن وطعامندن

برکسه یه فائده وثمره اولماز کرك اقارب وکرك اجانب وکرك اشنا وکرك بیکانه وانك سفره سندن کسه یه طعام ازاریشور یعنی نادر واقع اولور که ضرورت قوبه ده بولنور و بلکه کسه فی المثل اتمکی اوجنی اصرمبوب دنیلدن اوبله کیدر نتکم بنی حید دیو مشتهر اولان شخص بوالعجبدن احوال غریبه منقولدر و بعض حکایات دخی محلنده در

* در بیان حاجت خواستن کوید *

* حاجت خودرا مجوازرشت رو * انکه دارد روی خوب ازوی بجو *
حاجت مجوزنك فاعلی وجار ومجرور مجویه متعلقدر انکه نك تقدیری نکسیدر که بتدادر ودارد جمله سی اکا صفتدر ازوی بجویه متعلقدر و بعد الجمله خبردر (زشت رو صفت مشبهه در چرکین یوزلو معناسنه (بجو بانك ضمیله امردر زیرا مضارعك اولی مضموم اولمسه اوزرنه داخل اولان بانك حرکتی دخی تابع اولور (معنای بیت) بودرکه کندی حاجت ضروریه کی چرکین یوزلو کسه دن آرامه وطلب ایلمه بلکه اول کسه که کوزل یوزطوتر اندن استه وحدیثده کلورکه (اطلبوا الخیر عندحسان الوجوه) یعنی حسن الوجه اولمق اعتدال مزاج و بعض اسباب ملایمه نك اثریدرکه غالبا انده خواص شریفه ایداع اولنمشدرکه ازجمله خوبرویك قاضی حاجات اولوب ارباب ضرورته بشاشت وجهله استقبال ایدر * مؤمنی را باتوچون افتاد کار * ناتوانی حاجت اوبرار * مؤمنی راده را لام جاره معناسنه اولمغله افتاده متعلقدر کار افتادك فاعلیدر باتو دخی اکا متعلدر تقدیری چون افتاد کار مؤمنی را باتو دیمکدر ناتوانی برآره ظرفدر حاجت انك مفعولیدر و بعد الجمله جزاء چوندر مؤمنی راده یا وحدت ایچوندر (افتاد ماضیدر مصدری افتادندر دوشمك معناسنه وافتیدن دخی کلور مستقبلنده الف و یا ساقط اولوب افتد وافتند دیرلر (برآر براستعلا ایچوندر علی کبی تحسین ایچون زاید دخی کلور آر مدله امر حاضر در مصدری آوردندر کتورمك معناسنه مضارعنده آورد دیرلر وتخفیفا حذف واوله آرد دخی دیرلرکه آر بوندندر آور اولکیدن اولدیغی کبی (معنای بیت) بودرکه چونکه برمؤمنك سنکله ایشی دوشدی وسکا متعلق مصلحتی واقع اولدی مادامکه قادر اولاسن انك حاجتنی بوقر وکتور و برزاقه یعنی

حصوله کلمسنه سعی واهتمام ایله زیرا مصالح ناسده بونمنی کندی
نفسنه خدمتدن افضلدر شول جهتدنکه مصلحت غیرده مجبور کبیدر که
مرتبهٔ فرضدر وکندی خدمتنده مختاردر که مرتبهٔ نافله در فرض ایسه
نافله دن اقوی در وبردخی عندالعارفین مقصود اصلی نفسندن فنا
بولمقدر خدمت نفسانیه ایسه وارلق کتورر * حاجت خودرا جز
از سلطان مخواه * چون بخواهی یافت از دربان مخواه * حاجت
مخواهك مفعولیدر جز حرف استثنادر بو استثنایه مفرغ دیرلر نتکم
نظائری مرور ایتدی یافت کرچه ماضیدر ولکن ایکی فعلك اجتماعندن
فایده اولمامغله بو راده ونظائرنده مصدر معناسنه اخذ اولنور یافتن کبی پس
یافت بخواهك مفعولیدر ازما بعدنه متعلقدر (دربان قپوجی درکه پویی
کوزه در وبکلر (معنای بیت) بودر که کندی حاجتکی هیچ برفردن
استمه الاسلطان اعظمدن وانك حکمنده اولان اغنیادن طلب ایله
زیرا اغنالری جهتیله تحصیل مراده قادرلردر چونکه حاجتك سلطاندن
بولبسرسن واو قپودن وجوده کلك ممکندر پس قپوجیدن وانك
حکمنده اولان ضعفا وفقرادن استمه زیرا عاجزلردر ناظم قدس سره
حسان الوجوه دن طلبی تقدیم ایلدی زیرا انك اسعاف مرامه علامتی
ذاتی در سلطانك ایسه سلطنت وخزائنی اعتباریله در وبونده
اقطاب دخی داخل اولدی زیرا انلرك دخی اسماسی ذاتیه وکلیه در
ونظاهرده یدلرنده خزائن یوغیسه دخی قلبلرنده مساعدهٔ به داعیه
اولیجق توجه وهمت دل ایله سهولتله حصول پذیر اولور نتکم
حدیثده کلور (اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور) یعنی
من اهل الفناء وحقك غیریدن اول غیرده اسماء الٓهیه ملاحظه سیله در
والا خلقك اغنیاسی دخی فقرادر قال تعالی (یا ایها الناس انتم الفقراء
الی الله) یعنی حقه افتقارکی بلدکسه فنغی بابدن طلب ایتسك حقدن
طلبه راجعدر که باب اکا وسیله در * از وفات دشمنان شادی مکن *
از کسی پیش کسی دادی مکن * تقدیری مکن شادی از وفات دشمنان
دیمکدر که حرف جر شادی یه متعلقدر وشادی مکنه مفعولدر
ایکنجی از دادی یه متعلقدر دادی دخی مکنه مفعولدر پیش دادی یه
ظرفدر تقدیری مکن دادی از کسی پیش کسی دیمکدر (وفات موتدر

وفی دندر ضمله که برنسنه تمام اولوب غایتــه ایرمکدر پس مونه وفات
دیدکلری عمرك تمــامنده اولمق حسبیله در و بوندن اخذ اولنــدیکه
وفات‌ده تا اصلیــه دکلدر فوائده اصلیــه اولدیغی کبی (شادی‌ده یا
مصدریه‌در شاد اولمق معناسنه (دادی‌ده یا مصدریه‌در طلب عدل
وداد معنــاسنه حاکم حضورنده ایسه داد وفریاد دیمك خصمنــدن
شکایتدن ناشی اولمغــله داد دالین ایله شکایت معنــاسنه‌ده استعمال
اولندی (معنــای بیت) بودرکه دشمنلرك موتندن مسرور اولمق ایله
زیرا دوران سنی‌ده انلرك اردنجه چوق مدت آلیقومز بلکه (الدنیــا
ساعة) موجبنجه عمر دنیا برساعت کبی کذر ایدر وکسه یه بقاسی اولماز
پس برساعت عمر ایچنده کندی غمن قویوب غیرك موتیله فرحنــاك
اولمقدن نه حاصل اولور مکرکه سجدهٔ شکری موجب نسنــه اوله
نتکم جناب نبوت صلی الله علیــه وسلم غزوهٔ بدرده سرابی جهلی
مقطوع کوردکده شکرا بش کره سجده ایتدیلر ودخی کسه‌دن کسه
اوکنده ویانــده شکایت ایلمه زیرا ضرری وار فایده سی یوقدر
مکرکه عدل ایچون سلطانه شکایت ایلیه‌سن وخصمکدن داد خواه
اولاسن وحالکی حقه عرض ایده سن ویاخلقــه عرض ایتدوکك
صورتده مرادك تشکی اولمیــه بلکه المکی دفع ویرای تسلی اولا که
اکا حکایت دیرلر زیرا لسان عارفه شکایت دوشمز بعــد ذا بو بیتك
ماقبلنه مناسبتی بوقدر ظاهر بودرکه محشلر بونی محلندن رفع ونامحله
وضع ایتمشلردر و بوکتابك اکثر مواضعی ملعبهٔ جهلا اولمشدر والله علیم
بمایصنعون   * * درصفت سخت دل میکوید * *

* سخت دل راسه علامت یافتم * چون بدیدم روی ازوی تافتم *

تقــدیری یافتم سه علامت سخت دلرا دیمکدر که یافتم ماضی متکلم
وحــده در سه علامت آنك مفعولیــدر سخت دل اده را لام جاره
معناسنه در که یافتمه متعلقدر چون بدیدم جمله سی شرطیه بدید روی
تافتمــك مفعولیدر واز اکا متعلقدر و بعــد الجمله جزا در سخت دل
صفت مشبهه‌در قاتی دللو و یورکلو معناســنه ودقائقــده کلورکه
سخت محکمدر مقابلی سست درکه ککشکدر سختك ترکیده معناسی
برکدر برك یوزلو دیمــك یرده عجم سخت روی دیر برکلکه قاتیلق لازم

اولديغندن اوتوری مجازا قاتی یه سخت دیرلر قاتی ککسك دیجك یرده
عجم سخت سست دیر قاتیلغــه سختی دیرلر یافتم مصــدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعی یابد کلور تافتم تاء مثناة فوقانیه ایله مصدری
تافتن دیر بوکمك معناســنه مضارعی تابد کلور (معنای بیت) بو درکه
قاتی کوکللو کسه ایچون اوچ علامت بولدم چون اول سخت دلی
کوردم آندن یوزمی بوکدم وچویردم اول اوچ علامت قبحهدن
اوتوری پس برکسهدن اعراض ایتمك قبحی حسبیله در بوخسه
بحسب الذات دکل و بویله دیمك دخی جائزدرکه چونکه فکر ایتدم کوردم
اول اوچ نسنهنك نهایت مرتبهده قبیح اولدیغی اندن اعراض وحذر
ایلدم تا که سخت دل اولمیام زیرا سخت دل اولان کسیه کلام حق
تأثیر ایتمز (ختم الله علی قلوبهم) زمرهسندن اولور وسختلغندن
بی مرحمت وشفقت اولوب اخر (وغضب الله علیهم) شرارهلری انك
اوزرنه دخی صاچلور * برضعیفان باشدش جور وستم * هم قناعت
نبودش یا بیش وکم * برجوره متعلق وجور باشدك فاعلی وشین مفعولیدر
یاقناعته متعلق وقناعت نبودك فاعلی وشین مفعولیدر ضعیفان ضعیفك
جمعیدر مقابلی قوی در بوراده مراد ضعف حالدر بوخسه ضعف
بدن دکل (جور ظلم یركوچ ایتمك معناسنه اصلنده حقدن عدول
ایتمكدر (ستم دخی ظلم معناسنهدر پس عطف تفسیری اولور قناعت
قسمتـه رضادر (بیش باء عربی ایله زاید (وكم ناقص در مقصود آز
وچوق دیمكدر اصلنده قناعت آزهدر ولکن آز وچوق یاننده برابر
اولدیغن اشعار ایچون مقابلی ایله جمع ایلدی (معنای بیت) بو درکه
اول سخت دلك برعلامتی بودر که انك ضعفا وفقرا وبی نام اونلر
اوزرنه ظلمی اولور وکوچ طوتر زیرا فی المثل قلبنده مرحمت خلق
اولنمامشدر وبرنشانی دخی بودر که انك چوغه وآزه قناعتی اولماز
یعنی ایکیسی انك یاننده برابر دکلدر بلکه چوق اولدیغی زمان منبسط
وآز اولدیغی وقتده منقبض اولوب نه کثیره شکر ونه قلیله صبر ایدر
زیرا قلبینك حقله آشناغی یوق وسر قضا وقدردن بی خبردر
* موعظت هرچند کویی بیشتر * در دل سختش نباشد کارکر *
موعظت کویی نك مفعولیدر بیشتر موعظهنك صفتیدر زیرا تقدیری

هر چند کو بنی موعظت بیشتر دیمکدر که موعظهٔ کثیره مراد در
در دل کار کرك ظرفیدر کار کر نباشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیر
موعظه در (موعظت تاء طویله ایله عادت عجم اوزرنه در که زیاده
دیجك یرده زیادت دیرلر هم تاء طویله یازرلر وهم تلفظ ایدرلر پس
موعظت ده تا خطاب ایچون دکلدر بلکه موعظه دیمکدر که
وعظدن اسمدر (وعظ شول زجردر که تخویفه مقارن اوله و بعضیلر
دیدیلر که وعظ قلبی ترقیق واثارهٔ خشیت ایدر و جهله تذکیردر
(چند عدد دن سؤالدر کم معناسنه نمقدار دیمکدر (بیشتر باء عربی ایله
زیاده رك معناسنه زیرا ترادات تفضلدر پس بو نسنه نك آرتوقلقده
فضلنی بیان ایتسلر بیشتی وافزوتی واکسکلکده کمتی دیرلر کار کر
اونکی کاف عربی وایکنجی فارسیدر (کار کر مؤثر معناسنه در زیرا
کار ایش و کر اداة فاعلدر ایشجی معناسنه آهنکرد مرجی دیمك
اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که سخت دلك بر علامتی دخی بودر که
هر نقدر زیاده موعظه سویلسك ونصیحت ایلسك ذل سختنده
مؤثر اولماز زیرا سنك خارا کبی در که سنکه باران تأثیر ایتمدیکی کبی
اکا دخی فیض پند کار ایتمز کویا اصمدر که اشتمز قال تعالی (ولهم
آذان لایسمعون بها) یعنی اذن که صمله قولاقدر کلام حق کوش
ایچون خلق اولنمش ایکن ماخلق له ده استعمال ایتمامکله اصم کبی

اولورلر سائر مشاعر وحواس وقوی دخی بو یله در * هر که عاری
باشدش ازحسن وحیا * از پی حاجت به پیش او میا * بو بیت دخی
محلنده دکلدر بالاده نظائری صفتده کرك ایدی ولکن ناسخلر بلامناسبة
یازمشلردر تقدیری هر کسی که باشد عاری ازحسن وحیا میابه پیش او از
پی حاجت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (عاری عریاندر حسن
بالاده ذکر اولنان روی خوبه اشارتدر تنکم تفصیل مرور ایتدی (حیا
انقباض نفسدر بر نسنه دن که فعلنده لوم واردر کشف عورت وفعل
معاصی کبی پس حیایه نجالته مؤدی اولان نسنه یی ترك لازم کلور
از پی تعلیل ایچوندر (پیش باء عجمی ایله جهات ستدن در قدام
معناسنه که او کدر که مقابلی صو کدر (میا نهی حاضردر مصدری
آمدن در کلمات معتلهسنده مستقبلا تنده میم بایه تبدیل اولنوب آید

وآینده دینلور پس اصلی مه آ اولورکه تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه هرکسنه که حسن و جمالدن عاری اوله وصبیح
الوجه اولیه حاجت ضرروریه کدن اوتوری انك ابوکنه ویانه کلمه
واکا عرض حاجت ایتمه زیرا مقضی المرام اولمزسن شول وجهدن که
زشت آدمك خساست ودنائت خواص ولوازمندندر وبی حیا و بی
ادب اولان دخی سنی صغر الیدردا ایتمکدن اوتانمز آخر یانندن تهی دست
ومحزون چقرسن * اهل دنیا را بمعنی مرده دان * تا نباشی همنشین
مرد کان * تقدیری دان اهل دنیا را بمعنی مرده دیمکدرکه اهل دنیا
دانك مفعول اولی ومرده ثانیسی و بمعنی اکا ظرفدر وهمنشین نباشی نك
مفعولیدر (اهل اهل الله خاصة الله درکه حقه مضاف اولورلر واهل
الآخرة خاصة الآخرة درکه اکا نسبت اولنور واهل الدنیا خاصة
الدنیادرکه نسبتلری دنیایه در پس اهلیتده اشنالق وانس اولمقلق
معناسی واردر بو جهتدن حقله اشنا وانس اولان جمله نك فوقنده درکه
انده اجنبیلك ووحشت یوقدر اصلا واهل آخرت حقدن اجنبی
وآخرتله اشنا واهل دنیا آخرتدن اجنبی ودنیاله اشنادر (معنی بوراده
صورت مقابلیدرا ولنده باء ظرفیه در (تا تحذیر ایچوندرکه صاقن دیمك
برده استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه اهل دنیایی معناده وحقیقتده
میت بیل اکر صورتده وظاهرده احیادن ایسه ده نتکم اهل اللهی واهل
آخرتی زنده بیل اکر موتادن ایسه ده زیرا حیات وممانده معتبر اولان
قلبك حالیدر انکچون قرآنده کافر دن میت ایله تعبیر اولنمشدر
ایمدی آکاه اول وصاقن مرده لرك همنشین ومصاحبی اولمیه سن
یعنی اهل دنیانك حب دنیاله قلبلری مرده اولمغله انلرله صحبت
ایتمك همان مرده ایله صحبت کبیدر پس بر قلبی آکاهله صحبت ایله
تا که بحکم الجوار انك حیاتندن سکا دخی حیات سریان ایده

* درصفت قناعت کوید *

* باقناعت ساز دائم ای پسر * کرچه هیچ از فقر نبود تلخ تر * باسازه
متعلقدر دائم اکا ظرفدر مصراع ثانی نك تقدیری کرچه نبود هیچ
تلخترازفقر دیمکدرکه تلختر نبودك فاعلی وجار ومجرور تلختره متعلقدر
واصل تقدیر کرچه نبود هیچ چیزی تلختر دیمکدرکه هیچ چیزی نبوده

فاعل

فاعل وتلختر فاعلك صفتيدر (ساز) امر حاضر بدر مصدری ساختن در
دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازند
دیرلر مصدر فرعیسی سازیدن کلور ساز یراق معناسنه دخی کلور
بوله یراغی ولوازمی کبی (کرچه بورایه عربیده ان وصلیه یرینه در
(فقرهدن مراد فقر صوریدر که غنا مقابلیدر یعنی عدیم المال واهل
ضرورت اولمقدر (معنای بیت) بودر که قسمته رضا ایله دوزل وقوشن
وکچن ونائم راه دین ده کنند که یراغ ایله اکرچه فقردن آجی ر ف
وزهرناك نسنه یوقدر انکیچون خلق ماله میل ایدر زیرا فقر ذاتی اوزرنه
مجبولدر پس اکر فقر برتلخ نسنه اولمیایدی ماله میل ایتمز وطلبکاری

اولمازدی * هر سحر برخیز واستغفار کن * فرصتی اکنون که داری
کار کن * تقدیری برخیز هر سحر وکن استغفار دیمکدر که هر سحر
برخیزه ظرفدر ومصراع ثانی نك تقدیری فرصتی که اکنون داری
کن کار دیمکدر که فرصتی مبتدا واکنون داری یه ظرفدر وبعد
الجمله مبتدایه صفتدر پس که نك تأخیری ضرورتله در والا موصوف
وصفت اراسنده رابطه در وکن جمله سی خبردر وجملهٔ خبریه ده
رابطه مبتدا محذوفدر تقدیری کار کن در آن فرصت دیمکدر (فرصت
ضمیله عزیدر نوبت معناسنه (سحر حرکت ایله قبیل الصبح در که
کیجه نك سدس اخیری در که عالم حقیقتدن اول وقتنده فلك قمره
بعض تأثیرات نزول ایدر (برخیز برتحسینیه لفظ ایچون زائده در اوائل
مصادر وافعال اوزرنه ادخال اولنور (خیز امر حاضر در مصدری
خیزیدن در اباق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی برخیزد کلور
(استغفار مغفرت وستر ذنوب طلب ایتمکدر (اکنون فتحله شمدی
معناسنه تخفیف ایدوب کنون دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که
هر سحر وقتنده فراشکدن قیام ایله وآبدست آل ونماز قیل وتوبه
واستغفار ایدوب والمستغفرین بالاسحار زمره سندن اول ووضوء
وصلوة اثناء بیتده درج اولندی زیرا فی الجمله احیاء لیل بولنمدقجه
بی طهارت تضرع ونیاز وتوبه واستغفار آثار صلحادن دکلدر
وبر فرصت ونوبت که شمدی طوترسن فوت اولمدن کار ایله یعنی
کذشته لره که خلیفه سن ونوبت حیات سکا دکمشدر عمرکرانمایه نك

قدرني بيل وغنيمت اكله وفائده لي ايش طوت كه عمـل صالحدر والا
تا كاه كذر ايدوب راه عقبا يه بي زاد كيـدرسن ووقت تدارك فوت

اوليجق كنند كه نوجهـله چاره ايدرسن فافهم * همنشين خويش را
غيبت مكن * غير شيطان بركسي لعنت مكن * غيبت مكنك مفعول
اولى وهمنشين ثانيسي در واصلنده مفعول بردر زيرا غيبت مكن لسان
عربي ده لاتغتب معنـاسنه در ومصراع ثاني دخي بويله دركه لاتلعن
على احد غير الشيطـان ديمكدر كه غيراحدك صفتيـدر ولعنت على
كلمه سيله مستعملدر (غيبت غين معجمه نك كسريله در معنـاسي غايب
بروجهله ذكر ايتمكدر كه اكراشتنسه ملول ومحزون اوله انكيچون مؤمنلر
اوزرنه حرامدر زيرا اذايي مشتملدر وقرآنده (ولايغتب بعضكم بعضا)
ديو تصريح بالنهي اولنمشدر (معناي بيت) بودر كه كندي مصاحب
وجليسكي غيبت ايتمه زيرا بلـكه كوشنه كيروب متأذي اوله
اذيت ايسـه حرامدر واشتمدوكي صورتده دخي امر منهي ارتكاب
ايتمش اولورسن وعلى كل حال جزاء بد وتنزل بولورسن وبلكه
همدمك اولميانلري اغيزكه المه ولسـانه كتورمه مكر كه فاسق اوله
نتكم حديثده كلور (لاغيبة لفـاسق) اكرچه بعض عارفين بونفيي
نهي معنـاسنه اخذ ايدوب غيبت فاسقدن دخي منع ايتمشدر ودخي
شيطـاندن غيري بركسه اوزرنه لعنت ايلمه يعني شيطـانه
لعنت ايله زيرا لعنتي نصله ثابتدر وشيطان انس دخي بويله در نتكم
تنزيلده كلور (شيـاطين الانس والجن) يعني انسك ماردلرنه دخي
خبث ذاتيـلرندن اوتوري لعنت اولنور زيرا شيطانله تمييز اولندي
وبونلر ظالم لنفسه اولمغـله (الا لعنة الله على الظـالمين) دنلدي
وبعض صلحا شيطانه لعنت ايتمدي دها نمي تلويث ايتمم ديو ولكن
قاريء قرآن مترجم حق اوليجق محل لعنتي قرآنده نيچه لعنت ايتمش اولماز
فافهم وبردخي بودر كه اهل تمكين مراتب اوزرنه جاري در پس صديق
اولان مقام فرق وبقاده اثرنبوي وآثارا كامله اقتفا ايدر وديمشلردر كه
اكثر لعنت شتمه محمولدر والا محلي ايسه فيها والا لاعنه مردود اولور

پس بلا سبب وبلا محل لعنتـدن حذر كركدر فافهم جدا * چون
شو دهر روز در عالم جديد * از كناهان توبه مي بايد كزيد * هر روز

شودك

شودك فاعلى وجديد مفعولى ودر اكا ظرفدر از توبه يه متعلقدر توبه
كزيدك مفعوليدر كزيد كزيدن معناسنه بايدك فاعليدر وبعد الجمله جزاء
شرطدر (جديد عربيدر يكى معناسنه عجم نو دير فتحله كه حديث الانشاء
اولان نسنه در (جد اصلنده قطع معناسنه در توبه جديد ديدكلرى
قطعى قريب العهد اولمغله در بورادندركه ليل ونهاره جديدان ديرلر
زيرا دائم تازه لنور (كزيد كاف عجمينك ضميله ماضيدر مصدرى
كزيدندركه اوزنلمكدر (معناى بيت) بودركه چون هركون عالمده
يكى اوله وتازلنه كناهلردن توبه اختيار ايتمك كرك يعنى توبه يى ده
تازه لمك لازمدر زيرا انسان خطادن خالى دكلدر مقصود كيجه وكوندز
ولكن احدهما ايله اخردن اكتفا ايلدى ولكن روزكه عرب يوم ديرآن
غير منقسمدن دخى عبارت اولور پس توبه رجوع دائمه محمولدر كرك
كيجه وكرك كوندز ورجوع دائم توبه عارفيندر زيرا انلر طرفة العين
حقدن غافل ومنفك اولمازلر فافهم * هركرا ترسى نباشد ازخدا *
* حق بترساند زهرچيزى ورا * بونك تقديرى ديمكدر كه هركسى كه
اورا نباشد ترسى ازخدا بترساندن حق زهرچيزى ورا پس هركسى
مبتدا ترسى نباشدك فاعلى اورا مفعول غير صريحى زيرا را لام جاره
معناسنه در از ترسى يه متعلقدر وبعد الجمله كه رابطه سيله مبتدايه
صفتدر حق بترساندك فاعلى وحرف اكا متعلق ورا انك مفعوليدر
اصلنده اورا در ترسى اخرنده يازايده در ترس فتحله قورقودر خوف
معناسنه وحلبى ده كلوركه ترسيدن لفظندن اسم مصدر در ترسيدن
قورقمقدر بترساند متعدى در مصدرى ترسانيدندر قورقتمق
تخويف كبى (معناى بيت) بودركه هركس كه انك حقدن خوفى
اولميه وغضب وعقابندن حذر قلميه حق تعالى آنى هرشيدن
قورقيدر وفزعه دوشر وربوندن فهم اولنديكه شول كسه كه الله
تعالينك جلالى وهيبتندن خوف ايده واسماء قهريه سنى ذكر ايدوب
مؤاخذه سندن خشيته دوشه جميع اشيا اندن تهيب ايلر وكندى
آنلردن امن اوزرنه اولور مكركه خوفله مأمور اولديغى كسه دن
خوف ايده الله تعالى دن خوف ايتمين كبى قال الله تعالى (ياموسى خف
من الذى لايخاف منى) فافهم * تا تونى حاجت مسكين برآر *

* تا برارد حاجت را کردکار * تا توانی بر آره ظرف وحاجت برآرك مفعوليدر کردکار براردك فاعلی وحاجت مفعولی وجمله سی تعليليه در مسکین من لاشیء له معناسنه در مراد مطلقا فقیر وضعیفدر کردکار کاف اولینك عربیتی وکسریله وثانیه نك عجمیتی ایله فعال معناسنه درکه الله تعالی در تتکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودرکه مادام که قادرسن مسکین وفقیر وضعیفك حاجتنی بوقاری کتور یعنی ضرر ورنجی دفع ایله ومرادکی روا قیل ودستکیری اول تا که فعال لمایرید اولان الله تعالی سنك حاجتکی یرده قومیه ورفع ایدوب وجوده کتوره زیرا (انماهی اعمالکم ترد علیکم) موجبنجه هرکس عملنه کوره بولور محسنه احسان ومسیئه اساءت اولنور تتکم اسم عدلك حکمی بودر فافهم

* هست مالت جمله درکف عاریت * کر بماند از تو باشد زاریت *

هست بوراده است معناسنه تقدیری مالت جمله عاریت است درکف دیمکدرکه مالت مبتدا وجمله آنی تأکیددر عربی ایله تقدیری مالك کله دیمکدر پس مالت ده تا خطاب ایچوندر وعاریت خبر ودر کاظرف وقیددر مصراع ثانی شرط وجزادر از بماند متعلقدر زاریت باشدك مفعولیدر حذف مضافله تقدیری سبب زاری‌ات دیمکدر که یا مصدریه وتا خطاب ایچوندر کف اصلنده تشدیدله در الی آیه سنده مشهوردر ولکن یده دخی اطلاق اولنور کما فی القاموس عاریت ده یا اصلنده مشدددر وتا اصلیه در عادت عجم اوزرنه طویله یازیلور وتلفظ دخی اولنور عرب عاریه دیر قاموسده کلورکه عاریه تشدیدله در تخفیف دخی اولنور بین الناس تداول اولنان نسنه در جمعی عواری کلور تشدیدله وتخفیفله ذکره فی العور علی انها واویة وعربك تعاورنا العواری دیدکاری کالدلدر وتعاور تداول وتناوب معناسنه درکویا برنوبت بیز وبرنوبت مستعیر ایچون اولور وفقهده کلورکه عاریه بلاعوض تملیك اولنان منفعتدر اکر عوضله اولورسه کاجاره دیرلر (معنای بیت) بودرکه سنك الکده اولان جمله مالك عاریه درکه سندن استرداد ایدرلر ویانکه قالماز اکر اول مال سندن صکره قالورسه نالان وکریان اولمغه سبب اولور پس خلافت حقله اول مالی محلنه تسلیم ایله وضروری الکدن چقمدن اختیارکله انفاق ایت قال الله تعالی

(وانفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) يعني سزده اولان مال اصالة
سزك دكلدر بلكه سز وكيل وخليفه سزكه طرف حقدن بطريق
العاريه والامانه متصرف سز بوجهتدن حقك مالني راه حقده بنه
امر حقله انفاق ايديكوز اشته بومعنادندركه عارف بومال حقكدر پس
بكا انك زكاتي ويرمك لازم كلمز ديه مززيرا حق زكاتله امرايتمشدر
بومعنادن خلافه زكوة ويرر عارفه * عاريت را بازمى بايد سپرد *
* هيچ كس ديدى كه زر باخود ببرد * عاريت سپردك مفعولي وسپرد
دخي سپردن معناسنه بايدك فاعليدر هيچ كس مابعدنه مفعولدر زر
ببردك مفعول صريحي وياخود غير صريحيدر وبعد الجمله كه
رابطه سيله هيچ كسه صفتدر (سپرد سين مهمله وباء عجميك ضمدرله
ماضيدر بوراده مصدر معناسنه دركه اصمرلمق وطپشرمق معناسنه
تسليم كبي مضارعنده سپارد دديرلر الف زياده سيله وبلا الف سپرد
دخي جائزدر (ديدى مضارع مخاطبدركه استفهامي متضمندر (زر
خصوص اوزرنه آلتوندر بوراده مطلق مالدن عبارتدر ماقبلي
قرينه سيله زر تخصيص اولنديغي قلبه سائردن الصق وادخاره اوفق
اولمق حسبيله در (معناى بيت) بودركه عاريتي كيرو يعني صاحبنه
طپشرمق وتسليم ايلمك كركدر يعني معير اولان كسنه عاقبت عاريتي
مستعير اليندن استرداد ايتملودر انكچون عرب تعاورنا العوارى ديدى
يعني ايدي‌ء ناسده اولان امورك جمله سي كرك اموال وكرك مناصب
عواريدركه نوبت بنوبت تعاور وتداول اولنور وبركسنه باقي قالماز
وهيچ كسنه يي كوردكمي كه مالي كنديله قبره كوتردي يعني كورمدك
پس مالك استصحاب اولنديغي اولمجق عاريه اولان نسنه يي تملك
ديمك كذب كبيدر وموجودي مصروف قلمامق خطادر ودنيايه تعلق
ايتمك غرور وغفلتدر * حاصل ازدنيا چه باشد اى امين * نه كزي كرباس
ويك پاره زمين * چه باشد حاصل از دنيا ديمكدر كه چه اسم استفهام
ومبتدادر عربي ايله اى شيء ديمكدر حاصل باشدك مفعولي وجار
ومجرور حاصله متعلقدر عربي ايله تقديري اى شيء يكون حاصلا
من الدنيانه كزى حاصلي بياندر باشد از دنيانه كزى ديمكدر بوتقدير
اوزره حاصل فاعل ونه كزى مفعول اولور كرباس تمييزدر پاره نه كز

اوزرنه معطوفدر زمين اني بياندر و في الحقيقه تقديرى و باشد يك پاره
زمين ديمكدر (امين خائنك مقابلي در كه امانته وجه شرعى اوزره
متصرفدر مراد امين دين ودنيادر (نه نونك ضمى وهانك سكونيله
طقوز در نه فلك ديرلر افلاك تسعه معناسنه كزى ده يازايده در (كز
كاف عجمى وزاء عربى ايله آرشون ديمكدر ذراع كبى آرش دخى
بويله در همزه نك فتحى وراءنك كسريله شكم بعض نسخ ده واقع
اولمشدر (كرباس قدن ابيضدن اولان ثوبدر قاموسده كلور كه
كرباس معربدر فارسيسى فتحله در تغييره سبب فعلال وزنينك غرت
وندرتى در يك پاره زمين برقطعه يرديمكدر كه قبردر زمين بالاده شرح
اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اى مؤمن امين دنيادن ومتاع دنيادن
نه حاصل اولور يعنى غايتنده حاصل نواور طقوز ارشون بياض پنبه بزى
اولور كه كفندر و برپارچه ير اولوركه قبردر يعنى لباسك و متاعك كفن
وقبر اولوب ماعداسى الكدن چقر وغيريلرك تصرفنه داخل اولور
پس بومعنى خاطرك ده راسخ اولوب اكا كوره تدارككده اول قال تعالى
(ولاتنس نصيبك من الدنيا) بعض اهل تفسير ديمشلردركه نصيبدن
مراد كفندر يعنى قارون كه بوقدر خزائنه مالك اولدى ودنيادن
نصيبى بركفن اولديغن بيلمدى وآخر خسفله جزاسن بولدى بوراده
ناظم قدس سره طقوز ذراعى تصريح ايلدى زيرا جماعت كفن وحدتده
ثوب كبيدندركه بحسب الغالب جامه طقوز ارشوندن حاصل اولور
وقبر خصوصنده يك پاره ديدى زيرا ميتك طولى وقصرينه كوره در
و بردخى يك پاره بر مقدار ديمكدر و بعض نسخه ده دوسه كز زمين
دوشمشدر ولكن ناسخلرك تصرفاتندندر صحيح اولان اولكيدر فافهم
هرچه دادى درزه حق آن تست وانچه ماند آن بلاى جان تست*
تقديرى هرچيزى كه دادى درزه حق آن تست وآن چيزى كه ماند
آن بلاى جان تست ديمكدركه چه لفظى ايكى محلده دخى چيز معناسنه
ومبتدادر دادى و بعد الجمله محذوف اولانكه رابطه سيله مبتدايه
صفتدر آن تست كسر نونله خبردر وماند جمله سى دخى ايكنجى چيزه
صفتدر آن مبتداء ثانى در بلا خبر و بعد الجمله چيزه خبردر (آن تست
سنككدر ديمكدر آن آن انكدر ازان منست بنمدر ازان ماست بزمدر

معناى

(معنای بیت) بودر که هرنسنه که حق یولنده یعنی رضاء حق
ایچون ویردك اول سنکدر یعنی آخرتده انکله منتفع اولورسن واول
نسنه که سندن صکره قالدی اول سنك بلای جانکدر زیرا محاسبه
اولنورسن وانفاقك دخی غرض نفس ایچون وسبیل شیطانده اولسه
اولدخی مال مدخرکبی مضردر زیرا صاحب المال نره دن کسب ایتدی
ونره یه صرف ایلدی ونیچون انفاق ایتمدی دیوجمله سندن مسئولدر
فافهم * هرکه باندك زحق راضی شود * حاجت اورا خدا قاضی شود *
تقدیری هرکسی که شود راضی زحق باندك شود خدا قاضی حاجت
اورا دیمکدرکه زحق راضی یه و باندخی اکا متعلقدر خدا ایکنجی شودك
فاعلی وقاضی مفعولی وحاجت قاضی نك مفعولیدر مفردات ظاهر در
(معنای بیت) بودر که هرکسه که حق تعالی دن آزه راضی اوله خدا
انك حاجتنی قضا وحکم ایدیجی وکن خطا بیله وجوده کتوریجی اوله
ورزقی اکسك اولمیه وآزی چوق وله ویاخود اهل رضا اولان کسه نك
جمیع حاجاتی مقضیه ومستجاب الدعوه اوله بونده اهل قناعت
ورضانك نفسی مؤثر اولمغه رمز واردر زیرا قسمته رضا حقدن رضادر
وحقله اولان من کان لله کان الله له وفقنجه هرخصوصنده مساعده
الهیه دن خالی دکلدر * هست دنیا برمثال خانهٔ * بکذر ازوی کرتو
خود مردانهٔ * بو بیت اکثر نسخه ده یوقدر وموجود اولان نسخه ده دخی
خانه یرینه جیفه یازلمشدر فاما صحیح دکلدر زیرا قافیه درست اولماز
(هست) است معناسنه ادات خبردرکه بحسب المعنی آخر مصراعه
قیدر تقدیری دنیا برمثال خانه ایست دیمکدرکه دنیا مبتدا و برمثال
خبردر ویاخود هست حاصل وکائن معناسنه مقدم خبر ودنیا مؤخر
مبتدادر بکذر ازوی جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو مبتدا
وخود آنی تأکید ومردانه خبردر مثال برنسنه نك صفتیدر خانهٔ ده
یا زایده ویا وحدت ایچون خانه دن مراد مسافرخانه در مردانهٔ ده
یا خطاب ویا نسبت ایچوندر (معنای بیت) بودرکه دنیا برمسافرخانه کبی
درکه خان کبی قونان کوچر پس سن دخی اکا تعلق کوسترمه واوراده کچ
اکر مردان حقه منسوب ایسك یعنی اکر علو همتك وار ایسه ومنزل مراده
وصول دلرسك یول اوزرنده قونمه وزوق انده کسه دخی شول براغاج

سایه سنه نزول ایدن کبی اول که اوراده اقامت ایله کوچ کیت
* هست دنیا بر مثال قنطره * بکذر از وی کر تو داری ره بره *
بونك دخی اعرابی اولکی کبیدر تو داری نك تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر
رو داری نك مفعول صریحی و بره غیر صریحیدر قنطره عربیدر که
کوپری معناسنه بعض علما انی طاش کوپری یه تخصیص ایتمشدر
جسرا عمدر بره ده باحرف تعدی دیدکلریدر که تعلق مجرد ایچوندر
(ره هاء ساکنه ایله یولدر بوراده قافیه ایچون اسکان اولنماز واکر
اسکان اولنورسه قنطره ده دخی لاجل الضرورة اسکان اولنور (معنای
بیت) بودرکه دنیا برکوپری مثالی اوزرنه در یعنی کوپری یه بکزر
نسنه درکه محل قرار دکل بلکه محل عبوردر ایمدی سن اول کوپری
اوزرنده طورمه واندن کذر ایله اکر بوزنی یوله طوترسن یعنی اکر
رهرو وطالب منزل ایسك یولجی بولده یراشور دیدکاری کبی سندخی
یولکه کت ومحل اقامت اولمیان برده اقامت ایلمه نتکم حدیثده کلور
(کن فی الدنیا کانك غریب اوعابر سبیل) بوندن مقصود ماسوادن
قطع علاقه ووصل مولایه عزیمت واسبابنه تشبثدر * هرکه سازد
برسر پل خانهٔ * نیست او عاقل بود دیوانهٔ * تقدیری هرکسی که
دیمکدرکه خانهٔ سازدك مفعولی اولوب بعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه
هرکسی مبتدادر مصراع ثانی نك عربی ایله تقدیری لیس هو عاقلا
بل یکون مجنونا دیمکدرکه اولفظی نیستك فاعلی و عاقل مفعولی
و بعد الجمله خبردر مابعدی تصریح بما علم التزاما قبیلندندرکه معنای
اضرابی مشتملدر پل بای عجمی ایله اکثر لغاتده بای مضمومه ده درج
اولنمشدر ولکن نعمة الله فتحه ده دخی یازمشدر (پل کوپری در کوپری
باشی اوزره دیمك کوپری اوستنده دیمکدر زیرا لسان عامه ده کوپری باشی
کوپرینك ایکی طرفیدر مقصود الیسه بو دکلدر بلکه کوپرینك باشی
اوزره درکه خلق اوستنه و باشنه بصوب کچرلر خانهٔ ده یازایده در دیوانهٔ ده
کبی (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کوپری اوستنده خانه دوزه واو بنا
ایلیه اوکسه عاقل دکل بلکه دیوانه درز یرا بناسی محلنده دکلدر وحضرت
عیسی علیه السلام بیورمشدرکه (الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها)
یعنی دنیا برکوپری کبیدر پس اوزرندن عبور ایدك وانی عمارت ایتمك یعنی

اوزرنده

اوزرنده بناقومكز ومحل ذم ده كلور كه سيدوا شديدا واملو بعيدا يعنى
اهـل دنيا طول امله دوشوب شدادى بنالر قورديلر وعمـارتلر ايلديلر
ودنياده مخلدا اولمق اعتقادنى ايهام اتديلر بو اعتقاد ايسه خطا و بوحال

ايسه غفلت محضه در * ازخدا نبود غنا جستن روا * هست مؤمن را
غنا رنج وعنـا * تقديرى نبود جستن غنا ازخدا روا غنا رنج وعنا است
مؤمن را ديمكدركه جستن نبودك فاعلى وروا مفعوليدر غنا جستنك
مفعولى وازخدا اكا متعلقدر وايكنجى غنا مبتدا ورنج خبر ومؤمن را خبره
متعلقدر زيرا رالام جاره معناسنه در وهست بورده است معناسنه دركه
معنـاده آخر مصراعه قيـد در جستن ضم جيم عربى ايله استمكدر
مضارعنده سين واو ويايه قلب اولنوب جويد وجوينده ديرلر اكرچه
مصدر جوييدن دخى كلور ولكن مصدر فرعيدر وبعضيلر فرق ايدوب
جوييدن آرامق وجستن استمكدر ديمشلر نتكم جست وجو ديرلر ولكن
ارامق معنـاسنك مآلى دخى طلبدر عنا عين مهمله نك فتحيله عربى در
نصب معناسـنه نصب اصلنده حركتدن حاصل اولان تعبدر ولكن
بورده مطلق عنا تعبدر (معناى بيت) بودركه خدادن غنـا ودولت
طلب ايتمك روا وجائز اولماز يعنى اهل اخرت يانده رايج نسنه دكلدر
زيرا غنـا ومال مؤمن كامله رنج وزحمتدر رنج وتعب ايسـه باردر
وانسانك اوزرنده بار اخرت واريكن بار دنيا وغم وغصهٔ ماسوايى نيلر
واسم غنى چكمك غنـاء نفسى بولمق ايچون در بوخسه غنـاء دنيايى
وجدان ايچون دكل وبن عهدهٔ غنادن كلورم ديمك قورى دعوادر

وطريق فقر طريق نبوى در * فقر ودرويشى شفـاى مؤمنست *
* زانكه اندروى صفاى مؤمنست * فقر مبتدا وشفا خبردر واندروى
مقدم خبر وصفا مؤخر مبتدادر مصراع ثانى نك تقديرى زان سبب كه
اندروى هست صفاء مؤمن ديمكدركه اولكى است اصلى اوزرنه دركه
در معنـاسنه در وايكنجى است هست معناسـنه در وارد ر ديمكدر
انكچون معناده آخر خبره قيد در وجمله سى تعليليه اولور درويشى ده
يامصدريه در پس فقر ودرويشى برمعنـايه در فقير ودرويش
برمعنـايه اولديغى كبى شفا كسرله شفاندر فتحله كه طرف معناسـنه
ومرضدن شفا ديدكلرى طرف سلامت بولمقدر (معناى بيت) بودركه

فقر ودر و يشلك مؤمنه شفادراول سببدنكه اول درو يشلكده مؤمنه صفا واردر يعني مؤمنك قلبي كدورت ماسوائله پاس طوتمش ومؤمن انك غم وغصه سيله مريض اولمق مرتبه سنه يتمش وفقر وفاقه اول كدورتي ازاله ايتمكه صيقل كبي درزيرا ابتلادر ابتلا ايسه جلاء دله وسيله در والانبيا واوليا مبتلي اولمزدي وجلاء دل دخي عكس انوار الهيه يي مستلزمدركه مقصود بالذات نور تجلينك انعكاسيدر پس بو صفا حاصل اولنجق مرض غصه يه دخي شفا حاصل اولور * مال واولادت يعني دشمنند * كرچه نزديك تو چشم روشنند * مال مبتدا يعني اكا ظرفدر دشمنند خبردر آخرنده ند ادات جمعدر كرچه عربي ده ان وصليه يرينه در نزديك ظرفدر عند معناسنه مظروفي محذوفدر كرچه مال واولادت نزديك تو تقديرنده دركه چشم اول محذوفه خبردر چشم روشن نور ديده معناسنه پس اصلي سبب روشنائي چشمدر وجائزدركه بطريق المبالغه اوله نتكم ديرلر فلان كسه بنم كورركوزم وطوترالمدر (معناى بيت) بودركه سنك اموال واولادك معناده وحقيقتده دشمنلردر زيرا طريق رهزنلريدر اكرچه سنك يانكده ديده لريكك سبب روشناسيدر وياخود سنك روشن ديده لركدر كويا دنيايه انلرايله نظر ايدرسك واولاده قرة العين ديرلر زيرا كوزلر انلرله ساكن اولوب غيريه نظر ايتمزلر وياخود انسان انلرله مسرور اولور * انما اموالكم را يادكير * مال وملك اين جهانرا بادكير * يادكير اذكر معناسنه اولوب انما اموالكم بحسب اللفظ اكا مفعول اولور مراد (انما اموالكم واولادكم فتنة) آيتنك مضمونيدر اولكي ياد ياء مثناه ايله ذكر معناسنه ايكنجي باء موحده ايله يل معناسنه ريح كبي مال وملك جهاني بونده ريحه تشبيه واردر زيرا ريح كبي تيز كذر ايدر وهيچ برفردك يدنده باقي قالميوب صاور يلوب كيدر (معناى بيت) بودركه (انما اموالكم واولادكم) آيتني ذكر ومضموني فكر ايله زيرا الله تعالى بوايكيسني فتنه قلمشدركه عبادى انلرله امتحان ايدرتا كه حقه مشغول اولنلر غيره مشغول بريرندن ممتاز اوله وبو جهانك مال وملكني يل طوت يعني يل كبي عد ايله كه سريع الانقضا ووجودي عدم مثابه سنده برموهوم نسنه در وآثار

صوبه

صویه طیانمق اولمدیغی کبی اسریله دخی اعتماد یوقدر فافهم
* مردره را بود دنیا سود نیست * هرکزش اندیشه از نابود نیست *
بود دنیا مبتدا مردره اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در سود
مفعولیدر نیستك عربی ایله تقدیری لیس مفیدا دیمکدر بعد الجمله
خبردر و بویله دیمك دخی جائزدرکه نیست مردره را بود دنیا سود
مصراع ثانینك تقدیری هرکز نیست اورا اندیشه از نابود دیمکدرکه
اورا ایسته متعلقدر اندیشه فاعلیدر حرف جر اندیشه یه متعلقدر عربی
ایله تقدیری لیس له فکر وغم من المعدوم اصلا ای فی وقت من الاوقات
ومعناه لیس له ذلك لا جزئیا ولا کلیا مردراه سالك راه حق در بود
وجوددرکه وارلقدر نابود مقابلیدرکه یوقلقدر (معنای بیت)
بودرکه سالك راه حق ایچون دنیانك وجودی مفید دکلدر یعنی انك
وارلغندن اکا فرح کلمز وهرکز یوقلقدن دخی غم وغصه سی یوقدر
الحاصل نه وارلغنه سوینور ونه خود یوقلغنه برینور قال تعالی
(لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم) وجهی بودرکه
عارف بالله رسم سوایی صحیفهٔ خاطردن تراش ایلمش ونقش اضافاتی
سلمش در بو جهتدن حقدن غیری قیدی یوقدر * هرکرا از صدق دل
صافی بود * خرقهٔ ولقمهٔ کافی بود * تقدیری هر که بودا ورا دل
صافی از سر صدق بود خرقهٔ ولقمهٔ کافی دیمکدر که اورا بودك مفعول
غیر صریحی ودل فاعلی وصافی مفعول صریحیدر واز صدق
صافی یی تعلیلدر خرقه بودك فاعلی وکافی مفعولیدر صدق سرا
وعلانیة حقه موافقتدر وفی الحقیقه شوایب صفات نفسانیه دن
تخلصدر صفو دخی شوبدن خالصدر خرقه ده یاوحدت ایچوندر
لقمه ده کی کبی (خرقه اصلنده بر پاره بزدر صکره درویشلر جبه سنده
استعمال اولندی بز پاره لریله مرقع اولمغله صکره مرقعه وغیر مرقعه
اطلاق اولندی لقمه لقم دندر فتحله ابتلاع معناسنه (لقمه ضمله
وفتحله ابتلاع ایچون تهیئه اولنان نسنه در (کافی کفایتدندر کفایت
اول نسنه درکه انده سد ضرورت وبلوغ مراد اوله (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که صدقاوجندن قلبی صافی اوله یعنی اهل صدق
اولدیغندن اوتوری آینهٔ قلبنده کدورت اولمیه اول کمسیه بر خرقه

وبر لقمه کفایت ایدیجی اولور یعنی تزین وتنعم قیدنده وغمنده اولماز
بلکه غداء سرسری وخرقهٔ درویشانه قائل اولور ناظم قدس سره
بوراده مسکنی ذکر ایتمدی زیرا مسکن عند اهل التجرد ضروریاتدن
دکلدر بلکه مغاره لرده وخرابانده اولمق دخی قابلدر مکر که متأهل
وصاحب العیال اوله بوصورتده مسکن ضروریدر * انکه در بند
زیادت میشود * دور آن اهل سعادت میشود * تقدیری آن کسی که
میشود در بند زیادت میشود دور از اهل سعادت دیمکدر که اعرابی
ظاهردر بند قید معناسنه در زیادت عادت عجم اوزرنه تاء طویله ایله
مرسوم وملفوظدر اهل سعادتدن مراد سعادت عظمی صاحبلریدر که
توفیق الهی کمال ذاتیلرنه مساعده ایتمشدر که انلر مقربون در
(معنای بیت) بودر که اول کسه که خرقه ولقمه وجرعه دن زیاده
قیدنده اوله اول کسه اهل سعادتدن یعنی انلرك مقاماتندن ساقط
وقربلرندن بعید اولور زیرا هرکس تجردنده ومقربونله مناسبت
معنویه سنه کوره بولور * بندکان حق چوجانرا باختند * اسب همت
تا ثریا تاختند * تقدیری چو باختند بندکان حق جانرا تاختند
اسب همت تا ثریا دیمکدر که بوتقدیردن اعرابی ظاهردر باختند جمع
ماضیدر مصدری باختن دراوینامق معناسنه مضارعنده بازد وبازنده
دیرلر ومصدر فرعیسی بازیدن کلور که بودخی مستعملدر همت بالاده
شرح اولنمشدر ثریا ثروتدن در کثرت معناسنه زیرا ثریا یدی عدد
یلدزدر که آلتیسی ظاهر وبری خفیدر واصلنده اون ایکیدر که
یدنجیسی ایله عرب امتحان ابصار ایدر واون ایکی یه وارنجه رسول الله
صلی الله علیه وسلم محسوس وغیریه غیر محسوسدر زیرا حدت بصر
اعتدال مزاجه تابعدر مزاج نبوی ایسه اعدل الامزجه ایدی تا ثریاده
تا انتهاء غایت ایچوندر حتی کبی تاختن چاپمقدر که قوشمق وایوملك
دخی دیرلر مضارعنده تازایه قلب اولنوب تازد وتازنده دیرلر
ومصدر تازیدن دخی کلور که مصدر فرعیدر (معنای بیت)
بودر که حق قوللری یعنی عبد محض حق اولانلر چونکه جانلرك
اویناديلر ومیدان فنایه سرلرن قویوب وجوددن ال یودیلر
فرس همتی اولکر یلدزنه دك بسکردیلر یعنی چاپدردیلر ولکن سوق

معناسنی متضمن اولوب سوردیلر دیمك اولمغله لازم متعدی مقامنده
استعمال اولندی مقصود علوهمت وعالم قدسه حركتلرن بیاندر زیرا
ثریا وعیوق وامثالی علوده مثلدر نتكم من الثری الی الثریا واین الثریا
من ید المتطاول دیرلر و بوندن مفهوم اولدیكه علی عظیمه وصول
وحرم حقیقته دخول عناصر سفلیه نك احكامندن خروج و بلكه
جاندن دخی فناسیله حاصل اولور والا جان وجهانی و یرمین بوی
جاناندن نه آلور وتجارتندن نه بولور فاعرفه * تانبازی درره اوهرچه
هست * انچه می باید بجا آید بد ست * بونك تقدیری تانبازی درره
اوهرچیزی كه اوهست بجا آید بد ست انچه می باید دیمكدر كه تامادم
معناسنه‌در (نبازی فعل مضارع مخاطب منفی در ودرا كا ظرفدر
وهرچیزی مفعولدر واوهست مبتدا وخبر اولوب هرچیزی یه صفتدر
(هست موجودست دیمكدر (انچه یعنی آن چیزی كه می باید جمله سی
آیدك فاعلیدر (بدست آیده ظرفدر (معنای بیت) بودر كه مادام كه
انك یعنی حقك یولنده هرنه كه واردر موجودی او ینامیه سن وجان
وباشی فدا قلمیه سن اول نسنه كه كركدر ولازمدر قننده اله كاور یعنی
كلمز مقصود بودر كه افنای وجود ایتدكجه وصل الهی حاصل
اولماز پس سن اكا وجود فانی بی بدل ایدرسن اولدخی سكا وجود
باقی اعطا ایدر كه اخذ منهم واخذوا منه دیدكلری بودر

* * درفضل سخا كوید * *

* درسخا كوش ای برادر درسخا * تا بیابی از پس شدت رخا *
دركوشه ظرفدر ایكنجی درآنی تأكیددر رخا بیابی نك مفعولی وجار
ومجرور اكا متعلقدر و بعد الجمله تعلیلدر (سخا بالاده سبق ایتدوكی
اوزره علی قدر الحاجه اولان عطادر كه رأی معطی یه مفوضدر
(كوش كاف عربی نك ضمیله امردر مصدری كوشیدن در دورشمق
معناسنه (پس باء عجمی ایله صكره وارد معناسنه (شدت اشتداددن
اسمدر سخت اولمق معناسنه (شد فتحله عقد قوی در فرج بعد الشده
دیرلر غم ومحنتدن صكره كشف معناسنه (رخا فتحله وخاء معجمه ایله
عربیدر سعة العیش معناسنه اكثریا رخا وشدت بری برینك
مقابله سنده ذكر اولنور كما ورد فی الحدیث (تعرف الی الله فی الرخاء

يعرفك فى الشدة (معناى بيت) بودركه اى برادر سخايه چالش سخايه
تا كه شدتدن وقحطدن صكره رخا ووسعت عيش بولاسن يعنى غم
وغصه‌دن نجات بولوب مسرور وخندان اوله سن مقصود جود
وسخانك بو مقوله معناده مؤثر اولديغن بياندر زيرا سخاده محتاجه
شرح صدر واردر جزا ايسه عمل جنسندندر فى المثل كما تدين تدان
فافهم * باش پيوسته جوانمرد اى اخى * زانكه نبود دوزخى هرگز سخى *
پيوسته باشه ظرفدر دائما معناسنه جوانمرد مفعولدر زانكه تعليلدر
زان سبب كه معناسنه هرگز سخى نبودك فاعلى ودوزخى مفعوليدر
(پيوسته اولاشق ديمكدر متصل كبى (جوانمرد اصلنده مرد جواندر كه
جوان مرده صفتدر حذف رابطه ايله مرد كه جوانست ديمكدر جومرد
ديدكلرى ضمله جوان مرددن تخفيف اولنمشدر جوان مرد يكت كشيدر
صكره سخى معناسنده استعمال اولندى زيرا سخى نك سخاوتى جراءت
وقوت نفسله شول جهتدنكه ديرلر مال جاندندر جان ويرمك ايسه
هرضعيفه ميسر دكلدر (اخى ده يا متكلم وحده ايچوندر دوزخى ده
نسبت ايچوندر (معناى بيت) بودركه اى قرنداشم وشفيق جانم متصل
سخى اول ويدكى احساندن كسمه وحكمه اول سببدنكه سخى هرگز
اهل جهنم اولماز مكركه كافر اوله حاتم طى وابن جدعان وامثالى زيرا
(رب اغفر لى خطيئتى يوم الدين) ديمديلر نتكم حديثده مأثوردر پس
مؤمن سخى داخل نار اولماز زيرا سخا امثال اخلاق انبيادر وكبار
بيورمشلردر كه احسن اخلاق بينه وبين الله تسليم ورضادر واحسن
اخلاق بينه وبين عباد الله حسن خلق وسخادر * در رخ مرد سخى
نور وصفاست * زانكه درجنت قرينش مصطفاست * اولكى است
هست معناسنه در تقديرى در رخ مرد سخى هست نور وصفا ديمكدركه
مقدم خبر ومؤخر مبتدادر ودرجنت مابعدنه ظرفدر قرينش مبتدا
ومصطفى خبر وبعد الجمله زانكه يه صفتدر زيرا تقديرى زان سبب كه
ديمكدر مفردات بيت بالاده شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه
جومرد كشى نك يكاغنده ويوزنده نور الهى وصفا وجلا وروشنايى
واردر اول سببدنكه جنتده انك قرين وهمعنانى جناب مصطفادر
صلى الله عليه وسلم يعنى مرد سخى سخاوت وجودى سببيله جناب نبوتله

مناسب

مناسبت معنوی پیدا ایتمکین جنتده مکانی محاذات مقام نبوی‌ده اولور
وروی مصطفادن اقتباس نور حسن وجمال ایدوب یوزی نورا اولوب

قالور * حق تعالی بر در جنت نوشت * این که جای اسخیا باشد بهشت *
نوشت کسر واو ایله ماضیدر مصدری نوشتن در یازمق معناسنه کتابت کبی
مضارعنده نویسد ونویسنده دیرلر ومصدری نبشتن دخی کلور
باء موحده کسریله بو صورتده مضارعنده بلا واو وشین سین مهمله یه
قلب اولنور ظاهر اولان بودر که مصدر اصلی باء موحده ایله‌در
واو ایله اولان مصدر فرعیدر ولکن با وواو حروف شفویه ومبادله‌دن
اولمغله اهل لغت ایکی مصدری دخی ثبت ایتدیلر نوشتک فاعلی
حقدر تعالی جملهٔ معترضه در شکم مرور ایتدی بر نوشتک مفعول
غیر صریحی واین صریحی در تقدیری این خط که دیمکدر اسخیا
سخینک جمعیدر بهشت بانک کسریله جنتدر که باشدک فاعلی وجای
مفعولیدر (معنای بیت) بودر که حق تعالی جنت قپوسی اوستنه دست
قدرتله بو خطی یازدی که جنت سخی یری اولور یعنی جنت خلق
اولندیغی وقتده طاق بابه بو مضمون کتابت اولنمش ایدی زیرا جنت که
معنای جود وکرمدن صورت بولدی انکیچون جنته فضل الهی ایله
دخول ایدرلر یوخسه اعمال ایله دکل بو سببدن مؤمنه دخی کرکدر که خلق
الهی ایله متخلق اولوب جواد اوله تا که جنته دخوله مناسبت قویه بوله

* اسخیارا با جهنم کار نیست * جای ممسک جز میان نار نیست * کار نیستک
فاعلی واسخیرا اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه ویا مع معناسنه‌در که
کاره متعلقدر وعربی ایله تقدیری لیس للاسخیاء فعل ومصلحة مع
جهنم دیمکدر جهنم دار العذابک یعنی حرور وزمهریر وجملهٔ
طبقاتنک اسمیدر بعیدة القعر اولان قیویه جهنام دیرلر (جهنم دخی بعیدة
القعر اولمغله اندن مشتق اولدی وبعضیلر دیدیلر که جهنم جهامدندر که
ترش رو اولمقدر زیرا جهنم کریهة المنظردر وجهام شول سحابدر که
مطرن صب ایتمش اوله مطر ایسه رحمت اللهدر چونکه رحمت
یعنی مطر زائل اولدی جهام دنلدی وکذلک الله تعالی جهنمدن
رحمتنی ازاله ایلمشدر بی مرحمت اولان کسه‌نک ایسه چهره‌سی عبوس
وکریه در جای ممسک ایکنجی نیستک فاعلیدر وجز استثناء مفرغدر

عربی ایله تقید یری لبس مکان الممسك الاوسط النار (معنای بیت)
بودرکه جومردلر ایچون جهنم ایله ایش یوقدر مالنی محلندن امساك
و حفظ ایدنلرك یری دخی جهنم اورتاسندن غیری دکلدر یعنی
نه جومردلرك جهنمله ونه بخیللرك جنتله مناسبتلری یلکه جومردلرك
یری وسط جنت و بخیللرك وسط ناردر یعنی جهنم ایچروسیدر زیرا
میان اورته در ولکن چاق اورته دکلدر بلکه چاق اورته یه عرب
وسط دیر سینك فتحیله وجیم میانه دیر هاء تخصیص ایله الحاصل سخا
دخول جنتك اسباب قویه سندندر موجب دکل ایسه ده و بخل جهنمك
اسباب قویه سندندر کذلك زیرا دخول جنت فضله ودخول نار
عدلسه در و درجات وطبقات اعماله انقسام اولنوب خلودلری
اعتقادلرینه راجع اولور * پیشهٔ اهل بخل تلبیس دان * در جهیمش
همدم ابلیس دان * پیشه دانك مفعول اولی وتلبیس ثانیسی در ایکنجی
دانك مفعول اولی محذوفدر دان ایشانرا دیمکدرکه اهل بخله اشارتدر
مفعول ثانیسی همدم در ودر جهیمش همدمه ظرفدر شین اهل بخله
راجعدر زیرا اهل لفظی جمع وافراده صالحدر و بردخی بولسانه
مطابقت لازم دکلدر تلبیس تخییط ومتاع وقماشك عیبنی خریداراوزرینه
ستر ایتمك تدلیس کبی (جحیم جحمه دندرکه آتشك زیاده علولنمسیدر
پس جحیم شول آتشدرکه شدیدة الاشتعالدر جحیم آخرنده شین معتاده
دانه قیددرکه دانش دیمکدر (ابلیس ابلاسدندرکه زیاده یأس
وقنوطدن عارض اولان حزندر و بعضیلر دیدیلرکه ابلیس اسم
اعجمی درکه مشتق دکلدر وشیطان وابلیس ورجیم وامثالی عزازیلك
بعداللعن اولان اسماسیدر قبل اللعن عزازیل دینلوردی که اسم الهی یه
مضافدر زیرا ایل الله در جبرائیلده اولان کبی (معنای بیت) بودرکه
اهل بخلك صنعتی تلبیس بیل یعنی خیر وشری بری برینه خلط
ایتمشلردر وطوغری یوله کیتمیوب حیله ومکردن خالی دکللردر اشته
بویله اولدقلری ایچون سن انلری جهنمده مصاحب ابلیس بیل یعنی اهل
جهنم اولوب شیطانله برزنجیره باغلنورلر زیرا مالی امساك ایتمکده
ابلیس پرتلبیسك وسوسه سنه تابع اولمشلردی بوجهتدن انلك تحت
اللواسنده محشور لولوب (واذا النفوس زوجت) موجبنجه جهنمده

دخی اکا مقـارن قلنورلر وناظمك قدس سره كلامنـده تشدید وتغلیظ واردر كما لا یخفی علی الناظر المتأمل * هیچ ممسك نكرد روی بهشت * بلكه با او كم رسد بوی بهشت * هیچ ممسك مابعدنك فاعلی وروی مفعولیدر بلكه اضرابدر كه ترقی معناسنی افاده ایدر با او رسده متعلقدر بوی رسدك فاعلیدر كم مصدر محذوفه صفتدر تقدیری رسد رسیدن دیمكدر كه رسیدن رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل الیه ریح الجنـة وصولا قلیلا ناقصا ای لا یصل اصلا كما مر نظائره (نكرد اصلنده نكرد در نونك كسریله اوزرنه نون نافیه ادخال اولنوب ضرورت وزنیچون نون ثانیهٔ اصلیه نك حركتی اختلاس اولنور (معنای بیت) بودر كه هیچ بر ممسك ویاخود ممسك هیچ بر وجهله جنت یوزنه بقمز زیرا او یوزه بقاجق یوزی یوقدر كه سخا یوزیدر بلكه جنت رایحه سی كه بشیوز یللق مسـافه دن ایریشور اكا آز ایریشور یعنی ایراقدن بله رایحهٔ جنتی قوقلاز زیرا مشامی باد بخل ایله مسدود اولمغله دور ونزدیك بو معنـاده اكا برابردر كه نزدیك اولسه دخی دور در بعدذا بوندن مراد یا تغلیظ ویاخود قرآنده ذم اولنان بخلدر كه كفره در پس بخل صفت كفره در صفت مؤمنین دكل تتكم بو معنایی اشعار ایدر شول آیت كه قرآنده كلور (فویل للمشركین الذین لا یؤتون الزكوة) یعنی اصل ایمان معـدوم اولان محل فروعله مكلف دكل ایكن زكاتی عدم ارتباطله ذم ایلدی ایتاء زكوة ایتامك صفت كفره اولدیغنی اشعار وتوبیخدن اوتوری تتكم ولدت فی زمن الملك العادل ده انوشروان كافرك عدالله موصوف اولدیغی عدالك مطلقـا ممدوح اولدیغنه اشارت ایچوندر زیرا بو عدلدن مراد بینه وبین الناس اولان معامله در وشرك كه ظلم عظیم در بینه وبین الله اولان معنـادر * آنكه مخوانند مر اورا سقر * اهل كبر وبخل را باشد مقر * آنكه آن طبقه ویا آن دار العذاب كه تقدیرنده در مخوانندك ضمیری اهل قرآنه راجعـدر كه انلر مصحفده اوقورلر مر زایده در اورا مخوانـندك مفعول اولی وسقر فافله ثانیسیدر وبعض نسخ ده اورایه بدل وی را دوشمشـدر ایكیسی بردر زیرا وی اصلنـده اودر تتكم سبق ایتمشدر وبعد الجمـله آنكه یه صفتدر وآنكه تقدیر مذكورله مبتـدادر خبری مصراع ثانی جمله سیدر

اهل كبر باشـدك مفعول اولى ومقر ثانيسي در سقر حركتله طبقات
جهنمدن برينه علمدر ومطلقا جهنم ديدكلري كبي سقر دخي ديرلر زيرا
اتشي چهره يي احراق وتغيير ايدر ودخي غيري حالي واردركه
قرأنده مبيندر قال تعالى (وما ادراك ماسقر لاتبقي ولاتذر لواحة للبشر
عليها تسعة عشر) مقر قرار ايده جك يردر زيرا اهل جنت جنتده
واهل نار نارده مخلد ومستقرلردر يعني دنياده قرارلري بطريق
الاستبداع ابدي دار ينه دخوللردن صكره قرارلري بولديلر (معناي بيت)
بودركه اول جهنم ويا اول طبقه كه علما اكا سقر ديرلر وقاري قرأن
اولنلر سقر ديو اوقورلر الحاصل سقر ديدكلري دار العذاب اهل كبر
وبخله مقر اولور يعني متكبر وبخيل اولنلرك قراركاهلري جهنمدر زيرا
كبريا الله تعالى يه مخصوصدر پس هركيم انكله بوصفتده منازعه
ايدرسه داخل دوزخ اولور وجزاسني بولور وكذلك بخل بيان قرأنله
مذموم در بناء على هذا هر كيم اكا اعتقاد ايتمزسه كفره ايله ابدي جهنمده
قالور ومؤمن اولديغي صورتده دخي بخل اني كفره داعي اولور بوسببدن
ابليس زاهد بخيلي قطارنه المشدر وفاسق سخي يي بند ايده ممشدر
سخا انك آخر نجات وصلاحنه سببدر * اي پسر در مردمي مشهور باش
* از بخيلي وتكبر دور باش * تقديري باش مشهور در مردمي ديمكدر كه
در مشهوره ظرف ومشهور باشك مفعوليدر وازدوره متعلق ودور
باشك مفعوليدر مردمي ده ياء مصدريه در مردم آدم اوغلانيدر بورادن
مراد رجليت وانسانيت ديدكلريدر كه اوچ نسنه دن عبارتدر كه
صدق اللسان ودفع الاذى عن الجيران ومواساة مع الاخوان در
مواسات مالندن كمسه يه نسنه ويروب انكله مشترك اولمقدر كه سخا
ديدكلريدر بخيلي ده ياء مصدريه در (معناي بيت) بودر كه اي پسر
انسانيتده وكشي لكده مشهور اول يعني جود وكرمله خلق اراسنده
شهرت بولوب هر آغزدن برخير دعا ال ودرجات عاليه صاحبي اول
وبخللق وتكبردن بعيد اول يعني جميع صفات ذميمه دن وخصوص
اوزره بخل وتكبردن قلبكي تطهير ايله وبو مقوله بد نسنه لرك يانته
اوغرامه زيرا حقدن بعدكه باعث اولور * باسخا باش وتواضع
پيشه كير * تاشود روي دولت بدر ضمير * تواضع كبرك مفعول اولى و پيشه

ثانيسي در روي شودك فاعلي و بدر مفعولي ومنير بدرك صفتي در
وبعد الجمله ماقبلنه تعليلدر (تواضع لغتنى وضع وخفضدر كه
رياست وكبرك مقابليدر تكم بالاده مرور ايتمشدر (پيشه صنعتدر
شرحي بالاده كذر ايلمشدر (كير كاف عجمي ايله امردر مصدري
كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده كيرد وكيرنده ديرلر يعني تايي داله
قلب وفايي بلاقلب حذف و يا زياده ايدرلر وكافك زياده لكي اشباع
كسره دن اولمق دخي وجهدر ولكن ديمشلردر كه عمل مذكور شاذدر
يعني كرفتن دن كيرد ديمك على خلاف القياس دركه يانك زياده لكي
وفانك بلاقلب حذفيدر (بدر اون درت كيجه لك آي كه نورله ممتلي
اوله (منير انارتدن در روشن ايلمك معناسنه (معناي بيت) بودركه سخايه
مقارن اول وتواضعي كند كه صنعت اتخاذ ايله كه صانع صنعتنه مقيد
اولديغي كبي سندخي تواضعدن جدا اولمه تاكه سنك قلبك يوزي
عالمي روشن ايديجي اون درت كيجه لك ماه كبي اوله زيرا سخا ايله جلاء دل
حاصل اولور ومتواضع دخي خاكدن مرفوع اولوب خاك آلود
اولديغي مقابله ده مقام عاليده زبرقان كبي شرف ونور بولور

* ＊ در بيان افعال شيطاني بود ＊ *

*چار خصلت فعل شيطاني بود * دآند اينها هر كه رحماني بود *
چار خصلت بودك فاعلي وفعل مفعوليدر وياخود چار خصلت وجملهٔ
فعليه خبردر هر كه دآندك فاعلي واينها مفعوليدر بودر رحماني جمله سي
فاعله صفتدر رحماني وشيطاني ده اولان يالر نسبت ايچوندر (رحماني
اخلاق الهيه ايله متخلق (وشيطاني صفات شيطانيه ايله متصف اولان
كسه در (اينها چار خصلته اشارتدر (معناي بيت) بودركه درت عدد
خصلت ذميمه شيطانه منسوب ايش اولور رحماني اولان بو خصالي
رذيله يي بيلور ونتيجه سنه واصل اولور بوراده عالمه رحماني ديدي
زيرا علم اسم رحماندن فيض خاصدر وانسان رحماني اولمدقجه شيطاني
وفعل شيطاني بلمز ومیان خير وشري فرق ايتمز انكيچون هر عصرده
بين الناس اختلافات كثيره سي اكثري جهلدن ناشيدر * غطسهٔ مردم
چو بكذشت از يكي * باشدان از فعل شيطان بي شكي * تقديري
چو بكذشت عطسهٔ انسان از يكي باشد ديمكدر كه اعرابي ظاهردر

(عطسه ده اولان همزه اضافت ایچوندر (عطسه اغسرمق دیدکلری یدر
عطاس کبی اصلنده بناء مره در برکره اغسرمق معناسنه (بکی ده
و بی شکی ده یالر زائده در (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلاننك یعنی
اولادنك كرك ذكر وكرك مؤنث اغسرمسی چونکه بردن چکدی یعنی
زیاده اولدی اول بی شك فعل شیطاندن اولور یعنی شیطانك دماغ
انسانی تحریك وضبر بندن اولور تا كه صورتی متغیر و برآفته مؤدی
اوله معلوم اولا كه نفخ روح آدمك علیه السلام وجودنه سرایت
ایتدكده منخرلرندن یعنی بورنی دلكلرندن هواء چقوب اغسردی
بو سببدن صورتی متغیر اولوب اینه یرینه كلدكده ملك اكا حمد ایتمكی
تعلیم ایتدی زیرا حسن صورتنك اولكی حالنه عودتی نعمت جلیله
ایدی آدم دخی علیه السلام الحمد لله دیوجك الله تعالی یوردی كه
یرحمك الله یا آدم لهذا خلقتك یعنی سنی بكا حمد ایچون خلق ایتدم
تا كه حمدك مقابله سنده سكا رحمت ایدم اشته تشمیت عاطس بورادن
قالدی ومصابیحده كلوركه بركمسه حضور رسول الله ده علیه الصلاة
والسلام اغسردقده جناب نبوت دخی یرحمك الله یوردی واردنجه
بركره دخی اغسردقده بیوردی كه الرجل مزكوم یعنی ایكنجی عطسه سند
تشمیت ایتمیوب بو آدم زكام علتنه مبتلادر دیو اشارت ایلدی ناظمك
قدس سره كلامی بو روایته وآدمك علیه السلام عطسه واحده سنه
موافقدر و بعض روایاتده ایكی یه و بعضنده اوچه دك جواب
لازم واوچدن زیاده سنده مخیردر وحدیثده كلوركه (من عطس
ثلث عطسات متواليات كان الايمان ثابتا فی قلبه) دیو
حدیثده اوچه دك تشمیت لازم كلدیكی فهم اولنور وتشمیت لازم كلدیكی
عاطسه دخی هر كره ده حمد لازم اولور وجواب حمد مسموع اولدیغی
صورتده در والافلا * خون بینی نیز ز شیطان بود * انكه ظاهر دشمن

انسان بود * خون بودك فاعلی وازا كاحتمالقدر انكه آن شیطان كه
دیمكدر ظاهر فی الحقیقه دشمنه صفتدر بو دشمن ظاهر انسان
دیمكدركه دشمن بودیلك مفعولی و بعد الجمله شیطانه صفت اولور یعنی
اولنده یاء موحده نك كسری وآخرنده یاء اصلیه ایله بزوندر انف كبی
(معنای بیت) بودركه برون قانی دخی شیطاندن اولور یعنی انك دماغ

مطلب

انسانی

انسانی ضبر بندبندر تاکه سیلان دم کثیرله هلاك اوله اول شیطانك
انسانك دشمن ظاهری اولور یعنی دشمن اولدیغی آشکاره درا کرچه
اغوا والقاسی خفیسدرکه قان پاره سی اولان یورك انك مغمزی در
ومنفذی بین الکتفین درانکچون اورادن حجامت سندرز یرا دمك
تقلبلی ایله مجاری شیطانتنك اولور والله الحفیظ * خامیازه فعل
شیطا نست وقی * ای پسر ایمن مباش ازمکروی * خامیازه مبتدا
وفعل خبروقی خامیازه اوزرنه معطوفدر ایمن مابعدنه مفعولدر ازایمنه
متعلقدر خامیازه اسنمك وخمیازه دخی دیرلر یازه اسمدر اسنمك معناسنه
مصدری یازیدن درکه اسنمك وکرنمك درعرب اسنمکه تثاءب
دیروکرنمکه تمطی دیر (خام ناپخته وکنند وخم اکری وقورم وبکلم وکندك
بوغازه کیجه جك یری ظاهر اولان بودرکه خام اصلنده یازه اضافتله در
ولکن وجهی تأمل ایله ظاهر اولور (فی عربیدر اصلنده همزه ایله در
فی کبی ولکن وی ایله قافیه اولمقدن اوتوری بلاهمزه تلفظ او انور
قیٔ کوکلی بولانوب قوصمقدر (ایمن همزه نك ومیمك کسری ایله تتکم
بالاده مؤمن مقابله سنده ایراد اولندیغی اکاد الدر ایمن باامان
وبی خوفدر (مکرخفیه سعی بالفساد در (وی اصلنده اوی درکه ضمیر
منفصلدر بوراده شیطانه راجعدر صکره همزه حذف ووا ومفتوح قلندی
تتکم مرور ابتدی (معنای بیت) بودرکه اسنمك فعل شیطاندر یعنی
اکا منسوب برکار قبیحدر زیرا اسنمك که آغزن آچوب کرنمکدر سببی
کثرت طعامدن حاصل اولان ثقلت بدندرکه حباثل شیطاندندر
انکچون دیمشلردرکه هیچ بر نبی تثاءب ایتمامشدر زیرا انلرده موجب تثاءب
یوقدر وآغزن آچاق دخول شیطانه طریقدر انکچون یدیله ویا یکی
ایله سترفم ایتمك کرکدر کرك داخل صلوتده وکرك خارجنده زیرا انك
ادبدن ومفسده دن خالی دکلدر وکذلك قیٔ ایتمك دخی فعل شیطاندرکه
قبحی جهتیله اکا مضافدر زیرا سبب غالبی امتلا وانحرافدرکه وجوده
کسل ویرمکدن وطاعتی تأخیره باعث اولمقدن منفك اولمازای پسر
شیطانك مکرندن بی خوف وباامن اولمه زیرا خفیة ساعی بالفساددر
بعدا ناظم قدس سره طاعون وحیضی ذکر ایتدی مع هذا ایکیسی
دخی ضرب جنه منسوبدر زیرا طاعون سبب شهادت وحیضك

سیلانی دخی مدار صلاح رحم وطبیعتدر سؤال اولنورسه که چونکه حیضده فایده واردر شیطانه نسبتک معناسی ندر جواب بودرکه مانع صلوة وصیام اولدیغیچوندر آنکیچون نسایه ناقصات الدین دنلدی

* ❋ درصفت منافق کوید ❋ *

* دور باش ای خواجه ازاهل نفاق * درجهنم ان منافق راوثاق *
ازدوره متعلقدر در دانه ظرفدر وثاق دانك مفعولی ومنافق راوثاقه متعلقدر زیرا رالام جاره معنا سنه در وثاق کسر واوله فارسیده خانه معناسنه وفتح وکسرله عربیده شول ایپدر که آنکله حیوان بغلنور بوراده مراد اولکیدر بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای خواجه یعنی ای عزیز ومحترم اولان مؤمن مخلص اهل نفاقدن وصفتلرندن دوراول وصحبتلریچون مجلسلرنه داخل اولمه منافقك خانه ومنزلی جهنمده بیل که درك اسفلدر واول طبقه نك عذابی سائردن اشددر پس اهل ناره قریب اولان دخی اهل نار اولور بوکره یا علامت نفاق ندر تاکه اول نشانله منافقی بیلوب آندن بعید اولایم دیو سؤال ایوارد اولیحق جواب ویرر که * سه علامت درمنافق ظاهرست
* زان سبب مقهور قهر قاهرست * سه علامت مبتدا ودر ظاهره ظرف وظاهر خبردر زان سبب عربیده ولهذا یرینه درکه مابعدنده مقهوره متعلقدر مقهور مبتداء محذوفه خبردر تقدیری او مقهور دیمکدر مقهور مابعدینه وما بعدی دخی مابعدنه مضافدر (قهر غالب وتذلیلدر قاهر وقهار الله تعالیدرکه قهر فی الحقیقه انك صفتیدر (معنای بیت) بودرکه اوچ علامت منافقده ظاهردر یعنی منافقك اوچ علامت ظاهرمی ونشان نفاقی واردرکه منافق اولدیغی اندن معلوم اولور اول سببدن یعنی اول اوچ علامتدن وخصلت دیوفرله دن اوتوری الله قاهرك قهرنك مقهوریدر یعنی تحت قهر الهیده درکه اکا حقدن روی لطف یوقدر * وعدهای اوهمه باشد خلاف *
قول اونبود بغیر ازکذب ولاف * وعدها باشرك فاعلی ویا اضافت ایچوندر همه وعدهایی تأکیددر خلاف مفعولدر قول نبودك فاعلی و بغیر اکا متعلق وازدخی غیره متعلقدر (وعدها وعدك جمعیدر وعد خیرله ترجیه در یعنی زمان مستقبلده ایصال منفعت ایله اخباردر

خیرده استعمال اولندیغی کبی شرده دخی مستعملدر قال الله تعالی (وعدها الله الذین کفروا) خلاف اصلنده وفلقك مقابلیدر بورادہ خلف معناسنده درکه وعده وفا ایتمامکدر (لاف زرق ورق یا ولو کنمك معناسنه اسم مصدردر لاف زدن ولافیدن اوکنمك در (معنای بیت) بودرکه منافقك جمله وعدلری خلاف اولور یعنی ایتدوکی وعدلره وفا ایتمز وانك سوزی کذب ولافدن غیریله اولماز یعنی سوزلری واقعه مطابق دکلدر وقوری لاف وچکه درکه بونلردن شرعده نهی اولنمشدر ولکن اکر نفاق کفری ابطال واسلامی اظهار له اولورسه اکا نفاق ایمانی وشرعی دیرلرکه موجب درك اسفل اولان بو نفاقدر واکر سیری خلاف علنی اولمق معناسنه اولورسه اکا نفاق عملی وعرفی دیرلرکه بونك عذابی سائر عصات مؤمنین ایله طبقهٔ علیای نارده در وناظمك قدس سره عنوان کلامده وثاقی جهنمده در دیدوکی بو معنایه محمولدر زیرا بو نفاق اولکینك شعبه‌لرندندر بو نخسه حقیقتده نفاق دکلدر واکر مرادی درك اسفل ایسه کلامی تغلیظه ویا استحلاله محمول اولنور * مؤمنا نرا کم اعانت میکنند * هم امانت را خیانت میکنند * مصراع اولك عربی ایله تعبیری یفعل قلیلا من الاعانة للمؤمنین دیمکدر پس کم میکنندك مفعولی واعانت تمیزی ومؤمنانرا اعانته متعلقدر زیرا را الامجاره معناسنه در بعض نسخه ده اعانته بدل رعایت و بعضنده عنایت دوشمشدر مآل بردر عنایت شانه اعتنا واهتمام معناسنه در (امانت وخیانت بری برینك مقابلیدر یعنی خیانت امانتده خلاف شرعله تصرفدر (معنای بیت) بودرکه منافق مؤمن مخلص اولانلره آز یاردم ایدر یعنی اختیاریله اعانت ورعایت ایتمز وشانلرنده وخصوصنده اهتمام قلمز مکر ضروری واقع اوله هم امانته خیانت ایلر یعنی قبول ایتدوکی کبی محلنده تسلیم ایتمز بلکه یا انکار ویا تبدیل ویا نقص ایلر وعلی هذا بعدذا حدیث صحیحده وارد اولدیغی اوزره علامت نفاق اوچدر ودردندر که خیانت وکذب وغدر وفجور عند المخاصمه در یعنی حقدن عدول ایتمکدر وناظم قدس سره اوچ روایتیله عامل اولوب فجور عند المخاصمه‌یی ترك ایتدی * نیست در وعده منافق را وفا * زان نباشد در رخش نور وصفا

مطلب

نیست عربی ده لبس معناسنه اولمغله وفا انك فاعلی ودر وفایه ظرف
ومنافق راوفایه متعلق ومنفی بی تبیین در وجائزدر که نیست نفی ایچون
اولان لامعناسنه اوله بوصورتده وفا انك اسمی اولور لاوفاء للمنافق
فی وعده معناسنه زان نفیی تعلیل ودر نباشده ظرف ونور فاعلیدر
مفردات بیت مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
منافق ایچون وعدنده وفابوقدر بلکه کاری عهدنی نقض ووعدنه
عدم وفادر بوسببدن انك بکاغنده یعنی یوزنده نور وصفا یوقدر زیرا
ظلمت باطنی وتاریکیء عملی چهره سنه عکس ایتمشدر شویله که اکر
برچشم بصیرتی نور فراستله منور وپرتو عیان وکشفله روشن برکسه
نظر ایلسه صورت ظلمت کوریر نور مخلصلر یوزنده نورظاهر اولدیغی کبی
فافهم * تاپنداری منافق را امین * نیست بادا تخمش ازروی زمین *
تا تحذیر ایچوندر صاقن معناسنه زنهار کبی نپنداری مضارع منفی در
مصدری پنداشتن در صانمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب
اولنوب پندارد و پندارنده دیرلر منافق مفعول اول وامین ثانی در امین
صفت مشبهه در که خائنك وخؤنك صبور وزنی اوزرنه مقابلیدر بادا
امر غایبدر اولسون معناسنه اصلنده بود در واو الفه قلب اولندقده
بانك ضمه سی تبدیل اولنوب باد اولدی صکره تفخیم ایچون اخرنه الف
اطلاق الحاق اولنوب بادا دنلدی وحلبی ده کلور که باد اصلنده
بواد در کثرت استعماله بناء واو حذف اولنمشدر انتهی ولکن صحیح
اولان اولکی در زیرا بوراده الف صکره دن زیاده در کادده ورساده
وامثالنده اولدیغی کبی پس امر غایب اصلنده مضارع صیغه سی
اوزرنه در که فرقلری قرائنله در الغلبه اولان امر غایب دعاده مستعملدر
رحمت کناد کبی رحمت ایلسون دیمکدر (نیست بادانك مفعولی و(تخمش
فاعلیدر تخم هرنسنه نك اصلی وماده سیدر حیوانده ومیوه ده وغیریده
مستعملدر تخم مرغ یمرطه در بعض نسخ ده شرش ونامش ولکن تخم
ابلغدر از نیسته متعلقدر روی زمین ظاهر اولان ارض دیمکدر
(معنای بیت) بودر که زنهار منافقی امین ظن ایلمیه سن زیرا امانت
خواص اهل ایمانك صفتیدر پس اکر مالکی واکر رازکی اکا امانت
ویرمه والاضایع اولور منافقك تخمی یر یوزندن یوغ اولسون زیرا

ضررعامی واردر بو جهتدن بددعایه مستحقدر وسلسله سنك انقطاعنده نفع شامل واردر زیرا دیمشلردرکه الحية لاتلد الا الحية وبو مقامده سویلمشلردر اذاطاب اصل المرء طاب فروعه * ازمنافق ای پسر پرهیزکن * تیغ را ازبهر قتلش تیز کن * از پرهیزه متعلق وپرهیز کن کلمه سنك مفعولیدر وتیغ ایکنجی کنك مفعول اولی وتیز ثانیسی ویاخود علی العکس در ازبهر فعلی تعلیل در پرهیز صافمقدر تیغ مطلقا تیز وکسکین نسنه در دمردن اولسون غیریدن اولسون بوراده مراد قلیجدر تیغك اصلی تیزدر زاغینه تبدیل اولنمشدر کریغده کبی که اصلی کریزدر (قتل جسددن روحی ازاله در موت کبی غیرك مباشرتی اعتباریله قتل وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر تیز نافذ در ترك کچردیر تیره وصف اولنورسه مراد دلك وتیغه وصف اولورسه کچمك در مقابلی کنددر ضمله نفوذی یوق معناسنه ترك اکاچونكه دیر زبان تیز دیرلر نافذ نسنیه تشبیه اعتباریله وحدتلوکشی یه مجازا تیز دیرلر لسان ترکیده مجازا سریع کچر دیدکلری کبی فارسیده تیز دیرلر عربك الوقت سیف قاطع دیدوکی سریع معناسنه در (معنای بیت) بودرکه ای پسر منافقدن وانکله صحبت ومخالصه دن ومصادقه دن حذر واجتناب ایله بلکه شرنی دفع ایچون آنی قتل ایتمدن اوتوری قلیجی کسکین ایله زیرا واجب القتل در شول وجهدنکه مضردر بو کلام بطریق المبالغه در وجائزدرکه تیغی تیز ایتمکدن مراد بددعا اوله نتکم بالاده کنددن صادر اولدی ومحتملدرکه قتلدن مراد قتل حکمی اولا که شری مندفع اولور وجهله تضییق در فافهم * بامنافق هرکه همره میشود * منزل او درتك چه میشود * تقدیری هرکسی که میشود همراه بامنافق میشود منزل او درتك چاه دیمکدرکه بوتقدیردن اعرابی ظاهردر بعض نسخه ده درتك چه یرنه در جهنم دوشمشدر اولکیسی ابلغدر (تك فتحله دیب که فتحله عرب قعر دیر درین لك معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکسنه که منافق ایله یولداش واکا یار ومصاحب اولور انك منزلی چاهك یعنی جهنم قیوسنك درین دیبنده اولورکه جهنمك دیبی یتمش ییلاق مسافه در مراد (ان المنافقين في الدرك الاسفل من النار) مضمونیدر زیرا هرکس

قرينڭ حكمنى اخذ ايدر وجزاسى دخى اكا كوره اولور و بونده يول
يولداشى اولمقدن تحذيره رمز واردر زيرا موجب تعب وسقوطدر فافهم

* * در علامت اهل تقوى ميكويد * *

* سه علامت باشد اندر متقى * كى بود نسبت تقى را با شقى *
باشدك فاعلى سه علامت واندر اكا ظرفدر نسبت بودك فاعلى وتقى
نسبته متعلقدر باكبى (متقى اتقادندر وقايه اتخاذ ايتمك معناسنه كه
كنديكى انكله صيانت ايتدوكك نسنه در وحقيقتى نفسى موجب
عقوبت اولان فعل وتركدن صيانتدر كفر ومعاصى وتعلق ماسوى كبى
وانك اسمنه تقوى ديرلر ومتقى وتقى بردر زيرا اتقيت الشى دنلدوكى كبى
تقيت الشئ دخى دينلور متقى نك جمعى متقون وتقى نك جمعى اتقيا كلور
نسبت اضافت و برنسنه يى برنسنه يه ايصالدر شقى سعيدك مقابليدر كه
اسباب توفيق اكا مساعده ايتمامشدر (معناى بيت) بودر كه اوچ
علامت اولور متقى ده كه اول علامات ايله سعيد ومتقى اولديغى بلنور
وشقى يه سعيد دنلمز عكسى كبى زيرا قچن تقى نك شقى يه نسبت واضافتى
اولور يعنى اولماز الحاصل متقى كه سعيددر بشقه علامتى واردر كه انك
سببيله سعيد شقى يه قياس اولنماز وحكم واحدده قلنمز بلكه هر برى
وصف مخصوصى جهتيله برقبيلدندر فافهم جدا * برحذر باشد تقى
از يار بد * تانيند ازدورادر كار بد * تقديرى باشد تقى برحذر از يار بد
تانيندازداورا در كار بد ديمكدر كه تقى باشدك فاعلى وبرا كا واز حذره
متعلقدر تا تعليليه در نيندازدك فاعلى تحتنده يار بده راجع اولان
ضميردر ورا اصلنده اورادر نيندازدك مفعوليدر او ضمير منفصلدر كه
تقى يه راجعدر درنيندازده ظرفدر (معناى بيت) بودر كه متقى اولان
كمسه يرامز اردن حذر وخوف اوزره اولور يعنى بدكار آدمى كندنه
يار ايدوب آنكله صحبت ايتمز تا كه انى كار بده القا ايتميه زيرا بدكاره قرين
اولان دخى بدكار اولور نتكم مثل تركيده كلور اوزم اوزمه كوره قرارر
يعنى انك رنكندن وطعمندن چقمز زيرا اصلده شركت فرعده شركتى
مستلزمدر * كم رود ديكر دروغش برزبان * وز طريق كذب باشد
زكران * تقديرى ديكركم رود دروغ بر زبانش ديمكدر كه شين
زبانه قيد دركه بونك عربى ايله تقديرى الثانى انه يجرى الكذب على

لسانه قليلا اى جريانا قليلا ديمكدر زيرا ديكركه بردخى ديمكدر بوراده
ايكنجى معناسنه دركه اوچ علامتدن اولكينك غيريدر وكمدن مفهوم
اولان نقصان قلنه وقلت عدمه محمولدر رود مضارع در مصدرى
رفتن در كثمك معناسنه دروغ اتك فاعليدركه يلان ديمكدر وز طريق
واز طريقدن مخففدر كه باشده متعلقدر طريق بولدر زيرا آياق ايله
طرق وضرب اولنور كران كاف عربيدنك فتحيله كنار معناسنه دركه
مقلوبيدر (معناى بيت) بودركه بردخى علامت متقى بودركه لسانى
اوزرينه كذب آزكيدر يعنى اصلا يلان سويلمز وطريق كذبدن كنار اوزرنه
اولور يعنى راه دروغه كتمز بلكه كناره چقر وسلامت بولور زيرا طريق
كذبك غايتى منزل دوزخدر وكنارى صدق دركه يمين عرشه ايصال
ايدركه جنت اوراده در والله الموصل * از حلال پاك كم كيرند كام *
تا نيفتند اهل تقوى درحرام * بوتركيبك اصلنده تقديرى اهل
تقوى كم كيرند كام از حلال پاك تا نيفتند درحرام ديمكدر صكره اضمار
قبل الذكر طريقنه سلوك واقع اولدى پس كيرندك ضميرى مؤخر اهل
تقوى يه راجعدر انكچون جمع ايراد ايلدى اهل تقوى نيفتندك فاعليدر
انكچون نيفتندى افراد ايتدى حلال عقده منع اندن منحل اولان
نسنه دراستعمالى اوزرنه معاقبه يوقدر پاك طاهر ديمكدركه شبهه دن
مبرادر كم لفظى واعرابى نظارندن اخذ اولنور كام كاف عربى ايله
مراددر تفصيلى بالاده در نيفتنده نون نافيه در يفتند اصلنده افتند دركه
دفع ثقلت ايچون همزه يايه قلب اولنمشدر مصدرى افتادندر دوشمك
معناسنه حرام محرم دركه حرمتى دليل قطعى ايله ثابت اولمشدر وكعبه يه
وحرمنه مسجد حرام دنلدوكى حرمت عظيمه سندن اولورى در
(معناى بيت) بودركه اهل تقوى حلال ظاهردن بله آز مراد طوتر
يعنى دكه برغدا ئله تعيش ايتمزلركه صورتا حلال اولوبن تاكه حرامه
دوشميه لر زيرا تقوى وورعده اهتمام ايتمين شبهاته داخل اولوب
اورادن حرامه تجاوز ايدر انكچون قرأنده كلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) پس قرب حدود دن نهيده مبالغه واردر زيرا مقصود
اصلى حددى عدم تجاوزدر يوخسه عدم قرب دكلدر

** در بيان شكر نعما **

* هرکه را باشد سه خصلت در سرشت * باشد آن کس بی شك ازاهل بهشت * تقدیری هرکسی که باشداورا سه خصلت درسرشت دیمکدرکه بونك اعرابی ظاهرومصراع ثانی نك اظهردر (سرشت طبع ونهادومزاج درکه انسان اوزرنه تخمیر اولنمشدر(سرشتن یوغرمقدر مضارعنده یا زایده سیله سریشد وسریشنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه هرکمسنه که انك خمیرمایهٔ اصلیسندن اوچ خصلت جمیراوله اولیکمسه بی شك وشبهه اهل جنتدن اولور مقصود توحیده مقارن اولان خصالدر والابی فایده در * شکر در نعما وصبراندر بلا * میدهد آیینهٔ دلرا جلا * شکر مبتدا ودراکا ظرف میدهدك فاعلی تحتنده ضمیرشکر آیینهٔ مفعول اول وجلا ثانیدر شکر وصبر بالاده بلندی نعماء نونك فتحی ومدله ضراء مقابلیدر یعنی نعماء حسن حال وطیب عیش وضرا سوء حال وضیق معاش در (آیینه معروفدرکه ترك کوزکو دیر ایکی یائله وبریائله دخی جائزدر عرب مرأت دیر روم سجنجل دیر صکره تعریب اولنمشدر(جلا کسرله صقالتدرکه پاس اچمقدر بوراده دلی آیینه یه تشبیه ایلدی زیرا صور معقوله ومعنویه انده ظاهر اولور وانك کدورتی شکوك وظنون وتعلقات فانیه دن کلور (معنای بیت) بودرکه نعمتده شکر وبلا ومحنتده صبرایتمك آیینهٔ دله جلا ویرر زیرا شکراعتراف نعمت ومعرفت منعم ایله اولور وصبرکه نفسی مکروه اوزرنه حبس در احتسابله در یعنی طلب ثوابله در پس ایکی صورتده دخی حضور قلب بولنور پاسی ایسه ذکرالله ازاله ایدر یعنی ذکرالهی باعث صفوت وذکر ماسوی باعث کدرتدر قال الله تعالی (فاذکرونی اذکرکم) یعنی ذکرعبد ذکرحقه سببدر ذکرحق ایسه قلبی ظلماتدن اخراج ونوره ادخال ایدر نتکم تنزیلده کلور (لیخرجکم من الظلمات الی النور) الی آخره فافهم جدا واعمل * هرکه مستغفر بود اندرنکاه * حق زناردوزخش داردنکاه * مصراع ثانینك تقدیری داردش حق نکاه ازنار دوزخ دیمکدرکه شین دارده قیددر (مستغفر اسم فاعل صیغه سی اوزره استغفار یعنی کناهنی عفو وستر طلب ایدیجی (نکاه نونك کسری وکاف عجمیله صقلامق حفظ کبی (معنای بیت) بودرکه هرکشی که کناهه دوشدکده کناهنه استغفار ایدیجی اوله

حق تعالی انی نار دوزخدن حفظ ایلیه یعنی توبه سی سببیله مغفور وعذاب جهنمدن مصون اوله زیرا قرآنده کلور (وهو الذی یقبل التوبة عن عباده) وحدیثده کلور که (التائب من الذنب کمن لاذنب له) وکلام ناظمدن قدس سره فهم اولنور که مصرا اولان معذب اوله ولکن مثبت حقده در قال تعالی (ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) یعنی شرك بلا توبة مغفور اولماز سائر صغائر وکبائرك عفوی جائزدر صغیره اوزرنه عقاب جائز اولدیغی کبی فافهم * هرکه ترسد از اله خویشتن * خواهد اوعذر کاه خویشتن * ترسد مضارع مصدری ترسیدندر قورقمق معناسنه خوف کبی بعد الجمله هرکه یه صفت اولور او خواهدك فاعلی وعذر مفعولی وبعد الجمله هرکه یه خبردر زیرا هرکه هرکشی که تقدیرنده در که مبتدادر خویشتن کندی دیمکدر آلهك خویشتنه اضافتنده فائده بودر که هرکس کندی افندیسندن خوف ایده کلمشدر حق تعالی ایسه رب العالمین درکه هرکس انك مربوب ومملوکی در (عذر) ایتدوکنه اعتراف ایدوب دخی ایتمیه یم دیمکدر تکلم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودرکه هرکسه که کندی معبودندن وافندیسندن خوف ایلیه کندی کاهنك عذرنی طلب ایلر یعنی توبه واستغفار ایدوب بردخی ایتمیه یم دیو درکاهه یوز سورر وعذری وعد کریمی موجبنجه مقبول اولور وهرکیمده که خوف وخشیت یوقدر مصر وبی باك اولور وبو حالله آخر کفر مرتبه سنه ایرر * معصیت راهرکه پی در پی کند * ایزدش از اهل جنت کی کند * تقدیری هرکسی که کند معصیت را پی در پی کی کند ش ایزد از اهل جنت دیمکدر که هرکسی مبتدا ومعصیت کندك مفعولی وپی در پی معصیتدن حالدر متصلا معناسنه ویاخود کندك فاعلندن حالدر مصرا معناسنه ودر پی اولکینك صفتیدر ایزد ایکنجی کندك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدر وبعد الجمله خبردر (معصیت) فعل محرمدر که قصدله واقع اولمش اوله زیرا خطائله اولانه زله دیرلر پی باء عجمینك فتحه سیله ایز واوکچه وارد معناسنه (پی در پی لاینقطع دیمکدر ایز ایزه متصل اولدیغی کبی که بری بری اردنجه در (ایزد زاء معجمة عربیه ویا عجمیه نك فتحه سیله تکری معناسنه علم اولدیغی بالاده

مفصلدر (معنای بیت) بودر که هرکسنه که متصل معصیت اشلیه یعنی معصیتی معصیته متصل قیله و یاخود معصیت اوزرنه مصر اوله کرکسه بردورلو معصیت اوله الله تعالی انی جنّت اهلی جنّتدن ایلر یعنی ایلمز زیرا استفهام انکاری درمقصود تهدید واهل اصرارک جنته دخولنی استبعاددر زیرا مصر ایچون سوء خاتمه‌دن خوف اولنور وسیئات کثیره سی اولمق دخی بویله‌در * ای پسر دائم باستغفار باش * وز بدان ومفسدان بیزار باش * دائم باشه ظرفدر باستغفار دخی اکا متعلقدر مصراع ثانی نک تقدیری وباش بیزار از بدان ومفسدان دیمکدر که بیزار باشک مفعولی واز بیزاره متعلقدر بعض نسخ‌ده مفسدان یرینه مفلسان دوشمشدر فاسددر که تصرف ناسخدن ومفلس معنی اولمقدن دیمکر که بده مقارنت قرینه سیله مفلس آخرت مراد اوله (بیزار نفرت یعنی اورکمکدر وقاچق (معنای بیت) بودر که ای پسر علی الدوام استغفاره مشغول اول زیرا بشر اهل شردر وبالفرض کناه اولمسه دخی حقه رجوع دائم کرکدر که خواصک توبه‌سی بودر وبدلردن ومفسدلردن نفرت ایله وصحبتلرینه داخل اولمه بلکه ایلردن یرینه مرور ایلسک یان ویر والا چهره‌لرندن سکا نحوست عکس ایدر

* در فضیلت صدقه می کوید *

* کر کنی خیری بدست خویش کن * خیر خودرا وقف هر درویش کن *

خیری کنی نک مفعولیدر یا وحدت ویا ابهام ایچوندر نه مقوله خیر اولورسه اولسون دیمکدر بدست آخر مصراعده اولان کنه متعلقدر خیر خود مصراع ثانی آخرنده اولان کنک مفعول اولی ووقف ثانیسیدر (وقف لغتده حبسدر وشرعده وقف مالدر فی سبیل الله واکا خیر دیرلر زیرا خیر امر مرغوب فیه‌در مؤمن ایسه عملک ثوابنه رغبت ایدر زیرا معاده ایمانی واردر (درویش لغوی فقیر ودرویش اصطلاحی سالکدر بوراده مراد مطلق درویشدر وفقراء سالکینه وقف ایتمک غیریلره وقفدن اولادر زیرا انلر غنسدلرن چهره ذکر له اذابه ایدرلر ونور ذکر عرشه طوغری کیدر بلکه اندن کذر ایدر بو جهتدن انلره انفاق خیرلی اولورمکر که متصوفه بطالیدن اولالر (معنای بیت) بودر که اکر برخیر ایدرسک کندی الکله جز ایله ومابعد تأخیر ایتمه

اکر

اکرچه ثلث مالدن وصیت دخی مشروعدر زیرا صدقه نك خیر انسانك
صحیح شحیح ایکن در وقبل الموت انفاقده محاسبه سندن خلاص واردر
وغیرك یدیله اولان خیرده شبهه واردر یاتبدیل ویانقص ایدرلر
خصوصا بو اعصارده تنفیذ وصیت ایتمز اولدیلر مع هذا امور واجبه
شرعیه دندر ومصراع ثانینك مضمونی بودرکه اهل خیر اولدیغك
صورتده خیرکی درویشلره یعنی فقرایه وقف وحبس ایله زیرا فقراء
صابرین باب اللهده ملازملردر پس انلره موقوف اولان نسنه نك
اجر وثوابی عظیم وجزیل اولور بعد ذا خیر امر مرغوب فیه معناسنه
کلدیکی کبی مال معناسنه دخی کلور قال تعالی (ان ترك خیرا) وقال تعالی
(وانه لحب الخیر لشدید) وقال تعالی (لم ینالوا خیرا) پس کلام ناظمده
قدس سره خیر ثانی مال معناسنه اولمق دخی جائز اولور وجنس ماله خیر
دنلدی مع هذا آراسنده خبیث وحرام دخی واردر زیرا عرب عادتا ماله
خیر دیر جهاده سوء دیدیکی کبی انکچون عادتلری اوزرنه جریان
طریقیله قرانده کلور (لم یمسسهم سوء) مع هذا قتال جهاددرکه آکا سوء
دنلمز وبعض علما دیدیلرکه مال کثیر وجه محموددن اولمدیغچه خیر دنلمز

پس کثیر اولسه ولکن طیب اولماسه اول مالدن خیر اولماز * یك درم
کازابدست خود دهند * به بود آن کز پی او صد دهند * تقدیری یك درم که
دهند آنرا بدست خود بودن به که دهند صد از پی او دیمکدر وبونك
دخی اصلی بود به از آن که دهند صد از پی اودر زیرا به که باء موحده نك
کسری وهاء ساکنه ایله بك دیمکدر از کلمه سیله استعمال اولنور نتکم
عجم بن سندن یك بلورم دیجك یرده من از تو به دانم دیر یعنی دانم من به
از تو پس یك درم ده یك فی الحقیقه درمك صفتیدر ودرم مبتدادرکه
عربیله تقدیری درهم واحد دیمکدر ولکن قاعده عجم اوزرنه صفت
تقدیم اولنوب یك درم دنلدی واحد من الدرهم معناسنه نکره موصوفه
اولوب مبتدا اولور ودرهم اصلنده تمیزدر کازرا اصلنده که آنرادر که ها
حذف وحرکت همزه کافه نقل اولنوب بطریق الدرج کازا دنلمشدر پس
آن دهندك مفعول صریحی وبدست غیر صریحیدر وبعد الجمله مبتدا به
صفتدر آن بودك فاعلی وبه مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر
صد ایکنجی دهندك مفعول صریحی واز غیر صریحیدر وبعد الجمله

آنه صفتدر وايكى موضعده دخى دهندك فاعلى اهل نفاقدندر درم
كسر له اقچه‌در ظاهر بودر كه درهمدن قصر اولنمشدر وترازو طاشنه
درهم ديدكلرى وزن اعتبار يله در كه درهم شرعى وزنيدر پى بوراده
آرد معناسنه‌در واوچه‌در كه عقبدر (معناى بيت) بودركه براقچه كه آنى
كندى اليله ويره‌لر يك اولور آندن كه آردنجه يوز بره‌لر يعنى مونتدن
صكره يوز اقچه صدقه‌دن حياتنده براقچه صدقه افضلدر زيرا بعد الموت
اقچه يه ضرورتى قالماز وخيلى اولماز بوجهتدن ايكى بريوينه بله كچمز
فاماقبل الموت بويله دكلدر بلكه واحد كالف در ودخى زياده‌در زيرا
تضاعف اجر خلوصه ونفسله مجاهده‌يه مبنيدر * كر بخشى خود يكى
خرماى تر * بهتر از بعد توصد مثقال زر * خود بخشى نك تحتنده
فاعلى تأكيد درانت معناسنه زيرا بخشى ياء اولى نك ضميله امر حاضردر
مصدرى بخشيدن در بغشلمقدر بخش كردن قسمت ايلكدر يكى ده
يا زايده دريك بخشينك مفعوليدر وحرماتميز در آخرنده ياء توسلدركه
بين الموصوف والصفة واقع اولمشدر بهتر مبتداء محذوفه خبردر ان بهتر
ديمكدر كه بعد الجمله جزاء شرطدر از بهتره متعلقدر صد مثقال ازصد
مثقال ديمكدر كه اولنكى از قرينه سيله حذف اولنمشدر بودخى بهتره
متعلقدر كه مفضل عليهى بيان ايچوندر اولنكى ازايسه تصحيح معنى
ايچوندر پس معناى واحد اوزرنه ايكى حرف برفعله وامثالنه تعلق
قبيلندن دكلدر خرما معروف يمشدر كه ايوسى مدينهٔ منوره ده اولور
خرمانك آغاجى بقيهٔ طينت آدمدن خلق اولنمشدر انكچون واجب
الاكرام در يعنى غدالر آراسنده نان نيجه عزيز ايسه ميوه‌لر ايچنده
خرما دخى بويله‌در تر ياش دركه تازه مراددر خرماى ترعربك رطب
ديدوكيدر زفر وزنى اوزرنه يابسنه تمر ديرلر بهتر يكركه زر بوراده
اذات تفضيلدر مثقال برپچق درهمدر كما فى نعمة الله ثقل دندر مثقال هر
نسنه نك آغرى دركه انكله وزن اولنور كما قال فى القاموس مثقال الشئ
ميزانه من مثله وقال الراغب المثقال مايوزن به وهواسم لكل سنج
(معناى بيت) بودركه اكرسن برتازه خرما بخش ايلسك يعنى ايام
حياتكده اويكدر سندن صكره يعنى مونكدن صكره يوز مثقال آلتون
بغشلمقدن وتصدق ايتكدن نتكم سرى ماقبلندن بلندى اتون مرغوب

وعزيز اولمغله خرمايى آنكله مقابله ايتدى وخرمايى تخصيص ايتدوكى شهر فنسدن و بلاد عربده وغيريده رغبتـدن اوتوريدر * هركه بخشيدى مكن با اورجوع * كرز با افتاده ازدست جوع * هرچه هرچيزى كه ديمكدركه مبتدادر و بخشيدى جمله سى اكا صفتدر رجوع مكننك مفعولى و باا ورجوعه متعلقلدر و بعد الجمله خبردر كر بوراده عربى دهان وصليه يرينه دركه جزايى مقتضى دكلدر تقديرى كرافتاده ز پاازدست جوع ديمكدركه افتاده ده همزه خطاب ايچوندر اصلنده اى دركه همزه ياء خطابله تلفظ توسل ايچوندر مع هذا اخرنده هاء رسميه اولان كلمه دن صكره ياء مفرده رسم اولنمق قانون رسم دكلدر صكره با كثرت استعمالنه بناء حذف وهمزه اظهار يا ايچون فوق الهاء كتابت اولندى بو اعتبارله يعنى يا كتابتدن ساقط اولمق حسبيله همزه اكا بدل قلنـدى وخطاب ايچوندر دنلدى پس افتاده ماضى مقيد بالحال قبيلندندركه ز پا اكا متعلقدر واز دست تعليلـدر بهر كبى انكچون بعض نسخ ده بهر واقع اولمشدر ولكن پايه مناسب اولان دستدر خصوصا كه دست دخى مستعملدر نتكم ديرلر فلانك الندن عاجز قالدم و بو ايشى فلانك الـندن بزغالب كار الدن حاصل اولمغـله اله نسبت اولنور قرأنده (فبما كسبت ايديكم) كبى معنـاى بيت) بودركه هرنه شئ كه بغشلر وويررسن اكا رجوع ايتمـه وهبه وانعامكدن دونمه وعطا ايتدوكك محلدن انى استمه اكر اچلق الندن وانك سببيله اياقدن دوشدك ايسه ده يعنى اچلق وضرورت الى سنك اياغك الوب دوشـورسه دخى كرى باقمه واحسانكدن دونمه زيرا هبه سندن رجوع ايدن شول كلبه بكزركه قئ ايتدوكى نسنه يى اكل ايدر بو ايسه امر قبيحدر نتكم حديثده كلمشدر وناظم بيت آتى ده كلب يرينه شخص وبامرد ديمشدر ولكن كلبله تمثيلده قبح زياده در فافهم * اين بدان ماند كه شخصى قئ كـند * باز ميل خوردنش لوكى كند * اين مبتدادر كه رجوعه اشارتدر بدان اصلنده بان دركه مانده متعلقدر تخفيفا همزه داله قلب اولنمشدر وجمله فعليه خبر مبتـدا در ويا وحدت ايچوندر بعض نسخ ده مردى دوشمشدر (شخص اصلنده قرالتى معناسنه در خيال كبى بوراده مردم مراد در (قئ كه اصلنده همزه ايله قوصمه در كـندك مفعوليدر و بعد الجمله

مبتدایه خبردر و بعد الجمله تشبیهی بیاندر و که مشبه به ارا سنده رابطه‌در وتشبیه ماندن مفهومدر زیراماندك مصدری مانستندر که بکز مکدر مضارعنده سین حذف اولنوب ماند دیرلر باز کرو دیمکدر میل کی کندك مفعولیدر خوردن یمکدر اکل کبی (معنای بیت) بودر که بخش ایتدوکك نسنه‌دن رجوع ایتمك اکا بکزر که برشخص یعنی برکمسه قئ ایلیه کرو اول قئ ایتدوکی نسنه‌یی یمکه‌چن میل ایدر یعنی میل ایتمز بلکه کندی قوصندیسی ایسه انك اکلنی استکراه ایدر والا کلب کبی اولور زیرا کلب قئ ایتدوکی نسنه‌یی اکل ایدر هبه کندی یاوریسنی اکل ایتدوکی کبی * باپسر کر چیز کی بخشد پدر * می سزد کر باز کیرد از پسر * بونك تقدیری اکر بخشد پدر چیز باپسر دیمکدر که پدر بخشدك فاعلی وچیز مفعول صریحی و باز پسر غیر صریحی در می‌سزد جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر جزا تقدیم اولندی زیرا استفهامی متضمندر سزدك فاعلی شرطك مضمونیدر که باز کرفتندر وشرط ثانی جمله‌سی شرط اوله جزادر چیز کی نه یاوحدت ایچوندر چیزك نسنه‌جك دیمکدر زیرا کاف عربی تصغیر ایچوندر سزد مضارعدر مصدری سزیدندر لایق معناسنه کیرد دخی مضارعدر مصدری کرفتندر که طوتمقدر (معنای بیت) بودر که اکر پدر اوغلنه برنسنه‌جك بغشلسه اکر انی اوغلندن کرو طوتوب الورسه لایق اولورمی یعنی سزا دکلدر پس استفهام انکاری اولور الحاصل پدر اوغلنه هبه ایتدوکی نسنه‌یی کرو المق نیجه قبیح ایسه اجنبی به موهوب اولان نسنه‌یی استرداد ایتمك دخی بویله‌در زیرا معامله دینیه‌ده اقارب واجانب پدر واقاربه کوره قبیح اولان نسنه اجانبه کوره حسن اولماز مکر که پدر بی شفقت اولوب استرداد ایده والا صدوری متصور دکلدر * ای پسر باما ل وزر شاذی مجوی * آنچه کس راداده دیکر مکوی * تقدیری مجوی شاذی باما ل وزر دیمکدر که شاذی مجویك مفعول صریحی و باما ل غیر صریحی در زیرا با مصاحبت ومعیت افاده ایدر وایکنجی مصرعك تقدیری داده آنچه کس را مکوی دیکر دیمکدر که انچه داده‌نك مفعول اولی وکس ثانیسی‌در ودیکر مکوی کلمه‌سنه ظرفدر زیرا عربی ایله تقدیری

لا تقله فی زمان من الازمنة دیمکدر و یاخود مفعول مطلقــدر که انتفی القول انتفاء دیمکدر مال وزر خاصی عام اوزرنه عطف قیلنــدندر مزیندن اوتوری (شادی ده یامصدریه در شاذ فرح معنــاسنه ذال معجمه ایله در زیرا قاعدهٔ عجم بودر که وای دن صکره معجمه والا مهمله در دادهٔ ده همزه خطاب ایچون وداده ماضیٔ مقید در افاده کبی تتکلم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه مالله وخصوصا آلتون وکمش ایله فرح آرامه وطلب ایتمه یعنی سیم وزر وسائر اموال ایله شاد وخنـدان اولمق عقلا شانی دکلدر بلکه احمقلر وجاهللر حالیدر زیرا فانی نسنه ایله سرورك معناسی یوقدر نتکم قرانده کلور (قل بفضل الله و برحمته فبذلك فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) یعنی الله تعالی نك مؤمنلره فضل ورحمتی کافرلرك جمع ایلدیکی مالدن خیرلودر الحاصل فانی یه مدعین والتفـات ایتمك بله منهیدر دکل که انکله فرحنـاك اولمق نتکم قران وحدیث انکله مشحوندر وای بسر اول نسنه یی که کسیه ویرمش سن یردخی سویله یعنی لسانه کتورمه نه استرداد طریقیله ونه خود امتنان وتمدح صورتیله زیرا باطل وقبیحدر بلکه اخلاق الهیه ایله تخلق ایله وماسوای حقی نسیان ایت تا که ـ بك سنی احسانکك فوقنده نسنه ایله ذکر ایلیه بعض نسخ ده بیت مذکوره بدل بویله واقع اولمشدر که ای پسر بامال وزر شـادی مکن روهنر آموز و بیداـی مکن یعنی مال وزر ایله مسرور اولمه که بونلر فانی و بی عاقبتــدر یوری هنر اوکرن ونفسکه ظلم ایتمــه یعنی نفسکه او یوب جاهل اولمه وناقص قالمه بلکه اهل علم وکمال اول وتحصیل معـارف الهیه ایله که سکا قلاجق بونلردر

* شـادیٔ دنیـا سراسر غم بود * سو را ورادر عقب ماتم بود *

شادی مبتدا وسراسر اندن حالدر جمیعا معناسـنه و یامن الاول الی الاخر دیمکدر زیرا اصلی سروسردر واو عاطفه ایله صکره واو الفه قلب اولنمشدر تکاپو کبی که اصلنده تك وپودر لسان عجمده نظائری چوقدر (سر وسر باشدن باشه واوجدن اوجه دیمکدر که سرتاپانك معناسی دخی بودر ازسرتاپیا دیمکدر غم مفعول بودرکه بعدالجمله خبر مبتـدادر ویاخود شادی بودك فاعلیدر سوراورا ماتمه قید در زیرا را لام جاره معناسنه در ماتم بودك فاعلیدر درعقب اکا ظرفدر سور

سور وزننی اوزره دوکون وجمعیت وضیافت در قاموسده کلورکه سور
فارسیدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم انی تشریف ایتمشدر انتهی
یعنی ضیافت معناسنه تعریب ایتمشدر نتکم حدیثده کلور
(یا اهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا ای طعاما) یعنی سور
لسان عربده قلعه وشهرك دیواریدر صکره خلقك مدعو اولدیغی
طعامه دخی اطلاق اولندی (عقب قافك کسریله عربیدر اوکچه
معناسنه که مؤخر الرجل در صکره مطلق مؤخر معناسنه دخی استعمال
اولندی واشباع کسره ایله عقب دخی دنلدی (ماتم یاس ومصیبتکه
دوکون مقابلیدر وقاموسده کلورکه المأتم کمقعد کل مجتمع فی حزن
اوفرح اوخاص بالنساء او بالشواب انتهی یعنی ماتم عربی مهموزدرکه
یاس ومصیبت جمعیتکاهنده مستعملدر اکرچه بعضیلر جمعیتکاه
فرحدر وبعضیلر خاتونلره و بعضیلر خاتونلرك تازه لرینه خاصدر
دیمشلردر ولکن مشهور ومعمول اولان اولکیدر (معنای بیت)
بودرکه سرور دنیانك اولدن آخره دك غم وغصه اولور یعنی انك
سروری چکلن غمنه دکز کویاکه سرتا پا غم والمدر ودنیانك دوکونی
عقبنده وصوکنده یاس وماتم اولور حیاتی آخرنده موت اولدیغی کبی
پس دنیانك اولی اغلمق وآخری موتدر واو رتاده واقع اولان احوال
عارضه یه اعتبار یوقدر زیرا قرق سنه ده واقع اولان سروری جمع ایتسك
برسنه سرور اولمازانکچون معدوم حکمنده اولدی * امر لاتفرح
ز قرآن کوش دار * جای شادی نیست دنیا هوش دار * تقدیری کوش
دار امر لاتفرح ز قرآن دنیا جای شادی نیست هوش دار دیمکدرکه
کوش دار استمع معناسنه در امر لاتفرح کوش داره مفعول صریح واز
قرآن غیر صریح محلدر دنیا مبتدا جای نیستك مفعولیدر زیرا نیست بوراده
فعل معناسنه درکه تقدیری الدنیا لیست محل السرور دیمکدر پس
بعد الجمله مبتدایه خبر اولور (هوش دار بشقه جمله در آخر کلامده
فاعلم ذلك کبی پس هوش دار تمییز وادراك وتعقل ایله ودنیانك بی قرار
اولدیغنی بیلوب انکا کوره حرکت ایله دیمکدر امر لاتفرح مناسب اولان
نهی لاتفرح دیمك ایدی ولکن امر نهیله ونهی دخی امرله مؤولدر نتکم
قرآنده (وذروا البیع) دنلدی که ظاهری امر وحقیقتی نهیدرکه

لاتبايعوا ديمكدر كذلك لاتفرح اترك الفرح ديمكدركه بعض علما عندنده
نهي طلب ترك فعلدر بو جهتدن نهيك مؤداسي امر اولور وجميع موارد
امر ونهي بو اسلوب اوزرنه دروجائزدركه امردن مراد مطلق
خطاب اوله لاتفرح قارونه خطابدركه حضرت موسانك عليه السلام
عم زاده سي ايديكه مفاتيح خزائني التمش بغل يوكي اولوردي قال الله
تعالى (اذ قال له قومه لاتفرح ان الله لايحب الفرحين) قوم قاروندن
مراد بني اسرائيل مؤمنلريدر فرح لذت عاجله سببيله انشراح صدردر
اكثريا لذت بدنيهٔ دنيويه ايله اولور يعني قارونه بطريق النصيحه
ديديلركه يا قارون بوقدر خزائنه مالك اولدم ديو مال دنيا ايله فرحناك
اولمه بلكه بو فرحي ترك ايله زيرا الله تعالى زخارف دنيا ايله فرحناك
اولنلري سومز شول معنادنكه دنيا عندالله مبغوضه واكا محبت ايتمك
محبت الهيه يه مانع ومزاحمدر پس دنيا ايله ثواب آخرت مطلوبدر
بو خسته تنم دكل (معناي بيت) بودركه اي پسر قرآندن يعني آيات
قرآنيه دن (لاتفرح ان الله لايحب الفرحين) آيتنده اولان خطابه
قولاق طوت وآني استماع ايله وزخارف دنيا ايله مسرور واكا مغرور
اولمغي قو زيرا دنيا جاي سرور دكلدر عقلكي باشنه جمع ايله بلكه
دار الهموم والاحزاندر پس عيش وعشرتي دار السرور اولان آخرته
تأخير ايله ودنياده حزن اوزرنه اول كه حزن مقامات عاليه دندركه
خواص بشرك مقاميدر وبعض نسخه ده زقرآن يرينه زدنيا دوشمشدر
بدنيا اولسه دخي انسب ايدي كه فرحك متعلقني بيان اولوردي از
اولديغي صورتده تعليله محمول اولور يعني دنيادن اوتوري ويده مه

مال دنيا كيردي ديو شادان اولمه فافهم * شاد مانانرا ندارد دوست
حق * اين سخن دارم زاستاذان سبق * تقديري ندارد حق شاد مانان را
دوست ديمكدركه حق فاعل وشاد مانان مفعول اول ودوست ثاني در
اين دارمك مفعولي وفاعلي ميم در سخن اينه صيفه در هذا القول معناسنه
سبق مفعول ثاني در بعض نسخه ده اين دادند استاذان سبق دوشمشدر
استاذلر بو سوزي درس ويرمشلردر معناسنه شاد مانان شاد مانك
جمعيدر فرحناك معناسنه معناي لغويسي شادمه بكزيجي ديمكدر زيرا
مان مانندهدن ترخيم اولنمشدر مصدري مانستن دركه بكزمكدر

مضارعنده سین حذف اولنوب ماند وماننده دینلور وماندن که فالمقدر انك مضارعی دخی بویله کلور ولکن التباس بحسب المقام مند فعدر وشادمانك نظائری چوقدر مهمان ودزمان وترکمان وامثالی کبی که مهه یعنی اولوبه ودزه یعنی قلعه یه وترکه بکزیجی معناسنه‌در وبکزمکدن مراد مشبه بهك وصفیله قیامدر پس شاده بکزر دیمك شاد اولمقدن عبارتدر مهمان دخی بویله‌در وبعض ضخم البدن کمسه‌لره دزمان دیدکلری غلظتنده قلعه دیوارنه وبلکه بطریق المبالغه عین دیوار اولمق اعتباریله‌در وترك اصلنده تاتاردر ترکمان انلردن غیریدر ولکن لسانده مشابهتلری اولمق حسبیله ترکمان دیدیلر این سخن مصراع اولك مضموننه اشارتدر استاذان استاذك جمعیدر ذال معجمه ایله صنعتنده ماهر ومعلم اولانه دیرلر اصلنده کلمهٔ اعجمیه‌در اگر عربیه اولایدی ستذدن مشتق اولمق لازم کلوردی کلمهٔ عربیه‌ده ایسه سین وذال بریرده مجتمع اولماز دیوقاموسده مصرحدر وشعر جاهلی‌ده دخی بو کلمه‌نك بولنمدیغی معربات جوالیقی‌ده درسبق فتحتین ایله ظاهر بودر که فعلدن منقولدر قیل وقال کبی درس معناسنه استعمال اولندی زیرا درسده سبق وتقدم واردر (معنای بیت) بودر که حق تعالی دنیا ایله شادمان وزخار فیله خندان اولنلری دوست طوتمز زیرا دنیا مبغوضه حقدر ومبغوضه محبت ایدن دخی مبغوضدر بو سوزك مضمونی بن استادلردن درس طوتدم یعنی حقیقت شناس اولان عالملر وعارفلر بکا بووجهله تعلیم وافاده ایلمشلردر پس کامللرك نصیحتی ایله عامل اولمق کرکدر * کر فرح دادی زفضل حق رواست * لیك از دنیا فرح کردن خطاست * بعض نسخده کردن یرینه جستن دوشمشدر ضم جیم ایله که طلب معناسنه‌در مآل بردر فرح مابعدنده مفعولدر حرف جر فرحه متعلقدر بعدالجمله شرطدر رواست مبتدا محذوفه خبردر تقدیری آن رواست دیمکدر که جمله‌سی جزاء شرطدر بو رادهٔ زفضل یرینه بفضل انسب ایدی زیرا قرانده باء ایله‌در قال تعالی (قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فلیفرحوا) (مصراع ثانی‌نك) تقدیری لیك کردن فرح ازدنیا خطاست دیمکدرکه کردن مبتدا وفرح مفعولی واز فرحه متعلقدر وخطاست خبردر فضل لغتده زیاده اولمقدر اصطلاحده

ابتـداء احسانـدر كه آنده علت بو قدر يعني هر عطيه كه معطي يه
لازم كلميه اكا فضل ديرلر كاملرك حالي كبي كه هر نعمتي ابتداء احسان بيلورلر
زيرا عملك موجب اولديغن بيلوردر وفلان اهل فضلدر ديرلر علمده
وكمالده سائرلر اوزرنه رجحاني وزياده لكي واردر ديمكدر وفضل عدل
مقابله سنـده دخي مستعملدر (معنـاي بيت) بودر كه اكر حقك
فضلندن فرح طوترسك روا ولايقدر زيرا فضل ورحمت الهي ايله
فرحناك اولمق اوزره مأمورسن نتكم آيت مذكوره دن مستفاد اولدي
ولكن دنيادن فرح ايلمك خطادر زيرا لاتفرح ده مرور ايتدوكي اوزره
منهي در بعد ذا فضلدن مراد اسلام ورحمتدن مراد قرآندر وجمع
ايتدكلري نسنه مالدر يعني اهل اسلام واهل ذكر وقرآن اولمق مال
دنيادن خيرلودر زيرا اسلام وقرآنك ثمراتي باقي ودنيانك نتيجه وفاني در
فافهم جدا

* ⁂ در بيان نصايح ميكويد ⁂ *

* اي پسر با محنت وغم خوي كن * روي دل از اجانب دلجوي كن *
تقديري كن خوي با محنت وغم وكن روي دل از اجانب دلجو ديمكدر كه
بوندن اعرابي ظاهردر روي يوز ديمكدر دله روي اثبات ايتدوكي مجازي
درمقصود قلبك توجه معنوي سيـدر دلجو وصف تركيبي در كوكل
قاپيجي ودلستان كبي كوكل آليجي بوراده دلجو ايله مراد محبـوب
حقيقي در كه الله تعالى در وجانب كه يان وطرفدر جهت ايهـام ايدر
الله تعـالى ايسه جهت مخصوصه ده اولمقدن منزهدر زيرا تقييـدي
مستلزمدر بلكه الله تعالى جميـع جهاتي محيطدر پس جانب ديدوكي
مقابله دن ناشيدر يعني قلبكي مشغول اولديغي جانبدن آل وحقه وجه
مطلقدن توجه ايله كه آنده اصلا اين بوقدر ديمكدر فافهم فانه لطيف
(معناي بيت) بودر كه اي پسر محنت والم وغصه وغم ايله خوي ايله
وعادت ايت وآنكله طبيعت اول شويله كه يانكده سائر اخلاقك كبي
اولسيون واسبابي ظهور ايتدكده بي حضور اولمه وقابكي متكدر قلمـه
بلكه قلبك يوزني محبوب حقيقي اولان حق جانبنه ايله يعني غم وغصه
وسائر احوال وامور ره اشتغـالي قو يوب قلبكي وجه مطلقدن حقـه
توجه ايله وا كا مقيد اول زيرا فاعل مطلق اودر چونكه بو توحيـدي

بولاسن وبوسری بله سن مبدأ اوله واصل اولوب امور اضا فیه دن
اولان لطف وقهردن وسائر احواله اشتغالدن خلاص اولورسن
وحضوررا بدرسن فافهم * حزن واندوهست قوت بندکان * غم شود یار
فرح جو بندکان * حزن مقدم خبر وقوت مؤخر مبتدادر غم شودك
فاعلی ویار مفعولیدر حزن حاء مهمله نك ضمی وزاء هوزك سکونیله
زمان ماضیده برنافعك فواتی ویا برضارك حصولندن لاحق اولان
غمدر نتکیم خوف زمان مستقبلده متوقع اولان سوءدن عارض اولان
المدر واما راغب دیمشدر که حزن غمدن نفسده حاصل اولان خشونتدر
زیرا حزن فتحله خشونت فی الارض در بوراده حزنك خون که قان
معناسنه در دم کبی املاده مشابهتی اولمغله ناسخلر غلط ایدوب خون
یازمشلردر نونله که اکرچه فی الجمله صحت معنی واردر زیرا اندوه که
غصه در قیغو معناسنه شدتندن کویا که جکردن و یورکدن قان طملر
واهل دردك غداسی اول قان اولور الحاصل اندوه وغم دم کبی
طبعا منفور نسنه در انکیچون امر صعبه قان در یاصی دیرلر (قوت قافك
ضمیله حوت وزننی اوزره بدن انسان آنکله قوام بولاجق قدر غدادر
بندکان بنده نك جمعیدر که کاف عجمی بنده اخرنده اولان هاء رسمیدن
بدل وآن ادات جمعدر و بوندن غیری وجه دخی بالاده در بوراده
(بندکان ایله مراد خواص عباددر (یار بوراده مصاحب معناسنه در
زیرا معین معناسنه دخی کلور (جو بندکان جو بنده نك جمعیدر طالبکار
فرح جوینده وصف ترکیبی درکه اصلنده جوینده فرحدر قاعدهٔ
عجم اوزره فرح جوی کرك ایدی ترخیمله ولکن جمع قلنمغله اصلنه رد
اولندی (معنای بیت) بودرکه حزن وغم وغصه در الله تعالی نك
خاص قوللرینك غداسی یعنی محزون اولنلر ومغموملردر که حزن وغم
انلره هروقتده غدا کبی اولمشدرکه آنکله پرورش جان ودل حاصل
اولور رزق حسی ایله تربیهٔ جسد وجود بولدیغی کبی وآخرت
سرورنه طالب اولنلرك مصاحب ومقارنی غم اولور یعنی سرور
آخرت استین غم دنیایی اختیار ایلر ولکن غم وحزنی دار
غربتده اولمغله الله ایچوندر یوخسه نفس دنیا ایچون دکل وکان
رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الاحزان دائم الفکر * هرکرانبود

بدل اندیشهٔ * عاقبت بر پای یبند تیشهٔ * تقدیری هرکسی که اوزا
نبوددر دل اندیشهٔ بیند عاقبت بر پایش تیشهٔ دیمکدرکه بوندن اعرابی
ظاهردر اندیشه و تیشه آخرنده اولان همزه لر وحدت ایچوندر وزائده
اولمغه قابلدر (اندیشه فکردر و (تیشه کسردرکه دورکر آلاتندندر
وکانک معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انک ایچون
کوکلده فکر یوقدر مطلقا یعنی اهل تفکر دکلدر آخر اباغی اوزره
کسر وقاطع نسنه کورر واباغنه فی المثل بالته اورر ومنزل مقصوددن
کری قالور و پشیمان اولور و یاخود فارغ وآزاده و بی اندیشه کزرکن
اباغنی بوردیسادن کسرلر وانی چاه اندیشه یه دوشوررلر وابدی غم
وغصه دن خلاص اولماز وتفکرده رأس اولان بو معنی بیت اتی ده کاسه
کرکدرا کرچه متعلق تفکر بی قیاسدر قال الله تعالی (ویتفکرون
فی خلق السموات والارض) * ازچه موجودی بیندیش ای پسر *
هرکسی دارد غم خویش ای پسر * ازموجودی یه متعلقدر تقدیری
تو ازچه موجودی دیمکدر که مبتدا وخبردر وبعد الجمله بیند یشه
مفعولدر (موجودی آخرنده یا خطاب ایچوندر عربی ایله تقدیری
انت من ای شئ مخلوق دیمکدر کما قال تعالی (من ای شئ خلقک
من نطفة خلقک) هرکسی داردک فاعلی وغم مفعولیدر (بیندیش
امر حاضردر اصلنده باندیشدر همزه ایله صکره دفع ثقلت ایچون
همزه یا یه قلب اولندی مصدری اندیشیدن در فکر ایتمک معناسنه
مضارعی می اندیشد کلور (معنای بیت) بودرکه ای پسر فکر ایله که
سن ندن موجود ومخلوق سن یعنی نطفه دن خلق اولندک که
ماء مهین در واصلک جهتیله خاکدن وجوده کلدک کما قال تعالی
(خلقکم من تراب ثم من نطفة) ای پسر هرکس کندی غمنی طوتر یعنی
سنک اوزرکه لازمدرکه کندی حالکی فکر ایلیه سن وکندی غمک
یه سن زیرا هرکس عاقل اوله کندی غمنی یه وتدارکن ایده کلمشدر
مکر دیوانه اوله که بوقیدده اولمیه وکندینی بوزنجیره باغلمیه والله واهب
العقل * کرد ایزد مرترا ازنیست هست * از برای آنکه باشی حق پرست *
ایزد کردنک فاعلی ومرترا مفعول اولی وهست ثانیسی واز نیست اکا
متعلقدر از برای تعلیل کردر از بهر آن معنی که دیمکدر حق پرست

باشی نك مفعولیدر و بعـض الجمله آنکه یه صفت اولور اصلنده از برلی
باشیدن حق پرست دیمکدر (ایزد زاء عربی نك فتحیله و بعضیـلر
کسریله دیدیلر الله تعالی نك اسم علمیدر که ترك تکری دیر (حق پرست
وصف ترکیبیدر اصلنـده پرستندهٔ حقدر حقـده طپوجی معناسنه
مصدری پرستیدندرکه طاپمقدر مضارعی می پرستد کلور (معنای بیت)
بودر که الله تعـالی سنی یوقدن وار ایلدی ومعدوم ایکن موجود
قیلدی اول معنیدن اوتوری که حقه طپوجی وعبادت قلیجی اوله سن
نتکم قرآنده کلور (وماخلقت الجن والانس الا لیعبدون) وعبـادتك
ثمرهسی دخی عابدمدر معبوده دکل نتکم حدیث قدسیده کلور (خلقت
الخلق لیربحوا علی لا لاربح علیهم) سؤال اولنورسه که چونکه خلق
عبـادت حق ایچون خلق ایلدی اکثر ناس ندن کافر اولدی جواب
بودر که عبادتله امر ایتمـك ارادتی مستلزم دکلدر والا مراد ارادتدن
تخلف ایتمزدی سؤال اولنورسه که چونکه عدم ایمانی بیلوردی نیچون
امر ایتـدی جواب بودر که مأمور اولمق مقتضـای استعدادی ایدی
قبول ایتمـك دکل و بوراسی اسرار قضا وقدردندر که سکوت لازمدر

* تاتو باشی بندهٔ معبود باش * باحیـا و باسخا وجود باش * تقدیری
باش بندهٔ معبود مادام که تو باشی تودیمکدر که اعرابی ظاهردر تقدیری
کن عبد المعبود الحقیقی مادمت حیا موجودا دیمکدر (معنـای بیت)
بودرکه مادامکه سن سن اولاسن یعنی حیـاتده اولدقجه معبود حقیقی
اولان الله تعالی یه عبد محض اول وعبادت اصنام صوریه ومعنویه دن
حذر ایله والا مشرك اولورسن ومشرك مغفور اولماز وحیـا وسخا
وجود صفتلریله متصف اول بوراده ناظم قدس سره اصل توحیـد
وایمانی تعییندن صکره شعب ایماندن اوچ نسنه تخصیص بالذکر
ایتـدی مزید فضلندن اوتوری زیرا حیـا کرك حیاء نفسانی درکه
بین النـاس عار وعیب اولان نسنه دن اوتانمقدر کشف عورت وترك
ادب کبی وکرك حیاء ایمانی درکه خرف حقدن معاصیدن اجتناب در
مقوی دین وایماندر وسخا کفایت مقداری عطا وجود قبل السؤال
احساندر و بو ایکی خصلت بینه و بین الناس احسن اخلاق ومستوجب

رضاء رب خلاقدر * مکذران در خواب وخور ایام را * زنده دار

از ذکر صبح وشام را * مکذران نهی حاضردر کاف عجمینك ضمه سی
وزنیچون اختلاس اولنور مصدری کذرانیدندر کچورمك معناسنه که
متعدیدر مضارعی کذراند وکذرانندہ کلور لازمی مکذردرکه مصدری
کذشتن وکذاشتندر کچمك معناسنه مضارعی کذرد وکذارد
وکذرانندہ کلور ایام مکذرانك مفعولیدر صبح زنده دارك مفعولیدر
زنده دار عربی ایله احی دیمکدر که احیادن امردر (خور بیجکدر که
اکتفا طریقیله در مراد ییجك وایچه جکدر (ایام یومك جمعیدر که
معروفدر نتکم بالاده شرح اولنمشدر (زنده حی دیمکدر که مرده مقابلیدر
میت کبی (ذکردن مراد یاد حقدر نوجهله اولورسه افضلی لا اله الا الله در
(صبح فجردر که صبح صادقدر ویا اول نهاردر که افقك حاجب شمسله
احمراری وقتیدر (شام اخشامدر مسا کبی شام صباح اوزرنه معطوف
وصبح دخی زنده دارك مفعولیدر بوراده صبح وشامله یا ایکی وقت
مخصوص ویا ذکر جزء وارادهٔ کل طریقیله استیعابدر نتکم ایام ذکری
استیعاب ذکره قرینه در (معنای بیت) بودر که ایام ولیالیٔ متامده واکل
وشربده کچورمه یعنی سن بو حالده ایکن مرور ایتمسون بلکه ذکر اللهدن
صباح واخشامی زنده طوت یعنی احیا ایله زیرا اماکن وازمان بی ذکر میت
کبیدر و وقتك ذکرله حیات بولیجق قلبك دخی حیات بولور وفیض
الهی ایله زنده اولور وقلوب مرده اولدیغی کونده سکامات عارض
اولماز وسعی ایله که ادمان ذکرله ذکر دائم اهلی اولاسن و وقتکه تفرق
وحالکه تشتت پریشانلق کلیوب حقله حضور باقی بولاسن فافهم جدا
* خواب کم کن اول روز ای پسر * نفس را خوردن میاموز ای پسر *
خواب کم کنك مفعولیدر کم کنك تفصیلی بالاده در اول ظرفدر نفس
میاموزك مفعول اولی وخوردن ثانیسیدر (میاموز نهی حاضردر اصلی
ماموزدر که دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری
آموزیدندر اوکرتمك معناسنه وحلیمیده کلور که آموختن اوکرنمك
واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خا زایه قلب اولنور آموزد
وآموزنده دیرلر انتهی پس آموختن مصدر اصلی وآموزیدن مصدر
فرعی اولمش اولور وفرعه اعتبار واردر اکر شهرتی واریسه والا فلا
زیرا تکلفدن خالی اولماز (معنای بیت) بودر که ای پسر وقت اشراقده

خوابی قلت اوزرنه ایله یعنی هیچ او یومه زیرا بو راده قلت عدمدن
کنایه در سببی بودر که وقت اشراقده ملائکه ارزاق عباد له وجه
ارضه نزول ایدر پس اول وقتــده بیدار اولمق باعث برکت وخواب
سبب محقدر و بومعنـادن اوتوری (جنـاب نبوت صلی الله علیه وسلم
عایشه یی رضی الله عنها اول وقتده منامدن نهی ایلدی وابن عبـاس
رضی الله عنهما بیورمشدر که (الصبحة مکرهة مکسلة مهرمة منساة)
یعنی صبحه که ضمله عندالصباح نومدر انده کراهت کثیره وکسل کثیر
وهرم کثیر وحاجتنی نسیان کثیر واردر ای پسر نفس حیوانیه یی اکل
وشربه اوکرتمه بلکه ریاضت وتقلیل غدا ایله که اکا موت ابیض
دیرلر که سـبب بیاضئ دل وضیـاء معنوی در واصلاح طبیعت ایتک
اول الباب در بس تن پرور اولمق حیوانیت وروح پرور اولمق ملکیت در
فاعلم ذلك واعمل* اخر روزت نکو نبود منام* پیشتر ازشام خواب آمد
حرام* تقــدیری نبودت منـام نکودر آخر روز دیمکدر که تاخطاب
نبوده قیددر ومنـامه قید اولمق اظهردر . بوندن اعرابی ظاهر در
ومصراع ثانی نك تقــدیری آمد خواب حرام پیشتر از شـام دیمکدر که
خواب آمدك فاعلی وحرام فاعلمدن حالدر زیرا آمد لازمدر و پیشتر
دخی حرامه ظرفدر (نکونوك کسری وکاف عربی نك ضمیله کوکچك
معناسنه اصلی نیکودر که نیکه منسوبدر منام مصدرمیمی در نوم معناسنه
ونوم شول حالت طبیعیه در که دماغه صعود ایدن بخـارات رطوباتی
سببیله اعصاب دماغ استرخاء ایدوب عقل وقوی انکله تعطل ایدر
وبعضیلر دیدیلر که الله تعـالی نك نفس انسـانی من غیر موت توفی
وقبض ایتمسیدر (پیشـتر باء عجمی ایله درکه پیش اوکدر که جهـات
ستدندر تر ادات تفضیلدر پیشتر اوکرك ومقدمجه دیمکدر خرام ممنوع
ومنهی معناسنه در (معنای بیت) بودر که کون اخرنده او یومق سکا
ایو اولماز بلکه اخشـامدن اول خواب حرام کلدی. بس مصراع
ثانی نك مضمونی ترقی بابندندر یعنی قبل المغرب منام ترك اولی بابندن دکل
بلکه حرام ومنهیـدر زیرا نقصان عمر وعقـله مؤدیدر زیرا وقت
ناقصدر خصوصـا که تغیر زمانده ذکر وتسبیحه اشتغـال کر کدر
بو ایسه منامله فوت اولور* اهل حکمت رانمی آید صواب* در میان

آفتاب وسایه خواب* بونك تقدیری نمی آید اهل حکمت را خواب درمیان آفتاب وسایه صواب دیمكدر كه خواب نمی آیدك فاعلی واهل حکمت مفعول اولی وصواب ثانیسی در ودر میان خوابه متعلقدر (حکمت اصلنده علم معناسنه در پس حکیم اودر كه فعلی بحکیم الاتفاق اولیه واشیایی موضعنه وضع ایلیه وحکمتك اقسامی واردر حکمت طبیه وحکمت بحثیه وحکمت علمیه و حکمت عملیه و حکمت ذوقیه کبی (حکمت بحثیه معقولات فلاسفه درکه نتائج افكاردر بو حکمت اهل شرع عندنده معتبردكلدر (حکمت علمیه اعتقادیاتدر كه علم كلامده مبیندر (وحکمت عملیه عملیاتدر كه علم فقه الك بیاننه متكفلدر و بو ایكی حکمته حکمت منطوق بها دیرلركه حکمت ذوقیه وسیله در (وحکمت ذوقیه اسرار حقیقتدر كه وجدانیاتدر بوراده حکمتدن مراد حکمت ذوقیه‌نك شعبه‌لرندن اولان حکمتدركه اسرار شرعده بعض خفایایه وقوفدر (آفتاب کونشدر اصلنده وصف ترکیبی دركه تابنده آف در آف یعنی قزدریجی معناسنه زیرا صو بالطبع بارد در وجائزدر كه اصلی آفت آب اوله زیرا آبی تحلیل وافنا ایلر بوصورتده آفت كلمهٔ عربیه اولور فاما اولكی قاعده فرسه انسبدر (معنای بیت) بودر كه اهل علم واسراردان اولنلره كنشك ضوئیله سایه آراسنده اویومق صواب كلز بلكه خطادر زیرا اومحله شیطانك تعلقی واردر شول جهتدنكه ضوئله یعنی ضحی ایله ظلك برزخیدر وبرزخ شیطانك ملعبه سیدر* ای پسر هر کز مرو تنها سفر* باشدت تنها سفر عین خطر* تنها مروك فاعلندن حالدر زیرا عربی‌ده حان كونك منفردا ایله تعبیر اولنور سفر مروك مفعولیدر یاحرجرف تقدیریله كه بسفر دیمكدر سفر ایدوب یوله چقمه معناسنه ویاخود مرو لاتفعل معناسنه محمولدر ایكنجی تنها تاء خطابدن حالدر كه تامفعول باشد وسفر فاعلدر عین خطر مفعول ثانیسی ولكن مفعول اول فی الحقیقه غیرصریحدر كه ترا دیمكدر عربی ایله تقدیری یكون لك در هر كز استغراق زمان ایچوندر (مرو نهی حاضر در (مصدری رفتندر یوریمك وكتمك معناسنه مضارعی قلبله رود كلور (سفر لغتده قطع مسافه وشرعده سیرابل ومشی اقدامله اوچ

كونلك مسافه يه ودخی زياده يه خرو جدر و بعضيلر ديديلر كه سفر
كشف الغطا در كه مسافر مكاندن و مكان مسافردن كشف ايدر
واخلاق انسان دخی سفرله منكشفه اولور رهين خطر نفس هلاك
ديمكدر زيرا رهين برنسنه نك نفسی وحقيقيدر بعض نسخه ده باشدت
تنها سفر رفتن خطر دوشمشدر بو صورتده رفتن باشدك فاعلی اولوب
سفر رفتنه مفعول اولور (معنای بيت) بودر كه ای پسر هيچ برزمانده
يالكز سفره كيتمه يعنی بطريق السفر عازم راه اولمه زيرا منفردا سفر
ايتمك عين هلاك اولور هم صورة وهم معنی صورة خطر ظاهردر زيرا
ديمشلردر الرفيق ثم الطريق يعنی بی رفيق سفر ايتمك كندنی تهلكه يه
القادر زيرا دشمن ظهور ايدرسه مغلوب اولور ومعنی خطر بودر كه
يالكز اولان سالكه شيطان رفيق اولور شيطان ايسه دشمندر دشمن ايله
رفاقت ايسه محض ضرردر خصوصا بيابانده خيالات ظهور ايدوب
راهزنلك ايدر انكچون حديثده كلور كه بريه لرده غولار سزی اضلال
ايتدوكی وقتده اذان ويريكوز زيرا شيطان اذانه طيانميوب فرار ايدر

* دست رادر رخ زدن شومست شوم * استماع علم كن زاهل علوم *
زدن مبتدا ودست انك مفعولی ودر زدنه ظرفدر شومست خبر وشوم
انی تأكيددر واستماع كنك مفعولی واز استماعه متعلقدر (شوم اصلنده
همزه ايله دركه ضد اليمن در صكره ماقبلی مضموم اولمغله واوه قلب
اولنمشدر نظائری چوقدر (استماع قصدله قولق طوتوب دكلمكدر
سماع اعمدر (علمدن مراد علم نافعدر كه علم تفسير و حديث وفقه
وتصوف واصول فقه و كلامدر (معنای بيت) بودر كه النی يوزنه
اورمق يعنی النی يكاغنه و يوزنه قويوب يوزيله اكا طيانمق شومدر
يعنی منحوسدر ميمون ومبارك دكلدر زيرا محزونلر واهل نار صفتيدر
كفره كبی وتشبهده ضرر عظيم واردر وجائزدر كه ماتم ومصيبتده
خدش وجهده محمول اولا كه اهل جاهليت صفتيدر ايمدی اهل علم
نافعدن علم دكله وسكا ديدم ايسه ونه ديديلر ايسه انكله عمل ايله تا كه
نحوستدن خلاص اولاسن وميمنت وسعادت بولاسن * شب درآينه

نظر كردن خطاست * روز اكر بينی نوروی خودرواست * تقديری
كردن نظر در آينه درشب خطاست اكر بينی نوروی خود در روز

روزآن رواست دیمکدر که کردن مبتدا ونظر مفعول وآینه وشب نظره ظرف وخطا خبردر تو بینی تحتـده اولان ضمیر خطابی تأکیـد در روی بینی به مفعولدر رواست مبتداء محذوفه خبردر (بینی مضارع مخـاطبدر مصدری دیدن در کورمك معناسـنه صکره دال مکسوره علی خلاف القیاس باء موحده یه قلب اولنوب مضارعنده بیند و بیننده دینلور(معنای بیت) بودرکه کیجه ایچنده آینه یه نظر ایتمك خطادر صواب دکلدر زیرا نورله ظلمتك مناسبتی اولمدیغندن ماعدا تعرض شیطانه دخی وسیله در زیرا کیجه وقت انتشار شیاطین وآینـه محل خیالدر پس شبده محل خیـاله نظردن خوف اولنور خصوصا نابالغ ولنلره خیـال شیطانی دن ضرر عظیم واردر اکر کوندزده آینه ده کندی یوزکه بقروآنی کورسك روا وسزادر زیرا روز محل روشنلی وزمان احسـاس صوردر پس آینـهٔ افاقده (المؤمن مرآة المؤمن) موجبنجه کندی مثلکی کوردیکك کبی آینه ده دخی بخصوصه کندی مثـالکی کورمك وعقیب رؤیتده فتبارك الله احسن الخـالقین دیمك لایقدر واهل تصوف دیمشلردرکه سن مرأت حقسن که حقك کمالی سنده ظاهردر وحق دخی سنك مرأت احوالکدر یعنی اکر حقك سنده تجلیسی اولمیایدی احوالك نه یوزدن اولدیغی معـلوم اولمازدی نتکم نقطـه نك کاغد اوزرنده محل تعیینی اولمیایدی نقطـه ندر بلنمزدی فاعرفه * خانه کرتنها وتاریکت بود * مونسی باید که نزدیکت بود * تقدیری اکر بود خانه ات تنها وتاریك باید که بود مونسی درنزدیك تو دیمکدرکه خانه بودك فاعلی وتاء خطاب اکا قیددرتنها اکا مفعولدر وبعـد الجمله شرطدر مونسی بودك فاعلی ونزدیك اکا ظرفدر وبعد الجمله بایده فاعل وبعـد الجمله جزادر (مونسی ده یا وحدت ایچوندر مونس اینـاسیدندرکه برکسـه نك وحشتنی ازاله ایدوب اکا انس ویرمکدر (معنـای بیت) بودرکه اکر خانه ك کیجه ایچنده تنها ویی شمع اولورسه یعنی خانه ده بالکز قالوب یاردم ومومك وقندیلك دخی بولنمزسه یاری یانکده بر مونسك کرکدر زیرا خانهٔ مظلم ده وحیـد اولان کمسنه یه شیطان تعرض ایدر حتی آغز باعمق دیدکلری غالبـا اندن کلور فاسانشمك اولدقده تنهالق ضرر ویرمز زیرا ظلمات شیطانه

معیندن وکذلك مونسسك اولدقده ظلمت ضرر و یرمز زیرا مونسله متقوی اولورسن وجماعت اولمغله یدالله علی الجماعه سرن بولورسن خصوصا تا بالغ اوشاقلری وحدت وظلمتدن محافظه لازمدر زیرا شیطان بالغه تعرض ایتدوکی یرده نابالغه بطریق الاولی یدر * دست را کم زن تودرز برونخ * نزد اهل حال سرد آمد چو یخ * دست کم زنه مفعولدر کم زنك تقدیری مراامرور ایتدی تورنك تحتنده اولان تا خطابی تأکیددر ودرزنه ظرفدر نزد آمده ظرف وسرد آمدك فاعلندن حالدر که مصراع اولك مضمونیدر چو یخ سردی تشبیهدر (زیر کسرله آشغه در (زبر فتحله و باء موحده ایله اوست و یوقاری در (زنخ ایکاك دیدکلری در که عرب ذقن دیر یعنی ایکی چکه نك التی طرفدن جمع اولد یغی یردر (اهل حال اهل ذوق ووجدان وواردات در که بو معنی مستحکم اولمدیغی حالده حال دیرلر زیرا انسان بر وصفدن بر وصفه تحول ایدر و متغیر اولور والا مقام دیرلر ثبوت واستقرارندن اوتوری ودخی نیجه وجهله تعریف اولنمشدر که بوراسی انك محل تفصیلی دکلدر و بعض نسخه ده نزد اهل معرفت دوشمشدر که بوانسبدر (سرد صوقدر یرد کبی (یخ بوزدر که عرب جمد دیر حرکت ایله ماء جامد معناسنه الجماد ذوبانك ضدیدر (یخچه طولودر که عرب برد دیر حرکت ایله حب الغمام دخی بو زبر بولندند وکیلن بوز دانه سی معناسنه (معنای بیت) بودرکه چکلکه التنه الکی آراور یعنی هیچ قومه واعتماد ایتمه زیرا بو دخی اهل نارصفتیدر و بو معنی اهل حال قاتنده صوق کلدی بوز کبی یعنی اهل حال وارباب حکمتدن اولنلر انی دخی ایو کتورمزلر وقبللری اکا اصمز پس صوق اولمق عدم تعلقدن کنایه در زیرا برنسنه اسی ایکن یا پشور صوغیدقده دکل * چار با را چون به بینی در قطار * درمیان شان نیابی زینهار * بعض نسخه ده چار پادر بار چون بینی قطار دوشمشدر وچاروا دخی کلمشدر واوله زیرا واو یا حروف شفویه دن اولمغله آرالرنده مبادله وار دو شوربا وشوروا دیرلر طوز لواش ومانش ویوغردلی آش معناسنه چارپا به بینی نك مفعولی و درا کا ظرفدر و بعد الجمله شرطدر ایکنجی در نیابی یه ظرفدر (زینهار صاقن

دیمکسدرکه عرب احذ ر دیر (چار پا درت ایاقلو حیوان دوه وآت
وقاطر وحمار کبی که قوائم اربع صاحبی دیرلر (به بینی ده با مضموم اوقنور
زیرا ما بعدی حرف شفوی در نسخهٔ ثانیه یه کوره (بار یوکدر حمل کبی
(قطار کسریله کما قال فی القاموس جاءت الابل قطارا بالکسر ای مقطورة
ودوه نك وغیرنك قطار اولدیغی نسق واحد اوزرنه بری برینه تقریب
اولندقلریدر قطرات مطر کبی (درمیانشان میانده نون مکسوردر
شان ضمیر جمع متصلدر ایشان ضمیر جمع منفصل کبی (درنیابی مضارع
منفی درمصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده
دینلور (معنای بیت) بودرکه چونکه چارپایی قطارده کوره سن
ویاخود یوك التنده قطار اولوب کیدر کوره سن صاقین انلرك اورته سنه
کلمیه سن یعنی آرالرندن کچمیه سن وآرالرنده یوریمیه سن زیرا ایجاب
نسیان بندر یعنی انسانه اونتق کتورر وبالذوکی نسنه یی حفظ ایده مز
اولور ومقاصد حسنه ده قطع قطار ایلمیه وجاین مقطورین میانده
یوریمیه دیمشدرکه مشیده جملی تخصیص وقطعده قطاری مطلق
ذکر ایتمشدر ونسخهٔ اخرادن فهم اولنورکه معنای مذکور یوکلی
یعنی یوك آلتنده اولان حیوان قطارنه کوره درمطلق قطاره کوره دکل
ظاهر اولان دخی بودر زیرا زیر بارده اولان حیوانده شیطانك اشقه
تصرفی واردرکه باردن خالی اولانده ومتفرقده یعنی قطارسز
ویولارسز اولان حیوانده او تصرف وتسلط یوقدر فافهم * تا فزاید
قدر وجاهت را خدا * روز شب می باش دائم در دعا * خدا فزایدك
فاعلی وقدر مفعولیدر وبعد الجمله مصراع ثانی مضمونی تعلیلدر روز
دائم ودر او چی بله می باشه ظرفدر دائم حقیقتده روز وشبی تأکیددر
پس روز شب ودائم ظرف زمان ودر دعا ظرف فعلدر چونکه معناده
اختلاف بولندی ایکی ظرفك برفعله تعلقی لابأس اولدی (تا فزایدده
تا تعلیلیه در فزاید مضارع مثبتدر مصدری فزودن کلور آرتمق وآرتورمق
معناسنه بوموقامده متعدی در مضارعنده واو یرینه الف ویا کلوب فزاید
وفزاینده دینلور والف ایله افزاید وافزاینده وافزودن دخی جائزدر
قدر وجاه برمعنایه در زیرا قاموسده کلورکه جاه قدر ومنزلتدر فاما
ظاهر اولان بودرکه قدر مقدار ومرتبه وجاه قبول عند الناس

وشاهدی ده جاه منصب دیمشدر اکر مقلوب اولورسه وجاهت
معناسنه اولورکه یوزی صولو وحرمتلو دیمکدر دعا یاالله دیوب حق
حصولی حاجتیچون دعوت وطلبدر (معنای بیت) بودرکه تاکه
الله تعالی سنك قدر ومرتبه کی آرتوره وعالی قله یعنی بومقصودی
تحصیل ایچون روز وشب یعنی علی الدوام دعاء ودرکاه حقه نیازده اول
وبودوامدن مراد دوام عرفی در یوخسه دوام حقیقی دکل شوقدر
وارد رکه اهل کمالك حقه اتصال وتوجهی دائمدر زیرا مراد بالکز
ظاهر لسانیله دعا دکلدر وبوندن فهم اولنور که حقه تضرع وتذلل
وتواضع اوزره اولمق علو رتبه یه باعثدر نتکم کلورکه (من تواضع رفعه الله

* تاشود عمرت زیادت در جهان * رو نکویی کن نکویی در نهان *
بعض نسخه ده درنهان یرینه ای جوان دوشمشدر عمرشودك فاعلی
وتاء خطابه مضافدر زیادت تاء طویله ملفوظه ایله نتکم رسم مجمدر
مفعولدر رو فتحله امر حاضردر مصدری رفتن در مضارعی رود در
مابعدنده اولان جمله روی تفسیردر نکویی کنك وایکنجی تاکید در
وآخرنده یاء ثانیه مصدریه در (معنای بیت) بودرکه تاکه سنك دنیاده
عمرك زیاده وبرکتی بولاسن یوری کزلوجه ایلوك ایله ایلوکدن
مقصود خفیه صدقه واعمال صالحه در ریادن احتراز ایچون که
بومقوله عمل اجلی تأخیر وعمر ورزقی زیاده ایدر مراد ایلوکك
وصدقه نك زیاده شرفن بیاندرکه شویله که اکر عمر افزون اولمق لازم
کلسه صدقه وصله رحم ایله افزون اولوردی وجائزدرکه زیاده لك
برکتی حسبیله اوله ومحتملدر که انفاسده تفاوت اولمق حسبیله اوله زیرا
عمر فی الحقیقه انفاسدر وانفاس سریعه ایله عمر اکسلور وبطیئه ایله
افزون اولور والله اعلم بالحال والمآل ومایتبعه انقلم الماضی من الزیادة
والانتقاص فی الآجال فافهم * تانکاهد آب روید روزکار *

* معصیت کم کن بعالم زینهار * روزکار نکاهدك فاعلی
وآب رویی مفعولیدر کم کن عربی ایله تقدیری افعلها قلیلا ای لاتفعلها
اصلا دیمکدر نتکم نظائری مرور ایتدی پس اکافمفعول اولور بعالم
ظرفدر نکاهد مضارع منفیدر مصدری کاهیدن در کاف عربی ایله
اکسلمك واکسمك معناسنه انتقاص ونقص کبی پس کاستن کبی لازم

ومتعدی

ومتعدی اولور بو مقامده متعدی در نکاهدك فاعلی روزکار ومفعولی آب روی در حرمت معناسنه بوراده نقصی روزکاره نسبت ایلدی مجازا و یاخالق روزکار ویااهل روزکار معناسنه اوله (معنای بیت) بودرکه تازمان سنك آب وروی وحرمتنی نقص ایتمیه ویاخالق الاماکن والازمان سنی ذلیل ایتمیه ویااهالی زمانه یاننده خوار اولمیه سن صاقن معصیتی آزاشله عالمده یعنی هیچ بروجهله حقه نه آز ونه چوق عاصی اولمه زیرا عصیان که قصدله کناه ایتمکدر سبب بعد رحماندر ساحهٔ قربدن دور اولان ایسه خاکسار اولور فافهم * هرکه رو در فسق ودر عصیان کند * ایزد اندر رزق او نقصان کند * تقدیری هرکسی که کند رو بش درفسق ودرعصیان کند ایزد اندر رزق او نقصان دیمکدرکه اعرابی ظاهردر فسق طاعتدن خروجدر ایزد همزه نك کسریله وزاء عربی نك فتحیله ویازاء عجمی ایله تنکم حلیمی ذاهب اولمشدر حق تعالی نك علم خاصی در نکری معناسنه رزق انسانك انکله تغذی ایتدوکی در یوخسه جمع ایتدوکی دکل غذا ایسه حلال وحرامه شاملدر وعندالمعتزله حرام رزق دکلدر زیرا حرام مال غیردرکه مملوك دکلدر وانسان مالك اولمدیغی نسنه یی بوجهله اکل ایدر واکل رزق اولور جواب بودرکه کرچه حرامی الله تعالی یه اضافت ایتمك ترك ادبدر ولکن سائق الله تعالیدرکه فعل اکل اسنده اولنور عبدك مؤاخذه اولندیغی اسباب رزقه اختیاریله سوء مباشرتندن اوتوریدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که یوزینی فسق وعصیانه ایلدی یعنی اکا اقبال ایده وفاسق وعاصی اوله الله تعالی انك رزقنده نقصان ایلر زیرا عمرنده برکت اولمیجق رزقنده وسائر احوالنده دخی اولماز وبعض فاسقلك دنیا جهتندن مرفه الحال اولدیغی بطریق الاستدراجدر ویاخود نظر مطلق رفاهیته دکلدر بلکه رزقه در غنی بخیل ایسه فقیر وسخی دن رزقی آزدر زیرا حرص مانع انتفاعدر * کم شود روزی زکفتار دروغ * در سخن کذاب را نبود فروغ * روزی کم شودك فاعلی وحرف جرا کا متعلقدر درفروغه ظرفدر کذاب نبوده متعلقدر فروغ نبودك فاعلیدر کم شوده نقصان قلمه مجهولدر روزی رزق در تفصیلی بالاده در کفتار کی کذاب کاذبك

مبالغه سيدر كه كذبك تكررنه وكثرت متعلقاتنه اشارتدر دروغ يلان
وفروغ شعله وضيا (معناى بيت) بودركه يلان سوزدن وكذب ايتمكدن
رزق آز اولور يعنى موجودى منتقص اولور ومفقودى اله كلمز زيرا
ذنب موجب حرماندر خصوصا كه كذب يعنى كذب اعظم ذنوبدركه
خلاف واقعى اخباردركه سبب اختلالدر بو سببدن كاذبك رزقى مختل
ومشوش اولور وكذاب ايچون سوزده فروغ اولماز يعنى قول كاذبنك
نورى اولماز بلكه عقبنده ظلمتى ظهور ايدر صبح كاذب كبى ونفى المثل
كنش طوغمشندن يلالودر ديرلر سوزده كلمشندن ظاهردر فافهم
* فاقه آرد خواب بسيار اى پسر * خواب كم كن باش بيدار اى پسر *
بعض نسخده ترك كن اين خواب زنهار اى پسر دوشمشدر وبعضنده
كاوركترك كن خواب زنهار اى پسر چاله سنك مألى بردر خواب آردك
فاعلى وفاقه مفعوليدر اكنجى خواب مادمنه مفعولدر بيدار باشك
مفعوليدر وجملهٔ ثانيه اولكيدن مفعول اولان مضمونى تصريحدر
(فاقه فقر وحاجت معناسنه در) (آرد اصلنده آورد در حذف واوله
تخفيف اولنمشدر مصدرى آوردن وآوريدن دركه كتورمكدر
بسيار بالاده بر (معناى بيت) بودركه اى پسر چوق اويومق فقر
وفاقه كتورر يعنى اكا سبب اولور اى پسر خوابى آز ايله اكر اويقده
اويانق اول تا كه غنا اوده وارسكله زيرا غافل ايله آگاه بر دكلدر پس
نثار رحمتدن آگاهه اولن بحصه واقع اولمنه غافله انجق بر حصه
دوشر شول معنادن كه آگاه طالب وغافل طالبدن خالى وحليهٔ عملدن
عاطلدر * هر كه درشب خواب عريان ميكند * از نصيب خويش
نقصان ميكند * تقديرى هر كسى كه ميكند خواب درشب عريان
ميكند نقصان از نصيب خويش ديمكدر عريانى حالدر ميكندك
فاعلندن درشب ديدوكى قيد احترازى دكلدر بلكه واقعى بياندركه
اكثريا خواب شبده واقع اولور پس بو معناده نيوز شب برابر اولور
نصيب بو خطده منصوب يعنى مفيددر (معناى بيت) بودركه هر كسه كه
كيجه ده خوابى عريان اولديغى حالده ايلر يعنى چيلاق اويور كندى
نصيبندن ورزقندن نقصان ايلر يعنى نقصان معناسنه سبب اولور ايشى
اوترز زيرا حكما معناى مذكورى باعث نقصان رزقدر ديمشلردر

ولكن ظاهر اولان بودركه بومعنى تحت الحاف اولمديغى صورتده در والاملبس كبى درحتى اكر مصرى لحافدن خارج ايسه فراشده قرآن اوقومق دخى جائزدر اياغنى مدايتمزسه والا تارك الادب اولور و بومعنى قرأنده (وعلى جنوبهم) دن اخذ اولنمشدر زيرا ذكر وقرأن بردر * بول بر پاهم فقيرى آورد * انده بسيار پيرى آورد * بعض نسخ ده بول عريان هم فقيرى آورد دوشمشدر اولكيسى حديثه وايكنجيسى قول حكمايه موافقدر بول مبتدا و بر پا اكا متعلقدر اوردك فاعلى تحتنده ضمير بول وفقيرى مفعول و بعد الجمله خبردر انده بسيار مبتدا آورد پيرى خبردر بول معروفدر جمعى ابوال كلور فقيرى ده ياء مصدريه در انده فتح همزه وضم دال ايله واندوه واوله قيغو معناسنه غم وغصه معناسنه پيرى قوجالقدر كي اخرنده ياء مصدريه در (معناى بيت) بودر كه آياق اوزره بول ايتمك ويا خود عريان اولديغى حالده تبول ايتمك هم فقيرلق كتورر محل بوله مكركه قاذورات وياغيرى مانع اولمغله قياما بول ايده پس مواضع ضرورات مستثنادر خصوصا كه اكثر بلادده واهاليسنده بومعنى مبسره كادر وچوق غم وغصه انسانه پيرلك وهرم كتورر زيرا ديمشلردر كه هموم قواى نفسانيه يى ضعيف قلوب تسارع شيبه سبب اولور وديمشلردركه همله شحم بر يرده منعقد اولماز زيرا هم وحزن انسانى بى خواب ايدر واريدر بو بوزدن لحم وشحم منعقد اولديغى كبى ساچ وصقال دخى شيبله مشتعل اولور فافهم جدا * درجنابت بد بود خوردن طعام * ناپسند ست اين بنزد خاص وعام * تقديرى بود خوردن طعام درجنابت بد اين ناپسند ست بنزد خاص وعام ديمكدر كه خوردن بودلك فاعلى و بد مفعولى ودر خورد نه متعلقدر اين مبتدا وناپسند خبر و بنزد ناپسنده متعلقدر (جنابت انزال ماء ويا التقاء ختانين ايله حاصل اولان معنادر اول حالته جنابت ديديلر زيرا صلوتدن تجنب وتبعيده سبيدر (ناپسند بكنلامشدر ومشكل پسند ديرلر دكه نسنه يى بكنميه (معناى بيت) بودر كه حال جنابتده طعام يمك يرامزدر يعنى كرچه حرام دكلدر ولكن بومعنى عوام علما وخواص حكما يانده ناپسند دركه طعامى تحقير لازم كلور خصوصا كه (اكرموا الخبز) موجبنجه

نانه اهانت ایتمش اولور فاما اکر وضوء شرعیدن صکره اکل وشرب ایتمك مرخصدر زیرا وضوء شرعی نصف غسلدر پس سوز قبل الوضوء اولان اکل وشربك كراهتنده در یوخسه بعد الوضوء لابأسدر پس یالکز غسل یدین ومضمضه واستنشاقله اکتفا ایتمه زیرا اولکی طهارت کامله یه اقربدر و بعد الجنابه جواز منام بو وضوء وزرینه مبنیدر فافهم * ریزهٔ نان امیفکن زیر پای * کر همی خواهی تو نعمت از خدای * ریزه مفکنك مفعولی وزیر پای ظرفیدر عربی ایله لاتطرحه فیه دیمکدر ریزه آخرنده اولان همزه اضافت ایچوندر و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو خواهی تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر نعمت خواهی نك مفعولی وجار ومجرور خواهی یه متعلقدر (ریزه اوواق دیمکدر خرده کبی (زیر پای ایاق آلتی (معنای بیت) ودرکه نان خرده سنی ایاق آلتنه طرح ایتمه وچینه یوب کچمه اکر الله تعالیدن نعمت زائده وحالت حسنه دلرسك یعنی خبزی تعظیم ایله مزید نعمت بولورسن وتحقیر ایله خوار وفقیر اولورسن پس اول خرده لری جمع ایدوب اکله صالح ایسه کندك اکل ایله والا حالی مناسبنه ویروبا بر ایاق باصمز محله وضع ایله تا که مورچه لر انکله انتفاع ایده لر فافهم * شب مزن چاروب هرکز خانه در * خاك روبه هم منه در زیر در * تقدیری مزن هرکز جاروب در شب خانه وهم منه خاك روبه در زیر در دیمکدر که مزن نهی حاضردر مصدری زدندر اورمق معناسنه مضارعنده نون زیاده سیله زند وزننده دیرلر جاروب کا مفعولدر شب ودر خانه ظرفلردر وخاك روبه منه ك مفعولی در زیر اکا ظرفدر (جاروب سپرکه درمکنسه کبی اصلنده وصف ترکیبیدر که روبنده جای در پر سپور یجی معناسنه رفتن ضم رائله سپرمکدر مضارعنده فا بایه مقلوب واشباع ضمه دن واو تولد ایدرب روبد دیرلر (هرکز استیعاب اوقات ایچوندر بو مقامده کیجه لرده هیچ بر کیجه ده دیمکدر (خانه در اصلنده در خانه درکه در اوات ظرفدر ایکنجی مصراع آخرنده اولان در قپو معناسنه در پس میانلرنده تجنیس تام وار در (روبه بوراده رانك ضمی و باء موحده نك فتحی وهاء غیر ملفوظه ایله سپرلش دیمکدرکه اسم مفعولدر اصلنده سپرندی در رفته کبی ضمله

رالمه

رانك ضمه سی اشباع اولنوب واو تولد ایلدی وفائله یا ارا سنده مباد له اولمغله فا بایه تبدیل قلنوب روبه دنلدی (زیردر قپو آشغاسی والتی در مراد قپواردی در بعض نسخه ده درپیش در دوشمشدر بو اولکیدن انسبدر زیرا حدیثده کلور که (نظفوا افنیتکم ولاتشبهوا بالیهود بجمیع الاکباء) جمع کباء بالکسر بمعنی الکناسة یعنی خانه لر یکوزك اوکلرنی پاك طوتك وکناسانی خانه لرده جمعله یهوده بکزمکوز (معنای بیت) بودر که هرکز کیجه ایچنده جانبه سپرکه اورمه یعنی سپرمه زیرا سبب فقردر تنکم حکما علله وتجربه ایله بلمشلردر وسپرلمش طپراغی یعنی سپرندوبی قپوالتنه واردنه واوکنه قومه زیرا نظافتدن عاری اولمغله منهیدر * کر بخوانی باب ومامت را بنام * نعمت حق برتومیکردد حرام * باب بخوانی نك مفعولی وبنام اکا متعلقدر نعمت میکردد نك مفعول اولی وحرام ثانیسی وبرتو حرامه متعلقدر ومصراع اول شرط وثانی جزادر (باب زبان پهلوی ده بابا دیمکدر پدر کبی (مام انا در مادر کبی (معنای بیت) بودر که اکر سن پدر ووالده کی ناملریله اوقورسك مثلا یاعبد الله و یاحوا دیو آد لریله چاغررسك نعمت حق سنك اوزرکه حرام اولور یعنی فقیر اولورسن زیرا الله تعالی انلره تعظیم ایدوب (واعبدوا الله ولاتشرکوا به شیئا وبالوالدین احسانا) دیو کندنه عبادتله امره انلره احسانله توصیه یی تقریب ایتمش (وقل لهما قولا کریما) دیو امر ایلمش (ولاتقل لهما اف) دیو نهی قلمشدر پس انلری اسم صریحلری ایله یاد ایتمك تحقیر واذادن خالی اولمامغله کرکدر که تعظیم وتوقیره دلالت ایدر القاب مشرفه والفاظ مفرحه ایله چاغره سن الحاصل والدین نعمت جلیلهٔ الهیه در که سنك سلسلهٔ وجوده ارتباطکه سبب وبواشیا آیینه سنده روی اسمایی مشاهده یه باعث اولمشلردر پس انلره کفران اوزره اولمق مستوجب فقر اولدیغی لاریبدر واساتذهٔ علوم ومعلمان صنایع وحرف دخی بویله در وانبیا واولیا بونلردن اعالی در * کر بهر جوبی کنی دندان خلال * بی نوا کردی وافتی در زوال * دندان کنی نك مفعول اولی وخلال ثانیسی وبهر خلاله متعلقدر بی نوا مابعدنه متعلقدر ودر ظرف افتی در ومجموع بیت شرط وجزادر

چوبی ده یا زایده در چوب کسلمش و یونلوب دوزلمش دکنك
(دندان دیش در عربده سن دیرلر (خلال خاء معجمه نك کسریله ایکی
نسنه نك اراسی ودیش قارشدر دقلری نسنه بوراده تخلیل معناسنه در
دیش قارشدرمقدر وتخلیل لحیه واصابع دیدکلری ارالرینه صو
اساله ایتمکدر (بی نواده نوا نونك فتح وضمیله غنا ونعمت ورونق حال
وبهره پس بی نوا بی بهره وبی نصیب دیمکدر (گردی کاف عجمی ایله
شدی معناسنه مضارع مخاطبدر افتی کبی (زوال ثبات مقابلی در
زوال شمس دیدکلری ظهیره ده کبد سماده بطء حرکتدن اوتوری در
والا شمسه هیچ بر وجهله قرار یوقدر تا که محلندن مفارقتله زائل
اولدی دینله (معنای بیت) بو درکه اگر مسواك وزیتون وامثالی مر
اولان اغاچلردن غیری هر اغاچ وچبق ایله دیشکی خلال ایدرسك فقیر
اولورسن وزواله دوشرسن یعنی یدکده موجود اولان نعمت زائل
اولوب بردخی رضا وغنا ورونق حال یوزن کورمزسن زیرا شرعده
وحکمتده اومقوله نسنه لرله تخلیلدن نهی اولنمشدر * دست راهرگز
بخاك وگل مشوی * ازبرای دست شستن آب جوی * دست مشوینك
مفعول صریحی وبخاك غیر صریحی در آب مابعدنه مفعول وازبرای
فعلی تعلیلدر دست ثانی شستن کلمه سنك مفعولیدر اصلنده شستن
دست در اضافتله (گل کاف عجمی نك کسریله بالچقدر وخاتونلرك
حامده باشلرنه سوردکلری طینه دخی شاملدر زیرا اودخی طپراق
نوعندندر (مشوی نهی حاضردر مصدری شستندر که یومق
معناسنه در غسل کبی مضارعنده سین مهمله برینه واو زیاده ایدوب
شوید وشوینده دیرلر (جوی امر حاضردر مصدری جوییدن در
استمك معناسنه وجوی ارمق معناسنه دخی کلور نهر کبی بوراده آبله
جمعنده لطافت اولدیغی خفی دکلدر ودقائقنده کلور که جستن
وجوییدنك معنالری بری برینه قریبدر برینك معناسی استمك و برینك
ارامقدر اول سیدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر شستن
ایله شوییدنك معنالری دخی بری برینه قریبدر برینك معناسی یومق
و برینك آرنمقدر جستن ایله شستن دن نه فاعل کلور ونه امر کلور
ایکیسیده جوییدن ایله شوییدن دن کلور بوده برنوعه توسعدر که

لسان فارسی یه مخصوصدر عربیده بوقدر انتهی ظاهر اولان بودرکه جستن ایله جوییدن بردر زیرا جوییدن مصدر فرعدرکه جستن ده سین واو و یایه قلب اولنوب مضارعی جوید دنلدکدن صکره در پس قاعدۀ عجم اوزره جویدك دالی حذف اولنیجق امر اولورکه جوی در وشستن ایله شوییدن دخی بویله درکه شستن مصدر اصلیدر بعدالقلب مضارعی شوید کلوب امری شوی اولور جوی کبی (معنای بیت) بودرکه هرکز الکی طپراق و بالجق ایله یومه یعنی صابون یرینه ازالۀ دنس ودسم ایچون استعمال ایتمه هرنه مقوله طپراق و بالجق اولورسه بلکه ال یومق ایچون صو طلب ایله یعنی آنکله آبدست آلمق جائز اولان صونه ایسه او یله صو یله غسل ایله والا فقر ایراث ایدر وقتواده کلور بکمزك شیره سنه طپراق قاتوب قیناتمق شرعیدر وینه کلورکه بکمز طپراغنی شرایه قاتوب برمقدار قینادقدن صکره ایندروب طپراغنی سوزوب چقارب صافی شیره قالوب تکرار قینادوب بکمز ایلسه اول بکمز نجس اولور هرنیه قاتلورسه نجس ایدر فافهم جدا * ای پسر بر آستان کمتر نشین * کم شود روزی زکردار چنین * بر آستان نشینه متعلقدر کمتر مفعول مطلقه صفتدر تقدیری اجلس علی العتبة جلوسا قلیلا ای لاتجلس اصلا دیمکدر روزی شودك فاعلی وکم مفعولی وجار ومجرور اکامتعلقدر (آستان اشك معناسنه که عرب عتبة الباب دیر (نشین امردر مصدری نشستندر اوتورمق معناسنه جلوس کبی مضارعنده سین مهمله یرینه یاونون کتوروب نشیند ونشینده دیرلر (کردار کاف عربینك کسریله عادت اولوب اشلنن ایش وصنعت تفصیلی بالاده در (چنین اصلنده چون ایندر بونجلین معناسنه (معنای بیت) بودرکه قپو ایشکی اوزرنه ازارق اوتور یعنی هیچ اوتورمه زیرا بومقوله ایشدن رزق آز اولور یعنی بویله ایش طوتمق نقصان رزقه سببدر نتکم تجربه ایله معلوم اولمشدر وایشك سر یرینه ذر سرایسه معظمدر اوزرنه اوتورمق ایسه تحقیردر وئلن دخی طعام اراسنده سردر پس سر اولان نانی تحقیر ایتمك نوجهله باعث قلت رزق ایسه سر اولان آستانه یی تحقیر دخی بویله در * تکیه کم کن نیز بر پهلوی در * باش دائم از چنین خصلت بدر *

بعض نسخـده بر پهلو دری واخر بیت بری دوشمشـدر مأل بر در (تکیه سو یکمك اعتماد معناسنه تکیه کاه معناسـنه ده اطلاق اولنور سو یکنیجك پردیمك اولور (پهلو باء عجمی نك فتحی ولامك ضمی ایله یان معنـاسـنه پهلودری ده یازایده در اصلنـده نسخهٔ اولی ده کی کبی یا اضافتدر (بدر باء عربی ایله طشره دیمکدر زیرا دراېله طشره چقمقدن کنایت ایدرلر مثلا درآمدك معنای حقیقی سی قپویه کلدی دیمکدر ولکن قپویه کلمك خروجی مستلزم اولمغله معنای کنایسی خروج اولور نسخهٔ اخرایه کوره (بریء عربی درکه اصلی مهموزدر بیزار معناسنه (معنای بیت) بودرکه دخی از طیان قپونك یانی اوزرنه یعنی هیچ طیـانمه دائما بونجه این خصلتـرز یله دن طشره اول واو یله ایش ایچرو سنه دخول ایتمه زیرا بو دخی حکمتده ایو دکلدر شول معنادنکه رزق دخی سکایان ویرر واقبال ایتمز زیرا اجزاء عمل جنس نملدندر * در خلاچه کر طهارت میکنی *

وقت خودرادانکه غارت میکنی * تقدیری کرمیکنی طهارتدر خلاچه دانکه میکنی غارت وقت خودرادیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر (خلاچه بیت الخلا دیدکاریدرکه خلوت اویدر یعنی مکان خالیدرکه انسان اوراده قضاء حاجت ایچون تخلی ایدر قدمکاه ومستراح وامثالی دخی دیرلر آخرنده چه جیم عجمینك فتحی وهاء رسمی ایله ادات تصغیردر خلاجق معناسنه مورچه قرنجه جق دیمك اولدیغی کبی ولکن معنای تصغیردن منسلخدر کنیزك کبی که اصلنـده جاریه جکدر صکره مطلق جاریه معنـاسنه استعمال اولندی بوراده خلاچه مطلق خلادر و بعض نسخ ده خلاجا دوشمشدر جای خلا معناسـنه ولکن اصح اولان اولکیـدر (طهارت لغتده نظافتدر وشرعده اعضـاء مخصوصه یی صفت مخصوصه ایله غسل ایتمکدن عبارتدر (غارت اغاره معناسنه اسم مصدردرکه برقومك اوزرنه خیـل وعسکر ایله واروب یغما ایتمکدر (معنـای بیت) بودرکه اکر بیت الخلاده طهارت ایلینه سن وآبدست آلاسن بیل که کنـدی وقتکی یغمـا ایلرسن یعنی وقتك ضایع اولور برمفیـد ایش طوتمش اولمازسن زیرا بومقوله وضوء حکمتده سبب فقردر و بیت الخـلا مرداردرکه طهارت ایله اصلا مناسبتی یوقدر بویله غراشـدندرکه قاموسده خلایی متوضا ایله تفسیر ایلمشـدر متوضا ایسه ابدسـت الاجق

مكاندر مكر كه خلا بيت الخلادن تعبيرى محله محمول اوله * جامه را درتن
نشايد دوختن * بايد ازمردان ادب آموختن * تقديرى نشايد دوختن
جامه را درتن ديمكدر كه دوختن نشايدك فاعلى وجامه دوختنك
مفعولى ودر دوختنه ظرف قدر آموختن دخى بايدك فاعلى وادب
آموختنك مفعولى وجار ومجرور آموختنه متعلقدر (جامه ملبوسدر
تفصيلى مرور ايتمشدر (نشايد مضارع منفى درمصدرى شايستن در
يراشمق معناسنه عرب لايق اولور ديدوكى يرده ترك يراشور وعجم شايد دير
واحتمال واردركه ديجك يرده مجازا لسان تركيده يرار ديدكلرى كبى
لسان فارسيده دخى شايد ديرلر مضارعنده شايستندن سين حذف
اولنوب شايد وشاينده ديرلر (دوختن دكككدر مضارعنده خا زايه
قلب اولنوب دوزد ودوزنده ديرلر (بايد باء عربى ايله كرك معناسنه در
بايستندن مشتقدركه كرك اولمقدر عجم كركز ديجك يرده نبايد دير
مضارعنده سين حذف اولنوب بايد دينلور (مردان ميدان حقيقتك
مردلرى يعنى ارلرى (ادب امور مستحسنه يى رعايتدر (آموختن اوكرنمك
واوكرتمك لازم ومتعدى كلور مستقبلاتنده خا زايه مبدل اولوب آموزد
وآموزنده دينلور (معناى بيت) بودركه لباسى اوستكده ايكن دكك
يرامز يعنى ايو دكلدر كه بحسب التجربه نسيان كتورر وفى الحقيقه
اوزركده دكل ايكن خياطتنى نسيان ايديجك كه محل خياطتدر
اوزركده ايكن خياطت كه محل دكلدر سبب نسيان اولور يعنى نسياندن
نسيان تولد ايدر مردان ميدان معرفتدن ادب اوكرنمك كركدر زيرا
بو يولده ايش طوتمزلر وترك ايتمزلر پس بو يله ماده ده انلره تابع اولمق
كركدر كه راه ادب بودر فاعلم واعمل * كر بدامن پاك سازى روى

خويش * روزيت كم كردداى درويش بيش * تقديرى اكر سازى
روى خويش پاك بدامنت اى درويش كردد روزيت كم بيش ديمكدر كه
روى سازى نك مفعول اولى وپاك ثانيسى وبدامن پاكه متعلقدر
روزيت كردد نك فاعلى وكم مفعولى وبيش باء عربى ايله فى الحقيقه
كم لفظنه صفتدر زيرا عربى ايله تقديرى يصير رزقك بالقصا كثيرا
اى نقصانا كثيرا بونده روزى خويش قيد احترازى دكلدر بلكه
واقعى بياندر (معناى بيت) بودركه اكر اتككله كندى يوزكى سلوب

پاك ايدرسك اى فقير سنك رزقك زياده آز اولور يعنى زياده نقصانه
سبب اولور زيرا انكله يوزك مناسبتى يوقدر كه برى علوى و برى
سفليدر وانك غالبا خاك آلوددر وخاكسار نسنه ايله عزيز اولان يوزى
سلمك و يوزى ذليل ايلمك سبب خوارى اولان فقره سبب اولور يوراده
درويش تعبيرى كه فقير ديمكدر بطريق الترحم والشفقه در نتكم
مسكين لفظى دخى فقير ودرويش كبى در * دير رو بازار و بيرون
آى زود * از بكه رفتن نيابى هيچ سود * رو امر حاضر دررفتن دن كه
مضارعى رود در دير انك مفعول صريحى و بازار غير صريحى در زيرا
ببازار ديمكدر كه حرف جر محذوفدر سرتاپاده كى كبى كه از سرتابپا
ديمكدر زآى دخى مدله امردر مصدرى آمدن در مضارعنده ميم بايه
مبدل اولوب آيد وآينده ديرلر (بيرون انك مفعوليدر زود امرك فاعلندن
حالدر عربى ايله تقديرى مسرعا ديمكدر از رفتنه متعلقدر (سود
نيابى نك مفعوليدر هيچ سودى تعميم ايچوندر عربى ايله تقديرى لا كليا
ولا جزئيا ديمكدر (دير كسرله كيچ در اسكى وقديم اولان نسنه يه ديرينه
ديرلر (بازار اصلنده بازار كاه دركه بيع وشرى يريدر صكره كثرت
استعمالدن آخرندن كاه حذف اولنوب بازار دنلدى پس بازار آلى وصاتى
ايتمكدر (بازار كاه آلى وصاتى يريدر زيرا كاف عجمى ايله زمانله مكان
ميانه نده مشتركدر (زود تيز معناسنه سريع كبى (بكه باء عربى نك
و كاف عجمينك فتحه لريله وهاء ساكنه ملفوظه ايله صبح وقتى
و ايركن ديمكدر اصلى بكاه دركه بكه اندن مخففدر و بونك دخى اصلى
بكاه تردر عجم ايركن ديجك يرده بكاه تر ديرزيرا تر كه ادات تفضيلدر
نيه لاحق اولور سه مدخولنك مدلولنده مزيت معناسنى افاده ايدر
وقتنده مزيت ايسه ايركنلك ايله اولور صكره كثرت استعمالدن تر
طى اولنوب بكاه بودخى تخفيف اولنوب بكه دنلدى يا صكره دن
داخل اولمشدركه كاهك ايركن معناسنى افاده كويا اكا منوطدر
پس از بكه ايركندن ديمك اولور (نيابى مضارع منفى در مصدرى
يافتن در بولق معناسنه مضارعنده فا باء وحديه مقلوب اولوب يابد
ويابنده ديرلر (معناى بيت) بودركه اكر اهل سوق ايسك كيچ كت
بازار يرينه وسرعتله طشره كل يعنى دكانى ايركن قپايوب شوطانك

محل تصرفی اولان موضعدن چیق وقرارگاه ومسکنکه طوغری
کت زیرا ایو کندن بازاره چقوب کتمکدن هیچ فایده بولمازسن نه
جزئی ونه کلی زیرا دیمشلردر که الحریص محروم وحکمته مخالفدر که
سبب فقردر وحرصدن تولد ایدن حرماندر یعنی زیادهیه حریص
اولوب ایوکندن بازاره خروج ایدن کسبه مناسب اولان جزاء رزقك
نقصانیدر کما کاجزاء وفاق دیرلر * نیك نبود کرکشی ازدم چراغ *

ره مدهدود چراغ اندر دماغ *تقدیری اکرکشی چراغ ازدم نبودنیك
دیمکدر که نبودنیك جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخر اولور رهمدهك
مفعول اولی ودود ثانیسی واندرا کاظرفدر (کشی کاف عربینك ضمیله
مضارع مخاطبدر مصدری کشتن در اولدرمك معناسنه قتل کبی عرب
اطفاء سراج دیرمومی سوندرمك معناسنه عجم اندن کشتن ایله تعبیر
ایدر زیرا موم وفتیل قندیل اطفاء اولندقده بی روح قالور کویا ضوءانك
روحیدر (دم نفسدر مراد اوفورمکدر که عجم تف دیر (چراغ جیم
عجمینك کسریله اصلده فتیلده یناناودك اسمیدر مجازا آلت
مخصوصیه چراغ دیرلر اول آلت که چراغ انك اوزرنده یناز فی الحقیقه
کا چراغ پایه دیرلر شمعدان کبی وایلکمن که بودخی برمخصوص آلتدر
چراغدن دیرلر (مده دالك کسریله نهی حاضردر مصدری دادن در
اویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد
ودهنده دیرلر (دود دوتوندر دخان معناسنه دماغ بینی دیدکلریدر نتکیم
قاموسده کلور که الدماغ ککتاب مخ الرأس یعنی باشك ایلکنه دماغ
دیرلر وام الدماغ برجلیدهٔ رقیقهدر که دماغ انك ایچنده اولور وخف
کسر قافله فوق الدماغ اولان عظمدر (معنای بیت) بودر که
اکرچراغی نفسدن یعنی تف دیوب اولدرر وسوندررسك ایو اولماز
زیرا بودخی اسباب فقروفاقهدندر که بحسب التجربه وعلم حکمتده
بلنمشدر زیرا نفخ نفس فی الاصل احیا ایچوندر اماته ایچوندکل ورزق
دخی سبب حیاتدر پس سبب حیاتی موت قلمق سبب نقصان رزقدر
وچراغك دوتوننه دماغه یول ویرمه یعنی مومك وقندیلك دوتونی
دماغکه دخول ایتمکدن حذر ایله زیرا زیاده دخان کثیف اولمغله
دماغ لطیفه ضرر عظیمی واردر ودیمشلردر که چاه بابلده هاروت

وباروت باغ مومنك دوتونی ایله معذبلردر بال مومنیك دخانی ایسه بومرتبه ده دکلدر نعوذ بالله من الدخان ومن فیح النیران * کم زن اندر ریش شانه مشترك * انکه خاص آن تو باشد خوشترك * شانه کم زنك مفعولیدر مشترك شانه دن حالدر یوخسه شانه ده همزهٔ مختلسهٔ اضافتله مضاف الیه دکلدر وکم زنك فاعلندن حال اولمق دخی صحیحدر ولکن بعیددن قریب اقربدر انکه آن شانه که دیمکدر که مبتدا وخوشترك خبردر خاص باشد مفعولی وآن تو سنکدر آن انکدر دیمك اولدیغی کبی خاصه متعلقدر مالی خاص بتو دیمکدر که حرف جر حذف قیله در (ریش کسرهٔ صریحه ایله صقل درلحیه کبی و کسرهٔ مختلسه یله که اتیان بعض الحرکه در قرحه معناسنه در جراحت کبی ریش بونده اکتفا طریقیله درشعر رأس یعنی ساچ دخی بویله در (شانه طراقدر مشترك عربیدر مشترك فیه معناسنه اشتراك یری بریله برماده ده شریك اولمق که ترك اکا اورتاق وعجم انباز دیر (خوشترك خوش زك یعنی زیاده خوش دیمکدر تنکم قول مشهوردرکه دیرلر الهدایا تشترك لیك تنها خوشترك ولکن بونده ایکی ضدی جمع واردر زیرا ترتفضیله وکاف عربی تصغیره دلالت ایدر دخترك کبی بوجهندن کاف تلطیفه محمولدر (معنای بیت) بودرکه آزاورساچ وصقاله طراغی مشترك اولدیغی حالده یعنی ساچ وصقالکی غیرك طراغیله طرابوب طراقده مشترك اولمه اول شانه که سکا مخصوص اوله وسنکدر خوشترکدر یعنی کرچه اشتراکه جواز واردر ولکن سبب قذرا ولمغله کراهت واردر پس کندی ایچون مخصوص طرق اتخاذ ایتملك کرکدر زیرا صقال تعبیرده مالدر ومالده واسبابنده اشتراك سبب نقصاندر * از کدایان پارهای نان مخر * زانکه می آرد فقیری ای پسر * تقدیری مخر پارهای نان از کدایان زان سبب که می آرد فقیری دیمکدر که بوتقدیردن اعرابی ظاهردر (کدایان کدانك جمعیدر زیرا اصلنده کدای درکه کد کاف عربی ایله اکرچه کاف عجمی ایله استعمال اولنور قراردر مطلقا کرلك اوزرنده بنا اواسون کرلک اولمسون پارها پاره نك جمعیدر اخرید یاء اضافتدر (مخر نهی حاضردر مصدری خریدن درحاء معجمه نك فتحیله وکسریله صاتون آلمق معناسنه بوراده مخر فتحله در پسر له قافیه اولمقدن اوتوری

فقیری ده یا مصدریه در (معنای بیت) بودر که ای پسر دلنجیلردن
نان پاره لرنی صاتون آلمه یعنی اول نان پاره لری که قپولردن دلنوب جمع
ایتمشلر درانلردن آنی اقجه ایله صاتون آلمه اول سببدنکه فقیرلق کتورر
زیرا فقیردن اخذ اولنان رزق سبب فقردر شول سببدنکه انلر اول نان
پاره لرینی کندی احتیاجلرن عرض ایده رك اله کتورمشلردر انلرك
بدلرندن اویله نسنه نك خریداری اولمق دناءت و باعث تنزلدر
وحکمته وتجربه یه هر یوزدن مخالفدر * دور کن از خانه تار عنکبوت
* باشد اندر ماندنش نقصان قوت * دور کن بعد معنا سنه در
تفعیلدن امرا ولمق اوزره تارا کا مفعول صریح واز غیر صریحدر
نقصان باشدك فاعلی و اندرا کا ظرفدر (تار اصلنده بز آریشی که
آغاج مقابلیدر عجم تار و پود عرب سدا ولحمه دیر بوراده
تار بطریق التشبیه درکه عنکبوتك یعنی اورمجکك کیردوکی
آغ وتل جلا خلك چوز یکی ایپلکه تشبیه اولنمشدر (قوت حوت وزنی
اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی قوام بدن اولاجق قدر
غدا ورزقه قوت دیرلر (معنای بیت) بودرکه خانه دن اورمجك
آغنی دور وازاله ایله وحانه اوزرنه قومه زیرا انك خانه نك اطرافنده
قالمه سنده نقصان رزق اولور نتکیم امام علی کرم الله وجهه
بیورمشلردرکه (طهروا بیوتکم من نسج العنکبوت فان ترکه فی البیت
یورث الفقر) الحاصل عنکبوت اضعف مخلوقاتدندر بعوض کبی
انکچون خانه سی اوهن البیوت در پس اویله ضعیف واوهنی خانه ده
ابقا ایتمك اکا عتماد کبی درضعفدن ایسه قوت وقوت کلمز * خرج را
بیرون ز اندازه مکن * ریش خشك خویش راتازه مکن * تقدیری مکن
خرج را بیرون ز اندازه مکن ریش خشك خویش را تازه دیمکدرکه
خرج مفعول و بیرون ثانی وحرف جر بیرونه متعلقدر وریش وتازه
دخی ایکنجی مکنه کوره اول وثانی در (خرج کیسه کدن خارج ودخل
کیسه که داخل اولان مالدر (اندازه سبق ایتدی (خشك قرودر ولکن
تازه ایله جعنده لطافت وطراوت واردر اکرچه مقابل خشك تردر
(معنای بیت) بودرکه خرجی اندازه وقیاسدن طشره وخارج ایله
زیرا اسراف اولدیغندن ماعدا سبب فقردر انکچون چوق غنیلر

خرج زاید اوجندن فقیراولمشلردر وقوری صقالکی تازه لمه یعنی ساج
وصفل قوری ایکن طرامه زیرا یبوست وضیق رزقه سببدر بلکه
کلابله ویاصوابله طراغی ویاساج وصقالی اصلد وب اوتوردیغك
برده طره یوخسه آیاق اوزرنده ایکن تسریح ایمه زیرا بودخی مذمومدر
* دست رس گر باشدت تنکی مکن * چون تور رهواری بره لنکی مکن *
بعض نسخه ده چون تور وآری بره لنکی مکن دوشمشدر ولکن تحریفدر
صحیح اولان اولکیدر زیرا مضمون مصراع اولی تمثیلدر ومصراع اول
دخی بیت سابقك مصراع اولنه مرتبطدر تقدیر بیت گر باشدت
دست رس مکن تنکی چون تور رهواری مکن بره لنکی دیمکدر که
دست رس باشدك فاعلی وتاء خطاب مفعولی وجمله سی شرطدر
مکن تنکی جمله سی جزادر تومبتدا ورهواری خبردر (مکن لنکی فعل
ومفعوادر برها کاظرفدر (دست رس الٰه ایرشمه سبیدر که قدرتدن
عبارتدر پس اصلنده رسیدن دستندر که ترخیم وبحسب الترکیب
تقدیم وتأخیر واقع اولمشدر (تنکی طارلق دیمکدر پس یامصدریه در
رهواری ده یاخطاب ایچوندر هوار یورغه واشکون آت در راه یولدر
وآر مناسبت ولیاقت معناسنی افاده ایدر که اول معنادن ترکی دلده
یارایله تعبیرایدرلر راه وارکه آت اوصافندندر معناسی یوله یارارلقدر
(شاه وارکه انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر (لنکی فتح لامله
اقساقلق پس یامصدریه اولور (لنك اقساق اعرج کبی (معنای بیت)
بودر که اگر سنك غنا وقدرتك اوله طارلق ایله یعنی وسعتکه کوره اعندالله
خرج ایله زیرا چونکه یورغه واشکون آت کبی سن بولده کیدرکن
یورغه آت اقساقلق ایتمدیکی کبی سن دخی طریق خرج ومعاشده
یوریشوکی سریع ومستقیم ایله واریاب انفاقدن کری قالمه وخست
وامساك جانبنه منحرف اولمه زیرا الله تعالی توسیع نفقه ایدنلره مزید ویرر
فاعمل * * در بیان فواید صبر گوید * *
* تاشوی در روزکار ازصابران * رو مکن از دیدن سختی گران *
بورباده رو رانك فتحیله رفتندن امر اولمق دن بسه یوری معناسنه تنکم
بعضیلر ذاهب اولمشدر ضمیله روا ولمق یوزمعناسنده اصح واوضحدر تنکم
بیت آتی اکا قرینه در پس (گران کاف عربینك فتحیله گار وکاف

عجمینك كسریله ثقیل معناسنه اولمغه زیرا یوز چویرمك یوزنی كاره
طونمغله اولور نتكم یان ویردی دیرلر یاتی دوندردیكی زمان وكذلك
یوزك ثقیل اولدیغی استثقال ایدنلرك چهره لری كبی اولمغله درركه
عبوسندر نتكم مابعدندن مستفاد دررو مضموم اولیجق مكس كلمه سنك
مفعول اولی وكران علی كلا الوجهین ثانیسی درتا تعلیل ایچوندر
(شوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه كه تحول
وانتقاله دلالت ایدر مضارعنده واو زیاده سیله شود وشونده دیرلر
(روزكار زمان معناسنه درنتكم لفظ روزا كا دالدر ولكن جهان
معناسنه ده اخذ اولنمشدر دنیا دیمكدر نتكم دنیادر بودیدكلری یرده
روزكار در بووجهساندر بودخی دیرلر زیرا زمان ومكان بری برینی
مستلزمدر (صابران صابرك جمعیدر صبر نفسی كراهت ایتدوكی نسنه
اوزرنه حبس ایتمكدر (سختی قاتیلق درکه یامصدریه درروقاتقده كلوركه
سخت محكمدركه تركیده برك دیرلر برك لكه قاتیلق لازم اولمغله
مجازا قتی یه سخت دیرلر (معنای بیت) بودركه اكر زمانه ده ویادنیاده
صابرلر عداد ندن اولمق دلرسك واول دفتره یازلمق مراد ایلرسك
یوزكی شدت ومحنت كوردیكك ایچون كاره ایلمه ونه دردە كرفتار
اولدم دیو برطرفه اتمه نتكم اهل جزع ایدرلر ویایوزیكی ثقیل وعبوس
طوتمه بلكه بشاشت وانبساط اوزرنه حقدن وارد اولان نسنه یی
هرنه ایسه جانله مقبل اول ویاخود یوری محنت والم كورمكدن كنار
ایلمه بلكه باربلایی چك تاكه صابر اولاسن واجر بی حساب بوله سن
فاعمل * كرترش سازی تورواندر بلا * خویش را از صابران مشمر هلا *
تقدیری كرسازی تو روترش اندر بلا هلا مشمر خویش را از صابران
دیمكدر كه توسازی محتنده اولان ضمیر خطابیء تأكیددر وسازینك
مفعول اولی وترش ثانیسی واندرا كا ظرفدر خویش مشمرك مفعولی
وحرف جرا كا متعلقدر (ترش اكشی درضمتین ایله استعمال اولنور وكاه
اولوركه تخفیفا رایی اسكان ایدرلر اما ترشیدنكه اكشمكدر بونده
تخفیف مراد اولمغله را البته ساكن تلفظ اولنور (سازی مضارع
مخاطبدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه
قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر مصدر فرعیسی سازیدن كلور (مشمر

ایکی میمك بله فتحیله وضمهٔ شبنی لاجل الوزن اختلاسله نهی حاضردر مصدری شمردندر میمك ضمیله سایمق معناسنه مضارعی شمرد وشمارد دخی کلور الف زیاده سیله تنکم بالاده تفصیل اولنمشدر (هلاهانك فتحیله الامعناسنه حرف تنبیدرکه آکاه اول دیمکدر (معنای بیت) بودرکه اکرسن یوزکی بلاوامتحان وقتنده وحالنده اکشی دوزرسك ومنقبض ومتغیر وعبوس اولورسك آکاه اول کندیکی صابرلردن صایمه زیرا صابرحقیقی اودرکه مبدأ اوله ایمان کتوردیکی کبی قضاسنه دخی راضی اوله وصفت رضااودرکه بلایی موجب غضب بلیه وحکمته احاله ایدوب بنه سبب ترقی اولمق اعتقاد ایلیه زیرا فعل حکیمده عبث وظلم اولماز فافهم * بی شکایت صبرتو باشد جمیل * باکسی کم کن شکایت ازجلیل * تقدیری باشد صبرتو جمیل بی شکایت کم کن شکایت باکسی از جلیل دیمکدرکه صبرتو باشدك فاعلی و جمیل مفعولی و بی شکایت جمیلك تحتنده ضمیر صبردن حالدر باکسی واز جلیل ایکیسی دخی شکایته متعلقدر وشکایت کم کنك مفعولیدر شکایت اظهار حزندر واصابت ایدن مکروهدن اغلمقدر (جمیل حسن جلیل عظیم القدردر الله تعالی یه دنلدی زیرا اشیاء عظیمه خلق ایتمشدرکه ذاتنه دلیلدر ومحاط اولمقدن جلیلدر بلکه محیط درکه کمسه نك اکا ادراکی صغمز واو جمله اشیایی مدرك وحقائقنه عالمدر وحواسله ادراك اولنمقدن دخی عالی وجلیلدر انکچون کلیم الله بله رؤیتدن منع اولندی قال تعالی (لن ترانی) واصلنده جلیل جسم عظیم غلیظ ایچون وضع اولنمشدر معنای غلظت ملاحظه سیله دقیق ایله مقابله اولنوب ماله جلیل ولادقیق دینلور (معنای بیت) بودرکه سنك صبرك بی شکایت اولدیغی حالده جمیل اولور یعنی صبر جمیل اودرکه حالکدن خلقه شکوی ایتمیه سن بلکه حالکی خالقه عرض ایده سن مکرکه شکایتك حکایت طریقیله اوله زیرا سان عارفه شکوی دوشمز یوسیدن الله جلیلدن کمسیه شکایتی آز ایله یعنی هیچ ایتمه زیرا حقدن وارد اولانی خلق دفع ایتمکه قادر دکلدر بلکه ینه خالق دفع ایدر والله عظیمدن عبد حقیره شکایت ایتمك دناءتدر سلطاندن رعیته شکایت کبی فامامبدأ لطف وقهره مراجعت

کنندندن

كندندن كند نه دركه اندهاظهارعبوديت واردر و بومقامده
دخی تفاصیل واردر ولکن اشارت کافیدر * در بلا وقتی که صابر
نیستی * نزد اهل صدق شاکر نیستی * بونك عربی ایله تقدیری
اذاانت لست صابرا فی وقت البلاء لست شاکرا عند اهل الصدق
فی وقت العافیة دیمکدر یعنی نیستی بوراده لست معناسنه خطابدر
پس دیمك اولور که نچون سن وقت بلاده صابر دکلسن اهل صدق
عندنده وقت عافیتده وزمان نعمتده دخی شاکر دکلسن یعنی مادامکه
بلایه صبراتمیه سن نعمته اولان شکرکه اعتبار یوقدر زیرا صبر وشکر
اموراضافیه دندرکه بری بریله تام اولور و بلا اهل شریعت عندنده
بلا واهل حقیقت عندنده نعمتدر زیرا تحت کل محنة منحة موجبنجه
بلاولایی مشتملدر ولکن محجوبك فهم ایتدوکی واهل رسمك عقل
ودرك ایتدیکی اموردن دکلدر * کرنباشد فخراز درویشیت *
* کی باهل فقر باشد خویشیت * درویشیتده تاء خطاب نباشده
قیدر نباشدت فخراز درویشی دیمکدر خویشیتده اولان تادخی
بویله درکه کی باشدت باهل فقرخویشی دیمکدر و بوتقدیردن اعرابی
ظاهردر فخر و فتخار خصال حمیده ایله تمدحدر (درویشی ده یاء
مصدریه دردرویشلك وفقیرلقدر (خویشی ده اولان یادخی بویله در
خویشی کسرله و واو رسمی ایله خصملق وقرابتدر بونده ناظم قدس
سره الفقر فخری سرنه اشارت ایدر و بوکلام کرچه عندالحفاظ
ثابت دکلدر ولکن عنداهل الله مضمونی صحیحدر زیرا فقردن مراد
زهد وترك دنیاوماسوی وتخلی عن الوجود الفانی در بوایسه ممدوح
نسنه درکه ارباب حقیقت یانده اعلای کمالاتدر (معنای بیت)
بودرکه اکرسکا درویشلکدن فخراولمازسه یعنی انکله تفخر وتمدح
ایتمزسك و بومعناده طریق سلفه کتمزسك قچن سکا اهل فقرحقیقی ایله
خصملق وقرابت اولور یعنی انلره انتسابه حسب کرکدر بوراده حسب
ایسه فقردر پس حسب اولمیجق نسب دخی اولماز زیرا جهت جامعه
حسبدرانکیچون حدیثده کلور (آلی کل تقی * کرهمه جنبش بفرمان
باشدت * حرمت ازخدمت فراوآن باشدت * تقدیری کرباشد
همه جنبش بفرمان حق باشد حرمت فراوان از خدمت دیمکدرکه

همه جنبش با شـدك فاعلى وتاء خطاب جنبشه قيـددر ايكنجى تا
جرمته قيـد اولديغى كبى (بفرمان باشده متعلقدر حرمت
باشـدك فاعلى وفراوآن مفعولى وازخدمت تعليلدر (جنبش
جنبيـدن لفظندن اسم مصدردر يورپش وحركت معناسـنه
خدمتـدن مراد فرمان حقله حركتدر (فراوآن بول وچوق
وآفر معناسنه (معناى بيت) بودركه اكرسنك جمله يوريشك وحركتك
فرمان حقـه مقارن اولورسه يعنى امرنه اطاعت ايدرسك وخارج
ايش اشلمزسك حرمت وعزتك چوق اولور خدمتكدن اوتورى يعنى
نقدر حقه مطيع اولوب قبوسنده خدمت ايدرسك اوقـدر شرف
بولورسن زيرا بو بابده شرف عبوديتله درقال تعالى (سبحـان الذى
اسرى بعبده) وقال (وانه لما قام عبـدالله * بنده از خدمت بعقبى
ميرسد* بلكه ازحرمت بمولى ميرسد * تقـديرى ميرسد بنده بعقبى
ازخدمت حق بلكه ميرسد بمولى ازحرمت ديمكدركه بوندن اعرابى
ظاهردر ومفردات دخى مرةبعد اخرى شرح اولنمشدر(معناى بيت)
بودركه بندۀ حق خدمت حقدن درجات عقبى وجنانه ايريشور بلكه
خدمت خاصه سى سببيـله حرمت وعزت بولندن مولاى حقيقى يه
ايريشور كرك ظاهرده مملوك اولسون وكرك حراولسون زيرا مملوك
اولديغى صورتده مولاسنك دخى مولاى حقيقيسى الله تعالى در بعده
بو بيتده بل ترقى ايچوندر زيرا مولايه وصول عقبايه وصولك فوقندهدر
ومصراع اولده واقع اولان خدمت وايكنجى ده حرمت حاء مهمله نك
ضمى وراء ايله عزت معناسنه و بونده خدمت وعبوديتك شرف زايدى
بيان واردر زيرا خدمت سبب حرمت وعزت و بو دخى باعث وصول
جناب حضرتدر زيرابى حرمت وعزت اولان آدم بسـاط قربه بصمز
ومجلس سلطانده اوتورمز* حرمت ر خدمت آرام دلست* هركه
خدمت كرد مردمقبلست* حرمت مبتدا ارام خبردر ايكنجى مصراعك
تقـديرى هركسى كه كردخدمت اومرد مقبلست ديمكدر هركسى
مبتدا وكرد جمله سى اكا صفتدر مرد مقبل مبتداء محذوفه خبردركه
اودر و بعد الجمله هركسى يه خبردر (آرام قرار معناسنه اسم مصدردركه
مصدرى آراميدن در قرار ايتك يعنى دولتمك (مقبل مدبرك ضديدر

یعنی مقبل اودر که اسباب سعادته موفق اوله (معنای بیت) بودر که
سنك خدمتده حرمتك یعنی سبب عزتك سکون واطمئنان دلدر
شویله که اکر خدمت حقده انشراح بولمیوب ضیق نفس اوزرنه اولورسك
سکا حرمت قالماز پس نیجه مولایی بولورسن چونکه بویله بی حرمت
اولورسن الحاصل هرخدمت سبب حرمت و باعث عزت اولمازمکر که
شرطی اوزرنه اولا که فی المثل سوه سوه خدمتدر و بومعنی نفسك
مطمئنه اولما سندن کلور بو ایسه نادردر * کر نکردی ای پسر کرد
خلاف * آنکهی زیبد ترا در صبر لاف * کر دنکر دی یه ظرفدر
و بعد الجمله شرطدر انکهی بعده معناسنه زیبده ظرفدر ترا زیبدك
مفعول غیر صریحی درزیرا را لام جاره معناسنه درعربی ایله
تقدیری لك دیمکدر لاف فاعلدر ودر لافه ظرفدر (نکردی کاف
عجمی نك فتحیله مضارع مخاطب منفیدر مصدری کردیدن در دونمك
و برحالدن برحاله متحول اولمق معناسنه (کرد کاف عجمینك کسریله
چوره ودکرمی وجمع معنالرنه کلور بوراده مراد اولکیدر (زیبد مضارع
غایبدر مصدری زیبیدن کلور یراشمق معناسنه (لاف اوکمك ویاوزدق
(معنای بیت) بودر که ای پسر الله تعالینك امرنه مخالفت چورهسنده
دونمزسك ووقت ابتلاده مخالف ایش اشلمزسك و باطل سوزسویلمزسك
اندن صکره یراشور سکا صبرده لاف ایتمك وتمدح ایدوب بن صابرم
دیمك والاده عوایی قوز یراصبرله سنك میانکده مسافات ومراحل واردر
* کر همی داری فرح زانتظار * در بلا نبود بصیرت هیچ کار *
انتظارداری نك مفعولی وفرح انتظاره متعلقدر زیرازا لام معناسنه در
و بعد الجمله شرطدر هیچ کار نبودك فاعلی و بصیر هیچ کاره
متعلقدر وتاء خطاب معناده نبوده قیددر ودر بلا صبره ظرفدر نبودت
هیچ کار دیمکدر و بعد الجمله جزادر همی مضارعده حاله وهاتا کید
حاله دلالت ایدرنتکم تفصیلی مرورایتمشدر (فرح قلبده شوق لذتدر که
مشتهایه نائل اولمقدن حاصل اولور اکثر بالذات بدنیهده مستعملدر
(انتظار امید طوتمق و برنسنه اوزره تأنی ایلمك (هیچ عموم افعال ایچوندر
هرکز عموم ازمان ایچون اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که اکر فرح
وسرور ایچون انتظار وترقب طوترسك بلا حالنده صبرله سکا هیچ

كار اولماز يعني فرجه منتظر سن سكا صابرد ثلمز زيرا انسان ابن الوقت اولمق كركدر كه وقت حاضرك حكمى نه ايسه آكا مشغول اوله اكر صبردن واكر شكردن و مستقبلك حالنى خاطرنه كتورميه والا علاقه دن خلاص اولماز وناظمك قدس سره بو كلامى خواص ناسه كوره درز يرا عوام ناس حقنده (انتظار الفرج عبادة) وارد اولمشدر

* * در بيان تجريد وتفريد ميكويد * *

* كر صفا مى بايدت تجريد شو * كر خرد دارى زاهل ديد شو * صفا فاعليدر مى بايدك مفعولى تاء خطابدر تجريد مفعوليدر شوك ولكن يا مجرد معناسنه اولور ويا مضافك حذفيله در اهل تجريد كبى و بعد الجمله جزاء شرط اولور مصراع ثانى دخى بو اسلوب اوزره شرط وجزادر (تجريد لغتده برنسنه يى عريان ومجرد ايتمكدر انكچون چكركه جراد ديديلر زيرا وجه ارضى نباتدن جرد وقشر ايدر و اصطلاحده قلبندن علاقات اغيارى ازاله در و تجريد توحيد ديدكلرى موحدى اسم مفعول صيغه سى اوزره نسب واضافاتدن تجريد وموحد كسرله كندنى آفاقه التفاتدن تقطيعدر تنكم ديرلر التوحيد اسقاط الاضافات وبو معنانك حصولى وسالكك اول مقامه وصولى بحسب الغالب تجريد صورى يه منوط اولغله قيدى ترك وعبايى اختيار ايدن كسيه اهل تجرد ديديلر ابرهيم بن ادهم وامثالى كبى زيرا اولكى حالنه كوره عريان كبى اولمش اولدى كركسه اوستنده خرقه ومرقع اولسون (ديد اسمدر ديدند نكه كورمكدر اهل ديد اهل نظر دركه نظر صحيح ايله معلوماتى ادراك ايليه بورادن مراد اهل مشاهده دركه بصيرتلرى كشاده اولمردر تنكم خرد اكا قرينه در فافهم (معناى بيت) بو دركه اكرسنك خاطركه صفا وقلبكه جلا كركسه علاقاتدن تجرد اول ودرويشلر خرقه سى تلبس ايله تاكه ظاهر وباطنك فنا وترك مرتبه سنه ايره وتركده ايسه حضور قلب وصفاى خاطر واردر وعقل كلك وكمالك واريسه وادراك تام طوترسك اهل نظر ومشاهده دن اول زيرا مقتضاى عقل قدسى مشاهده مرتبه سنه ترقيدر زيرا نظر واستدلال اهلنك توحيدى توحيد علمى در ومشاهده اهلنك توحيدى توحيد عينى دركه مقصود بالذات بو توحيددر

ونا ظم

وناظم قدس سره تجريدى برغيرى اسلوب اوزرنه تقدير ايدوب ديركه

* ترك دعوى هست تجريداى پسر * فهم كن معنئ تفريداى پسر *

ترك اضافتله وكافك كسريله مبتدادر هست تجريد خبردر زيرا هست بوراده است معناسنهدركه تجريدست ديمكدر معنى فهم كننك مفعوليدر زيرا فهم كن لسان عربيله افهم ديمكدر پس فهم لفظنى بشقه مفعول اعتبار ايتمكه حاجت يوقدر ناظمك بوامردن مرادى تفريدك معناسنى آشنمده بيانله وعددر يعنى معناى تجريد مرور ايتدى شمدن صكره معناى تفريدى صويلرز (دعوى عندالله رتبه يه دلالت ايدر كلمه صادر اولمقدر اقران وامثال اوزرنه فخر طريقيله بوايسه معتبرد كلدر زيرا مقصود اولان عبوديتله قيام وذلت وانكسارله اولمقدر على الدوام (تفريد فرد ويكتا قلمقدر يعنى توحيد موحدى اسم فاعل صيغه سى اوزرنه انفسه التفاتدن استقطاعدركه انافقه التفاتدن استقطاعك فوقندهدر (معناى بيت) بودركه اى پسر ترك دعوى تجريددر يعنى المنة خواصده تجريد ديدكلرى دعوايى ترك ايتمكدركه انا ديوب نفسنه برنسنه يى اسناد ايتامكدر زيرا برسالكك كه مشهودى حق اوله غير كورمز پس كيمك اوزرنه افتخار ايدر وحق اوزرنه افتخار ايتمك باطلدر اشته دعواده بقيهٔ نفس اولمغله الله تعالى محبلرى بلايائله امتحان ايدر زيرا صدق دعوايه برهان كركدر وعندالامتحان يكرم الرجل او يهان ويو مقامك امثلهٔ كثيره سى واردر ولكن بعض ملاحظاتله تركا اولندى اى پسر تجريدى بلدك نه ايدوكن شمدن صكره تفريد ندر انى فهم ايله

* اصل تجريدت وداع شهوتست * بلكه كلي انقطاع لذتست *

اصل مبتدا ووداع خبر وانقطاع خبر بعد خبردر ويا مبتداء محذوفه خبردر (بلكه اومعناسنه بل حرف ترقىدر (كلى بروجه كلى ديمكدر ويا اصلى كليادركه حالدر ولكن لاجل الضروره الف محذوفدر (وداع فتح واوله توديعدن اسمدر سلام تسليمدن وكلام تكليمدن اسم اولدقلرى كبى ترك وتخليه معناسنى متضمندر انكيچون تشييع مسافر ايدوب بعدالدعا حالى اوزرنه ترك وتخليه يه توديع ديرلر الحاصل توديع سفره كيدن كسه يى اللهه اصمرلمق وكيدنلر دخى قالنلره خوش قالكوز ديمكدركه ترك اكا امنلدى وعجم بدرود كرد دير (شهوت مراد لذات

عاجلهٔ نفسانیه در کرچه اصلنده مأکولات ومشروباتدن اعمدر ولکن بوراده بل کلمه سیله لذته ترقیدن فهم اولنور که شهوت امور طبیعیه ولذت مطلقا ملایمات نفسانیه در (کلی جزئی مقابلی وانقطاع اتصالک خلافیدر (معنای بیت) بودر که سنک اصل تجریدک که سایرلر اکا مبنی در ترک شهوت دیر یعنی ابتدا طبیعتی شرعله اصلاح ایتمکدر بلکه بالکلیه انقطاع لذتدر یعنی بعده نفسی طریقتله اصلاح ایدوب هواسنی قمع واساس مراداتی قلع ایتمکدر تا که المرید من لا ارادة له سری ظهور ایلیه وماسوایه تعلق جزئی وکلی قالمیه فافهم * کر دهی یکباره شهوت را طلاق * آن زمان کردی تو در تفرید طاق * یکباره دهی یه ظرفدر شهوت دهی یه مفعول اول وطلاق ثانیدر و بعد الجمله شرطدر آن زمان کردی یه ظرفدر تو تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر ودر طاقه ظرف وطاق کردنک مفعولیدر (یک باره یک بزدر بار باء عربی ایله کره در باره هاء تخصیصله برکره در یکباره بطریق التجرید برکره ویراوغوردن دیمکدر (طلاق لغتده ازالهٔ قید وتخلیه وشرعده ملک نکاحی ازاله در بونده مرادات نفسی مشتهی اولمقده زنه تشبیه واردر (کردی کاف عجمی نک فتحیله شوی معناسنه مضارع مخاطبدر (تفرید فرد ویکتا قلمقدر (طاق تک معناسنه فردکبی (معنای بیت) بودر که شهوات نفسانیه یه براوغوردن طلاق یعنی اوچ طلاق ویروب کنیدکدن باین قلورسک نتکم یکبار لفظی عدد مذکوره دلالت ایدر اول زمانده تفریدده فرید ووحید اولورسن زیرا فرد که یکتا در ترکیبدن انحلاله اولور چونکه افاق وانفسده ترکیبات علاقات منحل اوله قلب وروح وسر انسان حقله فرد قالور وفی الحدیث (سبق المفردون) یعنی مفردلر مجردلری ومجردلر دخی موحدلری سابقدر زیرا توحید آثار الٓهیه یی مشاهده ایله وتجرید آفاقدن انقطاعله وتفرید انفسدن تجردله حاصل اولان معنادر پس متعلقاتک آخری انفسدر که اندن صکره بر دخی تعلقه صالح نسنه قالماز وتفرید له فناء کلی حاصل اولور * کر تو ببریدی ز موجودات امید * انکه از تفرید کردی مستفید * تو تأکیده خطابدر امید ببریدنک مفعولیدر انکه کاف عجمی ایله آنکاه دن مخففدر کردی یه

ظرفدر

طرفدر از مستفیده متعلقدر مستفید کردی نك مفعولیدر صورت
ترکیب کردی انکاه مستفید از تفرید دیمکدر (ببر یدی باء اولی نك
ضمیله مضارع مخاطبدر مصدری بریدن در کسمك معناسنه
مضارعی بردکلور ضمیله (موجودات موجودك جمعیدر موجود
معدومك مقابلیدر که خارجده متحقق اولان نسنه در معدوم لاشیءدر
وجود ظهور در پس اجسامه موجود دنلدیکی کبی ارواحه دخی
دینلور زیرا مخلوقدرشوقدر واردر که مرتبهٔ روحده ظهورنورانی در
(مستفید استفاده یعنی فایده طلب ایدیجی فایده بالادهدر (معنای بیت)
بودر که اکرسن جمیع موجوداتدن کرجسمانی وکرك روحانی امیده
ورجایی کسرسك وعلاقه یه صالح اولان اشیانك جمله سندن منقطع
اولورسك اول وقتده تفریددن مستفید اولورسن واکر افاقی وانفسی
جسما وروحا برنسنیه ارتباطك اولوب ترکیبك بالکلیه منحل اولمزسه
فردانیت مرتبه سنه وصول بولمازسن زیرا قرانده کلور (لایمسه
الاالمطهرون) یعنی سر هویتی دنس تعلقاتدن مطهر اولانلرمس ایدر
غیریسی ایتمز الحاصل مراتب کونیه ایکیدر که بری اجسام وبری
ارواحدر پس سالك مرتبهٔ موالیددن عقل اوله وارنجه (ان الله یأمركم
ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجبنجه جمیع اطواردن اخذ ایتدوکی
اماناتی محلنه تأدیه ایدوب تعقید ایتدوکی نسنه لری تحلیل ایتمدکجه عالم
کوندن عالم وجوبه قدم بصمزوطریقده قالورکه اکا اهل وقفه واهل برزخ
واهل کشف کونی دیرلر بویله نمکورلر بی حسابدر ولکن هرکس حدنی
بیلیوب دعوایه دوشمز وساقط اولوز * اعتمادت چون همه برحق بود *
* ان دمت تفرید جان مطلق بود * تقدیری چون بود اعتمادت همه
برحق بود آندم تفرید جانت مطلق دیمکدر که دمت ده تاء خطاب
معناده جانه قیددر بوندن اعراب ظاهردر ومفرداتی دخی بیانه حاجت
یوقدر (معنای بیت) بودر که چونکه سنك اعتماد واستنادك بالکلیه
حق اوزرنه وماسوای حقه تعلق قالمیه همان بر الله وبرسن قالهسن
اول وقتده سنك تفرید جان ودلك مطلق اولور وقیددن قورتلور
یعنی کماینبغی ترکیبك حل ایتمش اولوب بساطتکله عالم نقطه یه دخول
ایدرسن ومراد که ایررسن ومولای حقیقی یه خلو تخانه وحدتده ملاقی

اولورسن * ترك دنیا کن برای آخرت * وز بدن برکش لباس فاخرت *
تقدیری کن ترك دنیا برای اخرت و برکش از بدن لباس فاخرت
دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر آخرت‌ده تا اصلیه وفاخرت‌ده
خطاب ایچوندر (برکش امرحاضردر مصدری کشیدندر جکمك
معناسنه (معنای بیت) بودر که ترك دنیا ایله اخرتدن اوتوری یعنی اکر
اخرتی بولمق استرسك دنیایی قو وبلکه مولایه ایرم دیرسك ایکی
جهاندن کچ و بدندن لباس فاخرکی چك چقر وقبایی عبایه تبدیل ایله
زیرا درویشلکك اولی زهد وتقلید واخری عشق وتحقیق وتجریددر
ولباس فاخرده لباس وجوده دخی اشارت واردر یعنی قید لباسدن
مطلق اولدیغك کبی جامه تندن دخی عریان اولوب بللکه جانکله
قال و بلکه جان دخی پردهٔ روحانی اولمغله انی دخی برطرف ایدوب
عالم تفرید ده دامن سرکه یاپش تا که لباس حقیانی تلبس ایده سن
وابدی زینتك اولوب انکله خرامان اولاسن * هر بیابی از سعادت
این مقام * صاحب تجرید باشی والسلام * این مقام بیابی‌نك مفعولیدر
صاحب باشی‌نك مفعولی اولدیغی کبی والسلام مکاتیب ورسالات
اخرنده ایراد اولنسه کلشدرکه علامت ختمدر تقدیری والسلام علیك
دیمکدر بیابی باء موحده‌نك کسریله مضارع مخاطبدر مصدری
یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فابایه مبدل اولوب یابد دیرلر
سعادت شقاوتك ضدیدر یعنی اسباب خیرك مساعده‌سی و توفیق
الهی‌نك معاونتیدر مقام فتح میم ایله موضع قیام در مصکره جمیع
امکنه‌ده استعمال اولندی حتی موضع قعوده دخی مقام دنلدی کرکسه
انده قیام بولنمسون بوراده مراد مقام معنوی درکه ترك دنیادن
حاصل اولان مرتبه در تتکم بیت آتی اکا قرینهٔ ظاهره در مقام دنلدی
زیرا سالك اوراده ایردکده ثابت ومستقر اولور حال ایسه بویله دکلدر
انکیچون حال دنلدی زیرا سالك برحالدن برحاله تحول ایدر و بریرده
قرار ایتمز (معنای بیت) بودر که اکر سعادت ازلیه حسبیله عون باری
یاری اولوب بو مقامی بولاسن و ترك دنیادن حصه‌مند اولاسن
صاحب تجرید اولورسن والسلام علیك یعنی بو مقامه ایردکده فی الجمله
آفاتدن سلامت بولورسن وتحیت اولنمغه سزا اولورسن وسوز

بوراده تمام اولور * كرزعقبى دست شوبى بهرحق * انكه از تفريد كويندت سبق * تقديرى كرشوبى دست از عقبى بهرحق آنكاه كويندت سبق از تفريد ديمكدركه دست شوبى نك مفعول صريحى وار غير صريحى بهرفعل مذكورى تعليلدر انكاه كوبنده ظرفدر تاء خطاب كويندك مفعول اولى وسبق ثانيسى واز سبقه متعلقدر عربى ايله تقديرى علموك فى ذلك الوقت الدرس من التفريد ديمكيركه كوينده معناى تعليم اولمغله ايكى مفعوله متعدى اولدى وجائزدركه كويندت ترا تقسد برنده اوله بوصورتده ترا مفعول غيرصريح اولور زيرا را لام جاره معناسنه اولور شوبى مضارع مخاطبدر مصدرى شستن در يومق معناسنه غسل كبى مضارعنده سين مهمله يرينه واو زياده ايد وب شويد وشوينده ديرلر سبق درس معناسنده استعمال اولنور تفصيلى بالاده در (معناى بيت) بودركه اكرحق ايچون يعنى حقه وصولدن اوتورى عقبادن دخى ال يورسك يعنى فارغ اولورسك اول وقتده واندن صكره تفريددن سكا درس ويررلر يعنى دنيادن ال يوديغك كبى عقبادن دخى ال يومزسك درس تفريدى الامزسن واندن جاهل قالورسن بعد ذا درس تفريدى تعليم ايلين الله تعالى در ولكن جمعه نسبت اولنديغى ذات وصفات حقك اجتماعى ويا الهامله معاونت ايلين ملائكه ويا تربيه ايله ترقى يه باعث اولان ارباب تسليك اعتباريله در وجائزدركه سنن كبريا اوزرنه جريان قبيلندن اوله يعنى حق عظمت وكبريا حيله سكا درس تعليم ايلراشته جانب عبددن بطريق الغيبة بواداجائزدر فاما بطريق الخطاب انتم يعنى سزدنلمز زيرا كثرتى ايهام ايدر وجانب حقدن دينلور نتكم خلقت وخلقنا وانا ونحن وارد اولمشدركه نون جمع بطريق العظمة والكبريادر ويونده لديومق فراغدن كنايه در زيرا غسل يد برنسنه نك مثلا طعامك آخرنده اولور وجائزدركه غسل يد ذكرجز واراده كل طريقيله اولاكه كلدن مراد وجوددر ولكن وجوددن دخى معظم مقصود دل اولمغله همان غسل يددن مراد عقبادن تعلق دلى قطع اولور يعنى قطع اولنان تعلقدر بوخسه عمل دكل پس آخرت ايچون عمل باقيدر كرك عوامه وكرك خواصه سؤال اولنورسه كه دنيادن

قطع تعلق دل ایتمك دنا ءت ورداءتندن اوتوری درفاما عقبادن
انقطاعه وجه ندر جواب بودرکه دنیا واخرت مخلوقدر تعلق ایسه
خالقه کرکدرکه باقی در مخلوق ایسه فانیدر بو جهتدن خواص اهل
عمل اولدیلر اهل تعلق اولدیلر سؤال اولنورسه که اخرته غرضی تعلق
ایتمجك عمل نه معنایه اولور جواب بودرکه عمل شرعی حکم جسد
وتجرد حال دلدر پس ایکیسیده مراعات اولنور بورادہ ناظم قدس سره
ترك دنیایی تجرید وفراغ اخرتی تفرید اعتبار ایلدی ولکن بحسب
الحقیقه تحقیق شکلسدر مقام ارواح دخی اخرته داخل اوله وجهی
بودرکه اجسام حجاب ظلمانی وارواح حجاب نورانی در وایجسادك اولی
عرشدرکه جنت انك درونندہ در وارواحك عنوانی عقل اولدر
اولکیه محسوسات وایکنجیه معقولات دیرلر ومعقولاتك ماوراسنده
معنویات واردر که غیب الغیوبه ایرنجه مقامنه کوره پرده در تنکم اهلی
بیلور ومقام ادلك حکمی بودرکه شرعا ممدوح اولان موادده ترك دنلیه
بلکه قطع تعلق دینله نتکم علم ظاهری ترك ایله دنلمز زیرا علم ظاهر وعلم
باطن هر بری مرتبه سنه کوره کمالدر کمال اولان نسنیه ایسه ترك تعلق ایتمز

* رو مجرد کرد و دائم فرد باش * تا بهر فرقی نشینی کرد باش *

رو امر حاضردرکه مابعدی آنی تفسیردر مجرد مابعدنده کردك
مفعولیدر زیرا کرد کاف عجمینك فتحیله امر حاضردر شو معناسنه
تصدیری بکرد یدن بدردکه مجازا تحول معناسنه در فرد اودرکه غیرله
مختلط اولمیه فرق ده یا وحدت ایچوندر فرق عربیدر دیه معناسنه
وسط الرأس کبی که ساچ بولدکلری یردر مفرق رأس کبی (کرد کاف
عجمینك فتحیله توز معناسنه غبار کبی (معنلی بیت) بودرکه یوری
علاقه لردن مجرد ودائم فرد اول کیمسه ایله اختلاط ایتمه الف کبی
تا هر برده یه اوتورہ سین توز اول یعنی تواضعده غبار کبی اول وکندیکی
ترك کبرله بی مقدار قیل تا که غبارده یه قوندیغی کبی سندخی باشلره تاجی
اوله سین وعلو مرتبه بوله سین وآفتاب ذراتی هوایه جذب ایندوکی کبی
سنی دخی اعلی الاعالیاعلایه جذب ایده وحضیض خاکدن اوج سمایه
رفع ایلیه ورفیع الدرجات سنرنك ذروه سنه ایصال ایده فافهم

* کرد کم رو بجست لوخودرا بیهکرد * قدر خود بشناس هر جایی مکرد *

کرد

کرد مکردله ظرفیدر قدر بشناسك وهرجایی مکردك مفعولیدر کرد
کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه کبر انسانك کندینی غیریدن اکبر
ظن ایلمك ناس اوزرینه ارتفاع ایدوب انلری احتقار ایتمك عجب ضمله
مستحق اولمدیغی رتبه‌یه کندنده استحقاق تصور ایتمك وکندینی کوروب
منعمك توفیقی اولدیغن نسیان ایلمك خودرایی‌ده یاء ثانیه مصدریه‌در
خود رأی‌ده خود کندی ورأی همزه ایله عربی در مؤدای فکردر
واعتقاد معناسنه دخی کلور که نظر واجتهاددن مکتسب اوله خود
رأی کندی فکرلو واعتقادلو یعنی کندی اعتقادینه تابع اولمش وفکرینی
بکنمش غرور اهلی تتکم خود رودیرلر کندندن بتوب تربیه سز حاصل
اولانه مکرد کاف عجمینك فتحیله نهی حاضردر مصدری کردیدندر
دونمك معناسنه بشناس شینك کسره سنی اختلاسله امردر مصدری
شناختن را اکلمق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد
وشناسنده دیرلر هرجایی‌ده یاء ثانیه زایده در (معنای بیت) بودر که
صفات ذمیمه خصوصا کبر وعجب وخود رالق یعنی غرور بالرأی
چوره سنده دونمه وطولاشمه بلکه تواضع اوزرینه اول وتوفیق نعمتی
حقدن بیل ورأی وفکرکه وعقلنه مغرور اولمیوب شرعه تابع اول
وامور مشکله‌ده عقلا ئله مشاوره ایله وکندی مقدارنی آکله حدکی
تجاوز ایتمه تتکم مثل ترکیده کلور آیاغنی یورغاننه کوره اوزات وهر پرده
دوران ایتمه مقصود هرجایی اولمه دیمکدر یعنی بیوفا وبیقرار
وهرپرده اوایجی * هرکه کرد کورهٔ آنکشت کشت * جامه ازدودش
سیاه وزشت کشت * تقدیری هرکسی که کشت درکرد کورهٔ انکشت
جامه‌اش سیاه وزشت ازدود دیمکدر که هرکسی که مبتدا ومابعدنده
جمله که رابطه سیله اکا صفتدر جامه ایکنجی کشتك فاعلی ودودش‌ده
شین بحسب المعنی جامه‌یه قیداولمق اوضحدر سیاه مفعولیدر کوره
کاف عربینك ضمیله دمرجیلرك چاموردن یاپدقلری اوجاقدر
مجمرة کبی کما قال فی القاموس الکور فی الضم مجمرة الحداد من الطین
والکیر بالکسر زق ینفخ فیه الحداد انکشت فتح همزه وکسر کاف
عربی ایله وسکون شینله کوردر ولغت حلیمی‌ده کسر کاف عجمی ایله
دیدوکی سهو اولمق کرك زیرا صحاحده وغیریده کاف عربیله ضبط

اولمشدر کشت اولکی کشتن دن دونمك وایکنجی صیرورت
معناسنه درکه اولمقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
دمرجیلرك کورواوجاقلغی چوره سنده دوندی وطولاشدی انك
جامه ولباسی دخی دوتوندن سیاه وقبیح اولدی زیرا بحکم الجوار
دمرجینك چهره ولباسنه ساری اولدیغی کبی انك دخی
ادنی الامر لباسنه تأثیر ایدوب رنکنی تغییر وسیاهه تحویل ایلر
زیرا سیاهك اثری دخی سیاه اولور زنجی دن زنجی طوغدیغی وزاغدن
زاغ ظاهر اولدیغی کبی * انکه باعطاری کردد قریب * اوهمی باید
زبوی خوش نصیب * تقدیری آن کسی که می کردد قریب باعطار
اوهمی باید نصیب زبوی خوش دیمکدرکه ان کسی مبتدا ومی کرددك
فاعلی تحتنده ضمیر کس ومفعولی قریب وباعطار قریبه متعلقدر
وبعده الجمله مبتدایه صفتدر اومبتدا وهمی بایدك ضمیری اکا راجع
ونصیب مفعولی وحرف جر نصیبه متعلقدر وبعده الجمله مبتداء
ثانی یه خبر وبعده الجمله مبتداء اوله خبردر (عطار بایع العطر در
یعنی طیب فروشدر (کردد کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری
کردیدن در صیرورت معناسنه (باید مضارعدر مصدری بافتن در
بولمق معناسنه فا وبا اراسنده مبادله اولمغله مضارعنده فا بایه مبدل
اولوب باید وباینده دیرلر (نصیب حظ منصوب یعنی معین (معنای بیت)
بودرکه اول کسه که عطاره قریب ومجاور اولور دکانی مشتمل اولدیغی
رایحه دار نسنه لرك خوش وملایم بوینه دن نصیب بولور یعنی حصه سی
مشامنه خوش قوقو اولور زیرا بوینده دخی حکم جوار واردر وناظم
قدس سره اصلنده عطار اولمغله کویا رمز ایدرکه سالك راه خدا
اولان عاشقلردن هرکیم که شیخ عطاره مقارن وتحت تربیه سنده
داخل اوله اول کسه بوی معنادن دماغ جانه بهره بولور وانك عطار
حقیقی سندن معطر ومعنبر اولور انتهی * همنشین صالحان باش
ای پسر * دور باش از زند وقلاش ای پسر * مصراع ثانی
بعض نسخه ده هم جدا از فاسقان باش ای پسر دوشمشدر مآلی بردر
همنشین باشك مفعولیدر دور باش عربی ایله تباعد معناسنه در امر
اولمق اوزره تفاعلدن حرف جر اکا متعلقدر (همنشین همصحبتدرکه

هم مقارنت ایچوندر ونشین نشیندن مرخمدر مصدری نشستن در شین معجمه نك فتحیله وکسریله اوتورمق جلوس کبی مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کتوروب نشیند ونشینده دیرلر (رند راء مهمله نك کسریله کتب لغویه ده عیارله تفسیر اولنمشدر عیار لسان عربیده شول کمسه در که کندی نفسنی هواسیله تخلیه ایدوب منکراتدن زجر ایتمیه نتکم امام مطرزی لغت مغربده ابن انباری دن نقل ایتمشدر پس رند فاسق دیمك اولور (قلاش اصلنده اسم اعجمیدر صکره تعریب اولنمشدر یانکیجی وخراباتی ومفلس معناسنه در (معنای بیت) بودر که ای پسر صالحلر وعملرینه هیچ بر وقتده خلل کتور میننلر له مجالسه ایله و انلره مصاحب اول فاسقدن وخراباتی اولنلرك صحبتلرندن دور اول زیرا صحبت اولی دین ودنیا که نافع وثانیه مضردر دنیاده نفع خلقلك سکا حسن شهادتی ومصالحکده معاونتی وبونك امثالی معاملاتی وآخرتده نفعی صالحلرك شفاعتی در ضرر دنیوی واخروی دخی اکا قیاس اولنه * جانب ظالم مکن میل ای عزیز * ورکنی کردی ازان خیل ای عزیز * تقدیری مکن میل بجانب ظالم دیمکدر که جانب حرف جر تقدیریله میله متعلقدر وایکنجی مصراعك تقدیری واکر کنی میل کردی ازان خیل دیمکدر که کنی نك مفعولی ماقبلی قرینه سیله محذوفدر (ظالم عادلك خلافیدر که هر نسنه یی محلنك غیریه وضع ایدن کمسه در که طاعت یرینه معصیت وضع ایلیه کرك ظلمی کندی نفسنه وکرك غیریه اوله ولکن ظلم غیرده مشهوردر اکرچه غیره ظلم ایتمك دخی کندنه ظلمدر زیرا وبالی کندی نفسنه راجعدر (عزیز شریف وذو القدر معناسنه بویله مواضعده بطریق التفؤلدر پسر وبرادر تعبیری بطریق الترحم والتلطف اولدیغی کبی (کردی کاف عجمی نك فتحیله شوی معناسنه مضارع مخاطبدر (خیل جماعت افراسدر که بلا واحددر بوراده مراد جماعت ناسدر که حدیثده کلور (یاخیل الله ارکبی) نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای عزیز کشی جانب ظالمه میل ایلمه زیرا منهیدر که قرآنده کلور (ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار) واکر میل ایدرسك سن دخی ظالم کروهندن اولوب آخرتنی دخی انلری

مس ایدن نار احراق ایلر ودیمشلردرکه برکسه یدی خطوه ظالم ایله
کمشی ایتسه ظالم اولوب منتقم اسمندن جزایه سبزا اولور قال تعالی
(انا من المجرمین منتقمون) وبنه قرآنده کلورکه (احشروا الذین ظلموا
وازواجهم) یعنی ازواج قرناء ایله تفسیر اولنمشدر پس دیمك اولورکه
ظالملری وانلره قرین اولنلری بریره حشر وجمع ایدیکوز زیرا ایکیسیده
برحکمده در * روز اهل ظلم بگریز ای فقیر * تانسوزی ز آتش تیز
ای فقیر * بونك اعرابی ظاهردر (روامرحاضردر رفتندن (بگریز
باء موحده نك کسریله امرحاضردر مصدری گریختن در فرار معناسنه
مضارعنده خا زایه قلب اولنوب گریزد وگریزنده دیرلر (نسوزی
مضارع مخاطبدر مصدری سوختن در یانمق و یاندرمق معناسنه
بوراده لازم معناسنه در مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر بعض نسخه ده تانسوزد آتش تیز دوشمشدر تقدیری
تانسوزدت آتش تیز دوزخ دیمکدر تیز کسکین نتکم بالاده تفصیل
اولنمشدر (فقیر کثیر الاحتیاج در (معنای بیت) بودر که ای
ذو الاحتیاج الکثیر ومحل المرحمه یوری اهل ظلمك یانندن
فرار ایله وانلرله اشنا وهمنشین اولمه تا که جهنمك کسکین وشدید
آتشندن محترق اولمیه سن نتکم بیت سابقده افاده اولندی بعدذا
بوکلامده مبالغه واردر کویا دیمك اولورکه ظالم اولمق و یاظالمه
معین اولمق وآنکله مماشات ایتمك دکل بلکه یاننه بله اوغرامه
وایراقدن بله چهرسنه باقمه زیرا انك جانبنه میل ایتمش اولورسن
مکرکه نظرك استعاذه وعملندن حقه لیاذ طریقیله * صحبت ظالم
بسان آتش است * زانکه خلق آزار وتند وسرکش است * صحبت
مبتدا (بسان آتش خبر در زانکه تعلیلدر (خلق ازار مبتداء محذوفه
خبردر تقدیری (انکه اودیمکدر (بسان باء عربی نك فتحیله مثل معناسنه
ادات تشبیه در (خلق آزار وصف ترکیبی در اصلی آزارنده خلق در
خلقی انجیدیجی معناسنه مصدری آزردن در که انجمك وسوکمك معناسنه در
مضارعنده زا ئله را اراسنده برالف زیاده ایدوب آزارد وازارنده دیرلر
تند ضم تا ئله صرپ دیمکدر (سرکش وصف ترکیبی در اصلنده کشنده
سردر باش چکیجی ومطیع اولمایجی معناسنه (معنای بیت) بودر که

ظالم ایله صحبت ایتمك آتش کبیدر اول سببدنکه ظالم خلقی انجیدوب سو کیجی وصرپ خویلو وحقه سرفرو ایتمجی در پس یانه وآزان کمسه یی لسانیله آتش کبی یقار وقلبنه طوقنوب منکسر قیلور بو سببدن آتش سوز اندن فرار ایتملودر * از حضور صالح شوی * و رنشینی بابدان طالح شوی * تقدیری، شوی صالح از حضور صالحان وشوی طالح اکرنشینی بابدان دیمکدر که اعرابی ظاهر در از حضور صالحانك تقدیری از حضور مجلس صالحان دیمکدر نتکم (مصراع ثانی) اکا قرینه در شوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود و شونده دیرلر طالح طالا حدن در فتحله ضد الصلاح معناسنه (معنای بیت) بودر که صالحلر مجلسنه حضورله صالح اولورسن بدلر ایله مجالسه ایدرسك فاسق اولورسن زیرا مشهوردر که اوزم اوزمه کوره قرارر دیرلر ایمدی سندخی حکم قرینله محکوم اولوب انلك رنکنه بویانورسن یا غفلته طالارسن ویا اویانورسن * هرکه او با صالحان همدم شود * در حریم خاص حق محرم شود * تقدیری هرکسی که شود او همدم با صالحان شود درحریم خاص حق محرم دیمکدر بو تقدیردن اعرابی ظاهردر حریم حولی وچوره درحرم دیدکلری بودر که اورایه دخولدن اغیار ممنوعدر ومحرم اودر که اول حرمه داخل اولور زیرا اجنبیدن دکلدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که او صالحلر ایله همنفس وهمصحبت اوله حقك حریم خاصنده محرم اولور یعنی آنی درکاه حقه آلورلر ومحرم اسرار ایدرلر فاسقلره و انلر ایله صحبت ایدنلره ایسه او مجلس خاصه یول یوقدر زیرا مجلس خواص ناسه عوام دخول ایتمز وصحبت یاره اغیار قومزلر وهر کس کندی جنسی ایله تزویج وتقرین اولنور بعید ذا ناظمك قدس سره بو سوقندن فهم اولنور که صالحلر ایله مراد صدیقلردر زیرا مرتبهٔ صلاح جمیع مراتبی مشتملدر اکرچه بعض علماء رسومه خفی اولمشدر بو جهتدن (والحقنی بالصالحین) نظمنده یوسف صدیقك علیه السلام صالحلره الحاقله دعاسنی هضم نفسه حمل ایتمشدر زیرا مرتبهٔ نبوت مرتبهٔ صلاحك فوقنده در نتکم (فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین) اکادالدر و بو غلط وسوه

فهم له مبتلی اولان بلدی که کندی مدعاسی اوزره نبوت وصدیقیت
وشهادت بی صلاح اولمق لازم کلور مع هذا بونلرك هر بری صلاحده
خصوص مرتبه در که صلاح جمله سنی حاوی در ایمدی صدیق
انبیادن اشغه اولان خواص بشردر مرتبهٔ صدیقیته صلاح ایله ایرمشلردر
وصلاح جمیع ازمانده جائی خللدن محافظه در که کسبی در اکر خلقی
اکر خلقی اولسه انبیا اکا غبطه ایتزلر دی الحاصل صالحدن صالحه
فرق وار دو پس صالح مطلق انبیا و بعده سائر خواص بشردر وصالح
مقید عموم اهل ایماندن متشرع اولنلردر وشرع له مقید اولمیانلر
فاسقلردر کرك کافر اولسون و کرك عاصی اولسون اشته بو مقام بویله
فهم اولنمق کرکدر و مطلقی کماله صرف ایتمك لحرّ مقرر مشهوردر
شول کمسنه که حریم خاصده اوله کندی خاص اولدیغی کبی آنی اول
حریمه دخوله وسیله اولان دخی خاصدر که صالح صدیقدر وصدیق
ایله نبی میاننده مقام قرب وار درفقط * ای پسر مگذار راه شرع را *
اصل یابی کر بگیری فرع را * مصراع ثانی نك تقدیری کر بگیری
فرع رایابی اصل دیمکدر که شرط وجزادر ولکن وزنیچون جزا تقدیم
اولنمشدر بعض نسخه ده (اصل یابی کر گزاری فرع را) دیمشدر که
(گزاری زاء هوزایله مصدری گزاردن دراودمك معناسنه بو نسخه
ذال معجمه ایله د کاسر مگذار کبی یعنی مگذار نهی حاضردر مصدری
گذاشتن در وازکلك وصالی ویرمك وقومق و بربردن بربره کچمك
معناسنه راه شرع تشبیه طریقیله در صراط مستقیم کبی کویا اصول
اعتقادیه وفروع عملیه برجاده در که حقه ورضاسنه موصلدر اصل
برنسنه نك قاعده سیدر که انك ارتفاعیله اول نسنه دخی مرتفع اولور
اساس و بنا کبی که اساس اصل وبنا فرع عدر وشجره نك اصلی کوکی
وفرعی دالیدر وفرع انسان ولدی دروشرع من وجه فرع ومن وجه
اصلدر اصل اولدیغی بودر که معرفت وحقیقتك ظهوری شرعله
عمل اوزرنه مبنیدر و فرع اولدیغی بودر که مقصود بالذات معرفت
وحقیقتدر مثلا سدن مراد قیماق و یاغدر پس لبن وسائل مقوله سندن
اولور اثمان کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شرعی ترك ایتمه
اصل بولورسن اکر فرعی طوترسك وانی اودرسك یعنی اکر شرعله

عامل اولورسك من عمل بما علم ورثه الله علم مالم يعلم موجبنجه مرتبهٔ
معرفت وحقيقته ترقی ایدرسن زیرا فروع اصلك وسيله سیدر اثر ومؤثر كبی
وشول كه اثرده كلور (من عرف نفسه) عرف ربه بونده ایكی اعتبار واردر
بری معرفت نفس اصلدر كه معرفت ربك اوزرنه مبنی در وبری دخی
فرعدر كه معرفت ربه موصلدر * از شريعت كر نهی بيرون قدم *
ضلالت در افتی ورنج والم * تقديری كر نهی قدم بيرون از شريعت
افتی در ضلالت ورنج والم ديمكدر كه قدم نهی نك مفعولی و بيرون اكا ظرف
وحرف جر بيرونه متعلقدر (شريعت دين ايچنده طريقت مسلوكه در كه
الله تعالی انی مشروع قلمشدر پس كتاب وسنت اصل و بو ايكيسندن
علی سبيل الاجتهاد مستنبط اولان احكام فقهيه ويا اجماع علمانك
اوزرنه منعقد اولان نسنه اول ايكيسی اوزرنه متفرعدر (نهی نونك
كسريله مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه
وضع كبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده ديرلر (افتی
مضارع مخاطبدر مصدری افتادن وافتيدن در دوشمك معناسنه
مضارعنده الف ويا ساقط اولوب افتد وافتنده ديرلر وكاه اولور كه
فتد دخی ديرلر (معنای بيت) بودر كه اكر شريعتدن طشره اياق
قورسك ضلالت ورنج والمه دوشرسن زيرا شريعت حقه هدايت
اولمق اوزره منزلدر پس اندن خارج اولان ضلالته دوشر نتكيم قرآنده
كلور (وماذا بعد الحق الا الضلال) يعنی حقدن عدولدن صكره غيری
نسنه يوقدر كه صاحبی قوری رنج والم چكر وآخرنده معذب دخی
اولور زيرا فرمان حقه مخالفت ايده نك حقنده وعيد وتهديد شديد
واردر * هر كه در راه ضلالت ميرود * از جهالت در بطالت ميرود *
بونك تقديری هر كسی كه ميرود در راه ضلالت ميرود در بطالت
از سبب جهالت ديمكدر كه بوندن اعرابی ظاهردر راه ضلالت
شريعتك ارشاد ايتدوكی راه هدايته مقابلدر (ميرود مضارع غايبدر
مصدری رفتن در يورمك وكتمك معناسنه مضارعنده قلبله رود
ورونده ديرلر (جهالت فتحله علمك مقابليدر اكر جهل بسيط اولورسه
سبب علمدر واكر مركب اولورسه كه بلز وبلمدوكنی دخی بلمز بلكه بيلورم
ديو دعوی ايدر پس بو جهل اولكيدن بتردر (بطالت باء موحده نك

کسریله تعطل وترک شغلدر یعنی برنسنه نک که یا نفع دنیویسی و یا نفع
اخرویسی واریکن انی ترک ایدوب شویله حالی اولان کمسنه یه اهل
بطالت دیرلر وحدیثده کلور (البطالة تقسی القلب) و بوراده قاعدهٔ
عربیه واردرکه فعاله وزنی اوزنه کلان مصدر کسر فائله مزاولهٔ عمل
ایله واقع اولان صناعاتده اولور کتابت وخیاطت وزراعت وحراثت
وتجارت وقصارت وصیاغت وحیاکت وامثالی کبی بطالتده ایسه
عمل یوقدر پس کسرله وزن مذکور اوزره کلدوکی حمل النقیض
علی النقیض طریقله در (معنای بیت) بودر که هرکسه که راه هدایت
اولان شرعی قویوب راه ضلالت اولان خلاف شرعه یوریه وکیده
کال جهالتدن بطالت بولنه یعنی شرعله عملی ترک ایتمک بطالتی در
بطالت ایسه انسانی سخت دل ایدر وآخر سوء خاتمه یه مؤدی اولور
پس علم شرعی ایله منهاج سنت اوزنه عمله سلوک لازمدر تاکه بطالت
وجهالتدن نجات حاصل اوله ودنیا واخرتده حسن حال اثری ظهوره
کله * حق طلب وزکار باطل دور باش * ذرسخا ومردمی مشهور باش *
طلب بوراده امر حاضردر نهی مطلب کلور حق لفظی اکا مفعولدر
ومابعدنک تقدیری ودور باش از کار باطل دیمکدر که دور باش عربی ایله
بعد نفسک و یا تباعد معناسنه در که ایکیسی دخی امر اولمق اوزره در
حرف جرا کا متعلقدر مشهور باش دخی اشتهر معناسنه در صیغهٔ امرله
ودرا کا ظرفدر و بواعتبار قصر مسافه دن او نور یدر والا دور
ومشهور اصلنده باش کلمه لرنک مفعولیدر حقدن مراد کار حقدر
مابعدی قرینه سیله وکار حق کار شرعیدر کار باطل خلاف شرعی
اولدیغی کبی وجائزدر که حق اسم ذات الهی اوله مردمی ده یا مصدریه در
(مردم اصلنده آدم اوغلانیدر بوراده مردنلک انسانیت دیمکدر که
الطف وکرمدن عبارتدر (معنای بیت) بودر که کار حق طلب ایله
وکار باطلدن دور وبعید اول یعنی شرعله عامل اول وخلاف
شرعدن حذر ایله زیرا کار حقده اولان اهل حق وکار باطلده اولان
اهل باطل اولور ویاخود طالب حق وسالک راه خدا اول حقه وصول
ایسه موافقتله اولور پس مخالفتدن اجتناب ایله و سخا وانسانیتده
کون کبی مشهور اول نظر ایله شمسه که هره توجهله نور اعطا ایدر

و بو شهرتدن

وبو شهرتدن مقصود افواه ناسده خيرله ياد اولنمقدر كه سبب عفو ومغفرتدر والا مجرد شهرت ايچون عمل اولماز زيرا غرض حقدر سائر اغراض نفسانيه ايسه باطلدر * هر نكزيند صراط مستقيم * * در عذاب اخرت ماند مقيم * صراط نكزيندك مفعوليدر در مقيمك ظرفيدر مقيم ماندك فاعلندن حالدر و بعد الجمله هر كه يه خبر اولور نتكم نظائرى مرارا مرور ايتدى (نكزيند فعل مضارع منفيدر كافك ضممسى وزايچون اختلاس اولنور مصدرى كزيدن كلور كاف عجمينك ضمى وزاء هوز ايله اورنلمك معناسنه مضارعنده كزيند وكزينده ديرلر (صراط شول طريقدر انده اعوجاج اولميه بلكه على سبيل القصد والاستواء اوله (مستقيم استقامتدندر اعتدال معناسنه كه برنسنه طوغرى اولمقدر مثلا برخط كه جميع اجزاسى برى برى اوزرنه منطبق اوله واعوجاج وانحراف بولنميه اكا مستقيم ومعتدل ديرلر عجم راست دير بعدذا صراط مستقيم ملت اسلام ويا دين حق ايچون استعاره در وسيلهٔ مقصودى وسيلهٔ مقصده ويا محل توجه روحانى يى محل توجه جسمانى يه تشبيه طريقيله (ودينه صراط دنلدى زيرا اكرچه الله تعالى امكنه دن متعاليدر ولكن عبد طالبه وصول حق حاصل اولنجه قطع مسافات ومقاسات شدائد ومس آفات لازمدر (ماند فتح نونله مضارعدر مصدرى ماندن در سكون نونله قالمق معناسنه (مقيم ثابت و پايدار قال الله تعالى (ولهم عذاب مقيم) اى الى الابد (معناى بيت) بودر كه هركسه كه صراط مستقيم اولان طريق شرعى اختيار ايليه كه راه هدايتدر وراه مخالفتى اختيار ايليه كه راه ضلالتدر اول كسه آخرت عذابى ايچنده مقيم قالور واوردن سفر وحركت ايده مز زيرا طريق شرعدن بالكليه خارج اولان كافر در وكافر مخلد فى النار در واكر مؤمن مصر ايسه اكثر سوء خاتمه ايله مبتلا اولوب كفاره ملحق اولور وسائر عصاة كيمى شفاعتله مغفور وكيمى بقدر الذنب طبقهٔ عليای نارده معذب اولوب آخر اوراده خارج وجنته داخل اولور فسبحان الحافظ * در ره شيطان مزن كام اى اخى * تا نكردى خوار و بد نام اى اخى * كام مزنك مفعولى ودر دخى اكا ظرفدر خوار نكرديك مفعولى (در راه شيطاندن مراد راه ضلالدر

زیرا شیطان مضل اسمنه مظهردر (مزن نهی حاضردو مصدرندی
زدن در اورمق معناسینه مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند وزننده
دیلر (کام کاف عجمی ایله آدم دو خطوه کبی (بخوار صفتدر وواو رشمیسله
ذلیل و بی حرمت (بد نام صفت مشبهه در برامز آنلو معناسنه
(معنای بیت) بودرکه ای اخی شیطان بولنه آدم قومه یعنی ایاق باصمه
وانك وسوسه سنه اتباع ایتمه وتسویلنه الدانمه تاکه ذلیل و بی حرمت
وعندالاخیار بدنام اولمیه سن و بدلکله نامك سو یلنمیه قال الله تعالی
(ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین) یعنی عزیز اولمق راه هدایته سالك اولان
مؤمنلرك صفتیدر یوخسه راه ضلالتده سالك اولانلرك دکل وشولکه
راه هدایتده در هادی اسمی تحتنده در ورحمانی در وشولکه راه
ضلالتده در مضل اسمی تحتنده در وشیطانی در ورحمانی اولنلر
باحرمت ونیك نام وشیطانی اولنلر بی حرمت وبد نامدر * هرکه
در راه حقیقت سالك است * روز وشب خائف زقهر مالکست *
تقدیری هرکسی که اوسالك است در راه حقیقت اوخائف است
روز وشب ازقهر مالك دیمکدرکه هرکسی مبتدا ومابعدنده جمله اکا
صفتدر اوخائف است جمله سی خبر مبتدا در روز خائفه ظرف
وحرف جردخی اکا متعلقدر وبعض نسخه ده مصراع ثانی روز وشب
خواهان مهرمالکست دوشمشدر اولکیسی سوق کلامه انسبدر
بوراده ناظم قدس سره راه شرعی بیاندن صکره راه حقیقته دخی
اشارت ایلدی زیراشریعت وحقیقت بری قشر وبری لب کبی اولنفله
بری برینه مرتبطدر وانلری بری برندن تفریق ایدن ابدی جاهل
قالدی وعلمه جمعیت دل بولمدی (وراه حقیقت طریق اهل الله درکه
سلوك معنوی ایله حقیقة الحقائقه واصل اولور وحقیقة الحقائق جمیع
حقائقی جامع اولان مرتبۀ احدیتدر واول حقیقته واصل اولمق عبد
کندی اوصافندن فانی اولوب فاعل مطلق حق اولدیغنی بلمك
وعین الجمع ایله نظر ایتمکدر وسر حقیقت وحدث وجود دیدکلری بلمز
(معنای بیت) بودرکه هرکسنه که راه حقیقته سالکدر اولکسنه روز
وشب رب مالکك مملوکی اولدیغنی بیلوب انك قهر وجلالندن خوف
ایدیجی در یعنی راه حقیقته سلوك ایدنلرك حالاری راه شریعته سلوك

ایدنلردن

ایدنلردن دشوار در زیرا اهل شریعت وراء پرده ده در انکچون خوفلری ضعیفدر اهل حقیقت ایسه مقام مشاهدهٔ جلالی حضرتنده در بوجهتدن خوفلری قویدر زیرا حضورله غیبت برد کلدر ومعصوم ومحفوظ اولمق امتحانی منافی دکلدر انکچون مکرندن خوف ایدرلر ونسخهٔ اخرایه کوره دیمك اولورکه روز وشب مالك الملك محبتنی طلب ایدیجیلردر یعنی انك محبتنه وسوداسنه دوشمشلردر وغیریدن علاقه وارتباطنی قطع ایتمشلردر زیرا مقتضای حقیقت تجرد محض وتفرد صرفدر * برخلاف نفس کن کار ای پسر * تا نیفتی خوار در نار ای پسر * بعض نسخ ده خوار بزینته زار دوشمشدر وبعضنده تا نیفتد پای برخار وبعضنده خویش رامی دار بیدار ای پسر دوشمشدر اولکیسنی انسبدر برکنه متعلقدر وکار انك مفعولیدر خوار نیفتی تحتنده اولان ضمیر خطابدن حالدر در نیفتی به ظرف وجمله سی تعلیلیه در بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای پسر خلاف نفس اماره اوزره کار ایله یعنی نفسکه دائم مخالفت وانکله مجاهده اوزره اول تا که خوار وذلیل ولدیغك حالده نار دوزخه دوشمیه سن زیرا نفس وطبیعت جهنم کبیدرکه دنیاده هوی وشهوت نارنه دوشن آخرتده دخی عذاب حسی آتشنه دوشر وخوار اولور زیرا عذابك وصفندن خزی ومهین ایله تعبیر اولنمشدر یعنی عذابده فضاحت واهانت وار در * بر مراد نفس رفتن ابلهیست * نفس را تابع شدن از کرهیست * بر رفتنه متعلق ورفتن مبتدا وابلهیست خبردر نفس تابعه وتابع دخی شدنه مفعولدر وشدن مبتدا وتابعیدی خبردر مفردات بیت بالاده مشروحدر وتقریر معناسی دخی معلوم اولور (معنای بیت) بودرکه نفس امارهٔ نك مرادی یعنی هواسی اوزره یوریوب کتمك ابلهلك وحماقت عظیمه در نفسه تابع اولمق کمراهلقدن وضلال اولمقدندر یعنی هوای نفسه تابع اولان کسه طوغری یولده دکلدر زیرا نفس انسانی طریق مستقیمدن منحرف قیلور واعوجاجله استقامت رهبر مجتمع اولماز * کار نفس بدهمه شور وشراست * جنك بالنفسك جهاد اکبراست * کار مبتدا بد نفسك صفتی وهمه کاری

تا كيدذر شورخبردر جنك مبتدا بامع معناسنه اكا متعلقدر جهاد خبردر شور فتنه واشوب وغوغا وقرغشه شوريدن دلورمك وقارشمق وقارشدرمق وبولاتمق معنالرنه كلور شرخيرك مقابليدر كه رغبت اولنمیان وطبعه ملايم اولميان نسنه در جنك جيم عربي ايله صواش معناسنه نفسك ده كاف عربي تصغير وتحقير ايچوندر وجائزدركه احد ضدينى آخر ايچون استعار مطريقيله اوله زيرا نفسك شرى عظيم وفسادى كبير وبلكه اكبردر انكچون انكله جهاده جهادا كبر دنلدى كه كفارله جهادله جهادا كا كوره اصغردر الحاصل نفس اعدى الاعداء اولمغله انكله مجازآ ومجاهده ايتمك كبر اولدى (معناى بيت) بودركه كار نفس بديعني برامز نفسك ايشى باالكليه شور وشر وفتنه وفساددركه هيچ برخيره دائر ايشى يوقدر زيرا شيطان كبى شراوزرنه مجبولدر مقتضاى جبلت ايسه ذاتى در متغير اولماز بوجهتدر نفس ذليل وياعظيم الشرايله جهاد ايتمك اكبردر تتكم حديثده كلور (رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر) سؤال اولنورسه نفس ذليل وخوار اولديغى صورتده آنكله جهاد ايتمك نوجهله اكبر اولور جواب بودركه فى نفس الامر حقير اولمق عدم شدتنى مستلزم دكلدر نظر ايله كه كفار خاكسار ديرلر كفرلرى سببيله خوار در بويله ايكن جنك وحربه كلدكده عظيمدر انكچون ديرلر خصمى هرچند حقير ايسه ده استحقار ايتمه زيرا بلكه انلردن زبون ومغلوب اولاسن * روخلاف نفس بكزين اى پسر * هيچ طاعت به نشدزين اى پسر * روفتح رائله امر دررفتن دن مابعدى آنى بياندر (خلاف بكزينك مفعوليدر (بكزين باء موحده نك ضمى وكاف عجمينك ضمه سنى اختلاسله امردر مصدرى كزيدن در اوزنده لمك معناسنه (مصراع ثانى نك) تقديرى نشد هيچ طاعت به زين ديمكدر كه هيچ طاعت نشدك فاعلى وبه مفعوليدر ازين به يه متعلقدر كه به يك ديمكدر اين خلاف نفسه اشارتدر (معناى بيت) بودركه اى پسر يورى خلاف نفسى اختيار ايله يعنى اكا موافقت وهواسنه متابعت اوزره اولمه بلكه دائم مخالفت اوزره اول كه بوندن يك هيچ برطاعت اولماز يعنى نفسه مخالفت وهواسنى قمع ايتمك جميع طاعاتك اعلاسى ورأسى در زيرا نفس مبدأ فساد در پس

آنی قتل ایتمك سبب صلاح النفس. وآناقدر وتخلیه خاء معجمه ایله تحلیه دن
مقدم در انکیچون صحابه رضی الله عنهم صوری ومعنوی مجاهده
ایدرلردی وثواب عملدن سؤال ایتمزلر بلکه مفسد دن صوررلردی
فاعلم ذلك واعمل علیه * حلق نفس ازآرزو باید برید * تاتوانی چهره
اسلام دید * تقدیری باید برید حلق ازآرزو تاتوانی دید چهره اسلام
دیمکدر که برید بایدك فاعلیدر زیرا مصدر معناسنه در که
بریدن درحلق بریدك مفعولیدر از بریدنه متعلقدر تا تعلیل ایچوندر
توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولق معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب تواند اولور چهره دیدك مفعولیدر دید
توانی نك مفعولیدر زیرا مصدر معناسنه در که دیدن در حلق حاء
مهمله ایله عربی در بوغاز معناسنه حلقوم کبی آرزو ودالك بریدن باء
موحده نك ضمیله کسمك معناسنه قطع کبی ا چهره صورت وبکز
معناسنه بونده استعاره بالکنایه واردر که اسلامی برشخصه تشبیه وانك
لوازمندن اولان چهره یی اسلامه اثبات واردر (معنای بیت) بودر که
نفس اماره نك بوغازنی آرزودن کسمك کرکدر تا که اسلام حقیقی نك
چهره سنی کورمکه قادر اولاسن یعنی نفسك بوغازنی کسملك وب
مشتهیاسی قطع اولنمدقچه اسلام یوزی کورنمز زیرا نفس فی نفس
الامر کافردر انك مسلمان اولماسی هوی وشهواتی قمع وقلعه موقوفدر
انکیچون دیمشلردر که اعظم کرامات نفسی مسلمان ایتمکدر که * نفس
پرور خود مسلمان کی بود * همره آونور ایمان کی بود * نفس پرورك
بودك فاعلی ومسلمان مفعولیدر ونور ایمان ایکنجی کی بودك فاعلی
وهمره مفعولیدر (نفس پرور وصف ترکیبی در اصلنده پرورنده نفس در
نفسی بسلیجی معناسنه مسلمان تصدیق حق ایدیجی ایمان کبی ولیکن
ایمان بحسب الغالب باطنه واسلام ظاهره کوره استعمال اولنور
(معنای بیت) بودر که نفس بسلیجی وشهواتنه متابعت ایله تقویت
هوی ایدیجی نچون مسلمان ونچون نور ایمان اکا یولداش اولور یعنی
اولماز پس انسان روح پرور کرکدر تا که نور ایمان اکا دنیاده وبعد
الموت همراه اوله بوندن فهم اولندی بلکه نفس اصلنده جهنمی در که
ظلمانی در وآنی تنویر ایتمك نور ایمان وتوحید ایله در ونفس بونورله

منور اولمغه ریاضته محتاجدر پس اکا مراد اتبله موافقت ایدن ظلمتی آرتورر یوخسه ظلمتدن چقرمز قال الله تعالی (والذین کفروا اولیاؤهم الطاغوت یخرجونهم من النور الی الظلمات) یعنی فطرت اصلیه واستعداد نورندن ظلمات نفس وطبیعته اخراج ایدرلر وامر وجودی معکوس قیلورلر که * نیست حق بین هر که او خود بین بود * همره او نور مولی کی شود * تقدیری هر کسی که بود او خود بین نیست حق بین کی شود نور مولی همره او دیمکدر نیست بو ارده لیس معناسنه در که حق بین اکا مفعولدر حق بین وخود بین وصف ترکیبی در تقدیری بیننده حق وبیننده خود دیمکدر که معناسی حقی کوریجی وکندنی کوریجی در صکره ترخیم وتقدیم وتأخیر اولنمشدر حق بین توفیق حقه نظر ایدیجی وخود بین توفیق حقی بلیوب عجب نفسه دوشیجی مغرور ومتکبر در (معنای بیت) بودر که او معجب بنفسه اوله وکندینی بکنسه اول کسه اعمی کبی در که توفیق حقه باقمز ورب فعالی کورمز پس نور مولی نجون اکا همراه اولور بلکه انک همراهی ظلمت نفس اولور زیرا اکر مشاهده نور ذات وصفات وافعال حق ایدیدی نور حقله یولداش اولوب حقه کندی نوریله واصل اولور ویولده عقبه ده قالمزدی چونکه مشاهده مذکوره دن محجوب اولدی خود بخود قالدی پس بی دلیل نره یه کیدر وآخر ضال اولور فافهم * بت شکن ز نار بکشا ازمیان * تا شوی از جمله اسلامیان *

شکن شین معجمه نک کسریله امر حاضر در مصدری شکستن در صمق معناسنه کسر کبی مضارعنده سین مهمله نونه قلب اولنوب شکند وشکننده دینلور اخرندن نون حذف اولنسه ماضی اولور شکست کبی که قردی دیمکدر بت شکنک مفعولیدر بت ضمله کافرلر طاپدیغی صورتلر در که کیمی جثه لو وکیمی دخی منقوش اولور وعلی الاستعاره محبوبلره دخی دیرلر زیرا عاشقلر انلره معبوده سر فرو ایدر کبی انقیاد کوسترلر وبردخی بودر که بت کبی صورت حسنه ده نقش الهی ازلمشلردر ولکن کافرلره بت پرست وعاشقلره محبوب پرست دیرلر زنار دخی بکشانک مفعول مقدمی در بکشا بانک ضمیله وکافک ضمه سن اختلاسله امر حاضردر مصدری کشادندر اچق معناسنه مضارعنده

بلنه باده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر زنار نصاری ومجوس میانلرنده یعنی بیللرنده اولان نسنه در کما فی القاموس ونعمة الله ده کلورکه زنار کافرلره مخصوص برقوشاقدر حتی برمسلمان انی قوشانسه شریعت انک کفرینه حکم ایدر اون ایکی یرده دوکمی اولور که بشلر قوشانورلر ومجوسیلر ونصرانیلر مذهبنه ذخی دیرلر انتهی ومغرب اللغه ده کلورکه غیارله زنارک فرقی بودرکه غیار کسر غین معجمه ایله علامت اهل ذمتدر وزنار مجوسک وانلرک امثالنکدر انتهی پس قاموسده نصاری دیدوکی اهل ذمتک غیریدر وتعریفاتده کلورکه ابریشمدن معمول برمق قدر غلیظ برخیطدر که وسطه شد اولنور کستیج دیدکلرینک غیریدر انتهی یعنی کستیج صمله برخیط غلیظدرکه ذمی انی فوق الثیاب ودون الزنار شد ایدر کتی دن معربدر کما فی القاموس اسلامیان اسلامی نک جمعیدرکه یانسبت ایچوندر وادمیان وآدمی کبی که آدمه منسوبدر وعالمیان وعالمی کبی که عالمه منسوبدر فتح لا اله (معنای بیت) بودرکه معبود اتخاذ ایتدوکک صنم نفسی کسر ایله ووسطندن تعلق ماسوی زناری آچ وچوزتاکه جمله اسلامیاندن اولاسن یعنی کرچه صورتا مسلمانسن ولکن حقیقتده صنم پرست وزنار بند اولدیغیچون اسلام حقیقی اهلی اولمزسن زیرا کلام حقیقت اسلامی بولقدر اسلام ابرهیمی کبی کما قال (اسلمت لرب العالمین) وخسته صورت اسلامی دکل مقلدلر واهل رسم کبی بونلرک اکثرنک اسلامی عاریه در وبوراسی برمخوف یردر همان سلامتله مرور ایتمک اسبابنه تشبث ایله * نفس را کر باز داری ازهوا * دین ودنیا حاجتت کردد روا * تقدیری اکرداری نفس را باز ازهوی کردد حاجت دین ودنیات روا دیمکدرکه نفس داری نک مفعول اولی وباز ثانیسی وحرف جر بازه متعلقدر وحاجتت ده اولان تاء خطاب فی الحقیقه دین ودنیایه قیددر وحاجت مبتدا وانلره مضاف وکردد جمله سی خبردر وجائزدرکه تقدیری کردد حاجت روادر خصوص دین ودنیا اوله بوصورتده دین ودنیا حاجتنه ظرف اولور وبو بیتک مصراع اولی شرط وثانیسی جزادر وبوراده هوا روایه موافقت ایچون الف ایله رسم اولنور والا اصلنده یائیله در زیرا الف ایله اولان هوا عناصر اربعه دندر (معنای

بيت) بودر كه اكر نفس اماره نك هواسندن كرى طورسك وشتهياتندن
منع ايدرسك سنك دين ودنيا حاجتك و يا دين و دنيا خصوصنده
حاجتك رائج وجارى وجائز ودعا وسؤالك مستجاب اولور زيرا سكا
پرده اولان نفسدر چونكه زائل اوله نفس نفيسك تير پرتاوكنى هدف
اجابته اصابت ايدر وعبد حقه مطيع اولدقجه حق دخى عبده مطيع
اولور كما قال (ابو طالب مااطوعك ربك يا محمد فقال وانت ياعم لواطعته
اطاعك) و بو بيتده بويله ديمك دخى جائزدر كه اكر هواى نفسى منع
ايده بيلورسك من بعد كارك تمام اولور وهر خصوصده حاجتك بتر زيرا
مقصود بالذات نفسى قمع ايتمكدر پس بو مطلوب ميسر اولسه هر كار
تمام و بر كمالدر * جاى انكس كى كند حق در بهشت * كرهواى نفس

سركش را بهشت * تقديرى كى كند حق جاى انكس در بهشت
اكر بهشت هواى نفس سركش را ديمكدر كه ايكى بهشت دخى باء
موحده نك كسريله در ولكن تجنيس تام اوزرنه در كه اولكيسى جنت
وايكنجيسى ماضيدر مصدرى هشتن در كسريله صالبويرمك معناسنه
منارعنده شبنى لامه وتابى داله قلب ايدوب هلد ديرلر سركش وصف
تركيبى در اصلى كشنده سر در باش چكيجى و بيون اكيجى معناسنه نتكم
بالاده دخى كذر ايتشدر (معناى بيت) بودر كه حق تعالى اول كسه نك
يرنى جنتده نجون قيلور يعنى اهل جنت ايتمز اكر نفس سركشك هواسنى
صالبويرديسه ومنع ايتميوب هواسى اوزرنه ترك ايتديسه يعنى اكر بالكليه
اهل هوى ايسه كافر اولوب جنت يوزين كورمز واكر فى الجمله ايسه
تغليظه محمول اولور و بونده هوايى زياده تقبيح واردر قال تعالى
(ارايت من اتخذ الهه هواه) و بو استفهام استبعاددن فهم اولنور كه
هوى ابغض الالهه دركه عند الله زياده مبغوضدر * هر كه كردد
باهواى نفس يار * سازدش ابليس در بينى مهار * باهوا ياره متعلق
و يار كرددك مفعوليدر ابليس سازدك فاعلى وشين مفعول اولى ومهار
ثانيسى دركاظرفدر بينى باء عربينك كسريله بورن معناسنه انف كبى
مهار فتحله يولار و بورندرق كما فى نعمة الله وقال فى القاموس المهار
ككتاب العود يجعل فى انف البختى (معناى بيت) بودر كه هر كسه كه
هواى نفسه يار ومصاحب اولدى وانديدن مفارقت ايتدى ابليس عليه

ما يستحق اتك بوزنه بورند رق و باشنه يولار دوزدى يعنى كندنه
تسخير ايدوب استدوكى يره چكدى كوتوردى پس بونده هواى نفسه
تابع اولان كمسه يى حيوانه تشبيه ايله حالنى تقبيح واردر خصوصا كه
قائدى شيطان اوله * انكه نفس خويش را مقهور كرد * ديو را
از صحبت خود دور كرد * تقديرى آن كسى كه كرد نفس خويش را
مقهور كرد ديو را دور از صحبت خود ديمكدر كه اعراب ومفرداتى
ظاهردر (معناى بيت) بودركه اول كشى كه كندى نفسنى مقهور
وهواسنه مخالفت ايله انى كندنه مسخر ايلدى كندى صحبتندن ديوى
يعنى شيطان رجيمى دور وبعيد ايلدى يعنى نفس مقهور ومغلوب
اولمدقچه شيطان اكا غالب اولمقدن خالى دكلدر چونكه نفس زبون اوله
شيطان دخى تسلطه مجال بولمز زيرا نفس شيطانك وسيله سيدر
وشيطانى دخى كندى نفسى اضلال وازلال ايلمشدر پس نفس شيطاندن
بتردر * چون به تير صبر شد نفست قتيل * با تو نبود هيچ شيطانرا
سبيل * تقديرى چون نفست قتيل به تير صبر نبود هيچ شيطانرا سبيل
باتو ديمكدركه نفس شدك فاعلى وقتيل مفعولى وبه تير قتيله متعلق
وبعد الجمله شرطدر باتو سبيله متعلق وسبيل نبودك فاعلى وهيچ
شيطانك مفعوليدركه غيره سربحدر زيرا رالام جاره معناسنه در (تير
اوقدر نلن) اولورسه صبر نفسى كراهت ايتدوكى نسنه اوزرنه حبس
ايتمكدر بورادة صبرى سبب قتل اولمقده تشبيه تير واردر زيرا تير انسانى
قتل حسى ايله قتل ايتدوكى كبى صبر دخى نفسى قتل معنوى ايله قتل ايدر
يعنى هواسنى قمع وازاله ايلر شويله كه انى ميت كبى قيلور وبونده صبر صيام
ورياضت يعنى تقليل غدادر زيرا صوم نصف الصبردر وصبر نصف
الايماندر پس صوم ربع الايمان اولمش اولور نفس دن مراد نفس
حيوانيه دركه اكل وشرب وشهوات انك شانيدر قتيل بمعنى المقتولدر
قتل غيرك مباشرتيله اولان ازالهٔ روحدر وفوت حيات اعتباريله موت
ديرلر سبيل معتاد السلوك اولان طريقدر مصراع ثانينك عربى ايله
تقديرى لايكون للشيطان سبيل عليك ديمكدركه (ولن يجعل الله
للكافرين على المؤمنين سبيلا) پس كلام ناظمده قدس سره باتو برتو
معناسنه اولوركه باء على مقامنه اقامت اولنمشدر (معناى بيت) بودركه

چونکه اوق کبی اولان صبرله یعنی پرهیز ور یاضت ومخالفت هوی ایله
نفسك مقتول حکمی اولدی وهواسندن اثر قالمدی حیوان مذبوحك
دمی مسفوك اولوب بی حرکت قالدیغی کبی شیطان ایچون سنك اوزرنه
یول قالماز یعنی شیطان سنی اضلاله یول بولامز وتسلطندن خلاص
اولورسن همان ابتداء امردن نفسك قیدنی کوره کور * جام می را
ای پسر باالب مبار * ازخدای خویش اخر شرم دار * تقدیری
ای پسر مبار جام می را بالب وشرم دار آخر ازخدای خویش دیمکدر که
جام میارك مفعول صریحی وباالب غیره صریحی درازشرم داره متعلقدر
زیرا شرم دارك عربی ایله تقدیری استحی دیمکدر استعمالدن امر اولمق
اوزره جام عربیدر سیدن اولان ظرفدر می خمردر که ترك سجی دیر
میخانه سجی طوردیغی اودر باده مطبوخ اولانه انطلاق اولنور میار نهی
حاضردر اصلی ما آوردر که بیم نهی ایچوندر آور امردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعی آرد کلور وتخفیفا واوی حذف اید وب
آرد دخی دیرلر پس آرکه امردر مخفف اولان آردك امریدر آوردك
امری آور کلور میارده یاهمزه دن قلب اولنمشدر زیرا همزده ثقالت
واردر آخر بوراده مقام تعریضده مستعملدر تنکیر برمعناده ظاهر
اولور شرم حیادر که ترك اوددیر (معنای بیت) بودر که ای پسر
جام می وقدح خمری طوداغکه کتورمه وآغزنه آلوب ایچمه کندی
خداکدن اخر حیا طوت یعنی اوتان زیرا بیلورسن که حرام قلمش وانکا
رجس دیمشدر یابونك بوبله اولدیغن خود بیلورسن تعجب حیا
ایتمزسن ونفسکه اویوب شیطانه معین اولورسن * در مکش آن آب
آتش رنك را * ترس ازان اتش که سوزد سنك را * تقدیری درمکش
آن آب اتش رنکست دیمکدر که ان اب درمکشك مفعولی واتش رنك
محذوف اولان که رابطه سیله اکا صفتدر مصراع ثانیك اعرابی ظاهردر
مکش نهی حاضردر مصدری کشیدندر چکمك معناسنه ان اب
میه اشارتدر آب دیدی زیرا اصلنده اوزم صویی در ولکن کیفیتی
متغیردر اتش رنك صفت مشبهه در اتش رنکلو واونلو دیمکدر ترس
فتحه له امردر مصدری ترسیدندر خوف ایتمك معناسنه سوزد
مضارعدر مصدری سوختندر یانمق ویاندرمق معناسنه بوراده

مراد متعدی در (معنای بیت) بودر که اول آتش رنك اولان قرمزی
صویی چکمه ونوش ایتمه اول ناردوزخدن خوف ایله که طاشی یقار
وکل ایدر یعنی او قرمزی سیجی نك جزاسی اخر بو صفتلو قرمزی آتشدر
وشول آتش که سنك خارایی خاکستر مرتبه سنه کتوره قیاس اولنه که
نه مرتبه ده شدید ومؤثردر ناظم قدس سره کویا دیمك استر که اول سنك
نوش ایتدوکك قرمزی صو دکلدر بلکه آتش سوزاندر که وقتی
کلدکده صورت نارله تمثل ایدسه کرکدر ومکاشف اولانلر انی حالا آتش
صورتنده مشاهده ایدرلر آل فرعونه کوره دریای قلزم کبی که صورتی
آب وحقیقتی آتشدر انکچون بیورر (النار یعرضون علیها غدوا
وعشیا) واموال یتامی حقنده کلور (انما یأکلون فی بطونهم نارا)
* هرچه را حق کفت از وی دور باش * کرشدی نزدیك از و مهجور
باش * تقدیری هر چیزی که اورا کفت حق دور باش از وکرشدی
نزدیك مهجور باش از و دیمکدر که چه بوراده چیزی معناسنه درکه
مبتدادر اوراده را لام جاره معناسنه درکه معناده کفته متعلقدر دور باش
از و جمله اولدقدنصکره مقول قولدر که بو دخی مبتدایه صفتدر ومصراع
ثانی بعد الجمله خبردر (نزدیك قریب دیمکدر دیمشلردر که نزد عند معناسنه
ویا نسبت ایچون وکاف نسبتده زیاده اولان حروفدندر اکرچه یادن
مؤخردر تاریك ده بویله در مهجور هجر دندر فتحله ترك معناسنه وترکه
بعد لازم کلمکله انده مستعملدر بو معنادن مهجور بعید معناسنه اخذ
اولندی (معنای بیت) بودر که هر نسنه که حق انك ایچون وانك
حقنده بیوردیکه اندن دور و بعید اول اکر قریب اولدکسه ده اندن
بعید اول وحدود الهیه ده تجاوز ایتمه (پس بو کلام تعمیم بعد التخصیص
قبیلندن اولور که جمله منکرات انده داخلدر * کر تو آب روی خواهی
ای پسر * دور باشی از مناهی ای پسر * تقدیری اکر خواهی
تو آب روی باشی دور از مناهی دیمکدر که تو خواهی نك تحتنده ضمیر
خطابك تأکیدیدر آب روی مفعولیدر از مناهی دوره متعلق ودور
باشی نك مفعولیدر اب روی حرمت ووقار وجاه وعزتدر که انکله
انسانك یوزی سنبل طبری وکل طری کبی تر وتازه وسیرابدر (مناهی
منهی نك جمعیدر منهی اودرکه انك حقنده طرف شارعدن لا تفعل

دینله (معنای بیت) بودرکه اکر پسرسن عندالله وعندالناس حرمت
وعزت استرسك جمیع مناهی ومنکراتدن دور و بعید اولورسن زیرا
حل وحرمتی بلمین بی حرمت اولور وعبد مملوكك مولای مالکی یانینده
اعتباری امرنه امتثال ونهیندن اجتنابله در * هر که میکردد مکرد
منکران * از عذاب حق کجایابد امان * ازعذاب امانه متعلقدر باقی
ظاهردر میکردد کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردیدندر دونمك
معناسنه کرد کاف عجمی نك کسریله چوره معناسنده در منکران منکرك
جمعیدرکه معروفك مقابلیدر یعنی معروف عقلا وشرعا مستحسن
ومنکر بوایکی وجهله مستقبح اولانه دیرلر بعده منکرانسانله قائم اولمغله
الف ونونله جمع قلندی والامنکرها کرك ایدی زیراآن که ادات جمعدر
جسم نامی یه مخصوصدر انسان وحیوان ونبات کبی امان بی خوف
ویااطمئنان اولمقدر (معنای بیت) بودرکه هر کسه که منکر ونامشروع
نسنه لرچوره سنده دونه وطولاشه اول کسه عذاب حقدن قنده امان
بولور یعنی بولماز زیرا عبد حق قولاغنه قومیانك آخر قلب وقالبی یانار
وکرد منکرده دورنه کوره چهره سی قفاسنه دونرفافهم جدا
* تادلت یابد بقرب حق محل * جهد کن تادزکشی پای از وحل *
تاتعلیلیه در دل یابدك فاعلی ومحل مفعولی و بقرب محله ظرفدر جهدکن
اجتهد دیمکدرکه افتعالدن امردر پای درکشی نك مفعولی واز وحل
اکا متعلقدر قرب حق حجابلرك ارتفاعیله حاصل اولور امر معنوی در
زیرا حق ایچون قرب حسی اولماز محل خلول ونزول ایده جك یر
و بورادندرکه مکان نزول معناسنه وحل حاء مهمله نك سکونی وحرکتیله
عربیدر طین رقیق معناسنه یعنی مایع بالحق که انده ایاق قبار وطوتمز
(معنای بیت) بودرکه تا سنك قلبك قرب حقده محل بوله یعنی
حجاب قلبك زائل اولوب بصیرتك مقام مشاهده یه نزول ایتمکدن
اوتوری اجتهاد وبذل مقدورایله تاکه ایاغکی تعلق بالچغندن چکه سن
وراه قربده زللدن مصون اولاسن وطوغری یوله کیدوب منزل قربده
یر بولاسن پس بوندن معلوم اولدیکه کرچه قرب حق مطلوبدر فاما
طریقنده مزالق اولاجق امور وار در تعلقات کونیه کبی ومادامکه
پای طلبکی بوتعلق بالچغندن چکوب المیه سن منزل قربه ایرمزسن

وجال

وجمال حضرتی کورمزسن * تادران حضرت دلت یابد مقام *
* میل دل دار ونکه دار از حرام * دل یابدك فاعلی ومقام مفعولی
ودران مقامده ظرفدر میل نکه دارك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
و بعدالجمله رو جمله سنی بیان وتفسیرا واود حضرت حضوردیمکدرکه
بطریق الکنایه مرادذات ومسما وصاحب مجلس در نتکم حضورلرنه
سلاملر اولنور وخاکپالرنه عرض عبودیت قلنور وحاشیهٔ بساطلری
تقبیل اولنوردیرلر زیرا حضورك وذیلك وحاشیه نك وخاکپایك وامثالنك
اکا نوع تعلقی واردر بوجهتدن تأدبا طریق کنایه یه سلوك ایدرلر پس
برنسنه ده مراد اولان کسیه نوع تعلق اولسه کنایه سی درست اولماز
بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه تاکه حضرت ذات
احدیه ده قلبك مقام بوله ومنزل وصلده جلوسه مستحق اوله یوری
میل قلبی حرامدن حفظ ایله زیرا مادامکه حرام خورسن اول حضرتدن
دورسن وحرام دخی ایکیدر بری شرعا حرامدرکه معلومدر و بری دخی
طریقة حرامدرکه میل ماسوادر زیرا اهل اللهه دنیا وآخرت حرامدر
یعنی انلر تعلق ماسوادن محجورلردر والا اهل الله اولمزلر شول
معنادنکه اهل الله خاصة اللهدر ودائرهٔ عمومدن بیرون اولمیان کمسنه
اهل خصوصدن اولماز وقرب حقده مقام بولمز * کرمقامی بایدت
خدمت کزین * تامحل یابی بخدمت شوقرین * تقدیری اکر بایدت
مقامی کزین خدمت تایابی محل شوقرین بخدمت دیمکدرکه تاء خطاب
بایدك مفعولی ومقام فاعلی و بعدالجمله شرطدر کزین امردر خدمت
مفعولیدر و بعدالجمله جزادر ومحل یابی نك مفعولی و بعدالجمله جزاء
مقدمدر وقرین شوك مفعولیدر زیرا شوامردر و بخدمت قرینه متعلقدر
مفردات بیت مرة بعداخری مشروحدر شوقدر واردرکه مقامی ده
یا تعظیم ایچوندر (معنای بیت) بودرکه اکر سکا مقام عالی وعظیم
کرك ایسه خدمت وعبودیت اختیار ایله تاکه محل رفیع بولاسن یعنی
حضورحقده مرتبهٔ عالیه بولمقدن اوتوری خدمت حقه قرین اول مقصود
احکام شرعله قیام وآداب طریقتله تأدبدر پس خدمت وسیلهٔ وصول
حضرت وعبودیت باعث علو ورفعتدر بناء علی هذا طالب حق اولنلر
فرمانله یوررلر ودیوان خدمتنده آداب وارکانله طوررلر و بونك خلافی

اشق مذهبیدر که باطلدر * مرد بی خدمت نمی یابد مقام * هست بی خدمت محل انتقام * مرد بی خدمت مبتدا ونمی یابد مقام جمله سی خبر و یاخود نمی یابدك فاعل مظهری در هست است معناسنه ادات خبردر که معناده انتقام آخرنه متصلدر بی خدمت محل انتقامست دیمکدر که بی خدمت مبتدا ومحل انتقام خبردر (انتقام نقمتدندر عقوبت معناسنه وقاموسده کلورکه نقمت عقوبتله مکافاتدر وانتقام معاقبه در (معنای بیت) بودرکه مرد که بی خدمت و بی عبودیت اوله قرب حق ومقام عالی بولماز بلکه بی خدمت اولان کسنه محل انتقام ومعاقبه ده در زیرا اکر خدمت شرعده قصوری وار ایسه وعید الهی محلنده در واکر طریقتده کسلنلك ایسه ذل حجابله ذلیلدر که بری عقوبت ظاهره وبری عقوبت باطنه در پس مصراع ثانی ترقی طریقیله درکه بو بنوز اومدم قولاقدن آیرلدم حکایه سیدر

* در بیان رعایت مهمان میکوید *

* ای برادر میهمان را نیك دار * هست مهمان از عطای کردکار * میهمان نیك دارك مفعولیدر (هست است معناسنه معناده آخر کردکاره متصلدر مهمان از عطای کردکارست دیمکدر که مهمان مبتدا ومابعدی خبردر مهمان ومیهمان یائله ویاسز قونوق درکه عرب ضیف دیر تفصیلی بالاده در (کردکار کسره‌له در کاف اولی عربیه وکاف ثانیه عجمیه در اوصاف باری دندر که فعال معناسنه در شرحی کذرا ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر قونغی ایو طوت وخوش کور زیرا قونق عطای الهی در نوجهله عطا اولدیغی بیت آتی ده کلور بعدذا ناظم قدس سره مهمانه متعلق توصیه تقدیم ایتمش ایدی بوراده تکرار ایتدی انکچون اکثر نسخده بولنمدی فاما بولیند معنای زاید بولنمغله حشو وتکراردن خالی در * میهمان روزی بخود

می آورد * پس کاه میزبان را می برد * میهمان می آوردك فاعلی وروزی مفعولی وبخود اکا متعلقدر وکاه می بردك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیردر که میهمانه راجعدر (روزی رزق معناسنه درکه شرحی کذار ایتمشدر (پس بای عجمی ایله صکره معناسنه در (میزبان میم کسره‌له قونغك اسمیدرکه وضع خاصله موضوعدر مهمانك اطلاقی وضع عام

ترکیبی جسبیله در زیرامه اولودر ومان بکز یجی معناسنه درکه مانستن دن
اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب قوندیغی یرده رعایت اولندیغی
اجلدن مهمان دیرلر ومان اوبارق معناسنه ده کلور کمافی نعمة الله
میزبان قونغی قونقلیوب رعایت ایدندر زیرا بان حفظ ایدیجی
معناسنه در (معنای بیت) بودر که قونق رزقی کندیله کتورر کویا
اکل ایتدیکی نسنه سنک دکل انکدر زیرا الله تعالی انک تناول
ایتدوکندن زیاده سکا اعطا ایدر ورزقکه برکت ویرر پس فی الحقیقه
جمله کز رزق الهی اکل ایدرسکوز بومعنادن اوتوری امتناندن
منع ونهی اولندی اشته قونق رزقیله کلدوکندن صکره کیتدوکی
وقتده انی قونقلیان کسه نک کاهنی بانجه ایلدوب طشره براغور
نتکم بعض مکاشفلره ظاهر اولمشدر که قونغک دامننه نیجه حشرات
تعلق ایدوب خانه دن بیرون اولدقده متفرق اولمشلردر که اول
حشرات میزبانک کاهلری صورتلریدر * ای برادر دار مهمان را
عزیز * کر مروت داری وعقل وتمیز * مهمان دارک مفعول اولی
وعزیز ثانیسی وبعد الجمله جزاء مقدم در ومصراع ثانی شرط
مؤخر در مروت داربنک مفعولیدر عقل مروت اوزرنه وتمیز دخی
عقل اوزرنه معطوفدر (دارا) امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور
(مروت همزه ایله کدورت وزنی اوزره انسانیت وکشیلک در (تمیز
اصلنده تمییزدر ایکی یائله ادراک معناسنه شرحی مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که ای برادرم مرتبه سنده اولان مؤمن اکر
مروت وعقل وتمیز طوترسک یعنی بوصفتلر سنده وار یسه قونغی
عزیز وشریف طوت ورعایت ایله زیرا مبدأ ومعاده وخیر وشری
تمییزه عقل وادراکی اولان جانب حقدن مبعوث اولان مسافری
خوار وحقیر طوتمز بلکه اعزاز واکرام ایدر انکچون کتورر * مهمان را
ای پسر اعزاز کن * کر بود کافر برو در باز کن * مهمان اعزاز کنک
مفعولیدر بودک فاعلی ضمیر مهماندر کافر مفعولیدر برو باز کنک
مفعول غیر صریحی ودر مفعول صریحی در بونک عربی ایله تقدیری
اجعل الباب مکشوفا علی الضیف وان کان کافرا دیمکدر پس بونده

كر لفظي عربي ده ان وصليه كيبدر بونده كافرغم وغصه يه دخي
اشارتدركه جانب حقدن قدوم ايتمكله فرح وسروركبي اكادخي حسن
تلقي واقبـال لازمدر (معنـاى بيت) بودركه اى پسر قونغه اعزاز
واكرام ايله اكركافرايسـه ده اوزرنه قپويي باز يعني مكشوف ايله نتكم
حضرت ابرهيم عليه السلام مؤمن وكافرى سفره سنه الوردي وهيچ
كمسه دن نعمتيني منع ايتمزدي زيرا بلكه كافر مؤمنـك نعمتي تأثيري ايله
مؤمن اوله و بردخي بودركه كرچه كفر وايمان بري برينه ضددر ولكن
مؤمن وكافرمرتبهٔ روحانيتده برابردركه نفخ روحك مؤمنه اختصاصي
يوقدرو بردخي الله تعالى رحمن الدنيا ورحيم الآخره در يعني دنيـاده
امدادي مؤمنه وكافره شاملدر قال تعـالى (كلا نمد هؤلاء وهؤلاء
من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا وقال تعالى فليمدد له الرحمن مدا

* ⁂ دربيان فضيلت صدقه ميكويد ⁂ *

صدقه مى ده درنهان وآشكار تاامان يابى زقهر كردكار* صدقه مى
دهك مفعوليدر درا كا ظرفدر امان يابي نك مفعوليـدر ازقهر امانه
متعلقـدر (صدقه حركتـله در بوراده وزن ايچون تخفيف اولنور
صدقه شول عطيه دركه انكله الله تعـالى دن ثواب مطلوبدر صدقه
صدقدن اخذ اولنمشدر كسرله صدق كذب مقابلي اولديغي كبي شدت
معناسنه دخي كلور زيرا انسان شح و بخل اوزرنه مجبول اولمغله عطاسي
شدت وقهر وابايتدن خالي دكلدر (كردكار كاف عربي نك كسريله
فعال معناسنه بالاده كذر ايتمشدر بعضيلر غلط ايدوب فتحـله ضبط
ايتمشـلردر غفلت اولنميه وتركيبات وتحو بلاتده تغييراتي نك كركلدر
(معنـاى بيت) بودركه صدقه و يركزلو وآشكاره وليل ونهارده نتكم
قرآنده مسطوردر تاكه فعـال لما يريد اولان مولانك قهر وابتلاسندن
امان بولاسن زيرا صدقه بلايي رد ايدر وقهرا آلهي يي دوندرر نتكم
حديثده وارد اولمشدر* هركه اورا خيرعادت ميشود* بي كمان عمرش
زيادت ميشود* تقـديرى هركسي كه ميشود اورا خيرعادت ميشـود
عمرش زيادت بي كمان ديمكدر كه اوراده را لام جاره معنـاسنه اولوب
ميشوده متعلق اولور خير فاعلي وعادت مفعوليدر عمرميشودك فاعلي
وزيادت مفعولى و بي كمان اكا متعلقـدر (عادت بطريق المعـاوده

خلق انك اوزرنه مستمر اولديغى نسنه (زيادتده تا اصليه وعادت عجم
اوروه طويله يازيلور وتلفظ اولنور (معناى بيت) بودركه هركسه كه
انك ايچون خير وحسنه وصدقه عادت اولاكه مرة بعد اخرى اشليه
انك عمرى بى شبهه زياده اولور زيرا حديث نبويده اول وجهله وارد
اولمشدر وانك تأويلى بالاده در زيرا عمر فى الحقيقه زياده ونقصان
قبولى ايتمز * انكه نيكى ميكنـد درحق ناس * بهترين مردمان اورا
شناس * اورا شناسك مفعول اولى و بهترين ثانيسى و بعد الجمله انكه يه
خبردر زيرا انكه ان كسى كه تقديرنده مبتدادر (نيكى ده يا مصدريه در
ايلولك معناسنه (حق ناسده حق واحد الحقوق دركه شرعا وعقلا حق
ثابتدر واستحقـاق بوندندركه استيجاب معناسنه در (بهترين به كسرله
وهاء ساكنه ايله يك ور ادات تفضيل ويا نسبت ونون تأكيد نسبت
ايچوندر (شناس امردر مصدرى شناختن در اكلامق معناسنه مضارعنده
خاسين مهمليه وتا داله مقلوب اولوب شناسد دينلور (معنـاى بيت)
بودركه اول كشى كه ناس حقنده وامر واجبى خصوصنده ايلوك ايليه
وحقوق مراعات ايده سن انى خلقك يكركى اكله يعنى خلقك جمله دن
خيرلوسى وافضلى خير متعدى اهليـدركه مصلح ناسده بولند ونافع
ابيمنـه مظهر اوله والله الكريم * وانكه ازوى هست مردم را ضرر *
درميان خلق نبود زو بتر * تقديرى وان كسى كه هست مردم را ضرر
ازوى نبود درميان خلق بترزو ديمكدر وان كسى كه مبتدا ومصراع ثانى
مضمونى خبردر هست مقدم خبر مردم را اكا متعلقدر زيرا را لام جاره
معناسنه در ضرر مؤخر مبتدادر و بعد الجمله ان كسى يه صفتـدر بتر
نبودك فاعلى زو بتره متعلق ودر نبوده ظرفدر (زو از او ديمكدر كه الف
تخفيفـا حذف اولنمشدر (بتر اصلنـده بدتردركه براءزرق ديمكدر
تخفيف ايچون دال حذف اولنمشـدر (معنـاى بيت) بودركه واول
كمسه كه ناس ايچون اندن ضرر وار درخلق اراسـنده اندن بدتر
يوقدر زيرا ضرر متعدى اهليدر واثرده كلوركه (خير النـاس من ينفع
الناس) وبوندن بطريق المفهوم اخذ اولنوركه (شر النـاس من
يضر النـاس * ترس اى ديندار از جبار خويش * شرم دار از عقل
ناهموار خويش * از جبار ترسه متعلقدر زيرا ترس امردر ترسيدندن

خوف ایتمك معناسنه (دیندار اسلام دینی طوتان تتکم سوقه مناسب اولان معنای لغویدر و یا کمال دین طوتمغه طالب اولان زیرا بالفعل اهل تقوی خوفله مأمور اولماز مکرکه تأدیب الصغیر بالکبیر قبیلندن اوله (یاایها النبی اتق الله) کبی جبار الله تعالی درکه متکبر در زیرا تجبر تکبر در و یا مصلح درکه جابر کل کسیر در و یا عبادی کندی مرادی اوزرنه جبر وقهر ایدیجی در و بو اسمده بقیهٔ کلام بالاده در محل تحذیر ده ناظمك قدس سره اسم جباری ایرادندن اخذ اولنور که بوراده جبار قهار معناسنه در (شرم دار استحیا ایله دیمکدر تتکم مروت ایتدی (ناهموار دوز اولمیوب ایری یاری اولان نسنه کما فی نعمة الله ودقایقنده کلور که هم موافقت ایچوندر یعنی ایکی نسنه نك اراسنده اولان جهت اتحادی افاده ایدر شول حالتکه عرب اندن استوائه تعبیر ایدر ترك دو بدز دیر و عجم هموار دیر وکلمهٔ وار مناسبت ولیاقت افاده ایدر (معنای بیت) بودرکه ای دین طوتیجی ودین قیدنده اولان و یا کمال دین اهلی خوف ایله کندی جبارك اولان الله تعالی دن زیرا حقك جبار وقهار اولدیغی بلن محل نهیده بولنماز حذر ایلر وحیا ایله کندی عقلی ناهموار کدن زیرا فلك مطرد اولمدیغندن عقلك دخی مطرد اولماق فهم اولنور بویله عقله ایسه عقل قاصر دیرلر که صاحبنی آخر اوتاندرر فافهم * دین ندارد هرکه نبود ترسکار * نیست عقل آنرا که باشد نابکار * تقدیری هرکسی که نبود ترسکار ندارد دین دیمکدرکه نبودك فاعلی ضمیر کس در ومفعولی ترسکار در و بعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدادر وندارد دین جمله سی خبر در نیست بوراده لیس معناسنه در عقل انك فاعلیدر آنرا اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در بو کلامك عربی ایله تقدیری لیس لمن کان غیر مشغول بشیء من امور الدین عقل اصلا دیمکدر (ترسکار صفت مشبهه در اکرکار کاف عربی ایله اخذ اولنورسه تتکم ناظمك قدس سره نابکار دیدوکی اکا قرینه در زیرا آداب ناظمدرکه بحسب الغالب الفاظی تناسب اوزرنه در ولکن ایکی محلده دخی کار ایش معناسنه اولمق تکرار ایهامندن خالی دکلدر کرکسه بحسب الترکیب تعارفده مغایرت اعتبار اولنسون پس انسب اولان ترسکارده کار کاف

بجمیله بعض کلمات اواخرنه لاحق اولان ادات مبالغه اولمقدر آمر
زکار وخداوند کار وامثالی کبی نا بکار کاف عربی ایله باطل ومفسد
وایش شرز (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حقدن خوف ایدیجی
اولمیه دین طوتمز یعنی بی دین در زیرا عقوبت ومکردن امین اوزرنه
اولمق کفردر عقل بوقدر اول کسنه ایچون که نا بکار اوله یعنی باطل
ومفسد وبی کار اوله پس عاقل اودرکه بطلانی حقه وافسادی
اصلاحه تحویل ایلیه وبی کار اولمیه بلکه امور آخرته مشغول اوله
زیرا بالکز امور دنیایه اشتغال دخی بی کار لقدر شول جهتدنکه
معاد دن دکل بلکه معاشدندر بوایسه اسراف عمر وتضییع اوقاتدر
* باورع باش ای پسر کر مؤمنی * کافری از مکر حق کر ایمنی *
بونک تقدیری ای پسر اکر تو مؤمنی باش باورع واکر تو ایمنی ازمکر حق
تو کافری دیمکدرکه مؤمنی مبتدا محذوفه خبر وبعد الجمله شرط
وباش باورع جمله سی جزادر وکذلک ایمنی مبتداء محذوفه خبردر
وازایمنه متعلقدر وبعد الجمله بودخی شرطدر وکافری دخی مبتداء
محذوفه خبردر وبعد الجمله جزادر ورع حرام وشبهه دن اجتنابدر
حلالدن دکل وشبهه دن اجتناب حرامه وقوعدن حذردن اوتوریدر
مؤمنی ده وکافری ده یا خطاب ایچوندر (مکر خفیه سعی بالفساددر
یعنی جانب عبد دن برکسیه من حیث لایشعر ایصال مکر وهدر
وجانب حقدن عبدک مخالفت وسوء ادبی وار ایکن ارداف نعم ایلیوب
حالی اوزرنه ابقا ایتمکدر ایمن کسر همزه وکسر میمله نتکم مؤمن ایله
مقابله آکا دالدر قیغو سمز دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
اکر سن مؤمن کامل ایسک وبویله اولمق مراد ایدرسک حرام وشبهه دن
پرهیز اوزرنه اول زیرا شبهه دن اجتناب ایتمین حرامه دوشر وارتکاب
محرمات ایدن مؤمن کامل اولماز واکر سن مکر حقدن بی قید
ولاابالی ایسک کافر سن زیرا امین اوزره اولمق الله تعالی حقنده عجز
اعتقاد ایتمکدن در بو اعتقاد ایسه کفردر زیرا الله تعالی عاصیدن
انتقامه قادردر ونیجه آثار قدرتی ظهور ایتمشدر ونیجه سی دخی ظهور
ایدسه کرکدر * هرکرا نبود ورع ایمان نیست * هرکرا ایمان نشد
حسان نیست * تقدیری هرکه نبود اورا ورع ایمان نیست هرکه

نبشداورا ایمان احسان نیست دیمکدر ورع نبودك فاعلی واورا مفعول
غیرصریحی درایمان نیستك فاعلیدر اگر لبس معناسنه اولورسه که تقدیری
لبس له ایمان دیمکدر و یاخود نفی جنس ایچون اولان لا معناسنه اولورسه
ایمان انك اسمی اولور لا ایمان له تقدیری اوزره و علی کلا التقدیرین
جمله سی هرکه یه خبر اولور زیرا هرکه هرکسی تقدیرنده مبتدادر
ومصراع ثانینك اعرابی دخی بو اسلوب اوزره در احسان یا خبر اشملکدر
و یا مرتبهٔ مشاهده در تکلم ایمان اکا قرینه در (معنای بیت) بودر که
هرکسه که انك ایچون حرام وشبهه دن پرهیز یوق ایمان یوقدر یعنی
انده کمال ایمان اولماز زیرا ورع که ذکر اولنان وجه اوزره تقوادر نصف
عماندر زیرا ایمان مجموع اجتناب واکتسابدر وهرکشی که انك ایمانی
اولمدی مشاهده سی یوقدر زیرا ایمان علم الیقین واحسان عین الیقین در
وعین الیقین علم الیقین اوزرینه مترتبدر نظرایله که فلاسفه ده ایمان
اولمامغله ریاضت ومجاهده لری مقابله سنده حاصل اولان ذوق حال
ومکاشفاته اعتبار اولنمدی حتی افلاك حرکاتی اشیدرلر ونیجه مغیباته
واقف اولورلردی * توبه نبود هرکرا توفیق نیست * حق نه بیند هرکرا
تحقیق نیست * تقدیری هرکسی که توفیق نیست اورا نبود توبه
وهرکسی که تحقیق نیست اورا نبیند حق دیمکدر که توفیق نیست وتحقیق
نیستك اعرابی بیت سابقده کی کبی در واورا عربیده له دیمکدر که را لام
جاره معناسنه در نبود توبه هرکه یه خبر در حق نبیندك مفعولی و بعد الجمله
بودخی ایکنجی هرکه یه خبر در توبه قلبدن عقدهٔ اصراری حل ایدوب
حقه رجوع وحقوقی ایله قیامدر توبه نك بعض تفاصیلی بالاده در
توفیق موافقتدندر وموافقت برمعنی درکه نفسله قائم اولوب عبدی
افعالنده حد مشروعه مخالفتدن منع ایدر وکمال توفیق اودرکه توفیق
عبده هر حالده وهر مقامده مستصحب اوله پس توفیق اودر که
الله تعالی فعل عبدی رضاسنه موافق قله تحقیق برنسنه نك حقیقتنه
ردایتمکدر بر وجهله که شبهه ایله مشوب اولمیه وبعض اهل تحقیق
بیورمشلردر که تحقیق هرشیئك ذاتی طلب ایتدوکی حق واجبی بیلوب
اکا کوره ایفاء حق ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودر که هرکشی که
انك ایچون توفیق آلهی یوقدر یعنی حق تعالی انی عنایت ازلیه

ورعایت

ورعايت سرمديه يه مختص قلمامشدر اكا توبه يوقدر يعني بي توفيق
باري تائب ومستغفر اولماز بلكه توبه نتيجهٔ توفيقدر قال تعالى (ثم تاب
عليهم ليتوبوا) وهركسه كه انك ايچون مقام تحقيق يوقدر حق تعالى بي
كورمز زيرا مقام مشاهده حقيقته وصول وحرم معنايه دخول اوزرينه
مبني واكا متفرعدر فافهم * بي عمل دان هركه اورا علم نيست *
* نيست صادق هركه اورا حلم نيست * بو بيتك دخي اعرابي ماقبلي
كبي در ومفرداتي ظاهر در (معناي بيت) بودر كه هركسه كه
انك ايچون علم حال يوقدر كه هرنه ايله مأمور ونيه مشغول ايسه انك مصالح
ومفاسدن بلزاوله جاهلي بي عمل بيل يعني عمل ايتسه دخي مقبول
دكلدر زيرا عملي علم شرعي اوزرينه مبني دكلدر وبورادندر كه حديثده كلور
(طلب العلم فريضة على كل مسلم) ودخي نقلشدر كه شمة من المعرفة خير من كثير
من العمل وهركشي كه انك ايچون حلم يعني تأني وتحمل يوقدر طريق
حقده صادق دكل بلكه كاذبدر زيرا حقله صدق معامله سي اولان
سرا وضرا ده باراماتي يا رجكر واذي وجفايه تحمل ايلركه
تحقيق دعواسنه برهان قوي بو مصادر

* ✻ در بيان كرامتهاي حق عز وجل ✻ *

*چار چيز ست از كرامتهاي حق * مقبلست آن كس كه كيرد اين سبق *
تقديري چار چيز از كرامتهاي حق است ديمكدر كه چار چيز مبتدا
وجار ومجرور خبردر ومقبلست مقدم خبر وان كس مؤخر مبتدادر
اين كيردك مفعولي وسبق اينك صفتي وبعد الجمله ان كسه صفتدر
كرامتها كرامتك جمعيدر اخرنده يا اضافتدر كرامت انسانه
على وجه التكرم اشلنن ويا اعطا اولنان نسنه در كرامات اوليا كبي
وحديثده كلور (دفن البنات من المكرمات) يعني دفن بنات
حق تعالى نك اعزاز واكرامندندر پس مكرمات ميمك فتحي وراك
ضميله مكرمه نك جمعيدر ميمك فتحي وراك ضميله كرامت معناسنه
مقبل مدبرلك ضديدر كه اسباب سعادت واقباله موفق اولان كسه در
سبق حركت ايله درس معناسنه در كه شرحي كذرا تمشدر (معناي بيت)
بودر كه درت نسنه الله تعالى نك عبده كرامتلرندن يعني انلكه مكرم
ومعزز قلديغي خصال شريفه دندر اول كسه كه بو درسي طوتر

يعنی بودرت نسنه‌یی حفظ ایدوب انکله عمل اید ر مرد مقبلدر یعنی اهل سعادت وتوفیقدر که حسن خاتمه ونجاتنه نشان در * اول آن باشد که باشد راست کوی * با سخای نفس باشد تازه روی * اول مبتدا وان باشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر راست کوی ایکنجی باشدك مفعولی و بعد الجمله ماقبلنی بیاندر تازه روی باشدك مفعول صریحی و باسخا تازه رویدن حالدر سخایی تازه روبه قید طوتدی کویا تازه روی اولمق مقصود بالذات در زیرا کولر یوز بشقه بر سخای مقبولدر قول معروف وکلمهٔ طیبه کبی که فرح بخش جاندر راست کوی وصف ترکیبی در اصلی کوینده‌ٔ راست در تازه روی صفت مشبهه در (معنای بیت) بودرکه اول درت خصلتك اولی اول اولورکه طوغری سوبلیجی اوله زیرا طوغریلق انسانی طوغری جنته جرایدر و سخای نفسه مقارن اولدیغی حالده کولر یوزلو اوله یعنی خندان روی جومرد اوله یوخسه عبوس اولمیه زیرا عبوسك سخاسندن انسانه کدر کلور پس انسان سخی اولدیغنه کوره خندان روی وکشاده چهره و جبین کرکدر * بعد ازان حفظ امانت باشدش * هم نظر پاك از خیانت باشدش * بعد ازان فارسیده دو مین وعربیده والثانی بر ینه‌در حفظ باشدك فاعلی وشین مفعولی در و بعده بعد ازانه خبر حکمنده در ونظر ایکنجی باشدك فاعلی و پاك مفعولی واز پا که متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه‌در وعربی ایله تقدیری یلزمه ان یکون نظره طاهرا عن الخیانة دیمکدر ویاخود یلزمه النظر الطاهر عن الخیانة تقدیرنده در امانت اداسی لازم کلان حقه دیرلر امانت حقه وامانت خلقه شاملدر امانت حق عهود وحدود الهیه در امانت خلق ودائعدر خیانت امانتك نقیضیدر یعنی نقض عهد له حقه مخالفتدر بوراده خیانت نظردن مراد نامحرمه استراق نظردر یعنی اوغورن نامحرمه باقمقدر که مقصود نظرهٔ ثانیه در زیرا نظرهٔ اولی معفودر وخیانت نظر حقنده قرأنده کلور (یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور) معلوم اولا که ایمانك نوجهله شعبی وار ایسه که ازجمله امانت در کفرك دخی اول شعبه‌لری واردرکه ازجمله خیانتدر وامثالی (معنای بیت) بودرکه اندن یعنی صدق وسخاوتدن صکره

اکا حفظ امانت لازم اولور که امانت الهیه وودائع حلق محـافظه ومراعات ووقتنده محلنه تأدیه در وهم یعنی انکله بله نظری خیانتدن پاك اولمق کرکدر یعنی اکرنا کاه نامحرمه نظری تعلق ایدوب على الفور اغماض عین ایدرسه عفو اولنور واکرقصد له ونظرهٔ ثانیه ایله نظر اولنورسه عفو اولنماز زیرا انسانك بصری امانتدرکه حلاله نظر ایچون ایداع اولنمشـدر پس انی محلنك غیریه صرف ایتمك خیانتـدرکه مستوجب غضب الهیدر نتکم اویله دنسدن پاك وطاهر اولمق وسیلهٔ رحمت رحمـانیه در زیرا انده عهد شرعه وفا واردر فاعـرفه

هرکه راحق داده باشد این چهار باشد آن کس مؤمن پرهیزکار*

تقـدیری هرکسی که باشد حق داده اورا این چهـارد یمکدرکه هرکسی مبتدا ومابعدنده اولان جمله اکا صفت ومصراع ثانی جمله سی خبردر حق باشدك فاعلی وداده مفعولیدر لکن داده ماضیٔ مقیـد اولوب ایکی فعلك اجتماعنـده فایده اولمامغله ثانی بمعنی المصدر راخذ اولنمق قاعدهٔ مطردهدر مصدر دخی کرك معناسی اوزرنه باقی وکرك بمعنی الفاعل اولسون بوراده اولدیغی کبی دادن دهنـده معناسنه در اورا داده نك مفعول غـیرصریحی واین چهـار مفعول صریحیدر این چهار صدق وسخـا وحفظ امانت وحفظ نظردر ان کس ایکنجی باشـدك فاعلی ومؤمن مفعولیـدر پرهیزکار کاف عربی ایله صفت مشبهـه درکه مؤمنك صفتیدرکه تخصیص ایچوندر زیرا هرمؤمن کمال تقوی ایله متقی اولماز (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حق تعالی بودرت خصلتی اکا ویرمش اوله اول کمسه مؤمن پرهیزکار اولور یعنی بودرت خصلت شعب ایمانك کلیاتندن اولمغـله بونلرله عامل اولان سائر مراتب تقوی ایله دخی عامل اولمش اولور بونده رمز واردرکه کرچه تقوی عبـده مضافدر نتکم کلور (واتقوا الله) ولکن تقوایه موفق اولمق فی الحقیقه احسان الهی باعثنـدندر

* در بیان انکه دوستی را نشاید *

دوست کر باشـد زبانکار ای پسر رو طمع زان دوست بردار ای پسر* بعض نسخه ده رو یرینه تو دوشمشدر دوست باشـدك فاعلی وزیانکار مفعولیدر مصراع ثانینك تقدیری رو برادار طمع ازان

دوست دیمکدر که بردار جمله سی رو جمله سنی بیاندر از ان طمعه ویا برداره متعلقدر طمعه تعلق ملاحظه سیله زیان کار کاف عربیله صفت مشبهه در زیان ایشلو معناسنه زیان سودك یعنی اصی نك ضدیدر زیانکار مفسد و مسرفدر طمع نفسك شهوت طریقیله برنسنه یه میلی وخلق النده اولان مال و نعمته حرکت وانجذابی در بردارامر درمصدری برداشتن در برنسنه یی بردن یوقار و قالدرمق معناسنه رفع کبی مضارعنده شین رایه وتاداله قلب اولنوب دارد ودارنده دیناور مصدر فرعیسی برداریدن کلور (معنای بیت) بودر که ای پسر اکر دوست زیانکار ومفسد ومسرف اوله یوری سن اندن طمعی قالدر ومفسددن مصلح صفتی امید ایتمه چونکه سنی افساد ایدر پس سندخی مفسدی کند که یار ایدنمه واندن مفارقت ایله زیرا اوسکا یارد کل بلکه عیار واغیاردر * هر که میکوید بد یهای توفاش * دوست مشمار و بد وهمدم مباش * فاش میکویدك مفعولیدر اصلنده فاشی در یا ایله منتشر معناسنه کثرت استعمالنه بناء تخفیفا یا حذف اولنمشدر نکم بد ودخی اصلنده باو را کامعناسنه همزه نك ثقلتنی دفع ایچوندلّه قلب اولنمشدر بدو همدمه متعلقدر وهمدم مباشك مفعولیدر بعض نسخه ده دوست مشمارش بد و همدم مباش دوشمشدر ولکن عطفله اولمق بلاغته انسبدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنك بدایکلرکی فاش ومنتشر سویلر یعنی ستره دائر اولان احوالکی خلقه افشا ایلر سن انی دوست عد ایتمه وا کا همدم ومصاحب اولمه زیرا افشای عیب ایتمك منهیدر که خلق ایچنده فضاحت واختلاله سبیدر قال الله تعالی (ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والاخرة) فاحشه اقوال وافعالدن عظیم القبح اولان نسنه در زنی وامثالی کبی الحاصل کشف عیوب ایتمك کار عدودر پس دشمن نوجهله دوست اولمغه سزا اولور ایمدی اویله یکسه یه قرین اولمامق لازم کلور * دوستی هرکز مکن بابادہ خور * ز چنان کس خویشتن را دور دار * تقدیری مکن هرکز دوستی بابادہ خور دور دار خویشتن از چنان کس دیمکدر که دوستی مکنه مفعول ویا دوسته متعلق وهرکز عموم ازمان ایچوندر بادہ خور وصف

ترکیبیدر که اصلنده خورنده باده در شراب نوش ایدیجی معناسنه خویشتن دور دارك مفعول صریحی واز غیر صریحی در باده خمر جنسندن مطبوخ اولاندر یعنی اوزم صویی ادنی طبخ ایله طبخ اولنوب ثلثدن اقلی کیدوب غلیان اشتداد قبول ایدوب اوزرنده کف یعنی کوپك ظاهر اولسه قلیل وکثیری حرامدر که عجم اکا باده دیر مطبوخ اولمیانه می دیدوکی کبی پس می وباده مرادف دکلدر وعرب میه خمر دیر ومطبوخ مذکوره باذق دیر ذال معجمه نك کسریله وفتحیله واکر اوزم صویی ثلثانی کیدنجه طبخ اولنسه اکا مثلث دیرلر لهو ولعب ایچون اولمیوب هضم طعام ایچون ایچلورسه وقدحله دخی دور اولنمزسه حلالدر خورده الف رسمی یوقدر والاذلیل معناسنه اولان خواره مشابه اولور ولکن دار لفظنه موافقتدن اوتوری خاء معجمه نك ضمه سن جانب فتحه یه اماله ومدله اوقومق کرکدر بو مقوله کلماتك لسان عجمده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودر که ازماندن هیچ بر زمانده باده خور ومی نوش ایله دوستلق ایتمه انجلین کسه دن کندیکی دور طوت زیرا مخمور الله تعالی دن دور در پس سندخی مؤمن کامل ایسك اللهدن دور اولاندن دور اول تا که حقه قریب اولاسن باده یی یعنی خمری مطلقا تخصیص بالذکر ایتدوکی اعاظم کبائردن اولمغله درانکچون طریق مبالغه یه سالك اولوب شارب الخمرك دوستلغندن نهی ومنع ایلدی یعنی نوش ایتمك ویا نوش ایدنك صحبتنه داخل اولمق دکل ایراقدن دوستلغی وآشنالغی دخی مضردر وقبحی نه مرتبه ده در که استحاله سنده خبر واردر نعکم حدیثده کلور (خیر خلکم خل خمرکم) یعنی خمری حالی اوزرنه قومیوب سرکه یه تحویل ایتمك کرکدر که رضاء الهی بونده در ونوش اولنمسه بله خمر طوز دیغی یرده مستقذر نسنه در * منعمی کو میکند منع زکات * دور از وی باش تاداری حیات * منعمی ده یا وحدت ایچوندر ومنعم مبتدادر کو ضم کاف عربی ایله اصلنده که ایدر او مبتداء ثانی ومنع میکندك مفعولی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر دور باشك مفعولی واز دوره متعلقدر وتا مادام معناسنه دوره ظرفیدر که ما بعدی تأویل مصدرده در تقدیری در مدت داشتن تو حیات دیمکدر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر منعم اسم فاعل

صنیعەسی اوزرنه غنی ودولتلو دیمکدر زیرا انعام واحسان ایتمك منعم صفتیدر پس غنی یه منعم دیدیلر کرك انعام اولسون وکرك اولمسون زیرا بو اطلاقده تفؤل وترغیب وار در زکوة بالاده ذکر اولندیکه رسم زکوة مصحفده واوله وغیریده الفله دخی یازیلور زکوة ربع عشر مالدر یعنی بیك اقچەده یکرمی بش اقچه در توراتده مفروض اولان ربع مال ایدی که بیکده ایکیوز قرق سکز اقچه در زکوة سبب نماء مال وبا رذیلهٔ بخلدن سبب طهارت نفس اولمغله زکوة دنلدی (معنای بیت) بودرکه برغنی ونصابه قادر کیسه که زکاتی فقرادن منع ایدوب فرمان حقی اجرا ایتمیه وعاملر بولنه کتمیه سن اندن دور اول مادامکه حیات طوترسن یعنی صاغ اولدقچه یانینه اوغرامه زیرا الله تعالی نك مغضوبی و خلقك منحوسی وابلیسك محبوبی در
* دور ازان یاری که خواهد از تو سود * کرسر خود در قدمهای توسود * تقدیری دور باش دیمکدر که عربیده تباعد معناسنه در تفاعلدن امر اولمق اوزره ازدور باشه متعلقدر یاری دەیازایده در سود خواهدك مفعولیدر راصی معناسنه فایده وربح کبی بوراده مراد اقچه مرابحه سیدر ایکنجی سود ماضی در مصدری سودندر ازمك معناسنه سحق کبی واله ایله یاپشمق لمس کبی وآشمق وصوامق مستقبلنده واوی الفه قلب وبریاز یاده صیله ساید وساینده دیرلر کر بوراده عربی‌ده ان وصلیه یرینه‌در جزادن عاری درسر سودك مفعولیدر درا کلطرفدر (معنای بیت) بودرکه دور اول شول یاردن که سندن اقچه فایده سر طلب ایدر و کاوردیکی مالی الله قرض ویره وسندن سود مند اولمق طمعنده اولورا کرکندی سرنی سنك آیاغکه سوردیسه ده یعنی سورور وتواضع کوستررسه زیرا بو یله وضع ایتمکدن نه چه سود که وضع الهی اولان شرعدن بی خبردر یعنی شرعده اخوان بری برندن بو وجهله فایده لنمك یوقدر بلکه مواسات (وتعاونوا علی البر والتقوی) موجبنجه بری برلرینه اعانت ودفع ضرورت واردر چونکه سنك یارك مسألهٔ شرع بلمیه ودرس حقیقت المیه سن اویله جاهلی یار تخاذ ایتمه بلکه آنی اغیار بیلی واندن ایراغ اول بونده اهل حق ربوا خور اولمدیغنه وجه وار در * ای پسر ازسود خوران دور باش *

خصم

خصم ایشان شدخدای نور پاش * بعض نسخده (ای پسر ازسود
خوران کن حذر (خصم ایشان شدخدای داد کر) دوشمشدر
اولکبسی اولیدر زیرا بلاغتده اقربدر از دور باشه متعلقدر سود
خوران وصف ترکیبی در اصلی خورانندهٔ سود دیمکدر اقچه فایده سی
اکل ایدیجیلردر که بین الناس انلره معامله جی دیرلر و بونده محتکر دخی
داخلدر که زیاده یه صاتمق ایچون نسنه صقلر خداشدك فاعلی
وخصم مفعولیدر (خدای اخرنده او لان یاء اصلیه در که بورادهٔ یاء
تو ملدن مغنی در نور پاش اکا صفتدر اولکی پاش باء عربی ایله
امردر مصدری پاشیدن دراولمق معناسنه ایکنجی باء عجمی ایله درکه
اسم فاعلدن مرخمدر مصدری پاشیدن در صاچمق وپرا کنده ایتمك
معناسنه مضارعی پاشد وپاشنده کلور پس نور پاش اصلنده
پاشندهٔ نوردرکه وصف ترکیبی در خدانك نور پاش اولدیغی اجسام
واجرام نیره خلق ایتمسیدر شمس وقمر ونجوم وسراج ونار وبرق کبی
اکرچه باطن انسانه کوره انوار معنویه وتجلیات حقیقیه سی دخی
واردر که اربابی بیلور خصم خصومتدندر منازعه معناسنه تتکم
بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودر که ای پسر معامله جیلردن
ومحتکرلردن دور اول وانلرله صحبت قلمه وآشنا اولمه زیرا انلرك خصمی
شول خدای قادردرکه عالملرك ظاهر وباطننه اجرام حیه ومعنویه ایله
نور صاچمشدر وبو قدر نور الهی انتشارنه کوره کنندیلری ظلمت
معاصیدن اولمق کرکلر ایدی فاما اکل ایتدکاری ربوا وخلقه
احتکارله ایلدکلری تضییق واذی پردهٔ بصیرتلری اولوب نور حق
کورمدیلر وهدایت بولنه کیرمدیلر وحقك مشروع قلمدیغی وجهله
زیاده لك طلب ایدیلر بلمدیلرکه (ولدینامزید) موجبنجه مزیدالله تعالی یه
وفرمانه مفوضدر * انکه ازمردم همی کیرد ربا * زینهار اور انکویی

مرحبا * تقدیری آن کسی که همی کیرد ازمردم ربا زنهار نکویی اورمراحبا
دیمکدرکه آن کسی مبتدا ومابعدی اکاصفت ومصراع ثانی خبردر
از کیرده متعلق ور بامفعول صریحیدر اورا دخی نکویی یه متعلق
ومرحبا اکامفعول ربو لغتده زیاده معناسنه وشرعده کیل ووزنده
عوضدن خالی فضل مالدرکه احد عاقدین ایچون شرط اولنمشدر

تفصيلی فقهده در ربوا واوله يازلديغی اصلنه تنبيه ايچوندر زيرا
اصلی ربايربودر و اخرنه الف زياده قلنديغی واو جمعه تشبيهدن
اوتوری درو بو رسم مصحفده جاری در زكوة وحيوة وصلوة كبی
وغيری مواضعده مراعاتی لازم دكلدر خصوصا كه بويله مجلده كه
قرينده تطبيق امور مستحسنه دندر زينهار يائله و ياسز كلمهٔ تحذير در
مرحبا بالاده مفصلدر (معای نيدت) بودر كه اول كسه كه ناسدن ربا
وضرورت اهلنه اقچه يی فايده ايله ويررصاقن انك ايچون بطريق
الاكرام مرحبا سويلميه سن زيرا مرحبايه سزا دكلدر بلكه ويل ونفرينه
مستحقدر الحاصل مرحبا كلمه سی كه مكان واسعه كلدك سنك ايچون
طارلق يوقدر اوتور مستريح اول ديمكدر ربواخوراولانه مناسب دكلدر
زيرا جهنمده انك ايچون مكان ضيق واردر واكا اصلا راحت يوقدر
پس بر كسه نك مالی اوله اومقوليه مرحبا ديمك حقه مخالفتدر زيرا
حقك ضيق ايتدوكن توسيع ايتمكدر كه عين جهالت وفی الحقيقه كفر
وضلالتدر * برسر بالين بيماران كذر * زانكه هست اين سنت
خير البشر * بر كذره متعلقدر (هست بوراده كان معناسنه در كه
اين فاعلی وسنت مفعوليدر بالين يصدقدر بال قول باشيدر كه اموز
ديرلر يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر يصدغه بالين ديدكاری
قول باشنه نسبتی اولديغندن اوتوريدر بيماران بيمارك جمعيدر (بيمار
خسته در كه ترك صبر ودر اصلنده آرندهٔ بيمدر زيرا خسته لك مودن
خوف كتورر وبوندن غيری وجه دخی بالاده در (سنت طريق
مسلوكه دركه جناب نبوت صلی الله عليه وسلم اصحابنی انك اوزرينه
حث ايتمشدر پس اهل سنت اصحاب وانلرك اثارنه اقتفا ايدنلر در
وديمشلردركه نبی وولی نك مواظبت ايتدوكی نسنه سنتدر نتكم احاديثده
رمز اولنمشدر پس سنت مطلقه سنت نبويه وسنت مقيده سائرلرك
سنتلريدر (بشر عامهٔ ادبا اتفاق ايتمشلردر كه بشره ظاهر جلددر وادمه
حركت ايله باطن جلدی در كه لحمی ولی ايدن جانبدر انسانه بشر ديدكاری
جلدنك شعردن ظهور اعتباريله در سائر حيوانات ايسه بويله دكلدر
يعنی اوزرلرنده صوف وياشعر ويا وبر اولان حيوانات جلدلری
شعرله مستوردر بوراده بشرايله مراد فضلاء بشردر خير الناس دېكی

نلس کبی زیرا بالفعل کمال بشریت وانسانیت بولنمیان اعتباردن پس اومقوله اضافتده فایده بوقدر (معنای بیت) بودرکه خسته‌لر یصدیغی باشی واوجی اوزرنه کذر ایله واوغره یعنی خسته حالنی صورمق ایچون که عیادت دیرلر عبادت فاضله‌دن یاندوغی برده باشی اوجنه وارون‌در حالتیدی ونسلی ایله تاکه صحبتک سببیله وجودنده خفت بوله وکرتیجی زائله اوله ولکن الزیارة لحظة وفقنجه چوق مکث ایتمه زیرا زیارت جلسهٔ قلیله اولیجق عیادت بطریق اولی در شول وجهدن حال خسته‌یی سؤال و بی مجال یانده وارمغه اعتجال ایله که معنای مذکور خیرالبشرک علیه الصلاة والسلام سنت فعلیه‌لریدر پس سندخی سنت ایله عامل اولوب اهل سنتدن اوله کور * تاتوانی تشنه‌راسیراب کن * در مجالس خدمت اصحاب کن * نا مادام معناسنه‌درکه مابعدی تأویل مصدرده اولوب سیراب کنه ظرف اولور تشنه مفعولیدر خدمت ایکنجی کنک مفعولی‌ودرا کاظرفدر (تشنه صوسزدرکه عرب عطشان دیر (سیراب قانمشدر اصلنده کسر رائله درکه آبه مضافدر سیر اماله ایله طوق معناسنه‌در صویه طوق اولمق ایسه قانمغله اولور اماله ایله دنلدی زیرا اماله سنز کسرهٔ صریحه ایله صر مساق معناسنه‌در مجالس مجلسک جمعیدر موضع جلوس معناسنه (معنای بیت) بودرکه مادامکه قادرسن یعنی قدرتک اولدیغی مدتجه صوسز اولان کسه‌یی سیراب ایله یعنی صویه قاندر زیرا نیجه‌لر صویه ضرورت اولان برلرده خلقه سقالق ایتمکله خضره ایرشمشلر ونفس اخذ ایتمشلردر شیخ سعدیٔ شیرازی وامثالی کبی ودخی مجلسلرده خدمت احباب ایله جناب نبوت صلی الله علیه وسلم خدمت اصحاب ایلدیکی کبی زیرا کتب سیرده مثبتدرکه برسفرده طبخ طعام ایچون اصحابنه ایقاد نار ایلدیلر وبیور دیلرکه (سیدالقوم خادمهم) یعنی سیادت خدمته مانع دکلدر وخادم اولنلر من خدم خدم موجبنجه مخدوم اولورلر ومخدوم اولنلر ترقیات جلیله بواورلر پس کاملک نفسی خاک کبی آلچق وآب کبی صافی در وخدمت حقه‌در خلقه دکلدر * خاطر ایتام رادر یاب نیز * تاترا پیوسته دارد حق عزیز * خاطر در یابک مفعولیدر نیز تونله دخی معناسنه‌در مصراع ثانی‌نک تقدیری تادارد حق ترا پیوسته دیمکدر که

حق دارك فاعلی وترا مفعول اولی وعزیز ثانیسیدر و پیوسته اكا متعلقدر كه علی الدوام دیمكدر (خاطر قلبه كلان نسنه‌در كه خواطر وهواجس دیرلر بوراده مراد قلبدر (ایتام فتح همزه ایله ویتامی یتیمك جمعیدر یتیم انساندن بی‌پدر وحیواندن بلاام اولانه دیرلر و بالغ اولمدقجه یتیم اطلاق اولنور یتم ضمله انفراد در بو جهتدن در یتیم دیرلر شول دانه دار انجویه كه صدفده یكدانه اوله (در باب امردر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور ومصدر فرعیسی یابیدن كلور و یافتن ویابیدن در ایله مركب اولسه اكلامق واسركمك ویتشمك معنالرینه دخی كلور (پیوسته اولاشق دیمكدر متصل كبی (معنای بیت) بودر كه یتیم اولنلرك دخی خاطرلرنی تفقد ورعایت ایله ومرحمله معامله قیل وامور مهمه‌لرنده بولنوب فریادلرنه یتش وامداد واعانتلرنده اول تا كه حق تعالی سنی علی الدوام عزیز طوته یعنی سن متصل یتیملری عزیز وشریف ومكرم طوتجه حق دخی سنی جزاء وفاق طریقیله بویله طوتر وعزیز لفظنی تخصیصده فایده بودر كه ابلیس علیه ما یستحق هرصباح یتیملرك یوزنه خاكستر یعنی كل صاچر خلقك كوزلرنه خوار وذلیل اولالردیو پس شیطانه مخالفت ایدوب انلری عزیز طوتان كسنه عندالله عزیز اولور فاعمل * چون شود كریان یتیم نا كهان * عرش حق در جنبش آمدان زمان *

یتیمیده یا وحدت ایچوندر یتیم شودك فاعلی وكریان مفعولی (وناكهان فجاءة معناسنه كریانه قیددر فی بعض الاوقات معناسنه نتكم آن زمانی تأیید ایدر عرش حق آمدك فاعلی ودر اكا ظرفدر آن كبی ولكن هر برینك جهت ظرفیتی واردر بردوراودر ناكهان ناكاه دیمكدر كه شرحی بالاده در عرش حق‌ده عرشی حقه اضافت ایلیدی تعظیم طریقیله ذوالعرش‌ده كی اضافت كبی زیرا كندنی ذوالعرش اولمغله وصف ایتمك انده استقراردن اولوری دكلدر تعالی الله عن ذلك بلكه علونی وعظم عرشی بیان ایچوندر زیرا عرش بر جسم لطیفدر كه درت یوز ركنی واردر كه هر ایكی ركنك اراسی درتیوز بیك ییللق مسافه‌در وعرشك شرح عریضی واردر كه تفاسیرده وامثالنده مبیندر (جنبش جنبیدن لفظندن اسم مصدر در دپرنش

وحركت

وحركت معناسنه (معناى بيت) بو دركه چونكه بر يتيم ناكاه لغليه اول
وقتده عرش الهى حركته كلدى يعنى انك كريان اولديغندن اوتورى
لرزان اولور زيرا امر عظيم ومحل خوف وخطردر پس عرشده ايكى
دورلو حركت واردر بريسى سرور طربقيله دركه اكا اهتزاز ديرلر
نتكم انصاريدن سعد بن معاذك رضى الله عنه موتنده واقع اولدى
وبرى دخى هيبت طريقيله دركه اكا ارتعاش ديرلر كه دترمكدر وبوندن
معلوم اولديكه عرش ذوالحياتدر زيرا دار اخرت اولان سطح كرسينك
سقفى در اخرت ايسه حياتله موصوفدر قال الله تعالى (وان الدار الاخرة
لهى الحيوان) پس بو مقوله يى تأويل ايتمك حقا انفه جهلدندر
* چون يتيمى زاكسى كريان كند * مالك اندر آتشش بريان كند *
تقديرى چون كندكسى يتيمى را كريان كندش مالك بريان اندر آتش
ديمكدر پس آتشش ده اولان شين كه علامت مفعولدر معناده كنده
قيددر مالك خازن نار دركه سائر زبانيه وخدام انك زير دستنده در
مالك دنلدوكى شدت وقوت وقهرندن اوتوريدر خازن جنته
رضوان دنلدى زيرا حالت رضا حالت كبرادركه عاملر خطاب رضايه
جنتده واهل الله دنياده نائل اولورلر (بريان كسرله كبابدر وضمله
اصحدر (معناى بيت) بو دركه بركسه بريتيمى كريان ايليه يعنى ظلم
ايدوب اغلده خازن اكبر نار دوزخ اولان مالك انى آتشده بريان
وكباب ايليه ومكان ضيقه القا ايدوب عذابنى تغليظ وتشديد ايده
زيرا يتيمى اغلاتمق سائر معاصيدن اشددر زيرا بى كسدر وحديث
قدسيده كلور (اشتد غضبى على من ظلم من لايجد ناصرا غيرى)
* انكه خنداند يتيم خسته را * بازيابد جنت دربسته را * يتيم
خنداندك مفعولى وخسته يتيمك صفتيدر بازكلمه سى يابدك مفعول ثانيسى
وجنت مفعول اولى ودربسته جنتك صفتيدر وبعد الجمله انكه نك
خبريدر زيرا آن كسى تقديرنده در نتكم خنداند جمله سى انك صفتيدر
(خنداند مضارع متعدى دركه مصدرى خندانيدن دركلدرمك معناسنه
لازمى خندد دركه مصدرى خنديدن دركلمك معناسنه ضحك كبى خنده
كلمك اسميدر خندان كلجى دربرسبيل استعاره انساندن غيريده دخى
مستعملدر مثلا آچلمش كله كل خندان ديرلر وچتلامش رمانه نار

خندان دیرلر (خسته یاره لو کسنه در مجروح کبی هر صیرویه خسته دیدکلری مجازدر زیرا خستن یاره لمق وصانجمق در وخسته دل دیدکلری ده مجاز در زیرا بعض الامدن مجروح کبی اولور بوراده مراد بودر (باز آچق در مفتوح کبی (در بسته ده بسته اسم مفعولدر مغلق معناسنه ودر بسته اصلنده صفت مشبهه درکه بسته در دیمکدر صکره تغییر اولندی (معنای بیت) بودر که اول کسه که یتیم خسته دلی کلدره و بر لطفله شن وشادان ایلیه مغلق قپولی اولان جنتی آچق بولور زیرا غم وغصه آچمه نك جزاء وفاقی باب جنت انك اوزرنه آچلمقدر وقلب انسان جنت معنویه در* هر که اسرارت کند فاش ای پسر* ازچنان کس دوری باش ای پسر* بو بیتك اعرابی ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هر کیمکه سنك اسرارکی فاش ومنتشر ایلیه یعنی اغیاردن کتم وستر ایتدوکك نسنه یی اظهار ایده اول معقوله کسه دن وصحبتندن دور وبعید اول زیرا حدیثده کلور (المجالس بالامانات) پس شول کسه که امانته خیانت ایلیه یعنی مجلسده محادثه اولنان رازدن اجانبی اکاه ایلیه سنك اکا قربك خائنه قربدر وابن عباس رضی الله عنهما بیورمشدر که (کلب امین خیر من صاحب خؤن) یعنی امین اولان کلب خائن اولان یار ومصاحبدن خیرلودر زیرا کلبدن نیجه وفالر کورمشلردر تنکم حقنده نیجه اخبار منقوله وحکایات مأثوره در* در جوانی دار پیرانرا عزیز* تا عزیز دیکران باشی تونیز* در داره ظرف و پیرانرا دارك مفعول اولی وعزیز ثانیسی در عزیز دیکران باشی نك مفعولی وتو باشی نك تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکید در وبعد الجمله ماقبلنه تعلیلدر جوانی ده یا مصدریه در (جوان یکت در منجی یه جوان مرد دیدکلری سنجی نك قوتندن اوتوری در زیرا مال جاندر بذل جان ایتمکه ایسه مرد قوی لازمدر (پیر جوانك مقابلیدر که قوجه آدمدر که اللی برندن اخر عمرنه دك اطلاق اولنور عرب اکا شیخ دیر (و پیر فانی ارذل عمره بالغ اولاندر که عرب اکا هم دیرلر کسر هائله وتشدید میمله وهرم دخی دیر فتح ها وکسر رائله که اقصای کبره بالغ اولاندر واکا فانی دیدیلر زیرا فنایه قریبدر ویاخود قوتی فنا بولمش وضعفی کماله ایرمشدر

انكچون شهر رمضانده افطاری مرخصدرکه بهر یوم مسکینه بشیوز
یکرمی درهم بغدای ویا بهاسنی ویرمکله صوم ساقط اولور
(معنای بیت) بودرکه جوانلغك ایامنده پیر اولنلری عزیز ومحترم طوت
وخوار وذلیل کورمه تاسندخی پیراولدقده غیریلرك عزیزی اولاسن
یعنی سکادخی ایلر احترام ایدهلر وسنی عزیز وشریف طوتهلر زیرا
(هل جزاء الاحسان الا الاحسان) موجبنجه مقتضای حکمت جزاء
وفاقدر واکثر ناسك مبتلی اولدیغی بلا یاکندینك کسب یدی
اثریدر اکرچه بی خبردر وبعد خراب البصره تدارکی امر مشکلدر
پس مقدم شرع اوزرنه جریان ایدی چونکه تقصیرات ایتدی اخر
وقت مرهوننده مکافات ومجازات اولندی وفی الحدیث القدسی
(یاعبادی انماهی اعمالکم ترد علیکم * برضعیفان کر ببخشایی رواست *
* کین زسیرتهای خوب اولیاست * بر بخشایه متعلقدر رواست
مبتداء محذوفه خبردر او رواست دیمکدر زیرا شرط وجزا جمله
اولمق لازمدر کین اصلنده که این درکه این مبتدا ومابعدی خبردر
واین مضمون مصراع اوله راجعدر وکه بو راده تعلیل ایچوندر
(ضعیف ایله مراد ضعیف الحالدرکه فقیردر ببخشایی ده باء اولی
مضمومدر (بخشایی مضارع مخاطبدر مصدری بخشایدن در ایکی
یا ایله اسرکمك وعفو ایلمك معناسنه (بخشایش اسم مصدر در
اسرکیش دیمکدر (سیرت کسر له سنت وطریقت وهیئت دیمکدر
قال الله تعالی (سنعیدها سیرتها الاولی) یعنی اول حیه یی
بز هیئت اولی سنه اعاده ایدرز که هیئت عصویه در
(سیرت اصلنده سیردندرکه سیردن برنوع دیمکدر صکره طریقت
ایچون تجوز اولندی زیرا سیرطریقده اولور (اولیا ولی نك جمعیدرکه
مراد ولی عرفیدرکه قرب حق بولمش وفنا فی الله وبقا بالله اهلی
اولمشدر (معنای بیت) بودرکه اکر ضعفا وفقرا اوزرنه مرحمت
ومرحمتك نتیجه سی اولان انعام واحسانله معامله ایدرسك روا ولایقدر
زیرا بومعنی سیرت حسنهٔ اولیادندر وشول نسنه که بوقبیلدن اوله
انکله اتصاف خوبدر وبوستانده کلور (جوانمرد اکر راست خواهی
ولیست) کرم پیشهٔ شاه مردان علیست * برسر سیری مخور هرکز طعام *

تانميرددر برت دل اى غلام * بعض نسخه ده مصراع ثانى ناپسند ست
اين بنزد خاص وعام و بعض نسخه ده برت بر ينه تنت دوشمشدر اولكى
اولى وابلغدر بر مخوره متعلقـدر طعام مفعولدر دل نميردك فاعلى ودر
اكا ظرفدر (بر بوراده در معناسنه ظرفيت ايچوندر (سير باش واوچدر
(سيرى سين مهمله نك كسريله طوقلقدر زيرا يا مصـدريه در (نميرد
مضارع منفى در مصدرى مردن در كه اولمكدر موت كبى مرده ميتدر
مضارعنـده فصيح بودر كه ميم مكسوره وياء زائده ايله ميرد وميرنده
ديرلر وكاه اولور كه ضرورت وزنيچون بلا يادخى استعمال اولنور
برت ده تا خطاب ايچون وبر كوكس در سينه كبى و بوندندر كه محبوبلره
سيم بر وسيمين بر ديرلر ودقائقده كلور كه سينه كوكسدر و بر كوكسوك
ايكى يانلريدر مجازا بر طبيب ديرلر طبيب يانى معنـاسنه (غلام لسان
فارسيده قول معناسنه در لسان عربى ده حر الاصله دخى شاملدر كه
ترك اوغلان دير بوراده جوان و پسر معنالرى مراددر (معنـاى بيت)
بودر كه اى غلام واى جوان واى پسر طوقلق باشنده واوجنـده
يعنى هنوز طوق ايكن طوقلق اوزرنه طعـام يمه آج اولمنجـه تاكه
سينه كده قلبك مرده اولميه يعنى سينه ك مشتمـل اولديغى قلبك اعمى
وميت كبى اولميه نتكم قرآنده كلور (فانها لاتعمى الابصـار ولكن تعمى
القلوب التى فى الصدور) وينه كلور (ومايستوى الاحياء ولاالاموات)
يعنى الله تعـالى كافر وجاهلى ميت كبى قيلدى زيرا حياتيله منتفع دكل
وعلم ومعرفتدن قلبى خاليدر اشته اكثار طعام وحد امتلايه دك اكل
ايتمك وجه قلبه حجاب غليظ اولوب مشاهدهٔ حقه مانع اولور وحيات
روحانيه سى زائله اولوب حيـات طبيعيه سى ايله مرده كبى قالور
وموت قلب كفره مؤديدر والعياذ بالله * علت مردم ز پرخورى بود *
خوردن پرتخم بيمارى بود * علت بودك فاعلى وحرف جرا كا متعلقدر
خوردن مبتدا و پر انك صفتيدر كثير معنـاسنه وتخم بودك مفعولى
و بعـد الجمله خبردر وياخود خوردن پر بوده فاعل ظاهردر (علت
شول معنايه ديرلر كه حلول ايتـدوكى محلك حالى انكله متغير اولور
انكچـون مرضه علت ديديلر زيرا حلول مرض ايله شخصك حالى
قوتدن ضعفـه متغير ومتحول اولور (پرخورى كثرت اكلدر چوق

يمكلك معناسنه خوردن بركبي يعني ايكيسي برمعنا يه در بو راده خوردينك ضمه سي قصديه اماله ايله اوقنور يعني بيماري يه هوا قمقندن اوتوري (تخم هر نفسنه نك اصلي وماده سيدر (بيماري خسته لكدر تفصيلي بالادهدر (معناي بيت) بودر كه انسانك علت ومرض وانحرافي چوق يمكدن اولور زيرا قارني طولو يمك يعني قارني طولدرب امتلا حدينه دك تناول طعام ايتمك مايه مرضيدر واثرده كلور مشهور دركه پرهيز هردرد لو دوانك و پرخور اولمق هر دردلو مرضك رأسي در قال الله تعالى (وكلوا واشربوا ولاتسرفوا) فافهم جدا * راحتي نبود حسود شوم را * كاذب بدبخت را نبود وفا * راحتي نبودك فاعلي وحسود راحته متعلقدر زيرا آخرنده را لام جاره معناسنده در عربي ايله تقديري لاراحة للحسود الشئوم ديمكدر وفا ايكنجي نبودك فاعليدر وبونك دخي تقديري لا وفاء للكاذب المنحوس ديمكدر حسود حاسدك مبالغه سيدر كه بالاده مشرو حدر شوم انك صفتي در شئوم مهموز العين دركه ضد اليمن در (بدبخت بد طالعدر كه منحوس ديمكدر (معناي بيت) بودر كه حسود بي ميمنك راحتي اولماز يعني علت حسد اكا راحت و يرمز و بي راحت اولديغي كبي مشؤم اولور وكاذب بد طالع ومنحوسك دخي وفاسي اولماز يعني كذبله وفانك اجتماعي متعسردكلدر وكاذبده وفا اولمديغي كبي منحوسلق دخي واردر زيرا صدق نور وكذب ظلمتدر وبي نور وفرا اولان يلدز نحس درفافهم * توبهٔ بدخو كجا محكم بود * مر بخيلان را مروت كم بود * تقديري كجا بود توبهٔ بدخو محكم كم بود مر بخيلا نرا مروت ديمكدركه توبه بودك فاعلي ومحكم مفعوليدر ومروت دخي كم بودك فاعلي ومر بخيلان مروته متعلقدر زيرا لام جاره معناسنده در مر زايده در (مروت همزه ايله مرور ايتمشدر (معناي بيت) بودر كه برامز خويلو آدمك توبه سي قنده محكم ومتين وقوي اولور يعني اولماز زيرا اخلاق سيئه سي آني نقض عهده جر ايدر وكذلك بخيل وممسك اولنلرك مروت وانسانيتلري آز اولور يعني هيچ اولماز زيرا كشيلك ايله ناكسلك بريرده اولماز * مر منافق را تو دشمن دار باش * از وي واز فعل او بيزار باش * تقديري باش تودشمندار مر منافق را و باش بيزار

ازوی وازفعل اودیمکدرکه تو باشك تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر دشمندار باشك مفعولیدر ودشمن فی الحقیقه دارك مفعول اولی ومنافق ثانیسی در تقدیری باش داونده دشمن منافق رادیمکدر ازوی بیزاره متعلق و بیزاردخی باشك مفعولیدر من منافقده من زایده درکه تحسین لفظ ایچون اوائل کلماتده کلور هر دکلدر هائله کل معناسنه نتکم بعض نسخده واقع اولمشدر زیرا سوق سباقه مناسب دکلدر بیزار زاء هوز ایله نفرت وفرار ایدیجی یعنی اورکوب قاچیجی (معنای بیت) بودرکه سن دشمن طوتیجی اولان منافقی واندن وانك فعلی اولان نفاقدن نفرت ایدیجی اول الحاصل منافقك یاننه اوغرامه وانك حقنده خالی الذهن دخی اولمه بلکه اکا عداوت ایدیجی اول زیرا منافق عدوی حقدر بونده منافقدن مراد منافق شرعی دکلدر بلکه منافق عرفیدرکه سر و علنی برابر دکلدر و عهدنه طورمز وامانته خیانت ایدر ویلان سویلر و برکسه ایله خصومتی اولسه حدی تجاوز ایدر وشرعله خصومت ومنازعه ایتمز فافهم

* تاشود دین توصافی چون زلال * باش دائم طالب قوت حلال *

دین شودك فاعلی وصافی مفعولی وچون صفایی تشبیهدر دائم باشه ظرف وطالب انك مفعولیدر (صافی شوبی زائل اولان نسنه‌در وکاه اولورکه ذاتندن مصفی خلق اولنان نسنیه دخی دیرلر (زلال ضمله غراب وزنی اوزرنه عذب وبارد وسهل وصافی وسریع المرور فی الحلق اولان صودر آب زلال ده زلال ابك صفتی اولور و بعضیلر دیمشلردرکه زلال برمق قدر برقورد جغیزدرکه اوزرنده صارو نقطه‌لری اولور ثلج یعنی قار ایچنده بولنور خاصه‌سی ایله صویی تبرید ایدر زیرا قار ایچنده متربی اولمغله طبعی زیاده بارددر بوصورتده آب زلال اضافتله اولمق کوربنور (قوت مایقوم به بدن الانسان (معنای بیت) بودرکه تاسنك دینك آب زلال کبی صافی وکدورت طبیعه‌دن خالص اوله دائما قوت حلال طالبی اول زیرا تصفیهٔ قلبه سبب اولان لقمهٔ حلالدر و باب ملکوت انکله مفتوح اولور حتی دیمشلردرکه قول صدق ولقمهٔ حلال مفتاحك دندانلری کبی در پس مفتاحده دندان اولمسه فتح باب اولمدیغی کبی دینده قول صدق ولقمهٔ حلال اولمسه

فتح باب قلب اولماز انكیچون سالكلر و رعده اهتمام ايلرلر * وانكه باشد
دز پی قوت حرام * درتن اودل همی میرد تمام * دل میرد فاعلی ودرتن
اكا ظرفدر وتمام مصدر محذوفك صفتی اولور مردن تمام معناسنه كه
مردن میرد مفعول مطلق اولور وبعد الجمله انكه به خبر اولور زیرا انكسی
تقدیرنده مبتدادر (معنای بیت) بودركه واول كسه كه نفقهٔ حرام ورزق
خبیث ايدنجه اوله یعنی غداسی شرط شرع اوزرنه اولمیه تنی ایجره انك
قلبی تمام مرده اولور یعنی غداء حرامك تأثیری ايله نوری منطفی اولوب
ظلمت طبع اكا ظفر بولور وعالم ملكوته روزنه سی قپانور ومشاهده دن
قالور حتی تناول ايتدوكی حلال اولسه ولكن وقت تناولده ذكر حقه
مقارن اولمسه ينه ظلمتدن خلاص اولماز زيرا باطن انسان مزرعه یعنی
تارله و غدا تخم كبی در پس تارله يه تخم اقشـان اولمق بسمله وذكره
مقارنا ولمق سبب نما و بركت اولديغی كبی تخم غدا حالی دخی بويله در

* در بیان صلهٔ رحم كويد *

* رو بپرسیدن برخويشان خويش * تاكه كردد مدت عمرتو بیش *
بعض نسخه ده پرسیدن يرينه پرسش دوشمشدركه اسم مصدردر
وامر حاضردر بپرسیدن اكا متعلقدر (برياندر برطبيب ر وطبيب يانـنه
يوری ديمكدر (خويشان خويشك جمعيدر واو رسميله خصم وقوم
معناسـنه ايكنجی خويش كندی ديمكدر خود كبی (مدت وقت ممتده
ديرلر زيرا مد فتحله جر معناسنه در (عمر مدت حياتدر یعنی بدنك حياتله
عمارتی مدتيدر پس مدتك عمره اضافتی كرچه مدتك مدته اضافتی دركه
مفيد دكلدر ولكن عمرده تجريد مراد اولنجق اضافت درست اولور یعنی
بوراده عمر ايله مراد يالكز حياتدر مدة العمر مدة الحيوة ديمكدر مدة الحيوة ده
وقت الحيوة در انكيچون بيش ايله موصوف اولدی زيرا بيش باء عربينك
كسريله زايد در (معنـای بيت) بودركه يوری كندی خصمـلرك
وقوم قبيله ك يانـنه خاطرلرك صورمق طريقيله یعنی زيارته قادر ايسك
زيارت ايله واكر غنی ايسك مال ايله مواسات قيـل والا مكتوب ايله وارسال
سلام ايله تفقد ايله زيرا رحم اسم رحماندندر وآخرتده تجسد ايدوب
شفاعت ايتسـه كركدر پس انی صله وقطع ايتمك رحمانه عائد اولور ز

ایمدی بو صفتله متصف اول تا که مدت حیاتك زائد اوله یعنی عمرك
اوزون و برکتلو اوله زیرا عمرك طولی برکتله در والا ارتمز واکسلمز
یعنی اجل مسمی وعندالله معین اولان تغییر قبول ایتمز ویاخود صلهٔ
رحمه اولقدر تأثیر وارد رکه بالفرض عمر افزون اولمق لازم کلسه
صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولور پس بو ایکی خصلتك سائرلر اوزرنه
مزیتی وار در نتکم بالاده مفصلدر * هر که کرداند زخویشاوند رو *
بی کمان نقصان پذیرد عمر او * تقدیری هر کسی که کرداند
روز خویشاند پذیرد عمر او نقصان بی کمان دیمکدر که هر کسی مبتدا
ومابعدیده اکا صفتدر رو کرداندك مفعولیدر و حرف جر اکا متعلقدر
عمر او پذیردك فاعلی ونقصان مفعولی و بی کمان بی شبهه معناسنه
پذیرده متعلقدر کرداند کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردانیدن در
دوندرمك معناسنه (خویشاوند واو رسمیله یقین خصم معناسنه اصلنده
خویش آینده درکه واو یادن بدلدر کندی کلیجی معناسنه خداوند
خود آینده اولدیغی کبی وکندی کلمك وجودی ذاتی اولوب غیریدن
مستفاد اولمامغله در قرابت قریبه کبی که نسبلری اعتبار له دکل بلکه
حقیقتله در (پذیرد باء عجمی وذال معجمه ایله مضارعدر مصدری
پذیرفتن در قبول ایلمك معناسنه مضارعنده فا رایه قلب اولنوب پذیرد
دینلور (معنای بیت) بودر که هر کسه که کندی خصم وقوم و
خصوصا قرابت قریبه سندن یوز دوندره ووجه شرعی ایله اقبال
کوسترمیه بی شك انك عمری نقصان قبول ایدر یعنی بی برکت اولوب
طویل العمر اولسه دخی اخر عمرنه طویماز وعمری اولو جهله آخر اولور
(وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار فاذاهم مظلمون) سری ظهوره کلور
* هر که او ترك اقارب میکند * جسم خود قوت عقارب میکند * تقدیری
هر کسی که او میکند ترك اقارب میکند جسم خود قوت عقارب
دیمکدر که هر کسی مبتدا واو مبتداء ثانی ومیکند جمله سی مبتداء ثانی یه
خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر وانك خبری مصراع ثانی مضمونیدر
جسم میکندك مفعول اولی و قوت ثانیسی در اقارب اقربك جمعیدر که
زیاده قریب اولان عشیرتدر عقارب عقربك جمعیدر که ذوات
السموم دن مؤذئ معروفدر که واجب القتل در حتی جناب نبوتی

صلی الله علیه وسلم ثعبان ایچنده لدغ ایتدکده فعلنری ایله قتل وعقت ایتدیلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که اقربلرینی ترك ایلیه وصله رحم ایتمیه کندی جسمنی عقربلر قوت ونفقه ایدر یعنی قبره دخول ایتدکده جسمنی عقربلر صو قوب حشرات لحمنی اکل ایدرلر که بویله قطع رحم ایدننك جزاء وفاقی بودر زیرا همزه ایله عینك قرب مخرجی واردر بو یوزدن اقربه سوء معامله ایدن عقربله مبتلا اولور * گرچه خویشان تو باشد از بدان * بدتر از قطع رحم کاری مدان * تقدیری گرچه باشد خویشان تو از بدان مدان کاری بدتر از قطع رحم دیمکدر که خویشان باشدك فاعلیدر وفاعل مظهر اولسه فعلنه مطابقت لازم کلمز کاری مدانك مفعولی وبدترکارك صفتی در از بدتره متعلقدر خویشان خویشك جمعیدر خصم وقوم معناسنه رحم کتف وزنی اوزرنه ورحم کسرله اصلنده منبت الولددر که بطننده اوغلان یتاغی دید کاری ظرف قدر صکره ولاد جهتندن اولان قرابت ووصلته رحم دیدیلر مدان نهی حاضر در مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب دانَد ودانَنده دینلور (معنای بیت) بودر که گرچه سنك اقربلرك ظاهر ابدلردن اولالر وشرعا فسق وفجور ایله اتهام بولالر بویله ایکن قطع رحم ایتمکدن بدکار بلمه یعنی سنك قطع رحم ایتدوکك انلرك بداکلرندن دخی بددر حتی اوزرکه نفقه سی لازم کلن کسیه فاسق ایسه دخی کفایتی قدر معاونت ایتملودر زیاده سی منهیدر زیرا مال حلالی حرامه صرف ایدر وقطع رحمك مدتی عرف ناسه مبنی در اندن اوتوری وقت تحدید ایتمامشلردر فافهم * هرکه او از خویش خود بیگانه شد * نامش از روی بدی افسانه شد * تقدیری هرکسی که او شد بیگانه از خویش خود شد نامش افسانه از روی بدی دیمکدر که نظاً رندن اعرابی ظاهردر بیگانه یاد (افسانه حکایت ومثل (معنای بیت) بودر که هرکسه که او کندی خصم وقومندن یاد اولدی وآشنالغی بیگانه لکه تبدیل ایتدی واقاربه اباعد نظریله نظر ایلدی انك نامی بویله بدلکی یوزندن جهانده حکایت ومثل اولدی یعنی السنه ناسه دوشوب بدنام اولدی زیرا هر صنفك کندی قرابتنه بحسب الطبع

والطين والدين ميل وعلاقه سي واردر شويله كه وصلي استحسان وقطع علاقه سي استقباح ايدرلر بو جهتدن قاطع الرحم دللرده مذموم اولوب سوبلنور ودللنور

❋ در بيان مردي وفتوت كويد ❋

❋چيست مردى اي پسر نيكو بدان ❋اولا ترسيدن ازحق درنهان❋
چيست مقدم خبر ومردي مؤخر مبتدا نيكو مصدر محذوفك صفتي درتقديري بدان دانستن نيكو پس مصدر محذوف بدانه مفعول مطلق اولور ترسيدن سؤاله جوابدركه مبتداء محذوفه خبردر تقديري او ترسيدن است ديمكدر اولا اكا ظرفدر دركي (مردي ارلكدر زيرا يامصدريه در ارلكدن مرادر جوليت حقيقيه دركه اهل كمال صفتي در (معناي بيت) بودركه اي پسر ارلك ندر كوچك بيل وبرخوش فهم ايت اولا الله تعالى دن كزليده خوف ايتمكدر وتنهاسنيه معصيتدن حذر ايلمكدر زيرا خلق مطلع دكل ايسه خالق مطلع دركه (عالم الغيب والشهاده در)پس مراقبه اهلي اولان كسه اطلاع حقي استحضار وجلال وهيبتي مشاهده ايدوب نهاني اشكاره سي كبي جنايتدن مصون اولور❋عذر خواهد مرد پيش ازمعصيت ❋ باشدش طاعات پيش از معصيت ❋ تقديري خواهد مرد عذر پيش ازمعصيت ديمكدر كه مرد خواهدك فاعلي وعذر مفعولي وپيش اكا ظرف در طاعات باشدك فاعلي درشين ضميري معناده طاعاته قيددر كه باشد طاعاتش ديمكدر پيش باشدك مفعوليدر عذر انسان كندي كناهني محوايده جك نسنه طلب ايتمكدر مثلا اندم ايسه بردخي ايتميه يم ديمك اعتذار در اولكي (پيش باء عجمي ايله اوك معناسنه در قدام كبي ايكنجي (بيش باء عربيله در زايد معناسنه (معناي بيت) بودركه مرد معنوي واهل فتوت اودركه معصيتدن مقدم عذرخواه اولور يعني بالفعل معصيت بولمدن باطننده صفت ندامت واردركه ماضي ومستقبلي بر بره كتوروب حقه رجوع دائم اوزره اولور وبو معنى ايدن اوتوري دركه الله تعالى قضاسني تنفيذ ايتمك مرادايتسه ذوى العقولك عقولني سلب ايدر واول اثناده عبدن ناچار بنا سزا نسنه صادر اولور مع هذا اصلنده عن عمد اويله ايشده بولمغى خاطرنه كتورمز ولكن بشريت حسبيله

صادر اولور پس مؤمن صادق بو معنایه عارف اولدیغندن اول نسنه
وقوعندن اول حقنه رجوع ایدر وکذلك مرد میدان حقك بر صفتی
دخی او لدر که انك طاعاتی معصیتدن زیاده اولور زیرا معاصی یه
آحاد دیرلر که (وجزاء سیئة سیئة مثلها) وفقنجه بر ینه بر یاز یلور طاعتك
ایسه بر ینه ادنی الامر اون یاز یلور بو معنادن اثرده کلور که (و یل ان
غلبت آحاده علی حسناته) یعنی وای اول آدمه که معاصیسی حسناتنه
غالب کله پس مرد حقیقی ده سیئات حسناتدن زیاده او لماز بلکه
حسناتی سیئاتندن زیاده اولور که انکله اخرتده نجات بولور زیرا حسنات
چوغ اولنجه کفه سی کفهٔ سیئات اوزرینه راجح کلور * انکه کار نیك
مردان میکند * باضعیفان لطف واحسان میکند * تقدیری ان کسی
که میکند کار نیك مردان میکند لطف واحسان باضعیفان دیمکدر
کار میکندك مفعولی و نیك مردانه مضافدر نیك مردان اصلنده
مردان نیك در که نیك مردانك صفتیدر صکره صفت موصوف اوزرینه
تقدیم ایله تخفیف او لنمشدر (لطف شول تحفه یه دیرلر که انکله مودته
توصل او لنور نتکم حدیثده کلور (تهادوا وتحابوا) پس لطف ایصال
نفعدر که انده دقت واردر انکچون لطیف دقائق اموره واقف
واولوجهله احسان ایدنه دیرلر احسان اصلنده مشاهده درولکن
انعامه احسان دیدیلر زیرا سکا انعام ایدن سنك حالکه مطلع اولاندر
(معنای بیت) بودر که اول کسنه که مردان نیك ایشنی ایشلر ولذلرك
بولنه کیدر ضعفا وفقرایه لطف واحسان ایلر زیرا بو معاملهٔ حسنه انلرك
خصال محمودهلرندندر واخلاق اخیاره متابعت ایتمك سبب سعادت
وباعث نجات وبادئ رفعت درجاتدر فافهم *هر که او باشد ز مردان
خدا* باشد اندر تنك دستی از سخا* بعض نسخهده باسخا د وشمشدر که
بامقارنت معناسنی افاده ایدر اولکیسی ابلغدر زیرا سخاده تمکن
واستقرارنه دلالت ایدر مردان خدایه اضافت رجال الله واهل
اللهدهکی کبیدر که خاصة الله معناسنه تعظیم وتشریف افاده ایدر
(تنك دستی ده یا مصدریه در تنك دست صفت مشبهه در طار الالو
معناسنه که ضیق مال وضرورت حالدن کنایهدر نتکم غنی یه فراخ
دست دیرلر عرب سعة ذات الید دیدوکی کبی که ذات الیدمالدر زیرا

يدمالله اشلنور كني غيرله اشلمز كويا مال يده عطا واسما كلمه امر ايدر
ويدانك مملوكيدر فافهم جدا (معناى بيت) بودر كه اول كسه كه راه
حقك مردلرندن وكرچك ارلرندن در طارلق حالنده بله بيخشاده اولور
فكيف وسعت حالنده واول معنايه ايثار ديرلر نتكيم قرآنده كلور (و يؤثرون
على انفسهم ولو كان بهم خصاصة) * اى پسر در صحبت مردان
درآى * تانظر هايابى ازفضل خداى * در صحبت درايه ظرفدر
زيرا دراى امرحاضردر مصدرى آمدن در كلمك معناسنه مجئ كبى
مضارعنده ميم يايه مبدل اولوب آيد واينده ديرلر نظرها نظرك
جميدر كه يابى يه مفعولدر يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فاباء موحده يه مبدل اولوب يابد دينلور
فضل عدل مقابلهسنده در كه مزيد احساندر (معناى بيت) بودر كه
اى پسر صفاتمذ كوره ايله متصف مردلرك وحق ارلرينك صحبتنه
كل ومجالسلرينه داخل اول تاكه فضل خدادن نظرلر بولاسن يعنى
الله تعالينك فضل وكرمندن نظر رحمت بولاسن زيرا اوليانك نظرى
نظر حقدر ونظرى جمع قلدى زيرا مقاصد انسان انواع اوزرنه در كه
هر برينه كوره برنظر الهى واردر وبانظرنه تنبيدر * هركه ازمردان
حق دارد نشان * نكذراند عيب دشمن برزبان * تقديرى هر كسى كه
دارد نشان ازمردان حق ديمكدر كه اعرابى ظاهردر نشان علامتدر
نكذراند كاف عجمينك ضمه سنى لاجل الوزن اختلاسله وذال معجمه ايله
مضارع متعدئ منفيدر مصدرى كذارنيدن در كچورمك معناسنه
عيب معرنقصان اولان نسنه در (معناى بيت) بودركه هركسه كه
مردان حقدن نشان طوتر يعنى انلرك علامت وخوينين اوزرنه علامت
وخوى واردر اولكسه دشمنك عيبنى دلى اوزرنه كچورمز يعنى احبابك
عيبنى سويلمك دكل بلكه اعدابى بله آغزنه آلماز بلكه ستر عيوبله مقيد
اولور كه الله تعالينك ستاريتى ايله اتصافدر حتى بعضيلر لاغيبة لفاسق
حديثنده نفيى نهى معناسنه حمل ايدوب فاسقى دخى غيبتدن منع
ايتمشدر زيرا خلق تعييب ايتمك خالقى تعييبه مؤدى اولور پس براديلشى
برادندن اوتورى خوش كورمك كركدر نتكيم مقتضاى توحيد حقيقى
بودر ولكن بو مقامك اهلى غايت قلت اوزرنه در * خود نخواهد

مرد

مرد خصمانرا هلاك * وزغم مردم شود اندوهناك * مرد نحوا هدك فاعلی و هلاك مفعول صریحی وخصمانرا غیر صریحی دور زیرا رالام جاره معناسنه‌در واو معناده شود اوزرینه داخلدر وشود ازغم مردم اندوهناك دیمكدر كه اندوهناك شودك مفعولی وجار ومجرور اندوهنا كه متعلقدر مرددن مراد مردر اه خدادر اندوه غصه در اند وهناك غصه لودرز یرا ناك نسبت ووصفیت افاده ایدرز ید فرحنا كست دیمك فرحه منسوب وانكله متصفدر دیمكدر ودقائقده كلور كه اسان فارسیده ناك اختلاطدن عبارتدر كه اشراب طریقیله اوله نمناك كبی كه ایچنه یاش سكمش نسنه‌در كمال تكیفدن ده ناكله تعبیر ایدرلر غمناك وبرشناك كبی (معنای بیت) بودر كه مرد حقیقی خود كندی خصم وعدولری ایچون هلاك استمز یعنی هلاك اواسونلر دیمز بلكه محیی وممیتك ارادتنه احاله ایدر واول خصومتی حكمتنه حمل ایلرو اشیایی كاتب ازل یدنده قلم كبی بیلور قلمدن ایسه فریاد ایتمك اولماز زیرا آلت مجبوره در بلكه جباره نظر اولنور كه الله تعالی‌در ولكن فنی بو توحیدك صاحبی وكذلك مرد حقیقی اودر كه خلقك غمندن غمناك اولور یعنی مغموم اولسه اولدخی مغموم اولور ویا خلقك غمن چكر زیرا جهت جامعه اخوت ویا انسانیت انی مرحمت وشفقته حمل ایدر بو سببدن انلری كندی نفسی حكمنده بیلوب تاسه‌لنور * می نجوید مرد انصاف از كسی * كر رسد جور وجفا با او بسی * مرد نجوید فاعلی وانصاف مفعولی وازانصافه متعلقدر جور رسدك فاعلی وبا اكا متعلقدر بسی معناده جور وجفایه صفتدر وجائزدر كه رسده ظرف اوله زمان كثیر معناسنه عربی ایله تقدیری وان وصل الیه الجور والجفاء زمانا كثیرا دیمكدر (معنای بیت) بودر كه مرد معنوی اودر كه هیچ بركسه دن انصاف وعدل استمز اكرا كا جور وجفاء كثیر ایریشورسه ده یعنی هرنقدر بركسه دن جور وجفا چكسه وظلم وتعدی كورسه شوندن بنم انتقامی الیویرك دیمز وداد خواه اولماز بلكه (واحسن الی من اساء الیك) موجبنجه عفو ایدراشته بو معنی دخی اولیانك صفات مخصوصه سندندر وا كا عدم التأذی باذی الناس دیرلر توحید افعال دیدكلری مرتبه‌یه ناظردر * هر كه با اندر ره مردان نهاد * كی رود

هركز بد نبال مراد * تقـديري هر كسي كه نهاد پاي اندر راه مردان حق ديمكدركه بوندن اعرابي ظاهردر نهاد ماضيـدر مصدري نهادندر كسرله قومق معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد دينلور كسرنونله تتكم امري نه كلدوكي اكادالدر دنبال ضمله قير وقدر دنبال چشم كوز قيروغي درود قائقده كلوركه بال قنادر وقير وق صوقنه دخي بال ديرلر دمبال اندن مركبدر دم قير وقدر اصلي بال دم دز تركيب اولوب علم اولمجق مضاف اليه تقديم اولنمشـدر بطريق الاسـتعاره آدمي نك آردنه ده دمبـال ديرلر انتهى ولغت حليمي ده كلوركه نون ساكن بادن مقـدم واقع اولسه ميمه قلب اولنوب لغت مستقله اولور (معنـاي بيت) بودركه هركشي كه مردان حق يولنه قدم قودي وانلرك كند وكي يوله كندي لجن مرادي اردنجـه كيدر يعني هيچ بر زمانده كندي مرادنه تابع اولماز بلكه ارادتني ارادت حقده افنـا ايدر وكسه دن انتقام اخذ ايده يم ديمز بلكه عالم فنـاده طورو ب امرني حقه تفويض ايدر تاكه حق اكا نعم البـدل اوله الحاصل دنياي مراده تابع اولمق بقاء نفسدندر بقاء نفس ايسه صفت نقصاندر رفاقهم جدا * اي پسر ترك مراد خويش كير * وانكهي راه سلامت پيش كير * ترك كيرك مفعوليدر زيرا كير كاف عجمي ايله امردر مصدري كرفتندر طوتمق معناسنه وانكهي و بعده ديمكدر وراه ايكنجي كيرك مفعولي و پيش قدام معناسنه ظرفدر (معناي بيت بودركه اي پسر كندي مرادك تركني طوت يعني نفسنه تابع اولوب كندي مرادنجه اولمه بلكه ارادتكي ارادت حقده افنا ايله وتصبر في اكا تسليم ايله اواندن صكره راه سلامتي اوكونه طوت يعني سلامت وعافيت دل ايله يولكه كت والا خطردن خلاص اولمـازسن و برزخ نفسده قالورسن وحفرهٔ هوايه دوشرسن زيرا انسانك ارادت جزئيه وتدبير نفسانيسي بوراه درازده منزل رسان اولماز

* * در بيان فقر كويد * *

* فقري داني چه باشـد اي پسر * باتو كويم كرنداري زان خبر * عربي ايله تقديري هل تعرف الفقر ماذا يكون اي اي شيء هو ديمكدر پس چه باشد جمله سني ماقبلنـدن مفهوم اولان سؤالي تصريحدر

معناي

(معنای بیت) بودر که ای پسر فقری بیلورمیسن نه اولور یعنی اسان صوفیه ده فقر دیدکلری نه معنایه وحقیقتی ندر وفقیر حقیقی ندن معلوم اولور علامتی ندر سکا سویلیه یم اکراندن خبر طوتمزسن یعنی بو آنه کانجه اکرسکا بر عارف انی اخبار ایتمدیسه بو قولمه قولاغك طوت تا که سمعنه الاسن ونه ایدوکن بله سن * کرچه باشد بی نوا در زیر دلق * خویش را منعم نماید پیش خلق * باشدك تحتنده ضمیری بیت سابقده فقرك دلالت ایلدوکی فقیره راجعدر بی نوا مفعولیدر ودراکا ظرفدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی وپیش اکا ظرفدر بی نوا بی غنا دیمکدر زیرا نوانك برمعناسی غنادر دلق فتحله ولامك سکونیله دروپشلر خرقه سی منعم بالاده در (معنای بیت) بودر که کرچه فقیر دروپشلر خرقه سی التنده بی غنا وبااحتیاج وضرورت اوله بویله ایکن ینه خلق اوکنده کندینی منعم ودولتلو کوسترر وحالنی کتم ایلیوب کسه یه افشا ایلمز وضرورتم واردر دیو زبانه تصریحا وتعریضا سوز کتورمز * کرسنه باشد دم سیری زند * دوستی بادشمنان خود کند * تقدیری باشد کرسنه زند دم ازسیری کند دوستی بادشمنان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر کرسنه کافك ضمی وراءنك سکونی وسینك کسریله آچ معناسنه جایع کبی وراءنك کسره سی وسینك سکونیله دخی مستعملدر سیری طوقلقدر زیرا یامصدریه در زند مضارعدر مصدری زدندر اورمق معناسنه ضرب کبی مصارعنده نون زیاده اید وب زند وزننده دیرلر ((معنای بیت) بودر که فقیر حقیقی اودر که آچ اولور یعنی آچ ایکن طوقلقدن دم اورر وبی احتیاج اولدیغنی اشعار ایدر وجهله معامله ایدر وحقدن غیریه حالنی عرض ایتمز زیرا ماسوا وجودنده ولوازم وجودنده حقه مفتقردر هر کیم اولورسه اولسون پس غنی مطلقی قویوب فقیر ذاتی یه عرضحال ایتمك جهل عظیمدر وکذلك فقر حقیقی اهلی اودر که کندی دشمنلرنه دوستلق ایدر زیرا تزکیهٔ نفسك حکمی جمله یه حسن معامله در والا اهل کین اولمق حسبیله خبث نفسدن ظاهر اولمش اولمز * کرچه باشد لاغر وزار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد از حریف * کرچه غربیده ان وصلیه یرینه در لاغر باشدك مفعولیدر وقت

کم نباشده ظرفدر بعض نسخه‌ده کم نماید دوشمشدر از حریف دخی کم نباشده متعلقدر (لاغر آرقدر که اتسز و یاغسزدر لاغرمیان انجه بللودر (زارا کلیجی نالان کبی آکلک بحسب الغالب خسته‌لکدن اولمغله زار بوراده ناخوشلقدن کنایه‌در (ضعیف قوینك ضدیدر (کم نباشدك نظائری مراراً مرور ایتدی (حریف یار ومصاحب ودوست (معنای بیت) بودر که فقیر حقیقی هرنقدر آرق وناخوش وضعیف الوجود اولسه‌ده ینه طاعت وعبادت وقتنده یار ومصاحبدن اکسك اولمز یعنی بولداشدن کری قالماز وتوانا وصحیح الوجود اولنلرله برابر حرکت ایدر وعمله بولنور* چون دل پر دارد ودست تهی* درترازو می نماید فربهی* تقدیری چون دارد دل پر ودست تهی می نماید درتراز وفربهی دیمکدر که پرله وتهی دسته صفتدر درنماید ه ظرفدر فربهی نمایدك قائمقام فاعلیدر (تهی کسرله بوش مثلا بوش الله یه تهی دست دیرلر فقیر معناسنه تهیگاه بوش بوکر دیمکدر (تراز وعربیده میزان دیدکلریدر (فربهی‌ده یا زایده‌در فربه اولنده فاء مفتوحه وآخرنده باء موحده نك کسری وهاء ساکنه ایله سمزدر که عرب سمین دیر (معنای بیت) بودر که چونکه فقیر طواو کوکل و بوش ال طوتر یعنی الی بوش ایسه دخی کوکلی غنی در ترازوده یعنی وزنده سمز کورینور یعنی اغرچکر زیرا الله تعالی بواطنه نظر ایدر ظواهره دکل پس غنی اظهار غنا ایتسه ثقیل الوزن اولمق لازم کلور زیرا قلبی قناعتدن تهی درفقیر ایسه بویله دکلدر بلکه اظهار غنا ایتمسیله ثقیل الوزندر زیرا قلبی قناعتله پردر* ای پسر خود را بدرویشان سپار* تا نکهدارت بود پرورده کار* خود را سپارك مقعولیدر تا ء منادی بوده داخلدر تابود دیمکدر که پروردکار بودك فاعلی ونکهدار مفعولیدر (سپار کسرسینی و باء عجمی ایله امر حاضردر مصدری سپردن وسپاریدندر اصمرلمق وطاپشرمق معناسنه مضارعنده الف ایله سپارد وسپارنده وبلا الف سپرد وسپرنده دخی جائزدر (نکهدار صقلایجی وبکلیجی در اصلنده وصف ترکیبی درکه دارنده نکاه درنکاه داشتن صقلایی طوتمق وحفظ ایتمکدر زیرا نکاه نظر وحفظ در ودارد داشتن دن اسم فاعلدر صقلایجی معناسنه (پروردکار مربی معناسنه‌درکه مبالغه افاده ایدر

زيرا كاركاف فارسيله ادات مبالغه‌در ماضى آخرنه لاحق اولور مبالغهٔ فاعل معناسنه پروردكاركبى كه رب ديمكدر وآفريدكاركبى كه خلاق ديمكدر وامره دخى متصل اولور آمرزكاركبى كه غفور وغفار ديمكدر وآموزكاركبى كه كثيرالتعلم وكثيرالتعليم ديمكدر (معناى بيت) بودركه اى پسر كنديكى درويشـلره وفقراء باب الله‌ه سپارش ايله وطاپشر وانلرك دائره لرنده وخدمتلرنده وصحبتلرنده اول تاكه پروردكارك يعنى ربك سنك حافظك اوله يعنى بلايا وآفاتدن مصون وصحت وعافيته مقرون ايليه الحاصل اولياء الله محفوظ اولمغله انلره قرين اولان دخى ظاهر و باطن محفوظ اولور خصوصا كه شهوات وهوى ودنيا وماسوادن حفظ الغيب الٓهى‌ده جابه بولور فافهم * بافقيران هركه همدم ميشود * درسراى خلد محرم ميشود * تقديرى هركسى كه ميشود همدم بافقيران ميشود محرم درسراى خلد ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهردر (سراى پادشاهلرك واولوكسه‌لرك اولدقلرى دائره‌لره واوله ديرلر (سرايچه) وسراچه كوچك خانه حجره كبى زيراچه تصغير ايچوندر (سراى خلد سراى جنتدر زيرا كون وفساد عارض اولميوب درونى مشتمل اولدبغى اشيا ثلاثه حالت اولاسى اوزرينه باقيدر (معناى بيت) بودركه هركه فقراء حقيقيه‌يه همدم ومصاحب اوله سراى مخلد اولان بنه انلره دنيـاده كبى محرم ودرجه‌لرنده مساوى اولور زيرا مناسبت معنويه جنسى جنسه جذب ايدر وياخود محرم الٓهى اولور سائر درويشـان وخواص دركاه رحمـان كبى

* ❊ دربيان انتباه ازغفلت كويد ❊ *

* ازخداى خويشتن غافل مباش * غافلانه درره باطل مباش * تقديرى مباش غافل ازخداى خويشتن مباش غافلانه درره باطل ديمكدركه اعرابى ظاهردر (غفلت حقك غيريه مشغول اولوب حقى نسيـاندر (غافلانه‌ده اولان ها نسبت وليـاقت معناسن افاده ايدر نظائرى چوقدر ملوكانه كدايانه عاقلانه وشيخانه كبى (باطل حقـك مقابليدر تكم مرورايتمشدر (معناى بيت) بودركه كندى خداكدن غافل اولمه يعنى غيره مشغول اولاجغكه اكا مشغول اول زيرا غير فانى وحق باقيدر پس باقى‌يى فانى اوزرينه اختيار ايله عكس ايتمه

وغافللره مناسب اولور وجه اوزره يعني غافللر كبي راه باطلده يعني راه شيطانده وماسواده وخلاف شرعده اولمه * جاى كريه است اين جهان بدروى مخند *چشم عبرت بركشا ولب به بند * اين جهان مؤخر مبتدا وجاى كريه است مقدم خبر در درمخنده ظرفدر چشم بركشايه مفعولدر لب به بنده مفعول اولديغي كبي (كريه اسم مصدردر اغلايش واغلمه معناسنه كريان زياده اغلغان معلوم اولاكه بركلمه ساكنة الآخر اولسه نيك كبي ادات خبرك يعني استك همزه سي لفظا وكتابة وجوبا حذف اولنور نيكست كبي واكر مفتوحة الآخر اولسه كرده است وكريه است كبي خطا الني وجوبا ثابت اولور لفظا ايسه حذف واثباتي جائزدر (مخند نهي حاضردر مصدري خنديدن دركلمك معناسنه ضحك كبي مضارعى خندد كلور خندان كلجي وخندان وخنده اسم مصدردر (عبرت كسرله اعتباردركه انسان برنسنه نك دلالتي يوزندن جهلدن علمه عبور ايتمكدر يعني عبرت برحالتدركه انكله مشاهد اولان نسنه نك معرفتندن مشاهد اولميان نسنه نك معرفتنه توصل اولنور اصل العبر برحالدن برحاله تجاوزدر (عبور صويي كچمكدر ياسباحت وياسفينه ايله ويابعير وياقنطره اوزرنده (ودمعه يعني كوز ياشنه عبر العين ويوليجي به عابر سبيل ديدكلري دخى اندندر وتفسير رؤيايه تعبير ديدكلري ظاهرندن باطننه عبورحسبيله در (بركشا امرحاضردر مصدري كشادندر اچق معناسنه مضارعنده يازياده سيله كشايدوكشاينده ديرلر (به بند باء اولى نك ضميله امرحاضردر مصدري بنديدن در بغلمق معناسنه مضارعنده بندد دينلور (معناى بيت) بودركه بودار دنيا اغلمق يريدر بناء على هذا كولمه يعني دارابتلاده خندان اولمق اولماز پس انده كولمك سوداسنه دوشمه زيرا انده مجنون اولان كولر يوخسه عاقل كولمز انكچون ديرلركه جهانده بى غم اولان آدم اولماز وعبرت كوزنى آچوب احوال عالمه وواقع اولان تغيرات وقضاياى مختلفه يه نظرايله تاكه متعظ اولاسن وپندقبول ايده سن وطوداغكى بغله يعني واجب اولان كوزي عبرتدن اوتوري آچوب واغزى قپايوب مهر سكوت اوزمق كركدر زيرا ديمشلردركه هذا زمان السكوت وملازمة البيوت ووارد اولمشدركه (سلامة الانسان في حفظ اللسان)

پس

پس دنیا وآخرتده چکلن زحمتلرك اكثری دل اوجندندر * همچو
مور از حرص هر سوبی مرو * پند ناصح را بكوش جان شنو *
بعض نسخه‌ده مرو برینه مدو دوشمشدر دال ایله دویدن دنكه یلمك
معناسنه رائله ایسه رفتن‌دن در یوریمك وكتمك معناسنه اكرچه
لسان عامه ده متداول اولانه دال انسبدر زیرا قرنجه كبی یلردیرلر
تقدیری مرو هرسوبی ازحرص همچو مور شنو پند ناصح را بكوش
جان دیمكدر كه بوتقدیردن اعرابی ظاهردر (مور قرنجه‌در كه صفت
حرصله معروفدر كه اكل ایتمدوكی نسنه یی ادخار ایدر (حرص فرط
ارادتدر یعنی برنسنه یی جدله طلب ایلمك وتحصیل ایده‌یم دیو اجتهاد
ایتمكدر وحرص غالبه شره دیرلر حركت ایله (سو بی‌ده یاء ثانیه زایده
ویاوحدت ایچوندر سوطرف وجهت كه تركجه یكا دیرلر (ناصح بالاده در
(شنو كسرله امردر مصدری شنودندن درضمله اشتماك معناسنه مضارعی
شنود كلور (معنای بیت) بودركه قرنجه كبی حرصكدن هر یكا كتمه
ویلوب یوكرمه زیرا حرص صفت مذمومه‌در كرك رزق ایچون وكرك
غیر ایچون زیرا حرصله مقدردن زیاده اولماز ودیمشلردر كه الحریص
محروم وسن اكر بوخصوصده واكر غیریده ناصح وواعظك بند
ونصیحتنی جان قولاغیله ایشت ودكله یوخسه سمع ظاهركله اكتفا
ایتمه زیرا پند انسانك قلبنه تأثیر ایتمدكجه مقتضاسیله عمل حاصل اولماز

* ای پسر كودك نه‌ء بازی مكن * كار باشیطان بانبازی مكن *
كودك نه‌ءنك مفعولیدر بازی دخی مكن مفعولیدر كار دخی ایكنجی
مكن‌نك مفعولیدر باشیطان بانبازی اصلنده بانبازیء شیطان دیمكدر
صكره وزنیچون تفریق اولنمشدی (كودك كاف عربی نك ضمیله بالغ
اولمدق اوغلان دال مهمله ایله مشهوردر ولكن اصلی ذال معجمه‌در
زیرا قاعدهٔ عجم اوزرنه واودن صكره كلن معجمه در (نه‌ء ده همزه
خطاب ایچوندر كه یایه بدلیت ایله در نه حرف نفیدر یوق معناسنه
پس نه‌ء نیستی معناسنه‌در كه سن دكلسن دیمكدر عربی ده لست كبی
ولغت حلیمی ده كلور كه نون مفتوحه حرف نفیدر كلمه لرك اوللرنه
داخل اولور نفی حكم قصد اولنان یرلرده متصل یازیلور مثلا فعللرده
ومصدرلرده واسم مفعوللرده واسم فاعل صیغه‌لرنده ندانست ونداند

وندانسنده ونداسنتن کبی ونفی ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق
قصد اولندقده منفصل یاز یلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء
جوامدده واسماء مصادرده واسم زمانده واسم مکانده و نعوت
ومبالغه ده واسم فاعلکه مفعولنه متعلقدر انك نفی و سلبی قصد
اولندقده انتهی (بازی باء موحده ایله و بون بازیدن اوینامق انبساز
فتحله وتقدیم نونله اورتاقدر شریك کبی یا مصدریه‌در (معنای بیت)
بودرکه ای پسر نابالغ وبی تمیز اوغلان دکلسن بازی ایله یعنی
اوشاقلرکبی اوینامه وسنی حقدن اشغال ایده جك ایش طوتمه الحاصل
لهو ولعب اهلی امله وشیطان اورتاقلغی ایله ایش ایلمه یعنی شیطانی
ایشوکه قارشدرمه والا کارخیرکی افساد وابطال ایدر پس هرایشه
بسمله ایله مباشرت ایله وضرورت اولمدقچه صول الکله طعام یمه
وغرض دنیا ایچون ایش طوتمه وربا وامثالندن حذر ایله اشته کار
عقلا واهل تقوی بودر * نفس بدرادر کنه یاری مده * عمر بر باد

ازتبه کاری مده * تقدیری مده یاری نفس بدرادر کناه مده عمر بر باد
ازتبه کاری دیمکدرکه یاری مفعول مده در نفس بدر یاری یه متعلقدر
در کنه یاری یه ظرفدر عمر ایکنجی مده‌نك مفعولیدر بر باد مده‌ده
متعلقدر ازدخی بو یله‌در ا کنه کناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخففه
اولدیغی کبی (یاری یاء مثناة ایله اعانتدر (تبه کاریده یا مصدریه در
(تبه کار صفت مشبهه در (تباه بوزمق وفاسد وآزغون وخراب پس
تبه کار بدکاردر (معنای بیت) بودرکه نفس بده کناه اتمکده یاردم
ویرمه یعنی معصیتده هوای نفسه مساعده ومتابعت ایتمه و بد کارلق
یوزندن عمرکی باد اوزرنه ویرمه و یوق یره هوایه صاورب افنا ایتمه
الحاصل شول کسه که کناه اشلمکده نفس اماره یه معین اولور واول
بابده اکا مساعده قیلور بو مقوله بدکارلغی جهتندن عمرنی بر باد
واسراف واضاعت ایلر وقیامتده مسئول اولور پس کرکدرکه نفس
وشیطانه مساعده ایتمیوب وقتنی محافظه ایلیه فافهم * هرکجا تهمت

بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابینا مرو * هرکجا ظاهرا بوده
ظرف وتهمت بودك فاعلیدر ولکن معناده مبتدا ومرو آنجا جمله سی
خبردر عربی ایله تقدیری ای مکان یکون فیه تهمة فلا تذهب الیه

دیمکدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودرکه مرو انجا که دران تهمت بود
دیمکدر راه مرورك مفعول غیرصریحی درزیرا را لام جاره معناسنه در
لام دخی الی مقامنه اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که
اوحی الیها دیمکدر همچو سالك راه حق تشبیهدر (تهمت اصلنده
تانك ضمی وهانك فتحیله در وزنیچون ها اسکان اولنمشدر تتکلم
عامه ده دخی او اوجهله شایعدر اتهام وهمدن تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتمکدر توهم کبی (نابینا اعمی در بینا
بصیردر و نابیناقانقده کلورکه بیناسر کیدر برجزئی بین درکه اسم فاعلدر
کوریجی معناسنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس اوزرنه برجزئی ده
الفدر که لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك افاده ایدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنده کی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقهٔ خلقیه یه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بیناده کی الف کبی انتهی ومفتاح اللغه ده کلورکه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعك آخر حرفنی
الفه ابدال ایدوب مثلا کوید وبیند لفظنده کویا وبینا دیرلر وکاه
برنون ضم ایدوب مثلا کرید ونالدده کریان ونالان دیرلر بو صیغه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنای بیت) بودرکه هرقنده که
تهمت اوله اورایه کتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدرکه (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقکده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشده بولنمه کرك عرض دین وکرك
عرض دنیادر محافظه ایله وضرورت اولورسه ازالهٔ وهم ایله تتکم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدرکن مسجد ایچندن برکسه مرور
ایلیوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسه یه بیوردیلرکه یاهذا
بو بنم اهلم صفیه در اجنبیه دکلدر اول کسه دخی حاشا یارسول الله
بنم خاطرمه سزك حقکزده اویله نسنه کلمز دیدکده بیوردیلرکه (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلندن
حذر کرکدر زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیرکه راه خفته اعمی کبی کتمه یعنی اعمی یوله نوجهله افتان

وخیران وتردد وتحیر اوزرینه کیدرسه سندخی طریق حقه علی العمیا کتمه بلکه بر مرشد کاملی رهنما ایدوب هر وضع قدم ایتدوکك بره علمله ورشدله ایاق بص تاکه وقفه دن وانحرافدن خلاص اولوب منزله طوغری واره سن ومقام معینکه ایره سن * دشمنی داری ازو ایمن مباش * زیر سقف بی ستون ساکن مباش * بونك تقدیری اکر داری دشمنی مباش ایمن از و مباش ساکن زیر سقف بی ستون دیمکدرکه بو ندن اعرابی ظاهر در (ایمن کسر همزه ومیمله قورقوسز معناسند کسر میمله اولدیغی بالاده مؤمن و بورادہ ساکن مقابله ایراد اولندیغندن مفهومدر (سقف خانه نك تاوانی در سمایه سقف دنلدوکی تشبیه طریقیله در قال تعالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمله درك در عرب عماد واستوانه دیر (معنای بیت) بو درکه اکر دشمنی طوترسك یعنی دشمن وخصمك واریسه اندن بی قید ولا ابالی اولمه زیرا دشمندن حذر لازمدر ایمدی درکسز سقف التنده اوتورمه وساکن اولمه واویله مخوف یرده ساکن اولمقدن نیجه حذر ایدرسك اوزرکه حواله اولان دشمندن دخی حذر اوزرینه اول واکا قریب اولمه الاهلاك مقرردر و بورادہ دشمنی ده اولان یا جائزدرکه تعظیمه محمول اولوب مراد نفس اماره اوله بو صورتده شرط تقدیر اولنموب دیمك اولورکه سن بر دشمن عظیم طوترسن که بین الجنبین نفسکدر اندن بی غم اولمه زیرا انسانی موارد هلاکه ایراد ایدن نفس شریره در *درره فسق وهوی مرکب متاز *خویشتن را مسخره شیطان مساز * تقدیری متاز مرکب درراه فسق وهوی ومساز خویشتن را مسخره شیطان دیمکدرکه اعرابی ظاهر در (فسق طاعتدن خروجدر وطاعت امره مقارن اولان ایشدر (هوی آخرنده یائله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافیدر زیرا هوی اصلنده کرچه محمود ومذموم اولان مشتهایه شاملدر ولکن صکره غیر محمود اوزرنه تغلیب اولنمشدر و برکسه متعمدا جادهٔ سنتدن زایغ اولسه اهل اهوادندر دیو ذم اولنور (مرکب رکوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه وحمار وامثالنه شاملدر اکرچه لسان عامه ده مرکب خر معناسنه تغلیب اولنمشدر (متاز نهی حاضردر مصدری تاختن در چاپمق معناسنه

مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر ومصدر فرعيسي
دخي مستعملدركه تازيدندر (سخره سينك ضميله عربيدر من يسخرمنه
يعني شول كمسه دركه استهزا اولنور سخريت مسخره لق ايتمكدر
(مساز نهي حاضردر مصدري ساختن دردوزمك معناسنه مضارعنده
خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر (معناي بيت) بودركه
فسق وهوى يولنده مركب چاپمه يعني اسب نفسكي او يوله سورمه
بلكه امساك عنان ايله زيرا غايتي حفرهٔ هلاكه وقوعدركه ديكي شيطان
مسخره سي دوزمه يعني برايش اشلمه كه انكله سخرهٔ شيطان رجيم
اولاسن بلكه بركار طوت كه سندن تهيب ايلسون ويانكه قريب اولمغه
قادر اولمسون نتكم عارفك نور معرفتندن فرار ايدر ومحترق اولمقدن
خوف ايلر شهاب آسماندن فرار وحذر ايتدوكي كبي فافهم
*چون سفردر پيش داري زاد كير * عمر خودرا هم سراسر باد كير *
بعض نسخده عمر خودرا سر بسر هم باد كير دوشمشدر معنى بردر
تقديري چون داري سفردر پيش كير زاد هم كير عمر خودرا سراسر باد
ديمكدركه اعرابي ظاهردر زاد شول مدخر نسنه دركه في الوقت
محتاج اليه اولانه وزرنه زائد اوله مراد يول آزيغي در (سراسر الف واو
عاطفه دن بدلدر سر وسر ديمكدركه براوچدن براوجه يعني اولندن
آخرنه دك معناسنه در (معناي بيت) بودركه چونكه اوككده سفر
آخرت طوترسن كه اول يوله كتمسك كركدر آزق طوت يعني علم وعمل
وحالدن لوازمله سلوك ايله تهي كتمه زيرا هر يوله حالنه كوره البت برك
وساز كركدر وبونكله بله كندي عمريكي ومدت حياتكي باشدن باشه
يعني من الاول الى الاخر باد طوت يعني يل كبي نسنه دركه تيز كلور كچر
واوچار قوش سايه سي وآقار صو كبي دركه قرار ايتمز وسرعتله كذرايلر
پس اكا طيانمه ومغرور اولمه وطول امللي قو والا بر كون اجل يلي اوزركه
اسدوكني كوررسن واضاعت اوقات واسراف نقد عمر ايتدوككه نادم
اولورسن همان خدمت حقده اول نه طورورسن * اي پسر انديشه
از اغلال كن * نفس بدرا بالكد پامال كن * انديشه مفعول كن واز
انديشه يه متعلقدر نفس بد مفعول پامال كن بالكدا كا متعلقدر (اغلال
غلك جمعيدر غل ضمله شول دمردن وغير يدن حلقه در مجرملري تعذيب

ويتأديبده تشديد ايجون بيونلرنه بجورلر والى ايله بله جمع ايدرلر
شويله كه ياشلرنى تحريكه قادر اولمازلر اوائلده بومقوله طوق منهى ايدى
بلكه بنده لرك اياقلرنه قيد يعنى بوقاغى اوررلردى فاما فقهاء ديديلركه
بواعصارده لابأس در غلبهٔ افراد دن اوتورى خصوصا كه هند
وامثالندن سبى اولنانلر مطوق اولمدقجه دكه حالله ضبط اولنمازلر
(لكدحركت ايله ديمه وطبا نجه (پامال وپايمال اياق آلتى وخوارنسنه
اصلنده ماليدهٔ پاى درككه ماليدن اوغمق وسورتمك ودوزتمك در ماليده
اسم مفعولدر پس ماليدهٔ پاى اياق ايله اوغلمش وسورتلمش ديمكدركه
خوارلق انك لوازمندندر (معناى بيت) بودركه اى پسر دوزخده
مجرملرك بيونلرنه بجوردكارى آتشين حلقه لردن وزنجيرلردن انديشه ايله
يعنى فكر ايدوب اسباب مؤديه سندن حذر ايله زيرا بوراده دمردن
حلقه يه طاقت كتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نيجه طاقت
كتوررسن ونفس بدى ديمه ايله پايمال ايله يعنى مجاهده ايله شويله تأديب
ايله كه خوار وحقير اولسون وقرنجه كبى ازلسون زيرا سن انى عزيز
طوترسن آخر اول سنى ذليل ايلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان
باب هوى وهوسى سد ايدرسك باب دوزخى دخى سد ايتمش اولورسن
وعذابدن نجات بولورسن * از عذاب حق بكى انديشه كن *
تانسوزى سازكارى پيشه كن * از انديشه كنه متعلقدر بكى مصادره
انديشه يه صفتدر عربى ايله تقديرى تفكر تفكرا واحدا وخف من
عذاب الله تعالى ديمكدر كه تفكر تفعل بابندن لمردر كه لنديشه كنك
مضاسيدر پس انديشه خوفى متضمن اولمغله من مضاسنه اولان از ايله
استعمال اولندى سازكارى پيشه كنه مفعولدر تانسوزى مؤخرى
تعليلدر تقديرى پيشه كن سازكارى تانسوزى ديمكدر يكى ده بازائده در
نسوزى مضارع مخاطب منفيدر مصدرى سوختن در يانمق ويانقق
معنالرنه بوراده مراد اولكيدر (سازكارى ده يا مصدريه در سازكار
صفت مشبهه در دوزكن ايشلو ديمكدر ولغتده كلوركه سازدوزن
ويراق وفائده وچالغى معنالرنه در (معناى بيت) بودركه عذاب حقدن
براندیشه ايله يعنى فكر ايدوب اندن خوف ايله كه نار آخرت نار دنيا
كبى دكلدر بلكه نار دنيا نار آخرتدن يتمش حصه دن برحصه در تانار

دوزخه باتمیه‌سن یعنی باتمامقدنا وتوریٔ‌ساز کارانی پیشه وصنعت ایله
توده‌ئم راه آخرتك یراغنی دوز واوازه‌ٔی مهیا ایله زیرا بورادن اورایه بی‌زاد
وتهی دست کیدنلر آخر معذب اولورلر شول معنادنکه عمرلری اطالتده
کچمش ونقد وقتلری هوایه کیدوب اوچمشدر * جمله راچون هست
بردوزخ کذر * جای شادی نیست باچندین خطر * تقدیری چون کذر
هست بر دوزخ جمله‌را این جای جای شادی نیست باچندین خطر
دیمکدرکه چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا وهست خبردر عربی ایله
المرور واقع وکائن معناسنه برکذره متعلقدر جمله‌را کبی زیرا را لام جاره
معناسنه در جای شادی نیستنك مفعولیدر که نیست بوراده لیس
معناسنه‌درکه تحتنده ضمیر فاعل محذوف اولان این جایه راجعدرکه
این جای مبتدا ونیست جمله‌سی خبردر ویاخود این جای مابعدی
قرینه‌سیله فاعل محذوفدرکه نیست این جای جای شادی دیمکدرکه
عربی ایله تقدیری لیس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبلنه
قیددر (کذر وکذار ذال معجمه وآخرنده راء مهمله ایله اسم مصدر در
کذشتن وکذاشتن بربردن بریره کچمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
کذرد وکذارد دینلور (چندین وچندان نیچه نیچه دیمکدرکه انجه دخی
دیرلر چند عدددن سؤالدر نه مقدار معناسنده عربیده کم کبی پس چندان
اولقدر وچندین بوقدر یعنی چوق بمکدر خطر خاء معجمه ایله عربیدر هلاك
معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردرکه یوم قیامتك مواقف
وبرازخیدر (معنای بیت بودرکه) چونکه جمله عوام وخواص ایچون
جهنم اوزرنه مرور وعبور واردر نتکم قرأ‌ننده کلور (وان منکم لا
واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر واریکن بو محل
بونك ایله بله جای سرور دکلدر یعنی بو دار الراغلیه جوق یرلردر بوخسه
کوله جك دکل * آتشی در پیش داری ای فقیر * هیچ خوفت نیست
از نار سعیر * تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدرکه آتشی ده
یاء تعظیم ایچوندر وعظم وشدتی بالاده بلندی مصراع ثانینك عربی ایله
تقدیری الیس لك خوف اصلا من نار السعیر دیمکدرکه خوف نیستنك
فاعلی واز خوفه متعلقدر نار سعیر نار جهنمدرکه کفار وفجار ایچون
تسعیر یعنی ایقاد شدیدله ایقاد اولنمشدر تاکه انلری احراق عظیمله

احراق ایلیــه وانی ایقاد واشعال ایدن غضب الهی وخطایای انس وجن وانفاس زبانیه در ودیمشلردر که حالا جهنم هواء محترقدر که انك جری یوم قیامتده فجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار ولهبی جن بزه کاردر فقیر بوراده ترحم طریقیله درکرکسه غنی اولسون (معنای بیت) بودرکه ای فقیــر ومسکین افتح عینك که او ککده آتش عظیم طوترسن که اوزرندن کذر ایلسك کرکدر سنك ایســه بومقوله نار الله الموقده دن اصلا خوفك یوقدر نه جزئی ونه کلی پس اکرسن انك حقیقتنی ادراك ایدیدك اول ناری سویندرر نور عمل ونور معرفت پیدا ایدردك زیرا اول وقتده جهنم دیسه کرك که (جز یا مؤمن فان نورك اطفا لهبی

*عقبه در راهست وبارت بس کران *نکذرد بارت بسی دیکران*

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودر هسته متعلقدر عربی ایله تقدیری العقبة کائنة فی الطریق وباخود است کندی معناسنه رابطه اولوب عقبــه مبتدا ودر راه خبر درکه تقدیری فی الطریق العقبــة دیمکدر بارت مبتدا وکران ماقبلی قرینه سیله محذوف اولان ادات ایله خبردر بس اکا قید در تقدیری بارت کرانست کرانی بسیار دیمکدر ایکنجی بارت نکذردك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر عقبه حرکت ایله یوقش درکه عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت وزنیچون در (بار یوکدر حمل کبی (کران کاف عجمینك کسریله ثقیل معناسنه استقال اولنان آدمه کران جان وخلافنه سبکروح دیرلر (معنــای بیت) بودرکه یولده عقبه واردر وسنك یوکنده زیاده آغردر وغیر یلرك سعی ایله اول یوك اول یوقشــدن کچمز زیرا هرکس کندی یوکی قیدنده در پس یوککی تخفیف ایده کورتا که آسان کذر ایده سن والا ایل سنك یوکك چکمز بونده طریق اخرتی طریق دنیایه تشبیه واردر پس طریق دنیاده حملی ثقیل اولان عقبه یی کذر ایده مدیکی کبی بار کناهی آغر اولان عقبهٔ آخرتدن نجات بولمز پس شول کســه نك که کناهی ازدر یا چوق ایسه ده مغفور اولمشــدر انك ایشی آساندر ونا الحمك قدس سره سعی دیکران دیدوکی (وان لیس للانســان الا ما سعی) ودخی (ولا تزر وازرة وزر اخری) وامثالنه اشارتدر روانك کما ینبغی تفصیلی تفسیر روح البیانده در *داری اندر پیش روز رستخیز*

وز خدایت نیست امکان کریز * اندر داری یه ظرف وروز
مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان کریز ازخدایت
دیمکدر که امکان نیستك فاعلی واز کریزه متعلقدر پس نیست بوراده
عربی ده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی
اولدن مخففدر ظاهر اولان بودر که رستاخیزده الف واو عاطفه دن
بدلدر که اصلی رست وخیزدر تکاپوینك اصلی تك وپو ودنکا دنکك
دنك ودنك وسراسرك سر وسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر
رست بته نك اسمیدر که رستن کلمدر مضارعی می روید کلور وخیز
یردن قالقوب اوری طورمقدر که خیزیدن اپاق اوزرنه قالقمقدر نشأه
آخرده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایتدکلری یچون اول کونه روز
رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضموننه اشارتدر
کریز کاف عجمی نك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر
مصدری کریختن درکه قاچمقدر مضارعی می کریزد کلور (معنای
بیت) بودر که اولکده قیامت کونی طورسن که بعد الموت حیات تازه
بولوب قبرکدن قیام ایتسك کرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان
یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه لر
کرکدر ودنیاده دخی کرچه امکان کریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان
اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده برمحلدن
برمحله فرار ایدرلر فاما آخرتده بوتصور باطل اولور وهرکس بیلور که
مأخوذدر پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرنه امتثال ایله
حقه اقبال کرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزا رن بولورلر * ای پسر
راه شریعت پیش کیر * ره روی ترك هوی خویش کیر * پیش کیرك
مجموعی خذ معناسنه درکه راه آکا مفعولدر ویاخود پیش ظرفدر کیره
اکرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر
مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودر که ای پسر
راه شریعتی اوکله طوت یعنی وراء ظهره طرح وترك ایتمه بلکه اکا
سالك ومقبل اول وطوغری بوانه کت اکرسن طریق حقه کرچك
سالك ایسك کندی هواکی ترك طوت یعنی یراق ایکی تکریلو اولان منزل
وحدته یمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر و بوایکی

مطلوب بر یرده مجتمع اولماز بو جهتدن کرکدر که هوای نفسی ترك ایدهسن وحقه حقله کیدهسن تاکه واصل منزل اولاسن ومرادکی بولاسن وبونده اشارت واردر که کرچه موصل الهی نك طریقی شریعتدر کدیکی شریعت اولان دائره حقیقته دخول ایدهمزفاماسلوك هوائله مشوب اولیجق مطلب حقیقی حاصل اولماز زیراهوی معارض حق ومعاند رب مطلقدر * ای برادر باش بافرمان حق * تا بیابی جنت ورضوان حق * اعرابی ظاهردر (رضوان رضاء کثیردر وقرانده کلور (ورضوان من الله اکبر) بورادهٔ رضوانك تنکیری تقلیل ایچوندر ورضاء قلیل من الله معناسنه وبو تنکیردن او توری رضوان معنای کثرندن تجرید اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه وامر خدایه مقارن اول یعنی حقك بیورغندن طشره چقمه که راه شریعتدر تاکه جنت ورضوان بولاسن واهل نعیم اولاسن یعنی ظاهر شریعت سالکی نعیمه وباطنی منعم حقیقی یه ایصال ایدر وهرکس کندی خطوه سنه کوره بقدر الاستعداد یولنه کیدر بوراده ناظمك قدس سره جنت ورضوانی جمعنده ابتدا فت اولدیغی ظاهردر اکرچه رضوانله مراد رضاء آلهیدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ایمادن دخی خالی دکلدر ورضانك جنته اختصاصی عوام ناسه کورهدر والا عارفلر بودنیاده راضی ومرضیلردر * کردن ازحکم خدای خود متاب * تا نمانی روز محشردر عذاب * تقدیری متاب کردن ازحکم خدای خود دیمکدر که کردن متابك مفعولیدر ازمتابه متعلقدر (کردن کاف عجمی ایله بیوندر که عرب عنق دیر (حکم خطاب الهی درحاکم الله تعالی در عقل کاشفدر زیرا عقل آلت معرفتدر محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر (متاب نهی حاضردر مصدری تافتندر بوکمك وچویرمك معناسنه مضارعنده فاباء موحده یه مقلوب اولوب تابد وتابنده دینلور (نمانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق معناسنه مضارعی ماند ومانندهکلور (محشر حشر یریدر حشر برجماعتی مقرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واخده کورمحشر دنلمز زیرا معنای جمعدن خالیدر مکرکه امت واحده حکمنده قلنه ورقةبن نوفل کبی قبیل النبوة انتقال ایتدی (معنای بیت) بودر که

کردیکی حکم خدادن بوکه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الهی یه
یان ویرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابده قالمیه سن زیرا
امر الهی یه مخالفت ایدن وعید قرآن اوزره معذب وبلکه نیجه لری
مخلد فی العذاب در * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی بنمای
با خلق خدای * تا مصراع ثانی یی تعلیلدر جای بیابی نک مفعولیدر
با خلق تقدیرده شفقته متعلق وشفقت بنمایه مفعولدر (عدن جنان
ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیا وخواص ناس اولان جنت عالیه در که
اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که از جمله بوراده شفقت علی
عباد الله درکه نصف دیندر پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك
خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در
(شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر
(با خلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اویدرکه انلره محبت
وشانلرنه اعتنا ایده سن ومکروه خوقندن خوف ایلیه سن (معنای بیت)
بودر که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار داده اولمقدن اوتوری
الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوستر
بی رحم اولمه وکمسه یه ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غمن چکوب
بو صورتده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن وجمله صفات
رذیله دن قورتلورسن بو جهتدن جایکاهك مقر خواص ناس اولور
* تا دهندت جای در دار السلام * با فقیران روز وشب می ده طعام *
تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقدر
طعام می دهدك مفعول صریحی وبا فقیران غیر صریحیدر (دار السلام
اسماء جناندندر عموم اوزره عدن وخلد کبی ویا خصوص اوزره
بر جنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر
(ده کسره وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادندر اعطا معناسنه
مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنای بیت) بودر که
تا سکا دار السلامده یر ویرهلر یعنی الله تعالی یر ویروب ملائکه رهنما اولمقدن
اوتوری فقرا ایله کیجه وکوندز طعام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا
ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعامدر
وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحم ده وحلاوی قسمنده بشقه

وندانسنده وندانسنن کبی ونفی ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق
قصد اولندقده منفصل یاز یلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء
جوامدده واسماء مصادرده واسم زمانده واسم مکانده و نعوت
ومبالغه ده واسم فاعلکه مفعولنه متعلقدر انک نفی وسلبی قصد
اولندقده انتهی (بازی باء موحده ایله اویون بازیدن اویناق انباز
فتحله وتقدیم نونله اورتاقدر شریك کبی یا مصدریه در (معنای بیت)
بودرکه ای پسر نابالغ وبی تمیز اوغلان دکلسن بازی ایله یعنی
اوشاقلر کبی اوینامه وسنی حقدن اشغال ایدهجك ایش طوتمه الحاصل
لهو ولعب اهلی اولمه وشیطان اورتاقلغی ایله ایش ایلمه یعنی شیطانی
ایشوکه قارشدرمه والا کارخیرکی افساد وابطال ایدر پس هر ایشه
بسمله ایله مباشرت ایله وضرورت اولدقجه صول الکله طعام یمه
وغرض دنیا ایچون ایش طوتمه وریا وامثالندن حذر ایله اشته کار
عقلا واهل تقوی بودر * نفس بدرادر کنه یاری مده * عمر بر باد
از تبه کاری مده * تقدیری مده یاری نفس بدرادر کاهده عمر بر باد
از تبه کاری دیمکدرکه یاری مفعول مده در نفس بدر یاری یه متعلقدر
در کنه یاری یه ظرفدر عمر ایکنجی مدهك مفعولیدر بر باد مدهه
متعلقدر ازدخی بو یلهدر اکنه کناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخففه
اولدیغی کبی (یاری یاء مثناة ایله اعانتدر (تبه کاریده یا مصدریه در
(تبه کار صفت مشبهه در (تباه یرامز وفاسد وآزغون وخراب پس
تبه کار بدکاردر (معنای بیت) بودرکه نفس بده کناه ایتمکده یاردم
ویرمه یعنی معصیتده هوای نفسه مساعده ومتابعت ایتمه و بدکارلق
یوزندن عمرکی باد اوزرنه ویرمه و یوق یره هوایه صاورب افنا ایتمه
الحاصل شول کسه که کناه اشلمکده نفس اماره یه معین اولور واول
بابده اکا مساعده قیلور بومقوله بدکارلغی جهتندن عمرنی بر باد
واسراف واضاعت ایلر وقیامتده مسئول اولور پس کرکدرکه نفس
وشیطانه مساعده ایتمیوب وقتنی محافظه ایلیه فافهم * هر کجا تهمت
بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابینا مرو * هر کجا ظاهرا بوده
ظرف وتهمت بودك فاعلیدر ولکن معناده مبتدا ومرو آنجا جمله سی
خبردر عربی ایله تقدیری ای مکان یکون فیه تهمة فلا تذهب الیه

دیمکدر

دیمکدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودر که مرو انجا که دران تهمت بود
دیمکدر راه مرولک مفعول غیرصریحیدر زیرا را لام جاره معناسنه در
لام دخی الی مقامنده اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که
اوحی الیها دیمکدر همچو سالك راه حق تشبیهدر (تهمت اصلنده
تانك ضمی وهانك فتحیله در وزنیچون ها اسکان اولنمشدر تحکم
عامه ده دخی اواوجهله شایعدر اتهام وهمدندر تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتمکدر توهم کبی (نابینا اعمی در بینا
بصیردر ونا قائقده کاورکه بینامرکبدر برجزئی بیندر که اسم فاعلدر
کوریجی معناسنه دیدندن مأخوذدر خلاف قیاس اوزرنه برجزئی ده
الفدر که لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك ادا ایدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنده کی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقهٔ خلقیه یه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بیناده کی الف کبی انتهی ومفتاح اللغه ده کاورکه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعك آخرحرفنی
الفه ابدال ایدوب مثلا کوید وبیند لفظنده کویا وبینا دیرلر وکاه
برنون ضم ایدوب مثلا کرید ونالدده کریان ونالان دیرلر بوصیغه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنای بیت) بودر که هرقنده که
تهمت اوله اورایه کتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدر که (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقکده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشده بولنمه کرك عرض دین وکرك
عرض دنیادر محافظه لیله وضرورت اولورسه ازالهٔ وهم ایله تحکم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدرکن مسجد ایچندن برکسه مرور
ایدوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسه یه بیوردیلر که یاهذا
بو بنم اهلم صفیه در اجنبیه دکلدر اول کسه دخی حاشا یارسول الله
بنم خاطرمه مرزك حقکزده اویله نسنه کلمزدیدکده بیوردیلرکه (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلندن
حذر کرکدر زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیرکه راه خفته اعمی کبی کتمه یعنی اعمی بوله نوجهله افتان

وخبران وتردد وتحير اوزرينه كيدرسه سندخی طريق حقــه علی العميا
كتمه بلكه برمرشد كاملی رهنما ايدوب هر وضع قدم ايتــدوكك يره
علمله ورشدله اياق بص تاكه وقفــه‌دن وانحرافدن خلاص اولوب
منزله طوغری وارەسن ومقــام معينكه ايرەسن * دشمنی داری ازو
ايمن مباش * زيرسقف بی ستون ساكن مباش * بونك تقــديری اكر
داری دشمنی مباش ايمن ازو مباش ساكن زير سقف بی ستون ديمكدركه
بوندن اعرابی ظاهردر (ايمن كسر همزه وميمله قورقوسز معناسنه
كسر ميمله اولديغی بالاده مؤمن وبورادە ساكن مقابله ايراد اولنديغندن
مفهومدر (سقف خانه نك تاوانی در سمايه سقف دنلدوكی تشبيــه
طريقيله در قال تعــالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمــله
درك در عرب عماد واستوانه دير (معنــای بيت) بودركه اكر دشمن
طوترسك يعنی دشمن وخصمك واريسه اندن بی قيــد ولا ابالی اولمه
زيرا دشمنــدن حذر لازمدر ايمدی دركسز سقف التنــده اوتورمه
وساكن اولمه واويله مخوف يرده ساكن اولمقدن نيجه حذر ايدرسك
اوزركه حواله اولان دشمندن دخی حذر اوزرينه اول واكا قريب اولمه
الاهلاك مقرردر و بورادە دشمنی‌دە اولان يا جائزدركه تعظيمه محمول
اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتده شرط تقدير اولنميوب ديمك
اولوركه سن بردشمن عظيم طوترسن كه بين الجنبين نفسكدر اندن
بی غم اولمه زيرا انســانی موارد هلاكه ايراد ايدن نفس شريره در
* دررە فسق وهوی مركب متاز * خويشتن راسخرهٔ شيطان مساز *
تقــديری متاز مركب درراه فسق وهوی ومساز خويشتن را سخرهٔ
شيطان ديمكدركه اعرابی ظاهردر (فسق طاعتــدن خروج ودر
وطاعت امره مقارن اولان ايشدر (هوی آخرنده يائله نفسك شرعا
مذموم اولان نسنه طرفنه ميل وانحرافيدر زيرا هوی اصلنده كرچه
محمود ومذموم اولان مشتهايه شاملدر ولكن صكره غير محمود اوزرنه
تغليب اولنمشــدر وبركسه متعمدا جادهٔ سنتدن زايغ اولســه اهل
اهوادندر ديو ذم اولنور (مركب ركوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه
وحمار وامثالنه شاملدر اكرچه لسان عامه‌دە مركب خر معناسنه تغليب
اولنمشــدر (متاز نهی حاضردر مصدری تاختن در چاپمق معناســنه

مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر ومصدر فرعيسی
دخی مستعملدركه تازيدندر (سخره سينك ضميله عر بيدر من يسخرمنه
يعنی شول كمسنه دركه استهزا اولنور سخريت مسخره لق ايتمكدر
(مساز نهی حاضردر مصدری ساختن دردوزمك معناسنه مضارعنده
خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر (معنای بيت) بو دركه
فسق وهوی يولنده مركب چاپمه يعنی اسب نفسكی او يوله سورمه
بلكه امساك عنان ايله زيرا غايتی حفرهٔ هلاكه وقوعدركه ديكی شيطان
مسخره سی دوزمه يعنی برايش اشلمه كه انكله سخرهٔ شيطان رجيم
اولاسن بلكه بركار طوت كه سندن تهيب ايلسون ويانكه قريب اولمغه
قادر اولمسون نتكم عارفك نور معرفتندن فرار ايدر ومحترق اولمقدن
خوف ايلر شهاب آسماندن فرار وحذر ايتدوكی كبی فافهم
* چون سفردر پيش داری زاد كير * عمر خودرا هم سراسر باد كير *
بعض نسخه ده عمر خود را سر بسر هم باد كير دوشمشدر معنی بردر
تقديری چون داری سفردر پيش كير زادهم كير عمر خودرا سراسر باد
ديمكدر كه اعرابی ظاهردر زاد شول مدخر نسنه دركه فی الوقت
محتاج اليه اولان اوزرنه زائد اوله مراد يول آزيغی در (سراسر الف واو
عاطفه دن بدلدر سر وسر ديمكدر كه براوجدن براوجه يعنی اولندن
آخرنه دك معناسنه در (معنای بيت) بودركه چونكه اوكده سفر
آخرت طوترسن كه اول يوله كتمسك كركدر آزق طوت يعنی علم وعمل
وحالدن لوازمله سلوك ايله تهی كتمه زيرا هر يوله حالنه كوره البت برلك
وساز كركدر وبونكله بله كندی عمريكی ومدت حياتكی باشدن باشه
يعنی من الاول الی الاخر باد طوت يعنی يل كبی نسنه دركه تيز كلور كچر
واو چار قوش سايه سی وآقار صو كبی دركه قرار ايتمز وسرعتله كدر ايلر
پس اكا طيانمه ومغرور اولمه وطول املی قو والا بركون اجل يلی اوزركه
اسدوكنی كوررسن واضاعت اوقات واسراف نقد عمر ايتدوككه نادم
اولورسن همان خدمت حقده اول نه طوررسن * ای پسر انديشه
از اغلال كن * نفس بدرا بالكد پامال كن * انديشه مفعول كن واز
انديشه يه متعلقدر نفس بد مفعول پامال كن بالكدا كامتعلقدر (اغلال
غلك جمعيدر غل ضمله شول دمردن وغيريدن حلقه در مجرملری تعذيب

ونتأدیبده تشدید ایچون بیونلرنه بچوررلر والی ایله بله جمع ایدرلر
شویله که باشلرنی تحریکه قادر اولمازلر اواثلده بومقوله طوق منهی ایدی
بلکه بنده لرك اياقلرنه قيديعنی بوغاغی اورزلردی فاما فقهاء دیدیلرکه
بواعصارده لابأس در غلبهٔ افراد دن اوتوری خصوصا که هند
وامثالندن سبی اولنانلر مطوق اولمدقجه دکه حالده ضبط اولنماز لر
(لکد حرکت ایله دیمه وطبانجه (پامال وپایمال ایاق آلتی وخوار نسنه
اصلنده مالیدهٔ پای درکه مالیدن اوغمق وسورتمك ودورتمك در مالیده
اسم مفعولدر پس مالیدهٔ پای ایاق ایله اوغلمش وسورتلمش دیمکدرکه
خوارلق انك لوازمندندر (معنای بیت) بودرکه ای پسر دوزخده
مجرملرك بیونلرنه بچوردکاری آتشین حلقه لردن وزنجیرلردن اندیشه ایله
یعنی فکر ایدوب اسباب مؤدیه سندن حذر ایله زیرا بورادہ دمردن
حلقه یه طاقت کتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نیجه طاقت
کتوررسن ونفس بدی دیمه ایله پایمال ایله یعنی مجاهده ایله شویله تأدیب
ایله که خوار وحقیر اولسون وقرنجه کبی ازلمسون زیرا سنی انی عزیز
طوترسن آخر اول سنی ذلیل ایلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان
باب هوی وهوسی سد ایدرسك باب دوزخی دخی سد ایتمش اولورسن
وعذابدن نجات بولورسن * از عذاب حق یکی اندیشه کن *
تانسوزی سازکاری پیشه کن * از اندیشه کنه متعلقدر یکی معناده
اندیشه یه صفتدر عربی ایله تقدیری تفکر تفکرا واحدا وخف من
عذاب الله تعالی دیمکدر که تفکر تفعل بابندن امردر که اندیشه کنك
مفاسیدر پس اندیشه خوفی متضمن اولمغله من معناسنه اولان ازایله
استعمال اولندی سازکاری پیشه کنه مفعولدر تانسوزی مؤخری
تعلیلدر تقدیری پیشه کن سازکاری تانسوزی دیمکدر یکی ده یا زائده در
نسوزی مضارع مخاطب منفیدر مصدری سوختن در یانمق ویاقمق
معنالرنه بوراده مراد اولکیدر (سازکاری ده یا مصدریه در سازکار
صفت مشبهه در دوزکن ایشلو دیمکدر ولغتده کلور که ساز دوزن
وبراق وفائده وچالغی معنالرنه در (معنای بیت) بودرکه عذاب حقدن
بر اندیشه ایله یعنی فکر ایدوب اندن خوف ایله که نار آخرت نار دنیا
کبی دکلدر بلکه نار دنیا نار آخرتدن یتمش حصه دن بر حصه در تانار

دوزخه

دوزخه یاتمیه سن یعنی یاتما مقدنا وتوری ساز کارنجی پیشه وصنعت ایله
ودنم راه آخرتك یراغنی دوزولواز منی مهیا ایله زیرا بورادن اورایه بی زاد
وتهی دست کیدنلر آخر معذب اولورلر شول معنادنکه عمرلری اطالتده
کچمش ونقد وقتلری هوایه کیدوب اوچمشدر * جمله راچون هست
بر دوزخ کذر * جای شادی نیست باچندین خطر * تقدیری چون کذر
هست بر دوزخ جمله را این جای جای شادی نیست باچندین خطر
دیمکدرکه چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا وهست خبردر عربی ایله
المرور واقع وکائن معناسنه بر کذره متعلقدر جمله را کبی زیرا را لام جاره
معناسنه در جای شادی نیستك مفعولیدر که نیست بوراده لیس
معناسنه درکه تحتنده ضمیر فاعل محذوف اولان این جایه راجعدر که
این جای مبتدا ونیست جمله سی خبردر ویاخود این جای مابعدی
قرینه سیله فاعل محذوفدر که نیست این جای جای شادی دیمکدرکه
عربی ایله تقدیری لیس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبلنه
قیددر (کذر وکذار ذال معجمه وآخرنده راء مهمله ایله اسم مصدر در
کذشتن وکذاشتن بر بردن بربره کچمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
کذرد وکذارد دینلور (چندین وچندان نیچه نیچه دیمکدرکه انجه دخی
دیرلر چند عددن سؤالدر نه مقدار معناسنه عربیده کم کبی پس چندان
اولقدر وچندین بوقدر یعنی چوق دیمکدر خطر خاء معجمه ایله عربیده هلاك
معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردر که یوم قیامتك مواقف
وبرازخیدر (معنای بیت بودرکه) چونکه جمله عوام وخواص ایچون
جهنم اوزرنه مرور وعبور واردر نتکم قرآنده کلور (وان منکم لا
واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر وار ایکن بو محل
بونلك ایله بله جای سرور دکلدر یعنی بو ارالراغلیه جق یرلردر یوخسه
کوله جك دکل * آتشی در پیش داری ای فقیر * هیچ خوفت نیست
از نار سعیر * تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدرکه آتشی ده
یاء تعظیم ایچوندر وعظم وشدتی بالاده بلندی مصراع ثانینك عربی ایله
تقدیری ایس لك خوف اصلا من النار السعیر دیمکدرکه خوف نیستك
فاعلی واز خوفه متعلقدر نار سعیر نار جهنمدرکه کفار ونجار ایچون
تسعیر یعنی ایقاد شدید ایله ایقاد اولنمشدر تاکه انلری احراق عظیم ایله

احراق ايليه واني ايقاد واشعال ايدن غضب الهي وخطاياي انس وجن وانفاس زبانيه در ودعشلر دركه حالا جهنم هواء محترقدر كه انك جمرى يوم قيامتده فجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار والهى جمن بزه كاردر فقير بوراده ترحم طريقيله دركرسنه غني اولسون (معناى بيت) بودركه اى فقير ومسكين افتح عينك كه اوكده آتش عظيم طوترسن كه اوزرندن كذر رايلسك كركدر سنك ايسه بومقوله نار الله الموقده دن اصلا خوفك يوقدر نه جزئى ونه كلى پس اكرسن انك حقيقتني ادراك ايديدك اول نارى سويندرر نور عمل ونور معرفت پيدا ايدردك زيرا اول وقتده جهنم ديسه كرك كه (جز يامؤمن فان نورك اطفأ لهبي

*عقبه درراهست وبارت بس كران *نكذرد بارت بينسي ديكران*

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودرهسته متعلقدر عربي ايله تقديرى العقبة كائنة في الطريق وباخوداست كندي معناسنه رابطه اولوب عقبه مبتدا ودرراه خبردركه تقديرى في الطريق العقبة ديمكدر بارت مبتدا وكران ماقبلي قرينه سيله محذوف اولان اداتله خبردر بس اكافيد در تقديرى بارت كرانست كرانئ ببسيار ديمكدر ايكنجي بارت نكذردك فاعلي وحرف جراكا متعلقدر عقبه حركت ايله يوقش دركه عجم فرازدير اسكان قاف ضرورت وزنيچون در (بار يوكدر حمل كبي) (كران كاف عجمينك كسريله ثقيل معناسنه استثقال اولنسان آدمه كران جان وخلافنه سبكروح ديرلر (معناى بيت) بودركه يولده عقبه واردر وسنك يوكنده زياده آغردر وغير بلرك سنيي ايله اول يوك اول يوقشدن كچمز زيرا هركس كندى يوكي قيدنده در پس يوككي تخفيف ايده كورتا كه آسان كذر ايده سن والا ايل سنك يوكك چكمز بونده طريق اخرتي طريق دنيايه تشبيه واردر پس طريق دنياده حملي ثقيل اولان عقبه يي كذر ايده مديكي كبي باركاهي آغر اولان عقبة آخرتدن نجات بولمز پس شول كسه نك كه كناهي ازدرو يا چوق ايسه ده مغفور اولمشدر انك ايشي آساندر وناظمك قدس سره سنيي ديكران ديد وكي (وان ليس للانسان الاماسعى) ودخي (ولا تزر وازرة وزر اخرى) وامثالنه اشارتدر وانك كما ينبغى تفصيلي تفسيرمز روح البيانده در* دارى اندر پيش روز رستخيز*

وز

وزخدایت نیست امکان کریز * اندرداری به ظرف وروزه
مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان کریز ازخدایت
دیمکدرکه امکان نیستك فاعلی واز کریزه متعلقدر پس نیست بوراده
عربیده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی
اولدن مخففدر ظاهر اولان بودرکه رستاخیزده الف واو عاطفه‌دن
بدلدرکه اصلی رست وخیزدر تکا پوئك اصلی تك وپو ودنکا دنکك
دنك ودنك وسراسرك سر وسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر
رست بجه نك اسمیدرکه رستن بجکیر مضارعی می روید کلور وخیز
یردن قالقوب اوری طورمقدرکه خیزیدن ایاق اوزرنه قالقمقدر نشأه
آخره‌ده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایتدکلری بچون اول کونه روز
رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضمونه اشارتدر
کریز کاف عجمی نك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر
مصدری کریختن درکه قاچمقدر مضارعی می کریزد کلور (معنای
بیت) بودرکه اوکنده قیامت کونی طوترسن که بعد الموت حیات تازه
بولوب قبرکدن قیام ایدسك کرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان
یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه‌لر
کرکدر ودنیاده دخی کرچه امکان کریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان
اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده برمحلدن
برمحله فرار ایدرلر فاما آخرنده بوتصور باطل اولور وهرکس بیلورکه
مأخوذدر پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرنه امتثال ایله
حقه اقبال کرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزالرن بولورلر * ای پسر
راه شریعت پیش کیر * ره روی ترك هوی خویش کیر * پیش کیرك
مجموعی خذ معناسنه درکه راه اکا مفعولدر وباخود پیش ظرفدرکیره
اکرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر
مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
راه شریعتی اوکه طوت یعنی وراه ظهره طرح وترك ایتمه بلکه اکا
سالك ومقبل اول وطوغری یوانسه کت اکرسن طریق حقه کرچك
سالك ایسك کندی هواکی ترك طوت یعنی براق ایکی تکریلو اولان منزل
وحدته یتمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر وبو ایکی

مطلوب بر ده مجتمع اولماز بو جهتدن کرکدر که هوای نفسی ترک ایده سن و حقه حقله کیده سن تا که واصل منزل اولاسن ومرادکی بولاسن و بوندە اشارت واردر که کرچه وصل الهی نك طریقی شریعتدر کبی شریعت اولان دائره حقیقته دخول ایده مزفاما سلوك هوا ائله مشوب اولیجق مطلب حقیقی حاصل اولماز زیرا هوی معارض حق ومعاندرب مطلقدر * ای برادر باش بافرمان حق * تا یابی جنت ورضوان حق * اعرابی ظاهردر (رضوان رضاء کثیردر و قرآنده کلوبدر (ورضوان من الله اکبر) بوراده رضوانك تنکیری تقلیل ایچوندر ورضاء قلیل من الله معناسنه و بو تنکیردن او توری رضوان معنای کثرتدن تجرید اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه وامر خدایه مقارن اول یعنی حقك بیورغندن طشره چقمه که راه شریعتدر تا که جنت ورضوان بولاسن واهل نعیم اولاسن یعنی ظاهر شریعت سالکی نعیم و باطنی منعم حقیقی یه ایصال ایدر وهرکس کندی خطوه سنه کوره بقدر الاستعداد بولنه کیدر بوراده ناظمك قدس سره جنت ورضوانی جمعنده لطافت اولدیغی ظاهردر اکرچه رضوانله مراد رضاء الهیدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ایمادن دخی خالی دکلدر ورضانك جنته اختصاصی عوام ناسه کوره‌در والا عارفلر بودنیاده راضی ومرضیلردر * کردن ازحکم خدای خود متاب * تا نمانی روز محشر در عذاب * تقدیری متاب کردن ازحکم خدای خود دیمکدر که کردن متابك مفعولیدر ازمتابه متعلقدر (کردن کاف عجمی ایله بیوندر که عرب عنق دیر (حکم خطاب الهی درحاکم الله تعالی درعقل کاشفدر زیرا عقل آلت معرفتدر محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر (متاب نهی حاضردر مصدری تافتندر بوکمك وچویرمك معناسنه مضارعنده فاباء موحده یه مقلوب اولوب تابد وتابنده دینلور (نمانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق معناسنه مضارعی ماند وماننده کلور (محشر حشر یریدر حشر برجماعتی مقرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واحده کوره محشردنلمز زیرا معنای جمعدن خالیدر مکر که امت واحده حکمنده قلنه ورقة بن نوفل کبی قبیل النبوة انتقال ایتدی (معنای بیت) بودر که

کردیکی حکم خدادن بوکه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الهی یه
یان ویرمه بلکه اقبـال ایله تاکه روز محشرده عذابده قالمیه سن زیرا
امر الهی یه مخالفت ایدن وعید قرآن اوزرنه معذب وبلکه نیجه لری
مخلد فی العـذاب در * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی کنای
باخلق خدای * تا مصراع ثانی نی تعلیلدر جای بیابی نك مفعولیدر
با خلق تقـدیرده شفقته متعلق وشفقت کنایه مفعولدر (عدن جنان
ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیـا وخواص ناس اولان جنت عالیه در که
اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که ازجمله بوراده شفقت علی
عبـاد الله درکه نصف دیندر پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك
خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغـداد کبی معنای لغویسی بالاده در
(شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر
(باخلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اودرکه انلره محبت
وشانلرنه اعتنا ایده سن ومکروه خوقندن خوف ایلمیه سن (معنای بیت)
بو در که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار دادہ اولمقدن اوتوری
الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخـلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوسترن
بی رحم اولمه وکسه یه ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غمن چکوب
بوصورتده انلری کندی نفسك حکمنده قیلش اولورسن وجمله صفات
ردیله دن قورتلورسن بوجهتـدن جایکاهك مقر خواص ناس اولور
* تادهندت جای در دار السلام * بافقـیران روز وشب می ده طعام *
تا تعلیلدر دهنـدت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقـدر
طعام می ده دهدك مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحیدر (دار السلام
اسماء جنـاندندر عموم اوزرنه عدن وخلد کبی و یاخصوص اوزرنه
برجنتـك اسمیدرکه اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر
(ده کسرله وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادندر اعطا معناسنه
مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنـای بیت) بودرکه
تاسکا دار السلامده یر ویرلر یعنی الله تعالی یر وروب ملائکه رهنما اولمقدن
اوتوری فقرایه کیجه وکوندز طعـام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا
ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعـام در
وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحم ده وحلاوی قسمنده بشقه

فضیلت و اردر والله المطعم المنعم الجواد * شـاذا کر داری در ون
خستەرا * باز یبنی جنت در بستـەرا * شاذ داری نك مفعول اولی
ودرون ثانیسی در باز مفعول اولیدر یبنی نك ثانیسی جنتدر بعض نسخەده
باز بابی دوشمشدر مآل بر در ودر بستـه جنتك صفتیدر شرحی کذر
ایتمشدر (خسته اصلنده مجروحدر صکره عامه مریض معناسنده استعمال
ایتدیلر بوراده ظاهر اولان تعمیم در (معنای بیت) بودرکه اکر بر مجروح
ومریض و بیچاره نك درونی شاذ طوترسـك وخاطرن حالنه مناسب
اولان تطییب ایدرسـك بغلو قپولی اولان جنتـك قپوسن آچق
کوررسن و بولورسن یعنی جنتك بابی مغلقدرکه ایمان وعمـل صالح
اهلندن غیریه آچلمز واعمـال صالحهٔ فاضلهدن تفریح دل ناشاد ایتمك
موجبات فتحندندر همـان عقدهٔ قلبی حل ایله فتح باب ایده کورز یرا
دیمشلردرکه الجزاء من جنس العمل * هرکه آرد این نصیحتها بجای *
در دو عالم رحتش بخشید خدای * بعض نسخەده نصیحتها یرینـه
وصیتها دوشمشدر ورحته بدل راحت وحرمت واقع اولمشدر جملەنك
مآلی بردر بو بیتـك اعرابی ظاهر ومفرد اتی مرة بعـد اخری شرح
اولنمشدر رحتش دەشین معنا ده فعله قیددر بخشدش خدای رحمت
دیمکدرکه مراد رحمت کلیهٔ مطلقه زیرا هرکس بو پندلرله عامل اولمق
آسان دکلدر (معنای بیت) بودرکه هر مؤمن که بو نصیحتلری واول
کتابدن بو مجله دك تحریر اولنان وصیتلری یرینه کتوره وحکمنی و یره
حق تعالی ایکی عالمده یعنی دنیـاده وآخرتده اکا رحمت وراحت
وحرمت و عزت بغشلر بوراده بخشد امر غایب اولمق دخی جائزدر
بغشله سون معناسنه ولکن مابعد کلامه مناسب اولان بطریق التفوّل
اخبار در یرحمك الله وامثالی افعال کبی * ورنیار داین وصیت را بجای
* دورماند بی شکی اوازخدای * این وصیت نیار دك مفعولیدر بجای
اکا متعلقدر دورماند ك مفعولی و بی شك اکا متعلق واو ماندك فاعلی
وجار ومجرور دوره متعلقدر ور (واکر دیمکدرکه حرف شرطدر (نیار
واصلنده نه آرد در تتکیم مرور ایتدی (وصیت موتك مابعدنه مضاف
اولان تملیکدر بوراده مراد غیریه پروغط و پند ایتمك وصیت وعهددر
(بی شکی ده یازایده در (معنای بیت) بودرکه واکر بو وصیت وعهدی

برینه ومحلنه کتورمز و عمل ایتمزسه اوکسنه بی شك و بی شبهه حق تعالی دن
دور و بعید اولور یعنی بعد معنوی بولور وحجاب آلتنده قالورز یرا
بو وصیتلر اسباب قرب آلهی و وسائط وصل رحمانی در پس انك
طریقندن خارج اولان منزلدن دورا دور اولور * یاآلهی رحم کن
برماهمه * عفوکن جمله کناه ماهمه * بونك تقدیری یاالهی واله
المؤمنین دیمکدر انکچون تعمیم ایدوب برماهمه دیدی (یاایها النبی
اذا طلقتم النساء) کبی اولورکه تقدیری (یاءیها النبی والمؤمنون اذا طلقتم
النساء) دیمك اولور (رحم کن ارحم معناسنه درکه (برما) کناه تعلقدر
ما من کلمه سنك جمعیدر (همه) انی تأکیدر (عفو کن دخی اعف دیمکدرکه
جمله انك مفعولیدر اصلنده همز اضافتله جملهٔ کناه در همزه لاجل
الضروره حذف اولنمشدر همه مایی تأکیددر وجائزدرکه جمله‌یی
تأکید اوله پس (فسجد الملائکة کلهم اجمعون) کبی اولور عفو
محودر مغفرت ایله فرقی بودرکه مغفرت تبدیل بابندندر قال تعالی
(فاولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) زیرا غفر ستر در ستر ایسه
محوی اقتضا ایتمز پس مغفرت خواص ناسه وعفو عوامه (معنای بیت)
بودرکه یا آلهی واله المؤمنین جمله‌مز یعنی اکر بنم واکر سائر مؤمنلرك
اوزرنه رحم ایله واثر رحمت بودرکه بزم جمله مزك جملهٔ کناهنی عفو
ومحو ایله وصحیفهٔ اعمالمزده اندن اثر قومه ناظم قدس سره بونده انبیایه
علیهم السلام اقتدا ایلدی زیرا انلر دخی عفو ومغفرتله دعا وتعمیم ایتدیلر
نتکم حضرت آدم ونوح و ابراهیم وموسی علیهم السلام و امثالندن
قرآنده منقولدر پس دعایی کندی نفسنه تخصیص ایتمامك کرکدر
اکر داخل صلاتده واکر خارجنده زیرا غیری تشریك ایتمك اجابته
اقربدر انکچون (ایاك نعبد وایاك نستعین) دنلدی اعبد واستعین
دنلمدی وفی الحدیث (لایؤم عبد قوما فیخص نفسه بالدعاء دونهم
فان فعل ذلك فقد خانهم * عاجزیم وجرمها کرده بسی * نیست
ما را غیر تو دیکر کسی * تقدیری ما عاجزیم وجرمها بسی کرده دیمکدرکه
عاجزیم مبتداء محذوفك خبریدر عاجز قادرك ضدیدر زیرا
عجز انسان جیمك ضمیله مؤخریدر عجز که سکون جیمله ضد قدرتدر
تأخر اموره مؤدی در انکچون تعارفده قصور عن فعل الشیء معناسنه

اسم اولمشدر (عاجزیم اخرنده اولان ایم کسر همزه ایله متکلم مع الغیر ضمیریدر تخفیفا همزه سی لفظا و کتابةً حذف اولنمشدر (کرده ماضیدن قسمدر که ماضیء مقید بالقرب دیرلر ایلمش معناسنه (جرمهاالک مفعولی و بسی کثیر معناسنه اکاصفتدر جرمها جرمك جمعیدر ذنب معناسنه جرم فتحله اصلنده قطع الثمرة من الشجرة معناسنه در پس جرم ضمله شول کسب قبیحه در که فاعلنك حقدن قطیعتنی ایجاب ایلمشدر مارانیسته متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری لبس لنا غیرك احد ای احد غیرك دیمکدر که احد لبس نك فاعلی وغیراندن بدلدر (دیکر تأکید ایچوندر زیرا غیر معناسنه در پس کسی ده یا وحدت ایچوندر که کسی سیاق نفیده واقع اولمغله عموم افاده ایدر (معنای بیت) بودر که بز عاجزلرز وچوق کناه ایلمشوز در بزه ایچون سندن غیری هیچ برکسه یوقدر که لااله غیرك موجبجه سنی معبود بالحق بلمشوز والوهیتی سکا تخصیص قلمشوز ودخی (ومن یغفر الذنوب الاالله) مفهو منجه سنك دامن عفو ومغفرتکه تشبث ایلمشوز در پس بنده یوز که باب مولایه التجا وانتساب ایتمسوز در * کر بخوانی و ربرانی بنده ایم * هرچه حکم تست ازان خرسنده ایم * بنده ایم مبتداء محذوفه خبردر تقدیری ما بنده ایم دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بو راده ایم اصلی اوزرنه همزه ایله واقع اولمشدر که لفظا وکتابةً مثبتدر مصراع ثانی نك تقدیری هرچیزی که اوحکم تست ماخرسند ایم ازان دیمکدر که هرچیزی مبتداء ومابعدنده جمله اسمیه اکاصفتدره وماخرسنده ایم جمله سی مبتدایه خبردر (بخوانی مضارع مخاطبدر مصدری خواندن در واو رسمیله اوقومق ودعوت ایتمك معناسنه ولکن خواندن فتحه وضمه بابنده درج اولنمشدر پس اکر فتحه نظر اولنورسه باء موحده کسرله واکر ضمه یه اعتبار قلنورسه ضمله اوقنور بوراده بخوانی وبرانی نك متعلقلری محذوفدر تقدیری بخوانی بدرت وبرانی ازدرت دیمکدر که (درقپودر (برانی باء موحده نك کسریله مضارع مخاطبدر مصدری راندن در سورمك معناسنه حکم خطاب الهیدر که فرماندر (خرسند خاء معجمه نك ضمیله قانع وراضی معناسنه در آخرنده هابنده ایله مقابله دناوتور یدر زیرالغت حلیمی ده کلور که کاه اولور که

هاء علامت محذ اتنده وزن ضرورتندن اوتوری برهاء ساكنه
احتياج اولنورده ادخال اولنور اول حالده هاء صريح تلفظ ايلمك
قبيحدر افصح اولان بودر كه فتحه يي سلكرك تلفظ ايليه لر شويله كه
نه صريح ها ونه الف بلكه بين بين اوله نتكم لطيفي شعرنده كلور
(اي شاه ستمكاره وي دلبر عياره (تاكي دل بيچاره كشته بفراقت
جون) انتهي پس ضرورت وزن ايچون هاء علامت محذاذ انده
هاء ساكنه ادخال اولنمق جائز اوليجق ضرورت قافيه ايچون
دخي هاء علامت ادخال اولنور (معناي بيت) بودر كه يا الهي اكر
قپوكه لطفله دعوت ايدوب قبول ايده سن واكر قپوكدن قهرله سوروب
رد ايده سن هرنه شي كه سنك فرمانك وموجب امركدر اكا قانع
وتسليم واندن راضي يوز زيرا عبد مملوكه مولاسنه انقياد واطاعت
وحاو ومرنه ذوقله اقبال دوشر يوخسه ادبار واعتراض دشمزاشته
بو بركلامدر كه بونك مضموني عهده سندن كمل اوليا بيرون اولور
آنجق وشيخ ناظمه قدس سره حسن ظن اولنور بعد ذا دعاده الوهيت
وربوبيت تعيين اولنوب يا اله العالمين ويارب العالمين دنلد وكينك سري
بودركه حقله عبدك ميانده ارتباط الوهيت وربوبيت ومألوهيت
ومربوبيت ايله دركه بونك ماوراسنده كذر قابل دكل ودواعي يه دخي
فيض حق اول مرتبه دن نازل اولور واول مرتبه نك ابتداء ظهوري
عقل اولدندر پس الوهيت وربوبيت سلطنت كبي مرتبهٔ تعين دركه
رعيتك سلطانه ارتباطي واندن سؤال ومنتهاي دعاسي مرتبهٔ
سلطنت اولديغي كبي اهل جهانك مرجع توجهي دخي مرتبهٔ الوهيتدر

* رحمت حق باد بر روح كسي * كين نصائح را بخواند او بسي *

ظاهر اولان بودركه بو بيت بالاده ورنيارد بيتنه الحاق ومنظومه
مناجات خدا ايله ختم اولنه ولكن بزده بولنان نسخه لرده بولنمدي كويا
ناظم قدس سره مغفور الذنب اولماسن دعادن صكره رب العالمينه
حسن ظني (وادعوا الله وانتم موقنون بالاجابة) وفقنجه كامل اولديغي
جهتندن اثر استجابت استشعار ايتكله بطريق التكميل دعاء آخره دخي
شروع ايلدي كه نصائح مذكوره ايله عمله تحريضدن صكره منظومه سني
مطالعه يه دخي حث ايلدي زيرا مطالعه طالب حقه وسيلهٔ عملدر

والا مطالعهٔ مجرده بی ثمره در و بوخصوصده مستجاب اولدیغنك
اثری بودرکه بومنظومه یه اتجام رغبت ایتدوکی کبی اروام دخی رغبت
ایدر و بومعنادن درکه منقار قلم حق دن بونقاط بواوراقه چکیده
و بوحروف وکلمات بوسطوره کشیده اولدی بیت مذکورك عربی ایله
تقدیری رحمة الله علی روح رجل قرأ هذه النصائح قرأة کثیرة
وحفظها وعمل بها دیمکدر (پس باد امر غایبدرکه رحمت حق انك
فاعلی و برا کامتعلقدر (او نخواندك فاعلی واین نصائح مفعولی و بسی
خوانده قیددر و بعد الجمله کسی یه صفتدر باد امر غایبك برنوعیدرکه
دعاده مستعملدر کاد ورساد وامثالی کبی اصلی بود در واو الفه
وماقبلی مفتوح اولوب باد دنلدی و بعض مواضعده بادا دینلور
الف اطلاقله تفخیمدن اوتوری ولغت حلیمی ده کلورکه باد امر
غایبدر مصدری بودن در او لمنی معناسنه اصلنده بواد در کثرت
استعمالنه بناء واو حذف اولندی انتهی (روح دن مراد روح
رواندرکه نفس ناطقه دخی دیرلرکه نفس کلیه دن مستفاد در یعنی
الله تعالی صورت آدمیه یی تصویر ایدوب نفخ ایلدیکه اکا نفس
رحمانی دیرلر فتح قائله و روح حیوانی وقوی اول نفسدن حاصل
اولوب اجزاء صورته سریان ایلدی واول صورته نفس کلدن
نفس ناطقهٔ جزئیه تعیین ایتدی پس نفس جزئیه نفس کلك
اشعهٔ انوارندندرکه تدبیر وتصرف انك یدندهدر اکر بونفس ناطقه
اولمیا یدی علم وادراك حاصل اولمازدی ولکن انی ادراك ایتمکده
زیاده صعوبت اولمغله هرکس انك شاننده حیرتده قالمشدر (کین
اصلنده که این درکه این اسم اشارت وکه رابطه درضرورتا ها وانف
لفظا وکتابة حذف اولنمشدر (نصائح نصیحتك جمیدر نصیحت
نصح دن اسمدر نصح شول فعلی و یاقولی تحری درکه صاحبنه
انده صلاح وارددر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت)
بودرکه رحمت اولسون اول کسه نك روح روانی اوزرنه یعنی
رحمت خاصهٔ الهیه نزول ایلسون اول جان عزیزه اوستندکه لسانی
بونصائحی چوق اوقیه وقلبی انی ادراك وحفظ ایدوب قلب وقالبی
ایله عمله کتوره نتکم بعض سور قرأتنه فضائلنی بیاننده برکسه

بو سوره يى قرائت ايلسه شويله ثواب بوله دنلمشدر مقصود لسانيله قرائت و جنانيله درايت و مقتضاسيله عمل وحركت ديمكدر زيرا قرائت مجرده ده اجر مرتبهٔ لسانه مقصوردركه شئ قليلدر فاعلم هذا (بعده ناظم قدس سره كتابى باء بسمله ايله بدأ ايدوب باء مثنات ايله ختم ايلدى كه باء موحده تعينات حرفيه نك اوليدر يعنى الفك نقاطى كه ياء اوج و باش و بايدى در باء موحده ده تعين بولدى و اخرى باء مثنات ده ختم اولدى كويا باء موحده ام الكتابدركه مرتبهٔ علمدر و اكا مرتبهٔ صفات دخى ديرلر و نقطه مرتبهٔ احديتدركه مرتبهٔ غيبدر و اكا مرتبهٔ ذات دخى ديرلر و باء مثنات اسم رب مقابله سنده در زيرا جملهٔ اطوار ومراتب ربوبيته ناظردر انكيچون رب العالمين دينلوب جميع عوالمه اضافت قلندى وكذلك باء مثنات مراتب كونيه دن سماء كيوانه ناظردركه نزولا سماء اولى در بو جهتدن آخريت واوليت برى برينه ملتقى اولدى زيرا آخر الامر اول الامره راجعدر نتكم دائرهٔ پركارده ظاهر در وخوشدر اول آخريت كه اول الامره راجع اوله زيرا امر سلوك خطى دكل بلكه دورى در همان اختياركله اولدن آخره ايره كور (وبعد ذا ناظمك قدس سره بونده رحمتله دعاسى مطالعهٔ كتاب ايدنلرك مراتبنه راجعدر زيرا هركسه رحمت الهيه حالنه كوردر پس وارحم محمدا وارحم امة محمد مقابله سنده اولان رحمت خصوص اوزرنه دركه جناب نبوته كوره تصليه معناسنه دركه بين الحبيبين سر مكتومدر پس بوندن حضرت نبوت غيرك مرحومى اولمق لازم كلمز نتكم بعضيلر وهم ايتديلر وامت محمده تعلق ايدن رحمت دخى على الخصوص در اكرچه رحمت عامه تحتنده داخلدر الحمد لله الملك المنعم المحسن المفضال والشكر لله المولى المولى المتعال كه رحمت امتنانيه ومنت رحمانيه ايله بو شرح لطائف مشحون ومعارف مقرون شيخ اسمعيل حقى بروسوى ثبته الله على الصراط السوى قلمندن چكيده وخط اتمام كشيده انجام رسيده اولوب بيك يوز اوتوز التى سال فرخنده فالى مشتمل اولديغى شهر رمضانك اون يدنجى روز جمعه اشراقندن صكره مهر ختام اورلمش ودفتر تحرير وطومار دورلمشدر جان ودلدن مأمول ودركاه عزتدن مسئول

بودركه الى يوم التلاقى صحيفهٔ عالمده نقش باقى اواوب بوعبد طالحدن
انتفـاع ارباب د له صالح براثر جزيل اولمغـله اجر ومثوبتى خالك
حقير حقره فقيرى فيضياب وحديقهٔ حشلك حالنى تر و تازه وسيراب
ايليه والله خير وابقى الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى
خصوصا على النبى المجتبى والرسول المرتضى والحبيب المصطفى
صلى الله تعـالى عليه وسـلم تصلية وتسليمة ليس
لهما نفـاد وعلى آله واصحـابه الامجاد
الى يوم التنـاد وآخر دعواهم
ان الحمد لله رب
العالمين

تاريخ منظوم للشارح قدس سره

حمد لله كه شيخ عطارك	ويردى حق مشامنه بو شرح
برالف قد كاوب ديدى تاريخ	اولدى اهل دله تحفه بوشرح

الحمد لله فى الاول والاخر * والصلاة والسلام على سيدنا محمد الناصح
لامته فى الكامن والظاهر * وعلى آله واصحابه ذوى السعادة والمآثر
فقد وقع اتمام طبع هذا الشرح المستطاب * والكتاب الناطق بالحق
والصواب * بدار الطباعة العامرة * بمعرفة ناظرها القـاضى يومئذ
بدار الخلافة الناضرة * وهو العبد الفقير الى آلاء ربه الصمد *
شيخزاده السيد محمد اسعد * الناظر لتقويم الوقايع السنيه
فى الدولة السرمدية العليـة * اواخر
شهر رجب المرجب * سنة
خمسين ومأتين
والف

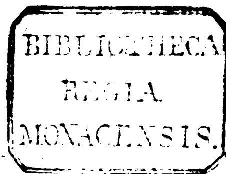
* تاریخ ختام الطبع لاسعد الفقیر *

بولدی کثرت اشبو نسخه عهد خان محموده ده
ذاتی زیرا منحصردر طبع عرفان نبعله
اسعدا مطبوعدر تاریخی ده الحق انك
پند عطار شرحی حق اولدی اعلی طبعله

* تاریخ دیکر *

عجبی بیغرانك شهرتن باصدرسه خان محمود
زمانه دولتی علم و کماله مایه در زیرا
هنر تحصیلی موقوف کتاب اولمغله لطفندن
باصلمقده نیجه نادر نسخ تصحیح ایله حالا
ازانجمله اولندی طبعله تکثیر بو نسخه
الوب قیلسون دعای شاه عصری سرتسر دنیا
صحایف جلوه گاه دیدهٔ تدریس اولدقجه
وجود داور بسین زیور تخت ایلسون مولی

اوقونسون سو یلدی تاریخن اسعد لفظا و معنی
باصلدی یك ایکیوز اللیده پند شرحی بیل رعنا

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

